

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

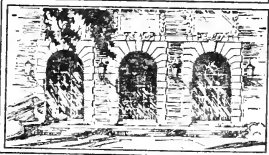
Emblems

853

AL170e

1583

Home Book
and Spec. Coll. L.L.

Garnet Smith

les planches de ce livre sont également
de plusieurs auteurs

Les uns et les meilleurs graveurs
travaillent incessamment sur les dessins
de nos Compagnons, les dixième
plusieurs sont tirés de la Bibliothèque de la ville

OMNIA
ANDREAE
ALCIATI V. C.

EMBLEMATA:
*Cum commentariis, quibus Emblematum
omnium aperta origine, mens authoris
explicatur, & obscura omnia du-
biaque illustrantur.*

PER CLAUDIVM MINOEM
Diuionensem.

Postrema hac editione in meliore formam
reducta, & multis sublatis mēdis, summa
cum diligentia excusa.

Bois de la médecine pour l'année #

IN MEMORIS

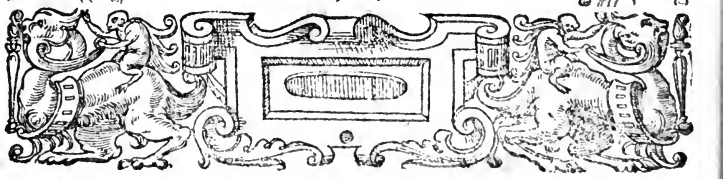

IN MEMORIA

PARISIIS,

Apud Hieronymum de Marnef, & Viduam
Gulielmi Cauellat sub Pelicano
monte D. Hilarij.

1583.

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign

53
L76
583

R BX

AVGVSTINO THVANO, IOANNI
GVESLÆO, ET BARNABÆ BRISSONIO
regiæ procurationis in suprema Gallorum curia
Trium-uiris, sacriq[ue] consilij Senatoribus.

M postremam manum imposuissem meis in Alcia-
ti emblemata commentariis, meque horum laborum
quos vltro susceperam non tam paniteret, quam certè
puderet ad eò inconsultò & precipitanter in lucem
missos, nullo alio cõsilio vtendum mihi putauì, quàm
vt arte aliqua corrigerem si quid casu & temerè ma-
lè olim cecidisset: quemadmodum sese gerunt qui lu-
dunt tesseriis, quibus in manu non est vt semper felicem iactum obti-
neant. Itaque sumpto ad cogitandum spatio, quantum quidem mihi
concessum fuit otij superioribus anteaclis annis cùm Lutetia Aureliã
diuertissem ad persequendum iuris studium, cui me addixeram, dedi
operam vt commentarius non omninò malus postremò veniret in ma-
nus hominum: quem sciebam non tam mea opera, cui vix ausim quic-
quam tribuere: neque studio vel industria, cuius ego mediocritatem
confiteor, quàm Alciati I. C. clarissimi nomine apud multos imprimis
gratosum. Cùmque sit omni homini ingenuo, quique animum appli-
cat ad scribendum & commentandum aliquid, innatus quidam na-
turalis amor in libros, quasi parens in liberos susceptos: ego conse-
clo li-
bello cõpi mecum querebre cui meas probarem vigilias: Et ne nihil re-
cepta darem consuetudini, de patrono mihi diligendo tumprimùm co-
gitauì: non quòd existimarem dignum esse opus quod in arce collocare-
tur tanquam illa Minerua Phidie: sed quia optimum & honorificum
ducerem laudari à laudato aliquo viro, cuius suffragia apud bonos o-
mnes vterer. Hunc tandem mihi scrupum exemit pro sua facilitate
summoque in me amore STEPHANVS PASQUIERIVS,
Senatus Parisiensis causidicus, vnus ex iis quos disertos nostra vidit
et as, aucto enim mihi fuit vt vos ex omnibus appellarem: multa ad-
sciens que sine assent indi aliqua suspicione non ausim nunc mandare
scriptis, quia non minus esse putem vercundum quadam etiam veris-
sima silere oportunè, quàm alia cõmedè & sobrie dicere. In quo si qua

1583
Darius
Rec.

fit à me culpa commissā, non possum imprudentia lapsum deprecari: at
fidissimī tamen egregieque cordatī monitoris ductum, & eius homi-
nis, cui me charissimum esse sentio, auctoritatem sequi, minimè sum
grauatus. Quæ mea quanquam honesta oratio videri debeat, nonnul-
los tamen suspicor fore, qui vel iudicium meum, vel etiam verecundiã
desideraturi sunt, qui si mihi ausus meas qualescunque nugas, quisqui-
lias, ineptiasque quod ait ille, viris ornatissimī, dignissimis, literatiss-
simis, committere: sed illi non tam molesti erunt, atque vt ita dicam,
ἀρετὸς ἐπίσκοποι, si ad eam quæ mihi cum Pasquierio intercedit, amici-
tiam, meumque propositum aduerterint, qui libelli tenuitatem sub or-
natissimorum hominum nominibus apparere voluerim: vt quod meo
quam humili studio prestare nondum possum, id splendore hominum
in Repub. maximorum coner efficere. Quæ enim inuidia est si arrepta
leui aliàs occasione mihi propitios & salutare eos optem qui perma-
gna sunt auctoritatis: vel etiam proponam imitandos in eo in quo nūc
versor munere, vt aliquam laudis partem consequar, quam vos fide
omni ac religione, rerumque maximarum experientia scimus esse con-
secutos? Sed multa fateor, eaque præclara sunt ei comparanda doctrina
presidia, qui vos non dico æquare, sed imitari se posse speret, cui cogi-
tationi defixus, non sum ad eam temere audax, aut parum de me cogitās,
vt putem vnquam me ad eam gloria metam peruenturum: sed si quan-
tum vos in supremo Callie senatu potestas, ego in hac in qua versor
provincia consequar aliquando, non videbor malè bonas horas collo-
casse. Nec verò possunt omnes esse Thuani, Cuesles, Brissonij, vt
quascunque litium tricās expediant, vt res iudicatas animo percipiāt,
vt legum morumque rationes tanquam digitos teneant, vt formulas
omnes iudiciorum prudenter & provide complectantur: non ideo tam-
en quanquam absimus à perfectione tantorum operum cedendum
foro putamus, quin quòd pro isthac ingenij tenuitate possumus, omni
animi contentione prestemus. Et hæc vt missa faciam, non parum la-
boro ne mea plerisque videatur nimis ambitiosè quaesita libri nuncu-
patio, atque qui meas merces approbari gestiam iis qui hoc licitatio-
nis radio facillimè careant: aut perinde sim affectus, vt qui olim sor-
didam & detritam togam impensius ostentabat, quò honoris fumum
captaret. Adhæc non paruum pudoris periculum mihi fortè subeundiū
est, quòd non vnus ex vobis aliquem, qui profectò mihi omnium instar
esse poterat, sed tres coniunctim sim aggressus. Atqui, ne noceat ἀρετῆς
ἐπίσκοπος, huius facti mei rationem si probaturus accessero, numquam
verba mihi defutura puto, neque enim prodeò tanquam ludibundus
ille Lacon, qui cum vnus ad Demetrium Antigoni filium missus esset,
ἐπὶ τοῦ ἐν, nimium audacter & improbè respondit: sed ita me comparo,

ut qui multiplici anchora summi nauigium firmat: aut ut dignitatis amplissima homines, & animorum coniunctione pares mihi conciliem hoc tempore, quò cum ad vos accessero percipiam, aliquè huius vel gloriae vel doctrinae gustum: aut certè maximas virtutes quibus aliis adestatis, summas ingenij laudes, aliàque multa & magna rerum pulcherrimarum exempla, quae in vobis elucescunt, mihi proponam ad imitandum. Agodũ, AVGVSTINE THVANE, patrone fisci ornatissime, te cõpellare audco, quem ad omnem grauitatem probitatẽque natura finxit: quem pridẽ tuo muneri & honori, qui certè magnus est, pro dignitate respondentẽ vniuersa miratur Callia, vnàque omnes quotquot de ingenij & virtute aliqua insigni iudicare possunt.

Te GVBESLAE, cognitor Regis sapientissime, alloquor, quem superiorib. antea actis annis ad calum vsque nostra euexit Diuio, eadẽque absentem obnixè laudat: quem nunc Senatus Parisiensis suscipit & exosculatur: quem principis opt. max. aula vnum ex iis colit quos consultissimos predicat. Teque BARNABA BRISSONI eloquentissime, & polyhistor ingeniosissime, quem ex meritis, acumine iudicij, doctrina, fide, boni omnes certatim laudant, industrij admirantur, eruditi complectuntur: quid multa? quos Regis & Reipub. negociis implicatos ad astra vsque tollunt ij quibus est patrie commendata salus, eos adorsus iam liberè conuenio: et glebulam hanc mei fundi certè inopi, necdum satis exculi appendo: cuius quidem apprehensione potestatem vobis facio totum agellum istum meum qualis qualis esse potest vindicandi. Quo ego, ut verè & ingenuè fatear, studij huius mei omnem metam fixi et locavi: quod si vobis probari sensero, aliorum iudicia nihil moror:

— & quidquid sum ego, quamuis

Infra Lucilli censum, ingeniumque, tamen me

Cum magnis vixisse inuita fatebitur vsque

Inuidia: & fragili quærens illidere dentem,

Offendet solido.

Sed quia nihil à vobis agi scio non moderatum, nihil non equabile, nihil quod cum ea quam sustinetis in Repub dignitate non consentiat, nolim pro mea vnius libidine vel tenuitate splendorem clarissimorum vestri nominum obscurare. Si quid igitur à me peccatum fuerit, culpam aliquam praetermissam, poenã illam ignorantiam debitam, quam de se Thrasymacho Socrates aestimauit, opto mihi irrogari. vimirum qui argui à peritis, ab amicis admoneri, doceri à sapientioribus, sed vestri maxime similibus, è re mea cupiam. Stampis, Idib. April. 1580.

NICOLAI GVILONII VIRI DOCTISS.
LITERARVM GRÆCARVM LVTVBIIÆ PROFES-
soris Regij, de his in Alciati Emblemata commentariis.

Odyss. 7. Ἐπιώρως μεγάλη Διὸς ἦν Μίνω βασιτεῖης,
Τῆς κώσας βασιλευς, ὡς περ Οὐρανὸς ἔφη,
Τῆ ὠρεῖ ἢ μή τι δεδωὸς καὶ ἐπιφρονα βυλῆν,
Ἀρχομένοις ὅσιν Κρησὶν ἔθηκε νόμους.
Τὸν δ' ἤμῶν Μίνω μῦσαι θρέψαντε, καὶ αὐταὶ
Δῶκαν ἑοὶ δαΐφνης ἱερὸν ὄζον ἔδειν,
Ἐκ δὲ πειτὶ κρήνης ἐλιχρονίδος ἐνθεοῦ ἔδωκε,
Τῆ δὲ κορεσάμενος μῦθραν ἄερε θεῶν.
Οὐνεκα ῥητήσων εἶτ' ἄνθυμήματα φαίρει,
Ἐκ χερσέων σόματος νάματα λαμπρὰ ῥέει·
Ἐἴτε παλαμοτέρων ὑπομήματα φθιγγέων ἀνδρῶν,
Οὐ γέως, ἀλλὰ ῥόος μεγαλέων φρονέει·
Ἐἴτε σαφινίτζη κρυφίῳ ἀνιγμάτων μύθων,
Μάντις ἀληθείης Οὐδύποδος κρατῆει·
Αἱ δὲ παρεκβολαὶ Ἀλκιματῶ εἰς δαίδαλα ἔργα,
Ἀτρεκέως τὸν ἐμὸν μαρτυρέωσι λόγον.

D. GVILONII EPIGRAMMA LATINIS
expressum numeris.

*Ter ternos Iouis auditor rex Cnosius annos,
Meonide ut cecinit Musa reverenda, fuit:
A quo consilium, sacros mentiisque recessus
Percipiens, leges Cretibus ille tulit.
At nostrum Musæ Minoëm aluere benignæ,
Cuius Apollinea tempora fronde tegunt.
Dantque Heliconiadum sacros haurire liquores:
Inde satur retulit mœnera leta Deum.
Oratorum igitur siue enthymemata torquet,
Aureus ex sacro defluit ore lepos:
Sed referat nobis veterum monumenta virorum,
Mens cana illius nil puerile sapit.
Sive etiam abstrusas res prorsum enigmata pandas,
Oedipodem vates veridicus superat.
Expianata quidem Alciati hæc Emblemata, passim
Testantur me nunc omnia vera loqui.*

Vertebat P. Pinellus Vindocinensis.

Stephani Pasquier, in supremo Senatus
Parisiensi Patroni.

QVÆSITOR Minos vram mouet, hoc tibi, Claudi,
Emblema in prima fronte notato libri.
Atque hic augusta sedeat sub imagine Minos,
Omnia qui iusto temperet imperio.
Hoc autem cur te sortiri schema velimus,
Si petis, in promptu plurima causa subest.
Nam si Lethæo reuocas Emblemata ab Orco,
Alciatum campis reddis & Elysiis:
Si veterum laudas laudanda, errata repurgas,
Pro merito tribuens premia cuique suo,
An tu non isto es Minos emblemate dignus,
Qui cum Minois nomine, numen habes?

Germani Andeberti, Aurelij Indiēt.
Reg. Præfidis.

Antibi, an Alciato plus, Minos doctè, pararis
Nominis & famæ, quis neget ambiguum?
Sic enigma facis, nodosa emblemata soluens:
Vis solum hoc tu? te vincis, & Alciatum.

Nicolai Quaterfolidi præfecturæ
Columeriensis Vicelegati.

Te semel vt vidi, facilem doctumq; repente
Agnoui, verbis mellifluumq; tuis,
Vt vidi, haud deceptus ego, neque me abstulit error,
Nam bene conueniens tu tibi nomen habes.
Nimirum (ignoscant Charites, Musa q; polita,
Et si quid peccem, parcat Apollo mihi.)
Nominis hoc ana grammata tui & cognominis è re est,
O ANIMVS DVLCIS, quem tua scripta probant.

CLAVDIUS MINOS DI-
VIONENSIS,

Lectori studioso & candido.

ROTOGENEM pictorem sua ætate nobilem, tam improbo fuisse studio, tamque indefessa pingendi cura diligentiaque memoriæ proditum est, ut Apelli parem in omnibus futurum dicerent, si manum de tabula tollere potuisset: adeò utile in omni vitæ humanæ instituto vulgatum illud, *μὲν ἀγαν*, ut Isocratea in compositione cura diligentior à plerisque reprehèdatur. Quod ideò à me dictum volo, amice Lector, ut planum tibi faciã, quis meæ commentationis in hæc Emblemata modus à me sit adhibitus: in quo nimirum è multis quæ facillè cõgerere citra negotium poteram, ea duotaxat in suos locos contuli, quæ ad rem præsentem magis accommodata viderètur. In quo malui, brevius omnia persequi, & leuiter attingere, quæ nemini esse ignota suspicabar, quam quasi *παράδειον*, perq; locos cõmunes identidè exspatiari. Sed ne re pluribus morer, non erit alienum, re ab ovo ducta, quod aiunt, huius meæ lucubrationis consilium explicem, ut eadem via compertum habeas, quid quantumque in literis contenderim, quosque labores hæctenus incredibili facultatum pene omnium inopia laboras in ipsis pueritiæ meæ rudimentis sum perpeffus. Quo tẽpore cum sperarem me liberatũ iri difficultatibus & panẽ dicã, miseris, quibus exerceri & interdum obrui pupillus solet omni parentum ope destitutus, manẽdum quasi aliqua in vigilia mihi statuebam, neque animũ ita deiciebam, ut à liberalium artium studio penitus auocarer: tametsi neque fortuna, neq; alia melior occasio hũc mihi fructũ, quem Dei beneficio videor consecutus, haud quaquam polliceri videretur. Nam me (anno ætatis duodecimo) per septenniũ fermè ad inferiores relegatũ scholas, & nodis, quibus me expedire nõ nisi serò admodũ potui, detentũ constrinxit inimica & certè molesta sortis conditio,

quæ studia mea nescio quo veterno quasi sopita & fermè ex-
tincta reddidit. Quibus tamè in ærumnis sic animus occaluit,
vt septem anni citius elapsi sùnt, quàm meum me otium tam
malè collocasse senserim. Quæ quanquã vera sùnt, tamen cùm
exantlatos à me labores in memoriam reuoco, est certè quod
sumno & præpotèti Deo immortales habeam gratias, qui me
hoc veluti gyro includi primùm voluerit: atque me, quamquã
ea ætate nimium rudem, nec dum satis confirmatum, provin-
ciam suscipere concessit, ad quam partim ætatis imbecillitate,
partim etiam ingenioli modulo ac captu omninò erã ineptus.
Postquam enim linguæ Latinæ & Græcæ, Mathematicũ & Phi-
losophiæ peripateticæ rudimèta delibassem, earumquæ disci-
plinarum cognitionem aliquam certè mediocrem percepissem
in palæstra viri literatissimi L. Baëzæ, Hispani hominis (cuius
in Logicis & Arithmeticis commentationes in lucem editæ à
doctis commendantur) opportunitatem aliquam sum nactus
ea omnia recoquendi seduliùs, quæ per triennium & eò plus
in Philosophico stadio primùm hauseram. In quo quidem
diuturna certè, parumquæ vtili meditatione retexendo, hæ-
rendum mihi diutius fuit quàm vnquam cogitassem, vt quasi
scopulum Sisyphium toto fermè septennio effractis penè vi-
ribus voluerem. Quæ tamen à me dicta, nolim à quoquam sic
accipi, ac si quas in studiis ærumnas pertuli, tam molestè
ferre debeam: nihil enim est quod tanti faciam labores ne-
scio quos, aut spontaneas illas molestias, quæ studiosos co-
mitari solent: quanquam tamen (vt id ingenuè ac liberè)
dubius sim an ratione aliqua conqueri mihi liceat, quòd for-
runam nò tam iniquam habuerim, quàm ingenium inani ad-
modum & rusticano quodam pudore præpeditum. Dei enim
optimi maximi beneficio (cuius munere ac dono sum id quod
sum) recreari paululum coepit ingenij mei languor: & ita
hucusque perueni, vt nauquam me pœnituerit tantillis labo-
ribus adeptum studiorum fructus vberiores quàm vnquam
cogitassem: non quòd ingenio me valere iactem (quod in me
quàm sit exiguum, planè sentio) sed quòd mihi nasci conti-
gerit tempore feliciore, quo incidere in præceptorem corda-
tissimum, multiplici rerum cognitione locupletem, & quod
in maximis duco, cui meum studium probari haud dubiè per-
ciperem. Ex eo itaque cùm excessi, quantum in me fuit, bono-
rum auctorum Græcorum Latinorumquæ pomœria libero,
& quieto animo peruolutaui, erat enim mihi otij satis: biblio-

thecas virorum aliquot eruditorum adij, quantum mihi concessum fuit; & eruditionis alicuius comparandæ instrumenta quamplurima perquisiui, eaquæ auidè arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens, vt ea mihi nota essent, quorum postea vsum aliquem, quanquam admodum mediocre, sum diligentia & studio consecutus. In his itaque cum mihi viderer aliquantò implicatus, dequæ multis multa consultarem, commodè incidit in manus meas Alciati liber Emblematum, quem recens nobis Lugduno aduectum, & aliquot annis antè, Parisiis excusum, noueram à philologis omnibus nō minimum commendari. Quem cum de manibus fere non deponerem, & multa in eo perobscura deprehenderem, in quibus hærebam diutiùs, & in multis nitèdo sudans, quòd tunc quos vellem imprimis libros non haberem, sciscitabar ex Leodegario Agathochthonio, Benedictino Diuionensi, homine verè pio, & in Hebræa, Græca, Latinaquæ lingua non mediocriter versato, vnde mihi omnes nodi & scrupi dissolui possent. Ille quidem de nonnullis me liberè admouit, sed hoc maximè, vt fontem ipsum, si fieri posset, adirè, ex quo nimirum Emblemata quodque sumptum esse constaret: & Alciatum Alciato interprete, quoad eius maximè fieri posset, enarrarem, id est, Alciati scripta alia, quòd id præstarem commodiùs, sedulo & accuratè voluerem: vtquæ ingenij vires periclitari paterer, mequæ nihilo segnè exercerè, cum studia mihi aliagrauiora nō suppeteret, ipsa omnia Emblemata scholiis & commèntariis illustrarem. Cuius viri consilio primùm non leuiter inflammatus, primas lineas (quantum per ætatem certè tenellam & consilij inopem licebat) ducere incepti: in quo primo impetu satis mihi sum conscius, me non secus atque vrsinum fœtum inconditum planè & informem peperisse. Quòd enim mihi hic auctor impensissimè placeret, eum summa perlegi auiditate: cuius opes admirabiles vt accuratiùs & meliùs aperirem mihi, alios plerosque qui ad hoc argumentum tam plausibile facere videbantur, deuoravi: perquæ multas Philologiae areas locupletissimas summa cum voluptate exspatiatus, ad extremum id mihi lucrifeci, quod nūquam fuissem cōsecutus, nisi animum ad hanc rerum explicandam difficultatem applicuissem. Et quidem non potuit hic liber vel ob argumenti splendorem varietatemquæ vel auctoris nomen clarissimum apud omnes qui non sunt alieni à Musarum amœniorum choro, non gratissimus esse: cuius lepores & concinni-

tatem eò pluris facio, quò video maiorem cum voluptate vtilitatem in eo coniunctam, quàm aliis penè innumerabilibus qui quotidie manibus teri consueuerunt. Quis igitur mihi iure succenseat, aut paulò etiam iniquiùs frontem corruget, quòd aliquas horas in eo explanando collocarim? Non enim meam qualemcunque industriam & studium ab hoc genere descriptionis putavi vnquam alienum esse debere, quanquam non parum in eo esse difficultatis agnoscerem, quæ nisi ab homine & otio & literis abundante, vix solui posse videretur. Quòd si quis, vt sunt varia & iniqua ferè hominum iudicia, animo reputet commentarium nullo labore à nobis absolutum, censeatque id operis quibuslibet aut etiã Grammaticulis committi non minus quàm mihi potuisse, vehementer errat. Quotus enim quisque est (absit arrogancia dicto) qui vel Ethicæ disciplinæ aut physiologiæ ignarus, ne dicam historię aut linguæ Græcæ prorsus inscium, qui vnum aut alterum Emblemata pro dignitate enarrarit? At vt isthæc missa faciam, quis noster in eo explicando & illustrando libello conatus fuerit & industria, vt eruditos non latuerit, ita imperitis non potest non esse per obscurum & valde ignotum, qui non plus ea de re quàm cæci de coloribus iudicent. In quo si non ingenij dexteritas aliqua vel rerum peritia melior elucescat, certè diligentia quædam obseruari non obscure ab iis potest qui sunt æqui rerum æstimatores. Id verò maximè, nisi fallor, perspicuum erit in obseruando fonte & origine cuiuscunque Emblematis, in comparandis vtriusque linguę auctoribus, qui magnum videbantur adferre adiumentum ad singulas notas & explicationes, vt denique in cumulandis iis locis, qui sparsim apud Alciatum in scriptis aliis prolixissimis habeantur. Quæ cum dico, scio equidem quid mihi obiici hoc loco possit: quasi qui velim diligentiam ab omnibus approbati meam, vt nihil omninò concedam iis qui in eo libello primum enarrando elaborarunt, suamque nobis industriam probauerunt. Certè, vt verum fatear, modestiùs de me sentio, quàm vt velim incidere in minimam arrogantię suspicionem: sed vt aliorum ingeniorum sum candidus æstimator, ita velim hoc mihi tribui cõcedique, vt de me non falsa iactãti mihi credatur. Ne enim dissimulare videar, scio ante annos octodecim, Sebastianum Stokamerum Germanum in aliquor Alciati Emblemata scripsisse commentariola (sic enim appellat) familiariter admodum & studio facili concinnata: sed an fuerit au-

etoris mentem, & argumenti splendorem secutus, aliorum esto iudicium. Loquor de Tornesij Lugdunensis Typographi editione, non de alia quadam quam ante aliquot annos adornavit Plantinus hac nostra ætate diligentissimus Typographus: ea enim aliquot accessionibus longè alia est quam prior: quod non erit obscurum ei qui editionem utramque conferre volet: at vel posterior, ut ut sit, ea est tamen, ut eruditorum oculis non satis digna videatur. Sed esto, scripsit Stokamerus ille in aliquot Emblemata, non tamen attigit omnia: siquidè forte diuinare non potuit quid in aliis auctor sibi vellet: ita quadam perobscura sunt, ut vel multa rerum cognitione, vel Delio narratore sit opus ei qui ea commodè velit explicare. Adhæc, etiam si Bartholomæus Anulus, vir eruditus, breuibus verbis, omnium ferè Emblematum sententiã complexus sit, eum tamè non puduit aliquot intacta omninò prætermisisse, quã ob causam nescio, nisi quod verissimum esse video quod vulgo dicitur, Docti est etiam quadam ignorare: vel, ut cum Poëta, Non omnia possumus omnes. Nihil enim moror Iesuitanæ familiæ sodalè aliquem, què accipio ante annos sex in hac Academia publicè interpretatũ hæc eadem Emblemata: sed tamen quadam, non omnia attigit: quãmnã ob causam nescio, nec ut sciã sum admodum sollicitus: me tamen non fugit, si persecuturus esset quod inceperat, aliorum quorundam industria ei fuisse utendũ, aut certè vigilias maximas eum impensurum in explanãdis rebus tam variis, tamque ingeniosè ab ingeniosissimo Iureconsulto excogitatis aut efformatis. Quod tamen dictum nolim, ut Iesuitæ illi quicquam detrahi velim (quandoquidè lubens faueã literatis omnibus, cuiuscunque professionis & instituti habeantur) non hoc dico, inquam, ut mihi canere videar, qui nihil aliud possim de me asserere, quàm quod ingenio pænè nullo sim: & si quid sit, illud diligentiam cupiam velim tribui potius quàm acumini aut dexteritati. At si ad iustam carminum tam lepidorum explicationem multa deesse obiecerit aliquis, dico, nihil esse quod omnibus numeris absolutum dici & perfectum possit. Sum equidem, ut verè dicam, quod potui, consecutus, nullumq; vnquam laborem in bonis auctoribus euoluendis, qui in hoc mihi possent esse commodiores, effugi, ut ipsam auctoris mentem elicerem: quam si nondum assecutus omni parte videar, tamen quantum à me fieri potuit, conatus sum, ut eo nomine nostrã qualècunque diligentiam doctis non nimium morosis probatum iri confidã. Quam si gratã studiois,

ut vtilē spero, & aliqua dignā approbatione intellexero, efficiēt profectō, ut qualiscunque nostra industria excitetur ad eam commentationem non modō illustrandā, sed etiam locupletandam. Quid enim desperem studium eiusmodi gratum fore cū res per se iucunda & fructuosa mirabiles amores in animis eorum qui sunt ingenui & liberales, excitet? Laudatur à nobis Orator, Poëta, Historicus, Philosophus, aut aliquis alius scriptor, si *ῥώμαις* insignioribus tanquam stellulis effulgeat & splēdescat: quæ cū alicubi leguntur, digito aut trāsverso calamo notari solent, ut memoriæ commodiūs insigantur, & citiūs occurrant, cū iis opus erit. Atqui has sententias non passim, nec semper, nec vbiuis reperite est facile, cū nulum sit Emblemata, quod præter sententiam non afficiat animū rei nouitate, & egregia quadam antiquitatis cognitione. Ad hæc *ῥώμαις* sunt interdum obscuriores, neque omnibus peruię esse possunt: Emblemata aut subiectæ picturæ causa, aut carminis *ἑρμηνεία* aut *ἑρμηνεία*, aliquam facilitatem habet, in qua possit animus cōquiescere. Proinde non mirum videri debet, si hoc scribendi genus & Alciato, & viris plerisque grauibus admodum placuerit, ut aliquid eiusmodi ludis eruditis consequi possent, quod studia grauiora dulci (ut ita dicam) lenimēto reficeret. Id enim simile præstitere post Alciatū Gulielmus Perrerus Tholosas, qui Morosophiam centum Latinis & totidem Gallicis tetrastichis conscripsit. Hinc pegma Costalij habuimus, hinc Bartholomæi Anuli pictam Poësim egregiē & sollerter elaboratam: mitto enim Bocchi laudatum ingenium, qui in hoc genere summum se artificem præstitit: postremoque omnium optimē post Alciatum, si quid mihi credendum sit, Ioannes Sambucus, & Adrianus Iunius, sua nobis Emblemata cuderūt, quibus nihil ingeniosiūs aut accuratiūs adinuentum, nihil diligentius elucubratum aut absolutum esse constat. Sed ut superior ætate Alciatus fuit, ita, ni fallor, se priorem & ingenij solertia, & doctrinæ laude præstitit: quem cū hoc in genere primas tenere dicam, quas suo iure mihi repetere videatur, nō est quod quis suspicetur me nonnihil famę doctissimorū huius seculi virorū Iunij, Sambuci, Achillis Bocchij detraxisse. Id verò studij genus nisi fuisset liberale censendū & docto homine dignū, noluisēt ipsi profectō viri tanti suam industriā cōtulisse, aut bonas interdū horas collocasse in iis quæ nihili faciēda esse duxisēt. Sed de his iā satis.

Superest ut breuiter totam nostræ commentationis rationem explicem, iisque respondeam quos ad obrectandū citiūs

Consilium & methodus huius commentarii.

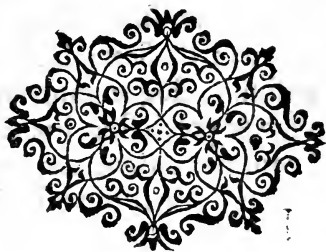
quàm imitandum paratos fore præsentio. In hac tota ineunda ratione nihil magis obseruandum esse duxi, quàm scrupos omnes & mæandros difficilicres, vt locos etiã obscuros enarrare, & Emblematum pænè omnium originem ex suo fonte ductam repetere, postremoque vsum cuiusque loci & sententiæ facilem pro virili parte adiicere. Quàm verò perspicuè & commodè id à nobis tentatum sit, non dico perfectum, alij viderint: aliquid certè laboris & diligentiaẽ obseruari non obscure potest, doctrinaẽ nullam mihi tribui dariue laudem postulo: in quo tamen ab iis qui seriò docti sunt & literis politioribus exulti, facilius aliquam gratiam impetrare mihi videbor, quàm imperitis & quibusdam nebulonibus, qui omnia non modò temerè vellicant, sed, quod ait Comicus, nisi quod ipsi faciunt, nihil rectum putant. Nullum adhuc scriptorẽ legi, qui cuiuslibet in omnibus satisfecerit. Nam in multis cura aut labor desideratur, in aliis ingenij dexteritas, aut Græcæ linguæ peritia, vel Latinæ proprietas: in aliis denique multorũ auctorũ lectio, aut historiarũ cognitio: quasi verò virtutes hæ omnes singulae in singulis tam faciliè deprehendi possent. Non enim me latet in Virgilij poëmate, Seruij Grammatici diligentis, & accurati operam sæpenuerò desiderari: quemadmodum nec desunt, qui itidem in Porphyronis & Acronis commentariis in Horatium obseruent: sed certè hi mihi videntur molestissimi censores, qui cùm nihil faciant, nulloque se labore nobis commendent, importunè tamen de aliorum scriptis conqueruntur. Non tamen vt mea qualicunque commentatione præiudicatũ alicui velim, quasi mea tã vnice probem, vt nolim aliquando vel emendari, vel castigari: à qua suspicione quantum abhorream, qui me proprius agnouerunt, faciliè liberabunt: qui nihil aliud à doctis requiram; quàm vt hæc minutias sua reprehensione in quibus erratum fuerit, aliquando dignentur: vt in iis recognoscendis parem diligentiam atque operam impertiã. Non enim nostros errores emendari feremus impatienter, neque nos vllò modo piguerit audire potiora suggerẽtem & meliora: vt nec molestũ erit priorẽ sententiam commutare, si quid minus accuratè tractatum aut expensum à nobis quispiam conqueratur. Quod dum facio, videri nolim in publica literarum causa præuaricari, & ea docere quæ aliquando putem dedocenda. Quod tamen nec sine exemplis nec rationibus me præstaturum intelliget, si modò adsit aliqua in iudicãdo æquitas, cũ nemini dubiũ sit, po-

steriores cogitationes meliores esse : & in monumentis veterum legamus, Hippocratem artis medicæ principem quædam à se non satis diligenter tradita, primùm emendasse, ne ceteri etiam in idem impingerent. Idem factum à M. Tullio meminimus, cui cùm Rhetorici libri, quos adolescens scripserat, non satis placeret, vt minus elucubratos damnare magna parte maluit, quàm corrigere, scripsitque accuratiùs libros alios oratorios, quos tanti fieri à doctis agnoscimus. Sed & Fabius duos libros à se primùm De arte dicendi scriptos, quòd non satis probarentur, expunxit, & duodecim illos vtilissimos nobis magno studiosorum omnium applausu dedit, in quibus videtur & priores emendasse, & perfectius aliquid reliquisse. Quod illis igitur tantis viris laudi datum est in suis retractandis, non debet nobis esse dāno vel fraudi, vt meminerint quorum maximè interest, doctiores permulta scire non tamen omnia. Itaque vt seueriorem omnem obiurgandi ansam præcludam, subinde Horatianum istuc apud eum qui sit reprehensurus, oppono, vt & seipsum norit, & errata mea me non deprecantem sustineat:

Si quid nouisti rectius istis,

Candidus imparti: si non, his vtere mecum.

Lutetia C 10. 10. LXXX.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI
EX LIB. POETICES VI. DE AL-
ciati Emblematis IVDICIUM.

ALCIATI, præter Emblemata, nihil mihi videre contigit: ea verò talia sunt, ut cum quouis ingenio certare possint. Dulcia sunt, pura sunt, elegantia sunt: sed non sine neruis: sententiæ verò tales, ut etiam ad usum ciuiliis vitæ conferant.

LILIVS GYRALDVS LIB.
II. DE POETIS NOSTRO-
rum temporum.

ALCIATVS potest inter poetarum collegium & consortium reponi, eo quòd eius extant carmina plurima diuersis in vrbibus iam impressa, ut sunt epigrammata & emblemata. De hoc enim illud verissimè dici potest quod est apud Ciceronem de Scæuola, Iurisperitorum eloquentissimus, eloquentium iurisperitissimus: addam ego, & polyhistor, bonusque poeta. Sed nostra commendatione non indiget, Alciatus, qui suis scriptis iam toti orbi illustris & clarus habetur.

*SYNTAGMA DE SYMBOLIS: STEM-
MATVM ET SCHEMMATVM RATIONE,
quæ insignia seu arma gentilitia vulgò nominantur: De-
que Emblematis.*

E Symbolis & rerum notis nonnulla plerique scripserunt : eorum tamen nemo est adhuc, quod sciam, qui eam rationem & argumentum sit accurata disputatione persecutus. Id vt præstare quodammodò possim, quòd videam eas partes hoc loco mihi demandatas, de inuentione symbolorum, eorùmq; vsu & fine quædam, si non accuratè, at certè breuiter dicenda mihi videntur, ne subinde cogar anxie repetere quæ semel dixisse satis erit.

Quæ fuerit inuentio prima Symbolorum.

COMPERTVM quidem nobis est vel sola coniectura, primos illos homines, sed potissimùm Aegyptios & Chaldæos, qui in schola Memphitica philosophati sunt, in iò ante expressam notarum aut characterum inuentionem & scripturæ vsu, reperisse symbola quædam rudia, vt animalium, vel siderum, vel rerum aliarum, quæ *ιεργλυφικæ* id est, sculpturas sacras appellarunt, quod primùm ab his factum esse constat, ne ab imperita multitudine mysteria & arcana sapientiæ, quam colebant puris animis ac manibus, facilè profanarentur, sed ab iis duntaxat intelligerentur, qui sacris iisdem initiati essent. Quarum rerum initia prima fuisse admodum rudia & simplicia nemo ambigit, qualia solent esse rerum pænè omnium principia, quæ à rebus minimis orta tandem progressum ampliorem, & certè maiorem consequuntur. Quod nobis planum esse poterit, si eam inuentionem, quam Aegyptiis & Chaldæis acceptam tribuimus, conferamus cum ornatu, & accurata expolitione, quam huic præclaræ iuentioni Græci adiecerunt, tanta profectò cum venustate & apparatu, vt posteriores Græcorum cogitationes prioribus his, & fermè incultis Aegyptiorum signis præfer-

re non dubitemus. Eo enim factum esse crediderim, quòd etiam inuèto scripturæ vsu à curiosis quibusque ingeniis, sed maximè philologis, Imperatoribus, ducibus, & aliis etiam quibus politior quædam literarum cognitio, rerumque meliorum elegans & culta natura placuit, auctus sit & asseruatus non sine literarum politiorum ornatu is *ιεργλυφικῶν* vsus. Ad quam philologiæ partem quodam modo hoc Syntagma declarandam (non enim mei pudoris est magnum quidpiam de me polliceri quicquid sit, velim studiosi æquì consulant: nam aliis fortasse trado lampada, qui perficient quòd hìc à me inchoatum potiùs quàm perfectum) fingamus primùm vobis aliquè ordinem familiarem, vt eruditos homines, & maximè rerum antiquarum studiosos hac qualicumque, sed tamen familiari commentione iuueamus.

Quid Symbolum & quotuplex sit huius vocis acceptio.

SYMBOLVM ita Græci definiunt: *σύμβολοι ὅτιν ἐξ οὗ ὅτιν ἡμῶς συμβάλλει καὶ γῶναι*; est id quo aliquid coniectamus & cognoscimus. Vocabuli huius multæ significationes occurrunt: ex quibus hæ sunt in primis, Symbolum accipi vulgare est pro signo quod epistolæ, vel vasi, aut dolio, aut ceteris eiusdem generis imprimitur, ne resignentur à quibus minimè oporteat: idque nos vulgari lingua Marquam nominamus. Deinde pro bellico signo, quam Tesseram vocât, Gallis *Mot du guet*. Tertiò idem sonat ac collatio vel pecunia, qua plures in vnum conferunt ad epulas & conuiuia celebranda: quo sensu plerique viri eruditi etiam symbolum, & Symbolam, vsurpant neutro & feminino generibus, & quibusdam rationibus confirmant, Symbolam dedi, apud Terentium, non Symbolum dedi, esse legendum. Quartò, Symbolum nuptiarum annulum significat. Quintò, coniecturam seu iudicium, quo prænoscimus aliquid, vel coniiicimus, vel obseruatione dignum putamus, quo sensu ad res varias transferri testantur auctorum monimenta. Sextò pro Principis numismate sumitur. Septimò, pro argumento, seu etymo, seu denique vaticinio aut nota quadam qua quippiam occultatur, sed tamen doctis auribus intelligendù proponitur, quo sensu postremo nos symbolum ad Emblematis naturâ accommodamus, & veluti ad finem nostri huius Syntagmatis explanare conamur.

De Symbolis Aegyptiacis.

OBSERVAMVS itaque à sapientibus Aegyptiis sym-

bola primùm fuisse vsurpata illa, quæ *ιεργλυφικα* nuncupabant, quibus suam raram illam quidem & reconditam sapientiam solis iis agnitam esse volebant, qui ea se dignos præstarent. Ab ea enim consultò & prudenter hisce ingeniosis & eruditis symbolis, ut iam admonui, profanum vulgus arcebat: eoque modo arcana illa doctrinæ reuera primæ & arduæ, castis beneque rotundis auribus & præparatis animis excipi volebant. Insignis est apud Clementem Alexandrinum locus §. Strom. quo loco ait, Aegyptios & Hebræos symbolis vsos fuisse reconditis, ut sapientiæ diuinæ eos participes efficerent, qui rebus sacris initiati essent. Addit etiam nefas existimatum Platoni, cum qui minimè purus esset, ad purum quidpiam atrectandum accedere: quam ob causam sacra vaticinia ænigmatis reddita olim fuisse constat, nec vera mysteria ostendi iis solita, qui temerè & impudenter accederet, sed qui primùm purgati essent, seseque diligenter præparent. Obseruat idem eos, qui ab Aegyptiis docerentur, primùm quidem arripuisse viam & rationem, quæ vocabatur *επιστολογραφικη*, id est ad epistolas scribendas comparata methodus: alteram, qua sacerdotes utebantur, id est *ιεργραμματεις*: tertiam & postremam *ιεργλυφικην* nominabant, id est sacram quandam sculpturam vel cælaturam: ex quibus maximè celebris fuit ea quæ *συμβολικη* dicebatur. Longior essem, si exempla Clementis vsurparem, quæ eadem pænè sunt apud Orum Niliacum. Sed vnum id duntaxat. Omnes quotquot vetustis temporibus de rebus diuinis aliquid scriptis mandarunt, tam Barbari quàm Græci, rerum principia occulta esse voluerunt, & ipsum verum (*τ' αληθες*) ænigmatis, signis, symbolis, & allegoricis quibusdam figuris tradiderunt, Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: quæ causa est cur Apollo Pythius cognomen *λοξίας* habuerit, eò quòd obscure ac obliquè responderet. Cum Clemente illo polyhistore vnà coniungam Plutarchum, qui disputatione *περὶ Ἰπιδος καὶ Ὀπίειδος* idem omnino docet, interque alia ostendit hoc veterum Aegyptiorum institutum fuisse, ut ab iis legerentur reges, vel ex ordine sacerdotum, aut eorum qui militiæ nomen darent: eò quòd illi ob fortitudinem, hi verò ob sapientiã magni ac celebres haberentur. Si quis è bellicosus rex crearetur, statim se sacerdotibus erudiendum dabat, idemque sapientiæ particeps efficiebatur, eius inquam sapientiæ quæ fabulis pleraque occultabat, & obscuro quodam ver-

borum inuolucro veritatem complectebatur. Hæc eius verba : Εὐθὺς ἐγένετο τῶν ἱερέων , καὶ μετέχε τῆς φιλοσοφίας ἐπικεκρυμμένης τὰ σοφὰ μύθοις καὶ λόγοις ἀμυδρὰς ἐμφάσει τῆς ἀληθείας καὶ δειφάσει ἐχύσης. Quod certè ipsi notat, cum Sphinges ad templorum limina locant: innuunt enim eam, quam de rebus sacris doctrinam profitentur, ea sapientia constare, quæ obscura sit, & inuolucris quibusdam lateat.

De Pythagoræ symbolis.

CERTÈ antiqua illa Pythagoræ symbola huius Philosophiæ vsum non minimum præbuere, quæ cum à Tyrreniis (apud quos fuit educatus, teste Plutarcho) aut ab Aegyptiis, vt relatum est ab Iamblichō nobili Philosopho, accepisset, ita excoluit, vt magnam suæ doctrinæ partem hisce mysteriis oclusam esse voluerit. Tradit enim idem Iamblichus, eos olim designasse per nauis gubernatorem, supremum Deum, primum motorem, & primam illam causam rerum omnium: vt ostenderent omnia Dei prouidentia curaque administrari: vt per mundi lutum, materiam aptam ad generandum, ipsumque corpus intelligi volebant. Atqui & interdum non alio symbolo Deum designabant, quàm oculo depicto, cui & baculum seu sceptrum substituebant: quandoquidem Deus vnus est, qui omnia videat, & penes quem sit præcellens & regia dignitas. Nonnulli tamen stantem baculum ad aliud referunt, nempe ad naturam diuinam ἀφθαρτον καὶ ἀκίνητον, id est mutationi minimè obnoxiam, & quæ nunquam labefactari aut imminui villo vnquam pacto possit. Hanc Aegyptiorum Philosophiam Chæremon complexus est, vt & Orus Apollo Niliacus: auxit Pythagoras, illustrarunt excellentes quidam Philosophi & scriptores nobiles Athenæus, Clemens & Cyrillus Alexandrini, Pausanias, Porphyrius, Plinius, Appuleius, Plutarchus: quamque nostra ætate præne intermortuam magno labore ac industria, imò verò admirabili præneque diuino ingenio excitauit, suisque perfectit numeris Pierius Valerianus, magnis illis Hieroglyphicōn Commentariis. Cuius primæ sapientiæ vsum, ne id dissimulare videat, retinuerunt multò ante Pythagoram Moses, Salomon, aliique Hebræorum sapientes: sunt & qui de Chaldæorum symbolis ex Pselli commentariis, quibus magica oracula seu Chaldaica Zoroastres exequitur, nonnulla posteris reliquerunt. Sic enim ex figura plantarum, florum, animalium, stellarum, rerumque aliarum pleraque inuolue-

bant, vt minimè putem commodiùs sapientiæ veterum quasdam reliquias ad nostra vsque tempora transmitti potuisse. Id verò si quis velit ostensum esse aliqua exemplorum farragine, statim colliget, pro fertilitatis symbolo Papauer vsurpatum, Cupressum pro morte, Oliuam signum pacis, Laurum & Hederam ingeaij semper virentis, Malum cotoneum connubij, notam iisdem habitam fuisse, vt Satyrum vel capram libidinis, Leonem terroris, iracundiæ, dominatus: Solem anni, Lunam mensis, & cætera alia longè multa, quæ immenso labore pariùque doctrina idem Pierius executus est.

Vnde profectus Stemmatum vsus.

EX QVO factum esse constat, vt sapientes quique posteri inuentioni huic tam ingeniosæ multum ornamenti adiecerint suis tum libris, tum disputationibus: sic etiam permulti nobiles & generosi, viriùque principes, qui bellicis olim negotiis præfecti sunt, vt etiam hodie, qui eundem dignitatis gradum obtinent, quò sui nominis atque familiæ splendorem quam latissimè propagarent, stemmata quædam & symbola sibi vsurparunt. Et certè omnibus penè gentibus in more positum fuit, vt speciale aliquod signum militare haberent, quo faciliùs cogi possent, & in vnum conuocari locum milites, qui vel sparsi vel fusi extra castra essent. Occurrit mihi quod Diodorus Siculus τ. Βιβλ. ρθ. retulit, quo loco initium eiusmodi schematum videtur repetere à temporibus Osiridis, his planè verbis: τὸ δ' οὐδ' Ὀσίριδι σωετρατεῦσθαι δύο λέγουσι ὑὸς Ἀνθρίπτε καὶ Μακεδόνια διαφείροντας ἀνδρεία ἀμφοτέρως χρήσασθαι τοῖς ἐπισημοτάτοις ὅπλοις ἐπὶ πινῶν ζωῶν ἐκ ἀποικείων πῆ ἀεὶ αὐτὸς ἐντολμία. Pindarus enim testis est Amphiarum in expeditione Thebana pictum draconem in clypeo circumtulisse: Staius Capaneum hydræ: Polynicem Sphingis imagine, vfos in scutis fuisse. In bello Troiano Agamemnon pictum habebat in scuto Leonem vnà cum epigrammate, ἔτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν: Vlysses delphinem: Typhonem Hippomedon ore fumos efflantem: Perseus Medusæ vel Gorgonis caput. Neque enim dubium potest esse quin & cæteri Nobiles suæ insignia familiæ, seu symbola quædam propria sibi vëdicarint. Homerus alter 8. Aeneid. id minimè sibi prætermittendum putauit, cùm Turni auxiliares copias memorat, quorum hominum arma signaque diligenter & studiosè persecutus est. Cimbrorum & Teuto-

num bello illo horribili, quod in Mario Plutarchus describit, id memoria dignum notat, eos populos, quanquam immanitate barbaros, suis in peltis, scutis, aliisque id genus bellicis instrumentis, non modò nitorem armorum fuisse, sed & depictas ferarum imagines. Nonnulli putant Marium primum Aquila pro schemate vsus, ut præter ceteros testis occurrit Val. Maxim. Primis enim imperij Romani temporibus, in expeditionibus bellicis cum educenda esset acies, aut etiam manus conferendæ, pro signo, fœni manipulis utebantur: unde legiones manipulares primò appellatas esse constat. Sed cum incrementum aliquod cepisset imperium, signa alia sibi fixerunt, qualia fuere Lupi, Equi, Capri, Minotauri, pro vario Principum arbitrio, qui militibus præficiantur. Sed ut ea demum Aquila vsurpari cœpta est pro publico & perpetuo imperij Romani symbolo: sic vsus inualuit, ut quæcunque legio distinctas insignium notas haberet, quod posteris ita transmissum est, ut eius rei memoria, quanquam longa temporum intercapedine, longoque spatio, & pænè vetustatis obliuione demersa, scriptorum beneficio tamen nondum intermori potuerit. Dio tradit in Pompeij Magni annulo expressa fuisse trophæa tria, ut antè idem Sylla dictator fieri sibi curarat. Plutarch. verò ait in eo summi pretij lapillo, qui Pompeij fuit, qui que post mortè eius, Cæsarem coëgit ad lachrymas, Leonis conspicuam fuisse imaginem ensis tenentis. Quod genus doctrinæ reconditoris quanquam plerique ludicrum esse censeant, ausim tamen dicere id sapientibus olim hominibus familiare habitum pro certo constare: quod declarant erudita & literata illa symposia: quo maximè nomine Principibus digna videri debet ea exercitatio, quos si verè Principes agant, literatis colloquiis suas epulas condire par est: non ut inertes quidam aulici, & (quod dicebat ille) arietes in aureo vellere, qui lapillis & tessellis, qui cubis & foliorum lusu non modò totos dies terunt, in quibus luditur quidem, sed interea permultum otij & pecuniarum impenditur, multoque plus temporis insumitur, quàm necesse esset: cum in ea symbolorum doctrina exercenda, & liberis hominibus digna cognitione, non mediocri utilitas capiatur, ingenium intendatur, iudicium augeatur, exerceatur memoria, mirifica oblectatio capiatur. Sed hæc missa faciamus. Quam enim superioribus anteaactis seculis hic symbolorum vsus magnis quibusdam viris arri-

rit, exemplis innumerabilibus testatum habemus: Quin id antiquarij & studiosi longè antè, & hoc nostro seculo diligèter obseruarunt in quibusdam priscorum temporum numismatis æreis & argenteis, tum saxis & ædificiis, longa seculorum caligine, & quasi senio ferè omnino collapsis, ex quibus illorum veterum hominum studium agnoscunt in obseruandis familiis, vel gentis alicuius stemmatis aut effingendis iis quæ ipsi suo arbitratu conceperant, quæque vel multis, vel certè paucis, & quidem eruditis atque ingeniosis proposita esse cupiebant. Siquidem vt è multis pauca sublegam. Alexander Magnus Serpentis imagine vsus est, quod se à Ioue Ammone patre sub forma serpentis esse natum credi vellet. Augustus Cæsar magnam sui animi moderationem, alienumque ab omni temeritate iudicium, id est maturitatem in rebus gerendis ostensurus, in altera numi aurei parte, quod cudendum ea maximè causa iusserat, Papilionem vnà cum fluuiatili Cancro cæleri voluit: altero quidem tarditatem, altero verò celeritatem intelligebat. Eundem & Sphingis imagine in sigillo seu sphragidio sumpsisse memorant: quo plerique coniiciunt eum designasse suam in rebus: obscuris illustrandis, & conficiendis negotiis alioqui perplexis admirabilem solertiam, quod tamè signum commutauit Republ. primùm composita, & imagine Alexandri Magni postea fertur vsus, fortasse vt Monarchiam, qua se dignum putabat, intelligeret: quam vbi magna, planèque inaudita felicitate consecutus est, nō alia delectatus est imagine quàm sua. Mæcenas eques Augusto familiarissimus, Ranam vsurpauit, forsasse Seriphiam. vt quibusdā placet ad arcana fidem quam vnice obseruabat ille, designandam. Titus Vespasianus Augustum æmulatus, proprium sibi ac peculiare schema vel symbolum habuit, quo maturandum esse præcipiebat Delphinum anchoræ alligatum. Narratur historiis Ecclesiasticis, & D. Hieronymi Commentariis, literam Hebraicam **ט א v**, salutis fuisse olim signum etiam Paganis ipsis habitū quod parietibus templi Serapidis passim visum fuit. Nullus est ex nostris, quin audierit aut legerit memorabilem illam Constantini Magni expeditionem aduersus Maxentium, qua maximè signis militaribus signum Dominicæ Crucis primùm cœpit. Et certè Crux meritò pro salutis nota vsurpari cœpta est, quòd **T** literæ, quod fuit olim absolutionis signum, videatur respondere, si picturam & lineam spectes.

Quid enim, ut externa illa quæ innumerabilia sunt, transfiliam, ut quæ leguntur de Atheniensium Noctua, Persarum Aquila aurea, vel Solis effigie, aut igni sacro, Thebanorum Sphinge, Osiridis cane, Cyri Gallo aureo, & aliis etiam pluribus, de quibus fidem scriptores faciunt? Sed nescio quo modo nos magis delectant & afficiunt domestica, ut est Navis illa, quam pro stemmate habuerunt Franci veteres; sicuti Sidonius Apollinaris & Panegyristes ille Pacarus testantur: quod idem signum Parisiorum esse adhuc aperte videmus: ut tria illa Repagula rubea seu vectes, quibus in publico stemmate Burgundiones vsi sunt; ut Vrsi, quibus Heluetij: ut Leones, quibus Germani quidam duces: ut Ignarium vnà cum silice, quo equites illi torquari, qui à Burgundo duce primum instituti sunt; longum enim esset in singulis immorari, & ad ea omnia explicationes adiicere. Quid, inquam, nunc memorem veterum illorum Gallorum stemmata & insignia, quæ sibi vel ingeniosi finxerunt, aut aliqua nacti sunt occasione, vel tanquam hæreditario iure posteri vsurparunt? Quia tamen multus essem, imò verò fortasse nimius in ea rerum veterum commemoratione, quas subinde fateri cogimur longa vetustatis obliuione, nobis penè de letas & oblitteratas, facilius videtur, meo quidem iudicio, in iis pedem, ut ita loquar, figere quæ non tam priscorum hominum libris, quàm ipso nostrorum patrum, & quidè huius ætatis hominum exemplo, planè attinguntur. Itaque præter publicum & solenne imperij Germanici stemma, quod Carolus quintus superioribus annis pro imperatorio iure habuit, symbolum etiam peculiare sibi vendicauit, duas Herculis Columnas, vnà cum symboli anima **V L T E R I V S**: Lodoïcus XII. antequàm ad regnū euectus esset, aliqua ratione Histricem, quem Porcum spiceum vulgus appellat: Franciscus I. felicitis memoriæ Princeps, tria lilia, quibus alij Reges regio nomine fuerunt vsi ad hæc nostra vsque tempora, & Salamandram aliqua causa propriam sibi fecit: Henricus II. eius filius crescentem Lunam, vnà cum hemistichio, **D O N E C T O T V M I M P L E A T O R B E M**: Margaritis Nauarræa Regina, magni Francisci soror, heroïna verè illustris Heliotropium non sine causa sibi legit: Carolus IX. duas Columnas in se complicatas vnà cum, **P I E T A T E E T I V S T I T I A**, descripto epigrammate: Catharina Medicea, Regum mater, Iridem seu cælestem arcum, adiecto

Symboli argumento, *Φῶς Φέρει ἡδὲ χαλκήτεον*: Annas Mommo-
 rancius, militum magister, nudum Ensem, vna cum verbo
 ΑΨΑΑΝΟΣ: Marescallus Santandreas nodum Gordium:
 Plerique idem tribuunt Regi Catholico, vt Iouius ipse Car-
 dinalis Borbonius, pastoriciæ dignitatis notam, Ensem seu
 gladium flammeum habuit, quo verbi diuini vim intelli-
 gi aiunt: Carolus Lothareus Cardinalis Hederam altæ pyra-
 midi hærentem, vna cum versiculi parte altera **T E S T A N -**
T E V I R E B O: Franciscus Turnonius Cardinalis cœleste
 Manna: Christophorus Madrucius Cardinalis Tridentinus,
 Phœnicem se in igne comburentem, vnà cum sententia, **P E -**
R I T V T V I V A T: Ferrariensis denique Cardinalis He-
 speridum mala ab insomni non custodita dracone, quo vir-
 tutes significari constat. Alphōsus Aragonum rex libro aper-
 to, ad libertatem designandam, vti maluit. Franciscus Sfor-
 cia cum ducatum Mediolanensem obtineret, Canis sibi sym-
 bolum pingi fingique curauit, vnà cum epigrammare, **N E -**
M O Q V I E T V M I M P V N E L A C B S S E T. Duo inter
 cetera Principum Italorum symbola, eruditis hominibus pla-
 cuerunt, nempe vnum Laurentis illius Medicei, & alterum
 Prosperi Columnæ: Ille quidem tres plumas habuit colore
 triplici distinctas, albo, viridi, rubeo, vna cum **S E M P E R**
 adiecto vocabulo, quod eruditi homines ad virtutem tripli-
 cem, Fidem, Spem, Charitatem, retulerunt: Hic verò Colum-
 na, quo tempore Rauennati Reipub. præfectus, urbem ob-
 sessam defendebat, duplicem ramum complicatum pro sym-
 bolo circumtulit, alterum è Cupresso, è Palma verò alterum,
 vnà cum sententia adiecta ab eloquenti homine Antonio à
 Casanoua, **E R I T A L T E R A M E R C E S**. Illum quidem
 ramum, mortis, victoriæ hunc esse notam volebat: vt signifi-
 caret in ea expeditione sibi certissimum esse mori, vel vince-
 re. Quibus profectò notis & signis illustribus magni illi he-
 roes ac principes excellentem aliquam suorum animorum
 cogitationem non obscure ostendi voluerunt:

De qua quidem philologiæ parte, ne cogar singula per-
 censere, cum quosdam viros excellenti doctrina, & antiqui-
 tatis vel maximè studiosos aliquando disputare audiebam,
 memini vltro citroq; habitos ea de re sermones eruditos, ex
 quibus tamen ad extremum, vt vno dicam verbo, nihil ferè
 præter coniectanea mihi comparauit. Nam vt prisca illa &
 externa præteream, quidam auctores sunt non omninò ma-

li, à quibus accepimus priorum Galliarum Regum, qui à Pharamundo profecti sunt, insignia fuisse tres Bufones aut Rubetas: nonnulli tres coronas malunt: alij Leonem qui Aquilam ad caudam habeat in quo illi boni scriptores temerè interdum & sine iudicio caligant: quippè qui quod Regum quorundam peculiare symbolum fuerit, ad alios etiam tanquam commune omnium referant. Videri autem certius potest, tribus Liliis primum Clodoueam fuisse vsus, cum primùm suadente Clotilde vxore lectissima, religioni Christianæ nomen dedit: quod liliorum trium stemma posteriori etiam Reges ad nostra vsque tempora retinuerunt.

Polydorus Virgilius in Anglica historia, quo loco vitam Gulielmi Nothi persequitur, auctor est reges Anglos ad eam vsque regis illius ætatem certas insignium notas minimè habuisse: sed pro regum varia successione, etiam signa illa fuisse varia. In quibus omnibus primò excogitandis, effingendis, exornandis, aliqua ratione pingendis vel sculpendis, non video quid veri certique, statui certò possit: nisi dicamus pro animorum & opinionum varietate miram semper pæneque incredibilem symbolorum eiusmodi varietatem extitisse. Effet quidem imperiti hominis, parùmque in rerum veterum historia exercitati, qui auderet affirmare nullam subesse sententiam in ea ingeniosa inuentione stemmatum, schematum, insignium & symbolorum: quæ veteres ipsi non tam studiose affectassent, nisi suæ doctrinæ solertioris, suæ laudis & gloriæ, suarumque cogitationum aliquam non minimam partem aliis notam esse voluissent.

Symbolorum tria genera.

CETERVM ne hoc quidem prætermissum velim, symbola & Emblemata, de quibus hoc agitur libro, multiplicia esse & varia: quorum tamen rationem multiplicem ad quosdam quasi cancellos reuocare possumus. Quædam enim historica sunt, alia physica, alia ethica, & certè allegorica, quibus aliquid pettum à fabulis aut rerum natura, ingeniosè ad mores vt plurimùm traducitur. Historica sunt ea, quæ dicuntur ex historiis, vt Læonæ statua ærea in acropoli Atheniensi posita, de qua 13. Emblem. Triumphus M. Antonij triumviri de M. Tullio interfecto, 29. Emblem. Hunni Scythici descriptio, 37. &c. Physica verò, vt Bacchi & Palladis simulachris eadem ara erectis, 23. vt de Ciconiarum ἀντιπαράγεια, 30. quæ tamen ad mores omnia mihi reduci

posse facilè videntur, quia ex iis omnibus, quanquam non semper ita perspicuè, moralis sententia eliciatur.

Differre inter se schemata, imagines, seu insignia, symbola.

QVOD cùm fortasse pluribus ostendo, nolo mihi quispian succenseat, ut qui nullum planè discrimen constituam inter schemata illa seu insignia vel arma, quæ vocantur gentilitia, imagines, & peculiaria hominum vel publica nationum aut ciuitatum symbola. Scio equidem ut primò de schematis, id facilè vel tacente me intelligi ab iis qui omninò non sunt obtusi: nullum stemma esse puto, quod symbolo & nota non constet: sed tamen nò omnia symbola stēmata esse possunt: Alterum enim, nempe symbolum, latius: strictius verò & specialius alterum accipi compertissimum est.

Alia verò imaginum ratio, quamquam ad eundem fortasse finem olim Romani sumpsisse videantur imagines, ut posterius, & hodie Nobiles sua illa stemmata. Ij certè nobiles erant qui sui generis imagines poterant ostendere, teste M. Tullio: quæ causa fuit, ut sæpè imagines pro nobilitate vsurpari familiare sit auctoribus. Eas Romæ patricij in primis sibi tribuerunt, & qui soli maiores magistratus, nempe Aedilitatem maiorem, Præturam, Censuram, Consulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint, lib. 6. Polybius me docuit, Plinius 35. ut etiam M. Tullius permultis locis. Erant enim simulachra quædam oris similitudinem artificiosè fictam, coloribus & pigmentis adumbratam referentia, quas in insigniore domus parte positas armaria lignea includebant. Eas autem imagines diebus festis exornabāt aperitis armariis: cumque aliquis è propinquis aut affinis mortuus elatus esset, in funere circum ferebantur, additò, ut magnitudine quam simillimi apparerent, reliquo corporis trunco. Eas demum cereas fuisse me locus admonet Plinianus, quem cirauì proximè: ut inde appareat maiorum imagines posteris etiam temporibus nominatas, sed non ita tamen vsurpatas. Nam insignia Nobilium imagines habent illas quidem, sed non humani vultus, ut fuere olim Romanorum. Pro quibus certè imaginibus posteriora secula cœperunt habere sua illa, quæ vulgò Arma vocitantur, id est insignia gentilitia: quæ ut ad honorè & gloriam veteribus vsurpata sunt, sic certè uti credibile est, fuere postea virtutis præmia, & rerum præclarè gestarum aperta testimonia.

Quæ spectentur in symbolis.

Ad extremum itaque quid ad conficienda symbola in primis obseruandum sit, adiciam, vt tandem (eorum gratia maximè, qui hanc liberalem & ingeniosam cognitionem colunt) formulam quandam apponam symbolorum conficiendorum, expeditam illam quidem & facilem iuxta Iouij doctrinam, qui non modò notas heroicæ Principibus multis excogitauit, sed & artem quandam apertam & compendiarium admodum inchoauit potiùs quàm perfecit.

Symbolorum id proprium & peculiare est, vt gyris quibusdam & mæandris, nempè obscuris sententiarum inuolucris obtegantur. Si enim tam aperta & popularis esset inuentio, nihil doctrinæ aut gratiæ in iis esse videretur, quod symbolis Aegyptiorum, Chaldæorum, Pythagoreorum, Græcorum, & aliorum iam antè quadam ex parte demonstratum est.

Deinde, in eo vel maximè sita est Symbolorum ratio, vt cum grauitate breuitateque quadam plurimum sententiæ contineant: quod obseruandum notat auctor grauis & acutus Demetrius Phalereus.

Id præterea obseruatur vt plurimum, vt symbolum habeat aliquam cum adagio seu paræmia similitudinem. Et quidem sæpenumerò fit, vt symbolorum & adagiorum eadem natura esse appareat, quanquam inter se ratione quadam differant. Quod Plutarchus diligenter obseruauit in quibusdam: & præter eum Appuleius, qui etiam exemplum apponit, vt cum olim diceretur, Ex quocunque ligno Mercurium non fieri, significabant omnia & quæuis ingenia minimè ad doctrinam capescendam idonea: neque cuiusque animum ita esse à natura informatum, vt ingenij cultum tam commodè capere possit.

Quæ tamen fortasse magis attinent ad ea symbola, quæ oratione viuâque voce vsurpantur, non ea quæ *παράσημα* & *ἄφωνα σύμβολα* nominantur. Certè inter vtraque magna potest intercedere similitudo, vt nusquam esse non possit inter res & verba non minima cognatio: aut si magis placeat, vt ænigmata, sic symbola sunt alia in verbis, in sententiis alia: quædam etiam in vtroque, imò interdum literis atque syllabis. Quod pluribus illustrarem, si putarem id studiosos aliquo tandem modo remorari.

Ars quadam inueniendorum & excogitandorum symbolorum.

Ei itaque, qui symbolum aliquod vel schema commodè volet effingere, spectanda hæc primùm proponuntur, vt iusta sit animi & corporis analogia (per animum sententiam vno, altero, vel certè paucis comprehensam verbis intelligo: nomine corporis, symbolum ipsum designari placet.) Deinde, ne ita tenebricosum sit & obscurum, vt Delio natatore opus habeat. Tertio, vt facillè conspici & diiudicari possit, si fortè aliquid interiectum habeat: vt interdum sunt sidera, stellæ, luna, sol, ignis, vnda, nubes, siluæ, rupes, spelunçæ, & alia innumerabilia. Quarto, nequa humana forma, nisi admodum rarò, depingatur. Postremò, adhibeatur interdum anima illa symboli lingua quadam nobili minimeque vulgari, vt id *παράσημοι καὶ ἄγαλμα*, ingeniosaque inuentio, que cogitationem requirat, & eam quidem eruditam, multò plus dignitatis habeat & grauitatis. Id autem fieri ab eruditis, vel iis qui à liberali & polita literarum cognitione auersum animum non habeant. Græcè aut Latinè commodè solet: aut denique, si magis placeat extera quadam lingua, idque sententia breui, arguta, graui, vel adagio, aut etiam hemistichio, integro versu nonnunquam, qui vel recens natus, vel aliunde petitus sit, dummodò argutiarum aliquid & salis contineat. De symbolis, schematis, & stemmatum ratione iam satis: nunc tandem de Emblemate quædam commentemur.

De Emblemate.

PLERIQUE sunt non satis acuti, qui Emblemata cum Symbolo cum Aenigmate, cum Sententia, cum Adagio temerè & imperitè confundant. Fatemur Emblematis quidem vim in symbolo sitam esse: sed differunt, inquam, vt Homo & animal: alterum enim hîc maximè generaliùs accipi, specialiùs verò alterum norunt omnes qui aliquid iudicij habeant. Emblemata ænigma non est, quanquam interdum cum ænigmate aliquam similitudinem habeat: Ratio enim quædam est apertior in Emblemate, propter notas quæ apertæ & perspicuæ sunt: Aenigma verò in verbis ambiguum est & obscurum, vt etiã viros alioqui solertes & ingeniosos interdum longa mora teneat. At Symbolorum & Emblematum, de quibus maximè hîc agimus, ratio debet esse clarior & apertior: vt quemadmodum ab iis imperiti arcentur, sic do-

Esti homines aliquid habeant in quo ingenium exerceant. Neque Emblemata est γνώμη seu sententia, quanquam sæpè Emblemata sententias in se contineant: nisi fortasse qua ratione Emblemata sumitur μεταρρημικῶς pro epigrammate seu explicatione Emblematis. γνώμη enim verbis exprimitur: & nisi fallor, aliter γνώμη esse minimè potest, nisi pro eo vsurpetur, quod ἐνθύμησια diceremus. Emblemata enim sæpenumerò est ἄφωρον: nec semper necesse est in Emblemate esse adiectum epigramma. Denique, vt vno verbo, Sententia & Emblemata videntur mihi differre vt verba & res, seu signa quædam rerum, & res signatæ. Denique non est adagium vel paræmia: quia Emblemata est aliquid ingeniosè ab ingeniosis excogitatum, vt ita dicam: adagium verò sermo sit in ore omnium versans. In quo aduertendum an ij acutè viderint, & non potius aberrarint, qui quascunque sententias, adagia, similia, apophthegmata, historias ad Emblemata posse reuocari censuerunt, quasi ex re quauis Emblemata cudi & confici deberet.

Supereff itaque Emblematis nomen explicemus, si priùs Alciati verba ex Commentario in tit. De rer. & verborum signific. apposuerimus. Verba significant, inquit, res significantur: tamen si & res quandoque significant, vt Hieroglyphica apud Orum & Chæremone, cuius argumenti & nos carmine libellum composuimus, cui titulus est Emblemata. Hæc ille.

*Emblemata quid, unde dicatur, & quomodo id nomen
proprie, quomodo figurate accipiatur.*

DICITUR Emblemata, quicquid interferitur ornatus causa, non modò parietibus & pavementis, sed & rebus aliis permultis, vt vasis, pateris, vestibus: cuiusmodi sunt clauiculi, aut imagines aureæ vel argenteæ, vniones & gemmæ, ceteraque generis eiusdem. ζῶον ἢ δαίδαλιον dicitur Eustatio nempe ornamentum exemptile quod innoxie demi potest vasis aureis vel argenteis, idemque reponi. Id enim nominis deductum esse constat ὡς ἢ τῆ ἐμβάμας, aut ἐπιεβλήσας, quod est inferere, interponere, vel iniicere. Antiquitus enim lapillis quibusdam quadratis & minutè sectis politisque, in quibus eicones quædam intertextæ essent, ædes magnatum & Principum regis vt plurimum ornabantur, vt colligere est ex Pausania, Plutarcho, Appuleio, Philostrato, & aliis plerisque: cuius etiam rei vsum aliquem videmus in quibusdam

templis, tum ædibus publicis & priuatis, vt nostra hæc ætas antiquitatis æmula pridem esse cœpit. Itaque μεταφορικῶς hîc Emblemata vocantur carmina, quibus imagines, agalmata, pegmata, & id genus alia scitè adiuuenta, variè & eruditè explicantur. Sed & oratio variis verborum rerúmque pigmētis & lenociniis Rhetoricæ artis elaborata, Emblematis referta dici figuratè potest. Notum enim illud M. Tullij ex Lucilio:

Quàm lepidè lexeis composta vt testerule omnes

Arte, pavimento atque Emblemate vermiculato.

Verba sunt Lucilij Poetæ Comici, apud quem Scæuola exagitat Albutium, qui nimius esset in ornatu & structura verborum: in quo non vitabat affectatum dicendi genus doctis auribus odiosum. Non possum subicere à M. Tullio Verrem reprehendi acerrimè, quòd emblematum vim, quæ esset in Sicularum vasis, abstulisset: quodque Suetonius ait Tiberium elegantia verborum studiosiorem, emblematis vocem aspernatum in quodam patrum decreto: commutandum enim verbum censuisse, & pro peregrino Romanum conquirendum.

Ceterùm plerique vel suspicari vel obiicere poterunt hîc ab Alciato Emblemata improprie dici, cum ea carmina videantur potius expositiones esse & explicationes Emblematum, id est eorum symbolorum vel simulacrorum, quæ ab antiquis petita hîc magna parte repræsentat, & horum rationem tradit. Sed dicimus adiuncta non temerè aliquando subiectorum habere rationem metonymicàs, & sententiam vel epigramma dici posse, quod Emblemata in se completatur.

CLARISS. VIRI ANDR.
ALCIATI IN LIBRUM
Emblematum Præfatio ad Chon-
radum Peutingerum Augustanum.

*Dum pueros iuglans, iuvenes dum tessera fallit,
Detinet & segnes chartula picta viros:
Hæc nos festiuis Emblemata cudimus horis,
Artificum illustri signaque facta manu:
Vestibus ut torulos, petasis ut figere parmas,
Et valeat tacitis scribere quisque notis.
At tibi supremus pretiosa nomismata Casar,
Et veterum eximias donet habere manus.
Ipse dabo vati chartacea munera vates,
Quæ, Chonrade, mei pignus amoris habe.*

Ad Chonradum) De Chonrado illo Peutingero, cui hoc opusculum dicatum constat, tantùm ea dicam & huc referã, quæ scriptorum nostri temporis lectioni consequi potui. Andreas Cratander in Epistola quadam, quam editioni omnium Ciceronis operum præfixit, hæc habet: Chonradus Peutingerus, eximium illud Augustanorum Vendelicorum decus & specimen, qui cū incomparabili auctoritate, quam in gnauiter sustinēdis molibus Reipubl. magna nominis celebritate adeptus est, egregiam humanorum studiorum peritiam coniunxit. Pro quibus quo animo depugnet, vel inde fatis apparet, quòd mihi aliquot Ciceronianarum orationum reliquias, & venerandæ vetustatis exemplaria transmisit, tanquam auxiliatrices copias, &c. Hæc quidem ille. Sed expressiùs Henricus Pantaleon Prosopographiæ parte 3. eiusdem Chonradi vitam, laudésque perstrinxit. Sic autem. Chōradus ille Augustæ Vindelicorum ex honesta familia natus, & in omni genere virtutum ibidem educatus est. Is cū felici ingenio esset præditus, à teneris annis literis incubuit, & in primis legum lectioni diligentem operam impendit. Hinc factum, vt iuris doctor omniū acclamatione creatus fuerit. Accedebant

edebant multæ heroicæ virtutes, & rerum agendarum dexteritas. Itaque patriæ utilis ciuis & singulare ornamentū exiit, atq; à Maximiliano Cæsare inter suos consiliarios cooptatus fuit. quinetiam hunc Erasmus Roterod. plurimùm ob eruditionem dilexit, & inter summos amicos habuit. Scripsit is anno 1506 Sermones conuiuiales, in quibus multa de mirandis Germaniæ antiquitatibus referuntur: præterea de gentiū quarundam emigratione Epitomen, quæ Procopio, & aliis historicis in editione adiecta. Erat enim Chonradus rerū antiquarum singularis æstimator, qui eiusmodi indagare, & posteris proponere magna delectatione erat solitus: tandem ætate confectus obiit, & apud suos honorificè sepultus est. Hactenus Pantaleon, quæ omnia pænè mihi videntur sumpta ex 18. Epist. Erasmi.

Dum pueros.] Dissimilitudine suum negotium cum aliorum otio conferens, tria lusorum genera ponit, ex adiuncto tempore quo hoc opusculum scripserit. Pueri nucibus delectantur: hincque vulgò trita prouerbia, Relinquere nuces; & Ad nuces redire. Adolescentes & iuniores tessera delectantur, quod est aleatorum. Segnes autem, quique corporis motum refugiunt, chartulis pictis oblectantur.

inglans.] nux.

tessera.] Dicitur tessera, quicquid ex omni parte quadratum est. Gel. lib. 1. c. 20. & Cæl. Rhodig. lib. 20. cap. 14. & 27. Cubus à Græcis dicitur: estque corpus ex sex lateribus æquali latitudine planities per quadrarum. Is cum est iactus, quam in partem incubuit, immoram habet stabilitatem, vt sunt etiam tessere quas in alueum ludentes iaciunt. Budæus 5. De asse.

Emblemata cudimus] A fabris aurificibus, vel aliis sculptoribus ἀλληγοεία.

Festiuis horis.] Diebus genialibus quibus animum remittendā à seuerioribus studiis vel, festiuis horis, id est, subcisiuo tempore. Sic enim Mar. Tullius cum dies aliqui dabatur ad rusticandum, vt etiamnum dantur iustiorum dies nostris Senatorib. ad eorum numerum accommodabat quæ scribebat: restis est ipse 1. de Legibus.

Artificum illustri.] Hic versiculus descriptionem continet τῆς ἐμβληματικῆς, qua de re iam satis. sed hinc aduerte materialē causam:

Vestibus vt torulos] Finalis causa, & vsus Emblematon. Torulos autem appellat eminentias quasdam in vestibus, co-

rollis, & aliis similibus. Cicero in Oratore perfecto, de mediocri genere dicendi loquens, Addit, inquit, aliquos ut in corona toros, omnemque orationem ornamentis modicis verborum sententiarumque distinguit. Sunt itaque toruli, ornamenta ex auro vel argento, quæ petasis, id est pileis, aut penulis vestibisque adijci solent. Palam est illud ex Amphitruone Plauti: Tum meo patri autem torulus inerat aureus sub petaso.

petasis.] pileis, galeris, &c. Petasum, Arcadicum pileum significatione primaria esse, didici ex Hesychio. *πέτασος τὸ τῆς ἐφ' ἑσθ' ὀφρῶν φόρημα.* sic enim legendum in Hesychio, non *Φόρημα*, ut in vulgatis. Suetonius ait, Augustum non nisi petasatum, hoc est velato capite sub dio spatari solitum. Certè & Poætæ petasatum Mercurium faciunt. Id nominis à *πέτασος*, pandere, vel extendere desectitur: quod pilei genus galero non absimile volunt. Prudentius 2. in Symmachum:

*Nec petaso insignis poterat Lacedæmone capta
Mercurius servare suas de clade palastras.*

parmas.] Parma, scutum breue peditum, pelta etiam dicta à Plinio. Nonius in dictionibus Parma, & Veles. Martialis:

*Hæc quæ sepe solet vinci, quæ vincere raro,
Parma tibi scutum pumilionis erat.*

Varro de lingua Latina, & Alexander ab Alex. 6. cap. 22.

tacitis notis.] Sic se habent Aegyptiorum Hieroglyphica, ut etiam num hodie symbola ea, quæ armis, scutis, signis militariis, & ceteris id genus apponi solent. De quibus lepidum & eruditum scripsit Dialogum Paulus Iovius: nos in nostro syntagmate quædam adduximus.

At tibi supremus.] Optatio ex dissimilibus. Idem ferè dissimilium locus est apud Horat. Ode 8. lib. 4. Carmin.

*Donarem pateras, grataque commodus,
Censorine, meis era sodalibus:
Donarem tripodas, premia sortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Ferres, diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas.
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens
Caudes carminibus: carmina possumus
Donare, &c.*

Huius autem dissimilitudinis hæc mihi videtur germana

sentētia: Possum ego tibi, Chonrade, Emblematum quorundam siluam & cumulum ex veterum auctōrum bibliothecis aggregare: at magnus Imperator (cui sis à cōsiliis) potest tibi commodè & munificè suppeditare veterum artificum manupretia, statuas, imagines ingeniosè pictas, solerter expressas, sculptas, efformatas ipsis simas inquā imagines nō picturam quandam nudam aut descriptionem, qualis mea hæc est chartacea.

supremus Caesar] Maximilianus Imperator, cuius consiliariū fuisse Peutingeringum paulò ante meminimus ex Erasmo.

Ipsè dabo.] Τὸ ἀπέποι in libro Poetico Poëtæ consecrato. Non enim modo videndum quid, sed & cui des. Seneca De beneficiis: Vide ne mittas munera superuacanea, vt feminæ arma, rustico libros, & studioso retia. Id enim est ac si canides paleas & ossa asino. Sic Martialis 14. lib. sed non eodem tamen sensu:

*Non sunt munera quæ putas puella,
Cùm donat vacuas poeta chartas.*

B ij

AD ILLVSTRISS. MAXIMIL.
 DVCEM MEDIOLAN. SVPER
 insigni Ducatus Mediolanensis.

EMBLEMA I.

EXILIENS infans sinuosi è faucibus anguis,
 Est gentilitiis nobile stemma tuus.
 Talia Pellæum gessisse nomismata regem
 Vidimus, hisque suum concelebrasse genus:
 Dum se Ammonæ satum, matrem anguis imagine lusam,
 Diuini & sobolem seminis esse docet:
 Ore exit. tradunt sic quosdam enitier angues.
 An quia sic Pallas de capite orta Iouis?

Proponit schema gentilitiū siue insigne Ducatus Mediolanensis, in quo serpens ceruleus in aureo æquore infantem, vel anniculum puerum rubore tinctum euomēs, conspicitur. Cuius quidem schematis rationē adferam, si prius huc trāstulero, quod idem noster auctor auctor ea de re scripsit c. 43. De singulari certamine, vt Alciatus ipse Alciatum enarret

967
Alciati lo-
cus.

hac in parte. Sic enim ille: Celebre est in Annalibus Othonis Vicecomitis cum quodam Sarraceno in Asia certamen, quem ille manu captum confossumque galeæ ornamento priuauit, idque gentilitiis insignibus suis addidit, hoc est, vipera vix natum, & adhuc manantem sanguine infantem ore euomēs: nimirum ab Alexandro Magno acceptum emblemata. Siquidē in eius antiquis nomismatis idem sigillum reperire est, quo Ioue se natum rex ille per ambages ostendebat. Etenim serpentis forma pluribus Græciæ locis Iupiter colebatur. Suntque in Asia genera serpentum, quos ore parere hominū opinione receptum est. Hactenus ille. Celebratur itaque stemma eiusmodi à diuina & antiqua origine, perennique nobilitate, è sano Sapientiæ capite, promanante. Sed instituenti mihi cōmentaria integra, quoad eius maximè fieri potest, occurrit præter alia, quæ de hoc stemmate Ducum Mediolanensium retulit Franciscus Petrarcha, Rerum memorabilium libro 4. ad finē: cuius hæc pænè verba sunt: Azo Vicecomes, qui deinde Mediolani Principatum obtinuit, magni animi iuuenis, patris iussu cum copiis transmisit Apenninum. In ea expeditione cum fortè descendens equo requiescit, ingens vipera, nullo aduertente comite, in galeam Principis iuxtà positam irrepfit: quam cum mox capiti reponeret, famoso quidem & horrifico, sed prorsus innocuo lapsu, per genas Ducis interriti fluxit. Eam à nemine lædi passus adolescens ille animosus, ad omen geminæ victoriæ traxit: hincque factum tandem, vt ipse pro signo bellico vipera vteretur. Et hæc quidem Petrarcha, magni nominis raræque eruditionis auctor: quam narrationem, cum adolescens Bononiæ studiis operam daret, se sæpè audiuisse scribit. Idem pænè Gabriel Simeon Italus retulit, eo Compendio, quod lingua patria edidit de Ducibus Mediolanensibus: cuius tamen verba huc conferre minimè attinet. Paulus autem Iouius, nostra patrumque memoria historiæ scriptor insignis, cum Alciato conuenit, eo nempè libro, quo Mediolanens. Principum Vicecomitum vitam est complexus. Ait enim Othonem (sacro in bello contra Turcos & Sarracenos, Bulionio Godofredo duce) insigni pietate & magnitudine animi virum, nihil territum Volucis Sarraceni ferocitate, qui medio in campo ad singulare certamen fortissimum quemque ex acie Christiana prouocabat, cum eo fuisse congressum, tandēque eum non minore fortitudine quam felicitate deuicisse: deque confossi hostis galea opimum ple-

Franci.
Petrarcha.Gabriel.
Simeon
Paul. Iou-
nius.

numque immortalis gloria spoliū retulisse, auritam, scilicet, viperam inexplicatis spiris minaciter à cono cassidis erectā, & puerum passis manibus deuorantem, quod vnum auspicate virtutis argumentum, non modò gentilitiæ laudis gestamen fuit, sed & posteris id insigne audacter vsurpantibus, & imperia, & opes, & latè gloriā portendit. Fuere qui existiment Volucem ex stirpe Alexandri Magni progenitum, tulisse pro insigni viperā, ex Olympiadis fabula, puerum parturientē, quod ea à dracone se compressam fuisse, Iouis imagine, prædicaret.

Quid per serpentem Ægyptij designabant.

Sic Iouius. Ceterum id stemma nobile & antiquum video. Si quis enim veterum Ægyptiorum notas, quas Hieroglyphicon nomine appellabāt, obseruarit ex Oro maximè Niliaco, facile discet eos imagine serpentis, Imperatorem regēque designasse. *Quid* enim dominium orbis, quid prouinciæ Principem, quid regem optimum & tutelarem siue custodem, quid heroem, quid nominis & famæ amplitudinē figura serpentis exprimebant, nisi quòd spectato huius animalis admirabili genio, conditionē & dignitatem Principum eo schemate ingenioso, eruditis hominū oculis proponi volebant? Iactatum enim fuit olim Græca libertate in potentiores, qui populi dispendio suas opes adaugerent Anguem, nisi anguē degluterit, draconem non fieri. Sed & proditum memoriæ est, serpentes olim adiūctos leonibus, qui Opis Deæ simulachris apponi erant soliti, quo significabant orbis Principatū. Anguis enim circularis orbē, Leo verò fortitudinē virēque repræsentabat. *Quòd* autem serpens ita sepe depictus cōspiceretur, qui sibi caudam mordicū ore retineret, pauci sunt qui explicuerint. Ea verò mihi perplacet eruditorū quorundam hominum coniectura, qui aiunt eo intellectū, & quasi ob oculos positū fuisse Regem eum, qui finem sibi actionum omnium & cōsiliorum prudenter & accuratè proponeret, cuique vltima, imò verò minima etiam curæ essent. Eo enim nomine Augustus, Antoninus Pius, Traianus, Hadrianus, Pertinax, Seuerus, Alexander ad cælum euecti sunt: contrā malè cessit Heliogabalo, Caracallæ, Commodo, Domitiano, & aliis, permultis Reipub. Romanæ pestibus, quòd simul atque ad summum illum Principatum conscenderunt, abiecta cura publica, sibi tantum seruire, suasque persequi cupiditates, quo iure, qua iniuria, voluerunt. Ceterum Anguis imagine, Rex custos & tutelaris indicabatur: nam in bonorum Principum monumentis, populus suum in Regem studium (cuius beneficentiam grato ani-

Quid per serpentem qui caudā mordicū tenet.

mo agnoscebat) non alio modo posteris commendabāt, quā
 serpēte vigili, surrecto vertice, & elato pectore: quod Home-
 ricū illud declarat, Οὐ χρὴ παννύχιος ἔνδον βελήφροσσι ἀνδρα. Nō
 decet virū consultorem, qualis Princeps esse debet, tota no-
 cte dormire. Apud Horatium eo quidē sensu, serpens Epidau-
 rius appellatur, vt apud Græcos ὄφεις ὄμμα, ad vigilantia de-
 signandā. Denique tam fuit insigne & celebre id Hierogly-
 phicum serpentis, vt non temerē Imperator clarissimus Epā-
 minondas vsurparit extremo ad Mantineam confecto bello:
 cuius memores posterī columnam erexerūt, appenso clypeo,
 in quo sculptus draco esset. Eius monumenti rationem affert
 Pausanias, quia is Imperator laudatissimus ex Spartiatarum
 genere, quod Thebis antiquissimum fuit, ortum duxisse pu-
 tabatur, quorum id gentilitium insigne esset, vt qui ab an-
 guineis illis dētibus à Cadmo telluri mandatis essent oriun-
 di. Nondum mihi tempero, quin alia quædam ad huius ma-
 gnifici stemmatis arcanum illustrandum adiiciam. In ostentis
 enim & præfagiis, Angue summa nominis dignitas & ampli-
 tudo portendebatur, non modò iis qui ad regij dominatus,
 aut etiā regni fastigium expectabātur, sed & iis, qui arte qua-
 dam vel ingenio celebritatem quandam sibi compararunt.
 Vt enim retulit 1. De diuinatione M. Tullius: Cūm Roscius
 in cunabulis esset, educareturque in Selonio, qui est campus
 agri Lanuini, noctu lumine apposito experrecta nutrix
 animaduertit puerum dormientem circumplicatum ser-
 pentis amplexu, quo aspectu exterrita clamorem sustulit.
 Pater autem Roscij ad aruspices retulit: qui responde-
 runt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore. At-
 que hanc speciem Praxiteles cælauit argento, & Archias
 expressit versibus: hæc Cicero. Spartianus auctor est, Se-
 uero imperium præmonstratum: ei enim in stabulo dor-
 mienti serpens caput cinxit, & sine noxa expergefactis at-
 que acclamantibus familiaribus, abiit. Ferunt & Anguem
 portendisse imperium Aureliano, quanquam ille medio-
 crium fortunarum & parentū esset. Nam cū eius pueri pel-
 uim serpens cinxisset, neque vnquam potuisset interfici, po-
 stremò mater eius anguē occidi noluit. Mulier hæc tēpli So-
 lis sacerdos erat, diuinationum minimè ignara, quippè quæ
 familiarē hunc serpentem, tanquā genium agnosceret. Tibe-
 rius Cæsar serpentem draconem in deliciis habuit, ei que sua
 manu cibū ministrauit: quem cū is corrosus à formicis ob-

*Serpens Epi-
daurius.*

*Anguis quid
significabat.*

Roscius.

*Seuerus
Imp.*

*Aurelia.
Imp.*

*Tiberius
Cæsar.*

Maximi-
nus Iu-
nior.

seruasset, monitus est cauendam esse sibi vim multitudinis: formicis enim populum significari. Maximini Iunioris, qui à patre regni particeps factus est, dormientis caput serpens circumdedit, futuræ dignitatis præfagium. Idem præne, quod de Alexandro Magno, refertur, de Pomponia Africani Scipionis matre, & Actia matre Augusti Octauij, quæ in templo Apollinis somniauit se cum Dracone congressam, indeque factum, vt macula picti Draconis in corpore constanter hæret, quæ nunquam postea eximi potuit. Sed hæc satis.

Augusti
mater.

sinuosi è faucibus anguis.] Fauces sunt gulæ partes interiores. Plinius: Summum gulæ fauces vocatur, postremum stomachus. Sinuosus autem epitheton serpenti conueniens: sinuosum enim dicimus à longo sinu, & μεταφορικῶς apud eundem nostrum auctorem postea, sinuosi in faucibus antri.

Fauces.
Sinuosus an-
guis.

Stemma.

stemma] Nobiliores erant, qui sui generis imagines & stemmata proferre poterant. Budæus Annotat. in Pandectas. Vsurpatur plerunque pro corona: deductum enim est id nominis à στεφάνῳ, vt illud Homericum,

Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκκρόλα Ἀπόλλωνος.

Gentilitia
stemma.

Alciat. refert 2. Parerg. c. 30. Lege 6. Miscellan. P. Nannij. *gentilitiis.*] Pro imaginibus posteriora tempora insignia gentilitia habuerunt, quæ arma vel armaria vulgò dicuntur: quæ ipsa quoque primum, vt simile est veri, virtutis fuere præmia, ac rerum præclarè gestarum decora. Budæus.

Pelleus
Alexander.

Pelleum regem] περιφερατικῶς pro Alexandro, vt apud Iuuenal. 10. Sat.

Vnus Pelleo iuueni non sufficit orbis. Aufonius Paulino:

Ocyus illa iugis fatalis soluere lora

Pelleum potuisse deum reor.

Sic autem dictus à Pella vrbe Macedonia. Pompon. Mela lib. 2. quam etiam Plin. Alexandri patriam appellat, 35. lib.

Præclarus
Alexan-
dri ortus.

suum genus.] Iustinus lib. 12. ait Alexandrum, virum supra humanam potentiam magnitudine animi fuisse præditum. *Qua* nocte cum mater Olympias concepit, visa per quietem est cum ingenti serpente volutari: nec Dei decepta somnio. Nam profectò maus humana mortalitate opus vtero tulit, quam cum Aeacidarum gens ab vltima sæculorū memoria, & regnū patris, fratris, mariti, & deinceps maiorum omnium illustrauerit: nullius tamen nomine quam filij clarior fuit. Plutarchus auctor est, quod cum Ammonis sacerdos Alexandrum salutaturus, linguæ vitio præpeditus, pro παιδίον, filiole, dixisset

παῖδός, id est, Iouis filii, hinc cælestis originis gratiam captam, cui initia dedisset error. Apud Lucianum in Mortuorum dialogis, Alexander fatetur vtile sibi fuisse ad res gerendas, quòd Iouis Ammonis filius crederetur. Formidandum enim erat, ne aliquis sibi repugnaret. Id cur factum sit, lege Augustini. De ciuit. lib. 3. cap. 4. Præclara extat Alexandri laudatio apud Appuleium primo Floridorum.

Dum se Ammone sutum.] Iupiter Ammon ab arena dictus, quòd sub arietis forma coleretur in templo à Libero patre in arena condito: qua de re multa Lilius Gyrald. Synragmate 2. hist. Deor. Politian. cap. 12. Miscellan. Lege & Hygin. lib. 2. De signorum cælest. historiis.

tradunt sic quosdam enitier angues.] Plinius lib. 8 cap. 23. & Solinus ca. 30. Polyhist. Amphisbænas oñe parere tradunt: his enim caput est geminum, hoc est, & ad caput & ad caudã. Neminem quidem studiosorum latere velim, id commodè atque perspicuè relatũ scriptis à Pierio 15. Hieroglyph. ne quis me ingrati animi arguat, qui ex tam fœcundo ac copioso rerum selectissimarum pomcerio tot flores & fructus collegerim.

enitier.] pro eniti, παραγωγῆ. Enixæ dicuntur feminx, nintendi, hoc est, conandi & dolendi labore perfunctæ, Nexum enim dicimus arctum & colligatum. Nonius. Id quidem ad zonę solutionem referri non incōcinnè potest, qua partus describitur à poëtis, nēpe quòd omni nexu oportet mulier soluat, vt commodiùs enitatur & pariat. Callimachus Hymno in Iouem:

Ἐπὶ τῆμος δὲ † ῥέει ἕτ' ἐλύσατο μήτηρι, id est, quando peperit. quod & admonet Græcus scholiastes. Alcimede apud Apollonium Argonaut. 1. filij discessum lugens,

ἢ ἐπὶ μένῳ

Μίτηρι κοῦῶτον ἐλύσατο καὶ ἕστατον. quo loco scholiastes ab altero non dissidet, quin & adiicit, ὅτι καὶ λυσιζώνης ἀπέμειδος ἱερὸν ἐν ἀθήναις. Quorum locorum mihi copiã pro sua humanitate fecit Ioannes Frater, Baiocensium gymnasij hac in Parisiorũ Academia primarius, vir vtriusque linguæ peritissimus, & cum quo, literarum nomine, mihi nuper amicitia intercessit.

An quia sic Pallas, &c.] Testis est Pindarus Olymp. ode 7. cuius rei rationem (sed aliam atque aliam) reddunt Fulgentius Mythologic. 2. Phornutus De natura deorum, Gyraldus Syntagm. 11. Ouid. Fastor. 3. epimythia etiam sua tradit, sed longè aliis diuersa. Ex his enim alij speculationem physicã,

Iupiter Ammon.

Amphisbæna.

Eniti.

† ῥέει.

Cur Pallas è Iouis nata cerebro.

alij ethicen, alij alia considerant, Themisthii oratione 10. οὐδὲ προσχελεῖς τῆς φιλοσόφου (alloquitur Imperatorem Valentem) καὶ ἀποκλιῶσι καὶ ὅποσοι σὺ χρόνοι τῷ ἔτις ἐπὶ χόρῳ κήεις, ἀνάγκης χιμερῆεις τῆς λόγων. τοῖς στρατηγῶσι δὲ οἱ φιλοσοφοῦντες ἐπίση προσδρέα, γνάμης ἀμα καὶ διωάμεως σε θεραπείας. δὲ γὰρ τῶ καὶ πλεῖ Αἰώνων ἐκ πῆς κεφαλῆς γεννῶσι οἱ ποιηταὶ ἔ Διός, ἐνδὲ κλύμῳσι καλῶς ὅτι προσήκει τῆς βασιλείῳ μῆτε λόγον ἀφρακῶσι, μῆτε πρῶξιν ἀλογοὶ ἐκφοιτῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ νεῦν ἐρεγὸν ἔῃ), καὶ γέμειν τῶ τὸ δρασῆσιον. Existimo autem cum Pindari Scholiaste ad 7. Olympior. figmentum id esse referendum eò, vt dicamus artes & disciplinas, è Iouis cerebro, id est, summi & præpotentis Dei mente & sapientia prodiiisse. Perspicuum enim nobis esse debet, vt alia omnia bona, sic ipsas quoque ingenuas artes à Deo nobis esse communicatas. Et quanquã Dei beneficio nobis hæc Minerua generetur, ductore tamé & magistro primùm opus est. Nemo enim est, qui doctrinæ laudatissimam ἔξει comparare sibi queat, qui non bonis præceptoribus sese tradiderit instituendum. Hinc enim à minuendo, quòd neruos minuat, Mineruam dictam putant. Pallas autem vel ἀπὸ τῆ πάλει τὸ δόρυ, ab hasta vibranda, vel à Fallante occiso: qua de re postea fusiùs.

de capite orta Iouis.] Imitatus videtur illud Propert. è lib. 3.

Semina curarum de capite orta tuo.

Martianus Capella initio libri vi. de Pallade,

Hinc de patre ferunt sine matris fœdere natam,

Prouida consilia quòd nescit curia matrum.

Postremum hunc versum (quod obiter moneam) vna voce corruptum, Beroaldus emendat annotat. in Caligulam Suetonij, ac pro, consilia, legi mauult, consilium. Ego cum meo Iureto ita meliùs & commodiùs, nisi me coniectura fallit:

Prouida consilij quòd non sis curia matrum.

EMBLEMATA.
MEDIOLANVM.

27

EMBLEMA II.

BITURICIS *veruex*, Heduis dat *suacula* signum:

*His populis patriæ debita origo mea est,
Quam Mediolanum sacram dixere puella
Terram: nam vetus hoc Gallica lingua sonat.
Culta Minerua fuit, nunc est vbi numine Tecla
Mutato, Matris virginis ante domum.
Laniger huic signum sus est, animâ lque biforme,
Acribus hinc setis, lanitio inde leui.*

Nihil mihi videtur hîc affingere, quàm quòd Mediolani, Urbis Insubrum notissimæ, notatione eliciat ex duarum Galliæ ciuitatû schematibus publicis. Ait enim Heduos porci, Bituriges arietis habuisse signum. Memineram quidem Alciatum Parerg. iuris §. c. 13. alterius meminisse. Huius hæc verba: Habebant & ciuitates sua signa, quibus originem aut cultum testarentur Hinc in nomismatis Atheniensium plerunque vidimus noctuas. Sic Claudian.

*Heduos
& Bituriges
signa
schemata.*

- ad mœnia Gallis

Condita lanigera suis ostendens pellem.

Quò fortasse pertinet quæ de Mediolani iactis fundamen-

Mediola-
num. unde
nominatum.

tis refert Liuius 5. ab urb. cond. Ex Heduarum itaque & Biturigum Schematibus publicis hic constituit Mediolanum ἔτυμον. Mediolanum autem à sue mediatim lanato de nominationem sumpsit. Dum enim prima urbis huius fundamenta lacerentur (vt præter alios retulit D. Ambrosius) aper est repertus media parte lanatus: Alij à Medo Insubrum duce nominatum Mediolanum malunt. Urbs est metropolis Gallia Cispalinæ, à Gallis insubribus condita 319. annis ante Christum natum: quanquam Olanum ducem Tuscia primū eandem excitasse testetur Cato fragmento 7. Origin. Hinc docti plerique prodire, inter quos non infimum, sed merita gloria certè insignem Alciatum iure adscripserim, qui hoc emblemate Mediolanum natale solum non illepidè celebrat. Hoc obiter aduertendum, Imperio in Orientem translato, veteri quasi senescente Roma, Imperatores, Mediolano capi & delectari cœperunt, vnde in tantum excreuit ea urbs, vt à Procopio 2. Gotthici belli prima inter Occidentis vrbes. post Romam dicatur, & facilè ceteris anteire, vt magnitudine, ita & hominum frequentia, reliquisque fortunæ bonis. Aufonius Catalogo illustrium urbium:

*Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumera cultæque domus, sacunda virorum
Ingenia, antiqui mores: tum duplici muro
Amplificata loci species. populique voluptas
Circus, & inclusi moles cuneata theatri:
Templa, palatineque arces, opulensque moneta,
Et regio Herculei celebris sub honore lauacri,
Cunctaque marmoreis ornata peristyla signis,
Mœniæque in valli formam circundata limbo.
Omnia quæ magnis operum velut æmula formis
Excellunt, nec iuncta premit vicinia Romæ.*

Ad id illustrandū multa suppeditabunt Geografica Volaterrani & Munsteri: ille quidē lib. 4. hic verò 2. lōge plura retulit. Quædā etiā petēda ex historia Liuiana lib. 5. ab v. c. vt iā monui:

Bituriges.

Bituricis veruex.] Veruecem hic pro ariete fortasse posuit ταχρησιχῶς, sed parum refert. Bituriges autem (quorum ciuitas metropolis est Biturix) Aquitaniæ populi sunt, quorum fines ab Heduis Ligeris diuidit fluuius, de qua lib. 8. bellī Gallici Cæsar. Urbs est Academia florentissimā celebris, in qua per quinquennium magna cum laude ius ciuile docuit

in Acade-
mia Bitu-
rigum pro
fessus est
Alciatus.

Alciatus: quod ex aliquot suorum operum locis colligere est facile, tum vel maximè his versibus (quorum mihi copiam fecit ante aliquot annos, vir eruditus, qui Alciatum doctorem illic audiuit) quibus Biturigem donauit, cù Italiã repeteret:

Vrbs Biturix inuitus, amans te desero amantem,

Quinque per astates terra habitat a mihi.

Nunc opus ad vitulos est à veruecibus ire,

Ergo vale & felix sit tibi lanicium.

His autem alludit ad Biturigum stemma, quod nonnihil adiuuat huius loci enarrationem. Quibus Alciati versibus contumeliosè respondit nescio quis: quò iure, qua iniuria, non est meum disquirere, nisi quòd existimem nihil tam bellè fieri dicte posse, quin malè interpretando possit deprauarier. Huius anonymi hoc est maledicum tetraſtichon,

Non nos, sed nostros nummos Alciatus amabat,

Qui tacitus spretis vanuit hospitiſibus.

Ille ergo valeat vitulos pasturus: at illum

Nostra vel horrentem frigore lana teget.

Cæterùm cùm ait vitulos, porrò Italos intelligit: cuius rei causam ex Gellio petas licet, lib. nempè 11. cap. 1. quæ tamen à me obiter dicta sint.

Heduis dat succula signum.] Hedui, qui & Augustodunenses, Gallix populi, in Ducatu Burgundiæ & Francorum regno *Hedui.* fiti olim fratres & consanguinei à Romanis appellati. Cæsar Comment. belli Gall. lib. 1. *succula.*] profue, diminutiuum.

vetus hoc Gallica lingua sonat.] Nimirù Gallicè, Milan, dici- *Vetus lin-*
mus, à mediatim lanato sue. Sidonius Apollinaris lib. 7. epi. 1. *gua Gal-*

Et quæ lanigero de sue nomen habet.] Veterè linguã Gallicam *lica.* ait, vel propter Gallos Insubres à quibus Mediolanum exci-
tatum iam docuimus: vel propter veterem linguam, quàm lō-
gè aliam fuisse quàm quæ nunc nobis est vulgaris, & verifi-
mile est, & docti plerique autumant.

Culta Minerva &c.] Ait olim cultam illic Mineruam fuisse, *D. Tecla*
nunc autem D. Teclam à populo Christiano coli. Hæc virgo *Martyr.*
& martyr sub Nerone apud Iconium, Pauli discipula.

ANDRÆ ALCIATI
 Nunquam procrastinandum.
 EMBLEMA III.

ALCIATÆ gentis insignia sustinet Alce,
 Vnguibus & μηδὲν fert ἀναβαλλόμενος.
 Constat Alexandrum sic respondisse roganti,
 Quî tot obiisset tempore gesta breui?
 Nunquam, inquit, differre volens. quod & indicat Alce:
 Fortior hac, dubites, ocyor ἀννε fiet.

Alciatorum
 schema.

P Rincipis & patriæ hactenus insignia quasi depinxit; nunc
 suæ familiæ gentilitium stemma proponit & explicat. Al-
 ciatos enim ab Alce fera nuncupatos, à fortitudine nimirum
 & diligentia commendabiles tacitè indicat, sumpto argumē-
 to ab Alces feræ natura, quæ equi robore, cerui celeritate, &
 ni proceritas aurium & cervicis distingueret, iumēto similis
 habetur, auctore Plinio lib. 8. cap. 15. Quod quidem appositè
 illustrat eleganti Alexandri apophthegmate, qui quærenti
 qua tandē via tanta sibi adè celeriter comparasset, respōdit
 (quod vnguibus Alces insertū legitur) μηδὲν ἀναβαλλόμενος,
 nihil differendo aut procrastinando. Siquidem optima & ac-
 commodata belli comes est festinatio: quo fit, ut qui imperant,

quò rerum difficultates, quæ non nihil remorando vltro sese offerunt arcere facilius possint, eo pede citissimo necesse sit properare. Eam enim ob rem Alexander ab omnibus ferme laudatur, quòd sua præcipiti in rebus agendis cura & industria, Principum omnium celeritatẽ multis quasi stadiis anteuertit. Narrant enim eum pedites sic instituisse, vt sua celeritate equorum cursum adæquarent: ipse nequidem sibi parceret noctes vt plurimum insonnes traduteret, seque crepitaculo extitaret, si quando somno corripì se sentiret, quo maximè tempore vigilandum esse intelligeret. Itaque cum ab eo Darius impeteretur, maximè conquerebatur nullum sibi satis longum relinqui spatium, quo Alexandrum pro viribus & ea qua præstabat animi contentione atque copiis, retunderet. Hoc enim præcipuè curabat Alexander, vt diu noctuque, magnis itineribus confectis, improuisum hostem offenderet, quem animum etiam adolescens habuisse memoratur. Huic enim cum Aristoteles diceret expectandã esse robustiorem ætatem, qua longè melius & opportunius ad res bellicas animum applicaret: At metuendum mihi est, inquit, ne dum annos expecto firmiores, audacem iuuentutem interea mihi præripi per incuriam patiar. Huc Cæsar imitatus, ardua quæ que quasi temerè & sine consilio aggrediebatur, immò verò dicebat de iis consultandum non esse, quòd ad ea perficienda maximam vim celeritas haberet. Non prætermittam Aeliani locum de celeritate Alexandri in rebus conficiendis, variæ hist. lib. 10. Alexander Philippi filius ter decem stadiis continuo itinere confectis, antequàm quietè caperet, exercitus cum hostibus conflixit, & eos vicit. Αλέξανδρος τρίς πεσπαράκοντα στάδια ἐφεξῆς μετ' ὅπλων ὀδοιπορήσας, συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις, πρὶν ἀναπαύσασθαι τὸ στρατόπεδον, ἐκράτησε τοῦ ἐχθροῦ.

Rectè Flau. Vegetius l. 4. c. 31. in rebus bellicis celeritatem amplius solere prodesse quàm virtutẽ. Huc facit M. Tullius 6. Philipp. Nam cum plerisque in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est, tum hoc bellum indiget celeritatis. Videram etiam quod idem habet oratione de Pompeij laudibus, seu, vt inscribitur, Pro lege Manilia: Non enim illæ sũt solæ virtutes imperatoris, quæ vulgò existimãtur, labor in negotiis, fortitudo in periculis, industria in agendo, celeritas in cõficiendo, cõsiliũ in prouidendo, &c. & deinceps: vnde illã tãtã celeritatem, & tam incredibilem cursũ initũ putatis. nõ enim illum eximia vis remigũ, aut ars inaudita quardã gubernãdi,

*Alexandri
festinatio.*

*Iulij Cæsaris
celeritas.*

Virtutes Imperatoris.

aut venti aliqui noui, tam celeriter in vltimas terras pertulerunt, sed hæ res, quæ ceteros remorari solent, non retardarunt. Prætermitto quæ de celeritate Alexandri retulit Q. Curtius libris maximè 5. & 7. Hæc enim prolixiora fortasse. Mone-
Celeritatis & diligentia laus. mur itaque hoc lepido carmine maxima quæque perfici diligentia, & virium firmitate (quæ duo apertè repræsentat Alce) & assidua tam animi quàm corporis cura & contentione feliciter absolui. Nullus enim est repertus hactenus (nisi sit à fortuna quadam benigniore lactatus) qui absque aliquo labore improbo, constantiaque animi sit aliquam summam laudem consecutus. Citatur ex aliquo veterum: *Ἀλέξανδρος μὴ πολὺν ποῖναι, καὶ ἐργάζομενος, μήτε κερτῆμενος ἐπιτυχίῃ*: i. Alexander audendo, laborando, agendo, non desidendo, summam celebritatem consecutus est. Huic conuenit illud Hesiodi:

Μὴ δ' ἀναβάλλεαις ἐς τ' αὐριοι, ἐς τ' ἔννηφιν.

& Lucan. 1. bell. ciuil.

Tolle moras, semper nocuit differre paratis.

cui affine Ouidianum illud:

Sed propera, nec te venturas differ in horas:

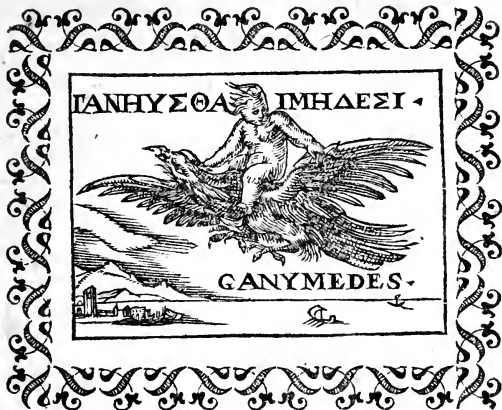
Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Martial. *Non bene distuleris, videas quod posse negari.* Id vnum, ex præceptis Socratis refertur à Xenoph. 2. *ἄπο μνημονευμαί ποιν.* Quicquid agas, promptissimè, atque optimè & diligenter agere.

Fortior hæc, dubites, &c.] Id est, an fortior, velocior ne sit Alce, dubium est. quo subindicat vires celeritate pares, & contrà celeritatem viribus æqualem esse debere: alterum enim sine altero non multum potest adferre commodi, imò damna plerumque maxima, funestumque exitium hinc consequitur. Alcen descripsit Cæsar 6. Comment. quæ si quis conferat cum Plinianis, facilè aduertet id tam facilè non posse conciliari. Didici ex quibusdam Germanis eruditis hominibus, quæ traduntur à Plinio de Alce, veriora esse quàm quæ à Cæfare. Is enim retulit aliorum quorundam, qui eam fortasse feram nunquam viderant, opinionem: at eam esse, qualem Plinius describit, experientia constare.

In

In Deo lætandum. EMBLEMA IIII.

ASPICE vt egregius puerum Iouis alite pictor

Fecerit Iliacum summa per astra vehi.

Quisne Iouem tactum puerili credat amore?

Dic, hæc Meonius finxerit vnde senex.

Consilium, mens atque Dei cui gaudia præstant;

Credetur is summo raptus adesse Ioui.

Consilium nostrum fuit hæc nostra qualicūque commen-
tatione, primū quidem fontem Emblematis ex insig-
niore quodam scriptore petere, vsūque indicare sententiæ,
quam peritus noster artifex non modò animo committit, sed
etiā ob oculos ponit. Ne tamen videar, quod faciunt alij non-
nulli, nimiam lectionis diligentiam ostentare, non semper
initio tam ambitiosè, vel supersticiosè potiùs, vt ita loquar,
originem indicabo, sed postquàm quædam præfatus erò, de
iis quæ ad subiectum argumētum necessaria videbuntur. Sta-
tim enim me recipio ad huius carminis ingeniosi sententiam,
si quædam prius vice præludij & quasi disputationis antici-
paro. Vniuersam poësim ænigmatum esse plenam docet Pla-
to in Alcibiade 2. quippè quæ non sit cuius intellectu facilis,
quòd retum veritas quibusdam verborum inuolucris obtega-
ur. Huiusmodi autem figmenta tribus modis explicari pos-

*Poesis pene
tota ænigma-
tis plena.*

sunt, vt plerumque veterum monimētis deprehendimus: quidam enim physicen, alij ethicen inspiciunt: nonnulli etiam rei Theologicæ rationem habent, vti ex doctrina Platonico- rum plerique docti viri. Sic enim Homerus ingeniorum ver- tex quatuor illa prima *τοιχῆα* inter se pugnancia, & sese mu- tuo producentia effinxit sub nominibus Iouis, Iunonis, Ne- ptuni & Plutonis. Ad mors traducitur allegoria, vt cū Pal- ladem cum Marte dissidia & pugnas ciere aiunt, eam nempè animi partem, quæ sit rationis expers, in superiorem sese at- tolere intelligimus, virtutiq̃ue vitium aduersari. quo de ge- nere est ea, quam nunc sumus explicaturi; fabula. Ad Theo- logicam verò rationem nonnulla referuntur, vt cū cælum suo mou tempus producat, quæq̃ue gignat perpetuo absumens, imaginem quandam intelligimus esse Dei, Cælum, Rheam atque Saturnum filios deuorantem: in quibus Cælus (vel Cælius) essentiam diuinam præfert, Rheca vitam, Satur- nus autem eiusdem mentem. *Quæ* antè visum est operæpre- tium admonere, vt maturius ad nostri Emblematis *ἑπιπέδιον* deueniamus, Poëtâsq̃ue veteres, quantum fieri poterit, ab ine- pta quorundam sciolorum contumelia vindicemus. Eos enim tale quippiam in fabulosis narrationibus obseruare voluisse crediderim, quale priores illi Iurisperiti (vt M. Tullius in li- bris de Oratore memorat) obseruarunt, qui vt auctoritatē ali- quam obtinerent, eamq̃ue augerēt, artem suam vulgarem esse noluerunt, nisi cū Gn. Flavius primus eam propalauit, qui eam ob rem dictus est cornicum oculos confixisse. Eodem planè modo veteres illi poëtæ sub aliquo quasi velo certè obscuro, fabulosisq̃; ornamentis res suas occultarunt, vt imperitâ ple- beculam à mysteriis sapientiæ recōditoris arcerent. Quod & Lactantius indicat, lib. i. c. 11. & 19. cū Poëtâ ait, quæ verè gesta sunt, in aliquas species obliquis figuratiōib. cum deco- re aliquo conuersa traduxisse, & mendacium nō in factis, sed in nominibus admisisse. Quamobrem inepti & planè *ἀμύσοι* sunt, qui in poëticiis narrationibus, & figmentis explicandis, ipsas tantum voces, nudaq̃ue vocabula, aut etiam simplices *ῥήματα* considerant, nec ea potius eliciunt, quæ sensum aliquè abitruosiorē contineant: vt qui in picturis diiudicandis colo- res aliquos, aut operum lineas quâsdâ conspiciunt, aut vt qui mercibus inuolutis appositâ imaginum tesseras admiran- tur, nec quid intus lateat, aut inclusum esse possit, animaduertunt. Habet enim diuinum hoc studium nescio quid latens &

*Quatuor ele-
menta toti-
dem deorum
nominibus
intellecta.
Cur Pallas
cum Marte
dissideat.*

*Saturnus
Rhea.
Macrob. i.
Saturn.*

*Quem ad fi-
nem poëtæ
figmentis vsi
sint.*

*Allegoria
veteris ratio.*

reconditum, quod æquè omnibus peruium & apertum non sit, sed ei dūtaxat homini, *Ingenium cui sit, cui mens diuina*, vt Flaccus loquitur, sicuti non obscure aliquot disputationibus est à diuino Platone traditum. Sed & vt hoc adiiciam, Poëtas ipsos Philosophis sapientia neutriquam posteriores, aut inferiores fuisse, præter alios quosdam Platonicos contendit Maximus Tyrius. Hi enim sese videntur populari auræ, & infimæ plebeculæ accommodasse, dum fabulosa eiusmodi prodiderunt, quæ diuinis rationibus accommodarunt, rem quidem aperta ratione abstrusiores, ænigmatis autē clariorem, æqualiter à scientia atque inscitia distantem, fidem sibi facientem propter id quod iucundum est, & admirationem, aliaque non satis vulgo persuasa: ad hæc quæ animum ad rerum existentium peruestigationem, & eorum quæ remota sunt, inquisitionem diligentem concitet. *Qua* in re præstanda hi sane homines magnum quiddam effecere: quandoquidē auribus humanis insidias quasdam sunt commenti, ij quidem re ipsa Philosophi, nomine autem Poëtæ, rem inuidiosam ad eam artē reuocarunt, quæ populū admodum demulceat. Sese enim perinde habet erga multitudinē popularem Philosophus, atque diues aliquis in eos qui premuntur inopia. Sic autem videmus natura comparatum, vt qui vitio sunt alicui addicti, virtutem contrariam non sustineant, nisi eam superinductus aliquis fucus adūbrarit. Habetur autem Poëta mollis & facilis, propterque delectationem diligitur, & propter virtutē nequaquam, aut saltē rarò cognoscitur. Ita enim medici salubre quoddam alexipharmacum dulci aliquo liquore aspergunt, ne deterreatur æger saporis aut succi acrioris amaritie. Eodem planè modo de Philosophia illa veteri sentiendum, quæ sententiis suis figmentorum ac carminum, tanquam veste cultuque magnifico rectis, priscorum hominū animos primū cepit atque delinquit: neque secus id quidē, quàm dissimulata disciplinæ molestia ad institutionē & morum feritatem cicurandam illexit. Nec est autem quod in dubiū reuoces, vtri melius de diuinis tractarint, Philosophine an Poëtæ: quin potius studium vtrumque tanquam inito fœdere, mutuò sese cōplecti deprehēdas, vt eadem nō diuersa putes. Cū enim Philosophū ais, Poëtam etiā intelligis & cū Poëtam, Philosophū quoque innuis. Hæc & multa alia Tyrius, quæ hinc cōferre placuit, ne insequētibus repetere subinde cogar, quod semel admōnisse satis erit, vt quātū Poëtis debeam, philologus intelligat, no-

An poeta
philosophis
posteriores.

Poeta nomine,
re philo-
sophi.

Poeta se vul-
go facilius
accommodant.

Poetica eadem
ac philo-
sophia.

strumque consilium in narrationibus mythologicis, & Poëticis allegoriis planum aliquando faciamus. Si enim fabulam nudam aut historiam atrexere satis esse ad commentationes has, quãquam tenues, existimassemus, ansam ridendi, carpendi que hæc, tanquam Poëtarum deliria & nugamenta præberemus: (nonnulli enim sunt, & fuere iam olim, qui poëticum hoc studium vt planè nugatorium aspernentur) & maximè hoc de Ganymede figmentum, quod reprehendit Lactant. D. Augustin. De ciuit. 18. cap. 13. & ipse Plato 1. De legib. sub persona Atheniensis hospitis, nimirum ob insanum præderastiæ flagitium. Sed quia non video quàm sit necesse singula tam anxie persequi, quin potius ad propositum finem me continuo recipere iam tandem par sit: age verò, per Ganymedem ab aquila raptum, animam humanam intelligimus, quæ, vt ait Plotinus; tum condere caput intra cælum dicitur, cum relicta quasi corporis secretionem, cælestia mentis oculo contemplatur: quod sanè absque rapto quodam fieri minimè potest. Plato etiam in Phædone & Theæteto, cum iubet animam à corpore seiungere, non loco segregandam esse intelligit, sed monet ne corpori animus adhærescat, neque ob corporis commercium à mète superiore fiat alienus, conetur que, quantum fieri poterit, subditam sibi animæ speciem ad superiora perducere. Constat autem sumptum Emblemata ex Xenophontis Symposio, quo loci concinnè & appositè Ganymedis ἐπιμυρῶν explanat. Ait enim Deos & Heroas animæ amicitiam multò pluris facere, quàm vsum qui ex corpore percipitur. Iupiter enim quorum formam (cum essent mortales) amauit, has ipsas mortales esse siuit: quorum verò animas est amore profecutus, hos immortalitate donauit; de quorū numero Hercules, Castor ac Pollux esse dicuntur, cum aliquod aliis, quos Heroas appellabant. Sic etiam asseuerat Ganymedem non corporis, sed animi gratia à Ioue in Olympum fuisse raptum. Cuius quidem rei & testimonium ex ipso nomine colligamus licet. Habetur enim alicubi apud Homerum, γάρνται δὲ τ' ἀχῶν, lætatur audiendo: & alibi, etiam πικρὰ φρεσὶ μινδεα εἰδὼς, id est sapientia plena mente consilia sciens. Ex ambabus igitur his vocibus, non corporis, sed mentis deliciarum nomen Ganymedes referens inter Deos est relatus. Sed dum vacat, huc ascribam verba Philosophi, vt aliquo tandem onere candidatos linguæ Græcæ leuare possim: Ἐπιθυμῶ δὲ σοι, ὦ Καλλιὰ, καὶ μωθολογήσαι, ὡς ἔμγοι ἀνθρώποι, ἀλλὰ καὶ θεοὶ ἔχουσιν ἡραὲς τῆς ψυχῆς.

*Ganymedis
fabula variè
accepta.*

*Quid per Ga-
nymedem in-
telligimus.*

*Vnde Emble-
ma dictum.*

χῆς Φιλίαν πρὸς πλείους ἢ πλεῖν ἑσώματος χρῆσιν ποιουῦται. Ζεὺς τε γὰρ ὅσων μὲν ἦν ἑσῶν μορφής ἡρώσθη συλγείδωμος, εἶα αὐτὰς θηηπαῖς εἶ). ὅσων δὲ ψυχὰς ἀγαθάειη, ἀθανάτους τῆς ἐποίφ. ὦν ἡρακλῆς μὲν καὶ διοσκῶρι εἰσι, λέγονται δὲ καὶ ἄλλοι καὶ ἐγὼ δὲ φημι καὶ γανυμήδην ἑσώματος, ἀλλὰ ψυχῆς ἔνεχε ὑπὸ διὸς εἰς ὄλυμπον ἀνεχθήναι. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ νομα αὐτοῦ. ἔστι μὲν γὰρ δῆπυ καὶ ὁμήρω.

-- γάνυλαι δὲ τ' ἀκῶν.

ἔτο δὲ φραζέει ὅτι, ἡδέλαι δὲ τ' ἀκῶν. ἔστι δὲ καὶ ἀλλοθίπου,

-- πυκινὰ φρεσὶ μῆδεα εἰδώς.

Ἐξ ὧν σωμαφοτέρων τῆσιν ἐκ ἡδυσώματος ὀνομαδεῖς ὁ γανυμήδης, ἀλλ' ἡδυγῶμοσι ἐν θεῶς πέπληται. Hæc fermè Xenophon. Facillimum mihi esset repetere agalmatis historiam, nisi fallor à Plinio, qui sic habet lib. 34. 8. Leocras aquilam sentientē quid recipiat in Ganymede, & cui ferat, parcentem vnguibus etiam per vestem, &c. perinde que facile ex Homeri scholiaste ad 4. Iliados Homericæ. Sed quid opus in tantillo libro tam multis? Ceterum raptum eiusmodi Alciasus traducit ad eos, qui pia cogitatione, & ardenti affectu animi, Dei quasi domicilium penetrat, tamque sibi placent in iis quæ Deo grata sunt, ut in hac etiam vita non nihil æternæ beatitudinis deliciarum experiantur. Ab hoc non dissentit Homeri scholiastes ad 4. Iliad. qui Iouis nomine primam intelligentiam ὁρῶντοιοῦ: Ganymedis verò, eum qui consiliis divinis gaudeat, τῷ γὰρ ὁ γανυμήδης, ὡς ὁ ἴδης ἐχθ' οἰκεῖον τὸ τῶς μῆδεσι γάνυουδ. Hoc penè sensu dixit Naumachius, vetus poëta, pulcrum esse virginem puris semper cogitationibus delectari, id est (nam Græca perbellè conueniunt huic Ganymedis etymo) -- χαλόν

Locus è Plinio.

Jupiter quid.

παρτηνικῶ χαταρῶσι αἰ μελεθῆσαι χαιρειν. Sed & Grammatici non modò, quin etiam Philosophi non postremi nominis beatos seu felices, quos εὐδαιμόνας ἢ μακχεῖς appellant, non alio sensu iis id impositum nomen putant, quòd habeant aliquem cum diis consensum. Nam & εὐδαιμόνει Aristotelis interpretantur εὐζῆν: nonnulli etiam θεωρεῖν. μακχεῖς autem à μα, καὶ τῷ χαιρω. Locus Aristot. est Moral. ad Nicomach. 7.

Felices qui:

Iouis alite.] Aquilæ περὶ φρασις. Hanc auium reginam appellant, creditque antiquitas eam Ioui tela ministrare & fulmen. Horatius 4. Carm.

Auium regina aquila, & Iouis ales.

Qualem ministrum fulminis alitem
Cui rex Deorum regnum in aues vagas
Permisit expertus fidelem
Jupiter in Ganymede flauo.

Phornurus eam Ioui esse sacram vult, quòd volandi pernicipitate aliis auibus excellat. *ἰερὸς δ' ὄρνις, ἄντ' ὁ ἀετὸς λέγεται ἔϊναι*, ὁ δὲ τὸ ὄξυπτερον τῶν ἔϊναι τῶν ἄλλων πτηνῶν. Lege Plinium lib. 10. cap. 4. & 5. Pierium Valerian. lib. 19. Hieroglyphicôn. Sunt qui aliò conuertunt aquilam: nauem enim intelligunt, cuius insigne aquila esset, aut legionē militum, qua legione raptus esse putatur. Lactant. libro 1. cap. 10. Fulgētius Mythologic. 1.

Puerum Iliacum.] Ganymedem, ab Ilio Troiæ ciuitate, qui Troem partem habuit Troiæ regem: & à Poëtis dicitur ab aquila raptus, & in cælum sublatus, vt deorum præficeretur aqualiculis. Martialis lib. 1.

Aethereas aquila puerum portante per auras

Illæsum tumidis unguibus hæsit onus.

Qui sine Iouem tactum puerili, &c.] Puerilem simplicitatem, id est, innocentiam & mentis puritatem Deo gratissimam esse passim testantur sacrae literæ. Quò illud sacri oraculi referendum: Sinite paruuli ad me veniant. &, Nisi efficiamini sicut paruuli, &c.

Mæonius finxerit vnde senex.] Homerus, qui Mæonius cæcitiens appellatur à Martiano Capella lib. 1. de nuptus Philologiae, à Mæone rege à quo educatus fertur, ita cognominatus. Therfagoras apud Lucianum in Demosth. encomio, ita de Homero verba facit: *πατέρα δὲ μαίονα τὸν λυδὸν, ἢ ποταμὸν, καὶ μητέρα * μολαώπιν φασὶν ἢ νύμφην τῆς δρυάδων.*

Consilium, mens atque Dei, &c.] *μυθολογία* est, in qua aduertendum, quàm graphicè & commodè Ganymedei nominis vim exprimat. *γανυμι* enim, vel *γάνυμαι*, lator est: respondetque his quæ dixit, Gaudia præstant: & *μῦθεα* cõsilia. vnde *γάνυμι μῦθεσι τῆ διὸς*, Emblematis & figmenti sensum explanat.

Sapientia humana stultitia est apud Deum.

EMBLEMA V.

Q V I D dicam: quoniam hoc compellem nomine monstrum
 Bisforme, quod non est homo, nec est draco?
 Sed sine vir pedibus, summis sine partibus anguis
 Vir anguipes dici, & homiceps anguis potest.
 Anguem pedit homo, hominem cructavit & anguis:
 Nec finis hominis est, initium nec est fera.
 Sic olim Cecrops doctis regnavit Athenis:
 Sic & gigantes terra mater protulit.
 Hæc vâsfrum species, sed religione carentem,
 Terrena tantum quique curet, indicat.

Hoc in môstro designâdo verbis vsus est obscuris, & sententiis planè ænigmaticis. Id tamè quicquid sit, apertò primùm fonte: deinde auctoris cõsilio, si tamen possim commodè, illustrare conabor. Totum hoc fermè videtur imitatus ex gryphis monostichis, & disticho quodam, quæ in collectaneis epigramm. Græcorû legimus, quæq; huc ascribemus. Sûnt autem eis χείρρα ἰπποκένταυρον, lib 4. Anthologie, his verbis:

Fons Emblemativ.

Ἀνδρῶν τει ἐκκέχυτ' ἵππος, ἀνέδραμε δ' ἰππίτην ἀνὴρ
 Ἀνὴς γόσφι ποδῶν, κεφαλῆς δ' ἄτερ, ἄσολος ἵππος.
 Ἴππος ἐρεύειαι ἀνδρα, ἀνὴρ δ' ἀποπέριται ἵππον

Ἰππος ἐν ἀκέρωτος, ἀνὴρ δ' ἀτέλετος ἐκεῖ,
 Ὅγχε φύσις παίζουσι τοῦ ἀκέντησει ἵππῳ.

ad verbum sic effertur:

Ex viro descendit equus: ascendit autem de equo vir.

Vir sine pedibus, sine capite autem celer equus.

Equus ructat virum, vir autem pedit equum.

Equus non habebat principium, vir autem carebat sine:

Sed hunc natura ludens acri equo * miscuit.

*infixit.

Quid hoc
 monstro in-
 telligatur.

Epicurei.

Philosophi.

Cecrops bi-
 formis.

Hoc informi monstro, quod nec omnino formam humanam, nec omninò serpentinam figuram habeat, natura quidem duplici, quodq̄ue necdum certam appellationem sortiri possit, ij notàtur, qui anima rationis particeps à Deo informati, terrena tantùm sapiunt: & neglecta conditione sui meliore, humili repunt, in naturamq̄ue belluinam degenerant. Monstrum enim, vt hîc exprimitur, in hominem non desinit, nec est feræ principium: non enim finem spectant Epicurei homines, propter quem homini sit concessa ratio, qua miserè abutuntur, eamq̄ue spontanea quadam & exitiosa ignoratione inficiūt. Tales fuerunt rigidi illi Philosophiæ satellites, qui cùm perpetuò dogmatis sapientiæ veteris, & sibi parùm constantis adhæserint, nihil aliud spirarunt quàm quæ terræ sunt, tametsi vnum illis videretur esse studium cælestia diuinâque contemplandi: quos ideò exagitat vir sanctissimus August. libris De ciuit. Dei, Lactantius, Eusebius, & alij multi. Opinor autè hîc Alciatum exempli causa Cecropem apposuisse, nec quidem abs re. Ille enim primus idolorum cultu totam Græciam imbuit, primus Iouem inuocauit, simulachrorum vsus induxit, aras construxit, & sacra diis fecit (teste Eusebio, Herodoto, & pluribus aliis) quæ omnia ante ea tempora omninò fuerant inaudita. Quòd verò primus inter marem & feminâ certa connubia dicatur instituisse, quæ antè vaga essent & incerta, διφύης, id est biformis, est nominatus. Hincq̄ue colligere licet mundi sapientiam, quam technis & præstigiis satanicis inuexere priores illi Principes, merâ fuisse stultitiâ: cùm perspicuum sit eam longè desciuisse ab institutis illis priscorum patrum, qui leges diuinas à Noëo, & eius meliori posteritate hauserant. Hos itaque vafros, & religionis expertes, quibus tantùm curæ terrena sunt, & quorum Deus venter est, ex hominũ albo reuicimus. Neque enim hominũ appellatione digni sunt, quanquã planum sit eos rationis, doctrinæ cuiusdã & humanitatis haud expertes fuisse, nam ea re caruerunt, qua

sola differt homo à reliquis animantibus, id est religione, in qua certè nos hominis summum bonum constituimus. Quamquam enim homo sit vera & expressa Dei imago, si tamen sic se abiciat atque prosternat, ut opificè Deum ignoret, in bel-luarum numero meritò est aggregandus. Id porrò totum potest conuerti in profligatos, & perditos huius seculi àθεοι, & voluptuarios Epicuri affectatores, qui neglecta futuri boni spe, suas omnes cogitationes abiecerunt in id modò quod ad-est, quodque præsens est. Id quidem ego argumentum non inuitus explicarem copiosè sed satius est ut breuius contra-ham, si studiosum quemque admoneo, id comodiùs repeti posse à Lactantianis Institutionibus, maximeque lib. 2. ca. 3. & sequent. item lib. 3. cap. 10. lib. 5. ca. 15. & iis quæ sequuntur, ut denique lib. 6. capit. 1. 7. 9.

atheo

Quid dicam? quoniam etc.] Quæ noua sunt stupenda, aut admi-rationis aliquid præ se ferunt, ut quæ à communi rerum na-tura sunt aliena, describi ferè solent quibusdam verborum sub-obscuris ambagibus & rerum inuolucris, ut hinc sit ab Alciato in monstri huius periphrasi. Totum certè δεικτικόν, uti peri-culosa plenum alexæ doctis visum, mihi quidem non potuit non videri perobscurum. Quòd si rem acu, quod aiunt, non tetigerim, tentauit tamen quid hac in parte vires alioqui im-becilles possent, & aliis tradidi lampada, ut maiore tandem industria diligentiam aliquam nostram obscurent.

obscura ob-
scuro descre-
pta.

Quæ dum interea meditor, fortassè non malè vno claudam prouerbio, quod hinc obscure proponitur: Id igitur prouerbiù usurparunt duo ecclesiæ Christianæ lumina, Nazanzenus Gregorius, & Chrysostomus: Ille quidem in epistolis sic, πῶς περὶ τῆς ἐργασίας φιλοσοφίας, ἢ κατὰ μέγαν, pedestrem amplexari, humique manentem philosophiam. Idem monodia in Basili-um: ὡς ἀνδραποδῶδης ἢ κατὰ νενεκῶς ὁ βίος: quorū vita seruilis est, qualis mancipiorū & humum spectans. Sic Chrysost. adhortatur humi repentes cogitationes erigamus, ἵνα τῶς χέ-μαι συρροῦς λογισμοῦς ἀνορθώσωμεν. Mitto enim quod de pa-ganorū studio multi è nostris tradiderūt, quos alicubi Theodoretus χαμαιζήλας ἢ ἐπιγείους appellat: id est, rerum caducarū & humi repentiū studiis addictos. Sed Lactantiana quædā lu-cem huic loco afferet, meo quidè iudicio, ex ca. 3. lib. 2. Quos homines (de philosophis loquitur) philosophus ac poëta Lu-cretius grauitè accusat tāquā humiles & abiectos, qui cōtra naturæ suæ rationē ad venerāda terrena se prosternant. ait. n.

*Et faciunt animos humiles formidine Diuūm
Depressosque premant ad terram. alio loco sic idem:
Nec pietas vlla est, vel: itum sepe videri
Vertier ad lapidem atque omnes accedere ad aras,
Nec procumbere humi prostratum ēc.*

Paulo pōst, nō oportet sublimes & excelsos animos aduocari, atque in terrā prāmi, sed nihil aliud, quā cælestia cogitare.

Biforme, quod non est homo, &c.] Secundi hi quoque versiculi senarij sunt trimetri Iambici. Obiter admoneo hīc confundi virum & hominem, draconem cum angue siue serpente, &c. quæ ænigmatum lex est. Adhæc obscuris verbis de industria videtur vsus, vt rem abstrusam, & quasi reconditam in sculpe-re potius quā delineare videatur.

Anguem pedit homo, &c.] Hic Græcorum more non absumis vocalē, quæ in cæsura hac remanet integra, idque ferè fit rei difficultatis aut grauitatis ostendendæ ergō. Ceterum nouè videtur vsus his verbis, pedit, &, eructauit, quæ vim magnam habent ad demonstrandam monstri huius obscœnitatem. Rem enim turpem turpia verba decet.

Nec finis hominis est, &c.] Non desinit in hominem, quòd finem non spectet, cuius maximè causa conditus homo sit: nec habet feræ principium, quòd primò anima rationis particeps donatum à Deo sit, vt omnibus aliis animantibus excelleret, sicuti copiosa disputatione Cicero 1. De legib.

Sic olim Cecrops, &c.] Cecrops regionis Atticæ rex primus, qui Athenarum arcem extruxit: hinc Cecropidæ Athenienses. Pausanias ait eū *διφυῖν*, hoc est, naturæ duplicis, superiori parte viri, inferiori feræ, quòd coniugia primū instituerit in Attica regione. Malim tamen referre ad id quod superius at-rigi, de superstitione nimirum, & idolomania, quam primus illic dicitur induxisse. Lege D. August. De ciuit. cap. 8. lib. 18. Iustin. lib. 2.

Doctis Athenis.] dictis, *μεταφορὰ* epitheti. Doctas posuit, propter celebratissimā toto orbe scholam. Hinc enim magni Oratores, hinc Rhetores, hinc Sophistæ, hinc clari denique legum latores. Plutarchus huius epitheti vim expressit commentario, *πότρωι ἀθλιωαῖοι καὶ πόλεμον, ἢ καὶ σοφίαν ἐκδοξότεροι.* Reuera hæc vrbs, inquit, multarum etiam aliarum mater, artiumque benigna parens, quarum alias prima reperit, inque lucem misit, aliis honorem, vim, incrementa, contulit. Græcè verò sic: *πολλῶν μὲν δὴ καὶ ἄλλων ἢ πόλις ἡδε μήτηρ καὶ τροφὸς εὐμνήσις*

Pedere & eructare obscœna verba.

Plin. 7. cap. 56.

Cecrops rex Atheniensium.

τεχνοῖν γέγονε, τὰς δὲ εὐρακῶν καὶ ἀναφήσασε πρῶτον τὰς δὲ δόξα μιν
 πρῶτον καὶ πῶν καὶ αὐξήσει. Cicero 1. de Oratore, omniū doctri-
 nāū inuentrices Athenas appellat. Sic idē pro Flacco: Adfunt
 Athenienses, vnde humanitas, doctrina, religio, fruges, iura,
 legēs ortæ, atque in omnes terras distributæ putantur. Hæc
 sunt præclara certè & antiqua vr̄bis Athenarum eulogia. Sed
 occurrūt etiam aliorū quorundā nō pœnitēda testimonia: sic
 enim Velleius Paterculus ad finē 1. hist. Rom. Vna vr̄bs Attica
 pluribus annis eloquētīæ, quā vniuersa Græcia, operibūsq̄ue
 floruit, adeò vt corpora gentis illius separata sint in alias ci-
 uitates, Ingenium verò solis Atheniensium muris clausa exi-
 stimes. Apuleius enim 10. Asini aurei: Quale autem & illud
 iudicium apud legiferos Athenienses & catosillos, & omnis
 sciētīæ magistros. Idem Apolog. 1. Apud Athenienses catos
 Melecides fatuus. Et Iustin. lib. 5. Athenas vocat patriam cō-
 munem eloquentiæ. Lib. 2. idem scripserat, literas certas ac fa-
 cundiam, & ordinem ciuilem, disciplinæ veluti templum A-
 thenis. Mamertin. oratione panegyric. quam Iuliano dictam
 volunt: Ipse illæ bonarum artium magistæ & inuentrices A-
 thenæ. Quid enim transiliam cum aliis quam plurimis Cassio-
 dorum, qui lib. 12. Variarum, epist. 15. Athenas sedem esse sa-
 pientium dictas ab antiquis ait.

*1. au. Athe-
narum.*

Sic & gigantes, &c.] Gigantes terrigenæ dicuntur à Poëtis,
 id est, terræ filij, vt vi nominis intelligitur: γῆ, terra: γίγαι, fio;
 nascor. vel, ὡς τὸ ἐκ γῆς ἰέναι, quasi ἐκ γῆς γεγεννημένοι. fuerunt
 autem stature admirabilis quorum pedes in serpentum volu-
 mina desinebant, iique in Deorum perniciē nati putabantur:
 cum quibus pugnare ausi, fulmine concussi sunt. Pugnam hæc
 attigit Pindarus in Nemæis. Huius figmenti rationē Mytho-
 logi adferunt, eamque traducunt ad homines quosdā impios,
 qui Deos negligerent, aut etiam negarent: quorum pedes in
 Draconum volumina desisse aiunt, quòd nihil superum, ni-
 hil rectum cogitarent, totius eorum vitæ gressu ad inferna
 mergente. Macrob. Saturnal. 1. Quod epimythion hexasticho
 complexus est Bartholom. Anulus in picta Poësi: hunc enim
 scriptorem, alioqui recentem, eruditum tamen & acutum, ci-
 tare nihil verebor:

Tale gigantum legitur genus, vt nihil altum

Cogitet, at spernat, vel neget esse Deum:

Et tantum quantum sensu exteriori mouetur,

Commodat ad præsens se, vel ad id quod adest.

*Hoc genus anguipedum mythici finxere Poetae,
Quorum affectus humi (segnis ad alta) repat.*

Si vacat, lege Pieriū Valerianum lib. 16. & 25. Hieroglyphic. Missos facio, qui multi multa de Gigātibus, quorum alij fuisse negant, quidā contra & certè plures: non enim vacat sublegere quæ de Gigātibus tradunt Herod. in Chio. Plin. 7. ca. 16. Solin. cap. 5. tantūmadmonuisse fat est. Ego quidem facili mihi persuaserim hoc gigantum nomine intelligi veteribus barbaram & impiam gentem. quæ sub hominis figura feritatem exerceret, à quibus honestarum rerum inducta fuerit ἀταξία, quales describuntur à poëtis Cyclopes; Lestrigones, alijque qui ferinis moribus vagabantur, infontes & probos quosque impunè lædebant, nullam diuini humanique iuris rationem habebant.

Vasera

Hac vasrum species, &c.] ἄνυψιον seu figmenti sententia.

Vasrum.] Vasrum, callidum, & quasi valdè Afrum. Nonius. Cicero De repub. 3. Non sunt in disputandò vasri, non veteratores, non malitiosi.

Religio homini propria.

relligione carentem.] in qua tamen summum hominis bonum esse liquidò constat, cetera enim quæ putantur esse homini propria, in ceteris quoque animalibus deprehēduntur. Religio sola differentes homines à belluis facit: quam qui non admittit alienus à natura hominis, vitam pecudum sub humana specie viuit. Lactant lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 10. & de ira Dei. cap 7. & 8. Notabo ad extremum humanam sapientiam (quæ apud Deum stultitia dicitur D. Paulo) hîc potissimum reprehendi, quippè quæ religione caruerit. Vult autè Lactātius vnā cū altera idest religionem cum sapientia inseparabili nexu colligari, in quibus hominis officium, & veritatem omnem inclusam esse colligit. Religio enim, quæ sine sapientia sit, non religio, sed superstitio putanda est: sapientia verò sine religione, mera est stultitia, de qua est illud Prophetæ: Perdam sapientiam sapientum, & prudentiam prudentum reprobabo, & D. Pauli, I. Cor. I. & 3. cap.

Humana sapientia cur stultitia dicatur.
Lib. 3. c. 11.

Esa. 29.
Abd. 1.

Ficta religio. EMBLEMA VI.

REGALIRESIDENS meretrix pulcherrima sella,
 Purpureo insignem gestat honore pepulum.
 Omnibus & latices pleno è cratere propinat:
 At circum cubitans ebria turba iacet.
 Sic Babylona notant: quæ gentes illice forma,
 Et ficta stolidas religione capit.

Quam variè hoc agalma nonnulli hoc tempore accipiant, quamque obliquis interpretationibus contorqueant, & ad suos affectus accommodent, ut potè odio partium laborantes, certè recensere pudet. Quamquam enim salua fide & pudore aliorum sententias in medium afferre possem, ne cui tamen stomachum moueam, tutius esse iudico veterum hominum doctrinam potius, quam nouorum placita consecrari. Id ex D. Ioannis ἀποκάλυψις 17. sumptum esse clarum est: quod quidem de ementita religionis obseruatione, & veræ pietati opposita intelligitur. Ea est collectio reproborum, quæ meretrix dicitur, quod Deo rerum omnium auctore neglecto, & vero sponso Iesu seruatore impuro, illicito & nouo quodam cultu, id est, fucatæ religionis ritu, impuræ ac formidabili beluæ dicitur insidere.

Falsæ reli-
 gionis.

Aureum poculum manu tenet, id est, hypocrisis persecuitur, qua dissimulatis virtutibus, & sapientiae fucatae auro, pietatis verae praetextu, quam plurimis imponit, qui ebrietate plus quam fanatica correpti, miserè precipites in ima ruunt. D. Augustinus lib. 20. De ciuitate Dei, idem planè hunc locum interpretatur: Quae sit ista bestia, inquit, quamuis sit diligenter inquirendum, non tamè adhorret à fide recta, ut ipsa impia ciuitas intelligatur, & populus infidelium contrarius populo fideli & ciuitati Dei. Imago verò eius, simulatio eius mihi videtur: in eis videlicet hominibus qui velut fidem profitentur & infideliter viuunt. Fingunt enim se esse quod non sunt, vocanturque non veraci effigie, sed fallaci imagine Christiani. Haecenus ille. Calix aureus Adagij vice usurpatur à D. Hieronymo: Multa de perfectione dicuntur, ait, ut qui volumina Philosophi nesciunt, sub martyris nomine bibant de aureo calice Babylonis. Origen. de vana & fucata eloquentia totum hoc intelligi voluit. Eos enim, qui apud gentiles, inquit, eloquentiae laude floruerunt. pessimorum dogmatum sermones mortiferos, id est, venenum in calicè aureum infuderunt. Lubens equidem huc referrem, quae in eam ipsam rem commentati sunt nonnulli è neotericis viri certè eruditi doctrinaeque veteris amantes. Sed ex auctorum recentium fluuiis meos agellos tam saepe irrigare iam non est animus, ne quis philologus mihi pro suo iure diem dicat: quòd longè pulchrius sit (ut Varro dicit apud M. Tullium) adire fontes, quam riuulos consectari. At ut ad rem propius: Promptum quidem id nobis, verumque esse constat: decipimur specie recti. Nam ut prudentiam malitia, & temperantiam immanitas in voluptatibus aspernandis, & magnitudinem animi superbia in animis extollendis, & despicientia in contemnendis honoribus, & liberalitatem effusio, & fortitudinem audacia: sic superstitionem religio imitatur. Ut enim olim apud Graecos nonnulli Philosophi pallio barbaque promissa raram quandam sapientiam pollicebantur, semperque habebant in ore libertatem & honesti studium, cum ex iis longè multi vitiis plusquam vulgaribus, planèque seruilibus laborarent: Utque apud Iudaeos Pharisei & Essaei tristi vultu, laeis phylacteris & cultu quodam fucato, apud imperitum & rude vulgus venabantur sanctitatis opinionem: ita etiam, quod dicere nos admodum pudet & taedet, sed dicendum tamen, inter Christianos homines fuisse iam olim, & adhuc hodie sunt reuera

Aureum
poculum.

Virtutem
vitiis imi-
tantur.

Pseudosophi.

Pharisei.

Nimis multi, qui suis præstigiis fictaque doctrina imperitos homines inescant, quibus errorum quasi poculo miserrimè & fallacissimè imponunt: ijque tandem facti ebrij, erronea persuasione tanquam mente capti, purissimos veræ & simplicis doctrinæ fontes aspernantur, & ita insanientes ad belluæ nutura sese rotos componunt, vt nunquam postea de commutando vitæ misero statu cogitent.

Pseudo-christiani.

Regali residens, &c.] Adiuncta sunt maiestatis & regis cuiusdam magnificentia. Turpitude & impuritas regio in folio locum habet, qui soli virtuti debebatur. At nulla vitia præsentiosem inuehant perniciem quàm quæ splendoris & honesti veste teguntur. Sedere enim in Hieroglyph. maiestatem & augustum honorem exprimit, vt est à Pierio relatum lib. 43. Vestis purpurea, pudoris & verecundiæ notam, idem lib. 40. Hieroglyphic.

Quæ vitia maxime perniciofa.

purpura.

Peplum.] sacrum & solemne vestimentum. Prouerbiū hinc fluxit, Peplo dignus, ab Aristoph. deductum, de strenuo & insigni quodam viro. Suidas tamen peplum ait esse *ἱμεῖον γυναικῶν ἢ ποικίλον, ἢ ἰδίον ἀείπελός τις ὤν.*

Peplum.

Latices.] Latex, quòd intra aliquid lateat, dictus humor quiuis. Hic vinum sacrum, vt apud Virgil. in 4.

--latices nigrescere sacros.

illice forma.] illicente & seducente. Illicere est illaqueare. Nonius vel illice, ab illex, id est, sine lege. Plaut. Lectus illex est, escameretrix.

capit.] decipit & allicit. Virgil. 1. Georg.

--neque insidiis noctis capere serena.

Cicero 3. Offic. ex veterum legum formula. Nam quanti verba illa, vt ne propter te fidem tuam captus, fraudatus-ue sim. Et in iure sæpe, capere pro decipere: vt, Non capitur qui ius publicum sequitur, l. 116. de reg. iur. D. Sæpe etiam titulo de Minorib. vt l. 3. l. 11. & l. 12. hinc captionem accipi pro fraudatione, fallacia, damno non rarò reperimus, l. 1. de in integrum restitut. l. 1. in fin. de vacat. mun. l. 3. de coll. bon. D. Et captiosum pro fallaci atque damnofo. l. 41. de vsu, cap. vt & aliquot locis alijs.

Non tibi, sed religioni.

EMBLEMA. VII.

ISIDIS effigiem tardus gestabat asellus,
 Pando verenda dorso habens mysteria.
 Obuius ergo Deam quisquis reuerenter adorat,
 Piasque genibus concipit flexis preces.
 Ast asinus tantum præstari credit honorem
 Sibi, & intumescit, admodum superbiens:
 Donec eum flagris compefcens, dixit agaso,
 Non es Deus tu, aselle, sed Deum vobis.

Sacerdotes
 honore aff-
 ciendi,

Sacerdotes, Episcopi, & qui rebus sacris præfunt, in honore sunt habendi, ob id maximè, quòd sacris præfunt, quorum sunt administri, licet interdum aut vitius plusquam vulgaribus implicati, aut ignari & stupidi habeantur. Hi verò vt suum munus & officium curare vel maximè debent, sic quantam dignitatem sustineant, ipsos subinde animo secum reputare par est. Meminerint tamè se homines esse, nec sibi arrogèt impensius quòd tantum ministerium gerant, & rerum diuinarum curam, quasi humeris impositam habeant, ne vt asinus audiuit, Non es Deus, sed Deum fers, illi audiant: Nò vobis hæc, sed Deo soli omnis est tribuenda gloria. Itidem dici

dici potest de præfectis Imperatorum aliorumque principum *Præfecti ad
ministri
Principum.*
cùm popularem applausum excipiunt audacius quàm par est
in prouinciis, in quibus vicem regiam obtinent. Sic enim a-
deo modestè, tamque circumspèctè sese gerere debent, vt
priuari honoris nomine nihil, ipsius Principis laudi vel mi-
nimum detrahant, & se interea norint quales sunt. Est enim
operèpretium τὸς ἐν ἀξιώμασι πρῶτους γνώσκειν, ὅτι ἄνθρωποι
εἰσίν. Succurrit mihi exemplum nobile Cornelij Galli Aegy-
pti prouinciæ præfecti, is quia sese gessisset insolentiùs, mul-
taque flagitiosè fecisset, statuas etiam sibi locari passus &
Pyramides in altum tolli, quibus à se gesta continerentur; ac-
cusatus est à Valerio Largo: cognitioni præfuit Augustus:
ignominia notatus est Gallus: vetuitque Cæsar, ne reus pro-
uinciam postea obtineret. Retulit Dion. lib. 53. Huic penè si-
mile quod narrat Corn. Tacitus lib. 4. de Lucilio Capitone;
qui procurator Asiæ sub Tiberio accusatus est in senatu à
prouincialibus, quòd vim prætoris vsurpasset, militumque
manu ad comitatum vsus esset: itaque conuictus, in exilium
pulsus est. Laudatur à Plutarcho Vticensis Cato, quòd
quæstor factus scribarum, officiorum, aliorumque generis
eiusdem minuerit eam prærogatiuam, quam longo tempore
vsurpauerant: iussit enim, ministros non magistros se esse
meminissent. Sumptum est Emblemata ex Gabriæ apologis. *Fons Em-
blematis.*
Sic enim ille:

Ὡμοίως ὅπως παρῆγει ἀργυροῦν Ἑρέται,
Ὅπως σιωπῶντι πᾶς τις αὐτὸν ἐπεσκέυη,
Τύφω δ' ἐπαρθεὶς, μηδέλων μὲν ἴν' ὄνος,
Ἥκασται, ἢ θεὸς σὺ, ἢ θεὸν δ' ἄγεις.

Qui versiculi quoniam commodè (sed *ὁμοειπεταίως*) redditi
sunt à Gabriele Faëno Cremonensi, conferam huc perliben-
ter.

*Simulacrum asellus baiulans argenteum,
Cùm id transeuntes flexo adorarent genu,
Sui hoc honoris gratia est fieri ratus:
Iamque insolenti elatus arrogantia
Nolebat ambulare, donec aspero
Prohè dolatus fuste clunes, audiit:
O stulte, non es tu Deus, sed fers Deum.*

SE NORIT HOMINEM, QUI MAGISTRA-
TVM GERIT.

Fabulæ huius rationem vno disticho complexus est Ioan.

Mercerus, Hebrææ linguæ Doctor regius: quod memini ab eodem non semel in suggestu obiter dictum:

Quid sibi vult asinus tergo mysteria portans?

Iudactos videas sæpè præesse sacris.

*Quid per
asini sym-
bolum ve-
teres intel-
lexerint.*

Non erit à re alienum, si adiecero, asinum à veteribus Aegyptiis sapientiæ, fortitudinis, laboris indefessi, & frugalitatis esse symbolum. **Qui** enim sapientiæ sit operam daturus, eum oportet victu esse tenui, omnia quæ in vitam humanam cadere possunt, æquo ferre animo, neque ad vllam exandescentiam aut contumeliam sese conuertere: animo esse paruû, simplicem & inopem, vt asinus est, qui nullum inter carduos & lactucam discrimen faciat: nullum denique sit onus quòd detrectet: & vbi opus fuerit, pro boue terram proscindat, sitque totius humanæ commoditatis assiduus minister, vt etiam quod adagio dicitur, portare mysteria compellatur. Lege Pieriû Hieroglyph. lib. 12. Et hæc quidem mihi meditati, succurrit illa mordax & acuta Cornelij Agrippæ declamatio, quam De scientiarum vanitate inscripsit, ad cuius finem adiunxit Asini encomiû, de quo homine quid omninò sentiam, nihil habeo necesse dicere: nisi quòd cû in literas declamauit, videri voluit egregiè literatus: quanquã tamen non minus apud sanos videatur aucupio vanitatis delectatus, quam oriosè solers in vanitate artium insectanda.

*Asini en-
comiû per
Cornelium
Agrippam.*

Isis.

Isidis effigiem &c.] Isis, vxor Osiridis, Aegyptia dea inuenit hordei segetem, vnde & Ceres appellatur. Eadem autem quæ Io, de qua Ouid. 1. Metamorph. Diodor. lib. 1. cap. 2. Cuius & meminit D. Augustin. lib. 8. cap. vlt. aliisque locis. Lactant. 1. cap. 11. & 15. quidque ea significetur, enarrat Macrob. cap. 20. prim. Satur. & postremo Lilius Gyrald. Syntagmate 12.

Panso dorso.] reflexo, curuo propter impositû onus. Ouid. 4. Metamor. *Sustinet, et pãdo non fortiter hæret asello:* Idè 1. Pastor.

Venerat et senior pando Silenus ascito. & 3.

Vtque piger pando tergo residebat aselli.

Item 2. Amor. *Currit in immensum panda carina solum.*

Mysteria.

Habens mysteria.] Alludit ad paræmiam, ὄρος ἀγῶν μυστήρια. Sunt autem mysteria, arcana quædam vulgo minimè committenda, & iis tantùm cognita, qui iisdem sacris initiantur ἀπὸ τοῦ μωῦν τὸ εἶμα, ab ore obsignando. omnibus enim mysteriis silentij fides debetur.

Quà Dij vocant, eundum. E M B L E M A VIII.

*In triuio mons est lapidum: supereminet illi
Trunca Dei effigies, pectore facta tenus.
Mercurij est igitur tumulus, suspende viator
Serta Deo, rectum qui tibi monstret iter.
Omnes in triuio sumus, atque hoc tramite vitæ
Fallimur, ostendat ni Deus ipse viam.*

Didicimus ex Stephano & Hesych. Græcis auctoribus, Mercurium Hodium & Hegemonium fuisse priscis appellatum (Ὁδῖος καὶ ἡγεμόνιος ἑρμῆς) tum à viis & semitis, in quibus statuebatur ad viam monstrandam peregrè proficiscens. Proinde Hermæ, id est, statuæ Mercurij, & lapidei lignei cippi solebant in triuiis erigi ad indicanda viarum discrimina, quia αὐτῷ θεῷ εἰς πᾶσαι ἀστροὶ ἡγεμόνι χροῖας, ait Phurnut⁹. Viatores itaque statuæ lapidum acervos cumulare, sic enim Deum putabant honorari, ea scilicet re quæ in promptu esset & obuia: vel quòd ita viam repurgare viderentur; vel quòd eo lapidum cumulo Dei effigies prætereuntibus esset notior. Vlpianus, auctor Græcus, annotat ad orationem Demosthenis aduersus Leptinem, Hermas, id est, Mercurios eiusmodi fuisse quadrangulo, superiore

*Mercurius
cur Hodius
& Hegemo-
nium dicitur.*

*Mercurij
officia.*

Hermas

parte Mercurij figuram referentes, inferiùs inscriptiones viarum ostendentes. Qua de re Gyraldus Syntagmate 9. Iuuenalis huc respexit, cum ait, *truncòque simillimus Hermae*: & Proverb. Mercurio dextro, & Mercuriale, & Bifrons Mercurius. Hoc autem quasi ænigmatio monemur, ea tantùm sequenda esse ad quæ Deus & natura nos idoneos esse voluit, cum summe fatuitatis & dementiæ sit, aliquid inuita, quod aiunt, Minerua suscipere & persequi. Rectè dicebat Caro apud Ciceronem, naturam optimã ducem sequendam, nihilquæ aliud fuisse olim gigantum more bellare cum Diis, nisi naturæ repugnare. Sed & D. Paulus adhortatur, eam vt sortem vitæ quæ rationem teneamus, cui nos Deus addixit. Sed quoniam menti humanæ ea est innata cæcitas & ignoratio, vt qua via sit eūdū planè ignoret, omni piæ vitæ cultu, & summissa mente ad eum perfugendum est qui se viã, qui veritatem, qui vitam esse falsus est; quem qui sequitur, in tenebris non ambulat: continuòque illud Dauidicum nobis ardenti animo repetendum, *κώειςόν μοι κύριε ὁδόν ἐν ἧ περιέσομαι*: Ostēde mihi, Domine, viam in qua ambulē. Certè & Socrates apud Platonem in Critone, pergendum ea solūm esse via, qua Deus nos ducit, asseuerat. Quò pertinet illud Persij è 3. Satyra:

--discite quem te Deus esse

Iussit, & humana qua parte locatus es in re.

Ceterùm ne transiliam quod ad rem pertinere videatur, hîc Mercurij nomine olim Deorum nunciij, vel sacras literas (quæ nobis diuinam voluntatem aperiunt) intelligimus: vel Prophetas & Doctores, sacri & cælestis oraculi nuntios, ex quibus orthodoxam salutis æternæ viam & rationem excipere est necesse. Serta autem suspenſa, honorem cultumquæ aliquem obseruantix exhibendum esse significant. Hoc addã postremò: videri hoc Emblemata non malè referri posse ad cuiusque vitæ genus & institutum, ad quod ingrediendum cum difficile sit, opus est aliquo Mercurio, id est præceptore seu doctore, qui viam doceat.

Tumulus.

Mercurij est igitur tumulus.] In aliis quibusdam exemplaribus, legitur Cumulus: sed vtraque lectio tolerabilis. Tumulus, quasi tumens tellus, pro sepulcro frequentius vsurpari solet, qui verò loco vocabuli tumulus, aut cumulus, legi malunt, facies, non mihi probantur: quia vocabulum, facies, pro effigie aut statua hîc veram Latinitatem non sapit. Non desinam priùs, quàm quod improba lectione obseruaui, stu-

Sequenda
natura.

1. Cor. 7.
Ephes. 4.

Psal. 143.

Quid no-
mine Mer-
curij.

Serta.

diosis rerum antiquarum communicem. Olim consuetudine receptum fuit, ut supersticiosi temerè oblatos in via lapides stipitesque, tanquam numina colerent. Appuleius de Asino. Neque iustius religiosam moram viatori obiecerit, aut ara floribus redimita, aut spelunca frondibus inumbrata, aut quercus cornibus onerata, aut fagus pellibus coronata: vel enim colliculus sepimine consecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel cespes libamine humigatus, vel lapis vngvine delibutus. Propertius:

Et quicumque sacer: qualis ubique lapis.

Xenophon: καὶ τὸς ἰερῶν ἔθ' ἱερῶν, ὅυτε βαμφοῖ, ἔ' τ' ἄλλωι τῶν θεῶν ἔδει τιμᾶν, τὸς δὲ ἔ' λίθους ἔ' ξυλὰ τὰ τε χόρτα, ἔ' θηρία σέβειας.

Suspende viator Serta Deo.] Plinius historiae mundi 21. cap. 2. Inter sacra tantum & bellicos honores, coronis nomen suum vindicantibus. Idem 3. cap. Et iam tunc coronæ Deorum honos erat. **Quibus** ex locis intelligimus, coronas statuis rebúsque sacris olim solitas appendi. **Quòd** si quis auctoritatem etiam aliorum sibi dari postulet, adferre possit Appuleium, qui sic 3. De asino aureo: In ipso verè meditullio, inquit, Hipponæ Deæ simulacrum residens ædiculæ, quod accuratè corollis roseis, & quidem recentibus fuerat ornatum. Et 4. lib. Iamque per plateas commeantem, populi frequenter floribus, sertis, & solutis adprecantur. Idemque libro vndecimo, simulacrum Lunæ describens: Corona, ait multiformis variis floribus sublimem distinxerat verticem. Et paulò post. Dextra proferens sinistram deæ coronam, mihi etiam Hercules coronam consequenter. Itémq; Nam sibi visus est quiete proxima, dum magno Deo coronas exapat. At hunc veterum ritum respexit Ouid. Fastorum 2. de Arione loquens, qui citharædus à piratis captus, iamque de vita desperans,

- capit ille coronam

Quæ posset crines, Phæbe, decere tuos.

Apponam & Tertulliani locum è libro De corona militis, ubi ait Pandoram primùm à Charitibus coronatam, honoris causa scilicet, cum à Diis omnibus muneraretur.

Viator.] quicumque sis hac in vita hospes, ut omnes reuera sunt. Plato vitam nostram modò viæ, modò peregrinationi similem facit. παρρημία γὰρ ὁ βίος.

Omnes in trivio sumus, &c.] Iuxta Ovidianum illud, Fastor. 5.

Vt stat, et incertis, qua sit sibi, nescit eundem,

De coronis que statuis Deorum appendebantur.

Viatores homines.

Cum videt ex omni parte viator iter.

Theognis: *ἢ περιδῶ ἐς ἡκῆ*: In triuio consisto: vt enim viam sæpe pro consilij ratione poni solēne est Græcis: sic *περιδῶ* pro incertitudine consilij. Itaque Plato 7. Legum. *καθ' ἄρ' ἢ περιδῶ γενόμενος* &c. Monet ne ad rem nouā & inusitatam amplectendam accurramus, sed consistamus, quasi ad triuium aliquod venerimus, & Minutius Felix in Octa. vt qui rectam viam nescit, vbi, vt fit, in plures vna diffinditur, hæret anxius, nec singulas audet eligere, nec vniuersas probare: Sic cui non est veri stabile iudicium, &c. Sic hac in vita tot tantæque sese offerunt difficultates & salebræ. Adde quòd tam crassa, tamque supina hominum mentibus insita sit ignorantio, vt quid potissimum sequi debeat, quiuis ignoret, & nisi adiutus ope cælesti, in certam aliquam viam se recipere non potest. Dicebat enim ipse salutis instaurator: Sine me nihil quicquam efficere potestis. Nec verò sumus idonei ad aliquid vel cogitandum tanquam ex nobis; sed si ad aliquòd idonei videamur, id certè ex Deo est, ait D. Paulus, 2. Cor. 3.

Trames

tramite vitæ] curriculo vitæ & decursu. Toto disticho eandem] continuat ἀλληγορίαν à viatoribus. Trames transfuersa & obliqua semita.

ostendat ni Deus ipse viam.] Allusio ad illud Pindari: Διὸς δὲ προσημίς, ab Iouis proæmio quo significatur conatus omnis nostri principium à Deo sumendum esse. Aristides oratione panegyrica: ἀλλ' ὡπαρ' ἔφη Πίνδαρος, θεῶν δειξάντες ἀρχὴν, ἔδειξεν τὸ χαλόν. Sed, vt ait Pindarus, Deo initium ostendente, nihil erit impeditenti. Item auctor alio loco eandem sententiam vsurpauit: θεῶν δέ, φησι Πίνδαρος, δειξάντες ἀρχὴν, εὐθεῖα δὲ κέλευθος εὐρεῖν τὸ προσημίον. Deo initium monstrante, ait Pindarus, facilis est semita ad inueniendum quod propositum est.

Fidei symbolum.

EMBLEMA IX.

STET depictus HONOR tyrio velatus amictu,
 Eiusque iungat nuda dextram Veritas.
 Sitque AMOR in medio castus, cui tempora circum
 Rosa it, Diones pulchrior Cupidine.
 Constituunt hæc signa Fidem, Reuerentia Honoris
 Quam fouet, alit Amor, parturitq; Veritas.

EX antiquissimo marmore, quod etiã visitur hodie Romæ, *Vnde tra-*
 sumptum Emblemata. Est autem Fidei simulacrum, quod *ctum Em-*
 imagine imberbi, sed ætate matura, cui adiectum nomen HO- *blema.*
 NOR. Hic VERITATI, quæ virginea est facie, manum
 porrigit: in medio AMOR puer. His tribus simulacris F- *Fides adiun-*
 DES describitur; quippè quæ veritate, fide & amore nitatur. *cti causis de-*
 Veritatem matrem habet, illam quidem nudam & simplicem, *scripta.*
 non compram fuce aliquo, non velo tectam. Et quidem fi- *Fides quid.*
 des definitur, dictorum conuentorumque constantia & veri- *Veritas nu-*
 tas, quæ ideò parentem habere Veritatem dicitur, & eam nu- *da, Honor.*
 dâ, quòd in pactis, conuentionibusque nihil fucatum esse, aut
 à vero alienum debeat: cui adhæret Honor porrecta dextera,
 tanquam stabilis cuiusdam, firmique pacti pignus. Is Ho-
 nos purpurea indutus veste, quòd veritas facillimè possit im-

minui & labefactari, nisi adsit honoris & reuerentiæ quædam ratio, qua eadem fulciri opportunè & cum dignitate possit. Hoc etiam virtutis præmium, & honestatis omnis tanquam patrem nutricium, pictores & plastæ nobis adumbrarunt. At locum medium occupat honestus Amor, qui veritatem & honorem nexu firmo colligat & deuincit. Nisi enim tanquam condimento aliquo amicitia & benenolentiæ mutuæ conficietur hæc inter se alioqui diuersa, vinculum nullo penè negotio dissolui poterit. Id etiam totum referre par est ad antiquam illam veterum Sabinorum præfigurationem sacrosanctæ *παιδας*, apud quos, diu ante CHRISTI seruatoris aduentum, erat simulacrum quoddam triplici facie, cuius etiam nomen triplex, nempe Sanctus, Fidius, & Semipater, haud dubiè præcipuum religionis Christianæ mysterium repræsentans. Quod ab Ouidio describitur 6. Fastor. Sanè Dionys. Halicarn. lib. 4. ait Iouem, Pistium esse dictum, quem Romani Sanctum appellabant, qui & Sagus, Pistius, Sancus, & fidei sponsor aliis nominibus efferebatur. Coniicere est Pistium eundem fuisse cum Fidio. Nam vt *πίστις* Græcè fides, ita *πίστιος* & *πίστος*, Fidius nominari commodè potest. Sed & hodie in Romanis antiquitatibus Fidij simulacrum ita effictum conspicitur. Marmor est in fenestræ modum formatum, in quo tres imagines effictæ statuuntur. Dextra quidem virilis habitu pacifico, sinistra verò vt muliebris, eodem habitu, coronam in capite lauream gestans, quæ dextram dextræ iungat cum priore imagine. In harum duarum medio ingenui pueruli effigies cernitur, cuius supra caput hæc legitur, FIDII SIMVLACRVM: apud imaginem dextram virilem HONOR: in sinistra imagine muliebri, VERITAS. Gregor. Gyrald. Syntag. 1. 2. & 10. Historiæ Deorum.

Stet depictus Honos, &c.] Honorem pro deo coluerunt veteres, vt etiam Fidem & Virtutem. & Ouid. Fast. 5. ex Honoris, & Reuerentiæ coniugio ortam esse Maiestatem voluit. Plin. 3. cap. 10. August. De ciuit. 4. cap. 21. & 24. Adiciam obiter: Amor honori adiunctus verecundiam creat, imò verò ipsamet verecundia dici non ineptè potest, quò spectat illud M. Ciceronis ex Lælio: Maximum ornamentum amicitia tollit, qui ex ea tollit verecundiam. itaque in iis perniciosus est error qui existimant libidinum, peccatorumque omnium patere in amicitia licentiam.

Tyro amictu.] purpurea veste. Ex Tyro vire Pœnicia con-

*Pudicus
amor.*

*sancta
παιδας
Sabinis præ
figurata.*

*Iupiter
Pistius,
Sanctus,
Sagus.*

*Fidij simu-
lacrum.*

*Honor
Deus.*

chylia, & murices aduehuntur, quorum sanguine fit purpura. Plinius lib. 9. cap. 19. Nūc omnis eius nobilitas in cōchylio atque purpura constat. Et lib. 35. c. 6. Quare Puteolanum potius laudatur, quàm Tyrium aut Gætulicum, vel Laconicum, vnde pretiosissimæ purpuræ. De purpuræ autem inuentione, si vacat, lege Cassiodorum initio lib. 1. Variarum formularum. *singulat nuda dextram* VERITAS.] Fingebatur ἀλήθεια, vt scribit in Amphiarao Philostratus, virgo niueis induta vestibus. Hippocrates in quadam ad Philopæmenem Epistola, eam depingit mulierem pulchram, magnam, simpliciter ornata, illustrem ac splendidam, cuius oculorum orbis pro lumine nitebant, vt astrorum & stellarum fulgorem viderentur imitari. Nuda hîc dicitur, quòd qui eam colunt, aperti sunt ac simplices, nullo modo fraudulentis, aut insidiosis, aut quòd veritatis oratio simplex esse debeat, aut quòd in luce & oculis omnium agnosci velit. Hinc Horat. 1. Carm.

Veritas Dea
quomodo pi-
eta.

Nuda Veri-
tas cur.

-- & Iustitiæ soror

Incorrupta Fides, nudaque Veritas.

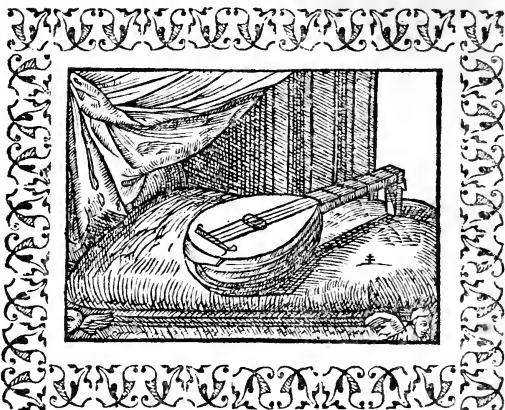
Dextra sym-
bolum Fidei.

Ceterum Fidei symbolum in dextris iunctis conspiciebatur, idque Numæ Pompilij instituto. Moris etiam fuit, vt fidei faciendæ & comparandæ gratia dextras coniungerent. Quod multis auctorum meliorum locis facile est obseruare. Veritatis nudæ rationem docuit libro 44. Hieroglyphicôn Pierius: symbolū verò dextrarum cōiunctionis Gyrald. 1. Syntagma- te Historiæ Deorum: post ceteros omnes vir eruditus Cælius Curio appendice Hieroglyph. Pierij quædam non pœnitenda retulit.

Diones pulchrior Cupidine.] De duplici Cupidine, & Venere duplici, maturius postea. Dione Veneris mater ex Ioue, vnde Venus Dionæa. Virgil. 3. Aeneid.

Sacra Dionæe matri, donisque ferebam.

HANC citharam, à lembi quæ forma halientica fertur,
 Vendicat & propriam Musa Latina sibi,
 Accipe Dux: placeat nostrum hoc tibi tempore munus,
 Quo noua cum sociis fœdera inire paras.
 Difficile est, nisi docto homini, tot tendere chordas:
 Vnaq; si fuerit non bene tenta fides,
 Rupta ve (quod facile est) perit omnis gratia conchæ,
 Illeq; præcellens cantus, ineptus erit.
 Sic Itali cœunt proceres in fœdera: concurs
 Nil est quod timeas, si tibi constet amor.
 At si aliquis desciscat (vti plerumque videmus)
 In nihilum illa omnis soluitur harmonia.

Pincipi suo indicat, quanta vis concordix sit, sumpta
 comparatione à lyrx temperato, aut confuso concentu:
 ea enim constans ex summis, mediis, & infimis chordis con-
 cinnam reddit harmoniam, si tamen eam vir artis peritus ap-
 tauerit. Eodem quoque pacto Respublica omnis varix ac di-
 uersæ conditionis hominibus composita, firma & concordi
 pace ligatur, si modò Principem habuerit idoneû, qui & con-

filio & vsu rerum valeat, quiq̄ue beneuolentiam, assensum, & commune pacis vinculum inter ciues fouere norit. Ea ratione præ aliis quotquot vsquam fuere ab omni seculorū memoria terrarum Dea gentiūque Roma perstitit, quandiu Principes habuit pacis & tranquillitatis studiosos, iidemq̄ue auctoritate dignitateq̄ue cōmendabiles. Cicero de Republica disputans inducit Scipionem eum, qui Carthaginem deleuit, de Republ. verba faciētem, quando iam iamq̄ue peritura presentiebatur. Cū enim Scipio in 2. lib. sine dixisset, vt in fidi- bus ac tibiis, atque cantu ipso ac vocibus, concentum esse quendam tenendum ex distinctis sonis, quem immutatum ac discrepantem aures eruditę ferre non possunt, eūq̄ue concen- tum ex dissimillarum vocū moderatione concordē tamen effici & congruētē: sic ex summis & mediis, & infimis inter- iectis ordinibus, vt sonis, moderata ratione ciuitatē consensu dissimillimorum concinere: & quæ harmonia à musicis dicitur in cantu, eam esse in ciuitate eōcordiam, arctissimum at- que optimum omni in Republ. vinculum incolunitatis, quæ sine iustitia esse non potest: quod à Cicerone petatum constat è 4. De republ. Platonis, cuius hæc verba: ὁρᾶς οὐδ', ἦν δ' ἐγὼ, ὅτι ἔπιχειρῶς ἐμαρτυροῦμεθα ἀρτι, ὡς ἀρμονία πρὶ ἡ σω- φροσύνη ὁμοιωταί; τί δὴ ὅτι ἔχ' ὡσπερ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σοφία ἐν μέ- ρει πρὶ ἑκάτερα ἐπιθῶσι ἢ μὴ σοφίῃ, ἢ δ' ἀνδρείῃ πρὶ πόλιν παρέχεται, ἔχ' ἔτι πρὶ πόλιν ποιεῖ αὐτή, ἀλλὰ δι' ὅλης ἐπιχειρῶς τέταται δ' ἡ πα- σῶν παρεξερῶν ζωάδοντες τὰς τε ἀσθενεστάτας ζωτῆρας, καὶ τὰς ἰχυ- ροτάτας, καὶ τὰς μέσους, εἰ μὴ βύλει, φροσύνη, εἰ δὲ βύλει, ἰαχὴ, εἰ δὲ πλήθος ἢ χρηματιστὴν ἢ ἄλλω ὁτασῶν τῶν βύλων: ὡς ὁρθότατ' ἀνφαῖ μὴ ζωτῆρας πρὶ ὁμοίῳ σὺ φροσύνην ἔτι) χιρῶνός τε καὶ ἀμείνοιος κτ' φύ- σιν συμφωνίαν, ὁπότερον δὲ ἄρχην καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν ἐπιέκαστα.

Hæc ex Cicerone lib. de Republica retulit D. August. lib. 2. cap. 21. De ciuit. Dei. Sed hoc loco non erit alienum, si admoneam Romanos veteres per Lyræ Hieroglyphicum concordiam designasse, vt & veteres alij iudicium composi- tum, concordiam inæqualium, rectam bonamq̄ue institutio- nem, rationem, amorem, sedatum animum, & alia plura: vt commodius ad concordiam suadendam symbolum ab Alciao- to minimè videatur excogitari potuisse. In lyra enim diuersæ chordæ simul componuntur, & ad eundem tonū temperantur, quod prudens & sedatus homo præstat vel in suis affectibus rationi subiiciendis, vel in œconomia moderāda, vel denique gubernatione Reipubl. in quibus homines varij ac diuersi:

Locus insi- gnis è 2. de Republ. Cice- ronis.

Quid per ly- ram veteres intellexe- rint.

cùm singuli sint, non possunt non habere singulas de rebus opiniones: sed sapientis tamen Principis moderatione in vnum quasi harmoniæ concentum conueniunt. Isidorus quidem Cynicus meritò Neronem increpabat, quòd cùm Musicę arti operam daret, Nauplij mala bene caneret, sua verò bona malè disponderet, neque sibi vllum in vita concentum proponeret. Et Diogenes Musicos stultitiæ arguebat, qui lyre chordas optimè iuxta suæ artis leges compararent, animum verò minimè componerent. Ea quidem ratio fuit, cur Plato animũ harmoniæ & concentus nomine appellarit: & Aristophanes sapientem hominem & Gratiis ornatum, optimum Musicum & citharædum esse. Nam idem Plato putauit Musarum nomen à *μῦσι* quod sonat idem ac honestè instituere. Sed inter ceteras symboli huius significationes, mihi placet admodum ea, qua ratio, qua mens, qua iudicium, & recti perspicientia intelligitur. Sic enim plerique optimi scriptores (inter quos principatum quendam sibi suo iure Cicero vendicat) concordiam à corde defleunt: cor enim animus videtur, eò quòd in corde sit animi principatus: vnde concordēs, vecordēs, & excordēs denominantur. Alij concordiam à chorda deriuari malunt, quòd variæ chordæ cantum vnum faciant. Iam verò quia studiorum consensus atque similitudo amorem pariat, Platoni lyra consecratur, & annumeratur inter ea quæ sunt amoris monumenta. Cùm enim in se lyra suauitatem Musicam contineat, non malè videtur habere quandam cum Venere, Amore, Gratiis similitudinem: quippè quæ blando ad se homines illicio pertrahat. Ceterùm ea sedati animi iucunda grataque imago, imò verò laborum, studiorum & perturbationum dulce lenimen, bellè fuit institutis Lacedæmoniorum expressa, apud quos erat sollenne, vt ad lyre aut tibiæ, vt alij volunt sonum aciem instruerent: & Achilles non alia ratione furibundum animum sedabat, quàm lyre modulis: vt planè mihi Hieroglyphicum istuc mirabile esse videatur. Sed de lyra plus satis, & fortasse *πέρρηξαι*: nisi quòd huc referrem lubens quæ de lyra retulit Stobæus ex Euryphamo Pythagoreo, cap. *Ἐπι ἰουδαϊσμοῦ*, quo loco humanam vitam cum lyra non inconcinne confert. Non possum etiam, quin hoc loco memorem, quæ Diogenes Pythagoreus disputat apud eundem Stobæum, cap. *Ἐπι βασιλείας*, Regis esse munus vt Rempubl. lyre instar moderetur: nempe, vbi prius sibi ipsi imperarit ex præscripto legis: quippè qui nosse debeat populi, quem sibi

Concordia
vnde dicta.

commissum habeat, harmoniam & concentum ad eam legem sibi accommodandam esse.

Hanc cubitarem. &c.] Hic lyram pro testudine, quæ vulgò *Lyra seu testudo.* est Lutina, accipit: cuius inuentionem Mercurio referunt. Polydor. lib. 1. cap. 15.

à lembi quæ forma halieutica.] quæ formam habet lembi nauiculæ brevis & celerrimæ. Lazar. Baius lib. De re nauali. Halieutica autem per similitudinē scaphæ piscatoriæ: hinc Halieuticum opus, in quo de piscibus tractatur. ἀλιεύς enim piscator, vt Ouidius Halieuticon opusculum scripsit: quod tamen plerique viri docti Lucano tribuunt. De Halieuticis quædam Plinius lib. 32. cap. 2.

*Lembus:
Halieutica*

Vendicat & propriam &c.] Vendicet sibi propriam quantum- *Lyra inuen-* vis, inuentionem tamen Græcis debet. Sed tamen Italos id si- *tio.* bi vindicare suspicor, quòd apud eos lyræ vsus sit frequens habitus. Non erit incommodum repetere, quæ de Musicæ prima inuentione collegit Polydorus Virgil. lib. 1. ca. 15.

Quo noua cum sociis, &c.] Historias Italicorum bellorū tibi cōpares ex P. Iouio, Guicciardino, & aliis permultis, si vacat. *gratia.]* concentus, decorum, suauitas.

concha] lyræ, testudines.

Nil est quod timeas, si tibi constet amor.] θέσις admodum efficax, *Optimo præ-* planeque iis necessaria, qui suum imperium volunt esse sta- *cipis excubi-* bile & permanens. Sit Isocrat. ad Nicoclem: φιλακλίω ἀσφαλε- *dia quæ.* ς ἀπὸ ἡγῆ σάμαως ἐστὶ) πλὴν τε τῆς φιλοῦν ἀρετῆς; ἔτι τὴν τῆς πολιτικῆς εὐνοίας, καὶ πλὴν σαυτῆ φρονήσιν. ὁρῶ γὰρ τῶτων ἔκτασθαι καὶ δραστώ ζειπῆς τελευτῆδας μάλιστα ἄνευ δυνάμετο. Et Claudian.

Non sic excubiæ, non circumstantia pila,

Vt tutatur amor.

Præclarè Agesilaus, cùm rogaretur cur Sparta non cingeretur mœnibus, ciues armatos, & inter se consentiētes, satis esse ad vrbs præsidium respondit. Dicebat etiam ciuitatem non saxi, aut vallis, sed incolarum virtute muniri, quos nimirum si iungat cōcordia, nullus potest firmior esse murus. Ad id respexit Cicero 2. Philip. Nonne igitur millies perire est melius, quàm in sua ciuitate sine armorum præsidio non posse viuere? Sed nullū est istuc, mihi crede, præsidium: charitate & beneuolentia septum oportet esse, non armis. Plutarch. *ὅτι πολι-* πκοῖς παραγάμμασι, nihil commendatius esse viro ciuili ait, quàm vt suos ciues amicitia mutua, concordiaque deuinciat, litium & discordiarum occasionem omnem tollat. *λεπέται δὲ*

τῶ πολιτικῷ μόνον ἐκ τῆς ὑποκειμένων ἔργων, ὃ μηδεὶς ἑλαττόν ἔστι τῆς ἀγαθῶν, ὁ μόνον ἐμποιεῖν καὶ Φιλίαν πρὸς ἀλλήλους ἀείψῃς σιωπῆ καὶ εὐείδαις δὲ καὶ διχοφροσύναις καὶ δυσμύθειαν ἐξαίρει ἅπαντα, &c. Nec verò aspernanda vox est Agasicles, qui rogatus, quare ratione Princeps tutus haberi absque stipatoribus & satellitio posset: Si subditis ita imperaret, ut pater liberis. Quid enim Periandri vel Antigoni præclara huc responsa conferā? Horum enim alter dicitabat, summa ope nitendum esse iis, qui tutò regnare vellent, ut benivolentia potius quàm armis stiparentur: alter, amicis suadentibus, ut si Athenas caperet, firmis & validis eam præfidiis muniret, rectissimè dixit, nullum imperij firmius & stabilius esse præsidium, quàm civium benevolentiam. Idemque penè Synesius: εὐνοια μόνη καὶ μάλιτα βασιλείας ἔστι ἰχυρὸν φυλακῆριον. Nec verò mihi temperare possum, quin adiciam istuc ex Arato Plutarch. Verā ac stabilem civium benevolentiam, optimam esse Principis custodiam: ἃ δὲ ἐν οἷον ἀληθινὴ καὶ βέλτερος εὐνοια φυλακῆριον ἀνδρὸς ἀρχοῦτος. Grassatores enim & latrones sese tutantur præcipitiis & rupibus, quantum possunt: Regi autem nihil fide & benevolentia suorum firmius aut munitius esse vnquam potest.

desciscat.] discordet, aut factiones concitet.

soluitur.] dissolvitur.

Harmonia unde dicta. *harmonia.*] fidium concordia & concentus, ab ἀρμόζω, coaptare Fab. ca. 10. lib. 1. Instit. Orator. & Macrob. 1. Saturn. ca. 6. Laudatur Iustiniano, Nouella constitutione 8. καλήτε καὶ σύμφορος τῆς τε ἀρχοῦτος καὶ τῆς ἀρχομένων ἀρμονία: qua soluta sequitur ἀταξία & perturbatio omnium Reipubl ordinum.

Silentium. EMBLEMA XI.

CUM tacet, haud quicquam differt sapientibus amens:
 Stultitia est index linguaeque voxque sua.
 Ergo premat labia, digitoque silentia figret,
 Et sese Pharium vertat in Harpocratem.

ID expressum est εκ τῆ Παλαιᾶ, ἢ Anthologiae Graecorum epigrammatum:

Πᾶς τις ἀπαίδευτος φρονιμώτατος ἐστὶ σαπῶν,
 Τὸν λόγον ἐγκρύπτων ὡς παῖδος ἀχρηστῶν.

Dum tacet indoctus, poterit cordatus haberi:

Is morbos animi namque tacendo tegit.

Sic enim ferè non distinguitur imperitus à docto, à circūspecto prudenti que homine imprudens, si linguam cohibuerit. Prudentes pauciloqui.
 Eam ob rem facile est cōiicere, cur quos Homerus, ingeniorū vertex, sapiētissimos effinxerit, eosdē & silentes ferè, aut certè pauciloquos esse voluerit. Nouerat enim silentium, & parcum sobriumque orationis vsū, specimē habere grauitatis: contraque apud sapientes maximè, loquacitatem indicem esse stultitiæ. Neque enim alio nomine Therfitem morionem vituperatione dignum arguit, quàm quòd loquax esset, quàm quòd obitreperus, importunè garrulus & seditiosus. Is enim non proprie loquitur, nō verba facit, vt alij, sed tumultuat

*Therfitis
 Homericus.*

Nestor elo-
quens.

Menelai o-
ratio corda-
ta.

Vlyssis ora-
tio vehemēs.

Pythagoreo-
rum silentiū.

Megabizus
reprehensus
à Zeuxide.

Iocus intem-
pestivus.

Laus Epa-
minonda.

Demaratus.

Zeno senex,
inter pocula
taciturnus.

θεροίτης μέγιστος ἀμετροεπίης ἐκκολόα. Nestori consultissimo senī tribuit orationem melle dulcius ab ore fluentem: τὴ καὶ διὰ γλώσσης μέλιτος γλυκίαι ῥέει αὐδῆ. Menelao argutam illam quidem, & nunquam à re discedentem breuiloquentiam: παῦρα μὲν, ἀλλὰ κέλα λιγέως, ἐπεὶ ἔ πολυμυθῆς. Vlyssi grandem & vehementem, sed diu tamen cogitabundum facit antequàm loqui incipiat. Rectissimè dictum est à quodam ex veteribus, loquendi magistros nos habere homines, tacendi verò Deos. Proinde vt laudatur ἐχμουθία Pythagorica & Spartanus ille Lycurgus, qui suos à pueris silentio initiari voluit. Notum est adagium Græcorum, Tutum silentij præmium: & illud Simonidis, Locutum fuisse pœnituit, tacuisse vero nunquam. Succurrit Zeuxidis pictoris ad Principé Megabizum sermo. Is enim Princeps cùm, animi causa, in pictoris officinam descendisset, & vnà cum suis de arte pingendi disputare ad ostentationé auderet: Cùm primùm huc venisti (inquit Zeuxis) & linguam contiuulsti, pueri mei nescio quid de te magni sibi pollicebantur, quippè qui tuum cultū tuamque purpuram obseruarent: sed vbi de arte, quam nō tenes, loqui cœpisti, te continuò vt ridiculum hominem esse putarunt. Quidam captius cùm duceretur ad Antiochum regem, qui hominem comitabantur, iubebant esse præsentī animo, experiturum fortasse regis clementiam, vbi ad eius oculos peruenisset: Nulla ergo mihi spes, inquit: alludēs ad Iuscū regem, qui iocus intempestiuè iactus homini fuit exitiosus. Meritò apud Pindarum celebratur Thebanus Epaminondas, qui quàmquam multa sciret, pauca tamen loquebatur. Et certè frequenter vsu venit, vt qui plus habeat pectoris, vt ita dicam, id est, in quibus & eruditio & prudentia maior, ij minus habeant linguæ. Demaratus cùm in confessu quodam sileret, rogatus an id faceret stultitia, an sermonis isopia, Atqui, inquit, stultus nunquam tacere potest. Non possum transilire absque piaculo auream Zenonis vocem, qui Athenis exceptus à quodam Principe vnà cum regiis oratoribus (quòd ille sciret eos eruditis sermonibus oblectari, curauit & quosdam Philosophos arcessere) solus nihil dicebat. Itaque comiter à legatis appellatus: De te verò, Zeno (inquiunt illi) quid nam sumus nostro Principi renunciaturi? Nihil, inquit, aliud, quàm Athenis esse senem, qui tacere sciat inter pocula. Quod non simpliciter dignum laude habitum est: magnum enim est senem taciturnum esse, cùm ea ætas sit admodum garrula: for-

tasse maius, quòd inter pocula, vbi non non vno nomine ad loquendum homines prouocantur: denique quòd Athenis, vrbe omnia loquacissima. Itaque olim dictum est in nescio quem, qui quamdiu siluit, tamdiu magnus & grauis habitus est: Philosophus hic videri poterat, si tacuisset. Pindarus Isthmiorum 1. Herodoti Thebani encomio, Sæpenuerò tacuisse, gloriam maiorem afferre dicit: ἡ μὲν πολλάκι καὶ τὸ σεσωπιμένον, εὐθυμίας μείζω φέει. Ad eundem omninò sensum occurrit ex Plutarcho id, in quo gloriatur vel in primis Ino Euripidea, nimirum se scire σιγῆν τε ὀπίου δεῖ, καὶ λέγειν ἴν' ἀσφαλές Non desinam prius, quàm huc retulero pulchrum certè Pythagoræ Samij elogium quod scriptum reliquit Apulcius 2. Floridorù: quandoquidem de silentij laude mihi verba facienti occurrat, quod aliquis ex veteribus longè antè dixerat, nullos certè fore sapientiæ fructus, nisi qui à radicibus silentij profiscantur. Sic igitur hic noster Apul. Tot ille doctoribus eruditus (Pythagorâ intellige ab Aegyptiis, Chaldæis, Pherecide Syro, Anaximandro Milesio, Epimenide Cretenfi, aliisque multis edoctus) tot tanq; multi iugis comitibus disciplinarum toto orbe haustis, vir præsertim ingenio ingenti, ac profectò supra caput hominis animi augustior, primus philosophiæ nûcupator & creditor, nihil prius discipulos suos docuit quàm tacere: primaque apud eum meditatio, sapienti futuro linguam omnem coërcere: verbaque quæ volantia poëtæ appellât, ea verba detractis pinnis, intra murum candentiû dentium premere. Profus inquam hoc erat primum sapientiæ rudimentum, meditari, cõdiscere: loquitari, dediscere: &c. Idem fuit Iamblichi Pythagorei præceptum, γλώσσης ὡρὸ τῶν ἄλλων κρατεῖ, τοῦτο ἰσχυρὸν, linguâ cohibe præ aliis omnibus ad Deorum exemplum. Sed ad id argumentum copiosè locupletandum, consultò repete quæ habet doctissimè cõgesta Plutarch. commentario De garrulitate, & tractatu De Iside & Osiride: quo loco docet quid olim Harpocrates apud Aegyptios mysterij habuerit. De silentij utilitate Gellius lib. 11. ca. 10. Plin. 3. ca. 5. & 28. ca. 6. Prouerb. Tutum silentij præmium.

amens.] qui mente est minuta, vel qui à mente descendit, Varro. hic, pro stulto, vel eo qui non malè Abderologus dici potest, id est stulta loquens, quiq; nihil nisi nenias, nugasq; meras effutiat.

Stultitiæ est index, &c.] Stultitiæ argumentum manifestissimū est lingua effrenata: interpretes est enim mentis & consilij.

Ergo premat labia.] Ad id Iuuenal. Satyr. 10. apparet allusifles:
- *digito compeſce labellum.*

*Labra unde
diſta.*

Labia.] Plutarchus 8. Sympoſiacôn, problem. 6. Labra, quò d
iis cibus capiatur, appellatione ſortita eſſe vult, id eſt λαμβά-
νει τὴν βροχίαν. Sed id fortè nihil ad rem, vt pluribus diſputare,
an labia, vel labias fit legendum: neque enim me mouet Gel-
lius & Apuleius, qui labias uſurpāt in voce feminina. Gellius
quidem lib. 10. Noctium, ca. 4. bis uſurpauit labias in femini-
no. Et Macrobius. 2. Saturn. ca. 2. citat quosdā verſiculos, in qui-
bus eſt, Cucurrit ad labias mihi. Sanè Apuleius lib. 3. Aſini
aurei, dixit labias pendulas: lib. 10. cõtorta in modum linguæ
extremâ labiâ grandiffimum calicem vno hauſtu perhauſi:
hîc enim labia extrema, eſt ſeptimus caſus. Eodè: labias mo-
dicas ambroſio rore purpurantes ſuauari. At, quid opus plu-
ribus? certè labias & labia citra differentiam veteres dicebāt:
quanquam Donatus ad Eunuchum diſtinxerit non aptè pro-
fectò, vt labra, ſuperiora, labia inferiora ſint: & virorum la-
bra, mulierum labia: & labias aſinorum: quod an verum vn-
quam fuerit, ceteris relinquo diuinandum.

digitòq; ſilentia ſignet.] Alludit ad illud Ouid. ex Metamor. ix.

Quique premit vocem, digitoque ſilentia ſuadet.

Martianus Capella lib. 1. Verùm quidā redimitus puer ad os
compreſſo digito ſalutari, ſilentium cõmonebat. Et Apuleius
lib. 1. De aſin. aur. At ille digitum à pollice proximum ori ſuo
admouēs, & in ſtuporem attonitus: Tace, tace, inquit, &c. Re-
ſpexit autè ad id quod de ſimulachro Serapidis auctores refe-
runt, cui præpoſitus erat ſilentij Deus Harpocrates, digito
labia comprimens, aut Angerona ore ſera obſignato. D. Au-
guſtin. De ciuit. 18. cap. 5. Gyrald. Syntag. 1.

*ſerapidipra-
poſitus Har-
pocrates.*

*Reddere, &
facere Har-
pocratem,
quid.*

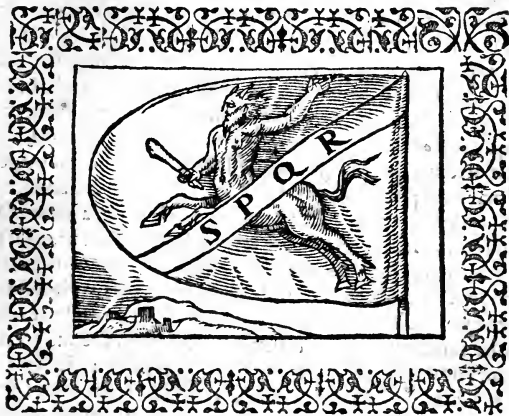
Pharium vertat in Harpocratem.] Apud Catullum reperitur
formula hæc loquedi prouerbialis, Patruum reddidit Harpo-
cratem: pro eo quòd eſt, imponere ſilentium. Idemq; dixit,
Et factum me eſſe puta Harpocratem: id eſt omninò tacitur-
num & ſilentem. Politian. Miſcel. cap. 83. Prouerb. Reddidit
Harpocratem.

vertat in Harpocratem.] Verba Plutarchi ſunt ex diſputatione
de Iſide & Oſiride: τὸν ἀρποκράτην ὅτε θεῶν ἀτελῆς ἢ ἡπίος, ὅτε
χέροσων πρὸ νομιέου, ἀλλὰ τῷ θεῶν ἐν ἀνθρώποις λόγῳ νεαροῦ
καὶ ἀτελῆς ἢ ἀδελφωτάτῳ περὶ αὐτὴν ἢ σὺ φρονις ἦν. διὰ τῷ ἵματι
τὸν δάκτυλον ἔχει περὶ κείμωνι, ἐχέμυθιας ἢ σιωπῆς σύμβολοι ἐν τῷ
μετορῇ μὲν τῷ χέροσων ὑπεφρονιτες λέγουσιν, γλαῦσα τῷ γῆ,

γλωττα δι' ἱμῶν. id est, Harpocrates non est habédus Deus imperfectus, aut etiam infans, vel certè qui leguminibus præficiatur, sed præses atque censor aliquis nouæ, imperfectæ & incompositæ hominum de Diis sententiæ. Itaque & digitum ori admoratum habet, quod signû præ se fert taciturnitatis & silentij : proinde qui mense Mesore offerunt ei legumina, dicere solent, Lingua fortuna, lingua genius.

Non vulganda consilia.

EMBLEMA XII.

LIMINE quod cæco, obscura & caligine monstrum,
 Gnostiæ clausit Dædalus in latebris?
 Depictum Romana phalanx in prælia gestat,
 Semiviroque nitent signa superba boue:
 Nosque monent, debere Ducum secreta latere
 Consilia: auctori cognita techna nocet.

Minotauri effigiem inter signa militaria Romanis ideò fuisse scribit Festus, quod non minus occulta esse debeant consilia Ducum & Principum, quàm fuerit olim domicilium Minotauri labyrinthus : idque vel maximè in bellicis

*Minotauri
 effigies in signis
 militariis
 rebus.*

expeditionibus obseruari debet. Vt enim momēti plurimum ad victoriam habet taciturnitas, ita sæpenumerò ingentes adfert calamitates linguæ intemperantia. Dion auctor est, Tiberium Cæsarem, cum aliquādo apud eum quispiam percōtaretur, quid causæ esset cur sua consilia minimè cōmitteret iis quibus tutò fidere poterat, respondisse, Aut nulli, aut paucis cognitum esse oportere Principis consilium. Id quod nouerat exactè & Metellus Macedonicus, qui sciscitātī cuidā ex amicis, qua ratione tam subito consilio vteretur: Si ipsam, ait, vestem scirem consiliorū meorū esse conscīā, eam confestim abicerem. Etenim *σὺ μὲν βλῶδες ἱερὸν ἔστι χρέμα*, Cōsultor res est sacra: proinde non cuius communicanda. Plutarch. *ὅτι πολλοὶ παραγμῶσυσί, οἱ τὰ τῆς μείζονων κακῆς ζητῶντες, παρὰ ἀλλήλους τῆς γνώσεως ἑαυτῶν*, Qui potentiorum mala inquirunt, sæpè antè seipso pessundant, quam cognouerint quod quærebant. Etenim qui solis radios, & splendorem omnibus apertum diffusumque nolunt intueri, sed ad ipsū solem conuertunt oculorum aciem, excæcantur. Itaque Philippides Comicus, cum Lyfimachus ipsi dixisset, se velle de suis aliquid rebus impartiri: Quiduis (inquit) ὁ Rex, modò ne quidpiam arcani. Quæ enim suauissima & visu pulcherrima Reges habent, ea liberè ostentari volunt, vt splendidā conuiuia, opes, munificentiam: si quid autem sit arcani, id quidem non est mouendum, neque vel minimū attingēdum, &c. Nota est historia de Fulvio, cui pessimè cessit, quòd arcανὺ Πρίncipis Augusti Octauij credere vxori non dubitasset. Scribit Q. Curtius lib. 4. de Alexandri rebus gestis, Perfarū morem esse vt arcana regū mira fide celent: vt non metus neque spes vocē eliciat qua prodantur occulta: vetus enim disciplina Regum silentium vitæ periculo sanxerat. Linguā grauius castigari, quàm vllum probrū: nec magnam rem sustineri posse putāt ab eo, qui tacere graue sit, quod hominī facillimum natura esse voluerit: hæc ille. Huc reponenda verba Cassiodori ex formula Notariorum, libro sexto Variarū: Non dubiū est, ait, ornare subiectos Principis secretū, dum nullis estimantur necessaria posse committi, nisi qui fuerint fide magna solidati. Publicū est quidē omne quod agimus: sed multa nō sunt antè scienda, nisi cum fuerint Deo auxiliante perfecta: quæ tanto plus debent oculi, quanto amplius desiderantur agnosci. Regis consilium solos decet scire grauissimos. Imitari debent armaria, quæ continent monumenta chartarum, vt quando ab ipsis aliqua instructio quæ-

Tiberius.

Metellus
Macedoni-
cus.

Philippides
Comicus a-
pud Lyfima-
chum.

Fulvio male
cessit ob de-
rectum prin-
cipis arcανῶν.

ritur, tunc loquantur. Totum autem dissimulare debent, quasi scientes nesciant. Nam sollicitis inquisitoribus sapè & vultu proditur quod tacetur, &c. Leo imperator, lib. De bellico apparatu: In rebus (ait) occultis & abditis fideles adhibe tibi & temperantes viros & taciturnos, & qui in sua & non aliorum potestate sunt, cum secretæ res istæ, vt secretiores fiant, minimè ad cognoscendum multitudine indigent. Onofander lib. De optimo imperatore, ca. De consiliis non euulgandis, scribit, Stulti inconsideratiq̃ue esse temerè in vulgus consilium promere, & multitudini arcanū intempestiuè cōmittere. Improbi enim, & qui de Republ. malè sentiunt, eiusmodi obseruant occasiones: quas nacti in hostes confestim trās fugiunt, eum nuncium allaturi, vnde sibi honores & præmia consequi posse rentur. Nec fuit vnquam vllus exercitus, de quo plerasque ob causas tum liberī, tum serui in hostes haud commigrent: vbi præsertim arcanum aliquod atque serium tractari sentiunt, vel conserendi manum, & præliandi tēpus aduentare animaduertunt. Hæc ferè ille. Ceterū acerba certè lex fuit olim apud Aegyptios, qua iubebatur iis abscindi linguam qui Reipubl. arcana, quæ recta esse oporteret, alicui detexissent, vt retulit Diodor. Siculus. Laudabile fuit institutum maiorū quo obseruabatur vt si quis de Repub. quidpiā rumore alioiue modo, id ad magistratum deferret antea, nèue cum alio quouam communicaret, ne inde publicis rebus detrimenti aliquid importaretur. Magistratus quæ accepisset, vel occultaret, si ita videretur, vel multitudini proderet. Eam ob rem Athenis, cum hospes venisset in officinam tonsoris, narrare cœpit victos esse Athenienses in Sicilia: tonsor statim ad magistratum renunciauit: hospes, quia non satis constanter affirmaret, vel quia urbem totam eo rumore perturbasset, vincētus, tortusq̃ue est, donec certiore nuncio de vero constitisset. Reuera multū refert in rebus tam magni momēti non temerè spargi rumores falsos, vel parū veri similes: vnde ex summa profusaq̃ue lætitia mæror acerbissimus, summaq̃ue consternatio: aut contrà, ex mærore, lætitia nimia & immoderata: quo nihil vel corporum valetudini, vel publicæ securitati perniciosius. Referrem exemplum Val. Maximi de Publio Vatiene, sed obuiū est cuique, lib. 1. c. 8. cui etiā argumento bellè cōuenit, quod idem scribit initio lib. 2. Valerius: singula enim exscribere non vacat. Interea tamen non prætermittam quod Ammian. Marcellin. 21. apud Persas neminem consiliorum fuisse

conscium, præter optimates taciturnos & fidos, apud quos silentij quoque numen coleretur. Vide Vegetium De re militari cap. 6. lib. 3. Frontin. Stratagem. lib. 1. cap. 1.

Minotaurus.

Limine quod cæro. &c.] Descriptio periphraſtica labyrinthis, in quo reclusus fuit Minotaurus. Plin. 36. cap. 11. Monſtrum hoc ex Paſiphaë & tauro procreatum Poëtæ tradunt, idque arte Dædalea, quod ſuperiore parte hominem, inferiore taurum referebat. Ouid. 2. De arte.

Dæd' il'us occluſit conceptum ſemine matris

Semibouemque virum, ſemiuirumque bouem.

Historiam referunt Hygin. Palæphat. lib. 1. Fabuloſ. narration. Virgil. in 6. Ouid 8. Metamorph.

Dædalus.

Dædalus.] Dædalus ingenioſiſſimus faber, cuius inuenta plurima narrat Plin. lib. 7. cap. 56.

Gnoſius.

In latebris Gnoſiacis.] In tenebris labyrinthi Cretenſis. Gnoſos vrbs Cretæ clariffima fuit Minois regia. Hinc Gnoſiacus, & Gnoſius adiect.

Phalanx.

Romana phalanx.] Exercitus Romanus. Phalanx vocabulum Macedonicum, pro cuneo & acie militari, connexionem atque teſtudine quadratam militum.

Signa ſuperba.] Vexilla militaria.

Techna.

Techna.] Τέχνη, pro fraude, cauillatione: aliàs artem ſignificat.

Nec quæstioni quidem cedendum.

EMBLEMA XIII:

CECROPIA effectam quam cernis in arce Leenam,

Harmoniz (an nescis hospes?) amica fuit.

Sic animum placuit monstrare viraginis acrem

More fera, nomen vel quia tale tulit.

Quod fidibus contorta, suo non prodidit ullum

Indicio, elinguem reddidit Iphicrates.

Patientia & fortitudo plusquam virilis in muliercula extremis etiam cruciatibus affecta, tenacem fidem & illibatam, & miraculum constantem arguit. Fuit Leæna scortum Harmodij & Aristogitonis, adolescentum in Atheniensi civitate nobilium, qui cum inter se consilium inissent de tollenda Pisistratidarum tyrannide, & Hipparchum duntaxat, è tyrannis alterum, de medio sustulissent: (Hippiam enim fuerant adorati) successu conatus caruit: Hæc capta fuit, & torta fidiculis, ut consilia iuuenum proderet: sed cruciatibus, quamquam grauissimis, non cessit: quin in his post multos cruciatus, animam exhalauit. Eam ob rem Athenis, ut honor ei haberetur (non tamen tanquam scorto) animal nominis eius erectum fuit, & vetitum in opere linguam addi ab artifice ut honoris causa intelligeretur. Exemplum hoc

*Leæna
meretricis
patientia
in tormētis*

constantissimæ mulieris adfert Tertullian. & in Apologetico, & ad Martyres: quò nostri fierent animosiores, & constantiores in tormentis quibuscumque perferendis Christianæ persuasionis nomine: quandoquidem leui adeò de causa repertæ mulieres essent, quæ tam forti animo pro amicorum salute ac fama non modò cruciatus intolerabiles parui fecissent, sed & spontaneæ morti sese dedissent. Hæc enim ipsa, carnifice iam defessio, postremò linguam suam comestam in faciem tyranni sæuentis expuit, vt expueret & vocem, ne coniuratos proderet, si etiam victa voluisset, ait idem Tertullian. Exempla permulta eadè penè sunt apud Valer. Max. lib. 3. cap. 3. idemque omninò Plutarch. in vita Hyperidis Rhetoris: & hoc memorabile Leænæ facinus celebrat, commentario *Ἐξ ἀδολοχίας*. Eadem in tormentis patientia, vel pertinaciâ potiùs prodita memoriæ fuit de quodam, qui Principem Gonzagam proditurus erat, & in hostium manus traditurus quàm historiam petas licet ex Cardani 8. cap. 40. De rerum varietate. Historiam hanc de Leænâ plurimi retulerunt, vt Pausanias in Atticis, Athæneus Dipnosoph. 13. cap. 24. Plin. lib. 7. cap. 23. idemque lib. 34. cap. 8. Gellius 9. cap. 2. & 17. cap. 21. & Lactantius lib. 1. cap. 20.

Cecropia in arce.] id est, Atheniensis, à Cecrope sic dicta, vti sup. memorauimus ex Plinio.

Virago.

viraginis.] Virago *ἀπ' ἀνδρα*, vel *ἀνδρῆς*. Symmachus: *ἀντη κληθῆσαι ἀνδρῆς, ἔτι ἐν τῷ ἀνδρῶς ἐλήφθη ἀντη*. hoc est, vocabitur hæc virago, quia ex viro sumpta est. Quid. Metamorph. 2.

-- *Bello metuenda virago,*

de Pallade loquens, quæ virili sit animo & virtute. Et Martian. Capel. lib. 6. de eadem: Consultisquæ virum præsis, hinc dicta virago. Aufon. epi. 1. Treffæque viraginis arma retrahat, sic appellatur Iuturna 12. Aeneid.

Fidicula
vel fides.

Fidibus.] Fidiculæ dicuntur chordulæ, non etiam vngulæ, vt putat Isidorus 5. Etym. c. 27. quo loco scribit, Vngulas dictas, quòd effodiant: hæ & fidiculæ, quia his rei in eculeo torquentur, vt fides inueniatur. At Val. Maxim. lib. 3. cap. De patientia, apertè ostendit, fidiculas esse funiculos, seu chordulas: Rupit verbera, ait, fidiculas laxauit, soluit eculeum. Sueton. in Caligula cap. 33. Quin & subinde iactabat exquisitum semel fidiculis de Cæsonia sua, cur eam tanto perè amaret. Idem in Tiberio refert, eum Imperatorè excogitasse genus tormenti, vt repente veretris deligatis fidicu-

larum simul, vrinæque tormento homines distenderet. De his Seneca lib. 3. De ira, cap. 3. Apparatusque illi reddendus est suus eculei, & fidiculæ & ergastula. Ammian. Marcell. lib. 29. Intenduntur eculei, expediuntur pondera plumbea cum fidiculis & verberibus &c. l. 1. C. Theodos. De quæstionibus. Nullas omninò ob fidiculas perferendas inconsultis ac nescientibus nobis, &c. l. 2. eod. Decuriones siue ob alienum, siue ob suum debitum exortes omninò earum volumus esse pœnarum, quas fidiculæ & tormenta constituunt. Extat in iure mentio eculei, vngularum, seu fidicularum l. 4. Cod. ad leg. Iul. mai. l. 16. C. de quæstionib. l. 8. Cod. de malef. & Mathem. Curtius in 6. de Alexandri gestis, Philotam ait post fidiculas lampadibus ardentibus tortum fuisse. Sed de fidibus aut fidiculis plus satis.

Iphicrates.] Huius meminit Plinius 34. cap. 8.

Iphicrates

Consilio & virtute Chimæram superari, id est, fortiores & deceptores. E M B L E M A. XIII.

BELLEROPHON vt fortis eques superare Chimæram,
 Et Lycij potuit sternere monstra soli:
 Sic tu Pegaseis vectus petis æthera pennis,
 Concilioque animi monstra superba domas.

Consilij &
fortitudinis
vna

NVlla est tanta difficultas, aut etiam vis, quæ consilio & magnitudine animi sopiri, & tolli tandem non possit. Quamquam enim nobis interdum sit concertandum cum fortioribus, & fraudum omni genere instructioribus, pugnae tamen minimè est cedendum, si modò panoplia firmissima prudentiæ constantiæque muniti & instructi simus. Notius enim est quàm vt confirmare necesse habeam, nihil tam arduum tamque inaccessum esse, quod dexteritate ingenij attingere & assequi non possimus: nullas denique tantas vires aut molimina impetere posse, quæ tolerantia & mentis dexteritate non retundantur, quod hoc epimythio bellè proponit. Bellerophon eques præstantissimus, & adolescens formæ dignitate insignis, ab Antia Præti Regis Argiuorum vxore sollicitatus ad amorem, idque cum constanter esset auersatus mulier doloris & odij impatiens, ad maritum detulit, seque ab adolescente fuisse appellatam mentita est. Itaque exul, factus, & vt quoquo modo de medio tolleretur, expeditionibus aleisque valde periculosis expositus, non tamen animum abiicit, sed permultis laboribus exantlatis victor euasit: & denique ad Chimæram delendam non tam vocatus, quàm coactus, Pegaso equo alato vectus, monstrum, virtute incredibili confecit. Fabulam hanc copiosè & eruditè non modò retulit, sed & ad historicam fidem reuocauit Sabellic. §. Enn. 1. Non grauabor autem huc attexere mythologiam Plutarchi de Bellerophonte, deque Chimæra, ex lib. De virtutibus mulierum. Huius hæc est sententia: Fabulosum est quod in Lycia dicitur euenisse, tametsi hoc publica fama receptum sit. Narratur itaque ad eum modum: Amisodarus, seu Ifaras vti nominatur à Lyciis, ex Lyciorum colonia, quæ iuxta Zeliæ erat, venit vnà cum nauibus piraticis, Chimaro duce, homine bellicoso, sed crudeli admodum & efferato. Huius nauis in prora leonis, in puppi Draconis habebat insigne. Cumque noxæ multum Lyciis intulisset, marèque infestum habuisset, vt ne quidem traici tuto posset, neque vrbes maritimæ proinde habitabiles essent, in eum quidem expeditionem suscepit Bellerophontes, & ad extremum interfecit, fugientemque Pegaso insecutus: atque Amasones expulit, & bellica virtute domuit, &c. Deinde sequitur: Sunt qui affirmant Chimæram illam Poëtarum figmentis decantatam montem fuisse Soli oppositum, in quem Solis radij cum retroflecterentur, & vehementem æstum in planiciem re-

Bellerophon-
is historia

torquerent, factum esse ut inde fruges marcescerent. Quæ mali causa cum nota esset Bellerophon, excidi iussit ipse præcipitij partem eam, quæ leuissima putabatur, & plurimum solarem æstum reflectebat, sed quod non ei essent habitæ gratiæ, iratus ad vlciscendum Lycios se contulit: tandem tamen à mulieribus placatus est: Eandem historiam complexus est integram enarrator Homeri ad Iliad. ζ. vt & lib 1 Palæphatus: ἀλλήγορικῶς; autem Fulgentius 1. Mythologicôn Vide Prouerb. Bellerophon, literas.

Bellerophon.] à Bello Corinthiorum Principe à se intercepto sic denominatus, quasi malorum occisor. πῖ βίλλερα enim mala dicuntur: vel quasi βυλληφόροισι, sapientem cōsultorē dixeris, vt apud Homer. βυλληφόροισι, ἄνδρα, vt vult Fulgentius.

Bellerophon unde dicitur.

Chimæram.] Chimæra monstrum triforme, priore parte Leonem, Draconem posteriore, media capram refererebat, siā ma ore euomebat. Homerus πρὸς δὲ λέων, ὅπιδεν δὲ δράκων μέσση δὲ χίμαιρα, δεινὸν ἄποσπινέσσει πύργος ἰδύος. Proinde Virgil. in 6. flammis armatam ait. quo loco Seruius asserit reuera montem esse in Lycia, cuius tum cacumen arderet, iuxta quod Leones essent: media vero pascua & ima serpentibus plena, quem habitabilem fecisse postmodum Bellerophonem. Aqua sententia parum discedit Palæphatus, cum ait. ante planitiem montis Chimæra Leonem fuisse quendam, Draconem autem retrò, ex quibus pastores læderentur. Ad quæ loca Bellerophon vbi accessisset, montem occupauit, postea que iniecto igni feræ perierunt. Triformis est autem Chimæra (qua notatur amoris petulencia, id est, χυμῆ ἔρωτος) quia voluptas corporis insultu leoninoprimum inuadat, deinde ptocacitatem & lasciuiam inducat, postea verò pœnitentiam & venenum. Fulgentius 3. Pierius 1. & 14. Hieroglyphic.

Chimæra qualis & quid fuerit.

Chimæra cur triformis.

Pegasii pennis.] Pegasum nauim fuisse, qua vectus est Bellerophon tradit Palæphat, Nauigia enim cum ex alto cernuntur, si fortè remis agi contingat, ob celeritatem, mobilis que vtrinque remorum ordines procul spectantibus, alatorū præbent animalium speciem. Ad allegoriam verò si referamus, per Pagasum (ex Medusæ cæde prognatum) famam & immortalitatem nominis intelligimus. Virtus enim cum terrorem (quæ Gorgone figuratur) amputauerit, famam procreat. Fulgent. & Pierius lib. 4.

Pegasus quid.

petis athera.] Prouerbialis formula, pro, laudem consequeris immortalem.

Consilioque animi.] Plus consilio & animi dexteritate effici, quàm viribus corporis, exemplis infinitis perspicuum est. *monstra superba.*] ἀλλυγοειχῶς, pro dolosis sycophantis, obrectatoribus, & aliis generis eiusdem.

*Monstra ho-
minum sycophantia.*

Vigilantia & Custodia. EMBLEMA XV.

INSTANTIS quòd signa canens det gallus eoi,
Et reuocet famulas ad noua pensamanus:
Turribus in sacris effingitur area peluis,
Ad superos mentem quòd reuocet vigilem.
Est leo, sed custos oculis quia dormit apertis,
Templorum idcirco ponitur ante fores.

*Duo pasto-
ris ecclesia-
stici munera.*

DVO sunt Episcopi necessarię dotes, vt eius cui animarum cura demandata sit: nimirum vt iis quibus præsit, conuino studeat, vt nihil eorum eis desit, quod spectet ad fidei veræ profectum & augmentum: néve quis à recta via desciscat, aut sacrę doctrinæ terminos transiliat. Nec verò est satis, vigilantem eum esse, nisi etiam custodē sese fortissimum præbeat, id est, cum cura & vigilantia, quæ perpetua sit oportet, est etiam necesse habeat coniunctam cum moribus doctri-

nam, qua & suos instituat, & alienos etiam hostes, atque er-
 roneos homines forti animo retundat, veræque & sanæ insti-
 tutionis quasi hasta percellat. Quod duplici symbolo hîc o-
 stenditur, sumpto argumento ab iis animalibus, quæ & sacris
 in turribus, & pro foribus templorum apponi solent, gallo ni-
 mirum, & leone: quorum alter vigilantiam, custodiam alter
 designat. Sanè nō citra mysterium veteres gallum editiori sa-
 crorum templorum loco constitui voluerunt, quo pastoris
 potissimum vigilantia repræsentaretur. Quò spectat illud D.
 Gregorij ex homilia quadam: Quisquis populi speculator
 ponitur, inquit, debet in alto stare per vitam, ut prodesse pos-
 sit per providentiam. Sunt præterea qui Doctores sacros hie-
 roglyphicè galli nomine, velint intelligi; propterea quod il-
 li inter præsentis vitæ tenebras venturam lucem, quasi can-
 tando prænunciant. Ut verò gallus interuallis aliquot no-
 ctis, modò hos, modò illos excitat, & tempus antelucanum di-
 scrimine aliquo partitur: ita pro ratione personarum, aliarum-
 que circumstantiarum, doctrinam salutarem animis inferere
 debet. Quantum verò ad leonem pertinet, Aegyptij vigilan-
 tem innuere cùm vellent, aut etiam custodem, leoninum caput
 appingebant: leo enim clausis oculis vigilat, dormit aper-
 tis, quocirca non ab re ad sacra claustra & fana leones erigun-
 tur, tanquam custodes, ait Orus, & Pierius lib. 1. Hieroglyph.
 ex quo cetera petas licet, si quid præterea desideres. Non pos-
 sum illud Plutarchi transilire, lib. De Pythiæ oraculis: ὁ δὲ
 ἀλεξτρούσια ποιήσας ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆ ἀπόλλωνος, ἐωθινῷ ὑπεδήλω-
 σεν ὄραν, καὶ χειρὶ ἐπιτίσας ἀνακλήσ: i. qui gallum in manu pinxit
 Apollinis, matutinum tempus, & solis ortum instantem signi-
 ficare voluit. Apuleius lib. 1. Commodum noctis indutias
 cantus perstrepebat cristatæ cohortis. Ovidius in Fastis gal-
 lum Nocti cædi scribit à Romanis:

Noctæ dea Noctis cristatus cæditur ales,

Quò tepidum vigili pronocet præ diem.

Et elegantissimè Plinius lib. 10. cap. 21. Proximè, ait, gloriam
 sentiunt & hi nostri vigiles nocturni, quos excitandis in ope-
 ra mortalibus, rumpendoque somno natura genuit. Norunt
 sidera, & ternas distingunt horas interdiu cantu. Cum Sole
 eunt cubitum, quartaque castrensi vigilia ad curas laborem-
 que reuocant. Nec solis ortum incautis patiuntur obrepere,
 diemque venientem nunciant cantu, ipsum verò cantū plau-
 su laterum, &c. Aelianus 4. animal. historix, cap. 29. ὁ ἀλεξ-

*Gallus cum
sacris turri-
bus statua-
tur.*

*Quid præ
Leonem.*

πρυάν τῆς σελήνης ἀνιχέσθαι ἄνασσα φᾶσι, καὶ σκυρτᾶ ἥλιος δὲ ἀνιχέσθαι ἂν ποτε αὐτὸν ἐξελάτῃσι. ὠδὸν ἄνασσα δὲ ἑαυτῆ μάλλον ὅτι πικρὰ δὲ. i. Gallum gallinaceum ex oriente Luna, ut afflatum diuino quodam spiritu bacchari atque exultare ferunt. Oriens autem Sol nunquam ipsum fallit, tum vehementissimè vocem contendens. Lucretius 4. sic:

*Quinetiam gallina, noctem explaudentibus alis,
Aurotam clara consuetum voce vocare.*

Poëticam rationem huius antelucani gallorum cantus tradit Lucian in Somn. siue Gallo: philosophicā Heliodor⁹ Aethiopic. i. his verbis: καὶ ὅτι γὰρ κραινὸν ἀλεκτηρόν ἐσθυσαι, εἴτε, ὡς λόγος, ἀιδήσῃ φουσκῆς τῆς τῆ ἡλίου καὶ ἡμᾶς παρὶ τῆς ὄψεως ἐπὶ τῆς θεῆς παρὸς ἡμᾶς, εἴτε ὑπὸ θερμότητος, ἅμα καὶ τῆς παρὸς τὸ κινεῖσθαι καὶ σιτεῖσθαι θάπτει ὀπιθυμίας τὰς σιωποῦντων ἰδίῃ κρηγυμαπὶ ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείροντες. At verò pulcherrimum D. Ambrosij locum ex lib. 5. cap. 24. libri, quem Hexaëmeron inscripsit, apponere non grauiabor, quòd sit huic Emblemati valde accommodus: Galli cantus suavis est in noctibus, nec solùm suavis, sed etiam utilis, qui quasi bonus cohabitator & dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter facientem solatur, pressum noctis canora significatione protestans. Hoc canente, latro suas relinquit insidias: hoc ipse Lucifer excitatus oritur, cælumque illuminat, hoc canente, mæstitiam trepidus nauta deponit, omnisque crebrò vespertinis flatibus excitata tempestas & procella mitescit hoc canente, deuotus affectus exilit ad precandum: legendi quoque munus instaurat. hoc postremò canente, ipsa Ecclesiæ petra culpam suam diluit quam, priusquam gallus cantaret, negando contraxerat Istius cantus pes omnibus redit, agris leuatur incommodum, minuitur dolor vulnerum, febrium flagrantia mitigatur, reuertitur fides lapsis, Iesus titubantes respicit, errantes corrigit. Hæc ille, quo ex loco facillè videmus, quid nobis statuendum sit in vitæ & studiorum ratione, cùm vir ille sanctissimus tantum elaboret in eo explanando mysterio.

instantis eoi.] Lucis aduentantis. ἠὼς, aurora Græcis. Aufon in Eidylliis:

-ter clara instantis eoi

Signa canit serus deprenso Marte satelles.

Et reuocet [simulas.] Ouid. i. Amorum, eleg. ad Auroram.

Tu, ne feminei possint cessare lacerti,

Lanificam reuocas ad sua pensa manum.

Idem de Lucretia 2. Pastorum:

Examen ad exiguum famula data pensa trahebant.

Et in Epistolis:

Néve traham serua grandia pensa manu.

*area peluis.] περίφρασις nolæ siue tintinnabuli, cuius in-
ventionem repete ex 6. Polydori cap. 13. De pelui ærea ipse
Alciat. 8. Parerg. cap. 11.*

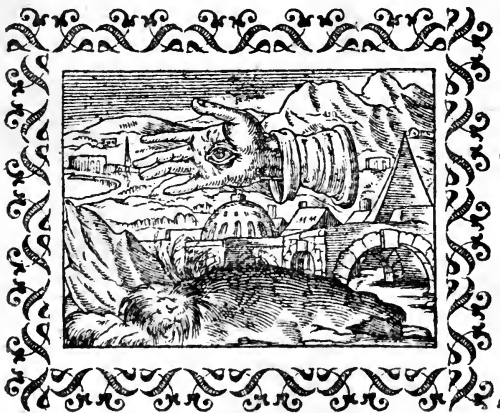
*Nola seu tin-
tinnabulum.*

*custos oculis quia dormit, &c.] Sic Orus habet lib. 1. ἐρηγορότα
ζεάφορτες, ἢ ἡ φύλαχα. λέοντος ζεάφρασι κεφαλῶν, ἐπεὶ δὴ ὁ λέων ἐν τῷ
ἐρηγοροῦναι, μέμνη τὰς ὀφθαλμοῦς, κοιμώμενος δὲ ἀπεργόλας τῶν
ἐχθρῶν, ὅπερ ἐστὶ τῷ φυλάσσει σημεῖον. διόπερ ἡ συμβολικῶς, τοῖς κλέι-
τροῖς τῶν ἱερῶν λέοντος ὡς φύλαχα ἐπαρτήθησαν: Vigilantem & se-
dulum hominem & custodem cūm Aegyptij volunt ostende-
re, leonis caput pingunt, quoniam leo vigilās oculos claudit;
eosdem cūm dormit, apertos habet: quod quidem custodix
atque excubiarum signum est. Vnde & non absque significa-
tione, templorum claustris leones, qui sint custodum loco ap-
pinxerunt. Leonem quidam παρὰ τῷ λάβει λαῖν, à videndo de-
ductum volunt. Et Fulgentius gallum Mercurio attribuit ob
mercatorum vigilantiam.*

*Quid per
leonem. Aeg-
yptij defi-
gnabant*

ἡφρα, καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν ἄρθρα ταῦτα τῷ φρενῶν:

EMBLEMA. XVI.

Ne credas, ne (Epicharmus ait) non sobrius esto:

Hi nervi humanae membraeque, mentis erunt,

Ecce oculata manus credens id quod videt: ecce

Pulegium antiquæ sobrietatis olus:

Quo turbam ostenso sedauerit Heraclitus,

Mulxerit & tumida seditione grauem.

DVo hîc præcepta cuique honesti studioso traduntur, ni-
mirùm vt sobrietatem amet, & credulitatem leuem & temerariam vitet: quam ad rem duabus (suo more) notis vititur, nempè pulegio, & oculata manu: illo quidem, vt sobrietas paruo contenta significetur: hac verò, qua rerum certarum fides intelligatur. Cicero i. Epistolar. ad Atticum, carmen hoc Græcum citat: Priuatis rebus meis, inquit, propter infirmitatem bonorum, iniquitatem malorum, odium in me improborum, adhibeam quandam cautionem & diligentiam, atque ita Siculus infurret Epicharmus cantilenam illam suam:

ἦνφε, ἔ, μέμιατο ἀπιτέιν, ἀρθεα ταῦτα τῆς φρενῶν:

ac nostræ quidem rationis ac vitæ quandam formam, vt opinor, vides. Alteram autem partem idem vsurpauit lib. De petitione Consulatus. Quamobrem, ait, Epicharmion illud teneto, nervos atque artus esse sapientiæ non temerè credere, hæc Cicero. Relatum est etiam ab Alciato nostro lib. Parergon 4.c.8. Sobrietas virtutum penè omnium seminarium est: quam vnâ qui habeat, & cæteras etiam facillimè habuerit. Plato in Charmide temperantiam, vitæ hominum custodem appellat. in Gorgia præcipit, vt qui sanus ac beatus esse velit, hanc virtutem exerceat. Et Xenophanes nihil in homine nasci mali posse, qui temperantiam fuerit amplexatus. Itaque quotquot sapientes olim habiti sunt, temperatissimi prædicantur: vt Socrates, qui quòd tenui victu esset, ea peste læuissima tactus non est, quæ Atticam inuasit. Et Plato, apud quem cùm nobilis imperator Timotheus cœnasset moderatis cibis exceptus, postridie illi factus obuius, dixit, Qui apud te, Plato, cœnant, sequenti die bene se habent. Nominatur & Pythagoras inter sobrios, qui etiam dicebat, Venter pinguis non gignit sensum tenuem, idem cùm offendisset aliquem insigniter obesum; Non desines, inquit, tibi molestiorem carcerem struere? Prætermitto Græcorum veterum frugalitatem laudatam sapientibus, qui semel tantùm interdium epularentur. Ergo Plato delatus in Siciliam, cùm nullum isthuc patriæ frugalitatis vestigium obseruaret, admiratus est infulæ corruptissimæ deprauatum morem, quemadmodum refert ipse-
met

M. Tullij locus, unde petita est Emblematis epigraphæ.

Sobrietatis Emblem.

met in epistola quadam ad Dionis propinquos. Apud veteres Romanos, frequentior pultis vsus, quàm panis fuit: & eorum bonæ valetudinis quasi quædam mater erat frugalitas, inimica luxuriosis epulis, & aliena nimix vini abundantix, & ab immoderato Veneris vsu auersa. Val. Max. lib. 2. cap. 5. Hæc etiam virtus nõ modò philosophos, sed & Imperatores commendauit, vt Fabricium, Curium, Coruncanum, Catonem, Cæsarem Iulium, aliosque multos. Credulitas verò aut maturè admittenda, aut statim repellenda, cum nemo citius fallatur, quàm qui temerè credit: nemoque rectius iudicat & certius, quàm qui rem exploratam habet. Theocriti proinde laudatur illud:

μη πίστευε τάχιστα, πριν ἀπρεκέως πέρας ὄψῃ.

Ne crede citissimè, ni priùs finem videas.

Credulitas.

Retulit etiam id Epicharmium Clemens 4. Stromatum, & ad institutum Christianum accommodat. De credulitate, quædam mox adiiciam.

Epicharmus.] Sículus, Philosophus & Poëta, Comædiæ inuentor, Suida teste.

ne non sobrius esto] Duo negata vni affirmationi æquialët.

nerui, membræque.] *μεταφορα*, quibus vim vtilissimi præcepti illustrat.

Hi nerui humane, &c.] *ῥώμη ψυχῆς σωφροσύνη*, vt refert alicubi Stob. quo sensu dixit Iustin. genitricem virtutum frugalitatem. Hic neruos & membra sumit *μεταφορα*: vt apud Demost. *νευρα πολέμου τὰ χρήματα*: vt M. Tullius, vestigalia, neruos Reipub. dicit. sic Fabius lib. 1. mollem educationem neruos omnes animi & corporis frangere. & Dion. in Vespasiano, pecunias neruos esse imperij semper dixerunt, id est, *νευρα γὰρ τῆς ἡγεμονίας τὰ χρήματα ἀεὶ ποτε εἶναι ἔλεγον.*

*Sobrietas
animi robur!*

oculata manus.] Adagium, quo rerum certitudo significatur, vsurpatum à Plauto:

Cum à pistore panem petimus, vinum ex œnopolio,

Si es habent, dant mercem: ealem nos disciplina vtimur.

Semper oculatæ nostræ sunt manus, credunt quod vident.

Oculata manus.

Vim Prouerbij videtur expressisse Terētianus ille leno, cum ait Adelphis; Nunquam ego adedò astutus fui, quin quicquid possem, malle in præsentia auferre potius. Et sacræ literæ admonent omni spiritui credendum non esse.

Credens id quod videt.] Herodotus: *ᾧτα πυχῆν ἀνθρώποισι εἶναι ἀπιστότερα ὀφθαλμοῖν*: Aures sunt hominibus magis in-

*Non statim
fidendum.*

credulæ quàm oculi. Hesioid. autem I. ἔργων sub finem:

πίστεϊς δ' ἄρα ὀμῶς καὶ ἀπιστίας ἀλλοτεῖ ἀνδ' ἔχει.

cuius sententiæ vim tenere debent qui versantur in Rebus-
pub. & negotiis grauioribus implicantur, sed maximè tem-
poribus periculosis. Si enim propter amicitiam multorum fu-
catam vix fratri fides interdum sit habenda, perpetuò memi-
nisse debemus Pythagori cæ parcemiæ, Ne cuius dextram in-
ieceris, quandoquidem hominum ea sit improbitas & versu-
tia, vt nō modò sermo, sed & frōs, vultus & oculi ipsi persæpè
mentiantur. Apollonius rogatus à rege Babylonix, qua ratio-
ne quietus in suo principatu perduraret: Si, inquit, paucis fi-
dem habueris. Nulla enim regibus maior pernicies impendet,
quàm cum delatoribus facilem ad se aditum præbent. Plato
de Repub. magistratū optat, qui sit τὰ ὠτα ἰσχυρὸν Ἑλληνικόν, id
est, qui aures obtusas habeat ad rumores & fabulas popula-
res. Addam & id Plautinum è Truculento:

Non laudandus est is, qui plus credit quæ audit quàm

Quæ videt, non placet, cum illi plus laudant quæ audiunt

Quàm quæ vident, pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti

Decem, qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè sciunt.

Quod tamen non probatur Apuleio, initio Floridorum, qui
vt inferuiat argumento quod tractat, plus fidei aurium quàm
oculorum esse adhibendum vult. Huius hæc verba: Non iti-
dem maior mens Socrates: qui cum decorum adolescentem,
diuque tacentem conspiciatus esset: Vt te videam, inquit, ali-
quid eloquere. Scilicet Socrates tacentem hominem non vi-
debat: ctenim arbitrabatur homines non oculorum, sed men-
tis acie & animi obtutu considerandos. Nec ista re cum Plau-
tino milite congruebat, qui ita ait: Pluris est oculatus testis
vnus, quàm auriti decem. Imò hūc versum ille ad examinan-
dos homines conuerterat: Pluris est auritus testis vnus, quàm
oculati decē. Atqui si magis pollerent oculorum quàm animi
iudicia, profectò de sapientia foret aquilæ concedendum. Ho-
mines enim neque longè dissita, neque proximè adsita possu-
mus cernere, & cæt. Apuleius tamen aliò sententiam torquet,
vt dixi, neque propriè contrarium quid à Plauto statuit, sed
certè dissimile. Ad rem redeo. M. Tullius in Lælio: Hæc in fa-
bulis stultissima persona improvidorum & credulorum senū.
Non minimùm commendarunt ἀπιστίας quidam ex veteri-
bus, non quidem vt omnino fidem omnibus abrogemus,
sed vt nullo non loco circumspecti simus, videamusque

quatenus dextra sit huic vel illi admoenda. Demosthenes hanc ἀπιστία vnam ait omnibus qui sapiunt concessam à natura custodiam salutis & fortunarum. Homerus Vlysem quem sapientissimum facit, non alio vsum præsidio dicit, neque alia ratione terræ marisque periculis euasisse, quam quòd nemini se crediderit, & callidè consilia sua texerit. Hesiodus nō ab re monet, vt neque fratri quisquam adeò fidem habeat, aut etiam negotium aliquod vel ioco transigat nisi teste adhibito. Nullus est qui nesciat ab inimicis nobis importari grauissima incōmoda: sed longè perniciosius damnum ab amico creatur sæpenumero; quia sit alioqui facile inimici effugere insidias: ab amico verò, aut eo qui amici nomen mentiatur, quis ita prouidè cauteque sibi cauerit quin interdum opprimatur? Nisi molestum esset, ostenderem multo plures ab amicis quàm inimicis oppressos esse: plures vrbes proditione captas, quam vi expugnatas: plures in veterum libris, ipsaque vita quotidiana reperiri amicorum questus, quàm inimicorū accusaciones. Verum longior esset oratio ex multis exemplis, quædam satis erunt. Dion periit, quanquam suspicaretur insidias sibi strui à Calippo, sed veritus est obseruare amicum & hospitem. Antipater Cassandri filius, vocato ad cænā Demétrio, illoque vicissim sequenti die vocato, veritus ei diffidere, à cæna oppressus est. Sed ne longior sim, lege orationem Dionis Chrysostr. περὶ ἀπιστίας.

Pulegium.] siti & vinolentiæ contrarium, cuius vires per multas habet Plin. lib. 20. cap. 14. & Apul. De herbar. virtutib. cap. 92. multa.

Heraclitus.] Heraclitus in seditione quadam rogatus à ciuibus, vt concordiam suaderet, suggestum ascendit, calicè frigida compleuit, infusam digito farinam miscuit vna cum pulegio, idque bibit, & hinc discessit: nimirum re ipsa loquens, plerumque seditiones ex luxu rerumque superfluarum vsu oriri: inter eos autem facile constare concordiam, qui modicis ac tantum necessariis essent contenti. Plutarchus de garrulitate.

Quo turbam ostenso, &c.] In eo nonnullis fortasse σκορδύδος habendus est Heraclitus, sed certè hac ambage, & symbolis aphoristicis plus fortè persuasit, quàm alius quispiam oratione prolixissima, siquidè πολλῶν πάνυ καὶ μακρῶν περιέδωκεν ἔν ῥῆμα καὶ εὐνομαπίστει ἔχοιτο ἀνθρώπων χυδαίον ἡλίται. Plerumque vir cuius perspecta fides est, vno verbo vel nutu longas aliorum orationes superat. Sic enim fidè fecit Amasidi Pittachus cum

Pulegium.

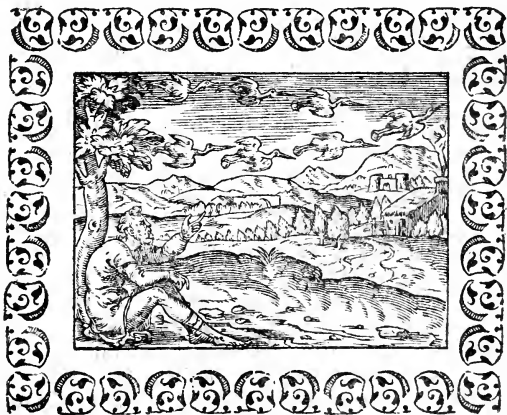
Heraclitus
vt concordiam suaserit.

Magna vis est orationis non modò, sed & gestus viri boni

linguam immolatiæ victimæ remisit, tanquam membrum omnium vel optimum, vel pessimū. Sic Anacharsis, cum apud Solonem repertus est eo gestu dormiens, ut dextram haberet adnotam ori, sinistram pudendis: ut significaret maiore stultitia & cura linguam esse cohibendam, ut pars omnium maxime rebellis. Quid enim vel Sciluri facinus ad concordiam suos liberos adhortantis, vel Tarquinij superbi summa rapaue- rum capita baculo decutientis huc commemorem, cum hæc iam vulgò trita sint? Olim enim cum nondum Platonis opera, vel Carneadis, aut Chryssippi sapientia loquax esse didicisset, omnia breuibus oraculis, aut symbolis, interdumque ἀφώροις, non minus commodè tradebantur, quæ pertinerent ad vitæ humanæ cultū & informationem. Sed audiamus Flutarchum ea de re studiosè commentario περὶ ἀδελφείας differentem: εἶδε, inquit, συμβολικῶς ἀνευ φωνῆς ἀ δειφραζοῖτες ἐκ ἐπαυθῆνται, καὶ ταυ- μεύζονται διαφροσύνας, ὡς ἠεὶ κλητός, ἀξιοῦντων αὐτὸν τῆς πολιτῶν γνώμῃ πᾶσι εἰπεῖν περὶ ὁμοιοῦς, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν ψυχρὸ κύλικα, καὶ τῆς ἀλφίτῃ ἐπιπάσας, καὶ τῷ γλήχῳ κινήσας, ἐκπιῶν ἀπιπτεῖ. ἐνδειξάμενος αὐτοῖς ἐπὶ τὸ τοῖς τυχεῖσι ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ δεῖσθαι τῆς πολυτελείων, ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῦς διατηρεῖ τὰς πόλεις.

- Πῆ παρέβην τί δ' ἔρεξαι τί μοι δεόν οὐκ ἔτελέσθης

EMBLEMA XVII.

ITALICÆ Samius secta celeberrimus auctor

Ipse suum clausit carmine dogma breui:

Quò prætergressus? quid agis? quid omittis agendum?

Hanc rationem vrgens reddere quenque sibi.

Quod didicisse Gruum volitantum ex agmine fertur,

Arreptum gestant quæ pedibus lapidem:

Ne cessent, neu transfuersas mala flamina raptent.

Qua ratione, hominum vita regenda fuit.

HVnc Pythagoræ versiculū in primis obseruari diligēter, & addisci cuperē, ab iis maximē qui studia liberalia sectantur, & ex iis fructum aliquē sperant vberimum. Permultū enim ex iis peccant, quòd nō satis attentī septa, vt ita dicā, lectionis transfiliunt; & aliis rebus animū applicantes, non vidēt se abscedere ab eo laudabili & ingenuo instituto, cui nomen dederunt. Alij sunt, qui quanquā laboriosi, non sunt arētī satis, aut adiciunt animū ad ea quæ agunt: Alij denique, quanquam multa, & quidē sæpē diuque agant, tamē innumerabilia, aut certē multa prætermittunt in transcurso, quæ ad instituti laboris perfectionem valde conducerent. Sed præstat Alciatū magistrū audire citiūs, qui ita suos auditores adhortatus est quadā prælectionē, ab iisdem primū rogatus, qua præcipue methodo in studiorum cursu esset vtendum: Præcat nobis (inquit ille) vetustissimus Italicæ Philosophiæ auctor Pythagoras, qui discipulos suos carmine Græco, quod maximē necessariū adipiscendæ disciplinæ esset admonuit, quòdque quotidie eos in ore habere iussit. Id est eiusmodi: πῆ παρ' ἑσθλῶν; πῆ δ' ἐπεζα; πῆ μοι δέον ἔκ ἐπελεόδῃ; Etenim hæc tria non tā præcepta, quam oracula vnicuique nostrū semper ante oculos esse debēt: In primis scilicet, ne qua in re aut excidas, aut transfuersus ab instituto tramite feraris, quod iis cōtingit, qui aliis in rebus, animi intentione occupata, ad scholas tamē accedūt: vt qui vel amore capti, vel armis rixisque dediti, vel alex luſuique mācipati, vel artibus illicitis addicti, scholastici tamē nomen seruant. In hos Annæus Seneca veteris Iureconsulti verbis iuuehitur: Eriā magna, inquit, pars vitæ elabitur malè agētibus, maxima nihil agētibus. **Qui** enim auribus solis presentes, mentē aliò intendunt, ij aliud agere Latinis dicuntur. Alterū est, vt attendamus ad id quod agimus: vt cū quid boni à nobis factum fuerit, magna voluptate afficiamur: si verò quid malè vertisse viderimus, in futurū abſtineamus. Etenim

Errores eorum qui literas addiscunt.

Locus Alciati ex prælectione quadam.

1. Quò transfressus?

2. Quid agis?

præmium virtutis maximū ipsa est animi voluptas. Iſce enim iuuenibus, qui in ſophiſticis cauillationibus, vel legum optimarū ambagibus diutiūſ immorantur, rectē quis dixerit: Vide quid agas, Cuius rei exēplum in huius anni lectionibus accipi potest. Fūerunt florente Romano imperio varij in eorūm Republ. magistratus: vt Præfecti prætorio, vt Proconſules, vt Præſides prouinciārū, vt clariffimi, vt ſpectabiles, vt illuſtres: & ſi qua alia ſunt huiusmodi nomina. Hęc hodie mutata Reipub. forma exoleuerunt, nec vllō in vſu permanſerunt, ſed vniuſque iudex eam habet cognominationem, quæ ſibi vel lege municipij, vel Principis ſui diplomate conceſſa eſt. Ideoq̄ parū reſert diutiūſ in veterū magistratūm muneribus dignoſcendis verſari. Bartolus certē & veteres non vltra tres, aut quatuor lectiones hac in re videntur conſumpſiſſe. Quod ſi quis maiorem anni partē hoc in argumento tranſigere velit, huic rectē præceptum Pythagoricum inſurra-bitur, Vide quid agas. Super eſt tertium, ne quid agendū omittamus. In quō ſanē adeo peccant vniuerſi ſtudioſi, vt vix vllum ſuperſit remedium. Et hæc quidem Alciatus: cuius diſputationem; & apertam dilucidamq̄ huius carminis explicationem huc attexere malui, quā quidpiā aliud commiſci, aut aliundē minus opportunē inculcare. Conſtet ergo inter nos omnem humanæ vitæ lapſum in tribus eſſe potiſſimūm; aut cū ſecus quā oporteat, facimus, quod eſt pl^o quā deceat; aut quod omiſſum oportuit: aut omittimus quod erat faciendum. Priori reſpondet illud, πῆ παρέβλω; quō tranſgreſſus: alteri verō, πὶ δ' ἐρέξα; quid feci: tertio, τί μοι δεόν οὐκ ἐτελείωθι; quid feci non conueniens: Solebat itaque ſuos hortari Pythagoras, vt perpetuō id carminis in animo verſarent. Sic autem ille in Aureis carminibus:

3. Quid
omittis agendum?

Triples ho-
minum la-
pſus.

Aurea Py-
thagora car-
mina.

μηδ' ἔπνοι μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι ποροδέξαοθι,
πορὶν τῶν ἡμεριῶν ἔργων τρις ἕκατον ἐτελείωθι,
πῆ παρέβλω; τί δ' ἐρέξα; τί μοι δεόν οὐκ ἐτελείωθι.

Quæ interpretatus eſt auctor epigrammatis de viro bono, his quidem verbis:

Non prius in dulcem declinet lumina ſomnum,
Omnia quā longi reputauerit acta diei:
Quæ prætergreſſus, quid geſtum in tempore, quid non?
Cur iſti factō decus abſuit, aut ratio illi?

Præclarus
Seneca lo-
cutus.

Lepidiſſimum hoc Pythagoræ carmen vidit Seneca lib. 3. De ira, c. 36. cuius verba nō piget huc adiicere: Omnes ſenſus per-

ducendi sunt ad firmitatem. Natura patientes sunt, si animus illos desinat corrumpere, qui quotidie ad rationem reddendam vocandus est. Faciebat hoc Sextius, ut consummato die cum se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum, quod hodie malum tuum sanasti: cui vitio obstitisti: qua parte melior es? Desinet ira, & erit moderatior, quæ sciet sibi quotidie ad iudicem esse veniendum. Quid ergo pulchrius hac consuetudine excutiendi totum diem? Qualis ille somnus post recognitionem sui sequitur, quam tranquillus, altus ac liber, cum aut laudatus est animus, aut admonitus, & speculator sui, cæsorq; secretus cognoscet de moribus suis? Vtor hac potestate, & quotidie apud me causam dico. Cum sublatum est conspectu lumen est, & conticuit vxor, moris iam mei conscia, totum diem mecum scrutor, facta ac dicta mea remetior. Nihil mihi ipse abscondo, nihil transeo, quare enim quicquam ex erroribus meis timeam, cum possum dicere, Vide ne istud amplius facias, nunc tibi ignosco, &c. Neque est alienum etiam quod relatum est apud Apuleium 1. Florid. de Gymnosophistis loquens: *Apuleius de Gymnosophistis.* Vbi ait, mensa posita, priusquam edulia apponantur, omnes adolescentæ ex diuersis locis & officiis ad dapem conueniunt. Magistri perrogant, quod factum à lucis ortu ad illud diei bonum fecerit. Hic alius se commemorat inter duos, arbitrum delectum sanata similitate, reconciliata gratia, purgata suspicione, amicos ex infensis reddidisse. Itidem alius, sese pariteribus quidpiam imperantibus obedisse, & alius aliquid meditatione sua reperisse, vel alterius demonstratione didicisse: denique ceteri commemorant. Qui nihil habet ad offerre, cur prædeat, impræsus ad opus foras extruditur. Hæc Apul. Confer Hieroclis commentarium ad carmina Pythag. & Arrianum dissertationum Epicteti lib. 4. c. 6. huc enim transferre singula, nihil attinet. Cæterum Gruem cum lapillo depictam, prudentiæ symbolum fuisse notum est. *Gruis symbolum. Gruum volatus.* Docent enim probatissimi auctores, lapillum Grues ideò ferre, dum in sublime volant, ut illius lapsu explorent, supra terramne an mare volitent: quod ex sono intelligunt, ac proinde confidentium, an ulterius progrediendum sit. Maximus Tyrius disputatione 40. lapilli arrepti aliam rationem adfert, nimirum quod propter imbecillitatem corporis, alasque parum fultas, instar navis fluitent à ventis impulsæ: quod cum intelligunt, non antè se volatui credunt, quam lapidem apprehenderint, firmamentum videlicet, vacillaturi volatus, salutisque custodiam. Harum prudentiam cum non ignoraret cordatus homo Deucalion,

à diluuij fluctibus seruatum aiunt gruum beneficio : quarum quidem superuolitantium clangore admonitus enatauit, teste Pausania. Non erit huc conferre alienum, quod scitè & ad hunc locum accommodatè Plutarch. retulit lib. *πίπερα τ̄ ζώων φρονημότερα, τὰ χερσαῖα ἢ τὰ ἐνδρα.* sic enim habet : ἡ δὲ χερσαίων μεταβολὴ τῆς πτήσεως πρὸς ἀνεμὸν ἔχ' ἐνὸς γένους ἐστίν, ἀλλὰ τῷ κοινῇ πάντες ἰχθύες ἰούντες, αἰεὶ πρὸς κῦμα ἢ ῥοαῖ ἀντιήχονται, ἢ παραφυλάττουσιν ἕσπας μὴ κτ' ἔρξαι πρὸς φερόμεν τῷ πνεύματι, ἢ λεπίσι ἀναπίπασσάντων λυπῆ τὸ σῶμα γυμνέμενοι καὶ δρασχιώμενοι ὅθεν αἰεὶ σιεύχουσιν ἑαυτὸς ἀπὸ φώρου. χιζομένη γὰρ ἔτω κτ' κερυφῶν ἢ θάλασσα, ταῖτε βραγχία καταπέμει, ἢ κτ' ἐπιφαινεῖας ῥέουσα λείως πρέζει, ἢ ἔχ' ἀνίστησι τὸ φεικῶδες. id est, Illa verò gruum ad ventum aciei commutatio, non vnus, sed & vnuerſi maritimi generis est: siquidem & estum fluctusque contrà natàdo niti, & eadem de causa aquaticis omnibus mos est: cauent quippè ne ventus à tergo incumbens, squamas subrigat cieátque, atque ita nudatum & exasperatum corpus vulneret: vnde in ventum, obnixíque fluctibus cursum dirigunt: sic enim à vertice scissi fluctus & branchias cohibent, & per summa delati minus infestant, & horrorè non incutiunt. Hęc ille. A scriberè alium locum nõ minùs commodũ ex eo quem scripsit ipsemet De animal. solertia libro: sed indicare duntaxat híc mihi satis esto. Ammian. Marcellin. lib. 18. de Barbatione garrulo quodam nebulone, eodémque proditore: Ignorabat, inquit, notum Aristotelis sapiès dictum, qui Callithenem, sectatorem & propinquum suum, ad regem Alexandrum mittens, ei sæpe mandabat, vt quàm rarissimè & iucudè apud hominem loqueretur, vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantem. Ne sit hoc mirum homines profutura discernere non nunquam & decencia, quorum mentes cognatas cælestibus arbitramur: animalia ratione carentia salutè suam interdum alto tueri silentio solent, vt exemplum est perquam notum: Linqentes orientem grues ob calorem, plagamque petentes occiduum, cùm montem penetrare cœperint Taurum aquilis abundantem, timentes fortissimas volucres, rostra lapillis occludunt, ne eis eliciat vel necessitas extrema clangorem: iisdemque collibus agiliore volatu transcursis proiciunt calculos, atque ita securius pergunt, &c. Nescio an huc conferre auis Virgilij illud ex 10. Aeneid.

-- quales sub nubibus atris

Strimonia dant signa grues, atque aethera tranant

Cum sonitu, fugiuntque notos clamore secundo.

Vide Plin. lib. 10. cap. 23. Pierium Hieroglyph. lib. 17. & Proverb. Grues lapidem deglutientes.

Italica Samius sectæ, &c.] Pythagoram Italicorum Philosophorū sectæ auctorem fuisse testatur Cic. 1. Tuscul. & D. August. in lib. De ciuit. 8. ca. 7. Venit autem in Italiā Tarquinio Superbo regnante, tenuitque magnam illam Græciam cum honore & disciplina, tum etiam auctoritate. Multaque post sæcula sic viguit Pythagoreorum nomen, vt nulli docti alij viderentur. Samius autem ab insula Samo desominatus est. Huius vitam pete ex Laërtio, Plutarch. Plin. lib. 2. Gellio lib. 1. & 4. De huius doctrina Ouid. Metam. 15.

Quò prætergressus?] Lege Prouerb. *Quò transgressus?*

Quod didicisse gruum.] Ex volatu gruum prudentiam hanc in rebus agendis nobis proposuit, nimirum *ὡς αἰχὺνῆος τὴς λογισμὸς ποιῆν ἢ φροσῆν ἢ μὴτ' ὀφειδῆς*: vt vereri addiscant homines rationis participes, si deteriores se præstiterint aibus in vitæ actionibus.

mala flamina.] aduersi & impetuosi venti.

Prudentes.

EMBLEMA. XVIII.

IANE bisrons, qui iam transacta futuraque calles,

*Quique retro sarnas, sicut & antè, vides:
Te tot cur oculis, cur fingunt vultibus? an quod
Circumspectum hominem forma fuisse docet?*

*Ianus biceps
cur.*

I Anum biformè seu bicipitem veteres quidam plastæ & pictores effinxerunt, vel quòd ferinū & siluestrem cultū suorum hominū in ciuile mutarit: vel quòd pater Græcæ & Latinæ gentis crederetur: aut quia Solē, quem eundem cum Iano volebant esse, cælestis aulae ianitorem putarent, quippè qui eam oriens aperire, occidens verò claudere videretur. Sed tamen id tam celebre, variisque nominibus decantatū Iani bicipitiū quam plurimi ad solertiam prudentiamq; regis retulerunt: si quidem prudentis est præterita nosce, futuris verò multo antè providere: quod significauit Persius, inquitens:

*Prudentis
officium.*

*O Iani, à tergo quem nulla ciconia pinsit. Terent in Adelphi.
Istuc est sapere, non quod ante pedes modò est,
Videre, sed etiam illa quæ futura sunt, Prospicere.*

*Typus opti-
mi regis.*

Et certè hic regis optimi typus est, qui cum cæteris præsit, debet etiam prudentia, aliisque virtutibus antecedere. Neque enim alia ratione puto Aegyptios oculum in sceptro regio suis hieroglyphicis designasse, quàm vt in Principibus, summisque Regibus maxime, prudentiam, tanquam Reipubl. vigilantem ac prospicientem oculum esse debere significarent. Hoc de figmento multi Poëtæ iuserunt, quorum alij ad alia ingeniosè traxerunt. Ouid. 6. Fastor.

-- Videt Ianus quæ post sua terga geruntur.

*Macrobij
locus.*

Sed maxime in primo, vbi faciei duplicis rationes alias adfert. Macrobi. 1. Saturn. Creditur, inquit, geminam faciem prætulisse, vt quæ antè, quæque post tergum essent, intueretur. Quod procul dubiò ad prudentiam regis, solertiamque referendum est, qui & præterita nosset, & futura prospiceret, sicut Anteuorta & Postuorta, diuinitatis scilicet aptissimæ comites apud Romanos coluntur. Quò spectat adagium, *ὀπίσω καὶ ὀπίσω*. A fronte & à tergo: quod est diligèter inspicere, & præterita cum præsentibus & futuris conferre. Eundè fuisse Ianum cum Noëo (qui post diluuium vitem vinumque adinuenit) auctor est Berofus, (nisi tamen nos fallit Berosi nomen) quanquam dissentiat Lilius Gregorius sub finem Syntag. 4. Sed bicipitiij huius causam aliam, & eandem penè attulit Plutarchus in quæstionibus Romanis: Nempè quòd genere Græcus ex Perrhœbia fuerit, atque in Italiam

*Ianus idem
qui Noeus.*

profectus, sedibus apud barbaros positus, linguam viteque rationem mutauerit: sic enim fama receptum est, vel quod Italos, qui ferinis essent adhuc moribus, quique iniuste viueret, ad aliud vitæ traduxerit & reuocarit institutum, ita vt agriculturam & civilem cultum eos docuerit. Sic verò ille: *ὅτι πὶ τὸν Ἴανον διωσέσωπον οἰόντα γεγονέναι, ἢ γράφουσιν ἔτιως ἢ πλάττουσιν, πότερον ὅτι πῶ μὲν γενέθλην ἐκ περραθίας ἢ (ὡς ἰστοροῦσι) διαβας δὲ εἰς ἰταλίαν καὶ σιωπηλῶς τοῖς αὐτόφθι βαρβάρους, μετέβαλε ἢ γλώττιαν ἢ δίαπτων, ἢ μᾶλλον ὅτι τὰς αἰετὶ τ' ἰταλίαν αὐτὸς ἀρχαίως ἢ ἀνόμοις χρωμύζας ἔδειξεν εἰς ἔπερον βίβησιν, πῆστας καὶ γεωργεῖν ἢ πολιτεύεσθαι, μετέβαλε καὶ μετεκόσμησε.*

Imago Iani bifrontis: sed corona spicea in nummis etiam nunc conspicitur, tributa Pompeio ob curam annonæ, de qua Eriusius in Nomismatis: qua similitudine deceptus Theodor. Canterus eandem effigiẽ Iano tribuit lib. vlt. Variar. lection.

fannas. Irrisiones ab occipitio distorto, & labris contortis. Saturnus.

Prudens magis quàm loquax.

EMBLEMA XIX.

NOCTVA Cecropis insignia præstat Athenis,
Inter aues sani noctua consilij.

*Armifera merito obsequiis sacrata Minerva,
Garrula quo cornix cesserat ante loco.*

*Pauciloqui
sapientes.*

*Cur noctua
Minerva sa-
cra & Ashe-
narum sym-
bolum.*

Verborum parsimonia sapientes maximè decet, eorūque perspicacitas in rebus obscuris & difficilibus agnosci ver farique debet. Eo enim præcipuè differt ab imperito & stulto prudens, rerumque sciens, quòd pauciloquus, quodque oculatus in iis sit, ad quæ alij conuiuent, vel oculorum mentis obscura caligine cæcutiunt. Eius quidem rei symbolum est Noctua, olim Atheniensium insigne; ac Mineruæ sacra, nimirum propter oculos cæcios: quod indicat parcenia γλαυῦ ἰστίαρ: priscis enim Atheniensibus Noctuæ volatus, victoriæ signum censebatur. Iustin. lib. 23. rei huiusce causam Hieroni duci ascribit, cui adolescenti prima bella ineunti, Aquilam in clypeo, Noctuam in hasta confedissee refert. Quod ostentum, & in consilio cautum, & manu promptum, Regemque futurum significabat. Alij malunt referre ad nūmum aureum & argenteum in quo insculpta erat Noctua; Vnde fluxit prouerb. Noctuas Athenas. Pierius 20. Hieroglyph. Gyrald. Syntagm. 11.

Sed quorsum hoc Emblemā, dixerit aliquis, aut quodnam argumentum habet? Nimirum ciuitatem optimis moribus ac legibus institutam sapientia, consilio maturo, recta prudentia firmari spera inani hominum loquacitate. Itidem de singulis magistratibus, qui que Remp. administrant, est statuendum, qua ratione Demosthenes, alijque boni oratores auersos habebant demagogos, blandosque concionatores qui vulgi cupiditatibus inseruiebant: nec minus eos insectabantur quàm sophistas obstreperos optimi quique Philosophi. Certè epigraphes argumentum, quod habet instar oraculi *Prudens magis quàm loquax*, possem non incommodè illustrare Fabij Maximi exemplo, qui quo tempore Annibalem iuuenititer exultantem sua patientia fregit, multis conuiciis militari lasciuia impetitus, non ponebat rumores ante salutem: nisi occurreret laudatum Eteonici facinus. Is Lacedæmoniis præfectus, cum accepisset suos milites in insula Chio annona laborantes tacitè coniurasse in insulares Chios: utque sese discernent, arundinem manu pileoꝛue circumtulisse: censuit ille non aperta vi (quod fieri commodè non poterat) agendum: sed quindecim delectis comitibus per urbem incedendo, qui primus ei obuiam veniebat arundinem ha-

bens, obtruncari iussit. Causam sciscitantibus nihil aliud respondebat, quàm id à se factum, quòd gestasset arundinē. Itaque cæteri cõiurati arundines statim deposuerūt. Imò Eteonnicus Chius cõuocatus ne ullū quidem de cõiuratione verbū fecit, ne metū aut suspicionem iniiceret, sed pecunias imperavit, quas iussit militibus distribui, ne quid novi molirentur. Ii statim paruere. Sic paucorū pœna periclitātibus multis occursum est. Retulit Xenoph. 2 rerum Græcar.

Cecropis Athenis.] Athenas Cecropias à Rege, & Athenienses Cecropidas appellari, iam in superiorib. attigimus. Athenæ autem ἀπο τῆς ἀθηνῶν (ne iterū adhuc repetere cogamur) hoc est, Minerua, quæ nomen huic ciuitati imposuit. D. August. 18. De ciuit. cap. 9. ex Varrone diuersum ab aliis sentit. Vide Platon. in Cratylō.

Athene unde nominata.

Armifera Minerua.] Minerua ex cerebro Iouis armata profiliit. Mihi succurrit illud Anacreontis de rosa:

Minerua ex
armata à Iouis
cerebro
profiliit

Πολεμοκλότοι τ' ἀθηνῶν.

πορυφῆς ἰδείκνυι Zeus. id est, ut cūm è vertice Iouis exiliit armata scuto & hasta Minerua. & Ouid. 6. Fastor.

Credunt armifera signum caeleste Minerua. Idē 2. Amorum. eleg. 6. *Viuunt armifera cornix inuisa Minerua.* Martial. initio epigram.

Accipe belligera crudum thoraca Minerua.

Meminit & in Olympiis Pindar. Ode 7. Armata autem fingitur (ait Phornurus) in ipso ortu, quòd sapientia suis ipsius præsidis satis instructa sit ad maximas & difficillimas res obeundas. Deinde artium omnium & belli Dea, quòd & disciplinarum liberalium vsum, & bellorum administrationem sine sapientia mancam, & inanem esse intelligimus. Pindar. Scholiast.

Armata est
Pallas.

Armifera merito, &c.] Noctuam dicatam fuisse Palladi, repudiata cornice, copiosè tradit Ouid 2. Metamorph. Minerua Erichthonium Cecropis filiabus cistella viminea inclusum seruandum tradiderat, & ne aperirēt interdixerat. Quod cum neglexissent, Coronis factum Mineruæ indicauit, vnde ab eiusdem comitatu repulsa est, & in cornicem mutata. Sic enim conqueritur: -- mihi gratia talis

Noctuam
Palladi
era, reiecit
cornicem.

Redditur, ut dicar tutela pulsa Minerua,

Et ponar post noctis auem, mea pœna volucres

Admonuisse potest, ne voce pericula querant.

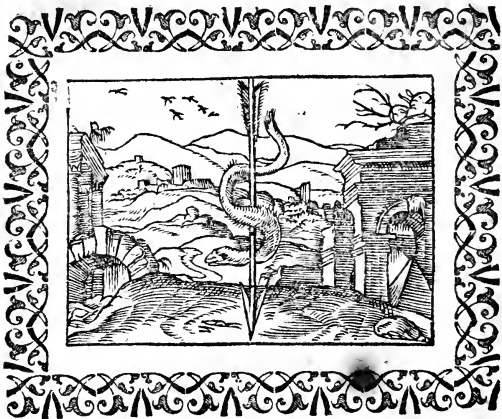
Cuius postrema verba mythologiam habent. Garruli enim, quique nimio linguæ vitio laborant, haud vnquam possunt

cum sapientibus & cordatis viris habere commercium quin ubi apud eos aliquid effutierint, tãdem odiosa infamiã labe asperguntur, & à conuictu laudato virorum honestorum, & virtute insignium abesse coguntur. De noctuã prudentia Dion. Chrysoſtomus doctè ac lepidè oratione Olympica, quã est 12. Hoc etiam addere non grauabor, quod Alciatus scribat, Mineruã noctuam meritò consecratam, nempe ab Eustathio ingeniosè ad 1. Iliad. rationem redditã: γλαύκα faciã esse τῆ ἀθρηπικῆ ἀθλιᾶ, ὅσα τὴν πρὸς τὸ ἀθρῆν τῆ γλαύσειν ταυτότητα: quia nimirum ἀθρῆν & γλαύσειν idem significant.

Cornicum
& vlula-
rum dissi-
dium.

Garrula quo cornix.] Memini legere me apud Plutarch. De odio & inuidia, inter cornices & vlulas perpetuum esse dissidium, quarum vel occisarum sanguinem permisceri quidam negant: vt etiam si quis confundat, vtrumque seorsum diffluere narrent. Aelian lib. 3. cap. 9. de animalib. perspicuè idem tradit. ἐπεὶ ὃ ἡ γλαῦξ ἔστιν αὐτῆ (supple κορώνη) πολέμιον, καὶ ὑκτωρ ὅπως κλεῖψῃ τοῖς ὡοῖς τῆς κορώνης, ἡ δὲ μεθ' ἡμέραν ἐκείνη λατρεῖ δρᾶτῶς εἰδῆ ἅ ἐχθρὸν τὴν ὄψιν τὴν γλαύκα τὴν κελύφα ἀθρῆν.

Maturandum. E M B L E M A. XX.

MATURARE iubent propere, & cunctarier omnes,
Ne nimium præceps, neu mora longa nimis.
Hoc tibi declaret connexum echeneide telum:

Hæc tarda est, volitant spicula missa manu:

In rebus arduis, & quibus neglectis aliquid periculi esse potest, cauendum à nimia celeritate, atque etiam mora: sed videndum maximè, vt maturè non modo suscipiamus, sed & confectemur quod nobis propositum est, ne hac vel illac aberrando parte nos quodammodo pœniteat. Plutarch. oratione ad Apolloniũ: σοφοὶ δὲ τὸ μηδὲν ἄγαν, ἔπος ἤρεσαν παλαιῶν: Sapientes istud quidem, Ne quid nimis, præter modum celebrarunt. Laudatur & illud Phocylidis:

*Vitanda
nimia cele-
ritas & ne-
miat ar-
ditas.*

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλειναί:

eo enim vel maximè nomine Aristidem vrbe pepulerunt Athenienses, quòd nimis iustus esse videretur. Eodem penè modo Ephesij Hermodorum. At vt modum aliquem exemplis etiam imponamus, hoc vnum addamus ex Liuiò: In bello Punico secundo, Terentio Varroni, homini iuueniliter exultanti & temerario, datus est collega Paulus Aemilius, maturus ætate & consilio, vt sua prudentia feruorem alterius temperaret. Sic Fabium Max. creatum aliquando belli ducem memini, eum quidem cunctatorem & maturum, vt Marcelli celeritatem reprimeret. Id si placet ad nimiam quorundam studiosorum industriam referre, sic statuo. Præceptum hîc est rebus in omnibus agendis validissimum, quo aurea mediocritatis regula commendatur. Sicuti nihil magis expedit quàm agrum optimè colere: ita sæpe putatur inutilissimum nimio se labore conficere. Plantæ aqua mediocri aluntur, immodica suffocantur: sic iuuatur ingenium laboribus ac studiis moderatis; contrà obruitur si immoderatè exerceas. Nam vt plerunque lusciniis euenit ob nimium canendi studium, quo mirificè delectantur, vt in eo expirent, nempe quas vt ait Plinius, spiritus deficiat citiùs, quàm cantus: Ita nonnulli studiis intenti plus quàm par sit, in ipso conatu interdum emoriuntur. Cæterùm nulla opera, quanquam ab illustri artifice profecta commendatur, quæ immoderata sit, vt Apelles Protogenis tabulas admirabatur quidem, vt immensi laboris: in hoc tamen non laudabat, quòd manum ponere de tabula vix vnquam posset, significabat ei nocere nimiam diligentiam; quam etiam in compositione I socratea reprehendit Fabius: ad eòdè modus in rebus, & certi denique fines spectandi sunt in omni capiendò consilio, labore sustinendo, aggrediendo, perficiendoque negotio, vt quod ait Flac-

CUS.

*In sani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltiã quam satis est, virtutem si petat ipsam.*

Quibusdam certè in negotiis celeritate opus est: mora obest: hoc enī citat ex nescio quo Plut. *πθειδῶν ἀγώνων πρὸ φασίς ἀρετῶν. ἐς ἀπὸν ἔβαλε σκόλον*: Certaminibus iã propositis, cunctatio virtutē profundas in tenebras deiicit. Itaque M. Curius Dentatus Consul, cū delectum subitum coactus esset educere, nemōque iuniorū respōdisset, cōiectis in sortē tribubus omnibus, Polliæ, quæ proxima exierat, primum nomen extractum vrna citari iussit, eo non respondente, bona hastæ subiecit. Quod cū illi nunciatum esset, accurrit ad tribunal Consulum, collegiumque tribunorum appellauit. At Consul Dentatus appellationem non recepit, bona eius & ipsum vendidit, non tam festinatione pœnæ, quàm præueniendi periculi causa, quando res tumultūsque belli moram dilationemque non receperet, dum interim cognosceretur de excusatione aut immunitate. Retulit Val. Max. lib. 6. Aliis in rebus probatur tardum consilium, vt multo præstantius: contrà nimium præceps damnatur, vt quod adiunctam pœnitentiam habeat. Sic Lucian. epigramm.

*Οὐ βραδύπους βραχὴ μὲν ἀμείνων, ἡ δὲ ταχέια
Αἶεν ἐφελκιδῶν ἢν τιλὴ μετὰ νοίαν ἔχῃ.*

Maturitas:

Sed de his iam satis. Virtus ea maturitas appellatur, illa quidem media inter celeritatem nimiam & tarditatem. Nigidius apud Gellium libr. 18. cap. 11. *Maturè*, inquit, est quod neque citius est, neque serius, sed medium quiddam & temperatum est. Bene atque propriè Nigidius. Nam & in frugibus & in pomis matura dicuntur, quæ neque cruda & immitia, neque caduca & nimium cocta, sed tempore suo temperatè adūta. Interpretationem hanc Nigidianam duobus verbis eleganter expressit Augustus Cæsar: nam & dicere in sermonibus, & scribere in epistolis solitum ferunt *συνεβραδέως* per quod monebat, vt ad rem agendam simul adhiberetur & industriæ celeritas, & tarditas diligentia: ex quibus duobus contrariis fit maturitas. Sic Poëta Neptunū inducit discessum ventis imperantem, vt & citò discedant, tanquam fugiant, & tamen standi mediocritatem in regressu teneant, tanquam maturè, id est, temperatè abeuntes. Veretur enim, ne in ipso discessu classi noceāt, dum raptu nimio tanquam per fugam redeunt. Cæterum id duabus notis Hieroglyphis ob oculos ponitur. Telum enim vel ocitatis agilitatisque

Augusti dictum.

Telum quid.

ratifque indicium est, vt explicat lib. Hieroglyph. 42. Pierius. Remora autem impedimentum & tarditatem designat, idem libro 30. Alij rem plane eandem significantes, Delphinū Remoræ adiunxerūt, vt Paul. 3. Pontif. Max. Alij anchorā Delphinocopularūt, vt Ald^o Manuti^o nobilis typographus. Erasmus Prouer. Festina lentè, id plurib^o explanauit: in quod vberimum copiosæ orationis quasi fluium congeffit.

Remora
quid.

[*echeneide*.] Remora, vel echeneis à sistendis nauibus sic appellata, *Ἐχένηϊς τὰς ναῦς, ναῦς*, de qua in sequentibus opportuniùs. *volitant spicula missa manu.*] Ouid. ferè sic r. de Ponto, eleg. 4. --- *Sarmatica spicula missa manu.*

Nescio an huc etiam rectè contulero quod de Cymodocæa nympha Virgilius in decimo: *fugit illa per undas*
Ocyor & iaculo, & ventos equante sagitta.

In deprehensum. EMBLEMA XXI.

IAMDVDVM quacunque fugis, te persequor: at nunc
Cassibus in nostris denique captus ades.
Amplius haud poteris vires eludere nostras:
Ficulno anguillā strinximus in folio:

Allegorica prosopopœia in quæuis deprehensum, & fugacè, qui ob scelera notatus semel atque iterum è manibus iudicū sublatus, & pro temporis occasione subterfu-

Fugax tandè
depr chēsus.

giis vsus, non tamen possit effugere & expedire sese, si raderet correptus arctiori nodo illigeretur. Id facile & commodè potest illustrari nobilibus historiis, de Perse, Pseudophilippo, Iugurtha, qui Romanorum infestissimi hostes dolis, fraudibus, subterfugiis vsi, vt vix capi posse viderentur, tandem tamen succubuerunt: sed libri sunt in omnium manibus. E multis quæ occurrunt, vnum sublegere placet ex Iustino. Hanno Carthaginensis adeò diues erat, vt cæteros ciues opibus antiret, is de occupando regno cogitauit, sed interfecto primùm senatu: quod machinatus simulatis filiarum nuptiis, plebi in porticibus publicis, Senatui suas in domo sepulas parari mandauit, vt poculis veneno infectis senatores rectius enecaret, & ita Remp. inuaderet. Quo tamen consilio nefario per ministros detecto, magistratibus placuit scelus declinari, non vindicari; periculum enim erat ne plus negotij exhiberet res cognita, quam cogitata. Itaque decreto cohibuerunt, vt modus nuptiarum sumptibus statueretur. Quo consilio præuentus Hanno, seruitia concitat, rursusque constituta cædibus die, cū iterū se proditum vidisset, munitum castellum cum viginti seruerum millibus occupauit, sed comprehensus est ad extremum, dum sibi conatur Afros & Mauritanos conciliare. Virgis cæsus effossis oculis & manibus cruribusque fractis, necatus est: corpus verberibus lacerum cruci affigitur. Filij quoque cognati que, quanquam innoxij vltimo supplicio affecti. Sed ne sim longior, id & opportunè torqueri potest in eos qui fallacis sunt fidei, qui que crebrò furtim se subducunt ab iis, apud quos verum dicere necesse habeant: vti plerosque (heu nimium multos) nostra hac tēpestate vidimus, qui aliud in ore promptū habent, aliud in pectore clausū tenēt, quod de Catilina Salustius ait; sicque imponere aliis assuevere, vt non vereantur perfricta fronte pertinacius obistere iis quos sibi iustè interdum aduersari norūt. Quod & accommodari potest in pertinaces quosdā & refractarios qui diuinis oraculis demū in nostrā sententiā pertrahuntur, cū nihil morentur humana. Ducta est similitudo à natura anguillæ; quæ quia sit lubrica, facile contineri nequit, nisi folio fici scabro & aspero. Lege prouerb. Cauda tenes anguillam: & Anguilla in strigmento, in Erasmicis & Iunij adagiis.

Ficulus anguillæ: &c.] Allusio ad Prouer. Folio ficulno anguillam, cui potest videri aliud finitimum quod refertur ab alijs. Inter Orci caneros adhærere: pro arctè irretiri, vt nu

*Anguilla
lubrica.*

la pateat effugij ratio.

Custodiendas virgines. EMBLEMA XXII.

VERA hæc effigies innuptæ est Palladis: eius

Hic Draco, qui dominae constitit ante pedes.

Cur Diuæ comes hoc animal? custodia verum

Huic data: sic lucos, sacraque templa colit.

Innuptas opus est cura asseruare puellas

Peruigili laqueos undique tendit amor.

Phidias clarissimi nominis statuarius, Palladis simulachro Draconem apposuit, quæ pedibus Dea comprimeret: quæ significabat virgines & puellas (fuit enī Pallas virginittatis numē) peruigili cura continendas esse, vt ea ratione sit optimè muliebri pudicitix consultum. Nunquam est enim cōmittēdum vt otio sese dedant, aut plus quàm satis est, vagētur, quā doquidē eo sexu nihil fragili⁹ sit aut imbecillius. Val. Maximus lib. 6. refert exemplū lōgē præclarum de Publio quodā Mænio, qui se pudicitix acerrimū vindicem præstitit. Nā in libertū suum, quāquam admodum gratum sibi animaduertit, quod filix suæ iā nubili osculum dedisset: cū præsertim non libidine, sed errore lapsus videri posset. Et quidē pœnæ grauitate, teneris adhuc puellæ sē sib⁹ castitatis disciplinā in

*Cur Palladis
simulachrum
Draconem
premeret.*

generari magni æstimauit, eique tam tristi exemplo præcepit: vt non modò virginitatem illæfam, sed etiam oscula ad virum sincera perferret. Sanè Draco à visu, quem acutissimū habebat, nomen apud Græcos habuit, id est ὄφρυς τῷ δὲ ρυαδῷ; nam δὲ ρυομαι est, acutissimè video: vt & ὄφεις, serpens, ab ὄφρω; ideoque Palladi sacer est, quia vocabulum id ὄφρυς τῷ πάντων ἀβρῆι, καὶ βλέπειν, καὶ πᾶσι πάντων νοεῖν, factum plerique tradunt, prudentiamque hinc interpretantur, quæ omnia perspiciat, & ante omnes intelligat. Porrò quòd hîc scribat veram esse Mineræ virginis effigiẽ, nec tamẽ explicet p partes, sed Draconẽ tantũ adiungat, vigilantiaẽ veluti ministrum, non videtur alienum, si Deæ panopliam subiecero. Puella igitur armata virum sapientem aduersus omnes animi perturbationes se armantem, & vitiis animo forti resistantem significat. vel quòd virtutem suis ipsius præsidis instructam satis esse intelligimus, vt iam dictum est. Galeam habet cristatam in capite, quod referendum est ad iudicium, & constantiam, qua vel maximè sapientis cerebrum, arx & propugnaculum animi, potissimum valeat: hastam verò longam quòd oratione percutiat eminus. Scutum chrysellinum viri sapiẽtis magnam solertiam repræsentat, qua seipsum haud aliter intus diiudicat, quàm si in speculo chrysellino ea quæ externa sunt, contempletur. Sed illud Gogoneo capite terribile apparet, quòd formidinis & terroris imaginem esse volunt: quam alij pectori Palladis appingunt, quia sapiens in pectore terrorem habet, quo aduersarios afficiat. Inde enim Tritogeniam dictam esse vult Phornutus, quòd malis terrorem & metum ingeneret. Pallium triplici colore tinctum, quod sapientiã sit multiplex, seu quòd tecta & operta sit, neque cuilibet seipsam conspiciendam præbeat. Candidus in eo color simplicitatem respicit: aureus internitens, vim sapientiæ fulgurantem: purpureus fulgorem penetrantem, γλαυκῶπις ideò est, καὶ φοβερα, καὶ χροσπη, καὶ δεινῶς ἀνδραπῆ, quòd vt illustis est & conspicua, vt quidam volunt, sic & formidabilis. Non enim tam cæsius habet oculos, vt acutè nõ videat: οὐρα γὰρ δεινὸν. vnde & ὀφθαλμῖς καὶ ὀπιλέπς dicta, τέplumque habuit à Diomede positum, nomine ὄξυδρακῆ ἀΐ γαῖας. Cæterum alij, & Homerus maximè, tradunt eam glaucis esse oculis & cæsiis: qua ratione huic consecrantur Dracones, & Vlutæ, nimirum ob similitudinem oculorũ acutissimo enim visu est Draco, & quandam excubandi vigilan-

Draco unde nomen habet

Cur armata Pallas.

Galea.

Scutum.

Caput Gorgonis in clypeo

Pallium.

Dracones & Vlutæ Palladi consecrantur.

diſque vim habet, nec venatione capi poſſe videtur. Draco-
ni autem ſimilem eſſe virtutem indagatricem aiunt quæ di-
ligentiſſimè omnia perſcrutetur, rimeturque ſtudio inde-
feſſo: ideoque ab acuto viſu illi nomen factum, vt iam dixi-
mus. Sed placet huc, non præter rem tamen, attexere quod
perſpicuè docuit Ponticus Heraclides in allegoriis Home-
ricis: ἡ δὲ σὺν Φρογῆσει μετανοία, δικαίως ἐν τοῖς ποιήμασι ἀθηνᾶ πο-
μύζειται· ἄλλοι γὰρ ἢ θεός, ἢ κ' ἄλλο πρὸς, ἢ σωϊσσεως ἐπωάνυμός ἐστι,
ἀθρηῆα πῖς ἕστα, ἢ πάτα τοῖς λεπτοτάτοις ὄμμασι τῆς λογιῶν δρε-
θρῆστα· διὸ δὴ ἢ παρθένου αὐτῆς ἐπιήρησαν· ἀφρογῆ γὰρ αἰεὶ τὸ φρέ-
νημα, ἢ δέμα κηλῆδι μαυθῆται διωάμωρον, ἐκ τε τῆς τῷ διὸς κεφα-
λῆς γαλῆαδ δδοκεῖ. τῶν μὲν γὰρ ἀπεφηνάμεθα ἢ χρογῆιδίως λογιῶ-
μῶν ἐπὶ μητέρα. Quæ coniuncta eſt cum prudentia pœni-
tudo, iure apud Poëtās Athena, id eſt Minerua nuncupatur.
Etenim eius nomen non aliundè ducitur, quàm ab intelte-
ctu, vt Athena tanquam ἀθρηῆα vocetur, hoc eſt contem-
platrix, & nihil non inſpiciens acutiſſimis mentis oculis. Ita-
que virginem eam manere dicunt: quia prudentiæ viſ non
perit, neque vlla fœdari macula poteſt. Adhæc putatur è Io-
uis orta capite: quem locum præcipuè rationum eſſe ma-
trem oſtendimus. Sed hætenus ſatis. Lege Phornutum libr.
De natura Deorum, Fulgent. Mytholog. 2. Gyrald. 11. Syn-
tag. & Pierium Valerian. 14. Hieroglyphic.

innuptæ Palladis.] Hinc παρθένος dicta: eo enim nomine cul-
ta eſt in Acropoli Athenienſi: vnde & templum Parrhenon.
eius autem virginitas puri & incorrupti eſſe ſymbolum,
Phornutus ait.

Pallarvirgo.

Cur Diuæ comes hoc animal.] Huius quidem rei meminit o-
biter Plutarchus commentario De Iſide & Oſiride.

Lucos, factaque templa colit.] nimirum vt cuſtodie ſymbolum:
eadem enim ratione hortis Heſperidum ſeruandis præfe-
ctus eſt Draco peruigil.

Innuptas opus eſt, &c.] Phocylidis eadem eſt ſententia:

Παρθενικῶν δὲ φύλασσε πολυκλείστοις θαλάμοισι,

Μηδὲ μὴ ἄχει γάμοισι πρὸς δόμοισι ὀφθῆναι ἐάσῃς.

Κάλλος δὲ τῆς ἡρώου ἐφυ παίδων ἑκείων.

Clausi tibi virgo thalamis seruetur honestis,

Nec finito hanc ad connubium foris vsque videri,

Forma puellarum seruata parentibus agrè eſt.

*Virginum
custodia.*

Quò spectat etymon nominis παρθένος, quòd Grammatici παρθένος.
deflectunt ἀφ' ἀθρηῆαι τῆ μητρει, quòd virgo apud matrem ma-
dicatur.

Vnde

nere debeat. quem morem veterū Hesiodus attigit. 2. ἔργων:

Οὐτε δομοῖ ἐνδοθε Φιλῆ ᾤδου μῆτερε μίμνει.

Sed & Homerus in persona Penelopes, vult pudicam mulierem vix solam in medium procedere, sed ancillis comitibus stipratam, sic enim ille:

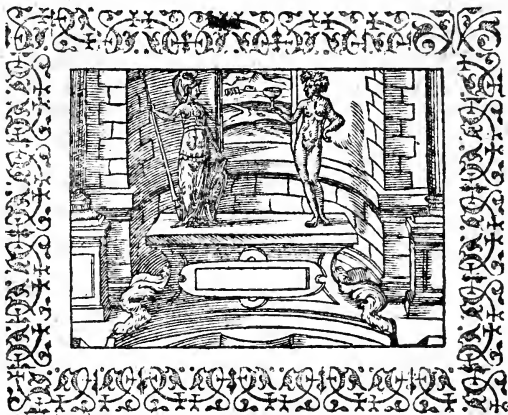
Οὐκ οἶδ', ἅμει τῆγε καὶ ἀμφίπολοι δὲ ἔποντο. id est,

Hand sola est: nam due famule comitabantur.

Val. Maximus exemplū seueritatis memorat in Q. Antistio qui vxorem repudiavit, quòd illā in publico cum quadā libertina vulgari secreto loquentem vidisset. Is enim maluit occurrere incunabulis & initis culpæ, quàm perfectū scelus vindicare. eisdem fecit Sempronius Sophus, nō alia de causa, quàm quòd vxor, ignorante se, ludos spectare ausa esset.

laqueos vndique tendit amor. ἤγνώμη.

Vino prudentiam augeri. EMBLEMA XXIII.

HAEC Bacchus pater, & Pallas communiter ambo
 Templa tenent, soboles utraque vera Iouis.
 Hæc caput, ille femur soluit: huius vsus oliui
 Debitus, inuenit primus at ille merum.
 Iunguntur merito: quod si qui abstemius odit
 Vina, Deæ nullum sentiet auxilium.

PRO Diis fuisse veteribus habitos, qui sibi beneficiis humanum genus deuinxissent, notius est ex M. Tullij libris De nat. Deor. Lactantio & Euseb. quàm vt confirmare sit necesse. Tantùm obiter admonebo, quosdam Deos iisdem olim templis & aris fuisse cultos; vt Cererem & Neptunum, quòd absque sale cibi penè omnes insipidi sint, refert Plutarch. Sympos. 4. Vt Herculem & Musas, quia Euandrum literas docuit Hercules, idem testis est in quæstion. Rom. Sic denique Mercurium iuxta Venerem statuere; vt ostenderent matrimonij voluptatem maximè orationis indigere: itemque Suidam & Gratas; vt innuerent coniuges inuicem quæ vellent, persuadendo impetrare debere. Certè reperio apud auctores quosdam Græcos, nomine peculiari Deos nuncupatos esse *συναῖς*, quibus delubrum commune fuit. ij etiam dicti *ἑμοχλιαί* vt apud Thucydidem. Vt & metaphoricòs Synesio epist. 1. *συναῖς ἢ ποιητικῆ τῆ φιλοσοφίας*. Romæ etiam in inscriptione priuatæ cuiusdam domus, teste Fabricio, *ἐν ἰλίῳ μεγάλῳ σαραπίδι, καὶ τοῖς συναῖς θεοῖς*. De his verò satis. Plinius autem libro 23. ait, Vino ali vires, sanguinem coloremque hominum, & mentem augeri cum nobilioribus partibus. Gellius libro 15. cap. 1. ex Platonis sententia, vinum ingenij fomitem esse refert, virtutisque incitamentum, si mens & corpus hominis eo flagret. Quod quidem malè à nugatore quodam citatum sic emendat Gellius: Sed enim, inquit in primo & secundo De legibus, non vt ille nebulo opinabatur, ebrietatem istam turpissimam, quæ labefacere, & minuere hominum mentes solet, laudauit: sed hanc largiorem paulò, iucundioremque vini inuitationem, quæ fieret sub quibusdam quasi arbitris, & magistris conuiuiorum: sobriis, non improbauit. Nam & modicis honestisque inter bibendum remissionibus refici integrarique animos ad instauranda sobrietatis officia existimauit: redditque eos sensim latiores, atque ad intentiones rursus capiendas fieri habiliores, hæc Gellius. Hinc illud vulgò tritum emanasse suspicor, Vinum acuit ingenium. Commodè itaque *ἄγαθαι* proponit Bacchi, & Palladis, eodem altari erectis, vt nimirum significetur prudentiæ incrementum esse aliquod, si Bacchi, id est, vini generò, sed moderati, vsus accesserit. Etenim vinum promptissimum habetur liberè loquedi tanquam calcari: itaque & vino fecundiam & inuentionem tribuit Plutarchus. Ad hæc

Qui Dii veterib⁹ habitis.

Dii multi iisdem aris positi.

Vini vis.

Plato quatenus vinum laudet.

Cur Bacchus & Pallas eadem ara locarentur.

*Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Profuit dicenda.*

Et Aeschylus, poeta clarissimus, non nisi inter pocula tragedias scripsisse fertur. Quid plura? Narratur & prisca Catonis, Sæpè mero caluisse virtus. Præterire non possum quod scribit Athenæus Dipnosoph. 10. cap. 13. ex Polybio, vinum mulieribus olim interdictum: causam verò adicit; ὡς λατῆν ἐστὶν ἀδυνατὶ τῶν γυναικῶν πιῆσαι οἶνον, fieri non posse, ut quæ mulier vinum biberit, lateat. Ea causa maximè puto ab eodem Gellio scriptum lib. 13. cap. 11. Conuiuiarum numerum à Gratiis ad Musas definere. Sic veteres Bacchum Musis adiunxerūt, quia vino non minimùm vires ingenij excitentur: quam ob causam laudata sunt hominum veterum symposia: eoque nomine Homerum puto suos Heroas, ipsumque Vlysssem inter pocula de rebus longè seriis facere differentem, quod Virgil egregiè imitatus est. Scio quid Plutarchus sentiat quo loco disputat, An sit inter pocula de rebus grauibus differendum: sed locum indicare mihi satis est ad alia properanti. Videtur porrò Alciati carmè confictum ex agalmate illo διονύσου καὶ ἀθαῖας lib.

4. Epigram. Græcorum, quod tale est:

Εἰπέ τί σοι, ξυγόν καὶ παλάδι; τῆ γὰρ ἄκοιτες
Καὶ πόλεμοι, παρὰ σοὶ δ' εὐαδὸν εἰλαπίται.
Μὴ θεωπέως, ὧ ξεῖτε, θεῶν περὶ πῶτα μεταλλά,
Ἰσοθι δ' ὅσοις ἴκελος δαίμωνι τῆδε πέλω:
Καὶ γὰρ ἐμοὶ πόλεμον φίλιον κλέος. εἶδ' οὐ ἄπας μοι
Ἡῶος δμητῆς ἰνδὸς ἀπ' ὠκεανοῦ.
Καὶ μερόσων δὲ φυλῆ ἐγεγέσμαι ἢ κού, ἐλαίη.
Αὐτὰρ ἐγὼ γλυκεροῦς βότρυσι νημελείδος.
Καὶ μὲν ἴδ' ἐγὼ ἐμοὶ μήτηρ ὠδίνης ὑπέταη,
Λῦσαι δ' ἐγὼ μηρὸν πάπειοι, ἢ δὲ, χέρεη.

Quem dialogisimum sic Latio donatum reperi:

*Dicito quid commune tibi est cum Pallade? namque
Spi'ula sunt illi, sed tibi vina sacra.*

*Talia ne temerè Diuos spectantia queras,
Aduena, dicturi quin cape verba prius.
Bella mihi cura, tum belli gloria, et istud
India testatur robore victa meo.*

*Prodest illa, viris succo frondentis oliuæ,
Pocula sed nostro munere lata bibis.*

*Per me nec genitrix ullos est passa dolores
Femur ego solui, sed caput illa patris.*

Bacchus pater.] Bacchus, Liber pater, vt Neptunus pater, Apollo pater. Liberum autem patrem nominatum aiunt, quòd cum in India bellasset, multas secum feminas abduxisset, quæ Bacchæ dicebantur.

*Bacchus cur
pater.*

Soboles vtraque vera Iouis.] Bacchus Iouis ex Semele filius, de quo postea. Pallas ex Iouis capite nata, vt superiùs expositum est. Suspicio hoc in loco non temerè Bacchum vnà cum Minerua coniungi, & vtrumque sobolem Iouis dici: vt notet duo præstantissima munera homini à Deo concessa, quorum alterum ad animum, nimirum prudentia; alterum ad corporis vires instaurandas, nempè vinum, pertineat.

*Bacchus &
Pallas cur
Ioue patre
nati.*

ille femur solus.] Hoc vbertùs in sequentibus.

hic vsus oliui.] Olea Mineruæ tribuitur, quòd semper vi-reat, & aliquid semper habeat glaucedinis, & quòd oleum nihil contineat humidi admixtum, sed semper sincerum & æquum perseveret: ita & virginitas, ait Phornutus. Sunt qui fertum oleæ assignet, quòd arbor hæc pacis sit symbolum; ideoque arma ferri dicuntur, bellaque suscipi, quò tandem commodiùs in pace vtuatur. Gyrald. Syntag. 11. aliam habet rationem.

*Olea quid
Minerue sa-
cra.*

inuenerit primus at ille merum.] Præter alios quam plurimos, testis est Plin. 7. cap. 56.

Iunguntur merito.] Antiphanes proinde τὸ ζῶν idem ac τὸ πίνειν, aut πίνειν significare dicit, id est, viuere esse bibere.

abstemius.] à vino abstiniens, temetum, vinum antiquis fuit. Gellius lib. 10. Ouid. Metamorphos. 15.

gaudetque meris abstemius vndis. Varro:

Abstemius.

Quantoperè abstemias mulieres voluerint esse, &c. Nonius.

Prudentes vino abstinent. EMBLEMA XXIII.

*QV I D me vexatis rami? sum Palladis arbor.
Auferte hinc botros, virgo fugit Bromium.*

VIdetur hinc *παλιεδών*: Superiori enim dixit epigrammate, eum qui à vino abhorreat, haud quaquam prudentē eua- dere: quod rationibus aliquot, si non omninò necessariis, saltem tamen probabilibus confirmari potest. Nunc autem prudentes à vino abstinere debere ponit. At hæc inter se sic conciliare est facile, si dicamus prudentis esse vino moderatè uti: secus enim sumptum, rationem obturbat, curas, vigoremque animi impedit, ut meritò cesserit in Prouerbum, Sapientiam vino obumbrari, ait Plinius. Cuius quidem rei nō inscius Romulus, vino semper est vsus parcissimo. Capitale fuit Romanis matronis vinum attingere, vnde institutum, ut cognatis osculum ferrent, reprehendendi causa, quò indicium odor faceret si bibissent. Sed & M. Cato refert non solùm probro affectas, sed mulctatas quoque à iudice mulieres non minùs si vino vsæ essent, quàm si adulterium admisissent. Egnarius Metellus vxorem, quòd vinum bibisset, interemit: cuius facti nec accusatorem, nec reprehensorem habuit, vnoquoque existimante optimo exemplo illam violatæ sobrietatis pœnas pendisse, ait Val. Max. libro 2. cap. 1. Et sanè, inquit, quæ-

Romulus sobrius. Matrone Rom. vinum non attingebant.

cunque femina vini vsum immoderatè appetit, & virtutibus omnibus ianuam claudit, & delictis aperit. Polybius etiam testis est, matronas liberas vino abstinuiffe, vt etiam seruos, item & ephebos omnes ad annum vitæ tricesimum, quod & apud Massilienses in vsu fuisse nonnulli tradunt. Proditum est ab Aeliano, lib. 2. cap. 37. De var. hist. Zaleuci legem apud Locrenses fuisse, quæ si quis merû bibisset, nisi valetudinis causa medico id iubente, morte mulctabatur. Ex quibus perspicuum est, quàm olim odio habiti sint ebriosi, vinoque dediti. Porrò hîc oliua, Mineræ arbor, vitem increpat, quæ suos ramos implicet, & admoueat oliuis. Sumptum est autem distichon ex eo Græco incerti:

Παλλάδος εἰμὶ φυτὸν, βρομίη τί με θλίβετε κλώνες;
 Αἶρετε τὰς βότρυας παρ' ἐγὼς ἢ μεθ' ὑμῶν.

Quod Iambicis dimetris sic reddidit Politianus:

Quid me implicatis palmites,
 Plantam Mineræ, non Bromij?
 Procul racemos tollite,
 Ne virgo dicar ebria.

Retuli paulò antè monitum Polybij certè graue, λαθῶν ἐστὶ ἀδύνατον τῶν γυναικῶν πῦσαι οἶνον, fieri non posse, vt quæ vinum biberit mulier, lateat. Bellé consentit illud Varronis ex Agathone: Virgo de conuiuio abducatur ideò, quòd maiores nostri virginis acerbæ aures Veneris vocabulis imbui noluerunt. Ouid. 3. artis:

Turpe iacens mulier multo madefacta Lyæo,
 Digna est concubitus quoslibet illa pati

An verò etiam conciliabimus ad epigrammam huius distichi Plautinum istuc? Non vinum moderari, sed vino solent, qui quidem probi sunt.

[sum Palladis arbor.] Plin. lib. 12. cap. 1. & lib. 17. cap. 44. testis est. Phornutus & Martianus Capella lib. 6.

Mineræ oliua sacra, Pacifera dicta: humanis vsibus non pollebat, nec temerè Deorum aris accendebatur. Græci quidam negabant ab impudicis plantatam crescere, fructumque ferre, itaque à virginibus, & castis duntaxat inferi volebant.

[botros.] βότρυς, gemma, pro racemo accipitur σιωπεδοχιχρῶς. virgo fugit Bromium.] abhorret à vino.

Bromius autem Bacchus dicitur: παρὰ τῆν βρομίον refertur, id est, tonitru, qui dum nasceretur, est auditus, vt fabulantur: vel à βρέμω, fremo. Ouid. Metamor. 4.

Quibus vñ-
 num inter-
 dicretur.

Fons Emble-
 matis.

Bacchus
 Βρομίου.

— Bacchumque vocant, Bromiumque Lyæum.

Iuuenal. 6. Satyr.

— Bromium committere noli.

& ad rem appositè Theogoniæ scriptor non inuenustus, Py-
lades:

Ad strepitu Bromius, quòd vociferetur Iacchus:

Quòd curis soluat corda, Lyæus erit.

Reperi citatum ex Ennio Athamante:

His erat in ore Bromius, his Bacchus pater,

Illis Lyæus vitis inuentor sacræ.

In statuam Bacchi. DIALOGISMVS XXV.

BACCHE pater, quis te mortali lumine nouit,

Et docta effinxit quis tua membra manu?

Praxiteles, qui me rapientem Gnosida vidit.

Atque illo pinxit tempore, qualis eram.

Cur iuuenis, teneraq; etiam lanugine uersat

Barba, queas Pylsum cum superare senem?

Numeribus quandoque meis si parcere disces,

Iunior, & forti pectore semper eris.

Tympana non manibus, capiti non cornua desunt:

Quos nisi dementis talia signa decent?
 Hoc doceo, nostro quòd abusus munere sumit
 Cornua, & insanus mollia sinistra quatit.
 Quid vult ille color membris penè igneus? omen
 Absit, an humanis vveris ipse focus?
 Cùm Semeles de ventre parens me fulmine traxit
 Igniuomo, infectam puluere mersit aquis.
 Hinc sapit hic, liquidus qui nos bene diluit undis:
 Qui non, ardenti torret ab igne iecur.
 Sed nunc me doceas, qui vis miscerier? & qua
 Te sanus tutum prendere lege queat?
 Quadrantem addas aqua, calicem sumpsisse salerni
 Qui cupit, hoc sumi pocula more iuuat.
 Stes intra heminas: nam qui procedere tendit
 Ultra, alacer, sed mox ebrius, inde furit.
 Res dura hæc nimium, sunt pendula guttura, dulces
 Tu fluis, heu facile commoda nulla cadunt!

Bacchicæ statuz profert ἐπιμύθιον ἡθικόν per Dialogismū, *Vini intem-
moda.*
 quo demonstrat incommoditates & damna quæ temulé-
 tiam consequantur: nā ex immodica vini portione ebrietas, ex
 ebrietate furor, quo nihil vel miserius, vel exitius videri,
 nedū cogitari potest. Deinde sumēdi vini legem quandā præ-
 scribit omnibus vtilem, & planè necessariam. Omnia sigilla-
 tim diligentius aperiam, ne quid inturbem. De fugienda
 ebrietate Plinius fusum orationis riuulum exprompsit lib.
 14. toto 22. ca. Prouerbum, Vinum caret clauo: &, Vinum se-
 nem, etiam nolentem, saltare impellit. Plato 3. De Repub. &
 6. De legib.

Bacche pater.] Cur Baccho Liberi patris impositū nomen sit, *Bacchus Lib-
ber pater.*
 Plutarch. explicat κεφαλ. ῥωμαϊκόν libro: quòd nimirum bi-
 bentibus libertatem ingeneret. Nonnulli enim per vinolen-
 tiam liberi & feroces efficiuntur: aut quia liba exhibuerit, aut
 quòd ille apud Eleutheras urbem Βαοτιᾶ, Eleutherius, i. Li-
 ber appellaretur.

mortalis lumine.] humanis oculis, hæc ad figmentum. Nam ne-
 fas olim fuit Deos fuisse homines putare.

Praxiteles.

Praxiteles qui me, &c.] Id Plinius attigit inter plurima Praxitelis opera laudatissima lib. 34. ca. 8. Oriundus hic celebris artifex ex ea Italiæ parte, quæ quondam magna Græcia dicebatur, & ob artis excellentiam ciuitate Romana donatus.

Ariadne à Baccho rapta.

rapientem Gnosida.] Ariadnen intelligit, Minois Cretensium regis filiam, quæ Thesei amore capta, Minotauri necandi occasionem ei præbuit, ea lege vt se vxorem duceret. Sed eam Theseus in insula Naxo somno sepultam reliquit, cuius miserus Bacchus eam sibi connubio iunxit, quam in cælo raptam, Coronam Gnosiam appellant.

Cur iuuenis Bacchus.

Cur iuuenis. &c.] Ouid. 3. Fastorum sic:
Sine quòd ipse puer semper iuuenisque videris,
Et media est etas inter vtrumque tibi.
 & in Metamorph.

-- tibi enim inconsumpta iuuenta,

Tu puer æternus, tu formosissimus.

Iuuenis ideò effingitur, quòd ad iuueniles annos molliter transigendos maximè conferat, si parcius, & vt decet, sumatur: vel quòd hilares & lætos faciat. Gyrald. Syntag. 7.

Lanugo.

Lanuginè.] Barba molli, à lanæ similitudine, vt est in coto-neis malis:

queas Pylum cum superare senem.] Allusio est ad Prouerb. proximè citatum, Senem vel nolentem vinum saltare compellit: cui conuenit illud ex Athenæo:

Winum insanire facit.

Οἶνος ἔ φθρεῖοντος ἐς ἀφροσύνην ἀραβὰ μζ. hoc est,
Insanire facit sanos quoque copia vini.

Huc spectat quod Plato De legib. 1. ait: nō solūm senem fieri bis puerum, verūm etiam temulentum. Per senem Pylum *σωικδοχικῶς* senem quemuis sapientem hominem intelligit, qualem Nestorem Homerus celebrat in Iliade. Quem tamen locum de Bacchi iuuenta non de vi, sed de ætate & tēpore intelligendum esse mihi facilè persuadeo cum Ioan. Fratre, viro sanè docto, mirari enim possit aliquis Bacchū iuuenem semper videri, cum sit ille Nestore annosior. Nā & apud Lucianū Iupiter ridet Cupidinem, qui se puerum esse iactet, cum sit *ἀρχαιότερος πολὺ τῷ ἰαπέρου.* Quam amici hominis explicationem lubens admitto, vt eruditam dignamque quæ probetur omnium calculis.

Tympanum cur adsum- sit Baccho.

Tympana non manibus, &c.] Tympanum luxuriæ instrumen- tum dicitur à Iustino, lib. 30. Suspicor Baccho tribui tympanum, tanquam hilaritatis signum notissimum, vel propte-

Grepitum inconditum, quem edere interdum solent qui vino sunt onusti.

Plutarchus de Ptolemæo Iuniore, qui temulentus in palatio, tympano comploso obambulabat, Graue, inquit, & calamitosum si Cleomenes opperiretur otium dissolutum Regis Cybelij præstigiatoris, vbi primùm ille tympanū posuerit, & tripudiantiū tetus dimiserit Græcè ita: *δὴν γὰρ εἰ Κλεομένης κέ- θηται μητρὰς τε βασιλέως ἁολῶν ἀναμύων, ὅταν κοῦῶν δὲ θηται τὸ τύμπανον, καὶ καταπαύσῃ τὸν θίασον.*

[capiti non cornua desunt.] Ouid. in Estist. Sapphus:

Cornuta
Bacchus.

Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

Nam prius ab Orpheo in Hymnis *βυκέρος*, καὶ *δικέρος* est appellatus. Diodorus in 5. rationē reddit, quòd prius boues iugo iunxerit, vel quòd Ammonis filius fuerit, qui capite arctino pingebatur. Cornua pro audacia Phornutus accipit, quòd audaces vinum reddat. Veteres cornibus pro poculis vsos, & eam ob causam Bacchum dici cornutum & temulentum scholiastæ quidam tradunt.

[Hoc doceo, nostro, &c.] Sic Plin. ca. 1. lib. 23. Vino modico nerui iuantur, copiosiore læduntur, sic & oculi. Stomachus recreatur, appetentia ciborum inuitatur; tristitiæ cura hebetatur, vrina & algor expellitur, somnus conciliatur: Contrà, si nimius adhibeatur vini vsus, belluina cornua capessimus, & in furorem intolerabilem nonnunquam ruimus.

Vini vsus.

[Hæc doceo, nostro quòd abusus, &c.] Non me fugiebat, vnde vini, τῆς εἰσῆς, appellationem Plato in Cratylo deduceret, nempe *εἰσῆς τὸ εἰσέως τὸ ἐν εἰς ἐμπλήει*, quòd opinione mentem operat: vel, vt etymolog. *ἀπὸ τῆς ἐπίσεως*, eo quòd iuuet & recreet. Sed ad hūc locum mihi satisfecerit Plutarchi monitum ex 7. Sympos. Probl. 10. cuius hæc est sententia: Quod verò summum est, vt in consultatione de rebus arduis imprudens atque imperitus rerum sequatur prudentiores, hoc vinum ebriis adimit. Ideò enim Plato vino nomen ait impositum esse εἶρος, quòd efficiat, vt qui biberint, sapere se putent, *εἰεῶς οὐκ ἔχῃ*.

εἶρος
vnde dicitur
εἶρος

[quòd al vsus munere sumit cornua.] Athenæus lib. 13. οἷον κερπίοντες εἰς τὸ πῶμα, ἐπαναπλήει καὶ ἐπα καὶ τὰ μειρόμνα: Vino in corpus descendente, ascendunt verba improba & furiosa.

[sumit cornua.] in effusam prolabitur audaciam. Ouid. 1. Artis:

Cornua quid.

-- tunc pauper cornua sumit.

& 4. Trist.

Iam feror in pugnas, & inconditum cornua sumpsi,

Nec mihi sumendi causa sit vlla velim.

Idem 3. Amor. eleg. 10. quo loco significat se resipuisse, & ab amoris laqueis extricasse se, ait,

Venerunt capiti cornua sera meo.

Plato Dialogo De impositione nominū, οἶνον dictū vult, quasi οἶνον, nempè ἀπὸ τοῦ οἴησεως ἡμεῖς ἐμπιμπᾶν. quod Horatius 1. Carm. videtur circumloquutione expressisse:

-- *seua tene cum Bercyntio*

Cornu tympana que subsequitur cecus amor sui,

Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,

Addis cornua pauperi.

Ouid. 4. Fastorum:

Mitte pater caput huc, placataque cornua vertas.

Bacchum
cornutum
quid finxerint.

Quo loco admonēdi mihi sunt Philologi, Bacchū veteribus κερασοφόρῳ depictum, id est cornutū, aut cornigerū: vel quod primus rationem bouum copulandorum ad agriculturam inuenisse credatur: vel quod eius pater Ammon cornutus colebatur. Plato aliam causam historicam retulit 2. Legum, & post eum Athenæus Dipnosoph. 2. Olim soliti erant in capiēdo potu cornibus vti pro poculis. hinc verbum κεραται, pro, vinū fundere: & κερατήρ, quasi κεράτηρ, quod à nomine κέρας deflexum est. Pompeius Festus ad moralem sententiam accedit, quod qui temulenti sunt, adē interdum truces apparent, vt cornua habere videantur: & Scholiastes Horatij ad Odam 19. secundi Carm. ibi,

Te vidit insons Cerberus aureo cornu decorum.

ait cornua Baccho tribui solita, quia ebrietas arrogantiam & audaciam gignat.

Sistrum.

mollia sistra.] Ebrius ad musicam, vt asinus ad lyram. Sistro dulci & sonoro instrumento in sacris Isidis utebatur veteres. Martial. *Hæc quatiens tenera garrula sistra manu.*

Ouid. de morte Tibulli. *Quid nos sacra iuuant, quid nunc Ægyptia profunt sistra?* De sistro, Pierium Hieroglyph. 48. diligenter euolue. Instrumentum hoc æneum fuit, curuum ad lebetis formam, vt Plutarch. commentario de Iside retulit: circum erant parua quædam cymbala seu tintinnabula, & in eius parte superiore sculpta erat felis humana facie: in ima verò, figura Isidis & Nephthys.

Nudus Bacchus.

Quid vult ille color membris, &c. Nuda fiebant Bacchi simulacra, inquit Phornutus, vt naturam vini ostenderent, quod arcana detegat. Horat. 1. epist. *Quid non ebrietas designat? operata recludit.*

recludit. Rubedo autem colorem fatis indicat, hincque cognomen Ignigenæ habuit. Strabo lib. 13. *Ignis Bacchus.*

Cum Semeles de ventre parens, &c.] Notissima est fabula, quæ fusè tractat Ovid. 3. Metamorph. dicitur opera matris Bacchus vtero prodiiisse, fabula nimirum calorem eius & feruorem inuente, ait Phornutus: tali enim natura est vinum, vim obrinens igniparem. Sed apud Poëtas est: Femori Iouis insutum ad perfectionem venisse; quod secundò femoribus vinum maturescat ac perficiatur, cum primùm enim maturum est, vsui prorsus est imperfectum: sed pedibus calcatum, fit perfectius. Nam prima illa generatio fit in autumnii maturitate, quæ est etiam tum æstu vigente. At cum calcatur, & pedibus exteritur, id femoribus confici videtur. Et hæc quidem *Φυσικὸς*. Alij modo alio enarrant. Prouerb. Perdidisti vinum infusa aqua, fabulæ huius origo affertur. Veteres enim merum bibebant, non sine noxa, donec Staphylius Sirrheni filius docuisset vini diluendi rationem. Plato etiam admonebat, Bacchum temulentum Deum sobriis Nymphis temperandum esse, id est, vinum aqua miscendum: quod hoc Epigrammate Meleagri comper-
tius est:

Αἰ νύμφαι τὸν βᾶκχον ὄτ' ἐκ πυρρὸς ἤλαθ' ὁ κῆρυς

Νύμφαι, ὡς τέρφης ἀρπυλιόμορον.

Τῶν τε σὺν νύμφαις βόθρως φίλος ἦν δὲ τιν' εἴργης

Μίσγας, δὲ ζῆ πῦρ ἐπιχολόμορον.

Id ego ita olim conabar reddere:

Profuit rapido cum Bacchus ab igne puellus,

Est Nymphis lotus puluerulentus adhuc.

Cum Nymphis idèo gratus fit Bacchus: at illum

Ni miscere sinas, igneus ardor erit.

*Bacchus
Nymphis te-
perandus.*

Ponticus Heraclides lib. De allegoriis Homericis, id perspicuè docuit, citans illud ex Iliad. ζ. ὡς ποτὲ μαχόμενοις δεινύσοιο πῆναι, &c. ait enim Bacchum seu Dionysium *μαχόμορον* appellatum à Poëta, id est, insanum & furem, quod nimio vino insani homines fiant. Bacchi nutricibus, vites intelliguntur, quas Lycurgus pepulit per montem Nyseron: quia consuetudo fuit alleruandi vini causa admiscere marinā aquam. Idem videtur sentire Athenæus Dipnosophist. 11. cap. 3. quo loco rationem reddit, cur Nymphæ dicantur Bacchi nutrices, nempe quod aqua immissa vinum auget, & temperet. Prisci autem illi Ioui duas nutrices, Iunoni vnam, Apollini duas, Baccho plures attribuerunt, quod oporteat hunc Deum plu-

*Nymphæ
Bacchi nu-
trices.*

ribus nutricum Nympharum mensuris mansuefactum esse ac
domitum. Huc adscribere non piget lepidum Cœlij Rhodigi-
ni Epigramma, quod, ni fallor, è Græco confinxit:

Ardentis Semeles audens puer excidit aluo,

Ardebatque vno mater eēt ille rogo.

Et spes nulla super misera succurrere matri,

At puer in flammis non tamen ustus erat.

Ogygis occurrit, sed non prius attigit illum,

Succubuit multæ quàm Iouis ignis aquæ.

Ignis abit, sed non abiit vis ignea prorsus,

Quique cuti summa parcit, in ima furit.

Nympha igitur procul: O puerum ne tangito, clamat,

Quisquis es, ignis enim est, ni prius imbre laues.

Huc facit illud Plutarch. disputatione, An seni regenda Res-
pub. Aquam mero miscemus, quo Deum furentem (vt cū Pla-
tone istuc) sobrio altero calligatū temperemus, ὡς Φησιν πλά-
των ἐπι τῷ μινυμῶν πρὸς ἑδερ ἀρετα, μεινόμενον θεὸν ἐτέρω θεῶ
ἡφοῖται σωφρονίζεσθαι καλαζόμνον. Idem de philosophis, qui non
minus literatis sermonibus condiunt apparatus conuiuij,
quàm vinum aqua diffusa diluit, ἔχ ἡπίοι παῖς Μύσαις τὸν Διό-
νυσον ἢ παῖς Νύμφαις κερσίνυιτες: non minus Bacchum Musis,
quàm Nymphis permiscentes. Huc pertinent Cnemoais ver-
ba ad Nausiclem, lib. 5. Aethiop. hist. apud Heliodor. καὶ μὴ
δοκῆς ἐξ τοῦ δαιμονίου καύλισα σιωπέα, τὸν ἐρμῆν τῷ Διονύσῳ συγκα-
σιδρῶν, ἐξ λόγων ἡδυσμαί τῷ πότῳ σιωναναχῶν. Videris mihi sa-
cre rei tenere optimè rationē, qui cōiungis Baccho Mercuriū,
& orationis condimentum poculis admisces. Eiusdem lege
quæstionem primam Sympo. 3.

Hinc sapit hic liquidis, &c.] Idem est illud Antinoi, ni fallor,
apud Homerum Odyss. φ.

-- Οἶνος σε τρώει μελιδικῆς, ὅς τε καὶ ἄλλως

Βλάπτει, ὅς ἂν μιν χανδὸν ἔλη, μὴ δ' αἴσιμα πίνῃ.

Vinum lædit dulce quod & alios

Lædit, quicumque ipsum abundanter capit, neque decenter bibit.

At quæ causa inculandi vini, si quis damnū inde consequatur?
ἐ γὰρ οἶνος ταῦτα ἔδὲ ὁ Διόνυσος ποιῆι, τὸ δ' ἄμφοι τῆς πόσεως ἐ τὸ
περὶ τῷ καλῶς ἔχοτος ἐμφορῆσθαι τῷ ἀρετα. ὅς δ' ἐμμετρα πίνῃ
ἰλαρώτερος μὴ, ἐξ ἡδίω γένοιτ' ἂν. Theocritus Eidyllio 13. à
Baccho dari hominibus lætitiā & dolorem ait:

Οἷα Διόνυσος δῶκ' ἀνδρασι χάρμα καὶ ἄχθος.

Fabulam hanc scio à variis accōmodari variè. Referā, si com-

modè possim, quæ Philo Iudæus habet lib. Quòd omnis probus liber, de Theodoro & Lyfimacho loquens: Cùm, ait, Lyfimachus præterea rogasset, num & è patria fugatus esset propter suorum inuidiam ciuium: respondisse, Nequaquam, sed propter excellentiam ingenij, quod patria minimè capiebat. Sicut enim Semele Baccho grauida cùm non potuisset perferre vterù, Iupiter eam miseratus, abortiuù ambussit, & inter Deos retulit: sic cùm patria mea minor esset, quàm vt caperet Philosophù, bonus quispiam, siue Deus, siue Genius, Athenas in locum fortunatiore commodioremq; me transtulit, &c.

torret ab igne iecur.] Horat. 4. Carmin.

Commessabere maximi,

Si torrere iecur queris idoneum. Idemq;ue.

-- meum

Feruens difficili bile tumet iecur.

Vide Athenæum 10. Dipnosoph. cap. 9. Plin. lib. 14. cap. 15. De Alexandri vinolentia.

Sed nunc me doceas, etc.] Non sat fuit ostendisse incommoda, & ægritudines, nisi remedia quædã adhibeantur. Præceptum itaque est de vino tèperatè sumendo, nimirùm vt quarta pars aquæ semper immisceatur: quod tamè præceptum pro ratione locorum, temporù & personarum ad ἐπιείκεια reuocandù est. Prouerb. Episcythisare. Athenæum 10. ca. 8. & lib. 15. cap. 15.

Quò etiam pertinet illud ex Græcis epigrammatis:

Βάκχῃ μέτροι ἄριστοι, ὃ μὴ πολὺ μὴδ' ἐλάχιστοι,

Ἔστι γὰρ ἢ λύπῃσι αἴπιος, ἢ μανίῃσι.

Χαίρει κελιάδος τρισὶ νόμφαις τέτρατος αὐτὸς,

Τῆμος καὶ θαλαμῶσι ἔστιν ἐβιμώτατος.

Εἶδέ πολλὸς πνεύσσειν, ἀπέστραπία μὲν ἔρωτις,

Βαπίσειαι δ' ὑπὲρ γέρονι τὸ θανάτου.

id est,

Nec minor esto modus Bacchi, nec largior æquo,

Hinc maior mentes occupat, inde furor.

Quartus tres secum Nymphas admittere gaudet:

Sic thalamis aptus, coniugioque venit.

Namque solet teneros contemnere multos amores,

Et somnum morti conciliare parem.

intra heminas] Significat vltra mediocres mensuras nihil adiciendum, vel sobriis mensuris vtendum. Neque enim Græcorum veterum bibacitate insignium, aut Germanorum nostri huius temporis consuetudo probanda, qui inter conuiuandùm potando certant.

mox ebrius, inde furit.] Gallis veteribus non ebrietas modò, sed ebrietatis comes rixa & cōcertatio à Platone, aliisq; quibusdam notatur. In cuius culpæ societatem Germani à Cornelio Tacito vocantur, pariq; & vinolentiæ & contentionis appellantur nomine: sic enim ille: Aduersus sitim non eadem temperantia: diem noctemq; continuare potando nulli probrum: si indulseris ebrietati suggerendo quantum concupiscit, haud minùs facillè vitiis, quàm armis vincuntur. Crebrè, ut inter vinolentos rixæ, rarò conuiciis, sæpius cæde & vulneribus transiguntur. Hæc Tacit. Obiter adiciam quod meminì legere me apud Firmicum Maternum, auctorem nō postremi nominis, libello quo Paganorum errores conuellit: Lycurgum Thracium idò vites excidi iussisse, quia vinum in Thracia insaniam furoremq; pareret: quo pertinere puto initium Odes lib. 1. Carm. Horat.

Natis in vsum letitia scyphis

Pugnare, Thracum est: tollite barbarum

Morem, verecundumque Bacchum

Sanguineis prohibete rixis.

Qua ratione etiam Astyages apud Xenophontem, cùm Cyrum rogasset, quam ob causam à vino abstinuisset inter contiuandum: quia metuerem, inquit, ne in cratere mixta venena essent: cùm enim tu ad natalititia amicos adsciuisisti, facillè obseruauì venena mero mixta. Sed quo tandem modo, inquit ille? videbam enim vos, ait, neque mentis, neque corporis esse compotes.

Res dura hæc nimium, &c.] Dura quidem, iis potissimùm, qui sibi omnia effusè licere volunt.

Gramen.

EMBLEMA XXVI.

GRAMINEAM Fabio patres tribuere corollam,
 Fregerat ut Pœnos, Hannibalemque mora.
 Occulit inflexo nidum sibi gramine alauda,
 Vulgò aiunt, pullos sic fouet illa suos.
 Saturno Martique sacrum, quo Glaucus adeſo
 Polybides, factus creditur eſſe Deus.
 His merito arguitur nodis tutela ſaluſque:
 Herbaque tot vires hæc digitalis habet.

GRamen herbam, quæ aliis eſt ſanguinaria, celebrat, ut
 tutela, præſidij ſaluſiſque ſymbolum. Ex ea enim coro-
 na graminea fiebat apud Romanos maximo in pretio habita.
 Sed & proprias quaſdam in ea vires eſſe exemplo eſt Alauda,
 Martiſ auiſ, quæ nidum gramineiſ ramuliſ vallare ſoleat.
 Ad hæc Saturno & Marti gramen eſt conſecratum, ne quiſ eã
 in minimiſ habedam putet. Poſtremò comefo gramine Glau-
 cus, Deus mariniſ eſt habituſ. Hiſ omnibuſ tanquam notiſ
 arcaniſ deſenſionem, ſaluſtemque intelligimur: quibuſ uti li-
 cebit, quotieſ effugij, aut præſidij ſpem voluerimur oſtende-
 re: ut ſi potentior aliquiſ noſ opprimere conetur, aut quiſ-
 piam in noſ malè affectuſ noxam inferre, noſ in legũ tutela,

& iuris nostri innocentia fiduciam collocando, prouerbiali hoc schemate utemur, dicemusque nos gramineas habere frōdes. Ut autē varij sese casus offerunt; ita diuersis modis istuc vsurpari potest. Graminis symbolum significare mihi videtur certissimum erumnarum omnium, & infortuniorū quasi p̄sens alexipharmacum: quod & de disciplinis humanioribus, integritate animi, aliisque generis eiusdem, quorum portus tutissimus est, intelligi facile potest. De gramine Plin. ca. vlt. 24. lib. Athenæus 7. Et hæc prima mea coniectura fuit, inops quidem consilij, quod verum fateri cogor, ut ætas in quā minutias hæc commentabar: nunc verò Emblematis huius veram sententiam repeto ex Festo Pompeio, cuius hæc verba: Herbam do, cum ait Plautus, victū me fateor significat: quod est antiquæ & pastoralis vitæ indicium: nam qui in prato cursu aut viribus contendebant, cum superati erant, ex eo solo in quo certamen erat, decerptam herbam aduersario tradebant. Citatur ex Attio,

Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt.

Plinius de obsidionali corona, dari solitam è gramine testatur, quod gramē decerptū erat quo loco obsessos seruasset aliquis. Summū enim apud veteres victoriæ signū fuit herbam porrigere victos, hoc est terra & altrice humo & humatione etiā cedere. Idem Plin. de elephante lib. 8. Mirus pudor est, victusque vocē fugit victoris, terrā ac verbenas porrigit. Itaque herbā dare siue porrigere gramen, est sese fateri victum, agnoscere victorem, præsidij & salutis auctorem reuereri.

Gramineam Fabio, &c.] Corona graminea (que & obsidionalis) duci dabatur ab iis quos quos obsidione liberarat, ait Gellius: eaque fiebat è gramine quod eo loco natum esset, intra quem clausi erant qui obsidebantur. Hanc coronam s. P. Q. R. Fabio Maximo dedit bello Pœnorum secundo, quod urbem Romam obsidione hostium liberasset. Hac nullam aliā fuisse nobiliorem, quæ nunquam nisi summa desperatione daretur, Plinius 22. lib. ca. 3. 4. & 5. memorat.

patres.] Romani Senatores, quod erga Rempubl. paterno esse animo deberent, sic nominati. Sallust. in Catil. hi vel ætate, vel curæ similitudine, patres appellabantur.

Pœnos Hannibalemque.] id est, Hannibalem Carthaginensium Ducem. Pœni, quasi Phœni, quia duxerunt originem à Phœnicibus, quam tamen deriuationem ab aliis vsurpatam refellit Pompon. Sabinus ad principium Aeneid.

Corona graminea.

Patres, Senatores.

Pœni

mora.] cunctatione. Hinc Fabius cunctator appellatus, de *Fab. Maximus.*
Poëta 6. Aeneid. Ennium imitatus, sic:

Vnus qui nobis cunctando resistit rem.

Oculis inflexo nidum, &c.] Quibusdam aibus & belluis herbarum quarundam cognitio est à natura insita, vt quod arte maxima & diligenti obseruatione homines ipsi sciunt, hæ naturæ beneficio sentiant. Quòd autem alauda siue galeritæ nidum sibi ex gramine conficiat, ex veteri Prouerbio sic expressum est à Cassiano Basso scholastico, lib. De agricultura. Galeritæ, inquit, in gramine nidificant, vnde etiã prouerb.

Εἰ κορυδὲ κοίτα σκολιὴ κέχυρπιαι ἀζρωσι

Ramosum gramen nido occultatur alaudæ.

Solet enim alauda peculiari quodam amuleto suum lustrare nidum, impositis quibusdam ramulis graminis, sicuti aquila callitricho, cornix verbenaca supina, turdus myrtho, palumbes lauro, vt ex Zoroastre magi. 15 *ἡρωπιχθῶν* retulit literatissimus vir Belgij decus Iunius, Ladagio,

Alaudæ in nido latet gramen.

quo Glaucus a sefo, &c.] Id variis modis ab Athenæo libro 7. *Glaucus.*
cap. 16. & aliis narratur. Hic piscator fuit Anthenodius, nandi peritissimus, qui vel cunctos sui temporis natatores in vndis exuperabat, ait Palæphatus: nam solebat è portu spectantibus, donec iam extra eorum esset prospectum, enatare. Cùm autem rediret, persuadebat sese in marinis fluctibus vixisse; hincque marinus Deus primùm est nominatus. Tradunt alij eum aliquando ob nimiam piscium, quos ceperat, multitudinem fuisse defessum, onusque in media via, abiecisse: vnũ ex piscibus moribundum herba gustata reuixisse, & in fluuiũ profiliisse, quod cùm Glaucus obseruasset, eadem herba comesta, immortalitatem adeptus putatur. Prouerb. Glaucus comesta herba habitat in mari. Plinius lib. 9. cap. 16. & lib. 32. cap. 11. Aufonius:

Sic Anthenodius Bæotia per freta Glaucus,

Gramina gustatu postquam exitialia Circes

Expertus carptas moribundis piscibus herbas

Sumpsit, Carpathium subiit nouus accola pontum.

Ille hamis & rete potens scrutator operi

Nereos, equoream solitus conuertere Tethy m

Inter captiuas fluitauit prædo cateruas.

Ad id respexit Franc. Picus Mirandulan. in Voto pro salute coniugis (mihi enim aliud agenti pridem locus ille occurrit.)

Num mihi firmari possent mea vota, maligno

Impete depulso morbi? num pallida tabes?

Num tetrus pelli poterit mors improba succis?

Gramine vel Glauci vel prisca Pæoni arte?

*Gramen cur
Saturno &
Martis sacrū.*

Quòd dixit gramen Saturno & Marti sacrum, Aischyrion Sa-
mius in quodam Iambo ait: Saturnum seminasse gramen,
quod vocat gramen Deorum: Marti autem, quòd in campo
Martio Romæ cresceret, & Martiali donaretur præmio. Ho-
rat. principio 4. Carminum:

Te per gramina martij

Campi, te per aquas, dure, volubiles.

Horatius 3. Carm. Od. 7.

Quamuis non alius f. eclere equum sciens

Aequè conspicitur gramine Martio:

Seruius nititur causam reddere, cur gramen Marti sacrum
sit: & Ouid. etiam in Fastis. Reuera gramen & in nominis
ratione, & re ipsa, cum Marte aliquam habere similitudinē
videtur: nam Gramen & Gradius (quod Martis cognomen)
à gradiendo & serpendo duci videntur: & cum sit castrameta-
tio, locus commodus, id est planities campi deligitur ab Im-
peratorum ministris, quo loci solet esse gramen, cuius om-
nino tollendi vel auellendi nulla ratio esse potest; ideòque
puto ab Ouidio, epitheto ad rem accommodato, in expugna-
bile gramen appellatum esse, 5. Transformat.

Polybides.

Polybides.] Polybi filius. In eo patronymico fateor me hæ-
sisse: sed hunc, quanquam leuem, scrupulum exemerunt pro-
fopographi ex Argonautic. Apollonij scholiaste. Plerique
nostræ Academiæ Parisiensis viri eruditi mihi pridem signi-
ficarant, Polybidem Glaucum ἄξι τὸν πολὺν βίον καὶ ἰδεῖν, esse
fortè denominatum, quod ipsum non videretur abhorre-
re à Glauci viuacis fabula. Sed huictamen coniectaneo vt non
planè sum assensus, sic neque omninò repugnaui.

nodis] notis symbolis.

Digitalis] δὲ κτύλιος, vt Aristolochia μάκρᾳ ἢ δεκπλίπῃ
dicta à digitorum forma qui intersecti sunt. q. d. herba hæc
vires tantas habet, etsi digitorum non excedat. Plin. 24. cap. 19
Sunt & qui aculeatum gramen vocant trium generum, cum
in cacumine aculei sint, plurimum quini, dactylon vocant,
&c.

Nec verbo, nec facto quenquam lædendum.

EMBLEMA XXVII.

ASSEQUITVR, Nemesisque virum vestigia seruat,
 Continet & cubitum, duraque frena manu.

Ne male quid facias, né ve improba verba loquaris:
 Et iubet in cunctis rebus adesse modum.

NEmeseos nomen, vt hinc ducam initium, ἀπὸ τῆς νημεσιδος,
 indignari, succensere, iustè accusare. ἡμεσις verò àpud
 Latinos nomen non habet, Plinius testatur lib 28. cap. 2. &
 Ausonius eidyllio de Mosella:

--Latia Nemesis non cognita lingue.

Adrastia etiam dicta vltrix superbiorum & arrogantium ver-
 borum, πρῶτος ἔσθ' ὄγγον καὶ ἀχαλίωι λόγων: ait Suidas. Pausa-
 nias Adrastiam ἀπὸ τῆς μηδῆς αὐτίκ' ἀποδιδρασκεῖν: ἥτις γὰρ ἡ πόλις
 τῆς βίης δίκη ἀνέκφυκτοῖς καὶ ἀναπόδραστοῖς: quod nimirum ip-
 sam nihil effugiat: nam diuina vltio est inuitabilis, quæque
 non potest effugi. Quo sensu puto dictum à Catullo,

--precèsque nostras

Oramus caue despicias ocello,
 Ne pœnas Nemesis reposcat à te,
 Est vehemens dea, lædere hanc caueso.

*Nemesis
vindex.*

Idem Pausanias in Atticis, auctor est, Nemefim, siue Rhamnufiam scelerum vindicem habitam, potissimumque contumeliosis & claræ mentis hominibus succensere, illosque iuste persequi & punire. Macrobius 1. Saturn. 17. eam contra superbiam coli fuisse solitam scribit: nec defuere qui apud Hesiodum Nemefim iustitiam interpretentur, cum cecinit, *αἰδώς ἐν νέμεσις*, Pudor & Nemesis homines reliquerit, & ad immortalium cœtus euolarunt. Sæpenumerò pingebatur cubitum sistens, & frenum manu tenens. De qua illud est in Græcorum collectaneis lib. 4.

*Ἡ νέμεσις ἀφ' ἑσέως τῷ πείχει τῷ τε χειλιῶ,
Μήτ' ἀμετρον πι ποιεῖν, μήτ' ἀχάλια λέγειν.*

Una manus cubitum ostentat, gerit altera frenum:

Illa modum serua: hæc admonet, os cohibe.

Et aliud eiusdem fermè argumenti:

*Ἡ νέμεσις πείχῳ κατέχω. τίος ἔνεκεν; λέξις,
Πᾶσι ἀπαγγέλλω μηδέν ὑπὲρ τὸ μέτρον.*

Contineo Nemesis cubitum, quæ causa, requirit?

Precipio cunctis rebus adesse modum.

*Deus omnia
videt.*

Plato Dialog 4. De legibus Nemefim iudicij angelum appellat. cuius sententia proximè accedit ad nostram religionem. Nobis enim ex diuinis oraculis verè persuademus supremum rerum omnium opificem nihil latere, nihilque omnino impunè relinquere, quippè qui, vt cecinit Orpheus,

Πάντ' ἐφορεῖ, καὶ πάντα ἀκούει, καὶ πάντα βραβεύει.

Idem Tragic. Seneca:

Dominare tumidus, spiritus altos gere,

Sequitur superbos ultor à tergo Deus.

Prouida iraque fuit admodum veterum in moribus componendis cura, diligentiaque, vt ostenderent superbiam Deo præ aliis vitiis inuisam esse, dixerunt eos qui hac correpti essent non modò censura diuina, sed etiam indignatione puniti: idèoque proprium ad hanc vltionem numen adhibuere, Nemeseos nomine nuncupatum. Colligere est enim è multis, quatuor potissimum (ait Ficinus) nempè legem, iudicium, iustitiam, Nemefim. Horum exemplum quisque nostrum in se habet in mente legem quid agendum sit, quid non, communi norma dictitantem, & honestum quidem sequendum, eius verò contrarium fugiendum. Habet in ratione iudicium distinctiori quadam argumentationum discursione discernens, quod in hac vel illa actione positum est honestum esse vel

*In mente
lex.*

*In ratione
iudicium.*

turpe. In voluntate est iustitia, quæ eligat aut prosequatur, *Involuntate iustitia.*
 quod ratio per mentis leges sequendū vel fugiendum dictauerit. Est & in imaginatione Nemesis, quæ turpibus actionibus verbisque succenscat ac legitimæ indignetur. Aristot. *In imaginatione Nemesis.*
 2. de arte dicendi, νέμεσις pro animi commotione accipit, & pro virtute, 2. Moralium ad Nicomach. mediam illā quidem inter φθόνου καὶ ἐπιχειρηματικίας, id est invidiā & peruersam lætitiā: definitur itaq; in Rhetoricis, λύπη ἐπὶ τῷ φαινομένῳ ἀναξίας εὐφραγείν, dolor ob eius felicitatem; qui ea sit indignus, quod ita velim apertius explicari. Opponitur misericordiæ Nemesis, id est indignatio; sunt itaque quodammodo inter se contrariæ: sed nō tamē propter se, at propter res subiectas: bonū enim bono nunquā contrarium est. Misericordia, est ægritudo ex alterius miseria, iniuria laborantis, & is quidē affectus nascitur ex opinione mali, non cuiusuis, sed eius tantū quod vel dolorem, vel interitū afferat, dolorem quidē, vt si quis vir minimē malus pellatur in exilium, & ab amicis destituatur, aut aduersæ fortunæ casu aliquo concutiatur: interitum, vt si quem innocentem torqueri, vexariue videamus. At Nemesis prospera fortuna improborū excitatur. In vtraque dolor quidā est: nā misericordiā dolemus innocētis afflictī infortunio: Nemēsi dolemus felicitate hominis improbi. Quæ in re plerique fallūtur qui eandē esse Nemēsim atque invidiā putant, propter aliquā motuū similitudinem. Nam invidia nullum inter bonos & malos discrimē ponit, sed bonis alienis cruciatur, seu illa dignē, seu indignē accidat: & inter æquales ac similes præcipuē regnat. At Nemesis ægre fert tantū indignos & improbos opibus & honoribus florere: qua ratione laudabilis animi cōmotio est, vt virtus existimetur, & in probis tantū vitis est. Cū enī æquitas postulet, vt malis malē, bonis eueniat bene, certē vir probus & iustus maximē gaudet, cū iustitia seruetur: vt cū sceleratos homines, sicarios, grassatores, prædatores aliosq; id genus de medio tolli videt: sic neque minus gaudet quādo viris bene meritis aliquid optimē succedit. Quæ omnia paulo pōst exēplis illustrabim⁹. De Nemēsi sic Ammiā. Marcellin. li. i4. ad finē: Hæc & huiusmodi innumerabilia vltrix facinorū impiorū bonorūq; præmiatrix aliquoties operatur Adrastia atq; vtinam sēper, quā vocabulo duplici etiā Nemēsim appellamus. Ius quoddā, sublime numinis efficacis, humanarū mērium opinione lunari circulo superpositum, vel (vt definiūt alij) substantialis tutela generali potētiā partilibus præsidēs fa-

Locu ex
 Amm. 3 no.

tis:quam Theologi veteres fingentes Iustitiæ filiam, ex abdita quadam æternitate tradunt omnia despectare terrena. Hæc ut regina causarum, & arbitra rerum, hæc disceptatrix, vnam sortium temperat, accidentium vices alternans, voluntatumque nostrarum exorsa interdum aliò quàm quò cõtendebant exitu terminans, multiplices actus permutando conuoluit. Eademque necessitatis insolubili retinaculo mortalitatis vinciens, fastus tumentes incassum, & incrementorũ detrimentorumque momenta versans, ut nouit, nunc erectas mentiũ ceruices opprimit & eneruat, nunc bonos ab imo suscitans ad bene viuendum extollit. Pinnas autẽ ideò illi fabulosas aptauit, ut adesse velocitate volucris cunctis existimetur: & prætere gubernaculum dedit ei que subdidit rotam, ut vniuersitatẽ regere per elemẽta discurrens omnia nõ ignoretur. Sic ille: qui etiam lib. 22. Quẽ ab ima sorte adusque iubendum Imperatori penẽ elatum, ideoque intolerabilem, humanorum spectatrix Adraestia, aurẽ (quod dicitur) vellẽs, monensque ut castigatiũs viueret, reluctantem præcipitem tanquam è rupe quadã egit excelsa. Audiamus etiam Artemidorum, qui lib. 2. Nemesis, ait, semper bona est viuẽtibus secundum legem, & moderatis hominibus, & philologis: at verò cõtra leges delinquẽtibus, & his qui aliquib⁹ insidias struũt, & magnas res auspiciantur. Nam impedimento esse, & obstare his quæ inconsultè & præter animi nostri sententiam fiunt, Nemesis vocamus. Quidam produnt, quod Dea hæc bona quidem in peius vertat, mala autem in melius. De eadem Nemese Plutarch. disputatione De iis qui serò corripiuntur à numine, multa eruditè collegit, ut & Gyrald. Syntag. 15. & Erasmi in Prouerb. Adraestia Nemesis.

vestigia seruat.] Epigramma Græcorum I. ἰχταίν eam ob rem dicta, id est, vestigiaria, quæ vestigia hominũ insequatur: est & quædam ad prouerbium allusio, ἰχθὺς μετὰ θῆν, & ἰχθὺν διώκει: id est vestigiis insistere, & vestigia persequi: quod Platoni familiare est.

Continet & cubitum, duraque frena.] Hæc temperantiæ symbola diligenter annotat Pierius Hieroglyphicõn 36. & 48.

Ne malè quid facias.] Sic tandem Nero post multa impia & scelerata facinorosa perpeffus est suã Nemesis. Is enim matre interfecta, iudicium non effugit eorum qui prehendi non potuerunt: cui enim senatus coactus fuerat assentiri, huius statuz populus noctu culeum suspendit, palam etiam voces

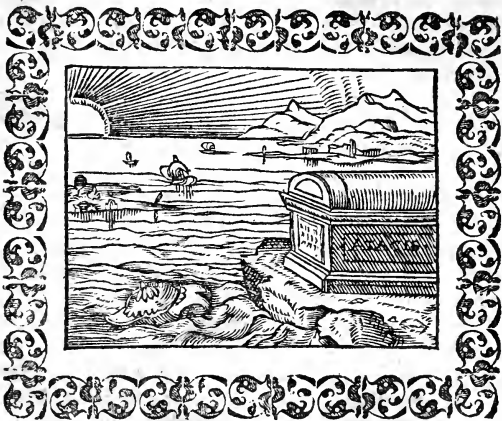
audiebantur, his conceptæ verbis: Nero matrem interfecit: quas multi ad Neronem deferebant, non tam vt afferrent interitum de latis, quàm vt Neronem apud Neronem accusarent. Tandem post miseram, impiam, & indignam omninò vitam, à senatu iudicatus est, vt nudus per publicum duceretur, furca eius inserta capiti, virgis ad mortem vsque cæsus, atque ita præceps de saxo daretur, vt retulit Xiphilinus; & Eutropius: Passus est etiam suam, certè vt atrocissimam sic iustissimam Nemesis Seianus, magno quidem sed fallaci honore sub Tiberio lactatus, adeò vt imperatori pro collega haberetur, sed & Liuia Drusi, filij Tiberij ab eodè stuprata, & Druso veneni potione per Eudemum medicum extincto, quòd denique Prætorianos militesque alios multis ac magnis largitionibus sibi deuinxisset, eoque in principem coniurasset, Tiberius hominem non aperta vi, sed paulatim depressum irretiuit, eumque in senatu accusauit. Crimine patefacto Patres ita censuerunt; vt Seianus capite mulctaretur, eius corpus in Gemonias proiiceretur, in liberos etiam animaduerneretur: qua de re multa Dio lib. 58. Corn. Tacit. in 5. Val. Max. 9. cap. De improbè dictis & sceleratè factis, aliique multi.

néve improba verba loquaris.] Demadi pessimè cessit, qui dum funeribus necessaria venderet, optasse dicebatur vt in hac arte sua grande maiusque solito lucrum obueneret, itaque damnatus est, quia id votum nisi ex mala mente, pessimoque in Rempub. animo proficisci iudicatum est: adeò ad lucrum non posse sine multorum morte contingere. Retulit Seneca de benefic 6. Sic Theodoro præceptori Ptolomzi Aegyptiorum regis sua lingua fuit exitio: nam cum Pompeiù interfici persuasisset, quia mortuos non mordere dixisset, imò verò sese iactasset Cæsare Iulio fortiorem: in Asia tandem à M. Bruto deprehensus, meritas pœnas luit, vt est apud Plutarch.

Tandem tandem iustitia obtinet:

EMBLEMA XXVIII.

ÆACIDÆ Hectoreo persusum sanguine scutum,
 Quod Græcorum Ithaco concio iniqua dedit:
 Instior arripuit Neptunus in æquora iactum
 Naufragio, ut dominum posset adire suum:
 Littoreo Aiacis tumulo namque intulit vnda,
 Quæ bo it, & tali voce sepulchra ferit:
 Vicisti Telamoniade tu dignior armis.
 Affectus fas est cedere iustitiæ.

Apparet id sumptum esse ex duobus Epigrammatib. Græcis lib. I. titulo εἰς δίκην: primumque sic habet:

Ἀπειδ' ἀχιλλῆος τὴν ἕκτορος αἷμα πιῖσται,
 Λαρτιάδης δουραῶν εἴλε κροκοχεισίη.
 Ναυγῆ δὲ θάλασσα κροτέσασε καὶ παρὰ τῶ μβοῖ
 Αἴαντες νικτὴν ὄρμισσι, ἔκιδ' αἰκν.
 Pelidæ clypeum non equo cecidit Ulysses
 Iudicio, plenum sanguinis Hectorei.
 Sed mare naufragio detraxit, namque natando
 Is tumulum Aiacis, non Ithacam petiit.

Quod autem sequitur, Alciatus ipse expressit, sed Musa pau-

lum fusiore, addiditque postremo ἄπιδυτον:

Καλὰ προσιδέων δίκασει πολὺ μᾶλλον Ἀθήνης,
 Καὶ κρίσιν ἑλλήνων φυγερὴν ἀπέδξε θάλασσα.
 Ἀσπίς ἐν ἀγαλοῖσι βοᾷ, καὶ σῆμα πιάσσει,
 Ἀυτὴν σ' ἐκχάλεσσα τὸν ἄξιον ἀσπίδιώτῳ,
 Ἐΐθεο παῖ τελαμῶντος, ἔχης σάκος ἀιακίδαο.

Cæterum de Achillis armis inter Aiace[m] & Vlyss[em] coorta est nobilis illa; Poëtisque decantata controuersia, quæ sanè Aiaci cedere coactus esset astutus & uaser Vlysses, nisi sua eloquentia tanquam fascino aliquo iudices Græcos in suam sententiã pertraxisset. His tamen armis iniuria & dolo par-
 tis non diu potitus est malæ fidei possessor. Retulit enim Pausanias non postremi nominis scriptor, se audisse ab Aeolensibus, qui Ilium post eius euersionem tenuerunt, de armorum eiusmodi prodidisse iudicio, illudque in primis: Post Vlyssis naufragia, arma de quibus certamen fuerat, ad Aiakis tumulum tempestate delata. Id Deo volente factum colligit hîc Emblematorographus, ut alludat ad vulgatum miserorum & afflictorum conquestum, Iustitia verumque laborat, sed tandem eluctatur: & quanquam prematur, non opprimitur tamen. Cicero pro Cluentio: Multorum improbitate depressa veritas emergit, & innocentia[?] defensio interclusa respirat. Et pro Cælio, exclamat magnam esse vim veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiamque, contraque fictas omnium insidias facillè se per seipsam defendat. Idem in Sextiana defensione: Alia quædam ciuem egregium iniqui iudicij procella peruertit, cæteri aut repentina vi percussî, ac tempestate populari, per populum tamen ipsum recreati sunt atque reuocati, aut omninò inuulnerati, inuolati que vixerunt. At verò qui senatus consilium, qui auctoritatem bonorum, qui instituta maiorum neglexerunt, & imperitæ aut concitatæ multitudini iucundi esse voluerunt, omnes ferè Reip. pœnâs aut præsentî morte, aut turpi exilio pependerunt. Per multis sanè exemplis confirmari potest, plerosque iudicum iniquitate, aut etiam populari rumore, vel alio modo damnatos, de que honoris gradu decessisse, qui tandem vita functi, certissimis coniecturis insontes, & ab omni obiecto crimine immunes deprehensi, concitatam de se opinionem non modò absterferunt, sed immortalî gloria tandem donati sunt. Opportunè ergo dictum est à Liuto: Veritatem laborare sæpè, extingui nunquam. Ut

De armis
Achillis
contentio.

Pausania lo-
cus præcla-
rus.

Veritas &
tus, premi-
tur, non op-
primitur.

enim quæ falsa sunt, vel nullo certè laborante delentur temporis aliquo tractu : vera autem & iusta violentis hominum iniuriis interdum cedunt , sed tandem emergunt. Rectè Menander:

Ἐν παντὶ δεῖ κρείων τὸ δίκαιον ὑπεκχεῖν,

Ἐἰς τοὶ δίκαιος κρείων ἔχ' ὀδίκαιον

Κρεῖται, τὸ θεῖον πλεὶς δίκαιν τε συλλαβῶν.

Tempore omni quod iustum est vincere par est:

Vnus vir iustus infinitis non iustis

Prestat, Deo & iustitia adiuvantibus.

Quamuis monumenta præclarorum hominum sitti squalleant, eorum tamen virtus nullis vnquam seculis obscurari omninò potest. Huc fortè non incommodè illud Pindari ex Od. 8. Olymp. κατακρύπτῃ δ' ἔκοντις συχόντων κεδῖαν χεῖρι, id est, Nec pulueris situm occulit congenitorum inclytani gratiam.

Aeacida.] Achilles: ab Aeaco Telamonis & Pelei patre.

perfusum sanguine Hectoreo scutum.] Id dicit, propterea quòd Achilles Hectorem interfecit.

concio iniqua.] iniustum iudicium Græcorum procerum: vel iniqua concio Vlyssis : quam repete ex Ouidij Metamorphos. 13. Concio, tria significare Gellius lib. 18. cap. 7. notat ex Varrio Flacco: locum, suggestumque vnde verba fierent: item cœtum populi: & orationem ipsam quæ diceretur ad populum.

Ithaco.] Vlyssi, ab Ithaca patria.

Iustior arripuit Neptunus.] aqua marina fuit æquior Aiaci, quæ scutum & arma illi arrepta reddiderit. Tacitè videtur alludere ad id quod postea dicit, plus inesse piscibus marinis humanitatis & fidei, quàm hominibus. Seneca Declamat. 1. Controuersiarum. 7. O maria iustiora iudiciis, ô m̄tiores procellæ patre ! Sic Ouid. 1. Tristium eleg. 4. vbi poëta suos labores cum Vlyssis laboribus comparat:

Cùmque minor Ioue sit tumidis qui regnat in vndis:

Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Idem 3. eiusdem operis elegia vndecima:

Neptunique minor quàm Iouis ira fuit.

Apud eundem, Dido Aenæ,

Iustior est animo ventus, vnda tuo.

In quibus ego comparationibus video Hyperbolem: & quidem mari nihil est implacabilius.

dominum sum.] Aiacem, qui dominium quidem iure, post Achil-

Achillem mortuum, animo retinuerat: possessionem verò minimè, quam Vlysses eloquentiæ viribus obtinuerat.

boat.] clamat. translata à bobus.

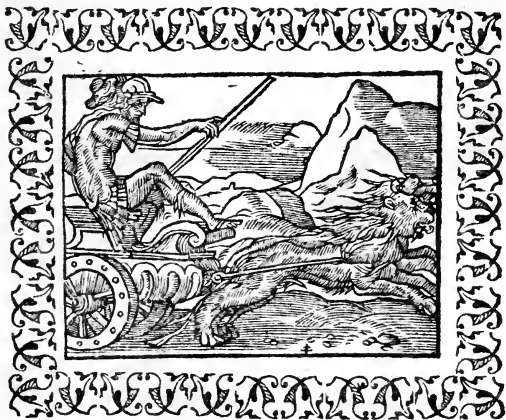
voce.] catachresis, pro sono.

Vicisti, &c.] *ωρισσοποποιτα.*

Telamoniade.] Ajax Telamonis fili.

Affectus fas est, &c.] *ἐξήμισις & ἄκμωθιος*, ad quod illustrandum succurrit Aeliani exemplum nobile ex lib. 13. var. hist. de Macareo quodam sacerdote Mitylenensi, sed quia liber est in omnium manibus, non ascribam.

Etiam ferocissimos domari. EMBLEMA XXIX.

ROMANVM postquam eloquium, Cicerone perempto,

Perdiderat patriæ pestis acerba sua:

Inscendit currus victor, iunxitq; leones,

Compulit & durum colla subire iugum:

Magnanimos ceßisse suis Antonius armis,

Ambage hac cupiens significare duces.

Testis huius historiæ potest videri Plinius, qui sic lib. 8. cap. 16. Primus Romæ leones ad currum iunxit M. Antonius, & quidem civili bello cùm dimicatum esset in Pharfalicis campis, non sine quodam ostento temporum,

Emblema tractum ex Plinio & Cicerone 2.

spiritus iugum subire illo prodigio significante. Plutarchus autem in Ciceronis vita copiosa oratione recenset interitus eiusdem causas, quibus M. Antonius eum ad necem postulat. Nulla tamen potior fuit, quàm quòd Cicero, cū sibi (è re sua) maximè esset opus seruire tempori non potuerit. Actionibus enim Philippicis in Senatu habitis sic excaudit Antonius, vt inde omnem, quod aiunt, lapidem mouerit, quo Cicero de medio tolleretur. Cū itaque ex vrbe discedens primò in Tusculanum venisset, indeque transuersis itineribus in Formianum, vt nauim conscenderet, in altum prouectus esset, ventisque aduersis agitato, & vitæ & fugæ eum cepit tædium. Itaque reuersus in Formianum ab Antonij militibus petitus est, & Popilius Lænas (quem aliquādo Cicero in Senatu defenderat patronus) prominenti ex lectica, præbentique immotam ceruicem caput amputauit, & ab Antonio inter duas manus in rostris positum fuit: quo loco orationes in Antonium Cicero habuerat. Valer. Max. 5. cap. 3. multa Seneca 7. Controuers. 2. & Suasoriarum 6. capite. Seuerus Cornelius fatum hoc planè funestum ita deflet:

*Abstulit vna diēs aui decus, iēclāque luctu
Conticuit Latine tristis facundia lingue.
Vnica sollicitis quondam tutela salūsq;
Egregium semper patriæ caput: ille Senatus
Vindex, ille fori legum, ritūsq;: tōgæque:
Publica vox seuis æternū obmutuit armis:
Informes vultus, sparsūmq;: cruore nefando
Canitiem, sacrāsq;: manus, operūmq;: ministras
Tantum, pedibus cuius proiecta superbis
Proculcauit ouans: nec lubrica fata, deōsq;
Respexit, nullo luet hæc Antonius æuo, &c.*

Meminere alij quidam facinoris huiusce Antoniani, vel potius insolentiæ plusquàm nefariæ insani huius hominis iugatos leones ad currum iungentis. Et hoc quidem certè fat nobis intelligi datur, nullam esse tantam vim, aut firmum animi propositum, nullius tam præfractam vocem & sententiā, quæ non coërceri aut edomari queat. Quoties enim vel libertas vel virtus oppressa, & quasi sopita est tyrannorum violentia? Vtrò sese mihi offerunt exempla longè multa de iis qui indigna & immerita extincti nece à multis iam ante actis annis, desiderium sui nobis reliquerunt, vt eorum non possimus vel sine lacrymis, vel iusto dolore meminisse.

*Nihil tam
d durum quod
frangi non
possit.*

Sed ut ad Ciceronem reuertamur: Cæsarem in senatu confossum accipimus à ciuitatis Romanæ principibus, qui tyrannidem perferre non poterant; qui tamen cum aleam periculossissimi & funestissimi consilij subiissent, longè aliud cecidit quam putassent; tyrannum enim de medio sustulerunt, at ipsam tyrannidem tollere non potuerunt. Statim enim perturbatis rebus, & omnium consternatis animis eandem potentiam nescio quo fato M. Antonius occupauit, quanquam moribus & vitæ instituto dissimilis aliisque partibus Cæsare inferior; cui apertè omni contentione animi restitit M. Tullius, & plerique alij nobiles Romani: quos (inito fœdere cruentissimo Triumuiratus) proscripsit Antonius, ex iisque multos interfecit. Eam quidem quam non modò antè præsentiebat, sed planè experiebatur insanam M. Antonij rabiem nõ dissimulat ipse Cicero 2. Philip. cum ait: Doleris tres exercitus populi Romani interfectos: interfecit Antonius: auctoritas huius ordinis afflictata est? afflixit Antonius: desideratis clarissimos ciues? eos quoque eripuit vobis Antonius: omnia denique quæ postea vidimus (quid autem mali nõ vidimus?) si rectè ratiocinabimur, vni accepta referemus Antonio. Et deinde subiecit: Versatus in bello est, saturauit se sanguine dissimillimorum sui ciuium. Itemque 3. Philip. ait, eum in hospitibus tectis Brundusij fortissimos viros, ciues optimos, iugulari iussisse, quorum ante pedes eius morietium sanguine os vxoris respersum fuisse constabat. Ceterè Plinius lib. 14. cap. 22. Antonium sanguine ciuium ebrum, & eum sitientem nominauit. Et hæc quidem fortè satis. Quanquam enim ad Emblematis explanationem videamur adduxisse quæ studioso cuique satisfaciunt: tamen adiiciemus, quod nõ parùm fortasse conducatur ad materiam seu fontem carminis huius explanandum. Si enim locus est conjecturæ nostræ dandus (in quo tamen nihil cuiquam velim præiudicatum) videtur id Alciatus duxisse potius ex Antonianæ 2. M. Tullij loco, sed (ut plerisque doctis videtur) corrupto, qui sic habet: Vehabatur in esse do Tribunus, &c. sequebatur eum rheda cum leonibus, comites nequissimi. Nonnulli hinc legunt, leonibus, quod non probatur criticis, & iis qui maiorem probabilitatē sectantur, quique censoriam virgulam in scriptis authorum meliorum subinde adferunt. Quo ex loco suum videtur Emblemata conscripsisse Alciat. & leonibus, legisse pro, lenonibus: adhuc non rectè temporum rationem habuisse. Si quos moueat Plinians

M. Antonius tyrannus.

Fons Emblematis.

Iocus quem attuli, nihil certè moror, cùm nihil præfractè hæc in parte ausim affirmare.

Tullij
laus.

Romanum eloquium.] κατὰ τὴν ἑξοχὴν Romanæ princeps eloquentiæ vocatur Cicero, vt etiam disertus artifex Reipubl. administrandæ à D. Augustin. Plinius senior eum sic lib. 7. c. 30. salutat: Salue, inquit, primus in toga triumphum, linguæque lauream merite, &c.

Pestis patria.

patriæ pestis acerba sua.] Allegorica nefarij hominis, Reisque pub. perniciosi hostis, descriptio, quã sæpè orationibus vsurpat, vt Catilinariis, Post reditum, pro Sextio idem orator: vt cùm Clodium aliquando tetram & immanem belluam, sæpè furiam, sæpiùs pestem appellat. Sed & Gabinium atque Pisonem, duas imperij Romani pestes memini nominatos eadem oratione Sextiana. Sic in Politic. Plutarchus Reipub. hostes Aristiona, Nabim, Catilinam, pestes, morbum & vomicam patriæ appellat; id est, νόσημα καὶ ἀπόστημα πόλεως. sic Virgil. Aen. 3. Harpyias pestem & iram Deorum: & 12.

— Turni se pestis ad ora

Fertque, refertque sonans.

Non mihi tempero, quin & hæc adiiciam, in eorum maximè gratiam, quos in politioribus literis instituimus: quicquid lethale, noxium & damnosum est, id pestis nomine solere appellari. verbum enim pestis, παρὰ τὸ πῶν: vnde ducta vox antiqua, pessum. pernicies etiam à perneando dicta. Sallustius: Et si certa pestis adesset, mansurum potius, &c. Catullus se ipsum alloquens ita de amore suo,

Me miserum aspiciate: & si vitam puriter egi,

Eripite hanc pestem, perniciemque mihi.

Idem ad Rufum:

Eripuisti: heu heu nostra crudele venenum

Vita, heu heu nostra pestis amicitia.

M. Tullius 1. in Catilin. Hoc autem vno interfecto, intelligo hanc Reip. pestem paulisper reprimi, & ibidem: Atque delebitur non modò hæc tam adulta Reipubl. pestis, verùm etiam stirps ac semen malorum. Idem 2. in Anton. vt Helena Troianis, sic iste Reipubl. causa belli, causa pestis atque exitij fuit, & Philip. 7. Tetrã & pestiferam belluam ne inclusam & constrictam dimittatis, caute. Apuleius 5. Asini aurei, De sororibus Psychæ: Sed iam, ait, pestes illæ, teterrimæque furæ anhelantes vipereum virus nauigabant. Idem lib. 7. Verùm fortuna meis cruciatibus insatiabilis aliam denuò mihi pestem

instruxit. Eodem schemate dixit idem Apuleius 9. Asini, De muliere quadam: Sed omnia prorsus vt in quandam cœnosam latrinam in eius animum confluerant flagitia. Et Arnobius lib. 5. contra gentes, de Ioue loquens? Vt esset, ait, criminum sedes, maledictorum materia, locus quidã expositus, in quem spurcitix se omnes scenarum colluuiouibus deriuarent. &c.

iugum.] Nolim prætermisum quod notat Pierius 48. Hieroglyph. iugo seruitutem significari, & fatigationem, vnde vulgatum illud, Subdere colla iugo, pro eo quod dicimus, in seruitutem trahere, à bobus sumpta metaphora.

Iugum quid.

Ambages hac.] signis & mutis demonstrationibus eiusmodi. Leones enim iunxit, vt significaret se fortissimos quosque sub iugum misisse. Leo in Hieroglyph. fortitudinem, robur, & alia multa signat: qua de re Pier. Valerianus lib. 1. Ambages autem primaria significatione pro verborum circuitu, & sententiarum aliorum tortarum ductu accipi solet: at hinc, quantum conicio, schema vel pompam, aut fastum insolentem arguit, quo tacite quid sibi vellet, innueret Antonius. Scio quidem apud auctores frequenter sumi μεταφορικῶς pro verborum circuitu, qualis in criminibus excusandis aut velandis adhiberi nonnunquam solet. Liuius 2. Per ambages reges ingenij sui effigiem, & 9. Vix pueris dignas ambages, senes & consulares fallendæ fidei exquirere, & id quidem trāslatitiè, propriè verò ambages sunt flexus & mæandri fluminum, Claudianus itaque Aequoris ambages dixit, sic sæpe apud Cornel. Tacitum Annalib.

Leo quid.

Ambages.

I iij

Gratiam referendam. EMBLEMA XXX.

*AERIO insignis pietate Ciconia nido,
 Inuestes pullos pignora grata fouet.
 Talia quæ expectat sibi munera mutua reddi,
 Auxilio hoc quoties mater egebit anus:
 Nec pia spem soboles fallit, sed fessa parentum
 Corpora fert humeris, præstat & ore cibos.*

Parentibus
 quantum de-
 beamus.

Ciconia pie-
 tas.

OMnibus iis qui humanitatis iura colunt, ab ipsa omniū magistra natura persuasum debet esse quantum parentibus debeant, nisi tamen omnem humanitatem sibi detrahi patiantur. Siquidem non homines modò arcano aliquo sensu pietatis in parentes, sed & animantium quædam, à quibus abest ratio, admonentur. Ciconiæ enim, ut est apud Solin. c. 43. Polyhist. quantum temporis impenderint fœtibus educandis, tantum & ipsæ à pullis suis inuicem aluntur. Quamobrem Aegyptij cum significarent hominem, qui patris curam gereret, Ciconiam & Cucupham depingebant, quòd hæ soleant genitoribus senio confectis eodem modo gratiam rependere, quo ipsæ fuerint educatæ. Iis enim nidum parant, pennas vellicant inutiles, & pabulū suppeditant: idque quoad resumptis pennis sibi ipsis queant sufficere. Itaque hæ & pie-

tatis, & grati animi symbola gerunt, vt videre est apud Pierium lib. 17. Hieroglyph. Pudeat nos hac in re inferiores, aut etiam deteriores aibus esse. Atqui par est eo lubentiùs & alacriùs naturæ nos reddere quod accepimus, nimirum vitam eorum conseruare tutariq̄ue, qui nobis auctores vitæ fuerunt: & quo nobilior est nostra conditio, eo affectus debet esse parator ad humanæ vitæ officia obeunda, & pietatem omnem exercendam. Nobis enim ætate iam affectis, & imbecillioribus factis, itidem liberi restituent. Nec verò est quòd pluribus has naturæ leges commonstremus, quãdoquidem omnes norint post tria illa, quæ ad diuinum cultum spectant præcepta primum rerum humanarum decretum esse, vt parentes ipsos in honore habeamus: cui & spem certumq̄ue præmium vitæ longioris adiecit supremus ille legis auctor Deus, ad excitandum hominum tarditatem. Hesiodus huc alludens, τ. ἔργων, seculum impium describit ab effectis hominum sceleratorum, qui probro contumeliaq̄ue afficient, eosq̄ue senio affectos non sustentabunt. Iupiter, inquit, perdet hoc genus hominum, Ζεὺς ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος ἀνθρώπων οἱ μηχανήσονται ἀπλήροισι τοῦ καίου.

Μέμφομαι δ' ἕλα τὸς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέου.

Σχέπιοι, ἔδὲ θεῶν ὅπι εἰδότες, ἔδὲ μὲν οἴγε

Γνεάντεσι τοκέυσιν ἀπὸ θρηπίερα δόϊε

Χαιροδίχη.

Sed vbi est illa naturæ vis (ait Cassiodor. variar. epist. 14. lib. 2.) quæ amplexu copulæ destinatur ad posteros? ferarum catuli sequuntur parentes: à cespite suo virgulta non discrepant: propago vitis propriæ seruit origini, & discrepat homo à suo fufus initio! Quid dicamus illa beneficia, quæ vel extraneam personam possunt obligare? Nutriuntur à paruulis: ipsis laboratur: ipsis diuitiæ conquiruntur: & cùm sibi vnusquisque credat abundare quod possidet cùm à patribus adhuc quæritur pro altera potiùs ætate peccatur. Proh dolor! non mærebimus eorum affectum, pro quibus subire non recusamus exitium? Maria ipsa sæuis tempestatibus excitata genitoris cura non refugit, vt peregrinis mercibus acquirat quod propriæ soboli relinquat. Aues ipsæ, quarum vita semper in elcis est, naturam suam extranea sorde non maculant. Ciconia, redeuntis anni iugiter nunciatrix, eiciens tristitiam hyemis, lætitiã verni temporis introducens, magnum tradit exemplum pietatis.

Nam cum parentes eorum pennas senio coquente laxauerint, nec ad proprios cibos quærendos idonei potuerint inueniri, plumis suis genitorum membra frigida refouentes, eis corpora lassâ reficiunt: & donec in pristinum vigorem alis grandæua redierit: pia vicissitudine iuuenes reddunt quod à parentibus paruuli acceperunt. Ideoque non immeritò vita longa seruatur, qui pietatis officia non relinquunt. Hacten. Cassiod. Et hanc quidem naturæ legem, quod plerumque à sceleratis quibusdam naturæ monstris violaretur, iura ciuilia confirmarunt, vt l. 5. Si quis à liberis. D. de liberis agnoscendis: & de alendis liberis ac parentib. Cod. vbi responsum hoc legitur Antonini Pij: PARENTVM NECESSITATIBVS LIBEROS SVCCVRRERE IVSTVM EST. ea tamé alimenta præstari debet pro modo facultatum: & si non præstentur, captis pignoribus & distractis cogetur quis satisfacere sententiæ. Tractauit hoc argumētum Basilius Magnus orationibus *εις ἐξαίμερον*. Nonnulla ex Platone i. Alcibiad. petas licet, Aristotel. i. De animal. historia, Plin. 10. cap. 23. & Val. Max. lib. 5. ca. 4. Prouerb. ἀππελαργεῖν.

Aerio nido.] alto, ex subiecto adiunctum *μετὰνυμικῶς*: vt apud Virg. i. ecloga:

Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo.

& 3. Palumbes eadem ratione dicuntur aëriæ.

insignis pietatē.] Petronius Arbitrator Ciconiam pietaticultricem appellauit, hinc in numis Adriani sculpta est, cum inscriptione, PIETAS AVGVSTA. Reges enim antiquitū summo in sceptro Ciconiæ gestabant effigiem, imo Hippopotami, ait Suidas: vt admonerentur, pietatem plurimi esse faciendam: seuitiam & crudelitatem cohibendam atque comprimendam.

Effigies Ciconie in sceptris.

Inuestes.

Inuestes.] impuberes, & quibus propter teneram ætatem nulla pars corporis pilat, ait Nonius: de hoc verbo multa doctè Fornerius noster Selection. i. cap. 29.

pullos pignora.] Appositio. Liberi inter virum & uxorem tanquam vinculi & charitatis mutux habentur pignora. Ouid. 3. Fastorum:

Inque sinu natos pignora chara tenent.

Sic Nouella Valètiniani de libertis: Iraque libertus, qui ciuis Romani priuilegium fuerit cōsequutus, siue vnicum pignus, siue plures cuiuslibet sexus habeat filios, cum mori cœperit, soboli suæ omnes proprias si maluerit facultates supremo se-

Liberi pignora.

curus dimittat arbitrio. Claudian. 1. De raptu Proserpin. vbi
Pluto queritur se priuari spe sobolis:

*Ast ego de ferta mœrens inglorius aula
Implidas nullo sulabor pignore curas?*

Et paulopost de Cerere:

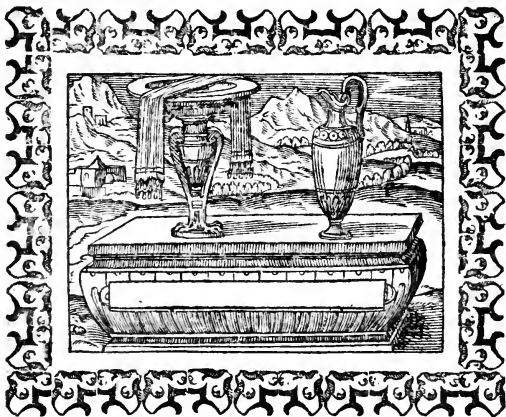
Commendat Siculis furtim sua pignora terris.

Idem 3. eiusd. operis,

— reuocat tandem custodia chari

Pignoris. —

Abstinentia. EMBLEMA XXXI.

MARMORE Æ intumulis una stat parte columna
Vrceus, ex alia cernere malluuium est.

Ius hac forma monet dictum sine sordibus esse,
Defunctum puras atque habuisse manus.

HÆc Epigraphe non plena satis esse, & argumēto carmi-
nis accommodata mihi videtur. Velim itaque reponi
sic, *Abstinentia à muneribus capiendis*. Ceterum cum nuper forte
fortuna incidissem in Aristææ Græci scriptoris librum, qui
est De lege diuina, commodè sese locus obtulit huic Emble-
mati non parum accommodus. Ille sic: ἐπιγράμματα δὲ ἐν τῷ τῷ τί-
τος χεῖρι ἀποτιζόμενος τὰς χεῖρας, τὸ πλῆκαυται ἐν χοίται· διὰ τὴν
φωῶν δὲ, ὅτι μαρτύριοι ἐστὶ τὸ μὴ εἶναι ἐργάζεσθαι κακῶν πρῶτα γὰρ ἐνέργεια

*Aristææ la-
cus de Indeo-
rum ritu in
manibus
abluendis.*

Ἰσὶ τῶν χριστῶν γίνεται, καλῶς ἔδοξας μεταφέροντες ἐπὶ τῷ δικαιοσύνην ἔχοντι ἀλήθειαν πάντα: id est, Interrogarunt (Iudæos intelligit) cuius rei causa manus ablueret vota facturi: significarunt illi id fieri in testimonium & argumentum nullius sceleris perpetrati. Nam quod per manus omnes conatus soleat expediri, ita pulchre & sancte ad iustitiam omnia referebant. Nonnulla sunt apud Cassiodorum præclara monita, quæ ad id maximè faciunt: ex eo petat qui volet lib. 9. epist. 19. & lib. 11. epist. 8.

Aqualis & malluuium.

Marmorea in tumulo.] Hæ sunt iudicis æquissimi notæ, quibus post mortem vel maximè celebretur. Siquidem vrceolus vel aqualis vna tumuli parte: malluuium cum mantili in altera depictum, arguit sepulti hominis in administranda iustitia æquitatem & innocentiam. Quæ virtutes vt iudicem quæque maximè commendant: sic ab eo si abscedant, non iudex, sed impius & inhumanus carnifex habendus est. Reclamant enim aduersus iniquos iudices, & diuinæ & humanæ constitutiones, quod in Republ. bene liberaliterque instituta nihil debeat incorruptius obseruari quàm iudicium, quod lingua sæpius quàm nummis peruerti solet. Quamobrem non iniuria Cicero dicebat se non intelligere, cur qui sententiam pecunia corrumpit, pœna dignus sit: qui autem oratione, laudem ferat. At præcipuè iudicis est nec muneribus, nec affectibus priuatis ab æquitate dimoueri: debet enim ipse perpetuò meminisse Deum habere se iudicem, cuius oculum nihil effugere aut præterire possit. Adhæc, quantum ad symbola proposita spectat, malluuium & vrceus integritatem iudicis, & à muneribus capiendis abstinentiam repræsentant. Manuum siquidem abluendarum gestus olim fuit innocentiae quædam aperta demonstratio. Cùm enim quis se in fontem & immunem à crimine aliquo vellet indicare, sed nec vllum in eo admittendo assensum præbuisse, presentibus quibusdam manus abluebat, vt ex ea manu munditie puritatem animi declararet. Huc quidem spectat illud regij Psalms, Lauabo inter innocentes manus meas: idemque est intellectum à peruerso nostri Redemptoris iudice Pilato, cùm accepta aqua manus abluit, innocentiam professus, crimenque in Iudæos reiiciens. Quod annotauit Pierius Hieroglyph. 35.

Virtutes iudicis.

Manus abluere quid olim.

Vrceus.

Vrceus] Vas terreum aut æneum ad aquam excipiendam aut hauriendam Malluuium, siue pollubrum, vas est siue lebes ad manus abluendas, quasi manulauium.

Ius dicere.

Ius dictum.] Iudex, vt vult Varro, iuncto verbo dicitur, qui ius dicit. Ius dicere ipsorum est magistratuum. Cicero pro Flao-

co: Qui anno antè ius dixerat. Idem ad Atticum: Quippè ius Laodiceæ me dicere cùm Romæ Plotius dicat: & 10. Antoniana: Qui cùm Prætor vrbanus esset, vrbe caruit ius non dixit.

Sed id paulò distinctius est explicandum, ne mihi diem dicant iuris studiosi. Didicimus itaque ex Vlpiano, l. Ius dicētis D. de iurisdic. omn. iudic. Ius dicētis, hoc est Prætoris, officiū esse latissimum. At non modo prætorem intelligimus iuris dicentis nomine, sed & præfectum vrbi, vt D. de off. præf. vrb. l. 1. & De in ius voc. l. 2. præsidem prouinciæ, l. cùm hi. §. sed nec mandare, D. de transact. & ædilem curulem, qui certis de causis ius dicebat, l. 1. de ædilit. edict. fuit tamen magis vsitatum, vt ius dicentis verbo Prætor appellaretur, velut iuri dicundo præ aliis constitutus, l. 2. §. populo, D. de orig. iur. At de vrbis prætore id modò intelligimus: alij enim qui creati sunt Repub. augete, ius non dicebant, sed tantum de capitalibus quæstionib. cognoscebant, quæ ipsis obuenerat forte, vnde Quæsitores appellari. Ne longior sim, ita statuo, aliū fuisse à Prætore iudicem, & à ius dicēte: quod planum est ex M. Tullio, 2. in Verr. & pro Rabir. Post. Itaque distinguimus officium Prætoris, & ius dicentis: vt stipulationem etiam prætoriam à iudiciali: tamen aliquando iudicis & prætoris nomina confundantur. Etenim temporibus Imperatorum (quo antiqua penè omnia obsoleuerunt vnà cum linguæ Romanæ puritate) iudicum nomine quicumque magistratus etiam maiores appellari cœperunt.

puras habuisse manus.] Hi puris manibus viuere dicuntur, qui *Pura manus.* purè atque integrè vitam transigunt: qui neque dolo neque astu aliis negotium facessunt: qui denique sunt (vt hîc Alcianus intelligit) ἀδωροδόντοι, id est, à muneribus accipiendis alieni. Horatius paulò deflexit:

— bene si quis, inquit,

Et viuat puris manibus. Sic dicuntur in Nouell. 8. κατὰ τὴν
χίρας.

ANDREAE ALCIATI
Bonis à diuitibus nihil timendum,
EMBLEMA XXXII.

I V N C T V S contiguo Marius mihi pariete, nec non
Subbardus, nostri nomina nota fori,
Aedificant bene nummati, sataguntque vel ultrò
Obstruere heu nostris vndique luminibus.
Me miserum! gemina quem tanquam Phinea raptant
Harpyia, vt propriis sedibus eiiciant.
Integritas nostra, atque animus quæsitior honesti,
Hus nisi sint Zetes, his nisi sint Calais.

Q Verela est de duobus suis vicinis, qui ædificando lumini-
bus suis officerent, sicque ab eis importunè fatigaretur, vt
olim Phineus ab Harpyiis, vt parum abesset quin propriis
ædibus expelleretur, nisi succurrisset animi probitas & in-
tegritas. Sicenim viri boni sæpenumero ab importunis do-
minis deturbantur sine vlla legum & honesti ratione, nisi æ-
quanimitate, vel potius numinis aliquo præsidio, & quasi
ariete vindicentur. Demosthenes in Calliclem: τὸ χαλεπαί-
τερον ἔδειξεν γίγναις ποικυρῶ ἢ πλειόκτε τυχεῖν: id est, Nihil mo-
lestius esse potest, quàm in vicinum malum & auarum inci-
dere. Quò etiam illud Pindari ἢ malè quadrabit ex Nemeor.
10. Χαλεπὸν δ' ἔχεις ἀνθρώποισιν ὀμιλεῖν κροσσόντων: Periculosum

est contendere cum potentioribus.

pariete.] Proceleusmaticus, dactyli vice.

fataguntque vel vltro, &c.] Arguitur iniustus & violentus diuitum animus, à quibus in primis est timendum, quippe qui neque ius neque bonum, sed nec æquū colunt. *Qua* ratione puto dictum à Platone s. legum valdè diuites homines non esse bonos. Refert Plutarch. ita quendam dixisse Syllæ glorianti: *Quomodo* vir bonus esse potes qui tam magnas opes possideas, cum nihil à patre acceperis?

Obstruere nostris luminibus.] Obstruere luminibus vicini ἐμ-
ποδίζει τῆ ἀπό-*ψ*, est structuram aliquam iuxta eius ædificium
facere, quæ lumen eidem eripiat. Obstruere enim luminibus
verbum antiquum iuris. Vnde Cicero pro domo sua:
Cum ille negaret, inquit, primò se luminibus eius ob-
structurum minabatur: Idem in Bruto: Ut horum con-
cisfis sententis (de Philisto & Thucydide loquitur) interdum
etiam non satis apertis cum breuitate, tum nimio acumine
officit Theopompus elatione atque altitudine orationis suæ,
quod idem Lysia Demosthenes: sic Catonis luminibus ob-
struxit hæc posteriorū quasi exaggerata altius oratio. *Quod*
dictum à Cicerone per metaphoram nemo non videt, pro eo
quod dixisset sine tropo, impedimento fuit ne orationis Ca-
tonianæ lumina viderentur. Rectè Thucydides: *ὅπως τὸς ἀτυ-
ρεϊτίας πᾶσι τὸ ἀντίπαλοι καὶ ἐλεύθερον χαβίς αἰαί.* Ex vicinis malū
bonū que proficiscitur. Harpyiarū verò fabulā Plut. lib. De
vsura vitāda, torquet in debitores, qui grauetur ære alieno:
tolerant enim ac sustinent tanquam Phinæus Harpyias illas
pénatas pascentes, &c. *ὡς ὁ φινεύς ἀρπυίας πᾶσι τῶν πρὸς ἑαυτὸν βόσκει
ταις.* Referā Alciati verba ex Commentario ad t. t. De verb. si-
gnific. l. 139. Finge, inquit: Concedit lex volenti lautè ædifi-
care, vt vicinum ad proximæ rei venditionem cogere possit,
an eum quoque adiuuabit, qui lautum, ædificium perfecit
sed addere illi aliquid desiderat, puta hortum ampliare, vel
impluuium? qua in re cum ego impeterer, negabam adiuuari.
Cum enim ornatus vrbs ratione ita constitutum esset, & quī
ciues ad expolienda ædificia incitarentur, in eo qui iam per-
fecisset, hæc ratio locum non habebat. Paulo post ita: Verū
cum non tam iuri meo quàm iudicibus diffiderem, transegi, vt
verissimū sit illud Hesiodi, *μηδ' ἀνὲς ἀπόλοιτ' εἰ μὴ γέλων χαλὸς
ἔη.* quod vt ait Columella, non solūm de boue dicitur, sed etiā
de omnibus partibus rei familiaris; adeò refert non habere

*Obstruere
luminibus
quid.*

malum vicinum: hæc Alciat.

geminae quem tanquam Phineam raptant Harpyiæ.] Hesiodum secutus, duas tantum Harpyias statuit. Virgil. trium meminit, quarum nomina Aëllō, Ocypete, & Celæno. Finguntur volucres monitrosæ, facie virginea, unguibus vultures referentes, ἀπὸ τῆς ἀρπυζίας, à diripiendo dictæ, vnde Suidas ait, ἁρπυζία κικλήσκει δαίμονας εἶναι. Sic autem hæbet fabula. Phineum uxorem duxisse Cleopatram, Boreæ & Orythiæ filiam tradunt; cumque alteram nomine Idæam Dardani filiam superinduxisset, eius nefario suafu filios ex Cleopatra susceptos excæcauit: qua de causa dicitur & ipse à Diis excæcatus, in eumque missæ Harpyiæ, quæ cibos & mensam eius diriperent, & turpissimè fœdarent. Quod verò Zetes & Calais cum Argonautis Colchos proficiscentes à rege Phineo suscepti fuissent honorificè, ut eum hac intolerabili molestia liberarent, Harpyias magna dexteritate pepulerunt, & in Plotas vsque insulas persecuti sunt. Cætera ex 3. Aeneid. Virgilianæ, 6. & 7. Metamorph. Ouid. petes. Vide etiam Valer. Flaccum 4. Argonautic. Sed quoniam nobis proposuimus fabulis ipsis allegoricas enarrationes adiciere, non videbitur à re alienum, si explanemus quid Harpyiarum nomine intelligatur. Sanè ut vis nominis indicat, Harpyia rapacitatem notat: vnde Harpax, & harpagare verbum apud Plautum. Fulgentius ait, ideò virgines fingi, quòd rapina omnis sterile scatur, nulliusque sit frugis: Volucres propter celeritatem qua feruntur qui rapiunt: plumis operatæ, quòd latitet quicquid ab iis eruscatum est. Tres verò, quoniam primò aliena expetuntur, cui succedit inuasio, & postremò absconduntur. Hinc enim nomina è re facta, Aello, tanquam ἐλὼν ἄλλο, tollens alienum: Ocypete, citius auferens, Celænum verò nigrum, Sunt qui per tres Harpyias, auaritiam, inuidiam & superbiam intelligi velint. Opinor autem hinc Alciatum de industria duarum tantum meminisse, ut ad rem suam, id est, duos vicinos accommodaret. Ille quidem 2. Prætermissorum ait, Harpyias ira tonantis aduersus Phineum impulsas à Poëta fingi, quòd quæcunque maxima orientur mala iræ diuinæ soleant ascribi: & Theophrastus hæc tempestates, sterilitates, & alia generis eiusdem, quæ non vitio terræ, sed cælitus proueniunt, ἀπὸ τῆς δαίμονος αἰτίας appellat, id est, causam Deorum numine vrgentem. Si plura de Harpyiis requiras, consule Syntagma 6. Historiæ Deorum Gyraldi.

Integritas nostra, &c.] Accommodat fabulam. propriis ædi-

*Harpyia
quor., & vnde
dicitur.*

Phineus.

*Zetes &
Calais.*

*Harpyia
quæ.*

*Cur volucres
Harpyia.
Cur plumis
prædite.
Cur tres.
Aello.
Ocypete.
Celano.*

bus cedere cogar, & his expellar, nisi mentis integritate & honestate vindicer, meque tuter, vt olim Phineus, Zete & Calai adolescentibus fortissimis. Vitæ innocentis conscientia (vt hoc vel obiter adijciam) est instar muri aheni, qua nimirum quis sustentatus non eget Mauri iaculis, nec arcu ad retundendas insidias iniquorum & violentorum hominum. Itaque rogatus Bias quæ vita metu careret? innocens, inquit, & eius qui sit sibi bene conscius: nam omnes animum innocentem amant & charum habent, vt est apud Pindar. adeo vt innocentem damnare pro grauissimo crimine sit iam olim habitum: ergo, male cessit Archiæ quod Archilochum interfecisset: Cæcilio Metello de Dalmatis citra causam triumphanti: Atalio regi Asia, quod infantes amicos occidisset. Sed hæc satis longius enim oratio euagatur.

His nisi sint Zetes, &c.] Pindarus Pythior. 4.

Θυμῷ γελανῆ ἑἴασον ἔϊ—

Τυε βασιλευς ἀέμερον

Ζῆτον χέλαιν τε πατιῆς βορέας,

Αἴδεας πτεροῖσι νῶτα πε-

φείκονται ἀμφο πορφυροῖσι.

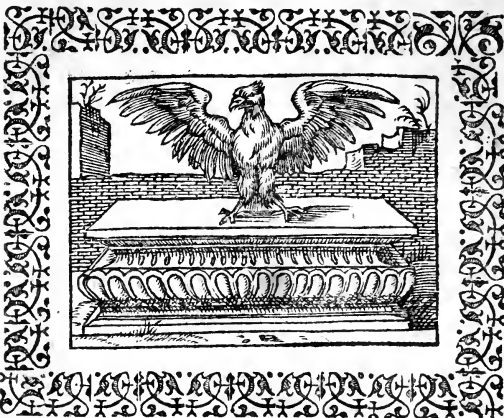
id est,

Ridenti animo velociter ornabat rex ventorum Zeten Calaimque pater Boreas viros, qui alis in tergo mouebantur ambo purpureis. Boream autem ventum esse Septentrionalem nemo nescit, cuius filij dicuntur Zetes & Calais, fictis ingeniose vocabulis. Ex nominum etymo non est dubium quin longè multa peti possint, quæ quasi nos manu ducant ad cognitionem rerum vberiorè, & quidem magis apertam. Certè mihi placet scholiastis Pindari acumen, qui eo loco ζῆτιν ὡς ζαῖτιν, nempe ἄγαν ἄων, quod nimium flet, interpretatur: χέλαιν verò, vt qui χελῶς ἄων, quia leniter flet. At ad rationem physicam non vsurpat Alciatus, sed ad mores conuertit, quò faciliùs ingeniosis hominibus suum id carmen ostendet.

Integritas nostra, atque animus quæsitior honesti.

Nam χέλαις fortasse δὲ τῷ χελῶ, quo animi designatur integritas: animus autem quæsitior honesti, est ille ζήτησις à ζητῆσι nomen habens, quod quærere significat. Idem video posse obseruari facile in Homericis nominibus per multis, & iis personis quæ à Platone inducuntur: quæ nomina interdum totius disputationis argumentum implicant.

Zetes & Calais, ad quid relata nomina.

QVÆ te causa mouet volucris Saturnia, magni
Vt tumulto insideas ardua Aristomenis?

Hoc moneo, quantum inter aues ego robore præsto,
Tantum semideos inter Aristomenes.

Insidiant timidaæ timidorum busta columbae:

Nos aquila intrepidis signa benigna damus.

HOC. ex Epigrammatôn Græcorum libro 3. sumptum; pulchrè est æmulatus: quo sub nomine Aristomenis Imperatorem Carollum V. celebrat, alluditque apertè ad aquilam, quàm in scuto habuit & imperiali stemmate, quæ fortitudinis notã præ se ferat. Ea enim vt dignitate cæteris auibus antecellit: ita ille Princeps alios & fortitudine & splendore nominis longè antecedit. Epigramma est Antipatri, quod huc adscribere non piget:

Ὅρι δῖος κρηίδυο δῖαί κῶρε, τεῦ χάλει ἔτας
Γοργὸς ὑπὲρ μεγάλα τυμβοὶ αἰετοκρύβης,
Ἄγγελω μερόπασιν, ὅθ' οὐνεκεν ἴασον αἰετος
Οἰωτῶν γειτόμαν, τῶασον ὃ δ' ἡμιθέων.

Δεῖλαί τις δειλοῖσιν ἐφεδρήσῃσι πέλειαι.

Ἄμμες δ', ἀτρέστοις αἰδραῖσι περπόμεθα.

hoc est:

Nuncia fare Iouis præpesque volatibus ales,

Aquila
pro stem-
mate impe-
ratoris.

*Cur magni ad tumultum fidis Aristomenis?
Hæc homines moneo, volucrum quantum optima viuo,
Tantum hic heroas optimus inter erat.*

*Stiparint pauida timidorum busta columba,
Ast ego delector fortibus usque viris.*

volucris Saturnia.] quasi dixeris Iouiana: nam & Iupiter di- Iupiter
Saturnius
citur Saturnius. Virg. in 4.

Nec Saturnius hæc oculis pater accipit æquis.

Sic apud Homerum multis in locis κρογιδης

magni Aristomenis.] ἀριστομένης. optimè mentis hominem Aristo-
menes.
*sonat, ait Pindari Scholiastes, & Pausan. in Messenic. eum
Græcorum omnium optimum Apollinis oraculo iudicatum
refert: quod & alicubi confirmat D. Hieronymus. Vir fuit ad-
mirandæ planèque stupendæ dexteritatis, qui de Lacedæmo-
niis victorias nobiles retulerit, à quibus bis atque iterum
captus, mirabiliter euaserit. sed tandem ab eisdem occisus, exc-
cto eius corpore (videndi causa) cor hirsutum est repertum.
Plin. lib. ii. cap. 37. Valer. Max. lib. i. cap. 8. meminit Dion
Chrysostom. oratione 35. initio ferè.*

quantum inter aues.] Collatio parium.

Semideos inter.] Semidei sunt Heroës illustres, & nobiles vi- Semidei.
*ri, qui quoniam ad Deorum immortalium naturam quam pro-
ximè accesserunt, ab imperita plebecula, & Poëtis ipsis (qui
vulgarew opinionem velis remisque consecrati sunt) in nu-
merum Deorum relati creduntur. Hesiodus:*

*Ζεὺς κρογιδης ποίησε δειχμότερον καὶ ἄρειον
Ἀνδρῶν ἠρώων θεῶν γένος, οἱ κελεύονται
Ἡμίθεοι. --- Ouid. i. Metamorph.*

Sunt mihi semidei syluestria numina Fauni,

*& Statius in 2. Reges semideos appellat. Lucianus in mor-
tuorum dialogis sub Trophonij persona, ἦρας, inquit, ἔστι δ
μήτ' ἀνθρώπος ἔστι, μήτε θεός, ἀλλὰ καὶ σιωαμφότερον ἔστι. Mitto quæ
Plutar. de oraculorū defectu disputat, quæq; D. August. 10. de
ciuit. Dei cap. 21. aliisque certè multi retulerunt de heroibus.*

Insideant timida, &c.] Columbã pro trepidatione & timidita- Columba
pro trepi-
datione.
*tis. Symbolo ponere vulgatissimum fuit antiquis, nam & no-
men illi apud Græcos τρήρων hoc idem significat: deducitur
enim à τρέειν, quod est trepidare. Homerus enim sic;*

*Αἱ δὲ βάτιν τρήρωσι πλειάσιν ἴμαθ' ὀμβίαι. hoc est,
Hæc pauida gressu similes abiere columbus. Ouid. i. artis,
Vt fugiunt aquilas timidissima turba columba.*

Pierius Hieroglyph. lib. 2. id scitè perspicuèque declarat,
busta,] sepulchra. Iuuenal. Satyr. 3.

---portandum ad *busta* cadauer.

Ouidius Fastorum 5.

Compositique nepos busta piabat aui. Et Virgilius

---*seruistaque seruant Busta.*

Cicero in Pisonem: Quorum ergo furori nisi cessissem, in Catilinæ busto, vobis ducibus, mactatus essem. Mortuorum cadauera olim cremabāt, & cineres quæ religiosè asseruabatur, busta dicebantur, quasi combusta. Cicero tamen 3. de legib. bustum pro mōnumento accipit, vt & Suetonius pro sepulchro.

Aquila
insigne Ro-
manorum.

Aquila
præstantia.
Aquilino
naso homines.

Pyrrhus,
Aquila di-
ctus.

Aquila sa-
pe aues qui-
bns.

Nos aquila.] Aquilam Romanorum (rerum dominorum) insigne fuisse quam plurimi auctores referunt. Neque verò id sine causa factum coniicio. nam vetusti quique aquilam auium principem vocitabant: vt Horatius proinde dixerit ei Iouempermississe regnum in aues vagas. Obseruabāt enim eius auis præstantiam virium, eam politam, concinnā, intrepidam, strenuam, liberalem: quæ adiūcta perperuò fortem debent Principem comitari. Sed & aquilino naso homines regios appellarunt, testibus Platone & Plutarcho: ita vt Persæ ad regnum nemini aditum liberum concederent, nisi qui ea nota insignis esset atque Cyrus ille, quem aquilino naso fuisse memorabant. Pyrrhus etiam Epirotarum Imperator, Aquilæ cognomen sibi datum à suis lubens admisit. Cùm enim milites eum Aquilam appellassent, *πύρρος*, inquit, *ὃ μέλλω τοῖς ὑμετέροισι ὑπὸ τοῖς ὄσσοις ἀκυπνέροισι ἀγρόματος;* Quid verò non debeo vestris armis tanquam alis pernicibus in altum tolli? Imò verò apud Thebanos Aquilæ vt sacræ aues colebantur, vt apud Aegyptios Crocodili, Ibes, Cynocephali. Imò non ausim equidem transilire, Aquilā olim rerū successū prosperarum portendisse. sic enim Iupiter omen optimum cepit, cùm sibi aduersus Titanas proficiscenti apparuit Aquila. Prætermitto lubens quæ proluxa sunt in Xenophontis commentariis. Certè Aquilam alij referunt Gordij, pauperis aliqui viri, in curru per totum diem scissitasse: vnde regnū Phrygiæ filio Midæ præmonstratum volunt. Cùm Hiero admodum adolescens esset, & mediocrium homo fortunarum, primo bello quod vnquam iniisset, Aquila sedit eius clypeo, quod præfagium regni fuisse creditur. Tarquinio Romam migrātū Aquila pileum è capite abstulit: vnde Tanaquil vxor

yaticiniorum perita regnum illi portendi coniecit. C. Marius *Aquila comē*
 puer Aquilæ nidum cum septem pullis in agro reperit: cuius
 omnis ratio fuit septem Consularibus ostensa. celebratur &
 Octauij Cæsaris Principatus primùm Aquilæ ostento nota-
 tus. Cum enim aliquando in via Campana pranderet, Aquila
 ex improviso panem ei de manibus eripuit, & leniter deinde
 reddidit. Nec prætermittendum quod legitur de Alexandro
 Macedone, quo recens nato, Aquilæ duæ in culmine domus
 per totum diem sedisse dicuntur: quod omen tum primùm ca-
 ptum fuit duplicis Imperij, nempe Asiatici & Europæi. Sed
 hæc dum colligo, ferè non sentio mihi ad reliqua pergen-
 dùm.

Ανέχῃ καὶ ἀπέχῃ. EMBLEM XXXIII.

ET toleranda homini tristis fortuna ferendo est.

Et nimium felix sapè timenda fuit.

Sustine (Epietetus dicebat) & abstine oportet

Multa pati, illicitis absquè tenere manus.

Sic dūcis imperium vinctus fert poplite taurus

In dextro: sic se continet à grauidis.

Philoso-
phia Epi-
cleti duobus
comprehensa
verbis.

DVobis his verbis, ἀνέχεσθε καὶ ἀπέχεσθε, Philosopho Epicteto familiaribus, tota bene viuendi ratio comprehendi potest. Primò siquidem ad patientiam adhortabatur, qua quisque disceret tum aduersos fortunæ casus, tum etiam laborem æquo animo perferendum: altero, esse ab omni luxu, potissimumque venereo præcipiebat abstinendum. Quæ duo præcepta duobus hisce verbis comprehensa, sic Horatius illustrauit:

*Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer, sudauit & alsit,
Astinnit Venere & Baccho.*

Patientia.

In tolerantia constans hominis animus agnoscitur, quando scilicet malis non cedit, sed contrà audentior exsurgit. Vnica siquidem constantia hominem ab hominum communi fece differentem maximè, & longè nobiliorem facit: quandoquidem, vt doctè cecinit Prudentius, omnibus aliis virtutibus & societatem & auxilium suum fortis patientia misceat: virtusque omnis vidua sit, quam non patientia firmet. At quantum conducat abstinentia quantasque habeat vires, pleni sunt auctorum libri, plena antiquorum monumèta, tam enim latè patet, vt per omnia omnium virtutum domicilia ferè locum sibi suo iure vendicet. Hinc apud Lactantiū triplex statuitur virtutis gradus: primus est à malis operibus abstinere; alter, à verbis malis: tertius, à rerum malarum cogitatione.

Abstinentia

Sed vt paucis, quemadmodum Patientia & Abstinentia duæ virtutes sunt præ ceteris vtilis, sic iis opposita duo vitia, Intolerantia nempe & Incontinentia, multò omnium grauissimæ & exitiosæ maximè dicebantur Epicteto, teste Gellio lib. 17. cap 19. nempe cum aut iniurias, quæ sunt ferendæ, nõ toleramus, neque ferimus: aut à quibus rebus voluptatibusque nostenere debemus, non tenemus. Itaque, inquit, si quis hæc duo verba cordi habeat, eaque sibi imperando atque obseruando curet, is erit plerunque impeccabilis vitamque viuet tranquillissimam. Verba duo hæc dicebat, ἀνέχεσθε καὶ ἀπέχεσθε. Hactenus Gellius. Alciatus, vt hoc ob oculos ponatur *συμβολικὸν* adiecit, nempe taurum roboris excelsi patientissimum & abstinentissimum animal. Aegyptij enim sacerdotes cum fortem & temperantem significare vellent, taurum valetudinis integræ pingebant, ait Orus. Onerum enim & laborum omnium patientissimus est, ærumnas nullas detrectat, instatque operi herili quæ tūlibet sed & abstinens est;

Tauri sym-
bolum.

quippè qui post vaccæ cōceptum, cū illa non coëat, vt idem Orus libro 2. literarum Hieroglyph. & Plin. lib. 8. cap. 49. Vide Pierium Valerian. lib. 3. Hieroglyphicôn. De aduersis æquo perferendis animo, quædam Lactantius 6. cap. 18. & Plutarchus Consolatione ad Apollonium. de abstinentia verò exempla longè multa sunt apud Val. Max. lib. 4. cap. 3.

Et toleranda homini, &c.] Huic respondet verbū ἀνέχου. Ad hortatio est ad patientiam: cui simile Virgil. illud:

Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

Et nimium felix, &c.] Publij mimus est is:

Fortuna cūm blanditur, captatum venit.

tum enim maximè timenda est, cūm valde prospera putatur. ergo idem Publius verè:

Fortuna vitrea est, quæ cūm splendet, frangitur.

Horatianum hoc etiam vulgò rritum: *Sæpius ventis agitatur ingens Pinus.* quò videtur respexisse ad illa Herodoti, in Polymnia: ὄρας ὡς τὰ ὑπὲρ χοῖτα ζῶα κεραυνοῖ ὁ θεός, ὃ δὲ ἐὰ φωνταί-ζεας, τὰ δὲ σμικρὰ ὃ δὲ μιν κνήξῃ. ὄρας δὲ ὡς ἐς οἰκίματα, τὰ μέγ-σα αἰὶ κὶ δένδρα, τὰ τοιαῦτα ἐπισκήπτῃ βέλεα, φιλέει γὰρ ὁ θεός τὰ ὑπὲρ χοῖτα πάντα κολέει.

Epicætes.] Stoicus fuit natus Hierapoli Phrygiæ, cuius quidem morum & vitæ tanta fuit admiratio, vt lucerna eius fictilis tribus drachmarum milibus penderetur. Circūfertur eius nomine Enchiridion multis paradoxis refertissimum, quod eius auditori Ariano tribuitur: continet libellus ille quasdam disputationes admodum viles & succinctas ad perturbationes animi cohibendas.

Epicætes.

illicitis absque tenere manus.] id est tenere manus abs illicitis, nam absque, hic non est vnâ dictio, sed duæ, conflata ex præpositione abs, & copulatiua, que, ne quis fallatur. Suadet itaque continendas esse manus ab illicitis. notum hoc,

Est virtus, placitis abstinuisse bonis.

cui non malè conuenit Ciceronis illud *Offic. i.* Bene Pericles, cūm haberet, collegam in prætura Sophoclem poëtam, hique de communi officio conuenissent, & casu formosus puer præteriret, dixissetque Sophocles: O puerum pulcrum, Pericles: at enim Prætozem, Sophocles, decet non solū manus, sed etiam oculos abstinentes habere.

Sic ducis imperium, &c.] Aegyptij, cūm iudicarent hominem modestum, & qui facile posset à malè factis auerti, taurum genu dextro ligatum pingebant. Si enim dextro genu con-

*Tauri sym-
bolo quid
significetur.*

stringatur, mansuetum se præbet, & vincula consequentem.
Pierius eodem lib. 3.

poplite.] poples, genu est curuatura, pars genti opposita. Lu-
canus: -- nisi poplite lapsa

Vltima curuati procederet vngula tauri.

In adulari nescientem. E M B L E M A XXXV.

SCIRE cupis dominos toties curThessalis ora
Mutet, & vt varios querat habere duces?
Nescit adulari, cuiquámve obtrudere palpum:
Regia quem morem Principis omnis habet.
Sed veluti ingenuus sonipes, dorso excutit omnem,
Qui moderari ipsum nesciat, Hippocomon.
Nec sauire tamen domino fas: vltio sola est,
Dura serum vt iubeat ferre lupata magis.

Locus è
Demosthenis
interprete.

EX Vipiano Demosthenis interprete, historiam primi hu-
ius distichi petitam suspicor. Verba eius non piget adscri-
bere: ἀλευάς ἀπόγονός τις ἔστι ἡρακλέους θεσσαλός, ἐτραυνοσε θεσα-
λῶν. ἔτα ἔ, οἱ τῆτε παῖδες, μὴ φέροντες οὐδὲ τιμῆ τεραυνίδου οἱ θεσσα-
λοὶ, καὶ ἀπορῆντες τί δέ τι ποιεῖν, μετεπέμφαντες εἰς συμμαχίαν τὸν φίλιπ-
πον. ἔτα ἐλθὼν ὁ κείνος ἐξέβαλε τὴν ἀλευάδα ἐκ τῆς τεραυνίδος, καὶ
ἔτα τῆτε χεῖρην αὐτῷ ὁμολογουῦντες οἱ θεσσαλοὶ, διδάξαντι αὐτῷ νέ-
μεος παρὰ σῶας καὶ τὰ χρήματα τὰ ἐκ τῆς λιμῆναι καὶ τῆς ἀγορῆς.

ἄπειροι θετταλὶ ἐσμήθησαν, ἢ δὲ τὸ τὸν ἰάστορα θετταλὸν οἶπα,
 ἄπειροι ὀφθῆναι περὶ τὴν μέδεια. ἢ ὅτι ἐν τῷ πελοποννησιακῷ πολέ-
 μῳ, καὶ αὐτῇ τῇ παρατάξει ἀπο ἀθίωαίων πρὸς λακεδαιμονίους με-
 τεπέταξαν, ὡς φησὶν ὁ Θυκυδίδης, id est, Aleuas quidam ex Hercu-
 lis familia Thessalus, tyrannide in Thessalia potitus est: dein-
 de huius etiam liberi. **Quam** cum Thessali nec ferre possent,
 & quò se verterent, non haberent, Philippi opem petierunt. Is
 cum venisset, Aleuadas tyrannos expulit. Cuius beneficij no-
 mine gratum suum animum declaraturi, vsumfructum Paga-
 sarum, porteriorum item ac mercatum vectigalia illi con-
 cesserunt. Perfidi autem existimati sunt, vel propter Thessa-
 lum Iasonem, quem Medæ fregisse fidem constat; vel quia
 bello Peloponnesiaco, cum vtraque acies iam staret in pro-
 cinctu, ab Atheniensibus ad Lacedæmonios defecerunt, ut ait
 Thucydides. Hactenus Vlpian. Innascitur autem plerunque
 popularis rebellio, vel ob iniquam magistratus administra-
 tionem, vel intolerabile Principum tyrannidem. Accidit enim
 plerunque principi rerum gerendarum imperito, quod equi-
 soni, qui dum equum alioqui violētum moderari nesciat, nec
 cum sit opus aut freno, ut sistat, aut calcaribus, ut incitet ad
 cursum, aut modum teneat, excutitur facillimè, seque ex eius
 manu equus eximit: Eodem modo Princeps importunus, & in
 suos plus æquo sæuiens, vel etiã omninò regni administran-
 di prorsus ignarus, vulgi animos in se cõmouet. Eam ob cau-
 sam dicebat Aristippus bene cessurum Regi & Principi, si
 equitandi artem primùm teneret: etenim si alias disciplinas
 disceret, id quidem hominum opera & vigiliis effici, qui ta-
 men sæpenumerò verum dicere ne quidem audent, ut quod
 sciunt odiosum esse principibus, qui cum deliquerint, argui
 nolunt: at equitandi peritiam Princeps non modò ex homi-
 nibus, sed ex equo didicerit, qui adulari nesciat, ut homo, nec
 certè blandiri, ut parasitus aut scurra. Si enim vel ipse Prin-
 ceps equum, ut decet, non rexerit, erratum statim equus vin-
 dicabit, suumque sessotem quicumque sit, deiciet. Serio ita-
 que prius ars hæc addiscenda principi, aut sese indignum re-
 putet, qui in tanto dignitatis gradu sedeat. **Quod** præcep-
 tum alicubi à Plutarcho literis consignatum memini ad
 hunc fermè sensum: **Qui** equos domant, iis primum adblan-
 diuntur, ac mollissimè tractāt, ut assuescant freno: sic popula-
 ris multitudo lenitate retinenda & excipienda ei qui diu
 in pace regere cupiat. Huc respicit grauiter dictū à Scipione

*Equitandi
 peritia quæ
 ratione in
 principibus
 esse debet.*

Scipionis
cordata vox.

Africano maiore, quo, regi Antiocho pacem cum Romanis inire cupienti exprobrauit, non esse tempus, quandoquidem rex ipse perpeffus esset Lupatum & hippocomonem. Quò etiam Stobei ea pertinent, quæ retulit ex Epieteto, serm. 44. Quemadmodum, ait, bonus equorum domitor non bonos tantum pullos alit, feroces autem famelicos valere iubet, sed ambos ex æquo nutrit, magis verò castigat alterum, & cogit similem fieri meliori: sic vir prouidus, & ciuilis facultatis peritus, bonos ciues beneficiis demereri, malos autem non continuo perdere conatur: sed de alimento quidem minus ei prospiciet; instituet verò, & vrgebit eum vehementius qui rationi & legi obstiterit Plutarch. initio De institutione liberali: Qui equi à primis bene domiti annis, suis non obsequuntur fessoribus. Qui autem indomiti perstant, nonne ceruice durissimi, & animis feroces euaserunt? Idem De discrimine adulatoris & amici, ex Carneade ait, Diuitum & regum filios nihil rectè neque bene discere, præterquam equitare: quod his assentetur præceptor in exercitatione literarum, semper ea probans quæ puer admiserit, cedens ac submittens sese plus quam par est. Certissimum enim est, sapè ab equo fessorem deiici, qui equitandi fuerit ignarus. Hæc ferè Plutarch. Græca studiosis penè omnibus ad manum esse scio: itaque hîc consisto. Nec verò hîc transilire possum, equum rectè cum populo, non quouis sed ferocienti & qui nisi difficulter freno pareat, fessorem cum principe comparari. Didici enim frenato equo hieroglyphicè hominem designari ferocem quidem & animo inuicto, sed qui tamen obsequatur rationi. Est enim equus, animal ferox & superbum, sed quod hominis leges subeat, & quas non egrediatur, vbi paulum affluerit; vt quod ait Horatius,

Non equitem dorso, non frenum depellat ab ore.

Sic Virgilius in Georgic.

Sed tamen iidem olim curru succedere sueti

Quadrupes, & frena iugo concordia ferre:

Idipsum & obseruatur in Carthaginis historia: cum enim vrbis fundamenta iacerentur, caput acris equi repetitum, & hinc gentem fore bello egregiam præmonstratum est: cuius ostenti ea significatio fuit, facilem victu per secula gentem. Ad dam & hoc, apud Onirocritas & somniorum coniectores, caput equi, asini, canis, si in somnis apparuerit, seruitutem significari. De quibus iam satis. Nunc ad historiam redeo, quam

Carneadis
apophthegma.

me non statim esse nactum fateor; sed penè aliud agens tandem reperisse.

Cùm enim iam horum commentariorum, non quidem perpoliendorum, sed scribendorum me satietas aliqua tandem caperet, quippè qui ad studia grauiora festinarem, mihiq̄ue permulta nondum satisfacerent, quòd omninò, sicuti mihi proposueram initio, consilium auctoris detexisse non viderer, maximeq̄ue trium vel quatuor Emblematon, & huius ipsius in primis, opportunè de iis verba facienti mihi, & studia humanitatis recolenti (tres ante annos, ni fallor, vnà cum viro doctissimo ROBERTO VVEDIO, Tornodorenfi, Gla-reani Loriti quondam auditore, qui per septennium hac in Academia Parisiensi diligenter & eruditè docuit) mihi venit in mentem, quod aliud agens ab homine amico acceperam, huius Emblematis originem videri haustam ex Diod. Siculi lib. 16. ad annum Philippi 4. Sic enim penè Diodorus: Alexādrum Phereum tyrannum interfecerunt Thebe vxor eiusq̄ue fratres Lycophron & Tisiphon: quia ex re sibi gratiam popularem pepererunt. Hi tamen in apertam tyrannidem prolapsi, sauitiam tantam exercuerunt, vt principes Aleuadæ in Thessalia nobilissimi in eos coniurarint. Quòd verò id per se non possent, Philippum Macedonium in sui auxilium aduocarunt: qui profectus in Thessaliam, tyrannis deuictis libertatem huic populo restituit.

Locus è Diodoro Siculo.

Thessalis ora.] Regio Thessalica, id est, ipsa Thessalia.

obtrudere palpum.] Prouerb. Plautinū, pro eo quod est, arte doloq̄ue fallere, siue adulari. Hinc Palpones dicuntur adulatōres. Trāslatio ab equisonibus, qui refractariis equis vel manuum plausu, vel lingue palpo blandiri solent. Lege Chiliad.

Obtrudere palpum.

Regia quem morem Principis.] Occurrit exemplum Constantini Manassis, de Imperatore Michaële ab assentatoribus miserè perditō: In fabulis est (inquit ille) venatorē illū Actæonem à rabidis canibus pro fera dilaniatum: sic certè cū Michaëlē stipsissent assentatores quidā improbi, effeminati, omninoq̄ue malè feriati, in quod exitium miserū, in quam malorum lernam cum non coniecerunt! Curtius lib. 8. Non deerat talia cōcupiscenti perniciofa adulatio, perpetuum malum Regum, quorum opes sapius assentatio, quàm hostis euertit. Paterculus 2. historix Rom. De nepote Augusti Caio: Nec defuit conuersatio hominum vitia eius assentatione alentium, etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio.

Principes ab assentatoribus perdit.

sonipes.
Hippocomo.

sonipes.] equus velox & superbus, à sonitu pedum sic dictus.
Hippocomon.] ab equis ornandis seu componendis, vt etiam Hippocomius ab equis instruendis fucato colore, robur inani sagina mentientibus, ait Quintilian. & Alciat. noster Comment. in tres posteriores lib. Codic.

Clementia
principis.

Nec seruire tamen domino fas.] Clementia principem maximè decet, nihilque debet esse ab eo tam alienum, quàm nimia censuræ seueritas, quòd si cogant iura & leges in facinorosum aliquando seruire, id efficere debent, non quidem personæ, sed vitij odio.

Lupata:

lupata.] frena asperissima, quibus equus ferocior coërcetur, à lupinis dentibus ita nominata, qui dentes inæquales sunt. Ouid. 1. Amorum:

Asper equus duris contunditur ora lupatis.

Claudian. 2. de raptu Proserpinæ:

Terruit orbis equos pressis parere lupatis.

& Panegyrico de Probinis & Olybrij consolatu:

— *iuga ferrea neclit*

Cornipedes, rigidiisque docet seruire lupatis.

Obdurandum aduersus vrgentia.

EMBLEMA XXXVI.

NITITVR in pondus palma, & consurgit in arcum;

Quò magis & premitur, hoc mage tollit onus.
 Fert & odoratas, bellaria dulcia, glandes,
 Quis mensas inter primus habetur honos.
 I puer, & reptans ramis has collige: mentis   ”
 Qui constantis erit, premia digna feret.   ”

O Cassione palmæ arboris, quæ pondere pressa non flectitur, sed attollitur, & cuius suauissimi fructus, nempe dactyli, cum voluptate secundis mensis apponuntur: ad laborum & difficultatum perpersionem sit adhortatio, ex qua nempe sumus vtilitatem aliquam non minimam capturi. Locus sese mihi offert Phòrnuti Græci scriptoris, qui ait, Musas ex veterum sententia coronari palma, ob nominis similitudinem, eò quòd Phœnices primi credantur literas inuenisse. Probabilior autem ratio est, quæ ab eo sumitur, quòd planta hæc tenella sit, quòd benefica, quòd perpetuò virens. Arbor hæc difficulter scanditur, fructusque refert suaues admodum, vt non ab re Musæ coronis vtantur è palma confectis. Græca si quis malit, apponam: τεφανουῦται δὲ Φοῖνικι ὡς μῦθους νομίζουσι, δὲ τὴν ὀμοθυμίαν, ἀπὸ τῶν Φοινίχου δοκεῖ εὐρηματικὰ εἶναι τὰ γράμματα, ὡς δὲ εὐλογώτερόν ἐστι, δὲ τὸ τρυφερόν καὶ ἐνεργὲς καὶ αἰεζῶον καὶ δυσκατάβατον καὶ γλυκύχαρατον τῷ φυτῷ. Nullus est certe, qui eruditionis aut famæ laudem maximam assequi possit, nisi primùm graues & molestos labores pertulerit. Id velim symbolum bene natis adolescentibus proponi, qui aliquando studiorum liberalium difficultate non minimùm deterrentur. Si enim fructum maximum literarum, cogitatione intimoque sensu degustarent, hac vna grata boni spe, molestias quantumuis acerbis deuorarent. Sanè rebus in agendis proposita semper debet esse constantia, quæ sit ærumnæ cuiusuis firmissimum condimentum. Ad id explicandum palmam proponit; cui si pondera magna imponas, ac tã grauitè vigeas & oneres, vt oneris magnitudo sustineri nequeat, non deorsum illa cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur. Idcirco in certaminibus fuisse victoriæ signum quamplurimi prodidere, hinc vulgatum adagium, Palmam ferre. Vide Gellium lib. 3. cap. 6. ex Plutarch. 8. Symposiac. & Plin. 16. cap. 42. Constantiæ exempla Val. Maxim. habet lib. 3. cap. 8.

Phornuti la-
cusa

Studiofi de-
terrentur la-
borum diffi-
cultatibus.

Palmæ na-
tura.

odoratas glandes.] odoriferos dactylos.

Bellaria.

bellaria dulcia.] πέματα vel τραγήματα: suntque omnia ea quæ secundis mensis apponi solent. Gellius lib. 13. c. 11. Locus est elegans apud Ioann. Salisberiensem (auctorem quidē non ineptum, & quem nō agrē inter optimos fortasse haberemus, si meliore sæculo florisset) in Polycratico lib. 8. ca. 7. Significant bellaria, ait, omne genus mensæ secundæ, quoniam ibi solēt apponi quæ pulchriora sunt & deliciariora. Vtitur autem hoc nomine M. Varro. Bellaria, inquit, ea maximè mellita sunt, que mellita nō sunt. Quod fortè eò referri potest, quòd vtenti gratiora sunt ea quæ necessitas appetit, quàm quæ irritatio gulæ inuenit: hæc ille. Addam & locū Arnobij aduers. gentes lib. 7. nam & his verbis bellaria significat. Pulmentorum varietatibus, ait, afficiuntur Dij cælites, vt fieri mos est post cœnarum ditium & locupletum saginas: frustilla hæc paruula pro suauibus mateolis sumunt, non quibus famem sedent, sed vt palatis admoueant otium, seq̄ue ipsos plenæ appetitu voracitatis instigent. Sed vereor ne quis hæc præter rem congesta dicat.

mensas inter.] ἀνάστρουφῆ, pro inter mensas.

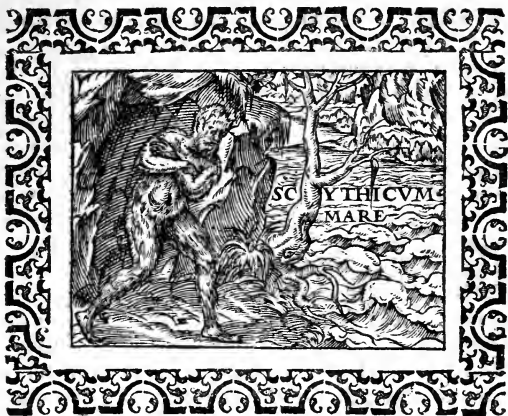
reptans.] nitens & conscendens, μετὰ φρεσῶν.

mentis qui constantis erit, &c.] γῶμιν, quæ complectitur totius Emblematis sententiam. Eam illustremus licet exemplo nobili, vt Emblemata per se quidem lepidum, accessione quadam fiat illustrius. Admirabilis Q. Fabij Maximi constantia omni laudatione superior venit in mentem. Is cū pecuniam pro captiuis Annibali numerasset, fraudatus ea publicè, tacuit: vt enim parentibus, sic neque patriæ communi parenti putabat esse aliqua occasione succensendum. Cū sibi dictatori magistrum equitum Minutium iure imperij senatus æquauit, quanquam queri posset, siluit tamen. Multis iniuriis, contumeliis, probis lacescit, in eodem animi habitu permanfit. In bello gerendo prouidus, rumores qui de se temerè à suis spargebantur, quòd cum Annibale iuueniliter exultante non confereret manus, aut contempsit aut elusit, adeò vt se inuictum aduersus iram, spem, metumque præstiterit. Dignus ergo non vna palma Fabius: qui nisi se imprimis suosque fortitudine inuictoque robore animi vicisset, Annibalem potentissimum hostem vix etiam pugnando retudisset.

Omnia mea mecum porto.

EMBLEMA XXXVII.

H U M N N V S inops, Scythique miserrimus accola Ponti,
 Vstus perpetuo luida membra gelu:
 Qui Cereris non nouit opes, nec dona Lyai,
 Et pretiosa tamen stragula semper habet.
 Nam murina illum perstringunt vndique pelles:
 Lumina sola patent, cætera opertus agit.
 Sic furem haud metuit, sic ventos temnit & imbres:
 Tutus apudque viros, tutus apudque Deos.

E Mblema hoc à Iustino historico peti- Locus è Ju-
 stino histo-
 rico. tum esse, facile qui-
 uis intelliget, qui Scythiarum descrip-
 tionem, quam re-
 tulit ille lib. 2. euoluerit: Sic enim: Scythis inter se fines nulli:
 neque enim agrum colunt, nec domus illis vlla, aut tectum,
 aut sedes est, armenta & pecora semper pascentibus, & per
 incultas solitudines errare solitis. Vxores liberosque se-
 cum in plaustris vehunt: quibus, coriis imbrium hyemif-
 que causa tectis, pro domibus vtuntur. Iustitia gentis in-
 geniis culta, non legibus. Nullum scelus apud eos furto

gravius : quippè sine tecto munimentoque pecora & armenta habentibus, quid saluum esset, si furari liceret? Aurum & argentum perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetunt. Lacte & melle vescuntur. Lanæ iis vsus ac vestium ignotus : & quanquam continuis frigoribus vrantur, pellibus tamen ferinis aut murinis vestiuntur. Hæc continentia illis morum quoque iustitiam dedit, nihil alienum concupiscentibus. Quippè diuitiarum cupido ibi est, ubi & vsus. Atque vtinam reliquis mortalibus similis moderatio & abstinentia alieni foret. Profectò non bellorum tantum per omnia sæcula terris omnibus continuaretur : neque plus hominum ferrum & arma, quàm naturalis fatorum conditio raperet. Prorsus vt admirabile videatur hoc illis naturam dare, quod Græci longa sapientum doctrina, præceptisque Philosophorum consequi nequeunt, cultosque mores incultæ barbariæ collatione superari : tantò plus in illis proficit vitiorum ignorantio, quantò in iis cognitio virtutis. Et hæc quidem Iustinus. Quem locum integrum, quia pulcherrimus est, ascribere malui, quàm truncatum. Hinc enim Alciatus, vt opinor, materiam traxit Emblematis, vt iam dixi : cuius epigraphæ, *Omnia mea*

Biantis apophthegma.
Animus ab externis minime pēdens.

mecum porto, ex apophthegmate Biantis, sententiam complectitur, & quasi animam ingeniosæ picturæ quam subiecit oculis. Ea verò significatur, animum hominis pendere non debere ex his quæ caduca sunt & fortuita, vt potè quæ sollicitudines & cruciatus, innumerabiles pariant, sed ea tantùm debere esse satis, quæ benigna natura sit elargita, vel quæ ab ingenio proficiunt. Vel intelligit paupertatem ubicunque terrarum (etiam si ab omnibus penè miserissima censeatur) esse tutam & securam. Quam ad rem describit Hunni Scythici hominis cæterorum iudicio pauperrimam conditionem, vt ex eo concludat, tutiores esse opes & facultates quæ nobis insunt, quàm quæ petuntur aliundè. Genus hoc hominum sic describi ab historicis recentioribus animaduerto, ne vel minimùm studiosi hæreant. Pannonæ initio eam terram tenuerunt, Pæones olim dicti: inde Hunni habuere, gens Scythica. Mox Gotthi ex insulis Oceani Germanici profecti, post Gotthos Longobardi, nouissimè Hungari ex alia Hungaria Scythica egressi, quæ non longè à Tanais ortu extat, & Imbra hodie dicitur: misera adhuc regio, vt potè quæ sit sub cælo frigidissimo. Duci Mo-

Paupertas ubique suta.

Descriptio Hunnorum.

scouix tributaria: non tamen aurum, argētūque, quibus omnino carent, sed pretiosas animalium pelles sabellorum scifmorūque pendunt homines. Non arant, non serunt, neque panes conficiunt: ferarū carnibus & piscibus vescuntur: aquam potant, sub tuguriis ex virgultis contextis inter densas sylvas humiles habitant: vnde fit, vt homines syluestribus feris commorantes, vestimentis se non laneis neque lineis induant, sed pellibus nuper aut lupo, aut cerno, vrsōve detractis. Nullius ipsis aut auri, aut argenti vsus: lac & mel in cibatu frequens: contra frigora & rigores ferinis pellibus murinisque corpora communibant. Facile huc possem aggerere nobilem eiusdem gentis descriptionem ex 31. Ammiani Marcellini, ab initio ferè, sed studiosos admonuisse sat est:

accola.] incola, qui aduentitius terram colat.

Vstus perpetuo gelu.] Vrere etiam frigoris est. Virgilius 1. Vrere. Georgicorum.

— *Boreæ penetrabile frigus adurit.*

& Lucanus:

Vrebant montana niues. —

Sic Ouid. 3. Tristium, eleg. 2.

Plurima me pelago terraque pericula passum

Vstus ab assiduo frigore pontus habet.

codem lib. eleg. 4. ---- *astricto terra perusta gelu.*

sed & Fastor. 1.

Vos date perpetuos teneris sementibus auctus,

Ne noua per gelidas terra sit vsta niues.

Quamquam tamen verbum istud, Vrere, pro molestiam exhibere, accipi metaphoricòs, & quidem nō rarò, palam est. Cornel. Tacitus lib. 13. Ambusti mulrorum artus vi frigoris: & Festus Pompeius lib. 14. ait, primum nomen inde accepisse frigus, quòd fructus nempè ac virgulta perurat.

Qui Cereris non nouit opes.] qui vsū panis atque vini non habet. Sic Marcellinus: In sua vita visu sunt asperi, vt neque igni, neque saporatis indigeant cibis, sed radicibus herbarum agrestium, & semicruda cuiusuis pecoris carne vescantur.

Lyci.] Bacchi, id est, vini, *ὄπις τῆς λύφης*, sic dicti, quòd hominum membra & animos dissoluat, vt norunt omnes.

stragula.] vestimenta, pallia: pro lectorum opertoriis aliàs.

marinae pelles.] è murium pellibus. Ammian. Marcell. sic: Indumētis operiuntur linteis, vel ex pellibus syluestriū muriū

Bacchus

Lycus.

Stragula.

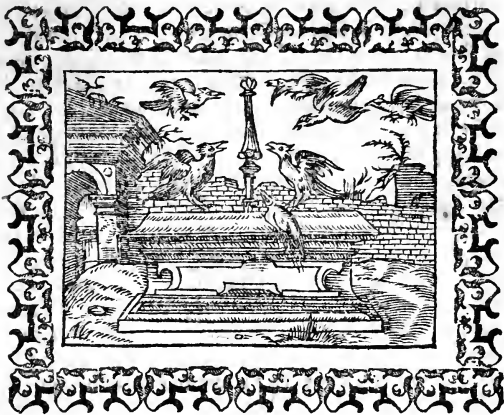
confarcinatis. Nec alia illis domestica vestis est, alia forensis: sed semel obsoleti coloris tunica collo inserta non antè deponitur aut mutatur, quàm diuturna carie in pannulos defluxit defrustrata. Hęc ille. Seneca in epistolis meminit pellularum vulpium & murium, quæ ad arcendum frigus comparatæ essent. Has Armelinos atque Zibellinos quidam putant, sed nondum scio an rectè.

Sic furem haud metuit, &c.] Sic sanè nemo potest non beatissimus esse, qui est totus aptus ex sese, quiq̃ue in se vno ponit omnia: cui autem spes omnis & ratio & cogitatio pender ex fortuna, huic nihil potest esse certi, nihilq̃ue quod exploratum habeat, permansurum sibi, ne vnum quidem diem, ait M. Tullius. Huc pertinent quæ Seneca disputat epist. 14. quo loci comparat fortunæ & doctrinæ bona. Circumspiciendum nobis est quomodo à vulgo tuti esse possimus. Primum nihil inde concupiscamus: rixa est inter competitores. Deinde nihil habeamus quod cum magno emolumento insidiantis eripi possit: quàm minimum sit in tuo corpore spoliolum. Nemo ad humanum sanguinem propter ipsum venit, aut admodum pauci: plures computant quàm oderint. Nudum latro transmittit: etiam in obsessa via pauperi pax est. Ad philosophiam ergo confugiendum: Hæ literæ non dico apud bonos, sed apud mediocriter malos, insularum loco sunt, &c.

Con-

Concordiæ symbolum. EMBLEMA XXXVIII.

CORNICVM mira inter se concordia vita est,

Mutua statque illis intemerata fides.

Hinc volucres hac sceptragerunt, quòd scilicet omnes

Consensu populi, stantque caduntque duces:

Quem si de medio tollas, discordia præceps

Aduolat, & secum regia fata trahit.

P Rincipibus & Regibus hæc vna & prima esse cura debet, vt populi concordiam tumentur, omnemque motuum & seditionũ causas præcidãt, si suum statum tranquillum & securum esse velint. Quam concordiam & consensum regis potestatis conseruatricem hinc proponit *συμβολικὸς*, adhibita cornicum quæ sceptrum sustinent imagine. Maxima itaque debet esse Regum prudentia moderatio in eorum quibus præsumunt, amore fouendo, & modis omnibus persequendo, si modò sibi bene velint esse consultum. Meminisse siquidem debent imperium suum pendere à populari consensu. Quod ne sit molestum exemplis hinc inde conquisitis confirmare, tantummodò repetam quæ auctor ipsemet in l. 1. c. Comment. De verbor. signific. attulit. Principio rerum omnium, inquit,

Plebis cõcordia principi necessaria.

Locus in Alciato.

non diuina iussione, sed ex populi consensu reges assumpti sunt: quod & post Romani imperij occasum seruatū fuit, cū Carolus Magnus à populo Romano Augustus electus est, & à Pontifice Leone sacro oleo inunctus: quod ius populi hodie Gregoriana lege in septem Germaniæ Primates translātū est. Sic & Franci Chilperico eiecto, quod regno nō esset idoneus, Pipinū, *παικελπιχφ* consilio substituerunt. Et cū Pipini proles à maioribus degenerasset, rursus Odonem, mox eius fratrem Robertū, & deinde Roberti nepotem Hugonē ad summum fastigium euexerunt. Is Hugo est, qui vulgō Capetus dicebatur, vnde oriundi sunt qui etiam Francorum rebus moderātur. Et quod de maximis hisce Regibus, nimirū Romano & Franco, dictum est, idem & in inferioribus obseruatum fuisse, qui historicos legerit deprehendet, vt meritō censeam diuina lege eum iustum Principem esse, qui ex populi cōsensu regnet: quod & Aristoteles tradit: qui verò inuitis dominetur, eum tyrannum esse. Vnde cū magna regna non ex subditorum consensu, sed per violentiam primò constituta sint meritō D. August. De ciuit. Dei 4. magna latrocinia esse dixit, adducto etiam piratæ cuiusdam exemplo, qui comprehensus, & ante Alexandrum Magnum adductus, cū interrogaretur qua causā mare haberet infestum: Quid tibi, inquit, vt orbem terrarum habeas infestum? sed quia id ego exiguo nauigio facio, latro vocor: tu quia magna classe, Imperator. Hactenus Alciatus. Quoties autem veterum monumenta percurrimus, faciliè obseruamus quā fluxa, & momentanea sit Principum potentia, quanquam sublimis & altis nixa radicibus putetur. Hi enim nisi precario, & quasi populari suffragio imperant, nempe quorum nisi moderatum sit imperium, quam citissimè corruit. Aelianus refert Thrysem insignem tyrannum suos ad eò torfisse, vt legem tulerit, qua nemo neque priuatim neque publicè inuicem colloqui aut miscere sermones auderet. Quod cū subditis molestissimum & odiosissimum esset, qui nutu oculorum, manuumque gestu animi sensa cogebantur ex primere, id etiam voluit esse prohibitum, vt molestiæ dolorem adiiceret intolerabilem: quispiam eorum locū publicum petiit, qui multis lachrymis effusus, alios etiam ad fletū prouocauit. Id cū rescisset tyrannus, in forum statim venit, quod etiam id si posset, populo eriperet, fletū nempe libertatem, ciues commoti arma regiis satellitibus extorserunt, & suum tyrannum de medio sustulerunt. Eandem fortunæ mutatio-

Historia Thrysi tyranni ex Aeliano.

Amasidis factum.

nem sensit Amasis Aegyptiorum Rex. Cùm enim plerosque ex suis extremo supplicio affecisset, alios fortunis spoliasset & in omnes insolentior atque superbior veniret, imperiũ eius aliquantò toleratum est, donec Actifanes Æthiopum Rex in eum irrupisset: tum enim odia occulta erupere. cũque multi ab eo descivissent, regno tandem pulsus est, teste Diodoro lib. 2. Cæterum Cornices haberi pro concordia symbolo tradunt Orus & Pierius lib. 20. Hieroglyph. Iuvenalis Satyra prima:

Cornix quid.

Vt colitur pax, atque fides, victoria, virtus,

Quæque salutato crepitat concordia nido.

quem Satyrici locum scio à plerisque non de cornice (quod pro concordia nota hinc statuimus) sed de ciconia intelligi. Solent enim ad id Ovidianum istud adducere:

Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.

sed cornicis imago videtur in Faustinae Augustae numis cum inscriptione C O N C O R D I A. Sceptrum autem virgam regiam Hieroglyphicum regni esse, ex literis sacris tradit idem Pierius lib. 41.

Mutua statque illis.] Priores editiones habent;

Inque vicem numquam contaminata fides.

Quam autem sequimur, correxit Barth. Anulus, ut alios quosdam locos, quos postea indicabimus.

quod scilicet omnes, &c.] Huc, ni fallor, videtur pertinere Horatianum illud, Ode 35. lib 1.

Iniurioso ne pede proruas

Stantem columnam: neu populus frequens

Ad arma cessantes ad arma

Concitet, imperiumque frangat.

hinc columnæ nomine, sceptrum Principis, ipsumque adeò statum regium, populi, omniumque Reipubl. ordinum concordia fundatum significat: quæ nisi seruetur concordia, omnia pessum eunt. Proinde Nazarius panegyristes: concordiam, fundamentum ac radicem otij, bonorum civium seminarium, quietis publicæ segetem appellat.

discordia præceps aduolat.] Discordiam Deam colere pagani homines, quam eandem cum Ate (de qua postea) plerique volunt. Vide Gyrald. Syntag. 1. *Discordia Dea.*

regia fata.] Regis aut Principis mortem.

Concordia. EMBLEMA XXXIX.

IN bellum civile duces cū Roma pararet,
 Viribus & caderet Martia terra suis:
 Mos fuit in partes turmis coeuntibus easdem,
 Coniunctas dexteris mutua dona dare.
 Fœderis hæc species: id habet Concordia signum,
 Vt quos iungit amor, iungat & ipsa manus.

Origo huius
 Emblematis.

Lib. 2. ca. 19.

Dextra sym-
 bolum fidei.

ME docuit Alciatus ipsemet Annotationibus, quas in Cornelium Tacitum edidit, vnde nam materiam sumpserit Emblematis, nempe ex eodem Tacito, lib. 2. & 18. quibus ostenditur, dexteris concordie signa vtrò citroque destinari ab exercitibus solitas. Nec verò aspernor, quod libris Genialium dierum notat Alexander Neapolitanus, nempe Marius, cū in Romanos maxima clade scuiret, quos seruare voluit, dextra porrecta aut salute data incolumes fecisse: nisi quod ille, suo more, vel multa confingat, vel auctore non appellet ex quo aliquid mutuetur. Sed ad rem. Tacitus in lib. 2. Annalium, vbi de morte Germanici agit: Iurauere amici, dextram morientis contingentes, hinc gestus est datæ fidei Germanico, qua pollicebantur familiares, eius se mortem vlturos. Idem paulò ante: Ab rege Parthorū Artabano legati venere,

miserat amicitiam ac fœdus, & cupere renouari dexteras. Hic fœdus renouatum inter principes Germanicum & Artabanum significatur. Occurrit exemplum Valerij Max. ex lib. 6. cap. 4. de Caio Popilio, qui legatus ad Antiochum missus, isque cum prompto animo & amicissimo vultu dextram Popilio porrexisset, inuicem ei suam porrigere noluit, sed tabellas senatusconsultum continentes tradidit, cui cum post aliquam breuem moram satisfacisset, Popilius manum eius tanquam socij apprehendit. Cæsar 2. De bello Gallico, tendere manus, petendę pacis signum fuisse Gallicum memorat, vbi de Bellouacis: item 7. Gergouiorum mulieribus, quę pectore nudo prominentes, è muro passis manibus Romanos obtestabantur. Signum item fuisse deditiois eodem lib. traditur, vbi de Heduis, qui manus tendere, deditioem significare, & proiectis armis mortem deprecari dicuntur. Ferè transilieram quę Iustin. de Dario moribundo retulit 11. lib. Is enim rex porrecta manu exspirauit, quam vnicum pignus fidei regię dexteram se ferendam Alexandro dare dixit. Sic conqueritur Aeneas Virgilian. 1. Aeneid.

--- cur dextre iungere dextram

Non datur? quò pertinet & illud ex vndecimo Aeneid.

Oremus pacem, et dexteras tendamus inermes.

Cicero etiam pro Deiotaro: Per dextram ipsam, quàm hospes hospiti porrexisti. Fuit enim & hospitij symbolum apud Syros & Persas. Hinc & Romani Principum bene de Repub. meritorum statuas pedestres & equestres ita effinxerunt, vt dextra porrecta, fidem in Rempubl. ostenderent. Itaque in ipso belli, seu tumultus ciuilibus classico, ne amici cum inimicis absque discrimine premerentur, interpositum est eiusmodi fidei sacramentum. Hoc de symbolo Pierius lib. 35.

Viribus et caderet, &c.] Significat bellum ciuile, idque videtur ex Horatij Epod. 16. Oda imitatus: *Bellū ciuile.*

Suis et ipsa Roma viribus ruit.

Itaque consultor ille apud Antiochum Annibal rebus omnibus maturo iudicio perpensis ait, Romanos nunquam nisi armis suis vinci posse: nec Italiam aliter quàm Italicis viribus subigi.

Martia terra, &c.] Roma, vel quò fuerit studiis asperrima belli, vel propter Romulum Martis filium, vt fama tulit, sic appellata. Ouid. 3. Trist. eleg. 7. *Roma terra Martia.*

Dumque suis victrix septem de montibus orbem

Prospiciet, domitum Martia Roma, legar.

Martial. 5. lib. epigr.

Pulcrior, & maior quo sub duce Martia Roma.

alio quodam loco Martiam turbā, pro Romano populo dicit:

Crede mihi, nimum Martia turbā sapit.

Sic Symmachus lib. I. epistolar. Ab exortu penē vr̄bis Martiæ,
& cætera.

Concordia infuperabilis.

EMBLMA XL.

TERGEMINOS inter fuerat concordia fratres,
Tanta simul pietas mutua, & vnus amor:
Inuicti humanis vt viribus ampla tenerent
Regna, vno dicti nomine Geryonis:

Vn̄ cōcordia.

CONCORDIA, vinculum incolunitatis & pacis, tot tātāsque vires habet, vt vix ferē queat, etiamsi præ se ferat nescio quid pusillum aut debile, nempē vbi singulorum habetur ratio. Vt enim lapides quidam insulæ Cycladicæ (teste Plinio) integri natant in aqua, fracti concidunt in fundum: ita Respublicæ discordiis pessum eunt, & quam ocysimē colabuntur: concordī verò pace ligatæ manent & perdurant.

Quod aperte docuit Scyllus ille Scythæ, cum moribundus ex telorum fasciculo colligato, & postea soluto inuictam concordiam filiis commendauit. Eam ob rem etiam finxerunt veteres, Geryonem fuisse tricorporem aut tricipitem, quod una cum fratribus, quos duos habebat, tanto amore tantaque fide æuum traduxit, ut ij vno nomine Geryones dicerentur, adeoque unicam regi animam & voluntatem inesse, quanquam tres essent, communis iactabat opinio, quod sanè idem omnino videretur Iustino sub finem lib. 44. Nec enim moror, quod alij id referant ad tres insulas Hispaniæ copiosissimas, duas nempe Balearides & Ebusin, quibus imperauit Geryon: sed neque quod Palæphatus, ad Trinacriam, id est tricipitiam ciuitatem in Euxino ponto malit conuertere, cum hoc nihil ad nostrum institutum pertineat. Ceterum aiunt Geryones ab Hercule vinci nunquam potuisse, nisi separatos & à se distinctos. ex quo perspicuum fit, quam firmus & inuictus sit vnanimus ille animorum & voluntatem quasi nexus atque consensus. Vniuersi quippe concordēs inuicti, qui singuli debiles, & nullius sunt roboris. Sic enim, ut Philosophi loquuntur, vnita virtus valentior est seipsa dispersa. Lege Pierium lib. Hieroglyph. 32 c. De tricipitio. Tales fuisse Moliones, aut Molionides obseruo; siquidem D. Gregorius Nazanzenus, ut hoc obiter adiciam, pro concordii fratrum amore, verbum Molionides vsurpauit, non sine aliqua prouerbij facie: οἱ Μολιονίδαι τῆς ὀμπερικῆς δέλτου τὰ θαύματα, ἧς κοιτανία συμφορῶν ἐγνώρισε: Molionidæ, Homericæ poëmatibus miraculum, quos periculorum societas coniunxit. Plutarch. ἐν Φιλάδελφίαις, θαυμάζουσιν ἐδὲν ἢ τῶν ἢ τῆς Μολιονίδαις ἐκείνης συμφορῆς ὅτις σώματι γεγονέναι δοκοῦνται: Non alter quam Molionidas illos admirantur, quos coalito corpore concretos fuisse existimarunt. Hi vasta corporis mole Augiæ regi Elidis auxiliares, oppressi sunt ab Hercule atque interfecti, ait Pindarus Interpres Homeri ad Iliad. λ. quaternas manus cotidemque oculos illis tribui à veteribus adnotat. Horum nomina Eurytus & Creatus:

Tergeminos.] Lucretius lib. 5.

Quidve tripectora tergemini quoque Geryone vis.

Virgil. 8. *Æneid.* *maximus ultor*

Tergemini nece Geryonis spoliisque superbus

Alcides aderat.

vno nomine Geryonis.] Geryon vocabulum priscum à gera

Scilurifam.

*Geryon
cur tri-
ceps &
tricorpor.*

*Geryon
vnde dictus.*

deriuatum quod est aduena, vt interpretatur Hieronym. Nā filius Prisci Hiarbæ Numidæ fuit: ergo adueniens classe in Hispaniam, Geryonæ, id est, aduenæ nomen habuit. Non possum hoc loco subticere quod mihi occurrit ex Politicis Plutarchi: quo loco monet, eum qui sit infirmo corporis habitu, industrium sibi pro socio debere sumere, vt quōdam Niceas Lamachum. Siquidem proditum est memoriæ his artibus Geryonem admirabilem fuisse, qui multa crura, pluresque manus atque oculos habere dicebatur, vnico tamen animo atque consilio regni sui fines moderaretur, hæc ferè Plutarchi. Permulti meminere huius pegmatis, vt Eunapius Sardianus auctor Græcus in vita Sophistarum: Lucianus in Toxari, ipso extremo penè. Arrianus de Alexandri gestis lib. 2. quo loco sententiam retulit Hecatei Abderitę de Hercule & Geryone,

Vnum nihil, duos plurimum posse.

EMBLEMA. XLI.

LAERTÆ genitum, genitum quoque Tydeos vna,
 Hac cera expressit Zenalis apta manus.
 Viribus hic præstat, hic pollet acumine mentis,
 Nec tamen alterius non eget alter ope,
 Cum duo coniuncti veniunt, victoria certa est.
 Solum mens hominem, dextrâ ve destituit.

EMblematis huius typum obseruo apud Homerum. Iliad. x, quo loco vna cum Agamennone & Menelao Nestor consultat de mittendis exploratoribus in Troianorum castra. *Fons Emblematis.* Hanc in se prouinciam recipit Diomedes animi magni vir, si tamen ei socius aliquis vnà profecturus adiungatur. E. us hæc verba.

Νέστορ, ἐμὸν δὲ τρύγῃ κερδίη καὶ θυμὸς ἀγῆνωρ,
 Ἀνδρῶν δυσμάρτων δύναι στρατὸν ἐξίς εἴοιτα
 Τρώων· ἄλλ' ἐπίσ' μὲν ἀνὴρ ἄμ' ἔποιε καὶ ἄλλος,
 Μᾶλλον θαλπωρῆ, καὶ θαρσαλεώτερον ἔσται,
 Σύντε δὲ ἐρχομῶν, καὶ τε πρὸς ὃ τῷ σκόσην,
 Ὅππως κέρδος ἐν μούτοις δ' εἴωφ' τειοῖται,
 Ἀλλὰ τε οἱ βεβῶσται τε νόος, λεπτή δέ τε μῆτις. *id est,*
Nestor me mouet cor, generosusque animus,
Fortium hostium subire castra, quæ propè sunt
Troianorum, sed sit aliquis vir qui me sequatur,
Maior erit mihi fiducia, & audacius erit
Euntibus vnà duobus: namque hic ante illum cogitat
Qualiter utile sit: solus verò quanquam intelligat,
Tamen ei tardior animus, & consilium imbecellius.

Plutarchi disputatio, qua ciuilem hominem informat, huc facit, cum ita dicit: ἂν δ' ἢ τις ἐργώδης, ἐπιφανὴς δέ καὶ μεγάλη φάξις, αὐτὸν ἐπὶ τῷ τῆ τάξιατα φῶνι, ἔπειτα πρὸς ἐλέαδ' τὸν φίλον ὡς ὁ Διομήδης.

Εἰ μὲν δὴ ἔταρξί γε κελεύειτ' ἐμαυτὸν ἐλέαδ'.

Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὁ δουπὸς ἐγὼ θεοιο λαβοίμην;

Cum res aliqua proponitur, magna quidem illa atque illustri, sed ardua & difficilis, laborum & operis socium tibi amicicum assumito, vt Diomedes. **Q**uod si mihi alterum adiungi iubetis, inquit, qui tandem possim obliuisci diui Vlyssis? &c. Eundem Homeri locum Apuleius de dæmonio Socratis vsurpauit, & breuibus verbis explicuit: Nōne Vlysses, ait ille, cum Diomede deliguntur, veluti consilium & auxilium, mens & manus, animus & gladius? Nihil egregium, nihilque magnificum perfici belle potest, in his potissimum quæ bellica negotia respiciunt, nisi maturo consilio coniungantur corporis vires, id est, nisi iuuenum robustiorum viuacitas, senum & eorū qui valeant experientia, ductu regatur. Non enī solū viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporū res magnæ geruntur, sed consilio, ratione, sententia. Proinde Sophocles:

*Consilium
& vires.*

Γνώμαι μὴ ἔργω γὰρ ἐν ἀνθρώποις τρυφοί·

Βυλαὶ τὰ δ' ἐξέωραζαν ἐ χερῶν ὀδύος.

Hominum quidem rationibus opera sunt ac enutritur: sed eas res cōsilia effecerunt, non manuum robur. Proponitur autem ἀγαλμα, in quo sint expressæ & mutuo coniunctæ effigies Vlyssis & Diomedis quorum alter prudentia & consilio, alter verò firmitate virium commendabilis. Itaque quantum profuerit, utriusque industria, & laudata strenuitas in bello Troiano, notum est ex Homero & historicis. Huc Prouerbiū εἷς ἀνὴρ, ἔδ' εἷς ἀνὴρ, Vnus vir, nullus vir: quo intelligitur quantum conferat mutuum auxilium in rebus arduis & alioqui difficilibus. Huc etiam referendū illud, σὺν τε δὴ ἔρχομῶ, ex Iliad. Homericæ κ. Quam ob causam apud Aegyptios Mercurij gemini simulacrum sic effectum conspiciebatur ut alterum, senili esset vultu venerandum: alterum, florente iuuenta: ut significarent eum, qui Reipubl. munia obire ritè velit, cum animi prudentia, vires habere debere coniunctas, quòd alterum alterius egeat adminiculo.

Aristoteles 8. Moral. Nicomach. σὺν τε δὴ ἔρχομῶ καὶ γὰρ νόησιν καὶ κωράζαν διωπατώτερον, &c. quod perspicuè declarat Salustius initio Catilinarij belli. Diu magnum inter mortales certamen fuit, vñe corporis, an virtute animi, res militaris magis procederet. Nam & priusquàm incipias, consultò, & ubi consulueris, maturè factò est opus, ita vtrumque per se indigens, alterum alterius auxilio eget. Lege Plutarch. disputationem pulcherrimam, An seni gerenda Respubl. sit. Sed accurrit mihi Hesiodi istuc.

Πλείων γὰρ πλείωνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη. id est,

Plus augere potest multorum industria vires.

idemque Homericum ex Iliad. μ.

— Πλείων δὲ πῖ ἔργον ἄμεινον.

Quid verò Euripideum hoc sciens præteream ex Phœnissis

— Εἷς δ' ἀνὴρ ἐ πάνθ' ὄρα. vel istud ex Hieraclidis,

μᾶς γὰρ χερὸς ἀθηνῆς μάχη.

In id quadrat eloquium de Fauno Aboriginū rege, quod in I. retulit Dionysius Halicarn. vir ἀνὴρ μετὰ τῷ δευτέρῳ καὶ σὺν ἑστίαις: & impiger & consultus. De Mithridate sic Paternus: Consiliis dux, miles manu. Idem Pacatus panegyrico Theodosij, dux consilio, miles exemplo. Sed placet admodum quod fuit memoriæ proditum de Lælio & Scipione; quorum amicitia non minus quàm consilium de rebus magnis celebrabatur.

Vlyssis & Diomedis effigies iunctæ quid.

Mercurius geminus.

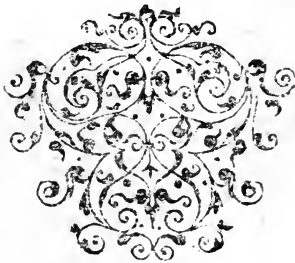
Itaque qui gloriæ Scipionis inuidebant, dicebant eum esse egregiorum facinorum histrionem nempe Lælium illius collegam gestorum: Scipionem præclara quædam gerere, sed Lælij consiliis. Tradit Iul. Capitolin. Antonium Pium, nec in bellicis, nec in ciuilibus negotiis aliquid statuisse, quàm sumpto cum viris grauibus consilio; dicebat enim æquius esse vt tot & talium virorum consilium sequeretur ipse, quàm vt tot præclari homines ab vnus concilio penderent.

Laerta genitum] id est, Vlysses Laertæ & Anticleæ filium. *Vlysses.*
Hic Rex fuit Ithacæ & Dulichij insularum, vir multiscius & astutus admodum, cuius nomine Odyssea tota Homeri conscripra est.

genitum quoque Tydeos.] Diomedem, Tydei & Deiphiles filium, inter Græcorum duces fortissimos insignem. *Diomedes.*

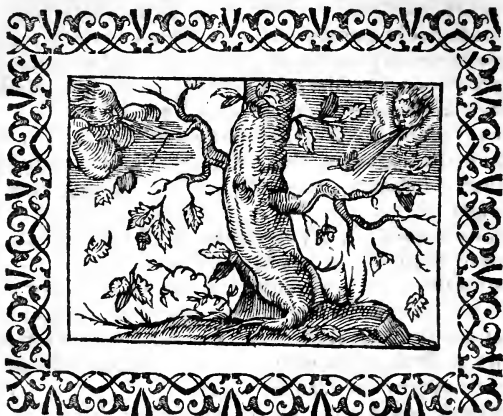
Zenalis] Quis ille fuerit adhuc clam me esse fateor ingenuè. puto equidem nomen esse cuiusdam egregij pictoris, qui æta te Alciati non minus celebris fuit, quàm Alexandri tempore Apelles, aut Lysippus, alter pictor, alter statuarius: nisi aliquis malit esse nomen quoddam fictitium. *Zenalis.*

Solum mens hominem, &c.] Consilium viribus destitutum parum conducit: contra verò corporis robur consilij expers, facillimè in præceps ruit. Isocrates Parænesi ad Demonic. ῥώμη δὲ μετὰ μὴ φρονησεως ὠφέλησεν, αἰὲν δὲ ταύτης πλείω τῆς ἐχούταις ἐβλάψα. καὶ τὰ μὴ σώματα τῆ ἀσκούνη ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν.

Firmissima conuelli non posse.

EMBLEMA XLII.

OCEANVS quamuis fluctus pater excitet omnes;
 Danubiumq; omnem barbave Turca bibas:
 Non tamen irrumpes per fracto limite, Casar
 Dum Carolus populis bellica signa dabit.
 Sic sacra quercus firmis radicibus adstant,
 Siccalicet venti concutiant folia.

INnuit ea vix confici, aut labefactari posse, quæ firmis hæret radicibus, quæque vel longo temporis decursu, vel insigni aliqua virtute famam sibi pepererunt immortalem. Id autem fermè totum mutuatus est ex Epigrammate quodam Crinagori εἰς Ρ' ὄμω.

Οὐδ' ἦν ὠκεανὸς πᾶσαι πλημμυθεῖν ἐγείρει,
 Οὐδ' ἦν γερμανίη ῥήτορ ἀπαντα πίη.
 Ρ' ὄμω εἰς ἔδ' ὅσον βλάψῃ δέτος, ἀχει κεμίμνη.
 Δεξιὰ σημαίνει καίτοι θαρσαλέη.
 Οὕτω καὶ ἱεραὶ ζωὸς δρῦες ἔμπεδα ρίζαις
 Ἐῤῥᾶσι. φύλλον δ' αὖτ' ἀχέει ἀνεμῶ.

Apponam Ioannis Sleidani versionem, ut tyrunculus facile deprehendat, quorsum imitatus sit Alciatus auctorem Græ-

cum, nec perinde ad verbum reddiderit, vt scilicet gratularetur Carolo V. Imperatori, qui Turcas insigni victoria prostragauit, vt mox dicemus. Sic ergo Sleidan.

*Oceanus moneat licet omnes vndique fluctus,
Et potet Rhenum Teutona terra suum;
Non cadet imperium Romæ, quo tempore Cæsar
Præerit, atque salus publica facta reget.
Sacra Ioni quercus nam sic radicibus hæret,
Et tamen aridulas huic capit aura comas.*

Id cōuertitur ingeniosè ad celebres illas victorias, quas Germani Principes de Turcarum exercitu retulerunt. Cum enim Solymannus trecentis millibus armatorum, Vngaria maiori ex parte occupata, Austriam, ipsamque Germaniam toto conatu inuadere statuisset, de Vienna, clarissima Austriæ vrbe, obsidèda cogitauit, quod immenso apparatu circiter Idus Septemb. anno 1529. aggredi conatus est, cuius minas & impetum, quanquam maximum, cum Germani non ita putarent esse metuendum, vrbe vndique obfessa, tanta fortitudine resisterunt, vt Turcæ multoties reiecti, vix ad oppugnationem vel fustibus adigi possent. Sic Turca per mensem integrum continuis oppugnationibus Viennam frustra tētavit, postridie Id. Octob. re infecta inglorius discessit, & fugienti similis in Thraciam rediit, multis millibus ex suis amissis.

*Germanotæ
Principum
victoria de
Turcâ.*

Oceanus quamuis, &c.] Citatur ex Lucilio:

*— pater optimus diuim,
Vt Neptunus pater.*

Patrem Neptunū, vt hîc Oceanum patrem, qui aquam significet, à qua cuncta oriuntur, dici palam est, quæ doctrina fuit Thaletis. Homerus: ὠκεανὸς τ' ὅσαρ γένησι πάντεσσι τέτυκται. Idem, ὠκεανόν τε θεῶν γένησιν, ἔκ μιν τέρα τιθῆναι. mater Tethys inquam, id est mare dicitur: vt Platoni prima illa rerum omnium materia: qua ratione Pindarus, ἄριστον μὲν ὕδωρ cecinit. Simile Virgilianum hoc.

Oceanū inque patrem tenent.

Cicero Academ. 2. Princeps Thales, vnus ex septem, cui sex reliquos consensisse ferunt, ex aqua dicit constare omnia.

Quò pertinent etiam Homerica isthæc à multis decantata, quibus Oceani patris vbertas longè lateque patens ostenditur,

*Ἐξ ἧς καὶ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα
Καὶ πᾶσαι κρήναι ἔκ φρενάτα πάντα γίγνεται.*

Sed & Catull. Argonauticis:

Oceanusque pater totum qui amplectitur orbem.

*Oceanus pater
quid al-
legoricus.*

Quid si per Oceanum patrem ἀλλυγοειχθῶς intelligamus Turcicum Imperatorem sua celeritate, suoque (vt ita loquar) hominum, vel potius mancipiorum examine & inaudita multitudine, toti Europæ, orbique Christiano, vt magnum & immensum mare cæteris fluuiis bellum indicientem, dudumque minitantem? Oceanus denique ἀπό ὠχύτης, à celeritate. Videtur hîc alludere ad illud ex I. Metamorph. Quid. vbi loquitur de diluuiio in terras misso: -- *illum*

Ceruleus frater iuuat auxiliaribus undis,

Conuocat hic amnes.

Intelligit itaque noster hic auctor innumerabiles Turcarum copias in alto mari nauigantes, Danubiumque Germaniæ fluuium nobilissimum numero suo exercitu exhaurientes. Alludit ad exercitum Xerxis, quem Græci vt numerosissimum facerent, flumina exhaustisse finxerunt.

Sic sacra quercus, &c.] Comparatio appositissima. Licet vêtis hinc & hinc perflantibus è quercu frondes decidant aridæ, ipsa tamen immota sedet arbor: sic imperium firmis hæret fundamentis augustum & stabile, tametsi plerique hinc auocentur, aut pereant in bellis Turcicis. Quò pertinet illa Virgiliana collatio:

-- *veluti annosam valido cùm robore quercum*

Alpini Boreæ nunc huc, nunc flatibus illuc

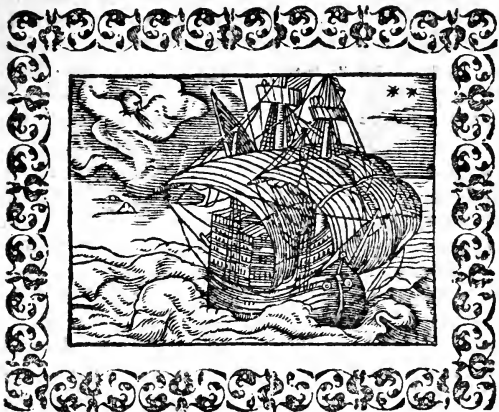
Eruere inter se certant, &c.

*Quercus
quid.*

Et aduerte interea, querc⁹ nomine significari in Hieroglyph. fortitudinem, diurnitatem, imperium firmum & principatum, vt docet lib. 51. Pierius Valerian.

firmis radicibus adstant.] Huc fortè non omnino malè illud referam Senecæ è lib. De prouidentia. Id in quoque, ait, solidissimum est, quod exercuit. Non est arbor solida, nec fortis, nisi in quam frequens ventus concursat. Ipsa enim vexatione constringitur, & radices certius figit. Et id ex Epistola 265. Libani j Rhetoris (quem librum Græcè si haberent, eò libentius vterer:) Ea, inquit, me ne minimè quidem commouerunt. Neque enim vetusta, & iam firmis radicibus arbor ad terram flecti, vento etiam maximè furenti, facile potest.

Spes proxima. EMBLEMA. XLIII.

INNVMERIS agitur Respublica nostra procellis,

Et spes ventura sola salutis adest:

Non secus ac navis medio circum aequore, venti

Quam rapiunt, salsis iamq; fatiscit aquis.

Quòd si Helena aduentant lucentia sidera fratres:

Amissos animos spes bona restituit.

SI quid nostræ coniecturæ dandum, suspicamur id ab Alciano scriptum fuisse, quo tempore ad Niceum colloquium, Tempus Nicei colloquij. magna omnium spe & votis expectabatur Reipubl. Christianæ Principes potentissimi, Carolus quintus Imperator, & Franciscus I. Galliarum Rex: quò loci nonnulli in certam spem veniebant fœdus aliquod firmum & stabile, pacemque inter eos compositum tandem aliquando & sancitum iri: ut eo transacto negotio irarum omnium & cõtentionum, tum denique falsarum opinionum in religione Christiana tam longè lateque grassantiũ omnis occasio tolleretur, aut cerrè magna parte lues ista sanaretur. Comparat ergo Christianã Rempublicam cum navi ventis & fluctibus hinc & illinc agitata, sic ut parum absit, quin insanis & furentibus aquis obruatur, omniumque spes penitus cadat, nisi tam crassæ cali- Comparatio Reipubl. cù navi ventu agitata.

gini & tempeſtati Deus Opt. Max. aliquid lucis immiferit, quò bonorum virorum totiusque populi conſternati animi recreentur. Sunt verò qui hîc per Caſtorem & Pollucem intelligi velint ſummum Pontific. & Imperatorem, à quibus vnanimi voto ad meram eandem collimantibus bellorum ceſſatio, turbationumque optata fuit quies. M. Tullius Epift. ad Cornificium 12. lib. rectè nauis nomine Rempub. designauit. Conſcende, inquit, nobiſcum, & quidem ad puppim. Vna nauis eſt iam bonorum omnium: quam quidem nos damus operam vt rectam teneamus, vtinam proſpero curſu. Idem in Piſonem non ſine gratia vſus eſt eadem allegoria: Non tam fui timidus, vt qui in maximis turbinibus ac fluctibus Reipub. nauem gubernarem, ſaluamque in portu collocarem, frontis tuæ nubeculam pertimeſcerem. Alios ego vidi ventos, &c. Et pro Sextio eandem translationem mirè variat. Si mihi in aliqua naue cum meis amicis nauiganti hoc accidiffet, vt multi ex multis locis prædones claſſibus eam nauem ſe oppreſſuros minitarentur, niſi me vnum ſibi dedidiſſent, &c. Cùm verò in hanc Reipubl. nauem ereptis ſenatui gubernaculis, fluitantem in alto tempeſtatibus ſeditionum ac diſcordiarum, armatæ tot claſſes, niſi ego vnus deditus eſſem, incurſuræ viderentur, depugnarem potiùs cum ſummo, non dicam exitio, ſed periculo certè veſtro, quàm non id vnus pro omnibus ſuſciperem. Horat. 1. Carmin. eodem ſenſu & ſchemate:

O nauis, referent in mare te noui Fluctus, &c.

Præter Stobæi locum cap. 44. & alium quandam è Plutarchi Bruto, quibus Rempublicam nauim comparant, ſuccurrunt duo alij è Panegyricis Maximiano dictis. Prior iſtè eſt Pacati: Statim igitur præcipitantem Rempub. reſrenasti, & gubernacula fluitantia recepiſti, omnibus ſpes ſalutis illuxit, poſuere venti, fugere nubes, fluctus reſederunt: & ſicubi adhuc in longinquiſſimis terris aliqua obuerſatur obſcuritas, aut reſiduis vndarum pulſus immurmurat, neceſſe eſt tamen ante tuos nutus diluceſcat & ſileat. Alter verò eſt Mamertini: Neque, inquit, cùm Reipubl. nauem ſecundus à puppi flatus imple-ret, ſalutarem manum gubernaculis addidiſti, &c. alia enim longiora ſunt, quàm vt huc transferri commodè poſſint. De nauim quædam Pierius doctè collegit libro 47. quæ hîc commemorare nihil attinet.

circum.] Circùm hîc aduerbij naturam induit.

fatifeit.] deficit, & præne obruitur vi tempeſtatis & fluctuum.

Atuum. Virgil. 1. Aeneid.

Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiscunt.

Quòd si Helena adueniant, &c.] $\pi\epsilon\lambda\iota\phi\epsilon\alpha\iota\varsigma$ est Geminorum, Castor & Pollux. qui Castor & Pollux à Poëtis dicuntur, & Iouis ex Leda filij. Hi vbi adoleuissent, mate piratis liberarunt, eaque de causa propitij nautis olim credebantur. Ferunt, si horum alter appareat, tempestatem portendere; si ambo, serenitatem. De his sic Plinius: Vidi nocturnis militum vigiliis inhærere pilis pro vallo fulgorem effigie ea, & antennis nauigantium, aliisque nauium partibus, ceu vocali quodam sono insistent, vt volucres sedem ex sede mutantes: graues cum solitariae venire, mergentesque nauigia: & si in carinae ima deciderint, exurentes: geminae autem salutare, & prosperi cursus praenuncia, quarum aduentu fugari diram illam ac minacem, appellatamque Helenam ferunt. Et ob id Polluci & Castori id numen assignant, eosque in Mari Deos inuocant. Hominum quoque capita vespertinis horis magno praesagio circumfulgent. Omnia incerta ratione, & in naturae maiestate abdita. De stellis, quae Dioscuri appellantur, Plutarch. 2. De rectorum philosophorum, cap. 18. Ouid. sub finem 5. Fastorum. Diodor. Sicul. sub finem etiam cap. 5. lib. 5. Lactant. lib. 2. cap. 2. Valer. Max. lib. 1. cap. 8. & alij quam multi. Sed obiter memini legere me apud Festum, stellam significare laetum ac prosperum, idque ex Aetio Capitone, auctoritatem secuto Serulij auguris. Lucem etiam seu lumen, id est $\phi\omega\varsigma$ pro spe accipi solenne fuit, vt apud M. Tull. 1. Philippica: Lux quaedam videbatur oblata, &c. Euripid. item $\phi\omega\varsigma$ $\eta\mu\iota$ $\epsilon\mu\gamma\iota\varsigma$ $\chi\alpha\kappa\omega\iota\varsigma$, lux venit meis malis. Nam & Varro de lingua Latina 2. testatur, lumen pro fausto omine veteribus fuisse. Ex quo illud Virgilij:

— *subitoque fragore*

Intonuit laeuum, & de caelo lapsa per umbras

Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.

M

In simulacrum Spei.

EMBLEMA XLIIII.

Quid Dea tam lato suspectans sidera vultus?
 Cuius peniculis reddita imago fuit?
 Elpidij fecere manus. Ego nominor illa,
 Quae miseris promptam Spes bona praestat opem.
 Cur viridis tibi palla? quod omnia me duce vident,
 Quid manibus mortis tela refracta geris?
 Quod vivos sperare decet, praecido sepultis.
 Cur in dolioli tegmine pigra sedes?
 Sola domi mansi volitantibus undique noxis,
 Ascrei ut docuit musa verenda senis.
 Quae tibi adest volucris? Cornix fidiſſimus oscen;
 Est bene cum nequeat dicere, dicit, erit.
 Qui comites? bonus Euentus, praecipſque Cupido.
 Qui praecunt? Vigilum somnia vana vocant.
 Quae tibi iuncta astat? scelerum Rhamnusia vindex,
 Scilicet ut speres nil, nisi quod liceat.

Elegans est Spei descriptio per Dialogismum, cuius nempe vires & adiuncta convenientissimis symbolis explicat. Ea enim hominem lætū reddit, & semper meliora expectantem ad mortem vsque comitatur. Ea tamen si importuna sit & *Spei effectus* immoderata, vlticem Rhamnusiā secum aduocat, quæ vota plus æquo ambitiosa faciat irrita. Alia sigillatim enarrabo, si prius huc adscripsero doctissimi viri B. Dardani j epigramma in Spem, vt, si fieri possit, cum Alciati Emblemate conferam. Est autem eiusmodi:

*Tu que sustentas tereti vestigia ligno,
 E' sine Dea? an nostro sanguine creta? Dea.
 Vnde fata? è cæca rerum caligine, & ecquæ
 Admonit nutritæ vbera? Credulitas.
 Equinam à tergo plaudent tibi gaudia, dic quis
 Pallidulo semper se præst ore? Timor.
 Suspiciis intento cur calum lumine? tandem
 Hinc dabitur votis metæ suprema meis.
 Fare, age, quæ vultus deturpet causa serenos?
 Excrucior quoties irrita vota cadunt.
 Cur baculo innixa es? dum pascit opinio mentem
 Cæca meam, irrepfit curua senecta mihi.
 Quid titubas pedibus? rerum est spes lubrica sæpè
 Quod puto complecti, labitur è manibus.*

Obiter adnotarim Spem Deam à Romanis cultam ædes habuisse in foro olitorio. Gyraldus ait, eam se vidisse pictam in *Spei Dea*, Adriani Imperatoris aureo numismate. Femina fuit stans, inquit, iustitiæ laciniam sinistra manu non nihil attollens: dextra in cubitum elata paterani proferebat, in qua repositum erat veluti ciborium, id est, vas in floris similitudine, cum hac inscriptione *S P E S P. R.* Quidam etiam Spem Deam viridi indutam palla effinxerunt, & sedentem supra dolium cum cornice: quidam etiam cum Nemese, &c. hæc ille, vide Syntag. 1.

suspectans sidera vultu.] Hic aduertendum alicuius expectationis signum, quod expressè notauit regius Psalter, 120. psalmo, *ἤρα τὸς ὀφθαλμὸς μὴ εἰς τὰ ὄρη, ἵδρι ἤξει ἡ βασιτεία μὴ,* & 122. *ὡς σὲ ἤρα τὸς ὀφθαλμὸς μὴ τοῖς καλοκρήταις, οἱ τῷ ἤρα τῷ.*

peniculis reddita imago.] id est, penicillo depicta & expressa. Peniculus, vel penicillus, siue peniculum, pictorum est instrumentum, ex caudarum extremitatibus confectum. Plin.

35. lib. Arrepto peniculo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam.

Elpidius.

Elpidij fecere manus.] Nomen est è re fictitium, nam ἐλπίδος ἔστι τις ἐλπίδος, hoc est à Spe, quâ depinxit, nomē habet.

Spes bonâ præstat opem.] Alludit ad Prouerb. Spes seruat affictos: & Spes alunt exules. Ouidius.

Spes bona dat viros, animum quoque spes bona firmat:

Viuerē spe vidī qui moriturus erat.

Sed & memini legere me apud Plutarchum, olim Romę aram fuisse bonę Spei. Cui conuenit & versiculus è Comœdia quædam,

Ἀνὴρ ἀτυχῶν σώσεται ταῖς ἐλπίσι.

Cur viridis tibi palla?] Palla vestimenti genus est ad terram vsque promissum. Viridis autem color eorum est proprius, qui spe lactantur aliqua, dicet enim postea.

Nos sperare docet, viridis spes dicitur esse

In viridi, quoties irrita retrò cadit.

*Spes viridis
veste indu-
ta.*

Quid manibus mortis tela, &c.] Refracta mortis tela non temerè Spei tribuuntur, quòd viuos etiam in extremas miserrimas adactos soletur & recreet, vt enim habet Adagium, Agrotro dum anima est, spes est, & Theocritus:

Θαρσῆν χρὴ φίλε βᾶττε, τίχ' ἄωελον ἔαρετ' ἄμμιον,

Ἐλπίδες εἰ σωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.

Χῶ ζωὸς ἄλλοτε μὴ πᾶσι αἴθερος, ἄλλοτε δ' ἔει. hoc est.

Fidete, Bate, decet, melius cras forsan habebis;

Sperandum est vniis, non est spes vlla se pulsis.

Nunc pluit, & claro nunc Iupiter æthere fulget.

Quidam Rhodius ob intempestiuam libertatem à tyranno iniectus in caueam, in qua more feræ alebatur, ad cruciatum ignominiamque amputatis naribus, ac scœdata vulneribus facte cum à quibusdam admoneretur, vt inedia sibi dolorum finem aliquem quæreret, his respondit: At cuncta homini, quoad viuit, speranda sunt. Repete pulcherrimam Spei descriptionem apud Ouidium 1. De Pont. Eleg. 7. Quæ dum commentor, lubens adiiciam Fornerij mei, præclari certè hominis distichon, quod ille mihi vtraque lingua, eademque sententiâ suggestit:

Ἐλπίς μετ' ἄτροφός μ' ὡς ἄνθρωπος ἐνδοθι ἤτορ,

Ἦς ἀπὸ νεύθε θανεῖν ἤδιον, ἢ ἐβιοῦν.

Intus alu pectus nostrum spes vniida: quasi

Destituar, durum est viuere, malo mori.

*Fracta tela
mortis.*

præcido sepultis.] Præcidere hic amputare, vel denegare *Præcidere.* significat: & dicimus, spem alicuius rei præcidere, id est, auferre siue præcludere, ut apud Ciceron. 2. Verr.

Cur in dolioli, &c.] Ignauix hæc nota esse potest. Nam ferè dum speramus, desideramus: sed malim hoc ad fabulam referri, quam tradit Hesiodus de Pandora, principio fermè libri, qui αρχα και ημεραι inscribitur. Hæc enim pyxidem omnibus malis refertam cum aperuisset, innumerabilia calamitatum genera tum primùm homines inuaserunt, vna tantùm spe in doliij labris remanente, id est, in ipsius ore pyxididis consistente. Sic enim Hesiodus:

Αλλὰ γυνὴ χάρισσι πύξιν μέγα πῶμι ἀφελῆσαι

Ἐσκεδύσθη, ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κηδεῖα λυγρὰ.

Μένει δ' αὐτότῃ ἐλπίς ἐν ἀρχαῖσι δόμοισι

Ἐὶ δὲ ἐμμε πύξιν ὑπὸ χάλεσσιν, ἵδὲ τήραξιν

Ἐξέστη. hoc est, — *tegmen ab urna*

Dum Pandora leuat, totum exilire per orbem

Curatum infesta effigies: Spes sola remansit

Intra, & e labris ima sub parte resedit.

Origenes aduersus Celsum lib. 4. hanc rider fabulam. Ridiculum, inquit, est quod de doliio dicitur, quod olim viuerent homines absque malis, & graui dolore, & morbis molestioribus, quæ Parcæ mortalibus dederant: sed femina manibus magnū doliij operculum auferens, diffudit hominibus, & curas atroces partita est, sola autem ibi spes in tutissimis domibus intus relicta est sub doliij labris, nec extrà euolauit. Hæc Origen. Mythologi tamen Pandoram, ad humanum corpus referunt, femineo nomine expressum, quod carnis imbecillitas minimo exsolui potest.

Pandora.

Ascrei ut docuit, &c.] Hesiodus ab Ascrea Bœotix vico. Virgil. 6. Ecloga:

— hos tibi dant calamos, em accipe, Musa

Ascrei quos antè senī. —

Quæ tibi adest volucris? cornix.] Quod vocem edat Cras, Cras cornix Spei adiungitur.

Oscen.] Oscen, auis dicebatur olim ab Auguribus, quod ore auspiciū faceret, ait Varro.

Est bene cum nequeat, &c.] Videtur hoc imitatus, & quidem mutuatus ex Suetonij Domitiano, vbi agitur de Cornice, quæ paucis ante Imperatoris mortem diebus dicitur edidisse illud: ἔσται πάντα καλῶς, quod ostentum sic est aliquis

Locus ex Suetonio:

interpretatus, ait ipse Suetonius:

Nuper Tarpeio que sedit culmine cornice,

Est bone, non potuit dicere, dixit, erit.

Qui comites? bonus Euentus, etc.] Duo hi Spei comites vana quædam phantasmata ingerunt, ne plus, tædij adferat expectatio, quam ferre queant inferi mortales. Boni Euentus simulacrum dexterâ pateram, sinistra spicam ac papauer tenens, sculptum Romæ fuisse scribit Plin. libro 34. cap. 8. & 36. cap. 5. Boni Euentus, & Bonæ fortunæ simulacra in Capitolio ex Praxitelis operibus. Gyrald. Syntagm. 1.

Vigilum somnia vana vocant.] Plato dicebat τὰς ἐλπίδας ἐξηγοῦσθαι ἀνθρώπων οὐρείουσι εἶτα, quod videtur alluisse Maro in Bucolic.

— *an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?*

Non enim est qui verbis possit facile consequi, quam varias in animo patiantur imaginationes, qui vehementer aliquid sperant. Atque his inanibus simulachris perinde afficiuntur, ac semet oblectant, vt si iam tenerent quæ sibi pollicentur.

Vigilum somnia vana.] Pindarus Olymp. 12.

— *Αἰ γὰρ ἴδω' ἀνδρῶν*

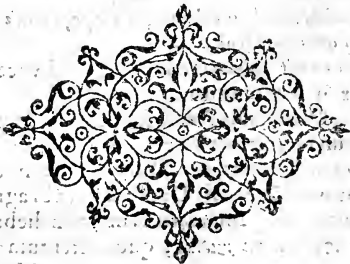
Πόλλ' ἀνοῦ, τὰ δ' αὖ καὶ πο

Ψευδῆ μετα μῶνα τέμνει-

σαι, κυλίσδοι' ἐλπίδες. id est,

Spes etenim mortalium, multa sursum, deinde verò deorsum vana mendacia fecantes volutant.

scelerum Rhamnusia vindex, &c.] Quælibet enim sperare, non est cuiuslibet. Itaque in hoc præcipuè illud animo fixum hæreat, Ne quid nimis. Fortunæ, vt naturæ noscenda est mensura suæ, nec verò sapiunt qui altius spirant, plusque animi gerunt, quam virium habeant.

In dies meliora. EMBLEMA XLV.

ROSTRA nouo mihi setigeri suis obtulit anno,
 Hacque cliens ventri xenia, dixit, habe.
 Progreditur semper, nec retrò respicit vnquam,
 Gramina cum pando prouit ore vorax.
 Cura viris eadem est, ne spes sublapsa retrorsum
 Cedat, & vt melius sit, quod & vltierius.

Rusticus quidam Alciati vicinus Kalendis Ianuariis por- Natura por-
 cinum caput pro strenis obrulit. Hinc sibi Emblematis ci.
 argumētum nactus Alciatus, ex natura suis (qui dum siliquas
 ore reflexo colligit, semper vltierius progrediens, nunquā re-
 trò aspicit) nempe vt nihil procrastinādo meliora sequamur,
 neque temporis aliquam particulam sinamus effluere, quod
 non pertineat ad aliquem progressum, & rei melius gerendæ
 occasionem. Alludit autem ad extremum (vt ne in minutulis
 etiam otiosum deprehendas) ad symbolum Caroli V. Impera- symbolum
 toris, quod est VLTERRVS. Quid si hoc referamus Caroli Quin-
 ad studij Philosophici assiduitatem, vt Plutarchus fa- ti Imp.
 cit disputatione de profectu morum? Sic enim ille α τῷ
 φιλοσοφῆν ἐκ ἑστὶ ληγῶσις ἐξ ἑλ. μ. μ. μ. ποσοπῆς, ἐδὲ στεργμῶς: in

philosophando & virtutis itinere nulla est cessatio, nulla perpetui progressus intermissio. Contrà, miserè & nonnunquam improbè desipiunt qui suis ita malè rebus prospiciunt, vt quo magis ætate prouehuntur, peiores euadunt, sicuti Menedemus permultos Athenas, studiorum causa, proficisci dicebat, principio sapientes, deinde philosophos, postea rhetoras, tandem idiotas. Qui itaque se meliorem in dies facit, quasi se ipsum vincit: qui in deterius abit vinci se ignauè permittit: quod Plato 1. De legib. ait esse turpissimum: ἡττιάδις αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ, πάντων ἀρχιστόν τε ἄμα καὶ κακίστον.

Rostra nouo.] Rostrum non modò de auibus, sed & de aliis animantibus dicitur.

cliens.] litigator, qui patronum sequitur, vt ab eo defendatur in iudiciis.

Illicitum non sperandum. EMBLEMA XLVI.

*S P E S simul & Nemesis nostris altaribus adsunt,
Scilicet vt speres non nisi quod liceat.*

R Ecce & verè Pindarns Nem. 8.

Κεῖται δ' ἐλπίδων καὶ τοῦ τέλους:

vanæ spei imbellis euentus: quò spectat Horatianum illud ex
4. Carmin.

Terret ambustus Phaethon auaras

Spes, &c.

Meminimus in superiori Spem cum Nemesi vnà expressam *Spes cum*
fuisse: ex quo intelligi liceret, nihil nisi quod fas & iustū sit, *Nemesi.*
quodque fieri facile possit, expectandum, sibi que fingendum
esse. Nam valdè est insolens & temerarium ambire quæ ne-
queas assequi, aut si assequaris, non tamen tueri aut seruare
possis. Occurrit exemplum Cæsaris Borgiæ Valentinorū Du- *Cæsar Bor-*
cis, qui audaciùs quàm aliquis alius eiusdem cōditionis, Im- *gia.*
perij maiestatem sibi pollicitus, militaribus aliquot vexillis
appingi curarat illud vulgo Italico, *O Cæsar, ò nullo, id est, Aut*
Cæsar, aut nullus: qui tandem morte misera interceptus, vati-
cinij locum inuenit: sed non quem spe magnifica sibi propo-
suerat. Itaque de eo sic Iusit Sannaazarius:

Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: quidni?

Cùm simul & Cæsar possit, & esse nihil?

Idemque in eundem:

Omnia vincebas, sperabas omnia Cæsar:

Omnia deficiunt, incipis esse nihil.

Obiter aduertendum distichon Alciati videri è quopiam Græ-
co expressum, sed ad imitationem effectum:

Ἐλπιδὺ καὶ νῆμεσιν εὐνὸς ἑστῆς βῶμῳ ἐτευξά,

Τὴν μὲν ἰσ' ἐλπίζης, τὴν δ' ἰνα μὲν ἐχῆς.

Quod sic eleganter reddidit Politianus:

Spem simul & Nemesin posita dicat Eunus in ara,

Scilicet vt speres omnia, nil habeas.

Scripsit & in eandem sententiam lepidè ac doctè Marullus:
qui quia proximè videtur accedere ad Alciati Emblemata, huc
adscribere non grauabor:

Quenam hæc tam semper tam leta est? optima rerum

Spes bona, quæ laseri iuncta? potens Nemesi.

Dux magis an comes est? vindex magis, vnde duabus

Templa eadem? speres ne nisi quod liceat.

Pudicitia. EMBLEMA XLVII.

PORPHYRIO, domini si incestet in adibus vxor,
 Despondetque animum, præque dolore perit.
 Abdita in arcanis naturæ est causa: fit index.
 Sincera hæc volucris certa pudicitia.

*Porphyrius
 auis natura
 mira.*

Aelianus cap. 35. lib. 14. ait, Porphyrionem muliebris pudicitiaæ obseruatorem esse, matrisque familias adulteriũ suspendio suo indicare. Quod Athenæus etiam comme morat Dipnosoph. lib. 9. ca. 12. ex Polemonis lib. 5. eorum quæ ad Antigonum & Adæum scripsit, retulitque Leonicus in Var. hist. lib. 3. cap. 17. Aiunt itaque Porphyrionem domi educatum, mulieres quæ sunt sub viri imperio, diligenter obseruare, eiusmodique habere sensum adulterium admittentis vt quando hoc cognouerit, domino significet, sibi que vitam suffocatione, vel vt alij volunt, suspendio adimat. quam esse certissimam commissi adulterij notam aiunt. Huius rei causa est in abditis naturæ arcanis: tantumque licet hinc colligere quàm turpe, quamque flagitiosum sit adulterium, cuius actu vel clanculario auis eiusmodi vita priuetur. Itaque quantum ad id argumentum pertinet, hæc adhiberi potest pro certæ & illibata pudicitiaæ symbolo. Huius etiã naturę miraculi men-

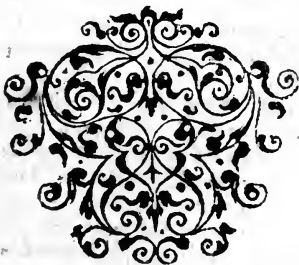
rio est apud alios quosdam, sed neotericos, quorum studium & industriam laudo: sed veteres in primis habeo. Secundus Maternus (quem ego aliàs citavi, auctorem certè pium & doctum) scribit, à leone castissimo animali leenam feminam iugulari, quæ cum pardo coierit. Apud Aristotelem & Plinium exempla quædam alia leguntur, quibus eadem naturæ verecundia ostenditur. Non est alienum quod Nouella 12. Iustinian. scribit, eos qui se polluant nefario coitu, ea facere quæ bruta rationis expertia detestantur. *ἀσέβητε καὶ ἀνόσια, καὶ βιάσονται ἐπιθυμῆν, ὅποια πολλά καὶ τῆς ἀλόγων ἀποσείεται ζώων.*
incestet] polluat se adulterio. Incestus, vel incestum, est flagitium in affines admissum. Non. Marcel. sed & pro quacunque libidinosa pollutione Seruius accipit. *κέσος*, pudoris cingulum, quo sponsæ ornabantur: per translationem sumitur pro pudore ac legibus connubij. Hinc *ἀνίκεσος*, pro turpi flagitio Græci accipiunt. Iurisconsulti incestum sumunt pro impudico, & turpitudinis flagitio in propinquos admissio, l. vlt. D. de ritu nupt.

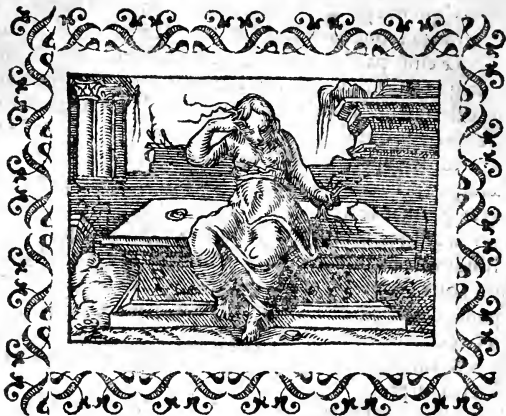
Incestus.

desponderique animum.] animum despondere, apud Ciceronē nusquam legi Budæus opinatur: vsum tamen eius loquendi formulæ apud Varronem, Liuium, Columellam notat. apponit Plautin. id è Menæch. Pater eius postquam perdidit puerum, animum despondit.

Despondere
animum.

Abdita in arcanis.] Causam occultam philosophi appellant: vt cum quæritur, cur magnes ferrum? cur succinum paleam trahit? id in naturæ arcanis esse dicunt.

Causa occult.
ca.

AIACIS tumulus lacrymis ego perluo Virtus,
Heu misera albentes dilacerata comas?
Scilicet hoc restabat adhuc, ut iudice Græco
Vinceret, & caussa stet potiore dolus.

Fons Em-
blematis.

Explicatur id agalma ab Eustachio ad Iliados Homericæ
β. citaturque à Porphyrio alicubi. Quod epigramma tri-
butum Virtuti conditionem suam deploranti, mutatum fuisse
à Mnasalca Sicyonto, & in voluptatem conuersum, ex altero
factum de Aiace, me admonuit doctissimus Camerarius. Hoc
ex 3. Epigrammatôn Græcorum sumptum. est enim tetrasti-
chon Asclepiadis,

Αἰδ' ἐγὼ ἀπλάμωρον ἀρετῶν ὄψα πῶ δὲ κείθημαι

Αἰαντος τι μὲν κλέρα μὲν ἀπλοκάμεις,

Θυμὸν ἄχρει μωρὰ λαβροληνῆα, ἔνθα ἄχαοῖς

Αἰδολόφρων ἀπάτα, κρεῖσσον ἐμῶ κέκελαι.

id est,

Dilacerata comas, visu miserabilis eheu

Consideo ad cineres hic Telamoniadae.

Ista dolore grani mihi quod fraus callida quondam

Iudicibus Graus antè locata fuit.

Protopopceia est Virtutis ad Aiacis tumulū insidentia, & ma-
gna lachrymarum copia eiulantis, propterea quod iniuste

lata sit à Græcis iudicibus sententia de armis Achillis Vlyssi, non autem Aiaci, cui debebatur, adiudicatis. Quo intelligi datur, quosdam viros bonos plerumque iniquorum iudicum decretis angi, & iniuste de suo iure deturbari; nullis tamen condolentibus aut opem vel consilium præstantibus. Eiusdem omnino argumenti sequitur eodem 3. lib. Epigramma nomine Antipatri, ex quo liquet Aiacis tumulum fuisse in litore Rhetæo, ut etiam Q. Calaber: sed fuisse prope Sigæum Troiæ promontorium ponit Plinius lib. 5. cap. 30. & Sozomen. histor. tripar. cap. 18. lib. 2. *dilacerata comas.*] Signum doloris grauiissimi. Sic Ouid. de Tibulli morte: *Venit inornatas dilacerata comas.* Aeschyli scholiastes *ἡ πέποιται: σούντες γὰρ τῆς θρηνητοῦ τίμησιν τὰς ἐαυτῶν πείλας.* Porro Alciat. imitatus est Ouidian. hoc 4 de Ponto. 13.

Venit ad albentes illabefacta comas.

[iudice Græco.] Id est, Agamennone, quem prauum Attidem vocat Aufon. in Epitaphio Aiacis, quod etiam huc non male referri potuisset. Vide nū alludat ad Prouerb. Græca fides. Sed is postremo locus mihi videtur altiore quadam consideratione indigere, nam cum dicit, *hoc restabat adhuc, ut iudice Græco Vinceret*, rem exaggerat ipsa Virtus lachrymarum plena à iudicis persona. Est enim indignissimum, virtutem à Græcis ipsis à quibus id omnium minimè fuit expectandum, eiec-tam, oppressam ac desertam fuisse. sunt enim Græci sapientia nomine commendati, quo etiam cæteris aliis nationibus præluceant. Atqui si id à Barbaris profectum esset, ferendum quidem aut ridendum denique fuerat. E multis quæ occurrunt locis ad id illustrandum, apponam vnum aut alterum ex M. Tullio: quibus clarorum virorum beneque de repub. meritorum casus miseros & indignam fortunam conqueritur. Sic pro Sextio: Hæc audiuius de clarissimorum virorum consiliis & factis: hæc accepimus, hæc legimus, neque eos in laude positos videmus, qui incitarunt aliquando populi animos ad seditionem, aut qui largitione cæcarunt mētes imperitorum, aut qui fortes & claros viros, & bene de Repub. meritos in inuidiam aliquam vocauerunt: leues hoc semper nostri homines, & audaces, & malos, & perniciosos ciues putauerunt, at verò qui horum impetus & conatus represserunt qui auctoritate, qui fide, qui constantia, qui magnitudine animi consiliis audacium resisterunt: ii graues, ij principes, ij duces, ij auctores, huius dignitatis atque imperij semper habiti

Virtutem lugere quid.

Agamēnon.

sunt. At ne quis ex nostro, aut aliquorum præterea casu hanc vitæ viam pertimescat, vnus in hac ciuitate quem quidem ego possum dicere, præclare vir de Republ. merit^o. L. Opimius indignissimè concidit, cuius monumentum celeberrimum in foro, sepulchrû de fertissimum in littore Dyrrhachino relictum est. &c. Idem i. de Oratore vbi agit de Rutilij causa, qui C. Marij Proconsul à publicanorum iniuriis Asiam defenderat, inuisus equestri ordini, penes quem iudicia tunc erant in exilium pulsus est damnatus repetundarum. Sic itaque Cicero: Cùm esset ille vir exemplum, vt scitis innocentia, cumque illo nemo neque integrior esset in ciuitate neque sanctior, non modò supplex iudicibus esse noluit, sed ne ornatus quidem aut libertus causam dici suam quàm simplex ratio veritatis ferebat. Et post: nunc talis vir amissus est, dum causa ita dicitur, vt si in illa commentitia Platonis ciuitate res ageretur, nemo ingemuit, neque inclamauit patronorum; nihil cuiquam doluit: nemo est questus: nemo Rempub. implorauit; nemo supplicauit. Cæterùm nescio an conferre huc possim opportunè adag. quo dicitur bonos viros esse lachrymabiles; faciles enim sunt ad misericordiam viri boni pijque: vt de Heraclito palàm est. sic Aeneas Virgil. fatur lachrymans: Di-
do contrà duritiem eidem exprobrans in 4.

Num fletu ingemuit nostro num lumina flexit?

Et Horat. in Odis Plutonem illachrymabilem facit:

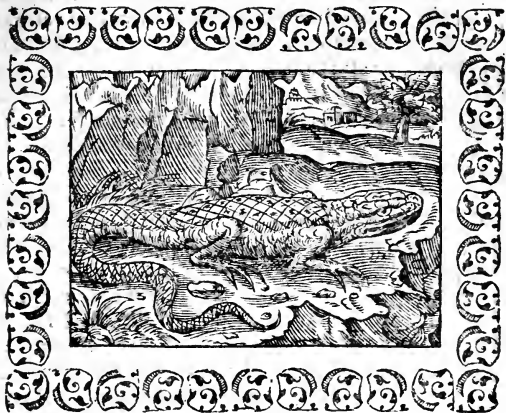
Non si trecentis quotquot eunt dies

Amice, places illachrymabilem Plutona.

Nolim prætermissum quod notatur à scholiastis quibusdam, Aiaccem (de quo hîc) nominatum ab αἰ, αἰ, heu, heu, nota dolentis seu lamentantis particula, & αἰάξ, lamentari est.

In fraudulentos. EMBLEMA XLIX.

PARVA lacerta, atris stellatus corpora & utris
 Stellio, qui latebras, & caua busta colit,
 Inuidia prauique doli fert symbola pictus.
 Heu nimium nuribus cognita zelotypis.
 Nam turpi obtegitur faciem lentigine quisquis,
 Sit quibus immersus stellio, vina bibat.
 Hinc vindicta frequens decepta pellice vino
 Quam formæ amisso flore relinquit amans.

Plinius lib. 29. cap. 4. tradit è stellionibus malum medica-
 mentum fieri. Nam, inquit. cum stellio immortuus est Stellio.
 vino, eorū qui biberint, faciē lentigine obducit. Ob hoc in
 vnguento necant eū, insidiantes pellicū formæ. Alciatus li. 1.
 Parergon, cap. 46. id copiosè satis enarrat. Sic enim ait: Crimē
 stellionatus nomē sumpsit à stellione lacerta stellata: quod
 animal malè apud veteres audit, siue quia inuidū (cū enim
 eodē, quo anguis modo pellē exuat, eā cōfestim deuorat, tan-
 quā vtilē esse pro comitialis morbi remedio norit, idcirco-
 que hominibus præripiat, vt Plinius lib. 8. cap. 31. attestatur)
 siue quòd ex eo malū medicamētū fiat, quo mulieres decipiū-
 tur. Nam cum mortuus est in vino, faciē eorū qui biberint,

Crimē stellio-
 NATUS.

lentigine obducit: ob hoc in unguento eum necant, si quæ mulieres pellicum formæ insidiantur. quæ ex causa verisimile est primò proditum id iudicium: an quia in id animal versus sit, ut canit Ovid. Metamorph. 5. --duri puer oris, Et audax?

unde impudentiæ est symbolum, Græcèq; dicitur, ἀσκέλαφος, quia sit ἀσκέλης τῆς ἀφῆς, cōtactu asper & durus. Hæc Alciat. noster. Sanè idem Plinius lib. 30. cap. 10. nullum esse animal dicit, ex opinione communi, quod fraudulentius inuideat homini: indeq; stellionum nomen in maledictum translātū ferunt. Plerique volunt stelliones eosdem esse ac tarantulas quas Græci ἀλαβάπαι nominant. Quia verò ex proximo Alciati loco meminimus criminis stellionatus, de eo hæc pauco obiter: Stellionatus iis obiicitur qui aliquid dolo fecerint: & ubicunque nomen proprium deficit criminis, stellionatus obiicitur, ait Vlpian. Locum autem præcipuè habet in eo qui rem fortè alij obligatam dissimulata obligatione per calliditatem distraxerit: sed & in eo qui merces supposuerit, vel corruperit, quique imposturam fecerit pœna stellionatus nulla est à legibus constituta quia nec legitimum crimen est. Cæterum & hoc aduertendum, ut auctoris mentem apertius aperiamus. in plerisque animantibus certas quasdam notas esse malignitatis à natura inditas, ut caueamus ne quid inde noxæ damni ve contrahamus. Vulgo enim fertur cauendum esse ab iis qui notis quibusdam insignes sunt. Diciturq; non rarò eum qui pedibus claudicat, & animi quadam claudicare parte, quique gibbo sit deformatus aut struma, aut aliquo generis eiusdem vitio, cæteris infestior esse, & magis versipellem: si quid tamen vulgari hominum opinioni dandum: Vitiosum corpus vitiosæ naturæ imaginem esse. Quod Homerus in suo Therste confirmavit, qui ut deformior erat, ita etiam turpior, loquacior, & seditiosior, describitur.

Sic Cicero pro Roscio Comædo cauillatur Fannium Chæreā ex habitu corporis: Nōne ipsum caput, & supercilia illa penitus abrasa olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur? nōne ab imis unguibus vsque ad verticem summum (si quam coniecturam affert homini tacita corporis figura) ex fraude, fallaciis, mēdaciis constare totus videtur? qui idcirco capite & superciliis semper est rasis, ne pilum vllum viri boni habere dicatur. Ludit eodem penè schemate Martialis in Zoilum:

Note malignitatis.

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine luscus:
Rem magnam prestas Zoile, si bonus es.
stellatus corpora guttis Stellio] Vir. 4. Georg:
sepe ignotus adedit
Stellio lucifugis congesta cubilia blattis.

Ouid. 5. Metamorph.

latebrasque petit, aptumque colori

Nomen habet variis stellatus corpora guttis.

Huc referam non inuitus doctissimi viri Turnebi carmina de Stellionis eadem animaduersione, ex Epithalamio Francisci Valesij, hæc enim:

Sic quæ pellicibus nuptæ insidiantur auaris,
Quas forma plus esse dolent, medicata propinant

Poculis guttata lentigine stellio quæ tu

Ansicis, vt vario signetur tergo vultus

Discolor & maculis liuescant ora subortis.

& caua busta colit.] Ouid. 3. Amor. 8. eleg.

Mors tamen a templis in caua busta trahet.

prauique doli.] dolimali, quem Seruius definit machinationem Dolus malus:
 quandam alterius decipiendi causa, cū aliud simulatur, aliud agitur. Labeo autem omnē fallaciam, calliditatem, machinationem ad circumueniendum & decipendum alterum adhibitam, censetque sine dolo malo aliud agi posse, aliud simulari.

Zelotypis.] Ζηλος, æmulatio seu inuidentia; τύπος, forma, Hinc
 mulier zelotypa, quæ formæ alienæ inuidet. Ea zelotypiæ opinio permultis mulieribus animū dedit viros quoque modo tollēdi de medio, vt hoc etiam adiiciam præter rem. Nam Cic. 2. de offic. refert Alexandrum Phereum ab vxore interfectum propter pellicatus suspicionem. Sic Antoninum Verum Lucilla: Lemniæ viros omnes vna excepta interfecerunt & Demetrius Antigoni filius, Nicanor, aliique à suis feminis, interempri. Denique cū omnia peruestigaris, collige tecū. quod vindicta nemo magis gaudet quàm femina. Ouid. 2. artis,

Sed neque fuluus aper media tam seuus in ira est,

Fulmineo rapidos dum rotat ore canes,

Femina quàm socij deprensa pellice lecti

Ardet & in vultu pignora mentis habet.

In ferrum, flammamque ruit, positoque decore

Fertur, vt Aoni cornibus icla dei.

Zelotypus

Lentigo.

lentigine] *Lentigo*, macula subrufa, aut nigricans in facie aut manibus ad lentis similitudinem.

Pellex.

pellice] *Pellex*, quasi *παλλάξ* ἢ *παλλαξ*, ait Gell. lib. 4. cap. 1. vel à *pellendo*, quod uxorem legitimam è thalamo *pellat* vel quod virum *pelliciat*. Paulus in l. 144. de verb. sign. Digestis ex *Masurij Sabini* sententia *pellicem* pro ea sumit quæ citra matrimonium cum aliquo consuescat, domique retineatur: additque vulgò sic accipi, quæ cum eo se misceat cui sit *vxor*. Cæterum an admittere auserim distinctionem *Iuriconsulti* in dicta lege, inter *pellicem*, *amicam*, *concupinam*, nondum satis liquet Sed præstat audire *Demosthenem* oratione aduersus *Neæram*, egregiè nomina τῆς παλλακῆς, τῆς ἐπαίρας, καὶ τῆς γυναικὸς distinguentem: ait enim τὰς μὲν ἐπαίρας ἡδοῦν ἐν ἑξ' ἰχοῦρ, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς κατ' ἡμέραν ἑραπείας τοῦ σώματος, τὰς δὲ γυναικὰς τῆ παιδοποιεῖο, γνησίας, καὶ τῆς ἔδον, φίλας, πιστὰς ἔχειν. *Amicas* habemus voluptatis causa: *pellices* seu *concupinas* famulitij & curæ quotidianæ gratia corporis utimur: *uxores* autem ducimus ut legitimos tollamus *liberos*, fidam que rei familiaris custodiam habeamus.

Dolus in suos. EMBLEMA L.

AL TILIS allektor anas, & cerula pennis,
Assueta ad dominos ire redire suos,

Congeneres cernens volitare per aera turmas,

Garrit, in illarum se recipitque gregem,

prærensa incantans donec sub retia ducat:

Obstrepitant captæ, conscia at ipsa silet.

perfidâ cognato se sanguine polluit alas,

officiosa aliis, exitiosa suis.

HAc similitudine (cuius facile subintelligitur apodosis) *Proditorum fraudes.* proditorum animum fraudulentum aperte arguit: qui cum bene velle se fingant, ut simulatis eiusmodi alloquiis imponant eo sanè nocentiores, quò versutiores, habendi sunt. Sic enim plerumque infantes & incautos in ignota discrimina, vel ad extremum vsque vitæ periculum adducant & compellant, sed potissimum cum vel vitæ consuetudine & familiaritate, aut etiam obsequij aliqua specie fucata eos tenent irretitos, nodisque tam tenacibus illigatos, ut sese hinc nequeant extricare. quo de genere sunt vespertiliones quidam, & sceleratissimi sycophantæ (quorum numerus quantum his temporibus accreuerit, dici non potest) qui viros inculpatæ vitæ, simplices planè, & ab omni fuco alienos, in discrimè & præcipitium trahunt: nullūque non mouet lapidè, ut quod est in proverbio, in laqueos inducant: quam ad rem cuniculis quibusdam vtuntur, cum impingunt nomen detestandi sortilegij, vel etiam hæreseos, aut sectæ alicuius, ut securius magisque impunè ouiculam, id est hominem simplicè, minimèque malum ab omni crimine tam scelesto, tamque abominando alienissimum mactent, vel certè quocumque tandem modo exterminent: sic ut insons ille miscellus hac aspersus labe (tametsi toto vitæ tēpore virtuti pietatīque nomen dederit) humanæ societatis pernicies, & pestis habeatur ab imperita multitudine, quæ ut in vitium plus quam liceat credula, ita ob incōstantiā maximā, quæ illi familiaris est, ad virtutes ipsas inuertēdū sic prompta & parata sit, ut quod ait Flaccus sincerū auidè cupiat vasincrūstare. Sed ut paucis cōtrahā, hoc genus hominum ut exitialius & magis auersandū, sic & præter alios, in quod leges animaduertant, dignissimū. Quod enim vnicè docuit optima illa omniū magistra natura, hi tollūt, & improbitate iniquiore labefactāt, nimirum vbi cōtra suum sanguinē insidiantur, & in animas suas fraudem moliuntur, ut loquitur Salomon. Id totum tamē torqueri melius for-

tasse potest in patriæ proditores, quales fuere *οι Φιλιστινους* apud Græcos, apud Olynthios Lasthenes. Talis fuit Metius ille suffetus dux Albanorum pugnae desertor in bello Romanorum aduersus Albanos, qui suæ proditionis pœnas dedit ab equis discerptus, vt lib. 1. Liuius memorat.

Anas.

Altilis alleclator anas.] Anatem à natandi assiduitate dictam vult Varro, s. De ling. Lat. Altilis, quòd à latur domi, vel ruri, vt gallinae, &c. Alleclator porrò ab alliciendo. Legi alicubi morem esse aucupibus exoculatam columbam in reti colligare, quæ strepitu cæteras columbas ad se pelliciat. ea dicitur *παλεύτεια*, à *παλεύειν*, quod est decipere, seducere, in laqueum allicere.

Sed audiamus ipsum Alciatum, qui ea de re sic lib. Parerg. 9. cap. 11. Plaut. in Milite, Paleutrio nomen veteratoris impostorique seruo cõueniens. vnde & *παλεύτεια*, quasi alleclatrices aues Aristoteli lib. De hist. animal. 9. turture vel columbae, quæ aluntur, vt aucupes alias alliciant, eosque ad congeneres capiendos adiuent. quod & in coturnicibus fieri cõsuevit, itẽmque anatis de quibus (est enim aucupij genus valde iucundum) nos quandoque carmine sic lusimus.

Altilis alleclator anas, & cerula pennas. &c. Hæc Alciatus.

ire redire] ire, pro abire, vt alludat ad verba Iustiniani. in §. Ceruorum quoque, De rer. diuisione, in Institut. in sylvam ire & redire solent. & paulò post: In iis animalibus quæ ex consuetudine abire & redire solent. Martialis 12. lib. epigramm.

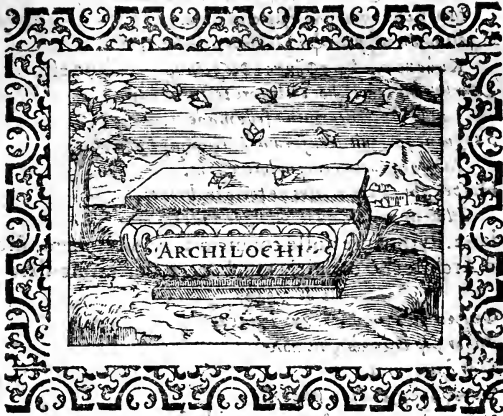
Atque inter mensas ire, redire suas.

Garrire.

garris.] Garrire, quasi ineptè strepere, Nonius & proprium esse anium quidam putant.

ARCHILOCHI tumulo insculptas de marmore vespas
Esse ferunt, lingua certa sigilla mala.

V Espæ tumulo affixæ Archilochi, linguæ malæ petulan-
tiam effrenem arguunt: hæ enim raucæ sunt & mordaces
sed nullam ab iis neque oblectationem, neque fructum com-
parare possis, vti nec à maledicis, aut mordacibus expectare
quicquam præter aculeum debeas. Hoc autem Archilochi in-
telligitur scriptor quiuis insolita quadam verborum petulan-
tia & mordacitate alios insectans; in quo tamen neque curam,
neque eruditionem possis deprehendere: sed hoc tantum no-
tus, quod audaciam in obrectando maluerit ostentare, tamq̃;
prauè innotescere, quam stare gratis, & cum silentio, vt lo-
quitur Martialis. Fuit verò hic Archilochus Poëta Lacedæ-
monius, vel Parius, vt alij volunt, qui Lycamben socerum tã
arrocibus & virulentis carminibus insectatus est, vt eum ade-
gerit ad laqueum. Hinc Prouerb. Archilochia edicta, pro con-
tumeliosis & mordacibus: & Archilochi patria, pro maledi-
cis: & Archilocom terere, pro eo quod est, maledicentia dele-
ctari. Quò pertinet Archilochi epitaphium ex 3. Epigramm.
Græcorum lib.

Maledicentia
nota.

Scriptor male
ditto.

Archilochi

Ἔμμα τὶ δ' ἀρχιλόχῳ ὄψιν ἰππικόν, ὅς ποτε ποκρῆν

Μῆσαρ ἐχθραίφ κρῶβς. ἐβαψε χόλω,
 Αἱμάξας ἐλιχῶτα τόν ἡμεροθ, οἶδε λυκά μβης
 Μορσῶρος τεισῶν ἄμματα θυγατέρων.

Ἡρέμα δὴ ᾤδόμενοι ὀδοίπορε, μήποτε τῷδε
 Κρησῶς τι μβῶ σφῆκας ἐφεζομῶυς.

hoc est,

Archilochus iacet hoc in litore tectus, amara
 Cuius vipereo carmina felle madent.

Sanguine foedavit Musarum Heliconæ, Lycambes
 Luget natarum turpia lota trinum.

Hospes abi tacite irrites ne forte crabrones,
 Illi in tumulo quos habitare vides.

Pindar. 2. Pyth. ait se nolle conuicio aliquo Ixionem afficere,
 quod Archilochus conuicia non bene cesserint. Sic ille:

— ἐμέ δὲ χρεῶν

Φάγειν δίκυος ἀδύτου. κέκρυχθῆσθαι

Εἶδον γὰρ ἐχθρῶν, τα πολ-

λῶσι ἀμειχανία

Ψοφρῶν ἀρχιλοχοῦ βαρυλό-

γούσι ἐχθροὶ πικρομῶνον.

id est,

Me autem oportet effugere morsum imbellem & impotentem,
 maledicentiam nempe. Vidi enim iam olim multa in egestate
 positum conuiciatorem Archilochum, in fensis obrectationi-
 bus enutritum, & quasi pinguem factum. Antisthenes dice-
 bat Diogenem vespis esse similem, vespis enim non magnum
 esse alarum strepitum, aculeum autem acutissimum: Dion.
 oratione 8ta & Stobæus Serm. 11.

ἡ αὐτῆς sigilla. quæ sunt symbola certæque notæ hominis in-
 temperanter lingua abutentis, ut qui maledicentissimus fue-
 rit.

In receptatores sicariorum. EMBLEMA LIII.

LATRONVM, furumq; manus tibi, Scaeva, per urbem
 It comes, & diris cincta cohors gladiis:
 Atque ita te mentis generosum prodige censes,
 Quod tua complures allicit olla matos.
 En nouus Actæon, qui postquam cornua sumpsit,
 In prædam canibus se dedit ipse suis.

In receptatores.] Hæc epigraphæ mihi statim reuocauit in mentem quod de receptoribus, seu receptoribus iura edixerunt, in quos nempe voluerunt acerrimè animaduerti, l. 3. §. cognoscit, D. de off. præf. vigil. quia sine his diu maleficia latere nõ possint. l. 1. de recept. Sic Vlpian. in l. Congruit, de off. præf. vult à præside animaduerti in sacrilegos, latrones, plagiarios, fures, prout eorum quisque deliquerit: receptoresq; eorum coërcere, sine quibus latro diutius latere non potest. Cui simile illud Quintiliani ex declamatione 255. vbi ait, proximos eos esse transfugis à quibus transfugæ recipiuntur: quia natura simile sit, facere scelus & probare.

STobæo citatur illud ex Phauorino, ni fallor: ὡς περ ὁ ἀκταίων Fons Emblematis à
 Ὑπὸ τῶν προφορῶν ἀπ' αὐτοῦ κυναῖ ἀπέθανεν, ἕως οἱ κόλακες Stobæo.

τῶν τρέφοιται κατελύσιν: Quemadmodum Actæon à canibus, quos alebat, discerptus est: ita parasiti & assentatores eos à quibus enutriuntur, miserè perdunt. Nonnulli sese putant insigniores & quidem nobiliores, si quosuis sicarios, nulliúsque frugis homines & ganeones inertes, domi & mensæ suscipiant, haud sano mentis oculo prævidentes se vñà cum patrimonio committuri damno, nominis & plerumque vitæ iacturam facere. Tutissimos enim se fore credunt, utpotè tanto tamque generoso satellitio stipati; & tamen non aduertunt, quanti constar, quamque noxia sit ea familiaritas. Anulus in picta poësi sic:

*Cornibus in ceruum mutatum Actæona sumptis
Membratim proprij diripere canes.
Næ, miser est dominus, parasitos quisquis edaces
Pascit, adulantum præda parata canum:
Se quibus irridendum suggerit & comedendum,
Seruus & ex domino corniger efficitur.*

Venatores
Actæones.

Qui mythologica tractarunt, hoc de Actæone figmentum ad venatores referunt, qui suas opes miserè dilapidant in vendi luxu inutili admodum & sumptuoso: etenim à canibus, quos aluere, tandem ultione diuina quasi membratim dilaniantur. Nam tametsi nihil aliud sceleris admitterent, nisi in eo quod erogent in victum canum quod commodiùs posset egenis & pauperibus pressis cõferri: ea tamè culpa satis habet grauiratis ad prouocandum iustam Dei præpotentis iram, qui tot bona nobis non est elargitus, ut iis tam malè vtamur. Eoque grauius illi peccant, quòd rebus necessariis animum non applicent, ut agriculturæ, ut Reip. ut aliis honestis actionibus, sed omnem temporis vsuram collocant in venatu: quo fit, ut in vrgentem minusque sibi notam penuriam præcipites ruant. Itaque dici non ab re potest, eos non à canibus modo, sed auibus & equis absumptos ac dilaceratos. Palæphatus ait Poëtas hoc figmento nihil aliud docuisse, quàm homines cauere maximè debere, ne quid agant quod diis inuisum sit aut ingrati, aut quod eos in iram prouocet. Adhæc olim omnes labori fuisse intentissimos, & manibus victum quæsiuisse non seruis aut exteris sua negotia, sed sibi tantùm commisisse: ideoque qui laboriosi esset, opibus & facultatibus præ cæteris abundasse: contra qui sese otio dedebant, voluptates cõsectabantur, venationi & alexæ dabant operam, in extremam rerum penuriam decidisse, & opibus exhaustos esse, quemadmodum &

Veterum in
Austria.

Otiosi venatores.

ipsi Actæoni contigit. Sed id speciatim in prodigos adolescentescens non ab re licet conuertere, qui promi magis quam condi, vt Phryges serò sapiunt, & tum fortè, sed frustrà respiscunt, cùm nihil est amplius in oculis. Sibi quidem mirè placent, cùm secundis fortunæ ventis opes suppetunt, quibus impudentes & ignauos ganeones (qui nullum aliud sibi pensum relictum habent, quam vt lautas culinas affectentur, alienaque quadra viuant) pascant & enutrient. At exhaustis patrimoniiis, quid illis superest nisi vt aliena compilent, tandemque in malam crucem adigantur, ab iis relictis, longumque valere iussi, à quibus in cõditionem tam miseram, tamque abiectam coacti sunt? Non piget huc traducere, quæ Dion Chrysost. orat. 10. De seruis, oppositè scribit, se non putare damna à malis canibus plures accepisse, quam à malis hominibus. Etenim à canibus perniciosis vnum Actæonem aiunt (inquit ille) perditum, & his quidem in rabiem cùm acti essent: à perniciosis verò hominibus dici non posse, quot perierint & plebeij & reges, quot etiam ciuitates; hi quidem à seruis, illi autem à militibus & satellitibus; alij ab amicis quibusdam, nomine tenus amicis: alij quidem à filiis & fratribus, vxoribusque damna capiunt innumera. Retulimus supra ex Constantino Manasse memorabile Michaëlis Imperatoris exemplum, quem cum Actæone discerpto à canibus comparat: siquidem incõsulto illi Principi, quòd ab assentatoribus obsessus esset, miserè omninò cessit.

*Locus
Dionis
Chrysost.*

Scæua.] proprium quoddam nomen aut fictitium non temerè suspicetur aliquis, plerique, scæua, legunt, pro, dira, crudeli, terrificà, &c. sed malim Scæuam accipi, vt Symmachus, pro improbo, sinistrae famæ homine, rerum imperito. Quæ sub obtentu tuo à quibusdam scæuis designata dicuntur, ait ille. Et Græci, eum qui sit ingenio tardo σκαίου appellat: ὅδ' σκαίου, ὅδ' ἐπιλησμοῖα, dicit Aristophan. i. neque scæuam, neque consilij inopem.

manus.] multitudo, vt maxima militum manus apud Ciceronem in Philipp. & sæpe aliàs.

prodige.] Cicero 3. Offic. Prodigi, qui epulis & viscerationibus, & gladiatorum muneribus, ludorum, venationumque apparatus pecunias profundunt in eas res, quarum memoriã aut breuem, aut nullam sunt omninò relicturi.

Prodige.

allicit olla malos.] Ea est ollæ amicitia, vt habet Prouerbiũ; ad quod respexit Martialis lib. 2.

Hunc quem vina tibi, quem mensa parauit amicum,

Esse putas fide pectus amicitiae?

Vinum amat & cyathos, & sumina, & ostrea, non te.

Sublato vino nullus amicus erit.

En nouus Actæon, &c.] Tangit Actæonis fabulam, quam fufè narrat Ouid. 3 Metamorph. Hanc lubens prætereo, vt vel pueris notiffimam.

In adultores. EMBLEMA LIII.

SEMPER hiat, *semper tenuem, qua vescitur, auram*
Reciprocatur Chamæleon:

Et mutat faciem, varios sumitque colores,
Præter rubrum vel candidum.

Sic & adulator populari vescitur aura,
Hiânsque cuncta deuorat:

Et solum mores imitatur Principis atros:
Albi & pudici nescius.

Emblema è
Plutarcho
petitum.

EXpressum id è Plutarchi libello, De discrimine adulato-
ris & amici, huius hæc verba: Ο κόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τῷ χαμαι-
λίοντι πεποιθὲν ὀκειῖός τε γὰρ ἀπάσῃ χροίᾳ πλὴν τῆ λευκῆ συναφ-
μιῖται. καὶ ὁ κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις σωθῆναι ὁμοίως ἑαυτὸν ἐξ ἀδυνα-
τω παρέχει, ἔδει δὲ πολὺν τῶν ἀρχῶν ἀμίμητον. Adulatori qui-

dem omninò id accidit vt Chamæleonti: siquidem vt ille colorum omnium similitudinem exprimit præterquam albi: sic assentator, cum se similem præstare non possit in his quæ digna sunt studio, turpia quæque imitatur quantum potest. Vt enim nonnulli pictores imperiti, quia nequeant assequi quæ pulchra sunt & difficilia, in næuis quibusdam ac verrucis aut rugis depingendis toti sunt, & quælibet repræsentant, præter ea quæ pulchra sunt, quæque ingeniosi artificij laudem mereantur: Sic & assentator, vt principi viro, cui assidet, aliquid gratum faciat, eius diligenter imitatur intemperantiam, iracundiam, supercilium, acerbiter in seruos, diffidentiam in domesticos, & cognatione iunctos. Nam præterquam quod sponte, naturæque propensione ad deteriora propensus est, videtur eo modo sibi longè abesse à vitio reprehensionis, si turpia imitetur. Quem morem vt barbaricis moribus conuenientissimum, meritò perstrinxerunt auctores grauiissimi: hoc enim vitio quòd laborarit Alcibiades, vt qui ingenio esset versatili, & ad quiduis comparato, naturam Chamæleontis habuisse dictus est. Sed mirum est sanè quod narrant de Arabum quibusdam populis, apud quos inuauit consuetudo, vt illorum Rege aliqua corporis parte affecto, aut decurtato, populus eius regionis ægritudinem imitetur Principis, illoque membro fasciis lanaque conuoluto, sic in medium prodit. Quod idem de scurra quodam Philippi Macedonis memoriæ proditum accepimus. Cum enim in oppugnatione cuiusdam ciuitatis Argiuorum, vnus Philippo fuisset erutus oculus, postridie scurra fascia similem oculum circumligatus processisse fertur. Idemque cum crus in quadam pugna Regi fractum esset, in eius conspectum venire non erat solitus, nisi claudicans, eodemque crure colligato. Ea itaque est assentatorum mens, hoc vnum studium, vt imitentur omnia, omnibus assensum præbeant, præterquam iis quæ sunt à natura sua longissimè remora, nimirum quæ à niueo simplicitatis & innocentiae decore, ac pudoris & verecundiae quasi rubori omninò sit aliena. Nam quod Antisthenes dictitabat, vt meretrices omnia bona præter prudentiam, sanumque iudicium suis amatoribus imprecantur: sic assentatores iis quibus cum agunt. Vide Pierium in Chamæleonte, lib. 27. Hieroglyph.

Alcibiades.

*Arabum
assentatio.*

*Scurra
Philippi
Macedonis.*

*Semper hiat, etc.] De Chamæleonte sic Plin. cap. 33. libro 8. Chamæleon.
Ipse celsus, inquit, hianti semper ore, solus animalium nec*

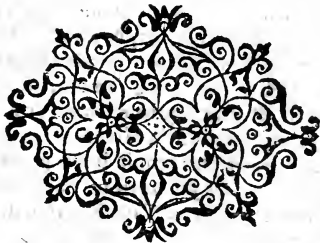
cibo nec potu alitur, nec alio quam aëris alimento: & coloris natura mutabilior: mutat namque eum subinde, & oculis, & cauda, & toto corpore, redditque semper quemcunque proximè attingit, præter rubrum, candidumque. Cassiodorus Variar. formularum lib. 5. epist. 34. naturam Chamæleontis ad frustratorem debitorem non minùs ingeniosè traducit. Fugere nescius, sed suæ spõsionis ignarus: obliuiosus cum relinquitur: trepidus, cum tenetur. Mutat verba, variat constituta, nec in vna dicti sui qualitate contentus, diuersis imaginibus immutatur. Meritò Chamæleonti bestix conferendus, quæ paruiorum serpentum formæ consimilis, aureo tantum capite, & reliquis membris subalbëtis prasini colore distinguitur. Hæc quoties hominum aspectus incurrerit, dum ei fugiendi velocitas denegatur, nimia timiditate, colores suos variè commutat, vt modò veneta, modò blattea, modò prasina, modò possit cyanea reperiri. Prouerb. Chamæleonte mutabilior.

Reciprocatur.] repetit, retroflectitur, vel recipit. procare, petere est: vnde procax, & proci dicti. Reciprocum verò à recipièdo dici ait Varro, quia eò redeat vnde profectum est. Hinc maris & animæ reciprocatio. Hoc loco verò reciprocare propriè est auram resorbere, subindeque retrahere: sic enim Liuius reciprocare pro respirare vsurpauit.

vescitur aura.] Allusio ad Prouerb. Vento viuere. Popula i aura vesci, est populi nugis assentiri, vulgi mores insequi.

Albi & pudici nescius.] Color albus mentis integritatem, vt rubeus pudorem signat, vt dicemus postea.

Color albus
& rubeus.

Ei qui semel sua prodegerit, aliena credi
non oportere.

EMBLEM ALI III.

COLCHIDOS in gremio nidum quid congerit ehen
Nescia cur pullos tam male credis anis?
Dira parens Medea suos seuissimanatos
Perdidit, & speras parcat ut illa tuis

Hoc ex Græco Archiz:

Αἶψα ὄλλω γήσους τε δῖπτα λῶν σὺ χελιδῶν,
Μηδῆης γράπῃ περὶ λίδι νοσοτροφῆς.

Ἐλσῆ δ' ὄρτα λῶν πίζω σέο τὴν δὲ φυλάξαι
Κολχίδου, μηδ' ἰδίω φασαμένῳ τέλει:

Sic Marullus exposuit 3. Epigrammatōn:

Quid vaga tot terras vrbesque emensa volucris,
Colchidos in seno nidificas gremio?

Pignoribusque tuis credis malè sana fidelem,
Ipsa suos partus qua lanianit atrox?

Ni factus exosa tuos Pandione nata
Phasiaca querit perdere sanitia.

Τυρῶν Ἐπι-
γράμματα.

Breuius reddidit Politianus, nimirū tribus hendecasyllabis.

Medea statua est misella hirundo,

Sub qua nidificas. tuosne credas?

Huic natos, rogo, quæ suos necauit?

Sed breuissimè Borbonius noster, vno disticho,

Medea statua est: natos cui credis, hirundo?

Fer aliò: viden' hæc mactet vt ipsa suos?

*Fides non
habenda ei
qui fidē vio-
larit.*

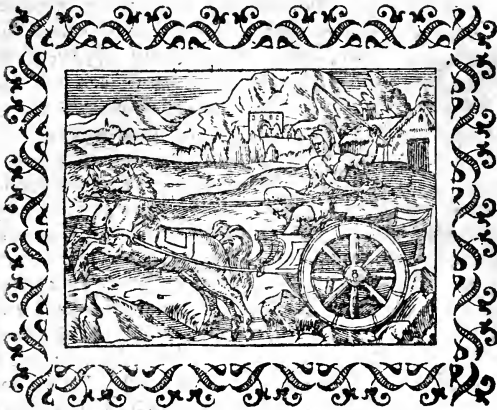
Apostrophe est ad hirundinem, ad statuam Medæ nidificantem: ex quo datur intelligi, cauedum esse ab eo qui semel imposuit: vel iis nullam amplius habendam fidem, qui semel vel quoquo modo læserint: aut iis nullo pacto assentiendum, qui cum sua dilapidarint, vix aliorum curam commodè gerent. Nemini enim res aliena quàm sua debet esse charior aut cõmendatior. Quomodo enim fieri potest, *κεχρῶς κεχρημένοι ἀνδρα γῆς ἰδίοις, εἶναι πιστὸν εἰ ἀμοιβῆσις*: Id explicat Socrates apud Xenophõrem lib. 3. *ἄπομνημ.* nêpè colloquio cum Glauconè. Refert Plutarch. *εἰ γαμικ. παραχῆλ.* Qua ratione Timarchū impudicitix & prodigalitatix accusauit Aeschines, non tam vt hominem probro afficeret, quàm ne deinceps ad populum concionaretur. Qui enim rem familiarem adeò malè administrasset, indignus videbatur cui publica crederetur. Præclarè Tiberij factum memoratur à Corn. Tacito: qui vt honestam innocentium paupertatem leuauit, ita prodigos, & ob flagitia egentes Vibidium Varronem, Marium Nepotem, Appium Appianum, Sullam, Vitelliū mouit senatu, aut spontè cedere passus est. Gorgia oratore publicè aliquândo dicente vt concordiam suaderet, Melanthius non sustinuit: aiebat enim de pace cum minimè aliis verba facere debere, qui sibi, vxori & ancillæ concordiam persuadere non potuisset. Idem in Laconicis: Agis Archidami filius ei minimè Duci fidem habendam dicebat, neque credendum iuuenum exercitum, qui suam ipsius patriam miserè prodidisset. Id dicebat Ephoris, qui Imperatorem quendam lubricæ hominem fidei in hostes mitebant.

Medea.

Colchidos.] Medea Colchis nominata, quòd Colchorum regis filia fuerit, quæ Iasoni vt nuberet, aurei velleris obtinendi corripienti quæ viam ei commonstrauit, sed priùs Dracone sopito. Tandem ab Iasone repudiata, quos ex eo liberos susceperat, interemit. Repete fabulam ex septimo Metamorph. Ouidij.

Temeritas.

EMBLEMA LV.

*IN PRÆCEPS rapitur, frustra quoque tendit habenas
 Auriga, effreni quem vehit oris equus.
 Haud facile huic credas, ratio quem nulla gubernat,
 Et temerè proprio ducitur arbitrio.*

Significatur nihil ei cōmittēdum esse, qui in proprios affectus nullum sibi sumit imperium, sed temerè huc atque illuc concitatus fertur, non aliter quàm equus, quem nulli freni nullæque habenæ continent. Similitudinem hanc mutuatus est ex Platone, qui animum nostrum cum auriga, corpus verò & eiusdem perturbationes cum equis comparabat. Iuxta quod ab Hieronymo etiam dictum est, sensus corporū quasi equos esse sine ratione currētes: animā verò in aurigæ modum frenā currentium retinere. Maximè enim est efficiendū, ut appetitus rationi obediant, eamque neque præcurrant, nec propter temeritatem, nec propter pigritiam aut ignaviam desistant, sintque tranquilli, atque omni perturbatione careant, ut docet M. Tullius. Locus Platonis est in Phædro, de duobus equis bono & malo, & eorum auriga ratione: quò M. Tullius alluisse visus est 2. De Republ. Ut auriga indoctus è curru trahitur, operitur, eliditur, laniatur. Quem locum

Cui non credendum lum.

obseruauit Heraclides Póticus lib. De allegoriis Homericis Locus hic , vt apparet , è Maximi Tyrij sermone 55. tractus est. Neque verò granabor locum integrum sublegere : τῷ δὲ πῶς ἀνθρώπινης σιδείας πρὸς τὸ θεῖον ἔξωρε θεὸς τροπὸν, ὅπως εἰς τὴν ψυχὴν γήϊον σώματι, ὡς ἡνίοχοι ἄρματα, καὶ πρὸς θεὸν τὰς ἡνίας τῶ ἡνίοχῳ, ἀφῆκε θεῖν, ἔχουσαι μὲν παρ' αὐτῶ ῥαμίω τέχνης, ἔχουσαι δὲ καὶ ἀτεχνίας ἔξωσιαί· ἢ δὲ, ἐπιφθάν ὅπως ἢ ἄρματων καὶ λάβηται τῶ ἡνίῳ, ἢ μὲν εὐδαίμονι καὶ μακροεῖα ψυχῇ καὶ μεμνημένῃ τῶ ὅπως τὸ ὀχνημαί τῶν τιμῶν ἐμβαστασμένων θεῶν καὶ ἡνίοχῶν πρὸς ἄξια, ἔχεται τῶ ἡνίῳ, καὶ ἄρχῃ τῶ ἄρματος, καὶ κολάζει τὰς τ' ἵππων ὀρμαίς· οἷδὲ εἰσιν ἀτεχνῶς παντοδύποι, ἄλλος ἀμαχῆ θεῖν διωρμημένοι, ὁ μὲν αὐτῶν, ἀκόλατος καὶ ἀδιδάκτος καὶ ὑβριστής, ὁ δὲ, θυμώδης καὶ ἰσθητικός καὶ ἐμπληκτός, ὁ δὲ, νοθής καὶ ἐκλελυμένος, ὁ δὲ ἀνελεύθερος καὶ συμκρόφρων καὶ πεπνός· ἔπος ἄρμα ἐξασιασμένον παρὰ τῆς τὸν ἡνίοχον, καὶ τὰ καὶ μὲν κρατήσῃ αὐτῶ, καὶ τὴν ἢ διωρατεύοντες ἵππων ῥύμηι ἄξιοι φέρειν, τῶν μὲν τῶ ἀκολάτῳ ἵππων πᾶσι τὸ ἄρμα συμφορῶν μόνον αὐτῶ ἡνίοχῳ ὅπως ἔβρις καὶ παρρησίας καὶ λαγνείας, καὶ ἄλλας ἔτε ἐιλικριεῖς ἡδοναίς, τῶν δὲ τῶ θυμώδῳ ὅπως κραυγαίαι παντοδύποις. *Quæ* Latine ita sonāt: Verū hic vnus inuentus est modus ab ipso Deo, quo humana cōditio minorē se esse diuina fateretur, propterea scilicet quòd animū terrestri corpori, tanquā aurigam imposuit curru, cuius & habenarū sustinendarū & incitandi vim esset habiturus. Huic enim aurigæ, simul aurigādi artem, virésque tradidit: simul etiā liberum abutendæ artis arbitriū dedit: qui postquā inscenderit currum, & habenas acceperit, siquidem felix beatúsque animus sit memoriāque habeat se iussu Dei sublatum esse in currum, validéque aurigationem regere debere, nimirū habenas moderatur, regitque currum, & equorum temeritatem contundit. At equi diuersum appetunt currum, temeréque huc atque illuc rapiunt currum, hic ad petulantiam, ingluuiem ac contumeliam, ille ad temeritatem atque ferociam, alius verò tarditatem, mollitiem, seruitutē, fatuitatem, atque humilitatem sectatur, cuiusmodi seditionibus distractus currus, aurigam conturbat: & si vicerit eum præpotentis equi vis, fertur currus pro libidine victoris. *Quo* fit, vt victrice interdum petulantia, vnā currus & auriga ad contumelias, cōuicia, impuritātes, atque alias nefarias, miniméque sincerās voluptates, interdum verò dominante iracundia, in multas variāsque calamitates vterque feratur in præceps. Huc etiam referam commodè illud D. Cypriani, ex lib. De disciplina & bono pudicitæ: Coërceat animus, ait, stimulos carnis,

carnis, refrenet impetum corporis. Accepit hanc enim potestatem, ut illi ad imperium eius membra seruirent. Et quasi legitimus ac perfectus auriga ultra concessas corporis metas extollentes se carnis impetus, cælestium præceptorum habenis reflectat, ne ultra terminos suos currus iste corporis raptus in periculum suum secum & ipsum rapiat aurigam, &c.

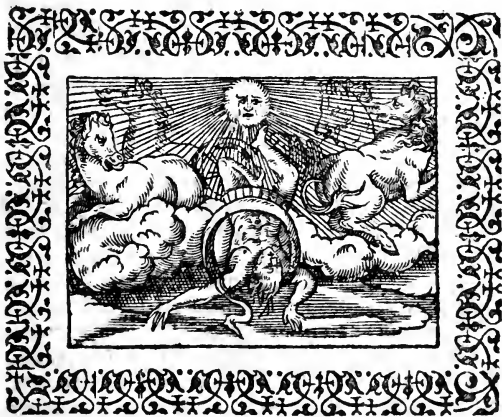
In præceps rapitur frustra, &c.] Alludit ad illud Virgilianum,
— frustra retinacula tendens,

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

& ad prouerb. De curru delapsus. Citatus ex Platone locus est in Phædro, qui explicatur commodissimè à Plutarcho. Quæstionum Platonic. 8. quò pertinet Ciceronis hoc è 3. Tuscul. Exisse è potestate dicimus eos qui effrenati feruntur, aut libidine, aut iracundia. Qui igitur exisse è potestate dicuntur, idèò dicuntur, quia non sunt in potestate mentis, cui regnum totius animi à natura tributum est. hinc compotes & impotes, qui animum habent, vel non habet in sua potestate.

effreni quem vehit oris.] Manifesta allusio ad paræmiã. Οσ infrene, id est, ἀχαλινὸς ἑὸμακτος ἵππος.

In temerarios. EMBLEMA LVI.

ASPICIS aurigam currus phaethonta paterni

*Igniuomōs ausum flectere Solis equos:
 Maxima qui postquā terris incendia sparsit,
 Est temerè in seſſo lapsus ab axe miser.
 Sic plerique rotis fortunæ ad sidera Reges
 Euecti, ambitio quos iuuenilis agit:
 Post magnam humani generis clademque suamque,
 Cunctorum pœnas denique dant scelerum.*

Stulti Prin-
cipis.

PHaëthontis casus hîc traducitur in Principes quosdam
 Ducesque iuueniliter exultantes, qui magno suo suorum-
 que malo cuncta sursum & deorsum vertunt: cumque quod vo-
 lunt omne sibi licere putent, non mirum est, si intolerabilem
 malorum lernā secum aduehant. Nihil enim aliud afferre po-
 test tam cæca præceptisque temeritas, quàm certissimum popu-
 li discrimen, & interdum exitium. Quod si illi quandoque re-
 ſipiscant (quod fere non fit, nisi accepto damno, eoque grauif-
 simo) id sanè contingit, postquā vulgus decidit in grauem
 fortunarum omnium iacturam, vt spei nihil reliqui habeat:
 ferè fit enim, vt Principes illi fatui & excordes, eo quod ha-
 beant in alios imperij ac potentia, pro sua libidine miserrimè
 abutantur, & quasi prodigant in Reipubl. detrimentum. Vitio
 datur Agamemnoni, quod ambitiosus magis quàm cordatus
 fuerit, qui pro vna Helena tot tantosque homines ad necem
 postularit, suosque ad eandem belli aleam prouocarit. Rectè
 Flaccus:

*Fabula quæ Paridis propter narratur amorem
 Græcia Barbarie lento collisa duello,
 Stultorum regum & populorum continet astus.*

Non est ambiguum, quin securius æuum traduxissent, & glo-
 riam credo meliorem fuissent consecuti nobilissimi Impera-
 tores Cyrus, Xerxes, & Alexander, si suis contèti finibus, ma-
 luisſent regna propria tutari & administrare, quàm armorum
 alea plus quàm par esset, alienis inhiare. Itidem & innumera-
 biles alij, quorum efferatior ambitio, regnandi que cupiditas,
 & suum & populi interitum accersuit. Quid enim, vt cæteros
 taceam, aliud fecit Alexander, quanquam præclaris naturæ &
 doctrinæ subornatus muneribus, quàm vt grassatorum prin-
 ceptis orbem circuncursaret, sibi suisque labores & molestias
 innumerabiles crearet, nullumque quietis & otij finem pro-

poneret. Huius insatiabilem victoriarum sitim nullus vel prosperissimus successus vnquam restinguere potuit: nullus honos, quamquam magnus, eius ambitionem sedauit. Itaque non contentus amplissimo imperio Persico, imperum fecit in Scythas, in Bactrianos, in Indos, vltra etiam progressurus si per copias suas licuisset, aut nisi morte violenta repressus esset. Quid de Pompeio? quanta virtute & experientia viro? quã magni à suis habito? nec enim vna causa fuit cur à Romanis, aliisque gentibus maximo in honore esset. Eum tamen miserè occæcavit tandemque perdidit insana ambitio, nec se modò, sed & patriam & Remp. quam defendere se iactabat, oppressit & funestè dilaceravit. Totus enim in aucupanda gloria, in cuius communicationē admitti neminè sustinebat, dū Spartacū perdomnit: dum Lucullo eripuit victorias Põticas & Armeniacas: dū Metello honorè de piratis suffuratur, vnusq; omnibus excellere, omniumq; obscurare gloriam cogitat, alienauit à se optimorū quorumcunque animos. Ergo dum potentiam suam putat egregiè fultam C. Cæsaris affinitate, què sibi adiunxerat ad suas vires firmandas, ab eodem fuit oppressus.

Et hos quidem suæ ciuitatis Phaëthótas rectè dicimus, quales nimium multos superior patrum & nostra vidit ætas. Cōstantinus Manasses, Annal. de Michaëlo Imperatore hunc in modum ferè scribit: (quia enim Græca non suppetūt, Latinam versionem huc conferre non verebor:) Vbi Michaëlus maturam ad ætatē peruenit, iamque solus amplitudinē negotiorū imperij procurare cœpit, reapse verū illud probauit esse quod est in fabulis. Quippè mox vt alter quidã iuuenis Phaëthon, curru conscenso, totum Romanorum imperium perdidit, & ipse de auito patrioque regno, veluti quodã curru, est deturbatus & excussus, non pronus tantum cadens, sed etiam deorsum lædens. Quippè luxuriosæ humidæque vitæ se deditit, velut alter Nero, immodestus in vino, animo effeminato, impudicus, temulentus, omnem pecuniam in collusores exhauriens, qui erant scurræ impuri, currum agitantes, mimi, primo statim diliculo temulentix dediti, delicias ciborū & suauium opsoniorum avidè quærentes, totos dies apud inuerecundas mulieres exigentes, potores, ludiones, libidinum flāmis furentes: qualis scilicet olim erat ille Sardanapalus, rex Niniuitarum, & cæt. Quod dum meditor, vltro sese offert Caroli vltimi Burgundiæ Ducis fatum deploratissimum,

Michael Imperator.

Carolus dux Burgundiarum.

qui propter virtutem bellicam, & ditionem amplissimã, inter Principes fortunatissimos haberi potuisset, si vim ingenij qua pollebat, & magnitudinem animi qua se terribilem & formidabilem ostenderat, ad sua potius asseruanda, aut etiam augẽda, quàm ad extera expugnãda cõuertisset: nec sanè tam infelicè mortẽ obiisset. De quibus tamẽ aliàs fortasse cõmodiùs. Huc refer Adagium, Aut Regem, aut fatuum nasci: & Habenas ignarus non tractet. Fabulam hanc alij aliò transferunt, nimirum ad insignem quandam conflagrationem, vt Plato in Timæo, cui Lucretius lib. 5. subscribit. Facinus & aliquot alij tradunt fuisse Cometam vastum natura solarem, qui tandem dissolutus, intolerabiles æstus cõcitauerit. Sed hæc præter rem. Si ad mores referre malis, apponere huc potes exemplum Flaminij Consulis, cuius temeritas insignè detrimentum suæ Reipubl. attulit. Valer. Max. l. ca. 6. Phaëthontis casum ad principes improuidos, ambitiosos, suiq̃ue officij minimè memores torsit etiam Dio Chrysostomus oratione prima De regno.

Equi Solu. Igniuomos equos.] Quatuor equi Solis naturam illius igneã indicant: Phlegon, à φλέγω, quod est inflammo: Pyrois, quasi ignitus, ἀπὸ τοῦ πυρός: Eous, ab ἠώς, aurora: Aethon, quasi ardens: Sunt qui his equis quatuor horas iuxta Solis exortum apparentes intelligi velint: vnde est illud,

Hæc iubet, hæc splendet, dein hæc calet, illa tepebit.

Malim ego à studiosis legi diligenter quæ de iis Solis equis habet Ouid. 2. Metamorph.

Sic plerique rotis, &c.] Similitudinis est ἀπόδοσις. Fortunæ rota, cui insidet, tributa est, propter varietatem & inconstantiam. Galenus ἐν θεωρητικῶ ἐπὶ τὰς τέχνας egregiè fortunam eiusq̃ue inconstantiam depinxit.

FUROR & RABIES. EMBLEMA LVII.

ORA gerit clypeus rabiosi picta leonis,
 Et scriptum in summo margine carmen habet,
 Hic hominum est terror, cuius possessor Atrida:
 Talia magnanimus signa Agamemno tulit.

QVORUNDAM Principum & Imperatorum ferocia & immanitas signis plerumque notisque vexillaribus exprimitur, ita ut quid in animo reconditum habeant, tacitis symbolis aperte ostendant. Quid enim significant in eiusmodi stemmatis Vultures, Gryphes, Dracones, Aquilæ, Leones, quàm rapacitatem, ferociam, internecionem, formidinem, &c. generis eiusdem, quæ perpetuò sanguinarios Duces comitantur? At ut carmen nostrum explanemus, habuit Agamemnon clypeum, in quo esset depictus Leo ad terrorem aliis incutiendum: quod quidem scutum in Olympiæ fano per aliquot tempora pependit, inscriptione etiam adiecta:

Οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν, ὃ δ' ἔχειν Ἀγαμέμνων.

hoc est, Terror hic est hominum, qui hunc gerit, est Agamemnon.

Leo quidem pro signo roboris & vigilantia apud Aegyptios habebatur: sic & ad terrificum hominē, qui reliquos aspectu

Signa ferocitatis.

Leo, terroris symbolum.

solo cōsternaret, assumebatur: testis est Pierius in Leone. Plu-
tarchus Aristide: Hanc iusti appellationem, inquit, regum &
potentum nullus est profecutus: ἄλλὰ πολιορκηταὶ καὶ κεραυνοὶ καὶ
νικητῆρες, εἰσὶ δὲ ἀετοὶ καὶ ἰέρακες ἕχαρθη παρὰ γεωγράφοις, πλεῖστον
τῆς βίας καὶ τῆς δυνάμεως, ὡς εἰκε, μάλλον ἢ πλεῖστον τῆς ἀρετῆς δό-
ξαν ἀγαπῶντες: sed potius dicti sunt urbium vastatores, fulmi-
na, & domitores: alij etiam aquilæ & accipitres vocari malue-
runt, à vi & potentia, vt apparet, magis quàm ex virtute lau-
dem & gloriam amplectentes.

In eos qui supra vires quicquam audent.

EMBLEMA LVIII.

*DVM dormit, dulci recreat dum corpora somno
Sub picea, & clavam ceteraque arma tenet,
Alciden pygmæa manus prostertere letho
Possè putat, vires non bene docta suas.
Excitus ipse, velut pulices, sic proterit hostem,
Et seu implicitum pelle leonis agit.*

P Indarus Nem. 10. χαλεπὰ δ' εἰς ἀνθρώποις ὀμιλεῖν κρείσσον
ἰων. id est, Difficilis pugna est fortioribus repugnare

velle, quod mihi declarat in Vrania Herodotus: *καὶ δύναμις ὑπὲρ ἀνθρώπων βασιλῆος ἔστι καὶ ἑσπέρμηνος*. Apologus hic admonet, nihil præter vires aggrediendum, nec vllum suscipiendum negotium, ad quod perficiendum vires non suppetant. Rectè Pindar. Pyth. 6. *χερὶ κατ' αὐτὸν αἰὲν παντὸς ὄραν μέγας*: oportet quisque sui modalum spectet. Sic Propertius.

Turpe est quod nequeas capiti summittere pondus,

Et pressum inflexo mox dare terra genu.

Et Cicero i. Officior. Suum quisque noscat ingenium, acremque se & vitiorum, & bonorū suorum iudicem præbeat, ne scenici plus quàm nos, videantur habere prudentiæ: neue histrio videat in scena, quod non videat sapiens in vita. Sed, ni fallor, conuerti fabula in eos potest, qui licet tenuis fortunæ sint, aut ingenio non perinde valeant, audent tamen potētiores, vel etiam doctiores impetere, quo ex conflictu nihil reportaturi sint præter infamiam & detrimentum. Allusio est ad Prouerb. Cum sis nanus, cede. Quod intellexisse videtur Ammian. Marcellinus 22. lib. quo loci magnum Iuliani Imp. animum celebrat, & maledicorum in eo contemptum illud effert prouerbiali schemate, eoque eruto è Græco apologo quopiam: Frustrà, inquit, virum circumlatrabant, immobilem occultis iniuriis, vt Pygmæi, Thiodamas agrestis homo Lyndius cum Hercule. Quo innuit Iulianum nihilo magis commotum fuisse susurronum & blateronum aulicorum cōuiciis, quàm Hercules ille *μεγαλόσωμος καὶ μεγαλόψυχος* rustici hominis contumeliosa insectatione aut Pygmæorum insultibus exterritus fuerit. Meminit figmenti huius Politian. Epistolâ quadam, his quædem verbis: Vincere non magis te potui, quàm Herculem ridiculi apud Philostratum Pygmæi, quos ille omnes correptos leonis pelle inuoluit, & c. Meminit & Alciat. noster Commentar. De quinque pedum præscriptione. Hæc cum scripsissem commodè sese historia Pygmæorum obrulit, quam retulit Philostratus in suis Imaginibus; vnde perspicuè video Emblemata hoc petitum esse.

Sub picea.] Piceam, quintam eedri speciem esse docet Plinius cap. 10. lib. 16.

Alciden.] Herculem, vel ab Alcæo Amphitryonis & Persei patre, vel *ἀπὸ τῆς ἀλκῆς*, à robore & fortitudine dictum volunt.

Pygmaei.

Pygmaea manus.] Pumilionum aut nanorum multitudo. Vocantur à Philostrato *οι πύγαις παιδία*, q.d. cubitales pueri. Eustathius & D. Augustin. De ciuit. Dei 16. cap. 8. Nanos aiunt *pygmaeos* appellatos à *πύγαι*, vel *πύγαις*, quod cubitum significat. vel *πύγαις*, breuis: itaque *πύγμαϊος* quasi *πύγαιος*. Hi homunciones extremas Aegypti partes inhabitant, agricolationi dediti, subinde cum gruibus bellum gerunt. Plin. libro 7. cap. 2. aliisque locis Gellius libr. 9. cap. 4. Existimat tamen Cardanus de rer. variet. libr 8. cap. 40. contra quorundam opinionem, qui fabulosos *Pygmaeos* faciunt, reuera *Pygmaeos* esse. Sed hæc à *πύγαις*.

prostertere letho.] suffocare, elidere, tollere de medio.

vires non bene docta suas.] Phrasis Græca, pro non bene dimensis suis viribus, nulla ratione habita imbecillitatis auarum virium.

seui implicitum, &c] partem eorū contriuit vt pulices, partem reclusit in sinu Leonina autem pelle dicitur vsus pro thorace Hercules post occisum in sylua Nemea leonem truculentissimum, de quo postea.

Impossibile. EMBLEMA LIX.

ABLVIS Aethiopem quid frustra? ah de fine, noctis
Illustrare nigra nemo potest tenebras.

EX Luciani Epigrammate transtulit. sic enim habet:

Εἰς τὴν καὶ τὴν νύκτα δέμας ἰνδικοῦ, ἴχθεο τέχνης.

Ὅν δύνασαι διοφείδην νύκτα κεδηλιάσαι.

quod idem ab Erasmo sic est conuersum:

Abluis Aethiopem frustra quin desinis artem?

Haud unquam efficies nox sit ut atra dies.

Id autem ex apologo quodam Aesopico manasse planum est:

quo quidem significatur, ὅτι μένειν αἰφύσεις ὡς αἰθέρος πύλαρ-
χην, naturas manere ut suum habuere principium. Pindar. O-
lymp. 13. ἄμαχοι δὲ κρύψαι τὸ σὺχέρες ἦθος. Difficile est occul-
tare morem ingenitum. Idem Aristophanes Vespis: ἀποσῆται
χαλεπὸν φύσεως ἢ ἔχει τις αἰ: Tegere difficile est quam quis
naturam habeat. Succurrit illud Ciceron. ad Q. fratrem: hoc
nunc non contendo, quòd fortasse cùm in omni natura, tum
iam in nostra ætate difficile est mutare animum, & si quid est
penitus insitum moribus, id subito euellere. Quò referendū
Diogenis apophthegma: qui cùm improbum quendam & pro-
teruum castigaret, rogatus quid faceret: Aethiopem, inquit,
abstergo, ut difficulter candidum reddam. Quod in genere
de his omnibus intelligi potest, quæ nulla arte nullaque in-
dustria corrigi aut mutari queunt. Sed speciatim hoc torque-
bimus in ea quæ fucata sunt & simulata, ut gloriam inanem,
non vitæ meritis, sed precario emptam, cuius omnia simula-
cra, ut sic dixerim, tanquam flosculi celeriter decidunt: quan-
doquidem simulatum quicquam non possit esse diuturnum,
& ficta citò ad naturam redierint suam. Verè Flaccus:

Naturam expellas furca, tamen usque recurret.

Vel hoc traducemus ad mores indociles; & indomitam quan-
dam naturam, quæ nulla vi aut arte mitescere potest, ut sunt
efferrata quorundam ingenia, à quibus non possunt auelli quæ
rudibus annis primùm percepta sunt. Nam

Quo semel est imbuta recens, seruuabit odorem

Testa diu. —

Tamet si enim ad tempus desinere videatur in plerisque ca-
coethes, multaque prohibeant ætas, metus, & magistris; eum
tamen habitum delere, nedum tollere, ferè non est qui possit.
Ascribam huc Epigramma lepidum Anuli ex picta Poësi:

Indocile ingenium si pergas velle docere,

Infelix operam perdas: ut si quis a sellum

In campum doceat parentem currere freno.

Qui cum quadrupedum in morem videatur equorum:

Typus Emble-
matis.

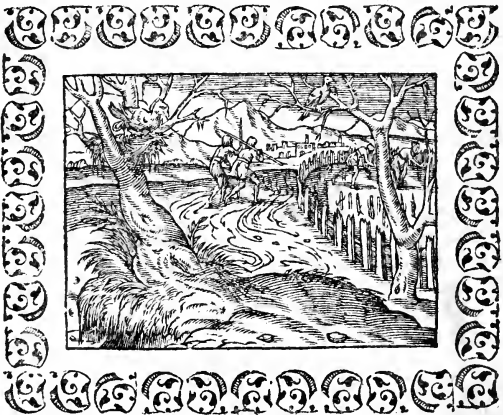
Mores vel
animum muta-
re, difficile.

*Tollere posse caput, gressus glomerare superbos:
Hunc tamen aut frenis, aut si calcaribus ryges,
Auriculas dimittit iniqua menti a sellis
In terram, & pedibus possicis calcitrat, ergo
Desine: nam nunquam ars naturam vincet, equique
Nunquam ex de generi fiet generosus a sellis,
Et nunquam ex stolido cordatus fiet ab arte.*

*Aethiops non
albescit.*

*Ablus Aethiopem.] Huc pertinent proverb. Aethiopem de-
albare: & Aethiops non albescit. quò refert & illud Nazian-
zeni: πᾶρδελίς ἐκ δ᾿ ἀπίθελαι τὸ καπ᾿ ἑσικῶ, ἢ δ' αἰθιὸς τὸ μέλαν:
hoc est, Pardus non deponit pellis maculas, neque nigrorem
Aethiops. Si quid de Aethiopibus pluribus requiras, consule
Plin. lib. 5. cap. 8. & cap. 30. lib. 6.*

Cuculi. F M B L E M A LX.

*RURICOLAS agreste genus plerique cucullos
Cur vocitent, quamam prodita causa fuit?
Vere nouo cantat Coccyx, quo tempore vites
Qui non absoluit, iure vocatur iners.
Fert oua in nidos alienos, qualiter ille
Cui thalamum prodit vxor adulterio.*

*Cuculus
quò verè.*

ID nobis luculenter enarrauit Alciatus ipsemet li. 7. Parerg.
Iuris, cap. 5. his verbis: Cuculú vocant: qui matrimonij sui
incuriosus sit, quiq; vxorem suam merchis permittat. Cucu-

bitare verbum confinxerunt, quasi cuculitare. Ego Cuculos peculiari conuitio agricolas dictos apud veteres legi, qui negligentes, socordes, tardique essent, quod non prius putatas vites haberent, quam cuculus canere cœpisset. Horatius:

— magna compellans voce cucullum.

Græcè κόκκυξ à voce dicitur, vt appareat veteres Græcos ψιλον per u eo more quo nos Latini facimus pronunciaſſe. Recentiores Grammatici cuculos dici hos homines putant à natura aut, quæ in alienum nidum, maximè Hypolaidis, quam ipsi Curucam vocant, oua sua transfert. Sed hæc ratione non cuculi, sed curucæ dici debuissent; cùm non ipsi in alienum sed alij in suum nidum congerant: vnde & adulterium dictum quasi ad alterius torum. Hactenus Alciat. Ait itaque Cuculi nomen abusiue in eos esse traductum, quorum impudicæ sũt vxores; cùm ij, contrà cuculi potius vocari debeant, qui alienas vxores adulterant spectato nimirum auis ingenio, quæ sua in nidis alienis oua ponere solet. Idem reperies Adagio Erasmi, Cuculi Vide Plin. 18. c. 26. & Pierium lib. 25. Hieroglyph.

Sic etiam nomen Cuculi, aliq accipi sensu, vt pro inepto homine, reiũque imperito, vt apud Lycophronem Ajax κόκκυξ appellatur, sicuti Meleager Glauconis filius insulsus cuculus, κόκκυξ ἡλίθιος apud Platonem Comicum.

Vere nono cantas Cocyx.] vnde & pro verni temporis symbolo ponitur Cuculus. Sic Hesiodus:

Ἦμος κόκκυξ κοκκύζει θεὸς ἐν πτείλεισι:

Vt quantum audieris quem reddit ab illice cocyx.

quo tempore vites &c.] Illud est quod Plinius ait, probro solere obiici vindemiatoribus, si cuculus eos deprehendisset vitem putantes. & Horat. 1. Sermon.

Tum Prænestinus falso multumquæ fluenti

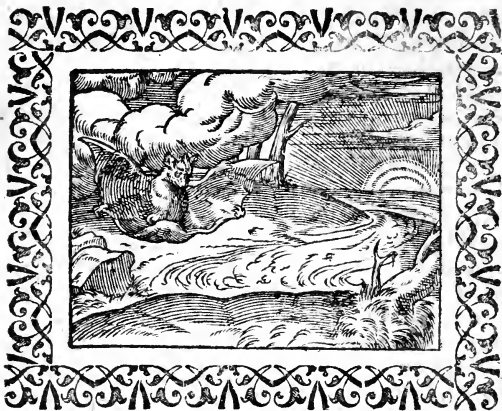
Expressa arbusso regevit conuicia, durus

Vindemiator, & inuictus, cui sæpè viator

Cessisset, magna compellans voce cucullum.

Vespertilio. EMBLEMA LXI.

*ASSUMPSISSE suum volucris ex Mineide nomen,
Socraticum auctores Chærephoonta ferunt.
Fusca viro facies, & stridens vocula, tali
Hunc hominem potuit commaculare nota.*

CHærephon Atheniensis, Socratis discipulus, tam pertinaciter libris incubuisse fertur, ut lucubrationibus nocturnis extenuatus, maximum pallorem maciemque contraxerit, ut vulgari ioco Noctua, vel, ut aliis placet Vespertilio sit vocitatus. Apud Aristophanem, in macilentum & pallore confectum petitur dictum prouerbiale, ἰδὲν διοτρός χαυρεφῶντες ἢ φύσδι, nihil natura differt à Chærephonte. Philostratus in præfat. vit. Sophistarum, duos fuisse eius nominis tradit, quorum alter Buxeus est cognominatus (ut πύξις Græci nominant, qui sunt lurida cute, & texturæ rarioris) quòd admodum pallidus esset, ille enim lucubratione nimia sanguine laborabat: isque est, qui cognomen habuit Nocturæ. Alter iniurius quidam homo fuit, impudentissimeque mordit, qui etiam Gorgiæ studium taxare ausus sit. At quantum coniciere est, id non torquetur in pallorem qui ex studiis contrahitur, sed in labes quasdam corporis, quæ animi

*Chærephon
Noctua di-
tus.*

vitia produunt. Qui enim oculos habent ægros, assiduisque lucubrationibus propè iam perditos, non ideò ludibrio sunt habendi; sed potius qui vespertilionis æmulati naturam, videntur aliquo modo tum vocem, tum vultum humanum exuisse in eo, quòd in luce hominum versari refugiant. Ex quorundam qui non exstant commentariis Aelianus refert in 9. Variæ hist. Philetam quendam Còim fuisse adeò macilentum, vt occasione etiam leuissima subuerti posset: qui ne à ventis tolleretur, ferreis soleis utebatur. Id tamen figmento similis esse quis non videt ad iocandum?

volucris ex Mineide.] id est, vespertilione. Mineides *Mineides* Thebanæ sotores cùm Liberi patris sacrificia in contemptum raperent, Mineræ lanificio addictæ, ex improviso, quadam vi numinis, vocibus tiliarum & tympanorum sono perterritæ, telis instrumentisque suis in vites ac hederae repente commutatis, omniq̃ loco feris repleto, noctu fugientes, in vespertiliones transformatæ sunt. Quid. 4. Metamorph. Hinc volucrem Mineidem pro vespertilione dixit Alciatus.

Fusca viro facies.] Eius quidem rei causam referre non temerè possumus ad lucernarum fuliginem, qua lucubrantibus inficiuntur. Quintilian. vndecimi cap. 3. Et vigilandæ noctes, & fuligo lucubrationum bibenda.

Aliud. EMBLEMA LXII.

VESPERE quæ tantum volitat, quæ lumine lusca est,
 Quæ cum alas gestet, cætera muris hæbet;
 Ad res diuersas trahitur: mala nomina primum
 Signat, quæ latitant, iudiciumq; timent.
 Inde & Philosophos, qui dum caelestia quærunt,
 Caligant oculis, falsaq; sola vident.
 Tandem & versutos, cum clam sectentur utrumque,
 Acquirunt neutrá qui sibi parte fidem.

Quæquam vespertilionis nomen ad multa traduci possit,
 speciatim tamen triplici hominum generi accommodat
 Alciatus. Primò vespertiliones ij appellantur, qui ob ma-
 lam famam, vel aliquam capitis diminutionem, domi se con-
 tinent, neque in mediũ prodire audent: hi quidem lucifu-
 gæ à Seneca & Apuleio appellati: vel qui grauati ære alie-
 no noctu tantum prodeunt, ne à creditoribus offendantur, &
 in ius quoquo modo vocentur. Deinde conuertitur id nomi-
 nis in quosdam rigidos Philosophiæ satellites, qui omninò
 cæcutiunt, dum ea quæ sunt abstusa prorsus atque abdita,
 scrutantur, ac rerum cælestium naturam conquirunt, quæ à
 nobis longè remotæ, neque oculis intueri, neque tãgi manu,

Mala nomi-
na.

Philosophi
casi.

neque percipi sensibus possunt; & tamen sic de his disputare auli sunt, ut quæ asseruerunt, probata certaque videri velint. At profectò longè secus habendum nobis est. Illi enim dum contradicendi studio insanunt, dum etiam quæ falsa proferrunt, arctè & accuratè defendunt, aliorumque argumenta, quàm vera, refutant audaciùs, non tantùm illis elapsa veritas est, quam se quærere simulant, sed & ipsi eam potissimum suo vitio perdunt. Socrates cum esset omnium Philosophorum vel Apollinis oraculo sapientissimus iudicatus, tamen ut cæterorum argueret ignorantiam, dicebat se dūtaxat hoc vnum scire, quòd nihil sciret. Videbat enim oculatissimus ille veritatis indagator, Philosophiam illà humanā nihil in se habere certū, nihil verū; nec (ut plerique censent) doctrinam ipsam dissimulauit, ut alios refelleret, sed quadā ex parte veritatem nouit: humanā enim sapientiam nullam esse fassus est, adeoque quam Philosophi scientiā profitebantur, quæ tum maximè versabatur in siderum inspectione, contempsit, derisit, abiecit. Tertio & postremò nomen hoc traducitur in callidos & versipelles ancipitis fidei homines, qui nec huius ordinis sunt *Versipelles.* nec illius, cum utroque tamen colludunt, & plerumque tanta dexteritate res agunt suas, ut cum vtraque parte communicandi ius habere videantur, & vtramque (ubi collibuerit) conuiciis proscindere & ridere: cumque aliud temporis exiger occasio, eandem probabunt & extollent. Genus hominum certè ut versatile & infidum, sic detestandum maximè & execrandum. Quid enim cum illis agas, qui neque fidem neque mentem habent sibi constantē? Non dubium est, quin alios, cum quibus versantur, fallant, cum sese ipsi priùs sefellerint. Si enim veritatis essent aliqua tandem parte studiosi, darent operā profectò, ut societatem cum melioribus & sapientibus inirent, iisque adhererent, contrarios verò fugerent, & serio, non perfuntoriè aut oscitanter, & quasi aliud agentes aduersarentur. Sed quid lucri, aut præmij denique? nimirum quòd mendaces atque impostores, quibus non credatur, etiam si vera dixerint: sed & illud adiicitur, quòd vtrique parti suspecti & odiosi apud omnes turpissima infamix labe asperguntur. Vtrinque enim proditorum habetur loco, quibusque neutra pars ex animo fauere possit, quo fit, ut qui factionis vtriusque sibi contrariæ conuictores & asseclæ voluerint haberi, non raro ab vtraque conficiantur & atterantur, ut Metius Sufferius Albanorum dux, ancipitis & dubiæ fidei ho-

mo, ruptor Albani, Romanique fœderis; cuius alio loco meminimus: ut fuerunt in bello Italico Senenses: in quo cum se medios gererent in neutram partium inclinatos, sedato tandem bello à diuisis militibus confossi sunt, unde festiuè dixit quidam magni nominis Princeps, Senē sibus idem accidisse, quod iis solet, qui mediam domus partem incolunt, ut fumo ab inferioribus, puluere autem & strepitu vexentur ab iis qui supernas partes teneant. Sapienter itaque à Solone fancitum est, ut qui in ciuili discordia & populi discessione duas in partes, non vni aut alteri se adiunxisset, sed solitarius, neuterque à communi malo ciuitatis secessisset, is domo, patria, fortunisque omnibus priuaretur, & exul extorrisque esset; quod non inflammandæ aut augendæ discordiæ, sed compescendæ potius, aut etiam extinguendæ gratia decretum est. Idem Phauorinus Philosophus inter fratres & amicos dissidentes faciendum esse censebat, ut qui essent in medio partis vtriusque beneuoli, si in concordia amittenda parum auctoritatis quasi amici ambigui habuissent, tum alter in alteram partem discederet, ut hac via concordiam vtriusque instaurarent. Eo consilio Cicero actionibus in Catilinam, vult in fronte, nedum in animo inscriptum esse quibuscunque ciuibus, ut omnes aperte fateantur quid bello tam nefario & periculoso sentiant. Sed ad alia festinandum, si prius monuero, Hefychium dixisse, vespertilionem impurum hominem, qui que in ambiguo ponat ea quæ fidei sunt, repræsentare, ut sunt qui omnibus etiam dissimillimis sectis adhærent, quibus non iniuria *τὸ τῆ μαχεῖρας* inditum nomen est. Pierius lib. 2. Sed perlege ipsius Alciati caput integrum 16. lib. 9. Parerg. qui locus egregiè tibi Emblemata declarat.

Vespere quæ tantum volitat, &c.] Vespertilio, volucre biforme animal, à vespere nomen trahens, quod vesperi volitet, de quo Plin. cap. 61. lib. 10. & cap. 37. lib. 11. Legi alicubi tetraſtichon hoc naturam vespertilionis exprimens:

Vt quadrupes & auis volitat, discurrit, & inter

Quadrupedes non est nec numerandus aues:

Lacte suos nutrit pullos, & non parit ouum:

Sunt alæ, dentes, labra, pedesque duo.

Aduerte autem illud (*Vespere quæ tantum volitat*) referri ad primum genus hominum quos attingimus, eorum nempe qui infames sunt, & iudicium formidant.

quæ lumine luscæ est.] Membrum hoc refertur ad caligantes

res Philosophos.

Quæ cum alas.] Hæc pars ad posteriores respicit, nempe
versutos & infidos, qui de se possunt quod est apud Varron.
in Agathone, profiteri:

*Quid multa: factus sum vespertilio, neque
In muribus planè, neque in volucribus sum.
Caligant oculis.*] caliginem inducunt, obscurant.

Ira. EMBLEMA LXIII.

*ALCÆAN veteres caudam dixere leonis,
Qua stimulante iras concipit ille graues.
Lutea cum surgit bilis, crudescit & atro
Felle dolor, furias excitat indomitas.*

ID è scoliaste Apollonij Rhodij ad lib. 4. ἀλκίην λέγεται κυ-
λείως ἢ τοῦ λέοντος οὐρά, ἀπὸ δ' αὐτῆς εἰς ἀλλήω πρέπειος. Alcæa
dicitur præcipuè leonis cauda, qua nimirum ad robur & for-
titudinem excitatur. Impotentem & indomitum furorè signi-
ficantes Aegyptij, leonem catulos cauda flagellantem pingebant: leonem quidem ob iram, catulos verò cæfos, quoniam
eorum ossa inter se collisa ignem videntur emittere. Plinius
8. lib. leonis irati signa colligens, ait: Leonum animi index
cauda, sicut & equorum aures. Immota ergo placidus, cle-
mens, blandienti que similis, quod rarum est: crebrior enim

*Leo cauda
catulos verò
cæfos quidem*

iracundia eius. In principio terra verberatur, incremento terga, ceu quodam incitamento, flagellantur, &c. ex quibus colligere est facile, quantus sit leonis concitati furor. Admonemur itaque iræ impetum cohibendum esse, omnesque occasiones deuitandas, quòd ea perturbatio sic hominem extra se deiiciat, vt in belluam ferocissimam quasi transformet. M. Tullius 1. De officiis: Licet ora ipsa cernere iratorum, aut eorum qui aut libidine aliqua, aut metu commoti sunt, aut voluptate nimia gestiunt: quorum omnium vultus, voces, motus, statusque mutantur. Quid tandem? Aelianus 5. histor. animal. cap. 39. idem quod Plinius: deque Alcæa cauda videtur idem penè quod Alciatus efferre lib. 13. c. 14. eiusdem animal. hist. Sic ad finem sui clypei Hesiodus:

Δὴ γὰρ ὄρω ἄν ὄσσοισι, λέων ὡς σώματι κέρροισι,
Ὅς τε μούλ' ἔρδουκέως ῥινὸν κρατερῆς ὀνίχουσι
Σχίσσας, ὅπτι τὰ χεῖρα μελίφρονα θυμὸν ἀπηνύσσει,
Ἐμυδρέως δ' ἄρα τῆγε κελαιὸν πίμπλαται ἦβρ.

id est, *Sanum videns oculis, vt quando natus leo corpus,
Quique alacriter admodum vnguibuscavis pelle
Dissecta, quam citissimè lenem animum abstulit:
Alacriter adhuc furibundum cor explet.*

Sed huc proprius accedit Lucani pulchra descriptio è lib. 1. quo loco Cæsarem cum leone furibundo comparat:

*Aestifera Ligyres viso leo cominus hoste,
Subsedit dubius, totam dum colligit iram.
Mox ubi se saeva stimulanit verbere cauda,
Erexitque iubas, vasto ex graue murmur hiatu
Infremuit, dum torta leuis si lancea Mauri
Hereat, aut latum subeant venabula pectus,
Per ferrum tanti se: urus vulneris exit.*

Exemplo est Alexander Macedo, totius penè Orientis victor, qui subita quadam ira correptus, Clytum nutricis suæ filium (à quo fuerat ad Granicum amnem seruatus) interfecit; quæque prouinciæ præfecerat, conuiuio admouerat, multisque honoribus, vt amicissimum, donauerat, impetu nescio quo inflammatus ferro traiecit. At paulò post cum ad se rediisset, creptum telum ex Clyti vulnere in seipsum doloris impatientia vertebat, nisi suorum manibus fuisset prohibitus. Itaque summè nobis elaborandum est in ira domanda, vel saltem sic compescenda & continenda, ne nobis possit vllum adferre nocumentum: hanc enim qui vicerit, hostem se vicisse

Ira cohibenda.

*Ira percitus
Alexander
amicum interfecit.*

omnium maximum & perniciosissimum dicere non iniuriâ potest. Euolue totum Plutarchi librum De ira cohibenda, & Val. Max. 9. cap. 3.

Alceam veteres candam, &c.] Testis est Pierius Hieroglyph. lib. 1. Leonis caudam ab eruditissimis *Alceam*, ἀπό τῆς δὲ αὐτῆς εἰς ἀλκήν πρέπειδ, quod eius incitamento ad fortitudinem excitetur, vt dixi iam.

Lutea cum surgit bilis.] Bilis Græcè χολή, omnis humor est in nobis calidus ficcus. Duplex primùm statuitur, naturalis vna, quæ simplici nomine bilis appellatur, estque utilis ad alendum corpus: Alia verò est quæ recedit à naturæ mediocritate, additoque nomine vitium designante solet appellari, estque in multiplici differentia: alia enim rubra, alia glastea, alia nigra, flaua alia, liquida, aquosa, fusca &c. puto hîc intelligi glasteam, quæ ἰσατώδης glastum colore cæsius refert, eam medici faciunt acerrimam, calidissimam, mordacissimam, quæque extremam inter bilis genera malignitatem obtineat, in ventriculo & circa ipsum gignitur à calore vehementissimo. Præter Galeni commentarios ea de re plura perdoctè disputat Fernellius de functionibus & humoribus lib. 2. cap. 3. & 9.

crudescit.] crudus fit, commouetur, excitatur.

atroselle.] Fel, iræ folliculus, quæ hominem pro sui conditione cominutare solet.

P ij

In eum qui sibi ipsi damnum apparat.

EMBLEMA LXIIII.

CAPRA lupum non sponte meo nunc ubere lacto,
Quod malè pastoris prouida cura iubet.

Creuerit ille simul, mea me post ubera pascet:
Improbitas nullo flectitur obsequio.

Id ex incerti auctoris Epigrammate Græco transtulit, quod
est eiusmodi:

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων μαζῶν τρέφω ἔκ ἐθέλωσαι,
Ἀλλὰ μὲ ἀναγκάζει ποιμένος ἀφροσύνη.
Ἀυξήτης δ' ὑπ' ἐμῆ, κατ' ἐμῆ πάλι θελόν ἔσται.
Ἡ χεῖρ ἀλλάξαι τὴν φύσιν ἔδυναται.

Id est, Capra lupum lacto mammis inuita, sed illud
Pastoris cogit mens malè cauta mei.

Nutricus per me, tandem fera sauiet in me.
Vertere naturam gratia nulla potest.

Videtur confictum hoc Epigramma ex Theocrito, apud quem
eiusdem est argumenti apologus. Id torquetur in ingratos,
eosque potissimum qui perniciem iis adferunt de quibus be-
ne meriti sunt: quo genere hominum nihil peius aut dete-
rius educere vel gignere terra potest: tantumque id flagi-
tium atrocitatis habet & probri, ut omnia conuicia, ingra-

ritudinis solo nomine contineri dicantur. Quid verò execrabilius esse potest, quàm iis vitam adinere aut etiam quodam torquere pacto, qui nobis viuendi causas suggessere, dederuntque operam, vt quod sumus, essemus? C. Toranius ingratiſſimus filius trium virum partes secutus proſcripti patris ſui prætorij & ornati viti latebras, ætatem, noraque corporis quibus agnoſci poſſet, centurionibus edidit, qui eum perſecuti ſunt. Senex tamen pater de filij vita magis, quàm de ſua ſolicitus, petiit an incolumis filius eſſet, & an imperatoribus ſatisfaceret. At ipſe eſt qui te nobis prodidit, inquit vnus è militibus: continuoque pectus eius gladio traiecit. Indigna quidem mors, ſed auctore cædis inferior. Idem penè de Villio Annali narratur, qui cùm proſcriptus ad clientem ſuum confugiſſet, ſcleratus filius militibus occidendum patrem, ſe præſente obiecit, bis parricida, vt qui cõſilio prius, deinde ſpectaculo tam crudeli & impio ei vitam ademerit à quo vitam acceperat. Miſſos facio alios quosdam, qui nobis interdum occurrunt in hiſtoricorum monumentis, ne nimium hinc hæream, tantum adicio quod ſcribunt auctores grauiffimi, ingratiſſimam ſcleris atrociffimi loco eſſe poſitam, adeo vt tanto crimini non ſit vlla pœna legibus conſtituta: quod, ſicuti ſapienter arbitrantur, maius ſit quàm vt ab hominibus vindicari poſſit, ideoque ad vltionem diuinam remitti. Tamen legere eſt apud Xenophontem, in Perſarum moribus & ſtatutis hoc eſſe poſitum, vt maximè ingratiſſimam notam inſectentur. Quem enim cognouerint poſſe gratiam referre, nec refert, in hunc ſeteriffimè animaduertunt: quippè qui arbitrentur eos qui ſunt ingrati, & Deos negligere, & parentes, & patriam, & amicos. Ingratiſſimam verò, ait, potiſſimum impudentia ſequitur, quæ ad omnem turpitudinem maxima eſt dux. Sanè vt hoc quaſi per tranſennam adiciam, pulcherrimas ingenij ſui penè diuini dotes multum obſcurauit Ariſtoteles, *ἡμίσιος* dictus ab Athenæo, quòd animo in præceptorem Platonem fuerit ingrato; quanquam tamen alicubi diſſimulet in ſuis diſputationibus: ex quibus oculati homines facilè cõiiciunt, quid animi habuerit ille in doctorem, cui debebat omnia lubens referre accepta. Confer huc, ſi vacat, pulcherrimum Socratis monitum ad filium Lamproctem, matri Xantippæ contumelioſum, ex *2. διπομιυμυ*. Xenophontis, & quædam Aeliani De varia hiſtoria exempla, ex lib. 3. cap. vlt. De iis qui ab ingrata patria malè plexi ſunt, & iniuſtè

*Ingratitudo
ſummum
vitiſſimum.*

damnati. Nihil enim video aptius huic loco illustrando.

iubet.] permittit, sinit: Græcum habet ἀναγκάζει cogit.

Improbitas nullo, &c.] Idem sonat penè Publilianus ille mi-

mus:

Malenolus semper sua natura vescitur.

Quò refert Adag. Lupus pilum, non animum mutat: &, Colu-
brum in sinu fouere: &, Aries nutritionis mercedem per-
soluit. Sed mihi multa legèti occurrit opportunè illud Theo-
criti Eidyll. θρέψαι ἔ λυκιδῆς, θρέψαι κύναις ὡς τὴ Φάροντι. ale &
fœtus lupi, ale canes, vt te absumant. sic autem Scholiastes:

ἐκτρέφει ἄνθρωπος καὶ λύκον ἐκ γόνυος καὶ κύναις, ὅτι τῇ λύμῃ τῆ ἀν-
θρώπου ὡς κύναις τοῦτον ἐδιδάξα ὅτι ἀχαιεῖς. ἐστὶ δὲ τοῦτο Σωκράτης,
κακὸς ποιεῖ εὖ θρέψαι κύναις.

Fatuitas.

EMBLEMA LXV.

MIRARIS nostro quòd carmine diceris Otho,

Sit vetus à proavis cùm tibi nomen Otho.

Aurita est, similes & habet ceu noctua plumas,

Saltantemq; auceps mancipat aptus auem.

Hinc fatuos, captu & faciles, nos dicimus otos:

Hoc tibi conueniens tu quoque nomen habe.

*Otho ab Oti-
de.*

HOC dictum est in quempiam temerarium, gloriabun-
dum, & plus quàm par est, auitæ nobilitatis iactatorem,

quem Othonē appellat, ab Otide aue fatua & gesticulatrice, ὄτις quis.
 capruque facili, quam Aristoteles noctuæ similem, & circa
 aures alarum quandam similitudinem habere tradit. Prouer-
 bialiter enim ὄτι dicuntur, qui in re qualibet facile decipiū-
 tur, ac illi maximè, qui verbis sese protelari facillimè sinunt,
 cuiuslibet sine delectu & prudentia dextram, quod aiunt, ini-
 cientes, vt ex Eustathio Homeri scholiaste didicimus. Otos
 dici gloriæ vanitatem affectantes, id est *κεροδοξυς*, quidam eru-
 diti homines adnotarunt. Vide Prouerb. Aues quæris.

Aurata est, similes, &c.] Plin. lib. 10. ca. 23. Otis bubone minor
 est, noctuis maior, auribus plumeis eminentibus, vnde & no-
 men illi: quidam Latine Afionem vocant: imitatrix aliàs auis
 & parasita, & quodam genere saltatrix: capitur hæud difficul-
 ter, vt noctuæ, intenta in aliquo circumeunte alto. Idem ferè
 Athen. Dipnosoph. 9. cap. 14.

Oti aui.

mancipat.] manu capit, propriam efficit, & vsu capit. Horat.
 2. Epistol.

Mancipari

Quadam (si credis consultis) mancipat vsus.

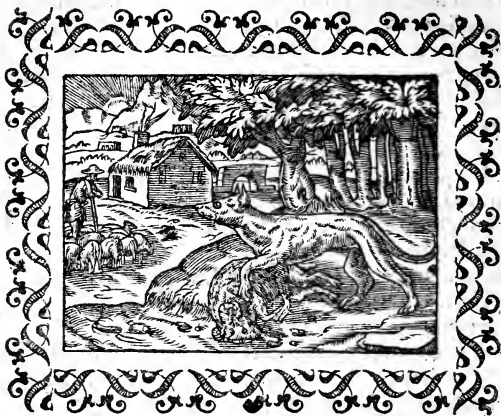
Hoc tibi conueniens.] quasi diceret: Tu te Otum iactas, vt qui
 originè trahas ab Othone Imperatore magno, cùm ingenio
 sis ad vanitatem composito, ad aucupandam gloriolam pro-
 nus: ego verò te Otum ab Otide aue dixerim, quòd vt ea ge-
 sticulabunda & ad suas laudes assultans facile capitur, sic tu
 ineptus & gloriosulus conueniens tuis nomen moribus in-
 ditum habes.

P iij

Obliuio paupertatis parens.

EMBLEMA LXVI.

CUM lupus esuriens mandit ceruarius escam,
 praeque fame captum deuorat hinnuleum,
 Respiciat si fortè aliò, vel lumina vertat,
 praesentem oblitus quem tenet ore cibum,
 Quæritat incertam (tanta est obliuio) prædam.
 Qui sua neglexit, stultè aliena petit.

Lupus Cer-
 uarius.

EA est Lupi ceruarij natura, vt quamuis post lōga ieiunia repertas ægrè carnes mandare cœperit, vbi quid casu respexerit, obliuiscatur, & copix præsentis immemor, aliud quærat, testib. Plin. lib. 8. c. 22. & Solino Polyhist. ca. 18. Idem contingit ambiriosis & auaris, qui spe honoris amplioris, aut commodi, in quo sit vberior quæstus neglecta præsentis forte venantur aliam. Fit tamen sæpenumerò, vt vtraque frustrentur. Hinc Sophocles in Thyeste:

— Τῶν ἀμυχανῶν δ' ἕως

Πολλὺς ἔθηκε τῷ παρόντι ἀμπλαχῆν.

Id quidè exemplis quam plurimis confirmari posset: sed vnū

duntaxat ex Iustino subiiciam. Pyrrhus in amplissimo imperij fastigio collocatus, iam nec eo cōtentus, Græciæ, Asiæque regna meditabatur: neque illi maior ex imperio quàm ex bello voluptas erat: nec quisquam Pyrrhum, quàm tulisset imperium, sustinere valuit. Sed ut ad regna deuincēda inuictus habebatur, ita victis acquisitisque celeriter carebat: tātō meliùs studebat acquirere imperia quàm retinere: quàm ob causam collatus est ab Antigono, lusori imperito, qui cū multa & feliciter iaciat, iis tamen vtendi modum negligat, Plutarch. restat. Fruendum est itaque rebus præsentiibus, & rectè agendo speranda meliora. Est enim animi valde pusilli & angusti, inopiā metuere plus quàm par est, ideoque iis quæ adsunt, non frui, & alienis anxius inhiare, magnæ stoliditatis argumentū. Ferè enim fit, ut iuxta Prouerb. Duos insequens lepores neutrum capiat: cuique illud conueniat:

Δυοῖν ἐπιθυμήσας ἕδετέρου ἐτυχες.

Ambo concupiscens neutrum affectus es.

Ascribam locum è Procopij 2. De bello Gothico: refert enim Bellisarium initio belli scripsisse ad Theudebertum Francorū Regem (qui cum eo manus conseruit:) Satius est securè sua ut quisque possideat, quàm dum aliena nimium appetit, de suis rebus periclitetur. Huic bellè conuenit quod Seneca refert epist. 73. Solebat Attalus hac imagine uti: Vidisti aliquando canem à domino frustra panis aut carnis aperto ore captantē? quicquid exceptit, protinus integrum deuorat, & semper ad spem futuri hiat. Idem nobis euenit: quicquid expectantibus fortuna proiicit, id sine vlla voluptate dimittimus, statim ad alterius rapinā erecti & attentī. Hoc sapienti non euenit: plenus est etiam, si quid euenit, securè excipit. Huc refer Adag. Præsentem mulge, quid fugientem insequeris? Multæ sunt affines huic sententiæ: ut apud Hesiodum:

Νήπιος, ὅς τὰ ἔσθια λιπών, ἀνέσθια διώκει.

Sallustius in Catilinario, quo loco verba facit de legatis Allobrogum, pertractis ad societatem nefarij belli, de euentu tamè anxie dubitantibus: in incerto habuere, quidnam consilij caperent. In altera parte erat æs alienum, studium belli, magna merces in spe victoriæ: in altera maiores opes, tuta consilia, pro incerta spe, certa præmia. Sed & Pseudolus seruus apud Plautum sic secum loquitur: Certa amittimus, dum incerta petimus, atque hoc euenit in labore, atque in dolore, ut mors obrepat interim.

Pyrrhus Epist. rota.

Procopij loc. cit.

Qui sua neglexit, &c.] Non videtur incommodum, si apponam lepidum & facile T. Mori tetrastichon huic Emblemati conuenientissimum:

*Os canis implet anas, alium capturus hiabat:
Non capit, at quem iam ceperat, ore fugit.
Sic miser interea, dum rem captas alienam,
Sapienter et merito perdis, auare, tuam.*

Superbia. EMBLEMA LXVII.

*EN statua statua, & ductum de marmore marmor,
Se conferre Deis ausa procax Niobe.
Est vitium muliebre superbia, & arguit oris
Duritiem, ac sensus, qualis inest lapidi.*

Niobe fatu.

Figmentum hoc Niobes ob insolentem iactantiam in saxum rigens transformatae, arguit potentiorum quarundam mulierum superbiam, elationemque immodicam, qua occurrat ne ipsis quidem Superis subesse se putant: quo fit, ut suae mortalitatis immemores, in detestandam ἀναισθησίαν incidant. Hoc ergo verborum inuolucro monentur, ne sese altius efferant, & plus quam oporteat, apud alios intumescant, aut etiam plus sibi tribuant, quam par est. Praeterea de numine bene

sentiedum esse, tacite videtur innuere: quãdoquidem non erratur periculosius, neque scelestius quã in numinis cõtemp-
tu. Pindar. Olymp. 7. ἐπεὶ τόγε λοιδορῆται θεὸς ἔχθρα σοφία καὶ
τὸ καυχᾶσθαι ὧν καμρὸν μαιρίασι ὑποκρέκει. nam Diis cõuiciari,
inquit, odiosa sapientia est, & intempestiuè gloriari, idem est
atque insanire. Præclarè monitor ille apud Virgilium:

Discite iustitiam moniti, & non temnere Diuos.

Quò non inconcinnè referam Baptistæ Gyraldi elegiacam
prosoportiam in Niobes tumulum:

Este procul læti, cernant mea funera tristes:

Non similis toto maror in orbe fuit.

Bis septem natos peperì bis pignora septem:

Me miseram! Diuum sustulit ira mihi.

Dirigui demum lachrymis, & marmora manant.

Sic mihi mors dolor est, sic mihi vita, dolor,

Discite, mortales, quid sit turgescere fastu,

Et quid sit magnos posthabuisse Deos.

Propter ἀλαζονίαν, itaque καὶ μεγαληγορίαν magnificos luit im-
pia flatus Tantalus, vt Stadius cecinit Thebaid. 3. Huc conge-
ram insignem Pindari locum ex Olymp. 9. quo sub Cadmi
persona monet vnumquemque, vt exemplo Penthei filij, piè
& reuerenter de Diis sentire discat.

Εἰ δ' ἐστὶ ὅστις δαμότων ὑποφρογῆν,

Εἰς τῷ δ' ἀτρήστος θάλαβι ἠγνώστω θεύς.

Τὸ σωφρογῆν δὲ, καὶ σεβᾶν τὰ θεῶν

Κάλιστον οἰμᾶν γ' αὐτὸ, καὶ σωφώπων

Θηβῶσι εἶναι χρῆμα, ἕτσι χρωμένους. id est,

Si quis sit qui Deos conténat, ad huius (nempè Penthei) mor-
tem respiciens, secum animo reputet esse Deos. At verò tem-
perantem esse, & numen diuinum colere, censeo rem esse om-
nium pulcherrimam, & sapientissimam hominibus, qui huic
fese implicant.

*En statue statua, &c.] Hoc imitatus ex senariis his, ex 3.
Epigramm.*

Ὁ τύμβος οὐδὲς ἐνδὴ ἔκ' ἔχει κερρῶν,

Ὁ κερρῶς ὅδ' οὐδὲς ἔκτος ἔκ' ἔχει πέφοι,

Ἀλλ' αὐτὸς αὐτῷ κερρῶς ἐστὶ καὶ πέφος.

id est, Hoc in sepulchro mortuus non conditur,

Hoc est cadauer, & sepulchrum non habens:

Sed est idem cadauer & sepulchrum sibi.

Illud simile tit. εἰς ἠγνώστω lib. 4.

Ἐκ ζωῆς μὲ θεοὶ τεύξαν λίθον· ἔκ δὲ λίθοιο

Ζωὴν ὠραζιτέλης ἔμπαλι εἰργάσεται.

Cæterùm id variè accipi figmentum reperio, vt cùm torque-
tur in prefractæ cervicis hominem, stupidum, cumque qui
sit vel animo vel corpore immotus. Ad id facit quod citatur
ex Lucilio, poëta Græco de quodam saltatore, qui se mouere
non posset, ὄρχησις τις νιόβης ἔμπαλοι ἀρχ' τυπον, Orchestes spirans
archetypum Niobes.

Niobe.

[Se conferre Deis, &c.] Niobe cùm liberorum numero esset
elata, Latonam contempfit, ipsiq̄ue se præferre non erubuit,
quod ea non nisi duorum, Apollinis & Dianæ mater esset.
Itaque indignata Dea, Apollinis & Dianæ sagittis liberos
eius omnes curauit interficiendos, ipsamq̄ue Nioben sibi
conuiciantem turbine rapuit iuxta Sipylum montem, & in
saxum transformauit. Ouid. 6. Metamorph. Rei veritatem, si
vacat, ex Palæphati libr. 1. & Pausana. in arcadic. exqui-
re.

[vitium muliebri superbia.] sic Sallust. in Iugurthino dicit su-
perbiam commune nobilitatis malum.

[argutoris Duritiem, ac sensus, &c.] Lapis in Hieroglyphic.
hominem sensus expertem significat: vt pro stupido & alie-
natae mentis homine: vsurpari certum est: vnde illud Co-
mici; Quid stas lapis? & primos illos homines rudes & im-
politos, nullaque disciplinarum cognitione cicuratos, sa-
xeos appellarunt. hinc enim Maronis illud:

—quo tempore primùm

Deucalion vacuum lapides iactauit in orbem,
Vnde homines nati, durum genus. —

Theocritus in Eidyllis Milonem rusticum impolitum
planèque rudem appellat fragmen duræ rupis, id est πύτρας
ἀπόνομοι ἀπεράμνυ. Lactantius lib. 1. cap. 20. loquens de ter-
mino, qui in Capitolio locabatur: Quid de his dicam qui co-
lunt talia: nisi ipsos potissimùm lapides, ac stipites esse? O-
uid. 5. Metamorph.

—ad auditas stupuit seu saxea voces,

Attonitæque diu similis fuit. —

Idem. 13. Metam. —duroque simillima saxo

Torquet. — Et in Ariad.

— in saxo frigida sedi,

Quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fui.

quo sensu dixerat ante Ouidium Catullus de nuptiis Pelei,

Ea est
ἀτακτοσύνη
sensuum &
vacuitas.

Ariadnen saxea effigie fuisse, vt vim doloris exprimere non posset, neque in vllam vocem erumpere, cùm vidit se à Theseo in littore Naxus insulæ relictam. Tibullus lib. 2. Eleg.

4.

O ego, ne possim tales sentire dolores,
 Quàm malle in gelidis montibus esse lapis?
 Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
 Naufraga quam vasti tunderet ora maris.

Ouidius de Ponto.

Felicem Nioben, quamuis crudelia passam,
 Quæ posuit sensum saxea facta malis.

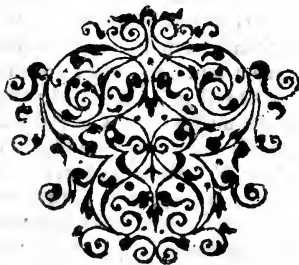
1. de Ponto. Eleg. 2.

Sine carent lachryma, nisi cùm stupor obstetit illis:
 Et similis morti pectora torpor habet.

Et deinde:

Ille ego sum frustra qui lapis esse velim.

Sic impossibilitate ipsa mutata in lapidem Psyche, quamuis præsentem corpore, sensibus tamen aberrat. Apul. 6. De Asin. aur. quòd autem modò dicebam lapidem pro stupido vsurpari hieroglyphicè, id ostento planum est quod animum perculit Superbi Tarquinij, cùm à columna lignea repenti lapsus anguis omnes in fugam vertisset, omninò hoc viso cõsternatis. Nam portendebatis serpens nouum & inexpectatũ principem de columna lignea, hoc est stupore, quem diu simularat, proditurum.

P V B E tenus mulier, succincta latrantibus infra
 - *Monstrorum catulis Scylla biformis erat.*
Monstra putantur auarities audacia, raptus:
At Scylla est, nullus cui sit in ore pudor.

Scyllam Phorci filiam, Glauci amore captam, Circe quòd
 seundem deperiret, sic affecit, vt fontem in quo Nympha
 se lauare consueuerat, veneficiis & magicis herbis infecerit:
 cuius rei nescia Scylla fontem de more ingressa, inferiores
 corporis sui partes in caninos rictus vidit esse commutatos:
 quam tantam deformitatem horrens, in mare se præcipi-
 tem dedit, & in saxum mutata, Poëtis argumentum fabulæ
 præbuit. Homerus Odyss. µ. Ouid. 14. Metamorph. Iustinus
 in Trogum 4. fabulæ de Scylla & Charybdi materiam Poë-
 tis suggestam ait ob fretum quod in Sicilia citato sæuó-
 que impetu fertur, in quo vndarum inter se concurrentium
 tanta pugna sit, vt aliàs veluti terga dantes vorticibus in i-
 mum desiderere, aliàs quasi victrices in sublime ferri videas:
 nunc hic fremitum feruentis æstus, nunc illic gemitus in
 voragine desidentis audias. Accedit perpetuum Aetnæ mon-
 tis incendium: hinc latratus auditos: hinc monstri credita si
 mulacra, dum nauigantes magnis vorticibus pelagi desidētis

*Scylla in
 monstris
 marinum
 mutata.*

*Locus In-
 frinido
 Scylla.*

exterriti latrare putant undas, quas sorbentis æstus vorago collidit. Scyllam fuisse nauem triremem Palæphatus tradit. Sallustius saxum putat esse in mari præminens quod procul visentibus muliebrem formam representet, in quod illi fluctus, quoniam & luporum eiulatum, & canum latratum videntur imitari, sinxerunt illam pube tenus feris eiusmodi succinctam esse. Alciatus id appositè transstulit ad impudètiã, quæ tribus potissimum vitiis rabidissimis comes esse solet avaritiæ, siue rapinæ, audaciæ, inuidiæ, quæ sub eleganti aut viri aut mulieris forma plerumque latitant. *Quid enim non uadeat [impudens, qui nihil non sibi permittit, turpe putat nihil? Heraclides Ponticus ait ab Homero per Scyllam significari omnis generis impudentiam, quæ non ab re canibus cingatur, rictibus, audacia, rapina & avaritia refertis. Locum Græcum apponam ex quo Alciatú puto suum Emblemata duxisse:*
σκύλλα τε πλὴν πολὺ μὲρ φοιτᾷ ἀνὰ δὲ θάλασσαν ἢ κρητὸν ἔχει. διὸ δὴ κύνας ἔχει ἀλόχως ὑπέζωσται, πορομαῖς ἀρπαγῇ, τολμῇ καὶ πλεονεξίᾳ πεφραγμένως.

Sallustij
locus.

Emblemata
typus.

Pube tenus mulier &c.] Duobus in locis Virgilium imitatus est: sic enim, _____ *pulchro pectore virgo,*

Pube tenus. _____ & alio loco,

Quid loquar aut Scyllum Nisi, aut quam fama secuta est,

Candida succinctam latrantibus inguina monstros, &c.

Ex quo loco aduertes duas fuisse Scyllas, quas plerumque *Duo Scyllæ* Poëtæ confundunt, vt 6. Fast. Ouid. Lege Nannij Miscellan. lib. 6 & Iacob. Bononiensem, Annotationib. quas pauculas scripsit in Virgil. & eundem Virgil. in opusc. cui Ciris nomen.

Monstrorum catulis.] canibus monstrosis, Virgil. dixit:

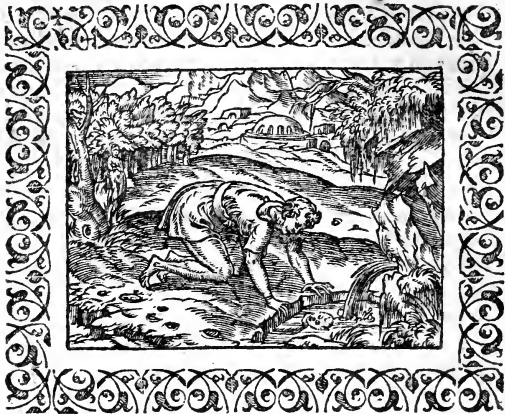
At timidus nautas canibus lacerasse marinis. Et Ouid. 4. Trist.

Esse canes utero sub virginis.

Cicero De haruspic. responsis: *Quam Scyllam tam eminentibus canibus, tamque ieiunis Poëtæ fingendo exprimere poterunt, &c.*

Φιλωτία. EMBLEMA LXIX.

QVOD nimium tua forma tibi Narcisse placebat,
In florem, & noti est versa stuporis olus.

Ingenij est marcor, cladesque Φιλωτία doctos
Quæ pessum plures, datque, deditque viros:

Qui veterum abiecta methodo, noua dogmata quaerunt,
Nilque suas præter tradere phantasias.

Vaticinium
Tiresia de
Narcisso.

Narce
herba.

Tiresias vates tam diu victurū Narcissum prædixit, quanti-
diu à sui conspectu abstineret. At ille propriæ sortis
ignarus, visam in fonte sui vultus imaginem sic deperiit, vt
sui amore captus miserè contabuerit, & in florem sui nomi-
nis commutatus sit, qui Narce dicitur & stuporem sonat,
quod Narcissi odor caput aggrauet. Plin. lib. 21. capitib. 5. 11.
& 29. Notantur hoc figmento, qui à veterum legibus & in-
stitutis desciscentes, nouam quandam doctrine formam con-
fectantur tamque sibi placent, vt licet obtusiores reuera sint,
si quicquam tamen præcipiunt, violentius aliquantum incul-
cant, neglecta prorsus & oblitterata maiorum via & ratione,
còque deuentum est, vt fidem illam canam, & priscam veterum
auctoritatem præ sua opinione nihili ducant; tanta
est cæcutientia, stultitia atque peruersitas. Tales sunt res-

σοφοι quidam impudentissimi, qui nouorum dogmatum persuasione populum incautum inescant, verborumque phaleris sic protelant & peruertunt, vt miserrimi homines errores perciti, quasi gustata loco, libenter à Christianæ Reipubl. communione suo magno malo, desciscant. Tamen enim sunt perfrixtæ frontis, vt sua dogmata omnium esse certissima verbis scriptisque asserere non veriti, nullam aliam meliorem, aut certio rem de religione traditam fuisse sententiam, quàm quæ à se suisque tradatur affirmant. Sicque plurimorum damno & perniciæ detestandam φιλαυτίαν in rebus diuinis experimur. Potest & hoc torqueri commodè in imperitos, & ἀμύους rerum suarum non æquos admiratores, quibus sanè (vt Comicus ait) nihil vnquam quicquam iniustius: nihil enim rectum putant, nisi quod fecerint: quo fit, vt aliena tam impensè carpendo, suâque plus quàm par est, admirando, ingenioli flos absque vlllo fructu facillimè marcescat. vnde meritò illud repetam quod Alciatus in quadam Oratione dixit: Nullum esse perniciosiorem studiorum calamitatem, quàm sui ipsius confidètiã & admirationè, quem morbum Græci φιλαυτίαν appellant. Est enim ea lues adulatione deterior, eoque hominem inducit, vt se existimet optimè scire quæ non intelligit, redditque eum negligentem, superbum, otiosum, aliorum contemptorem. Emendatur autem hic error & malum non tam oratione quàm frequenti auditu & collatione, quæ cum peritiõibus habetur. Quapropter, inquit ille, cauendum ab hac bellua, nullus enim erit veræ sapientiæ capitalior hostis quàm qui meliorum præceptorum dogmata flocci facit. Diuinus Plato, quem tanquam ratæ alicuius & veræ sapientiæ terrestre oraculum meritò docti omnes suspiciunt ac venerantur, lib. 5. De legib. auream planè sententiam pari verborum pondere scripsit mandauit: πάντων δὲ μέγιστον κακὸν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἐμφυτὸν ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἔσθιν, ἃ πᾶς αὐτῶ σιγήσῃ μὴ ἔχον λόγοφυγὴν ἢ δειμίαν μηχανᾶται. τῷ δ' ἔστιν ὃ λέγουσιν, ὡς φίλος αὐτῶ πᾶς ἀνθρώπος φύσει τε ἔστι καὶ ὀρθῶς ἔχειτο δεινῆται τοῦτο. τὸ δ' ἀληθεία γινέται ἐκάστω. Quæ singula si diligenter expendamus, suppetet nobis accommodatum certè & præsens amuletum ad arcendū, aut minuendum hūc animi errorem, hominibus quidem gratum, sed tamen exitialem. In primis enim φιλαυτίαν non ab re appellat maximum quoddam malum innatum in meliore hominis parte, nempe animo: & eo quidem deterius

Noui doctores reprehensibiles.

*Imperiti
Φιλαυτοί*

*Praclarus
Platonis locus.*

Φιλωπα
morbus ma-
ximus.

ac praesentius, quod licet eo plerique morbo correpti sint, non tamen unquam de remedio quaerendo, aut parti male affectae applicando cogitant, ut tandem sani possint euadere. Atqui nulla exitialis aut damnosior aegritudo est, quam quae sui sensum adimit, ita ut ἀμαθῆσιαν quandam inducat, & tenaciter foueat: quo fit, ut omni animi contentione & industria in eo malo periculosissimo propulsando est enitendum, & eò maior cura conferenda, quò morbus hic (in quo fit fons, & certè principium aliorum omnium, quae in animum cadere possunt, vitiorum) grauiorès affert corruptiones, cladèmq; ingenij praesentiozem. Nulla enim ratione fieri potest, ut qui hac percussus peste oberret, sanum, vel in aliis vel in seipso iudicium retineat, cum se non norit: quandoquidem fit in oculis mentis, infusa caligo tam densa, tamque spissosa, ut vel apertis oculis nihil videat. Itaque qui sui capitur amore, non verè sese amare potest, sed falsam quandam de se opinionem, ut ymbra aliquam, quasi qui in tenebris palpat, oscitanter aucupatur. At verò (ut Plato docet) seipsum à seipso falli πείπων χαλεπώτατον, imò verò adiciam δειωώτατον καὶ ἀθλιωώτατον. Cùm enim impostor ipse praestò semper habeatur, nec minimum quidem abscedat, quo pacto non esset grauissimum malum, inprimisque deplorandum? Cæcitas hæc omnium maximè intolerabilis, cùm inscitiam nostram sapientiae loco habemus, & quanquam omnium penè rerum ignoratione laboremus, tamen nos omnia ingenio affecutos arbitramur. Tolerabile alioqui vitium, si ea tantum placerent, quae ingenij specimina quaedam praese ferunt, aut alia generis eiusdem: in quibus si tantum fallimur, nec fallimus, aut si sic fallimur, ut melioribus & peritioribus aurem patientem agnito errore praebemus, nemo est quin vaniale putet. Quotus autem quisque est qui placido ferat animo, quod ipsi naui, & vitia tam impensè nobis placeant, velut *amatorem amica*, ut ait Flaccus,

Turpia decipiunt cecum vitia, aut etiam ipsa haec

Delectant, veluti Balbinum Polypus agnae.

Quo fit, ut vero verius dictum sit Theocrito (ut id ad nostrum sermonem conuertamus) — ἔρωπι

Πολύκις ὃ πολύφαμε, τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφασται:

Nimirum id in causa est, quòd ut ait Varro, Omnes videmur nobis esse belli, festiui, saperda, cùm simus σάπρωσι. Ex Aristonymo citatur illud: ὅτιν ἐν βίῳ μάλιστα βλάπτον, τὸ ἀνίπρωσι ἔρωπι, τὸς πολλὸς, οἷόντι φρενίμυς εἶναι. Id in primis est invita lu

Cæcitas ani-
mi maxima.

mana noxiū, quòd permulti cū se sapere putent, tamen decipiant. Quamobrem ni hil deterius aut periculosius, quàm minimū fidere. Certè (vt de me ipse aliquid) sum satis mihi conscius, quàm debili & penè nullo ingenio sim, si quid tamen sit, numquam vllatenus me profecisse liberè confiteor, quàm cum ignorare me multa, & quidem penè omnia primū agnoui, tumque meo non minimo sumptu deprehendi, & apertis, quod dicitur, oculis expertus sum, quàm non sit tutum aliorum iudicio & famæ incumbere. Nam sæpenumerò contingit, vt nos plærique præsentés laudent, vel amore, aut alio quouis affectu ducti; sicque de nobis bene mereri putant, cum sapius vt de coloribus cæci, sic ij de nostro captu & in literis, aut etiam honestis actionibus profectu sentiant. Interea tamen eorum in sententiam pedibus imus, quod aiunt, atque importunè falli nos finimus. Crassam meherclè & supinam credulitatem. Agnouit lubens Socrates de se Physiognomi iudicium, talemque à natura fore se palàm fassus est, nisi se Philosophiæ excolendum tradidisset. A qua quidem modestia longè semper absumus, qui ementitos quosdam sapientiæ colores, & imaginaria virtutum ornamenta nobis inesse demiramur: & vt vera credimus absolutæque, quasi quibus ad perfectionem addi nihil possit, ideòque molestè ferimus, si qui, dum nostri mentionem faciunt, non satis honorificè loquantur, eaque tribuant quæ nos minimè attingūt vel etiam nullo modo ad nos attinent. Qui morbus vt deploratissimus sanari nisi ægrè potest, nisi tamen aliquando meliore quodam impulsu ingenio, potius spectemus quid nobis desit quàm quid adsit. Si quid enim adest, cauendum est in primis ne effluat, aut pretio ampliori quàm par sit, æstimatum vilescat apud alios. si quid deest, quod sciamus ornamento nobis esse posse & vsui, efficiendum est, vt labore & diligentia comparari à nobis & conquiri possit. Sed in primis meminisse debemus, subindèque animo repetere, non quantum cæteris excellimus, sed quantum aliis simus inferiores, & quàm alioqui deteriores. Illud enim φιλαυτίας vitium tam nobis familiare ac domesticum, sed tamen in primis exitiosū, præterquàm quod tumorem, inuidiam, audaciam, & desidiā fouet, solet etiam vnà secum aduehere & alere turpissimam ignorantē, quā meritò Sophocles δυσέλαστον κακόν appellat. Veteribus illud in ore fuit, eū malignos habere vicinos, qui sui

*Affentatio-
nis malum.*

*Socratis mo-
destia.*

*Quæ sequari
tur Φί-
λαυτίας.*

laudator fuerit. Idcirco numquam probata est illa plus æquò pruriens *Φιλαντίας* opinio in Astydamante histrione, quod suas ipse laudes inscribi vellet statuæ quàm meruerat. Non enim populus hominis votum insolens sibi ferendum esse putauit, quanquam de sua patria bene meriti. At quod penè mihi, dum ad alia propero, exciderat, Suidas auctor est, Nymphasà Narcisso spretas verissimè dixisse:

Πολλοὶ σέ τε μισοῦσιν ἀρ' σαυτὸν Φιλῆς.

Quid tam malè audiit Sophistarum nomen, nisi ob effrenatā illam, & cæcam sui admirationem? Socrates ut eorum importunitatem frangeret atque eluderet (illi enim nihil se nescire iactabant impudentius) eosque contrariis armis oppugnaret nempè honesta dissimulatione potius, quàm pari verborum strepitu atque contentione, dicebat hoc vnum se scire, quod rerum omnium esset inscius. Quod non aiebat, ut falsa de se loqueretur, apud eos præsertim, quorum familiari consuetudine utebatur, sed ut assereret ea lubens omnia se nescire, quæ tam impudenti fronte sibi arrogabant triuales illi *ματαιολογοὶ*, qui sic liberales disciplinas ipsamque Philosophiam ostentando, reuera prostituerent & profanarent: aut potius ut significaret ad veram solidamque sapientiam neminem accedere vnquam posse, nisi primùm se norit ignorare. Sunt enim quidam ingenio tam stolido & lubrico, qui cùm nondum primoribus labiis literas degustarint, falsam tamen sibi scientiæ persuasionem induant. Ex quibus alij se *αὐτοδιδάκτους*, alij *πανσόφους καὶ πανεπισήμους* efferre non verentur, alij alios quoscumque conuellant impetunt, in quorum vel leuiculis & venia dignis erratis ingeniosiores, non perpendunt, ἔπι' *μισήσασαι ῥᾶον ἢ ἐπὶ ἡ μισησασαι*: sibi nempè ignoscunt, ut Næuius ille Horatianus, qui seipsum ignorans carpebat alios, seque venia dignum censebat. Quamobrem audiit ad extremum, stultum & improbū hunc amorem esse, dignumquæ notari. At quanto in errore versantur, qui sibi primas nullo rubore tribuunt? Agathocles Peripateticus cùm apud Demonactem iactaret se solum & primum esse Dialecticorum, audiuit: Si solus es, qui primus? si primus, qui solus potes esse? Nō est quòd repetam literatoris illius Rhemnij intolerabilem arrogantiam, cùm diceret vnà secum natus, & tandem perituras disciplinas. Nec est quòd memorem duorum in Philosophia principum notam satis & peruulgatam *Φιλαντίας* Aristotelis nempè & Cicronis; quorum hic tam suæ ipse met

Astydamas
histrion.

Sophista.

Arrogantes.

Agathocles
Peripateticus
arrogans.

Rhemnius
Palemon.

Aristoteles.

industriæ & ingenio tribuit, vt nullis ferè in procemiis laudè propriam conticuerit: ille verò, quòd non modò suis, in eundè Philosophico curriculo certatoribus parùm fauerit, sed quòd contradicendi studio doctorem etiam Platonem vexarit, sui nominis celebritatem nõ parùm obscurauit. Illi ipsi Philosophi libris quos De contemnenda gloria scribunt, nomè etiam suum præfigi volunt. Permittatur hoc ad inflammandum studium, & exercendam doctorum hominum industriam: honos enim alit artes, nullusque sui laboris præmio & contentionis honestæ laudè frustrandus est. At quis sanæ mentis eum dixerit, qui sibi plura quàm habeat, arroget? Narrat Athenæus lib. 12. cap. vltimo. Thrasyllum quendam tanta insania fuisse percitum, vt quotquot naues in Pyræum appellerent, suas esse crederet: eas enim voluptate quadam incredibili numerabat, aliisque suam fortunam lubens communicabat, donec frater eius è Sicilia reuersus, hominem medico committeret. is vbi resipuisset affirmauit se nunquam vixisse felicius, quàm cum eo mentis errore teneretur; quippe qui in tanta voluptate nihil molestiæ sensisset. Perinde se habent *φιλαυτοι*, aut reuera deterius: quandoquidem vt aliis nocumento sint, anxie student, tum vel maximè quòd honorem alienum sibi audaciùs arrogant, aut quòd aliorum conatum nigro lolliginis succo & mera æruginè conspergant. Olim discipulis mos erat, vt proprio etiam Marte reperta ad præceptores referrent. Quem morem secutus Plato 2. ad Dionysium Epistola fatetur, quicquid scripserit: non sua, sed Socratis esse. Qui leges primùm tulerunt ad cicurandos mores, aut continendos hominum animos, earum inuentionem non sibi, sed alicui numini tribuerunt: tum vt diuinitatis nomine, quasi obtento aliquo velo, plus haberent auctoritatis; tum vt insererent rudiorum animis leges; vt pulcherrimum Deorum inuentum, sic & vtilissimum; à nemine esse violandas sed tuto pectore colendas, tutandas, amandas. Sic & priores illi cum referrent omnium artium & disciplinarum inuentionem ad primam illam causam, id est, præpotentem rerum omnium opificem Deum, Pallademè Iouis cerebro natam esse commenti sunt. Quorsum hæc vt nimirum intelligamus, quam in omnibus pulcherrima sit modestia, quàmque turpis valdeque perniciosa *φιλαυτία*. Cõcludam itaque cum Platone dicamque eum qui magnus est futurus, maximè decere, neque se, neque sua sic admirari, vt nihil

& Cicero
φιλαυτοι

Philosophi
φιλαυτοι.

Thrasyllus
insanus.

Platonis
modestia.
Legum latores primi.

putet exactius nihil melius, διὸ πάντα ἀνθρώπων χεῖρ φεύγει τὸ σφόδρα φιλεῖν αὐτὸν, τὸν δ' αὐτῷ βελτίω διακίβησεν μηδεμίαν ἀχύνειν ἢ τῷ καίτω πρὸς αὐτὸν ποιεῖν. Idcirco est operæ pretium, ut quisque nimium sui amorem fugiat, meliores insequatur, nullo verecundiæ rubore præpeditus. Sed de his satis, cætera videamus.

Quòd nimium tua forma tibi, &c.] Huic simile penè est Epigramma pictæ Poëseos Bartholom. Anuli, quòd propter elegantiam ascribam:

Narcissus liquidis formam speculatus in undis,

Contemnens alios, arsit amore sui.

Tabuit, & se ipsum venienti in membra stupore,

Ipsæ sui, factus flos hyacinthus, amans.

Hinc fugite (ò iuvenes) fons iste Philautia, seipsum

Stultus ubi, cum se non bene norit amat.

Evolve pulcherrimam disputationem ea de re Marsil. Ficini, Orat. 6. cap. 17. in conuiuium Platonicum.

tua forma tibi Narcisse placebat.] Plutarch. Sympotiac. 5. questione 7. refert idem accidisse cuidam quem Eutelidam nominat. qui cum se in undis adspectaret, amore sui captus, penè periit dum ita deperiret.

marcor.

marcor.] putredo, caries. Metaphora, pro eo quod est depravatio.

cludesque] mors & exitium, alià metaphora.

Φιλαντία,] cæcus amor sui, attollens vacuū plus nimio gloria verticem Horat. 1. Carmin.

peffum plures datque deditque.] pro, pessundat & pessundedit, tmesis, pessum, deorsum, quasi sub pedes proiectum, Apul. 5. Nisi eam pessum de tantis opibus deiēcero. Plaut. pessum abiire. Lucret. 6.

Multaque præterea ceciderunt mœnia magnis

Motibus in terris, & multis per mare pessum

Subsedere suis pariter cum ciuibus vrbes.

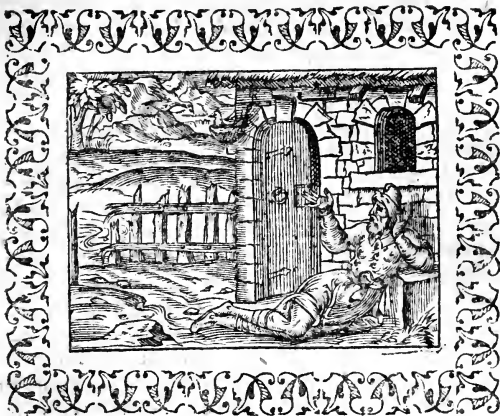
methodo.] docendi ratione.

phantasias.] opinioniones. Rerum tamen visiones & imagines

Phantasia

Φαντασίας appellat Fabius lib. 10. cap. 7. & lib. 12. cap. 10. ut visa Cic. 1. Acad.

Garrulitas. EMBLEMA LXX.

QV I D matutinos Progne mihi garrula somnos
 Rumpis, & obstrepero Daulias ore canis?
 Dignus Epops Tereus, qui maluit ense putare,
 Quàm linguam immodicam stirpitus eruere.

IMitatus est Anacreontis Odam εἰς χελιδνία, quæ sic habet: *Character
 huius Em-
 blematis.*
 Τί σοι φίλῃς ποιήσω,
 Τί σοι λάλη χελιδνῶν;
 Τὰ ταρσά σέυ πα' κῆφα
 Θέλεις λαβὼν ψαλίξω,
 Ἡ μᾶλλον ἐδοθέν σου
 Τὴν γλῶσσαν, ὡς ὁ Τηρεὺς
 Ἐκέῖνος, ἐκτερίζω;
 Τί μευ καλῶν ὀνειρέων
 Ὑπορδείασι Φαιῶν
 Ἀφῆρπασας Βάθυλλοι;

Quam sic Latiis numeris donavit H. Stephanus.
 Quibus loquax, quibusnam
 Te plectam hirundo pœnis?
 Vtrūmne vis volucres
 Alas tibi recidam?

*Imam secém ve linguam,
Tibi quod ille Terens
Fecisse fertur olim?
Nam tu quid ante lucem
Meas strepens ad aures,
E somniis beatis
Mihirapis Bathyllum?*

Eiusdem argumenti est lib. 1. Epigr. Græcor. ἀρχαίειν he-
xastichon gallo indignantis, vt apud Lucianum Micylli,
quòd eum importuno suo cantu excitatum, suauissimo som-
no priuarit; ideòque malum illi imprecatur. Hic autem
hirundinem obiurgat somnos matutinos auertentem, suo-
que importuno cantu dormientes abrumpentem: idque ma-
ximè in eos torquet, qui odiosa garrulitate rationis ino-
piam præ se ferre satis arguunt, vt Progne abscissa lingua
in hirundinem garritu nimio insignem commutata, eos
significet, qui sapientiæ parum, loquentiæ multum habent.
Et sanè vsu venire solet, vt loquaciores ferè sint quibus est
rationis defectus, quàm qui prudentia & ingenij viribus an-
testant: cùm apud graues & sapientes quosque viros silen-
tium commendatissimum, verborumque parcimonia grata
sit. Extat apud Aristophanem de Cleophonte quodam garru-
lo dicterium:

Ἐφ' ἧ δὴ χείλεσιν ὑπεβρέμεται Τρηκία χλιδῶν.

Ex cuius labris hirundo Thracia instrepit.

Quò spectat præceptum Pythagoricum, hirundinem sub
eodem tecto ne habeas, quo significatur, abstinendum esse à
consuetudine garruli & susurronis: & illud Nicostrati,

Εἰ τὸ σιωπεῖος καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν

Ἦν τῷ Φροσίνι παρρησιμοναί χλιδῶνες

Ἐλέγονται ἡμῶν σφροζέεσσι πολύ.

hoc est,

Loqui si indelincenter, multaque, & velociter,

Prudentiam indicaret; utique hirundines

Fortasse quàm nos sapere dicantur magis.

Lege Plutarch. 8. Symposiac. problem 7.

Progne garrula] Adnota hoc loco hirundine garrulitatem
signari. Pierius Hieroglyph. 22. Videtur autem primum hunc
versum ex Mårtiale mutuatus lib. 14.

Si matutinos facile est tibi rumpere somnos.

Lucanus in tertio:

Dum non sicuros liceat mihi rumpere somnos.

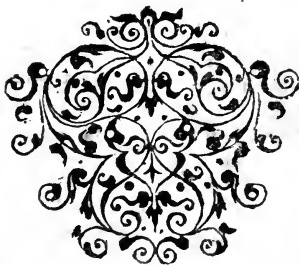
*Garruli
odiosam por-
tunitas.*

*Hirundo
quid.*

Obstrepero Daulias ore canis?] Daulia, daulis, vel etiam *Luscinia*. daulias, pro luscinia effertur à Poëtis, quòd in vrbe Daulide (quæ quondam fuit sub ditione Regis Thraciæ) in auem sui nominis transformata dicatur à Poëtis. Ouidius 6. Metamorph. & Prou. Daulia cornix. Videtur autem hîc noster Alciatus Prognen cum Philomela confundere, cuius linguam Tereus abscidit (cùm ei vim intulisset) non autem Prognæ vxori. Hac de re vide quid disceptent Cœlius Rhodigin. lib. 29. cap. 26. (non defuerunt enim qui Prognen in lusciniam commutatam fuisse asseruerint) Iacobus Bononien. & P. Nannius 6. Miscellan. annotation. in Virg. Non enim video quàm sit necesse quæstionem hanc inter Grammaticos controuersam dirimere, vt neque vacat conferre quæ legimus apud Thucydidem lib. 2. *πῆς συρξαφῆς*, Pausaniam in Phocicis, Strabonem lib. 1. ad alia enim progredimur.

Dignus Epops Tereus, &c.] id est, meritò in Vpupam mutatus, qui maluerit linguam rescindere, quàm omninò auellere. *Vpupa* auis militarem quandam cristam in capite retinet, & quasi adhuc filium quæritans, has videtur ingeminare voces, *πῆ, πῆ*, id est, vbi, vbi: hinc Epops dicta. De qua Plinius 10. cap. 29. Alij in accipitrem mutatum Tereum volunt, vt Higinus fabula 45.

putare.] scindere, metaph^r à vitibus.

Inuidia. EMBLEMA LXXI.

SQUALLIDA vipereas manducans femina carnes,
 Cuiq; dolent oculi, quæq; suum cor edit,
 Quam macies & pallor habent, spinosaq; gestat
 Tela manu: talis pingitur Inuidia.

PIndarus 2. Pyth. sic: — εἰδμας

Δέ προς ἐλκόμενος

Πεισῆας, ἐνέταξεν ἑλ-

κος ὀδωαρόν ἑῶ. ἀρόθε καρδία,

Πεῖν ὅσα φρονίδι μηχανᾶται πυχῆν.

id est,

Qui facultate alicuius tangitur abundanti, infixit vlcus mi-
 ferum suo antè animo, quàm quæ secum corde molitur, affe-
 quatur. Nullum vitium inuidia penè vetustius est, aut homini
 damnosus & efferatius: quandoquidem si cum quibuslibet
 aliis conferatur, inspiciemus quàm cæca temeritate rapiantur
 qui melioribus inuident. Nulla enim alia vitia sunt, quæ non
 aucupentur, aut sentiant aliquam voluptatem. Inuidus perpetuò
 mæret aut tristatur, eoq; grauiùs afficitur, quo maiori tenetur
 inuidia, quia non secus atque ardes, in quibus ipse sit,
 conflagret. Miserrima sanè conditio, sed quæ tanquam felicitatis
 pedissequa, successus videndo prosperos intabescat,
 vt Naso cecinit. Hæc autem descriptio perelegans, qua in-

vidorum tristissima & infelicissima, vita proponitur: quippè qui virulentis cogitationibus pascantur, quæ sibi horribilem perniciem adferant, quiq̃ sine consilio & ratione aliorum rebus opimis marcescant, & aculeis maledicis pungant & insectentur, nullum tamen inde commodum reportaturi. Itaque, ut hoc quasi per transfennam, quid ea turpius aut miserius, cum ut aliis noxam damnumq̃ inferat, sibi prius, & quidem sæpenumerò grauius nocet? Ego in cæteris iniquissima, in hoc tamen æquitatis aliquid habet, quòd eum, in quo est, tanquam veneno proprio afficit, perdit, absumit, eumq̃e ulciscitur primum, à quo concepta & educata fuerit, quod habet illud:

Ο φθόρος ἔστι κακίστος, ἔχθρὸν δὲ πικρὸν ἐν αὐτῷ.

Τὴν δὲ γὰρ φθορῶν ὀμμεῖται καὶ κακίῳ.

Squalida.] sordida & inculta. Squallor etiã tristitiæ nota.

Vipereas manducans carnes.] Invidia simile aliquid habet cum vipera, quam ferunt non prodire in lucem, nisi arrosis matris lateribus: sic liuor eum primùm afficit, & quasi enecat in quo gignitur. Quòd pertinet illud Ouidij in descriptione Inuidiæ, 2. Metamorph.

Invidia ut vipera.

— *Videt intus edentem*

Vipereas carnes vitiorum alimenta suorum; &c.

Sed alia fortasse ratio commodè reddi potest, vipereas carnes edit invidia quòd alienis malis gaudeat, iisq̃e pascatur: (id vitium Græcis appellatur *ἑπιχειροεχθρία*) vel id dicitur ut eius pernicies ostendatur, quæ enim venenata venenis aluntur animalia, exitialius venenum habent.

Cuique dolent oculi, &c.] Hinc illud Maronis:

Testatur gemitu graues dolores,

Suspirat, gemit, incutitque dentes,

Sudat frigidus intuens quod odit.

quæque suum cor edit.] Allusio ad prouerb. Pythagor. Cor ne edit: id est, ne caris animum excrucies: vel ad vocabulum Cura, quæ quòd cor vrat vel edat, dicitur. Cicero 3. Tuscul. ex Homero illud de Bellerophôte citat ex veterum nescio quo:

Cor nom edendum.

Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans.

Similes Maronis versus hi:

Vesanos tacitè mouet furores

Intentans animo faces Eriunys

Lethalis, Tityique vultur intus

Qui semper lacerat, comestque mentem.

Quò spectat dictum Matreæ Alexandrini, qui ænigmate lufitando aiebat se belluam alere quæ se ipsam absumeret: *ἡείορ τρέφει, ὅπερ αὐτὸ ἐαυτὸ ἐδίοι.* quo significabat quorundam inuidiam, qui improbè & ignauè dolerent ob prosperos fuorū laborum successus. Retulit Eustath. 1. Odyss. & Athenæus. Seneca, lib. De paupertate: Interdum non licet esse palam miseros, sed inter ærumnas cor ipsum exedétes. Græci dicunt *δίχρεαδῆς*, vel *τὴν καρδίαν δίχρεαδῆς*, cùm grauè & molestā animi solitudinè significant. Et *δαχέθυμος ἄτη*, noxa animū mordens, vt Homerus Iliad. vltimo, — *τέο μέχρῃς ὀδυρόμυος ἔχέυωρ σὺν ἔδεια καρδίῃ*: quousque lamentans & mærens cor tuum exedes?

Pallor in-
uidi.

Quam macies & pallor habent, &c.] Sic Ouid.

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,

Nunquam recta acies, liuent rubigine dentes,

Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno, &c.

& Virgilius:

Pallor terribilis genas colorat,

Infelix macies renudat ossa.

Inuidi ma-
ledicentia.

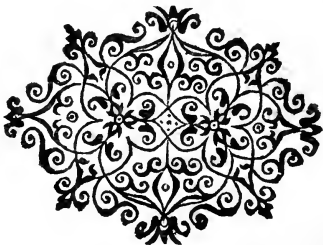
spinosaque gestat tela manus.] Hoc referendum est ad aculeatam inuidorum maledicentiam. Siquidem

Effundit mala lingua virus atrum,

& perpetuò carpit quod assequi nunquam potest. Ad id respexit Ouid. cùm ait:

Indoluit, baculumque capit, quem spinea tortum

Vincula cingebant.

LUXURIA. EMBLEMA LXXII.

ERUCA capripes redimitus tempora Faunus
 Immodicæ Veneris symbola certa refert.
 Est eruca salax, indexque libidinis hircus:
 Et Satyri Nymphas semper amare solent.

Libidinis symbola ponit ob oculos, nempe Satyrum, qui *Symbola libidinis.*
 erucam capite gesser. Eruca quidē (ab vrendo dicta) pro-
 uocat ad Venerem, utpotē quæ virtutis sit calidissimæ. Plin.
 libro 19. ca. 8. Satyrus autem, siue hircus, luxuriam puridā &
 olentem designat. Sunt enim Satyri ad Venerē propensissimi:
 vnde id nominis dictum putant à σατυρῖ, quod virile mēbrum *Satyri libidinosis.*
 est. Hoc itaque innuit libidinem in affectu ardere maximè, in
 actu ipso fortiter & olentem esse, ut quemque ab illicitæ Ven-
 neris titillationibus subducat.

redimitus tempora.] caput habens cinctum & coronatum.
 Virgil. in Copa:

— Graia redimita mitella.

Ouid. 3. amorum eleg. 9.

Flava Ceres tenues spicis redimita capillos.

In 10. Aeneid. vbi de Aemonide Phœbi sacerdote:

Insula cui sacra redimibat tempora vitta

Eruca.

Est eruca salax.] frequens enim eius vsus Venerem stimulat. Ideò antidotum contra amorem præscripturus Ouid. ab eruce vsu cauendum suadet 2. De remedio. Martialis etiam:

— *Venerem reuocans eruca morantem.*

& appendicibus Virgilianis:

— *libidinosis incitatus erucis.*

ibidemque.

— *salacis nocte tollat erucas.*

vt & Æmilius Macer in eleganti opusculo De viribus herbarum:

Non modicè mansam, Venerem stimulare, vel haustam

Confirmant medici pariter pluresque poetae.

loquitur de eruca. Illud tritum vulgò:

Excitat in Venerem tardos eruca maritos.

Et ex Ouidio etiam illud:

— *ex horto quæ venit herba salax.*

indexque libidinis hircus.] Teste Pierio Val. Hieroglyph. 10.

Et Satyri Nymphas.] Vide Aelianum lib. 3. De var. hist. & Leonic. Thomæum lib. 2. ca. 24. Apud Plutarch. in Galba, homines in diem viuentes, & Satyrici, ἐφήμεροι ἢ σατυρικοὶ τῆς βίης ἀγροπῆς, pro libidinosis & luxu diffluentibus accipiuntur. Idem in Peticle: οἱ Σατυροὶ τοῦ Διονύσου ἰερεῖς ὄρδια ἔχουσι πᾶσι ἀιδότα, ἔμβολοι τοῦ θεοῦ φηγάτας: Satyri Baccho sacri erectos habent mutones, diuinæ symbolum potestatis.

Luxuriosorum opes. EMBLEMA LXXIII.

RVPIBVS aereis, summique crepidine saxi
 Immites fructus ficus acerba parit:
 Quos corui comedunt, quos deuorat improba cornix,
 Qui nihil humanae commoditatis habent:
 Sic fatuorum opibus parasiti & scorta fruuntur,
 Et nulla iustos utilitate iuant.

Hoc ex apophthegmate Diogenis sumptū. Dicebat enim Fons Emblematis]
 eos, qui profuse & temere bona decoquerent in rebus
 Venereis, cōiuiis magnificis, & id genus aliis, arboribus esse
 similes in montium cacumine nascentibus, quarum fructus
 hominibus essent inutiles, à vulturibus aut coruis deuorandi.
 Illud est quod vulgus nostras crebrò vsurpat, E diuite malo
 male opes. Fit enim saepe, vt amplissimæ possessiones, quæ
 in pios vsus conuerti debuerant, in sumptus inutiles, aut
 etiam perniciosos & detestādos prodigantur, nulla habita iu-
 sti aut equi ratione. Sententiam illam argutam Diogenis re-
 tulit in Paraphrasi Menodoti orationis: Ἐπὶ τὰς τέχνας Gale-
 nus, his planè verbis: καλῶς εὖν καὶ ὁ Δημοκρίτης καὶ ὁ Διογέ-
 νης ὁ μὲν, χρύσει ὀφείβεται καλῶν τῶν πλείστων καὶ ἀτακτικῶν

ὁ δὲ, ταῖς ἐπι τῆς χρημῶν συχραῖς ἀσφραζῶν αὐτῆς, ἐμείνων γδ τ' κερ-
 πῶν, ἔκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ κόρακας ἢ κολίβ' ἐδίειν· τῶν τε τὰ χρέ-
 ματα, μηδὲν μὲν ὄφελος εἶναι τοῖς ἀσείοις, δευπαῖδας δὲ ὑπὸ τῆς κο-
 λάχου. id est, Præclarè itaque Demosthenes & Diogenes, si-
 quidem ille diuites imperitos, nulloque literarum cultu per-
 politos, aureas pecudes appellabat: hic autem eisdem ficibus
 comparabat, quæ nascuntur in locis præruptis, & ad quæ dif-
 ficilis accessus est: earum enim arborum fructu non homines,
 sed coruos & graculos vesci: horum autem hominum bona &
 reditus non ab honestis hominibus, sed à quibusdam facietis
 & assentantibus absumi.

Rupibus aereis.] id est, editissimis, altissimis, eadem metony-
 mia qua superius aereo nido dixit.

summique crepidine saxi.] Videtur hoc hemistichium ex 10.
 Aeneid. imitatus:

Fortè ratis celsi coniuncta crepidine saxi.

Crepido.

Editioris autem loci cuiusque extremitas crepido appellatur,
 estque ora terræ, quam alluit aqua. ἀκρότατος arbor dicitur
 in cacumine aut extremo fructificans.

Ficus acerba.] Caprificum intellige.

*Cornix inau-
 spicata.*

improba cornix.] id est, inauspicata, quam Virg. sinistram vo-
 cat in Eclogis, & improbā 1. Georgicon, ut & improbus anser
 ob garrulitatem. Cornicem autē prisca inter prodigiosas aues
 reponebant. Itaque his nominibus improbæ vitæ homines in-
 telligit, ex quibus nulla potest neque gratia, neque commo-
 ditas elici.

parasiti.] scurræ, & homines qui omnia ventris gratia fa-
 ciunt. De his in sequentibus commodius.

scorta.] meretrices.

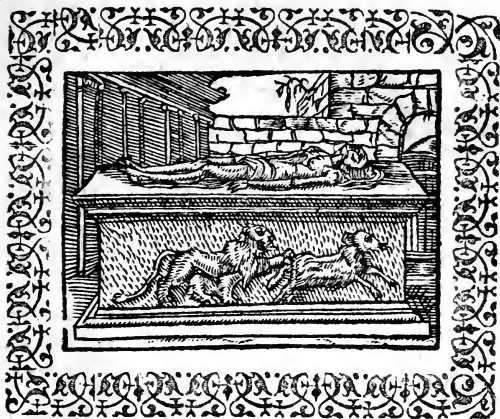
Iusti qui.

iustos.] viros bonos. In sacris iusti dicuntur non tantum qui
 iustitiam, sed & qui virtutes alias omnes colunt: eaque iusti-
 tia est, quæ in se virtutem amplectitur omnem: & Plato Dia-
 logo, qui ἐραστῆ, vel ἐξ ἐραστοφίας inscribitur, virtutes mo-
 rales vno iustitiæ nomine complecti videtur.

Tumu-

Tumulus meretricis. EMBLEMA LXXIII.

Q V I S tumulus? cuius urna? Ephyræ est Laidos. ab! non
 Erubuit tantum perdere parca decus?

Nulla fuit tum forma: illam iam carpserat ætas,
 iam speculum Veneri cauta dicarat anus.

Quid sculptus sibi vult aries, quem parte leana
 Vnguis apprehensum posteriore tenet?

Non aliter captos quòd & ipsa teneret amantes:
 Vir gregis est aries, clune tenetur amans.

L Aidem tota Græcia celebrauit ob insignem venustatē, ad ^{Lais forma-}
 cuius ædes frequens fuit concursus, vt præter alios cecini-
 sit na.
 nit Propertius. Huius monumentum (Pausan. teste 2. Corin-
 thiac.) extra urbem Corinthi, in qua ætatem exegerat, cele-
 bre visebatur secundū Bellerophontis septum, iuxta Veneris
 cognomine Melanidos templum, cui pro insigni titulo læna
 anterioribus arietem complexa pedibus imposita fuisse per-
 hiberetur: quo simulachro petulantia & libido meretricis ar-
 guebatur. Per arietem, fatuum stolidumque animal, ama-
 sorem vesanum intellige, illum quidem à læna partibus po-

sterioribus scalptum & detentum, quo rapina meretricia imperiumque in amafios libidine prurientes, & quasi vinculo colligatos exprimitur. Cæterum lænæ nomine meretricem intelligi multis veterum sententiis constat, & maximè sacrorum Bibliorum locis aliquot: Ezechiel enim Hierosolymam lænam vocat, & Heliachim catulum eius qui in Aegyptum ductus est: Plautus Truculentro:

*Bonis esse oportet dentibus lænam probam,
Arridere quisquis veniat, blandè alloqui, malè corde
Consultare, bene loqui lingua: meretricem esse similem sentis. Con-
deat, &c.*

Huic & conuenit senarius veteris cuiusdam poetæ:

Ἰσοῖς λέγεινς καὶ γυναικὸς ἀνόμις.

Par est lænæ & femina crudelitas.

Retulit Pierius in Leone 1. Hieroglyph. quem etiam lege in Ariete lib. 10. in quibus Laidis monumenti huiusce meminit, & Gyrald. Syntagmate 13. hist. Deorum. De Laide plura apud Athenæum ca. 20. lib. 13.

Ephyre. *Ephyræ est Laidos.*] Ephyræa ab Ephyre vrbe Achaiæ, quæ nunc est Corinthus. Propertius lib. 2.

*Non ita complebant Ephyræe Laidos ades,
Ad cuius iacuit Græcia tota fores.*

De eius patria concertant plerique, vt Athen.

ah! non Erubuit tantum perdere Parca decus?] Nimirum mors nemini parcit. Virgilius in Appendicibus:

*Illam rapit iuuenes prima florente iuuenta,
Non oblita rapit sed tamen illa senes.*

& Horat. lib. 3. Odar. *Mors & fugacem persequitur virum,
Nec parcit imbellis iuuenta*

Peplutibus, timidoque tergo.

Parca.] Atropos, id est, mors ipsa rerum vltima linea.

atq. Inepè senilis, qua veniète color & venustas flaccescit.

Ouid. 3. Trist. *Ista decens facies longis vitabitur annis.*

Rugaque in antiqua fronte senilis erit.

Inicietque manus formæ damnosa senectus,

Quæ strepitum passu non faciente venit.

Venerispeculum dicere. *Iam speculum Veneri, &c.*] Milites, qui per ætatem à bellicis functionibus cessant, dicuntur vulgò arma posuisse: & qui alicui omninò arti renunciafient, Deo illi qui arti præerat, instrumenta eius artis suspendebant. Horat. 3. Carm. 26.

Vixi puellis nuper idoneus,

Et militavi non sine gloria:

Nunc arma, defunctumque bello

Barbyton hic paries habebit.

Idem i. epistola ad Mæcenatem:

— *Veianus armis*

Herculis ad postem fixis, latet al' ditus agro.

vt alicubi Virgil. — *hic victor costus, artemque repono.*

loquitur de Entello. Sic scorta, cùm ad feniles annos perueniunt, Veneri speculum dicant. Aufonius.

Læis anus Veneri speculum dico: dignum habeat se

Æterna æternum forma ministerium.

At mihi nullus in hoc usus, quia cernere talem

Qualis sum, nolo: qualis eram, nequeo.

Aegrè ferunt enim rugas contractas, amissamque formæ gloriam, quàm diu in speculo erant intuitæ. Hinc Ouidianum illud 3. Trist.

Cumque aliquis dicit, fuit hæc formosa, dolebis,

Et speculum mendax esse querere tuum.

Idem ferè auctor De medicamine faciei:

Tempus erit quo vos speculum vidisse pigebit,

Et veniet rugis altera caussa dolor.

Id & attingit ad Ligurinum Flaccus lib. 4.

Dices hau, quoties te speculo videris alternum:

Quæ mens est hodie, cur puero non eadem fuit?

De speculo multa passim leguntur. Amor, vt ait Euripides, φίλᾱ κέρπεια ἔκ νόμους ξαρδίσματα, amat specula & criniũ ru-
fationem: apud eundem Electra damnat formæ lenocinium
vsu quæsitum speculi, in matre Clytemnestra, absente marito
Agamemnone:

Ἡ ξαρτί κέρπειω πλόκαμοι ἐξήσκεις νόμους.

quæ flauos orbes crinium ad speculum studiosè componebas.

Sed & Ouidius, tenerorum doctor amorum, eleg. 14. lib. 1. ad
amicam,

Quid malè compositos quereris periisse capillos?

Quid speculum mastâ ponis inepta manu?

Vir gregis est aries.] Virum gregis appellat arietem, vt pri- *Vir gregis*
mo Transformationum Ouidius:

De grege nunc tibi vir, & de grege natus habendus.

Virgilius etiam de Capro:

Vir gregis ipse caper. —

& in Georgicis.

Quem legere ducem, & pecori dixere maritum.
Vide Macrob. lib. 6. cap. 6.

In amatores meretricum.

EMBLEMA LXXV.

VILLOSÆ indutus piscator tegmina capra,
Addidit vt capiti cornua bina suo,
Fallit amatorem stans summo in litore furgum,
In laqueos simi quem gregis ardor agit.
Capra refert scortum: similis fit sargus amanti,
Qui miser obsceno captus amore perit.

Sargus quid.

Hoc de sargo pisce, qui sit à larvato piscatore deceptus, manifestè in eos torquetur, qui cæco turpiq; amore capti decidunt in obscenam personatarum meretricum nassam, menti errore nescio quo rati pulchrum esse quod pulchrū apparet, vnde conditionem nacti miseram eos diu & multū pœnitet. Quod discrimen vt vitari tandem aliquando possit, adhibenda est cautio diligens. Nam, vt nostrates dicitāt, Prius nosse opus est quàm amare: qui enim primò visam statim exardet, leuitatis non minimum præ se fert argumentum. Iudicio siquidem est opus & maturo consilio. Proinde bellè pro-

Quomodo à
turpi amore
cauendum sit.

fectò Ouid. De remedio amoris primo, qui vt illicitos excludit eiusmodi ignes, sic honestos probat: ait enim,

Capra meretricem significat.

Si quis amat quod amare iuuat, feliciter ardet,

Caudeat, & vento nauiget ille suo.

Porro Capram referre meretricem ex eo patet, quòd morfu pestilèti maximè noceat: germīna enim peruestigat, quæ au-
didissime depascitur: sic meretrix adolefcētiæ potissimūm cupida est, nimirūm ætas ea est, quæ ob imperitiā facilius decipiat. Vnde non illepidè Nico Attica meretrix αἰξ, id est, Capra cognominata est, quòd Thallum adolēscētem, qui in Atticā mel & caricas empturus aduenerat, abligurisset.

Voluptas maritum esca.

Huc spectat dictū Architæ Tarentini, ἡδονὴ δέλειαρ κερχῶν, Esca malorum voluptas: qua homines capiuntur, vt hamo pisces.

Vide Plinium sub finem ca. 59. libri 10. Sed tibi factum satis iri puto, si consulas Aelianum De animalib. lib. 1. ca. 23. cuius verba huc conferre non piguit.

Locus Aeliani, est typus huius. Emblem.

Φιλῶσι πῶς τ' ἀλόγων ἀγῶν ἐχυρῶς ἐὰν γούῳ πλησία τῆς ἠότος νεμομένων ἢ σκιά μίας ἢ δευτέρας ἐν τῇ θαλάσῃ φαῖν' οἱ δὲ ἀσμένως προσέεισι καὶ ἀταπειδῶπι, ὡς ἡδόμενοι καὶ προσάφαδς τῶν ἀγῶν ποῦσιν ἐξαλλόμενοι, καὶ τοὶ ἄναντι ὄντες ἀλπηροὶ τιμᾶλλως νηρόμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς κύμασι, ὅμως τῆς τῶν ἀγῶν ὁσμῆς ἔχουσιν ἀφῶσιν καὶ ὑφ' ἡδονῆς προσελθεῖν ἐπ' αὐτὰς πσευδύσιν, ἐπεὶ τοῖνυν εἰς τὰ ψευδημόνα δυσέρωτες εἰσιν, ἐξ ὧν ποῦσιν, ὅκ τῶν ἀλίσκονται. ἀλιεύς γὰρ ἀνὴρ ἀγῶς δορᾶν ἑαυτοῖς περιεαμπέχει σὺν αὐτοῖς τοῖς κέρασι δουρείου αὐτῆς, λαμβάνει δ' ἄρα τ' ἡλιοι κτ' ἰώτου ἐπιβλεῦων ὁ θηρευτῆς τῆς ἀρχῆς, εἶτα καταπάθει τῆς θαλάσσης ὑφ' ἠοικῆσιν οἱ ψευδημόνοι, ἀλφίτα ἀγῶν ζωμῶ δουβεραχίτα. ἐλκόμενοι δ' οἱ σαργοὶ ὡς ὑπὸ πρὸς ἰγῶς, τῆς ὁσμῆς τῆς ψευδημόνης, προσάσικα πτοῦνται μὲν τῶν ἀλφίτων, κηλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς δουρῆς βλεπομένης ὡς ἀγῶς, ἀγῶν δὲ αὐτῶν πολλὰς ἀγῶν σκληρῶ.

Quorum verborum hæc est sententia: Capras sargi admodum amant. Cū enim umbra quædam apparet earum caprarum quæ secundum littus pascuntur, statim præ lætitiā gestiunt, & quantum maximè possunt, adnātant: & quanquam salire non possunt, tamen salire nituntur, sed frustra tamen. Caprarum odorem percipiunt, etiam si in fluctibus versentur, quæ causa est vt accedere ad capras in primis affectent. At cū in suo amore sint ad eò infelici nati sidere, earum causa capiuntur quas tam depereunt. Piscator enim caprina indutus pelle cum cornibus, insidias struit, sole relicto à tergo: atque farinā iure caprino madefactam in eam deiicit partem maris in qua sargi sunt: quo illicio odoris capti sargi accurrunt, farinam degu-

stant, & maximè detinentur eius pellis caprinæ quam sentiunt. Ex his itaque piscator multos valido hamo capit, &c. Ad id argumenti copiosius illustrandum repetenda est pulcherrima Socratis disputatio cum Aristippo 2. Commentariorum Xenophontis, & colloquium eiusdem Socratis cum Theodora, lib. 2. Constat autem hinc alludi ad Platonicum hoc, ἡδονὴ δὲ λεῖπρον καὶ κατὰ φύσιν: voluptas malorum esca.

Vilose indutus tegmina capræ.] Hoc mutuatus est ex Moreto Virgiliano:

— *Et cinctus villosa tegmina capræ.*

Simus grex.

In laqueis simi quem grexis.] Sargus capræ amore detentus, & emētita capræ forma delusus illaqueatur. Simum gregem pro capris dixit: eodem enim epitheto vsus est Poëta 10. ecloga:

Dum tenera attendent sine virgulta capelle.

Citantur & hi versiculi Neuij Aegistho:

Tum autem lasciuum Nerci simum pecus

Ludens ad cantum classum lustrat.

Laqueo amorem significari docuit Pierius, & Venerem vinculo: quo sensu Virgil.

Compeditus Venerem, vinculis constringe Lyæum.

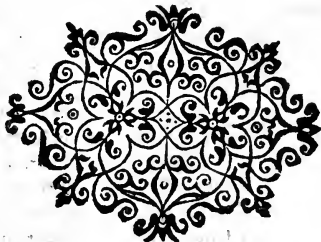
Ouid. appositissimè:

Dum cadat in laqueos, captus quoque nuper amator

Se solum thalamos sp. res habere tuos.

obsceno captus amore perit.] Imitatus & mutuatus est Ouid. illud Fastor. 2.

— *caco captus amore surit,*
de Sexto Tarquinto loquentis.

Cauendum à meretricibus.

EMBLEMA LXXVI.

Sole sata Circes tam magna potentia fertur,
 Verterit ut multos in noua monstra viros.
 Testis equum domitor Picus, tum Scylla bisformis,
 Atque Ithaci postquam uina bibere sues.
 Indicat illustri meretricem nomine Circe,
 Et rationem animi perdere, quisquis amat.

Homerus Odysseas x ait, socios aliquot Vlyssis, qui missi
 à Circe, epotòque pharmacho venefico statim in porcos esse
 transformatos. Quo figmento effingitur meretricis & libi-
 dinis fœdæ typus. Ea enim suis præstigiis humanas illas cogi-
 tationes & naturales motiones (quæ ὁρμῆς Græcis dicuntur) in
 homine tumultuantes viciat, & mutat in deterius, cùm sci-
 licet in naturam quasi belluinam abeunt. Per Vlysssem autem
 qui nullo veneficio à pristina forma dimoueri potest, mentem
 animæ ducem intelligimus. Quod sic ad veterū mythologorū
 sensū expressit vir industria & ingenio nulli penè secun-
 dus Erasmus: Quid innuit Circes fabula, veneficiis homines
 vertentis in feras, nisi eos qui nequaquam ratione ducuntur id

Vlyssus socij à
 Circe in bel-
 luas transfor-
 mati.

Socij Vlyssis

944.

quod hominis est proprium, sed totos sese dediderunt turpibus affectibus, iam præter hominis vocabulum nihil hominis habete, sed ad pecudum degenerasse naturam, puta libidine in vrsos, somnolentia ignaviaque in sues, ferocia in leones, atque ita de consimilibus? Quid Vlysses, qui solus poculo epoto, virgâque monstrifica percussus, non est mutatus; nisi firmum illum & constantem sapientis habitum, qui nec frangi terroribus, nec vllis affectuum illicitis ab honesto potest abduci? Sunt verò qui dicant rei veritatem ex eo esse inspiciendam, quòd Circe meretrix, quos sibi amore turpi deuinxit, effecisse tandem prædatores, viarum obsessores & homicidas, nempe quibus nihil superesset ad vitam miseram sustinendâ; quæ vitia cum potius ferarum sint quàm hominum, rem totam lepido & commodo schemate Homerus, & alij nonnulli è veteribus adumbrarunt. Cui sententiæ subscribit Palladas lib 1. Græcor. epigr. his verbis:

Τὼ κίρκῳ ἔφημι, χαθὼς εἴρηκε ὄμπερος,
 Αἴτ' ἀνδρῶν ποιεῖν ἢ σῖας ἢ ἐλύκας,
 Τὴς αὐτῆ ἑσπείρας ἐτάρα δ' ἔσσα πινυργος,
 Τὴς δελεαδέντας πτωχάτας ἐπίψ'
 Τῶν δ' ἀνθρωπίων ἀποσυλήσασα λοχισμῶν,
 Εἴτ' ἀπὸ τῆς ἰδίας μηδὲν ἐχούσας ἐπι,
 Ἐτρεφεῖ ἐνδοῖ ἐχούσας, δίκην ζώων ἀλογίτων.
 Ἐμφρον δ' ὡς Ὀδυσσεὺς πλὴν νεότητι φυχῶν.
 Οὐχ ἐρμῆ, φύσεως δ' ἰδίας δῶρημα λοχισμῶν
 Εἴχε, γοητείας φάρμακον ἀντίπαλον.

Non, vt Homerus ait, tristis medicamine lectos

Hospitio Circe reddidit ipsa sues:

Pauperior sed quisquis erat discessit ab illa:

Nam meretrix quondam perniciofa fuit.

Exutosque sua prorsus ratione maritos

Fornice continuuit, non secus atque feras.

Et tamen hanc strenue delusam spreuit Vlysses,

Insigni rerum conditione valens.

Mercurioque datam nec fas est credere moly,

Ille sed ingenio reppulit vsque dolum.

Quinetiam nemo non videt eodem recidere Horatij carmina 1. Epistolar.

Sirenium voces & Circe pocula nosti:

Quæ si um sociis stultus cupidusque bibisset,

Sub domina meretrice fuisset turpis & extors:

Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.

id est.

Vlysses qui.

Circe meretrix.

Xenophon 1. ἀποτημνευμαίτωι, Socratem ait in conuiujs, ad quæ non nisi coactus accedebat, parcissimè cibum capere solitum, iocoq; vsurpare multis eiusmodi appositis cibis, Circei homines trāsformasse in fues: ipsum autem Vlysssem mutari non potuisse consilij Mercurij memorè, & abstinentia ipsūmer sua sèper vtentem. Ad hæc παρερζῶς. Nō parum illustrabit hoc Embleina, Plutarchi Dialogus, quo Grillum disputantē facit. Idem ἐν γαμμοῖς ἀφραγέιλμ. sic habet: ἡ δὲ τῶν φαρμάκων θήρα, τὰ χυμῶν αἰθεῖ καὶ λαμβάνει βλάβος τὸν ἰχθυόν, ἀβρωστοὶ δὲ ποιεῖ καὶ φαῦλοι, ὅπως αἱ φίλιαι πιά καὶ γοητείας ἔπιτεχνώμεθα τοῖς ἀνδράσι καὶ χερσόμεθα δι' ἡδονῆς αὐτὰς, ἐμπλήκεις καὶ ἀνοήτους καὶ διεφθαρμένοις συμβιῖσι. δὲ γὰρ πλὴν κέρκλυ ἀνησαν οἱ καταφάρμακωθέντες, καὶ δὲ ἐχρησάτο ποθὸς ὅθεν αὐτοῖς ὕπὸ καὶ οἷοις χειρῶν τοῖν δ' ὀδυοῦτα γῆν ἔχοντα καὶ σωώτα φροῖμος, ὑπερηγάπησεν. id est, Vt pisces quibusdam medicamentis celeriter capiuntur, sed esui tamen sunt inutiles: ita mulieres quæ amoris poculis & veneficiis viros captant, voluptatēque in suam potestatem redigunt, stupidos eos, amentes & deprauatos vitæ socios deinceps habent. Ijenim nihil Circe profuerunt, quos veneficio mutauerat, neque ad ullam rem iis vsa est, cum in canes & asinos degenerassent: Vlysssem autem prudentem virum, prudenterque secum versantem, omninò dilexit.

Exemplum prius eorum qui à Circe in belluas conuersi sunt, absolui. Alterum est Pici equum domitoris. Picum Saturni filium facit Aeneid. 7. Virgil. & Ouid. 14. Metamorph. Rex fuit Latij, & ab vxore Circe in auem sui nominis conuersus. Quod fingi creditur, quoniam primus hac aue in auspitijs vsus est, quodque augur fuerit: quod à Seruio est annotatum. Sed id melius, & ad hunc locum opportuniùs referemus ad animi leuitatem & inconstantiam quæ ex turpi amore contrahitur. Tertium exemplum fuit appositum in Scylla, de qua iam superiùs à nobis dictum satis. Hic tamen speciatim conuertitur ad meretriciam turpitudinem, quæ vt supernè faciem virginem ostentat, ita infernè rabidi canes conspiciuntur, audacia, rapina, ingiuuies, qui ad exitum miseriamque certissimam precipites agāt, quotquot amore turpi capiuntur. Quæ omnia eo spectant, vt quisque virtutis & honesti studiosus impudicarum mulierum dolos præstigiāsque omnes declinet intelligatque, quod Cicero ait, corporis voluptatē non satis dignam esse hominis præstantia, eamque vt belluarum propriam contemni ac reijci oportere.

Præclarus
Plutarchi
locus.

Picus in auē
mutatus.

Scylla.

*Circe filia
Solis.*

Sole fata Circes.] Ouid. initio 14. Metamorph.

Sole fata Circes, variarum plena ferarum. Testis Higinus. Filia autem solis habitam propter herbarum scientiam, quæ radiis Solis vim & incrementū capiunt, credibile est. Fabulæ huius meminere Diodor. lib. 4. Plin. variis locis. D. Augustin. 18. De ciuitate cap. 17.

Testis equum domitor Picus] Sic Virgil.

—— ancile gerebat

Picus equum domitor, quem capta cupidine coniunx

Aurea percussum virga, versumque venenis

Fecit anem Circe, sparsitque coloribus alas.

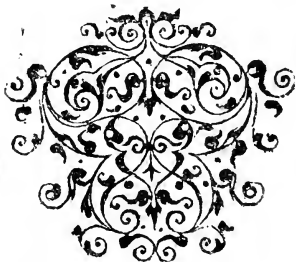
Et rationem animi] Ideò mythologici Venerem à $\alpha\phi\rho\rho\delta\iota\tau\lambda\epsilon\upsilon$, quasi à $\alpha\phi\rho\rho\sigma\acute{\iota}\lambda\omega$, id est stultitiam & mentis priuationem interpretantur. Propriùs alludit 2. de laudib. Stiliconis Claudianus:

Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper

Corporis arbitriis hebetat calligine sensus.

Membræque Circæis effeminat acrius herbis.

M. Tullius prima Verrina (vt hoc quasi per transfennam) alludit ad hanc poëticam fabulam: Est adhuc, id quod vos omnes admirari video, non Verres, sed Q. Mutius. quid enim facere potuit elegantius ad hominum existimationem? æquiùs ad leuandam mulieris calamitatem? vehementius ad Quæstoris libidinem coërcendam? summè hæc omnia mihi videntur laudanda, sed repenti vestigio ex homine, tanquam aliquo Circæo poculo, factus est Verres: redit ad se, atque ad mores suos &c.

Amuletum Veneris. EMBLEMA LXXXII.

INGVINA dente fero suffossum Cypris Adonim

Lactuca foliis concidit exanimem.

Hinc genitali aruo tantum lactuca resistit,

Quantum eruca salax vix stimulare potest.

Athenæus Dipnosoph. 2. cap. 32. rationem affert, cur dicatur Venus Adonidem ab apro interemptum lactuce foliis occultasse (quod alij tamen de Phaone Lesbio tradidere, ut retulit in historia Poëtarum Lil. Gyraldus) quòd nimirum qui lactucis assidue vescuntur, hebetiores fiunt, *sed stupidiol*, & ad libidinem minus idonei: lactucam enim frigidam esse, iam in superioribus docui ex Plinio. Venus itaque fingitur emortui Adonidis genitalia lactucis recondere, ut moneamur libidinem turpémque voluptatem ciborum moderatorum usu sopiendam & reprimendam esse. Nihil enim æquè conducit ad moris illicitos cohibendos, quàm victus ratio temperata. Ovidius inter alia, quæ de remedio amoris scripsit, ut a quibusdam cibus abstinendum esse monet, sic quosdam esse toto adhibendos suadet, his quidem verbis:

Ecce cibus etiam (medicinis) sanget ut omni

Lactuca vis.

Victus ratio quid conseruat.

Munere) quos fugias, quosve sequare, dabo.
Damnus an Libycis bulbis tibi missus ab oris,
An veniat Megaris noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum est vitare salaces,
Et quicquid Veneri corpora nostra parat:
Vtilius sumas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora nostra negat.

Sed & ex nimia ciborum copia turpem amorem excitari Phocylides testatur,

Οὐκ ἀγαθὸν πλεονάζειν ἐφ' ὀνόματι ὀρεῖται.

Ἡ πολλὴ δὲ τροφὴ πρὸς ἀμέτρως ἔλκει ἔρωτα.

Adonis.

Inguina dente fero, &c.] Fabulam Adonidis ab apro intercepti Ouid. sub finem 10. Metamorph. descripsit, nec tamen huius mysterij meminit. Hanc attigit & August. De ciuit. 6. cap. 7. totumque illud ad Physicem retulit Macrob. 1. Saturn. cap. 21.

*Cypria
Venus.*

Cypriis. Venus, ab insula Cypro ei sacra, libidini deditissima. Polydor. Virgil. lib. 3. cap. 17. De inuentorib. rerum, post Iustinum Martyrem, Euseb. Lactant. & alios sexcentos retulit.

Aruum genitale.

genitali aruo.] Hic aruum genitale pro virilibus & pudendis posuit, quod sint generationis instrumenta, vt Virgil. 3. Georg.

Hæc faciunt nimio ne luxu obtusior vsus

Sit genitali aruo, et sulcos obliuet inertes.

Loquendi eandem formulam non est aspernatus August. lib. 18. cap. 23. De ciuitate Dei: Sed voluntati, inquit, membra illa vt cætera cuncta seruirent; ita genitale aruum vas in hoc opus creatum seminaret, vt nunc terram manus, &c. sic aruum genitale, κήπος Græcis, Latine hortus dicitur.

lactuca resistit.] Consule Plinium. Dionys. Cassius lib. 12. De agricult. cap. 13. Cocta, ait, coitum auertit. Vnde Pythagorici ipsam eunuchum appellant. Martial. 13. palumbes torquatos reprimere Venerem tradit:

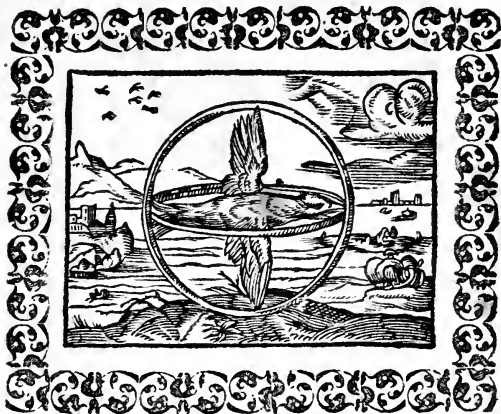
Inguina torquati tardant, habet aut que palumbi:

Non edat hanc volucrem qui volet esse salax.

Inuiolabiles telo Cupidinis.

EMBLEMA LXXVIII.

NE dirus te vincat amor, neu femina mentem
 Diripiat magicis artibus vlla tuam:
 Bacchica auis præsto tibi motacilla paretur,
 Quam quadriradiam circuli in orbe loces:
 Ore crucem & cauda, & geminis vt complicet alas,
 Tale amuletum carminis omnis erit.
 Dicitur hoc Veneris signo Pagasæus Iason
 Phasiacis ladi non potuisse dolis.

ARtificiale est in Venereos motus, & præstigiæ la-
 queo amuletum, cuius tamen rei fides penes auctores
 esto. Pindarus Ode 4. Pythiorum, auctor est, Motacil-
 lam à Venere primùm è cælo ad homines deportatam, & Ia-
 soni traditam, vt Medeam alliceret. Hanc autem auiculam
 aiunt veneficis mulieribus ad incantationes esse perutilem:
 eam namque accipiunt trocho, & rota quadam alligant,
 quam in orbem voluunt præstigiatores, & noxia verba im-
 murmurant. Alij, quòd exempta viscerum interanea orbi-

*Motacilla
 Iasonis à ve-
 nere tradita.*

culo appendunt, vnde prouerbio apud Græcos vulgato, Iyngem hi dicantur habere, qui veluti quibusdam præstigiis homines ad amorem pertrahunt. Noster Alciatus ex Homero & scholiastis quibusdam, extulit quod hic octosticho tradit; nimirum ad arcendas amoris illecebras (quo nullum exitiusius aut furiosius præstigium) adhibendam esse motacillam humano stomacho, quæ disponatur inter binos circulos sese quasi interfecantes. Sanè numquam mihi persuasero virum doctissimum, & rerum multarum cognitione insignem, id aliis communicasse vi rem veram & feriam; & vt crederet tantam esse amatorij philti vim, vt mentis humanæ libertatem sic cogere, aut torquere vel flectere eo tandem modo posset. Sed tamen profectò non ausim diffiteri, pleraque esse remedia ex bonis auctoribus petenda, quibus effrenata & indomita penè amoris huiusce petulantia cohiberi, aut etiam sopiri queat. At verò quis tam excors erit aut stupidus, qui furorem illum Cupidineum insigni hoc præstigio coërceri posse dixerit, & fascino quodam cupidines mentem occupantes exturbari? Viderint alij, quibus amatoria Ouidiana quandoque placuerint impensius: tamen ipsemet extulit & verius, & quidem salubrius:

Ardet & assuetas Circe tendebat ad arces,

Nec tamen est illis attenuatus amor.

Ergo quisquis opem nostra tibi postis ab arte,

Deme veneficiis carminibusque fidem.

Idem loco alio verè & disertè amorem non conciliari magicis artibus docet:

Fallitur Aemonias si quis decurrit ad artes,

Dâtque quod à tencri fronte reuellit equi.

Non facient vt viuat Amor Medeides herbe,

Mixtâque cum magnis Marsa venena sonis.

Phasias Æsonidem, Circe tenuisset Vlyssëm,

Si modò seruari carmine posset amor.

Nec data profuerint pallentia philtia puellis:

Philtia nocent animis, vimque furoris habent.

Sit procul omne nefas: vt ameris amabilis esto:

Quod tibi non facies, so: aue forma dabit.

Sed miseri homines amore perculsi graui, cùm re amata statim potiri nequuerunt, ad artes magicas & amatoria potula perfugium habuere, res imprimis noxias & exitiales. Constat enim Lucretium poetam, Antiochum, Caligu-

lam in furorem verfos sumptis hisce philtris, quemadmodum & Lucillum, aliosque nonnullos. Cæterum nullum perinde remedium est efficax ad turpes hosce motus sedandos, quàm studio & labori cuiquam honesto sese prorsus dedere: sicut enim fiet, ut clauus clauo pellatur. Cùm enim perspicuum sit, amorem hunc non nisi in animos luxu & otio fractos irrepere, nullo planè modo auelli potest, nisi accedat labor aliquis & anxietas, quæ sua molestia innatas amoris maculas oblinat. Ouidius:

Desidiam puer ille sequi solet, odit agentes:

Da vacue menti, quo teneatur, opus.

Quid si amuletum certius, & profectò salubrius huc appoluero, nempè ut iuxta D. Pauli consilium, carnem cum vitiis crucifigamus? Iste erit diuinus & cælestis ἀντέρας, qui terrenum illum & in hac corporis compage delitescentem ἔγωγα, robore validiore conficiet. Hoc vnum captiuarum animarum anuletum satis erit ad turpia omnia libidinum motuumque genera frangenda.

Bacchica auis præsto tibi motacilla.] Auicula est plumis difcoloribus, prælongo collo, lingua exerta, colore vario, Motacilla
qua auis.
motu crebro se circum agens, & ceruicem in orbem flectens: vnde & σεισποπίδα vocant, seu σείσουρα, aut κίλλουρα, ut apud Hesygium, Latinis Motacilla, Gallis *bergeronnette*, aut *ballequeue*, à caudæ motu, seu cauda tremula. Varro meminit De lingua Latina: Sic Galerita & Motacilla: altera quòd in capite habet plumam alatum: altera quòd semper mouet caudam. Non me tamen fugit, quòd pluribus verbis contendat Baptista Pius, Annotationib. poster. cap. 3. Motacillam, & Iyngem pro vna & eadem accipi non debere, idque contra Sernij & Gazæ opinionem. Certè ἰνγξ Iynx, ea est quæ Gallicè *turcot*, auis paulò maior fringilla coloris varij: cui collum circumagitur, lingua serpentibus similis, prælonga (qua exerta formicas attrahit, vnde formicula dicta quibusdam Italis) vngues vtrinque bini. Quæ autem hæc auis sit, repete ex Aristot. 2. De histor. animal. & Plin: 11. Lege prouerb. Iynge trahor. Adhæc cur Motacilla dicatur auis Bacchica, rationem auctores non reddunt. Hesygius quidem Bacchum ἰνγίον cognominatum ait, quia (ni fallor) ad Venerem inflammet immoderatus vini vsus. Fortasse Bacchus ἰνγίον appellatur, quòd vinum homines ad se iyngis instar alli-

ciat, ac si dicamus, illecebrosum, vel meliùs etiam iynx à Pindaro dicitur *μαινάς*, non quòd Bacchi sit auis, sed quòd furorem inducat.

Quam quadriradiam.] Pindari est istuc; nam *τετρακχάμωνα* eam, de qua hic agitur, auem nominat, id est quadriradiam.

amuletum.] remedium aduersus veneficia malaque medicamenta, ab amoliendo: *ἀποτροπαῖον*, ab *ἀποτρέπω* amoliri, depellere, quod verbum frequens est Plinio.

Pagasa.

Pagaseus Iason.] Falluntur qui legunt *Pagaseus*. Iason autem dictus est Pagasæus à Pagasa Thessaliæ vrbe, iuxta quam Argo nauis fabrefacta: quam etiam Ouidius septimo Metamorph. principio Pagasæam puppem nominat. Idem 8.

— *auctor teli Pagaseus Iason.*

& Fastorum 1.

Passus idem Tydeus, & idem Pagaseus Iason.

Lucan. 2.

Vt Pagasæa ratis peteret cùm Phasidos undas.

Phasiacis dolis.] incantamentis Medæ, quæ à Poëtis cognominatur Phasias, à Phasi Colchorum fluuio. Ouidius De arte:

— *maritum*

Barbara per natos Phasias vltia suos.

Lasci-

Lasciuia. EMBLEMA LXXIX.

DELICIAS & mollitiem mus creditur albus

Arguere, at ratio non sat aperta mihi est.

An quod ei natura salax & multa libido est?

Ornat Romanas an quia pelle nurus?

Sarmaticum murem vocitant plerique Zibellum,

Et celebris suavi est unguine muscus Arabs.

PErstringit mollitiem & lasciuem nobilium quarundam Ornatus matronarum matronarum, quæ ad corporis ornatum ostètent raras pelliculas animalculorum, nempè muris aranei, æluri zibellini trouarum nimius. (felis libidinosissimi) & præterea vtantur suffitu musci Arabici. Sanè de muris salacitate multa sunt à plerisque scriptoribus tradita. Hinc enim illud Martialis: Mus albus.

Nam cum me murem, cum me tua lumina dicas.

Opici mures dicuntur Iuuenali salaces, libidinosi, obsceni, à spelunca quam Græci *ὄπιον*, id est foramen, cauernam, vt D. Augustin. tradit quæst. in Exod. lib. 2. Sic enim obscenitatis partes per cauernam interdum argui docet Ausonius in epigrammatis,

De glubit, fellat, molitur per vtranque cauernam.

Legi Messalinâ portento sæ libidinis mulierem ab Epicrate

*Musculus
Arabicus.*

dictam esse Myconiam, quasi dixeris murinam. Adhæc nonnulli feminam salacissimam per æluri feminæ simulacrum figurari dixerunt, propter animalis ingenium: cogunt enim mares ad coitum feminæ, ipsæque puniunt, nisi pareant. Cæterum musculus Arabicus circumferunt, non modò matronæ principes, sed & aliæ gradu longè inferiores: tantaque in iis est & cultuum, & suffituum varietas, ut fermè ignorent voluptatem quæ inde capi possit, quòd in his assidue versentur, quibus nempe perspectum non est quod Satyricus ait, voluptates ex usu rariore commendari. Cur autem mulieres suffitu & suauissimis odoribus utantur, hanc esse causam aiunt, quòd totæ sint venereæ. Itaque Poëtæ Græci Venerem nusquam loco egredientem fingunt, nisi odore aliquo exquisitissimo relicto ad suam præsentiam declarandam: adiciunt præterea suffitus omnes esse salaces. Muliebres ornatus ridet taxatque Lucianus in Amoribus, Iuuenalis Satyra 6. & vberimè Plautus in Pœnulo: item Aelian. 1. De varia historia.

mollitiem mus creditur albus arguere.] Lege Prouerb. Erasmi.

Mus albus: in lasciuum & libidinis immodicæ hominem.

Zibellus.

nurus.] matronas, nomè speciali⁹ pro cõmuni, *συνεδοχῆς*.

Sarmaticum murem, &c.] Zibellus à quibusdam mus Sarmaticus appellatur ad Alciati mentem, quòd è Sarmatia aduehatur: dicitur & Aelurus, de quo lege cap. 10. lib. 17. Aelian. De animalium histor. Sed non à mure musculus dici, at potius ab umbilico capreoli censent eruditi homines.

Musculus Arabs.] Dicam obiter, Romanos olim in obsidione Veiorum pellibus tectos hiemare cœpisse, ut est apud Liuuium lib. 5. sed hæ pelles rudiores erāt, ut seculum vnde fuit, quas nulli alij vsurparent in vrbe. Constat tamen pellium usum, postea in vestitum irrepisse: quod Seneca testatur in epistolis, quo loco mentionem facit pellicularum vulpium, muriūque, quas Zibellinos atque Armelinos plerique nuncupant: tametsi Zibellini maiores sint, quàm quibus murum nomen conueniat.

Desidia.

EMBLEMA LXXX.

*DESIDET in modio Effans, speculatur & astra,
 Subtus & accensam contegit igne facem.
 Segnities specie recti velata cucullo,
 Non se, non alios utilitate iuvat.*

Quamquam id non incommodè torqueti posset in eos, *Quorundam cœnobitarū desidia.* qui concreditam sibi eruditionis & ingenij dotem aliquam excellentem miserè negligunt, idque non referunt ad vsum, cuius potissimùm gratia norunt sibi esse demandatum & commissum à summo & præpotenti bonorum omnium auctore Deo; tamen, nisi me fallit animus videtur hoc reuera tortum esse in desides quosdam cœnobitas, qui *Prociās* imaginem aliquam professi, ignaviæ situ ætatem terunt: literas aspernantur, aut certè non magni faciunt, quanquam alioqui valeât ingenio & non parua naturæ dexteritate: iners omninò genus, & fruges consumere natum, & ex tertio illo hominum genere quod assignat Hesiodus, meritò dixerim, cùm nec sibi nec aliis commodum aliquod referant. Quod ipsum tamen velim æquis auribus accipi, non enim is sum qui ausim aut etiam velim carpere institutà illa vetera primum quidem à sapientissimis inducta patribus, nostræ pietatis Christianæ antesignanis & vindicibus, quorum tanta est

apud nos auctoritas, vt inuerecūdum esset, ne dicam impium, eorum vitam, pietatem, doctrinam, fidem non probare, non colere, non amplexari. Vt ergo apertè dicam quod sentio ea de re: hīc ab Alciato, à me, ab aliis etiam quibus simplex minimeque fucatus est animus, nullo modo reprehenditur monachorum institutum & regula, sed multorum ex iis otium, ignauia, imperitia notatur; quippe qui eo nomine pessimè de se deque aliis mereantur. Iactent ij quantumuis sui ordinis suarumque legum antiquam dignitatem & sanctimoniam: nisi enim se similes iis præstiterint qui laboribus, vigiliis, studiis, ieiuniis, omni denique patientiæ laude Christianum nomen auxerunt & amplificauerunt, non video qua ratione digni habeantur eo, quod fuit honorificum apud præscos, monachi nomine, quod illi sua vecordia & inertia, ne quid dicam grauius, contemptum reddunt. Vtinam verò vt continuo solent insolescere ob veterum illorum patrum admirabilem toti posteritati religionem, ita eorundem vitæ institutum æmulerentur: non enim misero & infelici otio se ita dederent, vt *δὴ δὴ ἀπὸ πᾶσῶν* abessent ab iis quos ad piæ vitæ religiosæque institutionem se imitari distant. Sed ne abeam longiùs, quid laboriosius excogitari, quid sanctius, quid diuinius in terris fingi aut audiri potuit, quàm fuit illa verè ac meritò laudata priorum monachorum vitæ ratio? quod purius aut vberius olim ecclesia seminarium clarorum virorum habuit, quàm quod à cœnobiis, mandris illis & eremis ductum fuit? Nunc verò Deus optime! quàm absumus à prima illa canaque religione, cum qui seuerioribus institutis sese obligent, non tam pietatem quàm otium, non tam solitudinem meditandi que de rebus diuinis opportunitatem, quàm desidiosam vitam sibi proponant. Ad id quidem certè plurius exaggerare videtur esse non modò superuacaneum, sed & intempestiuum; quandoquidem notius sit, quàm vt confirmare habeam, ne videar iniquiùs in eos debacchari, quos ad meliorem frugem reuocare laboris esset infiniti, & penè *ἀδύνατον*: admonere, intempestiuum & quidem importunum: reprehendere, prorsus odiosum, & perinde non omnibus gratum. Hac enim tempestate sic omnia sunt exulcerata, sic lubrica & peruicacia, vt quoquò te veritas, vel etiam nolens, experiaris te per ignes incedere suppositos cineri doloso; & quicquid in eiusmodi quorundam hominum negotio velis attingere, vlcus & vomitum citissimè deprehendas, adeò sub omni lapide

dormit scorpium. Itaque satius esse duco malum bene conditum non mouere, & huius ordinis viros bonos (quos tamen paucos & colendos, & exosculandos esse puto) à malorum fece semper abstrahendos & eximendos vnicè volo, ne errore quodam populari pro vitio virtus crimina sæpè ferat.

Desider.) Cicero proinde in Verrinis dixit per Metaphoram ignavis consentaneam: *Quid sedes Verres? quid spectas?* Idem in Pisonem: An potest vlla excusatio esse, non dico malè sentienti, sed sedenti, cūctanti, dormienti in maximo Reip. motu consuli? Eodem sensu Hesiod. ait, spem non bonam, virum indigentem tenere, sedentem in taberna, cui victus sufficiens non sit:

Ἐλπίς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἀνδρα κομίζετ',

Ἡ μὲνοι ἐν λέξει, τῷ μὴ βίος ἀρκίος εἶη.

Sed & Demosthen. in Olynth. Atheniensibus succenset, eosque sedere dicit, & Philippi potentiam non attendere. Sic enim: ἀλλ' οἱ μὲν καθήμεθα, ἡ δὲν ποιεῖντες, &c. *Desidere* in modo, pro ignavi signo superius posuit, in simulacrum Spei:

Cur in dolio pigra sedes?

Itemque astra speculari:

Quæ Dea tam leto suspectans sidera vultu?

Lege Pierium Hieroglyph. lib. 56.

Essæi.] Essæi, Iudæi fuerunt, ab aliis vitæ seueritate, ieiuniis & institutis quibusdā differentes. De iis Philo Iudæus. Eusebius De præpar. euāgel. & Philastrius in catalogo hæres.

accensam contigit igne facem.] Visus est mihi hic locus inter alios permultos dignus esse qui maiore cura studioque à nobis explicetur. Sed mihi ea de re cogitāti tam multa è multis & variis occurrunt, vt verear ne quis me putet intemperanter abuti studio, aut etiam plerisque otiosus videri. Sed ad rem. Plutarchus 4. De rectorum de anima disputans ex Democrito, ignitū quiddam esse ait ex naturis concretis mente perceptis, globosas ideas, quæ habeant igneam facultatem, idque corpus esse. Succurrit id Lactantij è 2. cap. 3. *Quod* si anima ignis est, in cælum debet eniti, sicut ignis, ne extinguatur, hoc est ad immortalitatem quæ in cælo est. Virgil. in 6.

Essæi qui

Faciem accensam regere, quid, & quid per ignem intelligitur.

Ignis est ollis vigor, & celestis origo

Seminibus. —

Hesiodus, & eius interpretes, ab ea opinione nō recedūt, cūm aiunt Prometheus ignem cælestem clepsisse, quem simulacro à se confecto apposuit, vt animatum fieret, ea enim mens

est, quæ molem agitat, & toto se corpore miscet. Quòd si quis fortè putat, cur Hesiodus & ipse Maro dicant Iouem ab hominibus ignem remouisse, facilis est responsio. Vis enim & solertia humani animi difficilis est inuenta, quòd hebetiore ingenio sumus: adeò nihil tam excellens & præclarum sine magno aliquo labore vita dedit mortalibus. Contegunt ergo cœnobitæ otiosi ac languidi facem accensam sub pallio, nullis artibus, aut studiis honestis animum applicantes, nulla sua industria ac diligentia notiones animi exerentes, vt non minus verè quàm rectè in eos id Plautinum conuerti possit,

Summa ingenia in occulto latent.

Ad ea quæ de igni vel ardenti facula iam dicta sunt, adiicerem lubens quæ Plutarch. disputat Commentario, An rectè dictum, λάθε βιώσας: eo etiam qui est de cupiditate diuitiarum, sed maxime inuat locus ille Problematum, quo ait, veteres obscuris vsos rationibus, potissimum in rebus sacris, lucernam corpori animam continenti similem dixisse. Lux enim est, inquit, qui intus est animus, &c. Quòd si qui monachi, vt sunt ex iis quidam boni viri, sed non satis eruditi, dicant id à paganis auctoribus malè detortum, ne videar verbo molestus, quippè qui fausta omnia illis precari non desino, euoluant quæso diligenter magni ac sancti viri Chrysostomi Christianam sententiam, ad illum sacri Euangelij locum, *Luceat lux vestra*, &c. Hunc enim Chrysostomum iudicem honorarium si admiserint; nihil dico amplius, causâ dicta est.

Subtus accensam facem contegit.] Petitur id è Socratis apophthegmate: οὔτε πῦρ ἱματίῳ περιτέλλαι δύνάσθαι, οὔτε ἀίχρὸν ἀμάρτυμα χερίῳ: Neque ignem vestis nec turpe aliquod delictum tempore occultare possibile est, quòd refero adagium, Sub tunica & sinu, de iis quæ occultè fiunt, non palàm & in propatulo: & Manum habere sub pallio, pro eo quod est, languere otio.

Non se, non alios inuat.] Proinde ex tertio illo genere hominum, quod Hesiodus assignat; Cicero 2. Offic. Quamobrem contemnuntur ij qui nec sibi nec aliis profunt, vt dicitur: in quibus nullus labor, nulla cura, nulla industria est. Lege prouerb. Nec sibi nec aliis utilis.

Desidiam abiiciendam. EMBLEMA LXXXI.

*QVIS QVIS iners, abeat: nam in chœnice figere sedem
 Nos prohibent Samij dogmata sancta senis.
 Surge igitur, duroque manus assuesce labori:
 Det tibi dimensos crastina ut hora cibos.*

A Dhortatio est ad laborem, sumpto argumento ex parœ-
 mia Pythagorica, qua præcipiebat chœnici non esse in-
 sidendum: cuius explanationem malumus ab ipso Alciato re-
 perere (cùm sit obuius locûs) quàm ab aliis quibusque tametsi
 doctissimis, emendicare, ut sumus initio polliciti. Sic itaque
 ille 1 Parergôn cap. 17. Sciendum est, inquit, apud Athenien-
 ses fuisse mensuram tritici, quantum quisque vno die come-
 deret: ea erat & maior libra, vocabaturque chœnix, vel μέ-
 τρον, ut interpret Aristophanis ait: pēdebat autem earû drach-
 mas cl. hoc est, septem & viginti uncias Græcas, ut Iulius
 Pollux, & Nicandri interpret scribit: nostra autem mensura
 sesquilibram: eius chœnicis, dimidium drachmarum 75. libra
 seu libella dicebatur, ut Rhemnius Palæmon ostendit co
 carmine:

*Chœnici non
 insidendum,
 quid.*

Attica non minor est: ter quinque hanc denique drachmis,

Et ter vicenū tradunt explerier vnam.

Igitur iubet cōstitutio duas libellas, id est chœnicē victualis substantiæ custoditis præstari: quod etiam olim fieri solitum ostendit Pythagoræ symbolum, *Super chœnicem non esse sedendū*: id est, non debere quenquam præfenti cibo esse contentū, sed potius aduersus legē Euangelicā de craftino sollicitari. Sic & Corinthij *χοινομέτρηαι* dicti, quòd pluribus seruis abundarent: quibus demensum, seu, vt in Euangelio Lucæ dicitur, *στοιμέτριαι* quotidie præstandū erat. Id singulis mensibus erat apud Romanos quaterni modij, vt scribit in Phormione Terentiana Donatus. Hactenus Alciatus. Hoc itaque prouerbio docebat Pythagoras, non oportere per inertiam & otium, cibum alienum sectari, sed sua quemque industria debere sibi facultates cōparare, quibus vitæ munditiæ consulatur. Proinde meritò Respub. omnis liberaliter instituta segnes & laborum ofores expellit & execratur. Institutum celebre laudatur Atheniensium (profectum illud quidē ab Indis & Ægyptiis) quo inertia & otium iudicio publico damnabantur. Nam singulis annis statoque tempore ciues in iudicio sistebant, exposituri, quo quæstu, quaque arte viuerent. Et Corinthi Perianther hunc morē instituit, vt si quem splendidius obsonari animaduertent, exquirerent vndenam sumptus ille suppeteret: si esset vnde illud vitæ genus tueri posset, sinebant vti: si facultatum modus non esset, iubebant hominē moderatius viuere: ni dicto esset audiēs, multa damnabatur, at si nihil omninò haberet, nihilominus ita splendide viueret, curabant interfici, quia hunc furem esse, aut prædatorem, aut calumniatorem necesse esset. Ea fuere veterū instituta, hi mores: sic enim censebant ignaum & nullius frugis hominē indignum esse qui vitæ commodis frueretur. Præclara se mihi offert oratio Tiberij in senatu, qua respondit M. Hortalo, nobili inueni, cui inopi Augustus antè succurrerat, vt suum ordinem seruaret: sed postea cū se, suosque liberos, quos multos habebat, sustentare non posset, Tiberium Cæsare rogauit, vti noua liberalitate iuuaretur. Cui sic Tiberius: Si quantum pauperum est, venire huc, & liberis suis petere pecunias cœperint, singuli numquam exsatiabuntur, Resp. deficient: deinde, quod si ambitione exhauserimus, per scelera supplendum erit. Dedit tibi, Hortale, Diuus Augustus pecuniam, sed non compellatus, nec ea lege vt semper daretur: languescet alioqui industria, intendetur focordia, si nullus ex se metus, aut spes, aut securi

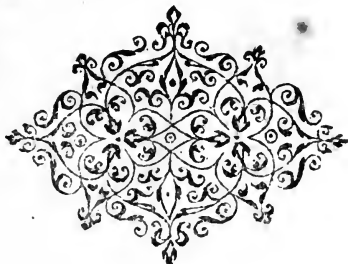
omnes aliena subsidia expectabūt, sibi ignaui, nobis graues. *Corn. Tacit. 2. Annal.* Refert Sabellicus, apud Florentiam patrio instituto in eos animaduerti, qui otiosè & ignaui in ea ciuitate agunt. Expostulatus enim eorum quispiam, vnde vitium sibi compareret, nisi rationem possit explicare, qua vitæ probet integritatē, vt sceleris conuictus plectitur, aut vt ciuitati perniciosus eiicitur. Tale profectò debet esse ignaui hominis maleque feriatæ præmium, *κοι μὴ μῆκος γὰρ ἔστιν ἄξιος*, ait Plato: quo quidem innuit, eum numquam ad summam virtutis laudem peruenturum, qui duram & asperam illius callem numquam fuerit ingressus. Siquidem *ὁ φεύγων μύλων, ἀλφειται φεύγει*, vnde meritò vt studiorum labores sequitur gloria, sic ignauiam contemptus & inopia comitantur.

Sami dogmata sancta.] Pythagoræ symbola oraculorū instar à priscis celebrata sunt. De his Plutarch. variis locis: quæ symbola certatim à viris doctis exposita sunt. Ex veteribus nominantur Anaximander, Milesius iunior, & Polyhistor, Alexander, quorum libri temporis iniuria perierunt. Plutarch. Athenæus & Laërtius, non perpetua disputatione, sed hinc inde multa explicuerunt. Ex recentioribus Philip. Beroaldus, Erasmus, Phorcinus & Gregorius Gyraldus in ea re sedulam operam nauarunt.

duroque manus assuesce labori.] verbum hoc, assuesce, frequentatium vel naturæ neutrius, pro actiuo malè vsurpari me, nō longè antè, monuit Fornerius I. C. doctissimus vel aliud agēs: cui ego, vt in cæteris assentior facile: malim ego dicere

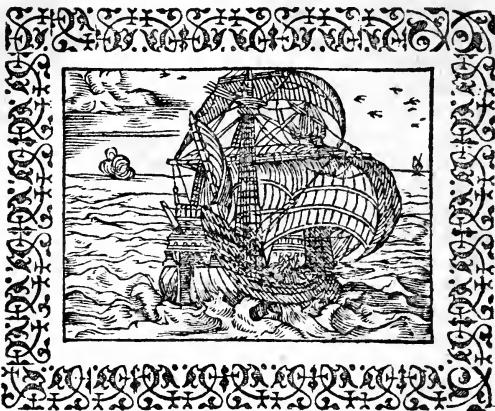
— *duroque manus compone labori.*

crastina vt hora.] id est, dies crastinus: Synchdoche.

In facile à virtute desciscentes.

EMBLEMA LXXXII.

P A R V A velut limax spreto Remora impete venti,
 Remorumque, ratem sistere sola potest:
 Sic quosdam ingenio & virtute ad sidera vectos
 Detinet in medio tramite caussa leuis.
 Anxia lis veluti est, vel qui meretricius ardor
 Egregiis iuvenes seuocat à studiis.

Inconstantes.

Qui sunt ingenio lubrico & inconstanti, mentem suā ab honesto quodam instituto vitæ dimoueri facillimè fiunt. Sic enim cum damno non leui cœptis rebus abstinere, easque penitens deserunt, vel controuersia, aut litis mouendæ tricis, & quasi tendiculis auocati, vel quibusdam illecebris amasiæ alicuius deliniti. Quæ in re, vt in Glauci & Diomedis armorum permutatione, sentiunt tandem suo magno malo quàm periculosum sit, & quidem alienum à recta mēte, Philosophiæ septis auocari, vt rei vel leniculæ, vel etiam flagitiosæ se adiiciant. Id enim refert nauis, quæ remora pisciculo minutissimo sistatur. Mirū sanè & planè incredibile, nisi

fidem auctores magni nominis facerent. Hic remora, impedimentum & obiectam tardationem significari apud veteres asserit Pierius Hieroglyph. 30. Commodissimum habes exemplum ad id illustrandum, in Critia & Alcibiade apud Xenoph. 1. commentar. hi enim adolescentes magnis naturæ & ingenij conformati dotibus ad res summas nati leuiculis occasiōibus non tam deterriti quàm auocati ab officio, sibi suæque Reipub. exitium crearunt. De Echeneide Plutarch. 2. Symposiac. quæstione 7. & 2. Problematon, quæst. 3. non enim com-
modè possumus citra tædium omnia huc conferre.

Parua velut lima, Remora, &c.] Testis est Plin. lib. 9. c. 25. Sic *Locus Basilij Magni.* Basilius: ἐχίνος ὅταν περιδῆται ἐκ τῆς ἀρέμωτος, ψηφίδα πρὸς ὑπέλθων γενναῖαν, ἐπ' αὐτῆς ὡσπερ ἐπ' ἀγκύρας βεβαίως σκελεύει κατεχόμενος ἢ βάσει, κορὸς τὸ μὴ ῥαδίως τοῖς κύμασιν ἀποσύρωσθαι τῆς ὅταν ἴδωσιν οἱ ναυτικοὶ τὸ σημεῖον, ἴσασιν τὴν περιδρομέτην βίασαν κίνησιν τῆς ἀρέμωτος. id est, Echinus vbi præsentit ventorū tumultus, calculū quendā & lapillū magnū arripit, in eoq; quasi in anchora innititur, ne faciliè impetu fluctuū dimoueat: quod quod cūm nauæ obseruāt, prænoscent ventorū & fluctuum agitationē. Cassiodor. meminit epist. 35. lib. 1. Variar. formul. Cardanus De rer. variar. 7. ca. 37. satis constare ait hærentē remoram naues retardare. Et Rondeletius contendit experimēto vidisse triremem, in qua Cardinalis Turonēsis Romā vehabatur, à cursu inhibitam, eamq; deprehensam præbuisse cōuiuuium. Echeneis ab ἔχω, & nomine ναῦς, quòd naues remoretur, vt Remora Latinè eadem ratione nomen habet.

impete.] id est, impetu. Statius 7. Thebaid.

— *aurigamque impete vasto.*

Vide Gellium ca. 7. lib. 19.

ad sidera vectos] ἀλλυγοεία.

in medio tramite.] pro, in media instituti via, & re infecta, ἀλλυγοειχθῶς.

IGNAVI ardeolam stellarem effingere serui
 Et studia, & mores, fabula prisca fuit:
 Quae famulum Asteriam volucris sumpsisse figuram
 Est commenta: fides sit penes historicos.
 Degener hic veluti qui ceuet in aere falco est,
 Dicitus ab antiquis vatibus ardelio.

ANtequam veniam ad explicationem huius carminis, labet paulum exspatiari, non tamen ut omninò volitè præter casam quod aiunt, sed ut à thesi ad hypothesim, quod præcipiunt Rhetores, facilius me recipiam. Quia enim id omninò tortum est in ardeliones, eosque qui multis, variisque studiis eodem tempore animum applicant, quæramus an prouidi sint qui sic se gerunt. Primùm quidem videmus esse natura comparatum, ut nemo sit repertus hætenus ingenio adeò felici: naturæque bonitate præstās, ut pluribus artibus addictus, multum promoueat. Rei enim vnius studium, facultas vna, & negotium alioqui serium, totum hominem requirit: quodque de cibus medici solent præscribere, itidem in ingeniis prudentes homines diligenter esse cauendum præcipiunt. adeò nullus est ita valenti stomacho, quin sibi permultum noccat, si

multiplici & confusa, immoderataque ciborū copia ventricu-
 lum saburrare malit, & corpus onustum reddere, quod ait Ho-
 ratius, quàm mediocribus & necessariis epulis valetudini cō-
 sulere. Sic qui pluribus & variis studiis vno eodemque tem-
 pore ingenium onerat, seipsum quidem ad tempus videtur re-
 ficere varietate rerum: sed interea tamen non modò nihil in-
 de lucri capit, sed memoriam obtundit, aciemque ingenij de-
 bilitat. Aliquis fortè mihi Catonem Portium obiecerit, quem
 summum hominem fuisse memorant historiæ, nempe is sum-
 mus Imperator, summus orator, summusque Iurisconsultus
 à quibusdam elogio magnifico celebratus. Si tamen confera-
 tur cum quibusdam aliis vel Græcis, vel Romanis qui supe-
 riore aut inferiore seculo floruerunt, longè aliud sentiendum
 erit: fuit enim M. Cato Aquilio Gallo multò inferior, si illius
 in iure peritia cum huius doctrina veniat in certamen. In ora-
 torio munere ac facultate dicendi neque Lucium Crassum,
 Marcumve Antonium, neque Hortensium, aut Ciceronem su-
 peravit. Iam verò in disciplina belli non est cum C. Cæsare
 comparandus, aut aliis certè multis, quos Resp. Romana olim
 laudatissimos aluit. Idem iudicium de cæteris, nam & Plato
 relictis artibus leuioribus, se totum philosophiæ consecrauit:
 & Demosthenes cùm se gloriæ daret, relictæ philosophia, in
 qua non parum profecerat, eloquentiam est amplexatus. Et
 quidem viri illi magni in id videntur incubuisse, vt vnā dis-
 ciplinam sibi ornandam & excolendam proponerent, ad eā-
 que vnā suum omne studium reuocarent. Ita qui excellere
 aliis & anrestare, aut aliqua in laude esse volet, procul abesse
 debet ab illo *πλυμοθίας* immoderato studio, quæ *ἀμετρίαν*
 sæpenumero inducit. Statuo itaque cum Seneca: Certis inge-
 niis immorari & innutriti oportere: nusquam esse qui vbique
 est. In peregrinatione agentibus hoc euenire, vt multa hospiti-
 tia habeant, nullas amicitias: idem accidat est necesse iis qui
 nullius ingenio familiariter se applicant, sed omnia cursim
 & properanter transmittunt. Nihil æquè sanitatem impedit
 quàm remediorum crebra mutatio. Non conualescit planta
 quæ sæpius transfertur, &c. Sed iam satis lusimus. Veniamus
 ad argumentum Emblematis: susceptum est in ardeliones, va-
 nosque ostentatores, quo hominum genere nullum aliud
 impudentius aut inutilius: quandoquidem se omnia tenere, &
 ad vnguem nosse profiteantur, cùm tamen reuera in iis præ-
 ter iactantiam & importunam loquacitatem inuenias nihil.

Ardelionē
 studia saxā-
 117.

Sed iubet paucis in eiusmodi Thraſones inuehere: quòd omnia ſibi tam temerè vendicent, tam nulla fronte arrogant, vt ſi cum aliis (quod fit ſæpiuſculè) rixantur,

*Tot pariter pelues, tot tintinabula credas
Pulſari.*

*Excursus in
ardeliones.*

Quam enim ex omnibus artem aut diſciplinam adduxeris in medium, cuius ſe imperitos non negent? Quid tam reconditum, & obſcurum in rerum arcanis eſſe poteſt, quod illi ſua induſtria, miràque ingenij ſolertia non ſint exactè complexi? Tanta eſt horum hominum tam male feriatorum impudètia, tamque inſolens proteruia, vt cum oculos, quod aiunt, cornicum auſi ſint configere, nemini debeat eſſe mirum, ſi de rebus, quas minimè compertas habent, contra omnium ſententias & iudicia pronuntient audaciùs, & plus quàm par eſt, iniquiùs. Tum enim videas eos ſuam opintonem elato ſupercilio tueri accuratiùs, ſic vt periculum ſit, ſi coneris eos de cauſa deiicere, ne ſua efferata licentia in te impotentius ſæuiant quàm velles, acriùs inuehant, ſuàque Stentorea & vocaliſſima loquentia te tuàſque rationes inuidioſè traducant apud imperitum vulgus, tibi omnem reſpondendi libertatem eximant. Si verò ſit quæſtio de literis quæ ad humanitatem pertinent, quas vel primoribus tantùm labris deguſtarent, aut tibi tacendum, aut ſi penitus auſcultare nolis, colloquendum eſt rariùs, eoque pacto vt non vſpiam te quicquam reſellere poſſe videre. Si quid de Iuriſprudencia fortè dicendum ſit, tum bellè ſuo more excurrent. Nunquam, inquit, veteres exactè diſciplinam legum ſunt interpretati, aut, Farragines ſunt gloſſematum intolerabiles, aut inter ſe mirabiliter pugnant, aut aliquid aliud eiusmodi. Si de arte medica ſermo eſt, Nunquam tam concinnè, tamque opportunè (ſi modò fidem illis habeas) Galenus aut Hippocrates. Si de aſtrorum ſcientia, quid? Hoc lippis & tonſoribus eſſe notiſſimum contèdent, nempè vt diligenti hac & benè prouida cautione propriam inſcitiam tegant. At ſi ad Theologiæ reconditoris arcana deueniendũ ſit, aperient ſtatim, quid iuris habeant in iis excutiendis: ſolertes ſe eſſe fingent, ſudabũt nitendò, neque tamen hilum proficiant, & abundè fatagent, nihil agent tamen. Nec eſt quod Philoſophiam commemorem. Illi enim nihil neſciunt, qui tam ſeriò per omnem diſciplinarum circulum peruolitarunt, vt ſuo iudicio vel ipſe Plato cæcutiat, Ariſtoteles ineptiat, Cicero garriat, Aquinas

deliret, & Peripatetici omnes miserabiliter errent. Adeò sunt in omni disciplinarum genere exercitatissimi, vt, contra Socratis institutum & mentem, hoc tantùm sciant, quòd omnia sciant, quin potius hoc tantum nesciant, quòd omnia ignorèt. Ac si tam multa sciant, mirum est maximè, quòd se nesciant. Si enim vel quadam ex parte scirent quid illud sit *γῶθι σαυτὸν*, iam pridem perspexissent sapientiæ aditum cuius obuium & patentem esse non posse, nisi cùm ali quid se ignorare norit: aut si quid sciat, non oportere eo fastu intumescere, vt nullum alium scire meliùs posse & absolutiùs audeat existimare. Sed missos faciam⁹ eiusmodi *πλουσιὰ γυμνασία*, veniamúsque ad carminis explicationem. Vereor enim ne vehementiùs in rei literariæ ardeliones inuehar, & specialius id conferre videar in Sophistas quosdam iactabundos, nihilque non tentantes: quod quidem tamen in genere video intelligi de iis posse, qui suam operam & studium collocant in variis & multiplicibus vno eodémque tempore tentatis negotiis, quæ certè aggredi possunt illi satis audacter & anxie, perficere verò constanter minimè possunt. In vetere quadam fabula inductus erat seruus quidam fatuus, & nihil non saragens, qui asteriæ vel ardeolæ stellatæ figuram repræsentaret, vt mores & conatus ardelionum exprimeret. Hi quotquot sunt, satis mouent sese: nihil tamen promouent, nihilque agunt, sed tantùm fatagunt, idque ad modum adulterini & degeneris falconis, qui sit tantùm ceuentis in aère motus. Talem describit Attalum Martial. 1. & 2. & lib. & Afrum 4. Talis est apud Terent. in Eunuch. Thraso, vt etiam Suffenus apud Catullum. Huc refer adagium, Callipedes.

Ardeolam stellarem.] Plin. lib. 10. cap. 60. tria facit Ardeolarum genera, quæ sunt Leucò, ab albedine; Asterias, ab astorum fulgore per similitudinem dicta; & Pellos, quia non ita in altum volat. *πέλος* enim propè sonat. *Ardea*

Fabula prisca.] Locum hunc, seu Emblematis fontem, malim repetere ex loco Aristotelis, qui est lib. 9. cap. 18. De historia animal. vbi meminit huius priscae seu veteris fabulæ. Ea auis & Pausaniæ *ὄκνος*, id est pigra & ignaua nominatur.

ceues.] alas agitet, & volare contendat. Ceuere propriè clu- *Ceuere.*
nes mouere, verbum obscenum. Persius Satyra 1.

— *an, Romule, ceues?*

Iuuenalis 2.

Ante ceuentem, Sexte, verebor? & 9.

Computat Et couet, ponatur calculus.

Fides sit penes historicos.] Eiusmodi est illud Sallustij è Iugurthino? Cæterùm fides eius rei penes auctores erit.

Auaritia. EMBLEMA LXXXIII.

*H E V miser in mediis sitiens stat Tantalus undis,
Et poma esuriens proxima habere nequit.*

Nomine mutato de te id dicetur auare,

Qui, quasi non habeas, non fruereis quod habes.

ESt auari hominis *εἰς* ἄνθρωπος, sumpta ex Petronio Arbitro & Horatio, verbis quibusdam tantùm mutatis. Ille enim ita in Satyrico:

Nec bibit inter aquas, nec poma fugacia carpit

Tantalus infelix, quem sua vota premunt.

Diuitis, hæc magni facies eris omnia late

Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.

Hic verò i. Sermon. Satyra i.

Tantalus à labris sitiens fugientia captat

Flumina quid rides? mutato nomine de te

Fabula narratur: congestis undique saccis

Indormis inhians, & tamquam parcere sacris

Cogeris, &c.

*Emblema
eius typus
ex Petronio
Arbitro, &
Horatio.*

Quid

Et Cornelius Gallus:

Quid mihi diuitiæ, quarum si dempseris vsu,

Quamuis largus opum, semper egenus ero.

Imò etiam pœna est partis incumbere rebus;

Quas cum possideas est violare nefas.

Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas

Caprat, & appositis abstinet ora cibis.

Sic enim auari hac in vita suos iam manes patiuntur, quibus quid mali optes nisi vt viuant diu? Macrob. Saturn. 1. Illos, inquit, epulis ante ora positis excruciaci fame, & inedia tabescere, significat eos quos magis magisque acquirendi desiderium cogit, præsentem copiam non videre, & in affluentia inopes, egestatis mala in vbertate patiuntur, nescientes parca respicere, dũ egent habendis, χρημαίτων δ' ὀρέξιν, ἢ μὴ θέλει ζῆται κόρω,

Auari
conditio.

πεινὴς ἐσ χάτης πολλῶ χαλεπώτερον, μέζονες γὰρ ὀρέξιν μέζονας εὐδείας ποιῶσι, aiebat Bion. id est, Cupiditas habendam opum, nisi aliqua satietate cohibeatur, extrema pauperie longè deterior est: maiores enim cupiditates egestatem quoque maiorem arcessunt. Proinde si quem diuitem efficere vales, (dicebat Epicurus) μὴ χρημαίτω περιτίθει τῆς δ' ἐπιθυμίας ἀφάρτη, non est quòd opes augeas, sed tollas cupiditatem. Dissentiunt inter se Poëtæ de causa pœnarum Tantalii. Alij enim ad inferos relegatum esse volunt, eiusque capiri saxum impendere, cuius casum semper extimescat: eaque pœna cruciari, quòd Deorum liberalitate sit vsus intemperantius, cum eorum cõuiuiis interesset: vel quòd linguam habuerit incontinentem: vel quòd Pelopem filium membratim dissectum coctumque cœtui Deorum comedendum apposuerit, vnde in inferis perpetua fame siti que torquetur, vel etiã in mediis epulis & aquis famelicus & siti enectus cogatur languescere. Referam huc Maximi Tyrij Platonici verba ex oratione 25. Quid, obsecro, continua hominũ cupiditate egētius? Vbi enim semel animus suprà quàm necessarius exigit vsus, voluptatibus indulserit, priorẽ continuò fastidit, nouarũ cupiditate detinetur. Et hoc est quod Tantalii significat ænigma, continuã videlicet voluptuarij sitim, vt cum oblectationũ interdum latices affluant, recedant interdũ, propterea cupiditatum refluxus excitetur; quibus tamen cupiditatibus intestissimus dolor, metus ac perturbatio permixta sint. Nam quidnã homines timere peius solent, quàm ne præsens voluptas elabatur? Græca si quis malit, hæc sunt, πὶ γὰρ ἂν εἴη πινέτω γιν' ἀνδρὸς ἐπιθυμῶντος διλυεχθῆς, ἐπὶ δ-

Max. Ty-
rij locus.

δὲν γὰρ ἄπαρ ψυχὴ γέυσεται ἡδονῶν ὡς πλεοναυτῆς χρέων, κόρος αὐ-
 πλιώ πεστέρωι ἐχθρῶ, ἢ ἑτέρωι ἐρᾷ, ἢ τὸ τῷ Ταντάλωι ἀίγιμα, τῷ ἢ
 ἄρα, διψᾷ διλινακῆς ἀνδρὸς Φιλιδόνε, ἢ ἡδονῆς γάματα προσόντα, ἢ
 ἀπόντα αὐθις, καὶ παλιρροία ἐπιθυμῶν, ἢ λυπαὶ πικραὶ ταῦταις
 ἀνακεκραμένα, καὶ παρὰ χαρῆ, ἢ φόβοι. Φοβερῶν μὲν γὰρ παρῆσα ἢ
 ἡδονῆ μὴ ἀπελθῆ. Clitophon apud Achillem Statium scripto-
 rem veterem, lib. 2. loquens de amore puerorum, quem Mene-
 laus vehementiorem dixerat muliebri: Quo pacto, ait, vehe-
 mentior? An quia simul atque apparuit, euanescit, nec aman-
 ti sui perfruendi potestatem facit? sed Tantalii poculo similis
 videtur? Sæp̄ enim etiam inter bibendum auolat, amansque
 nihil, quod hauriat, amplius inueniens, abire cogitur, atque
 etiam id, quod iam haustum est prius eripitur, quàm qui bi-
 bit, exsaturetur, &c. Apud eundem Achillem eleganter detor-
 quet fabulam Tantalii Mellite alloquens Clitophontem,
 cuius Venerem prouocare non poterat: *Quamdiu*, ait, eorum
 qui in aliquo sacrario cubant, morem imitabimur? *Largam tu*
 quidem aquæ mihi copiam offers: verùm ne hauriam, vetas.
 Tantiõne tempore, vt propter fluuium sedeam, sitimque ex-
 plere non possim? Næ ego Tantalii mensæ haud dissimilem
 torum sortita sum, &c. *Lege adag. Tantalii pœnæ: & Tantalii*
talenta, Lucian. in Dialogis mortuorum, Horat. i. Epist. ad Iu-
lium Florum, & Ciceron. vltimum paradoxum.

Achilles
Statius.

Tantalus un-
d dicitur.

miser.] Tantalus, quasi *πάλαιπαρος*, id est, infelicissimus. Pla-
 to in Cratylo. Apul. lib. de Deo Socratis: solus Tantalii vice in
 suis diuitiis inops, egens, pauper, non quidem fluentem vllũ
 fugitium caprat, & fallacis vndæ sitim, &c.

Qui quasi.] Vulgatissimum illud, Tam deest auaro quod ha-
 ber, quàm quòd non habet. Mar superiorum ministrum. i. *δοῦλον*
τῆς βαλατιῶν, auarum hominem vocat Eunapius Sardianus.
 talis describitur in Aulularia Plauti Euclio, miserrimus fe-
 nex, amittendi metu sese perpetuò excrucians. Contrà lauda-
 tur à Theocrito Ptolemæus Philadelphus, qui domi suæ non
 occultaret opes inutiles, vt formicæ solent, quæ aurum peni-
 tus egestum in antris asseruare memorantur, vt Solinus & a-
 lij quidam tradunt: Huc Horatian. *Magnas inter opes inops*, 3.
 Carm. 16.

In auaros.

EMBLEMA LXXXV.

SEPTI TIVS populos inter ditissimus omnes,
 Arua senex nullus quo magis ampla tenet,
 Defraudans geniumq³ suum, mensasq³ paratas,
 Nil præter betas duraque rapa vorat.
 Cui similem dicam hunc, inopem quem copia reddit:
 Anne asino? sic est: instar hic eius habet.
 Namque asinus dorso pretiosa obsonia gestat,
 Sèque rubo aut dura carice pauper alit.

Plutarchus libello *de vitia* meminit negotiatoris cuiusdam Chij, qui omnium maximè auarus, tametsi multum vini, primæque bonitatis venderet, ipse tamen sibi acidum, vappamque conquirebat. Et fortasse is fuit, à quo cum profugisset seruus, rogatus quamobrem se ab heri dominio fugitius extulisset: Quia, inquit, cum præsto bona sint, mala tamen quærere solet, quippe qui vinum generosum vendat, tantumque subacido & vitiato vitur. Itaque rectè genus id ho-

*Auari afino
comparati.*

minum comparatur afino, qui tergo gestet epulas 'opiparas, obsoniáque delicatissima, & tamen carduis vicitet. Plerique enim sunt aded excordes, támque sui parum memores, vt solo pane mucido, vappa, & larido subrancido se expleant, quámquam opimis possessionibus abundant. In quo sanè vt geniú insigniter defraudant, sic & partis ad vsum humanum concessis miserabiliter abutuntur. Verba huc apponam Plutarchi:

*Locus Plu-
tarchi,*

ὡσπερ αἱ σκυῶν τὸ χεῖροισι ἐκ τῆς σαρκὸς ἔλκυσσι, ἔτω καὶ κέκισα τῶν ἰδίῳ σιναγῆς ἐπὶ σωτῆρι, ἔδει π τὴ χεῖρ βελτίῳ γενόμῃ, ὅς πολὺ καὶ χρῆσθαι οἴνοισι ἑτέρῃσι πωρᾶσχοισι, εἰαυτῶ πρὸς τὸν ἀριστὸν ὀζίνῳ ἐζητεῖ διαγενόμῃ. οἰκέτης δὲ πς ἐρωτηθεὶς ὑφ' ἑτέρου τί ποιεῖται τὸν δεσπότην καταλέλοιπει, Ἀγαθῶν (ἐφη) παρῳγῶν, κακῶν ζητῶντα. καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ χρῆσθαι καὶ πόσιμα τῶν ἡδέων ὑπερβαίνοντες, ἐπὶ τὰ δυσχερῆ καὶ μαχθηρὰ τρέχουσιν. Referam Latinè, vt potero: **Vt cucurbitulæ pessimum è carne sanguinem eliciunt**: sic tu quæque pessima in teipsum confers, nihilo melior illo mercatore Chio, qui cùm magnam vini generosi copiam venderet aliis, sibi vappam & acidum vinum seruabat. Eius itaque famulus rogatus, cur ab hero fugisset: **Quia**, inquit, cùm ei bona adsint, malum tamen conquirat. Ei longè multi similes suauia poculenta transmittunt, & ad molesta praua que quasi accurrunt. Idem πρὸς φιλοπλητίας: ἔδεν εὐπέχῳ, ὡσπερ ὄνος θαλανέως, ξύλα καὶ φρύγανα κατακομίζωι, ἀεὶ κατὰ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμῃ, λατρεῖ δὲ μὴ μετέχων, μηδὲ ἀλείας, μηδὲ καταλειότητος. Nihil capiens inde commodi, veluti balneatoris asinus, qui ligna & sarmenta defert, semper fumo plenus ac fauillis, nunquam autem balnei particeps, neque teporis, neque mundiciei. Simile est illud ex secundo Eri-grammaton.

Πολλὰς μυριάδας ψήφισι ἀρτεμίδωρος.

Καὶ μηδὲν δαπατῶν ζῆ βίον ἡμῶν.

Πολλάκις αἱ χρυσῆ πικαλφῆα φόρῳ ἔχουσι.

Πολλὸν ἑσθ' ἰώτε χόρῳ ἔδουσι μέντοι.

hoc est,

Viuens vt muli, dum sumptus præcauet omnes,

Supputat innumeras Artemidorus opes.

Aurum sæpè gerunt ingentia pondera dorso

Muli, sed siccum non nisi gramen edunt.

Ex M. Tullio citari hoc meminì: ferebat hanc quoque iniquitatem Septius, & inbri frumenta in area corrumpi patiebatur.

Talis Opimius apud Horatium 2. Satyrarum 3.

Pauper Opimius argenti positi intus & auri,

Qui Veientanum festis potare diebus

Campana solitus trulla, rappamque profestis,

Quondam lethargo grandi est oppressus, &c.

Defraudans geniũmque suum.] Defraudare geniũm, est, nature *Defraudare*
denegare quod appetit: cui opponitur, Indulgere genio, & a *geniũm.*
aimo obsequi. Plaut. in Aulul.

Perditissimus ego sum omnium in terra:

Nam quid mihi opus vita est, qui tantum auri

Perdidit: quod custodiri sedulo? egomet me fraudavi,

Animũmque meum, geniũmque meum, &c.

Et Terentius Phormione:

— *Suum de fraudans geniũm.*

betas duraque rapa.] Synecdoche, pro quibuslibet abiectis e-
duliis: in quo notanda sordities auarorum.

inopem quem copia reddit?] Antitheta. Ouidium imitatur 3:
Metamorph.

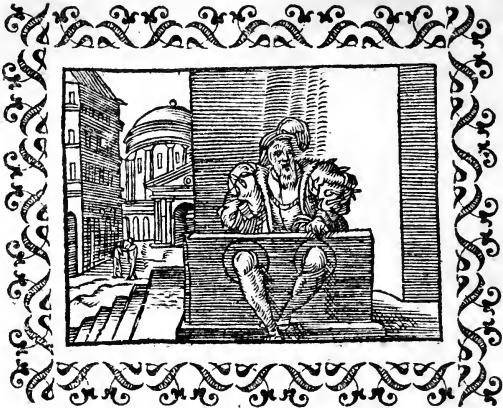
Quod cupio mecum est, inopem me copia fecit.

Séque rubo, aut, &c.] Alludit ad illud: Asinus stramina ma-
vult quàm aurum. Id genus homines à Græcis nominati *κε-
δοφάγοι*, & cumini sectores ab Aristotele, *χυμνοφίσοι*, 4. Mo-
ral. Nicomach.

T iij

IN aulicos. EMBLEMA LXXXVI:

VANA Palatinos, quos educat aula, clientes
Dicitur auratis ne tere compedibus,

Auræ com-
pedes auli-
corum.

Alusio est ad Diogenis apophthegma: dicebat enim Aristippum (Philosophum aulicum) aureis teneri compedibus, ne posset exire: quòd splendidiore Principum vita captus Philosophicam vitam mentiretur. In quo sensu etiam Seneca dixit, stultum esse compedes suas, quamquam aureas, ad amare. Id tamen quàm studiosè faciant aulici, nemo est quin videat. Non enim animadvertunt quantum voluptatis & oblectamenti suppeditet vivere λιπὼς μὲν, ἀλλ' οὐ ἐλευθερίῃ, nec aliis gnathonum more, aut parasitorum nescio cuius rei gratia, manum deosculari; ridèti arridere, & fœdè palpando quâlibet personam induere. In quibus factitandis quid (obsecro) fidei aut bonæ mentis, quæ honesti ratio esse potest, cum simulationis & perfidiæ sentinam inexhaustam in animo præsentem ubique circumferant? Ea de re copiosè Lucianus, eo scilicet Commentario quod scripsit De iis qui conducti mercede in diutum familiis viuunt. Apud Plutarc. Theophrastus exprobat Aristoteli, quòd relicta Academia mallet in Philippi aula versari, quod & antè fuerat à Diogene reprehensum, Aristotelem canare quando Philippo, Diogenem

cum Diogeni placeret. Quantum autem pertinet ad nostri
 distichi materiam, videtur respicere ad M. Catonis lepidam
 sententiam. Dicebat enim fures priuatorum furtorum in ner-
 uo & compedibus ætatem agere, publicos in auro & purpura
 visendos. Retulit Gellius lib. 11. cap. 18. Huc Aureæ compe-
 des: & Leo chordula vinctus,

In sordidos. EMBLEMA LXXXVII.

*Quæ rostro, clystere velut, sibi proluit aluum
 Ibis, Niliacis cognita littoribus,
 Transit opprobrij in nomen: quo Publius hostem
 Naso suum appellat, Battiadesq; suum.*

ID dicitur in putidos & sorditie quadam insignes, ut qui *Homines impuri & sordidi.*
 turpia, & quæ alioqui silentij fidem requirunt, eructantes
 aperiant, & quæ natura pronida voluit esse tecta, detegunt
 eulgantque: sicque interdum loquuntur, ut quod vulgò
 dici solet, podicem ex ore faciant. Hos itaque non ab re Ibi-
 des dixeris, id est, sordidos & ineptulos: indignos, inquam,
 qui in hominum albo numerentur, perspecto auis ingenio.
 Hæc enim rostri aduncitate se per eam purgat partem, id est
 aluum qua reddi ciborum onera maximè est salubre: itaque
 clysteris vsum primùm dicitur ostendisse. Plinius libr. 8.
 cap. 27. & Aristot. 9. De natur. animal. Quamobrem Oui-

dus & Callimachus suos æmulos & obtrectatores hoc nomine insignes esse voluerunt, vt mox subiiciam. Κλύζω idem est quod abluo: vnde clyster nomen habet.

Callimachus.

quo *publius hostem Naso*, &c.] Callimachus Poëta Cyrenæus, Batti filius (hinc Battiaades dictus) discipulus Hermocratis Iasei Grammatici, Apollonium Rhodium qui se ingratum discipulum præbuerat, diris imprecationibus deuouit, eumque per contemptum Ibim nominauit, quasi auem Aegyptiam & Alexandrinam, siue quòd Alexandrinus esset, quamuis Rhodius diceretur, siue quòd spurcissimus & impudentissimus. Sic etiam Ouidius Callimachum imitatus, aduersarium quendam suum Ibim appellauit, quòd virum Romanum mentiretur: vel quòd exulantis Ouidij vxorem turpi amore tactus sollicitarit: multaque ad Augustum deferret, quo diutius in exilio Poëta detineretur. Itaque doctum emisit Poëmation in Ibim Naso, in quo non expressit maledici nomen, siue quòd inultus maledicat, & prouocatus regerat in eum conuicia, siue quòd aliquem nominatim carpere, & ita verbis proscindere lege prohibitum esset. Ouidius eodem opusculo in Ibim:

Ouid. in Ibim.

Nunc quo Battiaades inimicum deuouet Ibim:

Hoc ego deuoueo teque, tuosque modo.

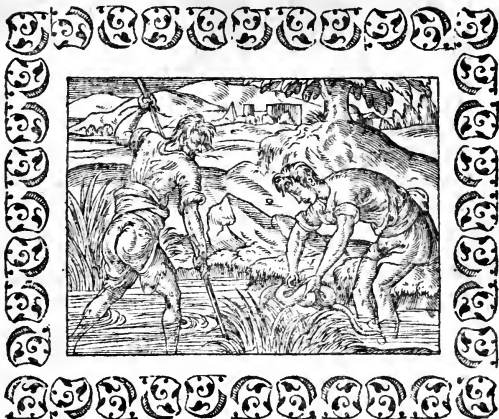
De Ibide, lege quæ scribit Plutarchus, Comment. Vtrum plus rationis insit in terrestribus animantibus quàm aquatilibus.

Strabo 17. lib. *ἡμερώπιον δὲ ἢ ἰβίς πελαργώδης μὲν κατὰ σχῆμα καὶ μέγεθος· διττὴ δὲ τινὲν χερσίαν, ἢ μὲν πελαργώδης, ἢ δὲ ὅλη μέλαινα, μετῆ δ' αὐτῆς ἅπαντα τριόδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.* Suidas meminit huius poëmatis, *ἰβίς*, inquit, *ἔστι ποίημα ἑπιτηδεύοντες εἰς ἀσάφειαν καὶ λοιδορίαν εἰς πᾶσι βίβιν γενόμενοι ἐχθροὶ τοῦ Καλλιμάχου· ἡ δ' οὗτος Ἀπολλώνιος ὁ γράψας τὰ ἀργοναυτικά.* At Apollonius non tam doctori suo, quàm patriæ ingratus, meritò nomen id sortitus est, præcipuè cum per ignominiam vocabulum spurcissimæ volucris, qua fefertissima patria fuit quam tum auersabatur, ferre coactus esset.

In diuites publico malo.

EMBLMA LXXXVIII.

ANGVILLAS quisquis captat, si limpida verrat
 Flumina, si illimes ausit adire lacus,
 Cassus erit, ludetq; operam: multum excitet ergo
 Si cretæ, & vitreas palmula turbet aquas;
 Dives erit: Sic iis res publica turbida lucro est,
 Qui pace, arctati legibus, esuriunt.

ID videtur sumptum ex apologo quodam Aesopico, de piscatore aquam verberante, ut fugientes pisces incaute in retia prolaberentur. Quam aquarum turbationem cum culparer aliquis, statim huic piscator: At nisi, ait, sic moueatur vnda, me mori esurientem est necesse. Quod sane aperte designat, ὅτι καὶ τῆς πόλεως δημαγωγοὶ τότε μάλιστα ἐργάζονται, ὅταν τὰς πατρίδας εἰς τὰσι περιάωσι: eos nempe qui Rerum publicarum tenent, tum vel maximè quæstum facere, cum patria, sua opera, laborat seditione. Proinde vulgato Adagio ij dicuntur anguillas captare, qui priuati quæstus gratia tumultus concitant, cum videant publico Reipubl. statu nihil se posse corradere. Itaque non mirum, si seditiones enatas esse

Anguilla
 qui dicantur
 captare.

gaudeant, vel etiam excitent, quò publicum ciuitatis malum in suum vertant commodum. Prouerbij vsùm ex Aristophanis verbis colligere erit facile.

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμη καταστῆ λαμβάνουσιν ἔδεν.
Ἐὰν δ' αἰώ τε καὶ χάτω τὸν βόρβορον κυχῶσι
Αἴρουσι, καὶ σὺ λαμβάνεις ἢ τὴν πόλιν ταρατῆς.
Fecisti, vt is qui captat anguillas, facit:
Quieta cùm sunt stagna, venatur nihil:
Sed cœnum vbi omne illac & hac subuerterit,
Captura magna est, tu quoque vbi perturbaueris
Hanc ciuitatem, & inde plurimum capis.

*Principum
quorundam
aspice.*

Hanc artem (heu nimium) callent quidam Principes *δημι-βόροι*, qui tyrannico consilio in ciuitatibus dissidia ferunt, quò licentius mulstent miseram plebeculam. Notissimum est quod iactitant magni illi latrones à laqueo immunes, nihil esse vtilius & opportunius, quàm in aqua turbida piscari. Sic viuatur: ea est morum deprauatio atque hominum peruersitas, vt qui ipsi sæpenuerò legum sacra tractant, aut certè quibus vt custodibus asseruanda & tutanda conceduntur, ipsimet legum solutis & perfractis repagulis vitentur. Memini quæ aliquando Marius apertè libereque fassus est. Bello enim contra Cimbro gesto, cùm mille Camertes ciuitate donasset, idque quibusdam reprehenderetur, vt à legibus patriis alienum; statim ait se inter armorum strepitus legum præscriptum & quasi vocem audire minime potuisse. Lege prouerb. Anguillas captare, & Pierij Hieroglyph. lib. 29.

Cassus erit, ludetque operam.] id est, spe excidet, frustrà se laborasse sentiet. Prouerbiales metaphora.

Palmula.

palmula.] remi extrema pars, sic dicta eò quòd protensa est in modum palmæ. Virg. 5. Aeneid.

Listus ara, & leuas stringat sine palmula cautes.

*Aqua vi-
trea.*

Vitreas aquas.] Per similitudinem vitreæ dicuntur aquæ, cùm sunt quietæ, nec turbatæ. Statius quinto Siluarum;

— *Vitreasque natatu*

Plaudit aquas. —

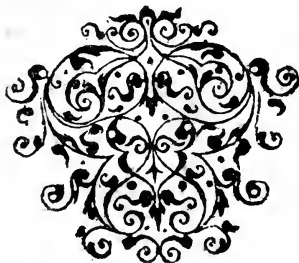
sic iis res publica, &c.] Similitudo erat, cuius hîc est *ἀπόδοσις*.
pace.] pacis tempore.

arctati legibus.] Elegans metaphora à vinculis aut compedibus, quibus illigati fontes retinentur. Lex, teste Cicero-

*Lex cui pri-
uim lata.*

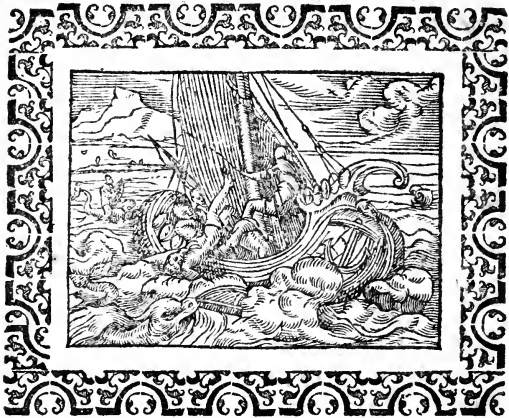
ne, vinculum est ciuitatis, libertatis fundamentum, fons æquitatis, &c. Nec sanè aliunde magis florent Respublicæ quàm cùm legum viget auctoritas: quæ institutæ sunt præcipuè, vt earum metu humana coërceatur audacia, tuta- que sit inter improbos innocentia, tradit Isidorus auctor non omninò malus. Huc pertinet quod alicubi dictum est à Demosthene: ὅδ' ἐστὶν ὄφελος πόλεως, ἥ τις μὴ τεύρα βῆτι τὴς ἀδικῶντας ἔχῃ.

Legis virtus est imperare, vetare, permittere, punire, ait Modestinus. Seneca 95. epist. appellat leges minis mixta præcepta. constituuntur itaque leges pœna; infirma enim lex est quæ neruos nõ habet aduersus facinorosos, inquit Demosth. ergo punit lex ea etiam interdicto quæ non sponte admittuntur flagitia, sed culpa aliqua atque ignorantia: vt lex Aquilia culpam in damno dato vel leuissimam, l. 31. Si putator, l. 44. ad l. Aquil. D. Sed ad rem: leges constringunt improbos, aliosque in officio continent Repub. quieta, nulloque tentata tumultu. Sic M. Tull. pro Sextio: Illum tot iam funeribus Reipubl. exultantem ac tripudiantem, legum, si posset, laqueis constringeret. Rebus enim perturbatis scelerati homines sibi pollicentur impunitatem, qua nulla maior ad peccandum illecebra. Proinde apud Suetonium, Iulius Cæsar distitabat iis quos grauior criminum vel inopiæ luxuriæue vis vrgeret, bello ciuili opus esse.

In auaros, vel quibus melior conditio ab
extraneis offertur.

EMBLEMA LXXXIX.

DELPHINI insidens vada carula sulcat Arion,
Hocque aures mulcet, frenat & ora sono.
Quàm sit auari hominis, non tam mens dira ferarum est:
Quique viris rapimur, piscibus eripimur.

Exons Emble-
matis.

* ἀγρότι.

Id extulit è Græco Βιάνουρος hexastichò, quod est 1. Epigram.

Φῶρες ὄτ' εἰνάλοι τυρσιωίδος * ἐγγύτι δίτης
Φορμικτῆν ἀκέτῃ θῆκεν ἰσφρύτιον,
Αὐτίκα μὲν κιθάρῃ λιγυρήϊ δέξατο δελφίν
Σύνθηρον, ἐκ δὲ βυθῶ πῆχεθ' ἐλισσόμενος,
Μέχεις ἐπ' ἰσθμῶν ἐκέλευε πορείητιον ἢ ῥα θάλασσα,
Ἰαχθῦς ἀνθρώπων εἶχε δικαιοτέρες.

Sic reddidimus.

Præcipitem è naui citharædum aliquando latrones
In vastum pelagi fortè dedere fretum.
Protinus in medijs delphin apparuit undis

Illicio gratae dulcis onaeque chelys:

Sessoremque Isthmum deuexit ad usque Corinthi,

Fluctibus & mediis reddidit incolumem.

Hinc patet indomito meliores aequore nasci

Pisces, quàm tellus gignat alumna rivos.

Historiam, seu (si mauis) fabulam copiosè tractauit Herodotus lib. 1. & post eum Gellius ca. ultimo lib. 16. retulit & Ouidius 2. Fastor. ca est de Arione citharcedo, qui arte sua pecuniis partis cum patriam repeteret Corinthum, in piratas incidit, qui nummorum causa consilium ceperunt de eo interficiendo: quod ubi animaduertisset, impetrata ab eis venia fidibus cecinit, tum statim è prora sese in profundum deiecit: quem subito à delphino exceptum, & dorso Corinthum vsque vectum aiunt. Alludit ad hanc historiam Propertius, elegia 2. ad Cynthia, de somnio naufragij:

Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,

Qui puto Arioniam vexerat ante ratem.

Enalium etiam adolescentem in mari à Delphinis seruatum, eodem penè quo Ariona modo, retulit in Symposio septè sapientum Plutarch. Itidem narratur de Telemacho puerulo, qui cum fortè in mare decidisset excipientibus Delphinis, ab imo que retrahentibus, euasit. Ait idem Plutarch. ad finem disputationis, qua inquit, An sit aliquid in brutis rationis. Id autem dicitur, & non iniuria flectitur in crudelem & insatiabilem hominum avaritiam, qui in vitam aliorum non verentur conspirare, quò bonis eorù & opibus potiri quoquo modo queant. Hinc que admonemur, mitiores esse feras in hominem quàm ipse homo in hominem sit. Quid verò scelestius aut deterius ea cupiditate habendi, quæ non modò sui facit immemorem: sed etiam sibi & aliis exitialem? Eam itaque rectè Menander appellat μέγιστον ἀνθρώποις κακόν: Euripides verissimè,

Ὅστις γὰρ ἐπὶ τὸ πλεόν ἔχει πέφυκ' ἀνὴρ,

Ὅυδὲν φροσῖ δὶ καίων, ἔδὲ βέλεται,

Φίλοις τ' ἀμικτός ἐστὶ ἐν πάσῃ πόλει.

& Bion Sophista optimè: πῆν φιλαργυρίῳ μητρόπολιν πάσης κακίας εἶναι censuit. Cur autem summum malum à quibusdā dicitur avaritia, in promptu ratio est, quòd ea vix vnquã sola esse queat: quippè cum perpetuas habeat sibi comites rapinã, perjurium, mendacium, prodicionem, atque etiam parricidium, quod exemplis lógè multis perspicuum esse potest: sed vnũ

Arionis citharcedi à Delphino seruat historia.

Avaritia
quanta pernicies.

Avaritia
summu
malu.

ad rem præsentē satis erit, quod ex Aristotele protulit Aristonymus: Socios octo latrones de spoliis inter se concertasse, ex quibus quatuor sunt interfecti: deinde quatuor alios rursus eo nomine dimicasse: vnde factum ut duo tantum fuerint superstitēs, qui etiam cum rixandi finem non facerent, vnus ex omnibus ad extremum incolumis euasit. Sed quid reliqui tandem futurum, si etiam dextra in sinistram armetur? Hæc ille. Cicero pro Quintio: Nullum est officium tam sanctum atque solemne, quod non auaritia comminuere atque violare solear. Et quidem statim omnis iustitia negligitur, & aliena per iniuriam occupantur, cum pectus auaritia, miseroque cupidine feruet, ait Horatius.

vada cerula.] mare cerulæum.

fulcat.] μεταφορὰ ab aratoribus, pro eo quod est, secat, proscindit, transgreditur.

frenat & ora sono.] Ab equis translatio in verbo, frenat, pro eo quod est, retinet, sistit, regit.

viris rapimur, piscibus eripimur.] Id paulò antè carmen Græcum expressit:

Ἦ ῥα θάλασσα.

Ἰχθύς ἀνθρώποι εἶχε δικαιοτέρας.

Est & eiusdem argumenti 4. Ἀπολογ. epigramma, cuius conclusio eadem cum Alciati versu ultimo,

Κτειρόμεθ' ἀνθρώποις, ἰχθύσι σοζόμεθα.

Cui conuenit Ouidianum illud ex 1. Trist. eleg. 4.

Cumque minor Ioue sit tumidis qui regnat in undis

Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Gula. EMBLEMA XC.

CVR CVLIONE *gruis tumida vir pingitur aluo,*
Qui Laron, aut manibus gestat Onocrotalum.
Talis forma fuit Dionysi, & talis Apici,
Et gula quos celebres deliciofa facit.

HAc eicone depinguntur lurcones & gulosi seu helluones, quorum illis tribuit gruis collum, vt sibi dari postulabat Philoxenus: his, vel (etiam si maus) vtrisque ventrem maximè prominentem. Expressit autem ventris hæc gulæque mæcipia, duarum auium maximè furacium, & gulæ deditarum imagine. Larus enim edacissimus est, qui quòd totam escam ore deuoret, locum fecit prouerbio, Larus hians. Auicula est è mari victum quæritans aut Lacubus, quæ Gavia Latinis dicitur. Hinc Matron, quidam parodus, Chærephontem parasitū comparauit famelico laro, eo quòd voracissimus esset belluo. *Πηγάρι λάρω ὄρνιθι εὐικαός.* Onocrotalus autem olorum similitudinem habet: nec omninò differre viderentur Onocrotali & olores, nisi faucibus ipsis inesset alterius vteri genus. Huc enim inexplebile animal congerit, mira vt sit rapacitas, mox perfecta rapina sensim inde in os reddita, in verā aluum ruminantis modo refert. Plinius ca. 47. lib. 10. Et hæc bellissima gullosorum insignia.

*Gullosorum
 image.*

Larus.

Onocrotalus.

Martialis vndecimo lib.

Et quàm

Turpe Rauennatis guttur Onocrotali.

Melanthius. Melanthij Poëtæ tragicici ὀφθαλμὸς insignis votum fuisse traditur, vt collum olorum optaret, quo diutiùs dapum sensu frueretur: vt etiam eius quem superiùs attigi, qui sibi à Diis volebat impartiri τριῶν ἔχει τὸν λάρυγγα πηχέων, id est, guttur tres longum cubitos, cuius est mentio apud Gellium 19. ca. 2.

Curculio. *Curculione gruis.*] gruis collo. Videtur ex proprio fecisse appellatum: est enim curculio, vermis edacissimus, quasi gurgulio sic dictus, & frumenti sortitus vocabulum: quo nomine sunt etiam notati plerique parasiti. vt ex 2. Miscellan. Nannij discas.

tumida vir pingitur aluo.] id est φύσκωι, quasi dicas vētrosum: quo epitheto notatus est Ptolemæus Evergetes, propter abdominis studium. Vt Alcæus Pittacum Mitylenæum φύσκωια ἔλατρωια, quòd pinguem haberet aqualiculum, appellauit, teste Laërtio. Citatur ab Athenæo ex Euripide, sicuti & à Galeno oratione ἐπὶ ταῖς τέχνας.

Γιάτρωτε δοῦλος τοῦ δούλου ἢ ἡοσιμηθός: abdominis minister, & feruus gulæ. Huic conuenit Persianum hoc Satyr. 1.

Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.

Id hominum genus vocantur περιλάτρωτες Græcè, nempe queis pingui abdomine venter prominat.

Talis forma fuit Dionysi, &c.] Duos hosce inter gulosos insignes memorat Athenæus lib. 1. ca. 3. Dipnosoph. Apicius quidem omnium helluonum maximus gurgus, librum etiam edidit De gulæ irritamentis: non enim satis habuit Principum congiaria & Capitolij vestigial deuorasse. Hunc sibi manus intulisse quidam referunt, cum subductis rationibus ex sextertio millies quod in culinam congesserat, centies tantum superesse sibi cognouisset. Lege Plin. 9. ca. 17.

Insigniter gulosi. *Et gula quos celebres, &c.*] vt præter superiùs nominatos, Gnatho Siculo, Publ. Gallonio, Aescopo, Clodius Albinus, Astydama, Abron, & quamplurimi alij, quorum luxus ex veterum monumentis hinc inde colliges.

Oeni effigies, de iis qui meretricibus donant,
quod in bonos vsus verti debeat.

EMBLEMA XCI.

IMPIGER haud cessat funem contexere sparto,
Humidaque artifici iungere fila manu.
Sed quantum multis vix torquet strenuus horis,
Protinus ignaui ventris asella vorat.
Femina iners animal, facili congesta marito
Lucra rapit, mundum prodigit inque suum.

ID ex Pausaniæ Phocicis tractum: enumeratis enim aliquot
statuis Deorum & Heroum Polygnoti manu depictis, post
has virum quendam sedere ait, inscriptioneque indicare eum
esse Ocnum, qui texat è iunco restim vel funem, sed astantem
asellam totum quod ille laboriosè texuerit arrodentem. Gna-
uum & industrium hominè fuisse Ocnum aiunt, qui vxorem
sumptuosam & prodigam habuerit, quæ profundere consue-
uerat quicquid illè opere faciundo per summum laborè qua-
ritasset, idque per ambages voluisse Polygnotum designare.
Compettum est etiã Ionum vulgò prouerbum esse, quoties

Character
Emblematis.

Ocnus.

Oeni funicu-
lū torquere.

hominem significant ad laborem quidem vehementer propē-
sum, sed nihil inde capientem commodi, Oeni funiculum tor-
quet. Ita fermē Pausanias. Huius quidem effigie Plutarchus
meminit libello *Ἐὶ ἐὐθυμίας* & Plin. 15. ca. 11. inter opera, ni
fallor, Socratis pictoris. Sic & Propertius 4. Elegiarum:

*Dignior obliquo funem qui torqueat Oeno,
Aeternumque tuam pascat a fellis famem.*

Retulit & commodē 12. Hieroglyphicōn Pierius. lege cap. 81.
Miscellan. Politiani.

Impiger.] diligens, industrius. Virgil. 1. Aeneid.

— *ille impiger hausit*

Spumantem pateram.

& Ouid. 1. Metamorph.

— *patrios adit impiger ortus.*

Nomen Oeni.

Videtur tamen (quod obiter dixerim) adiectivum hoc differre
vel maximē à nomine Oeni, quod propriē ignavum, & qui fa-
ciat aliquid gravatē, significat. Dicitur enim *ὄκνος καὶ ὄκνητος*,
& ipsa *παρρημία* dicitur *ὄκνος καὶ ὄκνησία*, sed & *ὄκνην*, idem est
quod pigrescere. Hæc tamen dictio ad sensum potius at-
tinet: ignavus enim est, nihilque agit, tametsi laboret, qui
suas opes malē collocat, easque in vsu minimē necessarios
erogat.

Sparto.] genista: sic enim quidam interpretantur. Spartum
verò genus est herbæ apud Hispanos frequentissimæ.

Humidaque artificii.] *Ἐὶ φερασίς* testis.

Femina iners animal.] Laborat totis diebus homuncio, spe-
ratque ditescere: sed quicquid labore tam improbo partū ena-
scitur, ad ornatum quendam suum transfert prodiga & in-
solens mulier: vnde vero verius à Iunenale scriptum Sa-
tyr. 6.

Mulier pro-
diga.

Prodiga non sentit pereuntem femina censum,

Ac velut exhausta rediunius pullulet arca

Nummus, & è pleno semper tollatur aceruo:

Non unquam reputat quanti sua gaudia consistit.

quò pertinet adagium, Mulieris podex, in Chiliad. Adag.

Mundus
muliebri.

mundum.] Liuius in oratione Catonis pro lege Oppia con-
servanda: Munditiæ, ornatus, & cultus, hæc feminarum insi-
gnia sunt, his gaudent & gloriabuntur, hunc mundum mulie-
brēm appellarunt maiores nostri. Nonius ex Lucilio:

Legavit quidam uxori mundum omne penumque.

Vlpianus noster ait mundo muliebri contineri specula, vr-

guenta, vasa vnguentaria, & si qua dici similia possunt, distinguítque muliebria ornamenta à mundo muliebri, ac si mulier possit esse munda, nec tamen ornata: vt solet in iis contingere quæ se mundarint lotæ in balneo, neque se ornarint: & cõtrà, est aliqua ornata, nec tamen mundata. Sed hoc nimium subtiliter à Iuriconsulto, nam apud oratores, poëtas, aliosq; terfos auctores, mundo muliebri non ea modo continentur quibus mulier fit mundior, sed etiam quibus ornatior. Val. Max. lib. 9. cap. De luxuria & libidine, memorabile refert exemplum de abrogata lege Oppia, quæ lata fuerat olim bello Punico secundo ad coërcendam mulierum luxuriam. sed eas tamen ait excusari mentis imbecillitate, & grauiorum operum negata affectatione, quamobrem omne studium ad curiosiorem sui cultum illis permitti.

prodegit.) consumit; dissipat, verbum aptissimum ad prodigalitatem notandam.

In parasitos. EMBLEMA XCII.

QVOS tibi donamus, fluuiales accipe caneros,
 Munera conueniunt moribus ista tuis.
 His oculi vigilēs, & forfice plurimus ordo
 Chelarum armatus, maximaque alius adest:

*Sic tibi propensus stat pingui abdomine venter,
Pernicesque pedes, spiculaque apta pedi.
Cum vagus in triuiis, mensæque sedilibus erras,
Inque alios mordax scommata salsa iacis.*

Apparet hoc susceptum esse in mordacem quendam *αχαλινς τόμετος* scurram, cui symbolice cancris fluuiales dono dat, parasiticis moribus apprimè respondentes. Decorum itaque seruat in eo, quòd rationem habeat personæ cui hæc tribuat: intereaq; graphicè depingat hominis importuni & obtreçantis effrenatam licentiam, qui ad quæstum & ventrem omnia cõferat sua studia, vt aliis, & plerumque etiã presentibus obloquatur, in quos ei aculetur molesta & acria quædam dicteria. Id autem genus hominũ si quando iocãdi fines transiliant, ita vt è salibus hilari fronte acceptis, & datis ad scommata mordacia se conferant, iam tum fastidio esse nõ ab re incipiunt: nec enim sapiunt qui iis omnia licere volunt, quandoquidem nihil magis lubricum sit & importunum conuicio, quod quasi melle litum animos ingreditur. Parasitum Luciani & Iuuenal. 3. & 4. Satyr. perlege.

oculi vigiles.] aperti: quod refert parasitorũ vigilantiam in obseruandis aliorum mensis. Euolue Prouerb. *ἀμοτειοφάγος* in Chiliad.

Forfice plurimus ordo, &c.] *ἀλληγορία* ab exercitu. Pedes habent cancri fluuiales ad modum forficis. Forfex sutorũ est instrumentum, quo paunum aptant, & in frustra cõmoda dissecant. Chelæ autem sunt cancrorum brachia, & à Græco *χελή*, quod etiam significat vngulam. Huc pertinet Pliniana descriptio cancrorum, quæ est lib. 9. ca. 31.

Abdomen. *stat pingui abdomine venter, &c.*] Abdomen, pinguedo est spinæ adhærens, in qua sunt renes: tamen à pube ad præcordia sursum versus abdomen peruenire Cornelius Celsus tradit lib. 4. Iuuen.

— *venter adest abdomine tardus.*

Ausonius Eidyllio 9. cui Mosella nomen:

— *cui prodiga nutat*

Aluus, opimatoque fluens abdomine venter.

certè parasitus dicitur Eustathio *παροσίτης*, quòd abdomini inseruiat.

Cum vagus.] Horat. 1. Epistolar. bellè scurram ita descripsit:

Licentia nimia parasiti.

Forfex.

Abdomen.

Scurra de iptio.

Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret,

Impransus, non qui ciuem dignosceret hoste:

Qualibet in quemuis opprobria fingere seuis:

Pernicies & tempestas, barathrumque macelli.

mensæque sediibus erras.] Hinc epitheta, τεραπειζολοιχος, quòd

mensas illingat, & nidore è cibus surgentem rabido ore carpat.

Hinc θυεπειξ, aut θυεπειραξ quòd foribus alienis infidietur,

nempè qui sueuerit aliena viuere quadra. Prou. Sartaginum

pernicies.

scommata salsa.] Epitheti metaphora. De scommatum generibus Macrobius Saturnal. 7. ca. 5.

Paruam culinam duobus ganeonibus non sufficere.

EMBLEMA XCIII.

*In modicis nihil est quod quis lucretur: & unum
Arbustum geminos non alit erithacos,*

Aliud.

*In tenui spes nulla lucri est: unoque residunt
Arbusto gemina non bene ficedula.*

D *Vobis ganeonibus.*] Ganeo, cui vitæ modus est culina, ut Varro describit, quanquam à M. Tullio sumatur etiam pro scortatore qui prostibula & meretriculas affectatur.

Et rebus minimi parum lucri.

Non est multum lucri expectandum ex rebus minimis, in quibus quanquam multum laboris & operæ collocetur, tamen fructus inde parum capitur. At in rerum maiorum administratione utilitas multo confurgit vberior, quamobrem vulgo variis efferuntur modis adagia, ut in tenui statu cõforti non esse locum dicamus, qualia sunt ista, Domus vna duos non alit canes, ut nec vnum arbutum duos erithacos: Vno ramo non bene sedent duæ ficedulæ: & quod nostrates iocando efferunt, Nostra ianua non sustinet duos mendicos. Falluntur itaque, qui è rebus minutulis amplissimum expectant quæstum, præfertim si sit eodem studio, consors, vbi plerumque res absque inuidia transigi, nisi ægrè possit,

Et vnum arbutum.] Prouerb. est Chiliad. Arbutum vnum non alit duos erithacos. Cedrenus *πλουκοιρανίαν* detestans, hanc similitudinem vsurpauit: *δύο φησὶ, ἐριθακὸς μία λόχη ἔτρεφει, οὔτε μία χόρρα εὐδοκῶθησεται ὑπὸ δύο κυβερτωμένων ἀρχηγῶν.* Ut vnum arbutum duos erithacos non alit: sic vnum regnum feliciter à duobus principibus administrari non potest. Erithacus auis est quædam solitaria, ut eodem in saltu non temerè nisi vna reperitur, quam Theodorus Gaza nunc Syluiã, nunc Rubeculam nominat: alteram quidem à syluarum desertis, alteram à ruboris indicio, quod ex Græco nomine intelligitur: huius meminit Plin. 10. ca. 20.

Erithacus.

In tenui spes, &c.] Distichon eiusdem argumenti cum superiori, mutatis tantum verbis. Alludit autem ad prouerb. Tenuis spes. Vide Chiliad.

unoque residunt arbusto.] Prouerbium aliud idem cum superioribus. Ficedula à ficibus edendis nomen habet, cum tamen vuis potius vescatur. Martial. lib. 1.

Ficedula.

Cum me ficus alat, cum pascar dulcibus vuis,

Cur potius nomen non dedit vna mihi?

Lege Plin. lib. 10. ca. 29.

Captiuus ob gulam.

EMBLEMA XCIIII.

REGNATOR QVE penus, mensaq; arrosor herilis
 Ostræa mus summis vidit hiulca labris.
 Queis teneram apponens barbam, falsa ossa momordit;
 Ast ea clauserunt tacta repente domum.
 Deprensam & tetro tenuerunt carcere furem,
 Semet in obscurum qui dederat tumulum.

ID videtur propriè in eos esse tortum, qui lautioris victus Gulæsi in
spontaneam
lappi seru. à: in
tam. ergò se in domos opulentas seruiliter ingerunt, vnde nihil præter damnum, aut etiam interitum consequantur, vel in eos quadrabit, qui luxu & gulæ intemperantia mortem præproperam sibi arcessunt, qui que, vt vulgo dicitur Gallico, suum in dentibus tumulum conficiunt. Hi sunt ἀχερῆς seu impotentes, qui obiectam cupiditatem sectantur, hi sic describuntur à Lucilio, vt citat Nonius Marcellus:

Qui sex menses vitam ducunt, Orco spondent septimum.

Porro gulam in seruiturè pertrahere docet Lucianus de mercede conductis. Itaque huc non incommodè retulero illud Horatij, quanquam fortè aliò recidat:

— qui pauperiem fugiens potiore metallis
 Libertate caret, dominum vellet improbus, atque
 Serviet aeternum qui paruo nesciet vti.

Emblema ex primo Epigrammatôn Græcorum Latinè hic
 redditum ab Alciato, huc non grauior apponere.

Παμφάγος ἐρπυσίης κατὰ δώματα λιχνοβόρος μῦς

Ὅτρεοι ἀθρήσας χείλεσι πεπλημύον.

Πῶγονος διεργίῳ νόθῳ ἀδύξατο σάρκα,

Αὐτίκα δ' ὄτρεκός τις ἐπλατάγησε δόμος.

Ἀρμόδι δ' ἰδύσασιν ὄδ' εἰ κλείθρουσι ἀφύκτοις

Ληφθεῖς, αὐτὸ φόνος * τύμβος ἐπιστάσασιν.

Regnatorque penus.] Penus est omne esculentum aut pocu-
 lentum, sed frequenter metonymicòs pro eo loco in quo as-
 seruantur esculenta quæuis, accipitur, quo de nomine contro-
 uersiam repetere non pœnitendam ex Gellio cap. i. lib. 4.

Ostrea hialca.] hiantia, vel ostreas hiantes. De ostreis Pli-
 nius 32. cap. 6.

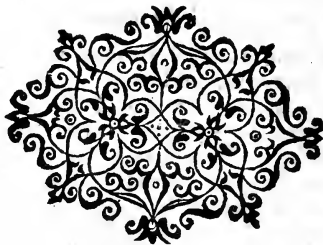
Falsa ossa.] id est, testam ostreae, quam ossa putabat esse.

domum.] pro cochlea, vel testa, qua pro domo vtitur, idque
 metonymicòs & catachresticòs.

Deprehensum furem.] In iure est ἐν αὐτῷ φόρῳ.

retro tenuerunt carcere furem.] ἀλληγοεία à furibus, qui depre-
 hensi coniiciuntur in carcerem.

tumululum.] μεταφορικῶς tumulum dicit, vel à consequenti
 quòd perierit forex in Ostreae testa.

In garrulum & gulosum.

EMBLEMA XCV.

*V*OCIBOAT torua, pralargo est gutture, rostrum
 Instar habet nasi, multiformisque tuba.
 Deformem rabilam, addictum ventrique gula q̄
 Signabit, volucer cum Truo pictus erit.

SVspicor id fractum ex Clementis Alexandrini 2. Pædago-
 Sgi cap. 1. cuius hæc verba, τὸν νοῦν ἐγκαταθέρας τῇ κοιλίᾳ, τῷ
 ἰχθύϊ τῷ χειρὸν ὄψιν τὰ μάλιστα εἰκῶς. Qui animum in aluo
 defodit, pisci qui asellus dicitur, maximè similis Hunc ex pis-
 cium genere solum habere cor in ventre, ἐν τῇ γαστρὶ, Athe-
 næus ex Aristotele tradit. quamobrem vocatur ab Epichar-
 mo ἐκτραπλόγαστρος propter monstrificam ventris naturam.
 Cæterum Onocrotalus, qui & Truo dicitur, gutturis est am-
 plissimi, & vocis clamosissimæ, ita vt rudium asini dicas,
 & nasum habere instar tubæ. Sic quidam γαστρίμαργοι, vt
 verbo Aristotelis vtar, suo incondito clamore, importu-
 nâque garrulitate cælo mare conturbare apud quosdam vi-
 dentur, cùm tamen importuna sua loquacitate dent sine mē-
 te sonum: quippè qui omnia referant ad ingluuiem: quibus
 denique (vt apud nostrates disterio vulgato notantur) omnia

*Onocrotalus
 quid referat.*

sunt lingua & podex. Id genus homines, quod in dicendo nemini cedere videantur, ab imperita multitudine plurimi fiunt, quos tamen probi viri doctique fastidiunt.

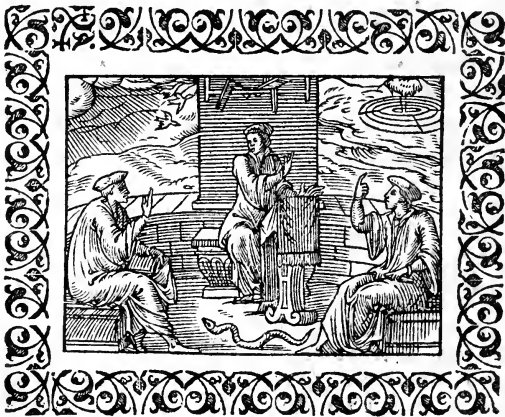
boat.] translatio à bobus.

Instar habet nasi.) Festus ad hunc modum: Truo, auis onocrotalus, Cæcilius irridens magnitudinem nasi: Prò dij immortales, vnde prorepsit truo!

rabulam.) Rabula, à radendis auribus, vel à rabie, vel à rauri, id est, raucitate. Hominem significat, qui causam quam defendit, à iudice contendit extorquere, vt sunt patroni illi triuales & plebei; caussidici: inter quos qui clamosissimus est, putatur alios iudicio & doctrina excellere. Cicero De oratore: Non enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, sed doctissimum & perfectissimum quærimus.

addictum ventrique gulæque.) Is vnico verbo γλωσσογάτρ, vel γλωσσογάτρος appellatur. Iul. Pollux lib. 2.

Doctorum agnomina. EMBLEMA XCVI.

MORIS vetusti est, aliqua professoribus
 Superadiici cognomina.
 Faciles apertosque explicans tantum locos,
 Canon vocatur Curtius.

Reuoluitur qui eodem, & iteratque nimis
Maander, ut Parisius.
Obscurus & confusus, ut Picus fuit,
Labyrinthus appellabitur.
Nimis breuis, multa amputans, ut Claudius,
Mucronis agnomen feret.
Qui vel columnas voce rumpit, Parpalus,
Dictus truo est scholasticis.
Contra est vocatus, tenuis esset Albius
Quod voce, vespertilio.
At ultimas mutilans colobotes syllabas,
Hirundo Crassus dicitur.
Qui surdus aliis solus ipse vult loqui,
Vt sturnus in prouerbio est.
Hic blasus, ille raucus, iste garriens:
Hic sibilat ceu vipera.
Tumultuatur ille rictu & naribus,
Huic lingua terebellam facit.
Singultit alius, atque tussit hesitans,
At conspuat alius, ut psecas.
Quam multa rebus vitia in humanis agunt,
Tam multa surgunt nomina.

Sic est natura vel potius consuetudine quadam deprauata
 comparatum, ut citius vitia quam virtutes obseruemus, &
 maxime in iis qui literas profitentur. Quod hic planum facit
 Alciatus in quibusdam superioris seculi Iurisconsultis, vel
 etiam, quantum conicio, in aliquot aliis, qui suo tempore
 minus apte ius ciuile profiterentur (quorum tamen, ut par erat,
 nominibus parcat) vnde singuli singula in scholis cognomi-
 na sunt sortiti, quibus notaretur ingenij vel naturæ proprium
 & peculiare vitium in legibus enucleadis. vel hoc generalius
 accipi potest. Homines enim imperiti, ut etiam argutuli qui-
 dam auditores, qui nasum rhinocerotis habent, facilius quod
 stultè dixeris reprehendere, quam quod sapienter tacueris,
 probare possunt, ut ait 2. de Orat. M. Tullius. Magnum

profectò onus est atque munus, vt ipsemet asseuerat disputatione 1. De natura Deorum, suscipere atque profiteri sese omnibus silentibus vnum maximis de rebus magno in hominum conuentu audiendum. Adest enim ferè nemo quin acutiùs atque acriùs vitia in dicente quàm recta videat. Ita quicquid est in quo offenditur, id etiam illa quæ laudanda sunt, obruit: & quoties dicimus, toties de nobis iudicatur. Nec quicquam est tam insigne, nec tam ad diuturnitatem memoriæ stabile, quàm id in quo deliqueris.

Maander.

Maander.] Mæander flexuosus & sinuosus fluuius, quod nominis sæpè pro obliquitate sumitur. Huc prouerb. Labyrinthus.

Qui vel columnas voce rumpat.] huç prouerb. Chiliad. Columnas rumpere.

Truo.] De hac aui in superioribus.

Colobotes.] mancus & decurtatus, κολλόβω, comminuo & trunco.

sturnus.] De hac aui Plin. lib. 10. cap. 24. & Volaterranus in Philologia.

Psecas.] stillicidium vel gutta, aut stilla. Psecas iam olim audiuit Antimachus Lyricus: quòd identidem expueret, quod & cognomen datum fuit Olympico cuidam, cuius nomen mihi excidit.

*Magna hominum in vitis notandis proteruis-
tas.*

Quàm multa rebus, &c.] At istæ licentia, & deprauata consuetudo reprimenda erat. Si quidem conuicia quæ torqueri solent, ob ea quæ sunt in corpore vel in fortunis hominum vitiosa, proficiuntur ab animis parum sanis. Proinde Vlyses apud Homerum Therfitæ non claudicationem, non gibbum aut caluitiem exprobrat, sed omninò garriendi vitium. Sic Achilles non naturæ vitia insectatur in Agamemnone, sed ea quæ animi maxima, quibus adhiberi modus, & quasi frenum imponi rectæ rationis potest.

Natura. EMBLEMA XCVII.

PANA colunt gentes (naturam hoc dicere verum est)

Semicaprumq; hominem, semiuirumq; Deum.

Est vir pube tenus, quod nobis insita virtus

Corde oriens, celsa verticis arce sedet.

Hinc caper est, qui nos natura in saecula propagat

Concubitu, ut volucres, squamea, bruta, feras.

Quod commune aliis animantibus, est caper index

Luxuria, Veneris signaq; aperta gerit.

Cordi alij sophian, alij tribuere cerebro:

Inferiora modus, nec ratio vlla tenet.

PAn pingebatur, ut multarum diuersarumque naturarum particeps. Id enim nominis Pan totum vel vniuersum sonat. Itaque Macrobius Saturnal. 1. cap. 17. Pan ipse sub hoc habitu quo cernitur, solem se esse prudentioribus permittit intelligi. Hunc Deum Arcades colunt appellantes τὸν πᾶν ὑπὸ κύνειον, non sylvarum dominum, sed vniuersae substantiae materialis dominatorem, significare volentes, cuius materiae vis, vniuersorum corporum, seu illa diuina, siue terrena sint, com-

Pan, Dius.

Pan; homo.

ponit essentiam, &c. Alciatus Panos naturam & habitum ad hominem transtulit. Homo enim constat animo diuino, cælesti, immortalis, Angelis & Deo simili: corpore verò mortali ex quatuor elementis composito; hac quidem parte belluinam naturam proximè referenti. In animo duę partes sunt illa quę intelligit, meminit, sapit, ratione, iudicio, ingenio vitur ac valet, quę pars superior nominatur, & proprio nomine Mens, qua verè homines sumus, qua Deo similes, qua cæteris animalibus excellentiores, & longè superiores. Altera est ex coniunctione corporis, rationis experta, bruta, fera, atrox, & bestię quàm homini similior: in qua sunt motus illi qui Græcis *παι-θη* dicuntur, pars longè inferior & abiectior, qua nimirum à belluis nihil differimus. Homo itaque medium est quiddam inter diuinas intelligentias, & bruta animantia, eamque ob causam finxerunt veteres Pana esse Deum, qui superiore parte hominem, inferiore verò caprum refert: vt natura humana hoc inuolucro, & quasi proposito agalmate significaretur, homo enim pro superiore sui parte rationem habet diuinam, & cælestem, inferiore appetitum & libidinem, quibus conuenit cum belluis. Cæterum sunt qui hominis naturam triplicem hęc notari velint; diuinam, humanam, & diabolicam: diuinam quidem, qua cum Angelis participat; humanam, qua cum belluis; diabolicam autem, qua quippiam scelestè & deprauatè cogitat & molitur, quod planum etiam facit August. sub finem c. 3. lib. 14. De ciuitate.

Hominum natura triplex.

Pana colunt gentes.] Consule Lactant. & D. August. eod. opere De ciuit. libro 18. cap. 17. Phornurum De natura Deorum, & post eum Gyraldum De historia Deorum Syntagm. 15. Non nihil & tibi suppeditauerit Euseb. 3. præpar. Euangelicæ. Seruius ad eclogas Virgilianas, Pana Deum rusticum ad naturę similitudinem factum esse scribit. Cuius boni Grammatici sententiam integram ascriberem si omninò nostro huic argumento responderet.

Est vir pube tenui.] Alij legunt, Vir tenuis vmbilico est, quam voles, sequitur lectionem.

Animus an in cerebro an in cordē.

quod nobis insita virtus.] Cicero 1. Tusc. Platonem in Timæo secutus, & Aristotelem in 2. De animo, Principatum animi ait esse in capite sicut in arce summa: ira verò & cupiditas locis disclusæ: illa enim in pectore, hæc subter præcordia sedem habere dicitur. Galen⁹ in lib. De placitis Hippocratis & Platonis, in cerebro posuit spiritus animales, id est, imaginatio-

dem, memoriam, sensum, motum, & intelligentiam: facultatem vitalem in corde, naturalem in iccore, de quo existit nutritio & generatio; quæ tria sunt non partes, sed facultates & vires de vnico animo existentes, qui vt seipsum moueat ratiocinando, irascendo & concupiscendo, vitur cerebro, corde & hepate, quæ tria sunt instrumenta sede & loco distincta.

Quòd itaque Alciatus ait nos habere virtutem corde orientem, & celsa verticis arce sedentem, animum siue eam animi facultatem quæ rationis est intelligit, quæ vitæ principium à corde, mentis verò & intelligentiæ à cerebro habeat, vel fortasse ad veterum quorundam sententiam, qui animi principatum in corde statuebant, vt Empedocles: alij in cerebro, vt Plato & Democritus. Plutarch. De placitis 4. c. 5.

celsa verticis arce sedet.] *περιφρασις* & *ἀλληγορία* à summo & præstanti Principe in arce summa, vt loco tutiori, sedente.

Hinc caper est, &c.] in superioribus dictum est, hircum libidinis esse symbolum, & cōcubitu fit generatio. Vide Macrobi. cap. 8. Saturn. 1. lib.

vt volucres, squamea, bruta, feras.] Animalium est diuisio: sunt enim aut aërea, vt volucres aues; aquatilia, vt pisces; terrena, vt homines & bruta omnia. Huc confer principium 1. Metamorph. Ouidianæ. *Animalium genera.*

Cordi alij sophian.] id est, rationem & mentem, cuius sedem in capite bona Philosophorum pars, & quidem eorum qui melioris notæ putantur, esse voluere. Lege Opificium Dei Lactantij.

Inferiora modus nec ratio.] Inferiora belluina planè sunt, vt ira & appetitus, quæ tamen superiori animi parti, id est ipsi menti subiici debent, nisi enim in motus imperium obtineat ratio, quid inter hominem & belluam putabis interesse?

Ars naturam adiuuans.

EMBLEMA XCVIII.

*Vt sphaera Fortuna, cubo sic insidet Hermes:
 Artibus hic variis, casibus illa praest.
 Aduersus vim fortunæ est ars facta: sed artis
 Cum fortuna mala est, sapè requirit opem.
 Disce bonas artes igitur studiosa iuuentus,
 Quæ certa secum commoda sortis habent.*

*Liberales,
 quam illi-
 berales ar-
 tes sequi sa-
 tius.*

Solebant veteres Fortunam ipsam ita effingere, vt mulier
 esset quæ pilæ insisteret. At Mercurium studiosorum nu-
 men cum designabant, basim quadratam seu vndique quatuor
 angulis nitentem tesseram efficiebant: hoc enim modo fir-
 mum studiorum & artium liberalium fundamentum statum-
 que effingebant, vt quæ nullo fortunæ impetu possunt con-
 cuti. Sic Bias ille Prienæus omnia secum se portare prædica-
 bat, sic Aristippus Cyrenæus ciuibus suis mandauit, vt eas si-
 bi pararent possessiones, quæ naui fracta simul cum possessore
 possent enatare. Igitur hi mihi sapientes videntur, qui peri-
 culosis artibus relictis togæ studia sequuntur. Hæc ipsemet
 Alciatus

Alciatus oratione quadam Ferrariæ habita. His itaque agalmatis propositis admonet bonas disciplinas opera diligenti amplectendas esse, quibus nimirum fortuitos casus nõ temerè vel sustinere, vel etiam retundere possimus. Quò spectat illud vice Prouerbij celebratum, *ἡμὴν ἀτυχίας ἔστιν ἀνθρώποις τέχνη*: sua enim cuique ars pro viatico est. Video carminis huius materiam sumptam ex Galeni oratione parænetica ad bonas artes, in qua fusè & oratorio more Fortunæ & Mercurij symbola diuersissima explanat. Declaratur id vberimè è Plutarch. commentario De exilio. Locum Galeni, vel Menodoti (vt aliis placet) ex oratione *ἐπι τὰς τέχνας* huc congeessimus in gratiam Philologorum: *τίμι τῆς τύχης μωχθῆριαν ἐμφανίσαι βυλθθέντες οἱ παλαοί, γράφοντες καὶ πλάττοντες αὐτῶν ἔμνον ἐν εἴδει γυμνασίου ἠρκέσθησαν καὶ οἱ τῶν ἰσχυρῶν ἢ ἀνοίας σύμβουλοι· ἀλλὰ καὶ πιδύλιοι ἔδρασαν ἐν χειρῶν ἔχειν αὐτῆ καὶ οἱ ποδοῖν ὑπέδρασαν βάσι σφαιρικῆν, ἐτέρησαν δὲ καὶ οἱ ὀφθαλμοῖν, ἐδεικνύμενοι δὲ τῶν ἀπάντων τὸ τῆς τύχης ἄταστον ὡσπερ οὖν ἐν νηὶ χιμαζομένη σφοδρῶς, ὡς ἐπικλύζουσα τε τοῖς κύμασι κινδυνεύει καὶ βυθιζομένη, μωχθῆρῶς ἂν τις παράξῃ ἐπιτρέψας τὰ πιδύλια κυβερνήτη τυφλῶ κατὰ τὸν αὐτοῖ εἶμαι τρόπον καὶ τῶ βίω μίζόντων ναυαγίω περὶ πολλὰς οἰκας γιγνομένων, ἢ περὶ τὰ σκῆψα κατὰ θάλατταν, ἐκ ὁρθῶς γινώσκοντες ἔστιν, ἐπιτρέψῃ ἑαυτὸν ἐν τοιαύταις ἀειτάσει κοραγμαῖω τυφλῆ δαίμονι μηδ' αὐτῆ βεβαίως ἐπειγμένη, ἐμπληκτός τε γὰρ ἔστι καὶ ἀνεὶς ἐς ἑσθῆτον, ὡς πολλάκις τὸς ἀξιολόγους ἀνδρας παρερρομένη, πληπίζῃ τὸς ἀναξίους, ἐδὲ τῆς βεβαίως, ἀλλ' ὅσοι πάλιν ἔπως ἀφαγεῖας τὰ δοθέντα· ταυτῆ τῆ δαίμονι πληθὺς ἀνδρῶν ἀμαθῶν ἐκ ὀλίγον ἔπειτα, μηδέποτε ἐν τῶ αὐτῶ ἰσχυρῶ δὲ τὸ τῆ βίας ἐν μετακύλιστοι, ἢ πῶς αὐτῆ ἀγῆ καὶ φέρει, καὶ κατὰ κρημνῶν εἰσὶτε καὶ θάλαττης· ἐντα στυαπόλλω δὲ μὲν ἀλλήλοισ, ἐποδοῖσι πάντες αὐτῆ· μόνη δ' ἀβλαβὴς ἐμῆν διεξέρχεται καταγελοῦσα καὶ ὀλοφυρομένη τε καὶ κελούτω αὐτῆν, ὅτ' ἐδὲν ὄφελος· πῶ μὲν δὲ τύχης ἐργα τιαῦτα· τὸν δ' ἐρμῆν, ἄτε λόγος μὲν ὅτι δεσπότις, ἐργατὸν τῆ τέχνης ἀπάσις γέσται πάλιν ὅπως ἐξ ὑπεικνίς τῆς τύχης κκοσμήσει οἱ γράφοντες τε καὶ πλάττοντες· γεννίσκος ἔστιν ὠρεῖος, ἐκ ἐπικτητῶν ἔδὲ κομμοπικὸν ἔχει κέλλος, ἀλλ' ἐυτὸς ὡς σιωμφαίνουσι τῆ τῆ ψυχῆς ἀρετῶν δὲ αὐτῶ· ἔστι δὲ φαιδρὸς μὲν τὰς ὀψίς, δὲ δορκε δὲ δειμῦ, καὶ ἡ βίας τὸ πάντων ἀνημαῖω ἐδειχίω τόν τε καὶ ἀμετακωτότατον ἔχει, τὸν κύβον· ἐδὲ ὅτε δὲ καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν οὐτῶ τῶ χήμασι κοσμήσιν· ἰδοὺ δ' ἂν τοῖς θιασώταις αὐτῶ, φαιδρὸς μὲν ὁμοίως τῶ κατηγυμένω θεῶ, μεμρομένους δὲ ἐδέποτε αὐτοῖ, ὡς τῶ οἱ πῶ τύχῳ, ἐδὲ ἀποληγομένους πότ', ἐδὲ χοριζομένους, ἀλλ' ἐπομένους*

Emblematis
fons.

τε ἔδ' ἰσχυροὺς ἀπολαύουσι τῆς φουρίας αὐτῆ. id est, Cùm veteres declarare vellent fortunæ improbitatem, non satis habuerunt eam pingendo fingendoque specie muliebri repræsentare (quod tamen erat magnum amentia signum) sed & fecerunt, vt manibus clauum prehensum teneret, pedibus autem sedem globosam supposuerunt: adhæc eam priuarunt oculis: iisq̄ue omnibus fortunæ instabilitatem designarunt. At verò quemadmodum, cùm nauis admodum fluctuat, ita vt procellis vndique agitata parū abest quin periclitetur, improbè certè ille prauèque omninò fecerit, si cæco gubernatori clauum commiserit: ita cùm longè plura naufragia, eaq̄ue grauiora multis in familiis quàm in mari accidant, profectò amens ille fuerit, qui in eiusmodi casibus seipsum fortunæ, cæcæ Deæ, commiserit; ea enim nullam habet firmitatem & constantiam, stolidam nimirum & expers mentis est, quæ sæpenumerò viros honore dignos, & quorum magna est habenda ratio, prætermittat; locupletet autem indignos: neque hoc quidem constanti aliquo modo, nam & quæ dederit, postea interdum adimit. Hanc autem Deam imperitorum hominum multitudo consecratur, nunquam in eodem manentem loco, eò quòd basis cui insidet, sit maximè volubilis, quam ob causam fertur in loca quædam abrupta & præcipitia, interdum etiam in mare detruditur, in quo vnà omnes obruuntur qui fuerint eam secuti: ipsa verò damni expers elabitur, intereaque securè ridet eos qui conquerantur, & à quibus inuocatur: cùm tamen ea tanquam surda nihil auxilijs præstet. Et quidem fortunæ facta eiusmodi sunt. Nunc verò contemplare, quæso, Mercurium sermonis dominum, omnisque disciplinæ opificem, quem contrario prorsus modo exornarunt pictores & fictores. Iuuenis est & formosus, formam habes nō arcessitam, neque fuco illitam: sed statim vbi apparet, ea quidem forma, virtus animi elucescit: hilaritatem oculis præ se fert; acutè intuetur: eius autem sedes, cubus est, omnium figurarum maximè stabilis, permultumque à casu aliena. Hac etiam figura Deum hunc interdum ornant, vt possis intueri eos à quibus colitur, hilari esse vultu, sicuti & dux ipse Deus: cui numquam succenseant, vt sunt qui fortunam accusant, cùm se relictos à tergo contemptosque sentiunt. Qui enim eum consequuntur, per omne vitæ tempus eius prouidentia singulari perfruuntur.

Fortuna
 imago.

Mercurius
 qualiter ef-
 fectus.

Vt sphaera Fortuna.] Fortunam rotundo lapidi insidentem pinxerunt veteres, quò eius instabilitatem designarent; vt pluribus verbis docet in Circulo Pierius. Lege 3. Diuinar. instit. Lactant. & Augustin. in ciuitate Dei 2. 4. & 7. libris potissimum. Hic porrò sphaeram pro quacumque re volubili & rotunda vsurpauit.

*Fortuna cur
insideat orbi.*

cuo sic insidet Hermes.] Galenus in Oratione quam proximè citauit, ad artes (si modò eius est) ait Mercurium vt orationis parentem, & artium omnium auctorem in aliam effigiem, quàm fortunæ, effectum esse à veteribus, tum pictoribus, tum statuariis. Iuuenis enim est forma conspicua, non tamen fucatus, sed natia quadam specie in basi quadrata, quæ firmitatis & stabilitatis nota est, &c. Idem fere Pierius lib. Hieroglyph. 39.

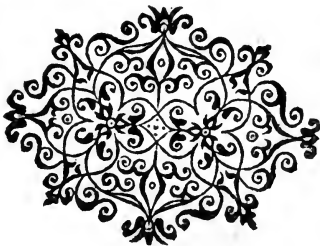
Hermes.] Herma à Græcis ponitur pro firmamento; ait Festus: Vnde Mercurij nomen inuentoris, vt putabant, firmæ orationis ductum. Hic autem apud Festum (obiter admoneo) firma oratio est pactum seu stipulatio, firmissimum iuris vinculum, vt didicisse me memini ex Gulielmo Fornerio, Antecessore Aurelio doctissimo.

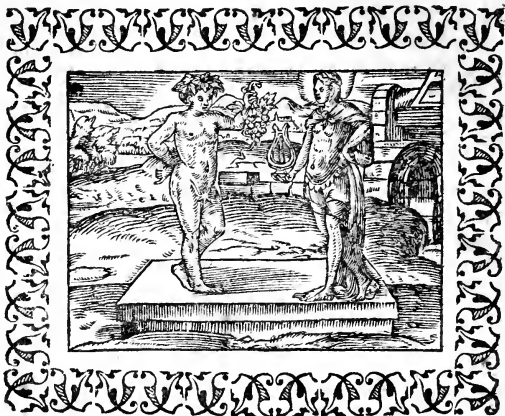
*Mercurij
imago.*

Disce bonas artes, &c.] Mutuatus id videtur ex Ouidio 1. De arte:

Disce bonas artes, monco, Romana inuentus.

X ij

*NATVS uterque Iouis tener atque imberbis uterque,
 Quem Latona tulit, quem tulit & Semele,
 Saluete, aeterna simul & florete iuuenta,
 Numine sit vestro qua diuturna mihi.
 Tu vino curas, tu victu dilue morbos,
 Vt lento accedat curua senecta pede.*

*Duo ad va-
 letudinem
 conducentia.*

*Apollo &
 Bacchus iun-
 ti, quid.*

Dvo sunt, quæ vt corpus bene constitutum, sanum & incolume conseruant, sic & animum ipsum curis expediunt, nimirum certa victus ratio, vinumque moderatè sumptum; vt contrà crapula & vinolentia, vt etiam curæ edaces naturam hominis labefactant & corrumpunt, ipsamque senectutem accelerant. Hic itaque descriptos videas Apollinem & Bacchum: illum quidem medicinæ principem, qui salubri diæta præcipiat quid quantumque sit in victu sequendum vel fugiendum: hunc verò, qui vino sollicitudines adimat. Marsil. Ficinus lib. De vita cælitùs comparanda, duos hosce Deos sic copulat: Fratres certè sunt indiuidiique comites Phœbus atque Bacchus: ille quidem nobis duo potissimum, adfert, lumē videlicet atque lyram: hic item præcipuè duo, vinum odoremque vini ad spiritum recreandum, quo-

rum vsu quotidiano spiritus ipse tandem Phœbæus euadit & liber. Philosophorum est etiam ea sententia, sed tria tamen esse ad vitam longam, adeoque valetudinem tutandam necessaria constituunt. Prima est frugalitas, temperantia, sobrietas (quam modò *δίαπρω* appellabamus) eam enim esse matrem sanitatis asseuerant artis medicæ professores: eam virtutum omnium domicilium prædicant philosophi omnes; victus enim tenuis hoc efficit, vt in primis valeas bene, ait Flaccus 2. Satyr. Secundò labor & exercitatio corporis moderata, ocium enim vires eneruat, vt rubigine ferrum exeditur. Bene Ouidius,

*Cernis vt ignauum corrumpant oia corpus,
Et vitium capiunt, ni moneantur, aquæ.*

Vtendum exercitationibus modicis, inquit Cato apud M. Tull. tantumque cibi & potionis vtendum, vt reficiantur, vires, non opprimantur. Tertiò voluptas animi honesta & oblectatio: cor enim in quo est calor vitalis, facilè molestiis atteritur, vt contrà exhilaratur lætitia viresque sumit. Qua ratione Arist. 4. de morib. ad Nicomach. risum & iocum ait ad vitam degendam esse necessarium. Democritus vitam beatam in vitæ tranquillitate posuit, & risui lætitiæque operam dabat. Legimus & sapientissimum latorem legum Lycurgum πῶ γέλωπι, id est risui statuam erexisse, eoque Lacedæmonios ad risum & lætitiâ inuitasse, Plutarch. in Lycurgo.

tenet atque imberbi vterque.] Sic Tibullus Eleg. 4. lib. 1.

*Solis æterna est Phæbo Bacchòque iuuentus,
Nam decet intonsus crinis vtrumque deum.*

De Baccho & Apolline plura in Syntagmatib. 7. & 8. Gyraldi Deorum historia.

quem Latona tulit.] Apollo Iouis filius ex Latona in Delo insula vno partu editus vnà cum Diana, medicinæ vsu prius tradidit. Ouid. 1. Metamorph.

Saluete, &c.] vt illud Homeri Iliad. 6.

Χαίρετε κίερες διὸς ἄγγελοι, ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν.

verborum hæc formula solemnis fuit in Hymnorum epilogis.

quem tulit & Semele.] Bacchus ex Semele Iouis filius, vt superius explicatum est in statuam Bacchi,

Numine vestro.] vestro beneficio.

Tu vino curas.] Horatius:

Curas edaces dissipat Eubius.

& Tibullus I. Eleg.

Bacchus ex agricolâ magno confecta labore

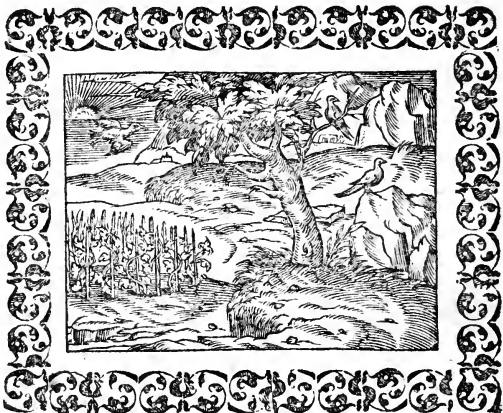
Pectora, tristitiâ dissoluenda dedit.

dilue.) tolle, aufer. μεταφορᾶ.

Vt lento accedat, &c.) ἀλληγορία periphrastica.

In quatuor anni tempora.

EMBLEMA C,

ADVENISSE hyemem frigilla renunciat ales:

Ad nos vere nouo garrula hirundo redit.

Indicat æstatem sese expectare cucullus:

Autumno est tantum cernere ficedulas.

*Temporum
vicissitudo.*

HOC referendum videtur ad quasque temporum & annorum vicissitudines, vel ad ea quæ suo non alio tempore solent esse tempestiua, quorumque magna vis est, si suo tempore vsu accommodemus. Rectè Ouidius:

Temporibus medicina valet, data tempore profunt:

Et data non apto tempore vina nocent.

In hanc temporis quasi cyclicam μεταβλητῆς varij varia iuferunt, quæ huc non piguerit ascribere, eaque potissimum, quæ maiorem cum hoc Alciati tetrasticho affinitatem habere mihi videntur. Lubens enim prætermitto Horatianam Odam 9. lib. 2. & septimam quarti. Ouid. ad Pisonem:

*Cessat hyems madidos & siccat vere capillos:
Ver fugit æstates, æstatum terga laceffit
Pomifer autumnus, nebulis cessurus & undis.*

Idem primo De remedio amoris:

*Poma dat autumnus, formosa est mesibus æstas:
Ver prabet flores, igne leuatur hyems.*

Et Tristium quarto:

*Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigoribusque niues.*

Claudian. de sene Veronensi, qui numquam pedem limine sui tugurioli extulerat:

*Frugibus alternis, non Consule computat æuum:
Autumnum pomis, ver sibi flore notat.*

*Idem condit ager soles, idemque reducit:
Metiturque suo rusticus orbe diem.*

Bartholomæus Anulus in Poësi picta, ad hominum magnique mundi perpetuum & æternum cursum ingeniosè traduxit:

*Ver, æstas, autumnus, hyems, hæc quatuor annis
Sunt tempestates orbe volubilibus.*

*Quatuor ætates homo sic habet integer æui,
Qui puer, hinc iuuenis, mox vir, & inde senex:*

*Æterno vt similis mundo reuolutio vite
Nos itidem æternos arguat esse homines.*

Huc prouerbiū Ver hyemem sequitur, & varios locos Hieroglyph. Pierij. Id ipsum ait Seneca, Epistola quadam ad Lucilium discipulum: Nullius rei finis est, sed in orbem nexa sunt omnia, fugiunt atque sequuntur. Diem nox premit, dies in noctem: æstas in autumnum desinit: autumnus hyems instat, quæ verè compescitur: omnia transeunt vt reuertantur.

[*frigilla.*] auis à frigore dicta, vt quibusdam placet: de qua Aristot. lib: 8. ca. 3. De hist. animal.

[*vere nouo garrula hirundo redit.*] Ouid. Fastor. 2.

— an veri prænuincia venit hirundo?

Dicitur & à Sappho ἡρὸς ἀχελὸς ἰμερόφωρος ἀνδρῶν, veris nuincia blandiloqua luscinia. Notum est adagium, vna hirundo non facit ver. Lege Pierium lib. 22. Hieroglyph. Huic simile adag. Audi Chelidonem, eo quòd hæc auis prænuinciet veris aduentum.

[*cuculus.*] de quo in superioribus.

Frigilla.

Hirundo.

Indicat æstatem cuius.] Tribuitur hoc etiam Hirundini à Philemone Comico:

Ἡ ἑρὺ χελιδὼν τὸ θέρος ὦ γυναι, λαλεῖ: hirundo æstatem nunciat, ὦ mulieres: sed Aristophanis interpres Equitibus hoc citat, νέα χελιδὼν ἐστὶν ἔαρος ἀρχή: Noua hirundo veris est initium.

ficedulas.] de ficedulis etiam alibi.

Scyphus Nestoris.

EMBLEMA CI.

NESTOREVM geminis cratera hunc accipe fundis,
 Quod grauis argenti massa profundit opus.
 Clauiculi ex auro, stant circum quatuor ansæ:
 Vnam quamque super fulua columba sedet.
 Solus eum potuit longæuus tollere Nestor.
 Mæomida doccas quid sibi Musa velit?
 Est calum, scyphus ipse: colorque argenteus illi,
 Aurea sunt cæli sidera clauiculi.

Pleiadæ esse putant, quas dixerit ille columbas:

Umbilici gemini magna minorque fera est.

Hæc Nestor longo sapiens intelligit usu:

Bella gerunt fortes: callidus astra tenet.

Homerus in Nestore, sene eloquentissimo & consultif- *Nestori crater.*
simo, typum sapientiæ repræsentat: cuius patera geminis fundis, argentea, clauiculis aureis, quatuor ansis, & sub harum quaque sedens columba, cælum & pulcherrimum astrorum ornatum significabat. Nam crater, cui sit color argenteus, clauiculis aureis, cælum refert purissimum, & stellas aurei coloris: columbæ sunt Pleiadæ: duo umbilici utraque versa. Hoc igitur schemate astronomiam tacitè commendabat, quam quidem solus sapiens & apprimè exercitatus, ingenio potest assequi, ut solus Nestor suum poculum manu ferre poterat. De huius artis excellentia plura repetere licet ex Plinio variis locis, sed potissimum cap. 37. libri septimi. Cæterùm Homeri interpretes memorant Nestorem, quamquam senex admodum esset, poculum sustulisse, cùm cæteri iuniores vix à mensa tollerent. Sic habet Homeri locus:

Ἄλλος μὲν μῆγ' ἔων δότοκλήσεως κε τεραπέζης,

Πλείων ἔων νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμῶμητι ἄσπερον. hoc est.

Vix alij plenum poterant sustollere mensæ

Poculum, at ipse senex Nestor facile al' stulit illud.

De hoc Nestoreo poculo pluribus Athenæus Dipnosophist. 10. capite duodecimo sed maximè decimo tertio, libri duodecimi. Quædam non pœnitendæ lectionis adnotauit de illo cratere Nestoreo Cornelius Vitellius Annotationibus in Georgium Merulam.

Quod grauis argenti.] Circum locutio, qua nimirùm Nestoris scyphum commendat à materia.

fulua columba.] Fuluam, auream interpretor: ne quis ad colorem simpliciter referat. Sex columbæ sunt apud Athenæum, non quatuor duntaxat, quæ septem dici, sex tamen esse solent, ut Naso cecinit in Fastis. Martialis huic alludit in 8.

Hi duo longæuo censentur Nestore fundi:

Pollice de Pyllo trita columba nitet.

Est cælum.] Tribus distichis sequentibus continentur epimy-

thion, vel, vt melius dixerim, poculi ἐξήμοις.

Pleiades.

Pleiadas esse.] Columbx repræsentant Pleiadas, numero tamen non obseruato. Nam Pleiades septem sunt stellæ iuxta Tauri signum, quæ Latinè dicuntur Vergiliæ, quòd veris tempore oriantur. Lege Ouidium Fastorum quarto.

Vrsa duplex.

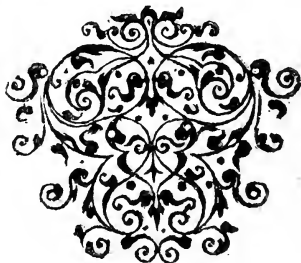
magna minorque fera est.] Vrsam maiorem siue Elicen, & minorem siue Cynosuram intelligit, quæ Græcis arcti dicuntur, suntque Septentrionali polo velut axe quodam nixæ, & arctico circulo clausæ, sicque dispositæ, vt resupinata vtraque caput alterius contegat: cuius autem caput quæ superior est, ad inferioris caudam contendat. De his Ouidius Fastorum 4.

magna minorque fera.] Ouidianum hoc tertia elegia, quarto Tristium.

Magna minorque fera —

longo vsu.] Longa exercitatio & experientia doctrinam parat certissimam: potissimumque ad disciplinam astronomicam longa obseruatione opus habent.

Bella gerunt fortes.] Collatio est dissimilium: qui corpore sunt firmo & valenti committunt prælia atque inter se dimicant: sapiens verò rapitur & ducitur ad rerum cælestium cognitionem.

Quæ supra nos, nihil ad nos.

EMBLEMA CII.

CAUCASIA æternùm pendens in rupe Prometheus

Diripitur sacri præpetis ungue iecur.

Et nollet fecisse hominem: figulosque perosus

Accensam raptò damnat ab igne facem.

Roduntur variis prudentum pectora curis,

Qui cali affectant scire, deùmque vices.

H Vius Emblematis inscriptio sumpra est ex dictis Socratis, *τὸ ἄσπ' ἡμῶν ἢ τοῦ ἡμῶν*, quod adagij vice ponitur à doctis. Notissima est Promethei fabula, qui cùm hominem ex luto finxisset, & Mineræ opera ignem cælestem surripuisset, vt luteam statuam animaret, egrè tulit Iupiter, cumq̃ue Mercurij ministerio ligari iussit ad Caucasum montem Scythiæ asperum & inhabitabilem: aquilamq̃ue exhibuit, vel, vt aliis placet, vulturem, qui perpetuò cor exederet, excusumq̃ue renouaretur. Martialis. lib. 1.

*Promethæi
fatum.*

Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus

Afiduam nimio pectore pavit auem, &c.

*Suid per
Prometheū
Caucaso al-
ligatum.*

Macrob. lib. 1. in Somnium Scipionis, huius fabulæ mysteriū exponit. Per vulturem, siue aquilā, iecur immortale tundentem, nihil aliud intelligunt prisca illi Theologi, inquit, quàm tormenta malæ conscientiæ obnoxia flagitio viscera interiora rimātis, & ipsa vitalia indefessa admissi sceleris admonitione laniantis, semp̄rque curas, si fortè requiescere tentarint, excitantis, tamquā fibris renascentibus inhærendo, nec vlla sibi miseratione parcentis, lege hac qua se iudice nemo nocens absolvitur, nec de se suam potest vitare sententiam. Plauto Dialogo De regno, à Prometheo ignem, à Vulcano artes datas hominibus esse tradit. Idem in Protagora, sapientiam à Prometheo surreptam ait, hominibŭsque communicatam. cuius hæc ferè verba sunt: Cōmunem Vulcani & Mineræ officinam, in qua artes excolebantur, clam ingressus, furatus est Vulcani artem igneam, aliāmque Mineræ, qua viuendi facultas obuēnit. Prometheum vatem fuisse ex etymo nominis ostenditur: quid sit enim *προμηθηδα*, & quid *προμηθεύω*, notū est. Is Iouem monuisse fertur ne cum Themide congregretur. Scholiastes Apollonij Rhodij id figmentum retulit ad historiæ fidem. Ait enim ex Agreta nescio quo scriptore rerū Scythicarum, Promethei cor ideò absumi ab aquila, iuxta poëtarum commenta, quòd suam regionem fluuius (cui nomen Aquila) frequenti eluuiōne corrumpet. Cū verò Hercules quibusdam fossis fluuium auertisset, ex eo factum, vt diceretur aquilam abegisse, ac Prometheum liberasse. Alij secus tradunt, Prometheum nempe cum præstare non posset incolis Scythicis quibus præerat, ea quæ necessaria essent, ob inundationem fluuij Aquilæ, in vincula coniectum, neque solutum inde, donec Hercules fluuiū in mare deduxisset. Quædam sunt apud Aphrodisæum in problematis, perdocta sanè & ad mythologiam pertinentia. Cicero in Tuscul. Prometheū ait virum quendam perspicacem fuisse, & in rebus arcanis apprime versatum, quas hominibus communicauerit: huic Iouē irarum, quòd veritas in profundo demersa videatur. Iecur autem ab aquila exesum significat sollicitudines & curarum ardores, quibus vel prudentiores irretiantur, quarum vinculis cū se conantur expedire, in alias molestiores recidunt. Fulgentius in Mythologico, non ab aquila Promethei cor, sed à vulture corrodi tradit: idque perbellè interpretatus est: cui videtur assentiri Petronius Arbitr his hendecasyllabis:

*Cūr vultur iecur vltimum pererrat,
Et pectus trahit, intimasque fibras,
Non est quem tepidi vocant poete:
Sed cordis malis, liuor atque luxus.*

Hic autem conuertitur fabula, vel in eos qui diuina Philo-
sophiæ mysteria nescio qua mente subtiliùs conantur indaga-
re: vel in eos, qui naturali iudicio, fidei Christianæ oracula
complecti, vel etiam ipsa arcana diuina (quæ scrutari peri-
culosissimū est, vt quid planè ἀδύρατον) discutere, deque iis hu-
mano sensu aliquid statuere se posse putant: ad quæ certè hu-
mani oculi caligant, vt nocturæ ad lumen solis diurnum.
Proinde Sapiens Prouerb. 25. Qui scrutatur maiestatem, op-
primeretur à gloria. quò etiam spectat illud Euripidis: φρονέειν
δὲ θεῶν τὸν ὄχι χρεὶ μέγα. i. Mortalem non decet altum sapere. Sci-
ru digna sunt illa Arnobij lib. 2. contra Gent. Quæ nequeūt
sciri, nescire nos confitemur, neque ea conquirere aut inue-
stigare curamus, quæ comprehendi liquidissimum est non
posse, quamuis mille per corda suspicio se porrigat atque
intendat humana. Et ideò Christus cùm mortalium sciret
cæcam esse naturam, neque vllam posse comprehendere ve-
ritatem, positarum nec ante oculos rerum pro comperto ha-
bere, & cognito, quicquid sibi esse suasisset: & prorsus suspi-
cionibus hæsitare, litigiosas ferere atque intendere quæstio-
nes: omnia ista nos linquere & posthabere præcepit, neque
in res eas quæ sint à nostra procul cognitione dimotæ, infru-
ctuosas immittere cogitationes. Et ibidem: Quid est, inquit,
vobis vestigare, conquirere, quisnam hominem fecerit? a-
nimarum origo quæ sit? quis malorum excogitauerit caus-
sas? orbe sit sol amplior, an pedis vnus latitudine metia-
tur? alieno ex lumine, ac propriis luceat fulgoribus luna?
quæ neque scire compendium, neque ignorare detrimentum
est: Remittite hæc Deo, atque ipsum scire concedite, quid,
quare, aut vnde sit. Vestris non est rationibus liberum im-
plicare vos talibus, & tam remotas inutiliter curare res.
hæc Arnob. Addam & aliud oraculum Minutij Felicis, Ro-
mani olim caussidici, qui in Octauio ita scribit: Quo magis
mirum est, nonnullos tædio inuestigandæ penitèns veritatis
cuilibet opinioni temerè succumbere, quàm in explorando
pertinaci diligentia perseuerare. Itaque indignandum omni-
bus, & indolescendum est, audire quosdam, & hos studiorum
rudes, literarum profanos, expertes artium etiam sordida-

*Præclarus
Arnobij lo-
cus in futu-
rorum consi-
deres.*

*Minutij Fe-
licis locus.*

rum, certum aliquid de summa rerum ac maiestate decernere, de qua tot omnibus seculis sectarum plurimarum vsque adhuc ipsa Philosophia deliberat nec immeritò: cùm tantum absit ab exploratione diuina, humana mediocritas, vt neque quæ supra nos cælo suspensa sublata sunt, neque quæ infra terram profunda demersa sunt, aut scire sit datum, aut scitari permissum, aut scrutari religiosum: beati satis, satisque prudentes iure videamur, si secundum illud vetus Sapientis oraculum, nosmetipsos familiarius nouerimus. Idem etiam Minutius paulò post hac de re ita doctè & prudenter: Proinde, ait, si quid sapientiæ vobis aut verecundiæ est; desinite cæli plagas & mundi fata & secreta rimari: satis est pro pedibus aspicere, maximè indoctis, impolitibus, rudibus, agrestibus: quibus non est datum intelligere ciuilia, multò magis denegatum est differere diuina: Quamquam si philosophandi libido est, Socratem sapientiæ, principem, quisquis vestrùm tantus est, si potuerit, imitetur: Eius viri, quoties de cælestibus rogabatur, nota responsio est, **QVOD SVPR A NOS, NIHIL AD NOS.** quod oraculum idem ipse præsensit, idcirco vniuersis se præpositum: non quòd omnia comperisset; sed quòd nihil se scire didicisset. Ita confessio imperitiæ summa prudentia est. Hoc fonte defluxit Arcesilæ, & multò post Carneadis & Academicorum plurimorum in summis quæstionibus tuta dubitatio: quo genere philosophari, & cautè indocti possunt, & docti gloriosè. Quid Simonidis Melici nōne admiranda omnibus & sectanda cunctatio? qui Simonides cùm de eo, quid, & quales arbitraretur Deos, ab Hierone tyranno quæreretur, primò deliberationi diem petiit: postridie biduum prorogauit, mox alterum tantum admonitus adiunxit: postremò cùm causas tantæ moræ tyrannus inquireret, respondit ille, Quòd sibi quanto inquisitio tardior pergeret, tanto veritas fieret obscurior. Mea quoque opinione, quæ sunt dubia, vt sunt, relinquenda sunt: nec tot ac tantis viris deliberantibus temerè & audaciter in alteram partem ferenda sententia est, ne aut anilis inducatur superstitio, aut omnis religio destruat. Sic Minutius. Poterit etiam non incommodè torqueri in eos qui Astrologi iudicarij vulgò nuncupantur, quorum animus quantis vagetur erroribus, alij viderint: Vel in quosdam Philosophos, qui quæ abstrusa prorsus atque abdita Deus esse voluit, scrutati sunt:

*Simonidis
cordatum
responsum.*

at naturam rerum cælestium inuestigarunt, quæ à nobis longè remotæ neque oculis conspici, neque tangi manu, neque comprehendi sensibus possunt; & tamen de illarum omnium ratione sic disputarunt, vt ea quæ asseruerunt, probata & cognita videri voluerint, ait Lactant. in opific. Dei. Fabulam hanc pertractat Hesiod. in Operibus: quam ad rei veritatem explicat in proœmio libr. vltimi naturalis Histor. Plinius, & libro Problem. Alexandr. Aphrodis. Lege Lucianum in Prometheus, Diodorum Sicul. in sexto, Lactant. libr. 2. ca. 11. Huc referenda disputatio nobis Socratica ex Xenoph. 1. Comment. initio ferè, & quæ Lactant. in 2. cap. 9. Diuin. Institut. colligit.

sacri præpetis vngue.] sacri præpetis, id est, auis diuinæ: qua in significatione vsurpatur à Virgil. 3. Æneidos:

Et volucrum linguis, Et præpetis omnia penna.

Præpes autem, vt docet Gell. lib. 6. cap. 6. auis dicitur, quæ *Præpes.* opportunè in auguriis præuolat. Blondus præpetes dici ait, quæ se ante auspicantem ferunt: nam præpetere dicebant antecire. Ouidius Fast. 6. 1

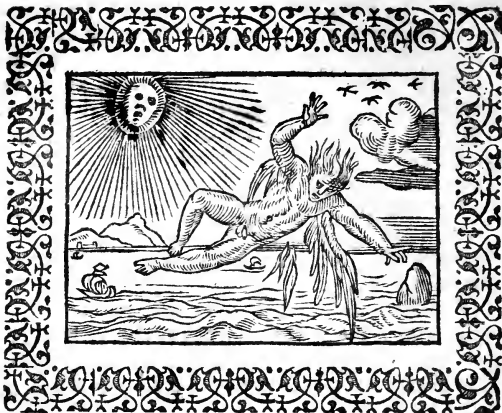
Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.

Qui cali affectant.] Iophon Bacchis, vt refert in Eclogis Stobæus:

Ἐπίταμαί χ' ἰδέσθαι πρὸ γυνῆ
 Ὡς μᾶλλον ὄφεις εἰδέσθαι τὰ τῆς θεῶν
 Ζητεῖ, τὸ σῦν μᾶλλον ἢ αἰὼι εἰσεῖλαι.

In astrologos. EMBLEMA CIII.

I C A R E, per superos qui raptus est aëra, donec
 In mare præcipitem cera liquata daret,
 Nunc te cera eadem, feruensque resuscitat ignis,
 Exemplo vt doceas dogmata certatuo.
 Astrologus caueat quicquam prædicere: præceps
 Nam cadet impostor dum super astra volat.

Emblemati
 Ἰκάρου.

ID videtur confinxisse ex Græco Ἰκαρίαν,
 Ἰκάρου, κρηθὲς μὴ σε διώλεσε, τῦν δέ σε κρηθῶ
 Ἡ γὰρ γεν εἰς μέρεφιν αὐθις ὁ χαλινοτύπος.
 Ἀλλ' ἄγε μὴ πλεῖρα πάλλε καὶ ἦερα, μὴ τὸ λυετρὸν,
 Ἡερόθεν πίπτωι, ἰκάρουι τελέσης. id est,
 Cera tibi vitam prius abstulit Icare, sed nunc
 Te cera finxit denuò docta manus.
 Immotas liquidum seruato per aëra pennas,
 Balnea ne fiant nomine clara tuo.

Icari fabulam prolixè fatis persecutus est Ouid. octauo Me-
 tamorph. & secundo De arte. Meminit & pluribus aliis in lo-
 cis, totamque narrationem, si vacat, repete ex Diodoro Siculo,
 lib. 4. Rerum antiquarum, cap. 13. Id autè torquet in Astro-
 logos

Astrologorū
 πάντας.

logos quosdam fallarios & impostores, qui supra humanum captum conantur aliquid, quæque longissimè absunt ab ingenio humano, vi mētis, & artis experientia se hariolari posse putant. Rectè sanè Isocrates dixit in orat. κατὰ τῆς σοφίας. τὰ μέγιστα περιγνώσκει ἐκ ἡμετέρας φύσεως ἔστι. Diogenes cùm mente agitarer Philosophorum, vitorum politicorum, medicorum, & eius generis aliorum, in hominum societate functiones, dicebat homine nullum aliud sibi videri sapientius aut absolutius. Cùm verò contemplaretur astrorum inspectores, diuinatores & coniectores, clarè pronunciabat nihil esse quod sibi videretur homine stultius & stolidius. Attamen quortus quisque est, qui non hodie plus propè fidei hariolis istis & coniectoris, quàm sacris oraculis habet? quis non ex sua hora suorum euentorum seriem trahi putat, & rectè facta ac vitia sideribus potiùs & stellarum cursibus, vt vocant, quàm sibi ascribit? At hæc figmenta, vel potiùs deliria, vir sapiens facillimè declinat, ipsaque popularis multitudo portenta hæc respuere occeperit, si tandem fucum agnouerit sibi factum. Hanc coniectorum doctrinam omnem damnat apud Gellium 14. cap. 1. Phauorinus. nam aut aduersa fore dicunt (ait ille) aut prospera: si prospera dicant, & fallant, miser homo frustra timendo fiet: si vera respondeant, eaque prospera non sint, iam inde aliquis miser ex animo erit, antequàm è fato fiat. si felicia promittant, eaque sint euentura, tum planè duo erunt incommoda: nam & expectatio spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes ià deflorauerit. Elegãter Actius poëta se nihil credere auguribus dicit, qui aures verbis diuitat alienas, suas vt auro locupletent domos, nullòque pacto huiusmodi hominibus res futuras præfagientibus esse vtendum. Cicero ad finem 1. de Diuinat. Nunc illa testabor, me non sortilegos, neque eos qui quæstus causa hariolentur, ne psychomantia qui tem agnoscere.

Non habeo denique nanci Marcum augurem.

Non vicinos haruspices, non de circo astrologos,

Non Isiacos coniectores, non interpretes somniũm.

Non enim sunt ij aut scientia, aut arte diuini,

Sed supersticiosi vates, impudentesque arioli;

Aut inertes aut insani, aut quibus egestas imperat:

Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam,

Quibus diuitias pollicentur, ab iis drachmam ipsi petunt.

De his diuitiis sibi deducant drachmam, reddant cetera,

Atque hæc quidem ex Ennio . Astrologos & fatidicos eiusmodi qui se deo plenos simulant, vti Paulus . 5 . sententiarum loquitur, sed maximè qui alienâ mortem præhunciant , non secus quàm parricidas execrata est antiquitas omnis : itaque & malefici dicti ob facinorum magnitudinem. Vitellius, vt est apud Xiphiliuum, cum diem prædixisset astrologis, quo excederent Italia, hi contra, noctu præscripserunt ei diem quo ei moriendum esset: & intra illum diem mortuus est, Dione teste, fortè non fato, sed propter vaticinium. Ergo cum sæpe alias, imperantibus Augusto, Tiberio, Vitellio, interdicitum vatibus & mathematicis fuisset, ne vltio modo de cuiusquam morte prædicerent (quòd id semper habitum sit exempli pessimi: & mortis metus sæpe ipsa morte deterior, aut etiam nonnunquam mortem acceleret) tandem etiam à Domitiano Cæsare Asecltario astrologus viuus comburi iustus, & Largius Proclus capite damnatus est, quia publice prædixissent quo die imperator supremum vitæ diem clausurus esset. Præclarus sese mihi pridem tribuit Pici Mirandulani locus ex 2 . lib. ca. 9 . in Astrologos quem videtur vsurpasse hic noster: Qui Homerum, inquit Picus, allegoricè exponunt, per illam Icarifabulam, qui factitiis pennis cælo tenuiore se committens, in mare præceps datus est, Astrologos aiunt designari, qui pennis temerariæ professionis in cælum se subtolles, cum de suis caelestibus dogmatibus, quibus sublimari videntur, quid sunt prædicturi, in pelagus ruunt mendaciorum . Occurrit etiam diuinatoris cuiusdam Angli somnium . Is ex astris prædixerat Henricum septimum Anglorum Regem (qui tum regno præerat) eo anno extinctum iri. Rumor statim ad ipsum delatus est. Iubet itaque hominem ad se vocari : à quo sciscitatus fertur, an ex astris certū aliquid posset præcognosci. Innuat, Sed tūne, inquit Rex, eius artis peritus es? sic esse respondit. Tū Rex, an certo coniectas me hoc ipso anno moriturū? sic esse ait. Dic ergo mihi, Rex infert, vbi tu futurus es his festis natalitiis (instabat enim natalis Domini dies) nam & hoc fortè te non fugit. Ego, ait, cum meis familiarib. & domesticis lautè me victurum spero . At certè, ait Rex, artis tuæ sum peritior quàm sis ipse: nam scio te futurum in carcere, simulq; e hominem in vincula conijci iubet. Illic vbi iam satis diuinandi calor refrixisset, cum risu dimissus est. Eiusmodi hominum fatuitatem acerrimè perstringunt Basilii oratione 6 . εις τὴν ἐξάνθεον . Euseb. De præparatione

Locus ex Pico Mirandula in astrologos.

Angli diuinatoris vana prædictio.

Euangelica libro 6. & Picus Mirandula in opere ex professo
 in nugones eiusmodi edito. Ad finem penè 4. Comment.
 Xenophon id sub persona Socratis eleganter & copiosè di-
 sputat: quò spectant Lactantiana ex c. 3. libr. 3. Icarium lap-
 sum Dio Chrysoptom. oratione 4. de regno, ad iactantiam
 principum iuuenilem & populares quas de se concitant o-
 piniones transtulit.

Exemplo vt doceas.] Debemus aliorum periculis fieri cautio-
 res & prudentiores: & maximè istuc est sapere, dum alieno
 damno sapimus. Publius Mimis:

Ex vitis alterius sapiens emendat suum.

Qui alta contemplantur, cadere:

EMBLEMA CIIII.

*D V M turdos visco, pedica dum fallit alaudas,
 Et iacta alti uolam figit arundo gruem,
 Dipsada non prudens auceps pede perculit: vltrix
 illa mali, emissum virus ab ore iacit.
 Sic obit, extento qui sidera respicit arcu,
 Securus sati quod iacet ante pedes.*

ID ex apologo quodam Aesopi de aucupe & vipera. Hic a-
 cepto visco & arundinibus exiit aucupatum. Viso turdo in
 alta sedentem arbore compositis arundinibus sursum specta-
 bat eum comprehensurus. Verùm ignarus viperam dormien-
 tem incidit, à qua morsus, iamq̄ue præ dolore vitam agens, di-
 xit, Ah, alium capturus ab alio miserè capior. Huic simile est
 Epigramma Antipatri Sidonij de Alcimene aucupe, qui cùm
 arcu & funda peteret aues, in altum speculatus, ictus à dipsade
 iateriit. Totum autem carmen est prosopopœia:

Prototypus
 Emblematis.

Ὁ ὄφιν ἐγὼ καὶ ψῆρα καὶ ἀρπυγιάστραν ἐρύχου
 Σπέρματος ὑψιπέτη βιτσιοίαν γέγραυτο,
 Ρῖνθ' ἡρμαστῆρος εὐτέρωφα κρόλα πλάγιστο
 Ἀλκιμῆς πλανῶν ἔργον ἄπωθε νέφος.
 Καὶ μέ τις ἐπὶ ψερα ὄφρ' σφυραὶ δίψας ἔχιδνα
 Σαρκὶ τὸν ἐκ γενύων πικρὸν σπείσαι χόλον.
 Ἡελὶς χιρῶσει, ἰδ' ὡς τὰ κερδ' αἰτήρα λεύσσει,
 Τούν ποσὶν ἔκ' ἐδύλω κῦμα κυλινδρόμοιο.

Hoc sic vt cumque Latio reddidimus:

*Qui sturnum iactis sementibus ante, rapacem
 Arcebam altiuiolam, Bistoniamque gruem,
 Extensis manibus, bubuleque id verbere funde
 Alcimenes abigens ipse procul volucres;
 Infligit pedibus serpens tum vulnere dipsas,
 Lethiferoque nigrum virus ab ore vomit.
 Méque dat ipse neci, attentus dum sidera specio,
 Nescius exitij quod foret ante pedes.*

Cui conuenit quod de Thalete fertur, qui dum noctu cœlum
 contemplaretur, in scrobem decidit, quod ridēs ancilla δὶ χαια
 παθεῖν ἔφη, ὡς τὰ ὄφρ' ποσὶν ἀγνοῶν, τὰ ἐν ἔργω εἰσκόπει. Id alij
 tribuunt Anaximeni. Gabrias in tetraſtichis idem scribit, cu-
 ius hæc verba:

Ἄστρουσι θεωροκόπων τις ἀσερσοκόπως
 Πίπτει λελυθὼς πρὸς φρέαρ: τυχὼν δέ τις
 Ὀδοιπόρος, γενότι. Ἰωτ' ἔφη λέγων.
 Νοῦν θεὸς ἄνω, βέλπει, πηρὶ γῆν ἔβλεπεις.

Astrologorū
 reprehensio.

Taxantur Astrologi, qui cùm cœlestia, id est, corporum supe-
 riorum inspectionem se confectari putant, ea tamen ignorant
 quæ propius sunt admota: cùmque præsentia ferè ignorent,
 futurorum scientiã habere se gloriantur. Atqui, quod Pindar.
 habet Olymp. 12. τῶν μελλόντων γὰρ τεύφλοισι φεραδαί, id est,
 obscuræ sunt admodum & cæcæ futurorum cognitiones. In

eos Mors Epigramma hoc ludit lepidum & festiuum:

Saturnus procul est iamque olim cæcus, vt aiunt,

Nec propè discernens à puero lapidem.

Luna verecundis formosa incedit ocellis,

Nec nisi virgineum virgo videre potest.

Iupiter Europam, Martem Venus, & Venerem Mars,

Daphnen Sol, Hersen Mercurius recolat.

Hinc factum, astrologe, est, tua cum capis vxor amantes,

Sidera significant vt nihil inde tibi.

turdos.] Turdus inter primas à saporis bonitate insignis. Turdus.

Martial. lib. 13.

Inter aues turdus, si quis me iudice certes:

Inter quadrupedes gloria prima lepus.

De turdis Plinius lib. 10. cap. 42. & 53.

alaudas.] galeritas, de quibus Plin. lib. 11. cap. 37.

gruem.] De gruibus in superioribus satis. Adnotanda synecdoche, qua posuit speciales quasdam aues pro aliis quibuscumque.

dipsada.] Dipsas, aspidis genus, cuius morsu sitis inducitur: *Dipsas serpens.*
& Græcè *Ἰψα*, sitis est. Huius meminit Plin. lib. 23. cap. 8. & lib. 22. cap. 5. Solinus Polyhistor cap. 30. Lege Lucian. præfatione De dipsadibus, & Pierium Hieroglyph. 16.

Securus fati.] id est, ignarus & inscius infortunij, quod sibi mortem attulit. Sic Lactant. lib. 2. cap. 3. in philosophos: Dum aliorum præcipitium vident, non prospexerunt quid ante suos pedes esset. M. Tullius in 2. De Diuinat. ridens haruspicinam.

Democritus non scitè nugatur, vt physicus.

quo genere nihil arrogantius: citatque illud ex nescio quo poëta:

Quod est ante pedes, nemo spectat cali scrutantur plagas.

Y iij

Potentissimus affectus, Amor.

EMBLEMA CV.

ASPICE vt inuictus vires auriga leonis,
 Expressus gemma pulso vincat amor?
 Vt q̄ manu hac scuticam tenet, hac vt flectit habenas,
 Vt q̄ est in pueri plurimus ore decor.
 Diva lues procul esto: feram qui vincere talem
 Est potis, à nobis temperet ànne manus?

Fons Em-
 blemati.

IDextulit ex Græco Argentarij, quod ascribam:

Αυράζω τὸν ἄφικτον βῆσι σφραγίδος ἔρωτα
 Χερσὶ λειντέαν ἀνοχεῦντα βίαν.
 Ὅς τᾷ μὴ μείσσεια χερτ' αὐχένος, αἴ δὲ χαλινὸς
 Εὐθύνει, πολλὰ δ' ἀμφιπέθηλε χεῖρις.
 Φείσσω τὸν βροτολαγόν. ὁ γὰρ χερτ' ἦρα δαμείσσω
 Ἄγγελον, ἔδ' ὀλίγω φείσσει ἀμείσσει. id est,
 Quid video in gemma huius amor est, auriga leonis

*Insidet, & frenis ora superba regit.
 Vnamanus flagro cedit, moderatur habenas
 Altera; nulla magis signa placere queunt:
 Sed matuo immitem puerum; mortalibus agris
 Quid faciet, qui sic corda ferma domat?*

Huc respexit Lucian in Deorum Dialogis. Conquerentem enim Venerem apud Cupidinem filium facit & sibi non nihil reformidatē, ne propter scelera quamplurima leonibus tandem obiciatur, cui puer his satisfacit: *Ἐὰρ ῥῆ ἡντιγε, ὅτι καὶ τοῖς* Luciani lo-
λέκτιν ἁποῖς ἡδὴ ξιωῶντας εἰμὶ, καὶ πολλὰς ἐπαναβάς ἐπι τὰ νῶτα cus.
καὶ τῆς κόμης λαβόμενος ἠποχῶ αὐτὸς οἱ δὲ σαύνησι, καὶ τὴν χεῖρα
δεξιόμην ἐς τὸ σῶμα ἀειλιχόμενος ἰσοδοιδάσι μοι: Confide
 mater; leonibus enim ipsis iam familiaris sum factus, & sæpe-
 numero conscendi eorum terga, & apprehendi iubas; equitis
 more insidens illos agito: illi verò interim mihi caudis ad-
 blandiuntur, ac manum insertam ori receprant, lambuntque;
 deinde mihi reddunt innocuam. Hoc quidem schemate satis
 ostenditur, quanta sit amoris vis, qui de fortissimis etiam &
 ferocissimis triumphare solear. Leonum enim nomine signifi-
 cantur viri graues, & alioqui sanctimonia probitateque ali-
 qua insignes. Leones autem amore furere notat Plinius 8. hi-
 storix mundi, cap. 16. & Aristotel. histor. animalium lib. 6. Sed
 non possum conuiuentibus oculis transilire, quod scribit Plu-
 tarch. in Amatorio: *ὁρῶν ὑμῶν ἄρτι τὸς μὲν εἰς τὴν ἀνδρωϊτίην ἔλ-
 κοντας τὸν ἔρωτα, τὸς δ' εἰς τὴν γυναικονίτιν, ἡδονήες, καὶ θεοὶ ἀγα-
 θοί, ὅκ ἐθαύμιζον ἐπὶ τὴν καὶ τὴν δύναμι, ἔοχε καὶ πικρὴ τὸ πείθος,*
οἷς ἦν ὡς ἄλλοι ἐξελάνειν αὐτὸ πάντα χόσεν, καὶ κολύειν ὑπὸ τούτων
αὐξάνόμενοι καὶ σεμνωόμενοι. id est, Non sum ductus admira-
 tione à quibusdam vestrum in conclauia virorum, ab aliis in
 gynæceum trahi amorem, ingens ac diuinum bonum: quan-
 doquidem tanta fit vis, & tantus honor amori exhibitus, vt
 à quibus omninò expelli debuerat & opprimi, ab iisdem au-
 geatur & prædicetur. Sed hæc videri non satis aperta possunt,
 nisi exemplis illustrentur. Aelian. 12. Var. hist. narrat de Dio-
 xippo Olympiis victore cum pugilum more Athenas eques
 iatōiret magno populi concursu, & alij rerum aliarum
 quæ in eo essent apparatu, pulchritudine caperentur, ip-
 se medio triumpho coniectis oculis in mulierem quan-
 dam formosissimam, ab eius aspectu non potuit abduci: quin
 etiam vultum sæpe mutabat, vt faciliè appareret eum telis

Cupidineis faucium, iam non sui fuisse compotem, quamobrem Diogenes Synopensis ad populum: En, inquit, pugilem vestrum magnum, ut à puella configitur! quasi dixisset, turpe esse qui viros vicisset, à muliercula superari. At iocularis iste reprehensor ignorare se fingebat quanta sit amoris vis, quamque effica pulchritudo formaque decens corporis, quam non temerè Socrates exigui temporis tyrannidem appellauit: Carneades, regnum quod nullis satellitibus egeat: Plato, natu: & priuilegium. Plutarch. in Hyperide retulit exemplum perquam venustum & memorabile de Phryne, pulcherrima femina, quæ impietatis accusata, defensa est ab Hyperide, oratore certè nobili, qui quòd videret eam iam damnationi proximam, commiseratione vsus, uti quoquo modo iudices flecteret, mulierem produxit in medium, & discissa veste, nuda pectora iudicibus ostendit. Qui mulieris admirati pulchritudinem, eam dimittendam censuerunt; ex quo & oratoris astu, & iudicum inexpectatam misericordiam, ipsiusque reæ venustatem (id est τὸ ἔδος ἄξιον τῆς αἰδοῦς, ut loquitur in Phœnissis Euripides) spectanda proponuntur. Aristotelis memoratur dictum, pulchritudinem omni epistola commendariorem, id est formam corporis habere maiorem persuadendi vim quàm quæuis oratio vel epistola. Ex eo itaque cum aliquis quæret, cur quæ pulchra essent, tam impensè amarentur: dixit eam esse cæci hominis interrogationem. Mirari enim possit aliquis fuisse cæcum, qui nunquam antea quicquam vidisset, &

Qui nunquam vise flagraret amore puella,

de quo Iuuenalis, nos hæc missa facimus. Proclus omne pulchrum, dicit honestum esse idemque amabile, eo quòd nature diuinæ aliquam imaginem habeat, ex quo τὸ χαλόν, à χαλεῖν quidam deducant, quod est vocare: quia ad se vocet & alliciat hominum animos: quam etiam ob rem credibile est à veteribus, reges eos in primis creatos qui pulchritudine aliis antecellerent. Sic enim Homerus suos heroes à dignitate vultus ipsaque pulchritudine commendat. Achillem omnium pulcherrimum facit: quamuis enim Nireum nominet ex iis qui ad Ilium venissent formosissimum, tamen ei Achillem præfert. Ita Virgilius de suo Aenea:

— ipse ante alios pulcherrimus omnes

Infert se socium Aeneas, atque agmina iungit.

De Lauso verò, deque Turno sic:

Filius huic iuxta Lausus, quo pulchrior alter

Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni.

His consentanea maximè sunt quæ disputantur ab Isocrate in Helenæ laudatione: vbi sic pulchritudinem commendat, vt eam esse rem diuinam statuat: ea enim ferè contemnuntur in quibus nulla pulchritudo: contra quæ pulchra sunt suspiciuntur ab omnibus. Imò virtutem non alia de causa censet in precio haberi summisque honoribus affici, quàm quòd pulcherrima quædam res sit, denique alia omnia bona inuidiæ sunt exposita: nullus tamen est qui pulchris hominibus inuideat, quos potius admirantur omnes, dignosque honore putant: cumque omnia fortitudo sua dignitate antecedit, à pulchritudine tamen superatur.

pusio.] paruus puer, παιδιος ἢ παιδύλιον. Cic. 1. Tuscul. in lib. Platonis, qui inscribitur Menon, Pusionem quendam Socrates interrogat, &c. Idem pro Cælio: Propter nocturnos quosdam inanes metus tecum semper pusio cum maiore sore cubitauit. Iuuenal. Satyra 6. *Pusio.*

— *pusio dormit, Pusio qui nocte non litigat.*

scuticam.] paruum flagellum è loris factum, à Græco σκῦτς, *Scutica*, quod est corium. Horat. Sermon. 1. Satyr. 3.

Ne scutica dignum horribili scetere flagello.

Iuuenal. Satyr. 6. — *rubet ille flagellis,*

Hic scutica. —

plurimus ore decor.] Sic eum effinxit Lucian. in Amore fugituo.

Dira lues.] Epiphonema.

feram qui vincere talem.] à maiori ad minus.

Potentia amoris. EMBLEMA CVI.

N V D V S *Amor* viden' vt videt, placidumq; tuetur?
 Nec faculas, nec quæ cornua flectat, habet:
 Altera sed manuum flores gerit, altera piscem,
 Scilicet vt terra iura det atque mari.

ID transtulit è Græco Epigrammate:

Emblematis
 fons.

Γυμνὸς ἔρωε δὴ τῶτο γελᾷ καὶ μέλιτος ἔστιν,
 Οὐ γὰρ ἔχει τόξον καὶ περὶ βέλῃ.
 Οὐδὲ μάλιστα παλάμῃσιν κατέχει δελφίνα καὶ ἄνθος.
 Τὴν μὲν γὰρ γαῖαν, τὴν δὲ θάλασσαν ἔχει.
 id est, *Nudus amor blandis idcirco arridet oculis;*
Non arcus, aut nunc ignea corda gerit.
Nec temerè manibus florem, delphinâque tractat:
Illâ etenim terris, hac valet ipse mari.

Legi alicubi Philostratum Cupidini rosam conferre. Nam sicut illa recens mollis est, ita Cupido, cui aurei, non aliter ac rosæ, capilli tribuuntur: hic quoque spinas pro iaculis gestat, pro facibus fulgorem, folia pro alijs data sunt: denique utrique tempus, color & mores conueniunt. Delphinus autem hominum amasius maris quietum statum & tranquillitatem ostendit, iramque & commotionem fluctuum ibi emollitam

signat, vt docet Pierius in Delphino suo Hieroglyph. 27. Id videtur expressisse apertius in Hippolyto Euripides:

Ὁ ποικιλόπτερος ἀμφιβάλων
Ὁκυταῖα, ὡπερῶ,
Ποταῖται δ' ἐπὶ γαῖαν εὐήχιστον,
Ἐ' ἀλμυρὸν ἐπὶ πόντον.

hoc est:

Ille pennis ornatus variis vndique volitans alis velocissimis, volat namque super terram, superque sonorum & salsum mare. Quod significat omnia subijci imperio Amoris, qui nudus est, propterea quod hic affectus debet esse simplex & apertus: rider, quod oblectationem præ se ferat: blandè aspicit, vt persuadeat: nullis armis instructus est, vt cum eo congredi non reformides. Plura lege apud Athenæum 13. cap. 5. & Platon. in Coniuiuo.

Amor omnia domat.

Nec faculas.] Fax Cupidini tribuitur, quod corda mortaliū adurat, & animos conficiat.

Fax Cupidini.

Cornua.] arcum, qui cornutus apparet, cum potissimum tensus est.

Scilicet vt terræ] Notissimum est illud ex Eclog. 10. Virgil.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Idem alibi:

Omnia vincit amor: quid enim non vinceret ipse?

Item, *Omne adeo genus in terris hominūmq; ferarūmq; &c.*

Scilicet vt terræ iura det, atque mari.] Lucretius initio primi libri: *Alma Venus, hominum, Diuūmq; eterna voluptas.*

Idem eodem:

*Quæ mare nauigerum, quæ terras frugiferentis
Concelebras.*

Et deinde:

— tibi suavis dædala tellus

Submittit flores: tibi vident æquora ponti.

Ouidius:

*Tu superos, ipsūmq; Iouem, tu numina ponti
Victa domas, ipsūmq; regit qui numina terre,
Tartara quid cessant?*

Et Propertius:

Hic Deus & terras & maria alta domat.

Qua ratione tradit Pausanias in Corinthiacis apud Sicyonios extare nobilem Veneris statuam ex ebore, quæ capite gestet cæli orbes; altera manu teneat papauerum capita; altera verò malum quo significaretur Veneris in animantia omnia potentia, inque ipsos deos.

Vis amoris. EMBLEMA CVII.

ALIGERVM *fulmen fregit Deus aliger, igne
Dum demonstrat uti est fortior ignis Amor.*

EX lib. 4. Epigrammat. Græcorum sumpsit illud:

Ὁ πταρός τόν πταρόν ἰδών, ἄγρυπ κέραιος,
Δίκην ὡς κρείσσον πῦρ πυρός ἐστὶν ἔρωτος.

Tanta vis est amoris, ut ipso fulmine concitior sit, & violentior: quippè qui nec ipsi Ioui cedat, quem multoties arcu petiisse Poëtæ referunt: quo significatur amore strenuo nihil vehementius esse neque insuperabilius. Itaque Græcis ἔρωτος πένδυ μείτωρ dicitur. De quo illud est distichon per prosopopeiam:

Perfringunt, penetrant, vrunt mea spicula fulmen:

Scilicet hinc nomen est mihi πένδυ μείτωρ.

Quidam exstant Euripidis versus apud Stobæum, quibus Amorem Deum omnium potentissimum facit: hi sunt:

Ἔρωτα ὅστις μὴ θεὸν κρίνει μέγαν,
καὶ τῶ ἀπάντων δαμῶν ὑπερταῖον,
Ἡ σκαῖός ἐστιν, ἢ χαλῶς ἀπειροῦς ὢν,
Οὐκ οἶδε τὸν μέγιστον ἀνθρώποις θεόν.

Ovidius:

Regnat, & in superos ius habet ille Deos.

Huc facit illud Clementis è 6. *ἔρωτα γὰρ τὸν ἀβροῦν μέλπομαι βρύοντα μετ' αἰετῶν πολυανθέων ἀείδειν. ὁ δὲ καὶ θεῶν δυνάστης, ὁ δὲ καὶ βροτῶν δευμάτης*: Amorem celebri delicatum florentibus plenum coronis: quippè qui & in Deos imperium obtineat, atque homines domet. Huc Augeriani octostichon, sanè lepidum:

Omne olim cælum (ut fertur) cælum omne ruebat;

Inter se superi dum fera bella gerunt.

Fortis erat Bromius thyrso, Mars ense, tridente

Neptunus, fortis fulmine dextra Ioui.

At cùm visus Amor fuit in fulgentibus armis;

Nec uon accensa lampade pulchra Venus:

Privatur thyrso Bromius, Mars ense, tridente

Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

Sed mirum fuit Ouidij ingenium in eo affectu exprimèdo, eiusque vi amplificanda: sic enim 2. Amorum, eleg. 1.

In manibusque Iouem, & cum Ioue fulmen habebam,

Quod bene pro cælo mitteret ipse suo.

Clausit amica fores: ego cum Ioue fulmen omisi;

Excidit ingenio Iuppiter ipse meo.

Iuppiter ignoscas: nil me tua tela iniuabunt:

Clausula tuomaius ianua fulmen habet.

Et in secundo eiusdem operis, eleg. 5. ubi conqueritur de amantia, quæ se alteri communicat, quamque ideò verberibus cædere constituerat:

Vt faciem vidi, fortes cecidere lacerti:

Defensa est armis nostra puella suis.

Qui modò seuus eram, supplex ultroque rogavi,

Oscula ne nobis deteriora daret.

Risit: & ex animo dedit oscula, qualia possent

Excutere irato tela trifurca Ioui.

Lilius Gyrald. hist. Deorum Syntagmate 13. repetit ex Plinio, fuisse in curia Octauix Cupidinem fulmen tenentem, cuius auctor nesciebatur. Id affirmabatur Alcibiadem fuisse Principem forma in ea ætate, in cuius clypeo ita erat pictus. Poterit fulmen hoc à Cupidine concussum traduci ad id quod dici solet, Amore plus quàm vi effici: quod in quadam Epist. expressit D. Hieronymus: Ingenia quidem, inquit, liberaliter educata faciliùs verecundia quàm metus superat.

Aligerum fulmen.] Epitheti metaphora: fulmen cum telo Amoris comparat: sed & fulmen telum vocatur Græcis, ut apud

Lepidum epigramma Augeriana.

Plus amore quàm vi efficit.

Fulmen aligerum, & aliger amor.

Sophocle: ἐγχατάσκηφοι βέλος πάτερ κεραυτοῦ: & Herodotum; βέλος ἐνέσκηφε θεός. Fulmen aligerum dicitur propter celeritatem: ideoque pictores fulmini tribuunt alas, quod à Iouè immitti crederetur. Virg. 1. Aeneid.

Atque his aligerū dictis affatur Amorem. vt Græcis ἔπος πτεροῦς.

Ignis amor.] Meritò amor ignis dicitur. Itaque Virgil. passim Amorem ignis nomine nuncupat. Sic 3. Geog.

Omne adeò genus in terris hominumque ferarumque,
In furias ignemque ruunt.

Idem Aeneid.

— Et cæco carpitur igni.

In Eclog. porrò.

At mihi sese offert vltò meus ignis Amyntas.

Quid. epistola Paridis Helenæ:

— quis enim celauerit ignem

Lumine qui semper proditur ipse suo?

Scriptit & perelegans fanè tetrastichò Ioan. Secundus in Cupidinem camino insculptum, eadem fermè caussa:

Flamminomo Veneris quisquis fuit ille camino

Qui sculpsit puerum, redite, doctus erat.

Scilicet eternæ penes hunc custodia flammæ;

Per quem sopitus non queat esse focus.

Fortior ignis Amor.] Teste Xenophonte, qui ait amoré ipso igni torrentiorem, & feruidiorem: nam ignis tangentem solum vrit, & vicina depascitur: amoris ignis etiam in procul intuentes, & longo terrarum tractu diffitos ardentés suos radios vibrat.

In studiosum captum amore.

EMBLEMA CVIII.

IMMERSVS *studus, dicundo & iure peritus,*
Et maximus libellio,

Helianiran amat, quantum nec Thracius unquam
Princeps sororis pellicem.

Pallada cur alio superasti iudice Cypri?
Num sat sub Ida est vincete?

EX Guicciardino Italo, scriptore historię diligenti ac erudito, didici, Epigramma hoc Alciati speciatim scriptum fuisse in Hieronymum Paduanum, doctum quidem hominē, sed qui amatoria etiam tractaret. Quod & generatim traduci potest in quosdam doctrinę gloria celebres, qui amore turpi excęcati videre non possunt, quantum vitę suę & famę detrahant. Pudet sanę referre doctos homines quamplurimos, sui nominis oblitos, qui hac percussi non leuiter infania, disciplinarum liberalium (quibus ingenium perficitur, bonique mores inseruntur,) cultum nativum turpissima Veneris labe infamarunt. Tales fuerunt apud Gręcos Calli-

*Origo Em-
 blematis.*

*Qui inter
doctos, amoris
operam de-
derunt.*

*Augustinus
Nyphus phi-
losophus.*

machus, Sophocles, Philetas, quos secuti proximè Catullus, qui Lesbiam: Tibullus, qui Deliam: Propertius, qui Cynthia: Naso, qui Corinnam versus mira luxuria celebrarunt. Certamen eiusmodi inter Palladem & Venerem etiam nunc durat, quodque crebrò accidat, plerisque etiam vitis bonis (qui eo forrasse non tam inuiti hæret) videtur esse ludus. Quo loco referre placet quæ Paulus Iouius, ætatis nostræ historicus excellentissimus, de Augustino Nypho Philosophiæ professore retulit. Susceptis enim liberis & vxore senescente septuagenarius senex, puellæ citra libidinem impotenti amore correptus est vsque ad insaniam, ita vt plerique Philosophum senem atque podagricum ad tibix modos saltantem miserabili pudore conspexerint: vnde illi maturatum vitæ exitû constat. Melius quidem Panætius, qui adolescentulo quærenti an sapiens amaturus esset: De sapiente, inquit, videbimus: mihi & tibi, qui à sapiente longè absumus, non est committendum vt aliquando incidamus in rem tam commotam & impotentem; alteri emancipatam, & vilem sibi. Marcus etiam Tullius mortua coniuge, ab amicis vocatus ad secundas nuptias: Vix possem ego, inquit, eodem modo vxori & sapientiæ studio dare operam. Quo referâ illud Chryssippi. Cùm enim dixisset quidam sapiëntem amore non capi, testimonio esse Menedemum, Epicurum, & Alexinum: Hac ego, inquit, ratiocinatione vtar: Si Alexinus ille dissolutus, & Epicurus insensatus, & Menedemus canis ac delirus (sic enim ab Eretrienfibus dicebatur) amore capti non sunt: nec sapiens quidem eo capietur. Porro videtur hoc Emblemata imitatus esse ex Græco Pauli Silëtiarij:

Ὁ κωρινὸς ἀμειλθάχτισιν ἐπὶ φρεσὶ ἤδὺν ἐν ἡδῆ
 Οἱ τρυφὸν παφίης θεσμῶν ἀπὸ πάιδης.
 Γυιοβόρως βιλέεσπι ἀνέμβας ὁ κωρινὸς ἐρώτων
 Ἀυχία σοι κλίτω ἴσως μεσσηπόλιος.
 Δέξο με χαγχαλόωσα, σοφῆν ὅτι παλλάδι νικῆς
 Νῦν πλέον, ἢ τὸ πάρος μῆλω ἐφ' ἑσπερίδων.

Senex est qui conqueritur se, cùm iuuenis esset, telo amoris inuiolabilem fuisse: ætate autem prouectum amoris iugo cogi. Epigramma ferè ita Latine:

*Acer eram, ut primis inuicta mente sub annis
 Oestriferæ spreui dulcia iura Deæ:
 Misilibus nec eram diris violandus amorum,
 Qui tua nunc canus sub iuga vado Venus.
 Suscipe onans, tetrica victa tibi Pallade cessit*

Quam

Quàm prius Hesperidum munere maior honos.

Vide num huc referre possis initium Odes vndecimæ Epodi Horatiâni:

Pecti, nihil me sicut antea iuuat

Scribere versiculos amore percussum graui, &c.

Alio sensu ab Ouidio dictum memini elegia tertij Amorum, qua Tibulli mortem deflet:

Ecce puer Veneris fert euersamque pharetram,

Et fractos arcus, & sine luce facem.

Amorem etiam suis destitutum armis descripsit initio eiusdem operis amatorij his verbis:

Quis tibi seue puer dedit hoc in carmine iuris?

Pieridum vates, non tua turba sumus.

Quid, si præripiat flauæ Venus arma Mineræ?

Ventilet accensas flaua Minerva faces?

Immersus studiis.] Ab aquis translatio.

libellio.] Libellio dicebatur à veteribus, quem nos Tabellionem vocamus, Græcè *χαμιατεβς* dicitur.

Libellis.

quântum nec Thracius vmquam.] Hæc parium collatione tur-

pem amorem significat, qualis fuit in Tereo Thraciæ Rege, qui Philomelæ iuenculæ, Prognés vxoris sorori, stuprum intulit. Fabulam repete ex Ouidio.

Pallada cur alio.] Hæc apostrophe gratiam addit, eaque tacite significat quàm sint ad libidinem propensi qui ab ea in primis esse deberent alienissimi.

Cypru.] Cypris, vel Cypria, Veneris cognomen, à Cypro insula, luxui deditissima. Justin. lib. 18. D. August. Ciuit. lib. 4. ca. 10. aliique plures.

Ida est.] Ida mons editissimus, in quo tres Deæ de pomo aureo concertarunt.

Z

Αἰνέσιος id est, amor virtutis.

EMBLEMA CIX.

D I C ubi sunt incurui arcus? ubi tela Cupido?
 Mollia quicis iuuenum figere corda soles.
 Fax ubi tristis? ubi pennæ? tres unde corollas
 Fert manus? unde aliam tempora cinctâ gerunt?
 Haud mihi vulgari est hospes cum Cypride quicquam,
 Vlla voluptatis nos neque forma tulit.
 Sed puris hominum succendo mentibus ignes
 Disciplina, animos astraque ad alta traho.
 Quatuor eâ ipsa texo virtute corollas:
 Quarum, quæ Sophia est, tempora prima tegit.

H Oc decaſtichon tralatū reperio ex Græco Mariani Scholastici, εἰς ἑξῶτα ἐξεφαιωθρον, quod sic est 4. Epigramat.

Πῶ σοι τόξον ἐκείνο παλίντροι, οἷτ' ἀπὸ σεῖο
 Πηγυρόβοι, μισοίτις ἐς κεράδιω δότακες,
 Πῶ πλερά, πῶ λάμπας πολυώθενος, ἐς τίθε τριστά
 Στέμματα χροῖν ἔχεις, κεράτιδ' ἐπ' ἄλλο φέρεις,
 Οὐκ ἀπὸ παινή με ξέτε κύωνιδος, ἐκ ἀπὸ γαῖης

Εἰμὶ, ἢ ὑλαίης ἔκγονος ἐν Φροσύνης

Ἄμ' ἐγὼ ἐς καθαρὴν μετρώπων φρένα πρὸς ἀπάπτω

Εὐμαθίης, ψυχὴν δ' ἔρατον εἰσοιτάχα.

Ἐκ δ' ἀρετῆς τε φάνης πύργων πλέγω. ὦν ἀφ' ἐκείτης

Τὴς δὲ φέρων κοίτῳ πῶ σοφίης τε φουμα.

Effingit Cupidinē ἀροζον ἢ ἀτροχον, sine arcu & sine telis, eruditiofanè figmento dialogistico, quo quidem virtutis omnis distributionem assignat. Sed primūm aduertendum est ex Platone, in Symposio, duas esse Veneres, & totidem Cupidines: hæc antiquior & sine matre, cælo nata, quam cælestem Venerem vocamus: altera iunior, è Ioue & Dione progenita, vulgaris & communis appellata. Eadē ratio est Cupidinis vtriusque. Horum enim alter honestas cupiditates animis ingerit: alter verò affectus voluptuosos & terrestres inculcat. Prior ille ἀντέρας est, quasi dicas, priori contrarius, qui hominem attollit ad superiora & cælestia contemplanda, omnēque virtutem & honestatem præstat. Hic itaque tres coronas manibus contrectat, vnāque circumfert in capite: quibus quatuor illæ virtutes (ex quibus omnis honesti fons petitur) designantur. Prior illa corona caput ambiens (partem quidē Platoni in Timæo omnium corporis partiū diuinissimam, & certē principē) prudentiam repræsentat: prouidere enim & aliquid prudenter meditari, contemplationis est: tres aliæ, quas manibus continet, Iustitiam, Fortitudinem, & Temperantiā notant, quæ potissimūm in actione positæ sunt, manus enim actionis sunt organa. Quod perspicuum est ex primo Officiorum Ciceronis: Qui maximè perspicit, inquit, quid in re quaque verissimum sit, quique acutissimè & celerrimè potest videre & explicare rationem, is prudentissimus & sapiētissimus ritè haberi solet. Quocirca huic quasi materia quàm tractet, & in qua versetur, subiecta est veritas: reliquis autem tribus virtutibus necessitates propositæ sunt ad eas res parandas tuendasque, quibus actio vitæ continetur: quo sanè loco differentem facit virtutem Prudentiam à reliquis tribus: ea enim posita est in veri inuestigatione & contemplatione, reliquæ sunt actionis. De vtroque Amore Plato in Conuiuio. Ficinus Oratione 2. c. 7. & Orat. 7. ca. 8. in idem Conuiuium Platonis. Cæterum ἀντέρωτα Proclus interpretatur Amorem diuinum animas à corporibus abstrahentē: qua in significatione hîc vsurpatur. Alij duplicem Amorem ideò effectum esse narrant, quod nullius frugis aut commodi possit esse amor, nisi mutuus sit: qua

Duo Cupidines & totidē Veneres.

ἀντέρας.

Quatuor coronæ ad totidē virtutes relata.

Locus Ciceronis.

Duplex amor quid alii significet.

de re Porphyrius Philosophus hunc adfert Apologum. Cùm, inquit, Cupido infans parū coalesceret, Venus Themis Deā consuluit: quæ Veneri respondit, Anterota necessariū esse qui rependat vices, vt sese mutuò iuuent. cui Venus acquiescens, Anterota, quasi Contracupidinem dicas, genuit: quo vix dum nato, Cupido, cœpit adolescere, & procerior euadere. Sed hæc fortasse παρέρως. Scio quidem apud Plutarch. in ἐρωτικῶν, duos Amores esse iuxta Aegyptiorum sententiā & Platoniorum, ἔρωτα παύδμιον, & τὸν ἑσάνιον, id est, vulgarem, & cælestem amorem: sed quia deflectit aliquātum ab ea quam retuli sententiā Mariani, faciliè prætereo. Apuleius tres amores facit libello quem De philosophiā scripsit (vbi Platonē auctorem appellat) vnum diuinum cum incorrupta mente & virtutis ratione conuenientem: alterum degeneris animi, & corruptissimæ voluptatis: tertium ex vtroque permixtum, mediocris ingenij & cupidinis modicæ. Animas autem fusciores ait impelli corporum cupidine: vinum quod illis propositum est, vt eorū vsura potiantur, atque eiusmodi voluptate & delectatione ardorem suum mulceant. Illas verò facetas & vrbanas: esse animas bonorum deamare, & factum velle vt qui potiantur plurimum bonis artibus, & meliores præstantioresque reddātur. Medias ex vtroque cōstare: nec delectationibus corporis prorsus carere, & lepidis animarum ingeniis capi posse. Vt igitur illum amorem deterrimum, inhumanissimū, atque turpem facit, non ex rerum natura, sed ægritudine corporis, morboque natum: sic illum diuinum, deorum munere, beneficioque concessum, aspirante cælesti cupidine in animos hominum venire credi. Tertiam speciem amoris, quā mediam dicit, diuini atque terreni proximitate collectum, nexuque & consortio parili copulatum: vtque rationi propinquus est diuinus ille, ita & terrenum turpitudini iunctum esse voluptatis. Hactenus Apul.

Fax amaru.

Fax vbi tristis.] tristis, à consequenti: Fax autem Cupidini tribuitur, quod indicarūt Aegyptij sacerdotes, qui per ignem amorem exprimi voluerunt.

Ouid. 2. Amorum, eleg. 9.

Cur tua fax vrit, figit tuus arcus amicos?

Isidorus non postremi ordinis auctor rationem reddit, quia nonnumquam amor cupiditate impatiētius exurat, nonnumquam verò præ satietate abuolet. Itaque apud Gellium Portius Licinius dixit hominem ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem. Notum est illud Virgil.

cæco carpitur igni. & est mollis flamma medullas.

Item: *Vritur infelix Dido. vti iam diximus paulò antè.*

vulgari cum Cypride.] Vulgaris illa Venus circa turpes amores versatur: honesta verò ad virtutem & honestatem ample- *Venus vul-*
garis.
xandam inflammat, & ad rerum cælestium contemplationem animos pertrahit.

Apuleius apologia i. pro se ipso dicit item ex Platone geminam esse Venerem, quarum altera vulgaris, quæ sit percita populari amore, non modò humanis animis, sed & pecuinis & ferinis ad libidinem imperitare: Alteram verò cælitem Venerem, quæ prædita sit optimati amore: solis hominibus, & eorum paucis curare: nullis ad turpitudinè stimulis, vel illecebris sectatores suos percellentem, eius enim amore non aincenum & lascivium, sed contra incorruptum & serium pulchritudine honestatis, virtutis amatoribus suis conciliare: & si quãdo decora corpora commendet, à contumelia eorum procul absterre-
re. Neque enim quicquam aliud in corporum forma diligendum, quàm quòd admoneat diuinos animos eius pulchritudinis, quàm prius veram & sinceram inter deos videre. Quapropter, vt semper, eleganter Afranius hoc scriptum reliquit:

Amabit sapiens, cupient ceteri.

Ea de re multò fufius Lucian. in dialogo, cui nomen *ἑρωτες*, vel *ἔρωτες ἡ ἀρτέγως*, de quo scripsere singulares commentarios quidam recentium, vt Cælius Chalcagninus, August. Nyphus ca. 19. 60. 98. de amore, alij plures.

Sed puris hominum.] Effecta pudici amoris: vbi notabis diligenti præparatione opus esse, priusquàm aditum habere possis ad rerum diuinarum & pulcherrimarum speculationem.

animos astraque.] Hic raptus quomodo fiat, superiùs docuimus ad Emblemata, cuius inscriptio est, *In Deo letandum.*

Z iij.

Ἀντέρως, Amor virtutis alium Cupidinem superans.

EMBLEMA CX.

ALIGERVM, aligeroque inimicum pinxit Amori
 Arcu arcum, atque ignes igne domans Nemesis.
 Vt quæ aliis fecit, patiatur: at hic puer olim
 Intrepidus gestans teba, miser lachrymat.
 Ter spuit inque sinus imos: res mira, crematur
 Igne ignis, furias adit Amoris amor.

Amor quomodo ab amore superetur.

Triumphus est Amoris pudici, qui de Cupidine Venereo spolia ampla referat. Nemesis igitur ultionis Dea superbentem Veneris filium voluit ab alio aduersario Cupidine, seu opposito amore vinciri & cōstringi: quo significatur, turpem amorem, aut noxiam aliquam cupiditatem posse ab honesto quodam affectu & labore non modò imminui, sed & sopiri. Manifesta est itaque allusio ad prouerbum, Clauum clauo pellere: quò pertinet illud Hieronymi ad Rusticum Monachum: Philosophi sæculi solent amorem veterem amore nouo, quasi clauum clauo pellere. Cicero 4. Tusc.

Loci denique, inquit, mutatione, tanquam ægroti non conualescentes sæpè curandus est. Etiam nouo quodam amore veterem amorem tanquam clauum clauo eiciendum putant. Id mihi in memoriam reuocat C. Valerium Flaccum, qui primum luxu perditus adolescens temporibus belli Punici secundi, cum captus flamen esset à Licinio Pontifice maximo, quo facilius à vita flagitiosa recederet, ad curam sacrorum & ceremoniarum conuerso animo, quantum prius luxuriæ fuerat exemplum, tantum postea modestiæ & sanctitatis specimen euasit, vt ait Val. Max. lib 9 ea. De mutatione morum. Tralarum est hoc carmen ex Epigrammate Græco incerti, quod sic habet:

Ἰτανῶ πλανῶν ἔρωτα τὸν ἀπὸν ἔπλασ' ἔρωτι

Ἀνέμενε, τόζω τόζον ἀμανοῦδρα.

Ὡς κε πᾶσι καὶ ἔρεξεν ὁ δὲ θεοῦ, ὁ ὡρὴν ἀταρβῆς

Δακρυῖαι, πικρῶν γευσάμενος βελίων.

Ἐς θατὸν τρις κόλποι ἀπέπυσεν, ἃ μέγα θαῦμα,

Φλέξῃ τίς πρὸς πῦρ: ἢ ψατ' ἔρωτος ἔρωτος. id est,

Pennatum volucris puero atque vitricia pennis

Tela Cupidinis opposuit Nemesis:

Vt quæ commisit, ferret. qui fortis & audax

Antè, modò expertus spicula amara gemit:

Térque solum sput in medium, prò mira! quis ignem

Ignè vret? flammæ sensit Amoris amor.

Non est alienum quod Ouidius cecinit 1. Amorum, eleg. 1.

Quid si præripiat flauæ Venus arma Mineræ?

Ventilet accensas flaua Minerva faces?

Et eleg. 8. lib. 3 qua Tibulli mortem deflet:

Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,

Et fractos arcus, et sine luce facem.

Pausanias in Eliacis memorat Cupidinem depictum fuisse, qui alteri Cupidini palmam è manibus extorquere niteretur: quo volebant intelligi honestum amorem de amore Venero victoriam querere. Ouid. 2. De remed. cum ait:

Alterius vires subtrahit alter amor.

Ἀντέρωτα certè id est ἀντιτέδον, opposuerunt veteres ἔρωτι, vt interpretes nonnulli exemplum ita apponant, In Phædra ἔρωτος, in Hippolyto ἀντέρωτος, erat, vt apud Nasonem in Apolline persequente, & Daphne fugiente: cuius Poëtæ versus hi noti:

Déque sagittifera prompsit duo tela pharetra, &c.

Vt que aliis fecit, patiatur.] Adducitur idem à Suida:

Αἴκε πά' τοι τάκ' ἔρεξε, δίκην δ' οἱ θεία γένοιτο. id est,

Si quis patiarur quæ alius fecerit, iusta pœna fuerit. & apud Pindari scholiasten 4. Pyth.

Οἷάτ' ἀνὴρ ἔρξοι, τοῖσι τέλος αὐτὸν ἰκάνει. Alicubi & apud Pausaniam: Iisdem artibus capietur ille, quibus usus est, τὰς δὲ αὐτὰς τέχνας ἰσὺς ἀλώσεται, ἄσπερ ὑπῆρξεν. Lactantius lib. 1. c. 16.

Æquum est eum ea pati quæ in alios fecit. Diuin. institut. de Ioue loquens: An tandem, ait, illi venit in mentem, ab alio expectes alteri quod feceris? & timet ne quis sibi faciat quod ipse Saturno? Boëthius (quid enim verear apducere auctorem tam bonum?) De cōsolat. 2. Quid autem est, inquit, quod in alium quisquam possit facere, quod sustinere ab alio ipse non possit? Busiridem accepimus necare hospites solitum, ab hospite Hercule fuisse mactatum. Regulus plures Pœnorum bello captos in vincula coniecerat: sed mox ipse victorum catenis manus præbuit. Vllámne igitur eius hominis potentiam putas, qui quod ipse in alio potest, ne id in se alter valeat, efficere non possit? hæc ille. Seneca longè antè usurparat idem verbum, sed alio tamen sensu, epist. 39. Quorum voluptatum impotentix atque insanæ libidini ob hoc vnum possis ignoscere, quod quæ fecere patiuntur. Accommodatius ad hunc locum Cicero 2. de Oratore, alio tamé orationis filo: Vt sementem feceris, ita & metes. Iustitia enim videtur postulare vt qui fecerit aliis iniuriam, ab alijs itidem accipiat iniuriam Hæc enim lex est talionis vt par pœna reddatur. Virgil. in decimo de Turno qui Pallantem Euãdri filium interfecerat:

Nescia mens hominum fati, sortisque futura,

Et seruare modum rebus sublata secundis:

Turno tempus erit magno cùm optauerit emptum

Intactum Pallanta, & cùm spolia ista dicmque.

Oderit. etenim cùm Æneas Turnû prostrauisset, illiq; parcere decreuisset, viso Pallãtis balteo, quo se Turnus cinxerat,

— furiis accensus & ira

Terribilis: Tunc hinc spoliis indute meorum

Eripiare mihi? Pallas te hoc vulnere, Pallas

Immolat, & pœnam scelerato ex sanguine poscit.

Et Orodes prædixerat in 10. eod. lib. fore, vt eadem pœna breui afficeretur Megentius, quam in ipsum intulerat.

— non me quicumque es inulto

Victor, nec longum letabere, te quoque fata

Prospectant paria: atque eadem mox arua tenebis.

Glyca Annalibus scribit Adonibezecum, viuum captū, extremisque pedū ac manuum partibus mutilatis: Septuaginta, inquit ille rex, reges extremis pedū manuumque partibus truncati, mea sub mensa micas collegerunt. Quemadmodum in illos ego me gessi, ita mihi diuinitus est repensum. Ælius Lamprid. in Alexandro Seuer. Vetricium Turinum, ait, fumi venditorem accusari Alexander iussit: probatisque per testes omnibus, & quibus præsentibus quid accepisset, & quibus audiētibz quid promississet, in foro transitorio ad stipitem illum ligari præcepit: & fumo appposito, quem ex stipulis atque humidis lignis fieri iusserat, necauit, præcone dicente: Fumo punitur qui vendidit fumum. Tribellius Pollio in Gallica: Cū quidam gemmas vitreas pro veris vēdidisset eius uxori (Gallienum intelligit) atque illa re prodita vindicari vellet, furripi quasi ad Leonem venditorem iussit. Deinde cauea caponem emittit: mirantibusque cunctis rem tam ridiculā, per Curionem dici iussit: Imposturam fecit, & passus est. Deinde negotiatorem dimisit. Lampridius in vita Seueri: Clamabātque sapius quod à quibusdam siue Iudæis, siue Christianis audierat & tenebat: idque per præconem cū aliquem emendaret, dici iubebat: **Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.** Nec verò prætermittendum quod narrant Socrates hist. Eccles. lib. 6. ca. 5. & Sozomen lib. 8. cap. 7. Eutropius primus Imperatoris cubicularius, ac primus eunuchus, cū de nonnullis qui ad Ecclesiam confugerant, vindictam sumere vellet, studiosè in hoc incubuerat, vt lex ab Imperatoribus ferretur, qua veteretur ne quisquam ad Ecclesias confugeret; quin etiam vt inde abstraherentur qui ad eas iam confugissent. Confestim pœna subsequuta est. Proposita autem hac lege, haud diu postea Eutropius ipse, quod coniugi Imperatoris contumeliam intulisset, primus eam legem transgreditur, & ex palatio profugus ad Ecclesiam supplex accurrit. (Verùm Imperator Eutropium abstrahi iussit) pœnasque capite truncatus dedit, & lex quæ lata fuerat, prorsus è publicis commentariis expuncta est. hæc ille. Vide Prouerb. Neoptolemea vltio. Rectè Cassiodorus lib. 9. Variar. episto. 2. Pœna ista peccati est, vt vnusquisque in se recipere possit, quod in alterum proterius exercuit. Et huc quidem videtur pertinere titulus 2. Pandectarū, **Quod quisque iuris in alium statuerit, eodem iure utatur.**

Ter spirit inque sinus.] Irati & abominatis est gestus. Tibullus Elegiar. 2. de sene amatore loquens:

Quod tibi fieri nolles, alteri ne feceris.

Sperare in seum.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta:

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

Iuuenal. Satyr. 7.

Conspuiturque sinus veram deprehendere messem
Si libet.

& apud Theocritum puella rusticum quendam, à quo amabatur, ridens, dum illi deformitatem, graecolentiam, & alia corporis vitia exprobat, ter in suum sinum despuit: ait enim,

ἄρισ εἰς εὖν ἐπίσσε κόλπον.

edit *Amoris amor.*] eadem polyptosis apud Ouid. 3. Amor. eleg. 10. *Causa fuit multis noster amoris amor.*

Dulcia quandoque amara fieri.

EMBLEMA CXI.

MATRE procul lieta, paulum secesserat infans

Lydius: hunc diræ sed rapuistis apes.

Venerat hic ad vos placidas ratus esse volucres,

Cùm nec ita immitis vipera sæua foret.

Quæ datis, ah, dulci stimulos pro munere mellis,

Prò dolor, heu sine te gratia nulla datur.

Apparet id esse tractum ex Antipatri, atque etiam Bianco-Origo Embl.
 ris Epigrammatis eiusdem penè argumenti, lib. i. Anthologiae, titulo εἰς Ψάρατον ἢ εἰς Ψαρόιτας. Sed Antipatri primum eiusmodi est:

Τὸ βρέφος ἐρμώτακτα διεχρήσαθε μέλιοςαι.

(Φεῦ κύνες) ἔσπευσ' ἦν, κρεία μαϊόμενον.

Πολλά μὲν δ' ἔξ' ὑμέων ὄστι γυῖον ὠλίσιον αἶ' αἶ,

Κέντροις· οἱ δ' ὀφίον Φωλεὰ μεμφόμεθα.

Πείθει λυσιδίχη ἢ ἀμύτορι, μηδὲ μελίοςαι

Αἰεὶν, κα' κείνης πικρὸν ἔρεσι μέλι.

Bianoris verò sic:

Κῆρυγ' ἀποπλανίλῳ ἐπιμαΐζιοι ἐρμώτακτα,

Φεῦ βρέφος ὡς ἀδύχοτος εἴλατε βυγαίεες.

Ἡ γνοίσων ὁ δαίλαμος ἐς ὑμέας ἴα μελίοςαι

Ἐλθὼν, αἶ δ' ἔχων ἦτε χροισότερα.

Αἰτ' δὲ οἱ τοίους ἐσεμαΐζατε φοίνα κέντρα,

Ὡ' πικρῶν, γλυκερῆς ἀντίπαλοι χροίτος.

Nos utcumque ita sumus interpretati:

Repentem per humum tenerum Hermonacta, legentem

Dulcia melia (nescis heu) purugii stis apes.

Reddidi tenebrum sic vester aculeus, ah ah,

Serpentes nequeant ut nocuisse magis.

I, age, Lysidice patri, Amyntori dicitō matri:

Improbæ apes, melli cum sit amarities.

Alterum sic:

Errantem in triuio, mollem Hermonacta puellum

Iniuste nimium corripuistis apes.

Vipera quàm sit atrox peiores, venit vbi ad vos

Nescius, infelix esse putabat apes.

At pro melle graues stimulum pungendo cruentum

Liquisti: sic sic gratia mellis abiit.

Hoc autem sub figmento, amoris naturam intelligere licet, *Amoris mel & fel.*
 qui, ut rectissime Plautus ait, & melle & felle est fecundissimus: nam gustu dat dulce, amarum ad satietatē vsque aggerit.

Quid enim voluptatē blandius? sed eadem quid tristius? Cauendum est itaque, dum oblectamenta magno labore conquiritur, ne sub dulci melle venena lateant. Exemplum præsto est in apibus, quæ mel dulcissimum conficiunt: eadem aculeū habent præsentaneum, si quis sese propius admouerit. Hinc à Græcis γλυκύπικρος Amor dicitur, quod significat Euripid. in Hippolyto his verbis:

Τίτῳ δὲ λέγουσι ἀνθρώπους ἐρεῖν;

Ἡ δὲ τοὶ ὦ παῖ ταῦτόν, ἀλγαιὸν δ' ἄμα. id est,

Quid hoc est quod dicunt homines amare? respondet nutrix: Iucundissimum, ὅ filia: sed idem calamitosissimum. Verba sunt Phædræ ad nutricem, cui suos in Hippolytum amores credit. Huc respexit Catull. ad Mallium;

Multa satis lusi, non est Dea nescia nostri,

Quæ dulcem curis miscet amaritatem.

Cæterum Epigramma est Meleagri lib. 7. Græcorum Epigrammatum, in quo ex apicula quæritur cur Heliodoræ corpus tangat: Num ideò ut ei nunciet, quòd ipsa amoris dulcem & amarum stimulum habeat? Putabam pridem id de Amore ab apibus puncto figmentum non incommodè reuocari posse ad id quod Plutarchus scribit (si tamen verè dicendum id esse Plutarchi problema) ab apibus eos pungi citius, qui stupro se se commacularint: quòd id animal sit munditiæ & elegantię perstudiosum, quippè quæ facillè odorentur, nec immunditiæ libidinosorum sustineant, citaturque ibidem Theocriti locus, quo continentur Veneris ad Anchisen verba.

paulum secesserat.] Hic figmento indulgetur. Nam Poëtæ omnes semper Cupidinem Veneri adesse faciunt. Rationem adfert Seruius: *Quia, inquit, venerea voluptas sine amore nõ potest exerceri.* Horat. 1. Carminum:

Liberum & Musæ Veneremque, & illi

Semper hærentem puerum canebat.

Plato in Sympo. rationem longiùs repetitam narrat. Vide 3. præpar. Euangel. Eusebij, & Gyrard. Syntagm. 13.

infans Lydius.] Periphrasis Cupidinis. Lydi populi sunt in regione minoris Asiæ, omni mollitiæ & voluptate deprauati, qui primi caupones & institores fuerunt. Herod. libro 1. Lege Plin. 3. cap. 5. & 5. cap. 29. itemque Athenæum Dipnosoph. cap. 4. lib. 12. & Prouerb. Chiliad. Lydus ostium claudit: & Lydus in meridie: & putant nonnulli verbum, ludere, à Lydis ductum.

diræ sed rapuistis apes.] Enallage personæ, per apostrophen. expressit vim verbi ἐλάτε, id est, sustulistis de medio.

Ἦρὸ dolor, heu sine te.] Alludit ad illud 7. Metamorph.

— *nulla est sincera voluptas,*

Sollicitumque aliquid latis interuenit. —

Plautus in Amphit. *Est in atate hominum (ita Diis placitum) voluptati ut maror comes consequatur,* & Horat. Odar. 2.

Amor
γλυκύ-
πικρῶς.

Ab apibus
citius pun-
guntur pol-
lutos libidi-
ne.

Cur Cupido
Veneri ad-
iungatur.

Lydi molli-
tate infames.

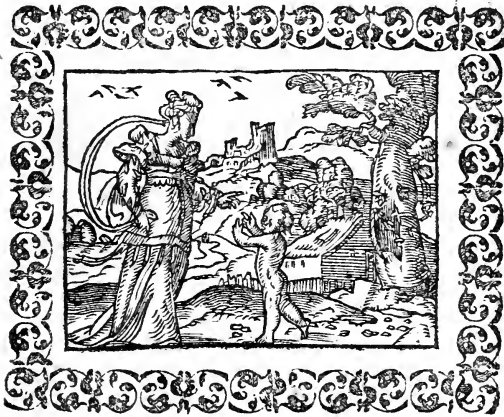

— nil est ab omni parte beatum.

Huc prouerbia, Dulce & amarum: &, Ne quare mollia, ne tibi dura contingant: &, Fecem bibit qui vinum bibit, itemque illud, In apes irruere. Cæterum in eo tandem velim studiosum admonitum: pro eo quod in Græco est, ὦ πικρὸν γλυκερῆς ἀντίπαλοι χεῖρες, dicit Alciatus, *Prò dolor heu, sine te gratia nulla datur: nimirum obscure id quidem, ut omnes vnà mecū sentiant.* Ego verò fateor his verbis (*sic sic gratia mellis abit*) me non assecutum esse Græcæ conclusionis leporem, sensus is est; O apes, quæ non minus amaræ estis quàm mel ipsum dulce. Nam vox ἀντίπαλοι, significat virium æqualium contrarietatem, aut æqualitatem virium quæ sunt inter se aduersæ: quasi apertè diceret apum acerbicatem æquare mellis dulcedinem, summumque bonum summo compensari malo.

Ferè simile ex Theocrito.

EMBLEMA CXII.

*ÆLVEOLIS dum mella legit, percussit Amorem
Furacem mala apes, & summis spicula liquit
In digitis: tumido gemit at puer anxius vngue,
Et quatit errabundus humum, Veneriq; dolorem
Indicat, & grauius queritur, quòd apicula paruum*

*Ipsa inferre animal tam noxia vulnera possit.
Cui ridens Venus, Hanc imitavis tu quoque, dixit,
Nate, feram, qui das tot noxia vulnera paravis.*

Hoc ferè idem cum superiori, nisi quòd concinnius & lepidius claudat Theocritus: quem sua lingua loquentem audire non pigeat:

*Eidyllion
Theocriti.*

Τὸν κλέπτει ποτ' ἔρωτα κακὰ κέϊταισε μέλισσα
Κηρίον ἐκ σίμβλων συλεύμενον, ἄκχεα δὲ χερῶν
Δάκτυλα πάντ' ὑπέυξεν· ὁ δ' ἄλλγε, καὶ χεῖρ' εφύσθη,
Καὶ τὰν γαῖν ἐπάταξε, καὶ ἄλαστο τῷ δ' Ἀφροδίτα.
Δεῖξεν τὰν ὀδύραν καὶ μέμφετο, ὅτι γὰρ τὴν
Θηρίον ἐπὶ μέλισσα καὶ ὀλίγα τραύματα ποιεῖ.
Χ' ἄμειπτε γελάσασα, τί δ' ἐκίτοι ἐσσι μελιόσας,
Χ' ὠπυτῆος μὴ ἔης, τὰ δὲ τραύματα ὀλίγα ποιεῖς.

*Anacreontis
Oda.*

Quod sanè ex Anacreonte transcripsit, cuius Ode sic habet:

Ἔρως ποτ' ἐρρόδοισι
Κοιμοῦ μέλιω μέλιτταν
Οὐκ εἶδεν, ἀλλ' ἐπράθη.
Τὸν δάκτυλοι δὲ δαχτεῖς
Τῆς χερῆς, ὠλόλυξε.
Δραμοῖ δὲ καὶ πεπαθεῖς
Πρὸς τὴν καλὴν κυθήρην,
Ὀλώλα, μῶτερ, εἶπεν,
Ὀλώλα κ' εἰποθήσχω.
Ὀφίς μ' ἐτυψαμικρῶς
Πτερωτὸς, ὃν χαλῆσι
Μελίτταν οἱ γεωργοί.
Αἰ δ' εἶπεν, εἰ τὸ κέντρον
Ποιεῖ τὸ τῆς μελίττας,
Πόσοι, δοκεῖς, ποιεῖσιν
Ἔρως ὅσας σὺ βάλλεις;

hoc est,

Inter rosas Cupido
Apiculam iacentem
Non vidit, estque punctus:
Manumque sauciatus
Mox esulare cepit.
Et cursitans volansque
Ad candidam Cytheren,
Heu occidi, occidi, inquit,
Vitamque mater efflo.
En me minuta serpens
Pennata vulneravit:
Arem vocant coloni.
Tunc illa: Apis si acumen
Tantum facit dolorem,
Quantum putas dolere
Quos tu feris Cupido?

Carmen Theocriti certatim, ni fallor, à doctis quam plurimis conuersum est. *quatit humum*] Doloris signum, pedibus terram percutere, est & indignantis, & grauiter ferentis. Homerus de Iro: — Σὺν δ' ἤλαστο ὀδύρας

Terram pedibus quatere.

Δακτύλων ποδὶ γαῖαν.

Horatius etiam multis in locis pro signo lætitiæ posuit. Hæc tamen calcitrationem non esse indignantis, sed moribundi,

putat amicus meus Io. Frater Lauallensis. Nam Irus ab Vlyſſe grauiffimo ictu ad terram afflictus, eorum more qui animam efflant, apud Homerum terram pulſat pedibus, vt Io. Aeneid. Virgilianæ:

*Sternitur infelix Acron, & calcibus atram
Tundit humum expirans. —*

Ouid. 1. artis:

Lydius equatam ter pede pulſat humum.

ridens Venus.] Poëtæ Græci Venetem appellant φιλομέ- *Venus amica*

νη, id est, riſus amicam. Horat. 1. Carminum:

Sive tu manis Erycina ridens.

Tria genera riſus ponuntur à Clemente Alexandrino: με-
δίαμα, riſum decorum: κηλιςμων, meretricium: κερχαςμων, pro-
caceam & notas referentem libidinis.

qui das tot noxia vulnera.] huc ſpectat illud è 3. Eidyllio
Theocriti:

Νιῶ ἔγων τὸν ἔρωτα, βαρεὺς θεὸς ἦρα λεάνας

Μαςδὸν ἐθῆλαζε, δρυμῶν τε μιν ἔτρεφε μούτις.

Nunc amorem noui dirus utique deus eſt; & quidem lea-
næ mammam ſuxit, in quæ ſalcibus ipſum mater enutriuit. Sed
propius eſt quod citatur ex Næuio:

Aedeſol Cupido, cum puſillus ſis, nimis multum uales.

In statuam Amoris. EMBLEMA CXIII.

Quid sit Amor, plures olim cecinere Poeta,
 Eius qui vario nomine gesta ferunt.
 Conuenit hoc, quòd veste caret, quòd corpore paruum:
 Tela alásque ferens lumina nulla tenet.
 Hac ora, hic habitúsque Dei est. Sed dicere tantos
 Si licet in vates, falsa subesse reor.
 Ecce nudus agat? Diuo quasi pallia desins,
 Qui cunctas domiri possidet orbis opes.
 Aut quí quæso niues boreámque euadere nudus
 Alpinum potuit, strictáque prata gelu?
 Si puer est, puerúmne vocas qui Nestora vincit?
 An nosti Ascrei carmina docta senis?
 Inconstans puer hic obdurans, pectora quæ iam
 Trans adit, numquam linquere sponte potest.
 At pharetras & tela gerit, quid inutile pondus?
 An curuare infans cornua dira valet?
 Alas curue tenet quas nescit in æthera ferre?
 Inscius in volucrum flectere tela iecur.

Serpit humi, semperque virum mortalia corda

Lædit, & haud alas saxeus inde mouet.

Si cæcus, vitamque gerit, quid tænia cæco

Vtilis est? ideo num minus ille videt?

Quisve sagittiferum credat qui lumine captus?

Hic certa, at cæci spicula vana mouet.

Ignæus est, aiunt, versatque in pectore flammæ:

Cur age viuuit adhuc? omnia flammæ vorat.

Quinetiam tumidis cur non extinguitur vndis

Naiadum, quoties mollia corda subit?

At tu ne tantis capiare erroribus, audi.

Verus quid sit Amor, carmina nostra ferent:

Incundus labor est, lasciuia per otia: signum

Illius est nigro punica glans clypeo.

Figmentum de Amore vt sibi repugnans & aduerso parti-
culatim reprehendit, veramque Amoris definitionem ad
extremum se tradere docet: sub quibus omnibus inuolucris
graphicè exprimitur amatorum vita miserima: quæ sigilla-
tim omnia explicabimus, si prius Marulli elegantem descri-
ptionem subiecerimus:

Quis puer hic? Veneris, plene quæ caussa phæretra est?

Non bene pronissus certa quod arma mouet.

Cur sine veste Deus? simplex puer odit apertum.

Vnde puer? pueros quod facit ipse senes.

Quis pennas humeris dedit? inconstantia, quare

Nulla Deo frons est? signa inimica fugit.

Quæ sors eripuit lucem? immoderata libido.

Cur macies? vigiliæ curæ, dolorque facit.

Quis cæcum præit? ebrietas, sopor, otia, luxus.

Qui comites? rixæ, bella, odia, opprobrium.

Qui cælo dignatus? homines, quæ caussa coegit?

Mitior auctore est credita culpa Deo.

Hæu curuum genus, & veri corda insciant? quo ius

Fasque, scelus miseri si scelere abluimus?

Addâ & Augeriani poetæ certè non illepidi eadè de re carmè:

Angelus inuicta qui cuspidè sempor oberrat.

Descriptio
Amoræ
Marullo.

Augerianus
epigramma
de Amoræ.

Dic mihi, te nudum cur tua mater alit?
 Nudo homines qui nostra petunt delubra. Rubenti
 Cur stant in dextra spicula? trado necem.
 Cur puer es? pneros facio quoscumque sagittis
 Saucio, siue volans ignibus vromis.
 Ventosas humeris cur fixit Iupiter alas?
 Est quouis lenior flamine quisquis amat.
 Cur tecum facula? quia viuida corda fremitque,
 Et iuga montosa, & serupea saxa cremo.
 Cecus es? an claro, dic, lumine? cecus amator,
 Non ego: luce poli lux mea clara magis.
 Pasceris ambrosia, seu nectare: pascor amœnis
 Blanditiis, risu, seduitate, iocis.
 Cur tibi pulchra parens? quia densos forma calores
 Ingenerat, forma munere nascor ego.
 Cur maris è fluctu prognata est mater? amator
 Ut mota in salis fluctuat vnda vadis.
 Dic, tua non vilis domus? an cultissima? nulla
 Tecta colo; hiberno sub Ioue aego miser.
 Dic ubi stas, dum lassâ tuos sunt membra volatu?
 Crede mihi, numquam me leuis ala vchit.

Sed & nonnulli è veteribus commentitiam istam Cupidinis diuinitatem doctè vereque perstrinxerunt, vt Archias poëta,

Οὐκ ὁ ἔραος ἀδικεῖ μερῶπων γένος, ἀλλ' ἀκόλαστοι,
 Ψυχῆς ἀνδρῶπων ἐσθ' ὁ ἔραος πᾶσι Φασσι.

Nō amor est qui afficiat iniuria humanū genus, sed intemperantes: animis enim hominū hanc occasionē præstat amor, quasi diceret sine vlllo verborum circuitu: non amor qualis à poëtis celebratur, fictitiis ille pufio, lædit homines, sed intemperantia. Refer huc Eidyllion Theocriti 2 f.

vario nomine.] propter diuersa vel adiuncta vel effecta, quæ studiose in Syntagmatib. Historiæ Deorū explanat Gyraldus.

Conuenit hoc, quod.] absurdum, vt fabulam refutet.

Ecce nudus agat.] Maxima, inquit, est impudentia cum nudum pingere, cum Dij nulla premantur egestate. Ea tamen nuditas importunam & perpetuò vigilantem amantium pertinaciam arguit: vel manifestam eorum insaniam prædit. Sic aliquis ex recentibus:

Cur tecum nullo corpus velamine monstiras?
 Stultitia insani manifesta patescit amanti.

Qui cunctas domiti.] Hinc dictus est *παιδουκίωπος*, vt superius annotauimus.

Aur qui queso nives.] Nil est quod timeant amāntes, dum rebus amatis potiri se posse sperant, sic Plautus sub amatoris persona:

*Neque vllā mihi obstabit amnis, neque mons, neque ad eò mare:
Nec calorem nec frigus metuo, neque ventum neque grandinem:
Imbrem perpetiar, laborem sufferam, solem, sitim:
Non concedā, neque conquescam vsquam, neque noctū neque diu,
Prius profectò quā̄m aut amicam, aut mortem inuestigauero.*

Nullum periculum detestant amatores.

Tibull. item Eleg. 1.

*Quisquis amore tenetur, eat tuta s̄q; sacerq;
Quā̄ liber: insidias non timuisse dicit.
Non mihi pigra nocent hiernae frigera noctū;
Non mihi cum multa decidit imber aqua.*

Propert. lib. 3. eleg. 15.

*Non tamen est quisquam sacros qui ledat amantes.
Si ironis media sic licet ire via.*

*Quisquis amator erit, Scythicus licet ambulet oris,
Nemo ad id, vt noceat, barbarus esse volet.*

*Luna ministrat iter, demonstrant astra salubras:
Ipse amor accensas percutit ante faces.
Sana canum rabies morsus auertit hiantes:
Huic generi quouis tempore tuta via est.*

Et Seneca in Hippolyto:

*Non me per altas ire si iubeas nives,
Pigeat gelatis ingredi Pindi iugis:
Non si per ignes, & infesta agrina,
Cuncter paratis ensibus pectus dare.*

puerū̄mne vocas.] Puer est ob amatorum varietatem & inconstantiam, qualis inest puero.

Puer Amor cur?

Ouidius 1. Amorum, eleg. 10.

*Et puer est, & nudus amor, sine sordibus annos.
Et nullas vestes, vt sit apertus, habet.*

Moschus de fugitiuo amore: *ὅστι δ' ὁ παῖς μελίσταρος.*

qui Nestora vincit.] senem quemque sapientissimum.

Hesiodus & Orpheus Poëtae Græci vetustissimi, mortalium & immortalium mentes amore capi & domari tradunt. Ficin. in Platon. Conuiuium. Sed id non est satis, nisi aliquid aliud quæramus. Amor puer pingitur cum Nestore. sit antiquior, Hesiodo teste, qui in Theogonia canit, Chaos, Tellu-

rem, Tartara, Amorem Deorum primos exitisse. Verba hæc Hesiiodi sunt:

Ἦτι μὴ παρώπις α χάος γέγερ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερος, πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κέρη τιφόμενος ὀλύμπῃ,
Τάρταρατ' ἠερέντα μυχῶ χθονὸς εὐρυδείης,
Ἦδ' ἔργς, ὅς κ' ἀλίγος εἰ ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Et Orpheus Argonauticis:

Πρεσβυτάτῳ τε καὶ αὐτοτελεῖ πολύμηπι ἔρωτι.

Ergo, qui Nestora vincit, sic interpretor, qui Nestora vincis ætate, qui sit Nestore annosior; denique qui senior Iapeto, ut ex Luciano meminimus iam supra.

*Error & in-
constantia
Amoris.*

Ascræ senis.] Hesiiodi, ab Ascræo Bœotix pago in Helicone monte. *Inconstans puer.]* Ad id respexit Ouid. de Arte:

Errat, & in nulla sede moratur amor.

Hic obdurans pectora.] Idem fermè in Hippolyt. Seneca:

*Qui blandiendo dulce nutrit malum,
Sed recusat ferre quod subiit iugum.*

Theophrastus: ἔργος δὲ ἔστιν ἀλογίστε πρὸς ἐπιθυμίας ὑπερβολή, ταχέϊαν μὴ ἔχουσα πλεῖν προσοδοῖ, βραδείαν δὲ πλεῖν ἀπόλυσιν: Amor est irrationalis cuiusdam cupidinis excessus, qui velocem habet accessum, tardum autem discessum, Id non possum docere commodiùs, quàm ex eius arte, qui se egregium doctorem præstitit naturæ amoris: explicandæ: sicut enim eleg. 10. lib. Amor. 3.

Luctantur: pectusque leue in contraria ducunt:

Hac amor, hac odium: sed puto vincet amor.

Odero, si potero: si non, inuitus amabo;

Nec iuga taurus amat que tamen odit, habet.

Sic ego nec sine te, nec tecum viuere possum,

Et videor voti nescius esse mei.

Quicquid eris, mea semper eris: tu selige tantum,

Me quoque uelle, velis, anne coactus amem?

Lintea dum potiùs, ventisque ferentibus vrar:

Ut quamuis nolim, cogar amare tamen.

Idem eleg. 2. primi:

— hæserunt tenues in corde sagittæ:

Et possessa ferus pectora versat Amor.

& eleg. 18.

— tener ausuros grandia frangit amor.

Sape mee dixi, tandem discede, puella:

In gremio sedit protinus illa meo.

Sape pudet, dixi; lachrymis vix illa retentis,

Me miseram, cur te, dixit, amare pudet?

Implicuitque suos circum mea coila lacertos,

Et qua me perdunt oscula mille dedit,

Vincor: & ingenium sumptis reuocatur ab armis,

Resque domi gestas, & mea bella cano.

Eundem affectum expressit Catullus in Lesbiam:

Oli & amo: quare id faciam fortasse requiris:

Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

quod idem apud Marullum reperio, sed Musa fusiore:

Odi te, mihi crede, quantacunque es:

Odi confiteor Camilla, sed quam

Et odi, & magis in dies magisque

Velim odisse: sequi, atque amare cogor:

Sic me amor retrahit tuus, trahitque:

Sic quem seuitia fugas proterua,

Tam rara reuocas decore formæ.

At pharetras, &c.] Xenophon idcirco Cupidines sagitta-

rios fingi ait, quod formosi & formosæ etiam è longinquo lo-

co vulnerent, nimirum oculis ipsis tamquam sagittis eminus

in rem amatam emissis, ἴσως δὲ καὶ οἱ ἐρώτες ἐξόται δὲ τῶν κα-

λουῶνται, ὅτι καὶ πρόωδοι οἱ καλοὶ πρῶσινοι. Propertius:

Et meritò hamatis manus est armata sagittis:

Et pharetra ex humero Gnosia utroque iacet.

Horat. Carm. 2.

Semper ardentes acuens sagittas

Cote cruenta.

Moschus in amore fugituo:

Καὶ χρύσειον ἄρι ἰῶτα φαρέτριον, ἔνδοθι δ' ἐν π

Τοὶ πικρὰ κέλαμι, τοῖς πολλὰ κ' ἡμὲ πρῶσκι.

Fert humeris auream pharetram: intus autem multæ cruentæ

sagittæ, quibus me sauciat. Theocritus, in eidyli. ἔγως δ' ἀπέ-

της, ait Amori pharetram tribui plenam telis, quia vulneret

hominum animos multis certè modis. Origenes hoc figmen-

tum allegoricòs exponit: ait enim pharetra significari cor; te-

lis cogitationes; arcu, os & labella, quæ habent aliquam cum

arcu similitudinem, adeoque ipsa verba & orationem, qui-

bus omnibus dominatur amor. Huc facit illud Pindari ex

Olymp. 2.

Πολλὰ μοι ὑπ' ἀγχοῦ--

Cur phare-
tratus A-
mor?

Nos ὡκέα βέλῃ.

Ἐνδοῖσι Φαρέτρας

Φαῖνται σωεῖσισις

Δετὸ πᾶν ἐρμηνείῳ

Χαπίζει. id est, Multæ mihi sunt, sub cubito celeres

sagittæ intra pharetram sonantes prudentibus: at apud vulgus indigent interpretibus. Intelligit Pindar. pulchra animi sensa, quibus se fâterur ornatum & excultum, & oratione difserta ad victorum laudes celebrandas. Sed de his satis.

Cur alatus
Amor.

Alas cū me tenet.] Cicero De nat. Deor. pennatum Cupidinem vocat, vt Orpheus & Plato in Phædro περιπέτα; idque propter frequentissimas in eo vicissitudines rerum, ait Fierius in Accipitre. Alexand. Aphrodisæus problem. 87. rationem reddit, propter instabilitatem nempe.

Propertius Elegiarum 1.

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,

Nōne putas miras hunc habuisse manus?

Hic primum vidit, sine sensu viuere amantes,

Et leuibus curis magna perire bona.

Idem non frustra ventosas addidit alas,

Fecit & humano corde volare Deum:

Silicet alterna quoniam iaculamur in vnda,

Nostraque non illis permanet aura locis.

Ouidius initio 2 De arte:

Magna paxo quas possit amor remanere per artes

Dicere, tam vasto peruagus orbe puer.

Et leuis est & habet gemmas, quibus enolet, alas:

Difficile est illis imposuisse modum.

Secundo amorum 9. eleg. sic

Tu leuis es: multoque tuis ventosior abis:

Gaudiaque ambigua dâsque negasque fide.

alloquitur Cupidinem.

Eupulus apud Athenæum lib 13. figmentum hoc ridet, cuius senarios propter elegantiam huc conferre non piget:

Τίς ἢ ὁ γράψας αἰῶτες ἀνθρώπων ἄεθ.

Ἡ κηροπλαστικός ἐρωτὶ ὑπόπτει!

Ὅς ἔδει ἦδει πλὴν χελιδόνας γὰρ Φηί,

Ἀλλ' ἢ ἀπειρος ἦδ' ἠόποι τῆς θεοῦ.

Ἐστὶ γὰρ ἔτε κέφος, ἔτε ῥάδιος.

Ἀπαλαγῆται τὸ φέρει πηὶ ἰόσοι,

Βαρύς δὲ κομῶν πῶς ἀν' εἰ ἐχθ' περὶ

Τοῦτο πρῶτον, λῆρος ἄν, φήσεται πρ. id est,

Qui omnium primus virorum pinxit, aut
Alatum Amorem finxit in cera prior?

Hirundines solum sciebat pingere:

Mores nec ille norat, aut mentem Dei.

Nec est enim leuis, nec est is qui celer

Morbum ferentis auolet prae cordiis:

Gravisque valde: qui fit ala ut sint ei?

Nugae merae sunt haec: quis ergo perferat?

[Flectere tela iecur.] iecur, amoris sedes. Horat. i. Epistolarum:

Non ancilla tuum iecur ulceret ulla, puerue.

Serpit humi.] Repugnantia sunt, quibus superuacaneam Amo-
ris εικόνα docet.

Si cecus.] Amoris caecitas impeditam hominis ratione ostē-
dit: nec enim modo τυφλός, sed & τυφλοποιός έρωσ. Teocritus
Edyll. 10. τυφλός δ' εκ αὐτός ο παῖς, ἀλλὰ ἔ ἀφροσύνης έρωσ:
hoc est, caecus non solum Plutus, verumetiam delirus Amor.

Cecus A-
mor curi?

Propert. Elegiarum 2.

Ante pedes caecis lucebat femita nobis:

Scilicet insano nemo in amore videt.

Ouidius epistolis: — quid deceat non videt vllus amans.

tania.] vittarū extremitas, & pro tota vitta sumitur aliquo-
ties: hīc pro panniculo, quo velantur oculi Cupidinis, accipe,
sagittiferum qui lumine.] Absurdum aliud per collationem dis-
similium.

igneus est.] ab effectis, ut iam dictum est.

De amore igneo, aut potius amoris igni, è multis quę mihi ad
alia properanti occurrunt, pauca seligam. Antipater Sido-
nius:

Μη κλάωι τὸν έρωτα δόκη, τιλέμβροτε, κείσφι,

Μηδ' ὀλίγω πάσειν ὕδρι πῦρ ἀπαιέσ.

Χουτός έρωτός ἀν παώμιος. έσβείσθι δέ

Οὐδὲ τότε σὺ πολλῶ πικτόμβρι πελάγῃ.

circumferuntur haec incerti cuiusdam:

Αὐτὸ τὸ πῦρ κλώσφι διζήμιμος έός, ο ἰκτῶρ

Τῶν κελῶν ἰμέρων λύχιοι ἀναφλογίσαι.

Δεῦρ, ἀπ' ἐμῆς ψυχῆς ἀφοισέλας, εἶδοθι γάρ μου

Κατόμβρον πολλῆν έξανίσι φλόγα.

Quo spectant quae Aul. Gell. retulit 19. cap. 9. ex Aedituo:

Quid faculam praefers phileros, quae nil opus nobis?

Ibi nus, hīc lucet peccatore flamma satis, &c.

At cur Amor igneus dicatur, ardetē autē qui amore corripuntur, Paulus Silentarius ita: — ἀιπύποι γάρ

Εὐθὺς ἀποθρώσκει κοῦφος ἔρωσ κεραδής,

Οἷστος ἀλιθῆεσσαν ἔχει φύσι ηἰ τις οἷτου

Ἀκρῶν ἔλη, φλογέου δύεται ἐντὸς ὄλος.

Ἐλπίδι μὴ τέλεις φρένα μαχλάδι· γιοβοόρη γάρ

Πῦρ ὑποεπίζει θυμὸν ἐφελκομένη.

Naiades
946.

timidis Naiadum.] Naiades aquarum Deæ, per quas hęc castas & pudicas puellas matronasq̄ue possis intelligere. Quò referendum videtur illud Meleagri:

Δεινὸς ἔρωσ, δεινὸς· τίδὲ τὸ πλεόν, ἦν πάλιν ἔκω,

Καὶ πάλιν οἰμώζων, πολλάκι δεινὸς ἔρωσ,

Ἡ γάρ ὁ παῖς τέτροισι γελᾷ ἢ πυκνὰ κερκιδίς

Ἡ δέεται, ἢ δ' εἴπω λοῖδορα ἢ τρέπεται.

Ταῦμα δέ μοι, πῶς ἄρα δεῖ γλαυκοῖο φανείσθαι

Κύματος, ἔξ ὕψὺ κύωρι σὺ, πῦρ τέτοκας.

Seuus Amor? seuus, quid tum, si talia merens

Conquerar? atque iterum talia, seuus Amor?

Nimirum puer hac conuicia ridet, et ipsis

Gaudet, et insultat iurgia si qua loquor.

Ast ego demiror, glauco Venus edita ponto

Qui flammam ex vnda progenerasse potes?

Ouidianum hoc conuenit 3. Amor. eleg 5.

Flumina deberent omnes in amore iuare:

Flumina senserunt ipsa quid esset amor.

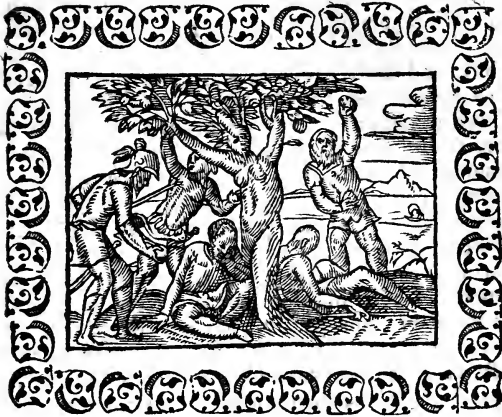
At tu ne tantis.] Hactenus refutatio fuit veterum de Amore commentationum, tandemq̄ue veram Amoris descriptionem ultimo perstringit disticho.

Incundus labor est, lasciuia.] Libidinis & obscenæ voluptatis actum significat, cuius schema est malum Punicum in nigra scuti planitie, quæ repræsentant similitudine quadam sexus utriusque γεινπιχά μόρια: Punicum quidem dulci sapore, sed amaro cortice, mihi referre potest ἡδηγὶ γλυκύπικρον. Nigra planities cæcitatem & caliginem, quibus implicantur qui turpiter amant. Cæterum vir doctus quispiam ait, hęc glande significari partem obscenam genitalium, quam Cornel. Celsus, Arist. & Galenus Balanon appellant, quod glandem significat: estq̄ue virilis penis prior pars, quæ Latinis est mentula.

id est,

In obliuionem patriæ.

EMBLEMA CXIIII.

IAM DV DVM missa patria, oblitusque tuorum,
 Quos tibi seu sanguis, siue parauit amor,
 Romam habitas, nec cura domum subit vlla reuerti,
 Aeterna tantum te capit vrbs honos.
 Sic Ithacum præmissa manus dulcedine loti
 Liquerat & patriam, liquerat atque ducem.

M Inimè mihi dubiù est, Alciatum id Emblemata cùm scriberet, habuisse in manibus Ammianum Marcellinù, & tum ad eum respexisse locum qui est lib. 14. quem integrù apponam, & deinde sententiã explanabo. Verba itaque Ammiani sunt hæc: Illud autè non dubitatur, quòd cùm esset aliquãdo virtutum omnium domicilium Roma, ingenuos aduenas plerique nobilium, vt Homerici baccarum suauitate lotophagi, humanitatis multiformibus officiis retentabãt. Et hæc quidem ille. In eos qui patriam obliuione delent, in alio quodam solo retenti, & fortuna quadam benigniore lactati, torquet Alciatus. Notissima est illa Teucris vox apud Ciceronem

Typus et sors
 Emblematis.

*Patria est
vbi cumque
bene est.*

*Sui & suorum
obliti.*

Tusc. s. Patria est vbi cumque est bene: tum enim vel maximè patriā ipsūque natale solū tradere solemus obliuioni, cum aliena regio meliorem nobis & lautiores cōditionem proponit. Sed certè hoc potissimū in eos torquetur, qui cum ad amplum aliquē dignitatis gradū peruenerint, sui suorumque immemores facti, tumidas attollūt vertice cristas, vt iis nihil intolerabilius esse possit, neque asperius. quippè qui nec de parentibus, nec de amicis amplius cogitēt: ex quo perspicuū fit, quā desipiant, quāque vecordes sint. cum non intelligant leuissimo casu se posse deturbari: quāque temerarij & instabiles fortunæ fluxus & refluxus. At Oratorē audiamus licet: Si quam virtutis præstantiā, aut ingenij, aut fortunæ splendore sumus consecuti, eā nostris impertire est opus, & cum proximis communicemus: vt si parentibus nati simus humili & obscuro loco, si propinquos habeamus imbecilliores, vel animo vel fortuna, eorum augeamus opes, eisque honori sumus & dignitati: vt in fabulis, qui aliquando propter ignorantiam stirpis & generis in famulatu fuerint: cum cogniti sunt, & aut Deorum aut Regum filij inuenti, retinent tamen charitatem in pastores, quos patres per multos annos esse duxerunt.

*Duo amicorum
genera.*

Quos tibi.] Duo hīc amicorum genera notat, vnum eorū qui sanguinis coniunctione, alterū qui vel vicinitate, vel studiis quibusdam paribus, vel commercio aliquo, aut vsu vitæque consuetudine amicitia nobiscum iuncti sunt.

Romam habitas.] Potest hoc intelligi synecdochicōs, pro quauis vrbe celebri.

*Roma, vrbs
per excellen-
tiam.
Aeterna
Roma.*

Aeternæ vrbs.] Vrbs κατ' ἐξοχήν Roma, vt olim Athenæ ἄριστο, & Alexandria πόλις, quōd cæteris excellent: quod vidit Magius Miscellan. lib. 4. c. 6. Allusit autem ad priscorum Romanorum opinionem, qui Romam & Romanum imperium semper duraturum credebant. Hinc illud est Iouis apud Virgil. Veneri perpetuum imperium pollicentis:

*His ego nec metas rerum, nec tempora pono,
Imperium sine fine dedi.* Et Aufonius:

Ignota aeternæ ne sint tibi tempora Roma.

Idemque:

Vrbis ab aeternæ deductam regi Quirino.

*Romana vr-
bis elogia.*

Sed præter hæc, placet etiam quæ sequuntur addere, philologorum gratia. Ammianus Marcellinus lib. 15. Tamen auctoritate qua potiores æternæ vrbs Episcopi, firmari desiderio nitebatur ardenti. Idem lib. 16. Et vrbs templorum, forum-

que Pacis, & Pompeij theatrum, & Odæum, & stadium, aliaque inter hæc decora urbis æternæ. Idem lib. 19. Difficultatē aduentantis inopiæ frumentorum urbs verebatur æterna. Idē Ammian. lib. 16. Romam ingressus, imperij virtutumque omnium larem. & lib. 17. Si ablatum vno templo miraculum Romæ sacraret, id est in templo mundi totius, &c. Nec dissimile est quod ait Cassiodorus lib. 1. Variar. epist. 32. Roma mater omnium dignitatum, & epist. 3. Roma eloquentiæ fecunda mater, virtutum omnium latissimum templum, &c. Facile hinc prætermitto quæ notat Alciatus ipse Commentario De verb. signific. ad l. 87.

Ithacum præmissa manus.] Id est, multitudo Vlyssis sociorum, quos exploratum miserat in Lothophagorum patriam: præclara hæc certè Romanæ urbis elogia: & meritò quidem: ea enim tot populorum discordes ferasque linguas, Latini sermonis commercio ad colloquia contraxit ait Plinius.

dulcedine loti.] Polybius, historiæ scriptor ἀζιώπιτος ait in 12. Loton arborem asperam, pumilam, spinosam, frondibus viridantem ramo similibus, cuius fructus initio candidis myrtidibus non sit dissimilis, mox incresecens palmeo colore, magnitudine rotundæ oliuæ, nucleo perpusillo, è quo delicatus exprimitur latex, quo sitis lenatur, sine admixtu aquæ, sed ultra diem decimum non durabilis. Theophrast. 4. lib. De plātis, scribit loton parem habere cum pyro magnitudinē, eiusque pomum fabæ similem, quod dum maturescit variat colores vix instar: quo ex fructu memorant integrum quendam olim exercitum in Africa, com meatu inopia laborantem fuisse ad dies aliquot refectum Mitto quæ Ouid. 9. Metamorph. Hom. Odyss. 9. ait, Vlyssis socios dulci quadam gustata loto, reliqua neglexisse, ac præsentī voluptate delinuros noluisse ad nauim redire, nisi verberibus adactos. Pōticus Heraclides ait, ab Homero voluptatem designari per Lothophagorum regionem, quæ voluptas posita esset in ea re perfruenda quæ dulcissima putaretur: ἡδονὴν μὲν τὸ λαοφάγων χεῖρον ἐξένης γεωργὸν ἀπολαύσεως, ἢ ὀδυσεὺς ἐγκρατῶς παρέπλασε. Symmach. in epistolis allusit: Vt mihi, ait, quasi apud scopulos hæsisse videaris. Aul. Gell. flexit in eos qui nimium immorentur in dialecticæ gyris & mæandris. Lege prouerb. Lotum gustare. De Lothophagis Strabo lib. 17. Plin. lib. 13. ca. 17. Hanc fabulam plerique conuertunt in voluptuosos, & libidine prurientes, qui gustato semel dulci blandoque turpium volu-

Lotus & Lothophagiquid.

ptatum veneno, ab eo non ferè abstineant. Lucianus De mercede conductis. Meminit & Dio Chrysoft. Orat. 35.

Sirenes. EMBLEMA CXV.

ABSQUE alis volucres, & cruribus absque puellas,
 Rostro absque & pisces, qui tamen ore canant,
 Quis putat esse villos: iungi hæc Natura negavit:
 Sirenes fieri sed potuisse docent.
 Illicium est mulier quæ in piscem desinit atrum,
 plurima quòd secum monstra libido vehit.
 Aspectu, verbis, animi candore trabuntur,
 Parthenope, Ligia, Leucosiaque viri.
 Has Musa explumant, has atque illudit Vlysses:
 Scilicet est doctis cum meretrice nihil.

ELegans est Sirenum mythologia: hæc fuerunt Acheloi fluminis & Calliopes Nymphæ filix, tres nimirum Parthenope, Ligia, & Leucosia. Virginea facie sunt, & in piscem desinunt. alij volucres eas faciunt. Cùm littus Siculum incolerent, nautas prætereuntes, cantus & vocis amoc-

nitate pelliciebant, pellectos sopiebant, sopitos demergebant, & postea deuorabant: Vlysses cum illac sibi pratercundum esset,

Illeuit cera sociorum callidas aures;

Atque suas vinclis præbuit ipse manus:

Transiuit scopulos & inhospita litora classis:

Ille præcipites desiluere freto.

Sic blandas vocique notas, & carmina vicit,

Sic tandem exitio monstra canora dedit.

Martialis huc alludit lib. 3. ad Cassianum:

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,

Blandasque mortes, gaudiûmque crudele,

Quas nemo quondam deserebat auditas,

Fallax Vlysses dicitur reliquisse.

Homerus Odyss. μ id pertractat. Meminit & Plato in Phædro, Virgil. Æneid. 5. & 5. Metamorph. Ouid. Plerisque dicitur Σφρηκες, sed altiore sensu, $\alpha\iota\ \tau\eta\varsigma\ \psi\upsilon\chi\eta\varsigma\ \epsilon\sigma\alpha\rho\mu\acute{\omicron}\nu\alpha\iota\ \xi\ \mu\epsilon\sigma\iota\gamma\eta\ \delta\upsilon\tau\alpha\mu\epsilon\varsigma$, vt Suidas: & in sua Repub. Plato, cum de sphærarum cælestium volubilitate tractaret, singulas Sirenas dicit singulis orbibus insidere, significat motu sphærarum cantum numinibus exhiberi, nam Siren dea canens Græco intellectu valet. Macrobius 2. Comment. in somn. Scipionis. Sirenes autem aues fabulosas esse putat Plinius lib. 10. cap. 49. cui sanè aduersantur Theodorus Gaza & Trapezuntius, qui Sirenes in mari se vidisse affirmant. Reuera meretrices fuere, vt tradunt Seruius & Palæphatus, quæ quia transeuntes deducerent ad egestatem, his fictæ sunt inferre naufragia. Ad hanc fabulam alludens D. Hieronymus, ait in Epistola quadam: Et nos ad patriam festinantes, mortiferos Sirenium cantus surda debemus aure transire. quò spectat illud Socraticum. $\delta\epsilon\iota\ \acute{\omega}\sigma\tau\omega\ \sigma\epsilon\iota\rho\eta\tau\alpha\varsigma\ \tau\alpha\varsigma\ \eta\delta\upsilon\tau\alpha\varsigma\ \omega\alpha\rho\epsilon\lambda\tau\epsilon\iota\ \tau\acute{\omicron}\nu\ \alpha\pi\epsilon\acute{\upsilon}\delta\omicron\tau\alpha\ \tau\eta\iota\ \alpha\rho\epsilon\tau\eta\iota\ \iota\delta\epsilon\iota\ \acute{\omega}\omega\sigma\tau\epsilon\rho\ \pi\alpha\tau\rho\iota\delta\alpha$: Voluptates oportet praterire tamquam Sirenes eû qui virtutem vt patriam intueri percipit. Caterum in Vlyssæ typum sapientiæ obseruamus, qui & suos auocat à turpi voluptatum commercio, & ipse sibi eandem legem imponit. Cicero 5. De finibus, paulo aliter enarrat. sic enim: Mihi quidem Homerus huiusmodi quiddam vidisse videtur in iis quæ de Sirenium cantibus finxerit. Neque enim vocum suauitate videntur, aut nouitate quadam, & varietate cantandi reuocare eos solitæ, qui prateruehebantur: sed quia multa se scire profitebantur, vt homines ad earum saxa discendi cupiditate ad-

Quid per Sirenes intellegendum.

Vlysses, sapientia im-

hærescerent. Mirum sanè cur hîc Cicero per Sirenum cantus nil ab Homero significari dicat, quàm discendi studium, & sciendi voluptatem: cùm Ulysses ne Sirenum cantibus caperetur, ligari se voluerit: quod non fecisset, nisi insignem quandam calamitatem & turpitudinem ab eis sibi suisque importatum iri cognouisset. Horatius Epist. 2. de voluptate turpi intellexit:

Sirenum voces, & Circe pocula nosti, &c.

Me non fugit ab aliis variè trahi hanc Sirenum fabulam: ut cùm Pausanias in Articis ait, Sophoclem dictum fuisse novam Sirenem. Siren etiam nominatus Bacchylides. εἰώτα π καὶ τῷ ἐπι ποιημάτων, καὶ λόγων τὸ ἐπαγωγὸν σφρηῖν εἰχέζην. Synesius epistola quada n ad Herculanum: ἐγὼ μὲν ἔδιδάσκω π τὰς σφρηῖας ὑπὸ τῆς ποιητικῆς ἡγεμονίας βλαστημεῖσθαι, ἢ ὅτι τῶ μελιχρῶ τῆς φωνῆς ἀπώλλουσι π πρὸς τὸν πτευστατα. ἤκουσα δὲ τῶ τῆς σοφῶν καὶ ἀλλοτριωτῶς τὸν μῦθον: Σφρηῖας γὰρ αὐτὰς ἀντιπρὸς τὰς ἀπολαυστικὰς ἡδονὰς, αἱ τὸς εἰζανταὶ καὶ κατὰ γοητευσθέντα αὐτῶ τῶ πρὸς πρὸς κεί, μετα μικρῶν ἀπολύσι. ἢ οὐκ ἀποδεδεσι εἶνα Σφρηῖτες αἱ τῶ σῶν ἑπιπλοῶν ἡδοναί. Ego sanè non aliam ob causam existimo Sirenas malè à poëtis acceptas, quàm quòd vocis dulcedine adductos perderent. Audiui à quodam ex sapientibus, qui allegoricè fabulam explicaret, Sirenas obscurè significare voluptates sensum oblectantes, quæ eos perdant qui ipsarum cantui & blanditiis aurem præbuerunt. Quid igitur impedit quominus tuarum epistolarum voluptates sint Sirenes, &c. Horat. 2. Serm. aliò torfit, nempè ad desidiam:

— *vitanda est improba Siren Desidia.*

De Sirenum fabula post Platonem quid sentiat Plutarchus, repete ex Sympol 9. quæstione 14. Aliò torfit & Xenophon 2. ἀπομυ. Lege Lucianum Commentario de saltatione: & prouerb. Ceram auribus obdis.

Absque alis volucres.] Eadem descriptio, qualis fuit in superiori Emblemate de homine anguipede, idque ænigmaticòs:

Eò pertinent Ouidiana hæc 5. Metam.

— *robis Acheloides vnda*

Pluma pedesque auium, cùm virgi is ora geratis?

Mulier, illicium.

Illicium est mulier.] ab illiciendo, quòd blanditiis illiciat. *que in piscem.*] Absurdum est. quo alludit ad illud Horatii:

— *ut turpiter atrum*

Piscis quid allegoricos.

Desinat in piscem mulier formosa superne.

Per piscem mollities & voluptas plerumque intelligitur. Vi-

de Luctanum De Syria Dea, ubi mulierem supernè in caudam piscis desinentem visam fuisse ait.

Plurima quod secum.] Quà plurimas certè calamitates ex libidine proficisci nemo nescit: tamen eius tres sunt præcipuæ illecebræ. siquidem aut visu, aut cantu, aut commercio capiuntur, & in turpis amoris pedicas illaqueantur humani animi, ut mox dicemus.

*Tres ad vobis
luptates illecebræ.*

Aspectu.] visu nascitur amor. Hinc illud Propertij vulgarissimum: *Si nescis, oculi sunt in amore duces.*

*Visus, amor
ininitus.*

Pindarus formam amoris præconem 8. Nemeor. facit:

Ὡς ἐκ πόντος καὶ πρὸς ἀφ' ἑσθ' ἰδίας

O veneranda pulchritudo, Veneris præco, &c.

Theocritus, *ὡς ἴδον ὡς ἐμίανν.*

quod Maro Ecloga 8. sic est æmulatus:

Ut vidi, ut perij, ut me malus abstulit error:

Ovidius item in Epistolis:

Tunc ego te vidi, tunc cepi scire quis esses:

Illam fuit mentis prima ruina mea.

Et vidi et perij, nec notis ignibus arsi.

Idem 3. Amorum, eleg. 10. (alloquitur amasiam)

Pérque tuos oculos, magni mihi numinis instar:

Pérque tuos oculos qui rapere meos.

App. lib. 10. Caussa omnis & origo præsentis doloris, & est medela ipsa, & salus vnica, mihi tute ipse es. Ipsi enim tui oculi per meos oculos ad intima delapsi præcordia, meis medullis acerrimum commouent incendium. Plato amoris vulnera radios esse quosdam ait tenuissimos, qui ex intimo cordis expirant, ubi vitalis sanguis dulcissimus & calidissimus sedem habet, viâque sibi per oculos patefacta, subinde per amantis oculos illapsi ad intimum eius cor penetrant. Lucian. dialog. *ἔρωτες: ἔρωτες κοῦρων ἐχέουσιν ὁ ἔρωτες, ἵνα ἴδῃ, καὶ θεάσῃται, ποτεῖ κοῦρων ἐφάσκειται.* qua ratione Philostratus *δαδ' ἔχως* amoris oculos fecit: *ὡ κακοὶ δαδούχοι ἔρωτος, κοῦροι μετ' ἡμῖν τὸ κάμος ἐπυρσεύονται.* Itaque probatur sententia Plotini, *ἔρωτα deducentίς, ἀπὸ τῆς θεῶσεως*, lib. 3. De amore. Ex quo illud Propertij:

*Amoris
vulnera est
oculis.*

*Cynthia prima suis me incautum cepit ocellis,
contactum nullis ante cupidinibus.*

Absidne crescit spectando cura puella,

Ipse alimenta sibi maxima prebet amor.

Seneca De remediis fortuitorum: Non intelligis partè inno-

centiæ esse cæcitatem Hinc oculi adulterium monstrant, hinc incestum: hinc domum quam concupiscat, hinc urbem & mala omnia. Certè oculi sunt irritamenta vitiorum, ducèsque scelerum. Ex Plutarcho refertur illud è Stobæo εἰ λόγῳ κατὰ χέλλυς: formosos intueri iucundissimum: tangere autem & tractare sine periculo non licet. Imò, vt Xenophon docet, qui ignem tangunt, vruntur duntaxat: formosi verò, quamquam procul distent, incendunt tamen. Est enim visus, incitandi amoris occasio. Græca ita sonant: τὸς χέλλυς ὀρεῖται μὴ ὑπερπέτατον, ἀφραδὺ δὲ καὶ λαβεῖται ἀκίδωτος, μαῖλλον δ', ὡς φῆσι τὸ ἔλεοφών, τὸ μὴ πῦρ τὸς ἀφραδύς καίει μόνον. οἱ δὲ καλοὶ, καὶ τὸς μακροὶ ἐστῶτες ὑφάπτισσι. ἢ γὰρ ὄψις, λαβὴ τῷ πάθους ἔστι.

Verba inflammant ad amorē.

verbis.] Et verba certè non minorem vim habent ad pellendos animos quàm oculi: imò verò maiorem plerumque.

candore.] eloquentia compta ornatàque, qua vel pertinacissimi, vel etiam maximè refractarij molliri, & in aliam penè formam mutari queunt. Vel candor hîc pro pulchritudine vsurpatur, vt apud Propertium in 1.

Nec Phrygium falso traxit candore maritum

Λυέστα externis Hippodamia rotis.

Nisi candorem referre mauis ad illam Sirenē flexanimam, quam nostri gratiam, animùmque purum ac simplicem & verè amabilem dicunt, qualis fuit mulieris cuiusdam Thessalæ gratia, cuius amore ita exarçisse Philippum Macedonem aiunt, vt plerique suspicarentur eum amatorio quodam philtro eò adactum. Quam ob rem Olympias Philippi vxor tantum operæ posuit, vt tandem Thessalam illam prehenderit: quam cum diligenter intuita esset, eius formam certè bonam, verba omnia naturam ingenuam spirantia, præclaram educationem, facessant ergo calumniæ, ait Olympias: tu enim in te philtum habes: non alio fascino capitur Philippus.

Trium Sirenum nomina unde imposita.

Parthenope.] Trium Sirenum nomina non temerè imposita sunt. παρθένος virginem sonat: Ligia, non à ligando, vt putant nonnulli neque ab illiciendo, sed à Græco λιγέον, quod canorum sonat: aut λιγέως, dulciter, quod ad sermonis & colloquij refertur illicium: Leucosia, à λευκόν, album, ab albedine, quæ in sui admirationem rapit, mentis que oculos quasi fascino aliquo decipit. Eâ enim significatur verborum ornatus.

Has Musæ explumant.] Per Musas intellige literatos, qui cum voluptatibus corporis nihil habent commercij: præcipuè autem libidinis antidotum est literarum studium. Huc placet adice-

A Musis Sirenas explumari quid.

adiicere fabulam Græcorum scholiastum poetica fatis vulgaram. Suasit aliquando Iuno Sirenibus, voce & cantus suavitate plus æquo tumescentibus, ut Musas ad canendum provocarent, & eas vincere niterentur. Musæ conditionem, ubi aliquantum concertassent, non recusantes, facili negotio de iis victoriam retulerunt. Nec verò mirum cuiquam videri debet, si tam facile vicerint. Quis enim suavem & nativum Musarum modulum cum eo blando quidem, sed fallaci & captioso Sirenium cantu comparet? Musæ igitur plumas Sirenibus auulserunt, quibus sibi coronas confecerunt in victoriæ signum. Mythologi Sirenium vocabulo, sophisticen: Musarum nomine, solidam & expressam sapientiam volunt intelligi: plumæ, scripta sunt ridicula eorum qui adumbrata, non vera sapientia sese ostentant: de quibus docti sapientisque viri facillimè triumphant. Hoc veterum figmentum Theodoretus De curandis Græcis affectionibus, statim initio lib. 8. attigit, cum ait ex Pythagoræ sententiâ, aut eorum certè qui eius vitam scriptis tradiderunt, esse Musas Sirenibus præferendas.

has atque illud.] Antidotum est alterum in Amorem, nimirum peregrinatio. Ovid. 10. Metamorph.

Peregrinatio confert ad amorem declinandum.

*Ire libet procul hinc, patriæque relinquere fines,
Dum scelus effugiam: retinet malus ardor amantem.*

Id verò suadet apertius 1. De remedio:

*Tu tantum quamvis firmis retinere vinculis,
I procul, & longas carpere perge vias.
Tempora nec numerâ, nec crebrò respice Romam:
Sed fugò, tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.*

Idem libro 2.

*Manat amor tectus, si non ab amante recedas,
Turbâque in hoc omnes ingeniosa sumus.
Proximus à tectis ignis defenditur ægrè:
Vtile finis: imis abstinuisse locis.
Non facile esuriens posita retinere mensa,
Et multam saliens incitat unda sitim.*

Scilicet est doctis.] Epimythion est: quò referendum videtur lepidissimum Platonis tetrastichon, ut habet Laërtius:

Amare non capi Musæ quid.

*Α κούρις μέσαισι, κορυσία τὰν ἀφροδίτων
Τυμᾶτ', ἢ τὸν ἔργι ἕμμι ἐφοπίσομα.
Χαί μῦσαι ποτὶ κούρι, ἀρετὰ τωμίλα ὦπα,
Ἡμῖν δ' ἔπέταλα τῶ τὸ παιδείαι.* id est:

Hæc Venus ad Musas: Venerem exhorrescite Nymphæ:

In vos armatus aut Amor insiliet.

Cui contra Musæ, Verba hæc age dicito Marti,

Aliger huc ad nos non volat ille puer.

Idem argumentum tractat Lucianus in Dialogis Deorum, quòd spectat, ut significetur, doctos, & laboriosa studiorum mole pressos, stulto amore non corripi: quod accidere solet iis qui otio sese turpi dedunt, laborémque honestum refugiunt. quod Cicero pro Cælio pluribus verbis extulit: Scitote iudices, inquit, eas cupiditates, quæ obiiciuntur Cælio, atque hæc studia, de quibus disputo, non facilè in eodè homine esse posse. Fieri enim non potest, ut animus libidini deditus amore, desiderio, cupiditate sæpè nimia copia, inopia etiam nonnumquam impeditus, hoc quicquid est quod nos facimus in dicendo, non modò agendo, verùm etiam cogitando, possit sustinere. An vos aliam causam esse vllam putatis, cur in tantis premiis eloquentiæ, tanta voluptate dicendi, tanta laude, tanta gloria, tanto honore, tam pauci sint, semperque fuerint, qui in hoc labore versentur? Omittendæ sunt omnes voluptates, relinquenda studia delectationis, ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam penè omnium familiarium deserendus: quæ res in hoc genere homines à labore studioque dicendi deterret, non quòd aut ingenia deficient, aut doctrina puerilis.

Scilicet est doctis.] Carmen Theocriti est ex Eidyllio 9.

Οὐτ' ἔαρ ἕξαπινας, γλυκερώτερον, ἢ τε μελίωσις

Ἄνθεα, ὅσσοι ἐμὶν μῦσαι φίλαι. ἅς γὰρ ὀρώσαι

Γαθεῦσιν, τὰς δ' ἢ πποτῶ δολήσατο κίερα. id est,

Neque ver subitum lenius est, neque aribus

Flores (t. à dulces) quàm mihi musæ charæ [sunt] quos enim aspicienda

Exhilarant, eos sua potione non poterit fascinare Circe.

Senex puellam amans.

EMBLEM CXVI.

D V M Sophocles (quamuis affecta atate) puellam
 A questu Archippen ad sua vota trahit,
 Allicit & pretio, tulit agrè insana iuuentus
 Ob Zelum, & tali carmine utrumque notat:
 Noctua ut in tumulis, super utque cadauera bubo
 Talis apud Sophoclem nostra puella seder.

Vulgò apud nostrates iactatur, vitia quædam esse, quæ
 Deo & Naturæ repugnant, hominibusque valdè displicent: nimirùm adolescentis ignauiâ, inopis superbia, & senis
 iam capularis libido intempestiua. tum enim vel maximè sic
 πᾶδες οἱ γέροντες, cùm vitiis plusquam iuuenilibus intempe-
 stiue delectantur. Quantò enim quis ætate prouectior est, tã-
 tò à voluptatum corporis tuillationibus remotior esse de-
 bet. Cicero in Catone maiore: At non est voluptatum tanta
 quasi titillatio in senibus, credo, sed ne desideratio quidem.
 Benè Sophocles, cùm ex eo quidam iam cõfecta ætate quære-
 ret, vteretùrne rebus Veneris: Dij meliora, inquit: libenter

*Et iuueni
 senes.*

*Senes procul
 à voluptati-
 bus corporis.*

verò istinc tamquam à domino agresti & furioso profugi. cupidis enim rerum talium odiosum est & molestum fortasse carere: satiatis verò & expletis iucundius est carere, quàm frui. Idem retulit Plutarch. Commentario *ἡ εὐφροσύνη*, & Valer. Max. lib. 4. Ad id facit libr. 7. Epigrammat. Græcorum institutum Philodemi poëæ iam senectute cassi, qui fateretur se quondam amori dedisse operam, sicuti & alios, lussiféque cùm per tempus liceret: sed tandem canitie admonitum, grauioribus curis & studiis incubuisse. Modo, inquit, reiiciatur amor: canus enim adest pro nigro capillus, ætatis iam maturæ nuncius: vbi ludendi tempus esset, lussimus: cùm autem non amplius datur, ad meliores curas properemus licet. hæcenus ille. Et certè, dum intempestiuos senum quorundam amores, & affectum libidinis huic ætati planè repugnantem aduertimus, facilè est colligere, verissimū esse quod ait Plaut. Mercatore:

— labant iuuenes, itidem rapiuntur senes.

Illi si amant: quod amant, amatum volunt atque cognitum.

Illi verò si amare ea ætate ceperint, multò insanunt acrim.

Tibullus Eleg. 2. lib. 1.

Vidi ego qui iuuenum miseros lussisset amores,

Pòst Veneris vinculis subdere colla senem,

Et sibi blanditias tremula componere voce,

Et manibus canas fingere velle comas.

Stare nec ante fores puduit, charæne puella

Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta,

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

Locus est elegans apud Plutarch. lib. contra Coloten, vbi docet senibus Venerem exercendam non esse: Minimè fefellit, Epicurum voluptates corporis, tamquam Etesias ventos, vbi peruenerint ad suum incrementum, expurare: quod in causa est vt inquirat, vtrum sapiens ætate decrepita, qui res Veneretas nequeat exercere, contactu formosarum, & contrectatione adhuc gaudeat: longè aliter sentiens quàm Sophocles, qui libenter istinc, vt à domino agresti & furioso, se profugisse dicebat. Sed cùm plerásque voluptatum istarum senectute exarescere videant, cùmque

Cytherea canos sit perosa milites,

multo potiùs debebãt homines voluptuarij, quimi voluptates conquirere, ac velut cibaria quæ non putrescunt, & incorru-

*Senum amor
vehemens.*

pta durant. Et ibidem: Obsoleto, intempestiuo, turpi remedio fatentur se vti, cum recordatione pristinarum voluptatum se ipsi recreant. & quia non suppetunt recentes, quibus vti queant, veteribus illis, id est mortuis & pollinctis, alias iam moribundas aut enectas in carne, vt in frigido cinere, mouent aduersante natura, ventilantque paulisper fouendo: quippe qui in animo nullam habeant domesticam voluptatem, dignam libero, conditam hilaritate. hæc ille. Sanè Iuuenalis in descriptione Senectutis ostendit satis, quàm sit aliena Venus à senibus. Cæterum quantum ex historis deprehendi potest, Sophocles Venereis rebus multum fuit addictus, & iam grandæuus Theorida meretricem deperit. Idem senex admodum, Archippen adamauit scortum nobile, cuius prior amasius, Smicrines nomine, à quodam rogatus quid ageret Archippe: respondit, Velut noctua tumulo insidet. Athenæus Dipnosoph. lib. 13. cap. 22.

Sophocles, amator senex.

Noctua tumulo.

quamuis affecta atate.] id est, quamquam iam senex esset. Quidius rectè:

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

insana iuuentus.) aut quòd iuuenes à commercio Archippes auocarentur: aut id referas ad pæderastiam, qua notatus est Sophocles: Athenæus cap. 27. lib. 13. & Hieronym. Rhodius in historicis Commentariis meminit.

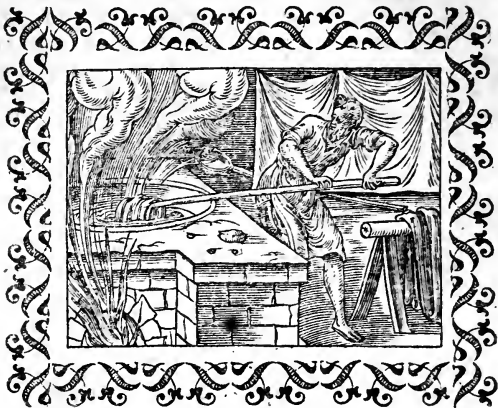
Ob zelum.) zelotypiam.

super vtque cadauera bubo.] Senex morti proximus tumulum expectat, itidem mox cadauer futurus.

Bb iij

In colores. EMBLEMA CXVII.

I N D E X *maestitia est pullus color: utimur omnes*
Hoc habitu, tumulus cum damus inferias.
At sinceri animi, & mentis stola candida pura:
Hinc sindon sacris linea grata viris.
Nos sperare docet viridis. Spes dicitur esse
In viridi, quoties irrita retrò cadit.
Est cupidis flavus color, est & amantibus aptus,
Et scortis, & queis spes sua certa fuit.
At ruber armatos equites exornet amictus,
Indicet & pueros erubuisse pudor.
Caruleus nautas, & qui caelestia rates
Attoniti nimia religione petunt.
Vilia sunt giluis, nativaq; veller a burrbis:
Qualia lignipedes stragula habere solent.
Quem cura ingentes cruciant vel Zelus amoris,
Creditur hic fulva non male veste regi.
Quisquis sorte sua contentus, ianthina gestet:

*Fortuna æquanimis cædia quicquid ferat.
 Ut varia est natura coloribus in gignendis,
 Sic aliis aliud: sed sua cuique placent.*

Colores & eorum differentiæ non minimum solent animos nostros afficere, ob eamque rem docti & indocti *περὶ τὰ εὐχαιὰ* ea quæ sunt in animis, passim coloribus exprimunt. Horum tamen colorum tot significationes esse possunt, quos sunt hominum affectus & opiniones. Quæ quò ad rationem aliquam propius accedunt, vel naturam rerum expressius declarant, eò pulchriores habentur: ut cùm nigrore utimur in mortuorum inferiis, albore ad puritatem animi significandam. Viror, spei nota, ut dictum est in superioribus, avaris, amantibus, & id genus aliis qui spem pretio non emunt, rufus haud malè conuenit. Ruber tum militum, tum puerorum, quos verecundia maximè decet, symbolum esse poterit: ut cæruleus nauarum: gilvus & burrus, vilium, & eorum qui sunt tenuis fortunæ. Meticulosi denique & zelotypis, quòd animo sint perturbato, non malè fuluus color tribuitur: ianthinus iis qui sua sorte contenti viuunt. Colorum octo differentias explicat Alciatus in titio 2. Parergôn.

Index mæstitiæ pullus.) Nigro vel pullo colore in parentalibus utuntur, quod ex historia Thesei proditum nobis est. Ille enim interfecto Minotauro cùm rediret in patriam, nigroque velo per imprudentiam uteretur, pater Aegeus hoc signo tamquam lugubri & funesto consternatus, quippè qui filium extinctum esse crederet, se in mare præcipitem dedit. Quem colorem mæstitiæ & doloris notam fuisse significat Ouidius exul, suæ calamitatis memor, librum ab omni ornatu ablegans his verbis:

*Infelix habitum temporis huius habe,
 Nec te purpureo velent vaccinia succo:
 Non est conueniens luctibus ille color.
 Nec titulus minio, nec cedro charta notetur:*

Fortuna memorem te decet esse meæ.
tumulis cùm damus inferias.) cùm mortuos sepulchro mandamus. Inferiæ sacrificia fuere, quæ Diis inferis solui dicebantur, & Inferias facere, est mortuorum animas sacrificiis placare, vel iusta defunctis persoluere. Virgil. in 9.

Absenti ferat inferias, decoretque sepulchro.

Idem 4. Georg.

Inferias Orphei mittit, lucumque renisit.

Catullus:

*Multas per gentes & multa per aquora vectus,
Aduenio miseris frater ad inferias.*

& deinde:

*Nunc tamen interea prisco qua more parentum
Tradita sunt tristes munera ad inferias.*

Tradit Seruius morem fuisse in sepulchris virorum for-
tium captiuos necari. Quod postquam crudele nimium visum
est, placuit gladiatores ante sepulchra dimicare, qui à bustis
bustuarij dicti sunt. Eorum si fortè copia non fuisset, lanian-
tes feminae genas suas effundebant sanguinem. De hoc Infe-
riarum nomine nonnihil Gellius 19. cap. 8. Contrà tamen,
quod prætermisum nolim, Plutarch. libro *Quæstionum Ro-*
manarum, quærit quam ob causam mulieres in luctu vestibus
albis vterentur: quod factum ab iis putat exemplo Magorum,
qui aduersus tenebras ipsumque Plutonem lucida & illustri
veste sese obtegunt: utque defuncti cadaver albo amictu re-
gitur, sic putant æquum esse amicos ac familiares vestiri. At in
luctu vilia maximè conuenire putant: quæ autem colore ali-
quo tincta sunt & suffusa, luxum arguunt, & superfluarum
rerum apparatus. Cùm itaque solum album sincerum sit, mi-
nimè mixtum, purum, & tinctura non imitabile, optimè pu-
tant iis conuenire qui sepulturæ committuntur. Proinde &
Socrates scribit, Argis vestes albas in vsu esse dum lugent,
quæ eadem sint aqua elutæ. Sed enim tamen obsoleuisse mo-
rem idem Plutarch. scribit: nimirum deprauata consuetudine,
viros albas vestes in luctu vsurpasse; quod ferè colligimus ex
iis quæ Paulus Iulius ait, in tit. De sepulchris & lugèdis: *Qui*
luget, abstinere debet à conuiujs, ornamentis & alba veste.
Cõstat enim ex Varrone, de vita patrum, uti citatur à Nonio,
mulieres in luctu nigrum colorem solemnem habuisse: Amic-
culo nigello (inquit ille) capillo demisso sequeretur luctum:
alio loco: funere ipso pullis pallis amictæ. Idè fuisse vsus tra-
ditur apud Græcos ex vltimo Iliados Homericæ, vbi Tethys
futuram filij Achillis necem deflens velo nigro recta Iouem
adit. Apud Euripidem, Iphigenia matrè Clytemnestram mo-
net, ne comam laniet suam ob mortem: suisque ut renun-
ciet sororibus ne vestibus nigris corpus eam ob rem conte-
gant.

*Gladiato-
rum prima
institutio.*

*In luctu quo
habitu Ro-
mana mu-
lires vsa.*

*Alboris si-
nificationes.*

At sinceri animi.] Albedo, puritatis, fidei, castimonix, integri-

tatis, & aliarum generis eiusdem virtutum nota, ideoque religioni accommoda. Cic. 2. De legib. Color albus præcipue decorus Deo est, cum in cæteris, tum maxime in textili. Plutarchus lib. De Iside & Osiride, quærit causam cur Sacerdotes linteis tantum vestibus uterentur. Id quidem factum ait, quod immortalibus Diis omnia pura, mundaque conveniunt. Non enim fas est (ait Plato) pura Deorum numina contaminatis & impuris rebus coli. Itaque cum linum maxime purum fiat, sitque ad eluendum expeditissimum, sacrificiis, & Deum cultoribus præ cæteris convenire censuerunt. Pictorius 40. Hieroglyph. meminit, & alij nonnulli. Reperio & vestem candidam, signum fuisse lætitiæ, apud Val. Max. lib. 1. cap. 1. quo loco scribit post Cannensem cladem, qua maior virorum Romanorum pars absorpta fuit, decretum fuisse ne matronæ ultra trigessimum diem luctus extenderent, ut ab iis sacra Cereris peragerentur. Hæ itaque absterfis lachrymis, depositisque doloris insignibus, candidam vestem induerunt. Nec prætermittendus Romanorum mos in honorum petitionibus: qui enim magistratus ambibant, toga candida induti sese commendabant populo: hoc cultu integritatem, probitatemque ex colore omnium purissimo & simplicissimo significantes, seque pecunia minimè usus qua populum corrumpere: ideo candidati à candore vestis nominati, vel simplicitate, puritateque animi potius.

Indon.] Vestis alba, vel amictus è lino Ægyptiaco.

Nos sperare.] Spei color est viridis, quod omnia spe ducunt. *Viror, Spei nota.* Ut enim cum virescunt segetes & arbores, ab eis fructum expectamus: sit tamen interdum ea spes irrita, fallax, & nullius omninò frugis. Ouid.

Fallitur augurio spes bona sæpè suo.

& Plautus: *Ego scio qui speraverint, spem decepisse multos.*

Est cupidis flavus.] Avaris, amantibus, & iis qui meretricias artes sectantur, non malè quadrabit color flavus, qui ex albo, rufo & viridi concretus est, qualis est color mellis, auri & aristarum. Avaris quidem, qui spem pretio non emunt, cum sint coloris flavi, ob insatiabilem habendi cupiditatem: Amantibus, ob flavedinem contractam ex amoris affectu licet interdum propter conceptam in animo spem, vireant. Scortis denique, & turpium voluptatum sectatoribus, qui præsentis opinione boni ducuntur.

At ruber armatos] Rubor militum est: ardorem enim belli.

Ruboris nota.

cum, cædem & ferocitatem tacitè arguit. Apud Pœnos in castris Annibalis rubeam vestem Ducis tabernaculo protétam, vt aliis purpuream, indicium fuisse certaminis proditum est, quo viso miles ad pugnam se accingeret, Scribunt Val. Maxim. & Plutarch. Lacedæmonios, non vt vulnerum suorum in bello cruorem dissimularent & occultarent, Phœniceis in prælio tunicis vsos: aut ne ipsis terrorem incuteret, sed ne hostibus fiduciæ aliquid afferret.

Purpureus color, symbolum verecundie.

Indicet & pueros.] Purpureus color pudoris indicium. Hinc prætexta Romanos pueros admonebat, verecundiam in dictis factisque seruandam. Notum est Cætonis illud, cum diceret sibi magis placere adolescentes qui rubescerent, quam qui pallecerent. Et Diogenes verenti cuidam, Confide fili, inquit; hic enim virtutis est color. Claudian. 1. de raptu Proserpinæ: Vbi iuuenulam viro iam maturam describit ab adiuncto pudore:

— *niveos infecit purpura vultus*

Per liquidas succensa genas.

Ceruleus nautas.] Seruius in 8. Aeneid. Cæruleus color maris est, à cuius Deo equum constat esse inuentum. Hunc cæruleum colorem, vt mundi colorem laudat obiter polyhistor Plutarch. 1. de philosophorum decretis, cap. 6. Sed vt est varia hominum mens, aliisque aliorum sensus in colorum vsurpandis symbolis, reperio Agrigentinos tyrannide Phalaridis liberatos, publicè constituisse, nulli cæruleo colore vestitum gestare permitteretur, quòd tyranni satellites & corporis eius stipatores eo colore subligaculis fuissent vti soliti.

Byrrhus, gilivus.

Vilia sunt giluis.] Tenuis fortunæ homines decent vilia, vt byrrhum siue rufum, gilium siue melinum: de quibus Gellius cap. vlt lib. 13.

Quem cure.] mericulosis, zelotypis, & iis qui omninò sunt perturbati, fulvus amictus ex viridi & rufo permixtus potest esse peculiaris.

Lignipedes qui.

Lignipedes.] Hi sunt restigieri quidam Monachi, qui ex instituto seueriore ligneis calceis vtuntur, aut potius soleis quibusdam è subere vel ligno. Itali vocant Capussinos. Pro veste, pallia cinericia gerunt, eo colore, quo vilia rusticorum saga qui carinos emundant.

Violaceus color.

Quisquis forte.) Violaceus ad eos pertinet, qui sua contenti sorte viuunt, vel etiam fortunæ ludibria pro nihilo ducunt: eos enim affectus violæ & rosæ significare possunt, *ix xj as r.*

Vt varia est natura.] Verba sunt ipsius Alciati ex 2. Parerg. cap. 1. Colorum omnes appellationes Latinè expressim ostendere vix quisquam possit, tam enim hac in re varia natura est, vt quod in aliis plerisque accidit, rerum multitudo vocabula superet.

sed sua cuique placent.] Homerus, ἄλλα παρ' ἄλλοις καλὰ. Summ enim cuique pulchrum, ait Cic. & sic se res habet, te tua delectant, me mea. Virgil.

Trahit sua quemque voluptas.

Virtuti fortuna comes.

EMBLEMA CXVIII.

ANGVIBVS implicitis, geminis caduceus alis
 Inter Amaltheæ cornua rectus adest.
 Pollebentes sic mente viros, sandiq; peritos
 Indicat, vt rerum copia multa beet.

Hoc ipsissimum fuisse Alciati symbolum refert Paulus Iouius, lepido eò libro, quem scripsit lingua sua vernacula De notis armorum & amoris. Quod schema quàm bel- symbolum
Alciati.

lè Alciato conuenerit, facile possunt intelligere, qui eius prudentiam iuris & eloquentiam, qua cæteris excelluit, vnà secū reputant. Id enim studium, eaque facultas effecit, vt magnos honores & honestas opes ad vitæ præsidium sibi compararit. Idem Iouius me docet eodem dialogo, symbolum hoc, **VIRTVTIFORTUNA COMES**, fuisse vsurpatum antè ab Iafone Mayno nobili Iurifconsulto: quo, sua se virtute ac studio, lautam fortunam esse consecutum ostendebat. Sed id Emblemata placet ad quoscūque doctos & sapientes homines trāsferre. His symbolis, virga nempè Mercuriali caduceo, duobus inter se connexis serpentibus, & duplici copiæ cornu significatur, homines sapientia & eloquentia præditos, rerum omnium copiam facile consequi. Quò spectat Aristotelicum illud, Diuitem si velit esse posse, qui sapientia fuerit excultus: quod quidem symbola hæc tacitè indicant. Nam caduceus disciplinæ, eloquentiæ, sapientiæ, sed & felicitatis notam habet, teste Pierio lib. 15. De sacris Ægyptiorū literis. Cornu verò Amaltheæ, rerum omnium abundantia est. Hinc apud Stobæū Hippodamus Thurius ciuitatem bonis legibus constitutam, cornu Amaltheæ appellat: quandoquidem bona ingenia eius beneficio profectum capiant, tum mores, studia legeſque fiant optimæ, item rationes rectæ & æquæ, pietas, sanctimonia, reuerentia. Enimvero.

*Quisquis Palladias totis quinquatribus artes
Emit, & Aonijs pocula sacra iugi,
Huic nil deesse potest, hunc pleno copia cornu
Imperat Attalica conditione frui.*

Ab hac sententiâ nō multū abcessit Socrates: Τὸ γὰρ Ἀμάλθειας κέρας ἐξηγέμενος ἔπος. ἔϊ) γὰρ σύμβολοι, ἂν μή τις ἢ μάλ' ἔωρατις, πείθ' ἐξή) τ' ἀγαθά. καὶ μὴ πλὴ ἀμάλθειαν, ἵν' μὴ μάλ' ἔωρος τι φηομένον καὶ δὲ τὸ κέρας τὸ βοῶς ἐργατικώτα τ' ὄντος τὸ ἐργάτιον ἐπισημαίνεσθαι. βοῶς δὲ ἐν τῷ κέρατι εἶναι καὶ τὰ ἔμμοια, ὅτι ἐν τῇ γεωργίᾳ πάντα ἐρεσι) ὡς χρῆσαν ἔχουμεν. διὸ καὶ ἔχοντες αὐτὸ εἰς ἀγορεύου, ὅ τε ἀγαθὸς δαίμων, καὶ ἡ ἀγαθὴ τύχη. id est, Amaltheæ cornu sic interpretabatur: cum quidem significare qui minimè sit dissolutus, sed operi intentus, genus omne boni consecuturum: Per cornu verò bouis, quod animal est laboriosissimum, virum operariū intelligi: Vnas autem & similia in cornu haberi, quia ex agricultura consequimur quæcumque necessaria sunt. Itaque ipsum gestantes inducuntur bonus genius & bona fortuna. In Collectaneis ex Philemone de pecu-

Caduceus.

*Amaltheæ
cornu.*

*Quid per
Amaltheæ
cornu ex Sto-
bao.*

*Bos, animal
ad laborem
natum.*

nia idem intelligitur.

Τὸ τῆς Ἀμαλθείας δοχεῖς εἶναι κέρας,

Οἳοι χάριτες οἱ χαρῆς κέρας βοῦς,

Ἀργυροὶ ἔστι τῶν, ἔαν ἔχῃς, λέγα

Πρὸς τῶν ἄβύλῃ, πάντα σοι γενήσεται,

Φίλοι, βοηθοὶ, μάστιγες, σιωοικία.

Putásne Amalthea cornu huiusmodi esse.

Quale piclores cornu bouinum depingunt?

Argentum est, quod si habueris, petas

Ab ipso quicquid voles, omnia tibi addentur,

Amici, auxiliares, testes, domuum multitudo.

Amaltheæ istud cornu, præter cæteros, ad felicitatem & fortunæ bona retulit Dio Chrysof. Orat. 1. De fortuna.

caduceus.] Virga Mercurij, qua dicitur vsus ad lites & iurgia tollenda, ad somnum inducendum, ad euocandas ex inferis animas, vel etiam immittendas: Homerus Odyss. 6. Caduceus
Mercurij.

Εἶλετο δὲ ῥάβδον, πῆ δ' ἀνδρῶν ὁμοματὰ θέλγα

Ὅτι ἐθέλῃ, τὺς δ' αὖτε ἢ ὑπνώοντας ἐλείρῃ.

Caduceus autē, à quo caduceatores legati, est κερύκετος Græcis, cuius verbi meminit Marcianus, l. 8. de rerum diuis. Digestis.

Horatius:

Tu pias letis animas reponis

Sedibus, virgaque leuem coerces

Aurea turbam, superis Deorum

Gratus & imis.

Et Virgilius 4.

Tum virgam capit, has animas ille euocat orco

Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,

Dat somnos, adimitque, & lumina morte resignat.

Iulian. Imperator epistola quadam ad Iamblichum, Mercurij virgam, ad eloquentiæ vim doctè retulit, αἶν Εἰ μὲν ῥάβδον κινῆς ἢ διεγείρῃς κεθεύδοντας, quasi virga Mercurij moues, atque dormientes expergefacis. Idem post: ὡς ἐπὶ δ' εἰ μὲν λιγύου μαθητῆν, εἰ δὲ βύλῃ πρόφικτον ὄντα σε ῥάβδον ἐκείνῃ τῶ κεθεύδειν κινῆν, ἀλλ' εἰ τῶ κινῆν ἢ διεγείρῃς μᾶλλον ἐθέλῃς μμεῖσθαι. Acquū est te, qui sis Mercurij eloquentiæ præsidis discipulus, aut si mauiis alumnus, virgam non somni prouocandi gratia tractare, sed illum imitari ad mouendum & excitandum. Hanc Mercurialem virgam κερύκετος à Græcis appellari dixi, qua legati, fecialesque vsi, prouidèque caduceatores nominati, vt notat Vlpianus interpres Demosthenis, ad orationem contra Timo-

*Serpentes ca-
duceo impli-
cati.*

cratem: quo loci statuit duplices Cerycas, qui ius idem habe-
rēt cum fecialibus, eandemque pænē potestatem, vt belli de-
nunciandi, pacis ineundæ: quos *εϕλωδιξες*, pacis sequēstros
Dionys. Halicarn. interpretatur. De Serpentibus autem Ca-
duceo implicatis, hæc est Mythographorum narratio. Mercuri-
us in Arcadiam iter faciens, duos inter se Dracones acerrimè
concertantes offendit, quos interposito baculo statim pa-
cauit: qua de causa ne posterī miraculum ignorarēt, Aegyptij
virgam duobus interpositam draconibus Mercurio consecra-
runt, & Caduceum nominarunt. Baculus hic eloquētiae typus
est: dracones sapientiae gerunt symbolum. Alij ad pacem refe-
runt, quam plerumque legati siue caduceatores componunt.
Huc respexit Isidorus, Mercurius, inquit, virgam tenet quæ
serpentes diuidit: nam bellantes & dissidentes interpretum
oratione sedantur. Iamblichus in Epistola ad Deuxippū: Re-
uera Deus quispiam fuit, qui hominibus Dialecticam osten-
dit, & è cælo demisit: vel, vt quidam dicunt, eloquens Mercuri-
us qui in manibus Dialecticæ symbolum gestat serpentes
scilicet se inuicem respicientes.

*Baculus
quid.*

*Serpentes dia-
lectica sym-
bolum.*

*Amalthea
historia.*

Amalthea cornua.] Amalthea capræ nomen fuit cuius lacte
Iupiter est nutritus, Adraustes & Idæ Nympharū ministerio &
opera. Cū verò aliquando capra cornu, quod habebat ampli-
simum, in obiecta fregisset arbore, Nympha id sustulit di-
uersis pomis ac herbis onustum, & ad os ipsius Iouis detulit:
cuius beneficij memor iam grandior factus, cornu seruatum
Nymphæ, cuius erat capra, dono dedit ea virtute imbutum, vt
quicquid appeterent, ex eo cornu protinus exiliret. Alij hoc
cornu referunt ab Hercule ereptū fuisse Acheloo sese in va-
rias figuras cōmutanti. Ouid. 6. Metamorph. & Fastor. 5. Stra-
bo lib. 10. Lactant. lib. 1. ca. 21. Mythologi referunt ad regionē
antea sterilem & infecundā, quam labore & industria Hercu-
les feracissimā reddiderit. Nos facultatum & omnium bono-
rum copiam hīc interpretamur, quæ virtutem & liberalē om-
nem eruditionem consequi iure debeat: quod significat huius
Emblematis inscriptio: cuius Cicero meminit in Catone Ma-
iore his verbis: Te Cyre beatum ferunt, quoniam virtuti tuæ
fortuna coniuncta est: quæ petita videntur ex Oeconomico
Xenophontis. Quò etiam refer Adagium, Virtute duce, comi-
te fortuna, ex Ciceronis Epistolis familiaribus.

*Acheloi cor-
nu.*

Pollentes mente.] exprimit Græcam locutionem *πολύεχορτος*,
i. *Φορτίμυς*.

fandiq; peritos.] Arist. 1. artis dicendi appellat eos ἀπειρὶ δὴ ἀ-
 ρχῶς.

copia multa beet.] beare; est prodesse, inquit Vlpian. l. 49. D.
 de verb. sign. naturaliter enim bona ex eo dicuntur, quòd
 beant, hoc est, beatos faciunt.

Fortuna virtutem superans.

EMBLEMA CXIX.

CÆSAREO postquam superatus milite, vidit
 Ciuili vndantem sanguine pharsaliam,
 iam iam stricturus moribunda in pectora ferrum,
 Audaci hos Brutus protulit ore sonos:
 Infelix virtus, & solis prouida verbis,
 Fortunam in rebus cur sequeris dominam?

Interfecto Iulio Cæsare à Bruto & Cassio, vt libertatem ci-
 uibus ereptam restituerent, res tamen non cessit vt spera-
 bant. Siquidem extincto Cassio in bello ciuili, cum Brutus
 vidisset se superatum iri, quibusdam de fuga suadentibus:
 Non certè pedibus, inquit, est fugiendum, sed manibus:

Mors Marci
Bruti.

tandemque arrepto gladio prorsus desperans se ipsum confodit, iuuante Stratone Rhetore. Dion in Augusto refert tum versus hos pronunciasse, qui in tragœdia Herculi tribuuntur: ὦ τλήμων ἀρετῇ, λόγος ἄρ' ἠὲ δα ἄλλως ἐγὼ δὲ ὡς ἔργοι ἠσκησάμην, σὺ δ' ἄρα ἐδύλευς τί χη. hoc est, O misera virtus, quā tu res eras nugatoria: equidem serio in te exercebar, at tu fortunæ inferuebas. vel sic: O misera virtus, ergo nomē inane eras, ego verò te vt rem solidam exercui, quamuis interim fortunæ seruires. Significabat tunc quidem temporis plus momenti & virium fortunæ quàm virtuti fuisse, virosque bonos improborum machinis fractos & extinctos: quod Q. Curtius lib. 8. confirmat, cum ait: Quis neget eximiam quoque gloriam sapius fortunæ quàm virtutis esse beneficium? Alciatus Patergôn libro 2. cap. 7. retulit hanc Bruti sententiam, vsurpauitque in Epitaphio à se conscripto de Pyrrhi Anglebermæ Aurelianensis Academiæ Iureconsulti morte, his omnino verbis:

*Quis non malignas mortis accusat vices,
Virtute claros quæ viros præceps rapit,
Viniaciores improbos coruis sinens?
En Pyrrhus ille tot animi illustris bonis,
Latoque clauo est ante præreptus diem;
Frustra putauit esse te Virtus Deam.
Quæ fortuitis seruebas casibus?*

Desperantis
opinio quæ.

At reuera hæc fuit Bruti, id est hominis pagani, nec verè Philosophi, imò verò desperantis opinio, qui quantū in eo errarit, colligere est facillimū ex scriptis Platoniorum & aliorū, quorum fuit iudicium acrius, & auctoritas maior. Certè non multū ei potest obesse fortuna, qui sibi firmiter in virtute quā in fortuna præsidium collocauit. Virtus enim omnia quæ in hominē cadere possunt, subtus se habet, eaque despiciens casus cōtemnit humanos, culpaque omni carens, præter seipsam nihil censet ad se pertinere: vt rectè docet Cicero Tuscul. 5. & Lactant. lib. 3. De falsa sapientia ca. 28. Neque verò censendus est fortis, & magno præditus animo, qui vt aliquod damnū, aut alioqui asperam vitæ calamitatem effugiat, vitæ sibi vsuram admittit: quod in Cleomene Plutarchus ostēdit. Cū enim post miseram acceptam cladem in bello contra Antigōnum, Cleomenes rebus omnibus desperatis admoneretur à Theryclone, vt se interficeret: Generosum verò putas esse, inquit, magnique animi facinus, sibi vitam adimere: quo

Virtutis vis.

Fortis non est
qui se necat.

Cleomenis
verba gra-
uissima.

vno nihil facilius aut promptum magis esse potest? Id verò ignavi hominis & inconsulti maximum argumentū est. Quis enim eum qui simile quidpiam in se receperit, nō à sua ipsius ignaviā victum esse confitebitur? Minimè est oppetēda mors, vt honestas actiones detrectemus, imò diligenter prouidendum, vt ipsa mors in se generosi quidpiam & honesti habeat: quia cum probo non minimo coniunctum sit, aut viuere, aut mori sui caussa velle. Quòd si aliquando cogitandum esse videatur (quod numquam tamè permissum fuit instituto Christiano) id fortasse permittitur, cum nulla spes supersit amplius defendēdæ patriæ. Rectè ille quidè, sed veriùs tamen Poëtas

Rebus in incertis facile est contemnere vitam:

Fortiùs ille facit, qui miser esse potest.

Huc Martialis in primo ad Decianum quendam:

Nolo virum facili redimit qui sanguine famam:

Hunc vo'o, laudari qui sine morte potest.

Idem sic lepidè perstrinxit Fannium:

Hostes cum fugeret, se Fannius ipse peremit:

Dic mihi, non furor est, ne moriari mori?

Rectè Aristot. 3. de Morib. ad Nicomach. τὸ ἀποθνήσκειν Φεύγοντα πενίαν, ἢ ἔρωτα, ἢ πλῆρη, ἢ ἀνδρείαν, ἀλλὰ μάλλον δειλοῦ. μαλαχία γὰρ τὸ Φεύγειν τὰ ἑπίποια, ἢ ἢ κ' ὅτι καλὸν ὑπομένει, ἀλλὰ Φεύγειν κακόν. Cæsar in 7. de bello Gallico: Animi est ista molities, inquit, non virtus inopiā paulisper ferre non posse, qui se morti vltro offerant faciliùs reperiuntur, quàm qui dolorè patienter ferant. Idem pænè Curtius lib. 5. de Alexādrī gestis: Fortium virorum magis est mortem contemnere, quā odisse vitā: sæpe tædio laboris ad vilitatem sui cōpelluntur ignavi. At in primis audiēda vox Herodiani 6. χεῖρ δ' ἀνδραγαγίας τε ἢ σώφρονας εὐχιδῶς μὴ ὑπάρχει τὰ βέλπετα, φέρον τε τὰ περισπίπτοιτα. Viros generosos atque sapientes decet optima quidem optare, sed ferre quęcunque incidant. Laudata non temerè sapientibus & consultis hominibus M. Tullij sentētia, qui cum videret fractas omninò & extra spē positas esse Pompeianorū copias, cum Cæsare & Crasso sentire maluit, quā iis quos vincere se minimè posse sperabat, obsistere, aut etiā verbis molestus esse. Nam neque pugnandum sibi arbitrabatur esse tutum aut facile contra tantas opes, neque permanendum in eadem sententia, cōuersis rebus, ac bonorū voluntatibus immutatis, sed temporibus assentiendum. Numquā enim, vt ait ille, præstātib; in gubernāda Repub. viris laudata est in vna sentētia

Ciceronis dissemulatio post eiusdem bellum Pompeianū laudatur.

perpetua permansio: sed vt in nauigando tempeſtati obſequi, artis eſt, etiamſi portū tenere nequeas: cūm verò id poſſis, mutata velificatione aſſequi, ſtultū eſt eum tenere cum periculo curſum quē cœperis, potius quàm eo commutato, quò velis, tandē peruenire: ſic in adminiſtranda Republ. prudētibus viris propoſitum debet eſſe OTIUM CVM DIGNITATE: & non idem ſemper dicere, ſed idem ſemper ſpectare. Quæ laus Catonis fuit, qui cūm eſſet eo ingenio iisq̄ue moribus, vt ſeiſum mutare, & (vt Salluſtij verbo vtar) naturā verſare minimè poſſet, non modò ſuæ Reipub nihil profuit, ſed etiā valde obſuit? Eum quidē hominem cordatū & fortem & temperatū facilè patior fuiſſe, at non tam prouidū neque tam cūſpectum video in iis, quibus erat in primis ea ætate eoq̄ue tēpore prouidendū. Vtq̄ue ſolis curſus non recto per celū meatu fertur, ſed obliquo, leni, atq; moderato, tamē orbis vniuerſi machinam æquabili temperie calefacit: Ita Principes & magiſtratus ſeſe populi nonnumquam ſtudiis, vt ita dicā, obliquis accommodare debent, vt melius ſit iis conſultū, quos regi par eſt nō ſummo iure, ſed æquitatis vario eoq; mutabili præſcripto. In quo Cicero, quamquā in cæteris vitæ partibus oculatus, infeliciter lapſus eſt ea quam in M. Antoniū inſtituit miſera contentione. Nam quamquam non inuitus fatear illius cauſæ, quam pro libertate ſuſcipiebat, optimam cōditionem fuiſſe, non poſſum tamen quin vnā cum Poëta dicam,

Hæc nihil inuitis fas quemquam credere Diuis!

Putabat enim ſe Antoniū tam facilè, & eo iure, poſſe de medio tollere, aut certè in ordinē cogere, vt quondā Catilinam, Verrem, & alios facinorofos. Non videbat, inquam, ſe verſari in Romulidū fece, & cūm alia vita eſſet, aliam eſſe vitam debere, vt non mirum videri debeat, ſi ei fato iniquiſſimo pereundum fuerit. Sed iam ſatis: ad alia nobis properandum. In eam Bruti mortē ſpontaneam diſputat Seneca De beneficiis 2. ca. 20. & vndecimo Epistoliarum ad Lucilium, 83. cpift. Et D. Auguſt. Catonis factū tribuit ignauix potius, quàm fortitudini.

Infelix virtus.] Manilius: *Quin etiam infelix virtus, & noxia felix.* quo ſenſu dicitur à Septim. Florente lib. aduerſus Valentinianos, deſultrix virtus, id eſt inſtabilis & motoria: tantum quòd deſultricem & defectricem illam virtutem non vult. Ita Seneca in Hercule Oeteo:

Sine hoſte vincor, quodq; me torquet magis

(O miſera virtus) ſummus Alcida dies.

*Catonis perti-
nax animus
in. probatur.*

*Infelix con-
tentio M.
Tullij in An-
tonium.*

Huc pertinent Menandri quidam senarij,

Πάντα δε τοῦ ἔχοντες. οὐδὲν γὰρ πλείον
 Ἀνθρώπινος τοῦς ἔστιν, ἀλλ' ὁ τῆς τύχης &c.

— Ἡ ψέφιοια δ' ἡ θνητῆ, κακὸς,
 Καὶ Φλιῶαφος πείσθητε, κ' οὐ μέμψασθέ με
 Ἀπὸνδ' ὅσα τοῦ μῦθου, λέγομῦ, ἢ κοράττο μῦθου,
 Τύχη ἔστιν ἡμεῖς δ' ἐσμὸν ἑπιγεγραμμένοι.

Definite mentem habere, nam nil amplius

Humana mens est, tota fortuna manet.

Mortalis autem fumus est prudentia

Nugaeque, non vos penitebit, credite.

Quaecunque sentimus, agimus, vel dicimus,

Fortuna cum det, nos quidem inscripti sumus.

[*solis provida verbis.*] In hoc sequebatur quorundam dogma,

qui asserebāt, Virtutem nihil aliud esse quàm verba & voces.

cuius meminit etiam Plutarch. Comment. De superstitione,

vbi hoc quod antè ascripti ferè, citat ex Poëta quopiam: ὦ ἀν-

θρώπων ἀρετῆ, λόγος ἄρα ἡδὲ αἰσῶ δ' ὡς ἔργον σε ἡσκούου, ἀφείς τι πλε-

ροποιὸν ἀδικίαν καὶ τι γόνιμον ἀπάσης ἡδονῆς ἀκολασίαν. Idem scri-

ptum tandem reperio (quid enim prætermittam quod sese vl-

tro offert?) in Epithome historiarum Romanarum, quæ L. Flori no-

mine circumfertur: *Quāto est, inquit, efficacior fortuna quàm*

virtus? & quàm verum est quod moriens effluit, Non in re,

sed in verbo tantum esse virtutem? hęc lib. 4. ca. 6. Cæterum

ad eorum opinionem qui putarent virtutem, nihil aliud esse

quàm verba, Horatius videtur allusisse in Epistolis, cùm ait,

— *virtutem verba putas, ut*

Lucum ligna.

Paupertatem summis ingeniis obesse
ne prouehantur.

EMBLEMA CXX.

D E X T R A tenet lapidem, manus altera sustinet alas:
Vt me pluma leuat, sic graue mergit onus.
Ingenio poteram superas volitare per arces,
Me nisi paupertas inuida deprimeret.

A Dolescentis est ingeniosi prosopopœia, quę multis aliis communis est: quibus si quid suppeteret ad studiorum progressum, nō sanè in minimis hærerēt, sed absolutā aliquā perfectamque disciplinarū cognitionem seriò contrectarent. At propter summam facultatum inopiam consistunt, perpetuoque in infimo puluere volutari coguntur. Enimuerò vulgatissimum est illud Iuuenalis:

*Haud facile emergunt quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.*

Idemque: — *cantare sub antro
Pierio thyrsūmve potest contingere sana
Paupertas, atque aris inops, quo nocte dicq;*

Corpus eget, satur est cum dicit Horatius ohe.

Sed ne transiliam tam oscitanter eam vulgarem & solemnem studioforum penè innumerabilium querelã, qui miseram suã fortunã vitęque genus incusant: quot quãso iam olim & hoc nostro tempore adolescentũ myriades esse constat, in quibus ea sit ingenij dexteritas, vt ad liberalem omnẽ disciplinã non imbuti, sed ficti à natura esse videãtur? At in puluere cœnoq; misero hærere cogũtur, & cum meliores fruges nõ possunt, siliquas affectantur, imò verò cum grauib; & molestis admodum colluctãtur difficultatibus, quia quamquã ingenij mentisq; penè diuinã pennas expeditas & alacres habeant, nulum tamen aut amicum aut locupletem hominem, vel certè Mecenam beneficum nancisci possunt, qui nodum, qui saxũ illud egestatis ad eò vrgentis, qui validum fortunę impedimentum tollat. Quis laboriosum & industrium Cleanthem in historiis laude dignum non ceseat, qui noctis magnã partem in aqua haurienda impendebat, quò sibi victum compararet, interdum verò Chryssippi doctrinę operam daret: Nam ne longiùs abeam, nullus nostrũ est, cui compertũ non sit vbiuis gentium permultos esse studio addictos adolescentes, qui incredibili amore flagrēt eas capessēdi artes, quibus humanitas & eruditio comparatur, qui tamen arctiore, nimisq; violenta paupertatis remora sic interdum prohibētur, vt cum iis facultatibus omninò careant, quę ad hoc iter conficiendum necessarię sunt, ad artes quasdam sordidas, tamquam in pistrinum, fortunę, vt ita dicam, tyrãnide compelluntur: vel si quid spei reliquum sit, non tamen possunt emergere, nisi deuorent infinitas in studio persequendo molestias. Nam aut pædagogicę onera sustinent (qua conditione, si cum aliis conferatur, nulla alia miserior) aut deterius aliquod subire munus & viliores quasdam partes, imò verò labores indignos literatis hominibus perferre ac pati coguntur. Quę ingenia certè acuta per se & viuida, sed inopię tamen nimis molestiis sopita nimium ac languida si quis liberali animo iacētia excitaret, non dubium est quin longè plures haberemus in rebus Theologicis exercitatos, graues profectò & eruditos Iuris vtriusque cõsultos, fidos & perspicaces Medicos, Doctores longè plures in omni literarum genere, Mathematicos, Physicos, Logicos, Oratores, Poetas, Grammaticos, ad Reipub. non minimum & ornamentum, & adiumentum. Quod cum ita queror, nescio profectò an dicere ausim quę mihi nunc in mentem veniunt:

Excursus in miseram adolescentum felicissimę ingenij conditionem.

Pædagogicę miser.

*Multa in Pa-
risiensi Aca-
demia scho-
la.*

nempè huic inopiæ diligenter , magnaque liberalitate fuisse iam olim occursum nostris maioribus, sapiētibus certè ac piis hominibus, qui tot scholas hac in nostra Parisiensi Academia (vt de cæteris taceam) à fundamentis excitant, legibus & institutis informant, redditibus etiam ac censibus annuis locupletant: quas opes rebus primùm iis quæ ad Religionem pertinent, & pauperibus alendis, iisque quibus nimis esset arcta supellex, assignari voluerunt. Quæ pia certè & Christianis hominibus digna beneficentia, institutioque liberalis, mirum quàm hodie immutata sit. Hunc enim adolescentum studioforum & pauperum censum nescio qui scholarchæ malis artibus interdum occupant: ex quo fit, vt quæ iustè conferri debebant in vsus publicos, miserè ab iisdem & iniquè rapiantur: nec iam inopes ij admittantur, quos solos participes esse par erat huius munificentia, sed ignaui quidam ventres impunè sanctos illos redditus depeculentur. Sed de his aliàs fortasse commodiùs. Lapis paupertatis est symbolum, propter grauitatem & difficultatem ponderis. Citatur à multis hic senarius:

Οὐδὲν περιὰς βαρύτερόν ἐστι φορτίον:

Nullum pauperie molestius est onus. Dextræ etiam lapis adhærens, referri non incommodè potest ad impedimentū scribendi. Nam præ inopia nihil eloqui potest, vel scriptis mandare adolescens, fortunæ bonis omninò destitutus. Et certè talis futurus erat Virgilius, talisque Horatius, nisi liberalitatem Mæcenatis fuissent experti. Per alas siue pennas, vigorem ingenij & acumen intellige.

In Occasionem.

EMBLEMA CXXI. *Ἀγρονομίας.*

L Y S I P P I hoc opus est, Sicyon cui patria. tu quis?
 Cuncta domans capti temporis articulus.
 Cur pinnis stas? usque rotor, talaria plantis
 Cur retines? passim me leuis aura rapit.
 In dextra est tenuis dic unde nouacula? acutum
 Omni acie hoc signum me magis esse docet.
 Cur in fronte coma? occurrens ut prenda. At heus tu
 Dic, cur pars calua est posterior capitis?
 Me semel alipedem si quis permittat abire,
 Ne possim apprenso postmodo crine capi.
 Tali opifex nos arte, tui caussa edidit, hospes:
 Vtque omnes moneam, pergula aperta tenet.

ID sumptum è Græco Posidippi Epigrammate, quod sic ha- Fons Em-
blematis.
 bet.

Τίς πόθεν ὁ πλάτης, σικυωνίος, ἔνομα δὴ τίς,
 Ἀύσιππος. σὺ δὲ, τίς; κρητὸς ὁ παιδαμείτωρ.

Τίπτε δ' ἐὼ' ἄκρα βέβηκας, αἰ τροχῶν, τί δὲ λαρὸς
 Ποσὶν ἔχθρς διφουῖς, ἵπτα μ' ὑπλωέμος,
 Χερὶ δὲ δεξιτέρῃ τί φέρεις ζυγόν, ἀδράσι δειγμά
 Ὡς ἀκμῆς πάσις ὄξυτερος τελέτω.
 Ἡ δὲ κόμη, τί κατ' ὄψιν, ὑσανπάσανη λαβείδῃ.
 Νῆ δια τ' ἐξόπιθαι πρὸς τί φαλακρὰ πέλι:
 Τὸν γὰρ' ἀπαξ πλησιοῖσι πρὸ γὰρ ῥέξαντα με ποσῶν,
 Οὐπίσ' ἔτ', ἰμείρων δρᾶ ζεταῖ ἐξόπιθαι.
 Τοῖον ὁ τεχνίτης με διέπλασει εἴνεκεν ὑμέων
 Ζεῖε, καὶ ἐν πρὸς ὑρῶν εἴηκε διδασκαλίῳ.

Erasmus eisdem versus paraphrastice reddidit, id est, musa paulò fusiore, in Prouerb. Nosce tempus. Ausonius in Epigrammatis eodem fermè argumento descripsit occasionem, sed huic comitem fecit metanœam, id est pœnitentiam. qua de re Politianus cap. 49. Miscellan. Retulit & Syntagm. 1. Gyraldus. Admonemur hac icone occasionem, cùm sese offerat, statim esse arripiendam: eius enim tanta est opportunitas, vt plerumque ex voluptate tristitiam, ex damno lucrum, ex honesto inhonestum parturiat: & contrà: breuitérque rerum naturam permutet. In aggrediendo itaque & conficiendo negotio præcipuum habet momentum, vt non ab re veteres cam donasse diuinitate videantur. Occasionem Cicero definit libris De inuentione, partem temporis in se habentem alicuius rei idoneam faciendi aut non faciendi opportunitatē. Eam qui oblatam arripiunt, quique cùm maximè tempus postulat aut dicunt aliquid aut faciunt, rectè illi sapere dicuntur. Quædam enim sunt eius generis, vt quanquam honesta per se & vtilia videri possunt, nisi tamen tempestiuè fiant, planè vilescunt. M. Cicero 3. Antoniana Cæsaris Octauij virtutem verbis auget, quòd opportuno tempore periclitantem Remp. iuuerit. Sic enim: C. Cæsar adolescens, incredibili ac diuina quadam mente, atque virtute, cùm maximè furor arderet Antonij, cùmque eius à Brundusio crudelis & pestifer reditus timeretur, nec postulâtibus, nec cogitantibus, nec opinantibus quidem nobis (quia fieri posse non videbatur) firmissimum exercitum inuictò genere veteranorum militum comparauit. Idem oratione pro Pompeio: laudat eum imperatorem, quòd præter omnium spem breui tempore bellum contra piratas susceptum confecerit. Prò dij immortales! tantæ vnus hominis incredibilis ac diuina virtus tam breui tempore lucem Reip. afferre potuit, &c. Et Æneas Virgilia-

nus Didonem laudat quòd sola miseris Troianis opem tulerit, quo tempore maximè opis indigerent.

*O sola infandos Troie miserata labores,
Que nos relliquias Danaùm, terraq; marisque
Omnibus exhaustos iam casibus, omnium egenos
Urbe, domo socias. —*

Lysippi hoc opus.] Lysippus statuarius ex Sicyone vrbe Peloponensi, multis variisque suæ artis monumentis nobilitatus, vt Alexander vetuerit, ne à quoquam pingeretur, aut sculperetur, præterquàm ab Apelle & Lysippo. Horat. Epist. 2.

*Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lysippo duceret era
Fortis Alexandri vultum simulantia. —*

Idem Plutarch. lib. De Alexandri fortuna. Lege Plin. cap. 7. & 8. lib. 34.

Cuncta domans.] Descriptio est Occasionis. per articulum, punctum & momentum intellige breuissimum. Prouerb. Tèporis punctum.

Cur pinnis stas?] Hoc significatur, volaticam esse & fluxam occasionem, idcircoque talaria pedibus, vt Mercurio, ei tribuuntur.

nouacula.] culter rasorius: quo etiam acutissimum momentum temporis exprimitur.

Cur in fronte coma?] Alludit ad illud:

Fronte capillata, sed post Occasio calua est.

Nam post neglectam occasionem, ea frui non amplius licet. *Calua Occasio à tergo.*
καρῆς recaluafter occipitio à coma libero, capillis in supercilia diffluentibus olim pingebatur, talémque prius finxit Sicyonius ille plastes Lysippus. Demosthenes Epistolis de Concordia, eandem sententiam Atheniensibus inculcat: Τὸν δὲ παρόντα καρῆν ὄρων, ἐλομόων μὲν ὑμῶν τὰ δέοντα, ἀμα δόξαν ἐν σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν διωάμενοι κτίσασθαι, ἔ μοιοι ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄλλοις ἀπασιν ἔλλησι. ἀγοησάντων δὲ ἢ πρὸς καρῆν ὄντων, ἔ ῥάδιον αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἀναλαβεῖν, ὡς ἦτις χρῆναι τίμι ἐμαντῶ γωμίω, ὡς ἔχω πρὸς τὰ πῶν εἰς μέσοι τείνει. Respexit huc Pindar. Pythior. 9. ὁ δὲ καρῆς, ὁμοίως παντὸς ἐχὲν κορυφῶν: id est, Occasio similiter totius negotij perfectione in se habet. Athenagoras pro Christianis, οἱ μὲν γὰρ ἔ ἀερετὸν διαλέγασιν, οἱ δὲ καρῆν. Cic. 5. Philippica: Minimis momentis maximas inclinationes temporum fieri, cum in omni casu Reip. tum in bello Et in 6. Dies affert & hora magnas clades. Horat. primo Epist. ad Bullatium.

*Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam,
Grat i sume manu, nec dulcia differ in annum.*

Quid. I. De remedio:

*Sed propera, nec te venturas differ in horas:
Qui non est hodie, cras minus aptus erit.*

Idem alio loco:

*Temporibus medicina valet: dat i tempore profunt,
Et dat i non arto tempore uina nocent.*

Martialis item:

Non bene distuleris videas quod posse negari.

Proverb. Premenda occasio: &, Capere crines.

alipedem.] celerem & velocem, quasi alas pedibus habentem.

Ausonius, de aratib. animalium, ceruam alipedem dixit.

Tali opifex.] Admonet spectatorem imago, docetque cuius rei gratia, & propter quam caussam locata sit in loco vndique patenti, scilicet, vt omnes & quoscumque obuios sui negotij admo neat & doceat.

In subitum terrorem.

EMBLEMA CXXII.

*EFFVSOCernens fugientes agmine turmas,
Quis mea nunc inflat cornua? Fatuus ait.*

EX Poliani auctoris Græci Stratagematôn libr. primo tra- *Origo certis-*
 ctû id Emblemata video: sententiam ita reddere sum cona- *sima Emble-*
 tus: Pan Bacchi dux fuit. Is Pan primus aciem inuenit, quam *mati.*
 phalangem nominauit. Dextrum etiam & sinistrum cornu in- *Pan dux*
 stituit: quæ caussa fuit cur ei cornua tribuantur. Primus etiam *Bacchi & e-*
 fuit, qui arte & calliditate hostes interceptit. Cùm enim ali- *ius inuentâ.*
 quando qui missi fuerant exploratum, retulissent hostes in
 altera syluæ concauæ parte castra metari: Pan eo acce-
 pto nuncio suis præcepit, vt ingentem clamorem tollerent.
 quibus ita conclamantibus, locis cauernosis sonus exceptus
 multò quidem maior exauditus est, quare percussi metu ho-
 stes, statim se in pedes cõiecerunt. Quo stratagemate cùm Pã
 fuerit vsus, Echo Pani amica esse fingitur: ideòque vani no-
 cturnique terrores Panici dicuntur, hæc ferè Polianus. Alij
 verò ad hunc modum explicant, sed non ita scitè & verè, meo
 quidem iudicio. Putauit antiquitas Pana pastorum Deum re-
 pentinos terrores, & animi consternationes immittere vsque
 adeò impotentes, vt non ratione modò, verùm & mente ca-
 reant: quemadmodum non raro vsu venire solet in exercitu,
 cùm nulla mouente caussa equi atque homines perturbantur.
 Phornutus Panicos terrores ait dici de repentinis & sine ra- *Panici tu-*
 tione factis: ita enim nonnunquam greges atque armenta pa- *multus as*
 uere videntur, cùm sonitus aliquis vel strepitus surgit in syl- *terrores.*
 uis, aut è speluncis, aut ex terræ cauernis. De Panico illo tu-
 multu præclarus Plutarchi locus est in M. Antonij vita: quo
 loco tractat expeditionè Parthicam: magnus enim metus in-
 cessit Antonij milites, ob aurea quædã vasa Mithridati libe-
 raliter ab Antonio data. Hic terror Gallos inuasit, cùm Brëno
 Duce Delphos prædaturi accesserãt. Terrores quippè, inquit,
 nulla certa caussa existentes à Pane oriri produntur. Silius. li.
 13. Punicorum, scribit hoc terrore Panico Annibalem fuisse
 percussum, cùm ad vrbs mœnia accessisset eã expugnaturus.
 Apud Suidam Polybius ait: Cùm Luna defectû esset passa tẽ-
 poribus Persei, Macedonũ Regis: vulgo rumor increbuit, hoc
 quasi ostento regis mortem significari. Quæ res effecit, vt
 Macedones consternarentur, ipsique Romani animos sume-
 rent. Itaque ἀληθῆς ἔστι τὸ ἀειφερόμενον, ὅτι πολλὰ κενὰ τῷ πο-
 λέμῳ. Id significat Cicerò pro Cæcina Exercitus, inquit, ma-
 ximi sæpè pulsifugatique sunt terrore ipso, impetûque ho-
 stium, sine cuiusquã non modò morte, sed etiam vulnere. Huc
 refer prouerb. Panicus casus: &, Inanis metus: &, Multa

belli inania: Diodor. lib. I. ea. de re non nihil. Quid si quis referat ad eum pauorem, qui omnem sapientiæ vim ex animo expectorat, ut ait ille? vel ad consternationem terroremque, cui viri etiam fortissimi non possunt esse aliquando pares, non videbitur abhorrere fortasse à mēte Alciati. Rectè siquidem Pindarus:

— Φόβος ἀνδρῶν δαίμας

Ἐπιπυσει ἀλλὰ φρενῶν.

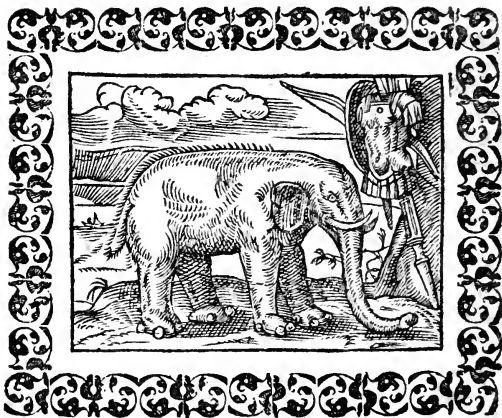
Timor virorum domitor fortitudinem animis adimit.

[*Effuso agmine.*] disperso exercitu & perturbato.

[*Fauis.*] Pan, cuius cornua credebantur terrorem immittere.

In illaudata laudantes.

EMBLEMA CXXIII.

INGENTES Galatium semerui milite turmas,
 Spem præter trepidus fuderat Antiochus:
 Lucarum cum sæua boum vis, ira, proboscis,
 Tum primùm hostiles corripuisset equos.
 Ergo trophæa locans Elephantis imagine pinxit,
 Insuper & sociis, Occideramus, ait,

Bellua seruasset ni nos fœdissima barrus:

Vt superasse iuuat, sic superasse pudet.

Historia hæc refertur à Luciano in Apologia quadam, *Antiochi stratagemas in Galatas* quæ inscribitur Zeuxis siue Antiochus. Cùm non ignoraret Antiochus, cui cognomen Soter erat, & corporis viribus & audacia instructos esse Galatas, illorumque multitudinem innumerabilem videret, spem valde malignam animo concipiebat potiundæ victoriæ, illis tamquam inuictis existentibus. Itaque iam de fœdere ineundo pacisque conditionibus petendis cogitabat, cùm Theodoras vir animi generosi, & instruendæ aciei peritus iussit interea Elefantos, quos Antiochus vndecim habebat, clam occultissimè tenere, ne ex acie apparentes hostibus fierent conspicui: vbi verò manus essent conferendæ, & Galatæ aperta phalange cursus immitterent, Elefanti in Galatas fecerunt impetum; ipsique equi ferociam Elefantorum non sustinentes, sessores dorso excusserunt. Ad extremum itaque Antiocho cessit victoria: ideoque Macedones regem victorem coronabant, lætumque Pæana cauebant. Ille tamen effusis lacrymis dixisse fertur: ἀρχουόμεθα, ὧν τερατώτα, οἷς γε ἡ σωτηρία ἐν ἐγκλί δεχέ τούτοις θηρίοις ἐγένετο, ὡς εἰ μὴ τὸ κνηνὸν τῷ θεάματι ἐπέπληξε τὸς πολέμους, τί ἂν ἡμεῖς ἦμεν πρὸς αὐτούς; ὅτι τε τῷ τροπαίῳ κελεύει ἄλλο μὴδὲν, ἐλέφαντα δὲ μόνον ἐγκολάζει. hoc est, Pudore afficimur, inquit, ô milites, quibus salus in hisce vndecim stetit belluis, adeò vt nisi spectaculi nouitas hostium animos terruisset, quid tandem in eos potuissimus? Itaque trophæum nullum aliud quàm Elefantem iussit sculperè. Hoc exemplo *Imperatores ipsique principes saepe honesto utile preferunt.* belli duces potissimum notantur, qui sæpissimè honesto utile *Lysandri astus.* anteponunt. Antigonus rogatus, quo modo essent hostes aggreudiendi, dixit: Aut dolo, aut vi, aut apertè, aut insidiis. Sed improbiùs Lysander, qui exprobranti cuidam artes & dolos quibus in præliis vteretur: Si, inquit, leonina pellis sufficere non possit, induenda certè vulpina est. Innuebat quidem ad artes confugiendum esse, si quid virtute parari non queat. Huic quidem Chilonis aduersatur sententia, Damnum inquentis præferendum esse turpi lucro: siquidem illud semel dolemus, hoc semper cum infamia durat. At vt Choræbus apud Virgilium,

— *dolus an virtus quis in hoste requirat?*

quod nostris temporibus (prò dolor) in quibus virtuti fortu-

*Excursus in
foederum &
fidei violato-
res principes.*

na comes esse debuerat, magno nostro malo plus quam satis est, experimur. Quando enim vberior vitiorum copia? quando maior auaritiæ patuit sinus? Imperator Ethnicus & Barbarus fassus est se superasse hostes non vi, sed dolo, vnde & trophæum iussit erigi: plerique verò Christiani duces (quod grauatè dico) sæpenumerò dolis & insidiis hostem circumueniunt, idque virtuti bellicæ ascribunt: nec est quod apud eos de vincendi via disputetur, quælibet Martis alea vel aperta vel insidiosa committitur: sicque,

Cura quid expediat prior est, quam quid sit honestum.

Rex Sapor scribens ad Constantinum, apud Ammian. Marcellin. lib. 17. inter alia, tum hoc eleganter: Ideoque Armeniam recuperare cum Mesopotamia debeo, auro meo composita fraude præreptam. Illud apud nos numquam acceptum fuit, quod asseritis vos exultantes nullo discrimine virtutis ac doli, prosperos omnes laudari debere bellorum euentus. Isocrates in Panathenaico iniusta bella ita exagitat: *Ἐπιμαρτυροῦντες δ' εἰς πῆρας τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας τὰς παρὰ τὸ δίκαιον γενομένας, μὴ νομίζετε ἀγίους εἶναι, καὶ πλεόντων ἐπιδόων μετὰς, ἢ τὰς ἡτῆας τὰς ἀνευκακίας συμβαίνουσας καὶ ταῦτα εἰδότες, ὅτι μεγάλα διδάμεις, ποιεῖσθαι δὲ, πολλάκις γίνεται κρείττους ἀνδρῶν σπυδαίων, καὶ κινδυνεύει ὑπὲρ τῆς πατρίδος παραρρυμένον ὅς πολὺ δεικνύσθαι ἀν' ἐπαινοῖσιν, ἢ τοὺς παρὰ τῆς ἀλλοτριᾶς ἀποθνήσκον ἐπίμορος ἐθέλοισι, καὶ τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασιν ὁμοίως ὅτι τὰ ταῦτα μὲν γὰρ ὄντι ἔργα ποιεῖσθαι ἀνθρώπων τὸ δὲ τὰς χρηστὰς ἐπιπέτε χεῖροι ἀγωνίζεσθαι τῆς ἀδικεῖν βυλομένου, θεῶν ἂν τις ἀμέλειαν εἶαι φήσεν.* i. Miror autem si qui sunt qui prælia & victorias præter ius & æquum partas, non esse turpiores, & pluribus plenas esse probris existiment, quam clades sine ignavia acceptas: præsertim cum sciant magnos exercitus, quamuis sceleratos, sæpè superiores esse viris honestis qui pro patria pugnare non dubitant: quos laudari multò sit æquius, quam eos qui alienarum opum cupiditate mortem oppetere non recusant, conductitiis militibus similes, nam hæc facta sunt hominum improborum. Quod verò boni viri nonnumquam infelicius, quam qui student iniuriis inferendis, præliantur, id Deorum incuriæ fortassis est tribuendum.

Galata qui.

Galatùm.] Galatæ siue Gallogræci, populi minoris Asiæ, Phrygiæ & Bithyniæ finitimi: de quibus Livijs 8. lib. Decad. 4. & Iustin. lib. 25.

semerni milite.] semiarmatis militibus.

fuderat.] disiecerat. Livijs lib. 2. Exercitum fundit, fufum persequitur.

Lucarum boum.] Elephantorum, qui primùm ab Italis vifi sunt in Lucanis, vt sentit Plin. lib. 8. cap. 6. & Solinus poly-
hiff cap. 28. itemque Vegetius lib. 3. cap. 26. Varro 6. de lin- *Elephanti,
Luca boues.*
gua Latina: Luca bos, elephas: cur ita dicta fit duobus modis inuenio scriptum: nam in Caij Aelij commentario erat, à Libycis Lucas, & in Virginij comment. ab Lucanis Lucas, ab eo quòd nostri maximam quadrupedem, quam ipsi haberent, vocarent bouem, & cum in Lucanis Pyrrhi bello, primùm vidissent apud hostes elephantos, identidem quadrupedes cornutas (nam quos dentes multi dicunt, sunt cornua) Lucam bouem appellasse Si à Libya dictæ sunt Lucae, pantheræ & leones non Africanæ bestiæ dicerentur, sed Lucae: si ab Lucanis dictæ, vrsi cur potius Lucani, quàm Luci dicti? Quare ego potius Lucas ab luce: quòd longè relucebant propter inauratos regios clypeos, quibus eorum tum ornatæ erant turres. Vide Prou. Prius locusta Lucam bouem pariet.

proboscis.] ἀπό τῆς προβοσκῆς, quod est antè pascere. Pars est *Proboscis seu
promuscis.*
sue corporis porrectio naribus inhaerens, qua vtitur Elephan-
tus tamquam manu. Plin. cap. 7. lib. 8.

trophæa.] Τροφᾶν ἀπό τῆς τροπῆς, à conuertendo: quòd qui *Trophæum
unde.*
hostes in fugam conueterat, trophæum merebatur; quod in loco publico conspicuum erat, vt victoriæ signum, hinc illud est Virgilij vndecimo Acneid.

Mezentis ducis exuias tibi magne trophæum

Bellipotens aptat vorantes sanguine cristas.

Bellua sædissima barrus.] Barrus, Elephas est, qui barrire di- *Barrus &
barrisc.*
citur: inde barritus, talis vox. Appul. Florid. 3. Vt est Tauro-
rum grauis mugitus, Luporum acutus vlulatus, Elephantor-
um tristis barritus, &c. sed & pro clamore militari vsurpa-
tur. Veget. lib. 3. cap. 18. Clamor, quem barritum vocant, prius
non debet attolli, quàm acies vtraque se iunxerit. Corn. Ta-
citus: Sunt Germanis hæc quoque carmina, quorum relatu,
quem barritum vocant, accendunt animos, futuræque pugnae
fortunam ipso cantu augurantur. Obiter admoneo, melius
hîc fortasse legi *fidissima* quàm *sædissima* sed in hoc scrupo tan-
tillo immorari nolim.

Vt superasse inuat.] Allusio ad illud, Lucrum pudori præstat:
& Plauti in Trippumo.

Pol pudere, quàm pigere præstat, totidem literis.

Rectè Theodericus apud Cassiodorum lib. 1. Variar. ad Marcellum Aduocatam fisci: Non quoties, ait, superes, sed quem admodum vincas, inquirimus. Non quæras de potestate nostra, sed potius de iure victoriæ: quando laudabilius à parte fisci perditur, cum iustitia non habetur, &c. Non minus rectè Claudian. Honorium admonens, vt non quod liceat, sed id quod deceat in vita priuata & publica spectet:

Non tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit Occurrat.

Et Iurisperiti tradunt non modo quod liceat, sed & quod honestum sit, videndum esse, l. semper, De ritu nupt. & l. 197. de verb. sign.

In momentaneam felicitatem.

EMBLEMA CXXIII.

*AEREA M propter creuisse cucurbita pinum
Dicitur, & grandi luxuriasse coma:
Cum ramos complexa, ipsumq; egressa cacumen,
Se præstare aliis credidit arboribus.
Cui pinus, Nimum breuis est hæc gloria: nam te
Protinus adueniet, quæ malè perdet byems.*

Scribit

Scribit Guicciardinus Italus scriptor, id Alciati carmen affixum fuisse ianux cuiusdā hominis Angli, qui factus insolentior ob prosperos rerum successus, permultis inuisum se præbebat. Idem est apologus apud Petrum Crinitum De honesta disciplina lib. 2. cap. 14. Sata est olim, inquit, tucurbita iuxta pinum arborem editissimam: cucurbita verò cū multis pluuiis atque calī temperamento creuisset, lasciuire cœpit, & ramulos audaciū porrigere: iamq̄ue in pinū serpebat, & suas in ramos frondes audebat inuoluere, prægrandia pōma & virescentia ostentās. Tanto itaque fastu ac insolentia intumuit, vt pinū ausa sit aggredi: Et vides, inquit, vt te iam supero, vtq̄ue foliis & virore præsto? Tum pinus, quæ senili prudentia præstabat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed respondit: Ego verò hīc multos calores & hyemes, variasq̄ue temporis calamitates pertuli, adhuc tamē integra consisto: tu ad primos rigores minus habebis audaciæ, cū & frōdes concident, & viror omnis aberit. Hoc quidem dicitur in eos, qui ob momentaneam quandam felicitatē gloriātur, quiq̄ue plus habent ostentationis & pompæ, quā facultatum aut virium. Itaque non mirum videri debet, si dum se aliis præferunt, magniq̄ue videri volunt, sese aliis & quidem nasutis hominibus ridendos propinent, & tamquam sicci quidā flosculi citissimē exarescant ac decidant. Certē apud Onirocritas cucurbita spes inanes prælagit, vt potē quæ cū ventricosam admodum speciem præ se ferat, multumq̄ue identidem nutrimenti polliceri videatur, illud tamē tenue, & nisi condimēto aliquo iuuetur, egregiē fatuum est, vt refert Pierius lib. 58. Eodē planē modo sese habent Thrasones illi, fortunæ suæ momentaneæ iactatores, vel qui secundis ventis plus æquo turgescūt, neque aduertūt seuerissimā illam Nemesein, quæ de superbis & fastuosis vindictam sumit. Id apertis verbis Pausaniæ, Simonides ab eodem conuiuio lautissimē exceptus significauit. Rogatus enim vt quidpiam ex arcanis Philosophiæ adferret in mediū, videntiq̄ue Pausaniam rebus suis nimium fidere, dixit: Memineris te in tanto rerum successu hominem esse. At quæ esset verbi huius vis, quodq̄ue pondus, parum vidit Pausanias. Itaque cū ipse iam in summo vitæ discrimine constitutus, mortem sibi impendere intelligeret, exclamasse fertur: Quā inani persuasione deceptus eram, qui Cœi hospitis saluberrimum consiliū ad me pertinere non putabam: vnde nunc miserē perire cogor. Rectē Philippus Macedo, qui ne felicitate ni-

*Vnde Emblematis peti-
tum.*

*In eos qui ob
prosperos suc-
cessus intum-
escunt.*

*Cucurbita
quid allego-
ricè.*

*Pausanias
insolens.*

Philippus
 & Macedo ex
 insolenti mo-
 deratus.

mia se efferret, ex pueris aulicis vni id muneris demandauit, vt summo mane cubiculum ingressus pronunciaret, ἄνθρωπος ἢ Φίλιππε. cuius rei faciendæ occasionem fortasse dederat Archidamus Agesilai filius: qui cum à Philippo post partam victoriam ad Cheronam acerbas & minarum plenas literas accepisset, huic respondit: Si metieris vmbra tuam, Philippe, haud quaquam reperies illam factam maiorem, quàm erat ante victoriam. Aliud, sed vitæ priuatæ apponam exemplum in Mæna liberto Pompeij, quem insectatur Horatius Epod. 4. Oda. Hunc populus indignabundus Romanos ludos è primis quatuordecim ordinibus spectatam, nuper seruum, nec modò sæpe vincitum, sed & verberatum Ibericis funibus, durisq̃ue compedibus perusta latera cruraq̃ue habentem; quod etiam grauius est, magni alicuius delicti causa seruilibus affectum flagris: modò repenteq̃ue liberum, opulentum, superbum, delicatum, præfectum classi aduersus piratas. Carmen Horatianum quia sit in omnium manibus, facillè prætermitto. Interea tamen ad hunc locum multa obseruari facillè possunt: primum, eos longè arrogantiores esse, qui nuper diuites euaserunt, quàm qui in amplo patrimonio educati opes & fortunas acceperunt à maioribus, quod notat Aristot. secundo de arte dicendi. Deinde sæpenumero fieri, vt diuitiæ mentem perstringant, vt hominem insolentem reddant, quamobrem noster Flaccus, *Stultitiam patiuntur opes.* & Publij mimus: *Fortuna quem nimium fouet, stultum facit*, vt Cicero de amicitia dicit, nihil quicquam insipiente fortunato intolerabilius; adeò verum est quod multorum est in ore, fortunam non solum ipsam esse cæcam, sed etiam eos quos amplexa sit, cæcos efficere. Sallust. *Res secundæ animum etiam sapientum fatigant.* Virgil. 10. Aeneid.

*Nescia mens hominum fati, sortisque future,
 Et seruare modum rebus sublata secundis.*

Idem Ouid. 1. artis:

Luxuriant animi rebus plerumque secundis.

Adhæc nō posse non indignari viros bonos & cordatos alioqui, cum vident abiectos, viles, improbos in altum prouehi, opibus & honoribus augeri, potentiam consequi, qua tamen indigni sunt. Iuuenalis satyra prima:

*Patritios omnes opibus cum prouocet vnus,
 Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.
 Cum pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi*

*Crispinus, Tyrias humero renocante lacernas
 Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,
 Nec sufferre queat maioris pondera gemma,
 Difficile est Satyram non scribere.   sequitur,
 Quid referam quanta siccum iecur ardeat irâ, &c.*

Sed in summa, ferè fit vt cum fortuna ita blanditur, captatum veniat: quod subinde debemus meminisse ne opprimamur incauti, nam fallacia sunt & caduca quæcunque à fortuna pendunt, opes, diuitiæ, honores, clientelæ, magistratus, potentia; affluunt subitò, repentè dilabuntur, nullo in loco stabili nixa radice consistunt: sed incerto flatu huc atque illuc acta quos extulerunt in sublime, decursu improviso destitutos miserrimè immergunt. Seiani fatum atrocissimum mihi occurrit, sed quia iam alto loco adductum memini, faciliè transilio. Venit in mentem quod Dion retulit de Narcisso quodam liberto Claudij Cæsaris. Cum expeditionem Britannicam legiones detrectarent, nec duci militiæ Plantio, laudato viro, parere vellent; Narcissus ab Imperatore missus suggestum conscendit, verbaque facturus pro concione ad milites, prohibitus est omnium acclamationibus, usurpato etiam in eum diuerbio, Io Saturnalia; quia in Saturnalibus serui herili cultu induti epulari consueuerant. Hoc autem dicitium nonnumquam in eos torquebatur qui suæ conditionis immemores, insolentebant. Non est igitur prudentis ob fortunæ successum intumescere, sed opus habet vt se propriis non externis bonis metiatur. Et quidem rectè præcipere videntur, qui monent, vt quantò superiores sumus, tantò nos summissiùs geramus: timenda est enim vel maximè fortunæ volubilitas, quæ tantum constans est in leuitate sua, vt Naso ait.

Aeriam.] editissimam, altissimam; vt Virgil. in 1. Ecloga:

Nec gemere aëria cessabit turtur ab vlmo.

& 3. — notauit

Ipsè locum aëriæ quò congefere palumbes.

Aeriam propter.] i. prope aëriam pinum. Terent. Adelphis: Hic, propter hunc assiste. M. Tull. in Pisonem: Hic vir clarissimus qui propter te sedet, L. Gelli⁹, &c. Ouid. 8. Metamorph.

Propter humum volitat, ponitq; in sepibus oia.

de perdice loquitur.

Ex damno alterius, alterius vtilitas.

EMBLEMA CXXV.

D V M *fatis* *rævent in mutua vulnera telis,*
Vngue leana ferox, dente timendus aper,
Accurrit vultus spectatum, & prandia captat.
Gloria victoris, prada futura sua est.

Fons Emble-
matis.

Hoc petitum constat è Gabriæ apologis, sic enim est te-
 trastichon Senariis iambicis:

Λέων μίχλω ἔτ' ἦσε κρός ποτε κείω,
 Γύπες δ' ἀώθει ἐσκόπευον τλιῖ ἐρι,
 Βρῶσιν τὸν ἠτ' ἠθέηται ποιῆσαι τείχε'
 Φίλις δ' ὀρώντες ἠτόχου τῆς ἐλπίδων.

Quos sic utcumque reddidimus:

In aprum leo certare quandoque ausus est,
Quos longè spectabant lite mota vultures,
Qui vinceretur ut vorarent: attamen
Ius tandem amicis tota spes prædæ excidit.

Principum
Christiano-
rum rixis
auictum est
Turcicum
imperium.

Susceptum tamen id videtur speciatim in Principes Christianos, qui cum inter se non longè antè decertarent, Solimanus Turca quasi spectatorem agens, suam non parum ditonem auxit, & in Germaniam irrupit, magna & ingenti totius Rei-

pub. Christianæ calamitate & damno. Quod Geörgius Sabinus hoc hexasticho persecutus est:

*Mutua discordes faciebant prælia turdi,
Acris & alitibus pugna duobus erat.
Vidit vt amborum prædo certamina Nisus,
Vnguibus, & rostro dilaniauit aues.
Sic modò dum faciunt discordes prælia reges,
Turcicus Europæ diripit hostis opes.*

Ex quo facile intelligimus, quãtum mali adferat intestinum dissidium non modò ciuitatibus, sed & imperiis tum labefactandis, tum etiam euertendis. Nihil enim ciuili bello periculosius esse potest, nimirum quod hosti externo non paruas addat vires. Hic ego non incommodè referam ex Iustini 8. historiam nobilem de Philippo Macedone, qui se vulturem præstitit in dissidio duorum Thraciæ regum. Sic enim Iustinus: Fortè euenit vt Philippum fratres duo reges Thraciæ, non contemplatione iustitiæ, sed inuicem metuentes, ne alterius viribus accederet, disceptationum suarum iudicem eligerent. Sed Philippus more ingenij sui, ad iudicium veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu, superuenit, regno vtrumque non iudicis more, sed fraude latronis ac scelere spoliauit. Incidi aliquando in eam, quam de iis belli temporibus Elegiam Christianam scripsit Franc. Franchinus, homo Italus, eamque adiicere non putauì alienum, neque ingratum studiosis. Sic ergo:

*Gallia cui paret, cui paret Batica tellus,
Iam conferre manum Marte furente parant:
Tamq; animis, & tam concurrunt fortibus armis,
Turbidus vt iamiam sanguine Sabis eat.
Et tamen amborum ceruicibus imminet hostis
Thracius, in pharetris acer, & acer equis.
Qui maius nil mente petit, nil voce precatur,
Quàm semel vt pugnent hi duo Marte pari.
Sperat enim nostris contractis viribus, omnem
Europam paruo posse labore premi.
Ne, Reges, ne tanta animis discordibus ire,
Ne gerite hostili bella petita prece.
Illus in vires & pectora vertite ferrum,
Sternere qui telis ardet vtrumque suis.
Roma rogat, Paulusq; rogat, datq; arma, dat aurum
Paulus, & ad tantæ præmia laudis opem.*

*Tu Deus, ex alto qui prospicis omnia calo,
 Quique vides, maneat quanta ruina tuos,
 Consule militibus sacris, & consule templis:*

His ducibus prohibe bella cruenta geri.

Hi putate graues, duo sunt hi lumina pacis:

Hi duo sunt belli fulmina, magne pater.

Infer te medium, liquidis da nubibus imbres,

Fac rapidum tumidis flumen inundet aquis:

E castris ambósque iube discedere ab armis,

Coge domum arripotens alter & alter eat:

Séque patet neuter victum, sed iactet uterque

Victorem populis se rediisse suis.

dente timendus aper.] sic Martial. lib. 13.

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum.

Et Ouid in Epist.

— obliquo dente timendus aper.

Idem loco alio:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

Martialis:

Fulmineo spumantis apri sum dente petita.

Constat apros cum ira feruent, dentibus vrere, in iisq̄ue aliquid igneum contineri, vt testatur Xenophon in Cynegetico.

prandia captat.] Captare prandia, est híc, ni fallor, prædam expectare: quod explicat sequenti disticho, nisi tamé captare, altiore[m] quendam sensum habeat, vt apud Iurecōsultos; apud quos captare propriè dicitur qui dolis & illectamentis quibusdam aucupatur lucrum. Sic hereditatem captare dixit Vlpianus, pro eo quod dicimus, artificiosè niti structisq̄ue technis, vt eam præter defuncti voluntatem corradamus, l. 1. D. si quis aliquem test. Et vorum captandæ mortis, ardens ille affectus est quo flagrant iniusti quidam homines, ex morte alterius lucrum sibi pollicentes, vitæq̄ue insidias alij parantes, l. de fideicommissio, Cod. de transact. Martialis hoc verbum ita vsurpauit vt propriè ita lepidè:

Capto tuam, pudet heu, sed capto Maxime, cænam:

Tu captas alias: iam sumus ergo pares.

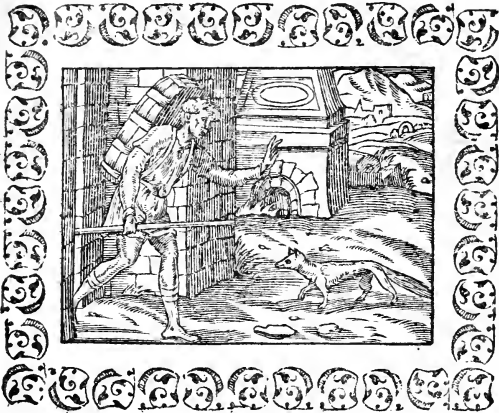
Idem alio loco:

Dum me captares, mittebas munera nobis:

Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.

Bonis auspiciis incipiendum.

EMBLEMA CXXVI.

A VSPICIIS res cœpta malis, bene cedere nescit,
 Felici quæ sunt omine facta, iuuant.
 Quidquid agis, mustela tibi si occurrat, omitte:
 Signa malæ hæc sortis bestia praua gerit.

Sophoclis illud citatur à Plutarcho, lib. De Poëtis audien- *Optima prin-*
 dis. *cipia quid*

Ἐγγυ δὲ πῶλός ἢ τις ἀρχεται καλῶς
 Καὶ πῶς τελευτᾷς εἰπὸς ἐὸν ἕπος ἔχει.
 Quicumque rem recta ratione inciperit,
 Bonum illius c. rto sperabis exitum.

præsent.

ὃ γὰρ οἶον τε, ait, Polybius. τῷ τέλει τυγχάνει, καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς εὐφο-
 χίταιται: Minimè enim fieri potest, vt finem ritè consequatur,
 qui de principio non rectè primum coniecero atque cogita-
 rit. Tantam vim dicunt inesse bonis faustisq̃ue negotiorum
 suscipiendorum principiis, vt ea vix bene cadere possint
 quæ infelix initium sortiuntur. Et sanè omnia diligenter

aduertenda esse, graues nec pœnitendi auctores censuerunt. Rectè quidem & prouidè, modò absit superstitionosa illa & inutilis obseruatio, quæ humanos animos terrore nescio quo afficit & torquet. Nam vt in re aliqua suscipienda non parum conducit faustum felixque principium, quandoquidem vel Poëta teste,

Facti dimidium qui bene cœpit habet.

Ita non parum adfert impeditenti, aut etiam incommodi, si vel malo, vel inertis, aut etiam flagitioso principio negotium ordiatis: tum enim mustelam, id est est, omen habere in auspiciatum dicimur, cum flagitij alicuius à nobis perpetrati, necdum expiati purgatiq̄ue animo obrepit sinistra quædam cogitatio, quæ intimam conscientiam verberet atque lancinet: quo fit vt frigidius & ignauius rem alioqui magnam auspiceris. Rectè Ajax apud Homerū, qui Deos inuocat sese ad arma cōponens: neque enim putat sibi felicius rei bene gerendæ auspiciū capere posse, quā ab inuocatione numinis. Cur poëticū illud, vt verè Philosophicū celebratur, *ἐν δὲ ἀρχῇ μῦθα:* & *Ab loue principium Musa:* Cur Romani suorum consiliorum & Senatus habendi ducebant initium à sacro illo precatōnis carmine, cuius tam sæpè mentio est apud scriptores: Sed & in delectu militum iidem, vt legionibus conscribendis, operam dabant, vt qui primus vocaretur, auspiciatum nomen afferret. Neque verò ad vtramque confirmādā partem (eorum nēp̄ qui omnia & auspicia vel neglexerint vel obseruarint) multis verbis opus est. Exēpla si quis euoluere velit, petat à Valerio Maxim. lib. 1. c. 4. Non solūm, ait Cic. 1. De diuinat. deorum voces Pythagorei obseruarunt, etiam hominum quæ vocant omina. Quæ maiores nostri quia valere censebant, idcirco omnibus rebus agēdis, **Q V O D B O N V M, F A V S T V M, F E L I X, F O R T V N A T V M Q V E E S S E T** præfabantur: rebusque diuinis, quæ publicè fierent, vt **F A V E R E N T L I N G V I S**, imperabatur: inque feriis imperādis, vt litibus & iurgiis se abstinerent. Itemque in lustranda colonia, ab eo qui eam deduceret: & cum Imperator exercitum, censor populum lustraret, bonis nominibus qui hostias ducerent, eligebantur. Quod idem in delectu Consules obseruant, vt primus miles fiat bono nomine. Celebre est quod retulit Cedrenus, Græcus auctor, de Persis, apud quos sollemne fuit de nulla re graui & seria quicquam statuere prius, camque auspiciari, quam oratio & colloquium religiosè haberetur.

*Mustellam
occurrere.*

*Ajax qualis
apud Homer.*

*Sacrum car-
men preca-
tionis.*

mustela tibi si occurrat.] Occursum mustelæ ominosum fuisse tradunt auctores. Vnde nunc etiam apud quasdam nationes infelix habetur omen, si cùm paratur venatio, aliquis mustelam nominat: cuius etiam occurfus vulgò est inauspicatus habitus. Eadem picta infortuniù significabat: animal enim putabatur infaustù esse, maliq̃ue præfagij, iisq̃ue maximè, quorum domos habitat. Dicitur enim insidiari domesticis animalibus, præsertimq̃ue altilibus, easq̃ue ad interneccionem vsque persequi, ait Pier. lib. 13. idèmq̃ue occursum plerisque religiosum haberi dicit. Adhæc in negotiis obeundis vel nomen ipsum, vt potè efficacix contrarium, multos remorari. Lege prouerb. Mustelam habes.

Nihil reliqui.

EMBLEMA CXXVII.

SCILICET hoc deerat post tot mala, denique nostris
Locustæ vt raperent quicquid inesset agris.
Vidimus innumeras Eui duce tendere turmas,
Qualia non Atylæ, castrâ ve Xerxis erant.
Hæ sænum, milium, farræ omnia consumpserunt.
Spes & in angusto est, stant nisi vota super.

P Aulum immorabor in illustranda huius emblematis epigrapha, antequā veniam ad explicationē carminis. Nihil reliqui itaque, prouerb. olet, ei simile quod vsurpauit Aristides, *ἐν λόγῳ φεῖ τῷ ᾧ φθίγγματις· οὐδὲν ἐπὶ αὐτῷ*, Nihil amplius. Sed hæc oratoris verba, vbi de Nestore: *τὸ λεγόμενον δὴ αὐτῷ, οὐδὲν ἐπὶ αὐτῷ πῦτα ἰσὸς γήρας*: iuxta id quod dici solet, nihil amplius existere præ senio. Cui conuenit illud, *Præter r plorare nihil*: quod Horat. in Satyris, & M. Tullius vsurparunt. Hæc satis: nunc ad carmen.

*Historia de
locusta.*

Deflet horribilem quandam calamitatem, qua fuit affecta Insubrū Longobardia circa annum, vt coniecere facillè est, 1147. Eleuata enim nube locustæ ex aëre dicuntur cecidisse, quæ legumina, herbas, & grana fermè omnia depastè induxerunt famem, & quorundam desperationem, quòd post tot tantaq̄ue infortunia nihil esset relictum. Habebant digiti longitudinè, turgida capita, vètres obesos, & sanie refertos. Itaq; extinctæ intolerabili fœtore aërem corruerunt, vt etiam corui, cornices, accipitres, aliæq; aues cadaueribus alioqui inhiâtes fetre nequiuertint: quod colligimus ex Cōmentariis eorum qui nostri temporis historiam congesserunt. Iidèq̄ue tradunt, in regionibus Poloniae regno finitimis incredibilè fuisse eiusmodi animalculorum multitudinem: nullas primò alas habuisse, sed magnos dedisse saltus: paulo pòst quatuor adeptas, tantoq̄ue numero cōuolasse, vt duo milliaria in longum & latū cubito tenus ita occuparent, vt ipsius quoque splendorè Solis à toto illo terre spatio sua densitate excluderēt: vnde colligere est facillimum, rebus humi nascētibus damna innumerabilia inde subsecuta esse, quæ ad radices vsque omnia depastè esēt: Cùm verò succreuissent aq̄, erāt digiti humani magnitudine, tumq; in fruges atrocius grassabātur. Ceterum hæc neque vi, neq; industria alia propulsari potuere. Hoc autè ei simile est, quod habetur Exod. 10. & apud Ioseph. lib. Antiquitatū 2. ca. 13. Locustarum etiam in Africa multitudinem prodigij similè fuisse tradit August. in lib. De ciuitate Dei tertio, ca. vltimo, cùm iam populi Romani prouincia esset. Consumptis enim fructibus & foliis lignorum, ingēti nube in mare dicunt esse deiectam: qua mortua, secuta est aëris corruptio, quæ tantam aduexit pestilentiam, vt in solo Masinissæ regno octingenta hominum millia periisse referantur, & multo amplius in terris littoribus proximis. Hæc ille. De Locusta ita scribit D. Ambrosius lib. 5. Hexaëmer. cap. 24. Vsq̄ue ad locustam, ait,

quoque gratia diuina penetrauit, quæ cùm agmine conferto regionis cuiusque occupauerit latitudinem, innoxio primùm fertur habitaculo, nec fructus inhospitali incurfione depascitur, nisi diuinæ signum præceptionis acceperit. Etenim sicut in Exodo legimus, ea quoque cælestis ultionem offensionis exequitur, piæ ministra vindictæ. Hanc quoque auis deuorat Seleucis. Sic enim Græco hæc auis nuncupatur nomine, data ad remedium malorû, quæ locusta cõsueuit inferre, cui creator inexplabilem dedit deuorandi naturam, vt insatiabili pastu plagam suam possit extinguere: hæc Ambros. Hertmanus Schedel in Chronic. de damnis ab eodem animalium genere illatis ita commemorat: Lotharij Imperatoris tempore, ait à Carolo Magno tertij, locustæ innumerabiles sex alas habentes & dentes duos lapide duriores in Gallia, veluti nix, terrâ operuerunt: herbas, segetes & arbores, ac vniuersa viriditate habentia deuastarunt. Tandem proiectæ in mare, & ad littora in terram eiectæ, secuta est magna putrefactio: & inde mortalitatem magnam, aërem inficientes, generalémque hominum interitum suscitauerunt. Idem auctor hac de re sic alibi scriptû reliquit: Tempore Caroli Burgûdionum Ducis, filij Philippi optimi, locustæ per Italiã vagatæ, Brixianæ agrum deuastarunt, cùm in Brixiano agro in maxima multitudine aduolarunt: quæ Brixianis & Mantuanis maximû damnum intulerunt. Quibus nisi Ludouici Mantuani Principis sollicitudo obstitisset, fata quoque in tota Lombardia corrosissent. Earum etiam meminere Imperatores in l. 18. C. De loc. & cond. Excepto, aiunt, tempore, quo edaci locustarum pernicie sterilitatis vitium intercessit, sequentis temporis fructus, quos tibi iuxta præteritam consuetudinem deberi constiterit, reddi tibi Prouinciae Præses iubebit. Locustam depinxit Claudianus in Epigrammat.

Horret apex capitis, medio fera lumina surgunt

Vertice, cognatus dorso durefcit amictus.

Armauit natura cutem, dumique rubentes

Cuspilibus paruis multis acuerè rubores.

Aristotel. 3. Rhetoric. ex Stesichoro prouerb. vsurpauit, Cicadæ apud eos humi canent. οἷν εἰ τις λέγοι ὅπερ Σπυσίχορος εἰ Λοκρῶν εἶπε, ὅτι ἔδει ὑβριστεῖν εἶναι, ὅπως μὴ οἱ πέττιγες χαμῶθεν ἀδωσιν: vt si quis dicat id quod Stesichorus in Locris extulit, non oportere conuiciari, ne cicadæ humi canant. Voluit poëta vastationem rerum omnium, ruinámque extremam intel

ligere, adeò vt non ædificia modò , sed ne arbores quidem stantes relinquuntur, omniàque solo æquentur, vt cicadæ nihil habeant quo infideant. Hoc inde ductum quod cicadæ arbutis maximè gaudeant. Exemplum est comminationis, quo significatur cuncta arbuta succisum iri stirpitus ab hostibus, ita vt sic truncatis stipitibus cicadæ necessariò cogantur humi cantillare. Apud Theocritum, puella depastrix alieni patrimonij *καλαμαία μύρτις* appellatur, id est locusta, quæ messem intercipiat. Multa autem veteribus prodita remedia arcedendis locustis, si vacat, lege apud Cassium Dionys. De agricultura lib. 13. cap. 1.

Euro.] Euro ventus est Orientalis calidus.

tendere turmas.] Ab exercitu allegoria.

Atyla.

Atyla.] Atyla Princeps ex Scytharum genere, qui post subactam Pannoniam, Aquileiam deleuit, & in Germaniam trāsiens multa vastauit: eius exercitus armatorū fuit 50000. cui dux Romanorum Ætius, & Theodoricus Hispanicorum Gothorum rex fortiter in campis Catalaunicis occurrerunt: vbi commisso prælio 180000. vtriusque cæsa sunt Hunnis victis. Paucis verò interiectis annis, Ætij, deinde Valentiniani audita cæde rediit infestior, Aquileiãque deleta Romam properabat, sed Leonis Pontificis Romani precibus delinitus, dū nouis intentus esset nuptiis, vino nimio obrutus, effusa è narius sanguinis copia, est suffocatus.

Xerxes.

Xerxis erant.] Xerxes rex Persarum Darij filius, in Græcos dimicaturus, habuit de regno suo septingenta millia: de auxiliis trecenta: rostratas naues mille & ducentas: onerarias, ad tria millia: in quibus fuerunt hominum myriades 13. terrestres autem exercitus fuerunt centum & septuaginta myriades, equitum octo. Claudian. 2. in Rufinum:

Haud aliter Xerxem toto simul orbe secutus

Narratur rapuisse vagos exercitus amnes,

Et telis umbrasse diem, cum classibus iret

Per scopulos, tectumque pedes contemneret equor.

Herodotus lib. 7. Lege Iustinum lib. 2. & Plutarc. initio libri, cui Parallela nomen fecit.

Farra omnia.] rei difficultas spondiacum fecit, priores editiones non, farra omnia, sed, corda omnia, elegantius habebant. Corda autem non à voce, cor cordis, sed à cordum cordi, quod est secundum scœnum post messionem primã germians, vt ex Plinio liquet cap. 28. lib. 18.

Spes in angusto est.] Restat desperatio. Videtur Metaphora à captiuis.

stant nisi vota super.] id est, nil nisi vota superfunt, vt habet Ouid. lib. I. Trist. Elegia 2. Hic enim notanda Tmesis, & Anastrophe.

Malè parra malè dilabuntur.

EMBLEM CXXVIII.

MILVVS edax nimia quem nauseator serat esca,
 Hei mihi, mater, ait, viscera ab ore fluunt.
 Illa autem, quid fles? cur hæc tua viscera credas,
 Qui raptò viuens sola aliena vomis?

Tetrastichon hoc paucis commutatis mutatus est ex Gallicis apologo, quod sic habet:

Βοὸς φαγὼν παῖς εἰς ἐορτῇ ἔγκρατα,
 Οἴμοι κέκλυ', ὡς σπλάγγα, μήτηρ, ἐγχείω.
 Ἡ δ' αὖ γελῶσα, μὴ φόβος τέκν', ἔφη,
 Τῶν σῶν γὰρ ἔδει, ἀλλ' ἐμῆς † ἀλλοτριῶν.
 Puer die festo bouis cum viscera
 Vorasset, Hei mater, clamat, mea effluunt

Emblemati
 cyrus.

† ἀλλοτριῶν.

*Intestina, at ridens ait, Fili, haud time,
Nam non tua haec sunt, sola at aliena vomis.*

*In furaces &
raptores.*

Dicitur in eos, qui quæ raptò & fraude congefferunt, ægrè perdunt, ac si sua essent. Proculdubiò non ab re dictum est à Chrysofostomo, Pauca malè parta, multa bene comparata perdere: vt & Plautus (vnde est Emblematis titulus) *Malè parta malè dilabi*. Hoc si vertiret aliquando in mentem iis qui tam impensè animo secum agitant, vt faciendi lucri rationem conquirant, huc & illuc pecunias corradant, nec interea vnde habeant curant: aut certè timerent, ne amittendi alea fortasse aliquando impotentiùs cruciarentur: aut ne iustam in se numinis iram prouocarent: aut saltem cogitarèt, quàm hæc fluxa sint, quàmque fragilia ea fortunæ bona, quorum habendorum causa tot tantisque curis dstringuntur. Celebratum est iam olim doctorum hominum vocibus: Diuitem aut iniquum, aut iniqui hæredem. quod dictum esse suspicor in eos tantum qui quicquid omninò auidè cupiunt, iure vel iniuria congerunt. Qui verò fieri potest, vt opum faculcatumque tam expedita facilisque, & panè momentanea, vt ita loquar, adeptio, conquisitio, possessio, iusta esse & legitima censerì debeat? Iuuenalis optimè:

— diues qui fieri vult,

Et citò vult fieri: sed quæ reuerentia legum?

Qui metas aut pudor est vniquam properantis auri.

His itaque violentis & iniquis harpyiis, id est furacibus hominibus, si quid aduersa fortuna detrahat, aut alius quidam casus eripiat (quod nonnunquam solet accidere) iacturam hæc non tam molestè ferre debent, quàm certè boni quique & honesti viri in lucro esse deputarent, benèque cum mortalium rebus actum esse non tam grauatè dicerent, si quæ iniustè possederunt iniqui illi captatores, ad veros tandem possessores redirent. Eo de genere furum sunt plerique forenses rabulæ, atque importuni lycophantæ, & maximè ærario publico nonnunquam præfecti, qui æquissima numinis ultione, aduersa reflante fortuna, plerumque sumptus faciunt, quos numquam putassent: & sæpenumerò citiùs quam vellent, euomunt quod conuocare non potuerunt. Id etiam vulgò tritum:

De malè quasitis non gaudet tertius heres.

Porrò Cicer. Philipp. 2. vsurpauit hoc Adagium Plautinum transtulitque in Antonij rapacitatè & ingluuiem, his verbis: At quàm insolenter statim heluo inuasit in eius viri (Pom

peium intelligit) fortunas, cuius virtute terribilior erat populus Romanus exteris gentibus, iustitia charior? In eius igitur copias cum se subito ingurgitasset, exultabat gaudio, persona de mimo modò egens, repentè diues: sed vt apud Poëtam nescio quem, Malè par̄ta malè dilabuntur, incredibile ac simile portenti est, quonam modo ille tam multa, quàm paucis nō dico mensibus, sed diebus effuderit. Fortasse & huc referri potest illud Democriti, πλεῖστος ἀπὸ κακῆς ἐργασίας περιγινόμενος ἐπιφανέστερον τὸ οὐρανὸς κέρπηται. & Hesiodus, mala lucra damnis esse simillima cecinit:

— Κακὰ κέρδεα ἴσα ἄτησι.

Contrà laudat, χρήματα ἔχ' ἄεπακτα, quæque sunt θεόσδοτα. Sed præstat audire Euripidem:

Ἀδύχος δὲ μὴ κτῶ χρήματι, ἢ ἐβέλη πολὺν

Χρῆσι μελάφροσι ἐμμένει. ταῖ δ' ἀδύχος

Οἶκος ἐσελθόντ' ἔκ' ἐχέσωταιάν. id est,

Ne compares iniustè vllas opes, quas velis tibi esse diuturnas: quicquid enim iniquè domi cumularis, saluum esse minimè potest. Adhæc non prætermittam (quod attinet ad carminis enarrationem) Miluum in Hieroglyphicis locupletem designare & rapacem. quod in Phædone significat Socrates, cum eos homines qui auaritiæ studuissent, & ad imbecilliorum expilationes & rapinas parati ac semper prompti fuissent, in miluos & lupos conuerti ait. Sed & in sacris Miluus pro prædone ac graffatore accipitur. Pier lib. 17. Hieroglyph.

quem nausea torserat.] qui præ ingluuie vomebat.

viscera ab ore fluunt.] Viscera sunt diuitiæ: vnde Penelope *Viscera. diuitia.*

Ouidiana:
Viscera nostra tuæ diripiuntur opes.

Et vulgariter dicitur apud nostrates, Eum qui suum perdit, sensum perdere: vel Qui censum perdit, perinde videri, ac sensum profundere. Sunt enim χρήματα ἢ ψυχή καὶ ζωνὸς βροσῆς, vt est in quodam Græco Epigrammate. Cicero pro Quintio: non pecuniam modò, verùm etiam hominis propinqui sanguinem vitæque eripere conatur.

Semper præsto esse infortunia.

EMBLEMA CXXIX.

LVDEBANT parili tres olim atate puella
 Sortibus, ad Stygias quæ prior iret aquas.
 At cui iactato malè cesserat alea alo,
 Ridebat sortis caca puella suæ:
 Cum subito iecta caput labente est mortua tecto,
 Solut & audacis debita fata ioci.
 „ Rebus in aduersis mala fors non fallitur: ast in
 „ Faustis, nec precibus, nec locus est manui.

A Pologum hunc in primo Epigrammatum Græcorum reperi, de tribus puellis alea iacta inquirentibus, quænam prior fato concessura esset: quæ verò sortem iactam viderat sibi mortem portendere, risu neglexit, cum statim tegula in caput lapsa risui finem dedit. quod significat Adagium, Mala vel inuocata veniunt: illudque apud Græcos vulgatum, *διζυμοίσι τὰ κατὰ μόλις ὄργιεται, τὰ δὲ καὶ μὴ διζυμοίσι*: hoc est, Mala vel etiam non quærentibus obtingunt, bona vix

Mala veniunt etiam non vocata.

acce-

accedunt etiam quærentibus. Idem respondit Diogenes rogatus, quid de hominum sorte sentiret: Miseram & infortunatam hominum conditionem esse dixit, cum bona quærentibus vix obtingant, cadant autem infortunia, non tantum non quæsitæ, sed præter omnem expectationem. Plautus Mostellaria.

— *num hoc scito, nimio celerius*

Venire quod molestum est, quam id quod cupidè petas.

Græcum Epigramma eiusmodi est, in titulo *εὐσπεραχία*

Αἱ τρίασι ποτὲ παῖδες ἐν ἀλλήλην ἐπαίζον

Κλήρω, τίς πωτέρη βήσεται εἰς αἶδω.

Καὶ τρεῖς ἰθὺς χερῶν ἔβαλον κύβων ἦλθε δὲ πασέων,

Ἐς μίαν, ἢ δ' ἐγέλα κλήρῳ ὀφειλόμην.

Ἐκ τέρας δ' ἄρ' ἄελπτον ἀπωλίθητε πεπνυμένα

Δύσμορος, εἰς αἶδω δ' ἤλυθεν, ὡς ἔλαχε.

Ἀψευδὴς ὁ κλήρῳ ὅτῳ κερκὸν, ἐς δὲ τὸ λάωσ

Οὐτ' εὐχαίτη τῶν εὐτοχοῖ, ἢ πέρους.

Cæterum Socrates alexæ ludo humanam vitam comparabat, *Alexæ ludo*
 πεπνυμένα πρὶ ἔοικεν ὁ βίος, καὶ δεῖ ὡσπερ ψῆφοι πρὶ ἀπίτῳ τὸ συμβαί- *vita hominis*
 νοι. ἔ γὰρ ἔστιν ἀρωγὴ βαλαῖν, ἔ δὲ δέσῃ τῆν ψῆφοι, *Alexæ ludo simili*
comparata.
 lis est vita, & quicquid euenit, veluti quandam tesseram depo-
 nere oportet. Non enim denuò iacere licet, neque tesseram al-
 liter ponere. Cui & conuenit illud Terentij in Adelphis:

Sic in vita est hominum, quasi cum ludas tesseris:

Si illud quod est maxime opus, iactis non cadit,

Illud quod cecidit sorte, id arte ut corrigas.

Huc fortè non incommode transferes illud Demosten. *Modestia de-*
 δαίων ἔστιν ἀνθρώπων, ὅταν βελτίστη τῆ παράσῃ τύχη χρωῖται, τότε *est vel ma-*
 πλείω πλεῖσθον ὡς τὸ σωφρονεῖν ἐχθρὸν. ἔ δὲ γὰρ ἔτε φυλαττο- *nimo fortu-*
 μύοις ἔ τῷ δεῖν ὡς ἀφύλακτον εἶναι, ἔτε ὀλιγοῦσιν, ἀπεσοδὸν *nator.*
 παθεῖν. id est, proborum hominum officium est; cum fortuna
 vtuntur maximè prospera, tum summum habere modestiæ
 studium. Neque enim quicquam tam formidabile, quin vi-
 gilancia præcaueri, neque vllum malum est, quin oscitanti-
 bus euenire possit.

ad Stygias aquas. Id est, ad mortem. Styx inferorum fluuius, *Styx.*
 per quem veteres putabant animas transire post mortem La-
 ctant. lib. i. cap. ii. Hanc phrasim mutuatus est ex Martiale: Nā
 in primo sic 79. epigr.

Decreuit Stygios Festus adire lacus,

Idem 102,

*Nec prius ad Stygias famulus descenderat umbras. & dein.
Dixit ad infernas liber iturus aquas.*

MOXIOſ.

Et Stygias equum fuerat patrem iſſe ſub umbras.

Libro etiã 4.73.

Et iam per Stygias eſſet iturus aquas.

Denique vndecimo lib.85.

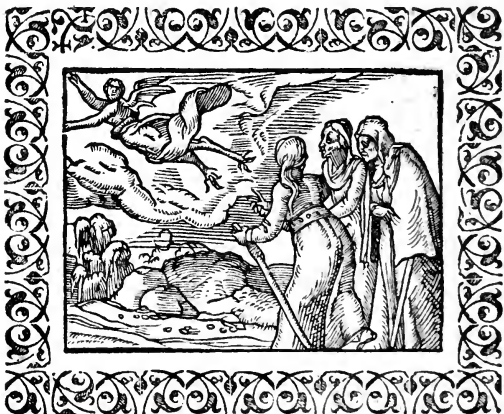
*Qui nondum Stygias descendere querit ad vndas.
cæca foris,]ignara exitij futuri.
tecto.] regula.*

*Rebus in aduerſis mala.] Prudens quiſque omnia quæ ſibi ſpe-
randa ſunt, non in meliora, ſed in peiora conſtituat: vt ſi quid
præter ſpem accidat, id tamquam lucrum reputet, vt monet
Comicus Ouidius 4. De Ponto:*

*Tu quoque ſic timeas: & quæ tibi leta videntur,
Dum loqueris fieri triſtia poſſe putas.*

Remedia in arduo, mala in prono eſſe.

EMBLEMA CXXX.

*ÆTHERIIS postquàm deiecit ſedibus Aten
Iupiter, heu, vexat quàm mala noxa viros!*

*Euolat hac pedibus celer & pernicious alis,
Intactumq; nihil casibus esse sinit.*

*Ergo Litæ, proles Iouis, hanc comitantur euntem,
Sarturæ quidquid fecerit illa mali.*

*Sed quia seignipedes, lusca, lassaq; senecta,
Nil nisi post longo tempore restitunt.*

Generalis ea thesis, præfixa Emblemati, ad quascumque humanas calamitates & incōmoda potest accommodari: eaque nisi fallor, parœmia est medicis familiaris. Eam conferre placet cum aurea illa Nazarij sententia, ex Panegyrico quem Cæsari Constantino dixit: Facilior, inquit, & multo procliuior lædendi quàm commodandi semper est via: vulnerare integrum, quàm sauciato mederi: dissipare rapta, quàm diuulsa componere.

Titulus Emblematis unde ductus.

Aetheriis] Homerus Iliad. 1. Aten Deã fingit mortales variis implicantem angustiis & perturbationibus, eorũque mentes seducentẽ, variisq; opinionum monstris afficientẽ: ad quæ mala sarcienda placandaque Litæ Iouis filiæ opponuntur, quæ tamen non statim possunt instaurare atque componere, quòd ab ea motum atque dissectum fuit: sed id longo temporis interuallo fieri ait, vt potè quæ sint lusca, tardis pedibus, & senio confecta. Versus Homericos huc adiiciemus:

Atene Homericæ.

Litæ.

Καὶ γὰρ τε λιταὶ εἰσὶ διὸς κῆραι μεγάλοι,

Χωλαὶ τε ῥυσαί τε, ὄφρα βλώπες τ' ὀφθαλμοῖ.

Αἰετὰ τε καὶ μετόπισθεν ἄτης ἀλίγυσι κῆρσσι.

Ἦ δ' ἄτη γενάρη τε καὶ ἄρ' ἴπος, εἴνεκα πάσας

Πολλοὶ ὑπεκροσθῆσι, φθάνει δέ τε πᾶσαν ἔσω' ἀγῶ

Βλάβησ' ἀνθρώπων, αἱ δ' ἐξακέοιαι ὀπίσσω.

Ὅς μὲν τ' αἰδέσεται κῆρας διὸς ἄσσοι ἰέσας,

Τὸν δὲ μέγ' ὠήσων, καὶ τ' ἔκλυσι εὐξαμβόιο.

Ὅς δὲ κ' ἀνήνηται, καὶ τε τερεῶς ἀποίησι,

Λίσσοιαι δ' ἄρα λαγὲ Δία κρογνίωια κῆρσσι,

Τῷ ἄτλι ἀμ' ἐπαθ' ἵνα βλαφθῆς ἀποίησῃ. hoc est,

Namque Litæ soboles magni Iouis, et pede claudo,

Rugose, obliquoque oculo, medeantur vt illi,

Aten sectentur, celeri peruertitur omnes

Illa gradu & passim damnium mortalibus affert.

Hæc verò actutum sarturæ damna sequuntur,

Conciliantque suis cultoribus optima semper.

*At si quis veicit præfractè, ac perneget illis,
Tunc adito Iove patre, precantur, ut illicit Ate
Huic adsit, penâsque suo det denique damno.*

Eiusdem Ates etiam meminit Iliad. τ. quo loco Iupiter in eam confert, quòd esset deceptus à Iunone: Illam enim ea causa capillis arreptam in terras præcipitem dedit, indixitque ne vnquam rediret in cælitum contubernium. Hoc quidem significatur, aduersa quæque statim & ex improviso impetere, tardè autem recedere: illud enim est quod Gallorum vulgus ait, Mala & ægritudines in equis accedere, sed pedibus & lento gradu recedere. Ate enim noxa est velocissima, quæ propter motum celerem, infortuniorum aleam maximè subitam & improuisam significat. Hanc Christianæ pietatis auctores φώτορον. i. Luciferum è cælo deturbatum interpretantur, vt maximè Iustinus Philosophus ac martyr, Eusebius Pamphil. Suidas, & Budæus noster ex Bessarione Cardinale lib. 3 in calumniatorem Platonis. Stobæus Elegia *Εὐδαιμονίου* ex Solone hoc distichon retulit, vbi emergentem è diis noxam facit:

*Ἄτι δ' Ἐσὺ τῆς ἀναφάμεται, ἢ ὀπίσσω ζεὺς
Πέμψῃ τεργύβοις, ἄλλοτε ἄλλος ἔχει. id est,
Ex illis Ate apparet, quam vbi Iuppiter ipse
Miserit vlticem, tunc aliam alter habet.*

Litas autem Deas claudas interpretantur Mythologi de iis qui precantur, quòd genua flectant: quas rugis obsitas esse Poëtæ volunt ad designandam imbecillitatem. Has aiunt esse strabis luminibus, quòd conuiuere videantur in quibusdã, sed postremò necessitate ad supplicationes deflecti. Phornutus claudas esse tradit, quòd tardè & vix accedant ad eos supplicandos, quos antè affecerint iniuria: rugosas verò & strabis oculis, quòd grauitè & ore parum hilari intueantur quos offenderunt, & à quibus veniam deprecentur: Iouis porrò filias, quòd venerabiles sint. hæc ille. Itaque id transfertur ad latam cuiusdam iniuriam, cuius difficulter memoria tollatur ex animo: iniuriarum enim & contumeliarum memoria tardissimè senescit, & ferè vt nisi morte deleatur. Vel ad id traducetur non omninò malè, quod habet Cornel. Tacitus in vita Iulij Agricolæ, foceris sui: Naturâ infirmitatis humanæ, inquit, tardiora sunt remedia, quàm mala: & vt corpora lentè augetur, citò extinguuntur: sic ingenia studiâque faciliùs oppresseris, quàm reuocaueris. Sic Seneca Epistola 92. Eli-

*Res aduersas
statim accedere, tarde
recedere.*

*Lucifer è cælo
deturbatus.*

*Litas claudas
& luscæ cur.*

*Locus Cornelij
Taciti.*

git aliquid noui casus, per quod velut oblitis vires suas inge-
 rat. Quicquid longa series multis laboribus, multa Dei indul-
 gentia fluxit, id vnus dies spargit ac dissipat. Effet aliquod im-
 becillitatis nostræ solatium rerúmque nostrarum, si tanto tē-
 pore repararentur cuncta, quanto finiuntur. Nunc incremen-
 ta lentè exeunt: festinatur in damnum: nihil publicè, nihil pri-
 uatim stabile est: tumultuantibus caussis mala, vnde minimè
 expectabantur, erumpunt. Huc pertinet Scytharum legati
 sententia ex Curtio lib. 7. Quid tu ignoras arbores magnas
 diu crescere, vna hora extirpari? Ponticus Heraclides disputa-
 tione De allegoriis Homericis, eodem penè modo intelligit:
 quo loco eos arguit imperitiæ, qui Homerum vituperent, qui
 Litas Iouis filias impiè deformi & mutilo corpore finxerit.
 His Poëta imaginem expressit eorum qui supplices sunt. qui
 enim peccarunt, ex conscientia verberè tardiores esse solent:
 eosque verentur aggredi quos læserunt, & à quibus veniam
 impetrare postulant: pudoris enim sui sunt ipsi continuò me-
 mores. Nec verò præsentì animo esse possunt, aut constanter
 intuentur, vt qui retrò auertant oculorum aciem. Primò ita-
 que supplicum animus nullum præ se lætum ruborem admit-
 tit, vt qui pallidi sint, demisso vultu, misericordiam elicere
 conantur. Ea ergo causa fuit, cur Litæ ita fuerint ab Homero
 depictæ. Contrà valida est & pernix Ate, cuius nimirum acris
 & vehemens stultitia hominum non modò ceruicibus, sed &
 animis impendat. Nam toto impetu & sine aliqua ratione
 fertur ad omne flagitium. Is ergo Poëta perinde se gessit, vt
 qui pictor esset humanorum affectuum, quos affectus Deo-
 rum nominibus allegoricòs effingere solet. Lege Lucian. in
 Imaginibus, & Tragopodagra.

Pontici He-
 raclidis alle-
 goria de Ate
 & Litis.

Aten.] Ate est noxa, ἄτης τὴ ἀάουα, lædo.

heu mala noxa.] De nomine noxæ & noxiæ hæc placet adde-
 re è commentario Alciati ad tit. De verb. signific. Noxam di-
 xère antiqui, ait, id quod nocet: quapropter culpa, pœna, de-
 trimentum, noxa est. vnde & lib. 33. T. Liuius, noxæ exoluere,
 id est à pœna capitalis fraudis liberare, accepit. Seruus quo-
 que qui contra legem Aquiliam alicui damnum dedit, noxa
 est. At noxia solummodo de maleficio ipso dicitur, nectam
 generali significatione accipitur, sicuti noxa. Cicero lib. 3. de
 Legibus, Noxiæ pœna par esto, vt in suo vitio quisque ple-
 ctatur, vis capite, auaritia multâ, honoris cupiditas ignomi-
 niâ. M. Manilius: Quinetiam infelix virtus, & noxia felix.

Plautus in Bacchid. Sat sit, suspectus sum, cum careo noxia,
 Quo sensu & in Mostellaria & in Pseudolo usus est: Terentio
 quoque in Phormione: In re incipienda ad defendendam noxiam,
 sed & in Funucho & Hecyra ad eundem modum. Nec
 noxam eos ascripsisse quisquam dixerit, cum ratio carminis
 non consentiret. Quæ adducere volui ut palam fieret quam
 iniquo iure Iustinianum in Elegantiis suis infectetur Valla,
 & Seruium Beroaldus, dum adiectiuè tantum dici noxiam opi-
 nentur contra veterum auctoritatem. Hæc ille.

Ex arduis perpetuum nomen.

EMBLEMA CXXXI.

CREDIDERAT platani ramis sua pignora passer,
 Et bene, nisi sauo visa dracone forent.
 Glutiit hic pullos omnes, miseramque parentem
 Saxeus, & tali dignus obire nece.
 Hæc nisi mentitur Calchas, monumenta laboris
 Sunt longi, cuius fama perennis eat.

P Indar. Olymp. ε. αἰδ' ἀμφ' ἀρετῆσι πότος διαπά-
 ρατε μαίεσσι, πρὸς
 ἔργου κινδύνα κεχαλυμμένον. id est,

Circa virtutes labor sumptusque perpetuò implicantur, vt opus difficultate obiectum assequare. Sed propius apud Plutarch. Bacchilides : πικρὸν γὰρ κῦδος ἔχει δρεπὰ.

Crediderat platanus.] Cùm in Aulide Bœotix portu, Græcorum ad Troiam euertendam nauigantium classis aduerso vento detineretur, Calchas augur peritissimus cum cæteris Græcis profectus Agamemnonem docuit, qua ratione Dianam iratam placaret, & ex serpentis vel draconis augurio (qui in arborem subrepens nouem passeris pullos vna cum matre deglutierat) decimo tandem anno Ilium captum iri prædixit. Nam pro passeribus annos, pro angue tempus intellexit, vt explicat Pierius Hieroglyph. libro 20. Narratio est apud Homerum Iliad. β. & Cic. 2. De diuinat. quam eandem reperi in vita Homeri, quæ Plutarchi nomine à quibusdam circumfertur. De Calchantis illo vaticinio facile mihi esset adiicere Ciceronianos versus, quos citat ipse eodem De diuinatione: sed liber est in omnium manibus. Locus Homeri sic habet:

Τίπ' ἄνω ἐγένεσθε χειροκόμωτες ἀχειοῖς
 Ἡμῖν μὲν τὸ δ' ἔφητε τέρας μέγα μηπίετα ζεὺς, &c.

quæ eundem satis feliciter Ouidius est æmulatus *Transfor. 12.*

— *veri pronidus augur*

*Thestorides, Vincemus, ait, gaudete Pelasgi,
 Troia cadet: sed erit nostri mora longa laboris,
 Atque nouem volucres in belli digerit annos.*

Hoc autem innuit, quòd præclarum sit idem esse & arduum; & rebus maximis difficultatem quandam à natura esse propositam, ait idem T. Tull. Tuscul. 3. Etenim nulla potest esse diuturna gloria, quam labor strenuus & indefessus primùm non antecesserit. Quis enim magna coronari contendat Olympia, dulcis sine puluere palma? Vulgo tritum id, τὰ χαλὰ τὰ δύσκολα. Præclare Xenophon ἀπομνημ. 2. αἱ δὲ χαρτερείαι ἑπιμέλεια καὶ χαλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιεῖσι, ὡς φάσι οἱ ἀγαθοὶ ἀνδρες λέγειν δὲ πῦρ καὶ ἡσίοδος.

Nullam gloriam sine labore parare.

Τὴν μὲν γὰρ χακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἐλπίσθαι
 Ῥ' ἠιδίως λείη μὲν ὁδὸς μάλα δ' ἐχέουσι καίει
 Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωτὰ θεοὶ σπέρσονται ἐδνηκαν
 Ἀθανασί· μακρὸς δὲ καὶ ἄεθλιος οἶμος ἐπ' αὐτήν,
 Καὶ τρηχὺς τὸ σπέρσονται ἐπὶ τ' εἰς ἀκροῖς ἵκηται,
 Ῥ' ἠιδίη δ' ἠπίετα πέλει χαλεπὴ τῶν ἔθνα.

Virtus difficulter paratur.

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἑπιζαρμοῦς οἱ τῶν δὲ, τῶν πύων παλῶσιν ἡμῶν καί τε

τ' ἀγαθα ἴσθι. id est, Curæ quidem laboriosæ efficiunt, vt ad pulchra & honesta facinora perueniatur, sicuti virorum optimorum habet adagium. Ait enim Hesiodus:

Amp est vitium cumulatim & sumere promptum est:

Namque iter id facile est, nec eo vicinius ullum.

Dij quoque sudorem virtuti præposuerunt,

Ad quam longa via est atque ardua, & aspera multum

Offertur: tamen est vbi ad alta cacumina ventum,

Fit facilis, primò fuerat que tam ardua virtus.

Testatur autem Epicharmus, A diis omnia nobis vendi laboribus. Memoria succurrit & illud Clementis Alexandrini Stromat. δ. ἔστι τις λόγος τῶν ἀρετῶν καὶ διευθεταῖς ἐπιπέτραις· οὗ δὲ μιν Ἰωάνης ἔχει ἀγνὸν ἀμφέπει, ὃ δὲ πάντων βλαφέαρος Ἰνατῆς ἔσοπος, ὡς μὴ σακετέρως ἰδρῶς ἐδιδόθη μύλη, ἥκητ' ἐς ἀκροῦ ἀνδρείας. quorum verborum hæc est sententia: Fama est virtutis domicilium esse in quibusdam rupibus, ad quas difficilis admodum sit ascensus, eamque celerem incolere locum castum. Ea verò non conspicitur quibuscumque hominum oculis: neque vnquam ad eam quisquam perueniet, tamquam ad fortitudinis propugnaculum, nisi primùm sudore ac labore animum afficiente suam industriam probarit. Quid enim gloriæ Alexander, quid Epaminondas, quid Themistocles sibi comparassent, nisi laboriosis & molestis expeditionum angustiis arduum virtutis iter sibi conficiendum proposuissent? ἢ γὰρ εὐτυχία τὰ βραμύων, ἀλλὰ τλημοσύνη καὶ ἀρετὴ πρὸς τὰ δεινὰ κερδύνεται, εἰς τῶσδε πρὸς ἄλλοις διδάμειος, ait in Crasso Plutarch. id est: Non tam fortunæ prosper euentus Romanorum potentiam auxit, quàm egregia virtus, ac summa in laboribus asperisq̄ue in rebus tolerantia, aduersis casibus succumbere nescia. Illud etiam mihi succurrit Pindari ex Olymp. sexto: ἀκίδιωοι δ' ἀρετῆι ἔτε παρ' ἀνδράσιν ἔτ' ἐν ναυσὶ κοίλας τίμας· πολλοὶ δὲ μέμνηνται, χαλὸν εἴπι ποιάσῃ, id est, Virtus periculorum expers neque apud homines, neque mari habetur in pretio: at multi memorant, si quid honesti, laboriosè peractum est. Quid, vt hoc postremò, laudis Cæsar esset consecutus, si facile illi fuisset Britannis inferre bellum? Aut Annibal quantum sibi famæ cumulasset, si dum Italiam adiret, peruias Alpes citra puluerem & sudorem, ac non magna suorum cæde fecisset? Rectè Naso Tristium 4.

Ardua per præceps gloria vadit iter.

Et Popertius 4. Elegiarum:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires:

Non iuuat ex facili lecta corona iugo.

Porro Alciatus id carminis videtur imitatus è Græco incerti cuiusdam Poëtæ, apud quem tamen non est eadem conclusio, cum de hirundine verba faciat, cuius nidum serpens deiecisset & exturbasset, in eoque tandem igni ardenti combustus esset.

Crediderat.] commiserat, nidificauerat.

sua pignora.] pullos, vt alibi monuimus, de Ciconiæ nido.

Saxeus.] Fatalis serpens est: necnon perpetuæ belli Troiani memoriæ per metamorphosim serpentis in perpetuæ duritiæ saxum, sonat etiam saxeus, durum, crudelem, inexorabilem, qui que nulla flecti prece possit. Huc pertinet quod alio loco meminisse me de illo angui qui Tarquinij Superbi animum stupefecit, attonitumque reddidit, cum à colūna lignea repete lapsus omnes in fugam vertisset, rei miraculo consternatos: nimirum portendebat ille serpens nouum & inexpectatum principem, eundemque ætate florentem Iunium Brutum, de lignea columna, hoc est, stupore, quem diu simulauerat, ne opprimeretur à tyranno, proditurum.

Serpens saxeus.

Ex literarum studiis immortalitatem acquiri.

EMBLEMA CXXXII.

NEPTVNI tubicen (cuius pars ultima cetum
 Aequoreum facies indicat esse deum)
 Serpentis medio Triton comprehenditur orbe,
 Qui caudam inserto mordicus ore tenet.
 Fama viros animo insignes, praclaraq; gesta
 Prosequitur, toto mandat & orbe legi.

Typus Em-
 blematis.

ID petium apparet è Macrobio Saturnal. i. cap. 8. Illud non
 omiserim, ait, Tritonas cum buccinis fastigio Saturni ædis
 superpositos, quoniam ab eius commemoratione ad nostram
 ætatem historia clara & quasi vocalis est: antè verò muta &
 obscura, & incognita: quod testantur caudæ Tritonum hu-
 mi mersæ & absconditæ. Triton marinus Deus, Neptuniqué
 filius, & tubicen, hoc schemate serpentis circulo continetur:
 quod refertur quidem ad perpetuam & numquam inter-
 morituram doctorum virorum memoriam. Tuba enim
 famæ & commendationis nota est, vt quæ ab omnibus exau-
 diatur. Serpens in se reuolutus, æternitatem designat, vt do-

Triton, Deus
 marinus.

cet Orus Niliacus in ipſo Hieroglyph. principio. Hoc ſignificat hiftoriam rerum geſtarum ab Saturni commemoratione ad noſtra uſque tempora, quæ aliàs obliterata eſſet, notam & quaſi vocalem extitiſſe. Nam quæ ante Saturnum geſta ſunt, obſcura & incognita in tenebris delituiſſe: quod oſtendunt Tritonum caudæ ad humum inclinatæ, quæque oculos effugiunt. Id Alciatus ipſe Annotationibus in Tacitum ſic attingit: Veteres, inquit, in templorum Saturni ianuis imagunculas Tritonum ſtatuebant, non aliam ob cauſam, quàm vt ab eo cœpiſſe hiftoriam, æternitatèque illis debere Deos oſtenderent, quorum præconio fuiſſent celebrati. Tibullus ſignificat his herbis:

*Quem referens Muſæ, uiuet, dum robora tellus,
Dum calum ſtellas, dum rehet amnis aquas.*

Ouid. 3. Triftium:

*Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingentiq; bonis.*

*En ego, cum patria caream, uobis que domoque,
Raptaque ſint, adimi que potuere mihi:*

*Quilibet hanc ſeuo uitam mihi finiat enſe,
Me tamen extincto fama ſuperſtes erit.*

Quò ſpectat Eudamidæ illud, qui rogatus cur Lacedæmonij ad bellum profecturi Muſis ſacrificarent, cum nullum cum Marte haberent commercium: Vt inquit, poſt præclarè facta, memoria apud poſteros maneat. Et quidem docti, non ſolum uiui ac præſentes ſtudioſos diſcendi erudiunt atque docent, ſed hoc idem etiam poſt mortem literarum monumentis aſſequuntur, Cic. 1. Officiorum. De Tritone plura apud Macrob. eo quem proximè citauit loco, & Gyraldum Syntag. 5.

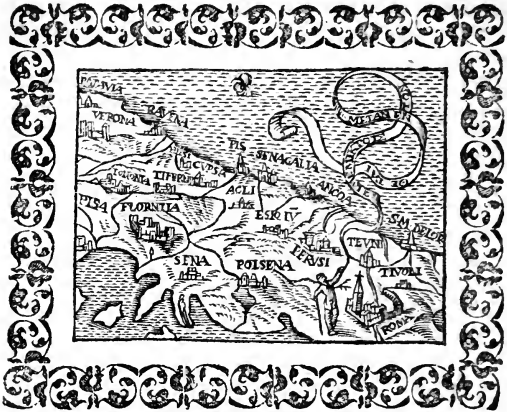
cetum.] inferiore ſui corporis parte piſcem refert, ſuperiore deum. Plutarch. de Iſide commentario ait Amphitritem minoreſque Deos marinos, Tritonas dici. Eos deſcripſit uberrimè 4. Argonautic. Apollonius. Mitto quæ in Arcadicis habet Pausanias: ſunt enim prolixiora, quàm vt huc attexere habeam neceſſe: Virgilius in decimo, ubi de apparatu nautico Mezentij:

*Hunc vehit immanis Triton, & cerula concha
Exterrens freta, cui laterum tenuis hiſpida nanti
Frons hominem præfert, in Priſtin deſinit aluus.
Spumea ſemiſero ſub pectore murmurat unda.*

*Spartani
Muſis cur
ante bella
ſacrificarēt.*

Tumulus Ioannis Galeacij Vicecomitis, primi
Ducis Mediolanensis.

EMBLEMA CXXXIII.

PRO tumulo pone Italiam, pone arma Ducesque,
Et mare, quod geminos mugit a dusque sinus.
Adde his Barbariem conantem irrupere frustra,
Et mercede emptas in fera bella manus:
Anguiger * est summo sistens in culmine, dicat:
Quis parvus magnam me super imposuit?

* al. ☉

Galeacius.

E Pitaphium est Ioannis Galeacij quem celebrat eo maxime nomine, quod fortissime Turcis in Italiam irrupere conantibus restiterit, & Remp. suam legum auctoritate composuerit. Huius historiam repete ex Sabellico Ennead. 9. lib. 9. sed maxime Paulum Iouium consule de Ducibus Mediolanen. Videtur autem Alciatus id confinxisse ad Græcorū quorundam Epigrāmatum imitationem, ut est Germanici quoddam lib. 3. quo Themistocles rerum à se gestarum commemoratione indicat, quo pacto à Græcis sepeliri velit: alioqui nul-

Vnde petitū
Emblema.

lum satis magnum & dignum sepulchrū suis virtutibus erigi posse: quò spectat & Parmenionis in Alexādrum, cui pro magnitudine rerum non posse scribi dignum epitaphium, sed Europam & Asiam, quas subiugavit, eius esse sepulchrū tradit. Simile est quod in Hēctoris tumulo fecit Poëta quispiam: in quo Hēctor non vult cōparari sepulchro aut tumulo, qui p̄p̄rē qui vniuersæ Græciæ restiterit, & cuius amplissimum sepulchrum sint Ilias, Homerus ipse, Græcia, & Achiui fugientes. Eodem modo vt dignum Galeacio tumulus ad perpetuam nominis commendationem extruatur, ait Alciatus, describendam esse Italiam vniuersam, Duces ipsos, regiones conterminas, & Barbaros toto impetu Italiæ ceruicibus imminentes: postremò constituarur Anguifer, qui symbolum habeat scriptum, ΤΙ' ΜΕ' ΜΙΚΡΟΙ' Σ ΤΟ'Ν ΜΕΓΑΝ Ε'Ν ΤΙ' ΘΕΤΕ: Sed huc apponam Germanici in Themistoclem epicedium, quod imitatus est, & fermè integrū (vocalibus aliquot duntaxat immutatis) mutuatus est Alciatus, vt videre est:

Αὐτὴ τὰ φιλιοῦ θεὸς ἐμάδου, θεὸς δ' ἐπὶ ταῦτα
 Δύρατα, βαρβαρικῆς σὺμβολα ναυφθορίας.
 Καὶ τύμβω κρηπίδου πείρα φεπρωσινὸν ἄρη,
 Καὶ ξέρξιν. τῶν τῶν γάπτε θεμιστοκλέα.
 Στάλα δ' ἄσπασαμὶς ἐπικέσε ὃ, ἔργα λίγυσα
 Τὰ μὲν, πὶ με μικροῖς τὸν μέγαν ἐπίθετες

Character
 Emblem.

Meminerimus interea, quòd priori huius libri Emblemate adnotauimus, Anguem siue serpentē stemma esse Ducis Mediolanensis: quod hoc loco nimis anxie repetere, non video quàm sit necesse. Hoc mihi reuocat in memoriam species vndecim honorum qui ab Aristotele statuuntur Rhetoricorum primo, nempè sacrificia, monumenta vel carmine, vel oratione soluta, præmia certa, luci, superiores in sedendo loci, sepulchra, imagines, publicæ epulæ, & quibus vtuntur Barbari, habitus adorantiū, & conspectus euitationes, munera quæ apud quasque gentes in precio sunt. De quibus sigillatim aliquid dicere nihil hîc necesse habeo. De sepulchris & monumentis agimus, quæ inter honores non paruos poni solène iam olim fuit, exemplorum varietate obruor: vnum huc conferam vetus quidem & memorabile. Menandro Bactrorum regi homini mitissimo, in expeditione quadam vita functo, cunctæ regni ciuitates, cunctiq̄ue populi inferias de more communiq̄ue consensu soluerunt. Sed de reliquiis cūm

diu certatum esset, quibus in primis commendarentur, vix tandem inter omnes conuenit, vt æquè partitæ singulis distribuèrentur rata pro parte, nempe quòd illius viri monumentum apud omnes pariter cum veneratione existeret: testis est Plutarch. commentario quo ciuilem hominem instituit.

Pone arma.] pro describe, aut dispone, non placet Fornerio nostro, vt quòd à mera lingua Romana deflectat, quamquam Cicero initio quinto Antonianæ dixerit: Pacem vult Antonius, arma ponat. hîc enim, pro deponat, vsurpari liquet.

Et mare, quod geminos mugit.] Italia hinc & illinc mari Siculo & Adriatico clauditur.

mugit.] A tauris translatio.

emptas manus.] exercitum mercede conductum.

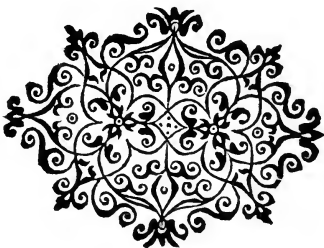
paruis magnam.] Antitheton. Apud Caietam in sepulchro marmoreo æneaque vrna, hæc inscripta reperiuntur Scipioni Africano:

Deuictò Annibale, capta Carthagine, & aucto

Imperio, hos cineres marmore teetus habes.

Cui non Europa, non obstitit Africa quondam,

(Respice res hominum) quàm breuis vrna premit!

Optimus ciuis:

EMBLEMA CXXXIIII.

*D v M iustis patriam Thrasybulus vindicat armis,
 Dumque similtates ponere quemque iubet,
 Concors ordo omnis magni instar muneris, illi
 Palladiæ fertum frondis habere dedit.
 Cinge comam Thrasybule, geras hunc solus honorem:
 In magna nemo est amulus vrbe tibi.*

Optimi ciuis est Rempub. suam non modò legum metu
 coërcere, sed & omnes omnium animos pacis vinculo
 continere, & omnem rixarum occasionem adimere. Præsto
 est exemplum Thrasybuli. Atheniensibus enim longissi-
 ma obsidione pressis à Spartanis, post longam famem, & affi-
 duam pestilentiam, pacem postularunt, quam tandem impe-
 trarunt, ea tamen conditione, vt ciuitas Atheniensis à tri-
 ginta Ducibus gubernaretur. Sed tēporis successu horū tanta
 tyrānis & sēuitia fuit, vt boni quique ciuitatis principes & o-
 pulenti, beneque nummati homines exularunt: inter quos

*Historia
 Thrasybuli
 qui tyrannos
 expulit.*

*Lex ἀμνη-
στίας.*

Thrasibulus vnus ex præstantissimis, cum aliis in exilium abire est coactus. Itaque ille suo consilio, & sociorum ope, tyrannos omnes industria singulari repulit, patriæque libertatem recepit. Sed vt inter Athenienses ciues pax stabilior esset, interposita fide publica, Thrasibulus legem sanxit De abolendis præteritis iniuriis, quam ἀμνηστίας nuncupauit: quocirca coronam ciuicam magno totius ciuitatis applausu meruit. Hæc lex conformis est oraculo Euangelico de iniuriis remittendis & obliuione delendis. Huc Prouerbiū. Ne malorum memineris. De Thrasibulo Aemilius Probus in eius vita, Iustinus in Trogum libro quinto & Valerius libro quarto capite primo. Marullus in eam fermè sententiam scripsit Epigramma certè venustum:

Cum fugeret ciuem cuius deuietus in hostem

In patriam sceleris conscius ipse sui:

Stare viri, Thrasibulus ait, victoria vestra est:

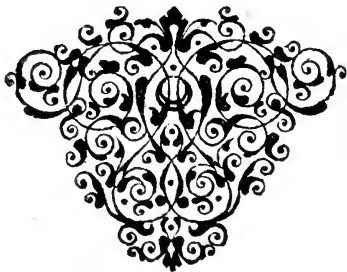
Nec mihi, sed vobis vicimus, & patriæ.

Dixit, per mediosque ruens ensesque virósque,

Parcendum passim ciuibus, ingeminat.

Palladiæ sertum.] id est, ciuicam coronam, quæ dabatur ei cui qui ciuem in bello seruauerat: fiebatque ex oliuæ fronde, aut querna, interdum ilice. Gell. lib. 5. ca. 6. & Plin. lib. 16. cap. 4.

Strenuo-

Strenuorum immortale nomen.

EMBLEMA CXXXV.

ÆACIDÆ tumulum Rhæteo in litore cernis,
 Quem plerumque pedes visitat alba Thetis.
 Obtegitur semper viridi lapis hic amarantho,
 Quod numquam herois sit moriturus honos.
 Hic Græiūm murus, magni nex Hectoris. Haud plus
 Debet Meonidæ, quàm sibi Meonides.

A Chillis sepulchrum fuisse in Sigæo Troiæ promōtorio, *Fama numquam inter moritura.*
 scriptores tradunt. Id sepulchrum amarātho viridi semper ornatum, famam heroum perpetuò virentem, & apud posteros numquam intermorituram arguit. Rectè Sophocles in Philocteta *ἄει εὐσεβίας*, quod idē *ἄει ἀνδρείας* intelligere par est. ἡ εὐσεβία, inquit, *μηδὲ σιωπήσκει βροτοῖς, καὶ ζῶπ, καὶ θάνατον, ἔκ ἀπόλλυται* & Pindar. Isthm. 5. non obliterari prolixum laborem virorum ait, *οὔτοι πέφλασιν μακρῶς μεχρὸς ἀνδρῶν*. Adhæc tertio Græcorum Epigrammatum simile reperio in Laërtæ tumulum: quod ascribere placuit, quia eodem fermè spectat:

Ψῆχῃ καὶ πέτρῳ ὁ πολὺς χροῖος, ὃ δὲ σιδήρῳ
Φίδεται, ἀλλὰ μὴ πάντ' ὀλέκει δὲ πάντῃ.
Ὡς κῆ λαέρεται τὸ δ' ἡλίον· ὁ χροῖον ἀκτῆς

Βασιῶν ἀπο, ψυχρῶν λέβεται ἕξ ἕτεροι.

Ὀυνομα μὲν ἠρωος αἰετέον ὃ γὰρ αἰοιδύς

Ἀμβλύειν αἰών (καὶ ἐθέλη) δύταται.

id est,

Saxa cauet tempus, ferro nec tempora parcunt,

Omnia sed molit tempore longa dies.

Lactæ sic busta terit quoque littora propter

Aethere de summo defluis imber aquæ.

Immortale secl' heu, nomen delere vetustas

Ἡ τοῖ, Μυσα vindice, nullu potest.

Apponam & illud argumenti eiusdem:

Τύμβος Ἀχιλλῆος ῥηζίνουρος, ἐν ποτ' Ἀχαιοί

Δωκεται, Τρωάων δ' ἄμα καὶ ἑοσιμένω.

Αἰγιαλῶ δὲ νέρευται, ἵνα φοραχίσι θαλάσσης

Κυδαίνοις παῖς τῆς ἁλίας Θέτιδος. id est,

Hic positus Graiū tumulus pugnacis Achillis,

Dardanide cuius membra sepulta timent.

Adiacet ad littus, pelagi quo murmure natu

Laudetur Thetidis contumulatus humo.

*Amaranthus
tumulis ap-
positus.*

Cæterum Philostratus ad tumulos exornandos scribit amaranthum vsurpatum fuisse, orto à Theslialis initio, qui Achillis sepulchrum eiusmodi coronis redimirent. Vel certè referemus Emblematis huius materiam ad id uo. i. Attic. retu-
Typus Embl. lit Pausanias de incolis, ni fallor, Salaminis, qui tradunt apud se post Aiakis cladem, florem quandam primum enatum candidum, modicè rubentem, lilio cùm cæteris partibus tum foliis minorem, inscriptum iisdem, quibus Hyacinthum, literis.

Rhæteum.

Rhæteo.] Rhæteum oppidum & promontorium Troiadis, Aiakis sepulchro à Poëtis celebratum, sicut & Sigæum sepulchro Achillis. Videtur idcirco Alciatus abusus vocabulo, est-
que *μνημονικὸν ἀμείρηται.*

Thetis.

alba Thetis.] Dea maris, quæ quia semper in aquis habitet, pedes albissimos dicitur habere à Poëtis.

Amaranthus.

Amarantho.] Amaranthus ab ἀ priuante, & *μαεχίνομαι*, tabefio, quod numquam siccat neque marcescat. Plin. lib. 21. cap. 8.

Græiūm murus.] id est, Græcorum munimentum & robur: elegans Metaphora, ut apud Maronem, duo fulmina belli Sci-

piadas, & Cicero in Paradoxo Duo belli propugnacula. Eo sensu Pindarus in Olympiis Hectorem Troiæ columnam appellat, ὃς Ἐκτορὸς ἑσφαλὲ τροίας ἀμυχῶν, ἀτρεβή κίονα: id est, qui Hectorem subuertit, inexpugnabilem, immobilem columnam: de Achille loquitur: quò referri possunt allegoricòs à Iuvenale dicta in eumentitos nobiles, qui iactant magnificòs generis titulos:

— miserum est alienæ incumbere famæ

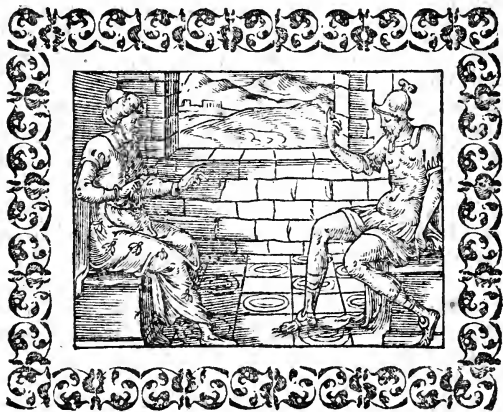
Ne collapsa ruant subductis restis columnis.

nec Hectoris.] effectum pro efficiente.

Hand plus debet Mæonidæ] Tantum Homero debet Achilles (cuius Poëtæ beneficio virtus tam in signis transmissa est posteris) quantum Homerus ipsi Achilli. Nisi enim tam insigne & præclarum virtutis exemplar Homerus sibi nactus esset, fortasse ingenij admirabilis vim non ita exeruisset.

Nobiles & generosi.

EMBLEMA CXXXVI.

AUREA Cecropias necebat fibula vestes,

Cui coniuncta tenax dente cicada fuit:

Calcens Arcadico suberat cui lunula ritu,

*Gestatur patribus mulles Romulidis.
Indigenas quòd se adsererent, hæc signa tulerunt
Antiqua illustres nobilitate viri.*

Qui Generosi & qui Nobiles.

EX eruditis hominibus, iisque maximè qui vetera diligenter obseruauerunt, aliquando didici, inter Nobiles & Generosos interesse non nihil. Aristoteles animalium historiae 1. εὐχαιρὲς ἔστι τὸ ἐξ ἀγαθοῦ γένος, γενναῖοι δὲ τὸ μὴ ἐξ ἀμφοῖν τῆς ἀνθρώπου φύσεως. Nobile id est, quod ex bono genere profectum est: generosum, quod à sua natura non degenerat. Exemplum què apponit in lupis, quos generosos, & leonibus, quos nobiles esse dicit. Idem penè 2. De arte dicendi: quo loco ait præclarior esse generosum quàm nobilem dici: nobilis enim maiorū tantum virtute gloria què nititur: generosus & virtute maiorum & sua commendatur: itaque generosos omnes esse nobiles sed non contrà, nobiles generosos omnes. Quidam enim nobiles, degenerant à virtute maiorum, & humili ac demisso animo fiunt, atque ad ignauiam socordes delabuntur. Cicero in Bruto, Scipionum stirpè generosam vocat, quòd in ea multi excellentes viri fuerint: & Offic. 1. Pyrrhum Epirotam, generosum & potentem dicit: vt in defensione Cæliana, Clodiā impudicam mulierem, & nobilem & notā appellat. Idem 2. de Offic. ait Phalaridis præter cæteros nobilitatem crudelitatem, ex quibus apparet nobile, accipi etiam in malam partem: generosum, non nisi in bonam. Cornel. Fronto, nobile appellat rerum nobilitate, generosum verò cognatione. Eam significationem Cicero in Paradoxis obseruat. Ipsius, inquit, libido lapsa est in muliere ignota, dolor ad pauciores pertinet, quàm si petulans fuisset in aliqua generosa virgine ac nobili. Ea de re dissertatio nobilis est euoluenda Phaurini apud Gell. ca. 23. lib. 13. Certè duo hæc tamquam synonyma cōiungi certò scio, & interdum etiam confundi. Apud M. Tullium, Roscij Amerini pater genere & nobilitate sui municipij princeps dicitur. Iuuenal. 7. Satyra:

Felix & sapiens, & nobilis & generosus.

& Ouidius in Heroidum epistolis:

Si te nobilitas, generosaque nomina tangunt.

Sed, vt vno verbo claudamus, Hi nobiles generaliter appellatur, qui vel familiarum nomine, vel alio tandem modo innotuerunt, generosi verò speciatim, qui è nobili genere ortum du-

Cicada, nobilitatis infigne Atheniensibus.

xertunt. Apud Athenienses Cicada nobilitatis infigne fuit, aureas enim cicadas crinibus innodabant, vt significarent se indigenas esse & nobiles, id est (Græco vtar verbo) *αὐτόχθονας*, & *γενεῖς γόνυ τῆς πατρίδος πολιτας*: quod Cicero expressit Oratione pro Flacco. Id verò ridebat Antisthenes, vt refert Laërt. lib. 6. aiebat enim hoc illis esse cum cochleis & testudinibus cōmune, quippè qui aliunde non commigrassent, nec vmq̃a solum mutassent. Hinc ergo *πελιγοφόροι*, id est, Cicadigeri dicti Athenienses: hæc enim nota indigenas & ingenuos ab aduenis & seruis distinguebat: cuius rei causam nonnulli adferunt, quòd Cicadæ inter alia animalia indigenæ præcipuè videantur, quòd in ea regione, in qua nascuntur, viuunt & emoriantur: reliqua ferè omnia migrent aliò, neque sedem vllam firmam habeant. In quaque autem ciuitate & municipio nobiliores eos agnoscimus, quorum maiores pluribus antè annis in sua patria claruerunt, ait Pierius lib. 26. qua de re Plato nonnihil in Menexeno, Herodotus in Terpsic. Aelianus lib. 4. Variar. histor. cap. 22. Scio ego per contemptum dici eos *πελιγοφόροι ἀλαμέτες* cicadis opertos, gloriosi quidam iactatores, obsoletis iam & nimium vetustis vtentes. Romanos autè, qui nobilitate generis aliis excelleret, aiunt lunulas in calceis habuisse, fortasse vt significarent Romani imperij cōditionem, quod sensim creuit, & temporū lapsu decreuit, vt in lunæ hemicyclis fieri solet. Alij putabant signum esse eius habitationis, quæ in luna esse dicitur, & quòd post mortem animi rursus lunam sub pedibus habebant. Vel superbos homines admonebant rerum humanarum instabilitatis, cuius rei luna fit exemplo, quæ ab obscuro in lumen, inde in obscurum redit. Philostratus de Herode sophista narrat eum fratri de generis sui claritate multa iactanti dixisse: Certè nobilitatem habes in talis, quod significauit Iuuenalis, cùm de Fabio loquitur his verbis:

Iunula in calceis Romanorum.

— *nobilis & generosus*

Appositam nigra lunam subtexit alutæ.

Quin & Zonaras auctor Græcus, ait patricios gestasse in vrbe calceos corrigiarū inflexione, & formæ literæ, C, adornatos: quod & Plutarch. retulit in Problemat. Nec quidem prætermittendum, id genus calceorum lunatorum Arcadibus in vsu fuisse, quo à diluuiò Deucalionis primi ipsi lunam inspexisse nascentem se credidere, quodque putarent vniuersum genus mortalium aquis obrutum periisse, & à se rursus originem

Arcades lunam primi obseruauerunt.

propagationis emanasse, ait præter alios vetustiores Pierius lib. 4. De sacris Aegyptiorum literis Apollon. Argonaut. 4.

Ἀρχαῖες, οἱ καὶ ἀπόθε σελήνης ἰδέονται.

Strabo in 8. Geograp. *δοκῆ δὲ παλαιότατα ἔστιν ἔτι) τὰ Ἀρχαῖες ἔστιν Ἐλλήνων.* Sic primo Faistorum Ovidius.

Orta prior Luna (de se si creditur ipsi)

A magno tellus Arcade nomen habet.

Secundo Faistor. huc respexit Naso:

Ante Iouem genitum terras habuisse feruntur

Arcades, & luna gens prior illa fuit.

Itaque cum se luna vellent antiquiores dici (adeò sui generis antiquitatem iactabant) dicti sunt à Thucydide initio historiarum *ωυσελίωοι*, id est, ante lunam editi. Plerique ad historiam naturæ referre malunt, quia lunæ cursum primi obseruarint.

In eminentiā nobilitatem. Præter has rationes alias adfert Plutarch. in Problematis. Sed hæc quorsum attineant, non planè video, nisi ad communem locum retulero de nobilitate, quam sibi longè multi tribuunt, vanis quibusdam schematis & imaginibus maiorum tumidi: quorum arrogantiam intolerabilem quibus maxime verbis incessere debeam, planè non habeo. Quis enim sustineat aliquem tollere cristas, sibi que arrogare quidpiam, quod tamen propriè non possideat? Atqui genus suū qui laudat, qui que attollit animos ob maiorum nobilitatem, & alienum laudat, & falsis nominibus sibi tribuit quod ad se minime pertineat. Qui proculdubio mihi non videntur absimiles fugitiuis iis qui præ metu cum ad aras se receperint, tam diu latent, in que tuto se esse putant, quamdiu eo perfugio uti possunt. At cum inde fuerint eruti, quid iis superest quam certa quædam crux, aut extremum aliquod dispendium? Sic vulgares illi nobiles, qui nihil præter maiorum nomina crepant, ad que sola hærent suis diffisi virtutibus, vera que gloria, quam nullam habent, non sentiunt quam miseri sint, & quanto in errore versentur. Sed retineamus assensionem cum iis qui nobilitatem in animo generoso sitam esse volunt, & qui pecudum nobilitatem in corpore valido ac vegeto, hominum autem in vitæ motum que bonitate ponunt. Laudatur à Dione Chrystomo, Thebanorum optimum & equissimum institutum, qui eos seruorum numero non habebant, qui per vim & iniuriam belli serui facti essent: Cur ignobiles eos esse vulgari opinione iudicamus, quorum si virtutes estimentur, si moderatio animi, si prudètia, si sagacitas, alics quos vulgus admira-

tur, infinitis, vt ita dicam, spatiis anteuertunt? Magnum fuit & plenum æquitatis eorum quos proximè nominavi, iudiciū atque consiliū, qui solos eos nobiles esse censebant, qui ad virtutem propensi essent: neque tam curiosè, imò verò superstitiosè quærebant, ex quibus orti parentibus essent, de quibus aliquid statuendum videretur. Sic autem vnà secum rationes conficiebant: Antiquitùs vt in animalibus quibusdā mutis, ita & in hominibus idem nomen perdurauit. Nam in canibus, equis, gallis etiā gallinaceis id faciliè est aduertere: quia equū si quis animosum & ad cursum idoneū facto periculo noñit, non rogar an eius pater sit ex Arcadia, an Thessalia: satis enim esse putat, quod equus animū generosum habeat. Ita cum canis venaticus egregiè ad cursum valere intelligitur, nihil opus est scire an ortū duxerit è Caria, vel Lacedæmone, sed existimatur esse satis, quod generosa illa canis sit. Idem de gallis, deque aliis iudicium: idemque postremò de hominibus sentiendum: ex quibus qui virtutum studiosi sunt, qui iustitiam colunt, qui humanitatis iura, qui religionem obseruant, is reuera generosus est & nobilis, tametsi parentes eiusdem & auos nemo vnquā fortasse nouerit. Democritus, magnus in primis & catus philosophus iam olim, vt ait Satyr.

— materiam rursus inuenit, ad omnes

Occursus hominum, & cuius prudentia monstrat

Summos posse viros, & magna exempla daturus

Veruecum in patria, crassoque sub aere nasci.

quod tortum esse constat in superbos quosdam ementitæ nobilitatis homines, qui orti stirpe Romana cæteros præ se nihili ducebant. Iactent itaque suum genus, qui de parentum virtute nihil habent præter imagines: quos nihilo tamen puto meliores esse quàm equus aliquis nō re, sed opinione vulgari generosus habitus, quod frenos aureos, quod stragula, quod ornamenta externa omnia exquisitissima circumferat.

Aurea Cecropias.] Vestes Athenienses nec tebantur fibula aurea, cui cicada circumligabatur.

Arcadico ritu.] ad morem Arcadum.

lunula.] parua luna ad morem hemicycli.

Indigenas.] Indigena, inde genitus, nec aliunde natus Græcè ἀρχαῖος, & ἐγχάριος, cui opponitur aduenas.

Oblitus eram apponere huc quod Demosthenes aduersus Aeschinē ἐὶ τῆς ἀρεσθείας, quo loco de Athenien. & Arcadibus verba facit, μῦθοι δ' ἀπάντων ὑμῶν ἀνιλόχθορες ἐστὲν καὶ κῆρυκι.

Euripidis hæc refert Plutarch. commentario De exilio:

Ἡ ὀφῶται μὴ λέως ἀ ὑκ ἐπακτός. ἄλλοθεν,
 Αὐτόχθονες δ' ἐφυμν. αἱ δ' ἄλλαι πόλεις
 Πρωτῶν ὁμοίως διαφορητῶσαι βολαῖς,
 Ἄλλαι παρ' ἄλλων εἰσὶν ἐξαγώμηρι.
*Primitum nec inquilinus nos populus sumus,
 Sed indigenæ, ciues at aliarum vrbium
 Sunt comparandi tesserarum iactibus,
 Quæ aliis aliæ ciues mittunt identidem.*

Hæc postremò quod mihi alia conquirenti occurrit ex Tzeze 301. Historia 10. Chiliad. vbi cicadas Atheniensium refert ad eorum nimiam loquacitatem:

Καὶ ἐπὶ λάλοι τέτιγες, κατὰ δὲ λοι τοῖς πᾶσι
 Οἱ ἀθηκοὶ ὁμοίως δὲ πάλιν τῶν μεγαρόρων,
 Λάχρονες βραχυλόγοι δὲ τᾶβις ἀπειρατίως. id est,
*Quòd cicadæ sint loquaces compertum est omnibus,
 Sunt eodẽ modo Atheniensenses qui multi sunt τῶν garruli in perorãdo.
 Contrã, Lacones paucis vtuntur verbis.*

Duodecim certamina Herculis.

EMBLEMA CXXXVII.

ROBORIS iniuncti superat facundia laudes:

Dicta sophistarum, laqueosq; resoluit inanes:
Non furor aut rabies virtute potentior vlla est:
Continuum ob cursum sapienti opulentia cedit:
Spernit avaritiam, nec rapti aut scenore gaudet:
Vincit femineos spoliatque insignibus astus:
Expurgat sordes, & cultum mentibus addit:
Illicitos odit coitus, abigitque nocentes:
Barbaries feritasq; dat impia denique pœnam:
Vnius virtus collectos dissipat hostes:
Inuehit in patriam externis bona plurima ab oris:
Docta per ora virum volat, & non interit unquam.

MULTOS fuisse Hercules tradunt quamplurimi, sed quem
 ex Alcmena suscepit Iupiter, potissimum celebrant ob
 varia certamina, virtutemque bellicam: cuius duodecim la-
 bores præcipuos (longè enim plures persequitur Diodorus re-
 rum Antiquarum lib. 4.) complectuntur alij, quos hîc sequi-
 tur Alciarius, quantum ad laborum numerum pertinet, quid
 per vnumquemque laborem sit intelligendum, allegoricôs e-
 narrans. In Collectaneis Græcorum Epigrammatum hoc he-
 xastichon reperi:

*Multi Her-
 cules.*

Ω'λεσα τὸν νεμέας θῆρ' ἀπλετοί, ὠλεσα δ' ὑδρῶν

Καὶ παύρου, κέσρου δ' ἀμφεπίναζα γένω.

Ζωστῆρ' ἐκλύσας, πῶλλον διομήδεος εἶλον,

Χρῦσα μῆλα κλάσας, γυρῶνίω ἔλαβοι.

Ἀλγείων ἐδίω, κεμοῦς ἔφυγεν, ἐκλανοὶ ὄρνις.

Κέεβερρι ἠγαγόμην, αὐτὸς ὄλυμπον ἔχε.

Extinxi Nemees monstrum, lernaïque peremi,

Et taurum, cecidit dilaceratus aper.

Balteon arripui, Diomedis equosque cecidi,

Ceryonem stravi, pomáque fulva tuli.

Augiam noui, capta est cerna, atque volucras,

Cerberus abductus, letus in astra feror.

Sic in appendicibus Virg.

Prima Cleonai tolerata ærumna leonis.

Proxima lernaam ferro & face contudit hydram.

Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.

Aripedis quarto tulit aurea cornua cerui.

*Duodecim
 labores
 Hercules.*

quod per Cerauniam ceruā ostenditur. Et quoddam etiam certamen, quod nominare non conuenit, idem subiit, repurgata qua prius tenebatur, animi fœditate. Cohibuit & volucres, nempe spem inanem & ventosam, qua hominum vita ut plurimum lactatur. Adhæc plurimum fimi expulit, & multis capitibus hydram superauit, quæ abscissa renasci non desinebat. Hanc sicuti αἰδέεσθαι, id est imperitiam aliquam, igni excidit, hoc est admonitione. Iam verò Cerberus triceps in lucem pertractus, non malè triplicem philosophandi rationem innuit. Sunt enim Philosophiæ partes, ea quæ rationis est, Logica: quæ naturæ, Physiologia: quæ morum, Ethica nominatur: & ex quidem tamquam ex vna ceruice progeneratæ, triplici etiã modo iuxta caput distribuuntur. Et hæc quidem de aliis laboribus dicta sufficiant. Hactenus Heraclides, cum quo insigni loco velim vnà conferri quæ disputat Lactantius diuin. Institut. i. cap. 9. Cætera enim percensere nihil attinet, nisi maximè ad rem faciant. Quo in argumento dum animus elaborat, mihi arrisit nobilis disputatio Dionis Chrysostomi, qui Herculis ἀγῶνες seu labores vel ærumnas ita celebrat, ut eum ex aduerso athleticis opponat, & Principem fortissimum atque iustissimum faciat. Peruigil & tenuis erat, inquit ille, ut leones: neque enim carnibus onustus, ut athletæ potuisset Asiam Europamque peragrarè. Acutè videbat, acutè audiebat: neque hyemis aut æstus vim curabat, ut à præclaris actionibus reuocaretur. Sordida pelle indutus, interdum fame correptus, bonis opem ferebat, improbos verò aut de medio tollebat, aut in ordinem cogebat. Diomedem enim Thraciũ delictis affluentem, & hospites afficientem iniuria, suosque subditos miserè seruire cogentem, clana percussum de medio sustulit. Geryonem boues permultos & multa pecuaria possidentem, ut opulentia Principes omnes qui in Occidente essent, facilè superaret, sed tamen eundem nimia superbia elatũ, vnà cum fratribus interfecit, corumque armenta corripuit. Idem cum Busirim offenderet certaminibus totos dies occupatum, totos dies conuiuia agitantem, sibi vnice placentẽ, quod egregius luctator esset prostrauit. Amazonum reginæ zonam soluit, quæ illum fuerat aspernata: quo congressu ostendit, se illius forma minimè fuisse superatum, vel mulieris gratia potuisse vnquam à rebus excellentibus, quas primùm animo conceperat, auocari. Ne autem videretur arduis tantum rebus & gloria dignis operam impendisse, fimum iacentem in-

Dionis Chry-
sostomi locus.

Angiæ stabulis, à multis annis collectum sterquilinum repurgavit. Putabat enim non minus esse sibi aduersus gloriam deceptandum, quàm belluas & homines sceleratos. Hæc penè Dio Oratione 8. De virtute. Idem labores Herculis retulit ad purgationem animi & vitiorum expulsionem, Oratione 5. Sed obiter admonéo, plerisque existimare, vt Lucianus (quemadmodum postea dicemus) Herculem virum fuisse Gallum, qui tum sollerti quadam prudentia, tum admirabili eloquentia, qua maximè valebat, præclara facinora insigni fortitudine sit exantlatus, & ingenij dexteritate summas quasque difficultates superarit: quæ tamen omnia Græcia quamplurimum mendax, ad armorum gloriam conuertere maluit. Prætermiseram Apuleij *ἐπιμύθιος*, quod imprimis ad rem facit, ex 4. Floridorum: Quòd Herculem Poëtæ olim memorant monstra illa immania hominum ac ferarum virtute subegisse, orbemque terræ purgasse: similiter aduersum iracundiam & inuidiam, atque auaritiam ac libidinem, cætèraque animi monstra ac flagitia Philosophus iste Hercules fuit. Eas pestes omnes mentibus exegit, familias purgavit, malitiam perdomuit, seminudus & ipse, & claua insignis, etiam Thebis oriundus, vnde Herculem fuisse memoria extat. Videram ego pridem locum Plutarchi in Problem. quo rationem reddit, cur olim Herculi atque Musis communis ara facta sit: quia nimirum Hercules Euandrum literas docuit, vt à Iuba memoriæ traditum est: honestum enim & liberale ducebant, si amici ac propinqui literarum & sapientiæ cognitione perpolirentur.

Roboris inuicti.] Huic respondet primum Herculis certamen, quod fuit leonis Nemeçi iuxta Cleonas internecio: quo intelligi datur, facundiam corporis viribus esse præstantiorem. Non enim viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum res magnæ geruntur, sed consilio, ratione, prudentia, eloquentia. Nec verò aliquid magni momenti vires obire possunt, aut suscipere, nisi consilium & ingenij dexteritas antecesserit. Sunt qui aliter Nemeçi leonis cædem interpretentur, fuerunt enim qui è Lunæ globo decidisse vana persuasionem crederent: nam & veteres monstra immania in Lunæ globo putabant nasci. Hunc ergo leonem inermis Hercules interfecit, vt ait Pisander: hoc est iram cohibuit ac repressit quæ in fortium virorum animis maximè regnat.

Dicta sophistarum.] Secundo labore, hydram, septem capitum belluam, in Lerna palude omnia vastantem pugna per-

*Hercules, vir
Gallus.*

*Leonis Nemeçi
cædis,
quid.*

difficili vicit, & ferro facibusque oppressit, quo arguitur, virum sapientem & facundum, multiplices sophistarum argutias, & elenchos veritatis specie adumbratos, ingenij viribus retundere. Hydræ vno capite resecto septem alia repullulabant: quod notat artis sophisticæ captionem. Si enim agas cum sophista, vno argumento reprehenso, multa alia tibi opponet, teque (ni diligenter caueris) ad absurdum, vel *adύvατο* adiget. Certamen hoc ad alios vsus conuertunt alij, vt ad diluuium, ad vitia, ad inuidiam, qua de re prouerbiū est, Lerna malorum: &, Hydram fecas. Socrates apud Platonem in Euthydemo fatetur se multò imbecilliozem Hercule, qui pugnare simul non potuit aduersus hydram sophisticam, cui propter vnā sapientiam pro vno sermonis capite amputato multa repullulabant. Adhæc Pierium lib. 16. euolue.

Hydra Let-
nea.

laqueos.] paralogismos & captiones.

Non furor aut.] Tertio, aprum terribilem in Frymantho monte Arcadiæ omnia vastantem cepit, & ad Eurystheum, viuum perduxit, quod innuit, virtutem furori & rabiei non cedere, imò longè antecellere. Impetus enim & furor per aprum indicatur, vt docet Pierius Hieroglyph. 9.

Aper Erg-
manthos.

Continuum ob cursum.] Quarto, ceruam aëripedem & celertimam, aurea cornua gestantem interfecit, quod ad sapientem referendum est, cui & ditissimi cedunt & opulentissimi. Notum illud Aristotelis in Politicis, facile esse ditari Philosophis, si velint: quò spectat adagium, Sapiens non eget.

Cerna aëri-
pes.

Spernit auaritiam.] Quinta pugna fuit, auium Stymphalidam expulsio, sonitu ahenei cuiusdam instrumenti: quod est lucrum inane, & auaritiam respuere, raptumque omnem putare nefas. Sed quæ potest esse volucrum cum auaritia collatio? Volucres per aërem volitantes, in quo tamē victum comparare non possunt, cupidi & avari hominis cogitationem (aliis atque alijs opibus semper inhiantem, qui tamen nec partis bonis vtatur, sed tenuissimo victu gentum defraudet, & in quo consistat non habet) satis ostendunt, qui quoniam vel natura deprauata, vel vsu longo induratus est, ad resipiscientiam aliquando pertrahi potest quibusdam acerrimæ orationis crepitaculis, quibus aut arceatur, aut à proposito, malaque consuetudine dimoueatur. Alij malunt hoc intelligi de scortillis quibusdam & impuris mulierculis, quarum illecebras & insidias detegimus æneo sapientiæ crepitaculo, quod tanquam tuba in aures penetret, vt Basilii loquitur:

Aues stym-
phalides.

vix enim alia fugantur ratione communes illæ pestes adolefcentium.

Vincit femineos.] Sexto certamine mulieres Amazonas debellavit, earumque reginam Hippolytam cepit, cui cingulum militare abstulit, quod est astutiam muliebrem & dolos, fallaciaque coercere & vafricitæ materiam penitus eripere. Amazon hæc mulier bellicosa, meretricem refert, quæ vel fortissimum possit devincere.

Augia purgatio. *Expurgat sordes.*] Labore septimo Augiam repurgavit, quod arguit vitiorum errorumque innatorum, vel etiam qui succreuerunt assuetudine quadam longa, ab animo expulsionem. Nihil est enim tam horridum tamque sordens, quod eloquentia non possit excoli.

Cum tauro lucta. *Illicitos odit.*] Octavo, taurum luctamine domuit: quod est fontes abigere, & omne illicitum facinus scelusque execrari: vel furorem aut truculentiam animi cohibere.

abigitque nocentes.] hinc nomen habuit ἀλεξίτερξον. nam & ple-risque dictus est natus ad homines iuvandos.

Diomedes victus. *Barbaries.*] Nono, Diomedem Regem Thraciæ crudelissimum, qui sanguine & carnibus humanis equos alere consueverat, perdomuit, & eius exemplo ipsum suis equis dedit pabulum, quod significat, Herculem eloquentiæ & sapientiæ viribus barbariæ & ferocitatem ab omnibus, quas incoluerit, regionibus submovisse.

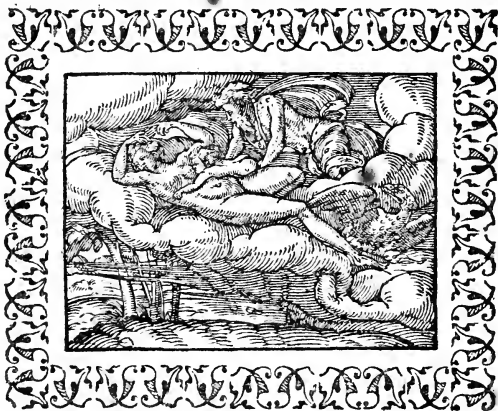
Geryon tricorpor superatus. *Vnius virtus.*] Decimo labore Geryonem tricorporem & tripitem bello expugnavit: id est, collectam, & vnanimem hostium multitudinem sua virtute compressit, indeque & victor evasit. De Geryone in superioribus satis.

Poma Hesperidum. *Inuehit in patriam.*] Undecimo aurea mala Hesperidum, occiso prius dracone peruigili, sustulit, quod est referendum ad illam, qua docti & sapientes homines abundant, insignem rerum copiam, qua eos sua fortuna vitæque conditio beat.

Cerberus triiceps. *Docta per ora.*] Duodecimo & postremo, Cerberum tripitem ab inferis tractum ad auras deduxit, quod fortitudinem per omnia omnium ora volitantem, & immortalem nominis gloriam, apud posteros semper victuram perspicuè significat. Nam, ut est apud Diodorum, magnos multosque, dum vixit, labores & pericula sponte adiit Hercules, ut pro suis erga omnes gentes beneficiis immortalitate donaretur. Cic. i. Tusc. Abiit ad Deos Hercules: numquam abiisset, nisi cum inter homines esset, eam sibi viam munivisset. Fa-

Alè transilio Pindari locum, vt potè longiorem, de Hercule;
 1. Nemeorum. Nonnulli hoc traduci malunt ad auaritiã
 thesauros in tenebris oclusos asseruantem, nec in lucem
 erui permittentem. Ea tamen si à viro gloriæ cupido coër-
 ceatur, & ex animi recessu, in quo locum occuparat, expel-
 latur, opesq̃ illæ conferantur ad vsus hominum, magnum
 certè momentum asserunt ad obtinendum nomen: licet enim
 vera gloria sita non sit in opibus & facultatibus, ad gloriam
 tamen obtinendam magnum adiumentum adfert.

In nothos. EMBLEMA CXXXVIII.

HERCVLEOS spurij semper celebretis honores:

Nam vestri princeps ordinis ille fuit.

Nec prius esse Deus potuit, quàm sugeret infans

Lac, sibi quod fraudis nescia Iuno dabat.

ERorum qui nati sunt ex iniusto concubitu misera vide- ^{Noti nati-}
 ri conditio potest; quanquam enim ex nobilibus orti pa- ^{des.}
 rentibus, nobiles tamen dici non possunt, neque in ius hære-
 ditatis ac familiæ succedunt, nisi soluantur legibus, & à prin-
 cipibus agnoscantur, quasiq̃ue adoptentur (quod vulgò dici-

mus admouere)tunc enim succedere in familiam possunt, sed naturalem illam maculam delere minimè vnquam possunt. Qua de causa & Solon statuit spurios nihil debere parētibus; à quibus infamiae labem accepissent. Sed & Athenienses locum quendam habebant, in quo spurij seorsum ab ingenuis exerceri essent soliti:eum Cynosargem appellabant:nam contaminari nobilitatem putabant spuriorum consuetudine. Themistocles tamen asturo ingenio vir, adolescentes ingenuos & nobiles sensim primus ad Cynosarges blanditiis allexit,vt tolleretur ea spuriorum & legitimorum differentia. Sed ad rem. Rectè quidem & prouidè constitutum à sapientibus fuit,vt parentes vaga vsi Venere, quasi in filiis punirentur;& effrenes homines sancti coniubij quasi cancellis vi legum continerentur: vtque discrimen seruaretur inter legitimos & illegitimos partus. Hi & honorum & bonorum patrum hæredes iure sunt, eoque admoueri debent paternæ virtutis:at illegitimis nihil sæpenumero præter viuere triste relinquitur, adeò vt conqueri possint quòd adeò infeliciter nati maleque accepti sint. Sunt tamè permulti ex iis qui omnia alia ope destituti, omnia sua in seipsis ponunt, suamque industriam excitant. Nemini dubium est qui vel paulum assueuerit in monumentis veterum, permultos fuisse spurios, qui fortitudine & animi dexteritate legitimis quibusque liberis antecelluerunt, qui que susceperunt audenti magnoque animo, & certè perfecerunt, quæ legitimi ipsi liberi numquam exequi, nedum attingere potuerunt. Talis Hercules fuit, ipsique omnes Iouis filij, Poëtarum fabulis decantati. Eo de numero fuere Themistocles, Aeneas, Theseus, Romulus, sed & ipse Alexander Magnus, totus fermè Orientis domitor: quibus adiciam Constantinum Magnum, Theodoricum Gothum, Gulielmum Normanum, & alios quamplures; qui nisi hæreditate aliqua paterna freti essent, vix aut numquam pertingere potuissent tantos rerum successus: vt ipse Hercules, qui ne fieri quidem Deus potuisset, id est, immortalem famam non sibi eam comparasset, qua omnium voce prædicatur, nisi mammas Iunonis insciæ suxisset, vt putarunt Thebani, testis est Cælius Rhodigin. lib. 21. cap. 21. Non piget huc congerere verba eadem Alciati ex 4. Parergon iuris, cap. 3. Apud Græcos scriptum legi Iouem, nato Hercule, quòd spurius esset, nec in Deorum numerum posset admitti, dormienti coniugi suæ Iunoni cum clam supposuisse, & exucto de

mammis

Nothi nobiles.

Locus ex Alciati Parergo.

mammis ab ea lacte, infantem ceu natalibus restitutum, diuinitatis iura acquisiuisse. Cuius rei & Higinus meminit, & Arati interpres, & qui Collectanea rei rusticæ Constantino Cæsari inscripsit. Hincque factum est, vt nothi ad Cynosarges, vbi templum est Herculis, exercerentur, quoniam is Deus illis præest, cuius rei & in Emblematis mentionem fecimus. Idem lib. De singulari certamine, cap. 19. Legimus in historiis Arnulfum, qui primus & ante Orthonem ex Gallia in Germaniam Imperij titulum transtulit, ex Caroli Magni pronepotibus spurium fuisse. Fuerunt & in Cypro Reges, fuerunt vbi-que etiam approbatissimi duces, non absimilibus orti natalibus: vt verissimum sit illud Platonis oraculum, Seruos à Regibus, Reges à seruis oriri.

Ad Cynosarges, quid.

Spurij.] Nothi dicuntur illegitimi, qui incerto patre nati sunt, vel qui nati sunt illegitimo concubitu, l. vulgo quæsit, D. de statu homin. & l. diui, D. de captiu. Spurij distinguuntur à vulgò conceptis: sunt enim ij quorum pater est incertus, d. l. vulgò, vt qui nascuntur ex vulgari meretrice. Sed & qui patrem quidem certum demonstrare possunt, sed non eum quem habere liceat, veluti qui nati sunt ex concubina, vulgò concepti, at impropriè tamen & translata dicuntur, d. l. vulgò quæsit, & l. Adoptiuus D. de ritu nupt. Olim. spurij duabus literis S. P. depingebantur, quasi qui sine patre essent, rationes exquirat Plutarch. in Problem.

Nec prius esse.] De Herculis apotheosi Cicero Offic. 3. Plin. lib. 35 cap. 11. & Ouid. 11. Metam.

Gg

Ὅς ἔλαβεν αἴψα τὴν λόφον μετὰ μαϊώμιδος
 Δαφνοῖνι ἄγειν ποσίν.
 Κραγέτω δὲ κολιοὶ ταπεινὰ νέμωται.

id est,

Aquila in auibus velox est, quæ statim corripit procul vestigans pedibus cruentam prædam: clamosi verò graculi res humiles pascunt. Quibus verbis intelligimus Pindarum se cum aquila conferre, alios verò, ut Bacchylidem, & alios Bacchylidi similes nunc cum coruo, nunc cum graculis. Sic Scoliaſtes:

Δοκῆ δὲ ταῦτα τείνει εἰς Βακχυλίδην, ἢ γὰρ αὐτοῖς ἐν Φάρασις κορὸς ἀλλήλων. παραβάλλει δ' αὐτὸν μὲν ἀετῶ, κολιοῦ δὲ Βακχυλίδην.

Ingeniorum
 inequalitatem.

Similitudine docet Alciatus, aliquam semper obseruari facile in ingenijs inæqualitatem. Sunt enim qui ut falco vel aquila volatu præstant, id est, qui ingenij viribus cæteris antecellant: sunt & qui dumtaxat humi gradiuntur, ut aues illæ domesticæ, quibus vna est cura vulgatiora tantum consecrari, quod certè referendum est ad debiliora quæque ingenia & minus viuida, quæ tenues cogunt filiquas: qui que plura & magis ardua velint, quàm possint; cum, ut imperiti pictores; nihil sciant præterquam simulare cupressum, ut loquitur Flaccus. Primas tenet inter Lyricos Poëtas Pindarus, Bacchylides inferiora tantum consecrari dicitur. Poteſt non inconcinne huc referri, quod in Oratore Cicero ait: Si quem aut natura sua, aut illa præstantis ingenij vis fortè deficiet, aut minus instructus erit magnarum artium disciplinis, teneat tamè eum cursum quem poterit. Prima enim sequentem honestum est in secundis tertiisque consistere. Nam in Poëtis non Homero soli locus est (ut de Græcis loquat) aut Archilochō, aut Sophocli, aut Pindaro; sed horum vel secundis, vel etiam infra secundos. Nec verò Aristotelem in Philosophia deterruit à scribèdo amplitudo Platonis: nec ipse Aristoteles admirabili quadã scientia & copia cæterorù studia restinxit. Reuera tamè suspicor, id Alciatū traducere voluisse in quosdam legum doctores sibi nullo modo conferendos, à quibus tamen vel impeteretur, vel sugillaretur; ut colligere est ex eius aliquot scriptis. Huic conuenit illud ex Olymp. 10.

Non omnes
 possunt tenere
 primas.

— Εἰπὶ γὰρ ἄλλαι

Ὀδῶν ὁδοὶ παρὰ ἵπτεται.

Μία δ' ἔχ' ἅπαντας ἄμμε τρέψαι

Μελέτα —

Vix sunt alia aliis excellentiores : eadem autem non omnes nos alit exercitatio. Aufonius ad Paulinum:

Si vitulum tauro, velegnum committis onagro,

Si confers fulcas cycnis, & aëdonā parra,

Castaneis eury os æques, viburna cupressis.

*Aquila in
nubibus.*

Cæterum mihi videtur alluisse Alciatus ad vetus Adagium, Aquila in nubibus: cuius explicationem studiosus ubi euoluerit, non nihil sibi ad huius loci diluciditatem comparabit.

sublime.] adiectiuum neutrum pro aduerbio, more Græcorum.

*Pindarus
imitationi
inaccessus.
Humis serpe-
re.*

Pindarus,] Pindarus Lyricorum Poëtarū princeps imitationi inaccessus, vt referunt Horatius lib. 4. Carm. & Macrobius. 5. Saturnal. de quo Plinius lib. 7. cap. 29.

humis tantum serpere.] sic Horatius in Arte:

Serpit humi tutus nimium, timidumq; procelle,
& 2. Epistol.

— *nec sermones ego mallem*

Repentes per humum, —

Hi sunt Pindaro λόγοι χαμαιπετῆς.

Bacchylides.] Lyricus Poëta, Cous genere, filius Medonis nothi Bacchylidæ athletæ, vt ait Suidas. Tres fuisse Aelianus tradidit. hunc primum, alium Atheniensem, tertium Arcadem. Porrò mirum videri potest cur hîc Bacchylidem adeò eleuet, qui dictus est Siren ob carminis suauitatem: sic enim in epigrammate ἰ. ἀνθολογίας.

— Καὶ λάλε σειρῶν

Βαχχίλῳδῃ. quod imitatus est Politian. Nutricia,

Nec vulgare canit dulcis ab Iulide Siren

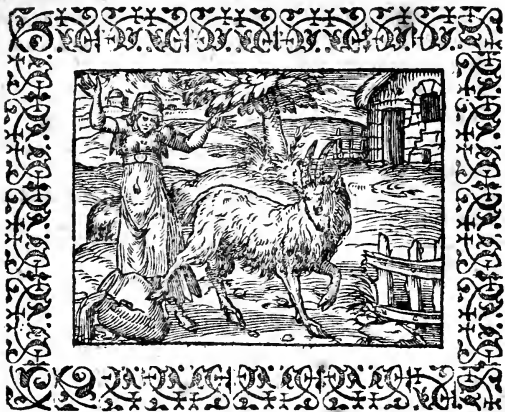
Bacchilydes.

Propterea Lactantius in Phœnice (si tamen est eius poëmation) Iuleas voces pro suauissimis & delicatissimis accepit, vocabulo ab Iulide, Bacchilydis melici patria, ducto.

In desciscentes. EMBLEMA CXL.

QVOD sine egregios turpi maculaueris orsus,
 In noxamq; tuum verteris officium;
 Fecisti, quod capra, sui mulctralia lactis
 Cum ferit, & proprias calce profundit opes.

CVm quispiam fermè toto ætatis curriculo prudenter pro-
 beque sese gesserit, & in extrema senectute vel etiã post
 præclare facta, criminis aliquid aut vitij admittit, nec gloriæ
 debitum sibi præmium expectat, efficit vt capra, quæ mul-
 ctam moto pede dispergit, totumque lac emissum, iamque
 in mulctrali paratum effundit; vnde natum prouerb. Capra *Capra Scy-*
 Scyria. Eiusmodi sunt qui è felici principio, id est, pueritia *ria.*
 bene & liberaliter instituta, deflectunt ad mores corruptissi-
 mos, vitamque deploratissimam, vt Nero, Tiberius, & simi-
 les Rom. Reipub. pestes, qui è præclaris initiis semper in pe-
 iora processerunt, & vitam omnium infelicissimè clauserunt. *Exempla eo-*
 His annumerari potest Metellus Pius, qui cætero vitæ tem- *rum qui de-*
 pore continentissimus, ad extremum iam senex in Hispania *sciuerunt à*
 Consul, sædis indulgit voluptatibus. Idem euenit Horten- *virtute.*
 sio, & Lucullo, & apud Græcos sapientissimo legislatori

Soloni, Antiocho magno, Xerxi, & aliis multis: & , vt etiam ex historia sacra colligere est, Sauli, Salomoni & Samsoni, qui in peius progressi sunt. Huc adagia referre possum, Auris Bataua. & , Primum Aegina optimos pueros alit: & , Mandrabuli more res succedit. Exempla verò ex Val. Max. cap. De mutatione morum & fortunæ.

Quod sine egregios orsus.] optimum principium. Lilius lib. i. Vt orsus tanti operis successus prosperos darent.

In noxamq; tuam.] Prouerbialis locutio, vt cum officium dicitur in malefium conuerti.

Multrale.

multralia.] vas in quo mulgetur, quod & multrum, & multrale dicitur. Virgil. in Georgicis:

— implebunt multralia vacca.
calce.] extrema pedis parte.

Æmulatio impar.

EMBLEMA CXLII.

*ALTI VOLAM miluus comitatur degener harpam,
Et præda partem sæpè cadentis habet.*

*Mullum prosequitur, qui speret as fargus ab illo
P. aternitasque avidus deuorat ore dapes.*

*Sic mecum Oenocrates agit: at deserta studentum
Vtitur hoc lippo curia tamquam oculo.*

A Egrè ferebat Alciatus æmulum quempiam esse sibi syn- Emblema
scriptum in
quendam
σύνδρομον.
dromum, eum quidem legum interpretem auditores
quosdam malè affectos allicientem, qui quantū poterat, ope-
ram dabat, ut eius gloriam obscuraret, vel etiam eruditior ha-
beretur: quem tamen ut imitatore[m] ignarum grauius pungat,
perbella vtitur similitudine, ac tum non sibi temperat à cōi-
ciis, nempè in eum conficte nomine *οἰοχράτης*, quasi dicas, vi-
nipotens aut meripotor: & tandem lippum oculis appellat, Oenocrates.
quod ad iudicij imperitiam refertur. Quemadmodum, inquit,
miluus degener comitatur harpam altè volantē, ut iis vesca-
tur ciborum reliquiis, quæ ex eius rostro frustulatim concidant:
utque sargus marinus pisciculus mullum piscem conseq-
uitur, ut quæ præterierit, arripere queat: eodem modo mecum
agit Oenocrates ille, ludimagister bibax, qui relictos à me
quosdam auditores excipit: quo iidem vtuntur, tamquam lip-
po oculo, id est, nullius iudicij doctore, & imperito legum in-
terprete, cui sit Iuris ciuili abstrusa scientia penitus incogni-
ta. Eum itaque hominem maledicentiæ notat, vinolentiæ, stul-
tæ cuiusdam imitationis & imperitiæ. Hunc fuisse Alexandri-
num nomine, iuris interpretem Alciato infestum non leui cō-
iectura falsus mihi est Germanus Andebertus, Regiis tributis
Aureliæ præfectus: cuius viri certè docti & amici non potest
non esse mihi gratissima iueundissimaque recordatio, quem
scio à permultis eruditis hominibus officiosè & honorificè
cultum, & cum quo sæpe de literis sermones vltro citroque
habui superioribus antea actis annis cùm iuri ciuili operam
darem Aureliæ.

miluus.] auis rapacissima & gulosissima: de qua Plin. lib. 10.
cap. 10. Miluum verò degenerem dixit, ut suo Oenocrati ac-
commodet, quasi extra ordinem doctori, seu potius inertii &
imperito leguleio. Miluus.

harpam.] Harpa auis voracissima, ἀπό τῆ ἀρπάξου, à diripien-
do dicta: de qua Plin. lib. 11. cap. 74. Harpa.

Mullum] genus marini piscis & fluuiatilis, qui quòd gemina
barba insignitur, barbatulus, barbo, vel barbatus dicitur. Hu-
ius mentio est apud Plin lib. 9. cap. 17. & 33. cap. 11. quomodo
differant inter se fluuiatilis & marinus, notent curiosi. Mullus.

sargus.] Sargus piscis, de quo iam antè, in mari nascens Ae- Sargus.

gyptiaco, vt est apud Festum: qui teste Plin. eum quem Lutarium nominant, comitatur: & illo cœnum fodiente, hic excitatum pabulum deuorat. Vnde hominem ex aliis laboribus sibi fructum & gloriam vsurpantem, & alienam, vt dicitur, messem demerentem, qui velint significari, sargum & mullum pingunt. Sequitur enim sargi reliquias mullus, atque vbi ille excitato luto abierit (fodere enim potest mullus) descendit & pascitur, vt retulit Pierius lib. 30.

deserta curia.] Ironicôs dictum, pro decuria, vel auditorio deserro.

lippo oculo.] Ipsemet Alciatus prouerbiale hoc dicendi genus interpretatur Paregôn lib. 6. cap. 12. Vri tamquam lippo oculo, inquit, prouerbialiter dicitur de re qua carere non possumus, cum tamen damnosa nobis sit. Eleganter Plaut. ad seruos improbos traxit, quos quamuis dominum decipiant, tamen retinet dominus, & vt potest, eorum opera vitur, cum vt velit non possit. Eius carmen est in Persa:

Ego neque libenter seruo, neque sum hero ex sententia,

Sed quasi lippo oculo me meus herus vitur, manum

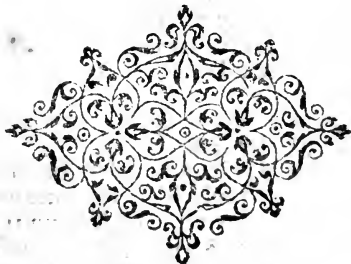
Haud abstinere quit tamen, quin imperet mihi.

Sed & apud eundem in Bacchidibus sic senex loquitur:

Lippo ille oculo seruus est simillimus, &c.

Lege Prouerb. Lippo oculo similis.

curia.] De curiæ nomine, si vacat euolue ca. 16. lib. 1. Genial. dierum Alexandri Neapolitani: non enim mihi vacat omnes minutias persequi.

Albutij ad D. Alciatum, suadentis, vt de tumultibus
Italicis se subducatur, & in Gallia profiteatur.

EMBLEMA CXLII.

*Quæ dedit hos fructus arbor, calo aduena nostro,
Venit ab Eo Persidis axe prius.*

*Translatu facta est melior, quæ noxia quondam
In patria, hîc nobis dulcia poma gerit.*

*Fert folium linguæ, fert poma simillima cordi:
Alciate hinc vitam degere disce tuam.*

*Tu procul à patria in pretio es maiore futurus,
Multum corde sapias, nec minus ore vales.*

Albutij, cuius hoc Epigramma est, Aurelij Iureconsulti Albutius meminit Alciatus ipse libro Prætermisforû 2. Legi apologiam quandam eius nomine aduersus Petrû Stellam, & Lōgouallium legum doctores. Hic monet, vt Alciatus à tumultibus & factionibus & Italicis sese submoueat, & florentissimâ Galliam perat, in qua futurus sit commendatior. Sumit argumēti materiâ à pomi Persici translatione, quod in Perside viru-

lentum fuit, in Italia verò cōstitutum, loci mutatione toxicū habere desit. Eodem modo si patriā relinquat, in extera regione admirabilem futurū Alciatū sperat: sicque tacitè alludit ad illud Evangelicū, Non est Propheta sine honore nisi in patria sua. Simile est quod Erasmus in quadam ad Alciatum epistola scribit: Pietatis erat, inquit, quòd patrię tuę potissimū bonum ciuem præstare volueris: sed Deus voluit eruditionem tuā velut in edito lucere pluribus. Nam virtutis splendor nescio quo pacto in sua cuique patria ferè obscurior obtingit. Quod apertius (vt carminis nostri enarrationē habeamus magis perspicuam) Alciatus ipsemet explicuit oratione quadā Ferrarię habita, his omninò verbis: Scio, inquit, plerisque suspectam esse posse tam frequentem mutationē meam, qui nunc Auenioni, nūc Biturigibus, nunc Ticini, nunc Bononię professus sim: nec deerunt qui inconstantia hoc tribuant, tamquam nusquam possim consistere, & quod in carmine Horatiano est,

Roma Tybur amem, ventosus Tybure Romam.

Etenim non bene compositæ mentis argumentū est, cū quis huc atque illuc vagus discurrit, nec quiescere potest. Cæterū mihi excusatio est in pròptu, notissimūque omnibus est, me, dum bellicos tumultus subterfugio, tutāque studiis meis sedē perquiro, diutissimè esse peregrinatū, Principumque iussionibus huc atque illuc agitatū, certā sedem tenere non potuisse. Idem Oratione Ticini habita sic: *Quam plurimi vestrum optimè sciūt, vt belli calamitatibus eiectus, relicta patria trās Alpes profectus sum: ibi professorio muneri addictus, aliquot annos summa cum gratia moram traxi: quod an illorū humanitati tribuam, an qualibuscumque nostris studiis, non satis scio. Tria certè magnifica hac in disciplina tribus in celeberrimis gymnasiis mihi contigerunt, quæ nescio (quod citra arrogantiā dictū sit) an cuiquam alij: primū vt Auenioni, cū numquā ad eam diem cathedrā ascendissem, stipendiū sexcentorum mererer, & ætate longè impar, senioribus tamen æquarer: alterum in Biturigibus, quorum liberalitate magistratus Christianissimi, ipso Rege adiuuante, secundo quā eò veneram anno duplicatū mihi est honorariū, & mille ducentiq; præstiti: tertium est, quòd tam à longinquis partibus in patriā ab excellentissimo Duce nostro accersitus, Senatoria dignitate ornatus, hanc accessionem ne quidem cogitans, tantum abest vt petierim, sum consecutus. Hactenus ille. Nec verò prætermissam hoc Persici symbolū à Paulo Iouio explicari in eo Dia-*

*Locus ex
Erasmii episto-
la.*

*Locus ex Al-
ciati quadā
oratione.*

*Alter locus
ex eodem.*

*Locus è Pau-
lo Iouio.*

logo qui est De notis armorum & amoris, cum inscriptione, *Translata proficit arbor*, ipsique Alciato ascribi. Sed & ponam Persicum notam fuisse eius qui in alio cælo melior fit, tradit Pierius lib. De sacris Aegypt. literis 54.

Que dedit ho.] Cùm Persæ aliquando in Romanos bellum gererent, multis in locis Italiæ Persica implantarunt, quæ in Perside venenū presentaneum ferunt. Hactandem arbore hostes extinctum iri sperabant: sed in Italia murato solo naturam etiam mutavit qua in opinione est Columel. vbi refert,

— *potis cūm barbarā Persis*

Miserat, ut fama est, patris armata venenis;

At nunc expositi paruo discrimine lecti,

Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Id nō videtur Plinio verisimile lib. 15. cui tamen aduersantur Galenus, Paulus Aegineta, Plutarchus, & alij.

Martial. 13. Persica nux.

Vilia maternis fueramus præcoqua ramis,

Nunc in adoptiuis persica cara sumus.

Translatu facta est melior.] Quasdam arbores mutare naturam pro regionum varietate, testis est Plutarch. eo libro quem inscripsit, De facie quæ apparet in orbe Lunæ.

Fert folium lingua.] Plutarch. commētario De Iside & Osiride, Persicam arborem Isidi consecratā fuisse scribit, quod lingue folium habeat, fructū cordi similē. Eius hæc verba sunt: *Ἐστὶ δ' ἐν ἀγροῖσι φυτὸν μάλιστ' ἀπὸ τοῦ θεοῦ κατεργασθῆναι λέγουσιν οἱ περσῆαι, ὅτι καρδίαν μὲν ὁ καρπὸς αὐτοῦ, γλῶττη δὲ τὸ φύλλον εἰσὶν ἕδωκεν ὁ θεὸς ἀνθρώποις, ἵνα πέφυκε θεοῦπερον λόγος, καὶ μάλιστ' ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἕδωκεν μάλιστα ῥοπήν ἐχθ' ἀπὸς εὐδαιμονίαν. διὸ τῶν μὲν εἰς τὸ χρησιμεῖον ἐν ταῦθα κατόντι παρεχόμεναι, ὅσα φρονεῖν, εὐσχημα λέγειν: De stirpibus Aegyptiis maximè consecratā Deæ aiunt Persicā: quod eius fructus cordis, folium lingue speciem referat Nam corū quæ in hominem cadere possunt, nihil diuinius est oratione, præcipuè verò de Diis: neque vlla res alia maius ad felicitatē affert momentum. Itaque hîc præcipitur ei qui sit oraculum aditurus, vt sanctè piequē sentiat, & modestè loquatur.*

Persica pyrus unde.

De persica arbore.

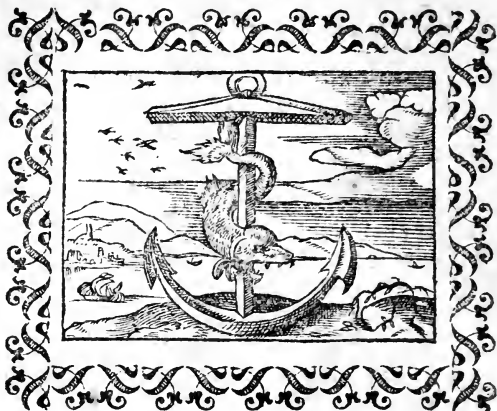
Tu procul à patria.] Virgiliana imitatio è 10. Ecloga:

Tu procul à patria (nec sit mihi credere) tantum

Alpinas, ab, dura niues. —————

Princeps subditorum incolumitatem procurans.

EMBLEMA CXLIII.

TITANII quoties conturbant aquora fratres,
 Tum miseros nautas anchora iacta iuuat:
 Hanc pius erga homines Delphin complectitur, imis
 Tutius ut possit figier illa vadis.
 Quàm decet hac memores gestare insignia Reges,
 Anchora quod nautis, se populo esse suo!

EPigraphe similis mihi videtur sententiæ Marcellini Am-
 miani, qui 29. lib. grauiter pronunciauit, Impertum curam
 esse salutis alienæ. Principes enim debent habere perspectum
 se sibi minimè natos esse, sed sui populi commodo & vilitati.
 Plin. lib. 18. ait, Delphinum futuram tempestatem prælagire.
 Quocirca ut φιλάειθρος si nauem ventis agitaram offende-
 rit, tutius ut figatur, anchoram quasi humano quodam instin-
 ctu dirigit: sic Princeps quisque suorum maximè studiosus es-
 se debet, potissimum verò sæuiente tēpestate & imperu belli,
 vel etiam infortunio quodam alio impēdente, ne Reipub. Ita-
 tus possit aliquo modo perturbari, aut etiā comminui. Cate

rùm Delphinum anchoræ alligatum pro insigni & stemmate publico gesserunt olim nonnulli Principes & Imperatores laudatissimi, vt August. Cæsar, T. Vespasian. Seleucus & Nicenor: nostròque sæculo Ald. Manutius, nobilis apud Venetos typographus. qua de re est elegatissima *περίελθοις*. in Prouer. Festina lentè, apud Erasimum. Nostris etiam tēporibus Gallici Imperij Thalassiarctus, id est, Admiralius, insigne hoc circūfert, vt nuper laudatus ille nostrorum patrū ætate Philip. Chabotius. In scuto Vlyssis Delphinum depictum fuisse scribit Plutarch. ad finē disputationis, qua quærit, Vtra animalium plus rationis habeant an terrestria, an aquatilia. Apponam & id Xenophont. è *ἃ ποτιμύων*. vbi facit Socratem disputantem cum Dionysiodoro: *Quam* ob causam, inquit, Homerus appellat Agamemnonē *ποιμὴν λαῶν*: nisi quòd vt pastor suarum ouium curam habere debet, quo habeant quæ sunt ad victum necessaria: sic etiam Principem curare est necesse, quæ populo expediant? Non enim tantum laudatur Agamemnon vt *κροτερός ἀρχικτῆς*, sed maximè vt *βασιλεὺς ἀγαθός*, qui nō se modò bene regeret, sed etiam suis felicitatis causa esset. *χρὴ γὰρ βασιλεὺς ἀγεῖναι, ἔχ' ἵνα ἑαυτῷ χελαῶς ἐπιμελήσῃται, ἀλλ' ἵνα ἡ οἱ ἐλομφοὶ ὄσῃ τῷ βίῳ, εὖ πράττειν*: Rex non eligitur vt sui curam habeat, sed vt per ipsum qui cum elegerunt, in felicitate viuant.

*Delphinus
alligatus
anchoræ.*

*Anchora
Thalassiar-
cti Gallici.*

*Præclarus
locus Xeno-
phontis.*

Titanij fratres.] venti, qui Titanes dicuntur, à patre Tirane, Saturni fratre, Gigantes robustissimi, qui pro ventis vsurpantur à Poëtis. *miseros.*] Epitheton conueniens, vt illud est Lucani lib. 8. — *miseros fallentia nautas*

Titanus.

Sidera non sequimur. —

Anchora iacta iuuat.] Prouerb. Anchoram sacrā soluere. Fuit autem anchora præsidij & salutis typus. Pierius lib. 45. Hierogl. Ad gloriam & felicitatem retulit Pindarus 6. Isthmiorum: Si quis, inquit, hominum sumptu & labore diuinas virtutes exequitur, Deus illi amabilem gloriam præstat, & *ἔδωκεν ὄψιν ἑαυτῷ ἀγαθὴν ἀγκυρῶν θεόπιδος ἑῶν*: id est, Felicitatis iacit anchoram diuino honore auctus. *Quid* si huc reuocemus aureū Plutarchi monitum è vita Solonis: quo loco dicit, *Senatu velut anchora firmari ciuitatem?* Memini & Euripidem in Hecuba, Polydorum gentis familiaris que suæ anchoram nominare, *ὅς μόνος οἰχοῖ ἀγκυρῶν τ' ἐμῶν*. qui iam solus generis superest anchora nostri. Aristides oratione Panathenaica prima, dicit Græcos omnes sibi visos fuisse in portu quodam duabus nixos anchoris, quasi gemino fultos præsidio.

*Anchora
quæ.*

EMBLEMA CXLIII. Dialogismus.

EFFIGIES manibus trunca ante altaria diuum
 Hinc resident, quarum lumine capta prior.
 Signa potestatis summa, sanctique Senatus
 Thebanis fuerant ista reperta viris.
 Cur resident? quia mente graues decet esse quiesca
 Iuridicos, animo nec variare leui.
 Cur sine sunt manibus? capiant ne xenia, nec se
 Pollicitis flecti muneril. usve sinant.
 Cecus at est princeps, quod solis auribus absque
 Affectu, constans iussa Senatus agit.

Fons Em-
 blematis.

Idagalma Iudicium Thebanorum è variis auctoribus peti
 iposse scio. Certè Plutarchus attigit libro De Iside & Osiri-
 de: quod idem Sermone 44. Stobæus retulit ex eodè Plutarc.
 his verbis: ἐν Thebaïs εἰκόρες εἰπὶ ἀνακείδων διεξῆσαν ἀχίρες, ἢ
 δὲ τῷ ἀρχιδιεξῆσθαι μύθεο τοῖς ὁμομασί, ὡς ἀδωροῖ ἀμα τὴν διεξοσύ-
 νῳ καὶ ἀνέτεκτον ἔσαν: id est, Thebis imagines conspiciuntur

Iudicum manibus carentes: at summi Iudicis imago conuiet oculis: eò quòd iustitia nec muneribus capi, nec hominum vultu flecti debeat. Alciarus ipse Oratione quadam in laudem Iuris ciuiliſ hęc ait: Chryſippus Iuſtitiaſ imaginem ita expreſſit, vt puellari virginis forma, aſpectu vehementi, luminibus ocalorum acerrimis conſpiceretur, quòd videlicet iudicem incorrupto eſſe iudicio, ſanctum, ſeuerum, contra improbos inexorabilem, vi ac maiestate æquitatis, veritatſque terrificum eſſe oporteat. Quapropter memoriaſ eſt traditum, magistratuum ſtatuas à Thebanis ita ſolere formari, vt ſine manibus eſſent: Principum verò clauſis oculis, nimirum eam iuſtitiaſ naturam eſſe oſtendentes, vt incorrupta ſit, nec pretio precibùſ ſue, aut alienæ vlli voluptati cedat. Non verebor in vſum rapere meum quæ retulit auctor induſtrius, multæque lectionis, Alexand. ab Alexand. libr. 3. Thebani, inquit, vt incorruptam iuſtitiam ſignarent, nec variari gratia, Iudicum imagines ſine manibus, Principis verò ſine oculis in foro propoſuere, vt ſignis oſtenderent, Iudices affectibus capi non oportere, cauſſaque defnita damnatos vndecimuiris pœnis afficiendos tradebant. Cerrè legibus diuinis & humanis iudices à muneribus capiundis abſtinere debent: iccirco hîc truncis manibus pinguntur. quod non prætermiſit Pierius lib. Hieroglyph. 35. Præſes ipſe captus eſt oculis, ne affectu quodam moueatur. ſiquidem, vt ait Cicero Officiorũ 3. neque contra Rempub. neque contra iuſſurandum ac fidem amici cauſſa vir bonus faciet, ne ſi iudex quidem erit de ipſo amico. Ponit enim perſonam amici cùm induit iudicis. Nam ſi omnia faciendã ſint, quæ amici velint, non amicitiaſ tales, ſed cõiurationes putandæ ſunt, quocirca non oculis vtatur, ſed auribus, ne citò moueatur: & cùm ipſi dicendã eſt ſententia, meminerit ſe Deum habere teſtem, id eſt, mentem ſuam, qua nihil ipſe dedit homini diuinius. Adhęc omnes ſedent, quòd animus eorum debeat eſſe optimè compoſitus, nec hinc atque hinc flecti, quòd eſt leuitatis: ſedendo etenim & quieſcendo ſit anima prudens, ait Philoſophus. Euſtathius ad Iliad. ζ. notat ſtatuas Mineræ olim omnes ſedentis ſpecie fieri ſolitas. Interdum enim ſedere idem eſt quod conſilium capere, vt apud Plautam is qui nimio plus ſapere ſe ſedentem aſſerit. Vulgarumque eſt illud, Romanus ſedendo vincit, id eſt conſultando. Pierius lib. 43. Lubens huc referrem quæ de iuſtitiaſ imagine olim à Carneade expreſſa

*Locus ex
Alciati
ratione.*

*Cum ſedens
iudices.*

Gellius adnotauit libr. 14. c. 4. sed quia liber est in omnium manibus, facile transeo. Velim potius id obseruari diligenter, quæ concisè lib. 14. Histor. var. scripsit Aelian. Olim apud Aegyptios eisdem fuisse iudices, qui sacerdotes erant: quorum Princeps natu proximus in omnes statuendi ius habebat: quem omnium optimum atque æquissimum esse oportebat, Is circa collum imaginem è sapphiro gemma cōfectam gestabat, quæ Veritatis nomine nuncupabatur. Atqui, ait ille, Iudex veritatem non tam in lapide sculptam aut expressam circumferre, quàm in animo mentèque insitam & infixam habere debet.

Sedere quid habeat mysterii.

Cur resident.] Cicero ad finem proemij Dialogi De claris orat. Sed quò inquit, faciliùs sermo explicetur, sedentes, si videtur, agamus. Cùm idem placuisset illis, tum in propatulo confedimus. hæc ille. Personæ Dialogorum sedere vel dicuntur, vel intelliguntur: Dicuntur quidem in libris Oratorijs, in quæst. Acade. in libr. De nat. Deorum, in Phædro Platónico: Intelliguntur libris De finibus quatuor, in Lælio, in Catone, & multis Platonis Dialogis. Certè M. Tullius videtur semper ambulare, cùm Peripateticum agit, vt 5. De finib. 1. De diuinat. 1. De legib. alias, vt Academicum, vult sedere, quo significet aliquid stabiliùs differi. Constat ex veteribus iudices sedere solitos, cùm quid statuendum esset. Ita enim Iustinianus in Nouella 8. De iudicibus: Sedebunt autem, ait, hi pedanei iudices continuè & nunc in regia basilica, in quibus & tunc domunculis iudicant, &c. Idem in Nou. Vt ab illustrib. & qui super eam dignit. Secundum quod ait, datum est eis super hoc priuilegium, ne cogantur aut sedere cum iudicibus cùm iudicant, aut stare rursus tamquam litigantes. Marcianus l. 7. D. Quod met. caus. Confestim autem pro tribunali te sedentem adiit. Sic in l. 2. D. Ad senat. Tertull sedere dicitur Prætor: Confestim autem sic erit accipiendum, vbi primum potuit, id est, Prætoris copiam habuit huic rei sedentis. Et in l. 7. D. De in integ. restit. Confestim autem pro tribunali te sedente adiit. Bonifacius in cap. fin. De sentent. & re iudic. in vr. Sententia, ait, quam scriptam edi, à iudice litigatoribus non recitari, vel quam ab ipso stando, non sedendo proferri contingit, nullius penitus est momenti. Gellius lib. 7. De Scipione: Et quodam die, ait ius in castris sedens dicebat. Plinius libro 5. Epistol. Sedebant iudices, centumviri venerant, obuersabant aduocati, silentium longum, &c. Cicero

Iudices cur sedeant.

Pro Rabir. Accusauit de pecuniis reperundis, iudex sedi. Ad hanc verò rem Plautus in Mostellaria:

Nimio plus sapio sedens.

quia mente graues.] Huc illa Callistrati verba aptanda, quæ *Affectus se-*
habentur l. 19. D. De offic. Præsid. Sed & in cognoscendo, ait, *dari in iudi-*
neque excandescere aduersus eos quos malos putat, neque *cibus.*
precibus calamitosorum illacrymari oportet. Id enim non
est constantis & recti iudicis, cuius animi motum vultus de-
regit. hæc ille.

captant ne xenia.] Prohibetur enim 1. & 6. Deuteronomij, *Munera non*
Ecclesiast. 42. & Prouerb. 24. multisque alijs in locis. Refert *debent à in-*
Plinius 8. Episto. Iulium Bassum accusatum reperundarum, *diatribus capi.*
quòd in Bithynia quædam munera ab amicis provincialibus
accepisset. Lex enim dona & munera à magistratibus accipi, imò
verò & quid emi vetat, nisi victus quotidiani causa. Hoc
tamen addamus licet: Non in totum xenijs abstinere debet
proconsul, (ait Ulpian. in l. 6. de offic. procons.) sed modum
adiicere: vt neque morosè in totum abstineat, neque auarè
modum xeniorum excedat. qua de re verba hæc sunt Seueri
& Antonini: **Quantum ad xenia pertinet, audi quid sentimus.**
Verus prouerbiū est: *ἔτε πάντι, ἔτε πάντε, ἔτε ὅθι πάντω.*
Nam valdè inhumanum est à nemine accipere; sed passim vi-
lissimū est, & per omnia auarissimū, &c. **Qua ratione Plin.**
epistol. 5. ad Seuerianum, ait in causis agendis & exercendis
iudicijs non modo pactione, dono, munere, verum etiā xenijs
se semper abstinuisse, vbi rectè subiicit oportere quæ sunt in-
honestæ, parūque decora non quasi illicita, sed quasi puden-
da vitare. Sic Spartian. tradit Pescennium Nigrum salaria iu-
dicibus è publico dari voluisse, ne cui essent oneri: adiecisse-
que, iudicem nec dare debere, nec accipere.

Cæcus at est Princeps.] Oculus in Hieroglyph. pro gratia, seu,
vt ita dicam, fauore vsurpatur, vt tradit lib. 33. Pierius. Non est
quòd suspicionibus aut coniecturis aliquid vsquam tribuat
ipse iudex, nec litigantium verbis hæreat, sed probationibus
manifestis veritatem inuestiget. **Quod eleganti complexus est**
monosticho Poëta nescio quis:

Μηδὲ δίκην δικάσης ὀπίσσω ἀμφοῖν μῦθον ἀκρότης:

Ne de lite pronuncies, nisi vtrāque partem prius audieris
Decretum id dicitur propriè quod causa cognita pronūciatur
à iudice: nec enim decretū dici potest nisi vtraque audita par-
te. Tertull. Apologetico: Respondendi, altercādique potestas

patet, quando nec liceat inauditos & indefensos omninò dānari. Huic conuenit l. i. Cod. de condemn. reis: & veterum cōsuetudo qui reos nisi auditos condemnabant, quoniam qui auditi non essent, pro indamnatis habebantur, ex Lycurgi legibus: vt tradit Val. Max. cap. De sapiēter dictis & factis. Tritum id è Solonis elegiis: *Ἄρχον ἀκούει, & δίκης ἄσπετος καὶ ἀδίκος.*

Magistratum gerens audi & iusta & iniusta.

quòd solis auribus absque Affectu.] Memini legere me, Athenienses iudicia de cædibus habituros, ad Arcopagum, Martis vicum, ire noctu solitos: iisque qui causas dicerent, affectibus abstinendum fuisse testatur Isocrates Arcopagitico. Nolebant enim iudices miserabilium personarum intuitu, vocisq̄ lenocinio, quod magnas ad flectendum, perturbandumque vires habet, commoueri. Longè alia Romanorū cōsuetudo fuit, qui quocunq̄ modo iudices ad iracundiam vel misericordiā flectebant: quod Cicero facere solet in perorationibus. Celebre est exemplū Sergij Galbæ, qui reus à Libone trib. pleb. accusatus, quòd prætor contra fidem Lusitanos quosdam interfecisset, cū nihil haberet quo se purgaret, paruos suos liberos flens commendare cœpit: quo factò ita iudices permouit, vt nihil in eum grauius statuerint. Hanc rationem producendi reorum liberos Fabius lib. 6. cap. 2. memorat, vt & Val Max. 8. cap. 1. eamque ter vsurpatam memini à M. Tullio, nempe pro Flacco, pro Sylla, pro Sestio. Idem in Plāciana sic: Non opibus contendo, non auctoritate, non gratia, sed precibus, sed lachrimis, sed misericordia, mecūque vos simul miserimus & optimus obtestatur parens: & pro vno filio duo patres deprecamur. pro Fonteio: Tendit ad vos virgo vestalis manus supplices easdem, quas pro vobis Diis immortalibus tendere consuevit: caute ne periculosum superbūque sit, eius vos obsecrationem repudiare, cuius preces si Dij aspernantur, hæc salua esse non possent. Quibus ex locis intelligimus quàm graues illæ motuum faces admoueat, vt iudicum animos ad lenitatem & misericordiam impellat.

Confiliarij Principum. EMBLEMA CXLV.

HEROVM genitos, & magnum fertur Achillem
 In stabulis Chiron erudiisse suis.
 Semiferum doctorem, & semivirum Centaurum,
 A ssideat quisquis Regibus, esse decet.
 Est fera, dum violat socios, dum proterit hostes:
 Est q̄ homo, dum simulat se populo esse pium.

CHIRON Centaurus Saturni & Philyræ filius (inde Philyrides à Poëtis dictus) superiore sui parte homo, equus inferiore, datus creditur Achilli pædagogus, sub quo disciplinas liberales excepisse tradunt. Vt enim ait Homerus, fecit eum oratorem verborum, factorem verò rerum: id est,

— Διδασκέουσαι τὰ δὲ πάντα

Μύθων τε ῥητῶν ἔδουαι, κοινῆ τε ἔργων.

Ferina in Chirone natura variis modis exponitur à Mythologis: sed hîc notantur maximè Principum Regumque confiliarij, qui ferinam quidem & plusquam belluinam naturam referunt, cum suo principi prava cõsilia suggerunt, ut populares suos pecuniis emungant, vel suo commodo, Reipub. procurant

Ferina Chironis natura quid.

incommodum. Speciem humanitatis habent, cum iustitiæ & pietatis imagine populum sibi deuinciunt. Quod itidem explicatum est ab ipso Alciato lib. 9. Parergon, cap. 13. his omnino verbis: In Græcis auctoribus annotauit, à Chirone Centauro Achillem, aliosque Regum filios eruditos fuisse fingi, quod soleant, doctores & consultores Principum natura quidem feri esse, & promptum ad asperiora ingenium habere: humanitatem verò in speciem tantum præ se ferre. Idem disputat Macciauellius, autor Italus (de quo quid ego cum aliis multis in totum sentiam, nihil habeo dicere, nisi quod existimem cum in ciuilibus negotiis altoqui perspicacem & magni certè ingenij virum, sed in quo tamen parum aut nihil planè fidei esset & veræ religionis, vt eius scripta quædam testantur) ille itaque ferè sic differit c. 18. eius libri, quem de Principe lingua sua edidit: Primum quidem Principi fidem hosti & aliis cum quibus rem habet, seruandam esse dicit, sed ea tamen lege, ne obesse possit. Si quid enim noxæ importatum iri ob fidem datâ Princeps metuat, ei suadet ad fraudem & astus esse recurrendum. Docet perspicuè concertationem omnem legibus vel fraude institui atque perfici: has quidè hominum esse, hanc verò belluarum. Sed quia interdum leges non satis esse firmæ ac stabiles videantur, inclinandum animum ad dolos ille præcipit: Principem enim decere, vt humanam & belluinam naturam præ se ferat. quod à veteribus figmento quodam expressum notat in Achillis educatione, quem à Chirone Centauro institutum tradunt, vt significarent Principem quemcumque hac natura duplici præditum esse debere. E belluis autè duas in primis proponendas, Leonem nempe & Vulpem: illum quidem viribus, hanc astu & vafritie permultum valere: illum, vt incautus est, non rarò se in retia temerè coniicere: hanc quia non satis virium habeat, fallaciis vti. Quibus argumentis, parùm quidem Philosophicis, ne dicã impiis, Principem eum qui res magnas & periculosas aggrediatur, easque tutò ad exitum perducere velit, fraude instructissimum esse debere, docet non tam πολιτικός ἀνὴρ, quàm ἄθεος.

Huc ferè pertinet Ciceronis illud ex primo lib. Offic. Duobus modis fit iniuria, aut vi, aut fraude: fraus quasi vulpeculæ, vis leonis videtur: sed fraus odio digna maiore.

genitos.] liberos.

magnum Achillem] Diximus in superioribus, Magni cognomen paucis quibusdam, & iis illustribus, tributum esse, vt

Macciauellius Italus.

Magni cognomen quibus tributum.

Alexandro, Pompeio & aliis. Plutarch. in Pompeio.

Semiferum Centaurū.] De Centauris ea mihi minimè repe- *Centauri*
 renda sunt, quæ studiosè tradit Palæphatus eo, quem scripsit, *qui.*
 libro De non credendo fabulis. Id duntaxat è Plinio, lib. 7. c.
 56. Pugnare, inquit, ex equo, Thessalorum inuentum est, qui
 Centauri appellati sunt, hinc nata fabula quòd bifformes di-
 cantur, *διφύεις* ab Isocrate, inferiori parte referentes equum,
 superiore hominem. Dicuntur autem Centauri, *κένταυροι*, sti-
 mulatores, à *κένταυρον*, stimulo, sic enim & *ἰσπικένταυροι*, equo-
 rum stimulatorum Luciano nominantur., id est, equites, nec
 modò qui vehuntur equis, sed qui sunt assueti prædis: quales
 sunt & aulici permulti, & alij quidam reguli: vt & vicani illi
 præfecti qui apud nos honorifico nomine Gentiles homines
 appellantur. Aliunde ducit etymon centauri Tzezes 7. Chi-
 liad. Historia 99. nimirum à *κένταυρον* & *καὶ αὐτὰρ*, sed nihil ad hoc
 nostrum argumentum.

Opulentia tyranni, paupertas subiectorum.

EMBLEMA CXLVI.

HVMANI quod splen est corporis, in populi re
 Hoc Cæsar piscum dixerat esse suum.

H h iij

Splene aucto reliqui tabescunt corporis artus.

Fisco aucto arguitur civica pauperies.

Similitudine ostendit opulentiam tyranni, causam esse subditorum inopiæ. Ut enim in corpore humano si splen sit auctior & tumidior, tabem & maciem cæteris partibus inducit. Rationem adfert Aristot in Problem. Quòd splen multam ad se trahit materiam, quæ transire in alimentum debebat. Constat enim, ait ille, homines parvi splenis pingues effici. Splen autem viscus est in sinistra animalis parte, succos ad se attrahens crassos & melancholicos in hepate genitos. Lienem Latini vocant, de quo Galenus lib. 4. De usu partium cap. 15. Id verò Traiani Cæsaris apophthegma fuit: siquidem fiscum lienem appellabat, quòd eo crescente reliqua membra tabescerent. Magno certè regni & Reipubl. malo Princeps avarus nascitur, cui nimirum census publici, & vectigalia plus æquo placeant. quo fit, ut miserrima plebecula cogatur ad egestatem & extremam pauperiem, cum tyrannus in suorum possessionem violenter irruit. eorúmque peculium depulatur. Certatim à doctis illud Tiberij celebratum est: Boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere. Quo damnabat tyrannos illos *δημοβόρας*, qui suis abradunt quicquid possunt, & sic importuniùs in fiscum suum conuertunt, ut à misera plebecula non pellem modò, sed & carnes ipsas detractas velint. Eandem sententiam, sed aliis verbis expressam ab Alexandro Macedone, literis prodiram habemus. Huic enim cum displicerent exactiones, eorúmque potissimùm qui à subditis ampliores vectigalium redditus, quàm per fortunas hominum liceret, extorquebant, apud suos dictitabat, *κνωρὸν μωτῶ τὸν ἐκ ῥίζων ἐκτέμνοντα τὰ λάχανα*, Olitorem odi qui radicibus herbas conuellit, atque ab una stirpe arbores excidit. Artaxerxes Longimanus dictitabat, Addere quàm auferre magis esse regium: Ptolemæus Lagi filius, Ditare quàm ditem esse, conuenientius esse regi. Notum illud, Lucri bonus est odor ex re qualibet. Sed ad illustrationem hæc quæ sequuntur, placuit, adiciere. Theodoricus scribens ad Marcelinum Aduocatum fisci, apud Cassiodor, Variar. lib. 1. Epist. 22. Nò quoties superes, ait, sed quemadmodùm vincas inquirimus: non quaras de potestate nostra, sed de iure victoriæ: quando laudabilius à parte fisci perditur, cum iustitia non habetur. Nam si dominus vincat, oppressionis inuidia est: æquitas

Lien quid & eius officium.

Traiani dictum.

*Lo us p e
clarus è C. of
fiodoro.*

verò creditur, si supplicem superare contingat. Et libro 4. Epist. 37. Crementa fiscalium tributorum iustissimo sunt pensanda iudicio: quia seruientium imminutio est huius illationis accessio, quantumque pars illa proficit, tantum se hæc à firmitate subducit. Sed à nobis, qui fisci vtilitatem stabili volumus diuturnitate consistere, excludenda est dispendiosa semper enormitas, ne augmento suo tumens summa deficiat, incipiatque magis deesse, quia immaniter visa est accreuisse. Rectè itaque idem Cassiod. lib. 1. Fit interdum causa mala fisci, ut bonus Princeps esse videatur. Rarò enim (ut eiusdem Cassiodori verbis utar) vtrumque sub admiratione perfectum est, ut & fiscus cresceret, & priuata vtilitas nulla damna perferret. Ex Alciati lib. Parergon 8. cap. 6. notanda hæc Pliniana ex Panegyrico ad Traianum: *Quæ præcipua tua gloria est, sæpè vincitur fiscus: cuius mala causa numquam est, nisi sub bono Principe.* Iulius Capitolinus in M. Antonii vita, fisco in causis compendij numquam iudicans fauit, Eutropius & Sextus Aurelius in Constantij, seu Iuliani vita: Pompeia Plotina incredibile dictu est, quantum auxerit gloriam Traiani: cuius procuratores cum calūniis prouincias agitarent, adeò ut vnus ex iis diceretur locupletum quemque ita conuenire, *Quæ habes? unde habes?* pone quod habes: illa coniugem corripuit, atque increpans, quòd gloriæ suæ esset incuriosus, talem postea reddidit, ut exactiones improbas detestans, fiscum lienem vocaret, quòd eo crescente reliqui artus tabescunt. Et hæc quidem bonorum Principum exempla sunt. Hactenus Alciatus.

Locus ex Alciati Parergo.
80.

fiscum.] Fiscus, receptaculum nummorum est, proprieque principis, l. 1. § hoc interdictum, D. ne quid in loco publ. Res fiscales, ait Vlpian. quasi propriæ & priuatae principis sunt: à fisci, id est sportulis, ut apud Asconium 2. Verrina, quæ nummorum receptacula sunt ad maioris summæ pecunias capiendas. Hinc confiscare deflexum verbum, pro deferre ad fiscum principis. Et apud Sueton. in Augusto confiscata bona, quæ fisco sunt adiudicata. Aerarium verò publicum est, populi que Romani, quod Plinius Iunior testatur in panegyrico.

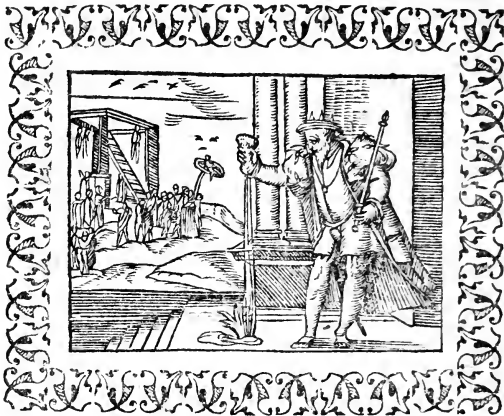
Fiscus quid.

arguitur ciuica pauperies.] Constans Imperator Romanus dicebat opes publicas melius à priuatis pluribus haberi, quam intra vnum Principis claustrum reseruari. Nec alienum est ab eo quod ad Nicoclem scripsit Isocrates: *σημείον ἕστω, ἵνα*

quit, σοὶ τοῦ χαλῶς βασιλεύειν, ἔαν τῆς ἀρχομένης ὀρεῖς εὐπορατέ-
 ρους καὶ σωφρονετέρους γινόμενους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν: Argu-
 mentum hoc tibi sit imperij rectè honesteque administra-
 ti, vbi videris eos, quibus præes, tua diligentia curaque lo-
 cupletiores & ditiores factos.

Quod non capit Christus, rapit fiscus.

EMBLEMA CXLVII.

EXPRIMIT humentes, quas iam madefecerat amè
 Spongiolas, cupidi Principis arēt̄a manus.
 Prouehit ad summum fures, quos deinde coercet,
 Vertat ut in fiscum quæ malè parta suum.

Commentum
 Principum
 analogum.

PRincipes auari eos publicis & maximis functionibus præ-
 ficiunt, quos ingeniosos & strenuos esse norunt: qui si
 aliquando ad rem plus æquo attenti publica in priuatum
 transfundant (quales potissimum solent esse qui fiscali ratio-
 nes tractant) ita ut populum & regiones sibi commissas ex-
 pilent, sæpenumerò damnantur capitis, malèque parta bo-
 na fisco addicuntur, suntque tamquam spongiæ, quæ pro ar-
 bitrio nunc humectantur, aut arcfiunt. Exempla quam plu-

rima sunt in monumentis antiquitatum, sed & nostris Galliarum annalibus; quæ non placet huc adducere, quòd peruia sunt. Satis autem nunc erit subiicere quod Suetonius de Flauio Vespasiano scripsit: Solus est in quo meritò culpetur pecuniæ cupiditas, inquit: non enim contentus omiſſa sub Galba vectigalia reuocasse, noua & grauias addidisse: negotiationes quoque vel priuato pudendas propalam exercuit. Creditur etiam procuratorum rapacissimum quemque ad ampliora officia ex industria solitus promouere, quò locupletiores mox condemnaret: quibus quidem vulgò pro spongiis dicebatur uti, quòd quasi & siccos madefaceret, & exprimeret humentes. Cæterum neminem latere velim epigraphen huius tetrastichi tractam esse ex caussa xvi. q. 7. can. Maiores, sic enim scriptum reperio: Maiores nostri ideò copiis omnibus abundabant, quia decimas Deo dabant, & Cæsari census reddebant: modò autem quia discessit deuotio Dei, accessit indictio fisci. Nolumus partiri cum Deo decimas, modò autè tollitur totum. Hoc tollit fiscus, quod non capit Christus.

*Vespasiani
aſtus & auaritia.*

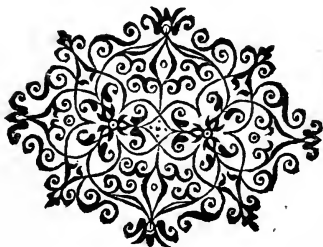
*Locus à Pen-
ſificio iure.*

Principis arcta manus.] Alludit ad illud Ouidianum:

An nescis longas Regibus esse manus?

Prouerbium, Longæ Regum manus, fortè non malè, arcta manus fumeretur pro auara & rapaci.

Prouehit fures.] i. depeculatores. Furum enim nomen generis est.

Principis clementia,

EMBLEMA CXLVIII.

VESPARVM quòd nulla vnquam Rex spicula figet,
 Quodq̄₃ alius duplo corpore maior erit:
 Arguet imperium clemens : moderataq̄₃ regna,
 Sanctaq̄₃ iudicibus credita iura bonis,

Vespa pro
 apibus abu-
 sine.
 Apum na-
 tura.

Vesparum vocabulum pro apum nomine hîc sumi χρησιμῶς docti quidam homines coniiciūt. Alij non minus eruditi citra figuram id scribi arguūt. Harum itaque hæc natura est, vt quem sequantur, Principem habeant aliis proceriorem, & quasi honore potiorem, qui quamquam imperium in alias habeat, aculeo tamen caret, quod his testatur verbis Basilii homelia 8. in Hexaëmeron: ὅσι κείνοι τῷ βασιλεῖ μελιωῶν, ἀλλ' ἔχρηται τῷ τῷ πρὸς ἀμύων. ἴομοι πῖες εἰσὶν ἕβι πῖς φύσεως ἀρχαφοί, ἀργῆς εἶται πρὸς πικρῆσαν τὸς τῶν μέγιστον δυνατείων ἐπιβαίοντας. id est, Regi apum aculeus est, sed eo ad vlciscendum non vitur. Sunt hæc naturæ leges non scriptæ, vt quisque maxima est potentia præditus, ita tardum ad puniendum esse oportere, hæc Basil. Eadem ferè retulit D. Ambros. Hexaëmer. lib. 5. cap. 20. Aelia. historiæ animal. 1. &

5. Dio Chrysoſtom. Orat. de regno , 4. Sed audiamus Principem Stoicorum Senecam. Sic enim lib. De clementia : Maiorem poteſtatem non oportet eſſe noxiam , ſi ad naturæ legem componitur. Natura enim commenta eſt regem, quod ex aliis animantibus licet cognoscere, & ex apibus, quarum regi ampliffimum cubile eſt, medioque ac tutiſſimo loco. Et ibid. Præterea inſignis Regi forma eſt, diſſimiliſque cæteris, tum magnitudine, tum nitore. Hoc tamen maximè diſtinguitur. Iracundiſſimæ, ac pro corporis captu pugnaciſſimæ ſunt apes, & aculeos in vulnere relinquunt : Rex ipſe ſine aculeo eſt. Noluit illum natura nec ſæuum eſſe, nec ultionem magno conſtaturam petere, telumque detraxit, & iram eius inermem reliquit. Exemplum hoc magnis Regibus ingens eſt. Eſt enim illi mos exercere ſe in paruis, & ingentium rerum documenta minima agere. Pudeat ab exiguis animalibus non trahere mores, cum tanto hominum moderatior animus eſſe debeat, quanto vehementiùs nocet. Utinam quidem eadem homini lex eſſet, & ira cum telo ſuo frangeretur, nec ſæpius liceret nocere quàm ſemel, nec alienis viribus exercere odia, hæc ille. Et hoc optimo Principi ſymbolum propoſitum eſt, ut inrer alias virtutes, quibus opus habet ad ſuæ Reipubl. adminiſtrationem, nihil animi moderatione habeat antiquius. Etenim eius auctoritas & agendi facultas, etiamſi maior ſit quàm in aliis, minimè tamen ſæuire debet, iisque quibus præeſt, terrificum ſe præbere. Nam inter virtutes alias, quæ Principem maximè deceant, clementia eſt. M. Antoninus, qui Philoſophi cognomen non ab re eſt conſecutus, nihil quicquam eſſe dicebat, quod Imperatorem Romanum magis deceret, quàm clementiam : eamque ob cauſam neque in rebelles ſuos ſænitum voluit. Rectè apud Claudianum Theodoſius Honorio filio ſalubre hoc conſilium iſgerit :

Sis pius in primis: nam cum vincamur in omni

Munere, ſola Deos æquat clementia nobis.

Ouid. 1. de Ponto eleg. 3.

Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox:

Quique dolet, quoties cogitur eſſe ferox.

Compertum eſt Cæſarem Iulium Deorum numero aſcriptum, quòd clemens ac placabilis in eos fuerit, à quibus iniuriam bellis ciuilibus acceperat. Eadem virtus Auguſtum conſecrauit : Pij cognomen dedit, alioſque permultos immor-

*Clementia
vera principis
virtus.*

*Iulij Cæſaris
clementia.*

*Boni piique
Imperatores.*

talitate donauit. Pyrrhi Epirotæ laudatur animi moderatio, qui iuuenes, à quibus inter pocula irrisus erat, & conuiciis impetitus, illæfos abire fuit, cum vnus ex iis respondisset id vini causa contigisse. Celebratur eò plus Augustus Cæsar, cuius gratia cum Senatus iis adempturus esset ius testandi, qui eum cõtumelias & probris affecissent, non est passus id decerni, vt est apud Suetonium. Eam ipsam patientiam initio imperij finxisse Tiberium, testis est Cornelius Tacitus. Nam libellos famosos & dicta in se mordacia dissimulauit, eorũque auctores ad cognitionem vocari noluit. Vsurpabat enim illud sæpenumerò, In libera ciuitate liberas etiam linguas esse debere: & si quando hæc aperta fenestra esset, nullas alias in Senatu fore lites, & accusandi occasiones. Magas Poëta quidam in ludis publicis Philemonem perstrinxerat, Is cum venisset in Philemonis potestatem, statim ministro cuidam Philemon præcepit aperta voce, vt maledico caput gladio amputaret. sed clam, vt nudo ense ceruices attingeret, moxque vt eum illæsum abire sineret, ei que daret nuces, talos, pilam, & alia quædam ludicra. Quibus ille Princeps apertè indicabat, se aculeũ quidem habere, sed eo vti minimè velle, deque potètiore maledicere, magis esse puerorum quàm virorum. Eam regiam virtutem & actionibus aliis permultis certè heroicis, sic rescripto egregiè probarunt Theodosius, Arcadius, & Honorius: cuius rescripti ad Rufinum hæc formula: Si opprobrium ex leuitate processerit, negligendum: si ex furore & infania, condolendum, si ab iniuria, remittendum.

Salus publica. EMBLEMA CXLIX.

PHOEBIGENA erectis Epidaurius insidet aris
 Mitis, & immani conditur angue Deus.
 Accurrunt agri, veniatque saluifer orant,
 Annuit, atque ratas efficit ille preces.

Aesculapius insignis Medicus, Dianæ precibus Hippoly-
 tum ab equis discerptum in vitam reuocauit: quam ob re
 Iupiter iratus eum fulmine percussit. Post mortem Deus est
 habitus, & sub serpentis imagine diuinis honoribus affectus.
 Adhæc tali cultus effigie Romam graui pestilentia laborantē
 dicitur liberasse, ad quam tandem deductus est à fano sibi sa-
 cro, quod erat quinque millibus ab Epidauro passuum. Histo-
 riam hanc fusiùs pertractant Valer. Max. c. De miracul. libro
 1. Plin. 24. cap. 4. Diuus August. De ciuit. 3. cap. 17. meminit &
 Lactantius variis locis ex quo notum illud Sereni:

*Qui colis Aegæas, qui Pergama, quique Epidaurum,
 Qui quondam placida tectus sub pelle draconis
 Tarpeias arces, atque indita templa petisti,
 Depellens tetros presenti numine morbos,*

Hoc serpentis inuolucro nihil aliud verius & expressius in-
 telligi datur, quàm Seruator noster Christus, verus animarum

*Asculapius
 cur Deus ha-
 bitus.*

Serpēs qui.

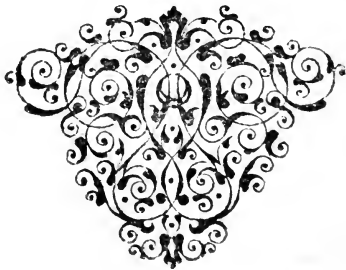
nostrarū Aesculapius, & salutis humanæ vindex, qui sub serpentis figura in deserto à Mose legislatore appensus, omnes omnium morbos & vulnera sanitati restituit, & in cruce tandem omnes noxas & crimina expiauit. Cæterùm non immeritò salutis notam serpens sibi videtur vindicasse, à quo nimirum multa in humanum genus remedia proficiscuntur: quæ de re pluribus lib. 16. De sacris Aegyptiorum literis Pierius. Aesculapium etiam, præter alios, Medicorū præsidem Plutar. Sympos. 9. quæst. 10. tradit. Sed occurrit interea mihi locus è 2. Artemidori lib. De somniis: qui ait, per Aesculapium in tēplo erectum, & in basi stantem, significari quoddam bonum præsagium. Qui si moueatur, aut accedat, morbum & pestem portēdit: tum enim maximè hominibus eo Deo est opus. His autem qui ægrotant, salutē prædicat. At non videtur omittendum, quod veterum monumentis proditum est. In numo Antiochi Soteris, SALVS Dea Romanis habita pingebatur forma mulieris, habitu regio sedentis, pateram tenentis, iuxta quam erat ara, & ad aram inuolutus anguis caput attollens. Plerique nostra ætate viri eruditi coniiciunt ab Alciato hinc tacitam esse factam allusionem ad Ambrosianum illum anguem, qui Mediolani visitur in marmorea columna erectus ipsa æde D. Ambrosij.

Epidaurius.] ab vrbe notissima Peloponnesi in sinu Saronico, ex qua in serpentis imagine Romam adductus creditur. Propertius:

*Est Deus extinctum Crescis Epidaurius herbi,
Restituit patriis Androgeona focis.*

Lege Ouid. lib. 15. Metamorph.

*Annuit, atque ratas.] Ouidium imitatur 1. Fastorum:
Efficiatque ratas vtraque Diua preces.*

Serpens salutis symbolis.

Anguis Ambrosianus Mediolani.

Respublica liberata.

EMBLEMA CL.

*CÆSARIS exitio, ceu libertate recepta,
 Hæc ducibus Brutis cusa moneta fuit.
 Ensiculi in primis, queis pileus insuper astat,
 Qualem missa manu seruitia accipiunt.*

Occiso in Senatu Iulio Cæsare à Bruto, Cassio, & cæteris cõiuratis, ij ceu libertate populo restituta, fabricari numisma uerût, in quo sculpti erât duo pugiones adiecto pileo. Pugio cædem patratam omninò significabat : pileus verò libertatem, vt refert Dion lib. 47. Vulgare olim prouerbium fuit, Vocate ad pileum, cuius meminit Noctijum Atticarum 7. c. 4. Gellius, & Macrobius i. Saturnal. Aurelius Victor scribit, mortuo Nerone sic cunctas prouincias, omnemque Romam exultasse, vt plebs induta pileis manumissionum, tamquã sæuo exempta dominio triumpharet. Compertum habemus libertatis indicium pileum fuisse : vnde & qui serui libertate donabantur, pileum gestabant raso capite. Longum esset auctores huc aduocare, qui longè multi idem tradiderunt.

missa manu seruitia.] Serui manumissi, liberi facti, aut libertate donati Seruitiorum nomen pro seruis, præter cæteros in Catilinario vsurpat Sallustius, & Cicero sæpè.

*Numisma
 M. Bruti.*

*Pileus, signum
 libertatis.*

seruitas.

In vitam humanam: EMBLEMA CLI.

P L V S solita humana nunc desle incommoda vita,
 Heraclite: scatet pluribus illa malis.
 Tu rursus, si quando aliàs, extolle cachinnum,
 Democrite: illa magis ludicra facta fuit.
 Interea hæc cernens meditor, qua denique tecum
 Fine steam, aut tecum quo modò splene iocer.

Heracliti st-
 rus & risus
 Democriti.

Heraclitus quoties domo egrederetur, ineptias humanas
 fletu solebat excipere, quòd omnia illi misera & deplora-
 randa viderentur: contra Democritus eadem de causa ridebat
 effusiùs, quòd humanas actiones ludicras & stultas conspiceret:
 qui si hodie reuiuiscant, ampliorè quidem & vberiorè vel
 luctus vel risus materiã offendent, quàm vnquam antea, cum
 omnia in dies deteriora fiant: quando enim vberior vitiorum
 copia? quando maior auaritiæ patuit finis? Verè Horatius:

Damnosa quid non imminuit dies?

Aetas parentum peior auis tulit

Nos nequiores, mox daturos

Progeniem vitiosorem.

Dubium itaque relinquitur, vtrum sequi sit satius, cum sit v-
 trumque

trumque nec planè tutum, nec omninò probatum. Seneca in lib. De tranquillitate vitæ, i. ca. 15. optinonem Democriti meliorem fuisse, & ad imitandum accommodatiorem, quàm Heracliti fletum, ait. In qua sententia fuit etiam Satyra 10. Iuuenalis. Sed præstat audire Philosophum eundem lib. 2. De ira, sic disputantem: Heraclitus, quoties prodierat, & tantum circa se malè viuentium, imò malè pereuntium viderat, flebat: miserebatur omnium qui sibi læti felicesque occurrerant: miti animo, sed nimis imbecillo & ipse inter deplorandos erat. Democritum contrà aiunt nunquam sine risu in publico fuisse: adeò nihil illi serium videbatur eorum quæ seriò gerebantur. Vbi isti hîc iræ locus est? Aut ridenda omnia, aut flenda sunt. Non irascetur sapiens peccantibus: quare? quia scit neminem nasci sapientem, sed fieri: scit paucissimos omnium sapientes euadere, quia conditionem humanæ vitæ perspectam habet. Nemo autem sanus naturæ irascitur. Quid enim si mirari velit non in syluestribus dumis poma pendere? quid si miretur spineta sentesque non vtili aliqua fruge compleri? Nemo irascitur, vbi vitium natura defendit. Placidus itaque sapiens & æquus erroribus, non hostis, sed correptor peccantium, hoc quotidie procedit animo: Multi mihi occurrunt vino dediti, multi libidinosi, multi ingrati, multi auari, multi furiis ambitionis agitati. Omnia ista tam propitius aspiciet, quàm ægros suos medicus. Cæterùm Emblemata sumptum est ex incerti Poëtæ Græci Epigrammate, quod eiusmodi est:

Τὸν βίον, ἠγάχαιτε, πολὺ πλεόν ἢ ὧρ' ὅτ' ἐξῆς
Δάχρυε, νῦν ὁ βίος ἐστ' ἐλευνότερος.

Τὸν βίον ἄρα γέλα δημόκραιτε τὸ πλεόν ἢ ὧρ' ἴν.
Νῦν ὁ βίος πάντων ἔστι γελαιότερος.

Εἰς ὑμέας δὲ χεῖ' ἀυλὸς ὄρων τὸ μεταξὺ μεριμῶ.
Πῶς ἄμει σοὶ κλαύσω, πῶς ἄμει σοὶ γελᾶσω.

Heraclite.] Heraclitus Philosophus Ephesus, cuius vitam *Heraclitus* repetere ex Laërtij lib. 9.

extolle cachinnum.] deride, naso suspende adunco. Cachinnus, fictum vocabulum est à sono risus. Est enim risus elatus, & solutus. Persius 1. Satyra:

Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.

Democrite.] Democritus Abderita fuit, de quo Plinius variis locis, & lib. 9. Laërtius. Gelasinū fuisse cognominatum obsisus petulantiam notant veteres plerique. Iuuenalis:

Perpetuo risu pulmonem agitare solebat

Democritus.

splene iocer.] abunde rideam. Lien siue splen, sedes est risus. Persius Satyr. I.

— sum petulanti splene cachinno!

Aere quandoque salutem redimendam.

EMBLEMA CLII.

*ET pedibus segnis, tumida & propendulus aluo,
Hac tamen insidias effugit arte fiber.
Mordicus ipse sibi medicata virilia vellit,
Atque abicit, sese gnarus ob illa peti.
Huius ab exemplo disces non parcere rebus,
Et, vitans vt redimas, hostibus æra dare.*

Castori seu fibris solertia.

A Pologus est AEsopicus de Castore, quem proditum est in venatione deprehensum suos sibi testes abscindere, atque eos proicere, gnarum se eorum præcipuè causâ peti: Idque signat, ὅτι τῶν ἀνθρώπων οἱ φρόνιμοι ἕως τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ἔδειξάν λόγον τῶν χρημάτων ποιῶνται, hoc est, Viros prudentes suæ

salutis gratia non debere ullam pecuniarum rationem habere: id est, non ægrè ferendam esse pecuniæ iacturam. Potissimum verò urgente necessitate non magni est ducendum nummorum dispendium facere, si modò vitæ hoc pacto possit consuli. Id Aristippus suo exemplo demonstrauit; qui cum in eadem nauis sese cum piratis versari cognouisset, suas omnes pecunias de industria in mare proiecit, imprudenter se id fecisse simulans: præuiderat enim se ab iis quibuscum nauigabat, spoliatum, & in aquas propter pecuniam præcipitem datum iri. Ut itaque abesset effectus, causam sustulit. Idem Crates Thebanus cum thesaurum sponte perderet, Hinc abiit, ait, malæ diuitiæ, satius enim est à me vos demergi, quàm ego à vobis ipse. Simile quid apud Plutarch. traditur de Philoxeno, qui cum opulentissimam hæreditatem nactus esset, & pestiferas aduenarum delicias obseruasset, Per deos, inquit, me illa non perdent, sed ego illa potius. *μὴ τὸς θεὸς ἐμὲ πείσῃ τ' ἀγαθὰ ἐκδέχων, ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα.* Non secus quàm Catullus ille, de quo Satyra 12. Iuuenalis, qui maximo in discrimine tempestatis, partem suarum rerum quibus nauis onerabatur, proiecit in pelagus, quo nauis facta leuior, commodius portum appelleret.

Aristippus
cautio.

*Accidit & nostro similis fortuna Catullo,
Cum plenus fluctu medius foret alueus, et iam
Alternum puppis latus euertentibus undis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Reftoris conferret opem, decidere iactū
Cæpit cum ventis, imitatus Castora, qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno
Testiculorum, ad id medicatum intelligit inguen.*

Cui potest esse affine Ouidianum illud primo De remedio:

*Vt corpus redimas, ferrum patieris & ignes,
Arida nec sitiens ora lauabis aqua.
Vt valeas animo, quicquam tolerare noxabis?
At pretium pars hæc cordote maius habet.*

Huc confer Adagium, Pax redimenda.

propendulus.] propter pedum tarditatem, & ventrem pendulum.

Mordicus.] ἰδὲ Ε, morsicatum, mordendo. Id tamen Plinius negat lib. 32. cap. 3. non enim testes eorum, quæ vocantur Castorea, ab ipsis amputari censet, ex Sextij cuiusdam rei medicæ diligentissimi scriptoris sententia, sed paruos esse

Cōtrouerſum
an fiber sibi
testes exſectus
dat.

substrictosque & adherentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse. Sic Aelianus historię animal. lib. 6. cap. 33. ait à Castore causam ab insequentibus venatoribus, cur tam cupidè petatur, non ignorari: idcirco mordicus ipse premens vsque incumbit ad elidendos testes, quousque absciderit, & sic eos abiecerit, tamquam homo summa prudentia in latrones incurrens, quæcumque portat, ad se redimendum exponit. Quòd si posteaquam exectus & ex periculo seruatus fuerit, ab insectantibus iterum vrgeatur, hic sese alleuans, atque quamobrem insequi vltèrius pergere non debeant, causam ostendens, ad reuertendum, quòd iam ea parte, quam expetunt, careat, venatores inducit. Sæpè etiam nunc testiculis præditus, cum à venatorum conspectu se longissimo cursu remouerit, eam partem desideratam ita astutè comprimit & occultat, vt non habere visus insectatores fallat. hæc ille ferè. Sed & Apul. lepidissimè in lib. 1. A fin. aur. apud quem Socrates quidam loquens de Meroë anu saga: Amatorem, ait, suum, quòd in aliam temerasset, vnico verbo mutauit in ferã Castorem: quòd ea bestia captiuitatis metuens, se ab insequentibus repræcisione genitalium liberat, vt illi quoque simile, quod Venerem habuit in aliam, proueniret. Sed referam hæc historiam nobilem Constantini Manassis ex Annalib. quòd ad hunc locum faciat: Michaëlus quidem Imperator audita tyranni ferocia, impetu, defectione, suamet sponte throno imperiali cessit, hoc ipso facto diuinis Christi iussis satisfaciens, & erga persecutorem non aliter sese gerens, atque castor siue fiber facere consuevit. Legimus enim in priscis illis monumentis eorum, qui de animalibus scripsere, fibrũ animal esse, quod in vtroque viuat elemento, & testes habeat arcèdis quibusdam morbis sanè grauib. conducibiles. Quod cum plerique venatores norint, animal canibus longè velocissimis insectantur. Huius pugnæ causam cum ipse fiber etiam cognitam habeat, perhibent eum morsu resectos testes abiicere, atque ita currentem salutem suam consulere: quo facto, venatores feram persequi desinant. Sic nimirum Michaëlus quoque volens imperium resignauit Leoni belluinis moribus & indole ferina prædito, qui oriundus erat ex Armenia, &c. Commodè obtulit sese mihi aliis implicato, & ad alia cogitanti, locus ex Ammiano Marcellino, ex 17. lib. quo loco fastuosus Rex Sapor Constantio Imperatori suadebat, vt regni parte vltro cederet: Postremò, inquit, si morem gerere suadenti volueris

Locus Apul.
leij.

Ex Constantino Manassis
se, historia de
Michaeli
Imp.

Ex Ammiano
Marcell.

rectè, contemne partem exiguam semper luctificam & cruentam, vt cætera regas securus : ac prudenter reputans medelatum quoque artifices vrere nonnumquam & secare, & partes corporum amputare, vt reliquis vti liceat integris : hocque bestias factitare, quæ cum aduertant cur maximoperè capiantur, illud propria sponte amittunt, vt viuere deinde possint impaudè. Hæc Ammian. quo manifestè allusum constat ad Castorem.

medicata.] medicinis apta, vt apud Martialem, *medicata pocula: medicata vina,* apud Columellam lib. 1. cap. 6. *Medicata.*

— aedeò *medicatum intelligit ignem,*

vt paulò antè Iuuenalis. Has partes Castoris genitales, vocant medici Castorea, quæ medentur multis morbis, vt vertigini, tremulis neruorum vitiiis, paralyticis, iis qui affecto sunt stomacho, ischiadicis, aliisque. Quidam referunt, post genitalium amputationem, si Castor iterum petatur à venatoribus, erigere se, & ostendere nihil expectandum amplius.

sepegnarus ob illa peti.] Verba Plinij sunt lib. 8. cap. 30. quòd eandem partes sibi ipsi Pontici amputant sibi, periculo vrgente, ob hoc se peti gnari.

era.] pecunias: materia pro materiato.

vitam vt redimas.] vt qui, apud Saluiantum, contemptis diuitiis vitiiis non succubuerunt, auri & argenti cupiditate non victi, sparsis, quod dicitur, redemerunt crimina nummis.

Yi iij

Cum lauris non luctandum.

EMBLEMA CLIII.

ÆACIDÆ moriens percussu cuspidis Hector,
 Qui toties hosteis vicerat ante suos,
 Comprimere haud potuit vocem, insultantibus illis,
 Dum curru & pedibus nectere vincla parant.
 Distrabite ut libitum est: sic cassi luce leonis
 Conuellunt barbam vel timidi lepores.

Locus Ho-
 meri.

ID sumptum esse liquet ex Homericę Iliados χ. Græci Hectorem ab Achille iam interfectum circumstantes impetebant, & mortuo insultabant, nec erat quisquam qui extincto vulnus non infligeret Sic enim Homerus:

— Ἄλλοι δὲ σφιδραμον ἦσαν ἀχαῖων,
 Οἳ καὶ θνήσκοντο φωνῆ καὶ εἶδος ἀντιόων
 Ἐκβροῦσσι δ' ἄρα οἳ τίς αὐτῆν ἴη παρῆσιν. hoc est,
 At reliqui Græci accurrunt cinguntque cadaver,
 Hectoris eximiam speciem formamque stupentes:
 Nectamen astitit ex animi sine vulnere quisquam.

Cæterum videtur distichon Emblematis tertium ē quodam incerto auctore petitum, cuius tale est Epigramma:

Βάλλετε νῦν μετὰ πότμῳ ἐμῷ δέμας, ἔτ' π' ἔχῃ αὐτοῖ.

Νεκρῷ σῶμα λέωνος ἐφ' οὐβελίζουσι λαῶναι.

quod sonat,

Post mortem, Danaei, nostrum configite corporis:

Et lepores audent caeco insultare leoni.

Verba sunt Hectoris à Græcis bigis rapti, quibus timiditatem

& *μυρρὸν ἰχθυῶν* ab ingenuis bellatoribus omninò alienam per-

stringit. Allusum est autem ad proverbia, Jugulare mortuos:

& Mortuo leoni lepores, insultant: & Cum laruis luctari.

*Non maledi-
cendum mor-
tuis.*

Quibus monemur, ne quid maledicentiæ in vita functos ef-

fundamus, aut iis obloquamur. Quænamadmodum enim in bel-

lis maximè ridiculum est & inauditæ cuiusdam feritatis ar-

gumentum, si quis prostratos atque iam interemptos feriat,

aut quoquo modo afficiat: sic intemperantiæ est, & certè de-

mentiæ maximæ, mortuos iniuriis probrisque lacerare: ut

sunt qui vel libris editis, vel prinatis aut publicis colloquiis,

priscorum, aut etiam clarorum virorum dogmata reuellunt,

& nigro dente lacerant. Laërtius Chilonem ait vetuisse de

mortuis malè loqui: quòd ignauum videretur eos incessere

lingua, qui respondere non possent: ac turpe esset cum umbris

& laruis luctari, nam id est sepultum quodammodò refode-

re. Philostratus Aelianum scitè coërcuit qui accusationem

cuiusdam tyranni, sed iam mortui scripserat. Institutum istud

tuum laudarem equidem, ait ille, si viuum accusasses, viuen-

tem namque tyrannum incessere, viri esse ducò: ac mortuo in-

sultare, cuiusvis. τὸ μὲν ζῶντα τὸν τύραννον ὀπιόπιον, ἀνδρὸς εἶναι

τομίζω, τὸ δὲ ἐπαμβάλλειν κειμένῳ, παντός. Sic Munatius Plancus

cum audisset in se orationes quasdà factas ab Asinio Pollio-

ne, quas tamen nolet ante mortem edere, cum mortuis non

nisi laruas luctari respondit. Contra Leptinem Demosthenes

ait, Nemini mortuo maledicendum esse. Refert Zonaras An-

nal. 3. cum Eudoxiæ Heraclij Imperatoris funus efferretur,

Epiphaniam filiã, quòd spuisset in cadauer, viuã rogo imposi-

tã & exustam fuisse. Laudatur Lycurgus, qui cadauera hostiũ

nudari vetuerit: rectè profectò, quippè qui humanitatis me-

mor esset. Vituperatur contrà, vir alioqui magnus, Alexander

Macedonius, qui cadaueribus pòtis loco vsus dicitur. Et Ver-

ris crudelitas à M. Tullio incessitur 7. Verrina, quòd nauar-

chos innocentes non modò vita priuasset, sed & eorum cada-

uera sepelienda non priùs parentibus reddidisset, quàm ab eis

certain mercedem accepisset. Rectè Homer.

Οὐχ ὁπλῆ κατὰ πόσιν ἐπ' ἀνδράσιν ἐχθρὰ αἴψῃ:
Non sanctum est viris interfectis insultare.

Virgilius undecimo:

Nullum cum victis certamen æthere castis.

Qui toties hostis.] Ouidiana est imitatio, ex primo De arte:

Qui toties socios, toties perterruit hostes.

Dum carru.] Hector ab Achille interemptus, bigis alligatus est circa Troiæ mœnia. Virgil. 1. Æneid.

Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros.

casti luce leonis.] lumine priuati. Lux pro lumine, & lumen pro vita usurpatur.

*Barbam vel-
 lere.*

Conuellunt barbam.] Alludit ad illud, Barbam vellere, quod irrisionis signum est. Persius Satyra 1.

Si Cynio barbam petulant: Nonaria vellat.

& Horatius primo Sermonum:

—barbam tibi vellunt

Lasciui pueri. —

De Morte & Amore. EMBLEMA CLIII.

ERRABAT socio Mors iuncta Cupidine: secum

Mors pharetras, paruus tela gerebat Amor.

Diuenerē simul, simul vna & nocte cubarunt:

Cæcus Amor, Mors hoc tempore cæca fuit.

*Alter enim alterius malè prouida spicula sumpsit,
Mors aurata tenet, offe a tela puer:*

*Debit inde senex qui nunc Acheronticus esse,
Ecce amat, & capiti florea ferta parat.*

*At ego mutato quia Amor me perculit arcu,
Deficio, iniiciunt & mihi fata manum.*

*Parce puer, Mors signa tenens victricia parce:
Fac ego anem, subeat fac Acheronta senex.*

G Vicciardinus libello quodam Italico, quo res quasdam memoratu dignas, eâsque veteres & nouas, tum etiam alicubi festiuas & ioculares, exscripsit, hoc carmen ab Alciato fuisse scriptum testatur, quo tempore in Italia vehemens pestilentia ita grassata est, vt permulti iuuenes extremum vitæ diem clauserint, & senes ferè illæsi atque incolumes permanerint. Quod facilè mihi probari potest. Sed tamen Emblematis huius materiam video sumptam esse ex antiqua Græcorû fabula, quam Gallicis scriptis mandauit Ioannes Marius, Illustrationum Galliæ scriptor sua ætate nobilis. Figmento enim lepido sanè ac festiuo tradit, cur plerique senes amor placido succumbant, quibus potiùs de fato imminente cogitandum erat: contra iuuenes immatura morte decedant, quorum potius fuerat hilarem vitam ducere, & amorem confectari, habita præsertim ætatis ratione. Hoc expressit non inconcinne aliquis, sed *αὐτὸν ὄντος*:

*Ex Guicciar-
dino detesta
Emblematis
verissima
origo.*

*Ioan. Ma-
rius Belga.*

Fortè locum horroris plenum, varique timoris,

Et Mors, & penna præpete venit Amor.

Dum trepidant animis ignita Cupidinis arma,

Mors capit, & Mortis frigida tela puer.

Hinc enata lues nostros irrepfit in annos:

Hinc amat ipse senex, hic perit omnis amans.

Nec verò pigebit ascribere Ioachimi Bellaij Epigramma in hanc sententiam, quod in eius tumulis & poëmaticis Latinis aliquando legisse me memini:

*Ioachimus
Bellatus.*

Mutarunt arma inter se Mors atque Cupido:

Hic falcem gestat, gestat at illa facem.

Afficit hæc animum, corpus sed conficit ille.

Sic moritur iuuenis sic moribundus amat.

Vt fecat hic iugulos, oculos excecat & illa:

Illa ut amare docet, sic iubet iste mori.

Disce hinc, humane que sint ludibria vite:

Mors thalamum sternit, sternit Amor tumulum.

Tu quoque disce tuas, Natura, invertere leges:

Si pereunt iuvenes, depereunt quo senes.

Mors aurata.] Ab effectis & consequentibus Morti offesa tela tribuuntur: Cupidini verò aurata, quòd delectent, videturque mente captis in aliquo esse pretio.

senex Acheronticus.] Hùc loquendi modum videtur ex Plauto mutuatus, apud quem senex Acheronticus capularem & morti proximum significat.

Ast ego mutato.] Adolescentis est profopopœia de Amore conquerentis, quòd ab eo mortifero telo sit affectus. Et sanè ferè fit, ut immodicus amor in iuuenibus mortem arcescat: quod potius imprudentiæ & insanix iuuenili quàm Cupidinis sagittis ascribendum est.

fac Acheronta.] Quid Acheron significet, explicat Plutarchus Consolatione ad Apollonium, & lib. De primo frigido.

In formosam fato præreptam.

EMBLEMA CLV.

*CVR puerum Mors ausa dolis es carpere Amorem,
Telatua ut iaceret, dum propria esse putat?*

Eiusdem est argumenti cum superiori, quo deflet cuiusdā formosæ virginis immaturum obitum. Increpat itaque mortem tamquam huius funestissimi mali causam, nimirum quæ Amori dormitanti tela detraxerit: quo effectū est, ut postmodum lethiferis pro blandis lætisque vteretur. Quod quidem sæpenumerò contingit, vel cum puellæ amore captæ desperantes expirant, mortemque spontaneam aliquando malint, quàm ab aliqua spe incerta ac dubia lactari diutiùs: aut cum corporis aliqua egritudine, vel causa alia minimè cognita, quo tempore de coniugij negotiis agendum erat, antè mori discant, quàm viuere inceperint. Sic enim amor ille cæcus reuera & impatiens, imò verò ex spes, corripere tela mortis dicitur, cum iuenculæ illæ teneræ & delicatæ aut se falli sentiunt, aut nihil spei fore intelligunt in eo quem ardenti animo concupiuerunt. Memini me aliquando epigramma lusisse in gratiam nobilis cuiusdam adolescentis, qui magno suo dolore amicam, lectissimam primæque nobilitatis iuenculam, præmatura morte sibi ereptam, lugebat: cuius carminis hæc fuit pars quædam:

*Puellarum
mors præpro-
pera.*

Al virgo infelix quid te Libitina trucidat

Tam citò, formoso digna puella viro?

Invidit thalamo tumulus, quo tempore primas

Coniugij tēdas ipse parabat Amor.

Sic penetrabilis telum fuit istud Amoris:

Mors aberat, mortem cuspide fecit Amor.

Sic malesuadus Amor, Mortis qui spicula dirus

Arripuit, quando lethifer omnis erat.

Sed nil nos questusque iuuant, mollēsque susurri:

Virgo iaces, thalamis aptior vna tuis.

Quàm miserè ante diem Parcarum stamine rapta

Conderis in tumulo, digna puella thoro!

In mortem præproperam. EMBLEMA CLVI.

Qui teneras forma allexit, torsitq; puellas,
 Pulchrior & tota nobilis vrbe puer,
 Occidit ante diem, nulli magè flendus, Arestio,
 Quàm tibi, cui casto iunctus amore fuit.
 Ergo illi tumulum tanti monumenta doloris
 Astruis, & querulis vocibus astra feris.
 Me sine abis, dilecte? neque amplius ibimus vna?
 Nec mecum in studiis otia grata teres?
 Sed te terra teget, sed fati, Gorgonis ora,
 Delphineſq; tui signa dolenda dabunt.

DEſet amici cuiuſdam præmaturum obitum, eumq; commendat à vultus dignitate, nobilitate generis, & amoris cum Arestio adolescente, æqualitate: huncq; Arestium præ cæteris tanti infortunij luctus debere perſequi ait: quippè qui cum eo & ſtudiis, & vitæ neceſſitudine fuerit maximè coniunctus, idcirco tanti luctus, vt benevolentia memoriam ſuperſtitem profert hoc cænotaphio, epitaphio, ſub quo Delphinum & Gorgonæ imagines emineant. Delphin.

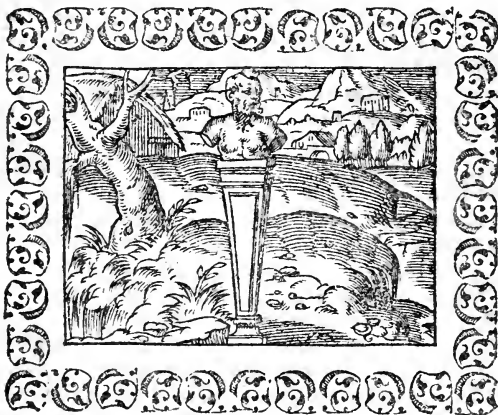

quidem Φιλάνθρωπος, & hominum amans, hinc notam amicitiae præfert. Gorgoneum Medusæ caput pro mortis signo apud quosdam usurpatur, proque stupore & admiratione ἀναίσθητον inducente, ut apud Pierium lib. 16. Hieroglyph. diligenter explicatur: Philostratus de Perseo: τὸ δ᾿ αἶμα τῆς γοργούς, ἔχει δὲ πόθειον, μὴ ἐντυχόντες αὐτῶ λαοί, λίθοι γίνονται: Seposito Gorgonis terriculamento, ne homines lapidescerent ipsi occurrentes. Heliodorus historiæ Aethiopicæ 4. ἡ δ' ἄσπερ πῦρ γοργούς θεασαμένη κεφαλὴν, ἢ π' ἤσ' ἀσπαστέραν δὲ δὲ π' καὶ μέγα ἀνέκραγεν: Illa autem nō secus quàm facie confecta Gorgonis, aut alio terrifico monstro, altum vociferata est.

nulli mage stendus.] Horatianum istuc imitatur è 1. Carmi-
num:

*Multis ille quidem flebilis occidit,
Nulli flebilior quàm tibi Virgili.*

Terminus. EMBLEMA CLVII.

QVADRATVM infoditur firmiſſima ceſſera ſaxum,
Stat cirrhata ſuper pectore imago tenus,
Et ſeſe nulli proſitetur cedere: talis
Terminus eſt, homines qui ſcopus unus agit.

Est immota dies, præfixa quæ tempora satis,

De quæ ferunt primis ultima iudicium.

*Mors insui-
tabili.*

*Quid viuen-
do cogitan-
dum.*

*Terminus
mors.*

*Erasmi Ter-
minus.*

*Caruialus
in Erasmi.*

Hic Termini pictura nihil vlli concedentis, mortem si-
gnificat, quæ inevitabilem habet in res quascumque
necessitatem: ad quam cum peruenimus, tum solent homi-
num qui superstites sunt, liberæ de nobis esse opiniones at-
que iudicia. Quòd enim vltima quæque & postremò facta,
imò verò interdum cogitata tam lynceis oculis inspicere so-
leant, tamque securè ac seuerè accipiantur, nostræ partes
sunt, ne nostræpe culpa in conficiendo vitæ huius nostræ
cursu aliquid agamus, aut etiam moliamur, ex quo sinistri
quidpiam de nobis homines indicare possint. Quod faciliè
consequemur, si Terminum, id est, extremum vitæ diem per-
petuò, aut quidem sæpe ob oculos ponamus; qui Terminus
cum minimè cedat principibus etiam viris, de quibus mor-
tuis tam intrepidè fama pronunciat; quid de nobis infima
conditione hominibus existimandum? Quidam suspicantur
his verbis, Erasmi (vt loquuntur) immodestiam modestè carpi
(quod coniectaneum an probare debeam, nondum scio)
quòd in annulari digito Terminum depictum habuerit cum
inscriptione, **N V L L I C E D O**: quasi significaret hoc symbolo
in literarum cognitione se nemini cedere. Eam ob rem eum
plerique fugillarunt, interque cæteros Caruialus Francisca-
nus quadam Apologia in Erasmus: cuius hæc verba malo
ascribere quàm aliquid de meo fingere. Malè habet Erasmi,
inquit ille, quòd Ecclesiæ doctores & Euangelistæ ad nume-
rum quaternarium sint redacti, quòd videat se non posse in-
ter illos computari, neque credit se illis esse inferiorem, qui
nulli cedit: hoc enim elogio sua scripta claudit Erasmus, **Ce-
do nulli**. Et, vt nemini fas sit ignorare hæc Erasmi præcipuam
insaniam, apponit Dei Termini effigiem cera signatam, qui
Deus nec ipsi quidem Ioui cedebat. Nonne hæc Erasmi insolentia
omnes eius insolentias superat? Non cedis Erasme Budæo? non cedis
Capnioni, Clitouco, Pico, aut Angelo? Cedo, inquit, nulli. Non cedis
Augustino, Ambrosio aut Hieronymo? Cedo nulli. Non Hilario, Cypriano,
Lactantio, aut Origeni? nulli. O felix sæculum, cui talis homo datus est!
Hactenus Caruialus: cui vt affectibus plus quàm par erat indulgenti,
nimiaque animi impotentia debacchanti, animosè satisfecit Erasmus,
his planè verbis: **Vt doceat me discrucari,**

quòd non annumerarer quatuor Ecclesiæ doctoribus, profert symbolum annulli mei, in quo est figura Termini: ad-
 ieci, *Concedo nulli Terminus*. Et est Iambicus dimeter: si in-
 uertas, Trochaicus est totidem pedibus, *Terminus concedo nul-*
li. At in fusili Termino habet, *ὅρα τέλος μακροῦ βίου*: item La-
 tinè, Mors vltima linea rerum, indicans mortem nulli cede-
 re, meque ipsum admoneo instare supremum vitæ diem,
 quemadmodum Prudent.

Instat terminus, & diem

Vicium senio iam Deus applicat.

Idque scripto quoque vulgato declaravi. Hic itaque Termini-
 nus dicit omnibus, *Concedo nulli*, non Erasmus. At me fe-
 rociter appellat Pantalabus: *Quid ais Erasme? non conce-*
dis Clitoueo, non Hilario, non Cypriano, non Budæo, non
Nebriffensi, non Thomæ, non Augustino? Si vis ut meo
nomine respondeam, nemini non concedo. Si postulas ut
Termini, id est, mortis nomine, respondeam, dicam, Non
concedo leonibus, non elephantis: non cedo Monarchis &
summis Pontificibus: non cessi Prophetis & Apostolis: de-
nique nec ipsi Francisco cessi. Eat nunc, & iaceter Termini
mei superbiam, hactenus Erasmus. Certè apud auctores col-
ligere est, Terminum sublimitatis & gloriæ symbolum esse,
atque etiam disciplinarum cognitionem interdum pro sym-
bolo referre. De Termino plura Ouid. Fast. 2. D. August.
De ciuit. Dei 4. cap. 13. Gyrald. Syntag. 1. Qui enim stren-
nuè decurso spatio in literis profecerit, & ad tranquillum
iam vitæ portum applicuerit, vndecumque prudentissimus
effectus, neque secundis intumescit insolenter, neque ad-
uersis perturbatur, atque in vtramque fortunam ita se com-
parat, ut æquum & indomitum ad omnes casus animum præ
se ferat. Pierius lib. 3. 8. & 49.

Stat cirratus.] Cirrati, sunt qui capillos habent cirratos, cin-
 cinnos, calami stratos. Cirrus, ad contorquendos capillos com-
 paratum instrumentum: quasi in circum tortus.

Martialis 9. lib 30.

Nec matutini cirrati caterua magistri,

Perfius Satyra prima:

Ten' cirratorum centum dictata fuisse

Pro nihilo pendas?

Terminus est talis.] Huc ænigma de Termino, apud Gellium
 lib. 12. cap. 6. quod soluit Politianus in Miscell. cap. 36.

Est immota dies.] Seneca Epist. Vnus dies de omnibus fere sententiam, & Plin. hist. nat. 7. cap. 40. Ita est profectò, alius de alio iudicat dies, & tamen supremus de omnibus. Quid enim huc aggeram illud Pind. Olymp.

Ἀμέραν δ' ἑπίλογοι

Μάρτυρες σοφώτατοι.

dies posteriores, testes sapientissimi.

Opulenti hæreditas. EMBLEMA CLVIII.

PATROCLVM falsis rapiunt hinc Troës in armis,

Hinc socij, atque omnes turba relasga vetat.

Obtinet exuias Hector, Græciq; cadauer.

Hæc fabella agitur, cum vir opimus obit.

Maxima rixa oritur, tandem sed transigit hæres,

Et coruis aliquid, vulturibusq; sinit.

Patroclus
quid allego-
ricos.

Patrocli sub falsis armis ab Hectore interfecti, mythologicè historiam enarrat. Vt enim hoc mortuo Hector ipse eius exuias sibi retinuit, Græci verò corpus interemptum, vt sepulturæ beneficio donaretur, magna pecunia redemerunt: sic diues postquam supremum vitæ diem clausit, concertationem, rixamq; inter hæredes de possessione relinquit, vnde

unde vulturij illi, togatæque curiæ hospites, imò verò & ipsi rabulæ forenses prædæ aucupantur. Cadaver ipsum humo à sacerdotibus pro pietatis ratione mandatum, impensarum aliquid funeris gratia facit. Itaque Patroclus diuitum est typus, qui falsis armis non propriis belligerant: id est, opibus & diuitiis, quæ externa non propria bona sunt, succumbit tandem & prosternitur, quòd eiusmodi præsidis homo suam metiri felicitatem minimè debeat.

Falsis in armis.] Alludit ad illud Ouidianum:

Sive Menætiadem falsis cecidisse sub armis,

Exunias.] Hic exunias pro præda quæ hosti detrahitur, usurpat.

Et coruis aliquid.] Testamentorum captatores vulgata translatione vultures appellari obseruamus, quòd senibus orbis aut aliis sibi consanguineis, ceu cadaveribus inhient. Hinc illud Martialis: Vultures
qui.

Cuius vulturis hoc erit cadaver?

Et Seneca in Epistolis: At si hæreditatis causa id facit, vultur est, cadaver expectat. Et Dinarchus apud Plautum in Truculento:

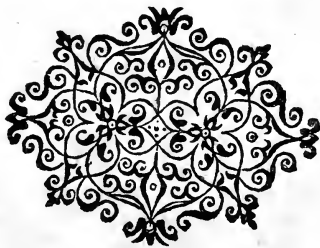
— *vide vt iam quasi vulturi triduo*

Prius prædiuinant, quo die esuri sient,

Illum inhiant omnes. —

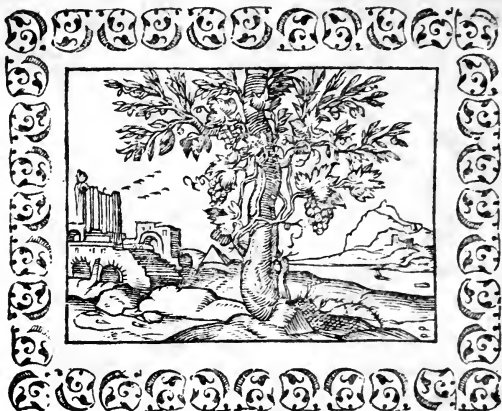
Cicero pro Sextio: Exierunt malis ominibus atque execrationibus duo vulturij paludati. Intelligit autem Pisonem & Gabinium, quos inimicos sibi maximè infensos dicit. Appuleio togati vulturij, caussidici & patròni forenses sunt: in qua significatione hinc accipi palam est.

K k

Amicitia etiam post mortem durans.

EMBLEMA CLIX.

ARENTEM senio, nudam quoque frondibus vltimum,
 Complexa est viridi vitis opaca coma:
 Agnoscitq; vices naturæ, & grata parenti
 Officij reddit mutua iura suo.
 Exemploq; monet, tales nos querere amicos,
 Quos neque disiungat sædære summa dies.

Typus Em-
 blematis.

Id è Græco Antipatri Epigrammate transtulit, cuius car-
 men est eiusmodi:

Αὐτὼ μὲ πλατάνισον ἐφερπύζουσα κελύπτει
 Ἄμπελος, ὅττιν' αὖ δ' ἀμφιπέτ' ἠλακόμῃ.
 Ἡ' ὡς ἰν' ἐμοῖς θαλάσσι σὺν τρέφασ' ὄρεσά μοις
 Βότρυας, ἢ ταύτις ἔκ' ἀπιπλοτέρη.
 Τοῖσιν μένοι ἔπειτα πηκνείω πῖς ἐταίρῳ,
 Ἡ' πῖς ἀμείψαι δὲ καὶ νέκω σὶ δε μόνῃ.

Significatur autem hac vite vltimum vigore iam destitutam
 comprehendente ac sustinente (à qua nimirum ipsa prius cùm
 tenera esset, & quasi pubescens incrementi occasionem ma-
 teriamque sumpserat) amicos nobis esse diligendos, qui

nec temporum diuturnitate, nec locorum distantia, sed ne Amici quibus
deligendis
quidem post mortem amare desistant. Illudque est quod
Phocion dixit, ut refert Stobæus, *Ζητεῖν δὲ καὶ ἀνδρα καὶ τέκνα
καὶ φίλους τὸς κατὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶ εἰς παρεμμένοντες*, Compa-
randos esse liberos & maritum & amicos, qui ad mortem us-
que constantes sint. Virgilius in obitum Mæcenaris:

Et decet, & cerie viuam tibi semper amicus,

Nec tibi qui moritur, desinit esse tuus.

Ipse ego quicquid ero, cineres interque favillas

Tunc quoque non potero non memor esse tui.

Huius amoris est quidam apud Propertium character lib. 2.
his verbis:

Terra prius falso partu deludet arantes,

Et citius magnos sol agitabit equos,

Quam possim nostros aliò transferre calores,

Huius ero viuus, mortuus huius ero.

Aren: em senio.] Vlmis adiungi vites fuisse in more posi- Vlmis adiu-
cto vites.
tum, ut etiam hodie in Italia, notius est quam ut confirmare
neceffe habeam. Porrò aduerte an huc traduci possint Catulli
versus hi quodam Epithalamio:

Vt vidua in nudo vitis quæ nascitur aruo,

Numquam se extollit, numquam mitem educat vnam,

Hanc nulli agricolæ, nulli accolluere iuuenti;

At si fortè eadem est vlmò coniuncta marito,

Multi illam agricolæ, multi accolluere iuuenti.

coma.] foliis, pampinis.

vices nature.] quæ nimirum mutantur in horas, ut è iuvene
senex citissime fiat.

parenti.] vlmò, à qua sustentata est, & incrementum cepit.
Horatius:

Et vitem viduas ducit ad arbores.

Idem:

— *adulta vitium propagine*

Altas maritat populos.

Quid. 3. De ponto, eleg. 8.

Non hic pampineis amicitur vitibus vlmus:

Nulla premunt ramos pondere poma suos.

Idem 2. Amor. eleg. 16.

Vlmus amat vites: vitis non deserit vlmum:

Separor à domina cur ego sepe mea?

Catullus in nuptiis Iulix & Manlij:

*Lenta quin velut astitas
Vitis implicat arbores,
Impliabitur in tnum   Complexum, &c.*

Claudian. 2. de raptu:

— *hic pampinus induit ulmos.*

Mutuuum auxilium.   EMBLEMA CLX.

*LORIPEDEM sublatum humeris fert lumine captus:
Et socij hęc oculis munera retribuit.
Quo caret alteruter, concors sic pręstat vterque:
Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.*

Fons Emble-
matis.

Apparet sumptum id esse è Græco: sic enim libro 1. Epigrammatôn reperi:

Τυφλὸς ἀλπεύων χολοὶ πόδας ἤρπει ζει,
Ὁμμασι ἀμοτρίοις ἀπτεραυζόμενος.
Ἀμφω δ' ἡμιτελεῖς πρὸς ἐνὸς φύσιν ἡμῶσθεται,
Τὲ μίπερ ἀλλήλοισ ἀπτιπταραχόμενοι.
*Cæcus claudum humeris gestat: pro munere tanto
Ille oculos claudi mutua dona refert.
Imperfecti ambo coeunt: sed corpus in unum,
Quòdque deest, socio præstat vterque suo.*

Et illud eiusdem omninò argumenti, auctore Antiphilo.

Ἄμφο μὲν πηροὶ καὶ ἀλλήλοισι, ἀλλ' ὁ μὲν, ὄφεις,

Ὅς δὲ, βάσεις· ἄλλυ δ' ἄλλος ὑπηρεσίη,

Τυφλὸς γὰρ χαλοῖτο κατωκείδιον βάρος ἄρει,

Ἄτραπὸν ὀφθαλμοῖσι ὄμμασι ἀκροβάτῃ.

Ἡ μία δ' ἀμφοτέρωσι ἤρκει φύσις· οἱ γὰρ ἐκείτω

Τέλιπες, ἀλλήλοισι εἰς ὄλον ἤρανισαι. hoc est,

Ambō mendicī cecius, claudicūq; fuere:

Alter at alterius susulit arte malum.

Attollens humeris claudum, qui luce carebat,

Clandi oculos dubiam tenens inire viam.

Coniungere simul quod fors utriusque negarat:

Natura ambobus sic satis vna fuit.

Sunt & alia duo ad idem spectantia, quæ à doctis certatim conuersa huc non adiicio: sed illud tantum breuius ex Polytiano ascribam, quòd nonnihil leporis habeat:

Τυφλὸς ἄπυς τ' ἦτιμ ἀλλήλοισιν ἴξεσπιτες,

Τυφλὸς ὀδηγεῖτ', ὡς φορεῖτ' δ' ἄπυς.

Ex quo intelligi datur, ad sustentandam subleuandamque humanæ vitæ inopiam, homine hominem indigere: vt enim non omnis fert omnia tellus, sic quiuis non abundat quibuslibet, vnde peruulgaras habemus paræmias, Vnus homo, nullus homo: Manus manum fricat: Multæ manus reddunt onus leuius: & alia multa generis eiusdem. Existimo quidem hîc allusionem esse quandam ad *συνδυασμὸν*, qua homines quibusdam veteribus appellati sunt *συνδυαστικοὶ*, quippè quos natura ita effinxit ac formavit, vt gregales essent, & bini agerent Ex quo & Platonī dicuntur *ζῶα πολιτικὰ*, id est, animalia ciuilia, & ad societatem nata: quandoquidem eo genio sint, vt sola viuere nequeant. Itaque præclare ille, qui humanum ingenium apiculæ comparauit: vt enim illa perire dicitur si sola uiuat, ita natura hominis ea est, vt sine opera mutua & societate vitam traducere nullo modo possit: vt quæ manus manum lauat, ita homo hominem mutua quadam necessitudine atque ope iuuat. Quis enim artifex tam per se sapiat, tantasque habere facultates putatur, vt non indigeat aliorum artificum auxilio mutuo? Id autem cùm à natura prouida omnium matre profectum sit, vt singuli quibusdam rebus ad vitæ præsidium & ornamentum indigeant, quo eas ab aliis mutuò capiant, vt ipsi meminerint aliquod suum officium esse mutuò & vicissim rependendum: certè nullus no-

*Homines
συνδυαστι-
κοὶ cur ap-
pellati.*

*Homines soli
minimè vi-
uere possunt.*

strum est, quin vel cæci vel loripedis agat partes, vt quâ si eundum, minimè videat, aut quâ progrediendum vlteriùs, planè non habeat. Quid, cæce, consilij capies, quò te in viam huius vitæ anxietatis ac molestæ conicietis: quid, inquam, homo quantumuis diues ac opulente, consilij capies, vt te possis tandem expedire ex inopiæ angustiis, quæ non sinunt te vltà progredi, nisi ducatum tibi præstet aliquis oculatus? At, claude, & pedibus casse, quò te proripies? imò verò erudite licet ac Musarum alumne, an te loco mouebis, nisi primùm firmis cuiusdam opulenti beneque nummati humeris sustentaris? Sed quoruscumque quisque est, cui non perspicuum sit quàm longè lateque pateat officij huius mutui vsus? Nullum omninò rerum genus est, quod aut auulsum à cæteris per seipsum constare, aut vim suam atque æternitatem conseruare possit. Stoici quæ in terris gignuntur, aiunt ad vsus hominum creata esse: homines autem hominum causa genitos, vt ipsi aliis alij prodesse possent: qua in re necesse est naturam ducem optimam sequi, & vtilitates omnes in medium conferre officiorum commutatione, dando, accipiendo, commutando, conducendo, & cæteris eiusdem generis, tum artibus, tum operibus, tum facultatibus hominum inter homines societatem deuinciendo. Iam verò illa sapientia, vt sapienter ab Oratore dictum, diuinarum atque humanarum rerum scientia est, in qua continetur Deorum & hominum societas quædam & communitas inter ipsos. Quod cum ita sit, meminerimus ad extremum, quod antè dictum est, vnum hominem pro nemine habendum: vnum inquam nihil ferè, duos simul iunctos per multa facere & consequi posse.

Auxilium numquam deficiens,

EMBLEMA CLXI.

BINA pericla vnus effugi sedulus armis,
 Cùm premererque solo, cùm premererque salo.
 Incolumem ex acie clypeus me præstitit: idem
 Navi fragum apprensus littora adusque tulit.

Hoc è Græco Iulij Leonidæ Epigrammate expressit Al-
 ciatus, in quo Myrtili militis prosopopœia est, scutum Emblemati
sens.
 suum celebrantis. Græcum sic habet:

Εἰν ἐνὶ κινδύνῳ ἐφυγοῖ δύο μυρτίλος ὄπλῳ,
 Τὸν μὲν ἀριστεύσας, τὸν δ' ἐπιτηζάμενος.
 Ἀργεῖος ὅτ' ἐδύσε γαῖᾳ τρόπιν· ἀσπίδα δ' ἔχον
 Σωθεὶς κεκαρμένῳ ὕδατι καὶ πολέμῳ.
 Effugi geminum clypeo discrimen in vno
 Myrtilus, & pugnans fortiter atque natans.
 Arripui clypeum depressa flamine puppi
 Fluctibus oppressum, belligerisque viris.

Huc refer & alia eiusdem argumenti Epigrammata lib. i. tit.
 εἰς ἰαυάχοι. Scutum hoc nusquam in quouis periculo deficiēs,
 sed etiam in iis auxilium præstans, quæ videntur alioqui

Veri amici abhorrete ab vsu proprio & naturali, typus est amici veri nūquam non suppetias ferentis, vel etiam in iis quæ videntur à sua facultate penè omninò aliena esse. Hoc etiam potest commodissimè transferri ad literarum studia nusquam non oportuna, nusquam non iucunda, quibus nimirum non modò ab aduersariorum telis & hominum iniuriis tuti sumus, & ramquam opposito clypeo munimur, sed & eorū ministerio vsuque è mediis vitæ huius fluctibus ad tranquillū otij portum recipimur. Sic enim Myrtili clypeum Alciatus ipsemet oratione quadam Ticini habita intellexit. Tradunt, inquit, Zenonem Philosophum, cum naufragiū fecisset, dixisse, se nunquam felicius nauigasse, quàm cum rebus amissis vacare Philosophiæ deinde cœpisset. Idem & vsurpare ego possum, qui cum in patria otio quondam, nimiaque tranquillitate ferè marcescerè, atrocitate bellorum demum excitatus peregrinari cœpi, & ad hanc disciplinam confugi, quæ mihi planè fuit, quod Prouerbio Græco dicitur, Myrtili clypeus. Fuit is ingentis animi miles, scuto pugnare solitus, qui cum ad maritimam expeditionem nauigasset, submersa fortè naui eidem clypeo innixus in tutum portam delatus est. De quo hunc in sensum Leonides Poëta scripsit:

*Bina pericla vnis effugi Myrtilus armis,
 Cum premererque solo, cum premererque salo.
 Incolumem ex acie clypeus me præstitit idem
 Naufragum apprensus litus adusque tulit.*

Sic mihi hæc egregia professio omni in tempore, omni in fortuna auxilio fuit, quod ceu senectuti vestræ viaticum, vt & vos comparetis, hortor suadeoque. Hæc ille.

Gratiæ.

EMBLEMA CLXII.

TRES Charites Veneri a sistunt, dominamque sequuntur:

Hincque voluptates, atque alimenta parant:

Latitiam Euphrosyne, speciosum Aglaia nitorem,

Suadela est Pithus, blandus & ore lepos.

Cur nudæ? mentis quoniam candore venustas

Constat, & eximia simplicitate placet.

An quia nil referunt ingrati, atque arcula inanis

Est Charitum? qui dat munera, nudus eget.

Addita cur nuper pedibus talaria? bis dat

Qui citò dat: minimi gratia tarda pretij est.

Implicitis vlnis cur vertitur altera? gratus

Fenerat: huic remanent vna abeunte duæ.

Iuppiter iis genitor, cali de semine duas

Omnibus acceptas edidit Eurynome.

CONSTITUITUR hic Charitum prosopographia, qualè fermè
& pictores & statuarij veteres expresserunt. Tres sunt
æquè nudæ, virgines, iuvenes, hilares, & quæ inuicem sibi
adhæreant: Nudæ quidem, quia beneficia non oportet esse fu-

*Descriptio
Charitum ex
aduicium.*

*Nude.
Virgines.
Iunctæ.*

cata, in quibus simplicitas & puritas animi maximè requiruntur: Virgines autem & iuvenes, quòd nusquam senescere debeat aut intermori accepti beneficij recordatio: Sibi connexæ & adhærètes, quia (vt ait Sophocles) ἡ χάρις χρεὶν φέρεται, quod-que debeat esse perpetuum, & quasi continuum beneuolentiæ scædus. Adhæc pedibus habent alata talaria, quòd tardam gratiam esse non liceat. Postremò vnã auersam duæ aliæ conspiciunt, quod pro accepto beneficio duplicem, & quasi cum fenore gratiam rependere debeamus. Has ex Eurynome Iouem suscepisse ferunt, vt affectum eiusmodi non tam humanum quàm diuinum esse intelligas. Huius picturæ Pausanias in Aeliacis diuersis locis meminit: & Seneca pluribus agit libro De beneficiis, cap. 3. Porro huc non grauabor adscribere in Charitum eiconem Epigramma non illepidum, quod etiamnum extare Romæ, testis est Lilius Gyraldus Syntag. 8. ascripsitque Alciatus ipsemet cap. vñdecimo libri primi Parergôn:

Sunt nude Charites, niueo de marmore: at illas

Diuã columna suis adibus intus habet.

Par tribus est facies, qualem decet esse sororum:

Par tribus est ætas, par quoque forma tribus.

Grata Thalia tamen geminã conuersa sorori,

Implicat aliernè brachia nexa modis.

Iuppiter est genitor, peperit de semine Cali

Eunomia & Veneris turba ministra fuit.

Inde alitur nudus placida sub matre Cupido,

Inde voluptates, inde alimenta Dei.

*Charites vn-
de dictæ.*

Charites.] ἀπὸ τῆς χάρις, à lætitia, vt Phornutus ait: sed & notissimo Græcorum adagio, τῆς χάρισι πρὸς δῶν, Gratiis sacrificare, ij iubentur, qui tristes & solliciti sunt.

*Gratiæ iun-
ctæ Veneri
cur.*

Veneri assistunt.] Testis est in Aeliacis posterioribus Pausanias, & Cælius lib. 28. ca. 18. vt significaretur, quæ voluntas ferret sine pugna, citraque contentionem vllam, & qui dat, & qui accipit, transigerent.

Euphrosyne.

Letitiam Euphrosyne.] Notatio est nominum Euphrosyne lætitiã sonat, vel quæ hilaritatem facit, εὐφροσύνη τῆς εὐφροσύνης, lætum reddere.

Aglaia.

Aglaia.] Splendorem, dignitatem & honestatem sonat: hinc ἀγλαΐζομαι καὶ ἀγλαΐζω, honoro orno.

*Thalia &
Suada.*

Su. dela est Pithus.] Thaliã intelligit, quæ Suada siue Suadela, persuasione Dea, & à Græcis θεὸς δὲ nominatur. Cicero

ia Bruto : Vt hominis decus est ingenium , sic ingenij ipsius lumen est eloquentia , qua virum excellentem præclare tum illi homines florem populi esse dixerunt : Suadæque medulla ; *πειθῶ* , quam vocant Græci , cuius effector est orator , hanc Suadam appellavit Ennius . Eius autem Cethegum medullam fuisse vult , vt quam Deam in Periclis labris scripsit Eupolis sessitasse , huius hic medullam nostrum Oratorem fuisse dixerit : hæc ille. *πειθῶ* verò (ait Suidas) est ἡ *πεισμοῖν* , cui sacrum nihil aliud quàm oratio , quam etiam Græci *ψυχολογὸν* appellabant : quòd animum ducat quò velit. Eo sensu eloquentia flexamina dicitur Ennio.

atq; *arcula inanis est Charitum.*] Huc referendū videtur quod de Simonide retulit Stobæus: *Σιμωνίδης ὄρα κελοῦντες πρὸς ἐγκώμοι ποιῆσαι, καὶ χεῖρι ἔχειν λέγοντες, ἀργύριον δὲ μὴ δίδοντας, δύο εἶπεν οὗτος ἔχω κιβωτὸς τὴν μὴ χερείων, τὴν δ' ἀργύριον. καὶ πρὸς ταῖς χρεῖαις, τὴν μὴ ἴσθ' χερείων κεινὴν ἐνείσχω ἵπταν ἀνοίξω, τὴν δὲ χρεσίμην μόνην* : Simonides rogante quodam vt sibi conscriberet encomium, & gratiam se relaturum dicente argentum autem non dante : Duas , inquit , arcas habeo , vnain Gratiarum, alteram argenti. & cùm necessitas exigit , Gratiarum quidem arcam aperiens , inanem ipsam reperio , alteram verò solam mihi commodam. Sed hoc videri posset illiberale : nam libera & vlronea debet esse gratia, non coacta , aut illiberalis. Adde, quòd pulchrius & magnificentius est beneficium conferre , quàm affici beneficio. Hinc enim illud Plutarchi : *ὄρα κερως, τὸ εὖ πάχην, τὸ εὖ ποιῆν ἢ μόνον κάμιον ἀλλὰ καὶ ἥδιον εἶναι φησι. χρεῖαις, γὰρ ἔδει ἔπος γοιμὸν ἔστιν, ὡς χεῖρις γὰρ ἀλλὰ σοφὸς ἢ ὁ ταῖς χεῖρισι τὰ ὀνόματα τέρμενος, ἀγλαΐην, καὶ εὐφροσύνην, καὶ θάλασαν. τὸ γὰρ ἀγαλλόμενοι καὶ τὸ χαρῶν ἐν τῷ δίδοντι τὴν χεῖρι, πλεῖον ἔστι καὶ καθαρώτερον. διὸ τὸ πάχην εὖ ἀχέουσι πολλάκις. αἰεὶ γὰρ ἀγαλλονται, τῷ εὖ ποιῆν.* hoc est , Epicurus ait , non modò pulchrius esse beneficio afficere, quàm affici , sed & iucundius. Nam nulla res perinde parit gaudium , vt beneficentia. Sapiebat autem qui indidit Gratiis nomina , Aglaïæ , Euphrosynæ , & Thaliæ : siquidem exultatio & læritia in dante maior est & purior. Itaque multi pudore sæpè suffunduntur , cùm beneficium accipiunt : semper autem gaudent , cùm beneficium præstant. Non mihi temperare possum , quin addam Ciceronis illud è 2. Offic. Aut operâ fit benignè indigentibus , aut pecuniâ , &c. quamquam in vtroque inest

gratificandi liberalis voluntas, tamen altera ex arca, altera ex virtute depromitur: largitióque quæ fit ex re familiari, fontem ipsum benignitatis exhaurit.

Bis dat qui citò dat.

bi dat qui citò dat.] Prouerbiale est ex Publij Mimis:

Bis est gratum, quod opus est ultrò si offeras. Itémque,

Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

vulgatum est etiam in hanc sententiam Luciani distichon:

Ω χείραι χείρες γλυκερώτερας · ἢ δὲ βραδυίη,

Πᾶσαι χείρες κερὴν, μὴ δὲ λίγοις χείρας.

id est, vt Aufonius reddidit:

Gratia que tarda est, ingrata est gratia: namque

Cum fieri properat gratia, grata magis.

Lege Prouerb. Bis dat qui citò dat.

vluis.] brachiis. Vlna frequentius pro longitudine duorum

brachiorum extensorum accipitur.

Gratia vt referenda.

remanent vna abeunte dua.] Siquidem referenda gratia nulum officium magis necessarium. Quòd si quædam acceperis vtenda maiore mensura, si modò possis, reddere iubet Hesiodus, & imitari agros fertiles, qui multo plus reddunt quàm acceperint. Cic. i. Officior. Grauius dictum à Valerio Max. dandi & accipiendi beneficij commercium (sine quo vix hominum vita constat) perdit & tollit, quisquis bene merito partem saltem referre gratiam negligit.

Eurynome.

Eurynome.] Eurynomen dictam ait Seneca, quia latè patens patrimonij sit beneficia diuidere. Alij Eurynomē quasi latis pascuam, à spatiosis pascuis interpretantur. Alio porrò nomine dicitur Eurydomene, ἀπὸ τῆς εὐρύης καὶ διδομένη, abundanter do: aliis Eurymedusa, à μέδω, quod iugo significat. Hesiodus in Theogonia: τρεῖς δ' οἱ εὐρυόμη χείρας τέκε χαλιπαρήες. Huius meminit Homerus Iliad. 18.

In detractores. EMBLEMA CLXIII.

*AVDENT flagriseri matula, stupidi que magistri
Bilem in me impuri pectoris euomere.*

*Quid faciam? redámne vices? sed nonne cicadam
Ala vna obstreperam corripuisse ferar?*

*Quid prodest muscas operosis pellere flabris?
Negligere est satius, perdere quod nequeas.*

Veram scribendi huius Epigrammatis occasionem mutua- Epigramma
id primò no-
minatim
scriptum in
Franciscum
Floridum.
tus sum è libro, cui Iurisperitorum nomenclatura nomé,
auctore incerto. Is ergo cum scripta Zazij enumeravit, hæc
quæ sequuntur subiicit: Sanè multum profuit Zazij pruden-
tia Iuris atque eximia doctrina, à Francisco Florido sugilla-
ta: in quem nomine ipsius Zazij, Budæi, Alciati, & cætero-
rum titulo, In Ranciscum Olidum accepimus apologeticum,
quod sic habet:

*Audent flagriseri matula, stupidi que magistri
Bilem in nos olidi pectoris euomere:*

*Reddemus sue vicem opprobriis? sed nonne cicadam
Ala vna obstreperam corripere istud erit?*

Quid prodest muscas operosis pellere flagris?

Negligere est satius, quod nequeas regere.

Homines certè liberaliter instituti contumeliã impotentius ferunt quæ sit illata à contempto quodam & inertì conuiciatore: cum quo congredi vel turpe sit, vel indignum putetur. ut apud Aelian. in 14. Var. hist. Aristides Locrensis morsus à mustella Tartesia dixit se dolere ut qui maximè, quòd moreretur à bestiola tam contempta ictus: multòque honestiorem mortem fuisse, si id sibi obtigisset ex morsu leonis vel pardalis. Itaque acerbius causam mortis, quàm mortem ipsam ferebat. Et quidem, ut facile possum coniecere, vnà cù Florido illo, alioqui docto homine, sed certè parum verecundo, ut eius scripta restantur, malè feriatì pædorribz & inepti magistelli Alciato nonnihil detraxerant, adè solet intabescere inuidia, successus hominum videndo, ut cum Nafone loquat. Vix enim ut sine fumo ignis emicat: sic excellēs quædam gloria comitem inuidiam ut plurimùm habet. Qui vir certè magnus, cum ægrè ferret se ab huiusmodi literatoribus & magistrallis importunè traduci, scripsit hoc Emblemata, dictante indignationis affectu, quo reddit rationem cur pluribus non respondeat: quippè cum existimet cum iis concertare sibi planè indecorum esse, quandoquidem minorem à maiori prouocari nec iustum nec ingenuum sit. Quo in loco notanda est verborum energia vehemens, & Satyricæ comparationes, succinctæ quidè sed acres admodum, & quæ plurimum neruorum habeant.

Flagriferi.

Flagriferi matula.] Per contumeliam flagriferos appellat eiusmodi sciolos & impudentes obrectatores. Eodem modo Plautus in Pseudolo dixit: Eo ingenio hi sunt flagritribz, qui hæc habent consilia. Matula porrò vas est, in quod vrina excipitur, & nonnumquam metaphoricòs vsurpatur pro homine fœtido & impuro, ut apud Plautum in Persa:

Numquam ego te tam matulam esse credidi.

Bilem tuomete.

Bilem euomere.] Allegoria ab his qui concoquere nequeunt certos quosdã cibos præ stomachi debilitate, quod prouer. citatur ex Aristoxeno Musico apud Plutarch. Sympos. 7. ca. 8.

Quid faciam? reddãne vices?] addubito, an par pari referam, Sic addubitare Ciceronem memini 13. ad Atticum, num sibi contemnenda contumelia sit à sororis Attici filio illata, & dissimulanter concoquenda: vel an sit euomenda semel & apertè bilis omnis acerbitas. Verba eius hæc sunt. Nunc me iuuas,

mi Attice, consilio, πότερι δίκαις τῆχος ὑψιοι, id est vtrum aperte hominem asperner & respuam, ἢ σκολιαῖς ἀπάταις. vt enim Pindaro, sic δῖχα μοι νόος, ἀτρέχων εἰπεῖν. omninò moribus meis illud aptius: sed hoc fortasse temporibus. Tu autem quod ipse tibi suaseris, idem mihi persuasum putato.

cicadam ala corripuisse.] Respexit ad Prouerb. Cicadam ala corripuisti. Animalculi hoc genus naturâ garrulum ala si corripueris, clarius obstreperita si maledico præbeas occasione odij, non modò non tacebit, sed & importunius effutiet, & omnem bilem euomet.

muscas operosis pellere flabris.] Doctum virum dedecet cum imperitis & inertibus Grammaticulis concertare. Alludit autem ad Prouerb. Muscas depellere, cui & illud cõuenit: Aquila non caprat muscas. Musca autem in Hieroglyph. impudẽtiam & improbitatem signat: quòd etsi crebrius abigatur, nihilominus redeat. Lege Pierium lib. 6 & Orum lib. 1.

Negligere est satius, &c.] γνώμη. Non est quòd te tam excrucies in eo vel perseguendo, vel fugiendo, quòd vitare nullò modo possis.

Inanis impetus. EMBLEMA CXLIII.

LUNAREM noctem, vt speculum, canis inspicit orbem:

*Séque videns, alium credit inesse canem,
Et latrat: sed frustra agitur vox irrita ventis,
Et peragit cursus surda Diana suos.*

Carpere facilius quam imitari.

Nihil est quod reprehendi non possit.

Canis orbem Luna conspicit quid.

Amuletum in obrectationem.

Carpit amulos quosdā imitatores, seu, vt dixerim verius, obrectatores & maledicos, qui cūm doctrinæ vberem quandā gloriam in magno aliquo & excelso viro conspiciant, conuiciis eum proscindunt citius quām imitantur. Est enim illud vulgo notum, *πολλὰ μωμίστα αὐτῷ ῥαδίον ἔστι ἢ μιμήσατο*, in multis Momum agere & reprehendere longè facilius quām imitari: vt vero verius mihi Xenophon dixisse videatur 2.

Commentar. *ὃ ὅταν γε ῥαδίον ἔστι εὐρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ ἔκ' ἀντις αἰτίας ἔχοι. χαλεπὸν γὰρ ἔπω τὴ ποιῆσαι, ὥτε μηδὲν ἀμαρτάν, χαλεπὸν δὲ ἔ' ἀναμαρτίως τε ποιῆσοιται, μὴ ἀγνώμονι κελπη περιπλεῖν.* Non facile est, ait, vt reperiri aliquod opus possit, in quo nihil à quoquam reprehendatur. Est enim arduum ita quicquam perficere, vt non alicubi pecces. Quod si etiam sine aliquo errore quidquam peragat aliquis, difficile est non pati, aut inuenire aliquem iniquum iudicem. Sumpta est *ὁμοίωσις* à cane in Lunam latrante, suāque ipsius vmbra temerè conspicante, sed qui eò plus ægrè ferat, quòd suo latratu Lunam non deterreri, neque inceptum cursum sistere videat. Eodem prorsus modo exercendi sunt importuni illi sycophātæ, vt & alienæ famæ captatores, quos non modò animum despòdere, sed in rabiem agi deprehendes, cūm ab iis qui læsi sunt, habentur contemptui, & eos responso aliquo minimè dignentur. Cūm enim hoc vnum in primis expetant, vt eiusmodi aculeis afficiaris, danda tibi est opera, ne subitus iræ impetus animum à sua sede & statu dimoueat: sed dissimulandum, fingendaque vultus hilaritas, qua præ te feras, quā minimi aut nullius planè momenti ea sint, quæ falsò & temerè in te feruntur. Sic enim fiet, vt tua hac tolerantia, calumniarum artifices desinant, maledicta & noscant sua: vel impotenti quodam dolore perculsi rumpantur, quòd obesse tibi non potuerint. Quæ de re pluribus apud Plutarch. in Commentario, Quomodo quis vtilitatem ex inimicis capere queat. Huc facit præclarum Senecæ monitum ex 2. De ira: Non vt in beneficiis honestū est merita meritis repensare, ita iniurias iniuriis: illic vinci, turpe est. hīc vincere. Inhumanum verbum est, & quidem pro iusto receptum, Vltio: & à contumelia non differt, nisi ordine.

Qui

Qui dolorem regerit, tantum excusatus peccat. M. Catonem in balneo quidam percussit imprudens, quis enim illi sciens faceret iniuriam? Postea satis facienti Cato: Non memini, inquit, percussum me. Melius putavit non agnoscere, quam vindicare. Nihil, inquis, illi post tantam petulantiam mali factum est? Imò multum boni: cepit Catonem nosse. Magni animi est iniurias despiciere. Ultionis contumeliosissimum genus est, non esse visum dignum, ex quo peteretur ultio. Multi leues iniurias altius sibi demisere, dum vindicant. Ille magnus & nobilis est, qui more magnæ feræ latratus minorum canum securus obaudit. Audiamus tandem consultorem optimum in primis iuxtaque lepidissimum Comicum Philemonem:

Ἡδίων ἔδεν, ἔδεν μασχρότερον
 Ὅς, ἢ δύναιτος, λοιδορέμωσι φέγειν.
 Ὁ λοιδορῶν γὰρ, ἂν ὁ λοιδορέμωτος
 Μὴ παραινήται, λοιδορεῖτ' ὁ λοιδορῶν.

quod ita Latine sonat.

Iucundius nihil est, neque etiam concinnius

Est, quam posse conuiciantem ferre:

Nam qui conuiciatur, eo in quem conuicium iacitur,

Disimulante tacenteque, efficit ut sibi ipse conuicietur.

Censet nullam auribus iucundiolem musicam, quam tacere alterum, altero conuiciante. cum enim patienti animo, sed & fori pectore quis maledicta perferre ac pati potest, efficit ille quidem dissimulando, ut maledicus sibi maledicat, id est suum morbum prodat, ut sibi potius quam alteri noceat. Cæterum hic perbellè Canem inuidum & obrectatorem proposuit: canem enim pro inuidiæ typo ex veteribus quidam posuerunt, ut etiam pro adulate & scurra. Pierius lib. 5. Annotat.

Canis pro inuido.

Lunarem orbem.] Lunam. Puto allusum esse ad id quod in Pharmaceutria Theocrit. ubi ait canem terreri Hecate subterranea: compertum est autem canes vel ferocios terreri spectris nocturnis.

canis.] Canem accipi pro conuiciatore, impudenti & maledico obrectatore notum est. Apud Homerum, ab Achille Agamemnon incessitur, ut κνωὸς ὀμμοῖ' ἔχων, qui caninis sit oculis. Ea enim canis natura est, ut eum nihil pudeat. Itaque Iulius Pollux Oculum is habere caninum dicitur, ait, qui nimio plus impudens est. Plautus Menæchm. Hecubam ait ex eo appellatam canem, quod in quoscumque intueretur, conuiciatrix & maledica esset. Itaque & M. Tullius Oratione pro Roscio

Canis quid in Hieroglyphis.

Amerino, alios Oratores clamare ait, non etiam nocere; alios latrare, qui etiam mordere possint. Cur verò canis Diogenes est nuncupatus, nisi quòd mordax esset & maledicus? Hinc Cynicorum fluxit appellatio, & vox Homericæ *κυνώπης*. Apud Terent. Eunucho, canis os durum, & impudentiam significat. Catullus in quâdam: — *ruborem*

Ferreo canis exprimamus ore.

Seque videns,] suam vibrans. [ventis.] Catullus:

Idem nunc retrahiste, ac tua dicta omnia factaque

ventos irrita ferre ad nebulas aërias sinis.

Idem Argonauticis:

Irrita ventose linguens pronissa procella.

Et ibid. Ariadna de perfidia Thesei conquerens, ait se sperasse

— *optatos hymenæos,*

Que cuncta aerij d. serpynt irrita venti.

Tibullus lib. 3 Eleg. 4. ad finem:

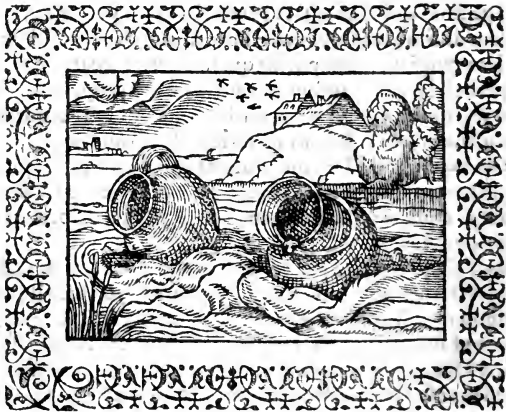
Hæc Deus in melius crudelia somnia vertat,

Et inbeat trepidos irrita ferre Notos.

surda Diana.] Epitheti μεταφορῶν. Diana pro Luna apud Poëtas

Aliquid mali propter vicinum malum.

EMBLEMA CLXV.

RAPTABAT torrens ollas, quarum una metallo,

Altera erat figuli terrea facta manu.

Hanc igitur rogat illa, velut sibi proxima ferri,

Iuncta ut precipites utraque sistat aquas.

Cui lutea, Haud nobis tua sunt commercia cura,

Ne mihi proximitas hæc mala multa ferat.

Nam seu te nobis, seu nos tibi conferat unda:

Ipsa ego te fragilis sospite sola terar.

In signis est apologus, quo admonemur cum potentioribus Cum quibus non sit in- eunda societas. aut improbis societatem non esse ineundam: quia si quid infortunij damnive acciderit, in infirmiore semper reclinari solet. Apologus Aesopo ascribitur. Titulus Emblematis sumptus est ex Plauri Mercatore, ait enim Lyfimachus: *Nunc ego verum illud verbum esse experior vetus, Aliquid mali esse propter vicinum malum.* Pindar. Nem. eid. 3. docet utilitatem maximam adferre vicinum, si sit idem & amicus: contra, si sit inimicus & malus, dampnum iacturamque. Vicini boni summa commoditas. Quod belle expressit Hesiodus:

Πῆμα καὶ κλονὸς γείτων, ὅσοι οὐτ' ἀγαθὸς μὲν ὄνειαρ,

Οὐδ' ἂν εὖ δὲ δόλοισι, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

Demosthenes aduersus Calliclem de prædio, nihil molestius esse dicit, quàm incidere in vicinum auarum & improbum. *τὸ χαλεπώτερον ἔδει, ἢ γείτονος πομπῆ καὶ πλεονέκτη τυχεῖν.* Quod etiam illud Virgilianum spectat:

Mantua ve misere nimium vicina Cremona.

quo deplorat Mantuanorum infelicitatem, quibus obfuit sola Cremonensium vicinitas, ait Sernius. Itidem euenit Chalcidoniis & Byzantinis, itémque Aetolis & Acarnanibus, qui finitimi mutuis armis & dissensionibus sese confecerunt. Itaque apud nostros vulgò circumfertur, Ei optimè cedere qui bonum vicinum habeat. Cato senior eos qui prædia empturi essent, admonerat, ut præ cæteris aduerterent ne malum haberent vicinum. Celebratur & Themistoclis apophthegma. Cùm quis enim prædium venale haberet, iussit præconem adiicere, *ὅτι καὶ ἀγαθὸς ἔχει γείτονας,* quasi longè vendibilius esset vicini commendatione. Apud Plautum pauper Euclio recusat affinitatem cum diuite Megadoro contra- here, his verbis:

Venit hoc in mentem mihi Megadore, te esse hominem diuitem,

*Factiosum: me item esse hominem pauperum pauperrimum.
 Nunc si filiam locassim meam tibi, in mentem venit.
 Te bouem esse, & me esse asellum, ubi tecum coniunctus siem.
 Vbi onus nequeam ferre, pariter iaceam ego asinus in luto,
 Tu me bos magis haud respicias, notus quasi nunquam siemi
 Et te utar iniquiore & me meus ordo irrideat.
 Neutrubi habeam stabile stabulum, si quid diuortij fuit:
 Asini me mordicis scindant, boues incurserint cornibus.
 Hoc magnum est periculum, ab asinis ad boues transcendere.*

Torrës quid. Cæterum hac ficta descriptione rapidus torrens repræsentat humanæ vitæ conditionem torrentis instar fluxam & celeri momento euanescentem. Etenim more fluentis aquæ labuntur tēpora, ut cecinit Ouid. Olla ænea diuites opum congerie onustos & graues: terrea verò pauperes significat, eos quidē facile in his vitæ huius turbulenti fluctibus enatantes, & pericula grauiora effugientes. Videtur sanè Apologus ex Ecclesiast. 13. expressus cum ait Sapiens: Pondus super se tollet qui honestiori communicat. Et ditiori tu ne socius fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur. Diues iniuste egit & fremet: pauper autē læsus tacebit. Fabellam sic redditam à Faërno huc ascribam, quòd videatur admodum lepida:

*Olla ænea
 quid.
 Olla terrea.*

*Duas trahebat amnis ollas, æneam
 Vnam, alteram autem fictilem.
 Sed ænea proprio prægrauata pondere,
 Sibi que porro præcauens,
 Suadere cepit anteeunti fictili,
 Coniungi uti vellet sibi,
 Quòd rapidum aquarum sustinerent impetum
 Iunctis utrimque viribus.
 Cui fictilis: Tua mihi, ait, vicinitas
 Non admodum placet, soror.
 Nam siue te mihi vnda, siue me tibi
 Propè adnatantem illiserit,
 Ut sospitem te dura præstabit cutis,
 Fragilem meam sic conteret.
 Sic, Potentiorum semper est vicinitas
 Vitanda tenuioribus.*

Magnates enim locupletiores vicinis pauperculis numquam cesserint, quippè qui eos non desinant exfugere, dum ad nihilum redegerint, naturam cardami referentes, qui herbarum in

propinquo nascentium humorem attrahit , vnde illas arere postea sit necesse. Notandum id Nalonis monitum:

*Cardamus
noxius vicini
herbu.*

Et quamquam soli possint prodesse potentes,

Non prosunt: potius plurimum obesse solent.

Altera erat figuli, &c.] id est, erat fictilis, & Ἐργασίας.

tua commercia.] tua consuetudo. Metaphora à mercibus.

In eum qui truculentia suorum perierit.

EMBLEMA CLXVI.

DELPHINEM inuitum me in littora compulit aestus,

Exemplum infido quanta pericla mari.

Nam sine propriis Neptunus parcit alumnis,

Quis tutos homines nauibus esse putet?

Totum hoc ἀμφοτεροῦς accipe. Delphin enim marinis fluctibus eiectus consultorem quendam virumque Principem, vel etiam nota aliqua probitatis insignem, à populari turba beneficij loco iniurias, ludibria, mortemque ipsam referentem arguit: quales fuisse legimus Socratem, Aristi-

*Delphin in
mari absor-
ptus quod.*

dem, Phocionem, Demosthenem, M. Tullium, & alios quā plurimos, qui post præclarè facta innumerásque difficultates, & pericula nomine patriæ exárlata, honoris & præmiorū vice iniustum exilium durámque morté perferre coacti sunt. Delphin *Φιλάνθρωπος*, vt qui suis bene consultū velit: Pelagus ipsum, in quo pisces à piscibus afficiantur & absumentur, orbis huius angustias multiplices & dāna innumerabilia refert, nimirum in quo nemo sibi deterius quàm ab homine nocumētū impendere videat. Hoc tetraſtichō video petitum ex 3. Epigram. nempe incerti cuiusdam hexasticho, quod tale est:

Κύματα καὶ τεχνίς με κλύδω ἔπι χέρσοι ἔσσεαι

Δελφίνα, ζείης κοινὸ ὄραμα τύχης.

Ἀλλ' ἔπι μὲν γαίης, ἐλέω τόπος. (οἱ γὰρ ἰδόντες,

Εὐθὺς πρὸς τύμβον μ' ἔσφατον ὠσεβέας)

Νῦν δέ, τεχνῶσαι θάλαττα διώλεσε. τίς ὦψ' πίτω

Πίσις, ὃς ἔδ' ἰδίης φείσεται σωτροφίης.

Id ita reddere sum conatus:

Delphinem pelagi rapidus me ad littora fluctus

Ludibrium cunctis, sorte volente, tulit.

Præsidium at pia terra dedit: me namque videntes

Ornarunt tumulo conueniente viri.

Me mare quod genuit, sic sustulit, ergo age ponto

Quanta fides? natos perdit & ipse suos.

me in litora compulsi.] id vno verbo destituere dicitur, vt me admonet perspicacissimi vir ingenij Fornerius. quin etiam adducit hoc Virgilianum:

Et freta destituent nudos in littore pisces.

Exemplum infido.] Locus est huic accommodatus in 7. Controuers. Senecæ declamat. 1. O maria iustiora iudiciis, ait ô mitiores procellæ patre, &c.

Nam si nec propriæ, &c.] Collatio maioris ad minus. Porrò inter summas difficultates navigationem posuere veteres, vnde præcepta de fugiēdo mari, & terra incolenda. Dixit itaque Aristagoras, ὅτι πᾶσα θάλαττα θάλαττα, id est, ex æquo periculofum esse mare, licet appellationes habeat varias: cui conuenit illud ex Hecyra Comici:

O fortunate, nesci quid mali præterieris, qui nunquam ingressus es mare!

Ouid. 2. Amor. eleg. vndecima:

Nauiæ sollicitus & ventos horret iniquos,

Et propè tam lethum, quàm propè cernit aquam.

Quod si concussas Triton exasperet undas,
Quam tibi sit toto nullus in ore color.

Ε' ροῶν ἄδωρα δῶρα, EMBLEMA CLXVII.

BELLORVM cepisse ferunt monumenta vicissim
Scutiferum Aiacem, Hectoraq; Iliacum.
Balteæ Priamides, rigidum Telamonius enses,
Instrumenta suæ cepit uterque necis.
Ensis enim Aiacem consecit, at Hectora suntum
Traxere Aemoniis cingula nexa rotis.
Sic titulo obsequij, quæ mittunt hostibus hostes
Munera, venturi præscia fata ferunt.

Sumptus est hic titulus ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, ex Sophoclis
Aiace flagellifero, qui ait se, postquam ab Hectore inimi-
cissimo accepisset enses muneris loco, nihil præter damnum
atrocissimum à Græcis habuisse. Itaque postquam multis est
conquestus, sic postremò infert:

Ἄλλ' ἐστ' ἀληθὴς ἢ βροτῶν παροικία,
Ε' χθρῶν ἄδωρα δῶρα, δ' ἐκ ὀνίπυα.

Ex hoc loco Scholiastes elicit, ab amicis dona quælibet vel
etiam pretij minimi, boni esse cōsulenda: ab hostibus verò &
inimicis ne pretiosissima quidem expetenda, utpotè pernicio-

sa & noxia. δῶρα enim ἄδωρα, sunt κακόδωρα, id est, infelicia dona, vt μήτηρ ἀμήτωρ. Plautus Milite:

In mala uxore, atque inimico, si quid summus, sumptus est:

In bono hospite atque amico questus est quod sumitur.

Emblematis
character.

Totum Emblemata ex Græco tractum liquet:

Πικρὴν ἀλλήλοις ἔκτωρ χεῖρ, ἠδὲ φέρασσι

Αἴας, ἐν πολέμῳ μῆμ' ἔπορθη φίλης.

Ἐκτὼρ γὰρ ζωστῆρα λάβωι, ξίφος ἔμπαλι δῶκει.

Τὴν δὲ χεῖρ' ἰδῶρ' ἰδέσθαι ἐν θανάτῳ.

Τὸ ξίφος εἰλ' αἶαντα μεμητότα, καὶ πάλι ζωστῆρ

Ἐλκισε φριαμίδω διφραϊα σὺργῶμοι.

Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόια πέμπε δῶρα,

Ἐν χεῖρ' ἰδῶρ' ἰδέσθαι ἐχοῖτα μῶρα.

Subiiciam & breuius Epigramma, eiusdē omninò argumenti:

Ἐκτὼρ αἶαντι ξίφος ὠπάσει, ἔκτορ δ' αἶας

Ζωστῆρ' ἀμφοτέρων ἢ χεῖρ' ἴσ' θάνατοι.

Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόια πέμπε δῶρα,

Ἐν χεῖρ' ἰδῶρ' ἰδέσθαι ἐχοῖτα μῶρα.

Aiaci datur ensis ab Hectore, baltens Aiaio

Hectori, utrique suum donum erat exitio.

Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,

Quæ studū specie fata necemque ferunt.

Hectoris &
Aiacis fa-
ctus.

Narratio est apud Homerum Iliad. n. Hector & Ajax inito inter se fœdere ultro citroque missis donis, de amicitia firmanda statuere, atque Hector Aiaci gladium, Ajax Hectori cingulum militare misit; sed utrique suum munus fuit exitio. Victus enim Ajax ab Vlysse (in contentione armorum Achilles) & cognitis iis quæ per insaniam dixerat & fecerat, eodem gladio seipsum interemit. Hector, verò per occasionem cinguli iuxta Ilij muros ab Achille occisus, & ter circum mœnia tractus est. Ex quo perspicuum apparet verissimum esse quod ait Euripid.

Κακῶν μὲν ἀνδρῶς δῶρ' ὄνειροι ἔχ' ἐχθ.

Nullum iunamam adferunt dona improbi.

Significat viri mali dona esse inutilia perniciofaque, quod Laocoon apud Virgil. confirmat, cùm à Troianis equum dolo relictum nequaquam in urbem recipiendum censet, his quidem verbis:

— ὦ miseri, que tanta insania, ciues?

Creditis auctos hostes? aut vlla putatis

Dona carere dolis Danaum, &c.

& deinde, *Quicquid id est, timeo Danaos, & dona ferentes.*

Et alibi de Capi sic:

*At, Capi, & quorum melior sententia menti,
Aut pelago Danaum insidias suspectaque dona,
Præcipitare iubent, subiectisque urere flammis.*

Huic conuenit monostichon Græcum,

Καχόρυξ δὲ γὰρ ἴσται ὅτι ζῆμιά.

Sæpe nihil interest, inquit Seneca, inter amicorum munera, & hostium vota. *Quicquid illi optant accidere, in id horum intèpestiua indulgentia impellit atque instruit.* Bene Horatius:

Nil moror officium quod me grauat.

Scutiferum Aiacem.] *φίεραυρις αἰας*, vt *φίεραυρις ἀθλων*, à Poëtis dicitur. De nobili Aiakis scuto alibi iam satis.

Hectoraq; Iliacum.] Troianorum fortissimum.

Baltea Priamides.] Baltea, in accusandi casu, quasi à recto Balteus, nullo modo placet, vt neque tolerari in patria Romana potest, id in Alciato nostro peccatum, seu erratum potius, Grammatici nostræ ætatis doctissimi obseruarunt: sicuti & ab Ursino Velio, erudito sanè viro, idem penè admissum notant versu quodam de laboribus Herculis ex Anthologia Græcorum Latinis numeris expresso, sic,

Baltea arripui, Thracisq; armenta cecidi.

Sed quid: in re tam vera manus dare cogimur, verumque fieri quod Fabius ait initio lib. 10. Institut. orat. doctos etiam viros labi aliquando, cum & Ciceroni dormire interdum Demosthenes, Horatio etiam Homerus ipse videatur; summi enim sunt, homines tamen.

Priamides.] Hector Priami filius, patronymic.

Telamonius.] à Telamone, ad differentiam Aiakis Oilei.

Instrumenta sue, &c.] Hectoris enim cadauer balteo circa Patrocli tumulum Achillis iussu tractum est: Ajax gladio sibi ab Hectore donato seipsum confodit.

Æmonis rotis.] id est, Thessalis, Græcis. *Æmonia* Thessalia est, ab *Æmone* filio Deucalionis. *Æmonia* interdum etiam pro Græcia, *συκεδοχῆτος*.

A minimis quoque timendum.

EMBLEMA CLXVIII.

BELLA gerit scarabeus, & hostem prouocat vltro:
 Robore & inferior, consilio super.it.
 Nam plumis aquilæ clam se neque cognitus abdit,
 Hostilem vt nidum summa per astra petat,
 Ouaq; confodiens, prohibet sperem crescere proli:
 Hocq; modo illatum dedecus vltus abit.

Musca etiã
 splenem ha-
 bet, & for-
 mica bilem.

Ἐχει καὶ ἡ μύα σπλήνα, ἐνεσι καὶ μύρικκι χόλος, vt est in Ada-
 gio vetere. Sed & Pindar. Isth. 4.

Ἐσι δ' ἀφαντα πύχας
 Καὶ μαρτα μύων,
 Πειρ τέλος ἀχρησιέας.
 Τῶνδε γὰρ διδῆι τέλος,
 Καὶ κρείσσον' ἀνδρῶν χερσίων
 Ἐσφαλλε, τέχνη καπιμαίεψασε. id est,

Est tamen incertitudo fortunæ vel hominum strenuè pugna-
 tium donec ad summum finem perueniant: his enim qualem-
 cumque vult finem dat fortuna: & meliora interdum dete-
 rioribus hominibus premuntur ac supplantantur. Sumptum

autem id est ex apologo Aesopi, qui petitus apparet ex perpetua cōtrouersia, quæ naturæ vi quadam intercedit inter aquilam auium principem, & scarabeum vilissimum insecti genus. Ille enim vt illatam sibi ab aquila iniuriam vindicet, cū se viribus haudquaquam parem esse norit, confugit ad dolos: clam enim se in plumis aquilæ recondit, vt eo tandem modo ad nidum aquilinum perueniat, eaque postmodum absente oua eius omnia confodiat. Cuius fabulæ apud Aristophan. mentio est, sic enim:

*D sidiūm
aquilæ &
scarabes.*

Εἰ τίσι ἀνώπυ λόγοις ἐζυρέθη,
Μότος πετειῶν εἰς θεὸς ἀφίγμενος.
Ἄπιτος ἔπας μῦθος, ὦ πάτερ, πάτερ,
Ὅπως χάκοσμι ζῶσι ἡλθεῖ εἰς θεούς.
Ἡλθεῖ κατ' ἐχθρῶν ἀετῶ πάλαι ποτε,
Ὅ σκυλίδων, κ' ἀπιμωρό μένος.   hoc est,
*In fabulis id est repertum Aesopiis,
Adiisse Diuos vnicum ex volucribus.
Haud credibilem ais fabulam, pater, pater,
Adiisse Diuos animal obscenum atque olens.
Peruenit olim inquam ob similitatem asperam,
Quæ illi fuit cum aquila, oua voluens illius,
Et expetens pæpas ab hoste mutuas.*

Hoc quidem admonemur, hostem, quamuis infimæ fortunæ, *Nullus est parvus hostis.* non esse contemnendum, nec quemquam vel omnium minimum & contemptissimum esse prouocandum, si quidem, vt in Mimis Publius ait,

Inimicum quamuis humilem, docti est metuere.

Brasidæ illud memoratur, quem cū ficus legētem forex mormordisset: O bone Iupiter, inquit, nullum est tam minutum animal, quod sui defendendi, aut periculum vitandi, cū sit opus, occasiones non perquirat. Eodem recidit quod vulgus nostras sæpè vsurpat: Cauendum ab iis quibus nihil est quod perdant, ab iis enim citius iniuriam & damnū acceperis, quam ab aliis, quibus aliquid est in oculis. Timent enim vt plurimum aliquē prouocare, ne quid vel famæ vel fortunæ detrahatur. Homunculi verò illi sortis infimæ, sed dolis & fraude instructissimi, improbi non minùs quam scarabei, neque minus putidi, neque abiecti min⁹, pertinacis ingenij malitia quadam, cū nemini ferè prodesse queant, magnis tamē viris sæpenuerò facesunt negotium. Nam territant nigrore (quæ vna improbi animi nota;) obstrepunt stridore (qui

*Descriptio
improborum
quorundam
tenuis fortunæ
uæ hominū.*

nemini non molestus est,) fœtore suo commaculant obuios quosque, circumuolitant, hærent, insidiantur, vt non paulò satius sit cum præstantibus aliquando viris simultatem suscipere, quàm hos lacessere turpissimos scarabeos, quos pudeat etiam vicisse (quæ enim victoriæ tam pudendæ molestæque spes? quod præmium? qui finis?) quosque nec excutere possis, cum maximè velis, neque consistari cum illis queas, nisi discedas cõtaminator. Huc prouerbiũ: Scarabeus aquilã querit. Certè Alexander, quamquam potentissimus, dexteritatem Ptolemæi suspectam habuit, Arrij turbulentiam, & Pythonis nouarum rerum studium reformidabat. auctor Aelian. sub finem 14. Var. hist.

summa per astra.] per aëra summum. Aquilam in editissimis locis nidificare, testis est Plinius, & alij nonnulli.

spem crescere prolis.] spem crescendæ prolis. Infnit. pro gerundiuo, locutio Græca.

dedecus.] iniuriam & damnum.

Obnoxia infirmitas.

EMBLEMA CLXIX.

PISCICVLOS Aurata rapit medio æquore sardas,
 Ni fugiant pauide, summa marisque petant.
 Ast ibi sunt mergis fulicisque voracibus esca.

Eheu intuta manens vndique debilitas!

VT nullo non loco ditiores, & qui sunt ampliori fortuna, tutum in præsidium se recipiunt: ita miseri & aliqua parte infirmi, præcipites in infortunium ruunt, quocumque fugiant, eque Scylla, quod dicitur, in Charybdim, decidunt: vt litigatoribus accidit iis, qui nullis opibus, nullisque amicis fautoribus adiuti, à iudice ad iudicem temerè frustra que prouocant, non minorem ab vno quàm ab alio gratiam inirunt. Sic enim dum cadere caussa timent, in dispendium nocentius & grauius vt plurimum veniunt, tametsi iure disceptent, & ex æquo bonoque, non dolo vel fraude aliqua, de sua in integrum restitutione agitent. Enimuerò, quod ait Comicus, pauper dum nihil habet quod offerat in iudicio, non solùm contempnitur, sed etiam aduersus veritatem opprimitur. Ad id illustrandum meo quidem iudicio huc reuocanda erit historia Hipperidis Oratoris, cuius exilium miserum Plutarch. in vita decem Rherorum describit. M. Varro apud Nonium,

Diuitiū semper tuta furtio, pauperis non stemo.

Natura humanis omnia sunt paria.

Qui pote plus vrget, pisces vt sepe minutos

Magnus comest, vt aues enecat accipiter.

de piscium mutua laniena loquitur, idque torquet in intolerabilem potentiorum insolentiam in tenuis fortunæ homines, quos bonis omnibus deglubere solent, misereque spoliare. Sed huius Emblematis argumentum quodammodo cum Martialis hoc disticho conuenit:

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum:

Imbellis damæ quid nisi præda sumus?

Aurata.] marinus piscis ab auri colore dictus, quem aiunt omnium timidissimum in maris reflexu sub littoralium arborum radicibus sese occultare solitum, ibique frondium agitatione exterritum facile capi, quadam velut deditione. Martial. 13.

Aurata.

Non omnis pretium laudemque Aurata meretur,

Sed cui solus erit concha Lucrjna cibus.

Lege Plin. lib. 32. ca. 5. & 11.

sardas.] Sarda, quæ & Sardinia, piscis exiguus, de quo Plin. eodem 32. cap. vltimo.

sarda.

mergis.] Mergus, auis à mergendo dicta, cibum enim in aquis captans se assidue immergit: de qua Plin. lib. 11. cap. 37. Pro-

Mergus.

uerb. Mergorum instar, de ingluuie inexplebili.

Fulica.

Fulicis.] Fulica, siue fulix, auis marina, vel stagnensis, paulò supra columbæ magnitudinem : de qua lib. 18. cap. 39. Plinius.

Vel post mortem formidolosi.

EMBLEMA CLXX.

CÆTERA mutescunt, coriumque silebit ouillum,
 Si confecta lupi tympana pelle sonent.
 Hanc membrana ouium sic exhorrescit, ut hostem
 Exanimis quamuis non ferat exanimem.
 Sic cute detracta Ziscas, in tympana versus,
 Boemos potuit vincere pontifices.

*Amabiles
 post mortem.*

VT nonnulli ob virtutum splendorem, vel etiam morum facilitatem, post mortem sui memoriam acceptam posteris amabilem relinquunt: sic alij morum ferocitate, & insigni quadam crudelitate, quamquam pridem extincti sint, sui vnica memoria terrorem animis incutiunt: vt apud Turcas Ioannis Hunniadis ducis fortissimi superstitem famam

*Terrifici post
 mortem.*

permultum formidabilem exitisse, historiarum monumentis proditum. huius enim nomen vsque adeo terrificum fuisse dicitur, vt nutrices ad sistendum puerorum vagitum Hunni adesse simularent. Sanè exemplum Zisce Boëmi memorabile est ac stupendum, qui etiam post mortem suos hostes insolito planè modo terrefacere & fugare potuerit. Quod antequàm explicemus, quædam sunt à nobis prælibanda, vt Epigrammatis ipsa *ἀπόκρυφα* apertior sit, est enim similitudo perelegans. Multa quidem in maiestate naturæ recondita latere concedendum est, quæ ingeniosi & sollertes homines nondum satis videntur excussisse. Quapropter Alexander Aphrodisæus in Præfat. Problem. quæstiones ait quasdam esse penitus inexplicabiles, soli Deo cognitæ, qui scilicet earum existentia auctor sit. Hæ à Medicis occultæ proprietates appellantur: de quibus cum mentio fit in scholis Medicorum & Philosophorum, festiui quidam & iocosi homines vulgari scommate, Pontem asinorum appellant. Præuè autem nonnulli harum solutiones quasdam proponunt, quæ nec ratione nec probabilitate nituntur. Earum enim cognitio excedit ingenij humani captum: neque verò hactenus repertus est, qui causam teneat eur palea succino attrahatur, cur ferrum magnete: & neque satis est, si arcanam quãdam vim tam vulgò tritam nobis obtrudat. Apponere possumus exempla in concordia vel discordia multorum animalium, vel etiam animantium, in quibus sentiendi facultas non est: quibus tamen, quia longum esset, prætermisissis, attingam tantum quæ ad hunc locum propriè attingent, quæque auctores non penitendi scriptis mandarunt. Odium luporum & ouium tam naturale est, vt si lupina pelle tympanum conficiatur, oues non longè astantes sonum exhorrescant, ac si lupus prope gregem consistat. Sunt etiam qui asseuerent harmoniam nullam vnquam coituram ex ouis lupique tensis ad concentum visceribus. Adiiiciunt præterea, si lupina pellis in ouili pendeat, oues pauore conterritas omninò pastum negligere: vt quæ leonina inficit aliorum animalium pelles, sic ouinam à lupina exedi & consumi. Quod sanè fit virtute quadam interna & nemini cognita. Quare qui rei tam abstrusæ & inuolutæ rationem conetur reddere, nihil certè adferet, sed, vt Sisyphus versans saxum, sudabit nitendo, neque tamen proficiet hilum. Ait itaque Alciasus: Tympanum ex lupino corio confectum si pulsetur, aliud ex ouillo corio adiacens exhorrescit, vt propemodum nullum sonitum

Ioan. Hunniades.

*Multa veriò
caussa homi-
nibus inco-
gnita.*

*Occulta pro-
prietates.*

*Difsidium
luporum &
ouium.*

edat, tametsi ouis membrana lupum mortuū non sentiat: Eodem modo Zifcas in tympanum versus, quibus in vita fuerat in bello formidolosus, post mortem etiam eisdem terrori fuit. Sed quid ad hæc? aut vnde iste terror ipsissima' terroris sublata causa? id quidem in opinione positum nemo non videt. Seneca 9. Controuers. 5. Cū Polyxene esset abducta, vt ad Achillis tumulum immolaretur, Hecuba dixit,

— cinis ipse sepulti

In genus hoc pugnat.

poterat hoc contentus esse Scaurus auctor, adiecit tamen,

— tumulo quoque sensimus hostem.

Idem est in declamationib. lib. 4. 5. Et apud Tragicum Senecam Troade, conqueritur Hecuba, quod postuletur ad mortem tumulo Achillis immolanda:

Adhuc Achilles viuit in panas Phrygum:

Adhuc rebellat.

de Achille mortuo loquitur, sed qui tamen adhuc spirare videatur vltionem. Ad eum modum Cicero in Miloniana queritur de curia incēsa Clodij busto, quam culpam omnem confert in Clodium quasi post mortem furentem & bacchantem, vt cū in viuis esset: Excitate, excitare, inquit, eum si potestis ab inferis: frangeris impetum viui, cuius vix sustinetis furias insepulti? Et illud ex eadem oratione: Quid vultu extimuitis? quonam modo vos ille viuis affecerat, qui mortuus inani cogitatione percussit?

coriumque filebit.] Corium pro pelle abusiue, quod pelli corium adiaceat.

Membrana.

membrana.] superior pellis. Ea & charta pergamena dicitur, quod eius primū vsus Pergami, Eumene regnante, coepit.

Exanimis quamuis, &c.] Licet ouis exanimata non sentiat exanimatum lupum.

*Zisca vel
Zifcas Bohemina.*

Sic cute detracta Zifcas.] Zisca, vel Zifcas, dux bellicosissimus, in Teutones & Boemos diu satis acri Marte conflictatus est. Itaque Sigismundus Imperator cū videret Ziscæ cuncta ex animi sententia prosperè succedere, & iam illum esse vnum, ex quo res Boemiæ penderent, clam sibi eum conciliare tentauit. Ille opimis conditionibus ab Imperatore oblatis annuens dum se itineri accinxisset, peste tactus expirauit. Ferūt illum cū ægrotaret, rogatum quo loco mortuus vellet sepeliri, iussisse cadaueri suo pellem adimi, carnes volucris ac feris

feris obiectari, ex pelle tympanum fieri, eoque deinceps bella geri, indeque arrepturos fugam hostes, quum primum eius tympani sonitum audirent. His adiecit Albertus Cranzius, fecisse amicos quod ille iusserat, & reperisse quod promiserat. Hoc vnū præclare aiunt ab eo factū, quòd sectam Adamitarū deleuerit. Notū est, eum partibus Hussitarum profus fuisse: Pragæ loca sacra repleque deleuisse: in Catholicos, potissimū sacerdotes, crudelem & implacabilem animum gessisse, idque Catholicis, quod Assur Iudæis, fuisse. Insignis bellator, quāquam cæcus. Inter laudatissimos Principes, reiç; bellicæ gloria illustres haberi poterat, nisi quædā flagitia laudem obscurassent. Retulit Aeneas Syluius 3. Comment. De rebus gestis Alphonsi, & post eum Cochlæus lib. 5. historix Hussitarum.

Iusta vindicta.

EMBLEMA CLXXI.

D v m residet Cyclops sinuosi in faucibus antri,
 Hæc secum teneras concinit inter oves:
 Pascite vos herbas, sociis ego pascar Achivis,
 Postremumque Vtin viscera nostra ferent.
 Audit hæc Ithacus, Cyclopaque lumine cassum
 Reddidit: en pœnas vt suus auctor habet.

M m

Polyphemus.

Vlysses, Troiā iam excisa, cūm domum repeteret, vi ventorum in Siciliam pulsus, ad Polyphemi sedes appulit. Hic Gigas fuit vnoculus, ingentis magnitudinis, feritate implacabili, qui hospites soleret enecare, eorumq; carnibus pro cibo vesci. Vlysses itaque cum sociis captus, vbi aduerteret iam aliquot ex suis absumptos à Cyclope de vino Maronio ei dedit: & rogatus ab eodem quod ei nomen esset, ὅτι se vocari Vlysses asseruit Gigas naturæ vini nescius, alto iam somno pressus, suiq; penitus immemor, ab Vlysse (cui pollicitus erat vnum se postremumq; post socios omnes peremptum & voratum iri) oleagino trunco, in oculo, quem vnicum in fronte habebat, acriter læsus est, eodem effosso consternatus: qui vulneris acerbitate vocem cœpit attollere, vt alios Cyclopas insolito rugitu conuocaret. Quærentibus ab eo, quis vulnus infixisset, & ἔτι (quæ vox Nullum, vel Neminē sonat) dixisset, riserunt, eumq; velut furentem reliquerunt. Sic enim loquitur apud Euripidem:

Οὐπὶς μὲ ἀπώλεισε.

Chorus respondet,

Οὐκ ἄρ' ἔδεις ἦδ' ἴκει.

Deinde illud:

Οὐπὶς μὲ τυφλοῖ βλέφαρσι. χο. ἔκ' ἄρ' εἰ τυφλός.

Totum hoc fusiùs apud Homer Odysseas 1. Ouid. 14. Metam. Virg. 3. Aeneid. Compara festiuum Luciani dialogum κύκλωπος ἢ ποσειδῶνος. Qua fabula intelligi datur, quod vt breuiter, sic appositè scripsit Hesiodus:

Οἱ αὐτῶ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἄλλω κακὰ τεύχει.

Ipsum se lædit animum qui lædere querit.

*Qui alius ma-
lū fabricat,
sibi arcebit.*

& quod est in prouerbio, Ruinā sibi fabricat, aliis qui fabricat. Vel specialius in eos torqueri poterit δημοβίτης tyrannos, & Reipub. pestes infestissimas, qui diuina tandē ira vitali lumine priuantur, vel ad exitium morte grauius, aut infamiam, & maximam capitis diminutionem præcipites ruunt, cūm interea quibus potissimūm terrori fuerant, rideantur & cōuiciis proscindantur. Meminit, sed aliorūm, Brodæus Miscellan. 2. cap. 7. hoc tandem obiter. Seruius ad 3. Aeneid. aliò torsit fabulam de exoculato Cyclope. Cyclops, inquit, vir fuit sapientissimus, & ob hoc oculum in capite habuisse dicitur, id est, iuxta cerebrum, quia prudentia plus videbat. Verūm Vlysses eum prudentia superauit, & ob hoc fingitur eum exæcasse. Plutarchus Apophthegmatis refert Oratorem Demadem, Alc-

*Cyclope quid
sermo.*

xandro mortuo, dixisse, Macedonum exercitum Imperatore
carentem similem sibi videri Cyclopi excæcato. Non percur-
ram Græcorum scholiastum allegorica placita, sed Heraclidis
Pontici duntaxat explicationem ad Homerica[m] Odysseam:
qui ait Cyclopem nominari affectum ratione priuantem: κύ-
κλω ἄ νόμοισι ὁ πὺς λογισμὸς ὑπολαβῶν.

sinuosi in faucibus antri.] Sic Virgil. dixit 6.

Vestibulum ante ipsum, primi[que] in faucibus Orci.

& hic noster in Emblemate primo:

— *sinuosi è faucibus anguis.*

Achini.] Achivi, ἀχαιοί, Græci & nonnumquam pro quoli-
bet populo ciuili. Horatius:

Achini.

Quicquid delirant Reges, plectuntur Achini.

Catull. in Argonaut.

Nam simulac fessis dederit fors copiam Achivis.

Postremumq; Vtin, &c.] Οὐτινα se postremo voraturum bellè
prædixerat, & ἔπινα, id est neminem, vorauit: imò ab eo, qui
quamquam esset ἔπις, aliquis erat, exoculatus est.

*Vtis,
ἔπις.*

lumine cassum.] cæcum. Virgil. 2. Aeneid.

— *nunc cassum lumine lugent.*

*Cassus lumi-
ne.*

Idem:

Nullum cum victis certamen & æthere cassis.

& Lucretius:

Nunc potis est cerni quod cassum lumine fertur.

Ausonius Parentalib.

Saucius extincto corpore cassus eras.

sic enim poëtæ interdum vsurpant lumine cassum, & luce ca-
rentem pro mortuo: vt & lumina lucemque relinquere. Vir-
gil. in 4.

Quò magis inceptum peragat, lucemque relinquat.

Catullus: *Nobis cum semel occidit brevis lux.* Lucretius:

Lumina sic etiam Solis bonus Ancor reliquit.

en pœnas vt suus auctor habet!]

— *non est lex instior vlla,*

Quàm necis artifices arte perire sua.

Alludit ad alia quæ sequenti Emblemate consultò adfere-
mus.

RAPTABAT volucres captum pede coruus in anas
 Scorpion, audaci premia parta gula.
 Ast ille infuso sensim per membra veneno,
 Raptorem in Stygias compulit ultor aquas.
 Orisures digna! alius qui fata parabat,
 Ipse perit, propriis succubuitque dolis.

Coruus ser-
 pensem.

Captores saepe
 ipsi capiuntur.

Simile est apud Aesopum de Coruo cibum quæritante, & serpentem in aprico dormientem corripiente, à quo lethiferum spiculum sentiens, iustam in se ultionem animalculi vilissimi sensit, quod idem accidit iis, qui re flagitio parta, suo demum magno malo discunt, malè parta malè disperire. Et ferè fit, vt, quod vulgò dici solet, captores ipsi capiantur, raptorèsq; ab aliis etià vicissim correpti decidât & illaqueentur: vt cùm à veneficis falsarij, calumniatores, adulteri, & id genus alij tolluntur è medio, vel cùm latrones à prædonibusprehenduntur, & spoliantur. Quò spectant adagia, Cornix scorpion: &, Suo ipsius laqueo captus: &, Coruus serpentem. Carmen ipsum ex Archiæ Græco petatum est, lib. 1. Græcor. Epigram.

Εἴ ποτε καμφαίνοιτι μελάντερος αἰθέρι νομῶν,
 Σκορπίον ἐκ γαίης οἶδε θορόντα κόραξ.
 Οὐ μάρφασι ἄρρασει, ἢ δ' αἰζαντος ἐπ' οὐδαίς,
 Οὐ βραδύς, εὐκέρταρα πέζαι ἔτυψε βέλῃ,
 Καὶ ζῶης μὲν ἄμερσει, ἰδ' ὄρασι ἔτευχε ἐπ' ἄλλῃ,
 Ἐκ κείνῃ τλήμων αὐτὸς ἔδειξε μύρον. id est:

Scorpius e terra prorepserat, idque vidente

Coruo, qui celo vigilat in liquido:

Corripuit visum, fugitque: sed hic, ut humum ales

Contigerat, telo mox ferit atque necat.

Ecce tibi, quod in hunc avis insidiosam parabat,

Inde sibi acciuit ipsa necem misera.

aliis qui fata parabat.] Fuere qui semet eodem illo pugione, Memorabile

quo Cæsarem violauerant, interemerunt. Suetonius in Cæsare fatum.

re. Quod de Cæsare memorix traditum est, hoc etiam de Gordiano Cordus euenisse scribit. Nam omnes quicumque illum gladio appetiuerunt, qui nouem fuisse dicuntur, postea interemptis Philippis sua manu, suisque gladis, & iisdem quibus illum percusserant, interiisse dicuntur. Iul. Capitolin. in Gordianis tribus, sub finem. Sallust. in fragment. histor. praua incepta consultoribus sunt noxæ. Lucretius lib. 5.

Circumretit anim vis, atque iniuria que eque,

Atque vnde exorta est, ad eum plerunque reuertit.

Quid. 1. De arte:

Fallite fallentes: ex magna parte profanum

Sunt genus, in laqueos quos posuere cadunt.

M m iij

Parem delinquentis & suaforis culpam esse.

EMBLEMA CLXXIII.

PRÆCONEM lituo perflantem classica, victrix

Captivum in tetro carcere turba tenet.

Quis ille excusat, quòd nec sit strenuus armis,

Ullius aut sono laserit ense latus.

Huic illi: Qui ipse magis timidissime peccas,

Qui clangore alios aris in arma cics.

Tubicen in bello captus, cur se excusavit.

Agentes & consentientes pari poena puniendi.

EX Aesopi apologo, de tubicine in bello capto, qui se infontem prædicabat quòd nullum occidisset, sed neque in quemquam gladium distinxisset, qui mox audiuit: *διὰ τῆς γὰρ μείζονος τεθνήξῃ, ὅτι οὐ μὴ διωάμενος πολεμῆν, τὴς πάντας πρὸς μείζω ἐγίγεις.* Sed ideò magis tibi moriendum est, qui cùm pugnandi sis expers, alios omnes ad pugnam concitas. Etenim (quod aiunt Iureconsulti) Qui agunt, & qui assensum præbent, pari supplicio affiendi sunt, & satis ipse facit qui per alium facit. Hoc in eos torquetur potissimum, qui oratione & consilio Principes ad suscipienda bella inflamment,

cùm ipsi pugnam detrectent, nec ulli sese periculo patriæ aut Principis nomine committunt: quibus quidem certè nullus probabilis esse potest consilij tam nefarij prætextus, cùm ipsi reuera sint nocentiores, maiúsque detrimentũ eminus linguâ cæteris adferant, quàm qui cominus gladiis decertant. Nulla enim fortè irreperet Martis violentia, nisi antecederet eiusdè committèdi persuasio. Vel de iis intelligitur, qui cruore quidem manus non tingunt, at nihilominus parricidij faciendi consilium suggerunt. Occurrit illud Demosthen. de patre cuiusdã sacerdotis, quem Brautoniam appellat. Is, cùm alterum quispiam occideret, impellebat & hortabatur ad id facinus. Palam erat hominẽ mortuum ne digito quidem ab eo tactũ, sed ab occisore duntaxat, ita vulgò iudicabatur nõ teneri cædis. Sed Areopagitarum aliud iudicium fuit, qui censuerunt eũ qui suadendo iuuisset, eodè obstrictum scelere. Nã constat homines audaciores fieri adhortatione: nec solũ manu, sed etiam voce & proclamatione opem & auxilium ferri. Itaque illè damnatus, & in exiliũ pulsus est. Aristot. 1. Rhetoric. argumentum citat quo vsus est orator Leodamas aduersus Callistratũ: dicebat enim eum qui consiliũ dedisset, magis in culpa esse, quàm qui scelus commisisset: quia scelus admissum nõ esset, nisi eius auctor & consultor aliquis extitisset. Ciceronis exemplum vnum proferam ex oratione in Pisonem. *Quid inter fuit inter Catilinam, & eum cui tu senatus auctoritatem, salutem ciuitaris, totam Remp. prouinciæ præmio vendidisti? Quæ enim L. Catilinam conantem consul prohibui, ea Pub. Clodium facientem consules adiuuerunt, voluit ille senatum interficere, vos sustulistis: leges incèdere, vos abrogastis: interire patriã, vos adiuuistis. Quid est vobis Coss. gestũ sine armis? incendere illa coniuratorum manus voluit, urbem: vos eius domum, quẽ propter vrbs incensa non est. Ac ne illi quidem, si habuissent vestri similem consulem, de vrbs incendio cogitassent. Huc facit M. Quintilian. declamatione 270. Satis ostendit ipsa pœna, inquit, eum teneri qui idem commiserit, quod si occidisset. Neque enim grauius quicquã aduersus eũ, qui sua manu interfecerit, constituere potuit legum lator, quàm aduersus eũ qui causam præstitisset. Ergo & similitudine pœnæ etiam crimen par exigere debetis. Hęc ille, Cæterũ cum hoc nostro Emblemate magis conuenit quod Leodamas, de quo proximè dicebat, eum in maiore culpa esse qui facinus commiserit, quàm qui consilium dederit. consilium enim*

*Bellorum
suasores.*

*Locus De-
mosthenes.*

nullius est momenti, nisi sit qui illud sequatur. Et interitus causam, non interitum spectari oportere, dixit in Miloniana disertus orator. Ulpianus etiam, ut est in l. 11. de iniuriis: Non solum is iniuriarum tenetur qui fecit iniuriam, hoc est qui percussit, verum ille quoque continetur qui dolo fecit, vel qui curauit ut cui mala pugno percuteretur. Eodem recidit l. 15. ad l. Cornel. de sicariis, ubi idem Ulpian. ait, Nihil interesse, occidat quis, an causam mortis præbeat.

Lituus.

lituo.] Lituus, genus buccinæ incuruæ. Festus ex Ennio:

Inie loci lituus sonitus effudit acutos.

Et Ouid. 3. Fast.

Iam lituus pugne signa daturus erat.

Classicum
belli.

perflantem classico.] classicum canentem. Classicum canere, signum est dare quò milites pugnare incipiant. cui opponitur, Canere receptui. Virgil. ad finem 2. Georg.

Necdum etiam auclerant inflari classica.

victrix turma.] victrices copiarum.

clangore aru.] tubæ sonitu. Metonym. in dictione, aris, pro tubæ.

Alius peccat, alius plectitur.

EMBLEMA CLXXIIII.

ARRIPIT ut lapidem catulus, morsuq; fatigat,

*Nec percussori mutua damna facit?
Sic plerique sinunt viros elabier hosteis,
Et quos nulla grauat noxia, dente petunt.*

Plerique sunt, qui cum non possint iis noxam inferre à *Impotentium*
quibus se læsos putant, vt acceptam iniuriam vlciscantur, *hominum*
vel pueros, vel famulos, vel etiam, si fieri possit, suorum ad- *affectus*
uersariorum amicos adoriuntur, impotenti quidem & iniquo
conatu, qui mos perinde est ac puerulorum, qui subita ira-
cundia percussi, virgas adurunt quibus plexi sunt. Eiusmodi
sunt, qui causas adiuvantes vel per se omninò ad agendum
ineptas pro efficientibus imperitè vsurpāt, vt Medæa nutritrix,
dum culpam conferret in trabes abigenas è nemore Pelio auē-
ctas, quibus Argo nauis facta esset, in qua Medea cum Iasone
aufugisset. Sed vt ad nostros mores sermonem conuertā, om-
nibus in confesso est, quot quantaque infortunia in dies no-
bis impendeant, & interdum grauitè vrgeant: quorū causam
inconsultò reiicimus in eos fortasse, qui nullo modo sunt in
caussa, cum potius errores & lapsus nostros agnoscere, & pia
sincerāque *metanoia* contractas vitiorum sordes eluere debe-
remus, nec vt canes in lapidem sæuientes, incusare iustissimā
supremi & incorrupti iudicis Dei animaduersionē. Id si placet
ad iræ iniustitiam conuertere, vnà etiā Senecam audiemus
ira disputantem. De ira: Iam verò si affectus iræ damnāque
velis intueri, nulla pestis humanogeni pluris stetit. Et deinde:
Id non est ira, sed quasi ira: sicut puerorum, qui si cecide- *Insignes Se-*
runt, terram verberari volunt, & sæpè nesciunt quidem cui i- *neca loci.*
rascantur, sed tantum irascuntur sine causa & sine iniuria, nō
tamen sine aliqua iniuriæ specie, nec sine aliqua pœnæ cupi-
ditate. Deluduntur iraque imitatione plagarum, & simulatis
deprecantium lacrymis placantur, & falsa vltione falsus dol-
lor tollitur. Idem Seneca eodem lib. cap. 16. iram ostendit irā
impotentem esse, vt sæpè infesta patrono, reum damnet: &
si veritas oculis appareat, inquit, tamen errorem tuetur, & in
malè cœptis honestior illi videretur pertinacia quàm pœnitē-
tia. Apponit exemplum in Pisone quodam, qui cum iratus du-
ci eum iussisset, qui ex commeatu sine commilitone redierat,
quasi interfecisset quem non exhibebat: roganti tempus ali-
quod ad conquirendum, non dedit. Damnatus extra vallum
deductus est, & iam ceruicem portigebat, cum subitò ille cō-

milito apparuit qui occisus videbatur. Tunc centurio supplicio præpositus, condere gladium spiculatorem iubet, damnatum ad Pisonem reducit, redditurus Pisoni innocentiam: nam militi fortuna reddiderat. Ingenti concursu deducuntur, complexi alter alterum cum magno castrorum gaudio commilitones. Conscendit tribunal furens Piso, ac iubet duci utrumque, & eum militem qui non occidit, & eum qui non perierat. Quid hoc indignius? Quia vnus innocens apparuerat, duo peribant. Piso adiecit & tertium. Nam illum centurionem, qui damnatum reduxit, duci iubet: constituti sunt in eodem loco perituri tres ob vnus innocentiam.

catulus.] canis.

morfu fatigat.] mordet.

mutus damna.] talem iniuriam.

veros hostes.] ipsissimos aduersarios, à quib⁹ orta est iniuria.

noxia.] Noxia de maleficio dicitur. Noxam dixere antiqui quod nocet: & est detrimentum, culpa, pæna. Lege ipsummet Alciatum Commentario in tit. De verb. & rer. signific. l. 237. quem locū & nos suprà citauimus ad Emblemata, cui⁹ titulus,

Remedia in arduo, mala in prono.

dente petunt.] iniuriis vel conuiciis proscindūt. quod vnum iniustitiæ non paruum facinus, quia iniuquum est aliquem alieno odio prægrauari, ait Imperator Iustinianus in l. Si quis suo, §. legis autem, Cod. de inoffic. testam. Et Callistratus l. 26. D. de pænis. Crimen, vel pæna paterna nullam maculã filio infligere potest, nam vnusquisque ex suo admissio sorti subiicitur, nec alieni criminis successor constituitur. Quod si ad vindictam publicam id protendere liceat, audiamus Arcadij & Honorij rescriptum, ex l. 22. Cod. de pænis: Sancimus ibi esse pænam, vbi & noxia est. Propinquos, notos familiares procul à calumnia submouemus, quos reos sceleris societas non facit. Nec enim societas vel amicitia nefarium crimen admittunt, Peccata igitur suos teneant auctores: nec vlteriùs progrediatur metus, quàm reperiatur delictum.

Infani gladius. EMBLEMA CLXXV,

SETIGERI *medius stabat gregis ensiser Ajax,*
Cæde suum credens cadere Tantalidas.
Hostia sic tamquam sus succedanea pœnas
Pro Lærtiade, pro cauedque dabat.
Nescit obesse suis furor hostibus: errat ab iclu,
Consilii que impos in sua damnauit.

HOC quidem arguitur temerarius furentum hominum im- *Insania pœ-*
 petus, qui non aduersariis, sed sibi maximè nocent, quòd *na in eum*
 ira præcipiti, omnia committant, omnémque viam rationi *lapsa unde*
 præcludant: vnde fit, vt, quod ait Horat. *manauit.*

Vis consilij expers mole ruat sua.

Is enim furentis animi affectus sic hominis animum è sua se-
 de dimouet & exturbat, vt non secus atque Circe altera homi-
 nem in belluam ferocissimam transformet: quo fit, vt qui ta-
 lem hospitem excipiat, non aliter faciat, ac qui sese vnà cum
 ipsis ædibus incendio perdat: eòque deterior est, quòd ita tu-
 multu, caligine, fumoque cuncta intus errore mentis com-
 pleat, vt nec cernere integrum sit, nec eos audire qui volunt

Aiacis insania.

opitulari. Id quidem ob oculos posuit Homerus Iliad. 6. & Odyss. a. sub persona tum Achillis, cuius iram facit implacabilem, tum Aiacis, quem tanta incessit rabies ob Achillis arma Vlyssi adiudicata, vt in porcorum gregem furibundus infilicerit, eosque trucidarit, existimans se Græcorum copias prostrernere. Ille itaque cum duos quosdam maximos suos de trabe suspensos flagris cecidisset, hoc esse Agamēnonem & Vlysem putans (quorum alteri vt iudici, alteri vt victori potissimum erat insensus) suis ita suspensis multo cum risu insultauit, addens cōiucia quæcumque bilis suggerebat. Postquam autem respiciisset, facti pudore sibi mortem consciuit, qua de re pulcherrima est Sophoclis tragœdia, quæ inscribitur *αἶας* *μαστὶνὸς*. Horatius 2. Sermonum:

— *insanus quid etiam Aiax*

Fecit, cum stravit ferro pecus? abstinuit vim
Vxore & gnato, mala multa precatu Atridū.

&

— *cur Aiax heros ab Achille secundus*

Putrescit, toties seruatis clarus Atridū,
Gaudeat vt populus Priami, Priamusq; inhumato,
Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?
Mille ouium insanus morti dedit, inclytum Vlysem,
Et Menelaum vnâ mecum se occidere clamans.

Et deinceps: *Aiax immerito dum occidit, desipit, agnos.*

Locus ex
Cornelio
Celfo.

Cornelius Celsus de re medica lib. 3. cap. 18. inter insanix genera illud longè maximum ponit, & longissimum, quod vitam ipsam non impediatur, idque robusti corporis esse consuefcatur. Huius species duas: nam quidam imaginibus, non mente falluntur, qualem insanientem Aiacem vel Orestem fabulæ ferunt: quidam animo desipiunt, &c. Seneca 2. De ira, cap. 36. videndum illud quàm multis ira per se nocuerit. Alij nimio feruore rupere venas & sanguinem: supra vires elatus clamor egestit, & luminum suffudit aciem: in oculos vehementius humor egestus, & in morbos ægri recidere: nulla celerior ad insaniam via est. Multi itaque continuauerunt iræ furorem: nec quam expulerant mentem, vnquã receperunt. Aiacem in mortem egit furor, in furorem ira. Mortem liberis, egestatem sibi, ruinam domui imprecantur, &c. Hæc Seneca. Ad illustrationem argumenti huius commodè referes, quæ de impatientia & vindictæ appetitione doctè Lactantius disputat libro 6. Diuin. institut. cap. 18. Historiam pete ex Ouid. Transform. 13. & lege Prouerb. Aiacis risus.

Setigeri gregis.] porcorum:
ensifer Ajax.] in superioribus Aiace[m] scutiferum; h[ic] en-
 siferum vocat, ab affectu mortis vltro[n]eæ, quæ est consecuta.
Cæde suum.] porcorum internecione.

Tantalidas.] Græcos, qui à Tantal[o] Iouis ex Plota Nym- Gracitanti-
lida.
 pha filio traxerunt originem. Iupiter Tantalum genuit: Tan-
 talus filium Pelopem habuit: Pelops pater Atrei: Atreus Aga-
 memnonis. Itaque Iupiter fuit Agamemnonis abauus. Id epi-
 thet[on] vsurpat opportunè Ouid. oratione Aiace[m], qua heros il-
 le Vlyssis ortum genus à Tantal[o], r[ati]quam probrum, obiicit:

Hostia sic tamquam sus succedanea, &c.] Sues er[ant] tamquam
 victimæ, quæ p[en]as luebant pro Græcis iudicibus & Vlysse.
 Succedanea autem hostia olim dicebatur, quæ secundo loco Suocedanea
hostia.
 fiebat. Si enim primis hostiis litatum non fuisse putassent sa-
 crifici, aliæ hostiæ post primas educ[ta] cædebantur duæ, quæ
 prioribus iam cæsis luendi piaculi causa subdebantur. Gell.
 lib. 4. c. 6. succidaneas, non succedaneas esse dicendum ait, ob
 vocabuli compositionem.

pro cauedque.] Cauea, polysemu[m] est. H[ic] Iudicium c[on]fessum Cauea quid.
 intellige. Est autem Metonymia, pro iudice Agamemnone.
 Olim Cauea pro subselliis equitum & populi. Virg. 5. Aen.

*Hic totum cauee confessum ingentis, & ora
 Prima patrum magnis Salus clamoribus implet.*

Cicero in Lælio: Qui clamores tota cauea nuper hospitis, &
 amici mei M. Pacuuij in noua fabula?

Nescit obesse, &c.] γνῶμην. Iracundus & mente captus non
 iis quos odio prosequitur, sed sibi nocet: non inquã eos quos
 maximè vellet afficit iniuria, sed se ipse lædit & interdum enecat.

Nescit obesse suis furor.] furor, mentis cæcitas definitur à M.
 Tullio 4. Tuscul. ea est *μανία* Græcis. In parodoxo contra
 Clodium, exagitur is animi morbus, quo docet omnes stul-
 tos furere, id est cæco mentis impetu in omni scelere versari,
 quæ perturbatio sæpè à nimia ira proficiscitur.

in sua damnauit.] Seneca Hercule furente:

— in se semper armatus furor.

ibidem, — quodq[ue] habet proprium furor

In se ipse scruat.

TVRRIGERIS humeris, dentis quoque baryus eburni,
 Qui superare ferox Martia bella solet,
 Supposuit nunc colla iugo, stimulisq; subactus,
 Cæsareos currus ad prætēpla vehit.
 Vel fera cognoscit concordēs undiq; gentes,
 Proiectisq; armis munia pacis obit.

Vfus elephā-
 torum in bel-
 lu.

Eleph. antea
 in triumpho.

Elephantorum in bellis vsus olim fuisse celeberrimū, no-
 tius est quā vt confirmare opus habeam: vnde apud ple-
 rosque pro belli symbolo reperio, vt hīc etiā pro pace, diuer-
 sa tamen ratione & fine: Elephāntus enim, qui equis in acie
 terrorem incutiebat, qui sui horrendo spectaculo milites ipso
 conturbabat, quiq; eburneo dente pugnantium hominum
 equos corripiebat, pace parta, collum iugo supposuit, & Cæsa-
 ris currum triumphalem ad templum vehit, quasi agnoscens
 initam inter populos concordiam, ideoq; ad pacis munia
 obeunda sese subiiciens. Quod sanè intelligi licet de fero-
 cissimis quibusque, & fortissimis belli ducibus, qui trucu-
 lentos ipsi mores, & ferociam bellicam redempta pace de-
 ponunt: eoq; fit, vt sese postea conuertant ad ea quæ ad

religionem, vel publicam civitatis administrationem pertinent: quæ quondam inter arma vel filebant, vel consopita peneque oppressa misero situ iacebant. Cassiodor. Variar. form. lib. 3. epist. 1. populorum ferocia corda longa pace mollescunt. Hæc quidem ita enarrari velim, nisi malis Epigrammatis huius literam referri ad Iulij Cæsaris triumphum, de quo Suetonius agit. Ait enim eum ascendisse capitolum ad lumina quadraginta elephantis dextra atque sinistra lychnuchos gestantibus, idque in signum pacis bello partæ. Elephantis etiam Pompeium Magnum triumphasse testatur Plinius lib. 8. quod prius India victa Libero patre factum memoratur. Seneca De vitæ breuitate cap. 14. ait, Metellum victis in Sicilia Pœnis triumphantem, unum omnium Romanorum ante currum centum & viginti captiuos elephantos deduxisse. Et Capitolinus de Gordiano iunior: Quadrigæ elephantorum Gordiano decretæ sunt, utpotè qui Persas vicisset, triumpho Persico triumpharet. Cæterum non prætermisero Græcum hexastichon *Φιλίππου*, quod hîc Alciatus Latino reddit, sed *Πειθεστειγῶς*:

Ὅκ ἐπὶ πλεῖσταῖς ὁ φαρακτομάχας ἐπὶ δῆειν
 Ἄχερος δεμαίνει περιόδους ἐλέφας,
 Ἀλλὰ φόβω τείλας βαδὺν αὐχένα πρὸς ζυγοδέσμους,
 Ἄντρα διφρουλλκῆ κείσατος ἕρανης.
 Ἐῖτιω δ' εἰρήνης καὶ θῆς χαεῖν, ὄργανα ρίψας
 Ἄρεος, εὐνομίης ἀνταγάγει πατρεα.

Sed præclarus sese locus offert ex Panegyrico, qui Constantino Augusto Constantij filio dictus est, nobisque transmissus incerto nomine. Hunc enim locum quia puto gratum fore studiosis rerum antiquarum, totum ascribam, sic itaque: Quid egeras Imperator? in quæ nos fata proieceras? nisi te diuina virtus tua vindicasset, quæ hæc est impatientia? aut quò tibi manus nostras, si versa vice puguas ipse pro nobis? Hæc ego non dicerem Imperator, neque ab aliis dicta memorarè, nisi beneficio tuæ lenitatis tutior esset nostra in verbis, quàm tua in armis audacia. Noua enim quadam varietate naturæ, confusoque virtutum temperamento, idem es in præliis ferocissimus, & parva securitate mitissimus. Cùm enim dato obsessis tempore pœnitendi, Aquileiam quoque de legatis eorum ac supplicibus recepisses, cunctique se tibi dedissent, quod obsidendo seruaueras, ignouisti omnibus, & vitam quam desperauerant, reddidisti, & quidem

Iulij Cæsaris
triumphum.

Seneca locum.

Typus Em-
blematis.

Locus è Pa-
negyrico Co-
stantini.

iussisti arma deponere, vt multo tutius victoris pietate te-
gerentur. Vt tamen pertinaciæ suæ merita sentirent, corripere eos
vinciriq̄ue iussisti, non ad supplicium, sed vitam, ne consci-
entiæ timore diffugerent, grauiusq̄ue delinquerent, conseruari-
q̄ue iterum non mererentur, si seruati non fuissent. Sed vnde
tanto hominum numero tot vincula, quæ continere milita-
res, & paulò antè armatas manus possent? Stupere milites qui
producendos susceperant, & custodiæ curam abnuere, & pro-
fus nescire quid facerent. Ipsi etiam, qui tibi in consilio erant,
ipse etiam Præfectus hæere, cùm tu diuino monitus instin-
ctu, de gladiis eorum gemina manibus aptari claustra iussisti,
vt seruarent deditos gladij sui, quos non defenderant repu-
gnantes. O pulcherrimum, & qui omnium oculis subiici de-
buisset, triumphum virtutis & clementiæ tuæ! Cuius enim po-
tentiæ fuit hostibus arma diripere, eius humanitatis deditos
ad impunitatem suis armis alligare, atque etiam vincere. Vt
eos ferri illius, quod contra te gesserant, quotidie pœniteret,
gladius ille quem in te distinxerat hostis infestus, ipse do-
mini sui manus tenuit, & paratus ad cædem custos factus est
ad salutem. Magnus Poëta, dum bellorum toto orbe surgen-
tium discursum apparatusq̄ue describit,

Et curuæ, inquit, rigidum falces constantur in ensim.

Locus hic cū
Emblemate
nostro mire
consentens.

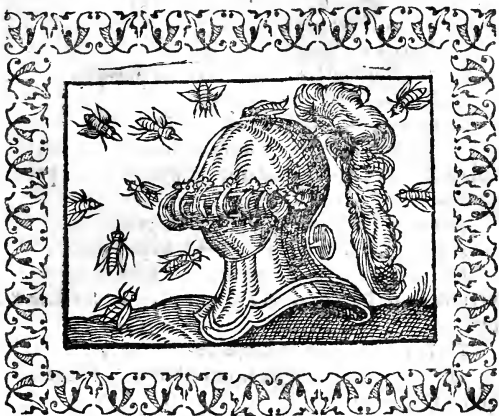
Triste nimium tempus id, cùm instrumenta cultui pecudum
præparata, in cædem hominum verterentur. At nunc rigidi il-
li mortiferiq̄ue mucrones in salutaria vincla curuantur, &
exarmatum hominem non interimunt, sed coërcent, deditosq̄ue
hostes gladij sui collisi obtusiq̄ue tutantur, qui nihil il-
lis prodesse integri acutiq̄ue potuerunt. Omnium ergo armo-
rum ministeria ad diuersos effectus arbitrio tuo seruiūt Imp.
tibi vincunt gladij, tibi seruiunt, te pugnante feriunt, te igno-
scente custodiunt, vt Deus ille mundi creator & dominus eo-
dem fulmine suo nunc tristes, nunc lætos nuncios mittit, ita
eadem sub numine tuo tela inimicos, aut supplices tuos, per-
nicie aut conseruatione discernunt.

Turrigeris humeris.] Expressit epitheton *πυργωδής*, turri-
bus oneratus, id est, *πυργωφόρος*. Lege Plin. 8. Cur autem bar-
rus dicatur, iam explicuimus Emblemate, cuius tit. *In illau-
data laudantes.*

Qui superare ferro, &c.] Explicatius in Græco, ὁ Φαλαγγισ-
τής ἐπὶ δὴελῶ ἀχέρος ὀρμαίνει, phalangibus pugnans indomitus
impetuosè irruit ad pugnam cum phalangibus in acie stans.

Vel fera cognoscit.] de particula, vel, quædam Alciat. noster
ad l. 96. de verb. sign. §. prædia.

Ex bello pax. EMBLEMA CLXXVII.

*EN galea, intrepidus quam miles gesserat, & quæ
Sapius hostili sparsa cruore fuit:
Parta pace apibus tenuis conceffit in usum
Alveoli, atque fanos, grataq; mella gerit.
Arma procul iaceant: fas sit tunc sumere bellum,
Quando aliter pacis non potes arte frui.*

Eiusdem materiæ diuersa & contraria possunt esse instru- *Signa reddē-*
menta, vt cum ex galea, ense, vel ægide militari cōstantur *ptæ pacis.*
falces aut ligones agricolis idonei, quibus etiam pacis tem-
pus intelligitur: quod *ἔστιν ἡ ἀποφωριστικὴ* de falce ex ense
Martialis exprimit in Apophoretis:

Pax me certa ducis placidos curuauit in usus:

Agricolæ nunc sum, militis antè fui.

At Virgil. bellum significans, ait Georg. 1.

Et curuæ rigidum falces curuantur in ensem.

Quid. item Fastor. 2.

Plus erat in gladio, quàm curuo laudis aratro:

Idemque alio loco:

Bella diu tenere viros: erat aptior ensis

Vomere: cedebat taurus arator equo.

Sarcula cessabant, versique in pila ligones,

Factaque de rastro pondere cassis erat.

Et deinde pacem, his sequentibus:

Pax ades, et toto mitis in orbe mane.

Dum desunt hostes, desit quoque caussa triumphis.

Tum ducibus bello gloria maior erit.

Sola gerat miles, quibus arma coerceat arma:

Canteturque fera nil nisi pompa tuba.

Claudianus de bello Getico huc respexit, signa partæ paci memorans:

Non iam delictus miseri, nec falce per agros.

Deposita, iaculum vibrans ignobile messor.

Non tentat clypeum projectis sumere rastrois.

Bacchylidis
Lyrici venen-
stus locus.

Occurrit & illud Bacchylidis Lyrici Poëtæ, ex Stobæo & Plutarcho:

Τίκτη δὲ θρασῶσι εἰρήνη μεζάλια

Πλῆθον: Pax magna hominibus affert diuitias.

Et deinde sequitur:

Εἰ δὲ σιδεράδ' ἐβόισι πόρπαξι αἰΐται ἀράχων

Ἐς οἱ πέλοισι ἐγγάτε λοχιστά,

Ζίφρατ' ἀμφάκεια εὐρώς δάμιαται χαλκίων

Οὐκέτι σιληπίχων κτύπος, ἔδ' ἐσὺ λαταί μελίφρων ἵππος

Ἀπὸ βλεφάρων ἀμὸς, ὅς θάλπει κέαρ: id est,

At in reuinctis ferro clypeis nigrorum araneorum telæ sunt, hastasque cuspidatas, & enses ancipites ærugo consumitis: arearumque non amplius tubarum clangor, neque subripitur mellitus somnus a palpebris, nostrum qui cor fouet. Huc etiam referam Esaiæ varis illud: Contundent, inquit, gladios suos in ligones aut vomeres, & lanceas hastasque suas in falces; neque ultra aut bellum addiscent, aut prælio assuescent. Sic Cassiodorus in quadam ad Valerianum præf. prætorio epistola lib. 12. Variar. Arripiant ferrum, inquit, sed vnde agros excolant: sumant cuspides, bouum stimulos, non furoris. Quæ ideo adduximus, vt non modò Emblematis ἐπιγεφῆνι, sed & duo priora disticha per se alioqui clara, explicemus apertius, his enim ostendit temporis quandam conuersionem & vicissitudinem, cum ex bello pacem arguit sub galeæ symbolo, quæ belli tempore sæpius hostium sanguine tincta, nunc de-

num p̄ace, in apum aluearium commutaretur. Eodem ferm̄e modo Marius Molla de rostris naualibus, cuius carmen propter affinitatem ascribere non piget:

Marij Mollae lepidū epigramma.

*Ferrea rostra olim pressis erepta carinū,
Quē Nili fractas testificantur opes,
Ecce apibus parcis pandis prapandimus aulās:
Congesta redolent, (quis putet?) erathymo.
Caesaris haec ingens laus est, quo vindice, pacis
Iucundos fructus arma inimica firunt.*

Porro ab armis dissuadet, nec ea omninò sumenda vult, nisi alia ratione in p̄ace ac quiete viuere non possimus. Rectè Cicero dixit temerè in acie versari, & manu cum hoste configere, immane quiddam, & belluarum simile: sed cū tempus necessitasque postulat, de certādum manu esse, & mortem seruituti turpitudiniquē anteponendam. Certè bellum uon tam facilè suscipiendum, quàm putant quibus, inexpertis potissimum, dulce: nec de vlla re alia magis deliberandum est, neque religiosiùs consultandum, aut maturiùs aliquid statuendum quàm de bello: cuius alea vt anceps & dubia, & in quō bis peccare non licet, sic damnosa maximè, & omni parte periculosa: quandoquidem & qui vicit, & qui victus est, suo damno de suo gradu decidit: ille quidem magno fortè sui suorumque dispendio victoriam est mercatus: hic, quòd spes irrita ceciderit, quàm ægrè ferat, quantoque dolore contabescat, omnibus coniectandum relinquo. Principes itaque, magnates, aut etiam magistratus, nunquam nisi tamquam ineuitabili necessitate pressi, alēam belli mouere vel minimum debent: sed omnibus primū tentatis remediis, sic se gerant, vt de suo iure quicquam decedat potius, quàm sua auctoritate tale aliquid committatur. Notum est illud Africani Scipionis, turpe esse in re militari dicere, Nō putaram, quòd inemendabilis error sit, qui violentia Martis committitur. Facillimum est enim arma sumere, at eadem sumpta deponere, non æquè facile. Nec verò vt in facias iuerim belli principiū penes Principes esse, sic exitus sanè à diuina providentia pendere certò dixerim. Quòd si quisque, vt decet, per se coniceret, quàm intersit leui de causa bellum mouere, agnosceret quàm periculosus sit Principum ludus, quibus tam parui est momenti clades & strages populi multitudine innumerabilis, ruina, vastitasque: sed & indigna locorum perimultorum vastitas, solitudo, conflagratio. Valeant itaque

Quanta debeat esse cautio in bellis suscipiendis.

Principum ludus periculosus.

quibus tam placet belli fortuna, cuius etiam vel prosperè gestus euentus ipsum pœnitere Principem decet, si modò vel minimùm sapiat, aut nisi ab humanitate prorsus abhorreat. Ad-
dam etiam & illud (quòd intestina hæc & plus quàm ciuilia bella Gallica nobis tam sæpè tamquæ diu bilem moueant) nullum regnum, nec vllam Reip. diu manere incolumem potuisse, quæ arma crebrò mouerit. Meminerint quibus dulce bellum est, quoties in extremum discrimen venerint Athenienses quondam felicissimi & potentissimi, tot tantisque bellis attriti, & postmodùm deleti, quorum nempe ciuitas à Persis incèdio perdita, à Laconibus affecta sapissimè, ac moribus ipsis exuta, à Philippo Alexandri patre fatigata, ab altero Philippo afflictà, à Rege Põti Mithridate cædibus & cruore infecta, à Sylla propemodum concussa & diruta. Quid Lacedæmonij? quamquam diu satis floruisse visi sunt, idem tamen, quod aliæ florentissimæ monarchiæ, & oligarchiæ, sunt experti; quarum quidem exitium non ab externis, sed certè intestinis porissimùm odiis atque dissidiis est profectum. Nichil illa inclyta Roma clarius aut admirabilius, vt quæ

Imperium terris, animos equauit olympo.

cuius tamen quantò aliis gloria & præcellens dignitas eminentior fuit, tantò ruina casusque grauior & periculosior. Si verò tanti imperij labefactati causam inuestigemus, bellorum alex acceptum esse referendum citra negotium iudicabimus. Ea enim Romana ciuitas primùm à Persena obsessa, à Pyrrho territa, ab Annibale identidem concussa, à Tatio capta, à Brenno expugnata, & Gallis incensa: denique viribus ipsa suis miserè prostrata, & penitus fracta, quid posteris Gothicis aut Vandalis reliqui habuit, quod labefactadum aut concutiendum daret? Porrò credibile est tantum imperium tam citò non fuisse lapsurum, si primores ipsi, qui que Reipubl. clauum tenebant iis temporibus, in iis quæ parata erant, conseruandis citiùs elaborassent, quàm alienas tanto imperu & ardore animi prouincias inuasissent, vel in exteros, aut etiam scipfos ferrum strinxissent.

atque fauos grataq; mella gerit.] Sic ex pace vbertas, quod dicit in sequenti, vt colligas omnium fructuum prouentum ex pace, contrà ex bello vastitatem omnem & calamitatem. Quò pertinet etymologia Grammaticorum, qui πόλεμος, quasi ἀπὸ τοῦ πᾶς πᾶσις, ἢ τοῦς πολλοῦς μειοῦν, ἢ ὀλλύνει, quod ciuitates, multosque homines concutiat, perdat, labefactet.

*Athenien-
sium bella
exiosa.*

*Lacedæmo-
norum bella
intestina.*

*Romanorū
bella.*

*Ereuis cata-
logus bello-
rum Roma-
norum.*

fas sit tunc sumere bellum, &c.] Cicero 1. Offic. Suscipienda bella sunt, vt in pace sine iniuria viuatur, & Vegetius lib. 3. cap. 1. Qui desiderat pacem, præparat bellum: qui victoriam cupit, milites imbuat diligenter. Adhæc scripsit Arist. τὸ τῆ πο-
δέμυ τέλος εἰρήνην εἶται. Cicero 8. Philipp. Nec ego pacem nolo, sed pacis nomine bellum inuolutum reformido. Quare si pace frui volumus, bellum gerendum est: si bellum amitemus, pace nunquam fruemur. Cassiod. lib. 3. Variar. epist. 1. Tunc vtile solum est ad arma concurrere, cum locum apud aduersarium iustitia non potest inuenire. D. Augustinus Epist. 1. ad Bonifac. in cap. Noli existimare, c. 23. q. 1. Pacem habere voluntatis est: bellum autem debet esse necessitatis, vt liberet Deus à necessitate, & conseruet in pace. Non enim pax quaeritur vt bellum exerceatur, sed bellum geritur vt pax acquiratur. Esto ergo bellando pacificus, vt eos quos expugnas, ad pacis vnitatem vincendo perducas. Idem can. Apud veros, cap. c. & q. Apud veros Dei cultores, inquit, etiam ipsa bella pacata sunt: quæ non cupiditate aut crudelitate, sed pacis studio geruntur, vt mali coërceantur, & boni subleuentur. Aristot. Politic. 7. cap. 9. ait necesse esse arma domi necessario posita in armentario iis qui Reipub. præsunt, tum propterea eos qui detrectant imperium, tum propter externos qui iniuriam conantur inferre. Reperio & apud Cornel. Tacitum, lætiores fuisse Tiberium imperatorem, quia pacem sapientia firmasset, quàm si bellum per acies confecisset. Addam hoc postremo, dignum certè memoria exemplum. Vitruuius cap. 7. lib. 2. at veteres Hetruscos quò ciuibus suis persuaderent, arma inuenisse, vt iis aduersus hostes, non ad ciuilem discordiam vterentur; qui ædem Martis ad campum, & extra urbem non, vt aliorum Deorum, intra mcenia consecrarunt.

*Quando
 bella susci-
 pienda.*

N n iij

Ex pace vbertas. EMBLEMA CLXXVIII.

GRANDIBVS ex spicis tenues contexe corollas,
 Quas circum alterno palmitate vitis eat.
 His comptae Alciones tranquilli in marmoris unda
 Nidificant, pullos inuolucresq; fouent.
 Latus erit Cereri, Baccho quoque fertilis annus,
 Aequorei si rex alitis instar erit.

Emblemata e
 Basilij Magni
 Hexaem.

HVius carminis fontem lubes repeto e Basilij Magni He-
 xaemero, quamquam sciam idē apud alios certē veteres
 legi: sed mihi admodum placet viri huius sanctissimi doctri-
 na & eloquentia. Sic enim ille Oratione 8. in Hexaem. ἀλ-
 κωνίων ἔστι θαλάττοι ὄρνεοι αὐτῆ παρ' αὐτὸς ἰοσεύει τὸς αἰμαλὸς
 πεφυκε, ἐκ' αὐτῆς τὰ ὡὰ τῆς ψαύμας καταθέμενη καὶ ἰοσεύει κατὰ
 μέσοι πύ τὸν χιμῶτα, ὅτε πολλοῖς καὶ βιαίοις ἀνέμοις ἡ θάλασσα τῆ γῆ
 προσπαράσσεται· ἀλλ' ὁμοῦ κοιμίζονται μὲν πάντες ἀνεμοὶ ἡσυχί-
 ζει δὲ κύμα θαλάσσιοι, ὅταν ἀλκωνίων ἐκπάζει τὰς ἐκτὰ ἡμέρας· ἐν
 ποταύταις γὰρ μέλαις ἐκλεπίζει τὸς νεοτῆς· ἐπὶ δὲ καὶ τροφῆς αὐ-
 τῶν χρεία, ἄλλας ἐκτὰ πρὸς τῆ νεοτῶν αὐξήσει, ὁ μεγαλόδο-
 ρος θεὸς τῶ μικροτάτα ζωὴ παρέχετο, ὅτε καὶ ταυτικοὶ πάντες
 ἴσασι τῆτο, καὶ ἀλκυονίδας τὰς ἡμέρας ἐκείνας προσπαρορεύουσι. ταῦ-
 τα σοὶ εἰς σωτηρίῃ καὶ αἰτεῖν παρὰ θεῶν τὰ πρὸς σωτηρίαν, διὰ τῆς

ὅτι πᾶ ἄλογα τῷ θεῷ παροισίας γεννομένηται. πᾶ ἔκ' ἂν γένοιτο τῷ
 θεῷ δόξων ἕτερον σῦ, ὅς κατὰ εἰκόνα γέγονας τῷ θεῷ: ὅπως ἴσθ'
 ἔρινθος ἔπο μχεῖς, ἡ μεγάλη καὶ φοβερά κατέχεται θάλασσα ἐν
 μέσῳ χερσῶνι γαλήνῳ ἄγειν ἔπιτα χερσῶσα. Quorum verborum

hæc est sententia: Alcyon avis est, quæ mare accolit: quæ
 cùm sit in maris littore parere solita, deponit ova in arena, &
 media hyeme nidum componit, quo maximè tempore ven-
 torum impetu mare tempestuosum est. Sed tum venti se re-
 mittunt: compescitur ipsum mare, cùm Alcyon septem diebus
 incubat: excludit enim pullos totidem, qui cùm cibum ap-
 petuat, septem alios dies ad pullorum incrementum minutis-
 simo animali liberalis Deus elargitur. Omnes itaque qui se

mari committunt, id obseruant, eosque dies Alcyonios no-
 minant. Quæ tibi concessa ac tradita sunt à diuina prouiden-
 tia, cuius etiam vis elucescit in iis animalibus quæ rationis
 expertia sunt, vt te commonefacerent ad ea petenda ab eo
 quæ tibi ad salutem conferrent. Quidnam etiam, quæso, vel

quod fidem excedat alioqui, non est tua paratum causa, qui
 ad Dei factus imaginem sis, cùm propter eam tam minutam
 auem vastum illud ac terrificum mare sedetur, & hyeme me-
 dia Dei iussu coërceatur? hæc ille. Naturalem hanc histo-
 riam accommodat Alciarus ingeniosè ad pacis optimæ pro-
 uentum: cuius pacis laudes ex 3. capite Stobæi adicerem,

nisi putarem satis esse ea de re studiosos admonere. Signi-
 ficat enim optimi Principis officium in id incumbere penitus
 debere, vt populum in suis regionibus & prouinciis neces-
 sario prouentu instructis foueat & tutetur, habita primùm

ratione tempestatum, earumque calamitarum quæ solent in
 dies accidere: sinatque ventos remittere, & tandem procel-
 las ebullientes hostium conquiescere, vt securius in pace
 postea viuatur: idque Alcyonum more, qui in medio mari
 nidum conficiunt admirabili quadam solertia, paulum emi-
 nentiore, & perquam angusto, grandium spongiarum simi-
 litudine, qui ferro non possit intercidi, nec vnde configatur
 inueniri, tradit Plinius. Quidam ex spinis aculeatis, alij ex
 spicis segetum & vitium pampinis, eum confectum esse ni-
 dum volunt. Fortificant bruma, qui dies Alcyonides ideò
 vocantur, totidemque post diebus pariunt: quo tempore
 mare tranquillum creditur nauigantibus, qui eos dies obser-
 uat accuratè. Varro De lingua Latina 6. Alcedo Græcè ἀλκυών

hæc hyeme quod pullos dicitur tranquillo mari facere, eos

*Alcyonis
solertia.*

*Officiū boni
principis.*

*Alcyonum
solertia in
nidificando.*

dies Halcyonios appellant. Vnde Pacuius.

Halcyonis ritus litius peruolgans furor.

Lege Plin. 10. cap. 32. Plutarch. quo libro disputat, vtrum animalia prudentiora, terrestriane an aquatilia.

Halcyones.] Halcyones Grammatici rectè deducunt ab ἄλς καὶ κύων, quod in mari pariant, id est, ὅθεν τὸ ἐν ἀλὶ κύων. & τὸ ἀλκυόνιον marina spuma qua nidum congerunt Halcyones, ait Dioscorides in 5. cap. 116. Theophrast. libro primo capite octauo ἐπὶ ἀλίων φύσιν. Dies sereni quibus Alcedo foetificat, à re ipsa nomen inuenere ἀλκυονίδες καὶ ἀλκυονίπιδες. dicuntur & Aristoteli αἰ ἐν δειξνάῳ ἡμέραι, Hist. animal. 5. cap. 8.

compta.] ornatae, suaves, gratae: vel ad nidum, vel ad tranquillitatem refer. Plutarch. dixit alicubi bonam valetudinem idem esse voluptatibus, quod caeli tranquillitatem Halcyonibus, quoniam eis concedit vt tutò & securè incubent.

tranquilli marmoris.] id est, in marmoreo vel saxeo scopulo, quò aqua marina alluit: vel potius marmor pro mari pellente & æqualiter strato accipitur.

inuolucres.] nondum apti ad volatum, impuberes.

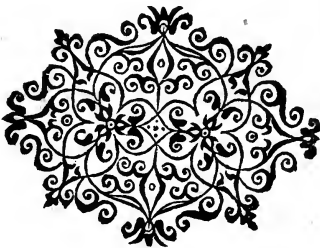
Inuolucres.

Letus erit Cereri, Baccho quoque.] Proventus & vbertas erit annonae maxima. Annona ponitur inter res eas quae ciuitati maximè necessariae sunt: cui diligèter esse prouidendū Principibus & Magistratibus sapientes monent, ne victus annuus ciuitati desit. Noti sunt populares Romae tumultus ob annonae caritatem: itaque frumentum saepe aduehebatur ex Africa, Sardinia, Sicilia: quas tres prouincias, tria Rom. populi frumentaria subsidia Cicero appellat in ea quae est pro lege Manilia. idem quarta Verrina, Siciliam nominat celam penariam Reipubl. nutricem Romanae plebis. Et praefectus annonae creabatur, qui frumentum vndique coemendum curaret, & in urbem aduectum iusto pretio venire iuberet.

Aequorei si Rex alitis instar erit.] si sese habeat in suos Princeps quilibet ac Alcedo marina in pullos. Est enim Principis virtus maxima non modò nosse, sed & tutari suos. Quod quamquam perspicuum sit omnibus illustrandae tamen huius pulcherrimae sententiae causa, repetam grauem sanè & cordatam Dionis Chrysostomi disputationem de regno, qua Regum officium & conditionem ponit ob oculos. Sic ergo

Dionis Chry-
sostomi pra-
clarus locus.

primùm: Principem continuis laboribus & vigiliis intentum esse decet. Nam in navi licet vectoribus absque cura plerumque desiderare, & ne aspicere quidem marinos fluctus, imò verò neque scire, quod aiunt, vbinam terrarum sint. Sic enim permulti hoc modo pontum securi traiciunt, talis ludunt, canunt, conuiuantur totos dies, & tempestate ipsa vndique imminente inuoluti expectant euentum: alij oppressi altissimo somno non antè surgunt, quàm ad portum appulerunt. At gubernatori necesse est mare ipsum continuò obseruare, aërem cælumque inueneri, ad terram aspicere: neque ignorare quæ in fundo sunt, nisi velit allidere ad scopulos qui in aquis lateant. Neque verò ille vnus noctu dormit aliis altè stertentibus: interdum autem si breuem somnum aliquando suffuretur, tamen dubius hæret, neque præfenti animo id facit, vt sæpè suos adhortetur aut contrahenda vela, aut clauum sistendum, aut quidpiam tentandum aliud, vt etiam inter dormiendum nihilo segenius officium faciat, cum aliis impunè omnium capere liceat. Eadem ratio est expeditionū: militum quisque sui dumtaxat curam sustinet. At ducis munus longè maius est atque difficilius, nempè vt omnes & singuli bene armati sint, habeantque vestium satis: nec modò vt illis ciborum satis sit, sed & vt equi diligenter instructi sint. Quod si secus videat quàm par sit maiore tristitia ille afficitur, quàm si quibus ipsemet indigeret: quippè qui suorum salutem non minoris æstimet quàm suam ipsius. Et quidem reliqua pulchra reuera sunt: sed hæc hæctenus satis.

Doctos doctis obloqui nefas esse.

EMBLEMA CLXXIX.

QVID rapis hęc Progne vocalem seu cicadam,
 Pignoribusque tuis fercula dira paras?
 Stridula stridentem, vernam verna, hospita lędis
 Hospitam, & aligeram penniger ales auem?
 Ergo abice hanc prędam: nam musica pęctora summum est
 Alterum ab alterius dente perire nefas.

ET hoc ἄδηλοι ex τ. Gręcorum Epigrammatōn traxit. sic enim habet Gręcus:

Ἀγρί κόρα, μελίθεπιε, λάλος λάλοι ἄρπαξασα
 Τέτιγα πτανοῖς δαῖτα φέρεις τέκεσι.
 Τὸν λάλοι, ἀλαλόεσσα, ἢ εὐπτερον, ἢ πτερόσσα,
 Τὸν ξένοι, ἄξενα, ἀριτοῖ ἡαετιά.
 Οὐχὶ πέλος ρίψῃς, ἢ γὰρ ἴμις, ἢ δὲ δίχαιον
 Ὅλλουδ' ὑμιόπολος ὑμιόπολοις σόμασι.

Character
 Emblematis.

Rixę & cō-
 tentiones à
 studiosis alie-
 ræ.

Increpat hirundinem, quę cicadam ad pastum corriperet: quo orationis inuolucro doctos mutuò sese prouocantes arguit: his enim rixis & contentionibus ferè fit, vt nullum aliud per-

niciosius malum suboriri possit. Si quo cōuicio docti ab ignaris & rerū insciis impetantur, non debet haberi nouum aut insolēs, cū vt plurimum audax esse soleat ignorātia, qua nullū aliud malū aut intractabilius aut difficilius. At cū doctus doctum, & Christianum Christianus iniuriis, contumeliis, clamorosis disputationibus, vel etiam famosis libellis impetit, quod bonis literis & Reipubl. malum atrocius aut exitiālius esse potest? quæ clades, imò quod naufragium præsentius, cū in mediis fluctibus irato mari concertatio nascitur inter nauis ductores, aut etiam gubernatores ipsos, à quibus eorū qui sunt in eadem nauī, vel vita, vel mors pendeat? Nullum certè miserius accidere detrimentū societati humanæ potest, quàm cū eruditi eruditos (à quibus certè pendere debet popularis multitudo, vt eorum ductu sese in officio cōtineat) nigro dente conuellunt: quo fit interdum, vt diutiùs altercando veritatem opprimant. Num verò absurdum & odiosum maximè omnia videri debet, eos, quos par est inter se se omninò conuenire, mutuisque officiis animos inuicē sibi deuincire, nimirum quòd iisdem sacris initiari ad vtilitatem communem liberales disciplinas excolere ex officio decet, quas tamquam communi quodam vinculo, & quasi cognatione inter se contineri nemo nescit: nōne, inquam, prorsus ridiculum est, eos sese mutuis iniuriis proscindere, in vitam moreisque debacchari, & falsis criminationibus æmulos onerare, qui alios coercendi ius habent: quoties aliqua vel leui occasione rixantur & decertant? *Quæ* sanè contumeliæ eò nocentiores sunt, quo in plures deriuantur: ex iis enim non minimum famæ detrahitur eorum potissimum, qui, vt loquitur Horatius, hoc succo lolliginis, & ærugine mera tinguntur. Non inuitus quidem fatebor in concertationibus eiusmodi quædam certè, nec obscura ingeniorum videri specimina, id tamen generis eiusdem semper iudicauī non tam laboriosæ quàm periculosæ plenum opus alexæ, in quo sæpenumerò vbi quis commendationem nominis aucupatur, nescio quo fato famæ iacturam ruit. Certè vt hoc adiiciam, neminē vnquam fuisse credo, qui maledictis & conuiciis in alium iactis honestiorem famam mercari vnquam potuerit. *Quæ* porrò excitas in hisce decertationibus ad iudicem confugere omnium corruptissimum & iniquissimum, nempe turbam popularem: cū dubium non sit, quàm non videat, quàmque cæcutiat, vt aduertere nequeat.

Nullus è maledictu famam capiat.

Aedibus in propriis qua recta aut praua gerantur?

Itaque quâ fieri possit, vt sano mentis oculo quæ captum excedunt suum, intueatur? Id quidem (quod tamen grauâtè dicam) temporibus nostris exulceratissimis sæpenuerò vidi-
mus, non modò in iis disciplinis quæ ad humanitatem per-
tinet, sed & in diuinis omninò scriptis, atque pietatis Chri-
stianæ oraculis: quorum auctoritati apud quamplurimos non
parum detractum est, quòd de iis importunè & intempesti-
uè doctores plerosque digladiari viderint. Ex quibus mutuis
dissidiis nihil certè rei literariæ fructus, aut ornamenti acces-
sit, sed de pietate & bonis moribus non minimum decessit, dū
non est qui velit ingenio cedere. Sit aliqua inter studiosos
contentio, sed absit à maledictis, à contumeliis, à rixis: & vt
sunt expertes inuidentiæ Musarum fores, quemadmodum ex
veteribus plerique dixerunt, sic ne admittant quidem iur-
gia, vel animorum distractionem aliquam inducant. Scitè
Chrysippus: *Qui stadium currit, inquit, contendere & eniti
debet quàm maximè possit, vt vincat; at eum cum quo certet,
aut supplantare, aut manu depellere nulla ratione debet: sic
tota animi contentione licet ex literis indefesso cursu splen-
dorem, & nominis celebritatem aucupari, sed socij aut riu-
alis cursum dolo quodam malo remorari, aut eius mores im-
petere, vel etiam doctrinam (nisi prorsus mala sit) mordaci
aceto conspergere, quòd vel desistat, vel habeatur contemptui,
non modò hominis est dissoluti & inuidi, sed & animi pusilli
& planè illiberalis.*

Progne.] hirundo, de qua dictum est suprâ.

vocalem.] canoram, *λάλον.*

pignoribus.] pullis.

Stridula stridentem, &c.] In Græco eadem sunt *πλυπλώσις*.
Nam τὸν *λάλον ἀλαλόεσσα* reddit, stridula stridentem: *ἀρὶνὸν
καρινά*, vernam verna, id est, vere cantillantē: τὸν *ξένοι ἀξένοι*,
hospitam hospita: vtraque enim non abhorret ab hominum
hospitiis. altera enim prope lares patrios nidificat, altera vel
in hortulis nostris exauditur. τὸν *ὑπὲρ γῆ ἀπεργέσσα*, alige-
ram aligera, aliger ales. Permultum illustrabit hoc Emble-
ma quæstio 7. Sympos. 8. Plutarchi, quæ est de nota seu sym-
bolo Pythagorico, quo hirundinem hospitam recipi veta-
bat Samius ille senex. Carnem depasci solet hirundo, inquit,
venatúrque sacras illas Musis canoras cicadas: *σαρκοφάγος
ἢ ἀρ' ἔστιν ἢ χελιδὼν καὶ καίλιστα τὴν τέτραπας ἰερὴν καὶ μεσηκὴν*

ὄψας ἀποκρίνυσι καὶ στείται. vide reliqua.

abice.] abiice, Syncope.

nam musica pectora, etc.] Græcus dixit ὑμνιπόλυς, id est, canentes stridorem emittentes cicadas. Musica autem pectora dixit interpretes, quia plerique docent, omnes aves canoras dici Musarum volucres. Cicadas verò ob cantum Apollini sacras esse volunt, iuxta Aristophan. Scholiasten.

Musarum
volucres. &

ὡς νεφέλ. οἱ τέτιγες μουσικοὶ ὄντες ἀνάκειται τῷ Ἀπόλλωνι. &

Troianos oratores cicadis comparavit Homerus Iliad. γ. Cæterum hîc γῶμη est, qua innuit absurdum esse, & ferimè impium, eiusdem ordinis viros sese mutuò conficere, tum enim vel maximè periculosa esse tempora ferunt, quibus lupo lupinam est: & quamquam, ut loquitur Justin. libro 16, assiduum inter pares discordia malum sit, tamen id locum habere non debet inter doctos, & studiosos Musarum cultores, inter quos una & constans animorum consensus & concordia necessaria est. Huc facit Themistius, oratione quadam, quo loco ait Musas inter se numquam rixari, sed optime illis cum Apolline convenire: ita etiam poëtas minime à poëtis debere dissidere. Græcè ita, καὶ αἱ Μοῦσαι ἐνθεα συγχαρεύουσι ἀλλήλαις καὶ τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ ἑδμήα αὐτῆς ἀγαλακτεῖ πρὸς τοὺς ἄλλας ὅτι μὴ μόνη σοφία ἔστι, μηδὲ αὐτὴ μόνη προσεύχεται οἱ ποιηταί. Huc Prouerb. Canina victitans Cynocephalum oppugnas.

Periculosa
tempora quam
do maxime.

Eloquentia fortitudine præstantior.

EMBLEMA CLXXX.

A R C V M laua tenet, rigidam fert dextera clauam,
 Contegit & Nemæes corpora nuda leo.
Herculis hæc igitur faciès? non conuenit illud.
 Quòd vetus, & senio tempora cana gerit.
 Quid quòd lingua illi leuibus traiecta catenis,
 Queis fissa facileis allicet aure viros?
Anne quòd Alciden lingua, non robore Galli
 Præstantem populis iura dedisse ferunt?
Cedunt arma togæ, & quamuis durissima corda
 Eloquio pollens ad sua vota trahit.

Typus Em-
 blematis ex
 Luciani Her-
 cula.

HÆC ἀνδραγαθία Herculis expressa est Luciani qua-
 dam præfatione, qua ostendit Celtas, id est Gallos, olim
 Herculem ὄγμιον nominasse, eumque eloquentiæ sapientiæq;
 Deū existimasse. apud quos ita effingebatur, vt senex, caluus
 & rugosus, inculto capite & glabro, cuiusmodi seniores nau-
 ras marinos videmus: adhæc leonino tegore indutus, dextera
 clauam tenens, arcū sinistra, pharettam ex humero pendulam
 habens, confertissimam quandam hominum multitudinem

trahens catenulis ex auro & electro tenuissimis, linguæ suæ extremitate perforata insertis, eamque non inuitam, sed vitrò sequentem, imò etiam hilares omnes, nec vllò modo resistentes, vt huic assentiri videas, ducentem se Deum laudibus efferentes. Id nihil aliud indicabat, quàm Herculem eloquentia & fortitudine præstantem, dissipatos olim Gallos & efferatos, ad iustitiam, & mitiorem vitam vitæ viribus eloquentiæ reduxisse: cuius facti tam insignis historiam mendax Græcia figmentis est persecuta, & ad armorum stupenda facinora postea conuertit, atque ad suum Herculem Iouis ex Alcmena filium retulit; quod Herculi Gallo diuinæ cuiusdam naturæ viro propter sagacitatem, prudentiam singularem, & admirabilem eloquentiã peculiare fuit. Putant nonnulli ex philologis, nec leuibus sanè coniecturis asserunt, Gallos veteres tum eloquentiæ, tum linguæ Græcæ fuisse perstudiosos. Ioan. An-

Quid Hercules ille Gallicus.

Galli veteres sapientia Græcæ periti.

nus in Berosum (nisi me nomen Berosi fallit) de regibus Babylonix, tradit Græcos à Gallis literas habuisse: apud quos quàm domestica fuerit eloquentia, pluribus contédit Budæus noster 1. De asse, & maximè Commentariis in Pandectas ad l. 1. De seru. corrupt. §. Quod ait prætor. Quin audiamus ipsam Lucianum sua loquentem lingua: Τὸν ἡρακλῆα οἱ κελτοὶ ὄγκων ὀνομαζέσσι φωνῇ τῇ βραχυρίῳ. τὸ δὲ ἔδος τῷ θεῷ πάντων ἀλλοκοτοῖν γράφουσι. γέρον ὄβριον αὐτοῖς ἐς τὸ ἔχασον, πολλοὺς ἀκρεβῶς, ὅσαι λοιπὰ τῆς τειχῶν, ῥυσοὺς τὸ δέρμα, καὶ δρακεκαυδῶς ἐς τὸ μέλαντατον, αἰετοῖσι οἱ θαλασσιργοὶ γέροντες. ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄντιν ἔχθ' ὄμνος πλὴν σκευῶν τῷ ἡρακλῆει, καὶ γὰρ πλὴν διφθέρασι ἐνήπια πλὴν τῷ λέοντος, καὶ τὸ ῥόπαλον ἔχθ' ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὸν γωρυτὸν παρήρηται, καὶ τὸ τόξον ἐπιτεμνῶν ἢ ἀριστερᾷ ποσὶ δείκνυσιν καὶ ὅλως ἡρακλῆος ὄβριον. καὶ τοῖς τὸ φθῆραδοξότατον ἐδέπω ἐφίω τῆς ἐκότος. ὁ γὰρ δὴ γέρον ἡρακλῆος ἐκεῖνος ἀθρόωτον παμπολύ πηλῆτος ἔλκει, ἐκ τῆς ὄπων ἅπαντας δεδεμῶς. δεσμά δ' εἰσὶ οἱ, σφραγῆ λεπτὰ, χρυσοὶ καὶ ἠλέκτρα ἐργασμῶν, ὄρμις ἐοικῶν τοῖς καλλιτοῖς, καὶ ὁμῶς ἀφ' ἑπὶ ἄγειων ἀγόμῳ, ὅτε δρασμὸν βυλεύσει, διωάμῳ ἀνευμαρῶς, ὅτε ὅλως ἀντιπείνεται, ἢ τοῖς ποσὶ ἀντερείδουσι, ποσὶ ἰὸ σταντοῖς τ' ἀγωγῆς ἐξυπιάζοντες. ἀλλὰ φαιδρῶ ἐπιπία, καὶ γεμητότες, καὶ τοῖς ἀγοντα ἐσαμῖντες ἐπειγόμενοι ἅπαντες, καὶ πῶ φθάνει ἐδέλφει τ' δεσμὸν βραχυλῶντες, ἐοικότες ἀχθεωσσομῶν, εἰ λυθῆσσι. ὁ δὲ πάντων ἀλοπῶτατον εἶμαι μοῖ, ἐδδξερ, ἐκ ὀκνήσω καὶ τῶτο εἰπῆν. ἢ γὰρ ἔχθ' ὁ ζοργάφος, ὅθεν ἐξάψεται τῆς σφραγῆς τῆς δεσμῶν ἀρχῆς, ὅτε τῆς δεξιᾶς μὲν ἦδη τὸ ῥόπαλον, τῆς λαῖας δὲ τὸ τόξον ἐχέουσι, τρυπιπίας τῷ θεῷ πλὴν γλῶτταν ἀκραν, ἐξ ὀκνήσης ἐλκομῶς αὐτῶς ἐπίπῃ, καὶ ἐπέσραπται γὰρ εἰς τῆς ἀγομῶς μεδίω.

παῦτ' ἐγὼ μὲν ἔπι πολὺ εἰς ἡκίην ὄρων καὶ θαυμάζω, καὶ ἀποροῖ καὶ
 ἀγανακτῶ. κελτὸς δὲ τίς παρεστὸς ἔκ ἀκαίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς
 εἰδείξει, ἀκραιῶς ἐλλάδα φωνῶ ἀφίεις, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ἑπιχά-
 ρια, ἐγὼ σοι εἶφην, ὡς ἔερε, λύσω τὸ γαλακτῆος τὸ αἴτηγμα, πάντῃ γὰρ πα-
 ρεπτομῶν ἐκίτας πρὸς αὐτὴν. τοὶ λόγοι ἡμεῖς οἱ κελτοὶ, ἔκ ὠσπερ
 ὑμεῖς οἱ ἄλλῃες, ἐρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλὰ ἡρακλῆ αὐτὸν εἰκάζομεν,
 ὅτι ὡς πολὺ τῷ ἔρμῃ ἰχυρότερος οὖτος. εἰ δὲ γέρωι πεποιῖται, μὴ θαυ-
 μείσθης. μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γῆρα φιλεῖ ὀπτελῆ ἑπιδείκνυαὶ τὴν ἀχ-
 μῶν, εἴγε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγασιν, ὅτι αἱ μὲν τῶν ὀπτετέρων
 φρένες ἡερέτοιαι, τὸ δὲ γῆρας ἔκ τῆς λέξαι τῶν ἰεῶν σοφώτερον. ἔγω γέ-
 τοι ἔ τῷ γέρορος ὑμῖν ἀπόρρητον ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορεύονται
 τρωῶν τὴν ὅσα πῆν λειριόσαν ἀφιάσι, εὐανθῆ πῆν, λείρια γὰρ κε-
 λῆται, εἴγε μέμνηται, τὰ ἀνθῆ. ὡς εἰ τ' ὠποι ἐκδεδεμόνης τῆς ἀν-
 θρώπης πρὸς τὴν γλώττην ὁ γέρον ἔτος ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἔλκει, μὴ
 δὲ τῶ θαυμάσιος, εἰδὼς τὴν τῶν ὠποι καὶ γλώττης συγγείαν. εἰδ' ὑ-
 βεις εἰς αὐλόν, εἰ ταυτῆ τετρυπῆται. μέμνηται γοῦν, εἶφην, καὶ κομικῶν
 πῆν ἰαμβεῖων, παρ' ἡμῖν ματῶν. τίς γὰρ ἀλοῖς ἐξ ἀκρου ἢ
 γλώττη πασίν ἔπι τετρυπῆται. τὸ δ' ἔλοι, καὶ αὐτὸν ἡμεῖς τοὶ ἡρα-
 κλῆα λόγῳ τὰ ὄσα πῆν ἡγμέθα ἐξεργασσάμεθα, σοφῶν γενόμενοι, καὶ
 πῆνοι καὶ πλείετα βιάσασθαι, καὶ τὰ γε βέλη αὐτῶν, οἱ λόγοι εἰσι, οἶμαι,
 ὄξεις καὶ εὖστοχοι, καὶ ταχῆς καὶ τὰς ἰουχὰς πρῶτοντες. πτερόεν-
 τα γοῦν τὰ ἔπι καὶ ὑμεῖς φατέ εἶναι. hoc est: Herculem Galli Og-
 mion lingua propria nominant. eius autem Dei simulacrum
 monstrosum & absurdum repræsentant. Apud eos senex est;
 inculta glabrâque canitie, obrugata cute, & nigro admodum
 colore, vt marinos nautas esse compertum habemus: atque e-
 iusmodi cùm sit, tamen Herculis cultum gerit. Amictus enim
 est tergo leonis, dextera clauam tenet, pharetram humeris
 aptatam, sinistra protensum arcum prætendit; denique omni
 ex parte Hercules est: Verùm quod in imagine admirandum
 maximè mihi visum est, senex ille Hercules confertissimam
 quandam hominum multitudinem trahit, omnes auribus vin-
 ctos. Vincula sunt tenues quædam catenulæ auro electrôve
 fabrefactæ, spirulis collaribus pulcherrimis similes. At hi
 certè tam exilibus vinculis ducti, ne de fuga quidem cogitâr,
 tamen si facîle possint: nec omninò resistâr aut pedibus in di-
 uersum renituntur quasi resupinantes, sed hilares lætisque
 suum ductorem laudant, sponte festiuantes omnes, vt stu-
 dio præueniendi laxa etiam vincula relinquunt, perinde ac
 tristes futuri, si eiusmodi vinculis eximântur. Quod autem
 absurdissimum mihi visum est, non pigebit referre. Cum
 enim

* αὶ. ὑμῶν.

enim pictori reliquum iam nihil esset, vnde catenarum extremitates innecteret, dextera nempè claua ferenda occupata, sinistra verò arcu tenendo, summam Dei linguam perterebratam esse voluit, ex eaque religatis catenis eos trahi fecit, ipse nimirum ad eos qui ducebantur, se conuertèdo arridebat. Hęc ego quidem cùm diu consistendo essem contemplatus, admirabundus, hæsitans & indignans: Gallus quispiam qui tum fortè aderat, haud quidem ignarus rerum nostrarum, vt qui linguam Græcam exactè doctus esset. Philosophus, vt opinor, ex iis qui in Gallica sunt regione: Ego tibi, hospes inquit, picturæ huius explicabo rationem: videris enim nonnihil hac in re conturbari. Nos itaque Galli sermonem & orationem, vt vos Græci, dicimus esse Mercuriũ, sed Herculi eã tribuimus, non quod hic Mercurio longè robustior fuerit. Quòd autem senex fingatur, non est quod mirere. Solet enim eloquentia in senectute demum suum omnem vigorem † ostendere, si modò vera sunt quæ Poëtæ vestri dixerunt: Iuniorum mētes instabiles & volucres esse, senectutem autem doctius scire dicere, quàm iuuentus ipsa possit. Hinc certè ex Nestoris lingua fluere mel à vobis dicitur, & Troianorum oratores floridam quandam vocem emittunt, id est, lirioessam: nam liria, quantũ commemorari, vocantur flores. Proinde quod auribus hōmnes ad linguam vinctos trahit senex ille Hercules, id est sermo, nõ est quod mireris, cùm scias linguæ auriũmque esse cognitionem. Neque verò ad contumeliam illius hoc dicitur: meminim enim, ait, iam quosdam comicos è vestris didicisse: loquacibus extrema in parte omnibus lingua est pertusa. Cæterum opinamur Herculem oratione omnia perfecisse, virum quidem sapientem, qui persuadendo facundia quamplurima subegerit: siquidem tela ipsius acutos, certos, celeres, & animas sauciantes sermones interpretamur: hinc enim pennata verba vos etiam dicitatis. Et hæc Lucian. Nolim equidè transilire quod Seruius 6. Æneid. annotat ad illud,

Tartarum ille manu custodem in vincta petiuit.

quo loco ait, Herculem à prudentioribus mente magis quàm corpore forte habitum, adeò vt duodecim eius labores ad aliquod excellens virtutum opus referendi esse videantur. Huc pertinet quod de Porphyrio eloquenti homine dixit Eunapius Sardinianus libro De vita sapientum, quo loco sumit catenam Mercurij, pro facundi & disertis hominis lingua, his planè verbis: ὁ πορφύρεος ἄσπις ἐρμαικὴ πρὸς σερὰ καὶ πρὸς ἄλ-

Gallus Hercules philosophus, linguæ Græcæ gnarus.

Hercules apud Gallos orationis nomen. Senectus eloquentior.

Homines vinctos auribus.

Herculis eloquentia.

Locus Seruij.

Ἰρραίους ἐπιείκτα δὲ ποικίλης παιδείας πάντα ἐς τὸ ὕψιστον καὶ κατὰρθὸν ἐξήμελλεν. Porphyrius, vt catena quædam Mercurialis ad homines tracta, produxit omnia clarè purèque varix doctrinæ arcana.

Arcum leua tenet, &c.] Idem omninò cultus eadèmq̃ figura ac Herculis illius, quem Poëtæ Græci leonis exuuiò, claua & aliis armis instructum faciunt.

Contegit & Nemeas.] In insula Nemea leonem occidit Hercules, cuius pellem aiunt vice thoracis induisse. eo autem indumento eum fuisse vsum, & talem fingi, vt homines antiqui cultus admonerentur, ait Festus lib. 14. Sed hæc parerga.

non conuenit illud, &c.] Huius absurdi & ἀπορίματος causam ex Luciano repetè.

tempora cana.] caput canum effecta senij.

Cedunt arma togæ, &c.] Hemistichium Ciceronianum, quo se Orator ipse δημοπλὸς, pacis semper fuisse studiosum declarabat. Versus hic,

Cedant arma togæ, concedat laurea lingua.

à permultis obrectatoribus reprehensus est, quo nomine Cicero laborauit inuidia. Sed apologia hæc fuit Oratoris ex oratione contra Pisonem: Non vlla tibi, inquit Piso, nocuit inuidia, sed versus tui. Nimis magna pœna, te Consule, constituta est, siue malo Poëtæ, siue libero. Scripsisti enim versus, *Cedant arma togæ. Quid tum?* hæc res tibi fluctus illos excitauit. At hoc nusquam opinor scriptum fuisse in illo elogio, quod, te Consule, in sepulchro Reipubl. incisum est, Velitis, iubeatis, vt, quòd M. Cicero versum fecerit: sed quòd vindicaret. Verumtamen quoniam te non Aristarchum, sed Phalarim Grammaticum habemus, qui non notam apponas ad malum versus, sed Poëtam armis prosequare: scire cupio, quid tandem isto in versu reprehendas, *Cedant arma togæ. Tux* dicis, inquit, *togæ summum Imperatorem esse cessurum. Quid* nunc te, asine, literas doceamus, non opus est verbis, sed fustibus. Non dixi hanc togam, qua sum amictus: nec arma, scutû, & gladium vnus Imperatoris: sed, quod pacis est insigne & otij, toga: contrà arma, tumultus, atque belli: more Poëtarum locutus, hoc intelligi volui, bellum ac tumultum paci atque otio concessurum. Quære ex familiari tuo, Græco illo Poëta: probabit genus ipsum, & agnoscet, neque te nihil sapere mirabitur. At in illo altero, inquit, hæres, *Concedat laurea laudi.* Imò herculè habeo tibi gratiam. Hærerem enim,

Leo Nemeus ab Hercule occisus.

Versus Ciceroni à multis reprehensus. Locus ex oratione in Pisonem.

nisi tu me expedisses. Nam cum tu timidus ac tremens tuis ipse furacissimis manibus detractam è cruentis fascibus lauream ad portam Esquilinam abieceris, indicasti, non modò amplissimæ, sed etiam minimæ laudi lauream concessisse. Atque ista ratione hoc tamen intelligi, scelerate, vis, Pompeium inimicum mihi isto versu esse factum: ut, si versus mihi nocuerit, ab eo quem is versus offenderit, videatur mihi perniciès esse quæ sita. Omitto, nihil istum versum pertinuisse ad illum: non fuisse meum, quem, quantum potuissim, multis sæpè orationibus scriptisque decorassem, hunc vno violare versu. Sic Cicero. Hic autem ἡρώμην est, & ἐξ ἡρώων τῆς ποσειδωνίας, nimirum quòd Hercules hic noster (& Orator quisque insignis) non quidem viribus corporis, sed eloquentiæ laude auditores trahat quò velit. Id Cicero locis quam plurimis confirmat. Nam & Orpheum aiunt citharæ dulcisonæ modulo feras & saxa mouisse: quod est referendum ad vim eloquentiæ, quam Euripides reginam, & Ennius flexanimam appellauit. Lege Valer. Max. 8. cap. 9. & 10.

Facundia difficilis. EMBLEMA CLXXXI.

ANTIDOTVM *Aeææ medicæ in pocula Circes*
Mercurium hoc Ithaco fama dedisse fuit.

*Moly vocant: id vix radice euellitur atra,
 Purpureus sed flos, lactis & instar habet.
 Eloquij candor facundiaque allicie omnes:
 Sed multires est tanta laboris opus.*

*Moly herba
 quid desi-
 gnet.*

HOMERUS Odyss. x. *moly* herbam à Mercurio Vlyssi datā ait, tanquam amuletum præsentissimum aduersus omnia **veneficia**. plerique deflectunt *ἄλκυ* ἢ *μολύειν* τὰς νόσους, à scdandis morbis, quod tradit Apuleius, libello De viribus herbarum, cap. 48. Herbam hanc nigræ radicis, sed floris lactei, & inuentu difficillimam facit: cuius etiam mentio est apud Plin. lib. 25. cap. 4. Sic autem habet Homerus:

*Ρίζη μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δ' εἴκελον ἄνθος,
 Μῶλυ δὲ μὴ χελέεσι θεοί, χαλεπὸν δέ τ' ὄρουσεν,
 Ἄνδράσι γε θνητοῖσι, θεοὶ δὲ τε πάντα δύναται.*

Id figmentum non rarò intelligitur de virtute omnique eruditione, ad quam primus aditus arduus est ac sudoris plenus, sed suauissimus omnium fructus. τὰ γὰρ χαλεπὰ τὰ κελά, vt habet **vetus adagium**. Hic autem eloquentiam primò quidē abstrusam & difficilem, deinde multo labore & diligentia partam, iucundissimos adferre fructus, hominésque sui candore allicere intelligitur.

Antidotum.] remedium, ex ἀντί ἢ δίδουμι. datur enim contra venenum.

Aeae Circes.] Virgil. 3. Aeneid.

Infernique lacus, Aeaeq; insula Circes.

Sed multi res est tanta laboris opus.] Cicero 1. de Orat. Hoc fusissimè & eloquentissimè docet. Quis non iure miretur, inquit, ex omni atatum memoria, vt temporum, sic & ciuitatum tam exiguum oratorum numerum inueniri? Sed nimirum maius est hoc quiddam, quam homines opinantur, &c. Vult autem M. Tullius eloquentiam omnium difficillimam videri, quia constet rerum pulcherrimarum scientia? compositione apta verborum: motuum cognitione: iocorum & facietiarum eruditione: subtilitate respondendi & lacessendi: vrbantate: historia: prudentia iuris, actione, memoria. Eandem difficultatem eloquentiae ipsemet alis locis, sed in ea maximè pro Cælio: An vos aliam causam esse vllam putatis, cur in tantis præmiis eloquentiae tam pauci sint semperque fuerint qui in hoc labore versentur? Omittendæ sunt

omnes voluptates: relinquenda studia delectationis: ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam penè omnium familiarium deferendus: quæ res in hoc genere homines à labore studioque dicendi deterret.

Antiquissima quæque commenticia.

EMBLEMA CLXXXII.

PALLENÆE senex cui forma est histrica, Proteus,
 Qui modò membra viri fers, modò membra feri:
 Dic age, quæ species ratio te vertit in omnes,
 Nulla sit vt vario certa figura tibi?
 Signa vetustatis, primæui & præfero secli,
 De quo quisque suo somniat arbitrio.

CONuertit Protei πολυμορφῆ fabulam in scriptores quosdam rhapsodos, & rerum antiquissimarum, quæque extra omnium memoriam positæ sunt, narrationem è variis & sæpè pugnantibus inter se petitam concinnantes: qui cum sibi non conueniant, & pro arbitrio somnient de rebus à se remotissimis, & ingenij humani captum excedentibus, pro germana naturalique rerum varietate tenebras quasdam fabularum

*Scriptores
 rhapsodi tan-
 xantur.*

offundunt, & portentosam historiarum formam è variis petitam, seu, vt dixeris veriùs, indigestam quandam mistamque, nullaque penè sibi parte coherentem farraginè nobis obtrudunt, vt reuera Proteum quendam in eiusmodi descriptionibus ostendant. Quod antequàm doceam apertius, referam Arnobij verba ex lib. 1. contra Gètes: Falsitatis, ait, arguitis res nostras: & nos vestras arguimus falsitatis. Sed antiquiora, inquitis, nostra sunt, ac per hoc fidei & veritatis plenissima: quasi verò errorum non antiquitas plenissima mater sit, & non ipsa pepererit res eas quæ turpissimas Dei notas ignominiosis concinnauerunt in fabulis. Ante millia enim annorum decem non potuerunt falsa & audiri, & credi? aut non simillimum veri est, fidem vicinis & finitimis, quàm spatiorum inesse longinquitate distantibus? Testibus enim hæc, illa opinionibus asseruntur: & proclivius multò est, minus esse in recentibus fictionis, quàm in antiqua obscuritate submotis, &c. Gètes enim pleræque & nationes ignare vetustatis, & verè perpetuæque seriei temporum, fabulosas quasdam origines confinxerunt: vt Thessali, qui ex lapidibus ortum suum repetebant: Arcades Luna se antiquiores existimabant? Athenienses αὐλοχόρας esse se cum ostenderet, gloriabantur suum genus, Ionica gente, quæ originem habuit à Iaphet Noëi filio, vetustius, ideòque celebrius. Fuit is Proteus marinus Deus, vaticinij peritissimus, in quolibet formam se mirabiliter transmutans: nam fiebat

— aper, modò saxum, & cum vellet, arbor:

inquit Horatius. Quin. & Virgil. 4. Georg.

— fiet subito sus horrilus, atque tigris,
Squamosusque draco, & fulva ceruice leona,
Aut acrem flammæ sonitum dabit: atque ita vinculis
Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibit.

Talem describit Empusam Aristophan. in Ranis:

Aristophanes
de Empusa.

Καὶ μὴν ὄρω νῦν τὴν διατρίχου μέγα
Ποῖόν τι, δεῖνός ποιντόδουπον γούιν ἄνεταί.
Τότε μὲν βῆς, νῦν δ' ὄρεως, τότε δ' αὖ γυνὴ
Ὡρχειότατι πῆς κῦβητί; φερ' ἐπ' αὐτῆς ἴω,
Ἄλλ' ἔκ' ἐτ' αὖ γυνήστι, ἀλλ' ἦδη κύων.
Atqui profecto maximam video feram.

Qualis nouam, que in cuncta mutatur statim.
Nunc mula, nunc bos, fitque rursus femina
Valde venusta. ubi es? ad eam me confero.
Sed rursus illa haud mulier, at iam fit canis.

Plato in Euthydemo Proteum ait Ægyptium fuisse sophistam, qui præstigiis quibusdam incautos falleret. Diodor. Sículus, in 2. ait consuetudinem regibus Ægypti traditam, Græcis causam huiusmodi transmutationis præbuisse, nam regibus Ægyptij mos erat leonis, tauri, vel draconis priorem partem ferre in capite, principatus insignia: quandoque verò arborem, aliquando ignem, nonnunquam redolentia supra caput unguenta, & aquas: hæc enim spectabant ad ornatum, tum stuporem ac superstitionem quandam insipientibus iniiciebant. Alij sunt qui hanc transformationem conuertant ad variarum disciplinarum peritiam. Interpres Arati Proteum φυσικῶς αἶρα ἐστὶν εἶπε, ideoque apud Homerum, in ignem atque aquam conuerti. At Platonici exponentes illud Orphei de Proteo,

— Πόσιου κληίδας ἔχονται: volunt Proteum eam esse mentem, à qua formæ defluant. Clauas enim ponti, generationem rerum esse volunt. Certè Ponticus Heraclides sub Protei fabula informem rerum materiam à Poëtis συμβολικῶς significari ait: cuius verba huc referam vel obiter. ἔτ' ἡ πολυπρόσωπος εἰς ἅπαντα ἀβάλεται κρωτέως μεταμόρφωσις ποιητικοὶ καὶ θεόφθοι μῦθοι δοκῶσι, εἰ μὴ τίς ἕσθ' ἰσχυρῶς τὰς οὐρανίας ὁμῆρας τελετὰς ἱεροφαντήσῃε· τίς γὰρ ποσειδάωνος τῶν ὅλων ὑφίσταται γένεσιν, ἀφ' ἧς τὸ παν ῥιζοῦται, εἰς ὃ ἰὺν ἐλέπομαι, ἢ κε κατὰ τήματα παλαμῶν γὰρ ἦσαν ποτὲ χροῖοι, καὶ οὐς ἀτύσσοι ἢ ὑπόλιμιον ἦν, ὑδέσσα κεκλιμένους χερσὶ κτήρει εἰς τέλει ἠέχασα μορφῆς· ἔτε γὰρ γῆ τῆ τῆσ' ὄλων ἐστὶ κείτρου ἐπιπέγῃ βεβαῖον, ἔτε ἕρανος πᾶσι αἰετοὶ φορὰν ἰδρυμένους ἐκκλήσῃ· πάντα δ' ἢ ἀνήλιος ἠερέμια καὶ κατηφῆσαι σιγῆ, καὶ πλεῖοι ἔδεν ἦν ἢ κεκρυμμένης ἕλης ἀμορφος ἀρρία, ἄρην ἢ δημεργὸς ἀπάντων καὶ κοσμοδόκος ἀρχὴ σπηλίου ἐκλύσασα τῶ βίω τύπον, τὸν κόσμον ἀπέδωκε τῶ κόσμῳ· διεζεύγνυτο μὲν ἕρανον γῆς, ἐχέει δὲ πᾶσι ἠερέων θάλαττης· τέτταρα δὲ τοιχεῖα τῶ ὄλων ῥιζα γένεσιν, εἰ τὰ ξη πᾶσι ἰδίαν μορφῶν ἐκκλήσῃ· τῶν δὲ ποσειδάωνος κρηταιμένωι ὁ θεὸς μηδεμίνας ἕλης διακρίσεως πᾶσι αἰετοὶ ἕλλη· κρωτέως δὲ θυγατήρ εἰδοτὰ δικαίως εἶδος ἐκείνου γιομένη θεά· ἀρὸ τῶν μίαν το κείνῳ ὡν φύσις ὁ κρωτέως, εἰς πολλὰς ἐμμελίζετο μορφὰς ὑπὸ τῆς ποσειδάωνος διαπλατῆ ὁμοῦ.

Ἡ ἕρως ἀφ' ὧν πᾶσα λέων γένηται ἠερέων,

Ἄντ' ἀρ' ἐπέτρε δροῖχοι, καὶ κέρδαλις, ἠδὲ μέγας οὐς.

Γίνετο δ' ἕρως ἕδωρ, καὶ δένδρον ὑπέπετλοι.

Ἡ δὲ μὲν εἰς τοῦ λέοντος ἐμπύρου ζώου, τὸν αἰετὸν δηλοῖ. δροῖχοι δ' ὅστις ἡ γῆ· τὸ γὰρ αὐτόχλωι αὐτοῦ καὶ γηγείες, ἔδεν ἄλλο πλὴν τοῦτο

σημαίνει δένδρον γαμῶ ἅπαν αὔραιόμοροι, ἢ τὴν ἀπὸ γῆς ὄρμην μεταρσίαν ἀεὶ λαμβάνον, συμβολικῶς εἶπει ἄερα· τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ εἰς ἀσφαλεστέρα ὡς προσκίττα δὴ λῶσι ἐκ τοῦ φανεροτέρου παρέστησεν εἰσῶν, γίνετο δ' ἕρπον ὕδωρ· ὡς ἔυλογοι τὴν μὲν ἀμορφὸν ἕλνυ πρῶτα καλεῖσθαι, τὴν δ' εἰδωλοπλασθήσασαν ἕκαστα φέρονσαν, εἰδοθίαν, ἐξ ἀμφοῖν δὲ πᾶν διακρίθην, εἰς τὰ σιμωχὴν ἢ πρῶτα κτλ. ἢ ὄλων χιθῆται· πιθανῶς δὲ ἢ τὴν ἰησοῖ, ἐπὶ ἢ ταῦτα διέπλασεν, φάρον ἀνόμασει. ἐπειδὴ περὶ ἔστι φέρονται, τὸ γενήσασθαι, ἢ τὴν γλῶσφῶν ἀφάρωτον, ὃ καλλίμαχος εἶπε τὴν ἄγοισι, ἀφάρωτος οἶον γυτὴ φυσικῶς οὖν τὸν ἀπᾶντοι πατέρα χῶρον ἀνόμασε φάρον, ἐκ τῆς γοιμῆς πρῶτα γορείας, ὃ μάλιστα ἐβόλετο σημήτας. Pontici Heraclidis locum ex interpretatione Gesneri apponam, ne studiosos nostra paraphrasi remoremur. Narratur multiformis, in quascumque res voluisset, Protei mutatio: quæ omnia Poëtica & monstrosa fabulæ videntur, nisi quis diuina Homeri mysteria, veluti sacra, mente cælesti tractet. Etenim hac fabula primigeniâ uniuersi originem constituit, qua omnes mundi partes confirmatæ, illam quam nunc videmus, speciem effecerunt. Erat enim olim mundus informis & cœnoscus, nondum discretis rerum notis integritatem suæ formæ adeptus. Nam neque dum tellus centrum suum pro fundamento rerum omnium stabilierat, neque cæli perpetuus motus certa sede voluebatur; sed omnia sine solis vsu immota, tristiq̄ue silentio depressa languiebant: aliud extabat nihil, quàm informis diffusæ materiæ segnities, antequàm principium illud, à quo producta & constituta sunt omnia, salubrem vitæ modum depromens, mundum mundo redderet, cælumq̄ue à terra, & pelagus à continente distingueret: quo tempore primùm elementa quatuor, ex quibus seu radice ac generis principio nihil non gignitur, ordinem suum & formam propriam acceperunt. Hæc igitur cùm diuina prouidentia disposita sint, numen illud quod informem priùs indiscretamq̄ue materiam certis formis obfirmavit, ab Homero Protei filia Eidothea nominatur, idq̄ue meritò, vt quæ εἶδος ἕκαστῶ θείαν, hoc est ideæ seu formæ cuiusvis inspectionem exhibuerit. Quocirca Proteus, qui vna prius natura fuerat, in multas deinde species à prouidentia formatus diuiditur.

*Principio est visus speciem subisse leonis,
Mox aper, inde draco fieri, fera pardalis inde.
In latices etiam se vertit, & arbore formam
Mutauit priscam ramis ac frondibus alta.*

*Eidothea s.
lia Protei.*

Per leonē, animal igneum, ætherem indicat. Draco tellus est, vtpotè indigena & è terra natus. Arbor autem quæuis cùm augeatur, & à terra semper in sublime natiuo motu feratur, solum aëris est. Aquam verò vt clariùs ænigmatis vim demonstraret, suo nomine manifestò vocat, in quibus,

Leo quid,
Draco quid.
Arbor quid.
Aqua.

In latices etiam se vertit.

Proinde conuenit informem materiam Proteum appellari, Eidotheam verò prouidentiam, quæ singulis formam effigiemque suã addidit, & vniuersam molè ab vtrisque discretã in continuas sibi & perficientes mundum partes diuisam esse. Probabiliter verò & insulam, in qua hæc facta sunt, Pharum appellauit. Nã φέρσαι generare significat: & Callimachus sterilem terram, ἀφάρωσι dixit, ἀφάρωσι οἴοι γυνή, id est, ceu mulier sterilis. Itaque naturaliter locum parentem rerum omnium, nuncupauit Pharum, per vocis etymologiam à fecunditate ductam, quid sibi veller insinuans. Hæc Heracl. Ponticus. Clemens Alexand. Pædagog. 3. cap. 1. retulit Proteum ad cupiditatem animi humani in varias sese mutantem formas, plus quàm olim Proteus, inquit, marinus dæmon, &c. Iulianus Epistola quadam ad Iamblicum de sapiente quodam, qui suam eruditionē tegeter, intelligi maluit. φρωτέα μὲν δὴ τὸν ἀγύπτιοι φασὶ ποικίλων μερῶν εἰσὶν ἐξαλλάττειν, ὡς περ δεδύοτα μὴ λάτῃ τοῖς θεομένοις, ὡς ἢ σοφός, ἐκφῆσας· ἐγὼ δὲ εἴπω ἢ εὗτος σοφός φρωτέας, καὶ οἷος πολλὰ τῶ ὄντων γνώσκει, ὡς Ὀμηροῦ λέγει τῆς μὲν αἰῆς ἡ δὲ φύσεως αὐτὸν ἐπαμῶν, τῆς γνώμης δὲ ἐκ ἀγαμῶν· διότι μὴ φιλοφροῦναι πρὸς, ἀλλ' ἀπατεῶνος ἔργον ἐποιεῖ, κρύπτων ἑαυτὸν, ἵνα μὴ χρεῖσι μὲν ἀνθρώποις ἦ. id est, Aiunt Proteum illum Aegyptium se in varias formas commutasse, quasi qui vereretur ne per imprudentiam hominibus requirentibus sapientem se esse demonstraret. Si autem verum est eum fuisse sapientem, & vt

Proteum, materia informis.

Clement.
Alexand. lo.
cui.

Iamblicus
locus.

qui multa animò perceperit (vt præter cæteros Homerus testatur) scientiæ quidem nomine laudari mihi potest, ob ingenium verò minimè. Non enim viri boni, & liberaliter instituti, sed impostoris improbi partes agebat, cùm ita se fingeret occultando, ne hominibus prodesse posset. Basiliius Magnus oratione πρὸς νέους, ad inconstantiam fugam conuertit. φευκτέον οὖν, inquit, τῶ σωφροσυνῶν τῶ πρὸς δόξαν ζῆν καὶ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκούντα περὶ σκοπεῖν, καὶ μὴ τοῦ θεοῦ λόγον ἡγεμόνα ποιῆσαι τοῦ βίου· ὡς κ' ἂν πᾶσι ἀνθρώποις ἀπλήθει, κ' ἀδοξείν, καὶ κινδυνεύειν ὑπὸ τοῦ κελεύθου δέη, μηδὲν ἀρεῖας τῶ ὀρθῶς ἐγνωσμένῳ παρεκκίπειν. τὸν γὰρ μὴ οὕτως ἔχοντα π τοῦ Αἰγυπτίου σοφιστοῦ φήσομεν ἀπλήθει-

πεν, ὡς Φυτὸν ἐγένετο, ἔθνη δὲ, ὅποτε βούλοιο, ἔπυρ, ἔῦδωρ, ἔπαρ-
πα χήματα. Quorū verborum hic est sensus: cauendum igitur
sapienti homini ne ad opinionem viuat, & ad ea quæ populo
placent, sed rectam rationem, vitæ ducem, referat. Si ergo se
omnibus opponere, si malè audire, si periclitari oportuerit
pro honesto, nec vlla vnquam ratione abducatur à vera sen-
tentia. Quod ni ita fecerit, quid ni dicemus eum similem esse
sophistæ illi Aegyptio, qui modò in arborem, modò in feram,
aliquando in ignem & alium quempiam habitum sese trans-
formabat? Sed iam satis; imò verò plus satis. Alij ad alia refe-
runt, vt Isaciū Commentariis in Lycophronem. Certè vt id
postremò, quæ antiqua sunt, & extra hominum memoriam
aut certè coniecturam posita, quæ inquam παλαιά, non malè
Proteum Pallenæum referunt: de quo varij varia καὶ παλαιά ἔ-
πικίλα referunt. Plerique vatem faciunt, alij Oratorem, vel
Sophistam, quidam saluatorem, alij marinum Deum: sunt &
qui eum regem aut tyrannum fuisse velint. Sed hæc tam va-
rias & prodigiosas opiniones recensere nihil hîc aliud mihi
videretur, quàm Proteum quendam hîc affingere. Si qui Pro-
teum denique ad κοράτιν ἔλλω reuocant, sentiūt cum Heracli-
de: si qui probabilem historiam, cum Diodoro libro 2. Quò
pertinet adagium: Pellenæa tunica: & Proteo mutabilior.

Pallenæ sinex.] Valer. Probus Proteum facit Aegyptium,
quem propter insignem quandam crudelitatem Busirim no-
minatum ait; etsi Virgil. Pallenium faciat. Pallene autē vrbis
est Thraciæ. Poëta sic:

*Hic nunc Aemathie portus, patriamq; reuifit,
Pailenen.*

ad eam enim reuersus fertur, ob scelera filiorum Telegoni &
Polygoni ab Hercule postea occisorum.

forma hystrica.] varia & multiplex, qualis hystriorum, qui
pro rei, quam fingunt, varietate varium cultum assumunt.

Insignia Poëtarum. EMBLEMA CLXXXIII.

GENTILES clypeos sunt qui in Iouis alite gestant,
 Sunt quibus aut serpens, aut leo, signa ferunt:
 Diva sed hæc vatum fugiant animalia ceras,
 Doctæq; sustineat stemmata pulcher Olor.
 Hic Phæbo sacer, & nostra regionis alumnus:
 Rex, olim, veteres servat adhuc titulos.

CONFERT insignia Poëtarum cum aliis stemmatis & Symbolis gentilitiis, ceu $\chi\epsilon\tau'$ $\epsilon\sigma\alpha\pi\acute{\iota}\omega\sigma\iota\upsilon\iota\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\alpha\pi\acute{\iota}\theta\epsilon\sigma\iota\upsilon$. Sunt enim qui Aquilam circumferant, sunt qui Vulturem, alij Draconem, & alia eiusdem generis, quibus animorum diritas, immanitas, rapacitas apertè declaratur. At Poëtis Olor est candidus, Phæbo sacer, quiq; Regi quondam nomen dedit; animi puritatem præsentat, qualis in Poëta sacro debet esse, qui suos omnes labores ad Phæbum literarum Præsidentem, & ut loquuntur Græci, $\mu\upsilon\sigma\sigma\epsilon\gamma\epsilon\tau\eta\iota$ referre debet, ut cantus dulcedine posteritatem sibi devinciat, nec minus in admirationem rapiat, ac cyeni paulò antè mortem cantio, de qua illud Martialis:

Dulcia defecta medulatur carmina lingua

Insignia varia quid no-

sent.

Insignia Poe-

tariæ cyeni.

Cantator cycnus funeris ipse sui.

Locus Platonis de cycno ante mortem canente.

Nec minus hoc Socratis ex Platonis Phædone: *ὡς εἶπεν, καὶ κύκνω δοχεῖ φωνώτερος ὑμῖν ἐστὶ πλεῖστον κτήν. οἱ ἐπιφθονοῦσθαι, ὅτι δὲ αὐτὸς ἀποθαιεῖ ἀδύνατος, καὶ ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ τότε δὲ πλείστα καὶ μέλιστα ἀδύνατοι γεγηθότες, ἐπιμέλιστα ὡς εἶθ' ἑθὼν ἀπέται, οὐδ' εἰσὶ θεράποντες: hoc est, Vt apparet, ad diuinandū videor vobis esse cycnis deterior: Illi quidem quādo se breui morituros agnoscunt, tum magis admodum, & quidem dulcius modulātur quāam antea consueuerint, & quod ad Deum, cuius erāt famuli, tunc sint migraturi congratulātur. Hic non me mouet, quod Aelianus 1. ποιικίλ. ἰστορ. & Plin. ca. 23. lib. 10. negant cycnum canere: id enim discutere nō est nostri instituti: sed certè obiter adnotabo Aegyptios, cū musicum senem significarent, cycnum pinxisse: quod, inquit Orus, senescens cōcentum edat suauissimum. Quin & Pierius hac aui Poëtam, animi cādozem, & Apollinem designari scribit: quem lege lib. 24. Artemidorus, vt postremò id adnotem, lib. 2. De fomniis, Cycnorum ait musicum significari, atque adeò musicam ipsam: oculta is detegit, coloris ratione, &c.*

Quæ negent cycnum ante mortem canere.

Cycnus quid significet.

Gentiles clypeos, &c.] Videtur esse hypallage, pro, Alitem Ios in clypeis, &c.

ceras.] Imagines cere expressas. Iuueual. Satyr. 8.

Tota licet veteres exornent vndique cera

Atria, &c.

: maiorum imaginibus cereis memini me quædam scripsisse ad orationem Syllanam M. Tullij: itaque hîc nihil repetam.

Cycnus Phæbo sacer.

Hic Phæbo sacer.] Id testatur his verbis Plato: *ἀλλ' ἄτε οἶμαι τῷ ἀπόλλωνος ὄντες, μακροῖτε εἰσι καὶ προφθότες τὰ ἐν ἀδύνατον ἀγαθὰ, ἀδύνατοι καὶ τέρπονται ἐκείνῳ πλεῖστον ἡμέραν διαφερόμενοι, ἢ ἐν τῷ ἐμπεσοῦσθαι χρόνῳ: Quia Phæbo sacri sunt, vt arbitror, diuinatione præditi præfagiunt alterius vitæ bona, adeoque cantant alacrius, gestiuntque ea die, quāam superiori tempore. Poëta μουσῶν ὄρνιθες dicuntur Theocrito: vt & Latini Poëta cycnos pro Poëtis accipere non rarè solent, vt in eclogis Virgil.*

Cantantes sublimè ferent ad sidera cycni.

qua ratione Pindarum, Dircæum cycnum appellat Horatius, quo sensu lusciniam Musarum, ἀήδεια μουσῶν Palamedem Euripides dixit: sed hæc obiter. Non verebor Octauij Cleophili, qui ad Ouidianam venam proximè accessit, lepidos ea de re versus apponere, è lib. De Poëtarum cætu:

Interea nineos liquidum prope flumen olores

Audio cœlestes edere voce sonos.

Hanc volucrum Phœbo fertur sacrasse vetustas,

Quod referat cantus Delphice magne tuos.

Candida fama riget nullo violabilis æno,

Nec mors huic nigras iniicit atra manus.

Tu famam vates candorem vere volucrum,

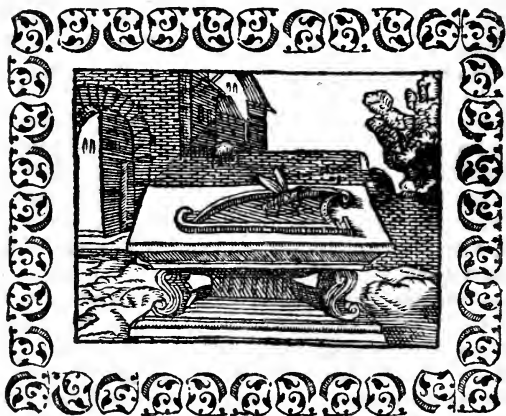
Atque idèd vates concinit inter auis.

Rex olim veteres, &c.] Cycnus Ligurum Rex, in Gallia transpadana, Musicæ laude clarus: qui cum decessisset, ab Apolline in sui nominis auem mutatus creditur, ait Pausanias in Atticis. Aliam causam 2. Metamorph. Ouid. adfert. Cycnumque alterum Nepruni filium, in auem sui nominis mutatum facit, eius operis 12.

*Cycni regis
historia.*

MUSICAM DIIS CURÆ ESSE.

EMBLEMA CLXXXIIII.

LOCRENSIS posuit tibi Delphice Phœbe cicadam

Eunomus hanc, palmæ signa decora sua.

Certabat plectro spartyn commissus in hostem,

Et percussa sonum pollice fila dabant.

*Trita fides rauco cœpit cùm stridere bombo;
 Legitimum harmonias & vitare melos:
 Tum cithara arguens suavis sese intulit ales,
 Quæ fractam impleveret voce cicada fidem:
 Quæque allecta, soni ad legem descendit ab altis
 Saltibus, ut nobis garrula ferret opem.
 Ergo tuæ ut firmus stet honos, ô sancte, cicada,
 Pro cithara hic fidicen æneus ipsa sedet.*

Fons Emble-
 maticus.

ID Strabo Geograph. 6. pertractat, cuius huc verba referamus: *Ἰδὲ δὲ ἐν τῷ δ' αὐδείας ἐν τοῖς λοκροῖς εὐνόμῳ τῷ κιθαρῶδου, τέττιξ αἰσθῆσι πλὴν καθάρα καὶ ἄκροισι ἔχει. φησὶ δὲ τίμαιος περὶ τοῖς ἀγωνισ-
 ζομένοις τῶν τε καὶ ἀρίστῳ ἀρχῆσι ἐξίσασι πρὸς τὴν κλήρῳ, ἢ μὴ δὴ
 ἀρίστῳ δὲ ἴσασιν τὴν δειφῶν ἐαυτῶν συμπαράθειν. ἱερὸς γὰρ ἐστὶ τῷ θεῷ
 τῆς παρόντος αὐτῶν, καὶ πλὴν ἀποικίαν ἐθέτει εἰς ἄλλα. τῷ δ' εὐνόμῳ
 φησὶ τὸς ἀρχῆν μὴδὲ μελέτῃ ἐκείνοις αὐτοῖς τὴν πρὸς φωνῆν ἀγωνισ-
 μῶν, παρ' αἷς καὶ οἱ τέττιγες εἰσι ἄφωτοι, τὰ εὐφροσύνητα τῆν
 ζῶντων, ὅμως εὐδοκίμῳ, μὴδὲν ἤτις τὸν ἀρίστῳ καὶ ἐν ἐλπίδι πλὴν
 νικῶν ἔχει. νικῆσαι μὲν οἱ ἢ εὐνομῶν καὶ ἀναχθῆναι πλὴν λεχθῆσαι
 εἰκόνα ἐν τῇ πατρῴδι, ἐπεὶ καὶ τὴν ἀγωνισμῶν τὴν χορδῶν ῥαγέτης, ἔπι-
 στας τέττιξ ἐκπληρώσειε τὴν φρόνησιν. id est, Ostenditur apud Lo-
 cros Eunomi citharædi statua, quæ insidentem citharæ cicada
 habet. Scribit autem Timæus, aliquando in Pythiorum
 certamine illum vnà cum Aristone Rhegino venisse in con-
 tentionem, vter præmium sortiretur. Aristonem fufis precibus
 Delphorum ciues rogasse, vt sibi adessent: maiores enim suos
 ipsi Deo Apollini consecratos, & à Delphis Rhegium missam
 coloniam norat. Eunomum autem dixisse illis numquam de
 musica ab eorum primordio certamina fuisse, cùm quidem a-
 pud eos cicadæ cunctorum animalium cantu suauissimæ omni-
 nò sonum non haberent. Nihilominus Aristonem spe victo-
 riæ ad laudem assequendam strenuum: Eunomum tamen vi-
 ctorem declaratum, statuam, quam diximus, in patria collo-
 casse. Cùm enim inter certandum chorda vna fracta defecif-
 set, cicada superuolans adfuit, quæ supplementum vocis fa-
 ceret. Hactenus Strabo. Certè hoc Epigramma Latio dona-
 tum & aliquot versibus ab Alciato coërcitum, legere est in
 sectione quarta Græcorum Epigram. titulo εἰς καθαρῶδου,
 quod huc ascribam.*

Statua Eu-
 nomi.

Ἐύροισι, ὧ πολλοῖσι, σὺ μὲν οἶσθ' ἀμείψασθαι πῶς ποτ' ἄλκιρον
 Σπάρτην ὁ λαὸς ἔγωγε, πειθομένους δ' ἑρέω.
 Αἰὼλοῖσι κίθ' ἀρα ἰόμοισι ἔκρηον. σὺ δὲ μεθύσσα
 Ὡ δ' αὖ μοι, χορδᾶν πλάκτρον ἀπεκρέμασεν.
 Καί μοι φθόγῳ ἐστίμων ὀπιπύρα χαρῆς ἀπήϊξ,
 Εἰς ἀόας ῥυθμῶν πῶ τρεχέες ἔκ' ἔμεθεν.
 Καί τις ἀπ' ἀυδομαίω κίθ' ἀρας ἔπι πῆχυν ἀναστ' ἄς
 Τέτιξ ἐπλήρου πῶ τρεχέες ἀρμυρίας.
 Νεῦρα γὰρ ἐξέπιασται ὅτ' ἐβδημάταις δὲ μελοίμαθ'
 Χορδῶν, καὶ τοῖω γῆρυν ἐκίχραμεθα.
 Πρὸς γὰρ ἐμᾶν μελίται ὁ μασταμβελιὸς ἔρεσι ὦ δὸς
 Τῆνο τὸ ποιητικὸν φθόγμα μεθρημάσατο.
 Καὶ μὲν ὅχα φθόγῳ, σὺν ἀψύχοις τόχα νευραῖς,
 Τῶ μεταβαλλομένῳ συμμετέπιπτε θρόνῳ.
 Τῆνεκα συμφάται μὲν ἐγὼ χεῖρ, ὅς δὲ τυπωθεῖς
 Χάλκεος, ἀμετέρας ἐξέειπ' ἰσθ' κίθ' ἀρας.

Meminit huius historiae Clemens Alexandrinus initio statim orationis, qua Gentes hortatur ad pietatem. Eius narrationis ἐξήγησις continet ὀπιπύρα φη, nimirum Musicam Diis esse curæ: *Musica magis gna vii.* quod & significat Homer. Iliad. 1. cum induxit Deos cithara utentes post contentione de Achille: quod & certè non modò paganorum scripta testantur, sed maximè libri sacri continet, quanta fuerit lege diuina Musicæ commendatio, ut 1. Reg. 16. & apud regium Psaltem variis in locis. Consule & D. August. De ciuit. Dei 17. cap. 14. Scripsit Plutarch. elegans de Musica commentarium, cuius vires attingit posteriore de fortuna & virtute Alexandri, & de cohibenda iracundia. Athen. item 12. cap. 4. & 14. cap. 11. Sed & Musicæ pulchra laudatio est apud Cassiod. lib. Variar. 2. epist. 40. Quantum autem ad hunc locum attinet, repete Prouerb. Achantia cicada: & Chordæ vice: & Ad fractam canere, in Chiliad. Erasmi. Sed si quis plura volet, ad illustrationem huius Emblem. cōduxerit fortasse legere Plutarchi tractatum de animæ procreatione, ad finem. Sed vide num huc conciliare possis Strabonis illud ex lib. 10. εὐ μὲν γὰρ εἶρηται καὶ τῆνο, τῆς ἀνθρώπου μάλιτα μμεῖσθαι τῆς θεῆς, ὅταν εὐεργετῶσι ἄμενοι δ' ἄν λέγοι τις, ἔπου εὐδαιμονίῳσι. τῆνο δὲ τὸ χαίρει, καὶ τὸ ἐορταζειν, καὶ τὸ φιλοσοφεῖν, *Locum Sena-* καὶ μικρῆς ἀπίεσθαι: Rectè quidem dictum est, mortales *boni.* tum maximè Deos imitari, quando benefici sunt: rectius verò quis dixerit, cum beati fuerint: quod ipsum est gaudere, festos dies agere, & philosophari, & musicam attingere,

Sed nimis fortasse verbose hactenus. Nos ne otiosi omninò in hac explicatione simus, quatuor potissimùm ex hac historia certè nobili colligimus.

1. Primùm quidem apud veteres Musicam in magna laude habitam fuisse, & eius vsum in magnis quibusque conuentibus, conuiujs, sacrificijs profecutum.

2. Deinde veteres illos, quamquam vera Dei cognitione destitutos, purasse tamen quædam esse numina, quorù opem in rebus aduersis se sperabant impetraturos: vtque hominù multæ variæque conditiones essent, sic peculiare esse Deos, credidisse.

3. Tertiò, iis qui temeraria quadam proteruia contèderent, & suis æqualibus debitam omnem laudem eripere conarètur, sæpenumero malè cedere: iis verò qui modestè de se sentirent, Deum vltro frequenter occurrere, adeò vt præter omnium spem de fortioribus victores euadant.

4. Quartò & postremò, prodigia quædam & quasi arcanorum suorum recessus, Deum in rebus penè omninò desperatis ostendere: vnde memoria sempiterna transmeet ad posteros.

Delphice Phœbe.] à Delphis Phocidis ciuitate Phœbus Delphicus dictus est, in qua nimirùm oraculum fuit toto orbe celeberrimum.

plectro.] instrumento, quo fides plectuntur & percutiuntur. Martialis:

Exornent docilem garrula pleetra lyram.

in hostem Spartyn.] in aduersarium Spartanum, id est, Aristonem. Spartyn, Græcus accusatiuus. Græcum epigramma, vt habent vulgati codices, secutus Alciatus, in errorè potuit impingere. Quod eo dico, quia vox, *σπάρτην*, videri suspecta, non temerè potest: sic legendum putat Nicolaus Gulonius, literarù Græcarum professor Regius: *πατρίδ' ὁ λοκρός ἐγὼ*, &c. pro eo quod diceremus, *καὶ τὴν πατρίδα ὁ λοκρός*. sic enim recta erit carminis sententia. Eunomus enim Locrensis erat, non Spartanus, nisi fortè putet aliquis *σπάρτην*, esse agnomen quoddam vel cognomen, quod nescio an probare debeam.

Tritæ fides.] rupta.

stridere.] dissonare.

bombo.] sono.

argutans suavis ales.] cicada suauiter canens.

descendit ad legem soni.] aptauit sese ad instrumenti musici concentum.

ab altis saltibus.] à syluis, & relictis nemoribus, in quibus potissimum frequentia est cicadarum.

ô sancte.] Phœbe.

tue cicada.] tibi sacræ: quo de supra.

Pro cithara hic fidicen.] Ne tanti miraculi memoria temporis vetustate deleretur, citharam Apollini cum cicada ænea insidente consecrauit Eunomus. Ad finem huius Emblematis, Græci epigrammatis particulam postremam ita corrigit Gulonius meus, τὸ βεβα σύμφωνον μὴ ἔχω χεῖρ, quæ lectio, vt facilius, mihi probatur.

Litera occidit, spiritus viuificat.

EMBLEMA CLXXXV.

VIPEREOS Cadmus dentes vt credidit aruis,
 Seuit & Aonio semina dira solo:
 Terrigenam clypeata cohors exorta virorum est,
 Hostili inter se qui cecidere manus,
 Euasere quibus monitu Tritonidos armis
 Abiectis data pax, dextraque iuncta fuit.
 Primus Agenorides elementa, nota sique magistris

*Tradidit, iis suauem iunxit & harmoniam.
Quorum discipulos contraria plurima vexant,
Non nisi Palladia qui dirimuntur ope.*

E Pitmythion est elegantissimum, quo literatorum amulatione, quæ sæpenumero rixarum plena esse solet permultas vnà secum aduehere difficultates, & contentionum tricas arguit. Id quia non minus varium quàm ingeniosum sit, haud ego quidem possum vel paucis verbis soluere, vel vno, quod aiunt, fasce cõplecti. Quia enim multa simul occurrunt, auspicandum esse video à Cadmi fabula. Is Agenoris Phœnicum regis filius, à patre missus in remotas terras Europam sororẽ quæsiturus, iussusque Phœniciam non redire priùs, quàm illã vnà secum reduceret, Apollinis oraculũ dicitur adisse, vt quid sibi esset agendum, certò nosset, eumque responsum habuisse, vt indomitæ bouis ductum sequutus, ibi tandem sisteret, sedemque figeret, quo loco illa procumberet. Itaque oraculo paruit, Thebas Bœotias condidit, Harmoniam Martis ex Venere filiam duxit vxorem. Draconẽ Castalij fontis custodem Marti sacrum interfecit, cuius dẽtibus (suasu Palladis) humo, vt fata quẽdã mandatis, armatorum militum legiones prodire, quæ se mutuo confecerunt: demptis quinque reliquis, qui Palladis consilio fœdus & pacem inierunt: quibus ita tandem conciliatis, & quãsi aliquo certo fœdere sociatis, auxiliũ Cadmo tulerunt in Thebis instaurãdis. Ex quo factũ, vt post aliquantum temporis in numerosum populum excreuerint, totamque Græciam suo genere & præclarè gestis cõplerint. Sed de fabula plus satis. Historiam fusius 3. Transformationum Quid. est persecutus. Sati dentes labore Cadmi, literæ sunt per totam Græciam primùm sparsæ, quas ille ingeniosus & industrius admodum artifex Græcis ipsis primus tradidit. Quod omninò vel de sermone literarum monumentis comprehenso, vel de contentionibus hominum literatorum est accipiendum. Draconem primùm *ὄφις τῆς ἀρκεῖδος*, id est, acutissimè videre nominatum aliàs admonuimus: quo sapientiam intelligimus, & disciplinarum circulum literarum contentum monumentis. Nemo enim est qui nesciat liberalem omnem doctrinam sermone vt plurimùm & scriptis quacunque lingua communicari. At ea liberalis cognitio sermone communicatur & scriptis. Sermonem quidem à ferendis verbis esse

*Cadmi histo-
ria.*

*Sati dentes
quid.*

*Dracon unde
dictus, &
quid signifi-
cat.*

*Sermo unde
dicatur.*

dictum Grammatici nos admonent, qui sermo qua parte literis continetur, sedecim primùm characterum notis constabat, tot enim Draconis esse dentes asseuerant, qui naturæ arcana inuestigarunt: & ij quidem characteres non modò parum inter se consentiunt, sed & seipfos mutuò quasi tollunt: id est, coalescere, aut significare quicquam non possunt; nisi quinque vocales adfuerint, quarum ope ac beneficio redeunt in gratiam, id est articulatam orationem faciunt. Armatorum hastas & gladios possumus transferre ad accentuum vel spirituum sedes siue notas: quæ non nisi Palladis, id est, intelligentiæ beneficio, bene inter se componi & conciliari queunt. Vel hæc armatorum copiæ ex iis dentibus ortæ, studiosorum quorundam factiones ostendunt, qui liuore quodam, & emulatione grauiore moti, sibi mutuam inferunt internecionem; dum scriptis vltro citròque editis, vel etiam verborum cõcertationibus, id est, λογομαχίας rixantur, suorum σιυδρόματ & eorum qui versantur in eodem circo laboribus detrahunt, eorumque doctrinam importuniùs vellicant. Vidit plus quàm satis est eius rei exempla nostra ætas, quæ vt politiorè concinniorèque non modò artium, sed totius philologiæ tradendæ viâ ac rationem summo dei beneficio restitutâ habuit: sic certè plura, & quidem nocentiora eò monstra parturiit, sic vt verò verius dictum sit, Vbi mel, ibi fel: & Vbi vber, ibi tuber succrescere. Porrò numerus perexiguus à Minerua sapientiæ Præsidente in gratiam redire iussus, & qui tandem in infinitum numerum excreuerit, studiosorù conditionē notat, qui cùm se mutuò iuuant, vberrimum doctrinæ prouentum referunt: sed quã pauci sint qui animi candore & ingenuè id faciant, non est meum hoc loco dicere. Hæc fabulam ingeniosè & lepidè traducit Anulus in typographos Lugdunenses, refertque dentes serpentis ad sedecim literas, quæ tot primùm fuerunt Cadmi tempore: ex quibus consonas sese interficere ait, quòd nihil viriùm habeant si singulæ spectentur: quinque vocales, quæ per se vocem faciunt, quæque aliis soni vim communicant, referre quinque milites, qui mutuò in pacem conspirant: postremò typographum elementorum typos, qua Cadmum serpentis dentes disseminare, quibus barbari ad vitæ cultum & humanitatem perueniant. Carmen Anuli hoc est:

Cui saculum, iaculoque animus præstantior omni,

Atque leoninum vis erat exuuium:

Cadmus Agenorides præstans sacundia, & armis

*Hæc gladij
quid.*

*Inuidia litto-
ratorum.*

*Barthole-
maus Anu-
lus.*

Ut iaculum penetrans, ut leo magnanimus,
 Vexit in Europam literas Phœnicibus ortas,
 In quibus humanae circulus est Sophiæ:
 Quarum quinque (alios se collidentibus vltro)
 Plena vocales integritate manent.
 Ac terrestribus hæc animis insecuit, & artes:
 Civiles homines fecit & ex rudibus.
 Fictus ob hoc vigilis dextes sparsisse draconis,
 Exque satius natos dentibus esse viros:
 Qui se occiderunt per mutua vulnera, tantum
 Post reliquos casos, quinque superstibus.
 Ex quibus est hominum post multiplicata propago,
 Qui primi Thebas incolere novas.
 Huius ad archetypum, literas qui spargit in urbe,
 Quæ nomen, vires, stemma leonis habet,
 Quique libris homines sapientes perficit: an non
 Iure pari possit dicere chalcographus?
 Semino serpentis dentes in pelle leonis,
 Hoc est Lugduni, qui Leo Gallicus est.

Vipereos dentes, &c.] Totam hanc narrationem Ouid. retulit
 3. Metamorph. Lege Plin. lib. 7. cap. 56. Solin. cap. 13. Vipereos
 autem dentes dixit, pro serpentinis, *συνεξοδοχῶς*, speciei pro
 genere. Meminit Corn. Tacit. lib. vndecimo Annal. Allusit
 Plutarch. ad fabulam Cadmi, qua dicitur serpentis dentes pro-
 seminasse, initio disputationis, Cur oracula dare Pythia desie-
 rit. Sed fortasse conduxerit studiosos evolueri Symposiacôn
 9. eiusdem, quæst. 3. & 4. quo loco quæritur cur A, literarum pri-
 ma sit accepta. Aliò flexit hanc fabulam Dio Chrysof. orat.
 23. quem consule, si vacat.

credidit arvis.] mandavit solo.

Aonio solo.] in Græcia. Aonia dicta Græcia, ab Aone Ne-
 ptuni filio, rege Bœotix.

monitu Tritonidos.] suafu Palladis. Ovidius:

Et sua iecit humi monitu Tritonidos arma.

Agenorides] Cadmus Agenoris filius. Hinc fabulæ materiã
 sumpserunt Poëtæ, quòd Cadmus literas Græcas à Phœnicia
 acceptas in Græciam detulerit, uti iam à nobis dictum est.

Dicta septem sapientum.

EMBLEMA CLXXXVI.

HÆC habeas, septem sapientum effingere dicta,
 Atque ea picturis qui celebrare velis.
 Optimus in rebus modus est, Cleobulus ut inquit:
 Hoc trutinæ examen, siue libella docet.
 Noscere se Chilon Spartanus quemque iubebat.
 Hoc speculum in manibus, vitraque sumpta dabunt.
 Quod Periander ait, frena adde, Corinthius, ixa:
 Pulegium admotum naribus efficiet.
 Pittacus, at ne quid, dixit, nimis: hæc eadem aiunt,
 Contracto qui gith ore liquefaciunt.
 Respexisse Solon finem iubet: ultimus agris
 Terminus haud magno cesserit ipse Ioui.
 Heu quàm vera Bias, Est copia magna malorum:
 Musimoni inside at effice Sardus eques.
 Ne præc esto, Thales dixit, sic illita visco
 In laqueos sociam parra, meropsque trahit.

Septem Gra-
eia sapientes
quis.

Septem sapientum tāta fuit apud priscos auctoritas, vt propter vitæ integritatē & sententiarum quarundam paucis verbis comprehēſarum pondus & grauitatē, ſoli omnium σοφοὶ dicerētur. Vitæ quidē instituto & moribus ab aliis differebāt, & ſeriis quibuſdam ſententiis & apophthegmatis aliorum mores informabāt. D. Auguſtinus De ciuitate 8. & 18. eos ait clariſſe poſt Poētas Theologos, & vitæ genere laudabilia quædam hominibus præſtitiffe, nullumque monumentū, quod ad literas attinet, poſteris reliquiſſe, niſi quod Solon quaſdā leges Athenienſibus dederit, Thales verò Phyiſicus ſuorum dogmatum libros reliquerit. Horum apophthegmata permulti doctē copioſeque ſermonibus illuſtrarunt. In Græcorum Epi-grammatōn collectaneis octoſtichon extat, de ſeptem horum ſententiis inſignioribus, & de cuiuſque nomine & patria, quod hīc propter concinnitatē aſcribere non grauabor. Adde quod eadem ipſæ ſint, quas Alciatus illuſtrat ſymbolis, vt Emblematis naturæ & decoro inferuiat:

Ἐπὶ τὰ σοφῶν ἐρίω κατ' ἔπος πόλιν, ἕτοίμαι, Φωλιῶ.

Μέτρον μὲν, κλειβῦλος ὁ λίνδιος ἐπι, ἄρειστον.

Χίλων δ' ἐν κοίλῃ λακκοδαίμωνι, γγῶσι σταυλόν.

Ὅς δὲ κόρινθοι ἴναμε, χόλιθ κρατῆρ, παρίαδρος.

Πύθακος, ἔδεν ἄγαθ, ὅς ἔλω γέρας ἐκ μυτιλήνης.

Γέρμα δ' ὄρεᾶν βίοτιο, σόλων ἱεραῖς ἐν ἀθήναις.

Γὺς πλείους κακίους δὲ βίας ἀπεφῆρε πειλίηνους.

Ἐνύτω φεύγει δὲ θαλῆς μιλῆσιος ἠυδο.

Nomina, dicta, vrbes ſeptem canimus ſapientum.

Optima meſura eſt, Cleobulus Lindius inquit.

Te cognoſce ipſum, Lacedæmonis incola Chilon,

Quique Corinthias eſt, iram rege, ait Periander:

Pythacus at, ne quid nimis, eſſat in Mytilenis.

Atticus hinc Solon, vitæ, inquit, reſpice finem,

Non ſpondere, Thales Mileſius vtile cenſet.

Plena malorum cuncta, Bias canit vrbe Priene.

Apud Auſonium plenius eadem apophthegmata Græcè & Latinè repetes, apud quem etiam ludum eorundem ſapientum videre eſt. Cætera percurramus.

Cleobulus.

Cleobulus.] Hic ex Pindo vrbe Rhodi inſulæ, patre Euagora, in Aegypto didicit. Dicebat, cauendas eſſe inimicorum inſidias, & amicorum inuidiam. Eius vitam lege apud Laërt. lib. 1. Huius inſigne dictum fuit ἄρειστον μέτρον, Optima meſura, vel, Optimus modus. Ad quod συμβολικῶς deſignandum

cruxina siue lanx adhibetur: eâ enim quæque ponderantur. Idem habet Hesiod. I. ἔργων.

Chilon.] Lacedæmonius fuit Ephorus, qui magistratus à tribunatu plebis Romani non multum differebat. Fuit pauciloquus, in sermone concisus, quod ei fuit patrium. Hinc enim Laconismus. Elogio proditum est, septem aliorum fuisse sapientissimum. Eius insigne apophthegma *ἡδὴ σαυτὸν*, quod per speculum intelligitur. Plura Lært. lib. I. Plin. lib. 7. ca. 32. & Erasmi in Adag. Nosce teipsum. Sententiam hanc tribuit Æsopo Plutarch, ad finem Symposij septē sapiētum. Sed quid speculum cum sui cognitione? Inuēta sunt specula, inquit Seneca i. quæstionum naturalium, cap. 17. ut homo se ipse nosceret, Multa ex hoc consecuta: primò, sui notitia, deinde & ad quædam consilium. formosus, ut vitaret infamiam: deformis, ut sciret redimēdum esse virtutibus quicquid corpori deesset: iuuenis, ut flore ætatis admoneretur, illud tempus esse discēdi, & fortia audendi: senex, ut indecora cantis deponeret, & de morte aliquid cogitaret. At hoc rerum natura facultatem nobis dedit nosmetipsos videndi. Hæc ille.

Periander.] Hunc aiunt tyrannum fuisse immodica quadam iracundia, quique ciuitatem auro spoliari, & incestus non non nominandos perpetrari. vnde plerique negant hūc fuisse vnum è septem sapientibus, sed alterum quendam nomine Periandrum Ambraciæ natum. Dictum celebre *Iram cohibendam*: quod freno ori admoto intelligi datur apud quosdam scriptores. Sed hīc pulegium adhibetur, quod per inferiores partes bilem purgat, & admotum naribus medetur lipothymix. Vide Plin. 20. cap. 4. & lib. 26. cap. 9.

Pittacus.] Hiradiō patre Thrace natus, vir amans libertatis, iustissimus & fortissimus. Huius egregium dictum, *μὴδὲν ἄγχι*, & *ἡδὴ κατὰ*: quorum altero mediocritatem, altero tempus esse cognoscendum, id est, temporis habendam esse rationem admonebat. Symbolum autem prioris est gith, nigerrimum semen optimūque, excitatissimi odoris, quo minimo sumpto in cibus dat saporis gratiam, largius autem, venenum exhibet. Plerique suspicantur esse minutulum piper, quod poyuretum nostri vocant, & pharmacopolæ Nigellam Romanam. Plin. lib. 20. cap. 17. Melanthion & melaspermon nominat, de cuius ibidem viribus satis, & lib. 19. cap. 8.

Solon.] In Salamine insula natus, quæ iuris erat Atheniensium, parentibus nobilissimis ortus, leges Draconis sanguine,

non atramento scriptas mitigauit, aliis promulgatis certè mi-
 noribus toto orbe celebratis. Nullum ante mortem beatum
 dicendum, sed expectandum vitæ finem dicebat. quod Ouid.
 3. Transformat. retulit his verbis:

— *scilicet vltima semper*

Expectantia dies homini, diuque beatus

Ante obitum nemo, supremæque funera debet.

Id Termini figura refert, cuius effigiei rationem suprâ iam
 satis expressimus.

Bias.

Bias.] Hic Prienis vrbe Ionix natus, cuius insigne dictum
 à plurimis celebratum: *Omnia mea mecum porto:* & illud nostrû,
 οἱ πλείους χερσὶ, quo taxabat vitiorum inter homines omni par-
 te scitentium multitudinem: quod figuratur per Sardum homi-
 nem musimoni insidètem. Musimones, asini, muli, aut equi
 breues, vt inquit Nonius. vnde Lucilius:

Sardi.

Musimones.

Retium emit qui vendit equum musimonem.

Sardi autem deprauati & nefarij sunt habiti. Notatur itaque
 rerum malarum copia sub duobus hisce, quibus abundat Sar-
 dinia. Lege Plinium 8. cap. 49. De Biante Laër. Valer. Max.
 lib. 7. & Gell. lib. 5.

Thales.

Thales.] nobilissima ortus familia Mileti, Geometriæ & A-
 strologiæ peritissimus. Inter eiusdem graues sententijs est ea,
 qua monebat sponsonem non esse faciendam *ἡνὶα πῖα εἰ δ' ἄ-
 τῃ*, qui enim se vadem statuit, sibi seruitutem, alteri libertatē
 parat. Clemens Alexandrinus 6. Stromatum, Sponsonem esse
 noxæ filiam dicit (ex Thalere) sponsonis verò mulctam: id
 est, *ἡνὶα ἄλας θυγάτηρ, ἡνὶα δὲ ζαμία*. Symbolum est parra vel
 merops, quæ pedibus aut visco captæ consocias attrahunt. Ta-
 les enim sunt debitores, qui vt sese explicent irretitos, alios
 quos possunt fide iussiores aucupantur. Parra quidem auis in-
 auspicata, quæ galarita vel alauda dicitur. Plin. 11. cap. 37. Me-
 rops, quod apes comedat, apiastra, idem lib. 10.

Submouendam ignorantiam.

EMBLEMA CLXXXVII.

Q V O D monstrum id? Sphinx est. Cur candida virginis ora,
 Et volucrum pennas, crura leonis habet?
 Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia: tanti
 Scilicet est triplex causa & origo mali.
 Sunt quos ingenium leue, sunt quos blanda voluptas,
 Sunt & quos faciunt corda superba rudes.
 At quibus est notum, quid Delphica littera possit,
 Precipitis monstri guttura dira secant.
 Namque vir ipse bipesque tripesque & quadrupes idem est,
 Primaque prudentis laurea, nosse virum.

V T minùs proeectis aliquantisper consulam, paulò altiùs *Oedipi vita*
 reperam carminis huius argumentum ex sententia Dio- *& fatum.*
 dori Siculi, Sophoclis & Strabonis. Oedipus Colonæus, in-
 quiunt, Agenoris ex Labdaco nepos & Iocastæ filius: quem
 pater cum ex oraculo futurum cognouisset, ut à filio vita pri-
 uaretur, Oedipum recens natum pastori dedit interficiendum.

Ille suspensum traiecta resti per vtrumque pedem reliquit in Cytherone. Sed Melibæus pastor regius, tum fortè misericordia motus, ad Regem suum Polybum detulit: qui cùm liberis careret, pro filio curauit educandum, & à tumore pedum Oedipum nominauit, ἀπὸ τῆς οἰδῆς τῆς πόδας. Cùm adoleuisset iam corpore robustus & animo forti, sui generis ignarus, Apollinis oraculum de patre consuluit: à quo respòsum habuit se parricidam futurum, & suæ matris maritum. Itaque Corinthum repetere noluit, viamque ingressus qua Thebas proficisceretur; obuium parentem (à quo, quòd non cessisset, scepro fuerat percussus) interfecit. Regio Thebana tunc temporis infestata erat cladibus, & latrociniis Sphingis. Monstrum id erat ore virgineo, quod captis & in præcipitium adductis ænigma solebat proponere, còsque qui id nescirent dissoluere, de saxis præcipientes dabat. Hoc verò tale fuisse traditur ænigma: *Quod animal esset & quadrupes, & bipes, & tripes.* quod Aufonius Eïdyllo decimoquinto, vbi de ternario numero bellè complexus est his verbis:

*Qui bipes & quadrupes foret, & tripes omnia solus,
Terruit Aoniam volucris, leo, virgo triformis,
Sphinx volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.*

Creon Thebanorum Imperator eam ob causam edictum per vniuersam Græciam promulgari iussit, estque pollicitus, vt qui Shingis ænigma dissolueret, suam illi sororem daret uxorem. qua fama excitatus Oedipus, ad montem Spinthium profectus, ænigma soluit, deque humanæ vitæ partibus interpretatus est. Homo enim quadrupes infans, propter corporis imbecillitatem: ætate ineunte, bipes: senex autem tripes, quòd sæpiùs vrendum baculo sit ea ætate, quæ aliquid vietum habet & caducum. Soluta ergo problemate Sphinx doloris impatientia se ex edito monte præcipitem dedit. Hanc fabulam variis modis à scriptoribus traditam reperi. Sphingis ortum habet Hesiod. in Theogonia: suntque qui asserant Sphingem esse ex genere simiarum, vt Diodorus. At Albertus magnus 22. De animalib. & Solinus cap. 30. Polyhist. simias esse volunt. Alia Plin. scribit lib. 8. cap. 21. & 11. cap. 72. & 35. c. 12. ex quibus locis petèdam esse veram Sphingis descriptionem plerique censent. Sabellic. principio Enead. 7. lib. 1. credit Sphingem perniciosum quendam hominè fuisse qui sua calliditate multos peremerit. Sed hæc missa faciamus, & ad mythologicam tractationem veniamus. Sphinx

triformis (utpotè quæ puellari forma sit, plumis tecta ut auis, & leoninis pedibus) ignorantiam arguit, in editissimo huius vitæ monte, & quasi theatro locatam, infinitam hominum multitudinem sua feritate opprimere non alia de causa, nisi quòd sese non agnoscant, id est, se homines esse ignoerit. Triplex autem monstri forma refertur ad tres primarias causas efficientes ignorantia. Nam virginea facies voluptatem repræsentat, scædámque libidinem, quæ hominem ita excæcat & afficit, ut eum ab humanitate degenerem in belluinam fermè naturam commutet, quo fit ut ab omni vera disciplina rectaque institutione penitè abhorreat. Plumæ volucres, quibus totum corpus occupatur, & quasi obsidetur, leuitatem & inconstantiam animi satis apertè declarant, quæ quidem cùm rationis principatum, vel naturæ vel cõsuetudinis vitio præripuit & occupauit, quid in homine reliqui est, quod firmum aut constans esse vel videri possit? Cæterùm pedes, quales sunt leonis, indicant superbiam arrogantiamque: quæ cùm falsam de rebus opinionem habeat, seque scire putet quod nescit, non mirum est si turpiter impingat, & longissimè absit à perfecta rerum cognitione. Prima itaque ignorationis causa est ingenij leuitas, vel temeritas, quæ quid maximè se deceat, non videt. Altera est corporis voluptas, primo quidem aspectu blandiens, sed asperrima, tristis que, postquam gustaueris: De qua sic antè,

Virginis facies in Sphinx &c.

Plumæ Sphingis.

Leonini pedes.

Ingenij leuitas.

Voluptas corporis.

— meretricius ardor

Egregis iuuenes seuocat à studiis.

Tertia causa omnium perniciosissima, & ad nocendum imprimis efficax, est animi elatio & arrogantia: de qua, quia iam in superioribus, verbum non amplius addam.

Superbia.

Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia.] Quia hîc Sphinx adhibetur pro typo ignorationis, id certè primò videtur esse tractum ex tabula Cebetis Thebani: cuius ipsissima verba huc traduco ad maiorem fidem: ἐστι ἡ ἐξηγησις εἰκῆα τῷ τῆς σφίγγος ἀνιγματοῦ, ὃ σκῆπη περὺ βάλλεθ τῆς ἀνθρώπου. εἰ μὲν εἴ αὐτὸ σιωπῆς, ἐσὼ ζῆθ. εἰ δὲ μὴ σιωπῆ, δόλοιο ἕπὸ τῆς σφίγγος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐξηγήσεως ταύτης. ἢ γὰρ ἀφροσύνη τοῖς ἀνθρώποις σφίγγεσιν ἀνιγνεται δὲ καὶ τὰ δε, πὶ ἀγαθόν, πὶ κακόν, πὶ εἴτ' ἀγαθόν, εἴτε κακόν ἐστὶ ἐν τῷ βίῳ ταῦτ' εἴ ἐὰν μὴ τις σιωπῆ, δόλοιοι ἕπ' αὐτῆς ἕκ εισάπαξ, ὡσπερ ὁ ἕπὸ τῆς σφίγγος καταβρωθεὶς ἀπέτνησκει, ἀλλὰ καὶ μικρὸν ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ καθαφθίρεται, κατὰ τὰ οἱ ἐπὶ πμορεῖα ὡς διδιδόμενοι. ἀν δὲ τις γὰρ ἀνάταλιτ ἢ μὲν

Sphinx, ignorantia Symbolus.

ἄφροσύνη δὲ πολλοῦται, αὐτὸς δὲ σώζεται, καὶ μακρότερος καὶ εὐδαίμων γίγνεται ἢ παντὶ τῶ ἕϊω. id est: Hæc expositio eius ænigmatis, quod à Sphinge proponebatur hominibus. Qui enim illud intellexerat, salutem quidem consequebatur; qui verò minime, in exitium incidebat. Eo modo se habet ea explicatio. Sphinx enim est hominibus insipientia. Hæc autem proponit quid bonum, quid malum; quid neque bonum, quid neque malum sit in vita. Quæ si quis minus intellexerit, ab eo interimitur: neque id semel, sicut is qui depastus à Sphinge moriebatur, sed per omnem vitam paulatim absumetur, ut qui perpetuis suppliciiis addicti sunt: contra verò si quis agnouerit, occisa tandem insipientia, salutem ipse cõsequitur, & beatus & felix per totum vitæ curriculum euadit, hæc ille. Cæterum (quod nolim prætermissum) Clemens Alexand. s. Stromat. Sphingem retulit ad ingenij solertiam, & robur corporis, ob humanam faciem & leoninum corpus. Attigit Aelian. de historia animal. lib. 2. cap. 7. Retulit ad iustitiã Dio Chrysostom. Orat. 10. sub finem, & torquet ad sophistarum genus.

At quibus est notum, &c.] Plato in Charmide, & Plutarch. variis locis tradunt ascriptum fuisse pro foribus templi Apollinis Delphici, literis aureis, Γ Ν Ω Θ Ι Σ Ε Α Υ Τ Ο Ν, id est, N O S C E T E I P S U M, in quo omnis sapientiæ nervos esse sitos permulti auctores tradiderunt: quod Alcibiadi apud Platonem Dialogo De natura hominis, omnium difficillimum videtur, eiusque difficultatis rationem explicat Anton. Zimara lib. Problematõn. Hanc sententiam diuino beneficio in terram ad homines delapsam plerique existimarunt, ut Iuuen. Sat. 11. cuius quidem diuini præcepti vires, ut copiosè, sic & eruditè tractat M. Tullius De legibus 1. Qui seipsum norit, inquit, primum se aliquid habere sentiet diuinum, tantoque munere Deorum semper dignum aliquid & faciet & sentiet: & cum seipse perspexerit, totumque tentarit, intelliget quemadmodum natura subornatus in vitam venerit, quantaque instrumenta habeat ad obrinendam, adipiscendamque sapientiam: quemadmodum principio rerum omnium, quasi adumbratas intelligentias animo ac mente conceperit, quibus illustratus, sapientia duce, bonum virum, & ob eam ipsam causam cernat se beatum fore. Nam cum animus cognitis perceptisque virtutibus, à corporis obsequio indulgentiaque discesserit, voluptatemque, sicut labem aliquam dedecoris oppresserit, omnemque moris dolorisque timo-

Nosse seipsum quam vim habet.

rem effugerit, societatemque carnis eiecerit, tum omnibus se naturam coniunctum duxerit, cultumque Deorum & puram religionem susceperit, & exacuerit illam ut oculorum, sic ingenij aciem ad bona eligenda & reiicienda contraria: quæ virtus ex providendo est appellata prudentia: quid eo dici aut cogitari poterit beatius? Idemque cum cælum, terras, maria, rerumque omnium naturam perspexerit, eaque vnde generata, quò recurrant, quando, quomodo obitura, quid in his mortale & caducum? quid diuinum æternumque sit, viderit, ipsumque ea moderante m & regentem penè prehenderit, seque non vnis circumdatum mœnibus popularem alicuius definiti loci, sed ciuem totius mundi, quasi vrbis vnus agnouerit, in hac ille magnificentia rerum, atque in hoc conspectu, & cognitione naturæ, Dij mortales, cum se noscet (quod Apollo præcepit Pythius) quam contemnet, quam despiciet, quam pro nihilo putabit ea quæ vulgò dicuntur amplissima! Atque hæc omnia quasi sepimento aliquo vallabit, differendi ratione, veri & falsi iudicandi scientia, & arte quadam intelligendi, quid quamque rem sequatur, & quid sit cuique cõtrarium. Idem Cicero 1. Tuscul. Est illud vel maximum, ait, animo ipso animum videre: & nimirum hanc habet vim præceptum Apollinis; quo monet, ut se quisque noscat: non enim, credo, id præcipit, ut membra nostra aut staturam, figuramve noscamus: neque nos corpora sumus: neque ego tibi hæc dicens, corpori tuo dico. Cum igitur, Nosce te, dicit, hoc dicit, Nosce animum tuum. Nam corpus quidem quasi vas est, aut aliquod animi receptaculum: ab animo tuo quicquid agitur, id agitur à te. Hunc igitur nosse, nisi diuinum esset, non esset hoc acrioris cuiusdam animi præceptum, sic ut tributum Deo sit, hoc est seipsum posse cognoscere: & hæc hæctenus Cicero. Apollo apud Ouidium 2. artis de suo templo:

Est tibi diuersum fama celebrata per orbem

Littera, cognosci quæ sibi quemque iubet.

Ausonius eidyllio 4.

Quamquam difficile est se noscere, ἴσῳσι σαυτοῦ,

Quam properè legimus, tam citò negligimus.

Hanc porro sententiam Thaletis esse vult Laërt. lib. 1. Chilonis verò Plinius lib. 7. cap. 32. Lege Platon. in Amatoribus, Stobæi sermonem *ἄξι τῷ ἴσῳσι σαυτοῦ*. Macrobi. 1. Saturn. cap. 6. Adagium, Nosce te; multosque alios qui auream hanc cælestemque gnomen scriptis commendarunt, & quantum ha-

beat in mortalium rebus momenti, explicuerunt.

Delphica littera.] Sententia Delphica perbellè declaratur à Xenophonte 4. Comment. sub persona Socratis. Platonis istud mihi occurrit è Philæbo : τῆς πάσης ποικείας ἡσὶ τὸ ναυτίον πάθος ἔχει, ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῆς ἐν δελφοῖς γραμμάτων τὸ γῆιν σαυτὸν λέγεις, ὦ σὺ κρατες.

Præcipitiis monstri.] ignorantie, quæ est reuera θηλεία ἄλκιμον, ἔ, δυσαίελαστοι κερκὸν, vt loquitur Sophocles αὐτὸ ἀμαθίας. Præcipitiis monstri, id est deiecti, deturbati, ruentis. Vel mōstrum præceps, idem est atque periculofum, eo quòd in præcipitiis saxorum vel montium pericula maiora esse putentur.

Tres ætates. Namque vir ipse bipes ἄ, &c.] Tres hîc notantur ætatis humanæ partes, infantia, virilis ætas, & senectus. Alijaliter distribuunt: sed non est instituti nostri cuncta persequi.

Primus ad sapientiam gradus.

Primæque prudentis laurea.] Primus sapientie gradus à veteribus celebratissimus, SEIPSVM NOSSE, vltimus NOSSE DEVM; vt rectè pieque monuerunt quidam Philosophi Christiani.

Laurea.] victoria, gloria. Martialis 7. lib. 4.

— veniat laurea multa licet.

Idem in secundo dixerat, initiò ferè:

Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est.

Ausonius eidyllio 9.

Hæc profligati venit modo laurea belli.

nosse virum.] Oraculum id, γῶσι σαυτὸν, præter cæteros explicat Plutarch. libello De discrimine adulatoris & amici: quo loco ait, Deum sequi, & seipsum nosse, salutis esse summam. Et Clemens Alexandr. statim initio 3. lib. cui Pædagogo nomen indidit, pulcherrimam & maximam disciplinarum omnium ait esse, seipsum nosse: quia qui seipsum norit, Deum cognoscit, &c. vide reliqua. Nemo insipientium (inquit Dio Chrystost. 4. Orat. de regno) seipsum nouit. Neque enim id Apollo præcepisset in primis, nisi cuique difficillimum visum esset. Nōne putas inter morbos nullum magis perniciosum insipientia: eumque qui sit insipiens, sibi ipsi nocentissimum? an etiam plurimorum causam malorum aliis esse?

Mentem, non formam, plus pollere.

EMBLEMA CLXXXVIII.

INGRESSA vulpes in Choragi pergulam,
 Fabrè expolitum inuenit humanum caput,
 Sic eleganter fabricatum, vt spiritus
 solidum deesset, ceteris riuisceret.
 Id illa cum sumpisset in manus, ait,
 O quale caput est! sed cerebrum non habet.

ID ex Aesopi apologo de vulpe & capitis humani simula-
 cro, quod cum offenderet, artem quidem & vultus efficti
 laudauit elegantiam, sed nihil esse duxit, quia cerebro care-
 ret, quod torquetur *ωὲς ἀνδρας μεγαλοκαρπῆς μὲν τῷ σώματι, ἡ δὲ ψυχὴν ἀλωγίστης*, vel in quosdam formosulos & elegan-
 tiore cultu adolescentes, cetera verò prorsus obtusos nullius-
 que frugis qui certè nihil aliud circumferunt, quàm quod di-
 ci solet, In aurea vagina gladium plumbeum, vnde conque-
 stus est nescio quis Græcorum his quidem verbis:

Πολλοῖσι θνητῶν ἢ μὲν ὄψις εὐγενὴς,

Ὁ γὰρ δ' ἐν αὐτῇ δυσγενὴς εὐείσχεται.

id est.

Adultis mortalium aspectus liberalis

Forma nihil,
 si sola forma
 est.

Mens autem in se ignobilis deprehenditur.

*Nireus for-
mosissimus.*

Rectè admonuit Thales laborandum non esse in facie exor-
nanda, sed potiùs in actionibus & studiis honestis pulchritu-
dinem esse quærendam. Lubens apponerem exemplum Ni-
rei ex Homero Iliad. γ. qui κέμιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἰλίου ἦλθεν, eo-
rum qui ad Ilium venerunt formosissimus: sed; vt ille subit-
cit, ἀλαπαδνὸς εἶω, imbellis erat, & in cæteris inutilis: cuius
semel dumtaxat Homerus meminît in nauium caralogo; vt
perspicuè ostenderet eam corporis formam ad res excellen-
tes, & quæ laudè dignæ sunt, minimè idoneã. Est itaque ope-
ræ pretium, iuxta Socratis præclarū monitum, quemque vir-
tutis & honesti studiosum πλὴ ἐαυτῷ μερῶν ἐν κατόπτρῳ θια-
σάμενος, εἰ μὴ καλὸς εἶη πλὴ ὄψι, ἀσιμῶται τοιαύτῃ εἶναι καὶ πλὴ ψυ-
χῆν, ἄτοπι ἠηστέμενος ἐπὶ καλῷ σώματι ψυχὴ ἀσχερὰ οἰκεῖ. εἰ δ'
ἀσχερὸς αὐτῷ φαίνεται πλὴ τῷ σώματι, ἰδέαν εἶναι, ἥσσον δὲ μίλλον ἄπι-
μεληθῆναι τῇ ψυχῆς. id est: suam ipsius formam in speculo debe-
re conspiciere, vt si forma bona sibi videatur, exerceat eam vnà
cum animo, & faciat quæ forma digna sunt: vt putet admo-
dum absurdum esse in pulchro corpore animum deformem
continere: quòd si deformis sit in iis quæ corporis sunt, eo
magis curandum sibi nitendūque, vt pulchritudinem ani-
mi consequatur. Cæterùm Philosophi permulti animæ sedem
in cerebro, tamquam in arce summa posuere: vnde vecordes &
insipidi vulgò dicuntur cerebro vacui. Iuuenal. Satyr. 14.

Cum facies peiora senex, vacuūque cerebro

Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita querat?

Prouerb. Caput vacuum cerebro. Apologum ita scitè reddi-
tum huc apponam:

Mimi ingressi domum vulpes dum singula rerum

Visendi studio, scene instrumenta reuoluit,

Formosi laruam simulacrum repperit orū:

Inq; manu sumens, animoque & lumine lustrans,

O quam insigne caput, specie quam, dixit, honesta,

Sed rationis inops, cassòq; informe cerebro.

Sordet honos formæ, nisi cui sapientia iuncta est.

*Fabrè.] id est, affabrè, ingeniosè, artificio quodam singu-
lari, δαιδαλέως.*

*O quale caput est, sed cerebrum non habet. ὦ καλὴ κεφαλὴ, ἀλλ'
ἐγκέφαλον ἔκ ἐχθ.* Græcè lepidiùs.

Diues

Diues indoctus.

EMBLEMA CLXXXIX.

TRANAT aquas residens pretioso in vellere Phryxus,
 Et flammam impavidus per mare scandit ouem.
 Ecquid id est? vir sensus hebeti, sed diuite gaζa,
 Coniugis, aut serui quem regit arbitrium.

Huc pertinet Diogenis apothegma, cum diceret indo-
 ctum diuitem, arietem esse in aureo vellere; & Socratis, *Aries in au-
reo vellere,*
 qui eius generis homines aurea mancipia, & equos argento
 circumtectos appellabat. Hic verò notantur potissimum lo-
 eupletes illi, qui cum sint hebeti & obtuso prorsus ingenio,
 ducuntur trahunturque pro vxorum arbitrio, vt eorum nego-
 tia è famulorum ductu regulaque pendeant: nec secus ac in-
 fantes anniculi è nutricis amplexu, illi quid loquantur, quid-
 que statuunt, non habent, quòd illos animus & rationis copia
 deficiat. In quos hoc Palladae torqueri solet:

Παῖδ' ἐν ἀνδρῶν πλεονήκτων ἔχδω, ψυχὴν δὲ πένιων,

Ὅτις κληρονομίαις πλάσσει, σοὶ δὲ πένης.

Xenophontis locus 4. Comment. satis esse potest ad id Em- *Serui homi-
nes ob impe-
ritiam.*
 blema illustrandum: nempè ὅτι ἀνδρῶν πλεονήκτων, καὶ
 πλάσσει, quæ Socratis disputatio est cum Euthydemo. Vt au-
 tem Phryxi fabulam attingam, ille noueræ infidias vnà cum

Helle sorore fugiens visus est per mare vehi ab ariete velleris aurei. Aiunt autem einauem fuisse paratam fugienti, cuius insigne aries erat.

pretioso in vellere.] De aureo vellere Ouid. 7. Metamorph. &

Aurei velleris.

Iustinus in Trogum lib. 42. Sūt qui aurei velleris pellem interpretentur fuisse librum quendam veterum more in pelle conscriptum, in quo auri conficiendi scientia traderetur: cuiusmodi libros cūm Diocletianus summa diligentia perquisisset apud Aegyptios (qui huius peritissimi censebantur) omnes flamma consumpsisse fertur, ne diuitiis ita comparatis Aegyptij Romanis inferre bellum auderent, atque ex eo tempore artem hanc publico Cæsaris edicto semper habitam fuisse flagitiosam. Sed dum alios plerosque auctores voluo, occurrit id quod de aureo vellere plurimi referunt, ex Suida potissimum, explicantque, uti iam admonui de arte, quam *χημαίω* Græci appellant. Alij verò malunt hoc intelligi magnam auri vim, quæ apud Colchos esset, à principibus quibusdam viris congestam. At verò Colchica regio propter vicinitatem Caucaſi montis, auro abundabat, vel teste Strabone, qui scribit multos fontes ex Caucaſo manare, scaturientes arena aurea, tam tenui, ut oculorum aciem effugiat, eamque colligi ab incolis, pellibus quibusdam lanosis in aquam iniectis. Hinc enim suspicari possumus locum esse fabulæ datum: pelles enim, subsidente in iis arena, speciem aurei velleris præ se ferunt. Locum Strabonis ex 10. lib. huc transferre non pigeat. *παρὰ τούτοις δὲ λέγεται καὶ χρυσὸν καταφέρει τὸς χημαίωρος, ὅπου δέχονται δ' αὐτὸν τὸς βαρβάρους φάτιαις καταπεριμμένας, καὶ μαλωταῖς δωραῖς ἀφ' οὗ μεμνησθῆναι καὶ τὸ χρυσόμαλοι δέρας.* Meminit Corn. Tacit. 6. Annalium.

sensu hebeti.] qualis est ovis, animalis stolidi & insipientis profusus, unde illud, *οὐραπίχ βίω ζῆν, & οὐραπίχ ἦθος.* Pierius libro 10.

Coniugis aut serui quem regit arbitrium.] is aptè dicitur à Græcis *γυναικαρχεῦ μῦθος, καὶ δουλορχεῦ μῦθος.*

In fidem vxoriam. EMBLEMA CXC.

ECCE puella, viro quæ dextrâ iungitur: ecce
 Ut sedet, vt catulus lufitat ante pedes!
 Hæc fidei eft fpecies: Veneris quam fi educat ardor,
 Malorum in læua non malè ramus erit.
 Poma etenim Veneris funt, fic Scheneida vicis
 Hippomenes, petiit fic Galatea virum.

DVO funt quæ matrimonio iunctis maximè conueniunt,
 idque ftabiliunt, & communi vinculo ligant, nimirum
 fides & amor. Huius quidem fymbolum, canis fidiffimum
 animal: illius autem pomus vel malus frugifera. Coniugium
 fiquidem copula, quæ fit mutua corporum coniunctione,
 fide constantiaque fouetur imprimis atque conferuatur.
 Porrò autem Veneri confacrata, cui nimirum aureum
 Hesperidum fuit adiudicatum: & earum beneficio Atalantam
 vicit Hippomenes, & Galatea fuum amatum malo petiit.
 Huc pertinet Epigramma Platonis ex Laërtio:

Malum, Veneris, facrum;

Τῷ μᾶλλον βάλω σε, σὺ δ' εἰ μὲν ἔχῃσθα φίλῆς με, &c.

Q 9 ij

Malò ego te ferio; cape, si me diligis, illud.

dextra iungitur.] *Dextra*, fidei symbolum, vti superius explicuimus.

Canis, fidei nota. *catulus.*] *canis*, *catellus*, qui etiam fidei notam repræsentat. Siquidem Socrates per canem iurat, cum obsequium & fidem putat præstandam iis qui rerum habenas in ciuitatibus tenent. Et in C. Mamilij numo, qui aliquando S. C. præfectus est limitibus metandis, est canis allatrans, qui notat fidem esse præstandam ei qui eiusmodi operæ præficitur. Picrius in Cane; vel lib. 5.

in leua.] parte sinistra.

Hippomenes viciu Atalantam. *sic Scheneida viciu Hippomenes.*] *Atalanta* Schenei filia suis procis certamen cursus proponebat; ea lege vt eum qui vinceretur confoderet. *Hippomenes*, qui eam deperibat, Veneris arte, cursum cum puella instituit; & primò in præcurrentem, pomum vnum aureum, deinde alterum, & tandem tertium iecit; quare capta pomorum tam rara pulchritudine, anteuertit cursum *Hippomenes*, & puellam vicit. Ouid. 10. *Metamorph.*

Galatea. *petiit sic Galatea virum.*] *Galatea* Nympha marina *Polyphemo* adamata, de qua 13. *Metamorph.* Ouid. Sed hoc intelligerem potiùs de ea quàm 3. *Ecloga* Maro celebrat:

Malome Galatea petit lascina puella.

Lege *Prouerb.* *Mâlis ferire.*

Reuerentiam in matrimonio requiri.

EMBLEMA CXCI.

*Cum furit in Venerem, pelagi se in littore sistit
 Vipera, & ab stomacho dira venena vomit:
 Murenam q̄, ciens ingentia sibila tollit,
 At simul amplexus appetit illa viri.
 Maxima debetur thalamo reuerentia: coniux
 Alternum debet coniungi & obsequium.*

Hoc innuit, quanta in matrimonio requiratur puritas & reuerentia. Si enim eam obseruent instinctu aliquo naturæ animalia ratione carentia, pudeat homines in hoc esse deteriores. Basilius Magnus in Hexaëmeron Oratione 7. ita fermè ex anguis & murænæ congressu, quales coniugum mores esse debeât, ostendit. Vipera, infestissimum animal eorum quæ serpunt, inquit, cum marina muræna congreditur, sibilo- que se adesse significans, ex profundo eam ad concubitum euocat: hæc autem morem gerit, & cum venenata bestia copulatur. Quorsum hæc spectat oratio? vt intelligamus, si duris & feris moribus sit vir, eum esse vxori ferendum, nec coniugium vlla ex causa dirimendum. Obiurgator est at vir: vi-

*Fons Emble-
 matis.*

nolentus, at naturæ lege coniunctus: durus & morosus, at iam membrum tuum est, atque omnium præstantissimum. Audiat etiam vir monitionem, quæ ad ipsum pertinet. Viperæ virus euomit, reuerentia coniugij: tu animi inclementiæ & inhumanitatem, conjugalem copulam reueritus, non depones? An aliam etiam nobis vtilitatem adfert viperæ exemplum, quod adulterium quoddam est naturæ viperæ atque murænæ concubitus: Discant igitur ij qui in aliena coniugia inuadunt, cuiusmodi bestix sint similes. Hæc ferè Basil. Græca si quis malit, propter viri tanti auctoritatē huc placet adiciere. ἔχιδνα τὸ χελεπώταρον τῆς ἐρπετῆς φεῖς γάμοι ἀπαντὰ τῆς θαλασσίας μωραίνης, καὶ σεύγμοῦ τῆς παρῴσιας σημήνασα, ἐκκαλεῖται αὐτὴ ἐκ τῆς βυθῶν φεῖς γαμικῆς συμπλοκῆς ἢ δὲ ὑπακῆς καὶ ἐῖσται τῷ ἰσοβόλῳ πὶ βέλεται μοι ὁ λόγος; ὅτι καὶ τραχὺς ἢ καὶ ἄχθεις τὸ ἦτος ὁ σύννομος, ἀνάγκη φέρεται τὴν ἐμύζυγα, καὶ ἐκ μηδεμίνας φεσφάσεως καταδέχσθαι τῆς ἐῖωσιν δραστῶν πλήκτους; ἀλλ' αἰὲρ παρῴσιος; ἀλλ' ἠοιμέος κατὰ τῆς φύσει τραχὺς καὶ δυστέρετος; ἀλλὰ μέλος ἦδη σὸν, καὶ μελῶν τὸ πτωχῶτατον· ἀκνέτω δὲ καὶ δ' ἀνὴρ τῆς φεσφικῆς αὐτῶ παραίνεσεως ἢ ἔχιδνα τὸν ἰὸν ἐξεμεῖαι ἀδουμένη τοῖ γάμοι σὺ τὸ τῆς ψυχῆς ἀπώλες καὶ ἀπάρθρωποι ἔκδοσι τρεσσαι ἀδοῖ τῆς ἐῖωσεως. ἢ τὰ χα τῆς ἐχίδνης ὑποδύγμαι καὶ ἐτέρως ἡμῖν χρησιμεύει, ὅτι μοιχία πῆ ἔστι τῆς φύσεως ἢ τῆς ἐχίδνης καὶ μωραίνης ἐπιπλοκῆς; διδοχῆ πωσσει οὐν οἱ τοῖς ἀμοτρίοις ἐπιβλενόντες γάμοις, ποτιπῶ εἰσὶ ἐρπετῶ παραπλήσοι. De matrimonij cultu D. Paulus 1. Corinth. 7. & Lacant. 6. Diuin. institut. 23.

[Cum furit in Venerem.] dum coitum appetit.

Viperæ par-
tus & fetus
qualiv.

Viperæ.] à vi pariendo dicta, vt Græcis Echidna παρὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐν ἑαυτῇ τὴν γονιῶν ἄχει θανάτω. Refert enim Herodotus in Thalia, quod in concubitu mas in os feminæ caput inserit: at illa post rem peractam illud præcidit, mox paritura diffumpitur: nec nisi effractis lateribus erumpunt nati quos paritura est. Nam non oua, vt plerique serpentes, sed carulos fermè viginti parere dicitur. Ergo non nisi parentum cæde fetus in lucem prodeunt. Ferunt autem ita cauisse naturam, ne tam noxij animalis species supra modum aufereret. Ait enim Solinus viperam insanabili esse morsu, eiusque venenum, vt vult Albertus, apprimè calidum est, ideoque magis noxium. Lege Plin lib. 10. cap. 62.

Murænami; ciens.] De Muræna Plinius lib. 9. quo nomine Lampetram intelligi pridem existimaram, secutus quorūdam opinionem: à qua me facile reuocat Ioan. Frater, vir exacti iu-

dicij, amicus meus: siquidem Lampetra, murena fluuiatilis appellatur, sed propter similitudinem quam habet cum Pliniana murena, non quòd eadem specie dici debeat: nemo enim unquam in dubium reuocauit quin mas esset in Lampetrarú genere & cum feminis non difficiliùs & rariùs capi. Is verò captus, numquam visus est dentes habere extra os. Itaque id intelligendum de murenis carniuoris, præsertim cum Plinius cap. 29. lib. eiusdem 9. tradat in murenis documentum sænitie Vedium Pollionem Romanum inuenisse, qui viuariis murenarum damnata mancipia immergeret, ac si ad id terrarú ferè non sufficerent. Quod Lampetræ non potest accommodari. Cæterùm fabulam hanc seu historiam mauiis, de murena & serpentis concubitu, lepide & copiosè retulit Oppianus 1. Halieuticôn, Aelian. 1. de animalib. ca. 50. & 9. vlt. Verba hæc Pliniana è 32. ca. 2. Licinius Macer murenas tantùm feminei sexus esse tradit, & concipere è serpentibus, ob id sibilo à piscatoribus tamquam serpentibus euocari & capi. Quam ipse sententiam refutarat antè lib. 9. his verbis: Murena quocumque tempore parit, cum cæteri pisces statò tẽpore pariant. In sicco littore elapsas vulgus coitu serpentium impleri putat. Aristoteles Myrinum marem appellat qui generat: discrimen esse quòd Murena varia & infirma sit: Myrinus unicolor & robustus, dentesq̃ue extra os habeat.

Maxima debetur thalamo reuerentia.] Imitatus est Iuuenal. illud è Satyr. 14.

Maximã debetur puero reuerentia, si quid

Turpe paras. —

coniux Alternum debet, &c.] Id ipsum est quod ait D. Paulus: Vxori vir debitum reddat, & vxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: itemq̃ue vir sui corporis potestatem non habet, sed vxor.

Qq iiij

In fecunditatem sibi ipsi damnosam.

EMBLEMA CXCII.

LVDIBRIVM pueris lapides iacentibus, hoc me
 In trivio posuit rustica cura nucem:
 Quæ laceris ramis, perstrictoque ardua libro,
 Certatim fundis per latus omne petor.
 Quid sterili posset contingere turpius? cheu,
 Infelix, fructus in mea damna fero!

Prosopopœia est nucis arboris, de pueris & viatoribus cō-
 querētis, quòd vndique lapidibus obruatur, Propter vberem
 suarum nucum prouentum: vnde colligit noxæ & dispen-
 dio sibi fertilitatem esse. Quod certè transfertur in parentes,
 qui liberos habēt vsque ad eò perditos & profligatos vt dam-
 num atrocissimum & infamiam iis arcessant, à quibus sunt
 molliter educati. Tales sunt quos vitæ improbitate, vel cri-
 mine aliquo insignes censura corripit, aut coërcet magistrat-
 us, non sine parentum dōlore incredibili. Ea enim vox est
 sub persona matris apud Ouidium:

Nunc vterus vitio est, quæ vult formosa videri,

*Mollius edu-
 cati liberi
 damnū pa-
 rentibus ar-
 cessunt.*

*Raraque in hoc auro est quæ vellet esse parens.
Certe ego si numquam peperissem, tutius essem:
Ista Clytæmnestra digna querela fuit.*

*Locus è Nu-
ce Ovidiana.*

Itemque:

*Fructus obest, peperisse nocet, nocet esse feracem:
Quæq; fuit multis, hæc mihi præda malo.*

Alciati Emblemata tractum apparet è Græco Antipatri, aut, vt alij volunt, Stratonis, ex quo etiam pulcherrima Ouidij Elegia de Nuce videtur sumpta: sic enim habet Græcus:

*Εἰσοδὶν κερύλλῳ με παρὲς χοιρῶν ἐφέλευσεν
Πασι λιθοβλήτου παγγιον εὐτοχίης.
Πάντας δ' ἀκρέμωιάς τε καὶ εὐθαλείας ὄρεσδύμους,
Κέκλασμαι, πυκνῶν χέμασι βαλλομένη.
Δείδρεσιν εὐχάρποις ἔδεν πλέεν. ἦ γὰρ ἔγωγε
Δυσδαίμωνι ἐπ' ἐμῆν ἔβειν σκαυποφόρον.*

*Typus Em-
blematis.*

Præter Alciati versionem, hæc mihi quondam non pœnitenda occurrebat:

*Quid me quisque petit, cur in me destinat ictum?
Hei mihi, quod fuerim tam prope iuncta via.
Sunt mihi rami omnes, sunt & viridantia fracta
Germina, tam crebris obruta misilibus.
Quid mihi profuerit, quod sim fecunda, parensq;?
Me miseram! fructus in mea damna tulit.*

Quædam huc commodè transferri possunt è Collectan. Stobæi Sermon. 74.

rustica cura.] rusticus laboriosus, vt Horat. 2. Carm. dixit,
Iuuenumque prodis publica cura.

ardua.] altissima, ingens.

perstricto libro.] rupto & scisso cortice. Librum vsurpat in primaria significatione. Vide Cassiodorum lib. vndecimo, ep.

38. Variarum.

fundis.] instrumentis ad lapides eiaculandos.

petor.] dilapidor.

Amor filiorum. EMBLEMA CXCIII.

*ANTE diem vernam boreali cana palumbes
 Frigore nidificat, præcoqua & ova fouet;
 Mollius & pulli ut iaceant, sibi vellicat alas,
 Quæis nuda hiberno deficit ipsa gelu.
 Ecquid Colchi pudet, vel te Progne improba? mortem
 Cum volucris propriae prolis amore subit?*

*Matrū qua-
 rundam in
 fetus impie-
 tas.*

Hoc susceptum est in quasdam ferreas & abhorrentes ab
 omni humanitate matres, quæ fetus enecant, aut etiam
 incuria perire sinūt: quas certè tanti flagitij vel eò magis pu-
 dere deceret, cum quæ rationis expertia sunt, id numquam ad-
 mittant: certumque sit ex iis aliqua, & ut veriùs dixerim, præ-
 ter admodum pauca, ferè omnia, tanta cura paruulos educare
 & tutari, ut se non foueant accuratiùs. Nemo est profectò qui
 nesciat tantā non esse belluarum feritatem, ut quorūdam ho-
 minum, qui sua pignora relinquere non verentur, aut etiam
 perdere non exhorrent, quæ communis omnium parentis in-
 stinctus & pietas seruare iubet, iisdemque curare quæ ad vi-
 tam sustentandam necessaria sunt. Quibus itaque verbis,

aut quibus, quæso, diris deuouebimus eiusmodi flagitium, non dicam parentum, sed carnificum impiissimorum, qui naturæ ius vel etiam honesti repagulum præcipuum dissoluerunt, quibus in animum cadere potuit tam infandam scelus, tantumque flagitium, ut vitam innocentibus adimant, non dicam ignotis aut exteris, sed iis qui quasi sui corporis membra sint, imò reuera expressissima, non muta aut adumbrata, ut sic dixerim, simulachra? Id fortè fit, ut famæ consulatur, & ne ob hanc labem culpamque teterrimam apud eos, quibuscum viuunt, ruborem contrahant. Sed tamen

Summum credo nefas animam præferre pudori,

Et propter vitam viuendi perdere causas.

Etenim quæ hæc vita esse potest, quæ assiduò sibi malè conscia nocte dieque suum portet in pectore testem? Tantùm verò abest ut immanitas ea in belluis deprehendatur, quæ etiam pueros à matribus aut relictos, aut eiectos, vberibus interdum aluerint: & pro viribus immunes à damno fecerint: cuius rei testes habemus historias tum Græcorum, tum Romanorum. Hic autem exemplum proponit palumbis, quæ sæuente frigore nidificans, & partum emittens, sibi plumas haud grauat auellere, ut paruuli molliùs incubent: quo fit ut ipsa sæpè mater gelu contabescat. Sulpicius Seuerus ait: lege diuina qui partum non deformatum mulieri excasserit, extremo supplicio puniendum. Quid igitur mulier, quæ audet partum elidere, quæ sua ipsius viscera (horrendum dictu factuque impium) euiscerat? Succurrit ad hanc rem grauisimum Tertulliani testimonium: Cùm nobis homicidium semel interdictum sit etiam conceptum vtero, dum adhuc sanguis in hominem delibatur, dissoluere non licet. Homicidij festinatio est, prohiberi nasci: nec refert natam quis animam etipiat, an nascentium disturbet. Homo est & qui est futurus: & fructus hominis iam in semine est. Qua ratione mulier quædam Milesia quòd medicamentis partum abegisset, damnata est capitis: quanquam enim eum qui nondum esset homo, expulisset, sustulerat tamen spem parentis memoriam nominis, subsidium generis, hæredem familiæ, de signaturamque ciuem Reipub. ut Cicero in Cluentiana. Ouidius alicubi detestatur facinus idem matrum, quæ in suos ferus ira crudeles sunt, ut vel abortiuos, vel etiam recens editos vita priuent. Sic enim ait:

*Palumbes se
ad fouendos
fetus explu-
mar.
Sulpicij Se-
ueri locus.*

*Tertulliani
locus.*

Præclarus Ovidij locus in matres consultò abortientes, aut factum enecantiss.

Quæ prima instituit teneros auellere fœtus,
Militia fuerat digna perire sua.

Si mos antiquis placuisset matribus idem,
Gens hominum vitio deperitura fuit.

Quid plenam fraudas vitæ crescentibus vuis,
Potaque crudeli vellis acerbam manu?

Sponse fluent matuta sua sine crescere natæ:
Est pretium parua non leue vita moræ.

Vestra quid effoditis subiectis viscera talis.
Et nondum natis dira venena datis?

Colchida dispersam puerorum sanguine culpam,
Atque sua casum matre queruntur Itym.

Dicite quis Tereus, quis vos irriter Iason
Figere sollicita corpora vestra manu?

Hæc neque in Armenis tigres facere latebris,
Perdere nec fœtus ausa læna suos.

Cæterùm ex Antipatri Græco tralatū est Alc. hoc hexastich.

Χαιρείαις νεφέλοσι παλιωμένα πῦας ὄρεσι,

Τέχνοισι εὐταΐαις ἀμφέχεσσι πτέρυγας,

Μέσφα μιν ἑρᾶνιον κρύος ὄλισσεν. ἢ γὰρ ἔμενον

Αἰθέρος ἑρᾶνιαι ἀντίπαλος νεφέων.

Πρόγνη καὶ μήδεια κατ' αἰθέρος αἰδέονται

Μητέρες, ὄρει δ' αἰετὰ διδουσπόδους.

Cæterùm quanta sit, eaque naturalis in liberos τὸρῶν parentū, doctè Xenophon disputat 2. Commenta. in colloquio Socratis cum filio Lamprocleo, & Plutarch. περὶ φιλοσοφίας.

Euripidis citatur illud,

Ἄπανσι ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ, τέχνα.

Cunctis hominibus liberi sunt, anima.

Philostratus sic: ζῴοισιν ἡ ψυχὴ, τέχνα: animalibus liberi sunt animæ instar. Is affectus à M. Tullio epistolis ad Attic. nominatur ἡ τὸρῶν φυσικὴ πρὸς τὰ τέχνα.

[Ante diem vernam.] Palumbes post solstitium parere Plin. docet lib. 10. cap. 35.

borealis frigore.] læuiente Aquilone, qui frigidissimus est.

Colchi.] ἀποστρέφει ad Medeam, quæ liberos, quos ex Iasone susceperat, interfecit, vt prius annotauimus.

Progne.] Hæc Itym filium ex Tereo trucidauit, & patri comedendum apposuit. De vtraque Iuuenal. Satur. 6.

Credamus Tragicis quicquid de Colchide torua

Dicitur & Progne. —

Typus Emblematis.

Pietas filiorum in parentes.

EMBLEMA CXCI III.

PER medios hosteis patria cum ferret ab igne
Aeneas humeris dulce parentis onus:
 Parcite, dicebat: vobis sene adovea raptō
 Nulla erit, erepto sed patre summa mihi.

Hoc etiā extulit è Græco auctoris innominari, quod tale

Εκ πυρός ἰλιακῆ, δοξαίτοι, μέσον ἤρασει ἦρος
 Αἰνείας, ὅποι παιδὶ βάρους κατέρα.

Ἐκλαγε δ' ἀγέοις, μὴ φάετε, μακρὸν ἐς ἄρη
 Κέρδος ὁ μεγαλῆος, τῷ δὲ Φέροντι, μέγα.

Sic conatus sum aliquando reddere:

*Sustulit Aeneas Graiūm per tela, per ignes
 Inualidi sanctum quando parentis onus,*

*Parcite ei, dixit: nihil hoc è Marte lucelli,
 At mihi, sublato gloria summa patre.*

Cum quo Epigrammate non inuitus conferre velim lepidum Actij Sinceri, Itali Poëta reuera politi & elegantis carmen, quod in gemmam scripsit è Sinuissæ ruinis erutam: quæ in gemma sculptus Aeneas Anchisen patrem & Ascanium

Τυρῆς Ἐπι-
 ἄγραμ.

humeris sustollens conspiciebatur. Id est eiusmodi

Epigramma
Sannaëarj.

Hæc mihi quæ roseos iussit sordere hyacinthos,

Et nitet articulis vnica gemma meis:

Cuius in exiguo ductor stat Troicus vrbe,

Anchisæsq; senex, Ascaniûsq; puer.

Quis credat? veteres inter neglecta ruinas,

Et vili latuit semisepulta solo.

Tu tamen obrueras, nec te Sinuessa pudebat

Hoc dicus, heu, terris occuluisse tuis.

Scilicet Aeneam, natûmque patremque gerentem,

Ignibus ereptos obrueresque Deos:

Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit,

Nec te tam turpi dedecorare nota.

Et dubitem Belgasque feros, rigidosque Britanncs

Hæc comite ignotos & penetrare sinus?

Hæc est Iliacos pietas spectanda per ignes,

Cum verita est profugos ledere flamma Deos.

Aeneæ pi-
eta.

Aeneas potissimum commendatur ob summam in patrem An-
chisen pietatem. Illo enim expugnato, & iamiam conflagran-
te, ille cunctis aliis facile neglectis, Deos penates abduxit, &
patrem humeris è media flamma sustulit: quod hostes Græci

cum vidissent moti pietate tam insigni, ei quod sibi dari po-
stulabat, concessere, & abeundi quò vellet, facultatem non in-
terclusere, fatètes illi quidem hostilitatis remitti iura, & mǎ-
suetudinem esse adhibendam, aduersus eos potissimum qui ita
verecundè se in Deos & parentes gerant. Refert Aelian. 3.

ποιήλ. ιςορ. Hoc certè monemur, quanta obseruantia quantò-
que amore debeamus afficere parentes, à quibus secundum
Deum vsuram vitæ cõmunis accepimus. Sunt enim parentes

viuæ quædã veræque imagines communis omnium parentis
Dei, ἀγάλαμα τῷ πάντων πατρὸς διὸς, teste Proclo: dixiq; He-
rocles τὸς γονίας ἐστὶ τὸς δευτέρως ἢ ὀπιθραίων πίνας Θεὸς, Stobæus
retulit serm. 77. neque vllus est, qui Deum rectè colere & ob-
seruare potest, qui in parentes fuerit impius. Platonis nõ ma-
lè quadrabit oraculum hoc loco. sic enim 11. Leg. Cuius pater

matèrve, aut horum parentes senio confecti, quasi thesaurus
aliquis, domi iacent, is putet numquam aliud sibi tale simula-
crum vel magis efficax domi affuturum, si rectè, vt decet, ab
eo colatur. Id est, πατὴρ ἢ ἕτερον ἢ μήτις, ἢ τῶντων πατέρες ἢ μητέ-

ρες ἢ οἰκία κείνων καὶ μηλιοι, ἀπερηκότες γήρα, μηδείς διακοινητῶ
πυτὲ ἀγάλαμα αὐτῶν τοῦτον ἐφέσειον οἰκίμα ἢ οἰκία ἔχον μάλλον κῦ-

Locus Plato-
ni, de pieta-
te filiorum in
parentes.

πειρῆσεσθαι, ἐὰν δὴ κτ' πρόποι γε ὀρθῶς αὐτὸ θεοεικέει δ' κεκτη-
 μένος. Sed hæc etiam Senecæ addamus 3. De beneficiis, quòd
 ad argumentum faciant. Hoc agite, optimi iuvenes, proposita *Pulcher Seneca locus.*
 est inter parentes ac liberos honesta contentio. Sumite modò
 animum qualem decet, & deficere nolite, vt vincatis optâtes.
 Nec defunt tam pulchro certamini duces, qui ad similia vos
 cohortentur, ac per vestigia sua ire ad victoriam sæpè iam
 partam ex parentibus iubeant. Vicit Aeneas patrem ipse, cu-
 ius infantia leue tutumque gestamen, grauem senio, per me-
 dia hostium agmina, & per cadentis circa se vrbis ruinas fe-
 rens, cum complexus sacra ac penates Deos religiosus senex
 nõ simplici vadentem sarcina premeret, tulit illum per ignes:
 & quid non pietas potest? Lege Val. Max. 5. cap. 4.

Per medios hostes.] per medias Græcorum militum copias.

patria.] Ilij.

ab igne.] incendio. prouerbiu sapit, quo vsus Aristides in
 Apelle genethliaco: ἐκ μέσθ, φᾶσιν, πύργος τὸν ἀνδρα σώζειν: è
 medio quod dicitur, incendio seruare virum: pro eo quod est,
 è maximo periculo liberare.

dulce parentis onus] Sic ferè Ouid. 2. Fast.

Dèque viri collo dulce pependit onus.

de Lucretia loquitur. Catullus ad Manlium:

Ingratum tremuli tolle parentis opus.

adorea.] gloria, victoria bellica. Horat. 4. Carm. Ode 4.

Qui primus alma risit adorea.

Plinius cap. 3. lib. 18. Gloriam ipsam à farris honore *Adorea*
 appellabant, quia gloriosum eum putabant veteres, qui farris *quid.*
 copia abundaret, vt tradit Fest. Pompeius. Ammian. Marcel.
 20. Laborum factorumque vehens adorea celsas. Sidonius
 Apollinar. Epist. 7. Possent triumphalibus adoreis familiaræ tuæ
 defatigari? Apuleius Asini aurei 3. Iam & ipse possum mihi
 primam istam virtutis adoream numerare, & 7. Vt, quod aiunt,
 domi foris que fortibus factis adorea plenè gloriarer. Ma-
 mertinus Panegyrico: Cùm honorem meum adoreis militari-
 bus cumularet. Claudian. de laudib. Stiliconis in fine:]

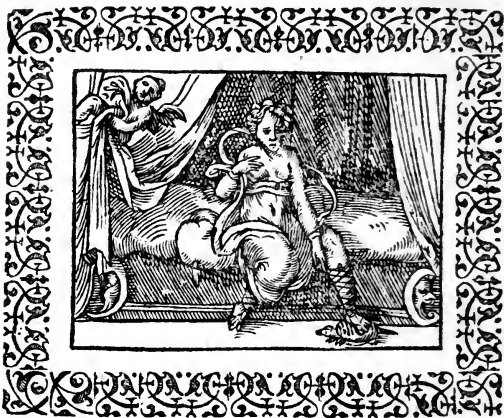
Hæc omnes veterum reuocauit adorea laurus.

rpto, erepto] Obserua discrimen significationis inter sim-
 plex & compositum, vt illud est in superioribus:

Viris rapimur, piscibus eripimur.

Mulieris famam, non formam, vulgatam
esse oportere.

EMBLEMA CXCV.

ALMA Venus, quamam hæc facies? quid denotat illa
Testudo, molli quam pede Diva premis?
Me sic effinxit Phidias, sexumq; referri
Femineum nostra iussit ab effigie:
Quòdque manere domi, & tacitas decet esse puellas,
Supposuit pedibus talia signa meis.

Fons Em-
blematis.

Plutarchi hæc sunt ex eo quem De mulierum virtutibus
libello scripsit: Περὶ ἀρετῆς γυναικῶν, ἢ τιμὴ αὐτῶν τῷ Θυ-
κυδίδῃ γράμματα ἐχοντων, ὃ μὲν γὰρ, ἥς ἂν ἐλάχιστος ἢ ὄψις ὅτις ὀκτίς
φύσιν περὶ ἠεταίνε λόγος, ἀρίστῳ ἀποφαίνεται καθάπερ τὸ σῶμα
καὶ τὸ νομα τῷ ἀγαθῆς γυναικὸς οἰόμενος δεῖν κατὰ κλαστοὶ εἶναι καὶ
ἀνένδοξοι. ἡμῶν δὲ κόμφοτερος μὲν ὁ Γοργίας φαίνεται, κελεύει μὴ
τὸ εἶδος, ἀλλὰ τιμὴ δόξαν εἶναι πολλοῖς γράμματα τῆς γυναικὸς. Lōgè
aliter ego de mulierum virtute sentio quàm Thucydides. Is
enim eam in primis laudandam esse mulierem vult, de qua vel
minimus aut in bonam aut in malam partem rumor. Etenim
censet

censet optimè vt corpus, ita & famam sapientis feminæ domi esse inclusam, neque in publicum exire debere. At mihi hac in parte concinnior videtur Gorgias, qui mulieris non formam, sed famam vult multis esse notam. Hæc Plutarch. Aristotel. in Oeconomicis, nec vestium elegantiam nitorémque, nec auri pretium aut magnitudinem tantum habere momenti ad mulieris commendationem ait, quantum modestia valeat & probati mores. Hinc illud Propertij matronas veteres laudantis:

Locus Aristotelis.

Non illis studium vulgò conquirere amantes:

Illis ampla satis forma, pudicitia.

Aegyptiis mulieribus calceis vti non fuit patrij moris, quod domi se continere quodammodò cogerentur. Et Valer. Maximus testis est quosdã suas uxores repudiasse, quò cum aliis fuissent collocatæ. Itaque Phidias Eliésibus Venerem finxit, quæ pedibus testudinem premeret: idque innuebat matrem familiàs à domesticis parietibus nusquam oportere discedere, vtpotè cuius omne munus intra domesticos parietes contineatur: eamque tacitam, vel certè pauciloquam esse debere, Quod rectè in Heraclidis admonuit Euripides:

Γυναῖκα γὰρ σιγῇ τε καὶ τὸ σιωπῶντα

Κάλλιστον, εἶπω δ' ἡσυχον μέγαν δόμων.

Id quidem & in connubialibus præceptis Plutarchus docuit, & alij permulti qui de œconomia & officio matris familiàs scripserunt. Sed illud Propertij subinde occurrit:

Felix Admeti coniux, & lectus Vlyssis,

Et quæcunque viri femina linnen amat.

Sic Maro 2. Georg. *Casta pudicitiam seruat domus*. Olim putabant non satis dignum matris familiàs nomine, si in publico versaretur: quamobrem Constantinus l. Nemo, Cod. de off. diuer. iud. vetuit ne mater familiàs in publicum protraheretur, nempe ob verecundiã sexus, l. 2. §. 1. Cod. de his qui ven. ætat. imp. Sed & mulieres virorum cœtibus immisceri non conuenit, ait Bonifacius, in c. mulieres, De iudicijs, in 6. Succurrit exemplum nobile & graue imprimis Sulpitij Galli, qui vxorè dimisit, quòd eam aperto capite foris versatam cognouerat. Lex enim, inquit, tibi meos tãtum presinit oculos, quibus formã tuam approbes. His decoris instrumenta compara, his esto speciosa, hõrum te certiori crede notitiæ. Vterior tui conspectus superuacua irritatione accersitus, in suspitione & crimine subhæreat necesse est. Val. Max. lib. 6. cap. de, seueri-

*Silentium
mulierem
decere.*

tate. Quântum autē attrinet ad mulieris silentiū, Epicharmus aiebat sermonis parcitatem in muliere probitatis esse argumentum: Nicostratus, castitatis pignus: Democritus, ornamentum pulcherrimum. Illúdque Sophoclis prouerbiale celebratur à doctis:

Γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρεται.

Contrà verò, vt est apud Euripidem, quæ apud viros tacere non possunt, sese dedecore aspergunt. Silentium vxoris, ego neque suspectum habeo, neque timeo (ait declam. 280. Quintilian.) decet hoc matronalem pudorem: & si ducta fuerit ad magistratum, hoc illam maximè facturam arbitror, vt taceat. Hoc etiam agalma Phidiæ eodem penè modo Emblemate lepido expressit Hadrian. Iunius, rarissimum Gallix Belgicæ decus:

Testudo premitur pede, clauem dextra retentat,

Vacat obstruendo dentium septo altera.

Ne vaga discursset coniux, neu futilis esto,

Ipsamque cura opum tuendarum addecet.

Idem annotauit Pierius 28. lib. Hieroglyph. Multa sunt apud Plutarch. libello De præceptis quibus coniuges instituuntur. Interea tamen non transiliam id Columellæ è præmio 12. De re rustica: Cùm & operam & diligentiam ea quæ proposuimus desiderarent, nec exigua cura foris acquirerentur, quæ domi custodiri oporteret, iure à natura comparata est mulieris ad domesticam diligentiam, viri autem ad exercitationem forensem & extraneam. Itaque viro calores & frigora perpetienda: tum etiam itinera & labores pacis ac belli, id est rusticationis & militarium stipendiorum distribuit. Mulieri deinceps, quòd omnibus his rebus eam fecerat inhabilem, domestica negotia curanda tradidit. Et quoniam hunc sexum custodiæ & diligentix assignauerat, idcirco timidiorum reddidit quàm virilem. Nam metus plurimum confert ad diligentiam custodiendi.

*Columellæ
locus.*

Testudo.

Testudo.] à tegendo, vel quòd testa tecta sit, ait Varro. Hanc *Φερέομορ*, id est, domiportam appellat Hesiodus 2. ἐργων. Cicero 2. De diuinatione, ex Pacuio citat hoc ænigmaticum:

*Ænigma de
testudine.*

Sanguine cassa, domiporta, terrigena traditur,

Quadrupes, tardigrada, agrestis, humilis, aspera,

Capite breui, ceruice anguina, aspectu truci,

Euiscerata, inanima, cum animali sono.

& alius quispiam alludens ad nostrum Emblemata:

Tardi grada, herbi grada, domi porta, et sanguine cassa;

Sub pedibus Veneris Couis quam pinxit Apelles.

Phidias.] à Plinio nominatur artifex numquam satis laudatus, excellens statuarius: cuius opera præstantissima repetere ex Flin. cap. 8. lib. 34. & cap. 5. lib. 36.

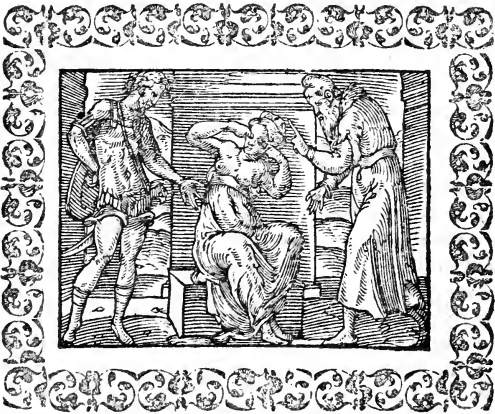
sexu inque refert femineum.] Venus pro vxore, amica, & matre familiâs alicubi reperitur. Virgil. 3. Eclog.

Parta mea Veneri sunt munera.

Venus, vocabulum polysemum.

Macrobi. etiam Satur. 1. pro generandi facultate accipit, ut apud Pompeium Festum. Cypris vel Cypria Venus, quia parientibus præsideat, quòd Græcè *χώρα* parere sit.

In Pudoris statuam. EMBLEMA CXCVI.

PENELOPE desponsa sequi cupiebat Ulysssem,
 Ni secus Icarus mallet habere pater.
 Ille Ithacam, hic offert Sparten, manet anxia virgo.
 Hinc pater, inde viri mutuis urget amor.
 Ergo sedens velat vultus, obnubit ocellos:
 Ista verecundi signa pudoris erant.
 Quis sibi prælatum Icarus cognouit Ulysssem,
 Hoc q̄ pudori aram schemate constituit.

Fons Emblemæ
maius

ID sumptum est ex Pausaniæ 3. qui Laconica inscribitur, ubi agit de Pudoris simulacro, quod Icarij patris Penelopes donum fuisse ferunt: Græciq̄ue historiã de hac re huiusmodi conscripserunt. Cùm Icarus ab Vlyssæ frustra contendisset ut Lacedæmone habitare mallet, id demùm filix persuadere conatus est, cumq̄ue acrius instaret, ne se desereret, Vlysses iussit ut ea sponte sequeretur quem vellet, aut cum patre, si grauairetur, Lacedæmona rediret. Penelope obtecta facie, nihil quicquã respondebat. Quare pater, intellecta filix sententia, eam dimisit, & in facti monumētum eo loco Pudoris simulacrum erexit, quod in Laconia spectabatur. Cuius meminit Gyraldus Syntagm. i. historiæ Deorum. Id quidem arguit, mulierem debere magnam parentibus gratiam & pietatem, sed maritum præ cæteris sequi & obseruare: quod & sacre literæ præcipiunt; siquidem homo relinquat patrem & matrem, & vxori adhæreat est necesse, sintq̄ue duo in carne vna. Videturq̄ue huc referendum quadam ex parte, quod Ouidiana Penelope ad Vlyssæ scribere fingitur his verbis:

*Me pater Icarus viduo discedere lecto
Cogit, & immensas increpat usque moras.
Increpet usque licet, tua sim, tua dicar, oportet:
Penelope coniux semper Vlyssis ero.
Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis
Frangitur, & vires temperat ipse suas.*

Cui fortè dissimile non est quod scribit Eustathius interpres Homeri: ἐχθὴ γυναικὴ λέγεται ὁ ἀνὴρ, ἐχθὸς δὲ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. Sed huc maximè pertinent illa Quintil. declam. 259. Virgo ad patrem: nupta ad maritum pertinet. Eiusdem statuæ mētio est apud Lucianum in Imaginibus.

Ithaca.

Ithacam] Vlyssis patriam, insulam in mari Ionio, vnde ipse Ithacus & Ithacensis cognominatur à Poëtis.

Sparten.] Id est, Lacedæmonem, ex qua fuit Icarus pater Penelopes.

Virgo pro
mi i:re
quauu.

Virgo] Penelope. quod vocabulum non ita strictè accipitur, ut somniant plerique. Lege Vallam lib. 6. & apud Iuriconsultos, virgo pro femina viripotente accipitur, ut l. Mulieris, D. de verb. sign.

obnubit ocellos] Hoc simpliciter referri posse videtur ad verendum pudicæ mulieris, quæ rectà viros non aspiciat, sed cùm loqui necesse habet, demittat: qualis apud poëtam Dido
κατὰ τὸ ὄρετο, lib. 1.

Tum breuiter Dido vultum demissa profatur.

& in 3. de Andromache,

Deicit vultum, & demissa voce locuta est.

vnde dictum olim, pudorem in oculis esse, ait Aristot. 2. De arte dicendi. Sed concilio nostrum hunc non temerè verbo obnubit, vsum fuisse, vt alluderet ad veterem nuptiarum ritum: dictæ enim nuptiæ sunt à nuptu, hoc est opertione: nubere est velo tegere: mulier enim nupta, id est obuoluta, & recta velamine ducebatur in viri domum. Sic Neptunus, ait Varro, dictus est quòd terras & mare obnubar, vt cælum nubes. Id probant apud Festum Pomp. Cælius & Ciutius, quòd nubentis caput flammeo obuolueretur.

Hoc schemate.] hac figura, hoc cultu vel habitu, hac imagine. *σχῆμα. ὅθεν τὸ ἐχθρὸν, ἐχθραῖ.* Schema, habitum, colorem, figuram Rhetoricam, & alia permulta significat.

Nupta contagiosa. EMBLEMA CXCVII.

*D I I meliora piis, Mezerenti, cur age sic me
Compellat: emptus quòd tibi doie gener.
Gallica quem scabies, dira & mentagra perurit:
Hoc est quidnam aliud, dic mihi sene pater,*

R. r. iij

*Corpora corporibus quàm iungere mortua viuis,
Efferatque Etrusci facta novare ducis?*

*Puella que-
rela de patre
inhumano.*

CONqueritur hinc puella ingenua de patre perquam diffi-
cili & inhumano, qui eam locauerat viro cuidam rur-
piter inquinato ac miserè sætenti, mentagra, morbo Gallico
& alia simili lue consumpto. Quod facinus illi simillimum
esse dicit, quod fuit olim sollemne ac familiare *μωαντφά-
πφ* Mezentio Tyrrenorum Regi, Deorum & hominum
contemptori: qui crudelitate omni & inaudita ferocitate so-
lebat viua corpora mortuis colligare, vt fœtore & intolerabi-
bili tabe sensim animam infeliciter exhalarent. Perinde sese
habent crudeles illi patres, qui suas filias egregia forma, in-
tegras, & bona valetudine, matrimonio (à quo dissolui po-
stea nefas) copulare non horrent hominibus lepra & podagrâ
confectis & sæpiùs Neapolitana scabie corruptis, iis quidem
viuis cadaueribus, qui mortuis eo quidem peiores, quòd eo-
rum fœtor & cruciatus ad vitæ vsque, & interdum etiam diu-
turnæ finem maneat: illorum verò celerius animum debilitân-
do enecet. Eiusmodi coniugium tam impar vt eruditè, ita &
festiuè depinxit Erasmus in Dialogo, cui titulus est *ἀγαυὸς
ἄδελφός*: ex quo placet huc transferre quæ ad rem faciant. Sic
autem primùm nobilem puellam describit. G A. Quid ego
tibi depingam puellam non incognitam, quamquam pluri-
mum gratiæ addidit ornatus natiuo decori? Mi Petroni, di-
xistis Deam quampiam esse: nihil illam non decebat. Interim
nobis prodiit beatus ille sponsus, trunco naso, alteram trahēs
tibiā, sed minus feliciter quàm Suiferi solent, manibus
scabris, habitu graui, oculis languidis, capite obuincto: fan-
nies & è naribus & ex auribus fluebat. Alij digitos habent
anulatos, ille etiam in femore gestat anulos. P E. Quid parē-
tibus accidit vt talem filiam tali portento committerent?
G A. Nescio, nisi quòd hodie plerisque videtur adempta mēs.
P E. Fortasse prædiues est. G A. Est affatim, sed ære alie-
no. P E. Si puella veneno sustulisset ambos auos & auias
quod grauius supplicium de illa sumi poterat? Si minxif-
set in patrios cineres, satis pœnarum datura fuerat tali mon-
stro vel osculum dare coacta. Mihi sanè factum hoc crude-
lius esse videtur, quàm si illam nudam obiecissent Vrsis
aut Leonibus, aut Crocodilis. Nam aut feræ pepercissent tan
insigni formæ, aut subita mors finisset cruciatum. mihi plan-

*Erasmus locus
è dialogo, ci-
ius titulus,
Coniugium
impar.*

videtur hoc factum Mezentio dignum, qui *mortua*, vt inquit Maro,

— iungebat corpora viuis,

Componens manibusque manus, atque oribus ora.

quamquam nec Mezētius, ni fallor, tam immanis erat, vt tam amabilem puellam cadaueri iungeret. Nec vllum cadauer est, cui non iungi malis quàm tam putido cadaueri. Siquidem hoc ipsum quod spirat, merum venenum est: quod loquitur, est pestis: quod contingit, mors est, hæc ille. Huc refer etiam Proverb. Malè coniugati.

Dij meliora piis.] Optandi formula per aposiopesis, sumptum id ex 3. Georg. Virgil.

Dij meliora piis, errorèmq; hostibus illum.

Græci sic efferunt, ἔξω ραχὸν, Malum foras: & εὐφύμῃ ὧ ἄρες, *Dij meliora.* apud Luctanum. Cicero Antoniana 8. *Dij meliora*: id enim ipsum agimus, nequis posthac eiusmodi quicquam possit polliceri. Ouid. Epist. Helenes:

Dij melius: similis non fuit ille tui.

Idem 15. Metamorph.

— procul, ὄ procul omina, dixit,

Talia dij pellant.

Et Epistola Laodameiæ Protefilao:

Dij, præcor, à nobis omen remouete sinistrum.

Amorum 2. eleg. 10. idem:

Hostibus eueniat vita seuera meis:

Hostibus eueniat vacuo dormire cubili.

Et 3. eiusd. operis:

Eueniat nostris hostibus ille pudor.

Tibullus 3.

Dij meliora ferant, nec sint insomniæ vera.

Liuius lib 9. Oratione Postumij (qui Consul sub iugum missus ad Caudinas furcas, dissuadebat foedus à se ictum cum Samnitibus) *Quid tandem? si spondidsemus urbem hanc relicturum populum Roman. si incensurum, si sub regibus futurum? Dij meliora. Quæ loquendi formula plena est affectus & energiæ, vt facile apparet ex iis, quos modò citauimus, locis.*

emptus quòd tibi dote gener.] emptus gener, vt apud Virgil.

1. Georg. *Tæque sibi generum Thetys emat omnibus undis*: in quo allusum ad matrimonij speciem, quæ veteribus coemptio dicebatur; de qua Cicero in Topic. & Seruius. *Quintilian.*

declam. 257. Securus sis pater: petiti sumus: empti sumus.

Gallica quem scabies.] Morbus hic Neapoli allatus, nondum suum nomen vnicum est sortitus: nominatur interdum Indicus, quandoque Gallicus, quandoque Neapolitana aut Hispanica scabies: ea est superbissima, quæ nec lepræ, nec elephantiasi, nec lichenibus, nec podagræ, nec mentagræ cedit, si res veniat in certamen. Hanc luem ex Indis profectam tradunt auctores, cum qua in illa Hispaniensi India infantes nascuntur. Alij aliò referunt: sed certò constat in istas regiones inuectam non multo abhinc tempore; nimirum ignota fuit ante gloriosam, sed parùm felicem expeditionem Neapolitanam sub Carolo 8. Gallorum Rege.

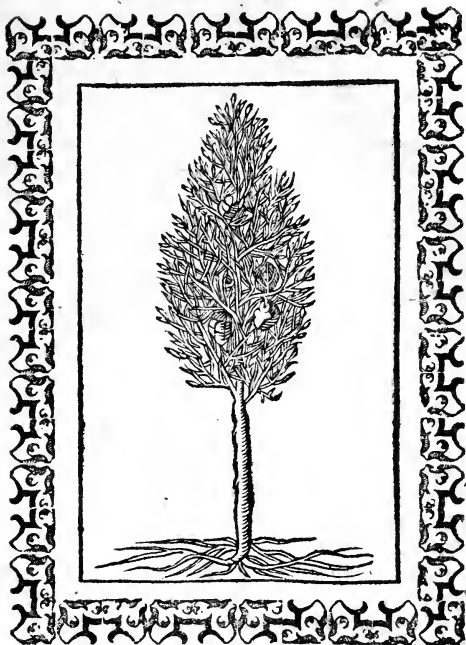
Mentagra.

mentagra.] Morbus est à mento sic dictus. Nam à mento per faciem, collum, pectus & manus, sædo & insolito quodam furfure dilatarur. Plinius cap. 1. lib. 26. Grauißimum, inquit, ex his lichenas appellauere Græco nomine, Latinè quoniam à mento ferè oriebatur, ioculari primum lasciuia, vt est proccax natura multorum in alienis miseris, mox & vsurpato vocabulo, mentagram occupantem in multis totos vbique vultus, oculis tantum immunibus, descendentem verò in colla pectusque ac manus sædo cutis furfure.

Etrusci Ducis.] Mezentij Regis Etruriæ, quæ regio est Italiæ mari Tyrreno adiacens.

Cupressus.

EMBLEMA CXCVIII.

INDICAT effigies metæ, nomenque cupressi
 Tractandos parili conditione suos.

Aliud.

FVNESTA est arbor, procerum monumenta Cupressus,
 Quale apium plebis, comere fronde solet.

Aliud.

PVLCHRA coma est, pulchro digesta q̄, ordine frondes:
 Sed fructus nullos hac coma pulchra gerit.

Indicat.] Multi Cyparissum vocatam aiunt δὲ τὸ κύειν καὶ Cupressus τὸ
 Φέρει πλείους κλαδὺς τε καὶ καρπούς, à fructuum æqualitate, pa- de nomina-

ENS & eius
PARITA.

riterque ramorum quos producit. Siquidem Cupressus ab radice ad summitatem recto stipite consurgit, suaque brachia, omnia pari æqualitate in coniformam ad fastigium protendit. Hoc quidem admoneri potest Magistratus & Princeps, ut in Repub. & prouinciis sibi subiectis æqualitatem seruent atque tueantur. Meminerit etiã optimus quisque paterfamilias suorum liberorum æquam habere procurationem; cum sint omnes æquè legitimi, quod tamè in plerisque nostræ Galliæ prouinciis iure patrio non obseruari palàm est. Cassius Dionys. lib. 11. cap. 5. Cupressi duplex nomen habet: & Charites, hoc est Gratiæ appellantur ad delectationem: Cupressi verò, siue (ut Græci rectius appellant) Cyparissii, quod ferè pariles gestet & producant tum ramos, tum fructus. Ambrosius Sermon. 4. in Psal. 118. de Cupresso verba faciens: (quid enim me pudeat auctore tam pium & doctum huc aduocare?) Genus hoc arboris, ait, numquam admittit viriditatem suam hyeme. Iuxta ver & ætatem comam pascit, nec diuerso colore mutatur. Solã hanc arborem ventus suo numquam honore despoliat: sola numquam vetere exuitur amictu, aut nouo flore vescitur. Sic Apostolica quoque gratia nescit defectũ, sed vetustate sui floret. Cæterum quod hinc scribit Alciatus de æqualitate, quæ patribus in liberos obseruanda sit, illustrari non minimum possunt his Ambrosij eiusdem verbis in Hexaem. lib. 5. c. 18. Quis docuit nisi homo, filios abdicari? quis reperit tam immitia patrũ iura? quis inter naturæ fraternæ consortia fratres impares fecit? Vnius diuitiis filij diuersa sorte ceduntur. Alius totius paternæ fortis adeptione inundatur, alius opulentæ hæreditatis patriæ deplorat exhaustam atque inopem portionem. Nunquid natura diuisit merita filiorum? Ex pari omnibus tribuit, quod ad nascendi atque viuendi possint habere substantiam. Ista vos docent non discernere patrimonio, quos titulo germanitatis æquastis. Etenim quibus dedistis communiter esse quod nati sunt, non debetur his, ut id communiter habeant, quod à natura substituti sunt iquidere, &c.

meta.] Meta, strues in acutum tendens, Græcis *ὑψήλιος*. Virg.

Hic viridem Aeneas frondens ex ilice metam

Constituit.

Idem alibi, Aërias quercus, & coniferas cyparissos appellat. Citat & istuc ex Ennio, Nonius:

Capitibus nutantes pinos, rectosq; cupressos.

Cupressum autem à Cyparisso puero nomen habuisse, eo qui-

Locus D.
Ambrosij.

Meta:

dem Telephi filio, ab Apolline adamoto, & in arborem sui nominis commutato, fabulatur Ovidius in 10.

Funeſta eſt.] Cupreſſus Diti ſacra, ideoque pro ſigno funebri ad domos poſita. Plin. lib. 6. cap. 33. Hæc enim procerum magnatumque, ſicuti Apium plebeiorum, ſepulchris imponebatur, quòd putredinem auertere crederetur: quorum vtrumque ſimili propemodum folio, colore, odore, facultate naturaque ſit. Sunt autem qui ramos cupreſſinos ante defunctorum ædes poni ſolitos velint, nequis per imprudentiam ingreſſurus pollueretur. In funeribus autem adhibebatur quòd ſemel exciſa nunquam renaſcatur: vel vt humanũ corpus ab anima & animo iam relictum diutiùs ſeruaretur, atque incorruptum remaneret. Varro putat hunc morem inductum, ne cadauerum odor nares offenderet, interea dum vrerentur. Vide Cupreſſum Pierij, id eſt lib. 52.

Cupreſſus adhibita funebribus.

Funeſta.] funeribus deſtinata, vel pro mortis ſigno adhibita: Ideò enim Horatius Cupreſſos appellat funebres Ode 5. Epod. vt Virgil. in 6. ſerales. ſic enim ait:

— cui frondibus atris

Intexunt latera, & ſerales ante cupreſſos.

Idem 3. Aeneid.

— ſtant manibus are

Ceruleis maſta vittis, atraque cupreſſo.

Et non plebeios luſtus teſtata cupreſſus.

Ouid. 3. Triftium, elegia 13.

Funeris ara mihi ſerali cinſta cupreſſu Conuenit.

Claudian. 2. de raptu Proſerp.

Quercus anica Ioui, tumulos tectura cupreſſus.

comere.] ornare, hinc comptum dicimus ornatum.

comere fronde.] hoc μετὰ Φοειγῶς. Propriè Plautus: Dum poliuntur, dum comuntur, annus eſt. Claudian. in laude Serenæ:

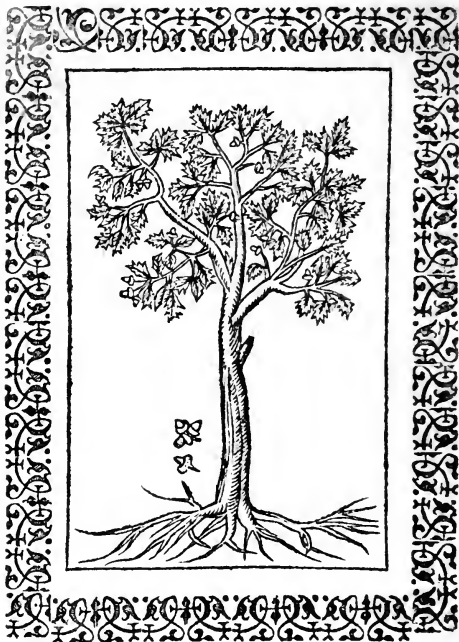
Non illo nitidos vnuquam bellante capillos

Comere.

Pulchra coma, &c.] Huc refer dictum Phocionis in Leosthenem Oratorem multis & magnificis promiſſis Athenienſes ad bellum concitantem: eius enim orationem cupreſſis eſſe ſimilem aiebat, quæ cum pulchræ ſint & proceræ, nullum tamen fructum referant. Dicitur autem in eos, qui cum membris ſint elegantibus & apprimè comptis, nullius tamen frugis ſunt, neque ſuis alicui commodo eſſe poſſunt. Refer huc adag. Cypariti fructus.

Leosthenis in Athenienſes dictum.

Quercus.

EMBLEMA CXCIX.

GRATA Ioui est quercus, qui nos seruatque fometque:
 Seruanti ciuem querna corona datur.

Aliud.

GLANDE aluit veteres, sola nunc proficit umbra:
 Sic quoque sic arbor officiosa Iouis.

Grata Ioui, &c.] Quercus Ioui sacra, qui Deus habebatur

Opt. Max. in ea enim reddebat oracula in Dodona sylua. Virg.

2. Georgic. — nemorumque Ioui que maxima frondet.

*Quercus, sa-
 ora Ioui.*

Fsculus, atque habite Graiis oracula quercus.

Claudian. 2. de raptu:

Quercus amica Iouis. —

Huius autem glandibus prisca vescebatur ante frumenti usum: fiebat etiam e fronde querna ciuica corona, quam ciuis ciui, a quo seruatus esset in proelio, tamquam vitæ testem, salutisq; perceptæ monumentum dabat. Fiebat etiam ex ilice: quod genus superiori non admodum dissimile est. Gellius ca. 6. lib. 5. & Plin. cap. 4. 16.

Seruanti ciuem.] Lucan. in primo:

Seruati ciuis referentem premia quercum.

Glande aluit veteres.] Veteribus quernæ glandes victum præbuere: nunc verò arbor ipsa sola umbra prodest: quod cõverti potest ad veterem illam legem populo Iudaico a Mose propositam, qua æterni patris filius & seruator noster CHRIS T V S expectabatur: cuius quidem spei fidem certissimã cum nobis Christianis dederit, possumus atque prisca illi subinde repetere, *Æλις δρυδς*, reperta tandem, vel potius cuique nostrum gratis concessa fruge omnium optima diuinissimaque, quam ab Euangelio decerpimus. In eam sententiam lusi aliquando Epigram.

Glandes, veterum cibi.

Glande patres aluit quercus, fagusque vetustos:

Sed modò non cibus est, proficit umbra tamen.

Glandibus antiquis tantum fuit vsa vetustas:

Frugibus inuentis vtimur: at quid id est?

Tradidit in sacro quæcumque volumine Moses,

Clans erat, & veterum pabula prisca patrum.

At largitor opum fruges inuenit I E S V S,

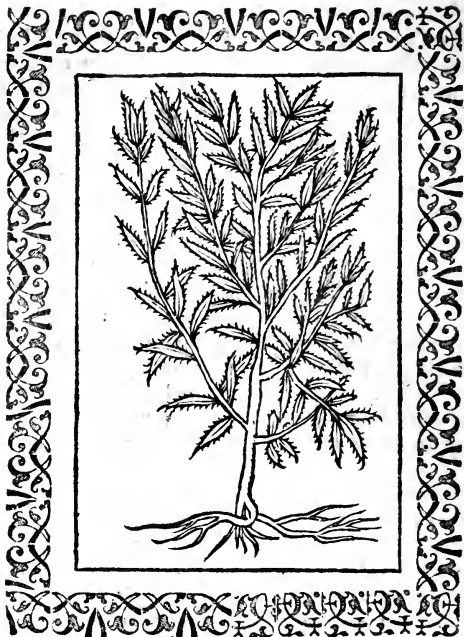
Et missa palea plurima grana dedit:

Umbra licet nobis lex sit vetus atque Prophetæ:

Sed noua lex CHRIS T I verior esto cibus.

Salix.

EMBLEMA CC.

QVOD frugis perdam salicem vocitarit Homerus,
Clitoris homines moribus adsimilat.

HOMERUS Odyss. x. salicem ὠλεσίκερον, ut etiam Theophrastus 3. De plantis, ca. 2. & 7. cap. 13. De caussis, ὠλεσίκερον γένος appellat, quod semen ocysimè amittat, antequam omninò maturitatem sentiat, ut enarrat Plin. 16. cap. 29. idèoque hydropotarum p̄dest esse symbolum, quò referes illud: Aquam bibēs nihil boni parias. Sic autem Homerus, μαικερίτ' αἰγαισι ἔϊπταρ ὠλεσίκεροι. Retulit idem ex Homero Stobæus Serm. 100. ex Porphyrio, qui cum Plinio sentit, salicis fructū cum vino propinatum, sterilitatem inferre, genitale semen

Salix semen
amittit.

extinguere, ac libidinis impetum marcore afficere. Pierius Hieroglyph. 52. idem omninò, & alia quædam de salice notauit: vt Aelianus de hist. animal. 4. ca. 22.

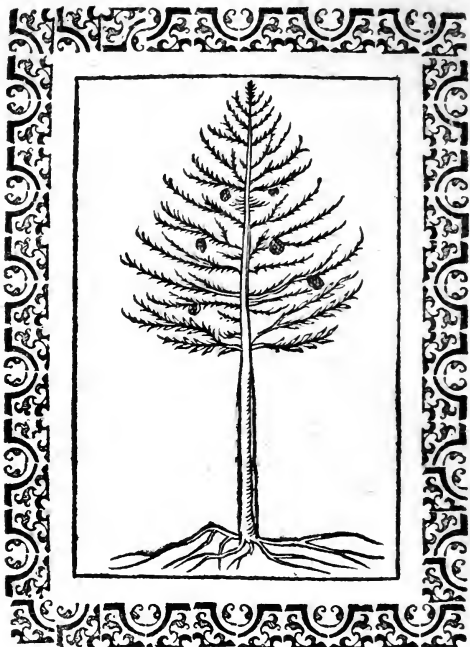
Clitoris moribus.] qui vino non vtuntur. Plin. enim 31. cap. 2. *Clitorius lacus abstemius reddit.* Clitorium lacum Arcadiæ aquam tali virtute imbutam habere dicit, vt qui ex ea biberint, vinum aspernentur. Ouid. 15. Metamorph.

*Clitorio quicunque sitim de fonte leuauit,
Vina fugit, gaudetque meris abstemius vndis.*

Itaq; homines clitoris moribus appellamus abstemios. Memineram quidem, κλειτειάζει, obscenum verbum, idem esse ac τὸ τῆς γυναικῶν αἰδοῖα φηλαφίζεσθαι ἢ τούτων καθάπτεσθαι, muliebria contrectare: nam κλειτεῖς, vt traditur ab Hesychio, est τῆς γυναικείου αἰδοῖου ἢ ὑποδερμῆς (mendosè ὑποδερμῆς, vt legitur in vulgatis Hesychij exemplaribus) ἔνυμφη, ἔμυρς, ἔκλειτεῖς, caruncula quædam musculosa in media parte τῆς αἰδοῖων γυναικείων Itaque qui immoderatus muliebria contrectant, dicuntur κλειτειάζειν, nempe non tam ὠλεσίων κερτοί, vt salaces, quàm τὸ σπέρμα διαφθείρατες, qui venere licētius abutuntur, prouideque ad generandū inepti fiunt. Quem ego germanum puto huius distichī sensum: non vt accipit iactabundus nescio quis & impudens plagiarus, qui bonam partem huius meæ commentationis sibi ante annos aliquot audacter & impunè vindicarat. Is, vt sibi videretur ingeniosior, κλειτειάζει verbum ad venerem masculam retulit, Erasmi auctoritate ductus: sed in eo tamen dubius est Erasmus, neque id perspicuè asserit, vt qui dumtaxat suum coniectaneum asserat.

Abies.

EMBLEMA CCI.

APTA fretis abies in montibus editur altis:

Est & in aduersis maxima commoditas.

Abies.

Plinius cap. 10. lib. 16. In montibus editissimis nascitur abies, ceu maria fugerit: quod hinc transfertur in eos, qui ut amplio rem mercedem consequantur, pericula subire non refugiant.

abies in montibus.] Sic Maro 7. Ecloga:

Fraxinus in syluis pulcherrima, pinus in hortis,

Populus in fluuiis, abies in montibus altis.

Idem 2. Aeneid.

— *etiam ardua palma.*

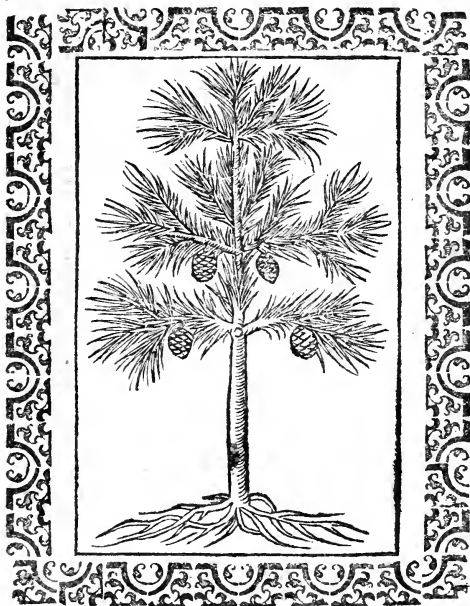
Nascitur, & casus abies visura marmos. Et Claudianus:

Apta fretis abies, bellis accommoda cornus.

in aduersis.] locis contrariis : dum enim abiete fit navis in a-

quis fluctuans, videtur locum habere sibi contrarium. Sic Plinius, Abies nauigiis expetita : situs in excelsio montium, ceu maria fugerit, nec forma alia : materies verò præcipua trabibus, & plurimis vitæ operibus. Non piget Ambrosij ea de re huc sententiam è 3. Hexaëmeron ca. 11. adicere: Abies, inquit, non contenta terrenis radicibus atque aërio vertice, etiam casus maritimos tuto subitura remigio: nec solum ventis, sed etiam fluctibus certatura processit.

Picea.

EMBLEMA CCII.

At picea emittat nullos quòd stirpe stolonos,

Illius est index, qui sine prole perit.

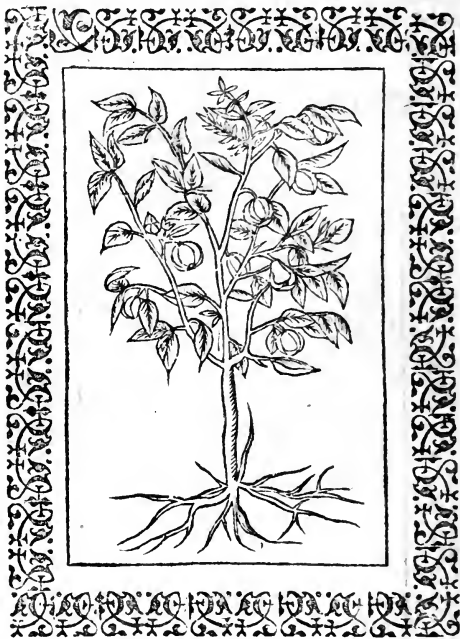
Picca.

Picca, quæ nullos emittit è sua stirpe stolones, hominè arguit, qui sine liberis vitam agat. De hac arbore satis multa Plin. lib. 16. cap. 10.

Stolo.

Stolones.] Stolo, virgulta est ex arborum radicibus, aut trunco producta.

Cotonea.

EMBLEMA CCIII.

POMA nouis tribui debere Cydonia nuptis
 Dic tur antiquus constituisse Solon.
 Grata ori & stomacho cum sint, vt & halitus illis
 Sit suavis, blandus manet & ore lepos.

Plutarch. in γαμηλοῖς ὄφρα ἑλμασι ita scribit: Ὁ σόλων ἐκέλευε τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκατακλιθεῖς μῆλον κωδωνίεσσι κατατραγῆσαι, ἀπὸ τῆς ὀσμῆς ὡς εἴκεν, ὅτι δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ματρῶν καὶ φωνῆς χεῖρι ἐν ἄρμωσιν ἐῖς τὸ κορώνιον καὶ ἡδῆϊαν: Solon iubebat sponsam cum sponso concubituram, prius edere malum cotoneum: innuens ea re, primam quæ ore & voce initur, gratiam concinnam debere esse & suavem. Idem in Problematis ferè tradit. De Cotoneis Plin. 15. cap. 11. & 17. de eorum sapore & odore eiusdem lib. cap. 28.

Cotonea cur
pouu nuptis
ederentur.

Hedera.

EMBLEMA CCIII.

H A V D Q V A Q V A M arefcens hederæ est arbuscula, Ciff. Quæ puero Bacchum domi dediffe ferunt:

Errabunda, procax, auratis fulua corymbis,

Exterius viridis, cætera pallor habet.

Hinc aptis vates cingunt sua tempora fertis:

Palescunt studius, laus diuturna vires.

Baccho sacra
hedera.

Cissus, histrio
Bacchi.

PIndarus in Olympiis, Bacchum *κισσοφόρον*, id est hederæ, vel hederaceum aut hederigeram appellat, quòd ei hedera dicata sit. Tradunt autem nonnulli Cissum adolescentem Liberi patris histriõem saltatoremque fuisse: qui cum Deo præsentente Thyasos exerceret, in quendam terræ hiatus casu lapsus interit. Tellus autem cum gratificari Baccho vellet, florem produxit adolescenti cognominem. Legitur quidem primo Epigrammatõn:

Κίσσο φέρει δίουτος ἀγάμεται, αἰγίδι δὲ ζεύς.

Bacchus amat hederas, & Iuppiter ægide gaudet.

Retulit autem in Atticis Pausanias *κισσὸν δίουτος* Bacchum appellatum, quòd in ea Atticæ regionis parte, id est a charnis, primùm hedera visa sit: quo loco statuæ etiã sunt hederæ. Sed & Homer. in hymnis *κισσοκίλυ δίουτος*, id est, heredicomã vocat. Probus Grammaticus ait, in Cytherone sacra Liberi patris arcana tertio quoque anno celebrari solita. Liber autem cum Musis & Apolline esse perhibebatur, idcircoque ex hederæ eius fronde Poëtas coronari. Porrò dicata est ei hedera, quòd ut ea semper vires, sic ille semper iuuenis, ut diximus initio: quamquam plerique referant ad ea ferta seu corollas, quas post expeditionem Indicam circumtulisse Bacchus dicitur, Plinio teste lib. 16. ca. 4. unde & Dionysiacæ hedera dicata est, & Bacchicæ Ouid. Fastor. 6.

Bacche racemiferos hedera redimite capillos.

Locus Plu-
tarchi.

Idem alibi corymbiferum eum nominat. Plutarchus tamen Symposiac. 3. sectione 2. Hederam dicit à Baccho sumptam, non ut auxilium esset aduersus ebrietatem, aut ut vino aduersam, quippè qui Methymnæum, à methy, quod vinum sonat, sese appellari voluit: sed ut vinosi vino vero destituti, hordeaceo potu pro vino vtuntur, & è malis aut palmulis quædam sibi vina conficiunt: ita qui hyeme desideraret coronam viteam, quòd tunc temporis vitem nudam vidit, & foliis carentem, ob similitudinem quandam, hederam est amplexus. Non possum conuenientibus oculis subticere quod didici ex Poëtis Græcis, & eorundem scholiastis, nempè vates appellari *δουφινφάγος*, id est lauriuoros, vel lauro vescentes, aut laurum edentes: quò

respexit Iuuenalis quadam Satyra, quo loco dixit,

— *laurumque momordit.*

Poeta & va-
tes δὲ φη-
φάροι.

Poëtis autê hederas decretas esse, cum Pierio, & aliis quibus-
dam doctioribus crediderim, vt vnâ cum lauro permisceretur,
non tam vt perpetuus vtriusque viror, qui diuturna eorû scri-
pta repræsenteret, in causa fuit, quàm vt ostenderetur eos, qui
digni hederis euassissent, laureamque meruissent, & arte & in-
genio excelluisse. Siquidem per laurum intelligebant insitam
quandam ingenij vim ac venæ fecunditatem, Apollinis radiis
vberè atque locupletem per hederam verò artem & industriã
peruigili labore partam. Huius quidem rei indicium est, quòd
hedera suapte natura sit tam imbecilla, vt semper reperere ne-
cesse haberet, nisi vel muro, vel plantæ, aut saxi hæreret, &
pertinax conatu sese attolleret, vt tandem paulatim irrepens
victrix euadat. Est autem operæpretium, vtroque (arte scilicet
& ingenio) si quis velit aliis antecellere, quandoquidem me-
diocribus esse Poëtis, non homines, non dii, non concessere
columnæ, vt habet ille. Sed & istuc aduertendum,

Digni hede-
ris.

Lauro, quid
intelligebant
veteres. He-
dera quid.

— *ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os*

Magna sonaturum, des nominis huius honorem.

Et, — *ego quod studium sine diuite vena*

Nec rude quid possit video ingenium alterius sic

Altera poscit opem res, & coniurat amicè.

Procax.] Donat. ad Hecyram Terent. procax petacem signi-
ficat, procari enim nihil aliud est quàm impudenter & impor-
tunè petere, ait Nonius. Hinc procacitas, seu procacia, vt in l.

Hedera ni-
gra.

si traditio, C. de action. emp.

Exter us viridis.] Intelligit hederam nigram quæ florem cro-
ceum habet, pulla folia. Id est hederæ nigræ folia parte altera
virescunt, altera palescunt. Ne quid ad hæc requiras, consule
Plinium lib. 16. cap. 34.

Hinc aptis.] Horatius 1. Carminum:

Me doctarum hederæ premia frontium

Diis miscent superis.

Hedera poe-
tis sacra.

Idem in epistol.

Prima feret hederæ victricis premia. —

Virgilius in Eclogis:

Pastores hederæ crescentem ornate Poetam.

Quod ridet in Satyrarum vestibulo Persius: ait enim,

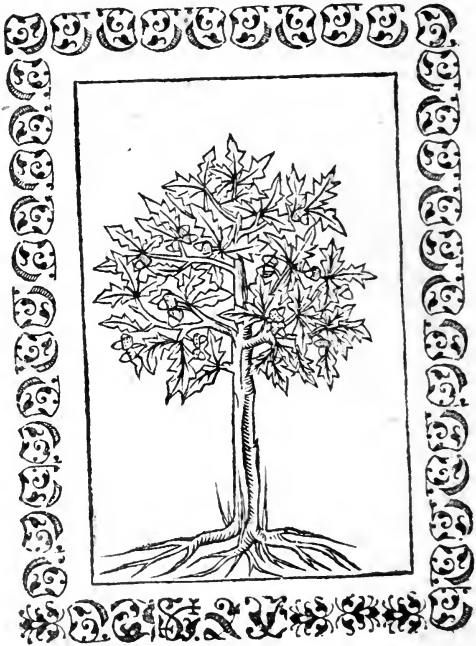
Heliconidasque pallidamque Pirenen

Illis relinquo, quorum imagines lambunt

*Hederæ sequaces. —**Fama docto-
rum.*

Pallescent undique.] Sicuti errabunda tenaxque hedera sen-
sim altum conscendit, exterius virescens, in cæteris pallida, &
aureos corymbos ex se producit: ita Poëtæ suis laboribus hu-
mo pededētim sese efferūt: & quamquā assiduo studio pallidi
sunt, fama tamen ex scriptis & ingenio concitata seniper virēt:
quippè qui aureos eruditionis & doctrinæ fructus parturiant.

Ilex.

EMBLEMA CCV.

DVRITIE nimia quòd sese rumpe-
ret ilex,
Symbola civilis seditionis habet.

MVtuatus est huius distichi argumentū ex Aristot. Rhetoric. lib. 3. Pericles, inquit ille, Bæotios ilicibus est

similes dixit, ut enim ilices sese vicissim frangunt: ita Bœotios inter se præliari. Græcè ita: καὶ εἰς Βοιωτῶν ἐπὶ ὁμοίῳ τοῖς ὀπίοις. τὸς τε γὰρ ὀπίους ὑπὸ αὐτῶν κατακόπτεσθαι, καὶ τοὺς Βοιωτῶν πρὸς ἀλλήλους μαχομένους.

Seditiosi daræque ceruicis homines, quos citiùs frangas *Ilex, nota seditiosorum.* quàm flectas aut corrigas, suo magno mala efficiunt quod ilex, cuius tanta durities est, ut non nisi magna difficultate profcindi queat, nisi etiam per se fatiscat & diffindatur. Proterui enim, quibus seditio & turbatus Reipublicæ status, cordi est, eum numquam possunt cum aliis convenire, sæpenumero à reliquo ciuitatis corpore quasi agmine facto, discedunt: & tandem cum nonnihil dissentiunt à sua factione, facillimè corripuntur, suorumque flagitiorum pœnas luunt. Naturam huius arboris repetit ex Plinij 16. cap. 8.

Malus Medica.

EMBLEMA CCVI.

Sf iij

AVREA sunt Veneris pomahac: incundus amator

Indicat, est Græcis sic γλυκύπικρος amor.

Citrus, A-
moris symbolum.

Amor
γλυκύπι-
κρος.

MEdica malus, quæ & Citrus, & apud nostros ob aliquam cum auro similitudinem nomen reperit, non inconcinne amoris potest esse nota. Est enim coloris aurei, dulcis quidem & austeri nonnihil saporis habet, sed amari corticis: ita turpis voluptas primò blandiens aspectu, tota videtur aurea, sed ubi gustu dulce dedit, amarum ad satietatem vsque aggerit, quod γλυκύπικρος nomen indicat. Plato itaque, ut scribit Marcellus in Symposium, amorem rem amarâ vocat, nec certè iniuria, quia moritur quisquis amat. Hûc & Orpheus γλυκύπικρον, id est, dulce amarum nominat: quippè cum amor mors voluntaria sit. Ut mors est, amara res est: ut voluntaria, dulcis. moritur autem quisquis amat. Hæc Marcellus. Ficinus.

incundus amator.] Paronomasia elegans, quam lepidè usurpavit aliquis è recentibus ita:

Non amor antiquo fuerat, sed amator ab euo

Dicendus, cum sit semper amarus amor.

γλυκύπικρος amor.] sic Musæus:

Ἦδη καὶ γλυκύπικρον ἐδέξατο κέντρον ἐρώτων.

Idem & dulcem amarum accerperat aculeum amorum.

& apud Hephæstionem Sappho ait:

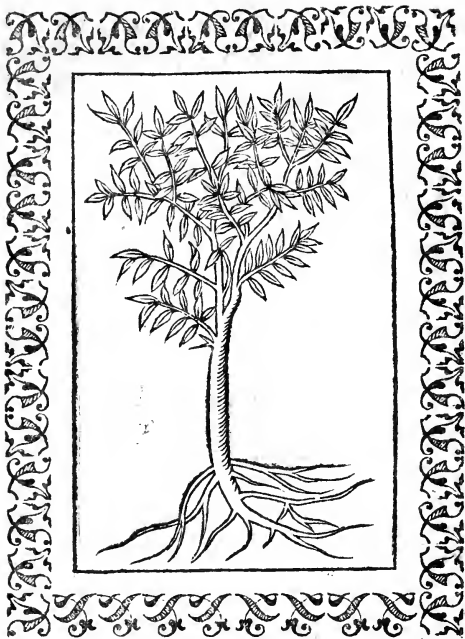
Ἔρωτος γλυκύπικρον ἀμάχανον ὄρπεκον,

Amor dulci amara avis inextricabilis.

voluptas eadem ratione γλυκύθυμία dicitur. Huc Prouerbiū, *Amaro dulce mistum.* De amore qui γλυκύπικρος appellatur, Plutarchus 5. Sympos. prob. γ.

BUXUS.

EMBLEMA CCVII.

PERPETVO *viridis, crispósque cacumine buxus,*
Vnde est disparibus fistula facta modis,
Deliciis apta est teneris & amantibus arbor:
Pallor inest illi, pallet & omnis amans.

BVxus quorundam amantium vitam & cōdicionem refert. *Amantium*
 Vt enim est fronde semper viridi & pallida, ex cuius etiā *condicio per*
 ligno fistulæ optimæ cōficiuntur: ita interno quodam vigore *buxum re-*
 & vernantis ætatis affectu viuunt quicunque se amori dedūt, *presentata.*

pallorē tamen contrahunt, huic affectui peculiarem, quòd singulis penè momentis reformident, ne spe concepta cadant, vel turpem quam sibi fingunt, repulsam patiantur. At quidē nihilominus hilarem præ se vultum ferunt, vt blandū & festiuū sermonem, semp̄erque aliquid cantuum aut legunt taciti, aut meditantur studio, vel etiā scribunt aut recitant ad pellēdos ex animo mærores, aut exprimenda ea quæ ipsi concipiunt.

crispōque cacumine buxus.] Huic proximum illud Claudiani 2. de raptu.

— *hic denso crispata cacumine buxus.*

disparibus fistula.] Virg. 2. Ecloga:

Est mihi disparibus septem compacta ci utis

Fistula. —

Ouid. 8. Metamorph.

— *sic rustica quondam*

Fistula disparibus paulatim surgit aueris.

Idem loco alio de tibia buxea:

Longaque multifori delectat tibia buxi.

Deliciis teneris.] amoribus blandis, & aliquando turpibus voluptatibus. Ouidius se tenerorum lusorem amorum vocat.

pallor inest illi.] Martial. 12. lib. 32.

Et non recenti pallidus magis buxo.

*Amantes
pallidi dicū-
tur.*

pallet & omnis amans] Cur amantes palleant, rationem aperit Ficin. Commentar. in Platonis Conuiuium. In Priapeis,

Vuis aridior puella passis,

Buxo pallidior, nouaque cera.

Ouid. 2. Metamorph.

— *cui protinus intima frigus*

Ossa receperunt, buxōque simillimus ora

Pallor obit. Et 4. Metamorph.

— *orāque buxo*

Pallidiora gerens exhorruit.

Idem in amatoriiis:

Palleat omnis amans: color hic est aptus amanti,

Catullus de amasio quodam:

— *inaurata pallidior statua.*

Horat. 3. Carmin. 10.

Nec tinctus viola pallor amantium.

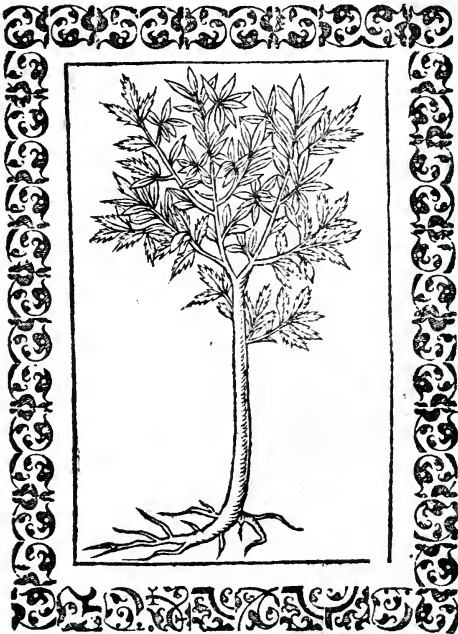
D. Ambrosius lib. 3. in Hexaëmeron cap 13. hæc de Buxo: Buxus elementorum apicibus utilis exprimendis: leui materia vsu manus puerilis informat. vnde ait Scriptura Scribe in

*Locus D.
Ambrosii.*

buxo, simul vt admoneat te ipsa materia quæ semper viret, nec vnquam foliis exiit suis: ne vnquam spei tuæ dissimulatione nuderis, sed semper tibi per fidẽ germinet spes salutis. Apul. 1. De Asino aur. Eumque auidè esitantem aspiciens, aliquanto inferiore macie atque pallore buxæ deficientẽ video. Idẽ lib. 8. At ille modicũ commoratus, refert sese buxæ atque pallore trepidus, mira super cõseruo suo renuntiat. Claudiani illud non est alienũ à pallore amantum, qui de nuptiis Honorij & Margratus amantum pallor. Et Naso 4. Metam.

— *Palles: facit hunc amor ipse colorem.*

Amygdalus.

EMBLEMA CCVII.

CVR properans foliis præmittis amygdale flores?
Odi pupillos præcoci ingenij.

Pueri præcoci ingenio.

Floret prima omnium amygdala mense Ianuario, Martis verò pomum maturat. Plin. 25. cap. 16. quod torquetur in illud ingeniorum velut præcox genus, quod non temerè unquam peruenit ad frugem, ait Fab. lib. 1. cap. 3. Sunt enim pueri, qui statim primoque omnia discant, memoriterque teneant, qui tamen quanto ætate fiunt proeuctiores, tanto minus complectuntur, ita vt ad solidam eruditionem vix aliquando perueniant. Eam ob rem vulgò penè apud omnes creditum, eos, quibus sit ingenium tam præcox & præmaturum, aut insanos fore, aut non diu victuros. Proinde Actius apud Gell. lib. 13. c. 2. ait, in iuuenilibus ingeniis itidem sibi placere, vt in pomis immaturis acerbitas ipsa placet; ea enim demum maturefcere (maturitas enim tempestiuam adfert suauitatem) reliqua ante tempus putrescere. Id quidem obseruatum maximè fuisse in Hermogene tradunt, cui vix dum pubescenti tam admirabilem ingenij & memoriæ vim fuisse dicunt, vt anno natus octodecim artem Rhetoricam conscripserit, quæ ab omnibus admodum commendatur: quem etiam declamantem aliquando Musonius Philosophus grauissimus audire non refugit, quemadmodum nec M. Imperator. At cum annum quartum & vicesimum attingisset, mète lapsus dicitur: omniumque penè rerum oblitus nulla euidenti causa. Præclara Lyfiæ vox oratoris, cum diceret se nolle cōscribere quæ festinatio præcipitasset, *οὐ βούλομαι ἔγραφε συντάττει ἐσπευμένα.* quod tortum apparet in eos qui nimirum præcipitante stylo edunt, seu potius euomunt quæ nondum bellè concoxerunt. Non minùs lepidè Synesius cum diceret eos qui sibi in stylo indulgerent, cæca & subuentanea parere: nec enim incubando fouere orationem eos quibus necesse est vomere, fieri namque stylum euavidum & *ἐξίτηλον*: qui non congrua temporis mora dictionem elimat: nam quod in fœtu immaturo solet accidere, abortit; eoque fieri solet, vt abortus eiusmodi nihil pariat quod sit vitale, integrum, diuturnum. Philostratus tradit in Sophistis, cum M. Antonius fama excitus Aristidis Smyrnæi, audire ipsum differentem vellet, dixisset: Hodie proponito, & cras audito; neque enim sumus è numero vomentium, sed exacta cura elaborantium. id est, *τίμωρον πόντα, καὶ αὐτοὶ ἀκροῶν, ἔ γάρ ἐστιν ἡ ἐμύνηται, ἀλλὰ τῆς ἀκροβούνηται.* Huc spectant adagia, Ante barbam doces senes: &, Odi puerulos præcoci sapientia, cuius postremi meminit Apul. 2. orat. pro se, sed aliò torquet.

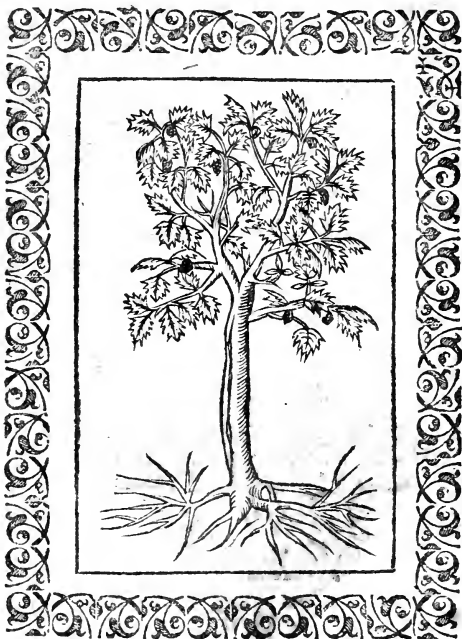
De Hermogene Rhetore σοφιστῆ.

Cur properans.] Properare aliud est quàm festinare, ait Nonius: qui enim vnumquodque maturè tranfigit, is properat: qui multa simul incipit, neque perficit, is festinat. Si omnino Cato, oratione De suis virtutibus, vt apud Gell. legimus, lib. 16. cap. 14.

præcocus.] De huius vocabuli inflexione Gell. 10. cap. 11.

Morus.

EMBLEMA CCIX.

SERIOR at morus numquam nisi frigore lapsa
Germinat: & sapiens nomina falsa gerit.

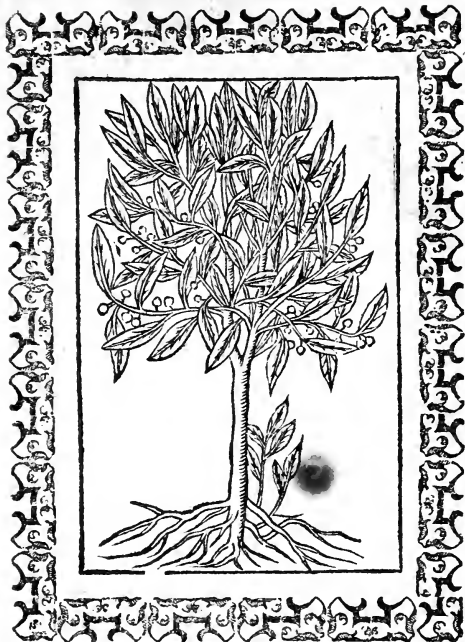
Morus quasi *μῆρος* quibusdam dicitur, quòd nigra sit: *Morus* *vulgo*
Malij à mora, id est, tarditate deriuant, quòd arborum *dicitur* *fit.*

postrema floreat. Nonnulli *κατ' ἀντιφρασίαν*, Morum quasi *μῆ-
 γη* appellatam existimant, id est, stultam, cum præ cæteris
 prudentissima esse videatur, Sic enim Plin. lib. 16. cap. 25. No-
 uissima, inquit, urbanarum germinat, nec nisi exacto frigore,
 ob id dicta sapientissima arborum: sed cum cœpit, in tantum
 vniuersa germinatio erumpit, vt vna nocte peragat etiam
 cum strepitu. Hæc Plinius. Ea itaque prudentiæ gerit sym-
 bolum, ait Pierius lib. 52. quod, ne aëris iniuria lædatur,
 tempestiuam & commodam occasionem præstolari videatur.
 Nam vbi primùm leniores & mitiores aliquantum auræ spi-
 rauere, erumpunt germina, & flores exsnuant magna inter-
 dum strage ob temporis inconstantiam. Ne autem pruina læ-
 di possit, quem hostem sibi perniciosum agnoscit, non antè
 germinat quàm frigus penitùs lapsus fuerit, atque ad amœ-
 nissima adulti veris tempora peruentum omnino sit. Ita vir
 prudens grauiora negotia, & consilia omnia consultò pro-
 rogat: neque ante tempus sese effert, sed maturam occasio-
 nem citra noxam & periculum expectat. Huc facit prouer-
 bium, Maturior moro.

*Prudentia
 symbolum,
 morus.*

Laurus.

EMBLEMA CCX.

PRÆSCIA ventura laurus fert signa salutis:
Subdita puluillo somnia vera facit.

A Phthonius Rhetor Laurum vaticinij symbolū esse pro- Laurus, vaticinij nota.
 didit: iccirco veteres *μαρτυρὸν Φυτὸν* Laurum dixere, &
 Apollini diuinationis Deo sacram putarunt. Si enim strepitu
 quodam in igne crepuisset, felicitatem portendebat. Adhæc
 puluillo supposita dormientium, somniorum veritatem con-
 ciliare putatur, vt libris magicis proditum accepimus. Et qui-
 dem olim in maleficiis amatorijs incendi laurus, & aliqua re-
 ligione in ignem coniici solebat, tamquam amantium queri-
 monias representans, adag. Clamosior lauro ardente: quod

videtur significasse his verbis Tibullus, *Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni*, si verò tacita conflagrasset, habebatur inauspiciatissimum, vt ipsemet ait:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Plerique hinc à *du. Qrh.* dictam putant, à *du.* intensiua particula, & *Qario*, quod est cano & voco, quòd in igne sonitum & crepitum edat: vt Latini à *la*, particula, quam etiam dicunt habere vim intendèdi, & *vro*, vt significatione conueniat, non voce. Huc pertinet ex Lucilio illud à Macrobio citatum libro sexto Saturn. cap. 4.

Nec res vlla magis quàm Phœbi Delphica laurus

Terribili sonitu flamma crepitante crematur.

Præscia ventura] sic videtur legendum potiùs,

Præscia venturi laurus, fert signa futuris:

Vt apud Claudian. 2. de raptu Proserp.

— *venturi præscia laurus*

Fluctuat.

Aliud.

DEBETUR Carlo superatis laurea Pœnis:

Vitrices ornamentalia ferta comas.

Carolo V. victoriam Thunis referenti laurea corona debetur, quam triumphantes antiquitus gestabant. Plinius 15. cap. vlt. idemque miras lauri virtutes lib. 23. cap. 8. Urbem eam ab imperatore Carolo expugnatam anno 1535. ereptam Barbarossæ, suoque regi tandem restitutam à patribus non ita dudum accepimus, qua de victoria libri editi circumferuntur.

Pœnis] Pœni fuere Carthaginenses: quo nomine Thunos intelligit, vel Thunenses, qui eam regionem incolunt, in qua olim Carthago fuit, vt scriptores quidam tradunt, quorum in numero est Pachimerius: qui tamen erroris conuincitur ab aliis quibusdam studiosis antiquitatum. Ea enim vrbs Ptolemaeo est *τῶν τῶν*: Straboni *τῶν τῶν*, vt Tuuiese oppidum Plinio.

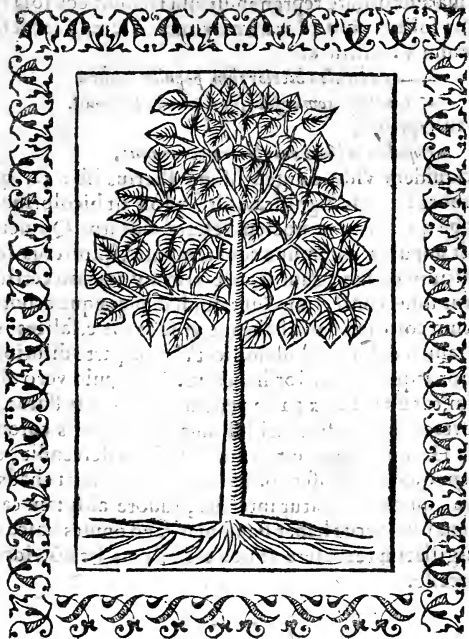
Populus

*du. Qrh.
vnde dicta.*

Pœni Thunis.

Populus alba.

EMBLEMA CCXIII.

HERCVLEOS *crines bicolor quòd populus ornet,*
Temporis alternat nox q̄ dies q̄ vices.

POpulum albam Herculi sacram Plinius tradit c. 1. lib. 12 *Populus al-*
 & lib. 16. cap. 23. Hæc quòd sit folio semper tremulo, su- *ba, Herculi*
 perne candicanti, & inferiori parte viridi, temporis motum *sacra.*
 continuum in diem clarum, & obscuram noctem distributum
 repræsentat. Sic autem Plinius: Populus alia alba, alia nigra,
 alia quæ Libyca appellatur, minima folio, ac nigerrima, fun-
 gisque enascentibus laudatissima. Alba folio bicolor, super-
 ne candicans, inferiori parte viridi. Hanc albam populum
 Herculi indigeni sacram, idē Plin. scribit, & Virgil. Ecloga 7.

Populus Alcide gratissima, vitis Iaccho.

Adhæc Lilius Gyraldus Syntagm. 17. hist. Deorum, hos Virgiliana auctoritate reprehendit, qui tradunt eos sola lauro coronari solitos, qui ad aram maximam Herculi sacra facerent. Sic enim Virgil. in 8.

*— Herculeæ bicolor cùm populus umbra
Velavitque, comas folisque innæxa pependit.*

Et paulò post:

Populeis hæc sunt evincti temporarum,

*Populus arbor, temporis
Symbolum.*

Hoc quidem vidit diligentissimè Pierius lib. 52. qui populo arbore tempus significari ait, quòd sit bicoloribus foliis, quippè quæ diem ac noctem referre videatur. Quinetiam hæc habet populus commune cum tempore, quòd eius folia post solstitium circumaguntur, nec vllò argumento certius intelligitur sidus confectum. Sunt quidem pleræque arbores, quæ duorum colorum folia habeant, vt sunt oleæ, salices, citri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeatur. In populo verò alba præsertim, candor vna ex parte penè niuens ac cerussatus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Eius arboris coronam gestasse Herculem narrant, cùm ad inferos descendit, eamque partem quæ foris esset conspicua, fuligine tetri chaüs obscuratam, quæ condebatur interiùs, sudore ablutam candidiorem euasisse. Secus habet Pausanias. Sed omnes hæc opinionones sigillatim recensere vt non est animus, sic nõ video quàm sit necesse.

F I N I S.

GRÆCORVM EPIGRAMMATVM,
sententiarum, versuum, hemistichiorum quæ pas-
sim occurrunt in iis ad Alciati Emblemata com-
mentariis, EXPLICATIO AD VERBUM.

EPIGRAMMA D. GVLONII, LIN-
GVÆ GRÆCÆ REGII PRO-
fessoris, ad verbum ferè,

NOVEM annos magni Iovis fuit Minos auditor

Gnossi rex, ut Homerus ait:

A quo prudentiam edoctus, & valdè prudens consilium
Subiectis sanctas Cretensibus sanxit leges.

Hunc verò nostram Minorem Musa educarunt, & eadem
Dederunt ei sacrum rãmum edere,

Atque potare fontis Heliconij divinam aquam,

Qua satiatis sortem divinam retulit.

Ideoq; siue oratorum enthymemata declarat.

Aureo ex ore latices limpidi manant:

Seu veterum monumenta sonat virorum (i. historias enarrat veteres)

Non iuuenilis, sed mens senilis sapit:

Siue explanat occultorum æuigmata verborum,

Vates veritatis Oedipum superat.

Emissa scripta in hæc Alciati artificiosa emblemata

Intrepidè meum testantur sermonem (i. fatentur esse vera quæ dico.)

Ad Emblemata 23.

Ἐπέ τι σοὶ, ξυδοὶ, καὶ Παλλάδι, &c.

Dic, quid tibi commune (est) cum Pallade? nam ei iacula,

Et bella, tibi verò placent compotationes.

Ne temere, ô hospes de Diis talia scruteris,

Sed scito quibus [ego nominibus] similis Deæ huic sim.

Etenim mihi bellorum amica (est) gloria: hoc scit omnis miles

Orientalis domitus Indus ab Oceano.

At certè hominum genus donis ornauimus, illa quidem oliua,

Ego autem dulcibus racemis vitis.

Quinetiam nec mater (mea) propter me dolores partus perpeffa est:

Sed solui ego quidem femur paternum, illa verò caput.

Ad Emblemata 24.

Παλλάδος εἶμι φυτόν, &c.

Palladis ego planta: Bromij cur me affligitis ramis

Tollite racemos: virgo ego non sum ebria.

Ad Embl. 25. in statuam Bacchi.

Α Νύμφαι τῶν Βάχχοι &c.

Nymphae Bacchum, cum ex igni profiliit infans,

Abluerunt, in cinere nuper volutatum:

Ideò cum Nymphis Bromius suavis: si verò ipsum prohibeas

Misceri, capies ignem utique ardentem.

Ad idem Embl.

Ὁ γὰρ οἶνος, &c. Non enim vinum hoc, neque Bacchus facit,
sed immoderatus potus, & ultra quam decet, & satis est.
Ceterum si quis immoderate bibat, hilarior quidem & iu-
cundior fieri solet.

Ad idem Embl.

Βάχφῃ μέτροι ἄριστον, &c.

Vini mensura optima quae non nimia, neque minima:

Est enim vel doloris causa vel insania.

Gaudet admixtus tribus Nymphis quartus ipse,

Tunc enim thalamis [i. iugalibus amoribus] promptissimus.

At si multus spiret, evertet quidem amores,

Mergeturque somno vicino morti.

Ἡ Νέμεσις ἀεγλέγῃ, &c.

Ad Embl. 27.

Nemesis praemonet & cubito & freno,

Neque immoderatum quid agendum, neque effrenate loquendum.

Ἡ Νέμεσις πῆχυν, &c.

Nemesis [ego] cubitum contineo: cuius [rei] causa? dices:

Omnibus mandatum annuncio, nihil praeter modum agendum.

Ad Embl. 28.

Ἀπιδ' Ἀχιλλῆος, &c.

Clypeum, qui Hectoris sanguinem biberat

Laertiades, Graecorum obtinuit iniquo iudicio:

Naufrago [Ulyssi] autem mare detraxit & ad tumulum

Aiacis natantem detecit, non ad Ithacam.

Καλὰ Ποσειδάων, &c.

Recte Neptunus iudicium tulit melius quam Minerva,

Et iudicium Graecorum odiosum [i. iniquum] ostendit mare.

Scutum in litioribus clamat, & monumentum agitat

Ipsam se vocans [ὁ Αἴας] dignum scuto bellatorem,

Exsurge ὦ fili Telamonis, habes scutum Aeacidae.

Ad Embl. 33.

Ὅρι Διὸς χαγρίδαο, &c.

Luis Iouis Saturnij, nuncia quam ob causam stas

*Ferox, super magni tumulo Aristomenis?
Nunçio hominibus, quod quantum præstantissima
Volucrum sum, tantum hic semideorum (fuit.)
Pauidæ quidem pauidis assidebunt columba,
Nos autem interritis viris delectamur.*

Zeus ἄργυιδης, &c.

*Iupiter Saturnius fecit iustius & melius,
Virorum Heroum, diuinum genus, qui appellantur
Semidei.*

Ad Embl. 42.

Ὅδ' ἢ Ὀκεανὸς, &c.

*Non si Oceanus omnem inundationem excitarit,
Non si Germania totum Rhenum biberit,
Roma vel tantillum labefactabit robur, donec manebit
Cæsaris dextra ad imperandum strenua.
Sic & sacra Iouis quercus firmiter radicibus
Stant, ex foliis autem ea quæ sunt arida decutiunt venti.*

Ad Embl. 48.

Ἄδ' ἐγὼ ἂ τλάμοι, &c.

*Illa ego misera Virtus huic assideo
Aiacis tumulo, dilaceratis crinibus.
Animum dolore magno saucia quod Græcis
Fallaciarum machinatrix fraus, res præstantior me iudicata est.*

Ad Emb. 51.

Σῆμα τόδε Ἀρχιλόχου, &c.

*Sepulchrum hoc Archilochi littoreum, qui quondam amaram
Musam serpentina primus tinxit bile.
Qui cruentavit Heliconæ mansuetum, nouit (id) Lycambes
Lugens trium nexus filiarum.
Sensim verò transi, viator, ne fortè huius
Moueris tumulo fucos insidentes.*

Ad Embl. 54.

Ἄν' ὅλην γῆσιν, &c.

*Terram omnem in insulasq; peruolitans, tu hirundo,
Medeæ in picta tabula pullos alis.
Speras autem pullis implumibus fidem tuam hanc seruaturam
Colchidem, quæ neque propriis pepercit liberis?*

Ad Embl. 64.

Τὸν λύκοι ἐξ ἰδῶν, &c.

*Lupum propriis uberibus nutria inuita,
Sed (ad id) me cogit pastoris imprudentia:*

Qui vbi creuerit ex me, contra me rursus fera erit:

Gratia mutare naturam non potest.

Ad Embl. 66.

Τὼν ἀμυχίων, &c. Impossibile cupido multos fecit re pæ-
sente frustrari. Ad Embl. 67.

Ὁ τύμβος οὗτος, &c.

Sepulchrum hoc non habet intus mortuum,

Mortuus hic extra non habet tumulum,

Sed ipse sus mortuus est & tumulus.

Ad Embl. 70.

Τί σοι θέλεις ποιῶ, &c.

Quid tibi vis faciam

Quid tibi, loquax hirundo?

Pennas tuas leues

Vis abreptus forfice refecem?

Aut potius internam hanc

Linguam, vt Tereus

Ille, demetam?

Quid mihi gratos somnos

Matutinis vocibus

Eripuisti Bathyllum?

Ad Embl. 71.

Ὁ φθόρος ὄσι, &c.

Inuidia est malum: habet autem aliquid boni in se:

Tabefacit enim inuidorum oculos & cor.

Ad Embl. 76.

Τὴν Κίρκην ἔφημι, &c.

Circem non dico, vt dixit Homerus,

Pro viris fecisse aut sues, aut lupos.

Ad ipsam diuertentes, meretrix cum esset rasis,

Hamo inescatos pauperrimos efficit.

Et humanam vbi prædata esset rationem,

Dein (fecit) vt nihil haberent amplius.

Alcat intus habens instar animalium expertium rationis,

Prudens autem cum esset Vlysses iuuentutem vitans,

Non (tam) Mercurij (quàm) nature propriæ donum, rationem

Habebat, in cantationis remedium contrarium.

Ad Embl. 85.

Πολλὰς μυριάδας, &c.

Multas myriadas computat Arionidorus,

Et nihil impendens vinit vitam mulorum.

Qui sepe auti pretiosum onus habentes,
Multum super dorso fenum edunt solum.

Ad Embl. 89.

Φῶγες ὄτ' εἰάλοι, &c.

Fures quando marini Tyrrenum prope vorticem
Citharædum de naui posuerunt gurgite mergendum,
Statim eum cum cithara arguta suscepit delphin
Sessorem: ex profundo autem enatauit emergens,
Usque ad Isthmum appulit Corinthium: certè mare
Pisces hominibus tum habuit equiores.

Ad Embl. 89.

Ὅτις γὰρ ἔπ' τὸ, &c.

Quisquis ambitiosum & auarum ingenium habet,
Nihil sapit iuste neque vult,
Difficilisque amicis est & toti ciuitati.

Ad Embl. 94.

Παμφάγος ἐρπυσῆς, &c.

Omninorus, repensque per ades heluo mus
Ostreum conspicatus labris patens,
Barba madida spurcam momordit carnem,
Statim vero testacea crepuit domus,
Aptata (i. clausa) cruciatibus: at mus in claustris ineuitalibus
Captus, sui interfectorem tumulum contraxit.

Ad Embl. 103.

Ἰκαρε, κηρῶς μὲν, &c.

Icare, cera quidem te perdidit, nunc vero te cera
Reuscat in formam rursus statuarius.
Sed agedum, ne pennas tolle per aerem, ne lanacrum
Ex aere cadens, Icarium faciat.

Ad Embl. 104.

Ὁ πρὶν ἐγὼ καὶ ἴνεα, &c.

Qui prius ego et sturnum et rapacem arcens
A semine alteuolantem et Bistoniam gruem,
E corio funde tortilia brachia intendens
Alcimenes (ego) volucrum arcebam procul multitudinem.
Et me quædam vulneratrix iuxta talos dipsas vipera
Cuti (mee) è mandibulis amaram immittens bilem,
Sole (me) priuauit (i. me interfecit) ecce ut ad aethera spectans
Pedibus non videbam malum obuolutum (i. proximum.)

Ad Embl. 105.

Ἀυτὰρ ὦ τὸν ἄφουτον, &c.

Contemplor inevitabilem in sigillo celato Amorem,
 Manibus leoninum qui moteretur robur.
 Qui hac quidem manu flagellum ad cernicem, illa verò frenos
 Dirigit: multa autem circumflorete gratia.
 Horresco homicidam: nam qui etiam feram domet
 Atrocem, neque imbecillibus ignoscat hominibus.

Ad Embl. 106.

Τυμὸς ἔπος δὲ τῶν, &c.

Nudus Amor obrydet & placidus est,
 Quia non habet arcum neque ignita tela.
 Haud sanè frustra manibus tenet delphinum & florem,
 Hac enim terræ, illa verò mari imperat.

Ad Embl. 107.

Ὁ πλάγος τὸν πλάγον, &c.

Alatus alatum intuitus perfringit fulmen,
 Ostendens quòd fortior ignis fulmine sit Amor.

Ad Embl. 108.

Ἡ ὄψιν ἀμαλθᾶλβισι, &c.

Qui prius durus in præcordiis iucundam in pubertate
 Oestifera Paphia legem recusavi,
 Membriuorù telis imperuius qui prius eram amoribus
 Collum tibi inclino, ô Venus (ego) semitanus.
 Suscipe me letabunda, sapientem quia Pallada vincis
 Nunc magis, quam olim pono ex Hesperidum.

Ad Embl. 109.

Πῦ σοι τόξον, &c.

Vbi tibi arcus ille reflexus, ubi à te
 Transfixa medium in cor sagitta?
 Vbi penna? vbi fax tristis? ad quid tres
 Coronas manibus tenes, in capite aliam fers?
 Non (ego sum natus) à vulgari, hospes, Cypride, neque à terra
 Sum maternali genitue voluptate:
 Sed ego in puris hominum mentibus ignem accendo
 Honestæ doctrine, mentem verò in calum induco:
 Ex virtutibus autem coronas quatuor necito, quarum ab unaquaque
 Easque ferens, primâ que est sapientiæ coronor.

Ad Embl. 110.

Πτερω πτερω ἔρωτα, &c.

Pennato pennatum: Amorem contrarium finxit Amori
 Nemesis, arcu arcum vlciscens,
 Vt que mala fecit, patiatur: audax verò qui prius (&) intrepidus

*Lacrymat, amara ubi sensit tela.
In inum ter suum conspuit: quàm valde mirum,
Accendet quis igni ignem? attigit Amorem Amor.*

Ad Embl. III.

Τὸ βεβήσος ἐρμῶναχτα, &c.

*Recens natum Hermonactem occidistis, apes,
(Ah canes) reptilem, fauos inquirentem.
Sape ex vestris punctum perimitis ah ah!
Aculeis, quæ serpentum latibula spernitis.
Dic Lycida & Amyntori (parentibus tuis) neque apes
Laudare debes, etenim illis amarum inest mel.*

Ad idem Embl.

Κῦρος ἀποπλαχίη, &c.

*Puerum aberrantem (&) adhuc lactantem Hermonactem
Ah, infantem, ut iniuste percussistis, ô bouigena (apes)
Ignorabat miser ad vos, sicuti ad apes
Cum venisset: vos autem viperis eratis peiores.
Proque comestione (mellis) impressistis rubros aculeos,
O (vos) dire, dulci aduersarie estis gratia (i. non minus amara
quàm mel dulce est.)*

Ad Embl. III2.

Τὸν κλέπτην ποτ' ἐρώτα, &c.

*Furem olim Cupidinem noxia punxit. Apis
Fauos ex aluearibus prædantem, extremos autem manuum
Digitos omnes confixit: at ille dolebat, manibusque tumebat,
Et terram percutiens exiliit, atque Veneri
Ostendit dolorem, & questus est quòd tam exilis
Bestiola [cùm] esset apis tanta vulnera infligeret.
Mater verò ridens: Quid, inquit, an non tu similis es apibus,
Et cùm tam paruus sis, tamen vulnera tanta facis?*

Ad idem Embl.

Ἐρως ποτ' ἐν ρόδωσι, &c.

<i>Amor aliquando in rosis</i>	<i>Perij & emorior.</i>
<i>Iacentem apem</i>	<i>Serpens me percussit.</i>
<i>Non vidit, & vulneratus est:</i>	<i>Alatus, quem vocant.</i>
<i>Inque digitis morsus</i>	<i>Apem rustici:</i>
<i>Manus, ciulauit.</i>	<i>Illa autem dixit, si aculeos</i>
<i>Currens itaque & volitans</i>	<i>(tam) ledit apicula,</i>
<i>Ad pulcram Venerem,</i>	<i>Quantùm putas dolent,</i>
<i>Perij, mater, inquit,</i>	<i>Amor, quos tu feris?</i>

Ad idem Embl.

Σύν δ' ἤλασ' ὀδόντας, &c. simul autem excussit dentes calcitrans
pede terram. Ad Embl. 113.

Δήρις ἔρωσ, δήριος, &c.

Seuus Amor, seuus: quid vero ampliùs? si rursus dixero,

Et rursus, plorans saepe, seuus Amor.

At enim puer his videt, et saepe vituperatus

Gaudet, si autem dixero contumelias, inde insultat.

Mirum autem mihi, quomodo utique, è glauco tibi apparuisti

Fluctu, ex humido, Cypri, tu ignem peperisti.

Ad Embl. 115.

Ἄ Κύπρις μέσοισι, &c.

Venus Musis (hæc ait) ô puellula Venerem

Honorate, aut Amorem: in vos armabo.

At Muse ad Cypri: Marti stulta hæc blateramenta (i. iaciantur

hæc in Martem, qui saepe ab Amore correptus est:)

In nos autem non volat iste hic puerulus.

Ad Embl. 121.

Τίς πόθεν ὀπλάσας, &c.

Quis unde plastes? Sicyonius: nomen verò quod?

Lysippus: tu verò quis? Occasio omnia domans.

Cur verò summis pedum ringuibus incedis? semper rotor: quid verò
alas

Pedibus habes bifformes? voluto leuis.

Manu dextra quid fers nouaculam? hominibus documentum,

Quòd acie omni acutior sum.

Coma verò quid versus faciem; ut à præueniente capiar.

Per Iouem, posteriores partes (capitis) ad quid calua sunt?

Nam semel pennis currentem me pedibus

Nullus deinceps expetensprehendet à tergo.

Talem me artifex effinxit vestri gratia,

O hospes, & in vestibulis posuit adhortamentum.

Ad idem Embl.

Τὸν δὲ παρόντα χαμῶν, &c. Cùm autem videam hanc nunc esse
occasionem, quæ si recta consilia caperetis, simul & salutem
& libertatem possit comparare, non modò vobis, sed & aliis
omnibus Græcis: sin erraueritis deceptiue fueritis, non faci-
lè eandem occasionem recuperari: existimaui quam de his
haberem sententiam, in medium esse proferendam.

Ad Embl. 125.

Λέων μάχην ἔσπασε, &c.

Leo pugnam aliquando instituit in aptum,

Vultures autem ex alto loco obseruabant certamen (vt) pabulum eorum
qui vinceretur facerent statim. (sibi)

Amicos autem cum vidissent (eos esse factos) exciderunt spe.

Ad Embl. 128.

Βοὺς Φαζών, &c.

Bonus puer cum edisset die festo viscera,

Hei mihi, gemebat, quia intestina mater emittit;

Illa autem videns, ne time, fili, inquit,

Tuorum enim nihil, at vomis alienum.

Ad Embl. 129.

Αἱ τρίαται ποτέ, &c.

Tres quondam puellae vnâ ludebant

Sorte, quae prima itura esset ad inferos,

Et tres quidem e manibus emisserunt talum: venit autem ex omnibus

Ad vnâ: videbat autem sortem delictam.

Et cecidit verò inopinatus lubrico lapsu ruit casus,

Infortunata in Orcum descendit, vt erat sortita.

Non fallax (est) fors cui malum (imminet:) ad bonum autem

Neque preces mortalibus (sunt) peritae iaculandi, neque manus.

Ad Embl. 130.

Καὶ γὰρ τε λιταί, &c.

Etenim Litae (i. Preces) sunt Iouis filiae magnae,

Claudeque rugosaeque strabaeque oculis,

Haec & post Noxam curant euntes:

Noxa verò robustaque & pedibus integris ideò omnes

Longè praecurrit: auieuertit autem omnem per terram

Ledens homines: haec medentur tandem,

Qui certè venerabitur filias Iouis propius accedentes,

Hunc valdè iuuant, & exaudiunt precantem:

Qui autem abnegarit & proteruè recusarit,

Precantur quidem haec Iouem Saturnium euntes,

Hunc vt Noxa simul sequatur, quò laesus pœnas luat.

Ad Embl. 133.

Ἀπὸ τῆς Λιδοῖο, &c.

Pro sepulchro lapideo pone Graciam, pone adhuc

Hastae barbarici symbola naufragij:

Es tumuli (in) apice circumscribe Persicum Martem,

Et Xerxem: in illis humoconde Themistoclem.

Columna verò Salamis superimponatur, gesta referens

Hæc mea: quid verò paruis magnum imponitis?

Ad Embl. 135.

Ψίχην καὶ πέτραν, &c.

*Cauat & petram longum tempus, neque ferro
Parcit, sed vnâ omnia perdit consumptione.
Sic etiam Laërta tumulus, qui prope littus
Paululum abest, frigidis liquitur à pluuiis:
Nomen quidem herois semper florens, non enim carmina
Obscurare euum, etiamsi velit, potest.*

Ad Embl. 137.

Ὀΰλασσι καὶ νημέας, &c.

*Peremi Nemea feram terribilem, peremi & Hydrum,
Et taurum, apri circumcussi maxillam.
Cingulum detraxi, pullum equinum Diomedis sustuli,
Aurea mala postquam fregi, Geryonem cepi.
Augiam noui. [i. repurgavi] cerua non effugiti interfeci aues:
[Stymphalidas]
Cerberum extraxi, ipse Olympum habeo.*

Ad Embl. 151.

Τὸν βίον, ἠεὶ κλειπέ, &c.

*Vitam, Heraclite, multò plus quàm cum uiueres
Deste, nuac enim vita est miserabilior.
Vitam nunc ride Democrite, plus quàm antea,
Nunc nunc vita est omnium maiore risu digna.
In vos autem & ego contemplans, interea cogito
Quomodo simul tecum lugeam, quomodo vnâ tecum rideana.*

Ad Embl. 153.

Ἄλλοι δὲ Δεῖδεραμων, &c.

— alij autem accurrerant filij Achiuorum,
Qui & admirati sunt staturam & formam spectabilem
Hectoris, neque ei quis sine vulnere asliti.

Ad Embl. 159.

Ἄϊλω με πλατάνιστος, &c.

*Aridam me platanum irrepens tegit
Vitis, externâ autem circumuirescens coma.
Quae prius meis uirentibus alens ramis
Racemos, hac ipsa eram non minus frondosa.
Talem quidem certè posthac constituat [sibi] quisque amicam.
Quae rependere mortuo norit sola.*

Ad Embl. 160.

Τυφλὸς ἀλυτέυας, &c.

*Cecus errans claudum pede sustulit
Oculi alieni mutuum accipiens:*

*Ambo quidem imperfecti ad unius naturam aptati sunt,
Defectum inuicem retribuentes [i. accommodantes, seu prebentes
operas mutuas.]*

Ad idem Embl.

Ἄμφω μὲν πικρὸν, &c.

*Ambo quidem mutuli & erronei, sed alter quidem oculis,
Aiter verò ingressu: alterius autem alter subministratio (erat) i.
alter alteri seruebat.*

*Cæcus enim claudi superhumerali onus tollens
Viam alienis oculis summis pedibus ibat.*

*Vna verò utrisque sufficiebat natura: in unoquoque enim
Defectum inuicem ad totum mutuata est.*

Ad idem.

Τυφλὸς ἄπυς, &c.

Cæcus, pedibusque mancus erant sibi inuicem ministrantes.

*Cæcus per viam, deducebatur (à claudò) dorso ferebatur pedib.
mancus.*

Ad Embl. 161.

Ἐν ἑπὶ κινδύρῳ, &c.

*Vni pericula duo effugi (ego) Myrtilus armis,
Unum quidem fortissimè dimicando, alterum verò natando.
Argestes (ventus) quando subiit nauis carinam, clypeum habuit
Seruatus destinatum aquis & pugna.*

Ad Embl. 165.

Πῦμα χερὸς γείτων, &c.

*Detrimentum (est) malus vicinus, quantum bonus est magnè commodus:
Neque bos perierit, nisi vicinus malus adsit.*

Ad Embl. 166.

Κύματα καὶ τρηχὺς, &c.

Fuclis & aspera tempestas ad terram traxerunt

Delphinem externæ commune spectaculum fortune.

Sed in terra misericordiae locus (reperit) nam videntes

Statim ad tumulum me coronarunt pij (viri):

Nunc verò quod (me) genuit mare perdidit, qua tandem pontis

Fides, qui neque propriis parcit alumnis!

Ad Embl. 167.

Πίχρη ἀμύλοις, &c.

Acerbam inter se Hector gratiam atque scutifer

Aiax ex bello pignus dederunt amicitiae.

Hector enim cingulum cum accepisset, ensamque vicissim dedisset.

Hanc quidem gratiam, donum experti sunt in morte,

Gladius interfecit Aiacem insania correptum, & rursus cingulum
Traxit Priamidem bigis raptatum.

Sic ab hostibus mortem vltro afferentia mittuntur dona,
[qua] sub gratia pretextu fatalem mortem contineant.

Ad idem.

Ἐκπῶς αἴωνι, &c.

Heclor Aiaci enses obtulit: Heclori autem Aiax
Cingulum, ambobus donum [fuit] vna mors.

Ad Embl. 172.

Ἐἰ ποτὲ παμφαίοντι, &c.

Aliquando conspicuo in aethere, nigrrior se vibrans
Scorpius e terra vidit exilientem coruus.

Quem correpturus irruit: at ille [scorpius] eius qui irruisset ad solum,
Non tardus multum aculeata pedem percussit sagitta,
Et vita eum priuauit. ecce quantum [quisque] fecerit in alium,
Ex illo miser ipse accepit necem.

Ad Embl. 176.

Οὐκ ἐπιπερωθῆς, &c.

Non iam turritus, phalangibus pugnans in certamine
Indomitus irruit candentes habens dentes elephas:
Sed metu contrahens humilem cernicem ad lora subiugia
Currym trahit Caesaris diuini.

Nouit autem pacis etiam fera gratiam, instrumentis deiectis
Martis, equitatis vicissim rehit patrem.

Ad Embl. 179.

Ἀτθὶ κόρα, &c.

O Astica, decenti forma, cantu nutrita [cur] vocalis vocalem di-
rapiens

Cicadam, pennatis in praedam fers pullis?
Garrulam garrula, & volucrem plumis praedita,
Hospitam hospita, vernam verna?

Non cita confliteris. non enim fas, neque iustum [est]
Perdere canoros canoro ore (i. vt animalia canora deglutiant &
absument ea quae sunt ore vocali & canoro.)

Ad Embl. 181.

Τυφλὸς ἀλητεύων, &c.

Radix quidem nigra erat: lacti similis flos:
Moly autem ipsum vocant Dij. difficile verò (est) effodere
Viris mortalibus: Dij autem omnia possunt.

Ad Embl. 184.

Ἐπιτομοὶ ὦ πολλοί, &c.

Ennotum, ô Apollo, tu quidem nosti me, quando vincebam
 Patria Locrensis ego, interrogantibus autem dicam.
 Æolium in cithara modum resonabam: at in medio
 Cantu, mihi chordam plectrum suspendit (i. fregit)
 Et mihi sonum verum (i. paratum) quando occasio postulabat,
 Ad aures numerorum non vere reddebat.
 Atque (tunc) quedam vltro cithara ad cubitū (sive, iugum) exurgēs
 Cicada complebat veram harmoniam.
 Nervos enim pulsabam, quando septima curam haberem
 Chordæ, huius voce utebamur.
 Ad meum enim cantum meridiana è montibus cantatrix
 Illum pastorium sonum accommodavit.
 Et quidem cum sonaret, unà tum inanimatis nervis
 Mutato simul congruebat sono.
 Huius rei causa congruam habeo gratiam: sic autem formata (i.
 expressa cicada)
 Aere, nostra sedet super cithara.

Ad Embl. 192.

Εἰσοδὶον χαρῶν, &c.

Via iunctam nucem me pretereuntibus fenerunt
 Pueris ludibrium, lapidum iaculatricis peritiae (qua nempe peti-
 tur scopus, id enim sonat εὐφορία)
 Omnes autem ramos et virentes furculos
 Fracta sum, crebris lapidibus dampetor.
 Plantarum frugiferarum nihilo melior est condicio: nam ego qui-
 dem
 Misera, in mei noxam, fructum retuli.

Ad Embl. 193.

Χιμαίρας ὑψάδοροι, &c.

Hibernis niuisbus conspersa, cicut avis,
 Pullis cubitorias circumfundit plumas.
 Donec ipsam aerium frigus peremerit: siquidem permansit
 Aeris reluctatrix caelestium imbrium.
 Procne & Medea, cum pudore pudeat vos,
 Matres, avium affectus addiscentes.

Ad Embl. 194.

Ἐκ πυρὸς Ἰλιακοῦ, &c.

Ex incendio Iliaco, telorum per medium eripuit heros
 Æneas, pium filio pondus, patrem.
 Acclamabat autem Argivus: Ne tangite, exiguum ad Martem
 Lucrum senex: at (mihi) serenti, magnum.

AD calcem huius Commentarij, admonitum esse volui philologum me de industria priore illa editione, quam tamquam fetum abortiuum parturieram superioribus antea-ctis annis, transfiliisse vnum Emblemata, cuius argumentum mihi displiceret, ipsaque sententia tum quod mihi non faceret ad stomachum, tum etiam quia non videbatur castis auribus committenda, censebatur indigna quæ mea explicatione illustraretur. Ne tamen studiosos omnino defraudem qui me vrgent & certè cogunt, vt si nolim enarrare pluribus, quod ingenuè ac liberè me fateor ignorare, saltè ipsum fontem detegam Emblematis, id quidem certè ea velim cautione factum; ne quis offendatur. Epigrapha seu titulus carminis sic habet, *Aduersus naturam peccantes*: carmen verò ita:

Turpe quidem dictu, sed est res improba factu,

Excipiat si quis chænice ventris onus.

Mensuram legisque modum hoc excedere sancta est,

Quale sit incesto pollui adulterio.

Video allusum fuisse ad Pythagoræ dictum, audio id torqueri in nefandum aliquod flagitium, idque comparatione ostendit sed hæc satis. Cæterum id apparet esse tractum ex Heliodor. 5. De insomniis eius hæc verba: ἔδοξε τις εἰς χοίτικα χεῖεν, ἐὰν ἀδελφῆ ἑαυτῷ μεγάλου. μέτρον γὰρ ἡ χοιτῆς, τὸ δὲ μέτρον, τοῦ μὲν ἔοικε, τρόπον δὲ πῶς παρενόμει, ὡς οἱ τὰ νόμισμα κοινῆ τοῖς Ἕλλησι φράσει. Hæc Latine ita sonant: *Quispiam sibi visus est in chænicem aluum exonerare, conuictus de eo quod cum sore cubitasset, damnatus est: mensura enim est chænix: at quidem mensura legi similis est. quodam itaque modo legem transgressus erat, qui nimirum admisisset aliquid præter leges toti Græciæ communes.*

FINIS.

EMBLEMATVM INDEX IN

LOCOS COMMVNES AD STUDIO-
forum commoditatem digestorum.

Numerus ad Emblematis cuiusque refertur ordinem.

I n signa ducatus Mediola- nenſis. <i>Emblema</i> 1.	Prudentes vino abſtinent. 24
Mediolanum. 2	In ſtatuam Bacchi. 25
Numquam procrastinandú. 3	Gramen. 26
D EVS, ſive RELIGIO.	I USTITIA.
In Deo lætandum. 4	Nec verbo, nec factò quem- quam lædendum. 27
Sapièntia humana, ſtultitia eſt apud Deum. 5	Tandem, tandem iuſtitia ob- tinet. 28
Ficta religio. 6	Etiã ferociffimos domari. 29
Non tibi, ſed religioni. 7	Gratiam referendam. 30
Quã Dij vocant eundem. 8	Abſtinentia à muneribus ca- piundis. 31
V IRTUTES.	Bonís à diuitibus nihil timen- dum. 32
F IDES.	F ORTITUDO.
Fidei ſymbolum. 9	Signa fortium. 33
Fœdera. 10	Ἄνεχθαι καὶ ἀπέχεσθαι. 34
Silentium. 11	In adulari neſcientem. 35
Non vulganda conſilia. 12	Obdurandum aduerſus vir- gentia. 36
Nec quæſtioni quidem ce- dendum. 13	Omnia mea mecum porto. 37
P RV DENTIA.	C ONCORDIA.
Conſilio & virtute Chimæ- ram ſuperari, hoc eſt, for- tiores & deceptores. 14	Concordiæ ſymbolum. 38
Vigilantia & custodia. 15	Concordia. 39
Νῆφε, καὶ μέμνησ' ἀπιτῆιν, ἄρ- φα, &c. 16	Concordia inſuperabilis. 40
Ἡ παρὶβλω; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέει ἔκ ἐτελείωθι; 17	Vnum nihil, duos plurimum poſſe. 41
Prudentes. 18	Firmiſſima conuelli non poſ- ſe. 42
Prudēs magis quã loquax. 19	S PES.
Maturandum. 20	Spes proxima. 43
In deprehenſum. 21	In ſimulacrum Spei. 44
Cuſtodiendas virgines. 22	In dies meliora. 45
Vino prudentiam augeri. 23	Illicitum nihil ſperandum. 46

Pudicitia.	47	Lasciuia.	79
VITIA.		DESIDIA.	
PERFIDIA.		Desidia.	80
In victoriam dolo partam.	48	Desidiam abiciendam.	81
In fraudulentos.	49	In facile à virtute desciscen-	82
Dolus in suos.	50	tes.	82
Maledicentia.	51	Ignau.	83
In receptatores sicariorum.	52	AVARITIA.	
In adulatōres.	53	Auaritia.	84
Ei qui semel sua prodegerit,		In auaros.	85
aliena credi non oportere.	54	In aulicos.	86
STVLTTIA.		In sordidos.	87
Temeritas.	55	In diuites publico malo.	88
In temerarios.	56	In auaros, vel quibus melior	
Furor & rabies.	57	condicio ab extraneis offer-	
In eos qui supra vires quid-		tur.	89
quam audent.	58	GULA.	
Impossibile.	59	Gula.	90
Cuculi.	60	Oeni effigies.	91
Vespertilio.	61	In parasitos.	92
Aliud.	62	Paruam culinam duobus ga-	
Ira.	63	neonibus non sufficere.	93
In eum qui sibi ipsi damnum		Captiuus ob gulam.	94
apparat.	64	In garrulum & gulosum.	95
Fatuitas.	65	Doctōrum agnomina.	96
Obliuio, paupertatis parēs.	66	NATURA.	
SUPERBIA.		Natura.	97
Superbia.	67	Ars naturam adiuuans.	98
Impudentia.	68	In iuuentam.	99
Φιλανθία.	69	In quatuor anni tempora.	100
Garrulitas.	70	ASTROLOGIA.	
Inuidia.	71	Scyphus Nestoris.	101
LUXVRIA.		Quæ supra nos nihil ad nos.	
Luxuria.	72	102	
Luxuriosorum opes.	73	In astrologos.	103
Tumulus meretricis.	74	Qui alta contemplantur, ca-	
In amatores meretricum.	75	edere. 104	AMOR
Cauendum à meretricibus.	76	Potētissimus affectus, amor.	
Amulectum Veneris.	77	105	
Inuiolabiles telo Cupidinis.		Potentia Amoris.	106
78		Vis Amoris.	107

In studiosū captū amore. 108	Nobiles & generosi. 136
Ἀρέως, id est amor virtutis. 109	Duodecim certamina Herculidis. 137
Ἀρέως, amor virtutis alium Cupidinem superans. 110	In nothos. 138
Dulcia quandoque amara fieri. 111	Imparilitas. 139
Ferè simile ex Theocrito. 112	In desciscientes. 140
In statuam Amoris. 113	Aemulatio impar. 141
In obliuionem patriæ. 114	Albutij ad Alciatum, &c. 142
Sirenes. 115	PRINCEPS.
Senex puellam amans. 116	Princeps subditorum incolimitatem procurans. 143
In colores. 117	In senatū boni principis. 144
FORTYNA.	Consiliarij principum. 145
Virtuti fortuna comes. 118	Opulentia tyrandi, paupertas subiectorum. 146
Fortuna virtutē superans. 119	Quod non capit CHRISTVS, rapit fiseus. 147
Paupertatē summis ingenijs obesse ne prouchantur. 120	Principis clementia. 148
In Occasionem. 121	RESPUBLICA.
In subitum terrorem 122	Salus publica. 149
In illaudata laudantes. 123	Respublica liberata. 150
In momētaneam felicitatem. 124	VITA.
Ex damno alterius, alterius vtilitas. 125	In vitam humanam. 151
Bonis auspicijs incipiēdū. 126	Ære quandoque salutem redimendam. 152
Nihil reliqui. 127	MORS.
Malè parata, malè dilabuntur. 128	Cum laruis nō luctandū. 153
Semper præsto esse infortunia. 129	De morte & amore. 154
Remedia in arduo, mala in prono esse. 130	In formosam fato præreptā. 155
HONOR.	In mortem præproperam. 156
Ex arduis perpetuū nomē. 131	Terminus. 157
Ex literarum studiis immortalitatem acquiri. 132	Opulenti hæreditas. 158
Tumulus Io. Galeacij. 133	AMICITIA.
Optimus ciuis. 134	Amicitia etiam post mortem durans. 159
Strenuorum immortale nomen. 135	Mutuum auxilium. 160
	Auxiliū numquā deficiēs. 161
	Gratiz. 162
	HOSTILITAS.
	In detractores. 163

Inanis impetus.	104	cat.	185
Aliquid mali propter vicinū malum.	165	Dicta septem sapientum.	186
In eum qui truculentia suorum perierit.	166	IGNORANTIA.	
Εχθρῶν ἀδωρα δῶρα.	167	Submouendā ignorantia.	187
A minimis quoque timendum.	168	Mentem non formā plus pol- lere	188
Obnoxia infirmitas.	169	Diues indoctus.	189
Vel post mortē formidolosi.	170	MATRIMONIUM.	
VINDICTA.		In fidem vxoriam.	190
Iusta vindicta.	171	Reuerentiam in matrimonio requiri.	191
Iusta ultio.	172	In fecunditatem sibi ipsi dam- nosam.	192
Parem delinquentis & sua- foris culpam esse.	173	Amor filiorum.	193
Alius peccat, alius plectitur.	174	Pietas filiorū in parentes.	194
Infani gladius.	175	Mulieris famam, non formam vulgatam esse oportere.	195
PAX.		In Pudoris statuam.	196
Pax.	176	Nupta contagioso.	197
Ex bello pax.	177	ARBORES.	
Ex pace vbertas.	178	Cupressus.	198
SCIENTIA.		Quercus.	199
Doctos doctis obloqui nefas esse.	179	Salix.	200
Eloquentia fortitudine præ- stantior.	180	Abies.	201
Facundia difficilis.	181	Picea.	202
Antiquissima quæque com- menticia.	182	Cotonea.	203
Infignia poëtarum.	183	Hedera.	204
Musicam Diis curæ esse.	184	Ilex.	205
Litera occidit, spiritus viuifi-		Malus medica,	206
		Buxus.	207
		Amygdalus.	208
		Morus.	209
		Laurus.	210
		Populus alba.	211

FINIS INDICIS

EMBLEMATVM.

AD ALCIATI EMBLEMATA ⁶⁷⁷

LAUDATIO, VICE PRÆFATIONIS
ad Emblematum explanationem.

*Habita Lutetia in regia Burgundionum schola,
9. Kalend. Maias, 1576.*

ETSI, auditores optimi, non est meæ consuetudinis, quo tempore ad aliquem egregiũ scriptorem explicandum aggredior, initio meæ professionis tam anxie rationem reddere, cur huic potius quam illum sumam in manus, propterea quod studiosis omnibus meam industriam & consilium in officio meo persoluẽdo, reque literaria iuuanda probatum iri confidam: tamen in hoc auctore certẽ nobili & acuto, sed recenti nimis fortasse, vt mihi obiicitur, causa proponenda est, cur hunc enarrandum publicẽ, meisque cõmentariis illustrandam instituerim, ne quid à me temerẽ & inconsultò factum esse videatur. Sunt enim nonnulli, non quidem mali & improbi, neque alieni à literarũ meliorũ vsu & dignitate, qui dicant me non facere satis cõstãter, qui nescio quo animo intermissis antiquis auctoribus, & iis à quibus solida puraque doctrina petitur, mutato priore consilio, ad recentiorẽ istum diuertã: ac si prisci illi sapientes, & iam longa seculorũ diurnitate probati mihi non satis arderent. Ego, Auditores, de me nihil possum excellens aut magnificum polliceri: sed ausim tamen dicere me non ita esse plumbeum, vt pulchrã & vtilem veterum hominũ doctrinã tam parui faciam, qui nullis vnquã laboribus & vigiliis percipi, vt ex eorum quasi pomæriis & fertilibus agris, studiorũ aliquem fructũ tandem aliquando demeterem. Quia tamẽ ab ineunte ætate cognitionem rerum & antiquitatis (nedũ verborum flosculos, in quibus alij permulti ætatem exigunt) mihi primũ comparandam esse duxi, operæpretium me facturum putavi, si per varias melioris notæ scriptorum areas, libero & quieto animo exspatiarer: nulloque auctore insalutato, qui aliquid selectioris doctrinæ habere videretur, copiã quandã vberem rerum, quæ cognitione dignissimæ sunt, mihi compararem, & e meliorum maximeque locupletum, primæque dignitatis hominum Græcorum & Latinorum fonti-

bus meos hortos irrigarem. In quo negotio conficiendo numquam in animum induxi meum, ut veteres potius quam vetera confectarer, atque ita quorundam religioni me addicerem, ut nullo iudicio in cuiusdam magistri verba iurarem. E multis tamen quosdam delibandos, non omninò devorandos esse iudicavi, & ex iis ea sublegenda vidi, quæ ad studiorum liberiores progressum facerent: non modò ut qui lacunas ædium complent, quibus vnum studium est ut ea quæ sunt hiucula obturent, sed ut locupletes lautique homines, qui cum habeant quod est satis, & quibus vita ipsa carere tam facile non potest, abundant etiã innumerabili eaquæ varia rerû copia, quippè qui ex magno aceruo quidpiã sumere putet esse multò iucundius. **Quo**d cū dicere apud vos instituo, sciocertè quã facilius sit ea de re initiũ reperire quã exitũ tamen ne videamur in immensum tela iaculari, & de rebus quæ ad institutum hoc nostrum studium non pertineant, longum & odiosum proœmiũ texere, meam omnem orationem in duo capita conferam: quorum primo, de Alciato quæ dicenda hoc tempore arbitror: altero verò de meo ipsius studio atque consilio pauca dicturus, quæso diligenter attendite. **STATIM** ubi primùm ex pueris excessit Andreas Alciatus, atque eas disciplinas cœpit imbibere, quibus tenella ætas ad humanitatem solet informari, ad ius civile animum applicavit, primùm quidem Mediolani (nam ibi natus est loco nobili, & celebri urbe & copiosa, dectisquæ hominibus affluenti) naturæ bonitate celeriter omnibus antecellere ingenij gloria visus est. Erat Italia his temporibus plena liberalium artium, in qua nempe studia omnia, quibus ingenij cultus capitur, mirificè tum colebantur. Itaque cū Alciati iam fama in aperto esset, ad quamcumque se Academiam nobilem conferre vellet, sic eius aduentus celebrabatur, ut famam ingenij expectatio hominis, expectationem ipsius aduentus admiratione superaret. **Qua** propter hunc magna laude & summa omnium oblectatione apud se doctorem habuere Bononienses, Ferrarienses, Ticinij, euniquæ amplissimis præmiis donauerunt: & omnes quotquot in Europa de ingeniis aliquid iudicare poterant, cognitione atque hospitio dignum existimarunt. Hac tanta nominis celebritate cum esset etiam exteris notus, patriam primùm sibi charissimam armis & factionibus oppressam ad tempus deserere cogitavit, & Avenione moras trahere maluit: quo loco profitendi muntus sibi

demandatnm, stipendio sexcentorum ornatus, magna sua laude sustinuit. Deinde à Biturigum magistratibus accitus, ipso etiam Rege Christianissimo procurante, secundo quàm eò venerat anno, duplicatum habuit honorarium, & mille ducentis est donatus. Fuit illis temporibus iucundus Antonio à Prato Galliarum Nomophylaci, Ioanni Seluæ principi Senatus amplissimo, multisque legationibus in primis illustri ac nobilissimus tum à Budæo, tum ab Erasmo, quorum alterum rarissimum Franciæ lumen non iniuriâ possumus appellare: alterû, litteratorum huius temporis in Germania primum: adamatus à Bembo, Cardinale doctrinæ laude commendatissimo: cultus denique ab omnibus iis qui virtutem & litterarum gloriam adamabant: quos omnes, quamdiu vixit, devinctos sibi consuetudine tenuit. Sed confecto tam longo itinere à suo tandem Principe reuocatus (ferè sit enim vt ipsa virtus in proprio & natali solo non nisi ferò admodum cognita, ad extremum excipiatur, excepta reficiatur, refecta præmiis exornetur) à suo, inquam, Principe in patriam reuocatus, post ancipites variòsque casus & labores nomine publico exantlatos, in ordinem Senatorum honorificè cooptatus est: quam accessionem, vt ipse affirmabat, ne quidem cogitans, honore omnino maximo dignus, impetrauit. Eam verò præstantis ingenij & eruditionis famam permultùm auxit libris editis, quibus & suæ ætatis hominibus & posteris consulere sibi proposuerat. Et quidem intelligebat eos qui verè docti essent, non solum cum viui sunt ac præsentibus studiosos discèdi erudire atque docere, sed hoc idem etiam post mortem monumētis litterarum assequi. In quo suam fidem & studium tam mirificè probauit, vt nullus hodie sit eleganti & polita cognitione tinctus, quin huius ingenium suspiciat. Neque profectò hac parte video, quàm sit æquum opinionem sequi vel M. Antonij Oratoris, aut C. Lucilij, tametsi doctus & vrbanus à M. Tullio nominetur: Alter enim cur suas orationes edi nollet, probabilem rationem reddere solitus, id à se ita fieri dicebat, vt si fortasse quædam minimè aliis placerent, infitriari posset: alter verò, quæ scriberet, neque à doctis, neque ab imperitis legi velle: quod illi melius quàm se, hi autem nihil intelligerent. At qua fronte aliquis nostrum artifice huic tam laborioso succensere ausit, quis candido animo scripta non exceperit, quæ & doctis iucunda, & indoctis profutura sunt? Neque enim existimandum nobis est veriora illa & simpliciora cen-

senda, quæ viua voce dicuntur, quæque simulari, fingique possunt, quàm quæ omnium subiecta oculis, quasi ad publicum quoddam examen proponuntur. Et hæc quidem, Auditores humaniss. necessariò primùm dicenda videbantur, ne quis fortè putaret, me illotis, quod dicitur, manibus aggredi auctorem veile tam lepidum tamque tersum & egregiè doctum, eumq; studiosis adolescentibus proponere, nisi iustam aut certè probabilè consilij mei rationem primùm redderem. Occurrunt enim viti non imperiti quidem & ignari rerū, farsine constanter facere videar, qui relictis, aut certè sepositis iis auctoribus, qui prisco & meliore seculo floruerunt, vnum è recentioribus assumam potiùs, & ad eum explanandū aggrediar, cum alios penè innumerabiles, eosque maximè quos posteritas communi consensu approbavit, explicare hoc tempore, pro mea consuetudine & ex officio, debeam. Ego verò, A V D. non sum is, qui veteres, vti iam dixi potiùs quàm vetera eaque præclara vnquam probarim: ac si antiquā & recoctā doctrinam, temporum ratione citiùs, quā dignitate & vsu æstimarè. Quis enim tam alienus est à recta ratione & iudicio, qui hominum ætatibus, non autem suo pretio aliquid æstimandū, magniq; ducendum putet? Sed eò prolapsa est hominū inuidia & cæca opinio, vt noua penè omnia, quamquā sapientum iudicio præstantissima, non modò fastidiant, sed etiam apertè damnent. quod idem suo seculo non temerè videtur ille conquestus:

Esse quid hoc dicam (inquit,) viuis quòd fama negatur,

Et sua quòd rarus secula lector amat?

Hi sunt inuidie nimirum, Regule, mores,

Præferat antiquos semper vt illa nouis.

Quæ quamquam nos interdum moueant, retinenda tamen est cum rectè sentientibus perpetua consensio, vt numquam iniquis imperitorum quorundam opinionibus nos abduci patiamur. Quis enim Ennium vel Pacuium Virgilio, quis Lucano Andronicum Liuium, quis M. Tullij orationibus omni dicendi lepore ac copia tinctis forenses & horridas actiones M. Catonis senioris anteponat? Equidem scio quàm non facile se nouitas apud quosdam insinuet, vt honorificum aliquem locum obtineat. adèò:

— nos nostræque liuidus odit,

— & nisi quæ terris sen. et. suisque

Temporibus defuncta videt, fastidit & odit:

non quòd rectius in ea re iudicium adhibeat, neque quòd eo modo literarum dignitatem augeri velit, sed quia non nisi ægrè patiatur se vltimo haberi loco, si res in certamen veniat: & industriã excitare se nihilo plus posse speret. At id quàm ab æquo & bono, quàm à recta ratione alienum!

Si enim tam Græci novitas inuisa fuisset

Quàm nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet

Quod legeret, tenerétque vixitum publicus usus?

Quàm multi multa possint obiter, vltro mihi in mentem venit: ex iis enim morosi quidam & tetrici castigatores, quæcumque se vetustate commendant, ea penè sola & in primis omni honore habenda putant: novis auctoritatem omnem fidemque detrahunt. In quo ut sibi mirè placent, ita Plautinam cautionem in pergulis, in conuiujs, in balneis, penèque dixerim in medio ipso foro personant:

Qui vtuntur, inquit illi, vixio vetere, sapientes puto,

Et qui libenter veteres spectant fabulas:

Antiqua enim opera & verba cum vobis placent,

Aequum placere est antiquas fabulas:

Nam nunc nouæ quæ prodeunt cœmœdiæ,

Multò sunt nequiores quàm numi noui.

Agnosco inquam ego Comici verba, teneo mentem, ni fallor: non tamen boni illi viri mihi vnquam persuaserint id in omne scripti genus esse torquendum, quod de solis fabulis Poëta ille perspicuè & apertè pronunciauit. Quibus nimium feueris iudicibus ut non minus grauem quàm argutum opponam testem, Lyricorū Principè Pindarū, quaeso, audiant: *αἴνευει παλαιὸν μὲν αἴτιον, ἀνθεαδ' ὑμνῶν νεωτέρων.* Vinum vetus laudandū esse vult, at etiam recentiorū flores hymnorum suam etiã laudem mereri grauiter ac verè testatur. Ita quidem doctrinã veterem ac eruditam nullus non laudat: quis tamen floridas, ut ita dicã, recentium quorundam hominū scriptiones, & quasi tenellas nouasque Musarum corollas labore ac studio concinnatas non aliquo putabit honore dignas, non etiam debita sua laude ornandas existimabit? Vultis itaque vno verbo dicã quid sentio, Auditores, non possum facilius quàm Plinij iunioris arguta sanè & opportuna sententia: Sum ex iis qui mirer antiquos, inquit ille; non tamen ita ut ingenia nostrorū temporum despiciam, neque enim in gignēdis optimis lassã est & quasi effeta natura. Sit ergo recēs Alciatus, dū tamen antiquã eius doctrinam esse constat. Quid enim excellentem illam,

& eruditorum omnium calculis probatam prudentiam Iuris, quid eloquentiam, qua aliis præstitit, in medium adducam? Sic enim iam olim nõ temerè didicimus hanc pulcherrimam Iuris dicundi facultatem reuera πολυμετρίαν esse, & multiplicem atque vberem rerum optimarum πᾶνέque innumerabilium cognitionem, veram profectò, & in actione positam, nõ vmbra- rilem quandam & in puluere latentem decertationem, sed in omnium oculis ac luce positam sapientiam. Quid loquar de Alciati admirabili dicendi peritia, deque literariis monumētis ab eo editis, quæ omnia non augeri verbis, nedum illustrari posse certò scio? Quanquam enim quidā è veteribus eleganter & acutè dixerit, facillimum esse laudare solè, cum vbi que præ- sto & semper esse possint laudationum argumenta penè innum- merabilia: Ita cum difficile non sit hominem commendare, in quo tot egregiæ animi dotes eluceāt: mihi tamen verendū est, ne quis obiiciat illud olim à Phavorino nobili philoso- pho vsurpatum, Vituperari satius esse, quàm remissè laudari. Adde quòd si mihi aliquando statuendū esset, vt Alciatum quadam insigni meritæque laudatione exornarem, putarem equidem non alio eloquendi genere mihi opus esse, quàm eo quo celebritatem nominis Alciatus est cōsecutus: vt qui olim ad laudandum commodè Pindarū, non alia quàm Pindari lyra sibi opus esse cēsebat. Quamobrè si certò teneam, numquam, aut rarò admodū, parem gloriam esse in dicente vel scribente, atque in eo cuius laudes oratione celebrantur: tamen rei dif- ficultate nullo modo deterritus, non possum quin pro ingenij mei tenuitate Alciatum commendem: quod ipsum tamè cum pro tantilla mea facultate vix consequor, vt certè cuperem, huius meæ vocis testes aduocabo potentissimas & nobilif- simas in Europa gentes, à quibus raram & exactam Docto- ris huius ornatissimi eruditionem probatam fuisse à patri- bus accepimus. Primùm, testis est Italia, bonorum ingeniorū parens, quæ hunc Ferrariæ, Bononiæ, Ticini, summa omnium admiratione de suggestu fulmantem, ius ciuile magno ap- plausu parique auditorum concursu & frequentia docentem audiuit: Testis Gallia, quæ cum Biturigibus per quinquen- nium aluit regiis allectum stipendiis: Testis Germania, quæ præ cæteris semper industrios & sollertes homines habuit: quorum opera factū, vt literarum cultus & exercitatio, pridè extincta Gothorum incursionibus, cœperit hac tandem muni- di senectute reuiuiscere. Testes exteræ nationes omnes, in

quibus tamen est aliqua humanitas atque institutio liberalis: quæ omnes vnò ore, vnòque consensu Alciatum excipiunt: ambabus, quod aiunt vlnis amplexantur, adamant, exornant. Et certè ea fuit egregij hominis suadela, vt etiam populos immanitate barbaros, multitudine innumerabiles, sic etiam exteros absentes demulserit, vt mirer hoc penè vno Italo iuris studium fuisse diuinitùs excitatù. Quæ cum dico, non est quod vestrum quispiam expectet à me, vt nobiles huius nostræ ætatis Iuris doctores inter se conferam: neque enim id meum est: & quamquam mihi permissum ac concessum esse videretur, tamen scio in primis id & permolestum & odiosum iis, qui sese postponi aliis non tam facile ferunt, quique vel ingenio, quod ait ille, cedere nolunt. in quo si putarem cos ne verbo quidem mihi fore molestos tamen vt verè & ingenue fatcar,

— non meus audet

Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.

Sed quid immoror in iis quæ omnibus eruditis hominibus probata esse confido? Enimuerò, Auditores, non est mihi animus calculum adicere meū ad eas disputationes, quas magna sua laude scripsit Alciatus ad Ius illustrandum: de Emblematum libello nunc tēporis habeo dicere: de eo inquam libello, qui, vt vident omnes, perexiguus est, si molem scripti consideremus: at magnus certè & locuples & ornatus, si pretium, si dignitatem, si officinā rerum omnium selectissimarum, quæque studio & cognitione omninò dignæ sunt, egregiè instructam, si vt vno dicam verbo, bonorū mare aduertamus. Ausim equidem affirmare, nihil omninò esse quod Philologi alioqui morosi in eo desiderant sunt enim non pauci, qui longiores verborum ambitus, qui prodigiosas, vt sic dicam, foliorū & paginarum amplitudines, qui prolixam in doctrina farraginem non temerè fastidiant. Quis enim tam patienti animo eam librorum molem euoluerit? an tantum nobis relictum est temporis, an otij, an vitæ denique, quam tamen breuissimā esse datam nemo non conqueritur, vt ad alia etiam præclara, & in quibus plus utilitatis esse intelligimus, non primo quoque tempore properemus? Rectè Callimachus ille Grammaticus & iure quidem dicebat, magnum librum, magnū esse malum: vt intelligamus homines insigni reuera magnoque damno mulctari, quibus libri tā multi atque ampli euoluedi proponuntur. At vt permulti sunt qui prolixitatē auer-

sentur, sic profectò alij quidam nominari hoc loco possunt non illiterati, non inertes, neque postremo in numero ponendi, qui similitudinem, sarietatis matrem, vt cramben bis malè recoctam planè refugiant. Quid enim de iis loquar, qui agrè admodum ferunt sibi quasi onus quoddam grauissimum impositum humeris, vt è multis multa conquirant, & non nisi labore indefesso molestoque studia persequantur? Sunt etiàm permulti auctores qui manibus teruntur, in quibus singulis non nisi fortasse singulas virtutes reperire est: adeò nihil ab omni parte beatum, aut omnibus absolutum perfectumque numeris reperiri à nobis potest. Scio alios quosdam doctos & vtilis esse libros, è quibus res memoria dignas exprimimus: alios qui verborum puritatem & elegantiam doceant: alios denique qui nonnumquam vtile dulci permisceant. Nihil dico de iis qui nihil nisi spinas habèt, aut iis qui propter obscurum dicendi genus, aut insperfas opiniones erroneas pium & cordatum lectorem sæpenuerò à legèdo reuocant. Quis verò in hac Emblematarū officina, & quasi locuplete rerum optimarum penu breuitatem non laudet? quis varietatē rerum iucundissimam, & exactam pulcramque copiam nō amplectetur? quis multiplicem vnus libelluli thesaurum exigua mole cōprehensum non putabit excolendum, & nocturna diurnaque manu versandū? Vt enim de prima illa virtute, qua breuis est, primo loco: certè Homerus ingeniorū vertex, quos egregios & sapientes viros effingit, eosdem etiàm in dicendo parcos esse dicit: quantumque mea mens diuturna lectione repetere potest, & veterem historiam recordari, non agrè reperio, quādiu manserunt incorrupti hominum mores, sermonem fuisse parcissimum & breuissimum. Quod iis perspicere facillimum erit, qui priorum temporum auctores cum iis qui posterius successerunt, vnà conferre volent: vt Orpheum, Linum, & alios cum Homero, cum Hesiodo: Socratem, Platonem cum Chrysippo: cum Galeno Hippocratem. Veterum enim sapientum fuere sententiæ perbreues, quasi decreta quædam & placita, vt illa celebrata omnibus Pythagoræ symbola, Socratis, & aliorum quorundam sapienter & argutè, doctè grauitèque responsa quæ hodiè circumferuntur, quibus quid eruditius, quid neruosius, quid admirabilius? Nihil dico de Solonis legibus Atheniensium, Lycurgi Spartanorum: nihil de duodecim Tabulis, quibus mira breuitate contractis tam diu Romani vsi sunt, vt non videam quid amplius posteris accesserit.

xit, cum Philosophia primùm loquax esse cœpit: vt ad rem
Poëtæ illud hoc loco exclamare lubeat,

laudato ingentia vura, Exiguum colito,

Prætermiseram Epictetum, in quem permulta confertur laus,
quòd duobus verbis ἀνὴρ καὶ ἀπίχου vniversam Philoso-
phiam complexus est. Quòd tamen ita nolim seuerè accipi, vt
omninò exulare velim dicendi copiam, non vtilem modò, sed
etiam necessariam: at vt vestrùm quisque intelligat Alciatum
sua illa breuitate concinnum & gratum omnibus non iniuria
videri. Iam verò quis breuem illam & argutam prisce doctri-
næ sylvam non pluris habendam ducet, quàm immanes scri-
ptorum quorundam paginas, quæ mihi perinde videntur ac
cibi nescio qui, ex quibus alimenti minimum, reliquiarum
multò plus, vt in cochleis & testudinum genere capitur? Sed
pergamus quæso ad varietatem illam qua se commendat, qua
in deliciis habetur, qua studiosos pascit animos, qua eruditam
cogitationem suspensam tenet. Quòd cùm meditor vnà me-
cum, existimo eos ineptos esse minimeque diligentes, qui
semper idem aut legunt, idemque semper canunt, neque va-
rietate rerum, quam nobis natura ipsa commendauit, inge-
nium perpoliunt. Quid enim morer Senecæ, acuti hominis,
vitæ tamen instituto planè Stoici, monitum consiliùmque
grauissimum, quo non obscurè variam lectionem, vt alienam
à studiis infectatur? Reuera hic magni nominis Philosophus
non sine iudicio videtur suam ea de re sententiam dixisse: sed
nos naturæ certissimum quoddam præscriptum sequimur, ei-
que paremus: quo nomine nullus est, opinor, qui nobis mole-
stus esse debeat. Nam quocumque oculorù aciem flectamus,
quamcunque in partem sese mens humana recipiat, multiplex
& varium non tam numero, quàm infinitate distinctum de-
prehendemus. Plantarum enim, florum, herbarùm magna ea-
que admirabilis est in omni genere varietas: tam diuersa ani-
malium facies, ea colorum certè innumerabilium distinctio,
imò verò terram ipsam videmus hac parte montibus eminentem,
illa vallibus lacunosam, fontium quadam perennitate,
fluminum, lacuum, vastoque Oceano irriguam: & certè à terra
secretam, vt ipsa sui maximum omnibus vbique spectaculum
præbere videatur. Cuius naturæ tam sapientis & prouidæ so-
lertiam, homines ingenio maximè, & arte feliciter æmula-
ti sunt, iis præcipuè rebus quæ literarum monumentis con-
tinentur, etenim rectissimè putarūt ingenium humanum non

esse ita sterile & infecundum, & quasi cancellis circumclusum, ut sua vi non continere posset ea omnia, quæ abundans & opulenta natura educere voluisset. Ne tamen vos morer pluribus, Auditores, si conferre libeat hunc tantillum libellum cum aliis longè plurimis: & si maturè iudicium adhibere par sit; quis non capiatur admiratione, ubi obseruarit in eo vno innumerabiles opes contineri, quæ non nisi magna difficultate summoque studio in permultis aliis commodè obseruari possint? Ut enim id aliqua parte reuocem quasi ad calculos, in Alciato puram, tersam, & antiquam dictionem nullus, ut opinor, desiderabit: acumen logicum non abest à præclara illa fabrica & inuentione rerum tam multarum: non iudicium & ordo, quo res tam varix colligerentur: non historia rerum permultarum: non philosophia morum & naturæ, quæ tota in omnibus Emblematis occupatur: ut quemadmodum in Homero plerique veterum dixerunt esse disciplinarum omnium officinam quandam locupletem: ita in Alciato liberrimè concurrunt, quæ hominis eruditi & ingeniosi laudatam aliquam ideam possint effingere. Quæ certè omnia non ideò à me dicuntur, ut aliquis vestrum puter me tam libera & aperta laudatione meos qualemcunque in hunc authorem labores venditare cupere: quod profectò quàm alienū sit à meo sensu, facile quiuis intelliget, si verecundū animū meum, si meæ vitæ rationē, si minimum peneque nullum studiorū progressum viderit, neque verò is sum qui Alciati, viri certè maximi, dignitatem raramque doctrinam cum mea tenuitate conferre audeam. Ille enim vir *πολύτῳρ καὶ πολυμαθὴς* iocando liberè, relaxandoque animum, Emblemata omni sale & lepore Attico tincta effudit: nos industria, studio, cogitatione, sensu denique omnium non lapidem mouemus, ut si pro dignitate non possumus ad vmbilicum perducere quæ cogitamus, saltem tamen admiratione quadam rapti, coniectanea nostra qualiacumque potiùs, quàm seriæ doctrinæ fructum aliquem proponamus. Ille, uti se res offerebat (quando maximè à Iuris professione honestam & liberam cessionem impetrabat) in medio suo otio negotium literarium consecutus, rem quidè pulcherrimam, dignamque omni regio apparatu, eruditorum hominum oculis spectandam proposuit: ego verò, ut libelli huius gustum aliquem meo arbitrato perciperem, innumerabiles penè auctores Græcos & Latinos aliqua, quod certè audeo

dicere, diligentia & voluptate animi deuorauī, eamque continuam operam in perquirendo fixi atque locauī, ut qui Sisyphus versat saxum, sudans nitendo, sed nescio tamen an hīlum profecerim. Et hęc mea certē mens, ea cogitatio, id iudicium, Auditores, ut cūm ea de re apud vos tam liberē verba faciam, possim adolescentiæ lapsum deprecari, fateor enim nescio quo ætatis feruore ante annos septem contulisse & sublegisse me in libelli quandam formam aliquas iniurias; quas cūm amicis aliquot meis ostendissem, mihi auctores fuerunt, ut de iis edendis tum primūm cogitarem, & in publicam edi lucem paterer. Id certē, ne quid ego dissimulem, mihi tum valde placuit, ut qui meorum studiorum aliquod vel minimum specimen non ægri ferrem studiosis esse consecratum: ad eamque rem citiūm quām licebat, neque tam maturē, ut oportebat, ad Christophorum Plantinum, ciuem Antuerpiensem, regium typographum, scripserunt amici meo nomine, ut quemadmodum is ipse mihi corā pro sua facilitate primūm hīc Lutetiæ pollicitus erat: deinde per literas idem non inuitus confirmarat, libellus prelo committeretur: quod tamen, ubi exemplar ad eum misissem, penē omninō *αυτόγραφος*, & reuera *χειρόγραφος*, diuturna & molesta negotiorum mole auocatus, tam citō præstare non potuit, ut ipse constituerat. Sed ea tandem edita scholia, immatura penē omninō, neque digna satis quæ hoc tempore, tam eruditis hominibus abundanti, lucem ferrent: tamen excepta cum applausu à studiosis, mihi animos admouerunt, ut quæ inculta parumque tersa esse scirem, sumpto quodam orio libero corrigerem. Mæx itaque partes sunt, ut cūm mihi tam gratos eruditorum hominum animos expertus sim, qui pro eo labore, alioqui tenui, gratias mihi non semel habuerunt, de castiganda illa editione cogitem: tum ut respondeam hominum de me bene meritorum expectationi, tum ut adolescentum studia quacumque tandem ratione iuuare pergā. Quod negotium citiūm confecissem, & alacri studio maturassem, nisi professionis mæx continua cura & laboriosa contentio, in qua cessatori esse non licet, me penē omninō à subscecijs studiis abstraxisset: nisi inquam me toto iam sexennio exercuisset. Neque verō tam facile est ei qui nostræ huius professionis munus sustineat, animum ad res tam varias & multiplices applicare: quem certē magnum & arduum

laborem si qui tam facilem esse putant, vehementer admodum errant. Nullius enim planè animus est vel adeò rectè à natura informatus, vt hoc quicquid est quod facere debemus ex officio, qui non modò agendo, verùm etiam cogitando possit sustinere. An vos aliam causam esse vllam putatis, cur in tanto honore quo maximè artes aluntur, tam pauci reperti sunt hæctenus, qui in hac profitendi laboriosa contentione pro dignitate versati sint? Non est longè repetenda ratio: sunt enim omittendæ voluptates, prætermittenda studia delectationis: ludus, iocus, conuiuia, cõfabulationes omnium penè familiarium deserendæ, quæ res vt plurimùm ardua & difficilis, in hoc genere homines à labore honestoq̃ue conatu studiorum humanitatis auocat, & interdù omninò abstrahit. Non longè abiero, dicamq̃ue hoc tempore quod tacitus nullo modo prætermittere possum: nostra hæc professio longè grauior est, magisq̃ue seria, quàm suspicari vnquam aut percipere possunt qui dolium hoc numquam volutarunt. Nulla siquidem ars est digna hominis liberaliter educati studio, cuius nō aliqua cognitione oporteat tinctū eum esse, qui munus hoc aliqua laude & hominum approbatione sustinere meditetur. In quo ego docendi munere obeundo quantò magis in dies prouehor, tantò etiam magis intelligo quàm absim à perfectione summorum operum, huiusq̃; professionis dignitate: vt quamquam videar plerisque nunc extra laboris aleam positus aliqua mea industria & exercitatione, imò verò hominū eruditorum approbatione; tamē haud dubiè fateri cogar, me fundamenta quæ cogito, nondum bene iecisse. Et hæc quidem quamquam verissima esse constet, scio tamen quàm imperitis & parùm cauris adolescentibus arideant exoterica potius quàm acroamata: quàm placeant, non sollertes & industrij, non laboriosi & ingenui doctores, sed clamosi quidam & importuni ardeliones, vt etiam fumorum venditores, qui audacia quadam impudenti & intolerabili, iuuentutem sibi deuinciunt, eoq̃ue nomine literarum gloriam insigni quodam fastu complere non verentur. Quid enim nos, nos inquam laboriosi & industrij, non vbiicumque sæci scholasticæ probamur? quia fastum omnem præcludimus: quia malumus studere vtilitati audientium quàm voluntati: non pendemus ab aura populari: huic multorum caputum bellux non obsequimur, & hinc illę lacrymæ, Auditores, vt nemini mirum sit, cùm etiam Iupiter ipse, vt est in adagio vetere, ne quidem placere omnibus possit.

possit. Sed vna tamen optimè factorum conscientia, & doctorum quorundam hominum de nostris studiis gratissimo iudicio sustentamur atque animum colligimus: quamquam nihil sit quod me pœnitere debeat, vt eorum hominum qui ab euentu metiuntur omnia, fortunam incusare velim. Licet enim minimè gloriari possim, vt ille cui mille Siculis errabāt in montibus agnæ: neque cantare audeam quæ

— *solitus si quando armenta vocaret*

Amphion Dirceus in Acteo Aracyntho:

tamen mea ipse sorte contentus, si fas est, si licet, Auditores, dicam ingenuè:

Non sum adeò informis: nuper me in littore vidi,

Cùm placidum ventis fraret mare, numquam ego Daphnim

Cantando metnam, si numquam fallit imago.

Sed iam nimis multa de me: in qua nimirum commemoratiōne vereor ne quis existimet me meas merces alienis nominibus velle cariùs vendere, quod si facio, mei planè sum immemor, vt qui nasutis hominibus me ridendum propinem. At ne patiar vos hinc non satiatis discedere, né ve aberrem à scopo, quem mihi primùm proposueram, vt que vno quasi fasce complectar quæ hæctenus à me dicta sunt, quæso, studiosi Adolescentes (vos enim iam alloquor, in quorum gratiam nostri hi labores instituti sunt) quæso inquam, nostri huius auctoris antiquam doctrinam diligenter obseruemus & exosculemur: peritiā iuris admitemur: eloquentiam consecremur: succinctum dicendi genus eodem cum doctis hominibus consensu approbemus: varietatem certè gratissimam iucundissimamque venemur: cuius singulas easque admirabiles virtutes si penitus intruemur, thesaurum habemus nullo auro nullisque gemis conferendū: multoque magis admirabilem, si eius vnus selectissimas doctrinæ gemmas cum aliorum vel certè per multorum flosculis comparemus. In quo Emblematum libello mea qualicunque commentatione illustrando, non puto me omninò malè bonas horas collocasse: quamquam id dictum nolim, vt cornicibus, quod aiunt, configam oculos, aut me apud vos efferam impensū, quod neque vestra de me expectatio, neque meus pudor vnquā pateretur: Sed hoc vnum contendo: excusetur quæso (id enim mihi non semel deprecandum) excusetur inquam nimius adolescentiæ meæ feruor, qui libellum quasi è nido implumem; vt ita loquar, & vt immaturum fetum emitti permiserim: excusetur denique nimis

fortasse tarditas, quæ effecit vt nondum satis mihi facere poterim, neque supremam admouere manum in eo diligenter emendando, eò quòd continuum mearum prælectionum pensum ab eo quod tamdiu mihi proposueram, me diutius auocarit. Sic enim mihi firmo quodam animi proposito statui, vt quamdiu mihi liberè ac quietè versari hac in Academia liceat, efficiam vt qui eruditis hominibus rationem mei otij constare velim. Quid enim verear apud vos meas hîc fateri delicias? **A D O L E S C E N T E S** optimi,

Muse noster amor Permessides. —

in quarum stadio quamquam molesto & ærumnarum pleno, honesto tamen & laudabili, sic me contineo, singulari Dei beneficio, vt nullus vnquam fuerit adolescens, qui me toto iam sexennio profitentem de suggestu audierit, cui tamen modestia commendata sit, cui honesti cultus, cui denique humanitatis literæ, qui idem mihi ex animo non fuerit obsecutus. Nihil moror aliorum studia & labores certè multos sollicitudinum plenos, per me licet, oblectentur alij cæcis quibusdam cupiditatibus: alij fori iurgia consecantur: hi rei militari, aut mercaturæ faciundæ totos sese dedant: alij lucris inhient, & opima sacerdotia vel prece vel pretio, si possint, aucupari non desinant:

*Me verò primùm dulces ante omnia Muse,
Quarum sacra fero ardenti percussus amore,
Accipiant, cælique vias & sidera monstrent.*

D I X I.

INDEX RERVM ET VER- BORVM QUÆ HIS COMMEN- TARIIS CONTINENTVR.

A Bdomen	308	sub forma serpentis cultus <i>ibid.</i>	
<i>Abies apta fretis</i>	641	<i>Ætates træs</i>	606
<i>Abstemius</i>	105	<i>Æthiops non albescit</i>	217
<i>Abstinentia. 148. à muneribus capiundis</i>	138	<i>Æthiopem dealbare</i>	<i>ibid.</i>
<i>Abstinentiæ officia</i>	148	<i>Affectus moderandi</i>	207
<i>Acheloi cornu</i>	398	<i>Affectus sedati in iudiciis</i>	481
<i>Achillis scutum ad sepulchrum</i>		<i>A fronte & à tergo</i>	90
<i>Aiacis delatum</i>	126	<i>Agamemnon</i>	189
de <i>Achillis armis contentio</i>	127	<i>Ambitiosus</i>	214
<i>Achillis arma malè Vlyssi adindicata</i>	556	<i>eius clypei symbolum</i>	216
<i>Achilles vt tractarit Hectoris cadaver</i>	603	<i>Agathocles peripateticus arrogans</i>	244
<i>Achillis sepulchrum</i>	449	<i>Agentes & consentientes pari pœna puniendi</i>	550
<i>Achiui</i>	547	<i>Agesilai cordatum consilium</i>	61
<i>Acteon in ceruum mutatus</i>	199	<i>Aglaiæ</i>	522
<i>Acteones venatores</i>	199	<i>Aiacis & Vlyssis contentio</i>	126
<i>Adonis ab apro interemptus</i>	268	<i>Aiacis insania</i>	555
<i>Adonis lactuæ foliis occultatus</i>	257	<i>Aiacis tumulus</i>	188
<i>Adorea quid</i>	623	<i>Aiax qualis apud Homerum</i>	424
<i>Aduersus res statim accedere, tardè recedere</i>	436	<i>Aiax se interfecit</i>	558
<i>Adulator vt Chamæleon</i>	203	<i>Alauda in gramme nidificat</i>	119
<i>Adulatorum mores. 208. & seq.</i>		<i>Alboris significationes</i>	392
<i>Ægyptiorum ἱερογλυφικὰ</i>	29	<i>Albutius iuriconsultus</i>	474
<i>Ægyptij quid per leonè designabant 77. quid per serpentem</i>	22	<i>Albutij ad Abiatum</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ællo harpyia</i>	142	<i>Alcea, cauda leonis</i>	227
<i>Ælurifemine salacitas</i>	273	<i>Alce fera septentrionalis</i>	30
<i>Æneæ pietas</i>	622	<i>Alciati symbolum. 395. Epigramma in detractorem</i>	470
<i>Ænigmatum lex</i>	5. & 68	<i>in pedotribas</i>	525
<i>Ænigma de testudine</i>	625	<i>Alciati laus in aliena patria</i>	474
<i>Æschylus bibax</i>	104	<i>eius Emblemata philologis omnibus probata</i>	* 13
<i>Æsculapius cur Deus habitus</i>	493	<i>Alciata gentis insignia</i>	30
		<i>Alciatus i^o civile professus in Gallia. 28. quid responderit sciscen-</i>	

<i>tantibus qua methodo in studiorum cursu esset utendum</i>	85	<i>Amor affectus potentissimus</i>	342
<i>Alcibiades assentator</i>	203	<i>Amor in gemma sculptus</i>	343
<i>Alcimenes auceps</i>	340	<i>Amor leonum domitor</i>	ibid.
<i>Alcyonis solertia 567. in nidificando</i>	ibid.	<i>Amor, rose similis</i>	346
<i>Alea ludo vita hominis comparata</i>	433	<i>Amor nudus, ridens, nullis armis instructus</i>	347
<i>Aleuada Thessali</i>	151	<i>Amori fax tributa</i>	347
<i>ALEXAND. Magno acceptum emblemata 31. pellens iuuenis</i>	31	<i>Amoris potentia</i>	346
<i>eius praeclarus ortus</i>	24	<i>Amoris vis</i>	349
<i>mater Olympias</i>	22	<i>Amor πωδαιμύτατος omnia domat</i>	347
<i>filius Iouis Ammonis</i>	ibid.	<i>fulmine superior</i>	348
<i>eius apophthegma</i>	33	<i>Amor ignis</i>	ibid.
<i>summa celeritas in bellis</i>	31	<i>Amore captus studiosus</i>	350
<i>Pyrate ad Alex. responsu</i>	162	<i>Amore non capi Musas quid</i>	315
<i>insatiabilis</i>	210	<i>Amor sine arcu & telis</i>	355
<i>ira deditus : nam ira percitus amicum interfecit</i>	226	<i>Amores duo</i>	ibid.
<i>Alius peccat, alius plectitur</i>	516	<i>Amor duplex quid aliis sign.</i>	355
<i>Amabiles post mortem</i>	542	<i>Amoris honesti agalma</i>	355
<i>Amalthea cornu</i>	398	<i>Amoris celestis effecta</i>	356
<i>historia</i>	ibid.	<i>Amor turpis ut pellatur</i>	358
<i>quid per Amalthea cornu intelligendum</i>	396	<i>Amoris natura</i>	363
<i>Amantes buxo similes</i>	649	<i>Amoris mel & fel</i>	ibid.
<i>Amantes cur palleant</i>	ibid.	<i>Amor γλυκύπιπτος</i>	364
<i>Amaranthus</i>	450	<i>Amoris statua</i>	367
<i>tumulis appositus</i>	ibid.	<i>Amor aliger</i>	350
<i>Amasidis fatum</i>	163	<i>Amor cur nudus</i>	370
<i>Amator, ut aries stolidum animal</i>	258	<i>puer, ibid. inconstans</i>	372
<i>Amatores meretricum</i>	258	<i>pharetratus & sagittifer, alatus, 374. pennatus. 373. cecus</i>	368.
<i>Amatores nullum periculum detrectant</i>	347	<i>Τυφλὸς καὶ τυφλοποιὸς, igneus. ibidem.</i>	
<i>Ambages</i>	133	<i>Amoris scutum & symbolum</i>	ibidem.
<i>Amens</i>	65	<i>Amorem tribus rebus induci</i>	383
<i>Amicorum duo genera</i>	378	<i>Amoris vulnera ex oculis</i>	ibid.
<i>Amici qui deligendi</i>	515	<i>ad Amorem inflammant verba & cantus</i>	385
<i>Amici veri typus</i>	520	<i>Amoris antidotum</i>	ibid.
<i>Ἀμνηστίας lex</i>	448	<i>Amor castus & pudicus</i>	56.
		<i>Amor laqueos undique tendit</i>	ib.

<i>Amor sui pessimus</i>	240	<i>Anteuorta & Postuorta</i>	91
<i>in Amādo delectus & cōsiliū</i>	260	<i>Αντάρξ, virago</i>	72
<i>in Amorem turpem amuletum si-</i>		<i>Antiochi Soteris in Calatas stra-</i>	
<i>ue remedium efficax</i>	270	<i>tagema</i>	413
<i>Amor vt inhiberi & sopiri possit,</i>		<i>Αντιπελαγία</i>	135
270. quomodo ab amore supe-		<i>Antiquissima quaque commenti-</i>	
retur	358	<i>cia</i>	581
<i>ab Amore turpi quomodo ca-</i>		<i>M. Antonij facinus</i>	228
<i>uendum</i>	260	<i>Antonius tyrannus & pestis sue</i>	
<i>plus amore quā vi effici</i>	349	<i>patria</i>	131
<i>Amphisbanae serpentes</i>	25	<i>Aper Erymanthus</i>	461
<i>Amuletum in obrectationē</i>	518	<i>Apes citius pungūt nefanda pol-</i>	
<i>Amygdalus</i>	651	<i>lutos libidine</i>	364
<i>Αμυγδαλία & sensuum vacui-</i>		<i>Απρίνς gulosus</i>	304
<i>tas</i>	258	<i>Apollo & Bacchus cur iisdem</i>	
<i>Anas prodit anates</i>	196	<i>aris iuncti</i>	324
<i>Anchora quid</i>	477	<i>Apum natura</i>	490
<i>Anchora delphino iuncta</i>	ibid.	<i>Aqua</i>	585
<i>Anchora Thalassiarchi Gallici ib.</i>		<i>Aque vitrea</i>	298
<i>Ανέχου καὶ ἀπέχου</i>	147	<i>Aqualis & mallunium</i>	138
<i>Angerona, silentij Dea</i>	66	<i>Aquila cognomen habuit Pyr-</i>	
<i>Angli diuinatoris vana predi-</i>		<i>rhus</i>	146
<i>ctio</i>	338	<i>Aquila, auium regina & Ionis mi-</i>	
<i>Anguilla lubrica</i>	98	<i>nistra</i>	38
<i>Anguilla qui dicātur captare</i>	297	<i>Aquila in nubibus</i>	468
<i>in aqua turbida piscari</i>	ibid.	<i>fortitudinis nota</i>	146
<i>Anguis quid significabat</i>	23	<i>pro stemmate Imperatoris</i>	144
<i>sinnosus</i>	24	<i>insigne Romanorum</i>	146
<i>Anguis Ambrosianus Medio-</i>		<i>Aquile omen</i>	147
<i>lani</i>	494	<i>prestantia</i>	146
<i>Animalium genera</i>	319	<i>Aquile sacra aues quibus</i>	146
<i>quorundam solertia</i>	119	<i>Aquile & scarabei dissidium</i>	539
<i>Animi contemplatio quæ</i>	36	<i>Aquilino naso homines</i>	146
<i>Animi amor Diis gratus</i>	ibid.	<i>Arabum assentatio</i>	203
<i>Animi puritas Deo gratissima</i>	38	<i>Arbor quid</i>	585
<i>Anim' an ī cerebro an in corde</i>	318	<i>Arbustum vnus non alit duos</i>	
<i>Animus ab externis minimè pen-</i>		<i>erithacos</i>	310
<i>dens</i>	158	<i>Arcades lunam primi observa-</i>	
<i>Animus vt auriga</i>	207	<i>runt</i>	453
<i>Animi sedes</i>	318	<i>Archilochus poëta maledicus</i>	197
<i>Anni quatuor tempora</i>	326	<i>Arcula Gratiarum inanis</i>	523
<i>Αντέρας, amor virtutis</i>	355	<i>Ardea</i>	287

<i>Bacchus</i> κισσοφόρος	644	<i>Betrus</i> , Βητρύς	107
<i>Bacchus Nymphis temperandus</i>		Βουρέγων ἔδραγωγός <i>Bacchus</i>	III
113		<i>Boves Lucae</i>	415
<i>Bacchylides lyricus</i>	562	<i>Bromius Bacchus</i>	107
<i>Baculus quid</i>	398	<i>M. Bruti numisma</i>	495
<i>Barbam vellere</i>	504	<i>Brutus et Cassius</i>	399
<i>Barrus & barrive</i>	415	<i>Brutus seipsum occidit</i>	400
<i>Bartholomæus Annius, vir eruditus pictæ poëseos auctor</i>	595	<i>Bustum</i>	146
<i>Battiades Callimachus</i>	295	<i>Buxus</i>	649
<i>Bella Principium Christianorum quam peruersa</i>	420	<i>Byrrhus gilvus</i>	374
<i>Bellaria</i>	156		C
<i>Bellerophon</i>	74	<i>CACHINNVS</i>	497
unde dictus	75	<i>Cadmi historia</i>	594
<i>Belli comes festinatio</i>	31	<i>Cadmus dentes draconis vt seminavit</i>	ibid.
<i>Belli Troiani augurium</i>	459	<i>Caduceus</i>	396
<i>Bellorum suasores</i>	551	<i>Caduceus Mercurij</i>	397
Ex bello pax	561	<i>Caduceo implicati serpentes</i>	398
<i>Bellum civile</i>	165	<i>Cæcus claudum humeris gestat</i>	517
nihil exitiosus	421	<i>Cecitas animi maxima</i>	242
<i>Bellum non facile suscipiendum</i>	564	<i>Cæsaris interfectores</i>	127
quando bellum suscipiendū	565	<i>Cæsar occisus à Bruto</i>	ibid.
in Bellis suscipiendis quanta debeat esse cautio	564	<i>Cæsar imitatus Alexandrum</i>	31
<i>Beneuolentia ciuium firmissima custodia</i>	60. & 61	<i>Cæsar occisus in senatu</i>	130
<i>Biantis apophthegma</i>	758	<i>Cæsaris Borgiæ insolentia</i>	185
<i>Bias</i>	600	Καροῦς recaluaster	409
<i>Bilem euomere</i>	526	<i>Calais & Zetes Argonautæ</i>	134
<i>Bilis duplex</i>	227	<i>Calchas augur præstantissimus</i>	439
<i>Bis dat qui cito dat</i>	524	<i>Callimachus poeta</i>	296
<i>Bis pueri senes</i>	387	<i>Cancri flumiales</i>	308
<i>Biturigum insigne veruex in Biturigum Academia professorus est Alciatus</i>	29	<i>Canis quid in Hieroglyph.</i>	529
<i>Biturix Calliæ ciuitas</i>	29	<i>Canis fidei nota</i>	612
<i>Boni euentus simulachrum</i>	182	<i>Canis ad lunam allatrans</i>	527
<i>Boni piiq; Imperatores</i>	492	<i>Canis orbem lunæ conspiciens quid</i>	528
<i>Bonis auspiciis incipiendum</i>	423	<i>Canis pro inuido</i>	529
<i>Bos, animal ad laborem natū</i>	396	<i>Capra lupri catulum lactans</i>	228
		<i>Capra meretricem significat</i>	261
		<i>Capra Scyria</i>	469
		<i>Captatores sepe ipsi capiuntur</i>	548

Caput egregium, sed cerebrum non habens	607	dua alia conspiciunt	522
Cardamus noxius vicinus herbis	515	cur filia Iouis et Eurinomes ib.	
Carneadis apothegma	152	Chilon	413. 599
Caroli Burgundie ducis factum	211	Chimera victa à Bellerophote	75
Caroli Quinti Imper. symbolum,		Chimera quale monstrum et quid	75
VLTERRIVS	183	Chimera cur triformis	75
Carolus magnus ut factus Augustus	162	Chiron Centaurus Achillis institutor	483
Carpere facilius quàm imitari	528	Chironis natura ferina quid	484
Caruatalus in Erasmus	511	Chœnici non insidendum quid	279
Cassio lumine	547	CHONRADVS Peutinger	
Castor & Pollux	177	Augustanus, eiusque laus	16
Castor et Pol. quid allegorice	176	Christianorum Principum rixis autem est Turcicum imperium	421
Castor siue fiber sibi testes abscondit	499	Cicada nobilitatis Atheniensium insigne	453
Castoris seu fibri solertia	499	Cicada garrula	526
Catonis pertinax animus improbatur	402	Cicadam ala corrumpere	527
Cauea quid	557	Cicero ab amicis ad secundas nuptias sollicitatus philosophia et amori simul operam se dare non possedixit	352
Causa occulta	187	Cicero sua emendare veritus non est * 12. si qui dies ad rusticandum darentur, ad eorum numerum accommodabat quae scribebat	45
Causa rerum multa hominibus incognita,	543	Cicero à M. Antonio interfectus	131
Cecrops di. Quis cur dictus biformis	40 ibid.	Princeps eloquentiae	131
Cecrops idolatrie inuentor	42	Philareos	ibid.
Cecrops rex Atticae	42	Ciceronis versus à multis reprehensus	578
Celano harpyia	182	Ciceronis infelix contentio in Antonium	482
Celeritas nimia fugienda	95	Ciceronis dissimulatio post civile bellum Pompeianum laudatur	401
Celeritatis & diligentiae laus	32	Ciconia nidus, eius pietas	134
Centauri qui	485	effigies in scoptris	136
Cerberus triceps	462	Circe venefica & meretrix	264
Cerva aëripes	461	Circe filia Solis	265
Ceuere verbum obscenum	287	eius fabula quid significet	ibid.
Cherephon appellatus Vespertilio & Noctua cur	220		
Chamaleon	203		
Chamaleontis natura	ibid.		
Charites unde dictae	522		
nude, virgines, iunctae pedibus habent alata talaria, vnam			

<i>Cissus, histrio Bacchi</i>	644	<i>Consilij & fortitudinis vis</i>	74
<i>Cumili bello nihil exitiosius</i>	421	<i>Consilij sui conscium nolebat esse aliquem Metellus</i>	68
<i>Classicum belli</i>	552	<i>Consilio & virtute superari fortiores & deceptores</i>	74
<i>Clauum clauo pellere</i>	359	<i>Consilium cum viribus coniunctum</i>	169
<i>Clemētia vera principis virtus</i>	491	<i>Consultor res sacra</i>	68
<i>Cleobulus</i>	598	<i>Cor ne edito</i>	251
<i>Cleomenis verba grauißima</i>	400	<i>Corinthij χοινομάτῃσιν</i>	280
<i>Clitoris moribus homines</i>	639	<i>Cornicum concordia</i>	161
<i>Clitorius lacus abstemos reddit</i>	639	<i>Cornicum & vlularum dissidiuua</i>	94
<i>Clypeus Myrtili</i>	519	<i>Cornicis vox, cras, cras</i>	181
<i>Clytūm interfecit Alexander iratus</i>	226	<i>Cornix quid</i>	163
<i>Κόκκυξ, cuculus</i>	218	<i>Cornix inauspicata</i>	256
<i>Color viridis</i>	180	<i>Cornua Amaltheae</i>	395
<i>albus</i>	204	<i>Cornua audaciam significant</i>	111
<i>Color niger, albus, viridis, flauus, rubens, purpureus, caruleus, &c.</i>	204. 391	<i>Cornutus Bacchus</i>	112
<i>in Colores</i>	390	<i>Corona ciuica</i>	636
<i>Colorum significationes</i>	391	<i>de coronis quae statuis deorum appendebantur</i>	53
<i>Coloribus exprimmuntur affectus animi</i>	391	<i>Coruus à scorpione ictus</i>	548
<i>Columba signum timidorum</i>	145	<i>Cotonea iussa comedi, à Solone, nonis nuptis</i>	643
<i>Commentaria in Alciati emblemata scribēdi, quod fuerit institutum & consilium Minoi.</i>		<i>Credulitas fugienda</i>	81
<i>* & 12 & c.</i>		<i>Crepido</i>	256
<i>Comparatio Reip. cum navi ventis agitata</i>	175	<i>Cuculi</i>	218
<i>Compedes aureae aulicorum</i>	294	<i>Cuculi nomen quibus tribuendum ibidem</i>	
<i>Concordia vnde dicta</i>	60	<i>Cucurbita quid allegoricè</i>	417
<i>Concordia vis</i>	168	<i>Cucurbita audacior ad pini ramos</i>	ibid.
<i>Concordiae symbolum</i>	161	<i>Cui non credendum</i>	207
<i>Concordia per lyrā designatur</i>	61	<i>Culina parua duobus ganeonibus non sufficit</i>	309
<i>Cōcordiā vt suasisit Heraclitus</i>	83	<i>Culpa reiecta in insantes</i>	561
<i>Concordiam ciuium principes curare debent</i>	161	<i>Cupido cur Veneri adiungatur</i>	364
<i>Concordia insuperabilis</i>	168	<i>Cupidinis fax</i>	347
<i>Conscientiae mala tormenta</i>	332	<i>Cupidines duo & totidem Veneres</i>	355
<i>Consilia non vulganda</i>	67	<i>v. de Amor.</i>	
<i>cur occultanda in bellis</i>	ibid.		

<i>Cupressus unde nominatur</i>	634	<i>Descriptio improborum quorum-</i>	
<i>Cupressus symbolum funerum</i>		<i>dā tenuis fortuna hominū</i>	539
635		<i>Desidere</i>	277
<i>eius natura</i>	634	<i>Desidere in modio</i>	ibid.
<i>Curculio</i>	304	<i>Desidiam abiiciendam</i>	279
<i>Curia</i>	473	<i>Desperantis opinio que</i>	400
<i>Cyclops quid Seruis</i>	546	<i>Despondere animum</i>	187
<i>quid Heraclidi</i>	ibid.	<i>Deucalion seruatvs gruum bene-</i>	
<i>Cycnus Phœbo sacer</i>	588	<i>ficio</i>	89
<i>quid significet</i>	588	<i>Deus omnia vel tectissima nouit</i>	
<i>de Cycno ante mortem cauente</i>		122	
<i>Platonis locus</i>	588	<i>Dextra fidei symbolum</i>	57. <i>¶</i>
<i>qui negent cycnum ante mortem</i>		165	
<i>canere</i>	588	<i>Dextram iungere</i>	ibid.
<i>Cycni regis historia</i>	589	<i>Dialectica symbolum, serpentes</i>	
<i>ad Cynosarges quid</i>	465	398	
<i>Cypria Venus</i>	268	<i>Dicta septem sapientum</i>	597
		<i>Digni hederis</i>	645
		<i>Dij meliora</i>	629
		<i>Dij quā vocant eundem</i>	51
		<i>qui Dij veteribus habiti</i>	103
		<i>Dij multi iisdem aris positi ib.</i>	
		<i>Diligentia omnia perfico</i>	31
		<i>Diomedes</i>	171
		<i>Diomedes victus</i>	462
		<i>Diomedis & Vlyssis effigies iun-</i>	
		<i>cta quid</i>	170
		<i>Dione Veneris mater</i>	58
		<i>Dionysius nepos & gulosus</i>	304
		<i>Dipsas serpens</i>	341
		<i>Discordia Dea</i>	163
		<i>Disidium aquila & scarabei</i>	539
		<i>luporum & ouium</i>	543
		<i>Dives indoctus</i>	609
		<i>Dives aut iniquus aut iniqui ha-</i>	
		<i>res</i>	430
		<i>Divites publico malo</i>	297
		<i>Diuinum semper tuta statio, pau-</i>	
		<i>perum non item</i>	541
		<i>Diminatoris Angli vana predi-</i>	
		<i>ctio</i>	337
		<i>Doctorum virorum disidia</i>	572

D.

DAEDALVS faber ingenio-

sissimus 70

Dammum preferendum turpi lu-

cro 413

ex Damno alterius, alterius vti-

litas 420

Δάφνη unde dicta 655

Defraudare genium 293

Dei arcana non opus est scrutari

334

Dei oraculum nemo fallit 138

In Deo letandum 33

Delphinus remora adiunctus

quid 283

anchora alligatus 476

Delphinus hominum amasius,

Φιλάρθρωπος 476

Delphinus in mari absorptus

quid 533

Demarati sapiens responsum,

64

Democritus risor humana stulti-

tie 496

Deprehensus interceptus est 98

<i>Doctorem agnomina</i>	315	<i>Emblematon Alciati laus</i>	ibid.
<i>certamen</i>	596	<i>Emblematon dignitas</i>	pa. seq.
<i>fama</i>	646	<i>Emblematum quorundam primò</i>	
<i>Doctos doctis obloqui nefas</i>	570	<i>interpretes</i>	pag. seq.
<i>Dolus au virtus quis in hoste re-</i>		<i>in Emblematis quid requiratur</i>	
<i>quirat?</i>	413		14
<i>Dolus in suos</i>	195	<i>Eniti</i>	29
<i>Dolus, malus quid</i>	193	<i>Epaminonda laus</i>	64
<i>Dona hostium non dona</i>	535	<i>Ephyre</i>	258
<i>Draco quid</i>	585	<i>Epicharmus poëta & philoso-</i>	
<i>vnde dictus</i>	100. & 594	<i>phus</i>	84
<i>Draco peruigil</i>	100	<i>Epictetus</i>	149
<i>Dracones & Vluva Palladi con-</i>		<i>eius doctrina & lucerna</i>	145
<i>secratur</i>	101	<i>Epicurei, vita futura contempto-</i>	
<i>Dulcia quandoque amara fieri</i>		<i>res</i>	40
363		<i>Epidaurius serpens</i>	23
<i>Δύσκολα τὰ καλά</i>	440	<i>Epigramma Augeriani de amo-</i>	
<i>E</i>		<i>re 399. Sannazarij</i>	353
<i>ECHENEIS</i>	283	<i>Episcopi duo munera & officia</i>	
<i>Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα</i>	535		78
<i>Eidothea filia Prore</i>	584	<i>Equi solis</i>	210
<i>Ἐἰς ἀνῆρ, οὐδ' εἰς ἀνῆρ</i>	169	<i>Equitandi petitiua qua ratione</i>	
<i>Elementa quatuor totidem Deo-</i>		<i>in principibus esse debet</i>	151
<i>rum nominibus intellecta</i>	34	<i>Equus nescit adulari</i>	154
<i>Elephanti, Luca boues dicti</i>	414	<i>Erasmi Terminus</i>	511
<i>Elephanti, ad vsum bellorum</i>	414	<i>Erasmi responsio ad Caruualium</i>	
<i>Elephantus in triumpho</i>	ibid.		511
<i>Elephas piclus in trophæo ab</i>		<i>Erithacus auis</i>	310
<i>Antiocho</i>	413	<i>Errores eorum qui literas addi-</i>	
<i>Eloquentia fortitudine præstan-</i>		<i>scunt</i>	85
<i>tior</i>	574	<i>Eruca</i>	254
<i>Elpidius</i>	180	<i>Essai Iudæi</i>	277
<i>Emblema quid & vnde dicatur</i>		<i>Euentus bonus</i>	185
13		<i>Eunomi Locrensis & Aristonis</i>	
<i>quid differat agnome, parabo-</i>		<i>certamen</i>	590
<i>la, & enigmatè</i>	14	<i>Euphrosyne</i>	522
<i>Ἐμβληματα potest esse ἄφωρον</i>	14	<i>Eurynome mater Cratiarū</i>	522
<i>Emblemata cur inuenta</i>	ibid.	<i>Excursus in sæderum & fidei</i>	
<i>Emblemata quamquã varia, ta-</i>		<i>violatores principes</i>	414
<i>men ad tres ordines reuocari</i>		<i>Excursus in miseram adolescen-</i>	
<i>possunt</i>	ibid.	<i>tum felicissimæ ingenij condi-</i>	
<i>Emblemata qui scripserint</i>	p. 13	<i>tionem</i>	405

<i>Exempla eorum qui desciverunt à virtute.</i>	469	<i>Fædera</i>	38
<i>F.</i>		<i>Forsex</i>	308
<i>F A B. Max. corona civica donatus</i>	118	<i>Forma nihil, si sola forma est</i>	607
<i>cunctator appellatus</i>	ibid.	<i>Forma deflorescit senectute</i>	258
<i>Fab. Quintil. sua ipse correxit errata</i>	15	<i>Formosa fato prærepta</i>	507
<i>Facè accensam tegere quid</i>	277	<i>Fortis non est qui se necat</i>	400
<i>Facundia difficilis</i>	580	<i>Fortium symbolum</i>	144
<i>Fama doctorum</i>	646	<i>Fortuna comes Virtuti</i>	396
<i>Fama nunquã intermoritura</i>	449	<i>Fortuna cur insideat orbi</i>	318
<i>Fatuitas</i>	230	<i>Fortuna momentanea</i>	321
<i>Fatum memorabile</i>	549	<i>Fortuna virtutem superans</i>	399
<i>Fauces</i>	24	<i>Fortune descriptio</i>	321
<i>Felices qui</i>	37	<i>imago</i>	322
<i>Felicitas momentanea</i>	417	<i>rota</i>	211
<i>Femina iners animal</i>	181	<i>Fraudulenti</i>	189
<i>Ferocissimos etiam domari</i>	129	<i>Frigilla</i>	327
<i>Ferocitatis signa</i>	214	<i>Fruendum presentibus</i>	236
<i>Fibri solertia</i>	499	<i>Fugax tandem deprehensus</i>	98
<i>an Fiber sibi testes excindat, controuersum</i>	ibid.	<i>Fulica piscis</i>	542
<i>Ficedula</i>	310	<i>Fulmen aligerum</i>	349
<i>Fidendum quatenus vel diffidendum</i>	81	<i>Fuluo male cessit ob detectum principis arcanum</i>	68
<i>Fides non habenda ei qui fidem violarit</i>	206	<i>in Furaces & raptores</i>	430
<i>Fides vxoria</i>	611	<i>Furor & rabies</i>	214
<i>Fides in dext. 80. Fides quid</i>	56	<i>in Futurorum coniectores</i>	333
<i>Fidei ancipitis homines</i>	214	<i>G.</i>	
<i>Fidei fallacis homines vt retinendi</i>	98	<i>G A L A T Æ qui</i>	413
<i>Fidei symbolum dextra</i>	164	<i>Galate vt victi ab Antiocho</i>	413
<i>Fidicula vel fides</i>	72	<i>Galatea</i>	612
<i>Fidij simulacrum</i>	56	<i>Galea in vsu aluearis</i>	562
<i>Fidius qui & Pistius Deus</i>	56	<i>Galeatii tumultus & gesta</i>	444
<i>Firmissima conelli non posse</i>	172	<i>Galli veteres sapientie Græce periti</i>	578
<i>Fiscus quid</i>	487	<i>Callica scabies</i>	631
<i>Fiscus rapit quod Christus non</i>		<i>Callica lingua vetus</i>	29
<i>Flagriferi</i>	525 (capit 488)	<i>Callus Hercules philosophus, lingua Græce peritus</i>	577
<i>Flauus color, quorum sit</i>	393	<i>Callus cur sacris turribus statuitur</i>	77
		<i>Callus vigilantie symbolum</i>	76.
		<i>& 77</i>	
		<i>Caneones & decoctores</i>	39

Γανυμοδά μηδεσ quid	38	crum	120
Canymedes cur raptus à Ioue	37	in Gramine nidificat alauda	118
Canymed. fabulariè accepta	36	Graminea corona quæ & obsidio-	
Canymedis nomē vnde	38 & 39	nalis	119
quid per Canymedem intelligi-		Gratia referenda	524
mus	36	Gratiæ earumque descriptio	521
Carrire	196	cur Veneri iuncta	522
Carrulitas	246	Cratiarum arcula inanis	523
Carruli odiosa importunitas	247	Crex simus	262
in Carrulum & gulosum	313	Crus cum lapillo depictus pru-	
Γασηοῦ πλῆξ	308	dentia symbolum	87
Γασηίμαργος	313	Cruum sagacitas	ibid.
Generosi & nobiles qui	452	Cruum beneficio Deucalion ser-	
Γενναῖα μέτρα	367	Cula 303	(uatus 85)
Germanie septem Primates seu		Cula in seruitutem pertrahi	311
Electores	162	Gulosi insigniores	304
Germanorum Principum victoria		ob gulam capti	311
de Turcis	173	Gulosorum imago	303
Ceryon vnde dictus	167	H.	
cur triceps & tricorpor	ibid.	HALCYON, vide Alcyon.	
Ceryon tricorpor superatus	462	Hannibal	118
Gestus boni viri equè magnam		Halienticalyra forma	61
vim habet ac oratio	82	Harmonia vnde dicta	62
Gigantes qui, & vnde dicti	43	Harmonia in Repub.	ibid.
Gladiatorū prima institutio	392	Harpa	471
Glandes, veterum cibi	637	Harpagare	133
Glaucus Deus factus comeso gra-		Harpocrates silentij Deus	66
mine	118	Harpocrates Serapidi prepositus	
Γλαυζῆ ἰππια	92	66	
Gloriam nullam sine labore pa-		Harpocratē reddere & facere	
rari	439	quid	66
Γλωσσοκόττης	313	Harpjia quid	142
Γλυκύπικρος Amor	364. 648.	Harpjia quot et vnde dicta	142
Gnossia seu Gnossis Ariadne	110	cur plumis prædita & volu-	
Gnossus	70	eres	142
Γραῖθι σεαυτῶν	604	nomina Harpyiarum quem sen-	
Gorgoneum Medusa caput	509	sum habeant	142
Gorgonis caput in clypeo	100	Hasta gladij quid	644
Græci Tantalida	557	Hector ab Achille cæsus	502
Gramer. tutela, præsidij, & salu-		Hectoris & Aiæcis fœdus	536
tis symbolum	117	Hedera quid	645
Gramer cur Saturno & Marti sa-		Hedera nigra	645

<i>Hedera Baccho sacra & poetis</i>		<i>Historiarum scriptores rapsodi</i>	581
645		<i>Hodius & Hegemonius cur di-</i>	
<i>Hedui & Augustodunenses, olim</i>		<i>ctus Mercurius</i>	51
<i>Romanorum fratres appellati</i>	29	<i>Homerus Maonius cur</i>	38
<i>Hedunorum schema</i>	28	<i>taciturnos prudentes facit</i>	64
<i>Hericus septimus Anglie rex</i>	363	<i>Homini descriptio, eiusque natu-</i>	
<i>Heraclitus defleuit hominum stul-</i>		<i>ra triplex.</i>	218
<i>titiam</i>	496. 497	<i>Homini partes due</i>	ibid.
<i>Heraclitus concordiam ut suase-</i>		<i>Homines vincti auribus</i>	577
<i>rit</i>	83	<i>Homines cur sua & mores cur appel-</i>	
<i>Herculis labores</i>	457	<i>latis</i>	517
<i>Hercules ut vicit Geryonem</i>	463	<i>Homines soli minimè viuere pos-</i>	
<i>Hercules maximus animo &</i>		<i>sunt</i>	ibid.
<i>corpore</i>	216	<i>Homines impuri & sordidi</i>	203
<i>Hercules nothus</i>	463	<i>Hominum lapsus triplex</i>	86
<i>Herculis Olympij statua</i>	575	<i>Homo, Dei imago</i>	371
<i>Hercules vir Gallus</i>	459	<i>Homò qua maximè re à mutis a-</i>	
<i>quid Hercules ille Gallicus</i>	460	<i>nimalibus differt</i>	ibid.
575		<i>Honoris imago</i>	55
<i>Hercules apud Gallos orationis</i>		<i>ex Honoris & Reuerentia con-</i>	
<i>& eloquentia numen</i>	577	<i>iugio Maestas nata</i>	57
<i>Herculem Pygmaei adorantur</i>	215	<i>Honos</i>	56
<i>Hercules multi</i>	457	<i>Honos, Deus</i>	56
<i>Hereditas opulenti</i>	512	<i>Horatii scholiasta, Acron &</i>	
<i>Hermæ Mercurij figura</i>	52	<i>Porphyrio</i>	* p. 14
<i>Hesiodus Ascreus</i>	181	<i>Hostia succedanea</i>	557
<i>Hieroglyphica Ægyptiorum</i>	129	<i>Hostium dona, non dona, sed no-</i>	
<i>Hieronymus Paduanus vir eru-</i>		<i>xa potius</i>	535
<i>ditus amore captus</i>	352	<i>Hugo Capetus</i>	162
<i>Hippocomon</i>	154	<i>Humi serpere</i>	557
<i>Hippocrates sua emendare non e-</i>		<i>Humum pedibus quatere</i>	366
<i>rubuit</i>	* p. 15	<i>Hunniadis ducis fortissimi apud</i>	
<i>Hippomene vicit Atalantã</i>	612	<i>Turcas terrificum nomen</i>	543
<i>Hircus libidinis symbolum</i>	319	<i>Humorum descriptio</i>	158
<i>Hirundo</i>	327	<i>Hydra Lerneæ</i>	461
<i>Hirundo quid</i>	248	<i>Hydra sophistica</i>	ibid.
<i>Hirundo cicadam corripient</i>	572	I.	
<i>Hirundo carniuora</i>	572	<i>IANVS biceps & cur</i>	90
<i>Hirundo ædificans ad statuam</i>		<i>Ianus idem qui Noëus</i>	90
<i>Medeæ</i>	206	<i>Sol</i>	ibid.
<i>Hirundinem sub eodem tecto non</i>		<i>Iason Pagasæus</i>	271
<i>habeas</i>	248	<i>Ibis avis</i>	296

<i>Icarifabula</i>	336	<i>Insigne Eduorum sus</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ἰκαρίας Nemesis</i>	124	<i>Insigne Medionali</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ἰερωλυφικὰ Ægyptiorum</i>	29	<i>Insignia ducat^o Mediol. 20. et 21</i>	
<i>Ἰερωλυφικὰ Pierij Valeria.</i>	32	<i>Insignia varia quid notent</i>	587
<i>Ignavi</i>	279	<i>Insignia gentilitia</i>	24
<i>Ignavi & otiosi è cinitatibus eiec- ti</i>	280	<i>Insignia poetarum cygnus</i>	587
<i>Ignorantia διατέλασος κακὸς</i>	244	<i>Inuestis</i>	144
<i>Ignorantia submouenda</i>	601	<i>Inuidia</i>	250
<i>Ignorantia causse primariæ</i>	603	<i>eius effecta, & adiuncta</i>	251
<i>Ilex nota seditiosorum</i>	646	<i>Inuidialiteratorum</i>	595
<i>Imperatores ipsiq; principes saepe honesto vtile preferunt</i>	413	<i>Inuidi maledicentia</i>	252
<i>Imperatorie virtutes</i>	31	<i>pallor</i>	<i>ibid.</i>
<i>Imperiti Φιλῶτες</i>	241	<i>Inuolucres</i>	558
<i>Impossibile</i>	321	<i>Ioachimus Bellains</i>	505
<i>Impotentium hominum affectus</i>		<i>Ioan. Hunniades</i>	543
553		<i>Ioan. Marius Belgæ</i>	505
<i>Improbi non flectuntur obsequiis</i>		<i>Iocus intempestiuus</i>	64
229		<i>Iphicrates</i>	73
<i>Impudentia</i>	238	<i>Ira</i>	226
<i>Incestus</i>	187	<i>Iro cohibenda</i>	<i>ibid.</i>
<i>Inconstantes</i>	282	<i>Ita percitus Alexander amicum interfecit</i>	226
<i>Indigena</i>	455	<i>Irati descriptio</i>	<i>ibid.</i>
<i>In eos qui ob prosperos successus intumescunt</i>	417	<i>Isis Dea</i>	50
<i>In eum qui sibi ipsi damnum ap- parat</i>	228	<i>Isocratis in compositione nimia diligentia improbata</i>	* 8
<i>In eum qui truculentia suorum perierit</i>	535	<i>Ithaca</i>	628
<i>Inferiæ</i>	392	<i>Iudeorum ritus in manibus a- bluendis</i>	139
<i>Infirmitas obnoxia periculis</i>	541	<i>Iudices abstineât à munere</i>	481
<i>Infortunia semper præstø</i>	432	<i>Iudices cur sedent</i>	480
<i>Ingenij leuitas</i>	603	<i>Iudicis æquissimi symbolum</i>	137
<i>Ingeniorum inæqualitas</i>	467	<i>officium</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ingrati</i>	229	<i>virtutes</i>	138
<i>Ingratitudo summum vitium</i>	229	<i>Iudicium in ratione</i>	122
<i>Innocentia mentis Deo gratissi- ma</i>	38	<i>Iugum quid</i>	133
<i>Insania pœna in eum lapsa vnde manauit</i>	555	<i>Iulij Casaris celeritas</i>	31
<i>Insigne Biturigum veruex</i>	27	<i>clementia</i>	491
		<i>triumphus</i>	559
		<i>Iupiter quid</i>	37
		<i>Iupiter Pistius, Sælus, Sagus</i>	56
		<i>cur ammon ab arena dictus</i>	25

<i>Saturnius</i>	145	<i>Leana meretricis patietia in tor-</i>	
<i>Iuris periti veteres artem suam</i>		<i>mentis</i>	258
<i>vulgarem esse noluerunt</i>	34	<i>Leguminuentio ad Deos relata</i>	
<i>Ius dicere</i>	34		245
<i>Iusti qui</i>	256	<i>Legumlatores primi</i>	245
<i>Iustitia tandem obtinet</i>	126	<i>Lembus</i>	61
<i>Iustitia in voluntate</i>	122	<i>Lentigo</i>	194
<i>Iustitia premitur, non opprimi-</i>		<i>Leodegarius Agathochronius vir</i>	
<i>tur</i>	127	<i>pius & doctus</i>	14
<i>Iustitie imago</i>	123	<i>Leo quid 77. & 79. 133. & 685</i>	
<i>Iustitia nomine quid Plato intel-</i>		<i>Leo custodia symbolum & vigi-</i>	
<i>ligat</i>	256	<i>lantia</i>	77
<i>Iynx, qui & motacilla</i>	270	<i>terroris symbolum</i>	215
		<i>Leo flagellans cauda catulos quid</i>	
<i>L.</i>			225
<i>LABRA unde dicta</i>	66	<i>Leo Nemeus ab Hercule occisus</i>	
<i>Labyrinthus Minotauri 68. & 69</i>		<i>625 eius cades quid</i>	460
<i>Lacedemoniorum bella intestina</i>		<i>Leones qui</i>	343
	421	<i>Leones amore furere</i>	ibid.
<i>Lactuca folia</i>	267	<i>Leonis imago ad sacra claustra</i>	
<i>vis</i>	ibid.	<i>cur</i>	79
<i>Lactucarum vsus</i>	267	<i>Leonis irati signa</i>	226
<i>Lais formosissima</i>	257	<i>Leonis pedes</i>	603
<i>Lais meretricis sepulcrum</i>	257	<i>Leostheus in Athenienses dictus</i>	
<i>Lanugo</i>	110		635
<i>Lapides insule Cycladice inte-</i>		<i>Lex cur primum lata</i>	299
<i>grinatant</i>	166	<i>Lex à μιντίας</i>	448
<i>Lapis in Hieroglyphicis quid</i>	259	<i>Lex in mente</i>	122
<i>Lapis paupertatis symbolum</i>	404	<i>Libellio</i>	353
<i>Larus</i>	303	<i>Liberales quàm illiberales artes</i>	
<i>cum Laruis non luctandum</i>	502	<i>sequi satius</i>	320
<i>Lascinia</i>	273	<i>Liberi, pignora</i>	44
<i>Larex</i>	47	<i>Liberi molliùs educati damnium</i>	
<i>Latrones magni à laqueo immu-</i>		<i>parentibus arcessunt</i>	618
<i>nes</i>	298	<i>Liberorum amor</i>	ibid.
<i>in Laudantes illaudata</i>	412	<i>Libidinis symbola</i>	253
<i>Laurus & hederà poëtis tribuen-</i>		<i>Libidine nefanda pollutos ab api-</i>	
<i>da</i>	645	<i>bus citius pungi</i>	364
<i>Laurus vaticiniis apta</i>	656	<i>Libidinosi Satyri</i>	253
<i>Laurus victoriæ signum</i>	ibid.	<i>Lien quid & eius officium</i>	486
<i>Lauro quid intelligebant veteres</i>		<i>Lignipedes</i>	394
	645	<i>Ligna effrenata stultiis sym. 64</i>	
<i>Leana meretricem significat</i>	258		

<i>Lira Homericæ</i>	435	<i>verò et lento gradu recedere</i>	437
<i>claudæ et lusca cur</i>	436	<i>Mala nomina</i>	222
<i>Litera occidit, spiritus vivificat</i>	593	<i>Malum Veneri sacrum</i>	611
<i>ex Literarum studiis immortalitas</i>	442	<i>Malus medica</i>	648
<i>Lituus</i>	552	<i>Mancipare</i>	231
<i>Locustæ in Insubriam lapsæ</i>	426	<i>Manus oculata quid</i>	81
<i>Laquaciores qui</i>	248	<i>Manus ablueve quid olim</i>	138
<i>Lotus et Lotophagi quid</i>	379	<i>Marci Brutimors</i>	400
<i>Luce bones elephantii</i>	415	<i>Marcor</i>	246
<i>Lucifer è celo deturbatus</i>	436	<i>Maris pericula</i>	934
<i>Lucro turpi damnum preferendum</i>	426	<i>Matrimonio reverentia requiritur</i>	613
<i>Lunula in calceis Romanorum</i>	453	<i>Matrum quarundam in fetus impietas</i>	618
<i>Lupata</i>	154	<i>in Matres consultò abortientes aut fetum enecantes</i>	620
<i>Lupi cervarij obliuio</i>	232	<i>Matronarum ornatus nimius</i>	273
<i>Luscinia</i>	249	<i>Matrone Rom. vinum non attingebant</i>	106
<i>Lusorum tria genera</i>	45	<i>Matule</i>	525
<i>Luxuria</i>	253	<i>Maturandum, et maturitas quæ virtus</i>	96
<i>Luxuriosorum opes</i>	364	<i>Maximinus Iunior</i>	24
<i>Lydi mollitiæ insignes</i>	364	<i>Medea Colchica</i>	205
<i>Lydius infans Amor</i>	364	<i>Μηδὴ ἄχαρ, celebrata sententia</i>	
<i>Lyra seu testudo</i>	61	* 12	
<i>Lyre inventio</i>	ibid.	<i>Μηδὴν ἀραβαλλομεῖος</i>	31
<i>Lyra quid in Hieroglyphicis</i>	60	<i>Medicata</i>	501
<i>Lysandri astus</i>	413	<i>Mediolanensis ducatus insignia</i>	47. et 48
<i>Lysippus statuarius</i>	409	<i>Mediolanum ut extractum et à quibus, et unde nominatum</i>	28
<i>M</i>		<i>Megabizus reprehensus à Zenoxide</i>	64
<i>MACCIAVELLVS Italus</i>	484	<i>Melæthius poeta eiusq; votum</i>	304
<i>Magni cognomen quibus tributum</i>	484	<i>Membrana</i>	544
<i>Meander</i>	316	<i>Menelaj breuiloquentia et oratio cordata</i>	64
<i>Maiestas ex Honoris et Reuerentia coniugio</i>	57	<i>Mentagra</i>	632
<i>Male dicentia</i>	197	<i>Mentem non formam plus polletis</i>	607
<i>Malignitatis note quibusdam animalibus</i>	192		
<i>Mallusium</i>	139		
<i>Malè parta, malè dilabuntur</i>	429		
<i>Mala vel non vocata veniunt</i>	433		
<i>Mala in equis accedere, pedibus</i>			

<i>in Mente lex</i>	122	<i>Minerva statua draco cur appo-</i>	
<i>Mercurij caduceus</i>	397	<i>situs</i>	100
<i>efficacia</i>	52	<i>a Minimis quoque timendum</i>	
<i>Mercurius interpres Deorum, ser-</i>		538	
<i>monis Deus</i>	51	<i>Minoides sorores</i>	<i>ibid.</i>
<i>viatorum numen</i>	51. & 52	<i>Minois consilium in his commen-</i>	
<i>ideo Hodsus & Hegemonius</i>		<i>tariis</i>	* 14
<i>dictus</i>	51	<i>Minotaurus</i>	71
<i>Mercurij imago</i>	323	<i>Minotauri effigies signis milita-</i>	
<i>Mercurij in manibus: quid lyra</i>		<i>ribus</i>	68
<i>statueretur</i>	61	<i>Modestia decet vel maxime for-</i>	
<i>Mercurij inuentum lyra</i>	<i>ibid.</i>	<i>tunatos</i>	433
<i>Mercurius geminus, eiusq; simu-</i>		<i>Moly herba quid designet data</i>	
<i>lachrum</i>	170	<i>Mercurio</i>	580
<i>Mercurij descriptio</i>	320	<i>Monstra hominum sycophanta</i>	
<i>Mercurius qualiter effectus</i>	322	76	
<i>Meretricis tamulus</i>	257	<i>Monstri descriptio prodigiosa</i>	
<i>Meretricum amatores</i>	258	40	
<i>a Meretricibus cauendum</i>	263	<i>Morbus Neapolitanus & lues</i>	
<i>Mergus piscis</i>	541	<i>Hispanica</i>	632
<i>Messalina libidinosisima</i>	273	<i>Mores vel animum mutare diffi-</i>	
<i>Metelli Macedonici sapiens dictu</i>		<i>cile</i>	217
67		<i>Morus</i>	651
<i>Mezentius crudeliss.</i>	630	<i>Mors nemini parcat nec vitatur</i>	
<i>Michaëlus Imperator</i>	213	258.510	
<i>suamet sponte throno imperiali</i>		<i>Mors & Amor mutant tela</i>	506
<i>cessit</i>	500	<i>Mortis tela fracta</i>	180
<i>Milvus</i>	471	<i>ossea</i>	506
<i>Minocides</i>	221	<i>in Mortem praeproperam</i>	508
<i>Minerva armifera</i>	92	<i>post Mortem formidolosi</i>	542
<i>virgo</i>	101	<i>Mortuis non maledicendum</i>	503
<i>Minerva cur armata è Iouis cere-</i>		<i>Motacilla qua auis</i>	271
<i>bro profiliit</i>	93	<i>Motacilla a Venere Iasoni tradi-</i>	
<i>Minerva & Pallas vnde dicun-</i>		<i>ta</i>	273
<i>tur</i>	26	<i>ex Motacilla fieri amuletum ad</i>	
<i>Minerva inuita nil suscipiendum</i>		<i>Venerem inhibendam</i>	271
52		<i>Multrale</i>	470
<i>Minerva cur sacra Noctua</i>	92	<i>Mulier parenti virum preferre</i>	
<i>Minerva Dea panoplia</i>	100	<i>debet</i>	228
<i>Minerva rami implicati viti</i>	106	<i>Mulier illicium</i>	382
<i>Minervae sacra cur olea</i>	105	<i>Mulieris famam non formam vul-</i>	

gatum esse debere	624	Nicai colloquij tempus	175
Mulieres suffitu vtentes	274	Nigroris symbolum	391
Mulieres superba	237	Nihil est quod reprehendi non possit	528
Mulierum mollities in cultu	273	Nihil procrastinandum	30
Mullus	472	Nihil tam durum quod frangi non possit	130
Mundus muliebris	306	Nihil reliqui	425
Munera opportunè personis vt mittenda	46	Niobe	236
Munera non debent capi à Iudi- cibus	481	eius fabula, metamorphosis & sepulchrum	234
Mus albus	273	Nireus formosissimus	608
Muris salacitas	ibid.	Νῆφεξ μέγιστος ἀπὲρ	79
Muscas pellere	527	Nobilitatis armorum iactator o- tho	230
Musca quid allegoricè	527	in Nobilitatem eumentitam	454
Musca etiam splenem habet & formica bilém	538	Noctua prudentiæ symbolum	92
Muscus Arabicus	273	cur Athenarum symbolum	92
Musæ Sirenas explumant	384	Minervæ cur sacra, reiecta cor- nice	93
Musarum volucres	573	Noctua tumulo	389
Musicam Diis cura esse	591	Nola seu tintinnabulum	79
Musica magna vis	ibid.	Non es Deus aselle, sed Deum fers	48
Musimones	600	Nosse seipsum quam vim habeat	611
Mustela occurfus	425	Nothi & spurij quidam & cele- bres	464
Myrti cypæus	520	Novi doctores reprehensi	241
Mysteria vnde appellata	50	Noxia	554
N		Nullus est parvus hostis	539
NAIADES aquarum Deæ		Nullus è maledictis famam ca- ptat	571
376		de Numine bene sentiendum	236
Narce herba	240	Nupta contagioso	629
Narcissi metamorphosis	ibid.	O.	
Natura	317	OBLITI sui & suorum	377
Naturam ducem optimam sequen- dam	52	Oblivio paupertatis parens	233
Nemesis seu Rhamnusia Dea vl- tionis 122. 123. & eius imago		Obscura obscuris descripta	41
ibid.		Obsidionalis corona	118
Nemesis in imaginatione	123	Obstruere luminibus quid	141
Nestor eloquens, eiusque oratio qualis	64		
eius sapientia	529		
Nestoris crater	329		

<i>Occasio calua à tergo</i>	409	<i>Pagasa & Pagasans Iason</i>	271
<i>volatica</i>	<i>ibid.</i>	<i>Palentrio</i>	196
<i>Occasionis vis</i>	408	<i>Παλεύτρια</i>	<i>ibid.</i>
<i>nonacule</i>	409	<i>Palla</i>	180
<i>Oceanus pater quid allegoricè</i>		<i>cur Palladis simulachrum draco-</i>	
174		<i>nem premeret</i>	90
<i>Ocni effigies</i>	305	<i>Palladi consecrantur dracones &</i>	
<i>Ocni funiculum torquere</i>	<i>ibid.</i>	<i>vlula</i>	114
<i>Ὄπιος ἄγῃ ὄκνηός quid</i>	<i>ibid.</i>	<i>cur Pallas cū Marte dissideat</i>	34
<i>Oculata manus</i>	80	<i>quare reliqua in Minerua</i>	
<i>Oculi ad amorem conciliandum</i>		<i>Pallium</i>	100
<i>illices</i>	383	<i>Pallor innidi</i>	252
<i>Oculo vti lippo</i>	472	<i>Palma</i>	165
<i>Oculus in Hieroglyph. quid</i>	480	<i>Palme natura</i>	155
<i>Ocypete Harpyia</i>	142	<i>victoria signum</i>	<i>ibid.</i>
<i>Oedipi vita & fatum</i>	601	<i>vnde Prouerb. Palmã ferre ib.</i>	
<i>Oenocrates</i>	471	<i>Palmula</i>	298
<i>Ὄϊος vnde dicatur</i>	111	<i>Palpum obtrudere</i>	154
<i>Olea quid Mineruæ sacra</i>	105	<i>Palumbes se ad fouendos farus</i>	
<i>Olla aenea quid</i>	532	<i>explumas</i>	619
<i>Olla terrea quid</i>	<i>ibid.</i>	<i>Pax seu Fannus</i>	411
<i>Olla amicitia</i>	213	<i>Pan, Deus</i>	317
<i>Omnia mea mecum porto</i>	157	<i>homo</i>	<i>ibid.</i>
<i>Onocrotalus</i>	313	<i>Pan dux Bacchi, & eius inuen-</i>	
<i>quid referat</i>	314	<i>tum</i>	411
<i>Ὄϊος ἄγῃ μυσῆρα 48. & 49</i>		<i>Panicitumultus ac terrores</i>	411
<i>Opulenti hereditas</i>	512	<i>Pandora pyxis</i>	181
<i>Ornatus matronarum nimius</i>	273	<i>in Parasitos</i>	307
<i>Oscen</i>	194	<i>Parasiti licentia nimia</i>	308
<i>Ossæ tela mortis</i>	507	<i>Parentibus quantum debeamus</i>	
<i>Oiho ab Oiide</i>	231	134	
<i>Otis anis</i>	<i>ibid.</i>	<i>Parentibus damnũ arcessunt mol-</i>	
<i>Ὄϊοι qui</i>	<i>ibid.</i>	<i>litũs educati liberi</i>	616
<i>Otiũ fugiendum virginibus</i>	99	<i>in Parisiensi Academia multæ</i>	
<i>Otiũ fatuus</i>	231	<i>scholæ</i>	406
<i>Ouidius in Ibin</i>	296	<i>Parma quid</i>	46
<i>Ὄϊος</i>	547	<i>Παριῆς vnde</i>	101
P		<i>Passeris pullos deglutiit serpens</i>	
<i>ex PACE vbertas</i>	565	<i>antebellum Troianum</i>	439
<i>Pacis redempta signa</i>	561	<i>Pastoris ec. cles. duo munera</i>	76
<i>Padagogi miseri</i>	405	<i>Patientia</i>	14

<i>Patientia quorundam in tormē-</i> <i>tis</i> 71.72	<i>Pestis patrie</i> 132
<i>Patientia quid doceat</i> 149.156	<i>Petasus quid</i> 46
<i>Patres Senatores</i> 118	<i>Phaëthon decidens è plauſtro pa-</i> <i>terno</i> 216
<i>Patrie obliuio</i> 377	<i>Φαντασία, phantasia</i> 246
<i>Patria est vbiq; est bene</i> 378	<i>Pharisai</i> 47
<i>Patroclus occisus, eiusque exunia</i> 512	<i>Phidiae statua</i> 627
<i>Patroclus quid allegoricè</i> <i>ibid.</i>	<i>Φιλαντία morbus maximus</i> 241
<i>Pauli Iouij Dialogus de symbolis</i> <i>armorum & amoris</i> 46	<i>Et quanta inde pernicies</i> <i>ibid.</i>
<i>Paupertas vbiq; tuta</i> 158	<i>qua sequantur Φιλαντίαν</i> 244
<i>Paupertas grauissimū oris</i> 405	<i>Philippus Macedo ex insolenti</i> <i>moderatus</i> 418
<i>Paupertate obesse ingenuosi</i> 404	<i>eius scrinium</i> <i>ibid.</i>
<i>Pausanias insolens rebus secun-</i> <i>dis</i> 413	<i>Philippides comicus</i> 68
<i>Pax</i> 564	<i>Φιλομείδης Venus</i> 367
<i>Pedere et eructare obscena verba</i> 42	<i>Philomela vt mutata in auē</i> 248
<i>Pegasus equus alatus</i> 75	<i>Philosophia vetus qualis</i> 35. <i>¶</i> 36
<i>Pegasus quid allegoricè</i> <i>ibid.</i>	<i>Philosophia Epicteti duobus cō-</i> <i>prehensa verbis</i> 148
<i>Παθῶν</i> 523	<i>Philosophi</i> 40
<i>Pellaeus Alexander</i> 24	<i>Philosophi veteres qua mōstra sūt.</i> <i>eorum nugacitas</i> <i>ibid.</i>
<i>Pellex</i> 394	<i>Philosophi caci</i> 222
<i>Πέμματα, bellaria</i> 156	<i>Φίλωνι</i> 245
<i>Penelope sequi Vlyſsem maluit</i> <i>quàm patrem</i> 628	<i>Philosophorum cum poëtis com-</i> <i>paratio</i> 35
<i>Peniculus vel penicillus</i> 179	<i>Philoxenus gulosus</i> 303
<i>Penus</i> 312	<i>Phineus ab Harpyiis infestat</i> 142
<i>Peplum</i> 47	<i>Phœbus Delphicus</i> 592
<i>Peregrinatio confert ad amorem</i> <i>declinandum</i> 385	<i>Phryxi aureum vellus</i> 609
<i>Periander</i> 399	<i>Picea</i> 641
<i>Periculosa tempora quando ma-</i> <i>ximè</i> 573	<i>nullos stolones emittit</i> <i>ibid.</i>
<i>Per Persica arbor Isidi consecra-</i> <i>ta</i> 475	<i>Picus in auem mutatus</i> 265
<i>Persicum pōnium in Perside vi-</i> <i>rulentum</i> <i>ibid.</i>	<i>Pierij Valeriani opus</i> <i>ιερόγλυ-</i> <i>φικῶν</i> 32
<i>est nota eius qui in alio calo fit</i> <i>melior</i> <i>ibid.</i>	<i>Pietas in Parentes</i> 117
	<i>Pietas ciconiae</i> <i>ibid.</i>
	<i>Pignora carissima liberi</i> 138
	<i>Pilatus index iniquissimus</i> 138
	<i>Pileus libertatis insigne</i> 495

<i>Pindarus imitationi inaccessus</i>		<i>Popularis rebellio unde saepe</i>	151
468		<i>Populus lenitate retinendus</i>	152
<i>Pipinus ut creatus rex Franco-</i>		<i>Popularis consensus, regum stabi-</i>	
<i>rum</i>	162	<i>litas</i>	162
<i>Piscari in aqua turbida</i>	298	<i>Populi consensus, Reges primi</i>	
<i>Piscis allegoricè mollitiem & ro-</i>		<i>ibidem</i>	
<i>luptatem signat</i>	383	<i>Populus alba, arbor, symbolum</i>	
<i>Πίσκος & πῖος Iupiter</i>	56	<i>temporis</i>	655
<i>Putacus</i>	599	<i>Porci natura</i>	183
<i>Πῦν παρίβητ, τίδ' ἐπέξα, &c.</i>	84	<i>Porphyriionis aasis natura mira</i>	
<i>Platonis modestia</i>	245	186	
<i>Piebis concordia principi necessa-</i>		<i>Pracidere</i>	180
<i>ria</i>	161	<i>Prapes avis</i>	335
<i>Pleiades</i>	330	<i>Præstigium amoris præstigio non</i>	
<i>Pœni</i>	118	<i>pellitur</i>	270
<i>Pœsis tota anigmatis plena</i>	34	<i>Praxiteles</i>	110
<i>Pœta quem ad finem figmentis</i>		<i>Princeps ignarus iniquo equiso-</i>	
<i>vs sunt</i>	34	<i>ni comparatus</i>	151
<i>Pœta et vates du. Φησὶ γὰρ οἱ</i>	645	<i>Princeps iustus ex philosophia</i>	
<i>an Pœta philosophis posteriores</i>		162	
34		<i>Principem decet clementia</i>	154
<i>Pœta nomine, re philosophi</i>	34	<i>Principes fatui et temerarij</i>	210
<i>Pœta se vulgo facilius accommo-</i>		<i>ab assessoribus perdit</i>	153
<i>dant</i>	34	<i>Principia optima quid præstent</i>	
<i>Pœtarum insignia</i>	588	424	
<i>Pœtas qui spernunt, imperiti &</i>		<i>Principis incolumitas subditorũ</i>	
<i>ἀμύσοι</i>	35	<i>procuratio</i>	476
<i>Pœtica fragmenta tribus explicari</i>		<i>Principis boni senatus</i>	478
<i>modis</i>	34	<i>Principis clementia</i>	154
<i>Pœtica eadem ac philosophia</i>	36	<i>Principis boni signum</i>	487
<i>Pœtica laus & vis</i>	35	<i>Principis optimi officium</i>	567
<i>Pœtica allegoriæ ratio</i>	34	<i>principis optima custodia qua</i>	61
<i>Pollux & Castor</i>	177	<i>principum ludus periculosus</i>	563
<i>Polybides unde dictus Claurus</i>		<i>principum consiliarij quales</i>	
110		478	
<i>Polyphemus</i>	545	<i>Principum præfecti ac ministri</i>	49
<i>ab Ulysse excæcatus</i>	546	<i>Principum quorundam rapina</i>	
<i>Poma Hesperidum</i>	462	298	
<i>Pomum aurcum</i>	46	<i>Probofcis seu promuscis</i>	413
<i>Popili: s Lanus Ciceronis occisor</i>		<i>Prodiga mulier</i>	275
130		<i>Prodigi</i>	101

Proditorum mores & fraudes

195	
Proditores ancipitis fidei	223
Prognos fabula	620
Prometheus	332
Promethei fatum	331
quid per Promethem Cascaſo alligatum	ibid.
Proprietates occultæ	543
Protens materia informis	585
Proteus Buſiris	586
Proteus multiformis	581
Protogenis nimium ſtudium	* 8
Prudens magis quàm loquax	92
Prudentes pauciloqui	64
Prudentes vino abſtinent	106
Prudentiæ nota	90
Prudentis officium	90
Pſeudochriſtiani	47
Pſeudoſophi	46
Pudoris ſtatua	627
Puellarum mors præpropæra	507
Puella querela de patre inhumana	630
Pulegium ſobrietatis nota	83
Puræ manus	139
Purpura vnde	47
Purpureus color, ſymbolum verecundie	394
Puſio	345
Pygmei qui	214
Pygmei Herculem adorantur	214
Pyrrhus Epirota	233
Pyrrhus Aquila dictus	146
Pyrrhus comparatur inepto luſori	233
Pythagoras	89
Pythagoræ aurea carmina ſymbola	86 281
Pythagoreorum ſilentium	64

QVÆDAM nulla arte corrigi poſſunt	217
Quæ ſequantur Philartica	244
Quæ ſupra nos, niſi ad nos	332
Quercus annosa ventis non excu- titur	174
Quercus quid in Hieroglyphicis	174
Quercus grata eſt ſacra Ioni	636
vetus veterum ceteros	ibid.
Queſtioni ne quidem cedendum	71
Qui aliis malum fabricat, ſibi ar- ceſſit	546
Qui alta contēplatur, cadere	339
Quid vivendo cogitandum	510
Quod tibi fieri nolles, alteri ne feceris	361

R.

RABVLA	314
Rapto & fraude viventes	430
in Ratione iudicium	122
è Rebus minimis parum lucri	310
Reges primi philoſophorum con- ſenſu	162
Regis optimi typus	90
Regna magna, magna latrocinia	162
Regum in ſceptris ciconia effigies & cur	162
Reip. cum lyra comparatio	59
Reipub. Romana concordia	82
Religio homini propria	44
Religio falſa & ficta	45. & 46
Religionis expertes philoſophi	40
in Religione ſummum hominis bonum	48
Religionem cum ſapientia coniū- gendam	40

<i>Religioni debetur honos</i>	48	<i>Salus aere redimenda</i>	498
<i>Respubl. Christiana cum nauis cõ-</i>		<i>Sanctus Fidius & Semipater</i>	56
<i>paratur</i>	175	<i>Sanna</i>	91
<i>Ramnusia vindex</i>	179	<i>Sapiens an amaturus sit</i>	352
<i>Rhea vitam præfert</i>	34	<i>ditescere potest si velit</i>	396
<i>Remedia in arduo, mala in prono</i>		<i>Sapientes pauciloqui</i>	93
409		<i>septem Sapientes Gracia qui</i>	598
<i>Remedium efficax in amore</i>	271	<i>Sapientum septem Gracia aucto-</i>	
<i>Rhemnius Palemou</i>	244	<i>ritas</i>	ibid.
<i>Remora seu Echeneis quid</i>	283	<i>Sapientia humana cur stultitia</i>	
<i>Rex seu princeps iustus ex con-</i>		<i>dicatur</i>	39. & 44.
<i>sensu populi</i>	161	<i>ad Sapientiam primus gradus</i>	608
<i>aut Regem aut fatuum nasci</i>	215	<i>Sapientia imago, Vlysses</i>	381
<i>Rhæteum</i>	450	<i>Sarda piscis</i>	541
<i>Rixæ & contentiones à studiosis</i>		<i>Sardi</i>	600
<i>aliena</i>	571	<i>Sargus piscis</i>	471
<i>Roma suis ipsa viribus ruit</i>	378	<i>Sargus quid</i>	260
<i>Roma terra Martia</i>	165	<i>ut decipiatur</i>	260
<i>Roma vrbs per excellentiam</i>	378	<i>caprarum amasius</i>	ibid.
<i>aterna</i>	ibid.	<i>Sartaginum pernicies, parasiti</i>	
<i>Roma ut excisa</i>	ibid.	309 & 310	
<i>Romani semper duraturam crede-</i>		<i>Sati dentes quid</i>	43.
<i>bant veteres</i>	378	<i>Saturnus</i>	34
<i>Romana vrbs elogia</i>	378	<i>mentem diuinam præfert</i>	ibid.
<i>Romanae mulieres in luctu quo</i>		<i>Satyrus seu Fannus</i>	253
<i>habitu vsæ</i>	392	<i>Satyri libidinosi</i>	ibid.
<i>Romanorum lunule in calceis</i>	426	<i>Scarabeus aquilam querit</i>	538
<i>Romanorum bellorum breuis ca-</i>		<i>Sceptrum regni Hieroglyphicum</i>	
<i>talogus</i>	564	161	
<i>Romulus vino semper vsus par-</i>		<i>Sciluri factum</i>	167
<i>cissimo</i>	106	<i>Scipionis cordata vox</i>	152
<i>Roscus adhuc infans serpentis</i>		<i>Scriptor maledicus</i>	197
<i>amplexu circumplexus</i>	23	<i>Scriptores rapsodi taxantur</i>	581
<i>Ruboris nota</i>	393	<i>Scurra Philippi Macedonis</i>	203
S.		<i>Scurra descriptio</i>	308
<i>SABINI præfigurant sacro-</i>		<i>Scutica</i>	345
<i>sanctam triciada</i>	56	<i>Scutum</i>	100
<i>Sacerdotes honore afficiendi</i>	48	<i>Scylla quid</i>	260. Et 287. biformis
<i>Sacrum carmen precatonis</i>	424	<i>Scylla in monstrum marinum mu-</i>	
<i>Salix frugiperda</i>	639	<i>tata</i>	258
<i>Salus publica</i>	493	<i>Scyllæ duæ</i>	239

Sedere	47	Simonidis cordatum responsum	
quid habeat mysterij	480	334	
cur Indices sedeant	ibid.	Simplicitas puerilis Deo grata	38
Sedere in dolio vel modio	182 &	Simus grex	262
277		Sirenes quæ, & quid iis signifi-	
Semidei, qui	145	cetur	381
Senatores patres	118	Sirenas à Musis explumari quid	
Senectus eloquentior	577	384	
Senenses bello Italico, &c.	224	Sirenum trium nomina unde im-	
Senes, bis pueri	387	posita	ibid.
Senes procul à voluptatibus cor-		Sistrum Isidis sacris adhibitum	
poris	ibid.	112	
Senex puellam amans	ibid.	Sobrietas animi robur	81
Senex Acheronticus	506	Sobrietatis præceptum & laus	16
Senum anior vehementes	388	Societas cum quibus sit ineunda	
Serapidis simulacro præpositus		532	
Harpocrates	66	Socrates sapientissimus	243
sermo unde dicatur	594	huius modestia	ibid.
Serpens seu draco in saxum mu-		eius dictum sapiens	608
tatus	442	Solis equi	210
Serpens cultus olim quid	493	Solimanus Turcus	173
Salutis symbolum	ibid.	Solon	599
quid per Serpentem Ægyptij de-		Solomis lex de non admittendis	
signabant	22	neutrâ in seditione	223
quid per Serpentem qui caudam		Scoripes	154
mordicus teneat	ibid.	Sophista	244
Serpentes quosdam ore parere	25	Sophocles, senex amasius	389
Serpentes dialecticæ symbolum		Spartani Musis cur ante bella sa-	
398		crificarent	443
Serta	52	Spectare sidera quid	179
Serui homines ob imperitiâ	609	Speculum Veneri dicere	258
Servitia	ibid.	Spei effecta & descriptio	179
Seruius Grammaticus non omni-		Spes Dea, eiusque simulacrum	
bis satis fecit suis in Virgilium		ibid.	
commentariis	26	Spes viridi veste induta	180
Seuerus Imp.	23	Spes vigilantium somnium	182
Sicariorum receptatores	199	Spes & Nemesis eodem in altari	
à Signatis cauendum, prouerb.	192	184	
Silentium, eius vis, &c. 63. Et 64		Σπείδητες Augusti Cæsa-	
commendatissimum	92	ri dictum	96
Silentium mulierem decere	626	Sphingis descriptio	603

<i>in Sphinge virginis facies</i>	<i>ibid.</i>	<i>Tarditas nimia vitanda</i>	95
<i>Sphingis plume</i>	<i>ibid.</i>	<i>Taurus patientissimum & abstinentissimum animal</i>	148
<i>Sphinx ignorationis symbolū ibi.</i>		<i>Tauri symbolum</i>	148
<i>Splen quid</i>	487	<i>Tauri symbolo quid significetur cum Tauro lucta</i>	462 (149)
<i>Splen seu lien vbi augetur, tabida alia membra facit</i>	486	<i>Techna</i>	71
<i>Spuere in sinu</i>	362	<i>Telum velocitatis nota</i>	96
<i>Statua Eunomi</i>	590	<i>Temeritas</i>	214
<i>Stellio</i>	191	<i>in Temerarios</i>	<i>ibid.</i>
<i>è Stellionibus malum medicamentum fieri</i>	<i>ibid.</i>	<i>Tempestiua</i>	306
<i>Stellionatus crimen</i>	192	<i>Temperantiæ symbola</i>	124
<i>Stemma quid</i>	24	<i>Temporum vicissitudo</i>	306
<i>Stemmata gentilitia</i>	<i>ibid.</i>	<i>Tereus, Thracia rex</i>	249
<i>Stragula</i>	159	<i>Terminus Deus</i>	510
<i>Studia nusquam non opportuna</i>	510	<i>& Terminus Erasmi symbolum</i>	510
<i>Studiosus amore captus</i>	351	<i>Terminus mors</i>	<i>ibid.</i>
<i>Studiosos amore non capi</i>	385	<i>Terrifici post mortem</i>	542
<i>Studiosi deterrentur laborum difficultatibus</i>	355	<i>Terror subitus</i>	410
<i>Stulti principes</i>	130	<i>Terroris symbolum, leo</i>	213
<i>Stymphalides aues</i>	461	<i>Testamentorum captatores vultures dicti</i>	513
<i>Styx</i>	433	<i>Testudo</i>	626
<i>Suada siue Suadela quæ & Thalia</i>	522	<i>Θεπίοικος, domi porta de Testudine enigma</i>	<i>ibid.</i>
<i>Superbia</i>	603	<i>Thales</i>	600
<i>Succedanea hostia</i>	557	<i>Thales irrisus ab ancilla</i>	340
<i>Sui & suorum oblitis</i>	378	<i>Thalia quæ & Suada siue Suadela</i>	522
<i>Sycophanta, hominum monstra</i>	76	<i>à Thebanis quomodo iustitia representata</i>	479
<i>Συκοφάντης, ἐπὶ τοῦ Χρῆστος</i>	69	<i>Thecla D. Pauli discipula martyr</i>	29
<i>Σύρτε δὲ ἐρχομένη</i>	170	<i>Thersites Homericus</i>	64
<i>de Symbolis & notis, earumque vsu</i>	1	<i>Thersitis oratio qualis</i>	<i>ibid.</i>
<i>Symbola ἄφωρα</i>	83	<i>Thetis</i>	450
<i>Symbola scutorum et armorū</i>	46	<i>Tiberius Caesar</i>	24
<i>T.</i>		<i>Thomas Morus Anglus eiusque mors</i>	130
<i>TÆNIA</i>	365	<i>Thrasymbuli factum prudens</i>	447
<i>Tantalus vnde dictus</i>	290		
<i>avaræ imago</i>	<i>ibid.</i>		

<i>Thrasylbulus tyrannorum expulfor</i>	<i>ibid.</i>	<i>Vellus aureum</i>	610
<i>Thrasylaus insanus vt ad se redierit</i>	245	<i>Venandi studium multos opibus spoliavit</i>	201
<i>Timendum à minimis</i>	538	<i>Venatores Aëleones</i>	200
<i>Titanes</i>	477	<i>Venatores otiosi</i>	206
<i>Torrentis quid</i>	532	<i>Veneres duæ</i>	355
<i>Torulus quid</i>	46	<i>Veneri poma consecrata</i>	611
<i>Traiani dictum</i>	486	<i>Veneri speculum dicare</i>	258
<i>Trames</i>	54	<i>Veneris amuletum</i>	267
<i>Telos sancta Sabinis presignurata</i>	56	<i>Venus, vocabulũ polysemum</i>	627
<i>Truogena dicta Pallas</i>	100	<i>Venus vulgaris</i>	357
<i>Triton Deus marinus, Neptunus rubicen</i>	442	<i>Venus cur Amori iuncta</i>	364
<i>Tritonij imagines</i>	<i>ibid.</i>	<i>amica risus</i>	367
<i>Troiani belli augurium</i>	439	<i>nata mari</i>	<i>ibid.</i>
<i>Trophæum vnde</i>	415	<i>Phidia testudinẽ premens</i>	624
<i>Tubicẽ in bello captus cur se ex-M. Tullij laus</i>	132 (cufarit 550)	<i>Veneficia & incantationes nihil possunt</i>	269
<i>Tumulus</i>	53	<i>Vento viuere, prouerb.</i>	203
<i>Tumulus meretricis</i>	257	<i>Verba inflãmant ad amorem</i>	384
<i>Turcarum exercitus ad Vienne nam Anstrasia fusus</i>	173	<i>Veritas, mater fidei</i>	56
<i>Tardus</i>	341	<i>Veritas Dea quomodo picta</i>	57
<i>Turpia verba decent rem turpẽ</i>	42	<i>nuda cur</i>	57. & 58
<i>Tympanum cur adiunctũ Baccho</i>	110	<i>Veritas, & ius, premitur, non cõprimitur</i>	227
<i>luxuria instrumentum</i>	<i>ibid.</i>	<i>Veritatis magna vis</i>	<i>ibid.</i>
<i>Tyrannus quis</i>	153	<i>Verispelles</i>	223
<i>Tyranni Thrysi clades Et mors insignis</i>	162	<i>Vespa Archilochi tumulo</i>	198
<i>Tyranni opulentia, paupertas subditorum</i>	485	<i>Vespa pro apibus abusiue</i>	490
	V.	<i>Vespa obtrectatores</i>	198
		<i>Vespasiani astus & auaritia</i>	489
		<i>Vespertilio</i>	220
		<i>Vespertilio qui vocatus</i>	<i>ibid.</i>
		<i>Vespertilionis descriptio</i>	222
		<i>Vespertilionis nomen in quos quadrat</i>	223
		<i>Veterum industria</i>	200
		<i>Viatorum numen Mercurius</i>	51.
			716
		<i>Viatores homines hac in vita</i>	51
		<i>Vicinus malus</i>	510
		<i>Vicini boni summa cõmoditas</i>	531

V A F E R 44
 ad Valetudinem duo conducen-
 tia 324
 Vaticanũ Tiresia de Narcisso
 240

<i>Victoria dolo parata</i>	188	<i>Virtuti fortuna comes</i>	395
<i>Victus ratio moderata quid conferat</i>	268	<i>Virtutis efficacia</i>	400
<i>Vindicta iusta</i>	545	<i>Virtutes quatuor amoris honesti obiecta</i>	355
<i>Vini incommoda vsus</i>	110	<i>Viscera, diuitia</i>	431
<i>Vini diluendi prima institutio</i>	111	<i>Visus, amoris initium</i>	383
112 Et 20		<i>Vita humana peregrinatio</i>	51
<i>Vini modicè sumpti utilitas</i>	111	<i>Vita humana miserrima</i>	497
<i>Vniu temperans Romulus</i>	106	<i>alea comparata</i>	433
<i>Vino prudentia augetur eius vires</i>	102	<i>Vita humana lapsus in tribus</i>	85
<i>Vino prudentes abstinent</i>	106	<i>Vites vlmis adiuncta</i>	515
<i>Vino sapientiam obumbrari, ibid. quomodo vtendum</i>	115	<i>Vitia potius quam virtutes obseruari</i>	315
<i>Vino vsi apud Locros, nisi medico iubente, morte affecti</i>	107	<i>qua Vitia maximè perniciofa</i>	47
<i>Vinum acuit ingenium</i>	103	<i>Vltio iusta</i>	548
<i>Vinum non attingebant Romane matrona</i>	107	<i>Vlula & Dracones Palladi consecrantur</i>	100
<i>quibus vinu interdicebatur ib.</i>		<i>Vlularu & cornicum disidiu</i>	94
<i>Vinum insanire facit sanos</i>	120	<i>Vlysses</i>	170
<i>Vinum cur oiyos Gracè</i>	111	<i>Vlysses quid</i>	ibid.
<i>Vinu qnatenus Plato laudet</i>	103	<i>Vlysses Polyphemum Cycloperum vt excecavit</i>	546
<i>Violaceus color</i>	394	<i>moly herbam accepit à Mercurio</i>	679
<i>Vipera partus et fetus qualis</i>	614	<i>cum Aiace contendit de armis Achilles</i>	126
<i>Vipera cu murana congressus ib.</i>		<i>restitit poculis Circa</i>	263
<i>Virago, arctareia</i>	72	<i>sapientia imago</i>	381
<i>Vir gregis</i>	260	<i>Vlyssis oratio vehemens astus</i>	64
<i>Virgines custodiendas</i>	99	<i>Vlyssis & Diomedis effigies iuenera quid</i>	546
<i>Virginum custodia</i>	100	<i>Vlyssis socij qui à Circe in belluas transformati</i>	170
<i>Virgo pro muliere quauis</i>	628	<i>à Circe in belluas transformati</i>	264
<i>Vivor spei nota</i>	393	<i>Engaria occupata à Turcis</i>	171
<i>Virtus ad Aiacis tumulum deflens</i>	188	<i>Vnum nihil, duos plurimum posse</i>	168
<i>Virtus difficulter paratur</i>	439	<i>Vnus vir nullus vir in Voluntate iustitia</i>	170
<i>Virtus solus prouida verbis</i>	436	<i>Voleptas corporis</i>	122
<i>Virtus, verba & voces</i>	403		603
<i>à Virtute facile desciscere</i>	282		
<i>Virtutem vitia imitantur</i>	46		
<i>Virtutem lugere quid</i>	189		

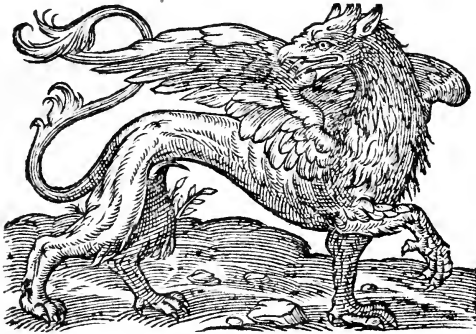

<i>Voluptas malorum esca</i>	260	<i>Vxoriam fides</i>	611
<i>ad Voluptatem tres illecebræ</i>			
388		Z.	
<i>Vpupa</i>	249		
<i>in Vpupam Tereus trāsformatus,</i>		Z E L O T Y P V S	193
<i>ibidem</i>		<i>Zenalis</i>	171
<i>Vrceolus Et mallunium in tu</i>		<i>Zeno senex inter pocula tacitur-</i>	
<i>mulo Iudicis quid</i>	139	<i>nus</i>	65
<i>Vrceus</i>	<i>ibid.</i>	<i>Zenonis naufragium</i>	520
<i>Vrere</i>	159	<i>Zethes Et Calais Argonautæ.</i>	143
<i>Vrsa maior Et minor</i>	336	<i>ad quid relata nomina</i>	<i>ibid.</i>
<i>Vtis Etis</i>	546	<i>Zibellus</i>	274
<i>Vultures quæ</i>	513	<i>Zisca seu Ziscas, Boëmus</i>	544

F I N I S.

PARISIIS,
EXCVDEBAT CAROLVS RO-
GERIVS ANNO DOMINI
1583. OCTAVO CAL.
FEBRVARIU.

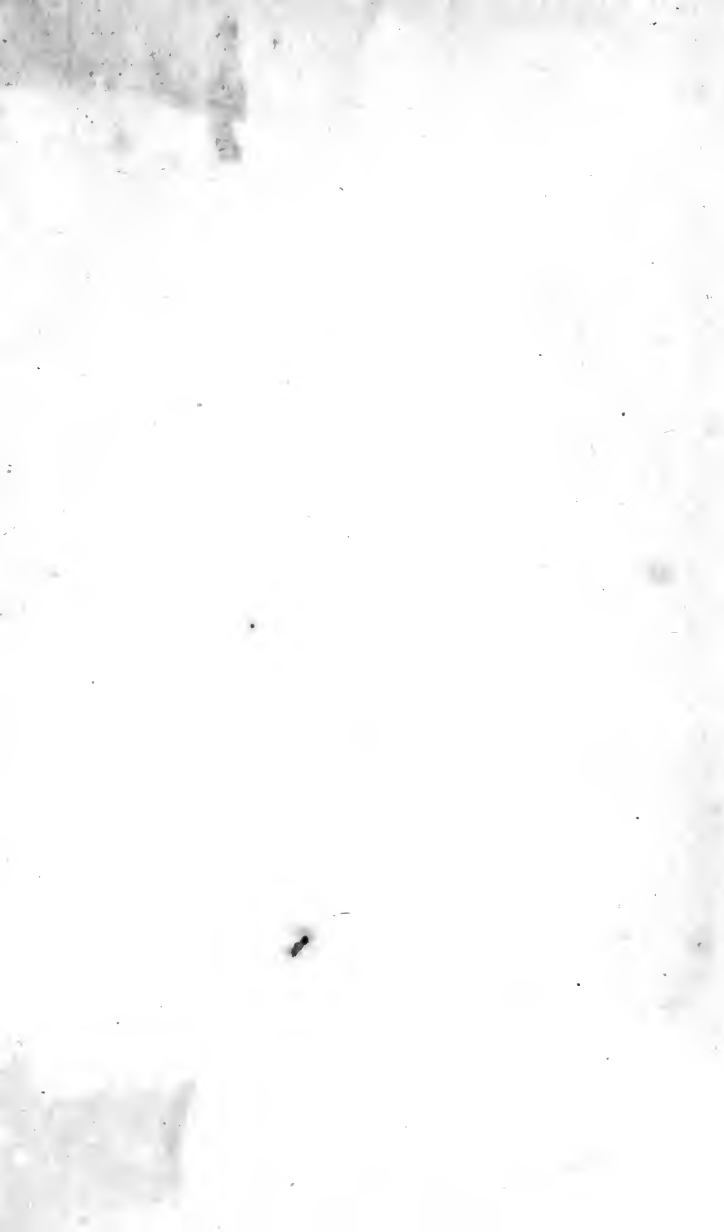
VIRTVTIS ET GLORIÆ

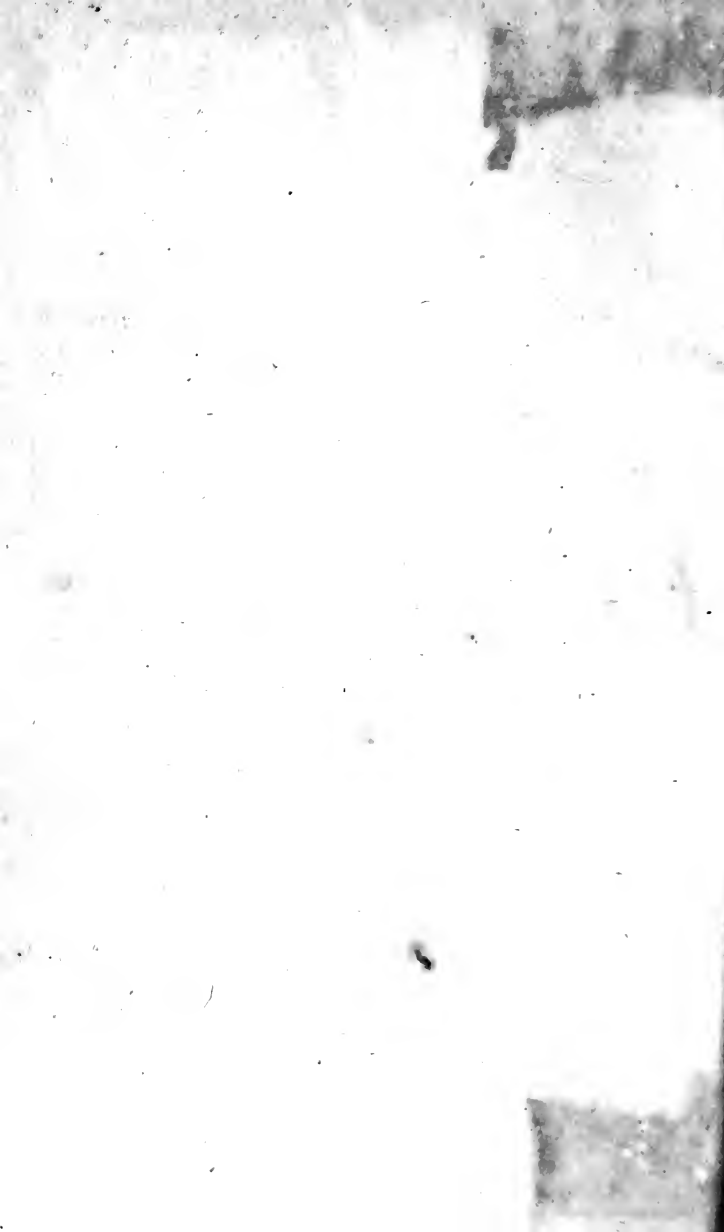

COMES INVIDIA.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

556

29

